E19-951

ГРИГОР САБАЛДИР

ПРАКТИЧНИЙ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК

ВИДАВНИЧЕ ТОВАРИСТВО
„ЧАС"
КИЇВ — 1926

E19—951
Б133

[491.71—3=91.79]

ГРИГОР САБАЛДИР

ПРАКТИЧНИЙ
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ
СЛОВНИК

Видавниче Товариство
„ЧАС“
Київ—1926

Госуд. публичная историческая библиотека РСФСР
№ 250891969 г.

Київський Окрліт ч. 15.410 Зам. № 967—10.000
Трест „Київ-Друк", 6-та друкарня, вул. Леніна 19

Передмова.

Словник має на меті дати практичну допомогу радянському службовцеві в його щоденній роботі. Потреба в такому словникові відчувається вже давно, і всі старі російсько-українські словники, звичайно, могли би придатися на підручну книгу, але більшість їх давно вийшла з продажу, а крім того, сучасне життя дало силу нового лексичного й фразеологічного матеріялу, який, звичайно, не міг увійти в старі словники (останній з них Іваницького та Шумлянського видання 1918 року). А цей новий лексичний матеріял настирливо домагається прав громадянства,— по-перше в цілому десяткові „метеликів“ на 2—3 тисячі слів, а по-друге—мало не кожна радянська установа має такого „метелика“, часто видрукованого на машинці і вживаного в самій тільки цій установі. Всі ці словнички, синтаксичні правила, стилістичні звороти відбивали життя й вимоги кожної установи і разом з цим не могли задовольнити навіть і тієї установи, що складала цей словник. Часто-густо доводиться спостерігати, що службовець на праці обкладається 5—6 такими словничками і, звичайно, лає кожен з них, бо не знайде потрібного слова чи фразеологічного звороту. Як зазначено вже, наш словник найбільше розраховано на практичні потреби радянського службовця, і, зважаючи на це, вибиралися слова та складалася номенклатура. Звичайно, цей словник не може охопити всіх галузей сучасного життя, але-ж у більшості випадків тут можна дати собі раду.

Словник містить в собі коло 30.000 слів. Це зовсім не вичерпує російської номенклатури, але такі слова, як канон, вежеталь, тільки загрузили-б словник, бо звучать вони здебільшого однаково в рос. і укр. мовах. Так само маловживані в

практичній обіхідці слова, як всеподданнейший, генерал-поручик чи лейтенант, не знайшли собі місця в нашому словнику.

Зате коли нема, наприклад, слова смотреть, то з ним клопіт був-би хіба якому чужинцеві, що зовсім нічого по-українському не тямить; людина-ж, що все-таки хотіла-б собі вияснити українські синоніми цього слова, здобуде їх завжди із префіксованих слів посмотреть, усматривать, присматривать, подсматривать, рассматривать, всматриваться то-що.

Коли-б, наприклад, не було слова прогиб, треба подивитися, що дано в словнику на вгиб, загиб, выгиб.

Шукаючи якогось фразеологічного виразу, слід удатися до основного його слова: белой масти взагалі слід шукати під масть, а як там не покажеться, то під белым; та й само белый даємо тільки для того, щоб під ним посадовити вираз белой масти (білий на масть).

Коли потрібен вираз, скажім, безденежный, а переклад цього слова чимось не задовольняє, слід подивитися також бесплатный, безвозмездный, даровой, даром і в гніздо під деньги (без денег). Після недовгих таких вправ із словником можна легко здобувати з нього все потрібне, а також (і це головне) добре засвоїти собі лексичні особливости української мови.

Багато слів економії ради подано гніздами. Вихідним словом взято речівник.

До великого числа слів додано характерні фразеологічні звороти. Шукати фразеологічних зворотів треба на те слово, що в звороті має головне значіння, як сказано вище. Коли українське слово має яку оригінальність змісту, чи характерність в синтаксичному сполученні, то на таке слово подається ціле українське речення. Иноді жива фраза краще освітлює значіння слова, ніж десятки поданих синонімів.

Коли дієслово вимагає иншого відмінку проти російського, то подаються відмінкові питання.

Щоб зарадити й правописові, подано до всіх речівників форми родового відмінку, до прикметників м'які закінчення;

особові закінчення дієслів подано тільки в тих випадках, коли це становило які правописні труднощі.

На всіх українських словах подано наголос. Коли-ж наголос переходить на закінчення родового відмінку, то й на цьому закінченні поставлено його. Правда, в де-яких словах через технічний недогляд цього не зроблено, але це здебільшого в таких словах, що не викликають сумніву що-до наголосу (ясно, що від «провідни́к» родовий буде «провідника̀»).

Правопис у словникові академічний.

Вимагати від словника оригінальної розробки слів не можна. Як уже зазначалося, словник містить в собі все, що було доцільного в різних маленьких словничках. Але головним джерелом тут був словник Академічний і що-до матеріялу, і що-до методу, а власне літери А—Ж та друковані аркуші на „О“ і частина „П“. Всі літери, що ще немає в Академічному, опрацьовано за методом цього словника. Але умисне зменшено на кожне слово число синонімів і приставкованих дієслів. Останні літери—З, І, Ї. Й, К, Л, М, Н, П, Р, С, Т, У, Ф, Х, Ц, Ч, Ш, Щ, Э, Ю, Я—опрацьовано за словником „Уманця й Спілки“; де-які слова подано за словником Іваницького й Шумлянського; система цих двох словників, як уже зазначено, змінена за Академічним. Крім того, зроблено вибірку нових слів з „Правди“ й „Пролетарської Правди“,—тих слів, що утворено в останні 4—5 років. Використано також де-які технічні словники. Найбільше фразеологічного матеріялу взято з Академічного словника, потім із словника „Уманця й Спілки“ і, як уже говорилось, з різних маленьких словничків, з останніх—найбільше з словника видання „Час“ цього року—„Словник ділової мови“. Для літературних прикладів, крім зазначених праць, використано словник Б. Грінченка. Номенклатуру перевірено за російським словником В. Даля (4 видання за редакцією Бодуена-де-Куртене). Крім зазначеного, багато введено й нового фразеологічного й лексичного матеріялу. Зрозуміло, що цілком завдання не виконано; це можливо буде зробити тоді, коли вийде в світ Академічний словник живої мови та буде опрацьовано більше спеціяльних технічних словників. Коли-ж ця праця хоч до де-якої міри задовольнить потреби сьогоднішнього дня, то й це буде гаразд. І коли цей словник примусить кого взятися виконати це завдання краще, то й це буде від його користь; а в такому словникові зараз велика потреба, і шлях відкритий для кожного.

Вважаю за свій обов'язок висловити подяку тов. О. Завальному, що щиро й сумлінно допомагав мені в цій праці, та К. Борисевичу, О. Коломацькій і Ю. Богушевич, що віддали багато праці на виписування карток; т. Плужникові за технічну підготовку словника до друку. Нарешті найщирішу подяку висловлюю А. В. Ніковському за редакторські допомоги й технічні поради, якими я користувався в своїй праці.

Г. Сабалдир.

Київ. 1926 р.
1 березня.

Б 133

А

Аберрация—абера́ція, ції; одхи́л, лу́; збо́чення, ння.
Абзац—абза́ц, цу; у́ступ, пу.
Абонемент — абонеме́нт, ту; переда́пла́та, ти.
Абонент—абоне́нт, та; переда́пла́тник, ка.
Абонирование,-ровка — переда́пла́чування, ння.
Абонировать, -ся (что, на что)—переда́пла́чувати, переда́пла́тити що; абону-ва́ти, заабонува́ти що.
Абориген—абориге́н, на; тубі́лець, льця.
Аборт—або́рт, ту; порóн, ви́плив, ву.
Абсолютизм—абсолюти́зм, му.
Абстрагирование—абстрагува́ння, ння.
Абстрактный—абстра́ктний, одволі́клий.
Абстракция — абстра́кція, ції; абстра́кт, ту; одволі́кліcть, лости.
Абсурд—абсу́рд, безглу́здя, пісені́тниця, дурни́ця; **а—ный**—абсу́рдний, пісені́тний. **Казаться абсурдным**—скида́тися на дурни́цю, відго́нити абсу́рдом.
Аванс—ава́нс, су.
Авантюрист — авантюри́ст, авантю́рник, пройди́світ.
Авария—ава́рія, рії.
Авиатор—авія́тор, ра; літу́н, на.
Авиация—авія́ція, ції. **Авиацио́нный**—авіяці́йний.
Авось и авось-либо—ачé́й, чей, ачéнь, мóже, мóже чи не, мóже такúй. **На авось**—навмáнні, на відчáй на-пропáле.
Автобиография—автобіогра́фія, фії. **Автобиографический** — автобіографі́чний.
Автобус—автóбус, са.
Автограф — автóграф, фа; власнору́чне письмó, власнóпис, су.
Автомат—автомáт, та. **Автоматически**—автомати́чно.
Автомобиль—автомобі́ль, ля.
Автономия—автоно́мія, мії; самовряду-ва́ння. **Автономный**—автоно́мний.
Автор—а́втор, ра; (о женщине) — а́вторка, ки.
Авторитет—I) авторите́т, ту; пова́га, ги **Авторитетный**—авторите́тний, пова́жний; II) авторите́тна осóба.
Авторский—а́вторський; **а—ство**—а́вторство.
Агент—аге́нт; **а—ство**—аге́нтство.
Агитатор—агіта́тор, ра.
Агитация—агіта́ція, ції. **Агитационный**—агітаці́йний.
Агитировать—агітува́ти.
Агитпроп—агітпро́п, па.
Агония—аго́нія, кона́ння, часува́ння.
Агрессивный—агреси́вний; **агрессивно**—агреси́вно.
Агробаза—агроба́за, зи.
Агроном—агро́ном, ма. **Агрономический**—агрономі́чний; (о школе и т. п.)—рільни́чий, хліборóбський, сільськогосподáрський.
Адвокат—I) адвока́т, та; засту́пник судовúй; II) ре́чник, ка.
Администрация—адміністра́ція, ції.
Адрес—адре́са, си. **По адресу**—на адре́су.
Адресный—адресóвий.
Адресовать—I) адресува́ти, (сов.) заадресува́ти; II) напра́вити кого куди. **Адресоваться**—адресува́тися, (сов.) заадресува́тися удава́тися, удáтися, звертáтися, звернýтися.
Аерохим—аерохе́м, му.
Ажиотаж—ажіота́ж, жу (біржóва гра).
А-жур—I) (музык. термин)—а-жур. II) (Запись в бухгалтерских книгах в день операций)—ажýр.
Ажурный—ажýрний, прозíрчастий, прозори́стий, мере́жчатий.
Азарт—газáрд, ду; зáпал, лу. **Входить, войти в азарт**—розпаля́тися, розпали́тися, розогні́ти.
Азартный—рисковúтий, запальни́й, газардóвий. **Азартная игра** — запальна́, газардóва гра.
Азот—азóт, ту.
Азотистый—азóтистий.
Азотный—азóтовий.
Академик—акаде́мик, ка. **Академический**—академі́чний.
Академист—акаде́мі́ст, та.
Акварель—аквареля́; **а—льный**—аква-ре́льний.
Акварелист—акварелі́ст, та.
Акклиматизация — акліматиза́ція, ції; акліматизува́ння.
Акклиматизировать, -ся — акліматизува́ти, -ся; принатýровати, -ся; прина-

ту́рити, -ся, рю, риш. **Акклиматизированный**—заакліматизо́ваний, прина-ту́рений.

Аккомпанемент — акомпаньяме́нт, ту; приграва́ння, ння; су́провід, воду. **Под аккомпанемент**—в су́проводі.

Аккорд—I) (музык. термин)—ако́рд, ду; II) (в бухгалтерии)—згóда, ди; пого́дження, ння.

Аккумулировать—акумулюва́ти.

Аккумулятор—акумуля́тор, ра. **Аккумуляция**—акумуля́ція, ції; нагрома́дження, ння; скупчення, ння.

Аккуратный — акура́тний; (специальнее): I) **опрятный, чистый** — оха́йний, чепурни́й; II) **точный, исполнительный** — дба́лий, рете́льний, спра́вний.

Аккуратно—акура́тно, оха́йно, че́пурно, дба́ло, рете́льно, спра́вно.

Аккуратность—акура́тність, ности; (теснее): I) оха́йність, ности; че́пурність, ности; II) дба́лість, лости; рете́льність, ности; спра́вність, ности.

Аккредитирование—акредитува́ння, ння.

Аксиома—аксіо́ма, ми.

Акт—I) акт, ту; дія, дії; чин, чи́ну; II) акт, документ, ту; гра́мота, ти. (Юриди́чні й дипломати́чні а́кти); III) святкува́ння, ння (Уро-чи́стий, рокови́й акт); IV) в **драматическом произведении** — дія, спра́ва (Коме́дія на 4 дії).

Актуальный—актуа́льний; **актуально**—актуа́льно.

Актер—акте́р, ра; акто́р, ра; арти́ст, та; **балаганный**—комедія́нт, та.

Актерствовать—акторува́ти.

Актив—акти́в, ву; складові части́ни майна́.

Активность—акти́вність, ности; чи́нність, ности; ді́яльність, ности.

Активный—акти́вний, ді́яльний, чи́нний (Акти́вна си́ла). **Здесь необходима живая активная деятельность**—тут тре́ба живо́ї ді́яльности чи́ну).

Актовый—а́кто́вий (Акто́ві джере́ла. Акто́ва за́ля).

Акустика—аку́стика, ки.

Акустический— акусти́чний. **Акустически**—акусти́чно.

Акушерка—акуше́рка, ки; ба́ба-бра́нка.

Акушерский—акуше́рський.

Акушерствовать—акушерува́ти.

Акцент—I) (произношение)—акце́нт, вимо́ва; II) (ударение) — на́голос.

Акциз—акци́з, зу.

Акцизный—акци́зний. **Акцизный чиновник**—акци́зник, ка.

Акционер—акціоне́р, ра. **Акционерный**—акці́йний.

Акция—а́кція, ції.

Алгебра—а́лгебра, ри.

Алгебраический—алгебри́чний. **Алгебраически**—алгебри́чно.

Алебастр—алеба́стер, тру.

Алеть, -ся—I) червоніти, -ся; рожеві́ти, жевріти, -ся; батряніти; II) червоні́шати.

Алкоголизм—алкоголі́зм, зму.

Алкоголический—алкоголі́чний.

Алкоголь—алкого́ль, ля; спирт, ту.

Аллегорический—алегори́чний. **Аллегорически**—алегори́чно, приповідно.

Аллитерация—алітера́ція, ції; однолі́терність, ности.

Аллювиальный (геол.)—алювія́льний, наплавни́й.

Алмаз—алма́з, зу; діяма́нт, ту.

Алмазный—алмазний, діямантовий.

Алфавит—альфабе́т, та; абе́тка, ки.

Алфавитный—альфабе́тний, абетко́вий.

Алчность к чему—заже́рливість, вости; жадоба, би; неси́тість на що (Несі́тість на гро́ші).

Альбом—альбо́м, ма; альбу́м, бума. **Альбомный**—альбо́мний.

Альманах—альмана́х, ху.

Альтруизм—альтруїзм, му.

Алюминий—алюмі́ній, глине́ць, нця.

Аляповато—розля́пувато, грубува́то.

Аляповатый — розля́пуватий, ля́паний, грубува́лий, незгра́бний.

Амбиция—I) амбіція, ції; го́нор, ру; II) чва́нь, ни.

Амбулатория—амбулато́рія, рії. **Амбулаторный**—амбулато́рний.

Амнистия—амне́стія, тії. **Даровать амнистию**—взя́ти чиїсь прови́ни в непа́м'ять.

Аморфный—амо́рфний, безподібний.

Аморфность—амо́рфність, ности; безподібність, ности.

Ампер—ампе́р, ру.

Амплитуда—амплі́туда, ди.

Амплуа—амплуа́, артисти́чна спеція́льність.

Ампутация—ампута́ція, ції.

Ампутировать—ампутува́ти, відти́нати (ушко́джений або́ зара́жений о́рган).

Ампутированный—ампутова́ний, відти́-

Амуниция—амуні́ція, ції. тий.

Амфибия (зоол.)—амфі́бія, бії; водозе́мець, мця.

Амфибрахий—амфібра́хій, хія. **Амфибрахический**—амфібрахі́чний.

Амфитеатр—амфітеа́тр, тру.

Амфітеатральный—амфітеатра́льний, амфітеа́тровий.

Анакреонтический—анакреонти́чний.

Анализ—I) (хим.)—аналіза, зи; ро́зклад,

ду; ро́збір, бо́ру; II) (л о г.)—аналі́за, зи; ро́зслід, ду (К р и т и ч н и й р о з с л і д).

Анализировать—аналізува́ти, (с о в.) зааналізува́ти. **Анализированный**—аналізо́ваний, зааналізо́ваний.

Аналитика—аналі́тика, ки. **Аналитический**—аналіти́чний.

Аналогический и аналогичный—аналогі́чний, поді́бний, схо́жий, відповідний.

Аналогия—аналоґія, гії; поді́бність, ности.

Анапест—анапе́ст, та. **Анапестический**—анапе́стовий, анапести́чний.

Анархист—анархі́ст, та.

Анархия—ана́рхія, хії; безвла́ддя, дя; безла́ддя, дя; бе́злад, ду; безуря́ддя, дя. **Анархический**—анархі́чний, безла́дний.

Анатом—анато́м, ма.

Анатомировать—анатомува́ти, па́трати, розчиня́ти.

Анатомированный—анатомо́ваний.

Анатомирование—анатомува́ння, ння.

Анатомический, -ски—анатомі́чний, -по. **Анатомический театр**—анатомі́чний теа́тр, трупа́рня; морг, ту.

Анатомия—анато́мія, мії.

Анахорет—анахоре́т, та; відлю́док, дка; відлю́дник, ка; самітник, ка.

Анахронизм—анахроні́зм, зму.

Ангидрит—ангідри́т, ту; безво́дник, ка.

Английская соль—гірки́ сіль, епсоні́т, ту.

Аневризма—аневри́зма, ми.

Анекдот—анекдо́та (ж. р.), ти; **а—дотический**—анекдоти́чний; **а—ный рассказ**—побрехе́нька, ви́гадка.

Анемический—анемі́чний, малокро́вний, недокро́вний.

Анестезировать—анестезува́ти.

Анестезирующий—анестези́чний, анестезійний.

Анестезия—анестезія, зії.

Анналы—анна́ли, літопис, су (м. р.).

Аннексия—анексія, сії. **Аннексированный**—анекто́ваний, зааанекто́ваний.

Аннулирование—анулюва́ння, ння; скасува́ння, ння.

Аннулировать—анулюва́ти, касува́ти, скасува́ти, пусти́ти в непу́тя.

Аномалия—аномалія, лії.

Аноним—анонім, му. **Анонимность**—анонімність, ности. **Анонимный**—анонімний.

Анормальный—анорма́льний.

Антагонизм—антагоні́зм, зму; супроти́вність, ности; суперечність, ности.

Антикварий—антиква́р, ра.

Антикультурный—антикульту́рний.

Антинаучный—антинауко́вий, протинауко́вий.

Антиобщественный—антигрома́дський.

Антисемит—антисеміт, та. **Антисемитизм**—антисеміти́зм, зму.

Антисоциальный—антисоціа́льний, антигрома́дський, протигрома́дський.

Антихудожественный—антихудо́жній, протихудо́жній.

Антология—антоло́гія, гії; ви́бірка (віршів, писа́нів).

Антракт—антра́кт, ту; пере́рва, ви.

Антрацит—антраци́т, ту.

Антрепренер—антрепрене́р, ра.

Антропологический—антропологі́чний.

Антропология—антрополо́гія, гії.

Аорта (н а т.)—аорта, ти; головна́ бойова́ жи́ла.

Апатично—апати́чно, байду́жно; обоня́тно.

Апатичный—апати́чний, байду́жний, обоня́тний.

Апатия, апатичность—апа́тія, тії; апати́чність, ности; байду́жність, ности.

Апеллировать—апелюва́ти, (с о в.) заапелюва́ти. **Апеллирование**—апелюва́ння, ння

Апелляционный—апеляці́йний.

Апелляция—апеля́ція (В і н в н о́ с и т ь а п е л я́ ц і ю).

Аперцепировать—аперцепію́вати, пію́ю, єш.

Аперцепция—аперце́пція, ції.

Аппликатура (м у з.)—аплікату́ра, ри.

Аплодировать—плеска́ти, припле́скувати. **Аплодисменты**—о́плески (Г у ч н і о́ п л е с к и).

Апоплексия—апоплексія, сії.

Апофеоз—апотео́за (ж. р.), зи.

Аппарат—апара́т, ту.

Аппетит—апети́т, ту; хіть, хо́ти; охо́та на їжу, до їжі. **Сильный аппетит**—жадо́ба, би. **Болезненный аппетит**—їстівець, їстівця. **С аппетитом**—усма́к, у жадо́бу.

Апробация—апроба́ція, ції; ухва́ла. **По апробации**—з апроба́ції, з ухва́ли, за ухва́лою.

Аптека—апте́ка, ки.

Аптекарский—апте́карський.

Аранжировать—аранжува́ти, упорядкува́ти, упоряди́ти, джу, диш; уложи́ти. **Аранжировка**—аранжува́ння, ння.

Арбитраж—арбітра́ж, жу.

Аргумент—аргуме́нт, ту; резо́н, ну; до́від, ду; до́каз, зу. **Приводить аргументи**—подава́ти аргуме́нти, ста́вити резо́ни.

Аргументация—аргумента́ція, ції; аргументува́ння, ння.

Аренда—I) оре́нда, ди; посе́сія, сії. **Брать, взять, отдавать в аренду**—с м.

Арендовать; II) **арендная плата**—оре́нда, ди; ра́та, ти; чинш, шу.
Арендатор, -ша — орендáр, ря; -рка; посéсор, ра; -рка. **Мелкий арендатор, платящий чинш**—чиншовúк, ка́. **Арендаторский**—орендáрський, посéсорський.
Арендовать—I) орендувати, (с о в.) заорендувáти, наймáти, брáти, взя́ти в посéсію; II) держáти посéсію, в посéсії, в (на) оренді; III) (з)дáвати в посéсію, в (на) орéнду.
Арендованный—заарендóваний.
Ареометр—ареóметр, тра; вовчóк, чка́.
Арест—аре́шт, ту; ув'я́знення, ння. **Домашний арест** — домове́ в'я́знення. **Взять, посадить под арест**—заарештувáти, узя́ти за (під) сторóжу, до аре́шту, під аре́шт.
Арестант—арештáнт, та; в'я́зень, зня; остро́жник, ка; остро́жниця, ці; тюря́ниця, ці.
Арестный—аре́штний.
Арестование—арештува́ння, ння; заарештува́ння, ння.
Арестовать, заарестовать — арештувáти, заарештувáти, заарештóвувати, забирáти, забрáти; узя́ти за (під) сторóжу, до аре́шту.
Арматура—арматýра, ри.
Армия—а́рмія, мії; військо, ка́.
Армейский—військóвий.
Армянин, -нка—вірменúн, на; вірме́нка, ки. **Армянский**—вірме́нський.
Ароматический, ароматный—ароматúчний, ароматний, запашний, запашúстий, пахýч(щ)ий, духовúтий (З а п а ш н і, п а х у щ і к в і т и. Д у х о в и́ т е к у́ р е в о). **Ароматичные снадобья, вещества**—пáхощі, щів; ароматúчне надíб'я.
Арпеджио (м у з.)—арпе́джо.
Арсенал—арсенáл, лу; гарматня, ні; збройни́ця, ці. **Арсенальный** — арсенáльний.
Артель—артíль, іли. **Артель рыбаков**—ватáга, ги; тáхва, ви. **Артель землекопов**—грабáрка, ки. **Артелью**—громáдою, артíллю.
Артельщик—артíльник, ка; спíльник.
Артельщичий—артíльницький.
Артерия—артéрія, рії; бойова́ жи́ла.
Артикул—артúкул, ла.
Артиллерийский — артилерíйний, гарматний.
Артиллерист—артилерúст, та; гарма́ш, ша́.
Артист—артúст, та; мистéць, тця.
Архаизм—архаїзм, зму.
Археографія—археографія, фії.
Археолог—археóлог, га.
Архитектор—архітéктор, ра; архітéкт, та; будівни́чий, чого; будівни́к, ка́.
Архитектура—I) архітектýра, ри; будівни́цтво, ва; II) будівéльний стиль.
Архитектурний — архітектýрний, будівéльний.
Арьергард—арієргáрд, ду; позáднє вíйсько.
Арьергардный—арієргардóвий.
Асимметрический—асиметри́чний.
Ассигнация—асигна́ція, ції.
Ассигнование—асигнува́ння, ння; призна́чення, ння; приділення гро́шей.
Ассигновать—асигнувáти, (с о в.) зааси́гнувати, призна́чити, приділи́ти (гро́ші).
Ассигновка—асигна́та, ти; асигнува́ння, ння.
Ассигнованный—асигнóваний, заасигнóваний.
Ассимиляция—асиміля́ція, ції; асимілюва́ння, ння.
Ассистент—асисте́нт, та.
Ассортимент—асортимéнт, ту; добíр, бóру.
Ассоциация—I) асоція́ція, ції; пóв'язь, зи; звязóк, зку (А с о ц і я́ ц і я і д е́ й); II) (о б щ е с т в о)—асоціяція, ції; спíлка, ки; товари́ство, ва. **Член ассоциации**—спíльник, ка.
Атавизм—атавíзм, зму.
Атмосфера—I) атмосфéра, ри; II) обвíтря, ря; повíтря, ря.
Атмосферный, атмосферический— атмосферóвий, атмосферúчний.
Атом—а́том, ма.
Атомность—а́томність, ности.
Атрофироваться—атрофува́тися, фуюся, ювся.
Атрофированный—атрофóваний.
Атрофия—атрофія, фії.
Аттестат—атестáт, ту; пóсвідка, ки. **Аттестат зрелости**—атестáт достúглости, матýра, ри.
Аттестация—атестáція, ції; атестува́ння, ння.
Аттестовать—атестувáти. **Аттестованный** —атестóваний, (с о в.) заатестóваний.
Аудитория—авдитóрія, рії.
Аукцион—авкціóн, ну; ліцитáція, ції; торги́, гíв.
Аукционный—авкціíйний, ліцитаційний.
Афера—афéра, ри; гешéфт, ту.
Аффект—афéкт, ту; нестя́ма, ми.
Аффектация—афектáція, ції.
Ацетилен (х и м.)—ацетилéн, ну.
Аэронавтика—аеронáвтика, ки; повітроплавба́, би́.
Аэроплан—аеропла́н, ну; літа́к, ка́.
Аэростат—аеростáт, ту.
Аэростатика—аеростáтика, ки.

Б

Баба—I) (замужняя женщина)—жі́нка, ба́ба; II) (вообще женщина)—жі́нка, ба́ба; III) (повивальная)—ба́ба, ба́ба-сповиту́ха; б.-повиту́ха, б.-бра́нка; IV) (род пасхального кулича) — ба́ба, па́ска, па́пушник; V) (у колодца)—журавель, вля; VI) ба́ба, до́вбня, довбе́шка.

Бабник—бабі́й, баболю́б, ба́бський дурисві́т.

Багаж—I) бага́ж, жу́; паку́нки, кі́в; II) покла́жа, жі; кла́жа, жі.

Багажный—багажо́вий, пакунко́вий.

Багроветь—багрі́ти, рію, еш; багрові́ти, вію, еш.

Багровость—ба́гряність, ности; багро́вість, вости.

Багровый—ба́гряний, багро́вий.

Багрянец—багря́нець, нцю; шарла́т, ту.

Багряный—багря́ний, жовто-гаря́чий, багро́вий (Підійма́лося со́нце над сте́пом, мов багро́вее ко́ло).

База—ба́за, зи; підста́ва, ви; підва́лина, ни; осно́ва, ви; грунт, ту (Матері́яльна ба́за; еконо́мічний грунт).

Базироваться — базува́тися на чому́; грунтува́тися на чому́; спира́тися на чому́; стоя́ти на чому́.

Бакалейный—бакалі́йний.

Бакалея—бакалі́я, лії.

Баклага—I) бо́клаг, гу (м. р.), бо́клага; II) (дегтярка)—мазни́ця, ці.

Баклушничать, бить баклуши—байдикува́ти, байдува́ти, ба́йдики би́ти, ба́йди би́ти, баглаї́ би́ти.

Бактерия—бакте́рія, рії. **Бактериология**—бактеріоло́гія, гії. **Бактериологический**—бактеріологі́чний.

Бакша́ и бакча — башта́н; **поле под б—ой**—башта́нище.

Балаган—I) (для продажи товаров)—я́тка; II) та́ш, кумедія́нська бу́да.

Балагур, балагурка—базі́ка, ки (о́бщ.); базі́кало, ла (м. и ср.), язика́тий; балакли́й, ія; бала́кайло, ла (м. и ср.); баля́сник, ка; балаку́рниця; баляндра́сник, ка, -ниця.

Балагурить—базі́кати; теревені́ пра́вити, теревені́ точи́ти; баляндра́сити; баля́си, баляндра́си точи́ти.

Баланс—I) балан́с, су; обрахунок, ку; II) рівнова́га, ги.

Балансировать—I) балансува́ти; II) рівнова́житися, жуся, жишся.

Балансовый—балан́совий, обрахунко́вий.

Балка—ба́лок, ка; ба́льок; брус, са. **Потолочная балка**—сво́лок, лока; трям, ма; трямо́к, ка́; (межстропилами)—ба́нта, ти; ба́нтина, ни.

Балл—I) одмі́тка, ки; бал, ла; II) (при голосовании)—го́лос, су; же́реб, ба; жеребо́к, бка́.

Баллотирование, баллотировка—голосува́ння, ня; балотува́ння, ня. **Закрытое баллотирование, баллотировка**—закри́те голосува́ння, закри́те балотува́ння.

Баллотировать—голосува́ти кого́, балотува́ти кого́; (записками)—жеребкува́ти; (шарами) — галки́, ку́лькі кла́сти; галки́ кида́ти.

Баллотироваться—голосува́тися, балотува́тися.

Баловать—пести́ти, щу́, стиш (кого́); пе́стувати (кого́); ма́зати (кого́); па́нькати (кого́).

Баловаться—пустува́ти, дурі́ти, рію, еш; гра́тися, блазнува́ти.

Баловень, -ник—мазу́н, мазій, пестуш, пестій, ія; пустак, пле́канець, мо́мсик; (у м.) мазуне́ць, мазу́нчик, пестуно́чик. **Баловень судьбы, счастья**—щасли́вий, щасни́ця, люби́мчик у до́лі.

Баловство—пу́стощі, щів; пусто́та, ти; пустува́ння, ння; розпу́ста, ти; ба́лощі, щів; витрибе́ньки, ньок; бла́зеньки, ньок.

Балмошный—шале́нуватий, навісни́й, нерозсу́дливий.

Балтийский (геогр.)—балти́цький. **Балтийское море**—Ба́лтика, ки, Ба́лтик, ка.

Балюстрада—балюстра́да, ди. Ika.

Банальность—бана́льність, ности; заялозеність, ности.

Банальный, банально—бана́льний, -но; заялозаний, заялозано.

Банда—ба́нда, вата́га, зграя; **разбойничья банда**—розбі́йство.

Бандаж—бандаж, жу́. **Бандажист** — бандажи́ст, та.

Бандероль — бандеро́ля, лі; пере́паска, ки; **бандерольный**—бандеро́льний, під пере́паскою.

Банк—банк, ку; ба́нок, ку. **Государственный банк**—держа́вний банк, скарбо́вий банк (ба́нок). **Метать, держать банк**—банкува́ти.

Банка—ба́нка, ки; слоїк; (у м.) сло́їчок, їчка; (только стеклян.)—скля́ниця; ці; (жестян.)—бляша́нка; (жестян. или дерев.)—пушка (Пу́шка на цу́кор); **большая глиняная банка**—куман; **большая оплетеная лозой**—балцанка, нки.

Банка (мед.)—ба́нька, ки. **Ставить, поставить сухие банки** — прикладáти, прикласти банькú.
Банкет—бен(ь)кéт, ýчта; **банкетный**—бен(ь)кéтний.
Банкир—банкíр, ра; **банкирский**—банкíрський.
Банковый—бáнковий. **Банковый делец**—бáнковéць, бáнківця.
Банкротиться, обанкротиться — банкрутувáти, збанкрутувáти
Баня—пáрия, лáзня: (ум.)—лáзенька. **Задать баню**—нагрíти чýба комý.
Барабанный—барабáнний.
Барак—барáк.
Бараний—барáнячий. **Согнуть в бараний рог**—скрутúти в барáнячий ріг.
Барахло—парталя́, і.
Барахтаться—бóрсатися, бýрхатися, вовтузитися, жуся, зишся.
Барельеф, барельефный—барельéф, фа; барельéфний.
Баржа—бáржа, жі.
Барокко—барóко.
Барометр—барóметр, ра; тискомíр, ра. **Барометрический**—барометри́чний.
Баррикада—барикáда, ди.
Барыш — (прибыль при продаже)—барúш, шу́; зиск, ку; прибýток, ку; кóристь, ристи; надбíжка, ки. **Получить барыш**—убаришувáти, шýю, еш; заробúти, блю, биш; зискáти, щу́. щеш, ще.
Барышник—барúшник, ка; баришівник, ка; гендля́р, ра́; фарúнник, ка; (лошадьми)—ливрáнт, та; менджýн, на́; (волами)—воловíд, вóда; воловúк, ка́. **Барышница**—барúшниця, ці: баришівниця, ці; гендля́рка, ки.
Барышничание. барышничество—барúшництво, ва; баришувáння, ння; перепрóдування, ння; менджувáння, ння.
Барышничать—баришувáти чим; перепóдувати, мен(д)жувáти (чим); башлувáти (чим) (перепрóдує дробúною і телятáми).
Барышнический, барышничий—барúшницький, баришівнúцький, гендля́рський.
Барьер—барíер. ру: бар'éр.
Баснословно—I) мітúчно; II) незвичáйно, неймовíрно, небувáло. **Баснословная цена**—неймовíрна, небувáла ціна́.
Бассейн—I) басéйн. на; водóйма. ми; волозбíр. бóру; сáжавка. ки; кóпанка. ки; II) (геогр.)—басéйн, на; водозбíр. ру; стóчище, ща (Донéцьке стóчище).
Баста (межд.)—годі.
Бастовать, забастовать—страйкувáти, бастувáти, застрайкувáти, забастувáти.
Батальон—батальйóн, ну. **Батальонный**—батальйóновий.
Батарея—батарéя, реї. **Батарейный**—батарéйний.
Батрак—нáймит, та; бурлáк, ки (вдали от родины); (соб.) бурлáцтво. **Батрак подросток**—наймитчá, чати (с. р.). **Итти в батраки**—іти́ в нáйми.
Батрачество—нáйми, ів; бурлакувáння, ння; бурлáцтво, ва.
Батрачный, батраческий—нáймитський, бурлáцький.
Батрачка, батрачиха— нáймичка, ки: бурлáчка, ки (вдали от родины); **сын батрачки**—наймиччук, ка.
Бахвал—хвалькó, кá; самохвáлько, ка; **самохвалка**—самохвáлка, ки; самохвáля, лі.
Бахвалиться—хвалúтися, вихвалúтися, хизувáтися. (Хизýється перед лю́дьми, що новé вбрáння надíла).
Бахвальство—хвальбá, би́; самохвальбá, би́; похвальбá, би́; хвастощі, щів.
Бацилла—бацúла, ли.
Башня—вéжа. жі; бáшта, ти; **сторожевая**—дозірна́ бáшта, вартíвня, ні; **подвижная деревянная, употреблявшаяся для военных надобностей**—гуля́й-городúна.
Баюканье—колисáння, ння; люля́ння, ння.
Баюкать—колисáти, люля́ти.
Баять—балáкати, гомонíти, ню, ниш; слáвити, влю, виш (Слáвили, що в йóго тітка вільма).
Вдительность—I) недріма́нність, ности; невсипýщість, щости; чýйність, ности (Вíйськова́ чýйність). II) **Заботливость**—пúльність, ности; дбайлúвість, вости.
Вдительный—I) недріма́нний, невсипýщий, чýйний, пúльний (Письмéнство—наш вартовúй невсипýщий. Вóрог пúльний, сúла в йóго. Будь чýйний. II) **Рачительный, заботливый**—пúльний, дбайлúвий.
Бег—бíг, гу; гін, гóну. **На бегу**—на бігу́, бíгці. **Сравняться в беге**—збíгти з ким. II) **Бега конские (скачки)**—перегóни, нів; гóни, гóнів; бігови́ськ, ка. **Отправиться в бега**—змандрувáти; піти в мáндри, в мандрíвку. **Находиться в бегах** — I) бýти в мандрах, на втíках; мандрувáти по світáх; II) бýти втíкачéм.
Бегание—I) бíгання, ння; га́(й)сання ння; II) см. **Беготня**.
Бегать—I) бíгати, ганя́ти, га́(й)сáти. **Бегать скачками в припрыжку** — гар-

цювати, цю́ю, єш. **Бегать суетливо**—мота́ти, ся. **Бегать в перегонку, в запуски**—перебіга́тися, бі́гати навви́передки. **Бегать туда и сюда**—снува́тися. **Бегающий** (о глазах)—верткий, бігу́чий. II) **Бегать от кого**—уника́ти (кого́)

Бегаться—I) перебіга́тися, бі́гати навви́передки; II) (о животн.)—гуля́ти, ті́катися; (о корове)—лі́титися.

Беглец—утіка́ч, ча́; тіка́ч, ча́; **беглецов**—утіка́цький, утікачі́в.

Беглость (о просмотре, осмотре)—побі́жність, ности; (о чтении, игре на муз. инструмен.)—шви́дкість, кости.

Бегло—побі́жно, нашвидку́; (читать, играть)—шви́дко чита́ти, шви́дко гра́ти.

Беглый—I) см. **Беглец**; II) утє́клий, збі́глий, збіжа́лий; III) побі́жний (осмотр, просмотр). **Беглое чтение**—швидке́ чита́ння. **Бросить беглый взгляд**—ки́нути о́ком. **Беглый огонь**—перебі́жний ого́нь.

Беговой (о лошади)—перего́новий. **Беговые дрожки**—бігунці́, ів.

Бегом, бежком (нар.)—бігом, бігцем, підбігцем, підтюпцем.

Беготня—бі́гання, ння; бі́ганина, ни; бі́ганиця, ці.

Бегство—тіка́ння, ння: утіка́ння, ння; утє́ча, чі; утє́ки, ів. **Бегство в рассыпную**—ро́зтіч, чи. **Спасаться бегством**—тіка́ти, вихо́дити втє́ком. **Скрываться бегством**—утє́ком пі́ти. **Обратить в бегство**—погна́ти в ро́зтіч. **Обратиться в бегство**—поверну́ти навті́ки, навтіка́ч); (насмешл.)—накива́ти п'ята́ми.

Бегучий—бігу́чий (Бігу́чий кінь): бігу́щий.

Беда—бі́да, ди; ли́хо, ха; ли́шенько, ка; недо́ля, лі; лиха́ годи́на, ни; приго́да, ди; причи́на, ни; притю́га, ги; хале́па, пи; пеня, ні. **Беды**—зли́годні. **Прибавка к беде**—прибі́док. **Ох, беда, беда**—ли́шенько тяжке́. **На беду**—на ли́хо. **Беда да и только**—ли́хо та й го́ді. **Не беда**—дарма́, ба́йдуже. **Придет беда**—до ли́ха прийде́ться. **Жди беды**—начува́йся. **Попасть в беду**—доскочити ли́ха, бід. **Переживать, испытывать беду**—бі́ду бідува́ти, бі́ду прийма́ти. **Пережить беду**—перебі́тувати. **Наделать себе беды**—напита́ти собі́ ли́ха, бід. **Натворить, наделать бед**—наробити шкоди, кло́поту. **Помочь в беде**—порятува́ти, зарадити ли́хові. **Предотвратить беду**—запобігти ли́хові. **Беда стряслась**—ли́хо, спіткало, ско́ілося, спіткала напасть, лиха́ годи́на.

Бедерный—стегне́нний, стегновий, клубови́й, кульшови́й. **Бедерный сустав**—кульша, ші.

Беднеть—убо́жати, убо́жчати, убо́жіти, жію, єш; бідніти, бідні́щати, зво́дитися з хазя́йства, мізерні́ти, підупада́ти, голі́ти.

Бедно—убо́го, бі́дно, мизе́рно, нужде́нно, злиде́нно, тісно (Тісно ім живе́ться, заробі́тки малі́, так що й з хлі́бом бі́дкаються). **Бедно на что**—то́нко на що (У нас на гро́ші то́нко).

Бедноватый, -то—біднува́тий, то; бідне́нький, ко.

Бедность—убо́зтво, ва; убо́гість, гости; бі́дність, ности; неста́тки, кі́в; недоста́тки, кі́в; біднота́, ти; мізе́рія, рії; зли́дні, нів. **Впасть в бедность**—дійти́ до вбо́зтва. **Бедность одолела**—зли́дні обсі́ли. **Довести до бедноты**—зубо́жити, збіднити, зве́сти з хазя́йства. **Доведенный до бедности**—зубо́жений.

Беднота—I) см. **Бедность**; II) **бедняки**—біднота́, ти; бідо́та, ти; голь, лі; голо́та, ти; харпаки́, кі́в; зли́дні, нів; харпа́цтво, ва.

Бедняга—I) см. **Бедняк**; II) **Бедняга, бедняжка** (несчастный, обиженный, страдающий)—бідола́шний, сердечний, серде́ка, ки; безтала́нний, нна: безтала́нночка, ки; (об щ. р.)—бідола́ха, хи; (у м.)—бідола́шка, ки; бідола́шечка, ки; бідня́га, ги; бідня́ка, ки; бі́днячка; (ср. р.)—бідня́; (у м.)—біднятко, бідня́точко. (Він бідола́ха і біжи́ть у ліс. Сму́ють оби́дві бідола́шечки).

Бедняк—бідак, ка́; бідар, ря́; харпа́к, ка́; бідня́к, ка́; (пр.)—бідацький, бідарський, харпацький, бідня́цький; неста́ток, тку; худа́к, ка́; (през р.)—драб, ба; голодра́б, ба; голя́к, ка́; зли́день, дня; злиде́нник, ка; злида́р, ря́; (у в.)—злидарю́га, ги; гольтіпа́ка, ки; (соб.)—бідацтво, ва; біднота́, ти; харпа́цтво, ва; голота́, ти; голе́ча, чі; сіро́ма, ми; сіромашня́, ні.

Бедовый—метки́й, промітни́й, мото́рний.

Бедокур, -рка—шкода (об щ.); збитошник, ка: збитошниця, ці; шибеник, ка; шибениця, ці.

Бедокурить, набедокурить—ли́хо ко́їти; ли́ха нако́їти; шурубу́рити, пашурубу́рити, рю, риш, рить.

Бедро—стегно́ (у м.—стеге́нце), клу́би. **С кривыми бедрами**—кривоклу́бий. **С плохо развитыми бедрами**—безклу́бий.

Бедствие—бі́да, ди; ли́хо, ха; лиха́ годи́на; лиха́ приго́да; знегі́ддя, ддя; недо́ля, лі; безголо́в'я, в'я. **Бедствия**—зли́дні, нів. **Испытать бедствия**—набра-

тися (зазна́ти) біди́, ли́ха, го́ря; впа́сти в недо́лю.

Бедствовать—бідува́ти, горюва́ти, бідити, бідкатися, бідкува́тися, злидну(ю)ва́ти, біду́ тягти́, біду́ бідува́ти, біду́ прийма́ти; кала́нити, ню, ниш (Так уве́сь свій вік і кала́ню, моя́ сестри́чко). **Бедствующий,-щая**—бідня́к, ка́; бідни́ця, ці; горюва́льник, ниця.

Бежать—бігти, біжу́, жи́ш; бігати. **Не в силах бежать**—не підбіжу́. **Бежать быстро, изо всех сил**—чухра́ти, маха́ти, гна́ти, жену́, неш; гони́ти, ню, ниш; летіти, чу́, ти́ш; лупи́ти, плю́, иш; чеса́ти, чешу́, шеш; мести́, мету́, те́ш; стри́гти, жу́, жеш; (насм.)—в соба́чу ристь. **Броситься бежать**—дремену́ти, лепеснути, герсону́ти, дати нога́м во́лю; (о многих)—сипну́ти (Сипну́ли всі у ліс густи́й). **Бежать в рассыпную** (о многих)—пороснути в ро́зтіч. **Бежать без памяти**—бігти не своїми нога́ми, не тя́млючи себе́. **Бежать без оглядки**—бігти необзир. II) **Бежать куда**—тіка́ти, утіка́ти, утекти́, уте́ком піти́ (Вте́ком пішли́ з свого́ кра́ю). **Бежать со света**—бігти з світу. **Бежать из тюрьмы со взломом**—ви́ламатися з в'язни́ці.

Безалаберность—безла́дність, ности; нерозсу́дливість, вости.

Безалаберный—безла́дний, розки́дкуватий, нерозсу́дливий.

Безалаберщина—безла́ддя, дя; не́ла́д, ду.

Безапеляционный — безапеляці́йний, безповоро́тний; **безапеляционно**—безапеляці́йно, безповоро́тно.

Безбедно—I) замо́жно, в доста́тку, тках; II) безбі́дно, без ли́ха, без біди́, без го́ря.

Безбедность—безбі́дність, ности; замо́жність, ности; доста́ток, тку; доста́тки, ків; доста́тність, ности.

Безбилетный—безбіле́тний, без квитка́ (ка́ртки, по́свідки).

Безболезненность—безбо́лізність, ности, безбі́лля, ля.

Безболезненный — безбо́лізний, безбі́льний. **Безболезненно** — безбо́люче, безбо́лізно, безбо́лізко.

Безбоязненно — безбо́язно, безбо́язько, безстра́шно.

Безбоязненность — небо́язкість, кости; безбо́язкість, кости.

Безбрачие, безбрачность—безшлю́бність, ности; безшлю́б'я, б'я; безже́нність, ности; безже́нство, ва; безму́жність, ности.

Безбрежный—безбере́жний, безбере́гий, безкра́їй, ая, є; (род.—кра́його, кра́йої).

Безведомый—беззві́сний, невідо́мий, незна́ний.

Безвестно—безві́сно, бе́з ві́сти.

Безвестно—безві́сно, бе́з ві́сти.

Безветренный—безві́трий, ти́хий; (о месте)—зати́шний.

Безвинность—безневи́нність, ности; непови́нність, ности.

Безвинный—безневи́нний, безви́нний, непови́нний; **безвинно** — безневи́нно, безви́нно, непови́нно.

Безвкусно (сварено)—несма́чно. **Безвкусно** (сделано, сшито)—безсма́чно, без смаку́.

Безвластие—безвла́стя, тя; безвла́ддя, дя; безуря́ддя, дя.

Безвласний—безвла́дний.

Безвозбранный—беззаборо́нний, незаборо́нений, ві́льний. **Безвозбранно**—безборо́нно, ві́льно.

Безвозвратный—безповоро́тний. **Безвозвратно**—безповоро́тно, беззворо́тно, без воріття́, без зворо́ту.

Безвозмездный — беззапла́тний, безгроше́вий, дармови́й. **Безвозмездно**—ду́рно, заду́рно, да́рма, да́ром, за спаси́бі; (шутл.)—за так гро́шей.

Безвольный — безві́льний; хистки́й (Хистки́й чолові́к був; куди́ хили́, туди́ він і гне́ться). **Безвольно**—безві́льно.

Безвредный—нешкодли́вий, невадли́вий, незава́дний. **Безвредно**—нешкодли́во, нева́дно, не шко́дить, не ва́дить.

Безвременник—безтала́нний, бездо́льний.

Безвременный — доча́сний, невча́сний. **Безвременно**—доча́сно, без часу́.

Безвыводный—невиво́дний. **Безвыводно**—невиво́дно.

Безвыгодность—не́зиск, ку; незиско́вність, ности; безприбутко́вість, вости.

Безвыгодный—незиско́вний, небаришови́тий. **Безвыгодно**—без зи́ску, без бариша́.

Безвыездный—безви́їзний. **Безвыездно**—безви́їзно, невиїзди́вши.

Безвыходность — безви́хідність, ности; безра́ддя, ддя; безпора́дність, ности; непора́дна годи́на; кінці́ в край (Таке́ мені́ прийшло́сь тоді́, пря́мо кінці́ в край).

Безвыходный—I) безви́хідний, невихі́дний; II) безпора́дний, невикру́тний. **Безвыходно**—безви́хідно, безпора́дно.

Безгласность—I) безгла́сність, ности; німува́ння, ння; II) нея́вність, ности; неоголо́сність, ности (вчи́нку, події).

Безгласный—безголо́сий, безгла́сий, ні-

ми́й. **Безгласно**—I) німо, безгла́сно; II) нея́вно, неоголо́сно.

Безграмотность—неписьме́нність, ности; безписьме́нщина, ни; (неуменье грамотно писать)—безгра́мотність, ности.

Безграмотный—неписьме́нний, те́мний на письмо́; безгра́мотний. **Безграмотно**—безгра́мотно.

Безграничность — безме́жність, ности; безкра́йність, ности; безкра́їсть, йости; безбере́жність, ности; необме́жність, ности; бе́зкрай, бе́змір, безмі́р'я.

Безграничный—безме́жний, безкра́йній, безкра́їй, безбере́жний, необме́жний, безмі́рний. **Безгранично** — безме́жно, безмі́рно, без мі́ри.

Бездарность—I) незда́рність, ности; безда́рність, ности; нездібність, ности; II) незда́ра, ри (Він незда́ра).

Бездейственный—недія́льний, нечи́нний, бездія́льний.

Бездействие—недія́льність, ности; бездія́льність, ности; нечи́нність, ности.

Бездействовать—вакува́ти, кую, єш; не працюва́ти, цюю, єш; недія́ти, дію, єш.

Бездействующий—бездія́льний.

Безделица—дрібни́ця, ці; мала́ річ.

Безделка, безделочка, безделушка — дрібни́чка, ки; безді́лля, ля (На поли́чках стоя́ло рі́зне безді́лля).

Бездельник—не́роб, би; ле́дар, ря; леда́що, ща; дабромі́т, та; ба́йдич, ча; ледацю́га, ги. **Делаться, сделаться бездельником**—ледащі́ти, зледащі́ти, пусти́тися в леда́що; II) шахра́й, крутій, ія́; дури́світ.

Бездельничанье, бездельство—I) ле́дарство, ва; неро́бство, ва; байдува́ння, ння; II) шахрува́ння, ння; крутійство, ва.

Бездельничать—I) ледарюва́ти, рюю, єш; гультяюва́ти, юю, єш; гуля́ти, байдикува́ти, дармува́ти; II) шахрува́ти; (людей)—дури́ти, обду́рювати.

Безденежно—беззапла́тно, заду́рно, дарма́, без гро́шей.

Безденежность, безденежье—безгроші́в'я, безгрі́шшя, шшя.

Безденежный—безгроше́вий, беззапла́тний.

Бездетность—безді́тство, ва; безді́тність, ности.

Бездетный—безді́тний, безді́тник. **Бездетная**—безді́тниця, ці; бездітня́, ні; безплі́дниця, ці; неро́да, ди.

Бездеятельность—бездія́льність, ности; безді́льність, ности.

Бездеятельный—бездія́льний, безді́льний, безробі́тний, а, є (Своє́ життя́ в споко́ю безробі́тнім не марну́є).

Бездна—I) безо́дня; (только о суше)—прі́рва, безо́днява, прова́лля; II) **бездна** (множество, обилие) —си́ла-силе́нна, бе́зліч, до сму́тку (Яблук си́ла-силе́нна. Робо́ти бе́зліч, до сму́тку).

Бездоимный, бездоимочный — беззале́глий, безнедопла́тний.

Бездоказательный — безпідста́вний, недока́заний, бездо́відний. **Бездоказательно** — безпідста́вно, бездо́казно, бездо́відно.

Бездолье—безтала́ння, ння; бездо́льність, ности; бездо́лля, ля.

Бездольный—безтала́нний, бездо́льний, безща́сний. **Бездольная**—безща́сниця, ці; бездо́льниця, ці.

Бездонный—безо́дній, я, є; бездо́нний, незгли́бний; (о посуде)—безде́нний (Безде́нної ді́жки не наллє́ш). **Бездонно-глубокий** — безо́днеглибо́кий.

Бездоходность—безприбутко́вість, вости.

Бездоходный—безприбутко́вий, бездохі́дний.

Бездыханный—бездушний.

Безжалостность—нежалісли́вість, вости; немилосе́рдність, ности.

Безжалостный—нежалісли́вий, немилосе́рдний, безжа́льний, немилости́вий, живоїд, да. **Безжалостно** — немилосе́рдно, немилости́во, без жа́лю.

Безжизненность—I) безду́шність, ности; безжи́вність, ности; нежи́вість, вости; ме́ртвість, вости; II) мля́вість, вости (Мля́вої вда́чі люди́на).

Безжизненный—I) безду́шний, безжи́вний, неживи́й (Краса́ безжи́вна); II) мля́вий. **Безжизненно**—I) безжи́вно, безду́шно, нежи́во; II) мля́во.

Беззаботливость—безтурбо́тність, ности; недба́йливість, вости; недба́льство, ва; недба́лість, лости; недба́ння, ння; необа́чність, ности.

Беззаботность — I) безжу́рність, ности; безсу́мність, ности; безду́мність, ности; II) см. **Беззаботливость.**

Беззаботный—I) безжу́рний, нежурли́вий, безсу́мний, безду́мний, безтурбо́тний. **Беззаботно**—безжу́рно, безсу́мно, безду́мно, безтурбо́тно.

Беззаконие—беззако́нство, ва; безза́коння, ння.

Беззаконный (противозаконный) —беззако́нний, безсу́дний. **Беззаконно**—беззако́нно, безсу́дно.

Беззастенчивость—несоромли́вість, вости; малосоро́мність, ности.

Беззастенчивый—несоромли́вий, малосоромли́вий, безсоро́мний. **Беззастенчиво**—малосоромли́во, безсо́ромно.

Беззащитность—беззахи́сність, ности; безоборо́нність, ности.

Беззащитный—беззахи́стий; безоборо́нний, беззасту́пний.

Беззвучный—безгу́чний, безодголо́сний, глухи́й, німи́й (У глухі́й те́мній моги́лі. Затремті́ла од німо́го рида́ння). **Беззвучно**—безгу́чно, безодголо́сно, глу́хо, ні́мо, без голо́су (Я, де́две почу́ла—безодголо́сно так вона́ гомоні́ла. Ота́к ні́мо шепоті́ли його́ гу́би).

Безземелье—безземе́лля, лля.

Безземельный—безземе́льний, безгру́нтий; **крестьянин, живущий в чужой избе**—підусі́док, дка; підсусі́дя, дя.

Безладица—I) (безпорядок, неурядица)—бе́злад, ду; безла́ддя; II) (разлад, нелады)—не́лад, ду; нела́года, ди.

Безлепестковый—безпелюстко́вий.

Безлепестность—безпелюстко́вість, вости.

Безлюдный—безлю́дний, відлю́дний, глухи́й (Доро́га відлю́дна). **Безлюдно**—безлю́дно, глу́хо, пу́сто (Тепе́р на ву́лиці глу́хо: моро́з вели́кий, то всі по хата́х сидя́ть).

Безлюдье—безлю́дниця, ці; безлю́ддя, дя.

Безмала (нар.)—ма́ло не; за ма́лим не; бе́змаль (Бе́змаль не два́цять. Бе́змаль со́рок год мені́).

Безмежный (необмеженный)—безме́жний, необме́жений.

Безмерность—безмі́рність, ности; незмі́рність, ности; неомі́рність, ности. **Безмерно**—незмі́рно (Чита́ння вона́ лю́бить незмі́рно).

Безмолвие—безгоміння ня; німо́тність, ности; німа́ ти́ша.

Безмолвный, безмолвствующий—безмо́вний, німо́тний, німи́й, мовчазний, мовчу́щий, безгу́чний, безгла́сний. **Безмолвно**—безмо́вно, мо́вчки, мовча́зно, ні́мо, німо́тно, німу́лочи (У хаті су́мно, пі́мо. Мо́вчки пасу́нули хма́ри). **Безмолвно красноречивый**—німопромо́вистий.

Безмолвствование—німува́ння, ння.

Безмолвствовать—німува́ти, німо́тствувати, мовча́ти, мо́вчки.

Безмятежность—тихоми́рність, ности; спокі́й, кою; супокі́й, кою; упокі́й, кою; безтурбо́тність, ности. **Безмятежное детство**—безтурбо́тне дити́нство.

Безмятежный—тихоми́рний, супокі́йний, безтурбо́тний. **Безмятежный сон**—тихоми́рний, супокі́йний сон.

Безнадежность—безнаді́я, дії; безнаді́йність, ности (Пливе́ безнаді́я, і стиха хли́пає сум).

Безнаказанность—безка́рність, ности. **Безнаказанный, безнаказанно**—безка́рний, безка́рно.

Безнамеренный—невми́сний, ненавми́сний, безнамі́рний. **Безнамеренно**—невми́сно, ненавми́сне, без на́міру.

Безнамеренность—ненавми́сність, ности; безнамі́рність, ности.

Безначалие—безуря́ддя, дя; безголо́в'я, в'я.

Безначальный—безпочатковий, одві́чний, передві́чний. **Безначально**—без поча́тку, одві́чно, передві́чно.

Безнравственность—I) немора́льність, ности; безмора́льність, ности; неети́чність, ности; II) розпу́ста, ти; безпу́тність, ности; недоброзви́чайність, ности.

Безнравственный—I) немора́льний; II) розпу́сний, недоброзви́чайний, безпу́тній, я, е. **Безнравственно**—немора́льно. **Безнравственно жить**—I) пу́сто жи́ти; II) розпусно.

Безобидный—I) плохи́й, плохе́нький, невразли́вий (Він люди́на плохе́нька); II) некри́вдний. **Безобидное замечание**—некри́вдна ува́га. **Безобидно**—без кри́вди, по правді.

Безоблачный—безхма́р(н)ий, погі́дний (Со́нце пи́шно схо́дило на погі́дне не́бо).

Безоборотный—беззворо́тний (ве́ксель, на́тис).

Безобразие, безобразность—I) бри́дкість, кости; бридо́та, ти; II) неподо́ба, би; неподо́бність, ности; непу́тя, тя.

Безобразничать—бешкетува́ти, дешпетува́ти, робити неподі́бне, бешке́т справля́ти.

Безобразный—бридки́й, вироди́вий, нега́рний, погано́чий, нечупа́рний, неподі́бний.

Безоброчный—безопла́тний.

Безопасность—безпе́ка, ки; безпе́чність, ности. **Основывать безопасность на чем**—безпе́читися на чо́му. **Быть в безопасности**—бу́ти убезпе́ченим. **В безопасности находящийся**—в(у)безпе́чений.

Безопасный—безпе́чний; **не безопасный**—небезпе́чний. **Безопасно**—безпе́чно, безпе́чне.

Безоружный—беззбро́йний, неозбро́єний.

Безосновательно—безпідста́вно, без гру́н-

ту. **Безосновательный**—безпідста́вний, безгрунто́вний.

Безостановочно—невпи́нно, безупи́нно, без упи́ну, безпереста́нно, безпереста́ну, безпереста́нку, безпере́станя, безуста́нно, безуга́вно, безнаста́нно, бе́зпереч, раз-у-раз, раз-по́-раз, раз-кола́зу, за́спіш, безвідга́лу.

Безостановочный—безупи́нний, невга́вний, невгамо́ваний, безуга́вний, безперери́вний, неперери́вчастий, безпереста́нний, безнаста́нний, разура́зний, повсякча́сний.

Безответность — безвідмо́вність, ности; безодмо́вність, ности; суми́рність, ности; плохість, хости.

Безответный—безвідмо́вний, безодмо́вний, суми́рний, плохи́й; мовча́к, ка. **Безответно**—безвідмо́вно, мо́вчки.

Безответственность — безвідповіда́льність, ности; невідповіда́льність ности.

Безответственный — безвідповіда́льний, невідповіда́льний.

Безотвязность, безотвязчивость—невідче́пність, ности; в'їдливість, вости; насти́рливість, вости.

Безотговорочный—безвідмо́вний, несупере́чливий. **Безотговорочно**—безві́дмовно, несупере́чливо, не відмовля́ючись, не супере́чучи, без ви́мовок.

Безотлагательность, безотложность — невідкла́дність, ности; коне́чність, ности; (только о деле)—пи́льність, ности.

Безотлагательный, безотложный—невідкла́дний; (только о деле)—пи́льний. **Безотлагательно**—невідкла́дно, не відкла́дуючи.

Безотлучность—невідсту́пність, ности; невідхі́дність, ности; певідкли́чність, ности.

Безотлучный—невідсту́пний, невідхі́дний, невідкли́чний. **Безотлучно**—невідсту́пно, невідхі́дно, невідкли́чно.

Безотносительность—безвідно́сність, ности; незастосо́ваність, ности.

Безотносительный—безвідно́сний, незастосо́ваний (до чого). **Безотносительно**—безвідно́сно, не стосу́ючись (до чого), без ува́ги (на що).

Безотрадный—безвідра́дісний, безра́дісний, безпросві́тній, я, е. **Делать кому жизнь безотрадной**—зав'я́зувати світ (кому). **Безотрадно** — безрадісно, без просві́тку.

Безотчетно—I) несвідо́мо, сам себе́ не розбіра́ючи; II) беззвідо́мно, беззві́тно, без звіту, без звідо́млення, не подаючи́ звідо́млення.

Безотчетность—I) несвідо́міть, мости; нез'ясо́ваність, ности (Нез'ясо́ваність почуття́); II) **неподача отчетов**—беззвідо́мність, ности; беззві́тність, ности (Така́ беззві́тність недопусти́ма—тре́ба вимага́ти звіту (звідо́млення)).

Безотчетный—I) несвідо́мий, нез'ясо́ваний, безроздумний, нерозбі́рний; II) беззвідо́мний, беззві́тний.

Безочередный—безчерго́вий, безчере́жний. **Безочередно**—безчерго́во, без черги́, безчере́жно.

Безошибочность—непомильність, ности; безпомилко́вість, вости; непохи́бність, пости.

Безошибочный — нехи́бний, непохи́бний, несхи́бний, непоми́льний, безпомилко́вий, безпоми́лешний.

Безработица—безробіття, тя. **Время безработицы на мельнице**—безмли́в'я.

Безработный—безробітний, беззаробітний.

Безразборчивость—нерозбі́рливість, вости; неперебі́рливість, вости.

Безраздельность—неподі́льність, ности.

Безраздельный—неподі́льний, нероздільний. **Безраздельно**—неподі́льно, нероздільно цілко́м.

Безразличие—I) одна́ковість, вости; безодмінність, ности; II) байду́жість, жости.

Безразлично — байду́жно, байду́жливо, обоня́тно, безвира́зно (Гли́нула байду́жно). **Мне это безразлично**—ба́йду́же, байду́жки, байду́жечки, дарма́, одна́ково мені до того. **Совершенно безразлично**—байдужісінько, одна́ковісінько (Їм байдужісінько, одна́ковісінько в не́бі пливу́ть... без боротьби́).

Безразличность—байду́жість, жости; байдужність, ности; обоня́тність, ности.

Безразличный—безвиразни́й (Заговори́в навми́сне безвиразни́м го́лосом). **Безразличный к чему**—байду́жний, байду́жливий до чого, обня́тний. **Стать безразличным** (безл.)—забайду́житися, збайдужні́ти.

Безрассудность, безрассудство — нерозсу́дливість, вости; безглу́здя, дя; безглу́здість, дости.

Безрассудный—нерозсу́дливий. **Безрассудно**—нерозсу́дно, нерозва́жливо, безрозу́мно.

Безрассчетность, безрассчетливость — безраху́бність, ности; необрахо́ваність, ности.

Безрассчетный, безрассчетливый—безраху́бний. **Безрассчетно**—безраху́бно, необрахо́вано.

Безрезультатный—безрезульта́тний, без-

наслі́дний, даре́мний, ма́рний. **Безрезультатно**—даре́мно, да́рмо, ду́рно, ма́рно, безрезульта́тно, без на́слідку.
Безропотность—нере́мствування, ння; покі́рливість, вости.
Безубыточный—безутра́тний.
Безугомонный—безуга́вний, невгомі́нний. **Безугомонно**—безуга́вно, без уга́ву.
Безудержный—невтри́мний, нестри́мний, невпи́нний.
Безуклонность—несхи́бність, ности; невідхи́льність, ности.
Безуклонный — несхи́бний, невідхи́льний, про́стий. **Безуклонно**—несхи́бно, невідхи́льно, про́сто, не відхиля́ючись.
Безукоризненность—бездога́нність, ности.
Безукоризненный—бездога́нний. **Безукоризненно**—бездога́нно, без ва́ди.
Безумный—безрозу́мний, безу́мний, божеві́льний, навісни́й, шале́ний, безтя́мний. **Безумным сделать**—обезу́мити, з ро́зуму звести́. **Безумно** — безу́мно, божеві́льно, шале́не(о).
Безупречность, безупречный, безупречно —см. **Безукоризненность, Безукоризненный, Безукоризненно.**
Безусловность—безумо́вність, ности.
Безуспешность—надаре́мність, ности; ма́рність, ности; невда́лість, лости.
Безуспешный—надаре́мний, невда́лий. **Безуспешно**—надаре́мне(о), нада́рмо, ма́рне, ма́рно, даре́мне, не спосу́дившись (Думав оце́ в я́рмарку тели́цю прода́ти, та не спосу́дившись і верну́всь).
Безустанный—безупи́нний, невто́мний, невсипу́щий, невгамо́вний.
Безутешность — безпора́дність, ности; нудьга́, ги; нерозва́га, ги.
Безучастие—байду́жість, жости; обопя́тність, ности; безприхи́лля, ля.
Безыменный, безымянный—безі́менний, безнаіме́нний, неназва́ний; (палец) —підмізи́нний. **Безыменная речка**—смоте́ка. **Безыменно**—бези́менно.
Безыскусственный—нешту́чний, немудро́ваний, неви́мудруваний, про́стий. **Безыскусственно**—натура́льно, про́сто, без му́дрощів.
Безысходность—безви́хідність, ности.
Безысходный—I) безви́хідний; II) (безконечный)—несходи́мий (Заплу́тався в несходи́мих супере́чностях житти́). **Нужда безысходная**—невила́зні зли́дні.
Белесоватый, белесый—біла́(я́)стий, біля́вий.
Белеть—білі́ти; білі́шати.
Белиться—біли́тися, люся, лишся; вибі́люватися, люю́ся, люєшся.
Белковина—білкови́на, ни.
Белковый—білкови́й; **оболочка**—білкова́ оболо́ка, білкови́ця, ці.
Беллетристика—кра́сне письме́нство, белетри́стика, ки.
Белок—I) (яичный)—біло́к, лка; бі́ле, ого; II) (глазной)—біло́к; (насмешливо)—ба́нька; **имеющий большие белки в глазах**—білка́тий; (ирон.)—банька́тий.
Белокалильный—біложа́ристий, білогарто́вний.
Белоснежный—сніжи́стий, сніжистобі́лий, сніжнобі́лий, сніговобі́лий.
Белостебельный—білосте́блий, білостебе́льний. **Белый**—бі́лий. **Белой масти** —бі́лий на масть.
Белошвейка—шва́чка, ки; шва́ля, лі.
Берег—I) бе́ре(і)г, га; узбере́жжя, жя; надбере́жжя; жя; край, ю. **Берег отвесный**—стінува́тий бе́рег, при́стін; **берег высокий, обрывистый**—кру́ча, чі; крутобере́жжя, жя; **берег покрытый гравием, галькою**—зарі́нок, нка; зарі́ння. **У берега**—з бе́регу (У нас з бе́регу негли́боко). **По берегам**—берега́ми. **На берег реки, моря**—над рі́чку, над мо́ре, у бе́рег. **Берег противоположный** —зарі́чний, зарі́чок, той бік. **Житель противоположного берега**—зарічя́нин, тогобі́чний (чолові́к). **Вода у берега**—бе́рег (Пра́ла сорочки́ в бе́резі).
Береговой—берегови́й, побере́жни(і)й, прибре́жний, надбере́жний, відбере́жний (Берегови́й, відбере́жний ві́тер **(дуючий от берега)**. Побере́жній ка́мінь, пісо́к). **Береговой житель**—бережа́нин. **Береговая трава, сено**—бережи́на, берегове́ сі́но.
Бережение—бережі́ння, ння; стережі́ння, ння.
Бережливость—оща́дність, ности; оща́дливість, вости; ща́дність, ности.
Бережливый—оща́дний, (о)ща́дливий, ща́дний. **Бережливо**—оща́дно.
Бережно—бе́режно, бе́режко, о́бере́жно, пово́лі, сти́ха.
Бережность—I) пошані́вок, вку; пошані́вля, лі; II) сторожне́ча, чі (Одяг тре́ба в пошані́влі держа́ти. Сторожне́ча така́, що ніщо́ не пропаде́).
Бережный—бережки́й, сторожки́й, оба́чний.
Беречь—стерегти́, жу, жеш; берегти́, жу, жеш; поберіга́ти, пильнува́ти, гляді́ти, жу, диш; догляда́ти (чого), схороня́ти, хова́ти, хорони́ти, шанува́ти, щади́ти, ощажа́ти, що (Хліб на Петрі́вку ощажа́й), жалі́ти. **Беречь**

платье, скот—жа́лувати оде́жу, шанува́ти ху́добу.

Беречься—бережи́тися, стерегти́ся, оберіга́тися, побері́га́тися, сторожи́тися, пильнува́тися, шанува́тися, мати осторо́гу. **Берегись!**—начува́йсь. **Берегущийся**—бережли́вий.

Берцовый—гомілко́вий. **Берцовые кости**—суре́ля, або́ вели́ка гоміл́ка, мала́ гоміл́ка.

Беседа—I) розмо́ва, ви; бала́чка, ки; розмовля́ння, ння; гутірка, ки; бесе́(і)да. **Вступить в беседу**—зайти́ з ким у розмо́ву, розмо́витися з ким; розбала́катися з ким. **Вести беседу**—справля́ти бала́чку; прова́дити мову. **Завязывается общая беседа**—починається́ загальна́ розмо́ва; II) бе́седа, ди (Го́мін таки́й на у́лиці, мов бе́седа куди́ йде́).

Беседовать—розмовля́ти, гомоніти, ню, ниш; говори́ти з ким; на мо́ві бу́ти з ким, бесе́дувати.

Бесклассовый—безкла́совий (Пови́нно бу́ти суспі́льство безкла́сове).

Бесконечно—нескінче́нно, безконе́чно, довічно, безлі́тно, без мі́ри, без кра́ю, без кінця́-кра́ю, безмі́рно.

Бесконечность—бе́зкрай, аю, безкра́їсть, ности; нескінче́нність, ности; безконе́чність, ности; безмі́рність, ности. **До бесконечности**—на бе́зрік (Цю робо́ту вони́ зати́нуть на бе́зрік).

Бесконечный—безкра́їй, безкра́я, кра́є (безкра́його, кра́йої); безкра́йній, нескінче́нний, безві́чний, довічний, безмі́рний.

Бесконтрольный—безконтро́льний.

Бескорыстие, бескорыстность—безкористо́вність, ности; безкори́сливість, вости.

Бескорыстно—безкористо́вно, некори́сливо; не вимага́ючи запла́ти, нагоро́ди.

Бескорыстный—безкористо́вний, некори́сливий.

Бескритичность—безкритичність, ности; некритичність, ности.

Беспамятный—I) непам'ятли́вий, непам'ятку́щий, забудько, ка; II) **в беспамятстве находящийся**—непритомний, безтя́мний, зомлілий.

Беспамятство—непритомність, ности, безтя́мність, ности; нетя́ма, ми; нести́ма, ми; не́стям, му. **Впадает в беспамятство кто**—мороки́ беру́ть кого́, зомлі́ває, непритомніє, знетя́млюється хто. **Привести в беспамятство кого (ударом, потрясением и т. п.)**—відбити па́мороки кому́.

Беспартийный—безпартійний.

Беспаспортный—безпа́шпортний, безбілетний.

Беспеременный—незмінний, беззмінний, неодмінний, безодмінний. **Беспеременно**—незмінно, беззмінно, невідмінно, безодмінно.

Бесплатность—беззапла́тність, ности; неплатність, ности.

Бесплатный—беззапла́тний, непла́тний, дармовитий. **Бесплатная работа**—непла́тна пра́ця, даромщи́на (Тепе́р даромщи́на навік од панів утекла́); беспла́тно, неплатно, без пла́ти, да́рмо, ду́рно; заду́рно, за спасибі, на-дурничку, (шутл.)—за так гро́шей.

Бесподобный—незрівняний, незрівня́нний. **Бесподобно**—незрівняно, незрівня́нно, без порівна́ння.

Беспозвоночный—безхребе́тний (Безхребе́тні тварини).

Беспокойный—I) турбо́тний (Турбо́тне чека́ння); II) нев(с)поки́йний. баламу́тний, неспоки́йник. **Беспокоящий**—невгомо́нний, клопотли́вий, клопітни́й, невстрійливий (Невстрійливі діти: вскочили в город, потопта́ли огу́дицю). **Беспокойно**—нев(с)поки́йно, турбо́тно, трив́ожно, стурбо́вано, клопітно (Тро́хи клопітно на душі).

Бесполезный—некори́сний, непожито́чний, ма́рний (Ма́рний тру́тень. Даре́мна то пра́ця, бо ніко́му не потрі́бна). **Бесполезно**—ма́рно, ма́рна річ, даре́мно, надаре́мно, ду́рно, без пу́тя (Без пу́тя ги́нуть лю́ди).

Беспорядок—I) (в доме, в хозя́йстве, в управлении чем)—безла́д, ду; безла́ддя, дя; нела́года, ди; не́лад, ду; розгардія́ш, шу; непоря́док, дку; безуря́ддя, дя. **В беспорядке**—безла́дно, в безла́дді, яку́жмом, хрящем, хлящем, ло́ском, тро́ском, гайном (В хаті все хрящем. У ме́не в поко́ях як у це́ркві чи́сто, а в те́бе все гайно́м стоїть); II) (безпорядки, бунт, возмущение)—розрухи, ів; заколот, ту; ворохобня́, ні.

Беспочвенный—безгрунто́вний, безпідста́вний. **Беспочвенно**—безгрунто́вно, безпідста́вно.

Беспощадный—безща́дний, безпощадний, нещадний, немилосе́рдний. **Беспощадно**—нещади́мо, безща́дно, без-

пощáдно, нещáдно, безпощáдку, не жалівши (Хай його закóн карáє, не жалівши).

Беспрекословный—безсуперéчний. **Беспрекословно** — бéзперéч, неперéчучи, безвимóвно.

Беспризорный — бездóглядний, безпритýльний (Безпритýльні дíти), зачýханий (Дíвчина булá з тих, що звуть зачýханими, сéбто покúнутими без нíякого дóгляду).

Беспристрастие, беспристрастность — безсторóнність, ности.

Беспричинный — безоснóвний, безпричúнний, безпричúновий. **Беспричинная придирка** (шутл.)—пеня Москóвська. **Беспричинно**—безпричúнно, ні зá що, ні за вíщо, з дóброго дúва.

Бессвязный—нескладний, беззвязкóвий, незвúзаний. **Бессвязно**—нескладно, не до ладý, без звязкý, незвúзано.

Бессердечность—безсéрдість, дости; безсéрдність, ности; брак сéрця; безсердéчність, ности; бездýшність, ности; нежáліслúвість, вости.

Бессильный—безсúлий, слабúй, немічний, безмóчний, немощнúй, неспромóжний, недолýгий, хúрний, хúрявий, безвлáдний. **Бессильный что-либо сделать**—нездóльний. **Бессильно**—безсúло, безвлáдно, нéмічно.

Бессистемность — безсистéмність, ности; безлáдність, ности.

Бессловесный — безслúвний, безсловéсний, без'язúкий, мовчýщий (Шевченко вúйшов із темнóти без'язúкої). **Бессловесное животное**—тварúна нímá, тварúна немóвна, нímина, тварúна безсловéсна, тварúна мовчýща (Кінь—нímина, а теж тя́мить).

Бессодержательный—беззмістóвний, незмістóвний, порóжній.

Бессознательность—I) несвідóмість, мости; II) нéстям, му; непритóмність, ности; не(с)тя́ма, ми; безчýття, ття́ (Якáсь нестя́ма опанувáла йогó).

Бессознательный—I) несвідóмий; II) непритóмний (Несвідóмий вчúнок. Очі страшні́ й непритóмні). **Бессознательное состояние**—непритóмний стан, непритóмність, ности. **Впасть в бессознательное состояние**—знепритóмніти, зомлíти. **Находящийся в бессознательном состоянии**—непритóмний, зомлíлий, нетя́мний (Їзóвсім нетя́мнуповезлú в лікáрню. Чи мéртва, чи зомлíла). **Бессознательно**—I) несвідóмо; II) без тя́ми, нетя́мки, непритóмно.

Бессомненный — несумнíвий, пéвний. **Бессомненно**—пéвно, напéвно, несумнíвно.

Бесспорный — безперéчний, незаперéчний, безсуперéчний; (научн.)—безспíрний (Безперéчна прáвда. З незаперéчною пéвністю мóжна сказáти, що це фáкт безсуперéчний). **Бесспорно**—безперéчно, безсуперéчно.

Бессрочный — безтермінóвий, безстроковúй, безреченцéвий. **Бессрочно**—без тéрміну, безтермінóво, без реченця́, набéзрік (На бéзрік затягтú).

Бесстыдство—безстúдство, ва; безстúдність, ности; безсорóмність, ности; (наглое)—безчíльність, ности.

Бестактный—нетактóвний. **Бестактно** — нетактóвно.

Бестолковость—безглýздя, дя; нерóзум, му; безтолкóвність, вности.

Бестолковый—I) (неумный)—безглýздий, безтолкóвий, безтямкúй, нетямýщий, безголóвий, дурноголóвий, безлáдний, недолáдний. II) **Бестолково**—безглýздо, безтолкóво, безлáдно, без ладý й без пóладу.

Бесхлопотный—безтурбóтний, безклопíтний. **Бесхлопотно**—безтурбóтно, безклопíтно.

Бесхозяйный — безгосподáрний, нічúй (Безгосподáрна спáдщина). **Бесхозяйственный человек**—бурлáка, ки; безхазя́йна людúна.

Бесхозяйственный — нехазя́йський, негосподáрський, нехазя́йновúтий, безхазя́йний, безгосподáрний (Нехазя́йське, безхазя́йне вéдення справи). **Бесхозяйственно**—безгосподáрно, не по-господáрському, не по-хазя́йському.

Бесцветковый — безквітковúй, безцвітній (Безквітковí рослúни).

Бесцветный — безбáрвний, безкóлірний, небарвúстий, блідúй (Ії спокíйна, трóхи блíда натýра); (о лошади)—безмáстий. **Бесцветно**—безбáрвно, безкóлірно, не барвúсто, тьмя́но (Хмáрно, тьмя́но йшóв мій дитúнний вік); (о раст.)—см. **Бесцветковый**.

Бесценный—I) неоцíнений, неоцíнний; II) (дешевый)—безвáртний, безцíнний; III) (дорогой) (ласк.)—неоцíнний, дорогúй, коханий; IV) (никакой цены)—безвáртісний.

Бесценок—бéзцін, ну; безцíнок, ку; **за бесценок**—за бéзцін, за бéзцінь, за півдарма́, без ціни́, за так-гроші, -ей.

Бесцеремонность — безцеремо́нність, ности.

Бесчестие—неслáва, ви; безчéстя, тя; бéзчесть, ти; зневáга, ги; ганьбá, би; ганéба, би (Зá що нам такé безчéстя? Ганьбóю не дíймеш, так сúлою вíзьмеш).

Бесчисленный — незчисленний, незлíченний, незрахóваний, премнóгий. **Бесчисленное множество**—безлíч (ж. р.), чи; бéзлік, хмáра-хмáрою, сúла-силéнна, без лíку. **Бесчисленно**—незлíченно, незчисленно, без лíку, без лíчби.

Бетонный (техн.)—бетóновий.

Библиотека — бібліотéка, ки; книгозбíрня, ні.

Библиотекарь,-ша — бібліотéкар, ря; рка, ки.

Билет—I) квитóк, ткá; білéт, та; кáртка, ки (Квитóк на спектáкль. Трамвáйний квитóк); II) білéт, пáшпорт. **Банковый билет**—банкнóта, ти; банкíвка, ки.

Бинтовать — бинтувáти, бандажувáти, сповивáти, завивáти, обвúзувати (Оповивáти дитúну. Бинтувáти рáну).

Биографический - біографíчний, життєпúсний.

Бисквиты—барáнки, ків; бісквíти, тів.

Бить—I) (поражать, наносить побои)—бúти, б'ю, б'єш; убивáти, товкти́, чу, чеш; товкмáчити, чу, чиш; лупцювáти; (плетью, кнутом)—батожúти, пужúти, шмагáти, сíкти, січý, чеш; пíрити, рю, риш; перíщити, оперíзувати, шпáрити, чухрáти, чесáти, щу, шеш; хвóїти, хвою, їш; хворостúти, щу, стиш; (палкою, дубúною)—дубáсити, шу, сиш; дубцювати, грíти; (чем-либо тяжелым)—гатúти, чу, тиш; гнітúти, чу, тиш; садúти, джу, диш; II) (убивать скотину, птицу дом.)—рíзати, жу, жеш; колóти, лю, леш; (битая птица)—рíзана птúця; (диких животных и зверей)—бúти, б'ю, б'єш; убивáти; III) (раздроблять, разрушать)—бúти, розбивáти, трощúти; IV) (убивать)—забивáти; V) (давать посредством боя условный знак, ударять)—бúти, вибивáти. **Бить тревогу**—збивáти тривóгу. **Бить челом**—прохáти мúлости, чолóм давáти.

Биться — I) (сражаться, состязаться)—бúтися, брáтися. **Биться об заклад** — заставлятися, закладáтися, ітú об заклáд; II) (ударяться)—бúтися, товктúся, колотúтися; III) (стараться)—бúтися, побивáтися, пóратися коло чого, з чим, над чим. (Дóвго я над тим бився); IV) (о сердце, пульсе)—бúтися, калáтати, колотúтися, кúдатися, тíпатися (Сéрце в грýдях колóтиться, як не вúскочить).

Благоволение—лáска, ки; дóбрість, рости; прихúльність, ности; доброхíття, тя; (в приподнятом смысле)—благоволíння (Пáнська лáска до порóга). **Снискивать, приобретать, снискать, приобрести чье-либо благоволение**—запобігати, запобíгти лáски в кого, добýтися кому до лáски, підíйти кому́ під лáску, заслужúтися на лáску, з'єднáти чию лáску. **Потерять благоволение**—втрáтити лáску.

Благоволить—I) бýти ласкáвим, мáти лáску до кóго, сприúти кому́, добрá бажáти, добрá зúчити; II) (соблаговолить)—бýти ласкáвим, зволúти.

Благодарить кого и благодарствовать—дúкувати кому. **Покорно благодарю**—щúро (вам) дúкую, уклíнно (тобí) дúкую, крáсно дúкую. **Благодаря кому, чему**—завдякú кому́, чому́; (с отрицательным значением: вследствие чего)—чéрез кóго, чéрез що (Чéрез тéбе цéлúх скóлúлося).

Благодарность—I) (чувство благодарности) — вдúчність, ности; II) (выражение благодарности или вещественное)—дúкування, ння; подúка (Якé частування, таке дúкування. Замíсть дúки у вíчі насмíялися). **Приносить благодарность** — віддавáти, віддати подúку, складáти, склáсти подúку.

Благодетельствовать — добродíяти, дíю, єш; благодíяти, доброчúнити кому.

Благодеяние—I) добродíйство, ва; добродíяння, ння; благодíйство, ва; благодíяння, ння; доброчúнність, ности; добродíйництво, ва (Добродíю, зроби́ добродíяння).

Благожелатель—доброхíт, хóта; доброзúчливець, вця; прихúльник, ка.

Благожелательный,-но — зúчливий, во; доброзúчливий, -во для кого; прихúльний, -но; ласкавий, -во до кого; приятливий для кого (А я бíдний, нещаслúвий, ніхто́ менí незúчливий).

Благозвучный—I) доброгласний; II) (эвфонический) — доброзвýчний, но; легкозвýчний.

Благомыслие — добродýмність, ности; добромúсність, ности; дóбрі дýми.

Благонамеренный—добромúсний, з дóбрими замíрами. **Благонамеренный че-**

ловек—люди́на до́брих за́мірів (на́хилів).

Благонравие—звича́йність, ности; доброзвича́йність, ности; до́брі зви́чаї.

Благополучно—гара́зд, до́бре, щасли́во, безпе́чно (Чи все гара́зд до́ма? Щасли́во пройшли́ небезпе́чне мі́сце. Зна́ю стежки́ і наді́юся діста́тися безпе́чно). **Окончиться благополучно, не благополучно**—ви́йти на до́бре, на зле.

Благоприобретение—надба́ння, ння; на́дбанок, нку; набу́ток, тку; на́дбане (нажи́те) добро́.

Благоприобретенный — (добро́м) набу́тий, (добро́м) добу́тий, наживни́й нажи́тий, нажитни́й (У його́ земля́ наживна́, а не ба́тьківська). **Благоприобретенное имущество** — см **Благоприобретение.**

Благоприятно—I) сприя́тливо, прихи́льно, похва́льно; II) щасли́во, по-до́брому.

Благоприятность—I) сприя́тливість, вости; II) погі́дність, ности; III) при́язність, ности; ласка́вість, вости; IV) прихи́льність, ности; похва́льність, ности; V) ща́сність, ности.

Благоприятный — I) (благоприятствующий, способствующий) —сприя́тливий, до́брий на що, пого́жий, погі́дний; II) о поре, о времени)—до́брий, погі́дний, слушни́й (Погі́дна, до́бра годи́на. Слушни́й час). **Благоприятный случай**—(до́бра) наго́да, ди; до́бра ока́зія; (исход)—щасли́вий кіне́ць; (ветер)—погі́дний, ходови́й, пого́жий ві́тер.

Благоразумно — розва́жливо, розва́жно, розсу́дливо.

Благоразумный—I) (о человеке) розва́жливий, розсудливий. **Быть благоразумным**—ма́ти ро́зум, держа́ти ум (ро́зум) до́брий у голові́; II) розу́мний, до́брий (Розу́мна, до́бра пора́да).

Благосклонно — прихи́льно, ласка́во, (добро)зи́чливо. **Смотреть благосклонно**—погляда́ти прихи́льним о́ком.

Благосклонность—прихи́льність, ности; ла́ска, ки; ласка́вість, вости; добрози́чливість до кого й для кого.

Благосостояние—I) добро́, ра; добро́бут, ту (На сторо́жі добро́буту наро́днього стоя́ти); II) доста́тки (Політи́чна самості́йність і економі́чні доста́тки).

Благотворительность—доброді́йність, ности; благоді́йність, ности; доброчи́нність, ности.

Благоусмотрение—во́ля, лі; ві́льна во́ля; уподо́ба, би; свій (ві́льний) по́гляд, ро́зсуд, ла́ска, ки. **Оставить на благоусмотрение**—залиши́ти (полиши́ти, да́ти) кому́ на во́лю, до вподо́би; полиши́ти на чи́йсь ві́льний по́гляд (ро́зсуд); полиши́ти комусь на ла́ску, на вла́сне розміркува́ння.

Благоустраивать, благоустроить—(у)опорядко́вувати; (сов.) (о)упорядкува́ти, (у)опоряджа́ти, жаю, єш; (сов.) (у)опоряди́ти.

Благоустроение, благоустройство—I) лад, ду; до́брий лад, поря́док, дку; доброустрі́й, рою; II) (у)опорядкува́ння, ння; (до́бре) впорядкува́ння.

Благоустроенный — упоря́джений, упорядко́ваний, до́бре о(в)поря́джений.

Благоухать—па́хнути, пахті́ти, чу, тиш; віддава́тися за́пахом, ди́хати арома́том (Квітки́ віддаю́ться за́пахом на ввесь садо́к).

Блаженствовать — раюва́ти, розкошува́ти.

Блажь—ду́рість, ости.

Бледный — блі́ди́й, бліда́вий. **Бледная немочь**—блідни́ця.

Блеск—I) (яркий свет)—блиск, ку; II) (сияние)—ся́йво, ва; ся́єво, ва; я́сність, ности; (отраженный блестящим предметом)—блиск, ску; по́лиск, ску; ви́(б)лиск, ску; глянц, цу (По́лиск хи́жих оче́й. Ви́лиски вечі́рнього погаса́ння). **Неровный, изменчивый блеск** — блискоті́ння, ння; мигті́ння, ння.

Блестеть и блистать—I) блища́ти(ся), щу, щиш; блискоті́ти, чу, тиш; вили́скуватися, вили́скувати, зорі́ти, горі́ти, рю, риш; ясні́ти(ся), світи́ти(ся), чу, тиш; ся́яти, лисні́ти, лисні́тися, ло́щитися, щуся, щишся; (неровным изменчивым светом, блеском)—гра́ти, виграва́ти, мигті́ти, чу, тиш; (время от времени, местами)—бли́скати, побли́скати, поли́скувати(ся); (вспыхивая и погасая, появляясь и исчезая) —бли́мати, бли́кати (Вода́ в ставо́чку блищи́ть(ся). **Блистать красотою**—красува́тися.

Блестящий — блиску́чий, блискотю́чий, осяйни́й, я́сни́й (Со́нечко ясне́ й блиску́че. На́слідки — блиску́чі).

Ближайший—найбли́жчий.

Ближе—бли́жче.

Ближний — I) близьки́й, побли́зький (Сусі́ди близькі́ї); II) бли́жній, близьки́й (Своїм бли́жнім зла не ко́їть).

Близ чего (предл.)—I) поблизу́, близ, бли́зько, край, ко́ло, бі́ля чого (Старий зупинився близ нього. Живемо́ бли́зько вас. Край віко́нця. Бі́ля того́ мі́сця); II) (около, приблизительно)—бли́зько (Бли́зько двох годи́н). **Близ пяти пудов**—пу́дів із п'я́теро (Хат з де́сять).

Близехонько—близе́сенько.

Близкий—I) (в пространстве)—близьки́й, побли́зький, недале́кий; II) бли́жній, ві́рний (Бли́жня рі́дня. Бли́жні прия́телі. Сирота́—нема́ ні рі́дного, ні ві́рного). **Близкий свет**—блиго́мий сві́т, бли́тлий сві́т, близьки́й сві́т.

Близко, близенько — бли́зько, поблизу́, бли́зька; (ум.)—близе́нько.

Близлежащий — побли́зький, бли́жчий, сусі́дній (Побли́зькі се́ла та хуторі́).

Близорукий — короткозо́рий, близькоо́кий, низькоо́кий.

Близорукость — короткозо́рість, рости; близькоо́кість, кости; низькоо́кість, кости.

Близь (сущ. ж. р.)—близина́, на́; близи́ни, ні; близ, зу, близо́та, ти (Як то близина́, як до села́ версто́в со́рок).

Блиндировать — бліндажува́ти. **Блиндированный**—бліндажо́ваний.

Блистательно—I) блискуче́; II) пи́шно, вели́чно.

Блистательный—I) блискуче́ий; II) пи́шний, вели́чний, пишновели́чний (Пишновели́чна По́рта).

Блокада—блока́да, ди; облога, ги.

Блуждать—I) (бродить)—блуди́ти, джу, диш; блука́ти, броди́ти, джу, диш; тиня́тися. (Ходжу́, блуджу́, нуджу́ світом); II) (сбившись с пути)—блуди́ти, блука́ти; III) (о глазах—бегать)—блука́ти (Його́ о́чі неспоко́йно блука́ли. Блука́ти по́глядом). **Пойти, отправиться блуждать**—піти́ в світ. **Блуждая прийти куда-либо**—приблуди́тися, заблуди́ти, приблука́ти, ся; заблука́ти, ся.

Блюдение — пильнува́ння, ння; пи́льний до́гляд, ду.

Блюсти—держа́ти, додержувати; доглядати, пильнувати, шанува́ти (Держа́ти зако́н, умо́ву. Доглядати дітей. Підпанки пильнували, щоб лісни́к шанував па́нського ро́зказу).

Блюститель, блюстительница — наглядач, ча; (ж. р.) наглядачка, ки; доглядач, доглядачка, ки.

Бобыль—бурла́ка, ки; нетяга, ги. **Бобылиха**—бурла́чиха, хи. **Бобылка**—бурла́чка, ки. **Бобыленок** — бурлаченя, няти.

Богатение—багаті́ння, ння; багатшання, ння.

Богатеть—багатіти, багатіпати, багатшати, багати́тися, чуся, тишся; можніти, заможніти.

Богато—I) бага́то, по-бага́цькому; II) розкішно, ще́дро (Вида́ння ще́дро ілюстро́ване).

Богатство — бага́тство, ва; багати́рство, ва; добро́, ра (От де моє добро́, гро́ші, о́т де моя́ сла́ва); II) (великолепие, пышность)—ро́зкіш, коші; розко́ші, шів. **Жить в богатстве**—багатирюва́ти, гараздува́ти, **Пожить в богатстве**—ро́зкоші (розко́шів) зазна́ти. **Купаться в богатстве**—пиша́тися в доста́тках.

Богатый—I) бага́тий на що, грошови́тий; (состоятельный)—замо́жний, мо́жний; II) (великолепный, пышный, напр., одежда)—бага́тий, пи́шний, розкішний. **Чрезвычайно богатый**—багатю́щий, багате́нний.

Бодать, бодаться—би́ти (рогом), б'ю; би́тися, коло́ти(ся), ло́, леш; бу́цати (ся) (Віл б'е, а коня́ка хви́цає. Рога́та скоти́на всіх ко́ле. Бара́н бу́цає). **Боднуть**—кольну́ти, бу́цнути, уда́рити ро́гом.

Бодрить—бадьо́рити, рю́, ри́ш; осмілювати, заохо́чувати, додава́ти ду́ху (відва́ги).

Бодриться—бадьо́ритися, рюся, ришся; осмілюватп себе.

Бодро — бадьо́ро, бадьо́рно, мото́рно, жва́во.

Бодрость—бадьо́рість, рости; жва́вість, вости; жва́ва охо́та. **Придавать бодрости**—ду́ху надава́ти кому; додава́ти жва́вої охо́ти. **Придать себе бодрости**—ду́ху піддати собі.

Бодрствовать—не спа́ти, не всипа́ти, ніч зори́ти, чува́ти; (около кого)—пильнува́ти над ким (Чува́й сто́рже! Вона́ пильну́є ці́лу ніч над ни́ми). **Пободрствовать** — попильнува́ти (Ти, Семе́не, не міг одні́єї годи́ни попильнува́ти),

Бодрый—бадьо́рий, невто́млений, жва́вий, бо́дрий, бодре́нний. **Бодрый мо-**

лодец—бодра́к. **Сделаться бодрее**—побадьорі́шати.

Боевой—бойови́й, бойни́й (патрон), муштро́вий (конь).

Бой—I) бій, бо́ю; побі́й, би́тва, ви; (холодн. оружием)—сі́ча, чі (Хто не ма́є збро́ї, той не йде в бої. Побі́й з тата́рами); II) (драка) — бій, бі́йка (Ла́йка — не бі́йка). **Кулачный бой** — кула́чки, перебі́й. **В бою** — сере́д бо́ю. **Место боя**—бойови́ще. **Бой-девка**—зухді́вка, ко́зир-ді́вка. **Бой-баба** — ко́зир-ба́ба. **Вступать, идти в бой**—става́ти до бою, стина́тися з ким. **Вступить с кем в открытый бой**—дава́ти кому́, по́ле (Не даючи́ короле́ві по́ля, він його ві́йсько по-ро́зницею ша́рпав). **Одбиться оружием в бою**—відсі́ктися, чуся, чешся; III) (битый материал)—груз, зу (Шкляни́й груз).

Бойкий — метки́й, жва́вий, мото́рний, бадьо́ристий, смі́ле́нький, би́стрий. **Бойкий на язык**—язика́тий. **Бойкий человек**—ко́зир, ря. **Бойкое место**—ро́зигри, лю́дне мі́сце (Він на таки́х ро́зиграх живе́, що хто йде, не мине́). **Бойкая дорога**—I) лю́дний шлях; II) (грудкува́тий) нері́вний шлях.

Бойко—ме́тко, жва́во, мото́рно, бадьо́ро, бадьори́сто, смі́ле́нько, шпа́рко.

Бойня—I) бо́йня, ні; бі́йня, ні; різни́ця, ці; (чаще во мн.)—бо́йні, бі́йні, різни́ці. **Скотобойня вместе с салотопней**—салга́н; II) різня́, різани́на (Гу́манська різня́).

Бок—бік, бо́ку; (мн.)—бо́ки. **Бок-о-бок с кем, обок**—по́пліч ко́го-чо́го; по́біч кого-чого; о́бік кого-чого; по́руч кого-чого, з ким-чим (По́пліч його сіда́є. По́біч не́ї жию́ть лю́ди). **Сидеть боком**—бокува́ти.

Боковой — бічни́й, бокови́й, побі́чний. **Боковая**—бокове́нька. **На боковую**—на бокове́ньку. **На боковой**—на бокове́ньці. (Що-ж він ро́бить? А що? Лежи́ть на бокове́ньці—ото́ його́ і вся робо́та). **Пора на боковую**—пора́ на бокове́ньку, час ляга́ти (спа́ти).

Боксировать—боксува́ти.

Болевой (мед.)—болю́чий (Болю́чі місця).

Более—бі́льше, бі́льш, над. **Тем более**—на́дто, тим па́че. **Чем более—тем более**—де-да́лі, то все бі́льш. **Более-менее**—здебі́льшого (Поприбира́в у ха́ті здебі́льшого). **Более или менее** — більш-менш, бі́льше-ме́нше. **Все более и более**—що (чим) раз бі́льше; все геть та й геть. **Более всего**—(най)бі́льш за все; (най)бі́льш од усьо́го; найпа́че; найбі́льш. **Более того**—ще-ж і на́дто, ще й бі́льш од то́го. **Как можно более** — що-найбі́льш (е), як-найбі́льше, як мо́га бі́льше. **Более всех**—над усі́, бі́льш од усі́х.

Болезненный—I) слабови́тий, х(в)оробли́вий, хорови́тий, кво́лий, неду́жий, недужний, болі́с(з)ний, хи́рявий, слабові́кий, нездоро́вкуватий.

Болезнь—I) см. **Боление**; II) сла́бість, бости; хворо́ба, би; хво́рість, рости; бо́лість, ести; неду́га, ги; не́міч, мочи. **Эпид., повальная болезнь** — по́шесть, ти; по́мірок, рку; по́мір, мору. **Истощенный болезнью** — ви́снажений через хворо́бу, схоро́ваний.

Боление — I) слабува́ння, ння; х(в)орува́ння, ння; нездужання, ння; рознемощі́ння, ння; II) (печалованье)—жалкува́ння, ння; побива́ння, ння; уболі́ння, ння; болі́ння, ння.

Болеть, заболевать — (быть больным) слабува́ти на що; х(в)орува́ти на що; нездужати на що, болі́ти, неду́гувати на що; недужа́ти, хи́ріти, лежа́ти на що. **Больной тифом**—слаби́й на тиф. **У меня болит голова**—голова́ мені́ боли́ть (Його́ боля́ть неща́стя України).

Болотный — боло́тний, боло́тяний, багнови́й (Боло́тяний солове́йко (жа́ба). Болотя́на пти́ця. Багнова́ грязю́ка). **Болотная трава** — боло́тяна трава́, болтні́вка.

Болото — боло́то, та; багно́, на; багню́ка, ки; багни́ще, ща; багнови́ця, ці; мокрови́на, ни; (ржавое)—ру́дка, ки; іржаве́ць, вця. **Болото, где водится много лягушек** — жаба́р, ря; жабеня́тник, ка. **Чистое, незаросшее место на болоте** — ві́кно, на; вікни́на, ни; вікнови́на, ни. **Незарастающее место на болоте** — о́пар, ри (ж. р.), прогні́й, ною. **Высохшее болото** — болоти́на, ни. **Место, где было болото** — болоти́ще, ща.

Болт — сво́рінь, ня; шво́рінь, еня; (у ставень)—прого́нич, ча (Зачини́ віко́нницю на прого́нич)

Болтание — I) (о жидкости) — бо́вта́ння, ння; калата́ння, ння; II) плеска́ння, ння; базі́кання, ння; патя́кання, ння; варня́кання, ння; III) (чем-либо)—колиха́ння, ння; (ногами)—дри́ґання, ння.

Болтливость — балаку́чість, чости; язика́тість, тости; белькотли́вість, вости;

лепетли́вість, вости; щебетли́вість, вости.

Болтливый — балаку́чий, язика́тий, довгоязи́кий, слизькоязи́кий.

Боль (физич. бо́ль) — бі́ль, бо́лю (м. р.); бо́лість, лісти (Чужи́й бі́ль ніко́му не боли́ть). **С болью**—бо́лізно (Ти́хо і бо́лізно вимовля́є поє́т). **От боли**—з бо́лю. **Крик боли**—бо́ліз(с)ний гук, крик (Зно́ву луна́є бо́лізний гук).

Больница — лікарня, ні; лічни́ця, ці; (санаторий)—шпиталь, лю (м. р.). **Больница или дом для умалишенных**—лікарня для божевільних, божевільня, ні.

Больно — I) бо́ляче, бо́лько, дошкульно, жа́лько (от укуса) (Як же жа́лько вкуси́ла мене́ му́ха); II) (душевно)—бо́ляче, бо́лізно, уразливо, тя́жко (Як со́ромно бу́де, як бо́ляче. При́крі спо́гади уразливо хвилюва́ли його́). **Больно** (физич., морально) **кому от чего**—боли́ть кого, що (Боліла мене́ та́ я пу́га. Мене́ боли́ть, що Ри́мом зва́тись мо́же така́ потво́ра); III) ве́льми, ду́же, тя́жко (Хоро́ший пу́та ве́льми очере́т). **Не больно (не очень), не больно много**—не гурт, не ду́же, не на́дто (Ло́гіки ма́є вона́ не гурт). **Он не больно умен** — він не ду́же (ве́льми, на́дто) розу́мний.

Больной (физич.)—I) слабки́й, х(в)о́рий, неду́жий, боля́щий, немічни́й; II)(морально)—болю́чий. (Болю́ча те́ма. Болю́ча струна́). **Больное место**—болю́че мі́сце, живе́, ого; боля́чка, ки; слаб(к)а́ сторона́ (Зачепи́в його́ за живе́. Рахунки́—моя́ слаба́ сторона́).

Больше — бі́льше (більш од чо́го, над що, по-над що). См. **Более** (Лю́бить її над со́нце, над мі́сяць, над зо́рі). **Больше часу**—по-над годи́ну. **Больше всего**—найбі́льше, над усе́, найкра́ще. **Гораздо, далеко больше**—бага́то бі́льше, геть бі́льше. **Тем больше**—на́дто, тим па́че. **Все больше и больше**—що-раз бі́льше.

Больший—бі́льший. **Все больший и больший** — що-раз бі́льший (Доба́ що-раз бі́льшого зане́паду). **Большей частью, по большей части** — здебі́льшого.

Большинство — бі́льшість, шости; більшина́, ни́. **Значительное большинство** —значна́, перева́жна бі́льшість. **Подавляющее большинство** — перева́жна (гніти́ча) бі́льшість. **Большинство голосов** — бі́льшість (перева́га) голосі́в. **По большинству голосов** — бі́льшістю голосі́в. **В большинстве случаев** (большею частью)—здебі́льшого.

Большой (размерами и в пространстве) — вели́кий, здоро́вий, си́льний (Вели́ке мі́сто. Він зна́є, яке́ со́нце здоро́ве. Си́льний лі́с. Сні́ги си́льні. Си́льна вода́).

Большущий — величе́нний, величе́зний, здоровенний, здорове́зний, прездоро́вий, страше́нний.

Бомбардировать — бомбарду́ва́ти.

Бонификация—боніфіка́ція, ції; зни́жка,ки.

Борец—боре́ць, борця́; побі́рник, ка; побо́рник, ка (Борці́ за мрії. Пода́вай борця́ на молодця́. До бо́ю сто ти́сяч побі́рників ста́не).

Бормотанье—ми́мрення, ння; бубоні́ння, ння; бубоня́ва, ви; жебоні́ння, ння; белькота́ння, ння; (о голубях) —туркоті́ння, ння; буркота́ння, ння.

Бормотать — I) ми́мрити, рю, риш; бубоні́ти, ню, ни́ш; жебоні́ти, нію, єш; курни́кати, белькота́(і)ти, чу, чеш; II) ворковать) — туркота́ти, чу, чеш; буркоті́ти, чу, чиш (Влу́зі туркота́ла го́рлиця. Голу́бка бурко́че).

Борозда—I) (на пашне)—борозна́, ни́. **Борозда среди пахоти**—розо́ра, ри; II) (морщина)—змо́ршка, ки; рівча́чок, чка́ (По́перек доло́ні є змо́ршки або́ рівча́чки).

Боронение и боронование — I) боронува́ння, ння; II) скоро́діння, ння; (после посева)—волочі́ння, ння; заволо́чування, ння.

Боронить — I) (о поле) боронува́ти, ную, єш; борони́ти, ню, ниш; II) скоро́дити, джу, диш; заскоро́джувати, джую, єш; III) (после посева)—волочи́ти (Посіяв і воло́чить); IV) (защищать, хранить)—борони́ти що від чо́го (Борони́ла во́лю. Борони́ мене́ від лихо́ї напа́сти).

Бороться — I) змага́тися з ким, чим (або́ проти кого́), за що; боро́тися з ким, чим; (стойко)—обстоювати (за) що; II) боро́тися, борушка́тися, борюка́тися.

Борьба — I) змага́ння з чим, за що; боротьба́, борня́, боротня́ (с р. р.) (Жит

тя́ — це змага́ння). **Вступить в борьбу** — стати до боротьби́ (змага́ння, борні́, боротття́); зчини́ти боротьбу́ з ким, з чим. **Достичь борьбой** — ви́бороти собі що; II) боротьба́, борюка́ння; (возня)—борушка́ння.

Босиком—босо́ніж, босяка́; бо́со. **Ходить босиком**—ходи́ти бо́со, босува́ти.

Босяк—бося́вка, ракло́, а́.

Ботанизировать—ботанізува́ти.

Ботаника — бота́ніка, ки. **Ботанический** — ботані́чний.

Бочарничать — бондарюва́ти, рю́ю, еш.

Бочарный — бо́ндарський.

Бочарня — бонда́рня, ні.

Бочка—бо́чка, ки; ку́хва, хви. **Как в бездонную бочку**—як у прі́рву.

Боязливый — полохли́вий, боязки́й, лякли́вий.

Боязнь — о́страх перед чим і до чого, страх, бо́язть, сти; бій, бою; боя́ння (З о́страху до вла́ди. Ні́якого бо́ю нема́є. Я нічо́го не бо́юся, і в неї боя́ння нема́). **Из боязни**—з о́страху, ра́ди стра́ху.

Бояться — боя́тися кого, чого; страха́тися кого, чого; страши́тися кого, чого; ляка́тися кого, чого (Нема́ чого́ ляка́тися, коли́ так).

Брак — I) брак, ку; ви́бірки, рок; поки́дьки, дьок (Га́рні ґрушки́ повибира́ли, а мені́ брак поки́дали. Тако́му покупце́ві не варт га́рного кра́му пока́зувати, йому́ й ви́бірки годя́ться); II) см. **Бракование, браковка.**

Брак — одру́жіння, ння; шлюб, бу. **Вступать, вступить в брак, сочетаться б-ком** — дружи́тися, одружи́тися, шлюб бра́ти (взя́ти), ста́ти дружи́ною з ким. **Сочетаться б-ком** — одружи́тися.

Бракование, браковка — I) бракува́ння, ння; сортува́ння, ння; II) ганджува́ння, ння; ганчува́ння, ння.

Браковать — I) бракува́ти, сортува́ти; II) (находить недостатки)—ганджува́ти, ганчува́ти кого, що, ким, чим, ганьбува́ти ким, чим. **Бракованный**—брако́ваний, обі́рок, рка.

Бранить — ла́яти; (сов.) ви́лаяти, свари́тися на кого, свари́ти кого; карта́ти, шпе́тити, чу, тиш; гри́мати, на зу́би бра́ти; (сов.) взя́ти кого.

Бранный—I) бойови́й. **Бранное поле** — бойови́ще (Лежи́ть він на бойови́щі, пострі́ляний та пору́баний, на ра́ни смерте́льні незмага́є); II) лайли́вий. **Бранное слово**—ла́йка, ки.

Брань — I) війна́, ни́; вою́вання, ння; бій, бо́ю; II) ла́йка, ки; ла́яння, ння; сва́р, ру; сварі́ння, чня; гризня́, ні (За ча́рку—та й за ла́йку). **Брань на вороту не виснет**—ла́йки за па́зухою не носи́ти.

Братство—I) (братские отношения)—брате́рство (Во́ля, брате́рство і рі́вність); II) (братство названное или крестовое)—побрати́мство; III) (общество, союз) — бра́цтво (Кири́ло-Мето́діївське бра́цтво).

Брать — I) бра́ти; (сов.) узя́ти (бе́ру, реш) (Бери́, що даю́ть. Скі́льки бра́то гро́шей!). **Берущий** (только как сущ.)—бра́ха, хи; взя́ха, хи; взяха́р, ря́; II) **Брать много**—набира́тися (Не набира́йся—ва́жко бу́де нести́); III) заби́ра́ти (Він мене́ з собо́ю заби́ра́є; IV) прийма́ти (Чоти́ри карбо́ванці даю за таке́ ні́кче́мне теля́, ще й не хо́че. Прийма́й гро́ші!); V) побира́ти (Не говори́в ніко́му, ві́дки гро́ші побира́є). **Брать часть зерна за помол** — мі́рчити, чу, чиш. **Брать в жены** — дружи́ти собі, бра́ти за се́бе (Га́рну ді́вчину він собі́ дру́жить. Хліборо́би опанува́ли за́мки, бра́ли за се́бе па́нських жіно́к, мов тих саби́нянок). **Брать верх** — бра́ти го́ру, перемага́ти, горува́ти, запано́вувати над чим. **Брать взятки** — хабарюва́ти, хапа́ти, бра́ти хабарі́, дра́ти, де́рти, хап(в)турува́ти (У полі́ції деру́ть і з живо́го і з ме́ртвого). **Брать в долг, взаймы**—позича́ти, позича́тися, бра́ти на́бір (на борг), в по́зику, боргува́ти (Пішо́в чума́к до ши́нку боргува́ти горі́лку). **Брать в счет сомнительных будущих благ** — бра́ти на зеле́ний ове́с. **Брать чью сторону** — става́ти на чие́мусь бо́ці, прихиля́тися до кого (В спі́рці з Грицько́м бі́льшість до ста́ршого бра́та прихиля́лась). **Брать в свидетели**—бра́ти за сві́дка. **Брать за основание в качестве чего**—засно́вувати на чому, кла́сти чим (Як-би він ті́льки засно́вував свої пра́ці на пова́жних нау́ко́вих джере́лах). **Брать приступом**—добува́ти що й чого (До́вго бушува́ла сіро́ма, хоті́ла вже за́мку добува́ти, та гарма́т побо-

ла́ся); VI) (об инструменте, орудии, огне)—бра́ти, ня́ти, ня́тися (Коса́ не бере́, погостри́ти тре́ба. Твоє́ ши́ї мі́ч не йме́. Мо́крого поліна вого́нь не йме́ться). **Гребень не берет** — гребіне́ць не вче́ше. **Ружье берет ниже цели** — рушни́ця ни́зить.

Браться — I) бра́тися (Бере́ться за го́лову); II) **Браться за что, за какое-либо дело** — бра́тися чого, до чого; захо́жуватися, забира́тися до чого; бра́тися до робо́ти; підійма́тися чого, става́ти до чого.

Бред — ма́рення, ння; маячі́ння, ння; верзі́ння, пня.

Бредить — ма́рити, маячи́ти, блуди́ти слова́ми; говори́ти (ве́рзти́) в нестя́мі (Уве́сь гаря́чий і ці́лу ніч щось верзе́).

Бредни — бредня́, ні́; недоре́чні мрії (Всі ідеа́ли брехня́ й брехня́. Дурні ви́гадки).

Брезгать — I) гре́бувати, гидува́ти, ги́дитися, бри́дити, ся, джу, диш, ким, чим; ура́тися чого (Він гре́бає моїм хлі́бом, сі́ллю. Гиду́є і́сти зо мно́ю з одні́єї ми́ски).

Брезжиться — I) світа́ти, тає; розвидня́тися, ня́ється; на світ займа́тися (благословля́тися); сіря́ти, іє; II) мигті́ти, миготі́ти, бли́мати (Во́гник ло́дві бли́має. Ті́льки що почало́ на світ займа́тися. Встав ра́но, ще й не розвидня́лося).

Бремя — I) вага́, ги́; вагота́, ти́; тяга́р, ра́; тягота́, ти́; но́ша, ші; II) тяж (Уже́ його́ жі́нка зайшла́ в тяж (забременела). **Разрешиться от бремени** — ободри(ни́)тися, розроди́нитися. **Лежать бременем на ком**—тяжі(и)ти, ваготі́ти на кому. **Непосильное бремя** — не підси́лу тяга́р (тягота́).

Брести—I) (и т т и м е д л е н ь о)—брести́, бре́ду, де́ш; тягти́ся, ну́ся, нешся; тектися, течу́ся, че́шся; чвала́ти; (м е л к и м ш а г о м)—чимчикува́ти; (е д в а - е д в а)—плента́тися, плута́нитися; II) **Брести по воде, грязи** — брести́, тьопа́тися, брьохатися, шльопатися (Місто́чок вода́ зне́сла—тре́ба брести́ (переброди́ти).

Брехать—(о с о б а к е)—бреха́ти, шу, ше́ш; га́вкати; (с о в.) брехну́ти, га́вкнути; (о ч е л о в е к е): а) **(браниться)** — ля́тися; (с о в.) лайну́тися; б) **(лгать)** — бреха́ти; (с о в.) брехну́ти (Так йому́ брехну́ти, як ці́пом махну́ти).

Бровь — брова́, ви́; брови́на, ни; (у м е н ь ш.)—брі́вка, ки; брі́вонька, ки; бровиня́, ня́ти (ср. р.); бровиня́та (мн.) (Бровиня́та чо́рні на шпуро́чку).

Брод — брід, броду; бро́дик, ка́; броди́сько, ка.

Бродить, браживать—I) с м. **Блуждать**; II) **Бродить в воде** — броди́ти, джу, диш; бо́втатися, ловити ри́бу воло́ком; III) (о т е с т е в к в а ш н е и т. п.)—ква́снути, ки́снути; IV) (о в и н е, п и в е, м е д е, к в а с е) — гра́ти, вигра́вати, ся; шумува́ти, мусува́ти.

Бродяжество, бродяжничество, бродяжничанье — бурлакува́ння, ння; ма́ндри, рів; бродня́, ні; броди́зство, ва; волоцю́зство, ва; по́бридки (Віддали́ його́ до су́ду за волоцю́зство. Пішо́в у ма́ндри вже давно).

Бродяжничать — бурлакува́ти, бурла́чити, чу, чиш; волочи́тися, мандрува́ти (Чи я живу́, чи дожива́ю, чи так по світу волочу́сь).

Бродячий — броди́чий, броди́жий, мандро́ваний, мандрі́вний, мандрі́вний. **Бродячие сюжеты** — мандрі́вні сюже́ти.

Бронзирование,-ровка — бронзува́ння, ння.

Бронзировать—бронзува́ти, (с о в.) побронзува́ти.

Бронзированный—бронзо́ваний, побронзо́вний.

Бронх — бронх, ха; ди́шка, ки.

Бронхит — бронхі́т, ту; запа́лення ди́шок.

Бросать — I) ки́дати; (ш в ы р к о м)—ве́ргати, шпурля́ти, швирга́ти. **Бросать в жар, холод**—обсипа́ти жа́ром, сні́гом; II) (о с т а в л я т ь к о г о, ч т о) —ки́дати, покида́ти, лиша́ти, залиша́ти, відкида́тися від кого. **Бросить жениха, невесту**—відки́нутися. **Бросать взгляд**—скида́ти очи́ма.

Бросаться — кида́тися; (а г р е с с и в н о)—сі́катися, порива́тися. **Бросаться в глаза** — впада́ти в о́ко (в о́чі) (Він так і сі́кається до йо́го з кулака́ми).

Бросить—ки́нути, метну́ти, вергну́ти. **Бросить швырком** — шпурну́ти, швирго́ну́ти, пожбу́рити.

Броситься — ки́нутися, метну́тися, майну́ти, шатну́ти, ся. **Броситься в глаза** — впа́сти в о́ко, в о́чі.

Бросовой — леда́чий, нікче́мний.

Брошенный — ки́нутий (б е з в н и м а-

ния) — поки́нутий, зали́шений, занеха́яний.

Брошюра,-рка—брошу́ра, ри; мете́лик, а.

Брошюрование, брошюровка — брошурува́ння, ння.

Брутто — бру́то. **Вес брутто** — гру́ба вага́. **Вес товара с упаковкой** — вага́ з та́рою.

Брызгать, брызнуть—бри́зкати, при́скати; (сов.) при́снути, пи́рснути; (пульверизатором) — шпува́ти (Ольози так і при́снули з оче́й).

Брюзжание — бурча́ння, ння; буркота́ння, ння; бу́ркіт, коту; воркітли́вість, вости.

Брюзжать — бурча́ти, чу, чиш; буркоті́ти, воркоті́ти.

Брюнет — брюне́т, а; чорнобри́вець, вця. **Брюнетка** — брюне́тка; чорнобри́вка.

Брюшной — черевни́й (тиф черевни́й). **Брюшная полость** — черевна́ нутрови́на.

Брякнуть — I) бря́знути; II) (сказать неуместное) — бо́вкнути (бе́вкнути), ля́пнути, плесну́ти (Не розслу́хав до́бре та й ля́пнув).

Бугор — горб, ба́; бу́рта, ти (і бурт); (некрутой)—згі́рок, рка; узгі́рок, рка. **Бугор снежный и песчаный**—кучугу́ра, ри; ку́па, пи; стіс (сто́су). (Ве́ликі сто́си дров понакла́дані).

Буде — ко́ли, як-що́, як. **Буде окажется возможным** — як-що мо́жна бу́де, як-що́ бу́де спромо́га.

Будораженный — збаламу́чений, розбудора́жений, розтурбо́ваний.

Будоражить — баламу́тити кого, що; розбудора́жувати, коло́шкати, гвалтува́ти, розбу́ркувати, куйо́вдити (Що ти кричи́ш, що ти гвалту́єш куто́к). **Взбудоражить** — збаламу́тити, розбудора́жити, розтурбува́ти, згвалтува́ти, розбу́ркати, скуйо́вдити.

Будто, будто-бы, как-будто — I) на́че, нена́че, мов, немо́в, бу́цім, ні́би. **Будто-бы, как-будто**—на́че-б то, мов-би то; либо́нь; II) (разве)—хіба́, невже́.

Будущий — майбу́тній, я, є; прийде́шній, я, є; при́йшлий, прийду́щий, бу́дучий. **На будущее время** — нада́лі, на майбу́тнє. **В будущем году**—на рік, на то́й рік, насту́пного (найбли́жчого) ро́ку. **Будущее время** (грам.)—майбу́тній час.

Будущность, будущее — майбу́тність, ности; майбу́тнє, прийде́шність, при́йшлість, будуччина́, буду́щина (Ті хма́ри, блі́дної будущини́ ті́ні). **Отдаленное неизведанное будущее** — бе́звість вікі́в. **В недалеком будущем** — незаба́ром, невдо́взі.

Буйность — бу́йність, ности; бу́яння, ння.

Буйный — бу́йний (Бу́йні го́лови. Бу́йні козаки́. Бу́йний ві́тер. Бу́йна трава. Бу́йне жи́то). **Буйное помешательство** — бунтовли́ве (бурхли́ве) божеві́лля.

Буква — бу́ква, ви; лі́тера, ри; (типографская в шрифте)—штрифти́на, ни; (плохо написанная)—криву́ля, лі. **Буква гласная** (грам.)—голосна́ бу́ква. **Буква согласная** — при́голосна.

Буксирный — букси́рний, тягови́й.

Буксирование, буксировка — буксирува́ння, ння.

Буксировать — буксирува́ти.

Булочная — пека́рня, ні; хлі́бня, ні.

Бултыхнуть — шубо́вснути, бо́втнути, шурхну́ти (Так і шубо́вснув у калю́жу. Шурхну́в у мо́крий сніг попо́яс).

Бултыхнуться — шубо́вснути, бо́втнути, ся.

Бумага—I) **(Писчая, книжная)**—папі́р, пе́ру. **(Почт. бум.)**—листови́й папі́р. **(Гербовая)**—гербо́вий, штемпльо́вий папі́р. **(Оберточная)**—бібу́ла. **(Папиросная**—цигарко́вий папі́р. **(Хлопчатая)**—баво́вна, ба́вина. **(Пропускная, промокательная)**—промока́льний папі́р, промока́льниця, ви́мочка. **(Входящая бум.)**—всту́пний папі́р. **Исходящая** —вихідни́й папі́р. **На бумаге**—на письмі́, листо́вно. **Цветная бумага (нитки)** — за́полоч (для гаптування).

Бумагопрядильня—бавовнопря́дня, ні.

Бумажный—паперо́вий, папіря́ний.

Бурение—све́рдління, ння; свердлува́ння, ння; виві́рчування, ння.

Буржуа—буржу́й; **буржуйка**—буржу́йка, ки; буржуа́зка, ки.

Буржуазия—буржазі́я, зії.

Буржуазность — буржуа́зність, ности; буржу́йство, ва.

Буржуазный—буржуа́зний, буржуазі́йний, буржу́йський.

Бурно—бурхли́во, бу́йно.

Бурность—бурхли́вість, вости; бу́йність, ности.

Бурный—бурхли́вий, бу́йни́й (Бурхли́ве мо́ре, бурхли́ві хви́лі. Бурхли́ва розмо́ва. Бу́йне мо́ре. Бу́йна мо́лодість. Бу́йний ві́тер).

Буровой—свердло́вий, свідро́вий (Свідро́вий коло́дязь). **Буровая**

скважина—свердлови́на, свідро́ва проду́шина (відту́лина).
Бурьянный—бур'янкува́тий, бур'яни́стий.
Бутить—підсипа́ти гру́з під що; засипа́ти гру́зом що; набива́ти, вибива́ти (Ті́льки що пі́ч наби́ла).
Бутовой—грузяни́й, із гру́зу.
Бутылочка—пля́шечка, ки; пляши́на, ни.
Бутылка—пля́шка, ки; буте́лька, ки.
Бутылочный—пляшко́вий, пляшча́ний. **Бутылочный цвет**—пляшча́ний, темноолі́вний ко́лір. **Бутылочная тыква**—кабак-сулі́йник.
Буфер—I) бу́фер, ру; II) (переносн. знач.)—заслі́на.
Буфетный — буфе́тний, креденцьо́вий. **Буфетная этажерка**—ми́сник, су́дник.
Буфет—буфе́т, ту; кредене́ць, нця.
Бухгалтерский—бухга́льтерський.
Бухгалтер—бухга́льтер, ра; (ж. р.) бухга́льтерка, ки.
Бухгалтерия—бухгальте́рія, рії (Подві́йна італі́йська бухгальте́рія).
Бухта—бу́хта, ти; зато́ка.
Бучение—золі́ння, ння; лу́жіння, ння.
Бушевать—бушува́ти, бурха́ти, буя́ти, бу́чу збива́ти; (только о воде)—шпува́ти (Ві́тер бушу́є. Мо́ре реве́, та бурха́є).
Бушующий—бурхли́вий (Бурхли́ва хви́ля).
Бывало—було́, бува́ло.
Бывалый—I) (прошлый)—мину́лий, коли́шній, бува́лий; II) (опытный)—бува́лий, пробува́лий, обме́таний, хо́дяний (Не пита́й старо́го, а бува́лого. Він чолові́к хо́дяний—ба́чив сві́та).
Бывать—бува́ти; (случаться)—трапля́тися (Всього́ бува́є на сві́ті. Бува́в і в Варша́ві); II) (навещать)—бува́ти в кого, ходи́ти до кого. **Начал бывать у них**—почав ходи́ти до них. **Бывать часто у кого, где**—учаща́ти до кого, куди.
Бывший—коли́шній, бу́лий, давні́ший.
Былинка—били́нка, ки; били́нонька, ки; бадили́нка, ки; зілі́нка, ки; зілі́ночка, ки.
Былина—били́на, ни; бадили́на, ни; зілі́на, ни; ростинка, ки.
Былое—мину́ле, колишнє, буваль щина, ни; били́ця, ці; минувши́на, ни; старовина́, ни́.
Быстро (нар.)—шви́дко, ху́тко, пру́дко, жи́во; (шибко)—шпа́рко, бо́рзко.
Быстро-быстро — шви́дко-пру́дко. **Как можно быстрее (скорее)**—як-найшви́дше, притьмо́м.
Быстропортящийся (продукт)—скороги́льний.
Быстрота—шви́дкість, кости; пру́дкість, кости; ху́ткість, кости; по́спіх, ху; бистрина́, ни.
Быстротечный—бистропли́вний (пли́нний); би́стрий, скороминущий.
Быстроходный—прудкобі́жний (Прудкобі́жний паропла́в).
Быстрый—би́стрий, прудки́й, бо́рзий, шибкий, шпаркий.
Быт—по́бут, ту.
Бытие—буття́ (Як не було́ ще ні́чо́го, буття́ й небуття. Вну́трішнє буття́). **Вызвать к бытию**—ви́кликати до буття́, появи́ти.
Бытность—пробува́ння, ння; буття́, бу́тність, ности. **В бытность мою**—за (час) мого́ пробува́ння, буття́; коли́ я був.
Быть—бу́ти; **Быть чем, в качестве чего**—бу́ти за що (Бу́ти за сві́дка, бу́ти за вчи́теля). **Быть может**—буває. **Может быть**—може, ма́буть. **Должно быть**—пе́вно, ма́буть чи не. **Будь добр**—будь ла́ска.
Бюджетный—бюджето́вий.
Бюджет—бюдже́т, ту.
Бюллетень—бюлете́н, ню.
Бюро—бюро́. **Справоч. информ. бюро**—інформаційне бюро́.
Бюрократизм—бюрократи́зм, му.
Бюрократство—бюрокра́тство, ва.
Бюрократ—бюрокра́т, та.
Бюрократический—бюрократи́чний.
Бюст—бюст, погру́ддя.

В

В—у, в ((Іди в світли́цю). **Еду в город**—їду до міста. **Вступить в бой**—ста́ти до бо́ю. **Обратиться в лгуна**—перевернутися на брехуна́. **В дополнение, в доказательство**—на дода́ток, на дові́д. **В наказание**—за ка́ру. **Вменить в вину** — поста́вити за вину́. **В длину, в ширину**—завдо́вжки, завши́ршки. **Во внимание к чему**—з у́вази на що. **Груз в десять пудов**—вага́ на де́сять пудів. **В розницу, в шутку**—в ро́здріб, в жарт. **В клочки**—на шматки. **В тот день, в ту ночь**—того́ дня, тієї но́чи. **В наше время**—за на́шого ча́су. **Во время чего**—за часів, під час чого́ (Під час війни́). **В последнее время**—оста́нніми часа́ми. **В срок**—вча́сно, свого́ ча́су. **В**

полдень—о́півдні. **В этом отношении**—з цього по́гляду. **В пятом часу**—о п'я́тій годи́ні. **В прошлом году**—минулого ро́ку.

Вага—I) (в е с ы)—вага́, ги́; терези́, зів; важни́ця, ці; II) (р ы ч а г)—підо́йма, ми; підва́га, ги; важни́ця, ці; III) (ч а с т ь э к и п а ж а)—штельва́га, ги.

Вагон—ваго́н, ну.

Вагонный—вагоно́вий.

Важничать—пиша́тися, пишни́тися, велича́тися, нести́ся, нести́ся ви́соко (в го́ру), нести́ себе́ ве́лико, зано́ситися; (в у л ь г.)—п(р)и́ндитися, пиндю́читися, чусь, чишся; бундю́читися, гинди́читися, бришка́ти; (х о р о х о р я с ь)—гороїжити́ся.

Важно—I) (с п е с и в о)—пи́шно, з-пи́шна, бундю́чно; II) (с д о с т о и н с т в о м)—пова́жно, вели́чно; III) (и м е т ь з н а ч е н и е)—ва́жно, важли́во, хо́диться за (про) що (З а ц е м е н і й х о́ д и т ь с я). **Это не важно**—це малова́жно, це пусте́, ме́нше з тим, байду́же.

Важня—важня́, ні.

Вакансия—вака́нсія, сії; ві́льне (гуля́ще, упа́ле) мі́сце.

Вакантный—ві́льний, вака́нтний, ваканцьо́вий, гуля́щий, поро́жній. **Вакантная должность**—ві́льна поса́да.

Вакация, вакации—вака́ції; (л е т н и е)—кані́кули.

Вакационный—вакаці́йний, ві́льний (від пра́ці, нау́ки й т. и.).

Вал—I) (в о л н а)—буру́н, вал; II) (з е м л я н а я н а с ы п ь)—окі́п (мн.—око́пи), вал, око́пище; (у в е л.)—око́писько; III) (в р а щ а ю щ и й с я ц и л и н д р)—вал; (б л о к)—бара́н; **вал с зубчаткой**—на́крутка; (в т к а ц к о м с т а н к е)—наві́й, во́ю. **Валом (вальмя) валить**—пла́вом пли́сти, як плав пливе́, йти то́впом, то́впитися.

Валить, валивать (п о в е р г а т ь)—вали́ти (н а з е м л ю), лю, лиш; валя́ти, зва́лювати, ве́ргати, накида́ти, насипа́ти, висипа́ти.

Валкий—хибки́й, переки́дистий, переки́дький, хитки́й, хитли́вий.

Валко—хи́бко, хиба́ючись, переки́дисто.

Вальц—вале́ць, льця; вало́к, лка́. **Вальцы**—ва́льці, ів.

Вальцовый—вальцьо́вий.

Валюта—валю́та, ти; **валюта ве́кселя**—ве́кселева валю́та, ва́ртість ве́кселя.

Ванна—ва́нна, ни; ку́піль, ку́пелю (м. р.); купе́ля, лі (ж. р.); **серные ванны**—сірча́ні ку́пелі; (т о л ь к о о с о с у д е)—купі́льник, ка; купі́льниця, ці.

Вариант—варія́нт, ту; відмі́на, ни.

Вариация—варія́ція, ції; відмі́на, ни.

Вариировать—варіюва́ти, юю, єш; надава́ти рі́зних то́нів, відміня́ти.

Ватага—I) вата́га, ги; гу́рт, ту (у м.—гурто́к, тка́); ку́па, пи; (с т а я)—згра́я, а́ї; (т о л ь к о о с т а д е)—ота́ра, ри; шмато́к, тка́; II) (а р т е л ь)—арті́ль, іли; вата́га (риба́льська то-що), ва́лка (чума́цька).

Ваяние—різьба́, би́; різьба́рство, ва; різб'я́рство, ва; сница́рство, ва.

Ваятель—різьба́р, ря́; різьб'я́р, ра́; сни́цар, ря. **Быть ваятелем, заниматься ваянием**—різьба́рити, рю, риш; різьб'я́рити, рю, риш; сница́рити, рю, риш; сницарюва́ти, рю́ю, єш.

Вбегать, вбегивать, вбежать—вбіга́ти, вбі́гти, жу́, жи́ш; впада́ти, впа́сти, вганя́тися, увігна́тися (в що), вгна́тися.

Вбивание—вбива́ння, ння; забива́ння, ння; вганя́ння, ння; заганя́ння, ння; вса́джування, ння; устро́млювання, ння; застро́млювання, ння.

Вбирание—вби́рання в се́бе, втяга́ння в се́бе, всиса́ння, всичування, всмо́ктування.

Вблизи—I) (н а р е ч и е)—поблизу́, по́близько, бли́зько, збли́зька; (р е ж е)—коло́ бли́зу (П о б л и з у́ с т о я л и в и́ ш н і. П о б а́ ч у т е б е́ з б л и́ з ь к а. К о л о́ б л и́ з у ш у к а́ в к о н я́); II) (п р е д л о т)—поблизу́ чого, бли́зько чого́, недале́ко чого́ (П о б л и з у́ х а́ т и. Б л и́ з ь к о в о р і т. Н е д а л е́ к о ш к о́ л и). **Вблизи находящийся**—поблизьки́й.

Введение—I) запрова́дження, ння; впрова́дження, ння; заве́дення, ння (ново́го ладу́, зако́нів і т. инш.). **Введение в действие (в силу) какого-либо закона** — нада́ння чи́нности (си́ли) яко́мусь зако́нові. **Введение в жизнь какого-либо мероприятия** — запрова́дження в життя́ яко́гось за́ходу, переве́дення в життя́. **Введение кого-либо в грех, в искушение, в ошибку** — призве́дення кого до гріха́, споку́си, поми́лки. **Введение во владение**—уві́д у посіда́ння (володі́ння), уво́дини, ув'яза́ння; II) (п р е д и с л о в и е)—вступ, передмо́ва, пере́днє (вступне́) сло́во.

Вверение—доручі́ння, ння; приручі́ння, ння; пові́рення, ння.

Вверенный—приру́чений, дору́чений, пові́рений, зві́рений.

Вверитель,-ница—пові́рець, рдя; —риця, ці; доручи́тель, ля; —телька, ки.

Ввертывать, ввертеть, ввернуть—вверта́ти, вверну́ти, уверті́ти, чу, тиш; вкру́чувати, вкрути́ти, чу, тиш; (о

многих)—повкру́чувати; (ввинчивать)—ушрубо́вувати. **Ввернуть слово**—вверну́ти, вки́нути, прики́нути сло́во (слівце́).

Вверх—вго́ру, догори́, на-го́ру. **Посмотри вверх**—подиви́ся вго́ру. **Пойдем вверх**—ході́м на-го́ру. **Вверх ногами, вверх дном,**—догори́ нога́ми, шкре́береть, горіні́ж. **Вверх животом**—горі́черева. **Вверх лицом**—горі́лиць, горі́знач. **Вверх по реке, против течения**—про́ти води́, у-стрі́ть води́. **Вверх на гору (снизу к вершине горы)**—під го́ру.

Вверху—уго́рі, на-горі́, горо́ю (Ми живемо́ в пе́ршому по́версі, а він на-горі́, на дру́гому. Горо́ю йде́ розмо́ва).

Вверять, вверить—звіря́ти, звірити, повіря́ти, пові́рити, доруча́ти, доручи́ти, прируча́ти, приру́чити, довіря́ти, дові́рити, рю, риш (Кому́ ти мене́ приручаєш, на ко́го звіря́єш?).

Ввинчивать, ся; ввинтить, -ся—ушрубо́вувати, ся; ушрубува́ти, ся; угви́нчувати, ся; угвинти́ти, ся; вкру́чувати, ся; вкрути́ти, ся. См: **Ввертывать.**

Ввод—впрова́дження, ння. **Ввод во владение**—уві́д у посіда́ння (володі́ння), вво́дини, ув'яза́ння, ув'я́зини.

Вводить, вваживать, ввесть—вво́дити, жу, диш; вве́сти́; (о многих)—повво́дити, жу, диш; заво́дити, жу, диш; заве́сти́, впрова́джувати, впрова́дити, джу, диш; запрова́джувати, джую, єш; запрова́дити, джу, диш. **Вводить, ввести закон**—запрова́джувати, запрова́дити, заво́дити, заве́сти́ зако́н. **Вводить, ввести в жизнь**—запрова́джувати, запрова́дити до життя́, перево́дити, перве́сти́ в життя́. **Вводить, ввести закон в силу, в действие**—надава́ти, нада́ти си́ли, чи́нности яко́мусь зако́нові. **Ввести, вводить в убыток**—дово́дити, довести́ до втра́ти, до шко́ди. **Вводить в обман**—дури́ти кого, обду́рювати кого.

Вводный—вставни́й, прито́чений. **Вводное предложение (слово)** — вставне́ (прито́чене) ре́чення (сло́во). **Вводный лист**—ув'я́зчий (вво́дний, уво́дчий) лист. **Вводная статья** — вступна́ стаття́.

Ввоз—дові́з, во́зу; приві́з, во́зу; і́мпорт, ту (Сього́дні вели́кий приві́з на база́рі. Дові́з закордо́нного кра́му припини́всь).

Вволю—досхочу́, дово́лі, уво́лю, до-лю́бости; (всласть)—всмак; (достаточно) — удо́сталь, упри́пуск, упри́пуст; (по горло, до отвала) — до-не́хочу, до-не́схочу.

Ввязанный—ув'я́заний, вплє́тений.

Ввязываться, ввязаться—вплу́туватися, вплу́татися, втруча́тися, утру́титися, встрява́ти, устря́ти в щось, до чого, вбра́тися, убра́тися, увібра́тися у щось (Вплу́тався в чужу́ сва́рку. Не втруча́йся, куди́ тобі́ не слі́д).

Вгиб—вда́влене мі́сце, вда́влина у(ві)гну́те мі́сце, увігнуття́, уги́н, ну.

Вгибание—вгина́ння, ння; увігнуття́, ття.

Вглубь—I) угли́б, углибі́нь; II) (мерою)—завгли́бшки (Дво́є са́женів завгли́бшки). **Вглубь действвующий**—вглибни́й.

Вглядываться, вглядеться—вдивля́тися, вдиви́тися в що, придивля́тися, придиви́тися до чого, пригляда́тися, пригля́нутися до чого.

Вгон—I) (скота, клина і т. п.)—заганя́ння; II) (вбивка)—забива́ння, вбива́ння, вганя́ння.

Вдавливать, вдавить—вда́влювати, вдави́ти, влю́, виш; вти́скувати, вти́снути, втісни́ти, ню́, ниш; угні́чувати, угніти́ти; (о многих)—повда́влювати, повгні́чувати (Да́йте-но пля́шку сюди́, я втисню́ за́тичку).

Вдалбливать, вдолбить—I) задо́вбувати, бую, єш; задовба́ти, ба́ю, єш; вдо́вбувати, вдовба́ти; II) **вдалбливать, вдолбить в голову**—втовкма́чувати, втовкма́чити.

Вдвигание, вдвигивание—всо́вування, ння; всува́ння, ння; засо́вування, ння; засува́ння, ння.

Вдвижной—засувни́й.

Вдвинутый—всу́нутий, засу́нутий.

Вдвое—удво́є, вза́двоє.

Вдираться, водраться—вдира́тися, вде́ртися, впира́тися, впе́ртися, втиска́тися, вти́снутися.

Вдобавок—на дода́ток, ка; додатко́во.

Вдоволь — дово́лі, вво́лю, удо́звіль, усма́к, до́сить, вдо́сталь, удоста́чу, уповні́, досхо́чу, до призволя́щого (Всього́ є вдо́сталь. Чого́, чого́, а сього́ уповні́ бу́де).

Вдосталь (нар.)—зо́всім, цілко́м, геть чи́сто, вкра́й.

Вдохновение—I) натхне́ння, ння (Поети́чне натхне́ння); II) (внушение)—на́дих, ху; наві́яння, ння; III) (увлечение)—підне́сення, ння; за́хват, ту; надпо́рив, ву.

Вдохновенный — надхне́нний, по́вний надхне́ння.

Вдохновленный—надхне́нний.
Вдохновлять, -вить—надиха́ти, надихну́ти, падхну́ти, наді́хати.
Вдруг (нар.)—(внезапно)—враз, нара́з, ра́птом, зненацька, на́гло, нару́го, вмить.
Вдумчиво—вду́мливо.
Вдумчивость—вду́мливість, вости.
Вдумчивый—вду́мливий.
Вдыхание—вдиха́ння, ння; на́дих, ху.
Ведать—ві́дати що. (Теснее): І) зна́ти (Не ві́даю, не зна́ю про це). **Знать—не знаю, ведать—не ведаю**—сном і ду́хом не зна́ю; ІІ) завідувати, управля́ти, ору́дувати чим, догля́дати що, чого. **Ведает канцелярия**—завідує канцеля́рія.
Ведение—ві́дання, ння. **Быть, находиться в ведении**—перебува́ти у ві́данні, під ору́дою.
Ведение—веде́ння, ння; прова́дження, ння.
Ведомо—ві́домо, звісно, ска́зано. **Тебе ведомо, что**—ти звісний (звісна), що... **Сведома**—за ві́домом, за довіданням, за відомістю. **Без ведома**—без ві́дома, без (чийогось) до́віду, без довідання.
Ведомость — ві́домість, мости (Ві́домість на ви́плату гро́шей). **Ведомости** (мн.)—газе́та, часо́пис.
Ведомство—І) (отдел управления)—уря́дництво, ва; офі́ція, ві́домство; ІІ) ві́дання, ння; у́ряд, ду. **Состоять, находиться в ведомстве, под ведомством**—бути в уря́дництві, у ві́домстві, під ві́данням, під у́рядом, під прися́дом. **Ведомственный**—уря́дницький.
Ведомый—І) відо́мий, зна́ний; ІІ) (подведомственный) — підві́домчий, підуря́дний, що перебува́є під чиїмсь у́рядом, прися́дом.
Ведущий—тяму́щий.
Вежливо—увічливо, звича́йно, почти́во, учти́во, че́мно, гре́чно.
Везде—скрізь, усю́ди (І тут і всю́ди—скрізь пога́но. Скрізь до́бре, де нас нема́). **Везде-везде**—по всіх усю́дах, геть-усю́ди.
Вековечный—віко́вічний, безві́чний, відві́чний (Віко́вічні пу́щі. Безві́чні зо́рі. Відві́чне стражда́ння).
Вековой—І) віковий, столі́тній, діди́зний, віко́вічний (Віковий ліс. Столі́тні ве́рби. Діди́зні дуби. Віко́вічна боротьба́ зли́хами); ІІ) вікопо́мний (Вікопо́мна поді́я). **Вековая вещь, вековое дело**—віківщи́на, ни.
Векселедатель — векселеда́вець, вця, той, хто ве́кселя дав (підписа́в).
Вексель—ве́ксель, ля; обмі́нка, ки; простой в.—звичайний в.; обратный в.—зворо́тний в. **Уплатить по векселю**—оплати́ти вексель. **Поручительство по векселю**—пору́ка на ве́кселі. **Пред'явить вексель ко взысканию**—подати ве́кселя на ви́плату на ко́го.
Вексельный—ве́кселний. **Вексельное полномочие** — ве́кселева припору́ка. **Вексельный устав**—стату́т про векселі́.
Велеречивость—І) веле́мовність, ности; красномо́вність, ности; ІІ) широкомо́вність, ности.
Великовозрастный — дохожа́лий; **в-ный** (переросльій) **ученик** — здорова́й, а́я.
Великодушный—великоду́шний.
Великолепие, великолепность—пишно́та, ти; пи́шність, ности; розко́ші, шів.
Великолепный—І) пи́шний, розкі́шний, бучни́й (Пи́шний буди́нок. Розкі́шний пала́ц, храм. Бучне́ весі́лля).
Великороссийский, великорусский—російський, ру́ський, моско́вський; (в філології)—великору́ський.
Величать—І) (з)велича́ти, вели́чити, чу, чиш; сла́вити, влю, виш; вихваля́ти; ІІ) велича́ти, (че́сно) зва́ти, титулува́ти (Не зна́ю, як вас че́сно зва́ти, як велича́ти).
Величественно—вели́чно.
Величественный—вели́чний (Вели́чна по́за, по́стать. Вели́чні о́брази минулого).
Величина—І) вели́кість, кости; більши на́, ни́; (огромная)—величе́нь, ни; ро́змір, мі́ру. **Одной величины**—одні́ї мі́ри, одна́ковий завбі́льшки. **Звезда первой величины**—першоря́дна зоря́. **Величиною** — завбі́льшки, завбільш, убі́льшки, збі́льшки, більшино́ю з кого, з що, як хто, як що, в що; ІІ) величина́, ни́.
Венерический—венери́чний.
Вентилировать—вентилю́вати, провітрювати.
Вентиль—венти́ль, ля́; кля́па, пи.
Вентилятор—вентиля́тор, ра; душни́к, ка; провітрювач, ча; вітро́тін, гону; вітря́чок, чка́; млино́к, нка́.
Вентиляция—венти́ляція, ції; провітрювання, ння; проду́ха, хи; про́дух, ху.
Вербование, -вка—вербува́ння, ння; вербу́нок, нка; за́тяг, гу.
Вербовать, завербовать—вербува́ти, звербува́ти, затя́гати, затя́гувати (Ой як же нас вербува́ли, зло́ті го́ри дарува́ли).
Веревка, вервь—шво́рка, ки; мо́туз; за, мотузка, зки; (соб.) мотуззя, ззя;

шнур, ра; вірьо́вка, ки; ве́рівка, ки; ві́жки, жок. **Веревочка (бичевка)**—мо́ту́з, за́; мотузо́чок, чка; моту́зочка, ки.

Вереница—ни́зка, ки; плетени́ця, ці; до́вгий рядо́к, дка; сму́га, ги; зграя, ра́ї. **Вереница журавлей, диких гусей**—ключ, ча.

Веретье, веретище—I) вере́та, ти; рядно́ товсте́; II) рядю́га, ги.

Веритель — дові́рник, ка; уповнова́жник, ка.

Верно—I) ві́рно, нездрадли́во; II) (несомненно)—пе́вне, запе́вне, напе́вне, су́ще, ді́йсне (Це я ді́йсне знаю). **Вернее всего**—певні́ше за все, найпевні́ше; III) (вероятно)—ма́буть, либо́нь, десь (Десь він у шко́лі був, що все зна́є).

Верный—I) ві́рний, пе́вний, незра́дний; II) (точный, правильный) — пе́вний, справедли́вий, правди́вий. **Указать верный путь**—показа́ти правди́вий шлях. **Верный оригиналу**—згі́дний з перво́писом; III) (обеспеченный)—безпе́чний, безпе́чен.

Веротерпимость—віротерпи́мість, мости; віроте́рпність, ности.

Вероятие, вероятность — правдоподі́бність, ности; імові́рність, ности; можли́вість, вости. **По всей вероятности**—десь найпевні́ш.

Вероятно—ма́буть, либо́нь, десь, де́сь-то, десь пе́вне, ві́дай, пе́вно, ви́дно, ма́буть чи не.

Вероятный — імові́рний, правдоподі́бний, можли́вий.

Версификация—віршоскла́дня, дні; версифіка́ція, ції.

Верстание (типогр.)—верста́ння, ння; заве́рстування, ння; (сов.) заверста́ння, ння.

Вертение — верті́ння, ння; кружі́ння, ння; снува́ння, ння; оберта́ння, ння.

Вертеться—верті́тися, чу́ся, тишся; крути́тися, чу́ся, тишся; оберта́тися, кружи́ти(ся), снува́тися. **Разговор вертелся**—розмо́ва в'яза́лася (біля чо́гось), крути́лася, точи́лася. **Вертеться, как веретено**—верете́нитися. **Вертеться в голове**—снува́ти(ся), роі́тися в голові (Уся́кі думки́ сну́ва́лися в голові́). **Вертится на уме**—на умі́ мота́ється; на ду́мці кру́титься.

Вертикальность—вертика́льність, ности; сторчо́вість, чо́вости; простови́сність, ности.

Вертикальный — вертика́льний, сторчови́й, простови́сний. **Вертикальная шахта** — сторчова́ ша́хта. **Вертикально** — вертика́льно, што́рцом, на́сторч, простови́сно, ві́друбом.

Вертлявость—ве́рткість, кости; вертли́вість, вости; в'ю́нкість, кости.

Верхний — горі́шній, ве́рхній, ви́шній; (об одежде, слое земли)—пове́рхній (Поверхній шар землі́).

Верховодить — верхово́дити ким, ору́дувати ким, старшинува́ти над ким, замишля́ти ким.

Верховье (реки, пруда) — верши́на (рі́чки), верхови́на, верх, верхорі́ччя, верхі́в'я. **Расположенный выше верховьев реки**—заверхови́нний.

Вершина горы—верх, верши́на, верхови́на, верхогі́р'я.

Вес—I) вага́. **Весом, на вес**—на вагу́, ваго́ю, ва́гом. **Отпускать, отпустить, продавать весом, на вес**—ваго́ю дава́ти, да́ти, продава́ти на вагу́. **Отпускаемый на вес**—ва́жений; II) (вес, значение)—вага́, пова́га. **Иметь вес** (в прямом и переносном значении)—ма́ти вагу́, ва́жити, зава́жувати, зава́жити.

Весить—I) (взвешивать что-нибудь)—ва́жити, (сов.) зва́жити; II) (тянуть, иметь вес)—ва́жити, зава́жувати, (сов.) зава́жити.

Весомость—ваго́мість, мости.

Весомый—ваго́мий.

Вести или весть—I) вести́, прова́дити, жу, диш; II) **вести дело, работу**—прова́дити (справува́ти) ді́ло, спра́ву (спра́ви), робо́ту. **Вести переписку**—листува́тися з ким. **Вести хозяйство**—держа́ти хазя́йство, господа́рство, хазяйнува́ти, господарюва́ти.

Вестник—ві́сник, ка; вісті́вець, вця; вістови́к, ка; вістівни́к, ка; послане́ць, нця; гіне́ць, нця.

Весть—I) вість, ві́сти, ві́стка, ки; зві́сть, зві́сти, зві́стка, ки. **Дать весть о себе**—пода́ти зві́стку, да́тися чути́ про се́бе. **Без вести**—бе́звісти; II) чу́тка, ки; чуття́, ття (Нема́ й чуття́ про йо́го).

Весы—вага́ і ва́ги (мн.); терези́, зі́в; ша́лі (мн.); (ум.)—ша́льки (дословно—чашки весов). (Розва́жувати на до́брих ша́лях). **Большие, базарные весы**—важни́ця, ці.

Ветеринар — ветерина́р, ра; (неученый)—конова́л, ла.

Ветеринария—ветерина́рія, рії, ветерина́рство, ва.

Ветеринарный—ветерина́рський, ветерина́рний.

Ветош, ветошье—I) стара́ оде́жина, стари́нка, тенетя́га; II) дра́нь, ни; дра́нтя, тя; шма́ття, ття.

Ветхий—ве́тхий, стари́й, похи́лий (Ве́тхе де́рево. Похи́ла ха́та. На

похи́ле де́рево й ко́зи ска́чуть).

Вечер—ве́чір, ве́чора. **Время под вечер**—підве́чір, підвечі́рок, рка. **Под вечер, к вечеру**—надве́чір, перед ве́чір, надвечори́, напідвечір, проти́ ве́чора. **Дело было к вечеру**—було́ над ве́чір. **Каждый вечер**—що-ве́чора, що-ве́чір. **В тот вечер**—того́ ве́чора.

Вечерний — вечі́рній, вечеро́вий (Вечі́рній час. Вечі́рня зі́рка. Вечеро́ва пора́. Вечеро́ва зо́ря. Вечі́рнє молоко́).

Вечность—ві́чність, ности; (исконная)—відві́чність, ности; (дальнейшая)—дові́чність, ности.

Вещание—I) виголо́шува́ння, ння; пові́дання, ння; II) віщува́ння, ння; пророку́ва́ння, ння.

Вещевой—речеви́й, речови́й. **Вещевой склад**—речови́й склад; склад для рече́й.

Вещественность—матерія́льність, ности; речови́нність, ности.

Вещественный—I) матерія́льний, речови́нний; II) рече́вий. **Вещественные доказательства**—рече́ві до́кази.

Вещество — речовина́, ни; речови́ння, ння; надіб'я, б'я; на́діб, добу. **Ядовитое вещество**—отру́тне надіб'я. **Взрывчатое вещество**—вибухо́ве надіб'я.

Вжим, вжимание—вти́скування, ння, вгні́чування, ння.

Вжимать, вжать—вти́скувати, вти́снути (втісни́ти), вгні́чувати, вгніти́ти, впира́ти, впе́рти (Не мо́жу впе́рти за́тичку в пля́шку).

Взаем, взаймы—у по́зику, в по́зичку. **Брать (взять) взаймы**—позича́ти(ся), пози́чити, зажича́ти, визича́ти, ви́зичити, бра́ти (взяти) в по́зику, в по́зичку. **Давать, дать взаймы**—позича́ти, пози́чити, зажи́чити, зажича́ти кому, дава́ти, дать в по́зику.

Взаимность—обопі́льність, ности; взає́мність, ности. **Пользоваться, вз-тью в любви**—(щасли́во) люби́тися з ким, ті́шитися одві́тним коха́нням (Семе́н та Ка́тря лю́бляться).

Взаимный — обопі́льний, зобопі́льний, взає́мний (Обопі́льна зобопі́льна, взає́мна при́язнь, зненáвисть, допомо́га, пора́да, пова́га). **Взаимное понимание**—порозумі́ння, ння. **Взаимное согласие**—обопі́льна зго́да, лад (Нема́ ладу́ в нас: не мо́жна нам уку́пі жи́ти). **Взаимно**—обопі́льно, зобопі́льно, навзає́м.

Взаимодействие — взаємодія́ння, ння; взаємодія́, дії.

Взаимоотношения — взаємовідно́сини, син; обопі́льні відно́сини (стосу́нки), взає́мини (Постійні взає́мини між окре́мими наро́дами. Істо́рія літерату́рних взаємовідно́син. Стосу́нки людські́).

Взаимопомощь — взаємодопомо́га, ги; обопі́льна допомо́га (Бідно́та пови́нна об'є́днуватися на гру́нті взаємодопомо́ги). **Касса взаимопомощи**—ка́са взає́мної допомо́ги (взаємодопомо́ги).

Взамен—замі́сть, намі́сть чого, замі́сто чого, на(в)замі́н, на обмі́н, взамі́ну. **Вместо того**—нато́мість; (для подстановки)—на підста́ву за ко́го (Кого́-ж то він на підста́ву за себе́ ві́зьме?).

Взачет—на раху́нок.

Взбираться, взобраться (на лестницу, гору, дерево и т. п.)—бра́тися, видира́тися, ви́дертися, здира́тися, зде́ртися, видря́пуватися, ви́дряпатися, пну́тися, п'ясти́ся, спина́тися, сп'ясти́ся, вила́зити, ви́лізти, зла́зити, злі́зти.

Взбрести—наверзти́ся, зу́ся, зе́ться (Ме́ле, що на язи́к наверзе́ться). **Взбрести на ум**—вплисти́ (3-е л.—впливе́) в го́лову, набрести́ в го́лову, вхопитися голови́.

Взбунтовать, взбунтоваться—взбунтува́ти(ся), побунтува́ти(ся), зня́ти бунт, забунтува́ти.

Взвеселить—звесели́ти, лю, лиш (Ввійде в ха́ту, то й ха́ту звесели́ть).

Взвешивание—ва́ження, ння; зва́жування, ння.

Взвешивать, взвесить—I) ва́жити, зва́жити. **Взвешивать многое**—пова́жити, нава́жити, понава́жувати. **Взвешивать наново** — перева́жувати, перева́жити; (многое)—поперева́жувати; II) **(взвешивать, взвесить обстоятельства дела, принимать, принять в расчет)**—бра́ти, взя́ти, прийня́ти під розва́гу, розважа́ти, розва́жити, зва́жити. **Взвешенный**—зва́жений; (длительно)—пова́жений (Уве́сь пова́жений цу́кор).

Взвиваться, взвиться—зніма́тися, зня́тися вго́ру, звива́тися, зви́тися, сягну́ти, шугну́ти (Ого́нь пальне́, шугне́, тай зга́сне).

Взводить, взвести—I) зво́дити, жу, диш; звести́ (Звів його́ на схо́ди); (о многих) — позво́дити (на го́ру). **Взводить напраслину**—прикида́ти (ки-

нути) пеню́, напа́сть, натяга́ти, натягти́ на ко́го.

Взвод—звід, зво́ду; чота́.

Взводный — зводови́й (унт.-офиц.), чотови́й; (сущ.) чота́р, ря́.

Взволакивать, взволочь—витяга́ти, стяга́ти, ви́тягти, стягти́ (на го́ру).

Взволнованный — схвильо́ваний, розхвильо́ваний, звору́шений, зру́шений, збу́рений; (о массе людей, воде, лесе)—збу́рений, кипу́чий, розхвильо́ваний, пору́шений.

Взволновываться, взволноваться (о чувствах) — зру́шуватися, зру́шитися, зворуши́тися, схвилюва́тися, розхвилюва́тися; (о мног.)—похвилюва́тися, обру́шитися (Наро́д обру́шився); (о воде)—зби́тися, збу́ритися, схвилюва́тися.

Взгляд—(зрение)—I) по́гляд, ду; зір, зо́ру; (наружн. вид)—по́зір, зору. **Устремить взгляд**—уп'ясти́ся очи́ма, втопи́ти очі. **На мой, ваш взгляд**—на мої, ва́ші о́чі, на мі́й, ваш по́гляд; II) (мнение) — по́гляд, ду; га́дка, ки; ду́мка, ки; переконання, ння. **На мой, его взгляд** — з по́гляду мо́го (його́); (як) на мі́й (його́) по́гляд; як на мене (на його́); по-моє́му, по його́; на мою́ (на його́) ду́мку (га́дку). **Вырабатывать взгляды**—дохо́дити до по́глядів. **Не соглашаться с чьими взглядами**—не зго́джуватися з чиїмись по́глядами.

Взглядывать, взглянуть—погляда́ти, погля́нути, гля́нути, спогляда́ти, спогля́нути, (с)позира́ти (с)позирну́ти. **Взглянуть быстро**—зи́ркнути, звести́ о́чі, скинути (о́чі) очи́ма на ко́го.

Взгромазживаться, взгромоздиться—спина́тися, сп'я́стися куди́сь, на щось, випина́тися, ви́пнутися (ви́п'ястися) на щось, стереби́тися, вила́зити, ви́лізти (ви́соко).

Взгрустить — засумува́ти, зажури́тися, засмути́тися, чу́ся, тишся.

Вздваивать, вздвоить—двоїти, подво́ювати, здво́їти, подво́їти. **Вздваивать пар**—перео́рювати, переора́ти. **Вздваивать ряди**—здво́ювати ряди́.

Вздевать, вздеть—I) (одежду)—надяга́ти, надягти́; (обувь)—узу́ти, ну, неш; II) (нитку)—вси́лювати, вси́лити; III) (вверх)—здійня́ти, здійма́ти (Здійня́ти го́лову на спис).

Вздергивать, вздернуть—підтяга́ти, підтягти́ вгору, сми́кати, смикну́ти вгору (за ни́тку, мотузо́к). **Вздергивать на виселицу**—почепи́ти на ши́беницю.

Вздернутый нос—кирпа́тий (кирпа́тенький) ніс, ки́рпа.

Вздираться, вздраться—видира́тися, ви́дертися, де́ртися, зде́ртися; видря́пуватися, ви́дряпатися (Ви́дряпавсь на со́сну́).

Вздор—дурни́ця, ці; нісені́тниця, ні; недоре́чність, ности; аби́-що.

Вздорливость—сварли́вість, вости; звадли́вість, вости; спірли́вість, вости.

Вздорливый—сварли́вий, сварки́й, колотли́вий, звадли́вий, спірли́вий, зано́зистий; (редко) зарі́чаний (Вда́ча в не́ї зано́зиста. Таки́й зарі́чаний, що ніхто́ з ним не збала́кає).

Вздох—зітха́ння, ння; (дыхание)—ві́ддих, ху. **Испускать, испустить последний вздох**—кона́ти, скона́ти, в оста́ннє на світі зітхну́ти.

Вздрагивать, вздрогнуть — здрига́тися, здригну́тися, ки́датися, ки́нутися, стена́тися, стену́тися, движі́ти, здвига́тися, стрепеха́тися, стрепену́тися, тріпну́тися.

Вздувать, вздуть—I) (огонь, угли)—роздму́хувати, (сов.) роздму́хати; II) обдима́ти, обду́ти, му́, меш; надима́ти, зду́ти; III) **вздуть цену**—нагна́ти ціну.

Вздумать—зду́мати, заду́мати, наду́мати, -ся, пами́слити, лю, лиш; в ми́слі взя́ти, загада́ти (собі). **Вздумалось**—на ду́мку спа́ло, заману́лося.

Вздутие, вздутость—нади́м, му́.

Вздыхать, вздохнуть—зідха́ти, зідхну́ти, дихну́ти, передихну́ти.

Вз'едаться, вз'есться—уїда́тися на ко́го, в кого, завзя́тися, напомогти́ся, жуся, жешся; напосі́стися на кого (Коли́ він на ко́го в'їсться, то не бу́де добра́).

Вз'езжать, вз'ехать куда, на что—виїзди́ти, (сов.) ви́їхати, наїзди́ти, наїхати, з'їхати.

Взимание, взимаемость—збира́ння, ння; виправля́ння, ння; стяга́ння, ння (пода́тків і т. и.).

Взимать, взиматься—бра́ти -ся, зби́рати -ся; (о податях и т. п.)—ви(с)правля́ти, стяга́ти (В суботу зве́чора ви́їхати-б на се́ла пода́тки виправля́ти).

Взирание—спогляда́ння, ння; позира́ння, ння.

Взирать, воззреть—спогляда́ти, спогля́нути, позира́ти, позирну́ти, уважа́ти, ува́жити (Вони́ на сльо́зи не вважа́ли). **Не взирая на**—не вважа́ючи на. **Не взирая на то, что**—дарма́ (да́ром), що, без о́гляду на те, що.

Взлесок—узлі́сся, ся.

Взлетать, взлететь—злі́тати, злетіти, чу, тиш; вилі́тати (на що), зли́нути, зні́матися, зня́тися; (о многих)—позлі́тати, повилі́тати (Вони́ пи́ли бурко́тіли, ізня́ли́ся полеті́ли).

Взмах, взмашка—за́мах, ху; по́мах, ху; мах, ху; змах, ху; розгі́н, го́ну (З о́дного за́маху чо́вен опинивсь на сере́дині ріки).

Взмахивать, взмахнуть—маха́ти, махну́ти, стрепену́ти, сплёскувати, сплеснути (Сова́ лети́ла, нечу́тно маха́ючи кри́лами).

Взмет—I) підки́дання, ння; II) рілля́ (не воло́чена).

Взметывать, -ся; взметать, -ся и взметнуть, -ся—шугати́, шугну́ти, підкида́ти(ся), підки́нути(ся), кидати(ся), ки́нути(ся) (вгору) (Млин гори́ть, по́лум'я таки́ шугає вго́ру).

Взмолиться—почáти (ста́ти), благáти.

Взнос (членский в кассу и т. п.)—вкла́дка, ки; внесення до ка́си; пода́ча, чі; (вступительный)—вступне́, вписове́. **Взнос гербовой пошлины**—пода́ча гербо́вої опла́ти.

Взносить, взнести—I) зно́сити (на го́ру), шу, сиш; знести́, вино́сити, шу сиш; ви́нести (Важки́й мі́х—наси́лу ви́ніс на гори́ще); II) плати́ти, чу́, тиш; випла́чувати (Пішли́ в держа́вну скарбни́цю плати́ти пода́ток).

Взрачный—показни́й.

Взрослость—дорóслість, лости; зріст, зрóсту.

Взрослый—дорóслий, ді́йшлий, дохожа́лий. **Взрослый сын**—дорóслий син, син на порі́, на оженя́нні; **взр-ая дочь**—дорóсла дочка́, дочка́ на порі́, на виданні́, відда́ниця, ці. **Сделаться взрослым**—увійти́ в літа́ (в ро́зум), дорости́, дійти́ літ, дійти́ до зрóсту.

Взрывание—I) риття́, тя; ско́пування, ння; II) виса́джування в повітря.

Взрывать, взрыть—ско́пувати, скопа́ти, ри́ти, пори́ти, зри́ти (Скопа́ла гря́дку. Гря́дку порося́ пори́ло). **Взрытый**—зри́тий, розри́тий, пори́тий (Розри́та моги́ла. Чо́рна земля́ під копито́м, як та рілля́ зри́та); (о кроте)—кроти́ти, (сов.) накроти́ти (Кріт землі́ накроти́в).

Взрывать, взорвать на воздух—виса́джувати (ви́садити) в повітря; (мину) —запали́ти. **Взорванный**—ви́саджений у повітря, зруйно́ваний ви́бухом.

Взрываться, взорваться—вибуха́ти, ви́бухнути. **Взорвавшийся**—ви́бухлий.

Взрывный, взрывной, взрывчатый—вибухо́вий, розривни́й, вибухли́вий (Вибухо́ве надíб'я. Ку́ля набúта внадо́бом розривни́м).

Взрывчатость—вибухо́вість, вости.

Взрыхлять, взрыхлить—спу́шувати, спушити́, підпу́шувати, підпушити́ (Підпушив я́блуню. Спу́шував зе́млю в саду́).

Взыскание—I) справля́ння, ння; правíжка, ки; допра́вка (до́вгу), ки. **Взыскание податей, недоимок (в бесспорном порядке)**—стяга́ння, ння. **Подать ко взысканию с кого**—позо́в скла́сти на ко́го; II) ка́ра, ри. **Денежное взыскание**—грошова́ ка́ра (пеня́), штраф. **Подвергнуть взысканию**—накла́сти ка́ру на ко́го.

Взыскатель (податей, недоимок, долга)—правíжник, ка; допра́вщик, ка; стята́ч, ча́; збірщи́к, ка; (вульг.)—здирщик, ка (Здирщики йдуть подýшне збира́ти).

Взыскательность—I) вибагли́вість, вости; вимогли́вість, вости; II) немилостивість (для прови́н), вости; сувóрість, рости. **Взыскательный художник**—вимогли́вий мисте́ць, худóжник. **В—ный начальник**—сувóрий, немилости́вий на-к.

Взыскивать, взыскать—I) (долг)—пра́вити, влю, виш (довг); ви́правити, влю, виш: доправля́тися (до́вгу) з кого, справля́ти, спра́вити (довг) з кого, шука́ти (довг) на кому́. **Подать недоимку в бесспорном порядке**—стяга́ти. **Не взыщите**—не осуди́ть, ви́бачте.

Взяточник, -ница—хаба́рник, ка; -ниця, ці; хапу́н, на; хапу́га, ги; хапко́, ка; (с вымогательством)—сіпа́ка, ки; дряпíжник, ка; ниця, ці; здирщик, ка; лупíй, пія.

Взять—узя́ти, забра́ти, діста́ти, зняти, зніму́, меш. **В чью сторону**—ста́ти на чий бік, на чию́сь руч горну́ти, чию́сь руч тягти́. **Взять верх над кем, над чем**—го́ру взя́ти над ким, переборóти кого, подужати, перева́жити, поверши́ти, заломи́ти кого. **Взять назад (слова, обвинение)**—одмóвитися, одкли́кати.

Виадук—віяду́к, ку.

Вибрировать—вібрува́ти, дрижа́ти, колива́тися, хвилюва́ти. **Медлительно вибрирует эхо**—мля́во хвилю́е луна́.

Вид—I) (образ, подобие, наружность)—ви́гляд, ду; óбраз, зу; подóба, би; по́стать, ти; постава, ви; стать,

ти; **на вид**—на кшта́лт, ту, на вро́ду, ди. **В найлучшем виде**—в найкра́щому ви́гляді, в найкра́щому сві́тлі, як-найкра́ще. **На вид, с виду**—на ви́гляд, на по́гляд, на о́ко, на взір, на по́зір, з ви́гляду, з по́гляду, з ви́ду, з лиця́. **Иметь вид кого, чего, представляться в виде кого, чего**—мати подо́бу, ви́гляд кого́, чого́, виглядáти, показуватися, видава́тися як (немо́в) хто, що і ким, чим. **Делать, сделать вид**—удава́ти, уда́ти кого, чини́тися ким, виставля́ти себе́ як-що. **На виду**—на о́ці, на видноті. **Иметь в виду кого, что**—ма́ти на ува́зі (на о́ці) ко́го, що, ва́жити на кого, на що. **Ставить кому на вид**—виносити кому́ пе́ред о́ко, звертáти чию ува́гу, подава́ти кому на ува́гу, виставля́ти (завважáти) кому. **Вид на жительство**—па́шпорт, по́свідка, ка́ртка (на перебува́ння, на прожива́ння десь). **В служебных видах**—задля ви́глядів (в ви́дах) службо́вих; II) (грам.)—вид, у; фо́рма; III) (разновидность)—ро́д, ро́ду, вид, у; ви́гляд, у.

Видимость—I) (явность)—ви́димість, мости; я́сність, ности; II) (кажущийся вид)—подо́ба, натя́ма, сла́ва. **Для видимости**—про людське́ о́ко, про сла́ву (Там тібї худо́би—одна́ сла́ва тільки).

Видно—ви́дко, ви́дно, зна́ти, зна́чно, вида́ти.

Видовой—видови́й, відмінови́й.

Видоизменение—видозмі́на, ни; відмі́на, ни; модифіка́ція, ції.

Видоизменять, видоизменить—відміня́ти, відмі́нити, зміня́ти, зміни́ти, переина́ч(кш)увати, переина́ч(кш)ити, переформува́ти, модифікува́ти, змодифікува́ти.

Видящий (прил.)—зря́чий, видю́щий, видю́чий.

Визжание—вища́ння, ння; верещáння, ння; (о собаке)—скиглíння, ння; скавучáння, ння; скíмлення, ння; скавулíння, ння; (о свиньях)—кувíкання, ння.

Визирование—візува́ння, ння; віза, зи.

Визировать—візува́ти.

Виляние—виля́ння, ння; крутня́, ні; крути́йство, ва; ви́крути, тів.

Вина—вина́ (малоупотр.), ни́; прови́на, ни; прови́нність, ности; (ум.) прови́нонька, ки; просту́пок, пку; причи́на, ни. **Вменять (вменить) ставить (поставить) кому-либо в вину, что**—привиня́ти, привини́ти кому́ що. **По чьей вине**—з чиє́ї причи́ни. **По моей вине это произошло**—з моє́ї причи́ни це ста́лося.

Винительный падеж—знахíдний відмíнок.

Винить—вини́ти, ню, ниш; винува́тити, кого; (высказывать претензию)—жаль ма́ти до ко́го.

Вино—I) вино́, на; II) **хлебное вино**—горíлка, ки.

Виннокаменный—винноко́вий (виннико́ва сíль).

Виноватый в чем—ви́нний; (высказуемом)—ви́нен, винува́тий, прови́нний (и прови́нен) (у) чо́му і чого́. **Виноватый перед кем**—ви́нний (су)проти ко́го.

Виновность в чем—I) ви́нність, ности; прови́нність, ности у чому; II) (причастность)—причи́нність, ности; причи́нність до чого.

Виновный (виноватый)—ви́нний, прови́нний, винува́тий (За одного́ ви́нного сто неви́нних ги́не). **Признать себя виновным**—ви́знати свою́ прови́ну, ви́знати себе́ за ви́нного, призна́тися до вини́.

Виноделие—вина́рство, ва; винобро́бство, ва.

Винокуренный и винокурный—ви́нницький, спиртяни́й. **Винокуренный завод**—ви́нниця, ці; винокýрня, ні; горíльня, ні; гурáльня, ні; горільча́ний (спи́ртяний) заво́д.

Винтить—гвинти́ти, чу, тиш; верті́ти (гвинт), крути́ти (гвинт). **Винченный**—гви́нчений.

Винтовка, -товочка—гвинті́вка, ки; гвинті́вочка, ки. **Винтовка с укороченным (позже) стволом**—куцáк, ка; одріз(ан), а; відтинок, нка.

Винтообразный—гвинтува́тий.

Виртуозность—віртуо́зність, ности.

Витализм—віталíзм, му.

Витиеватость—I) промо́вистість, тости; красномо́вність, ности; II) барви́стість, стости; квітча́стість, тости; кучеря́вість, вости; закру́тистість, стости; вузлува́тість, тости.

Витийствовать—кра́сно промовля́ти, красномо́вно (промо́висто) розво́дитися про щось.

Витой—зви́ваний, кру́чений. **Витая лестница**—кру́чені (оборо́тні, кругові́) схо́ди, (мн.) схо́дів.

Вице-консул—віце-ко́нсул, ла.

Вице-консульство—віце-ко́нсульство, ва.

Вкатка и вкатывание—вка́чування, ння; зако́чування, ння (Зако́чувати віз у повíтку).

Вкачивать, вкачать—вка́чувати, вка́чати, накача́ти (Укача́вся в барлíг увéсь).

Вклад—вклад, ду; вкла́дка, ки (Грошова́ вкла́дка).

Вкладка—вклада́ння, ння; вкла́дування, ння.

Вкладной—вкладни́й, всувни́й (Вкладни́й а́ркуш). **Вкладная грамота**—вписова́ гра́мота.

Вкладчик, вкладчица — вкладода́вець, вця; вкладода́виця, ці; (в денежном предприятии) — вкладни́к, ка; спільча́нин, нина; вкла́дниця, ці; спільча́нка, ки.

Вкладываться, вкласться и **вложиться**—вклада́тися, вкла́стися, місти́тися, щуся, стишся; вмісти́тися, щуся, стишся (Вкла́вся спа́ти зара́ні. Все збі́жжя вклав (умісти́в) у мішо́к).

Вклинивать, вклинить—вганя́ти (увігна́ти) кли́ном.

Включать, включить—включа́ти, включи́ти, вмика́ти, (сов.) увімкну́ти, заво́дити, жу, диш; завести́ (в спи́сок, до спи́ску), зано́сити, шу, сиш; занести́ (в спи́сок, до спи́ску); запи́сувати, записа́ти; (содержать)—замика́ти в собі. **Включать набор в типогр.**—заключа́ти, слюсува́ти, (сов.) заслюсува́ти (Спусти́ли набі́р на маши́ну, та ще не заслюсува́ли). **Включенный**—заве́дений, зане́сений (до списку); запи́саний. **Включенное (придаточное) предложение**—увімкнуте ре́чення.

Включая—включа́ючи, заво́дячи, раху́ючи.

Включение—вклю́чення, ння; включі́ння, ння; заво́дження, ння; заве́дення, ння.

Включительный,-но—вклю́чний, вклю́чно

Вколачивание—забива́ння, ння; вбива́ння, ння.

Вколачивать, вколотить—забива́ти, заби́ти, б'ю, б'єш; вбива́ти, вби́ти, заганя́ти, заго́нити, ню, ниш; загна́ти, жену́, не́ш; (о многих)—позаби́вати, повбива́ти, позаго́нити, ню, ниш (Забива́ти па́лі. Загна́ти гвіздка́ в сті́ну). **Вколачивать кому в голову что-либо**—утовкма́чувати кому-що.

Вконец — вкрай, вщерть, у-пень, до оста́нку, до ре́шти, до ще́нту, дочи́сто, геть чи́сто, геть зо́всім.

Вкопаный—уко́паний. **Стал, как вкопаный**—став, як уко́паний, наче прикипі́в до мі́сця.

Вкоренение—закорі́нювання, ння; укорі́нювання, ння; (сов.) за(в)корені́ння, ння.

Вкоренять, вкоренить—закорі́нювати, закорени́ти, ню, ниш; укорі́нювати, укорени́ти, ню, ниш.

Вкоротке (нар.)—тро́хи, ма́ло, о́бмаль (Пшени́ці у нас о́бмаль, не вроди́ла).

Вкось—нав(с)коси́, на́вкіс, скі́сно (Розрі́зати навко́си). **Вкось и вкривь**—все перекру́чуючи, на́сліпо, безла́дно, без ладу́, то сюди́, то туди́.

Вкрадчиво—закра́дливо, уле́сливо, підле́сливо.

Вкрадчивость—закра́дливість, вости; уле́сливість, вости; підле́сливість, вости.

Вкрадчивый—закра́дливий, уле́сливий, підле́сливий, підла́зистий, скрадни́й (Чолові́к уле́сливий. Підле́сливий го́лос). **Вкрадчивые речи**—закра́длива мо́ва, улеща́ння, ння.

Вкрапленный — повкро́плюваний (Скрізь по туре́цькому побере́жжі повкро́плювані були́ вене́цькі володі́ння).

Вкратце—ко́ротко, короте́нько; (сжато)—сти́сло.

Вкривь—кри́во, на́криво. **Вкрив и вкось**—см. **Вкось** (Сло́ва на́криво не кажи́ їй).

Вкруг (пред. с род. и нар.)—(о)круг, округи́, навкру́г, навкруги́ чого (Окру́г ши́ї у три ста́льки нами́сто). См. **Вокруг.**

Вкупе (нар.)—уку́пі, суку́пно.

Вкус—смак. **На вкус**—на сма́к. **Иметь вкус в чем**—сма́к зна́ти у чо́мусь. **Со вкусом**—для смаку́. **По вкусу**—до смаку́, (у)сма́к, до вподо́би, до сподо́би, до (в)подо́бання, до сподо́бання, до ми́слі, під ми́слі, до лю́бости; до любо́ви, у лад. **Мне более по вкусу было-бы**—мені́ уподі́бніше було́-б. **На мой вкус**—як на ме́не.

Вкусный—смачни́й, смакови́тий, до́брий, (на смак), ла́сий, сла́сний (Смачна́ ї́жа. Смакови́ті я́блука. До́брий борщ. Все-б їй ласе́нького та добре́нького). **Делаться, сделаться вкуснее**—смачні́шати, посмачні́шати, смачні́ти, посмачні́ти.

Вкусовой — смакови́й (Смакови́й нерв).

Вкушать, вкусить—I) зажива́ти, зажи́ти чого, спожива́ти, спожи́ти чого; II) (испытывать) — дізнава́ти, дізна́ти, зазнава́ти, зазна́ти, коштува́ти, скоштува́ти чого (Зазна́в го́ря бага́то ще дити́ною. Скоштува́ти гірко́ї).

Влага—воло́га, ві́льга; (влажность)—во́гкість, кости; ві́льготь, оти (В пові́трі бага́то воло́ги, во́гкости).

Влагомер—I) гігро́метр, тра; II) вогкомі́р, ру.

Владение (о б л а д а н и е)—володі́ння, ння; влада́ння, ння; обла́дування, ння чим; посіда́ння, ння; держа́ння, ння чого. **Быть, находиться во владении** — бу́ти, пробува́ти під чи́м володі́нням (К о л о н і я́ л ь н і в о л о д і́ н н я А н г л і ї).

Владетельный—волода́рний, можновла́дний (М о ж н о в л а́ д н и й к н я з ь).

Владеть—I) володі́ти, владі́ти, влада́ти, ким, чим; обла́дувати, ким, чим і що, держа́ти, посіда́ти що, мати в свої́й руці́ що; II) (у п р а в л я т ь)—володі́ти, влада́ти, обла́дувати. **Владеть собою**—владі́ти собо́ю, керува́ти собо́ю, панува́ти, (с о в.) запанува́ти над собо́ю; III) (д е й с т в о в а т ь к а к и м л и б о о р у ж и е м и л и о р г а н о м)—оруду́вати, володі́ти, владі́ти (О р у́ д у в а т и м о́ в о ю, п е р о́ м).

Владычествовать—володарюва́ти, панува́ти, обла́дувати (П а н у в а́ л а і я к о л и́ с ь н а ш и р о́ к і м с в і т і. П а н у в а́ л и, д о б у в а́ л и і с л а́ в у і в о́ л ю).

Влаживать, владить — припасо́вувати, припасува́ти, вставля́ти, вста́вити, влю, иш. **Влаженный**—припасо́ваний, вста́влений.

Влажно—во́гко, пово́гко, вільго́тно.

Влажность—во́гкість, кости; ві́льгість, гости, ві́льготь, оти (Н і ч н а́ в о́ г к і с т ь. Л і с о в а́ в о́ г к і с т ь).

Властвование—панува́ння, ння; обла́дування, ння; володарюва́ння, ння.

Властно—вла́дно, властели́во, влади́чно; (м о щ н о)—поту́жно (Ж и т т я в л а́ д н о в и м а г а́ є щ о б... С т р а х в л а́ д н о п а н у́ є н а з е м л і).

Власть—I) власть, сти; вла́да, ди; си́ла, ли; пра́во, ва; во́ля, лі; ве́рх, ху. **Приобрести власть над кем, над чем**—си́лу (го́ру) взя́ти над ким, над чим; міць узя́ти над ким, над чим, забра́ти си́лу (вла́ду) над ким, над чим. **Быть, находиться под властью (во власти) кого**—бу́ти під ким, бу́ти пі́ вла́дою, під володі́нням, під зве́рхністю чи́єю, (в)ко́го, хили́тися під ко́го. **Влачить**—волочи́ти, волокти́, тягти́ (В о л о ч и́ т и к а й д а́ н и); животі́ти, ни́діти (В о л о ч и́ т и (т я г т и́) м і з е́ р н е ж и в о т і́ н н я).

Влево—улі́во, (у)лі́воруч, соб, цоб. **Поворачивать влево**—бра́ти вліво, (в)лі́воруч, бра́ти соб (цоб) (Б е р і́ т ь к і́ н ь м и с о б).

Влезать, влезть — вла́зити, жу, зиш; влі́зти, влеза́ти, вила́зити, жу, зиш; залеза́ти, залі́зти, повла́зити, жу, зиш; позала́зити, жу, зиш в що. **Сколько влезет**—до схочу́, до призволя́щого.

Влечение к чему (стремление)—по́тяг, гу; по́рив, ву; порива́ння, ння; порива, ви; по́ваб до чого (П о́ т я г д о в и́ щ о ї к р а с и́. Н е п е р е м о́ ж н и й п о́ р и в с е́ р ц я). **Испытываю влечение к чему**—мене́ тя́гне, мене́ порива́є до чого (Т о й м е н е́ п о р и в а́ є, к о г о́ л ю́ б л ю, а н е м а́ є).

Влияние—I) (о р е к е, р у ч ь е)—впада́ння, ння; II) вплив, ву; си́ла, ли; вага́, ги (Л і т е р а т у́ р н і в п л и́ в и. В п л и в о т о́ ч е н н я). **Иметь влияние на кого**—ма́ти вплив на кого, ма́ти си́лу (вагу́) над ким. **Оказывать, оказать влияние на кого, на что**—роби́ти, зроби́ти вплив, справля́ти, спра́вити вплив на кого, на що; вплива́ти, дія́ти на кого, на що (Ц е з р о б и́ л о н а й о́ г о в е л и ч е́ з н и й в п л и в). **Под влиянием**—під вплйвом. **Приобретать влияние**—забира́ти си́лу, здобува́ти вплив.

Влиятельный—впливо́вий (В п л и в о́ в а о с о́ б а).

Влиять—вплива́ти, дія́ти на кого, ма́ти си́лу (вагу́) над ким (Т і л ь к и п и с ь м е н с т в о б л и з ь к е́ н а р о́ д о в і з д у́ ж а т и м е д і я́ т и н а ш и р о к і́ м а с и н а р о́ д н і).

Вложение—вкладі́ння, ння; вкла́дення, ння; (п о ч т.)—долу́чення, ння; вкла́дка, ки. **Со вложением денег**—з долу́ченням гро́шей, з долу́ченими гро́шми.

Вложенный—вкла́дений.

Влюбленность—зако́ханість, ности; зало́бленість, ности (З н а́ ш о ю у п е́ р т о ю з а л ю́ б л е н і с т ю д о в с ь о г о́ с в о г о́).

Вматывать, вмотать—вмо́тувати, вмота́ти, вкру́чувати, вкрути́ти, чу, тиш (У х в і с т р у́ к и у м о т а в (у к р у т и́ в), т а й д а в а́ й г н а т и).

Вменение (в о б я з а н н о с т ь)—ста́влення (поста́влення), ння кому-небудь, чого-небудь за обо́в'язок; (в в и н у)—прови́нення комусь чого-небудь (К о л и о б в и н у в а́ ч е н и й в и я в л я́ є о з н а́ к и б о ж е в і́ л л я, т о п р и в и́ н е н н я й о м у́ б у́ д ь я к о г о з л о́ ч и н у — н е м о ж л и́ в е).

Вмененный (в о б я з а н н о с т ь)—поставле́ний за обо́в'язок; (в в и н у)—поста́влений за прови́ну, прови́нений. **Преступление, вмененное кому-либо**—злочи́нство прича́нене кому́-не́будь.

Вменимость (о п о с т у п к е)—прови́нність, ности (П р и в и́ н н і с т ь ц ь о́ г о

зло́чину обвинува́ченому за да́них обста́вин—сумні́вна). Срав. **Вменяемость.**

Вменивый (о проступке)—провини́мий, що може ста́витися за прови́ну (За да́них обста́вин цей зло́чин не привини́мий (не мо́же ста́витися за прови́ну) обвинува́ченому).

Вменяемость (о лице)—осу́дність, ности; засуди́мість, мости (Осу́дність злочи́нця безпере́чна, — він цілко́м норма́льна люди́на).

Вменяемый (о лице)—осу́дний, засуди́мий.

Вменять, вменить в обязанность—ста́вити, влю, виш; поста́вити що-небудь комусь за обо́в'язок. **Вменять, вменить в вину**—ста́вити, поста́вити за ви́ну, привиня́ти, приви́нювати; (сов.) привини́ти кому що. **Этой кражи ему не вменили**—цієї краді́жки йому не приви́нено.

Вменяться, вмениться в обязанность — ста́витися, поста́витися кому за пови́нність (обо́в'язок); **вменяться, вмениться в вину**—ста́витися за прови́ну; привиня́тися, привини́тися. **Этот поступок вменяется (вменялся, вменился) ему в вину**—цей учи́нок ста́виться (ста́влено, поста́влено) йому за прови́ну.

Вместе—уку́пі (уку́пці, уку́почці, уку́поньці), ра́зом, разко́м, ура́з, заразо́м, поспо́лу, по́спіль, сумі́сно, в па́рі, при мі́сці, спі́льно, за гу́рт; (сообща со многими)—гурто́м, у гурті́. **Вместе с тем (одновременно)**—ра́зом, ура́з, заразо́м, ра́зом з тим, рівноча́сно, попри тому.

Вместилище—вмісти́лище, ща; вмі́стище, ща.

Вместимость, вместительность — мі́сткість, кости; умісти́мість, мости; (об'ем)—о́бсяг, гу.

Вместительный — містки́й, вбиру́щий, укла́дистий; (о чемодане)—пако́вний; (о зданиях)—просто́рний, обши́рний (Невели́кий ко́шик, та вбиру́щий. Го́рщик укла́дистий).

Вместо—за́мість, замі́сто, на́мість, намі́сто, за. **Вместо того, чтобы делать, ехать и т. п.**—за́мість (щоб) роби́ти, їхати і т. и.; де-б, що-б. **Вместо того, вместо этого**—нато́мість.

Вмешательство—втруча́ння, ння; встрява́ння до чого, у що, вплу́тання, ння (Акти́вне втруча́ння до гу́щі життя́).

Вмешивать, вмешать—I) (примешивать)— вмі́шувати, вміша́ти що у що, примі́шувати, приміша́ти що до чого, домі́шувати, доміша́ти до чо́го (Уміша́ти води́ у вино́); II) (впутывать кого)—вплуту́вати, вплу́тати кого у що (до чо́го), втяга́ти, втягти́, втруча́ти, втру́тити кого́ у що, притика́ти, приткну́ти кого до чого (Не втручайся в чужі спра́ви. Зада́рма приткну́ли мене́ до ціє́ї спра́ви).

Вмещать, вместить—I) вміща́ти, вмісти́ти, щу, стиш; втуля́ти, втули́ти що у що. **С трудом вмещать, втискивать**—убига́ти (редко), убга́ти, убира́ти, убра́ти. II) **Быть поместительным для чего либо** — зміща́ти, змісти́ти, щу, стиш; вміща́ти, вмісти́ти, щу, стиш; поміща́ти, помісти́ти, щу, стиш (Кни́га мі́стить в собі́ бага́то до́брого. В ха́ті всі не помі́стяться).

Вмещение — вміща́ння, ння (вмі́щування, ння); (сов.)—вмі́щення, ння; втуля́ння, ння; (сов.) вту́ління, ння.

Вмещенный—умі́щений, вту́лений, вкла́дений.

Вмиг—вмить, ми́ттю, в одну́ мить, вмент, враз, вмах, вдух, притьмо́м (Ми́ттю він ско́чив на коня́. Наздогна́ли його́ вмах).

Вмотанный—вкру́чений, вмо́таний.

Внаем—у на́йми.

Вначале—на поча́тку, спочáтку; (сперва)—попе́реду, спе́ршу, пе́рше, перш (Тре́ба згада́ти, що я каза́в попе́реду); (на первых порах) —по-перва́х (По-перва́х ко́жна пра́ця тяжка́).

Вне—зо́вні чого, по-за чим. **Во вне**—зо́вні. **Вне пределов**—по-за ме́жами. **Вне всякого сомнения**—по-за вся́кими су́мнівами, по-над уся́кі су́мніви. **Вне сравнения**—по-над уся́ке порівна́ння, без порівна́ння. **Вне себя**—нестя́мно, у нестя́мі, у нестя́мці, не тя́млячи себе. **Быть вне себя (от радости и т. д.)**—нетя́митися, (сов.) нестя́митися від (з) ра́дощів. **Находящийся вне себя**—нестя́мний, несамови́тий.

Внедоговорный — позадогові́рний, позаумо́вний.

Внедрение—загли́блення, ння; впрова́дження чого́сь угли́б; (прививка)—вще́плювання, ння; вще́плення, ння; заще́плення, ння; закорі́ніння, ння; вселі́ння, ння (Упрова́дження нови́х зви́чаїв угли́б на́шого життя́. Вще́плювання атеї́зму в ма́си).

Внедрять, внедрить—загли́блювати, впрова́джувати (впрова́дити) у що, угли́б чо́го, в(за)ще́плювати, вщепи́ти щось у що, вкорі́няти, ни́ти, вселя́ти, вселити у що (Нові́ поря́дки впрова́дити в життя. Іде́ю цю вще́плено в ма́си).

Внезапность—несподі́ваність, ности; рапто́вість, вости; на́глість, лости; нага́льність, ности. **От внезапности (от неожиданности)** — від несподі́ванки. **Внезапность этой перемены**—рапто́вність, на́глість і т. п. ці́єї змі́ни.

Внезапный—несподі́ваний, рапто́вий, на́глий, нага́льний, напра́сний (Із несподі́ваного ча́сом бува́є споді́ване).

Внеочередной—позачерго́вий.

Внепартийный — позапарті́йний; (беспристрастный) — надпарті́йний.

Внесение — вне́сення, ння; зане́сення, ння; впрова́ждення, ння; заве́дення, ння (Заплати́ти за вне́сення дров у ха́ту. Вне́сення гро́шей). **Внесение новых условий в договор**—впрова́дження (завпрова́дження) нови́х умо́в до догово́ру. **Внесение в книги, списки**—заве́дення (зане́сення) до книг, впис, су; впи́сування, ння; заквитання, ння. **Внесение доклада в собрание**—пода́ння до́повіди до збо́рів.

Внесенный—вне́сений, зане́сений, впрова́джений, запрова́джений, заве́дений, впи́саний, заквито́ваний, по́даний.

Внешний—I) надві́рній, зо́внішній, околи́шній, окі́льний, зве́рхній. **С внешней стороны**—з зо́внішнього бо́ку, з околи́шнього бо́ку, зо́вні; II) (наружный)—надві́рній, знадві́рній (Две́рі надві́рні).

Внешность—I) (наружная поверхность)—о́коло, а (о́коло ха́тнє було́ обби́те дощє́м); II) (внешний вид)—зовні́шність, ности; ви́гляд, ду; взір, взо́ру; III) (наружная сторона явлений)—поверхо́вість, ости; позверхо́вість, позверхо́вність, ности; зверхні́сть, ности. **По внешности, внешним образом, внешне и т. д.**—на по́гляд, на о́гляд, на о́ко, з по́гляду, з-о́колу, зве́рху, на взір. **Внешностью, наружностью, лицом (о людях)**—на вро́ду, на обли́ччя, на ви́гляд.

Вниз—I) вниз, нани́з, дони́зу; II) (к земле, на землю, на пол)—додо́лу, на діл, до́лі. **Вниз головой**—сторч, сторч голово́ю, сторчака́, сторчма́, сто́рчки, до гори́ нога́ми. **Вниз по течению**—за водо́ю.

Внизу—I) внизу́, нанизу́, спо́дом; II) (в низине, долине, на полу)—до́лі, до́лом, доли́ною, на доли́ні.

Вникание—вгляда́ння в що, дохо́дження (до) чо́го.

Вникающий—ува́жний, вгля́дливий, догля́дливий.

Вникать, вникнуть—вдава́тися, вда́тися в щось, дохо́дити, дійти́ (до чо́го; вдивля́тися, вгляда́тися, вгля́нутися в що (Він в усе́ вдає́ться, все розві́дує. Він до всьо́го дохо́дить. Уря́д, що всім керу́є, все зна, у все вгляда́ється).

Внимание — ува́га, ги; (сильнее) — пильна ува́га. **Обращать внимание на что-либо**—заверта́ти ува́гу на що, уважа́ти, зважа́ти на що, кла́сти ува́гу на що. **Не обращать, не обратить внимания, оставлять без внимания**—не зверта́ти ува́ги, не вважа́ти, не (по)тура́ти на що, занеха́ювати, занеха́яти що, зане́дбува́ти, занедба́ти що; не́хтувати, знехтува́ти (зане́хтувати) що, чим, легкова́жити що, чим (Легкова́жить це пи́тання і легкова́жить цим пи́танням). **Принимать во внимание, в соображение что-либо**—бра́ти, взя́ти що на ува́гу, зважа́ти на що-не́будь, уважа́ти на що-не́будь, ма́ти на ува́зі що. **Принимая во внимание**—беручи́ до уваги́ що, зважа́ючи, уважа́ючи на що, ма́ючи на ува́зі що, з ува́ги, з о́гляду на що. **Оказать внимание**—да́ти ува́гу, кому́сь, показа́ти ува́гу, зроби́ти ла́ску. **Заслуживающий, достойный внимания**—ва́ртий ува́ги.

Внимательно—ува́жно, ува́жливо, пи́льно.

Внимательность—ува́жність, ности; ува́жливість, вости; пи́льність, ности.

Внимательный — ува́жний, ува́жливий, пи́льний (Сте́жити пи́льними очи́ма); (любезный) — упа́дливий (При́ятелі му́жа були такі шляхе́тні та упа́дливі до неї).

Внове—I) не-що давно́, неда́вно, по-перва́х; II) не по знаку́.

Вносить, внести—вно́сити, шу, сиш; внести́; (многое)—повно́сити, шу, сиш. **Вносить в списки**—заво́дити, жу, диш; заве́сти́, зано́сити, но́шу, сиш; зане́сти́ до списків; впи́сувати, вписа́ти.

Вносный—вно́шений (напр. гро́ші). **Вносное предложение** (грам.)—вла́сні слова́, впрова́джене ре́чення.

Внутренний—I) вну́трішній, середо́вий; (нутряной, утробный)—нутря-

ни́й; II) ха́тній, домови́й (Ха́тні справи).

Внутри—всере́дині.

Внутрь—у сере́дину, до сере́дини (Увійшо́в до сере́дини (в ха́ту).

Внушать, внушить — навіва́ти, навіяти кому що, нади́хати, надихну́ти (надхну́ти) кому що, увідхну́ти, вмовля́ти (вмо́вити) в кого щось, піддава́ти, підда́ти кому що. **Внушать мужество кому**—осміля́ти, осмі́лити кого.

Внушение—I) навіювання, ння; навія́ння кому чого. **Внушение свыше**—надхне́ння (навіяння) з не́ба. II) **Следовать чьим-либо внушениям**—іти за чиїмись намо́вами; III) (выговор)—застере́ження, ння; напоу́млення, ння; вимо́ва, ви; нага́на, ни. **Делать внушение** — вичи́тувати, ви́читати комунебудь, зроби́ти застере́ження; (сильнее)—висло́влювати нага́ну.

Внушительный — значли́вий, показни́й, промо́вистий.

Внятно—вира́зно, чу́тно, розбі́рно.

Внятность—вира́зність, ности; чу́тність, ности; розбі́рність, ности.

Внятный—вира́зний, чутни́й, розбі́рний.

Во-век—пові́к, до ві́ку, до су́ду, до су́дуві́ку, на ві́ки-ві́чні, поки сві́т со́нця.

Вовлекание, вовлечение—затяга́ння, ння; втягання, ння; спона́джування, ння; втягнення, ння; спона́да, ди (Затяга́ння до зло́чину).

Вовлекать, вовлечь—затяга́ти, -гти́, зна́джувати, -дити, спона́джувати, спона́дити. **Вовлекать в невыгодную сделку**—втяга́ти в утра́тну справу.

Во-время—в час, на сві́й час, вча́сно, впо́ру. **Как-раз во время**—в сам час, са́ме впо́ру.

Вовсе—зо́всім, цілко́м, о́всі, геть, ані не (Ані не ду́мав цього́ роби́ти).

Во-вторых—по-дру́ге, удру́ге (Виховала з йо́го раз учи́теля, вдру́ге арти́ста-музи́ку).

Вогнутость—увігнутість, тости; угну́тість, тости.

Вогнуть,-ся—увігну́ти, ся; угну́ти, ся. **Вогнутый**—увігнутий угну́тий, (Ніс увігну́тий). **Вогнуто** — увігнуто, угну́то. **Вогнуто-выпуклый**—увігнутоопу́клий.

Вода, во́ды—вода́, ди. **Вода тепловатая**—лі́тепло, ла. **Вода кипящая**—окрі́п, о́пу. **Вода чистая, свежая**—пого́жа. **Вода проточная**—текуча; вода, що збігає. **Вода подпочвенная**—зашку́рня, позашку́рня. **Вода ключевая**—крини́чна, кринича́на, джере́льна, джерелі́вка. **Вода целебная**—зцілю́ща. **Вода минеральная**—мінера́льна. **За водой пойти**—по́ во́ду піти́. **Как в воду канул**—як водо́ю вми́ло; як лиз злиза́в.

Водворение—все́лення, ння; впрова́дження, ння кого́ куди; оса́дження, ння кого де. **Водворение порядка, тишины**—утихоми́рювання, ння; (сов.) утихоми́рення, ння.

Водка—горі́лка, ки; горі́лочка, ки; **Водка желудочная**—животко́ва. **Водка домашнего производства**—самогі́н, гону.

Водник—I) водозбі́р, бо́ру; II) (раст.)—копите́ць, тця; копитня́к, ка́.

Водность—во́дяність, ности.

Водоворот—вир, ру; шум, му; нурт, ту; коло́вертень, тня; круті́ж, жу (Найгли́бші нурти́ переплива́в).

Водоем, водоемина—водо́йма, ми; водо́ймище, ща (Ро́блять кам'яні водо́ймища). **Водоем для мочения льна**—мочи́ло.

Водоемкий, водоемистый — I) водовмістки́й; II) водобі́рний, водотя́глий.

Водоизмещение—тона́жність, ности; водо́обсяг, гу (корабля).

Водолечение—водолікува́ння, ння. **Водолечебница**—водоліка́рня, ні. **Водолечебный**—водоліка́рний, водолічни́чий, водолікува́льний.

Водолив—водочерпа́льник, ка.

Водомер—водомі́р, ру; **водомерный**—водомі́рний.

Водонепроницаемый— непромока́льний, непросяка́льний, неводопрохі́дний.

Водоотводный—водовідхи́льний. **Водоотводный жолоб**—лоті́к, лото́ку, ришта́к, ка; (в мельнице)—лотоки́, ків. **Водоотводная труба**—ри́нва (У нас на даху́ лоті́к (ришта́к) переіржа́вів, став діря́вий, вода́ з лото́ку не добіга́є до ри́нви).

Водоотливный — водочерпа́льний, водовичерпни́й; **водоотливный насос** — смо́к, водовиче́рпна ки́шка.

Водоохладительный— водохолоди́льний.

Водопод'емный—водотя́жний, гідравлі́чний.

Водопоемный—заплавни́й; **водопоемный луг**—запла́ва, ви.

Водополье—по́відь, води (ж. р.); по́вінь, по́вени; водопі́лля, лля. **Водопольный,-ая вода**—прибульна́, прибутна́ вода́.

Водопровод—водогі́н, го́ну; водопрові́д, во́ду; **водопроводный**—водогі́нний, водопрові́дний; (относящийся к водопроводу)—водого́новий, водопрові́дний.

Водопроводчик — водого́новий ма́йстер; водогі́нник, ка; водопрові́дник, ка.

Водораздел—межиріччя, ччя; вододіл, лу; розтіччя, ччя.

Водоснабжение—водопостача́ння, ння.

Водособиратель—водозбірник, ка.

Водохранилище (бассейн)—водозбір, збо́ру; (большая цистерна)—водозбірня, ні.

Водочерпальный—водочерпа́льний.

Водоочистительный — водочисти́льний, фільтрува́льний. **Водоочистительная машина**—водочисти́льня, ні; фі́льтр, ра.

Водружать, водрузить — I) станови́ти, влю, виш; (с о в.) поста́вити, постанови́ти, заклада́ти, закла́сти; II) вкопувати, вкопа́ти, застро́млювати, застроми́ти.

Воедино—до ку́пи, ра́зом.

Военнопленный—полоне́ний; військово-полоне́ний.

Военнопленник—полоне́ник, ка; бра́нець, ниця; (ж. р.) полоня́нка, ки; бра́нка, ки (Дівка-бра́нка, Ма р у с я - Б о г у с л а́ в к а).

Военноучебный— військо́вонавча́льний, військо́во-шкільний.

Военный—I) вое́нний; II) військо́вий. **Военный министр**—військо́вий міністр. **Военное время**—вое́нні часи́. **Военный** в п р о т и в о п о л. ш т а т с к о м у)—військо́вий.

Вожатый—поводи́р, ря; поводи́тий(а)р, ря; провода́р, ря; повожа́тий, водій, ія.

Вожделение—пожа́дливість, вости; жадо́ба, би; хті́вість, вости.

Возбранение—заборо́на, ни; зака́зування, ння; зака́з, зу.

Возбранять, возбранить—забороня́ти кому що, заборо́нювати, боронити, забороні́ти, зака́зувати, заказа́ти кому. **Возбраняется**—заборо́нено, не вільно.

Возбудимый — вразли́вий, дразли́вий. **Легко-возбудимый**—легко-вража́льний.

Возбудительность — збу́дливість вости; збу́дність, ности; побу́дливість, вости; побу́дність, ности; підго́нистість, тости.

Возбудительный—збудли́вий, збу́дний, побудли́вий, побу́дний, підго́нистий, зворушни́й (Неха́й к у м н е с п и т ь, д а́ й т е й о м у́ ч а́ р к у п е р ц і́ в к и: п е р ц і́ в к а—г о р і́ л о ч к а п і д г о́ н и с т а).

Возбуждаемость, возбудимость — вража́льність, ности; вразли́вість, вости; дразли́вість, вости (Н е р в о́ в а в р а з л и́ в і с т ь).

Возбуждать, возбудить—I) збу́джувати, буди́ти, жу, диш кого; збудити, жу, диш; II) звору́шувати кого, що; зворуши́ти, розвору́шувати, розворуши́ти. **Возбуждать, будить охоту, желание к ком**—заохо́чувати кого́ до чо́го, заохо́тити, чу, тиш; підохо́чувати, підохо́тити. **Возбуждать отвращение, омерзение**—викликати огиду, мерзи́ти. **Возбуждать, возбудить вопрос, речь**—підніма́ти (знима́ти, пору́шувати) пита́ння, річ; (с о в.)—підня́ти (зня́ти, пору́шити) пита́ння, річ. **Возбуждать,-дить дело**—пору́шувати, пору́шити спра́ву, ді́ло. **В—дить негодование**—обу́рювати кого.

Возбуждение—I) збу́дження, ння; збу́рення, ння; подра́ження, ння; II) обу́рення, ння; зру́шення, ння.

Возбужденность — I) збу́дженість, збу́реність; II) розбу́рханість, підня́тість, тости.

Возбужденный—I) збу́джений, звору́шений, роздрато́ваний; II) розбу́ханий, обу́рений, зру́шений, підня́тий, пали́й, розпа́лений, роз'ятрений. **Возбуждающийся**—вража́льний (п р и л а г.).

Возведенный—зве́дений, ви́ведений, збудо́ваний, підне́сений, ви́несений, зня́тий, підня́тий (Б у д и́ н о к з в е́ д е н и й; с т і н и в и́ в е д е н о. Л ю д и́ н а—п і д н е́ с е н а (н а в и с о ч і́ н ь).

Возвещать, -ся; возвестить, -ся—звіща́ти (кому що), ся звісти́ти, ся, сповіща́ти кого,-ся, сповісти́ти,-ся, ознаймува́ти (кому що), -ся, ознайми́ти, -ся.

Возвещенный—звіщений, сповіщений, ознаймо́ваний, проголо́шений.

Возвещение—звіщення, ння; сповіщення, ння; ознаймування, ння; проголо́шення, ння.

Возводить, -ся; возвести, -ся; возвесть, -ся—зводити кого, -ся, звести, -ся, вибудити кого, -ся, ви́вести, -ся.

Возврат, возвращение (кого, кому)—вороття́ (Д і ж д а́ в с ь і х в о р о т т я́. Т а в о р о т т я́ м е н і в ж е н е б у л о́); поворо́т, зворо́т, поверта́ння, ння; пове́рнення; в о з в р а т ч е г о-л и б о—поверта́ння, пове́рнення, вороття́, ття; поворо́(і)т, звертання (Т і ш и л а с я п о в о р о́ т о м д о́ б р о г о н а́ с т р о ю).

Возвратный, но—зворо́тний, по; поворо́тний, по. (З в о р о́ т н а, п о в о р о́ т н а п о́ ш т а. З в о р о́ т н а с и́ л а з а к о́ н у); (г р а м.)—зворо́тний.

Возвращать, возвратить—верта́ти кого до чого, що, кому, верну́ти, поверта́ти, поверну́ти що кому.

Возвращаться, возвратиться — верта́тися, верну́тися до кого, до чого, куди; поверта́тися, поверну́тися.

Возвышать,-ся; возвысить,-ся — I) підніма́ти, ся, (підійма́ти, ся) кого, що, до чо́го, над ко́го, над що; (с о в.) підня́ти, ся, підійняти, ся, підніма́ти

вгóру, підви́щити, ся; II) **Возвышать, возвысить (устремлять к верху)**—підно́сити, ся, підне́сти, ся; зноси́ти, ся, зня́ти, ся. **В—шаться (в—выситься)**—підно́ситися, шуся, сишся; зноси́тися, шуся, сишся; зноси́тися, шуся, шишся; здійма́тися (зніма́тися), ви́ситися, височи́тися.

Возгон, возгонка (хим.)—ви́згін, гону; (сухи́й) перегі́н, гону; перегна́ння, ння; сублíма́ція, ції; переста́влення, ння.

Возгоночный—визгі́нний, переганя́льний.

Возгараемость—горю́чість, чости; па́лкість, кости; запа́льність, ности. **Легкая возгораемость** — займа́льність, ности.

Возгораемый—горю́чий, палки́й, запа́льний.

Возгорание—загорі́ння, ння; займа́ння, ння.

Возгорать,-ся, возгореть,-ся—I) загоря́ти, ся, загорі́ти, ся, запали́ти, запа́люватися (Гу́бка запали́лася й почала́ горі́ти. Запали́вся каза́нням). Займа́тися, зайня́тися (Дмеш, дмеш—ніяк не займа́ється); запала́ти чим (Запала́є ду́хом); II) (вспыхивать)—вибуха́ти, ви́бухнути, спалахну́ти. **Возгореться гневом**—спалахну́ти гні́вом.

Возгордиться, возгордеться—загорді́ти, ся, згорді́ти з чого, розгорді́тися, розгордува́тися, запиша́тися з чого, чим, запишни́тися (Запишни́вся так, що й не присту́пиш).

Воздаяние—відпла́та, ти; запла́та, ти; віддя́ка, ки; дя́ка, ки (Ти ги́неш? дя́ка це правди́ва від ме́не за поги́біль мого́ лю́ду).

Воздаятельный—відпла́тний, відме́сний.

Воздвигание, воздвижение—будува́ння, ння; збудува́ння, ння; спору́джування, ння; спору́дження, ння; ста́влення, ння; поста́влення, ння; зве́діння, ння; підніма́ння, ння; підне́сення, ння; зне́сення, ння.

Воздвигать,-ся, воздвизать,-ся, воздвигнуть,-ся—I) (сооружать, созидать)—споруджа́ти, ся; спору́джувати; споруди́ти, ся; зво́дити, джу, диш, ся; зве́сти; II) (поднимать, воздымать)—підніма́ти (підійма́ти), ся; підня́ти, ся; підніма́ти, ся вгору; підня́ти, ся вгору; підно́сити, ся; підне́сти, ся; зно́сити, ся; знести́, ся; III) (побуждать на вражду кого)—підні́мати кого́ на ко́го, на що.

Воздвигнутый—I) збудо́ваний, спору́джений, поста́влений, зве́дений, підне́сений; II) підня́тий, підне́сений, зне́сений.

Воздействие—I) ді́яння, ння; вплив, ву; си́ла, ли; вага́, ги (Його слова́ не ма́ють надо мно́ю ваги́—не оказывают воздействия); II) (нажим)—на́тиск, ску.

Воздействовать—I) ді́яти на кого, на що; вплива́ти на кого, на що; II) (нажимать)—натиска́ти на кого, що (Ви пови́нні натиска́ти на його).

Возделывание—обробі́ток, тку; обро́бка, ки; обро́блення, ння; по́рання, ння; упра́ва, ви.

Возделывать,-ся, возделать,-ся (о земле)—обробля́ти, ся; оброби́ти, блю, биш, ся; упо́рати, ся; управля́ти, ся (гал.). **Возделываемый**—обро́блюваний, упра́влюваний; **возделанный**—обро́блений, упо́раний, упра́влений, уро́блений (Упо́рана ни́ва. Уро́блене по́ле). **Возделывать землю**—обробля́ти зе́млю.

Воздержание—I) (действие)—з(в)де́ржування, ння; з(в)де́ржання, ння; утри́мування, ння; утри́мання, ння; (о пище, питье)—піст, по́сту (Після́ до́вгого по́сту знов поча́в пи́ти); II) (свойство)—зде́ржування, ння; з(в)де́ржання, ння; утри́мування, ння; утри́мання, ння.

Воздерживаться, воздержаться—зде́ржуватися, зде́ржатися від чого, утри́муватися, утри́матися від чого, відтяга́тися, відтягти́ся від чого; (быть умеренным)—міркува́тися. **Воздерживаться от вина**—не вжива́ти вина́ (горі́лки); **в—ться от голосования**—утри́муватися, утри́матися від голосува́ння.

Воздержанно—позде́ржливо, зде́ржливо, по(в)стри́мливо; (умеренно) — помірко́вано, помі́рно.

Воздух—I) пові́тря; (редко) во́здух, об(в)і́тря. **Спертый, тяжелый воздух**—заду́ха; (прил.)—заду́шливий, важки́й дух.

Воздухонагревательный — повітронагріва́льний.

Воздухоносный—повітрогі́нний, духопрові́дний.

Воздухообразный—видний, пові́трюватий, пові́тристий.

Воздухоплавание—літа́ння в пові́трі, повітроліта́ння, ння; повітроплавба́, би.

Воздушный—пові́тряний; (редко)—воздухо́вий. **Воздушное пространство**—пові́тря (повітряна́) просторі́н. **Воздушные течения**—те́чії в пові́трі. **Воз-**

душная баня (сушильный шкаф)—суша́рня, ні.

Воззвание—I) покли́кання, ння; викли-ка́ння, ння; II) відо́зва, ви; за́клик, ку; по́клик, ку; зазивни́й лист.

Воззрение—I) (с о з е р щ а н и е) — спогляда́ння, ння; II) (в з г л я д)—по́гляд, ду (І с т о р и́ ч н і п о́ г л я д и). **Вырабатывать свои воззрения**—дохо́дити, дійти́ до сво́їх поглядів, виробля́ти, ви́робити свої по́гляди.

Воззреть—спогля́нути на кого, на що, згля́нути на кого, на що, подиви́тися на кого, на що.

Возка—возі́ння, ння; во́ження, ння; **В-ка снопов с поля и время этой возки**—возови́ця, ці; (т а к ж е о с е н е)—коповіз, возу.

Возлагать, -ся, возложить, -ся—поклада́ти, ся (що, на кого); покла́сти, ся; наклада́ти, ся (що, на кого, кому); накла́дувати, ся; накла́сти, ся; склада́ти (що, на кого, на що) (Т і л ь к и н а п р а́ в д у с к л а д а́ й м о н а д і ї). **В—гать, -жить надежды, надежду**—поклада́ти (покла́сти) наді́ї, наді́ю на кого, на що; впова́ти на кого. **Возложенный**—покла́де́ний, накла́де́ний (обов'я́зок).

Возле—біля́ (побіля́) кого, чого, коло, край, близько кого, чого, при кому, чому, ко́ло бо́ку у кого, чийо́го; (р я д о м)—о́бік, о́біч, по́біч кого, чого; по́руч кого, уря́д за чим.

Возложение—наклада́ння, ння; поклада́ння, ння (Н а к л а д а́ н н я о б о в'я́ з к і в. П о к л а д а́ н н я н а д і́ й).

Возмездие—відпла́та, ти; віддя́ка, ки; запла́та; (з а х о р о ш е е)—нагоро́да, ди; (з а п р е с т у п л е н и е)—ка́ра. **Получить возмездие**—прийня́ти ка́ру. **Нести возмездие**—кара́тися.

Возместитель, возмещатель—I) відпла́тник, ка; розпла́тник, ка; віддя́чник, ка; II) замі́нник, ка.

Возместительный—замі́нний. **Возместительная долгота**—замі́нна довго́та.

Возмечтать—I) зама́рити; II) ви́соко про себе уду́мати (и ду́мати), загорді́ти, запиша́тися.

Возмещать,-ся, возместить,-ся — I) (п о п о л н я т ь)—надолу́жувати, ся; надолужа́ти що чим; надолу́жити, ся; намага́ти чим; наганя́ти, що чим; нагна́ти, запо́внювати, ся; запо́внити, намага́ти чим; наганя́ти що, чим; наня́ти, ся; II) (у б ы т к и, р а с х о д ы) —верта́ти, ся; верну́ти, ся; покрива́ти, ся; покри́ти, ся (к о́ ш т и, в и д а́ т к и, в т р а́ т и); відшкодо́вувати, ся; відшкодува́ти кому що.

Возмещение—I) надолу́жування, ння; надолу́ження, ння; II) віддаро́вування, ння; III) верта́ння, поверта́ння, поворо́т, ту; покриття́, спла́та (к о́ ш т і в, в и д а́ т к і в, в т р а т); відшкодо́вування, (с о в.) відшкодува́ння, ння.

Возможно—можли́ва річ, можли́во, спромо́жно. **Возможно что (вероятно)**—ма́буть чи не (М а́ б у т ь ч и н е б а́ ч и в я т е б е́). **Насколько возможно**—яко (як) мо́га, як спромо́га.

Возможность—змо́га, ги; спромо́га, ги; спромо́жність, ности; можли́вість, вости; мо́жність, ности; змо́жність, ности; (т о л ь к о о ф и з и ч е с к о й в о з м о ж н о с т и) — снага́; (с р е д с т в о) — спо́сіб. **По возможности (по мере возможности, в меру возможности)**—по змо́зі, по спромо́зі, по можли́вості, яко мо́га. **Иметь возможность**—ма́ти спромо́гу, зду́жати, спромага́тися.

Возможный—можли́вий, мо́жний. **Всеми возможными средствами**—усіма́ можли́вими за́собами. **Я нахожу, считаю это возможным**—я вва́жаю це за можли́ве (за річ можли́ву). **Делать, сделать возможным**—уможли́влювати, уможли́вити що.

Возмочь—змогти́, зду́жати, здолі́ти, спромогти́ся, спомогти́ся.

Возмутитель, возмутительница—I) бунтівни́к, ка; бунтівни́ця, ці; бунта́р, ря́; бунта́рка, ки; каламу́тник, ка; каламу́тниця, ці; ворохо́бник, ка; в—ниця, ці; II) **возмутитель,-ница (душевн. покоя)**—баламу́т, та; баламу́та, ти; баламу́тка, ки; каламу́т, та; каламу́тниця, ці.

Возмутительность—обу́рливість, вости.

Возмутительный, возмутительно — I) (в н у ш а ю щ и й н е г о д о в а н и е)—обу́рливий, во; (о т в р а т и т е л ь н ы й)—оги́дний, но; II) (п р о и з в о д я щ и й в о з м у щ е н и е) — бунтівли́вий, во; бунтівни́чий, че; бунта́рський, ки.

Возмущать,-ся; возмутить,-ся — I) обурювати, ся; бунтува́ти, ся; за́колот чини́ти; II) (о ж и д к о с т и)—каламу́тити, ся; скаламу́тити, ся; перекаламу́тити, ся: закаламу́чувати, ся; закаламу́тити, ся; змути́ти, ся; замути́ти, колоти́ти, ся; сколоти́ти, ся; (в о м н о г и х м е с т а х)—поколоти́ти, ся; посколо́чувати, ся; збива́ти, ся; зби́ти,

ся; збуря́ти, ся; збу́рити, ся; III) баламу́тити, ся; забаламу́тити, ся; збаламу́тити (кого).

Возмущение—обу́рення, ння; за́колот, ту; ворохобня́, ні.

Возмущенный—I) и II) скаламу́чений, сколо́чений, зби́тий, збаламу́чений; (негодующий) — обу́рений; III) збунто́ваний, збу́рений, збаламу́чений, повста́лий, підня́тий, зворохо́блений.

Вознаграждать,-ся; вознаградить,-ся — I) на(д)горо́джувати (кого, чим); на(д)горо́дити, ся; винагоро́джувати ся; винагоро́дити, ся; дарува́ти, ся; обдарува́ти; (за причиненные убытки) — відшкодо́вувати кого; відшкодува́ти, ся. **Вознаграждать чем за что** — віддаро́вувати чим що; II) (наверстывать, заменять)—надолу́жувати за що; надолу́жити; наганя́ти, нагна́ти, наверта́ти; наверну́ти, покрива́ти, ся; покри́ти, ся. **Вознагражденный**—I) на(д)горо́джений, ви́нагороджений; (за убытки)—відшкодо́ваний; II) (наверстанный)—надолу́жений, покри́тий, наве́рнений.

Вознаграждение—I) (действие): а) на(д)горо́дження, ння; винагоро́дження, ння; (за (причиненные убытки) — відшкодо́вування, ння; відшкодува́ння, ння; б) (наверстание)—надолу́жування, ння; (сов.) надолу́ження, ння; наве́рнення, ння; II) (самая плата, награда)—пла́та, ти; запла́та, ти; на(д)горо́да, ди; винагоро́да, ди; відця́ка, ки; заслу́га, ги; заслу́жина, ни; (за причиненные убытки)—відшкодува́ння, ння.

Вознамериваться—паміря́тися, заміря́тися, нава́жуватися на кого, на що, задава́тися, ду́мати (Коли́ нава́жився їха́ти, то їдь).

Вознегодовать—обу́ритися на що, на кого, проти чого, кого, огніватися.

Возненавидеть—зненави́діти кого, що; незнави́дити; узя́ти нена́висть на ко́го (Яке́ моє́ життя́ бу́де та й її, як я візьму́ на не́ї пена́висть?).

Возникание—по(в)става́ння, ння; виника́ння, ння.

Возникать, возникнуть—по(в)става́ти з чого; повста́ти, наста́ти; ста́ти, виника́ти з чого; ви́никнути, устава́ти, уста́ти; з'явля́тися; з'яви́тися; бра́тися; взя́тися. **Возникает вопрос**—повстає пита́ння.

Возникновение—по(в)ста́ння, ння; ви́никнення, ння; наста́ння, ння; з'я́влення, ння; (начало)—поча́ток, тку.

Возникший—по(в)ста́лий, наста́лий, ви́никлий, з'я́влений, вро́ждений, зро́джений, наро́джений.

Возобновимый—відно́вний, легки́й до поно́влення.

Возобновляемый—відно́влюваний, поно́влюваний, підно́влюваний, відбудо́вуваний.

Возопить, возопиять—заголоси́ти, шу, сиш; залементува́ти; заквили́ти до кого, завола́ти до кого.

Возражать, возразить—I) (отвечать) —від(од)мовля́ти; відмо́вити, влю, виш; відка́зувати; відказа́ти, жу, жеш (Ні,—одказа́в він); II) пере́чити кому, про́ти ко́го, запере́чувати кому́; запере́чити кому́, чому́. **Возражающий**—спереча́льний (прил.). **Возразить на возражения**—відпе́рти за́кид, відказа́ти на за́кид.

Возражение—I) ві́д(од)повідь, віди; ві́дказ, зу; від(од)мо́ва; II) запере́чення, ння; перече́ння, ння. **Не допускающий возражений**—несупере́чний.

Возраст—вік, ку (Дитя́чий вік); верства́, ви́ (Цей дід одніє́ї зо мно́ю верстви́ — одного со мной возраста); літа́, літ (Моїх літ); доба́, би (Ва́шої доби́). **Возрастом** — завста́ршки, завстарі́шки, уста́ршки літа́ми. **С самого раннего возраста**—з са́мого ма́лку. **Зрелый возраст**—му́жні літа, ді́йшлий вік. **Пожилой возраст**—лі́тній вік. **Преклонный возраст**—похи́лий вік.

Возрастание — зроста́ння, ння; зріст, зро́сту.

Возращение—ви́кохання, ння; вико́хування, ння; ко́хання, ння; плека́ння, ння (Вони́ більш купо́вані, ніж із свого́ ко́хання).

Возриться—вдиви́тися, в'і́стися очи́ма, напру́жити зір, зо́ру.

Возрождаемость—відродже́нність, ности.

Возрождаемый—I) відро́джуваний; II) відроджува́льний.

Возрождение—відро́дження, ння; відроді́ння, ння; відро́дини, дин (Націона́льно-культу́рне відро́дження на́шої кра́їни); новонаро́дження, ння.

Возыметь что-либо—здобу́ти що, здобу́тися на що; (желание)—забажа́ти; (мысль)—зду́мати; наду́мати; здобу́тися на ду́мку. **Иметь намерение**—намі́ритися, замі́ритися.

Воинский—воя́цький; військови́й. **Воинская повинность**—при́зов, зову.

Воинственный—войовни́чий, войови́тий, бойови́тий.
Войсковой—військови́й.
Вокализация—вокаліза́ція, ції; вокалізува́ння, ння.
Вокализировать—вокалізува́ти, звокалізува́ти.
Вокальный—вока́льний, співни́й. **Вокальные силы**—голосові́ си́ли, співо́чі си́ли.
Вокзал—вокза́л, лу. **Вокзальный**—вокза́льний.
Вокруг — навкру́г, навкру́ги, окру́г, округи́, круг, круго́м, понавкруги́, навко́ло, довко́ла кого, чого. **Стать вокруг кого, чего**—обста́ти, кого, що. **Вокруг да около**—ко́ло та навко́ло.
Волеиз'явление—волеви́яв, ву.
Волеспособность—волезда́тність, ности.
Волнение—I) (воды) — хвилюва́ння, ння; II) (душевное)—звору́шення, ння; хвилюва́ння, ння; схвилюва́ння, ння; неспо́кій, кою; III) (возмущение)—за́колот, ту; каламуття́, ття; ро́зрух, ху; ворохобня́, ні.
Волнистый—хвиля́стий. **С волнистой гривой**—хвилястогри́вий. **С волнистыми извилинами (о дереве)**—заві́лькуватий. **В—тая линия в орнаменте**—вилю́жка, ки. **Волнистое железо**—хвиля́сте залі́зо (бля́ха).
Волнообразный — хвилюва́тий. **Волнообразное движение**—хвилюва́ння, ння. **Волнообразно**—хвили́сто, хвилюва́то.
Волокита (ж. р.)—тягани́на, ни; волоки́та, ти; волово́діння, ння; зволіка́ння, ння; зволо́ка, ки (Судова́ тягани́на. Волово́діння безконе́чне. Зволіка́ння в діло-во́дстві). II) **Волокита** (м. р.)—джиґу́н, на; зальо́тник, ка; женихли́вий, баболю́б.
Волокнистый, волокончатый—волокнува́тий, волокня́(и́)стий, пасми́стий, жи́луватий **С толстыми волокнами**—ли́куватий (Льоп помни́, дак такий пасми́стий ста́не. Ве́рхня шкаралу́ща на воло́ському горі́хові жи́лувата. Буря́к ли́куватий. Ди́ня ли́кувата). **Делаться волокнистым**—волокнува́тіти.
Волокно—волокно́, на́; (одно)—волокни́на, ни; (пеньки)—пряді́вина, ни; (в дереве)—жи́лка, ки.
Волос—во́лос, су; са. **Волосы**—воло́сся, сся; во́лос, су; ко́си, кіс. **Волосы косматые**—па́тли, па́тлі. **С непокрытыми волосами**—простоволо́сий. **До седых волос**—до си́вого во́лосу, до си́вої коси́. **Волос конский из гривы**—волосе́нь, ни; волосе́ня, ні; волосня́, ні.
Волосность—воло́сність, ности; капіля́рність, ности.
Волосовидный—тонки́й, як волоси́на, волоси́нкуватий.
Волость—во́лость, лости.
Волочить—I) волочи́ти, чу, чиш (Він воло́чить); волокти́, чу, чиш (Він волче́); тяга́ти, тягти́, ту́рити, цу́шити, плю, пиш (Насилу но́ги тя́гне); II) витяга́ти, протяга́ти (дріт).
Вольничанье—сваві́льство, ва; самово́ля, лі.
Вольно—ві́льно (Ві́льно було́ жи́ти). **Легко и вольно ему сделалось**—світ йому́ вго́ру підня́всь.
Вольнодумный—вільноду́мний.
Вольнослушатель—ві́льний слуха́ч.
Вольность—ві(о́)льність, ности (Поети́чна ві́льність); незале́жність, ности; **в—ность в обращении**—незвича́йне (ві́льне) пово́дження, ння.
Вольт—во́льта, ти.
Воля (свобода)—во́ля, лі; свобо́да, ди (Дай рука́м во́лю, сам піде́ш у неволю). **Лишенный воли**—позба́влений во́лі, заневі́льний, понево́лений, занево́лений. **Сила воли**—завзя́тість, тости. **По своей воле**—по волі, по своїй (вла́сній) во́лі, із свое́ї (вла́сної) во́лі, свое́ю во́лею, з до́брої волі, самохі́ть, самохі́ттю, охо́тою. **Волей-неволей**—рад-не-рад, хоч-не-хоч, хіть або й не́хіть. **Действовать наперекор чьей воле**—іти́ проти́ чиє́ї во́лі. **Исполнять, исполнить волю**—вволи́ти чию́ во́лю.
Вонзать,-ся, вонзить,-ся—стромля́ти, ся; встроми́ти, ся, застроми́ти, ся, зато́плювати, ся, затопи́ти, ся; заганя́ти, ся, загнати, ся; вганя́ти, ся, увігна́ти, ся, вгоро́джувати, ся, вгороди́ти, ся, впина́тися, уп'ясти́ся (Щоб не впина́вся в ті́ло па́зурами. Затопи́в ніж по са́му коло́дочку).
Вонь—смо́рід, роду; смо́род, ди; смердо́та, ти; пога́ний дух; смерді́ння, ння.
Вонючий, вонький—воню́чий, смердю́чий, вонячий, смердя́чий (Як тут во́нюче).
Воображаемость, вообразимость—уя́вленість, ности.
Воображаемый—примрі́йний, уя́влюваний, уя́влений, ду́мкою мальо́ваний. **Воображаемый предмет** — примрі́йна річ (Вона́ всміхну́лася та́кеньки, як усміха́ються, коли́ уявля́ють перед собо́ю

яку́сь уя́воньку ду́же хоро́шу).

Воображать, вообразить—уявля́ти, уяви́ти, влю, виш, зду́мати (ду́мкою) (Найгарні́ша красу́ня, яку мо́жна собі зду́мати на́ землі). **Вообразить себя кем**—поши́тися в кого, зду́мати, що він хтось.

Воображение—уя́ва, ви; уя́влення, ння; уя́віння, ння. **Богатое воображение**—бага́та, буйна́ уя́ва. **Горячее, пламенное, пылкое воображение**—палка́ уя́ва.

Вообразительный—уявни́чий.

Вообще—взага́лі, загало́м, зага́льно, огу́лом; (подря́д)—поспі́ль. **Вообще говоря**—загало́м ка́жучи (беручи́).

Воодушевлять, воодушевить—загрі́вати, загрі́ти, запа́лювати, запали́ти кого до чого, надиха́ти, нади́хати, надихну́ти кого чим; підніма́ти, підня́ти, піднести́, шу, сиш (Підне́сти ду́ха вго́ру); додава́ти (дода́ти ду́ха, дода́вати жва́вого, нового́ ду́ха)

Воодушевляться, воодушевиться—запа́люватися, запали́тися, нади́хатися, загора́тися, загорі́тися, вхо́дити (увійти́) в за́пал, набира́тися, набра́тися охо́ти, жва́вого (нового) духу.

Воодушевленный — надихну́тий, надхне́ний, по́вний жва́вого (нового) ду́ху, піднятий ду́хом, оживі́лий; (фантаст.)—загорі́лий, запалі́лий; (возвышенный)—піднесе́ний.

Вооружать,-ся; вооружить,-ся—озбро́ювати, збро́їти, ся; озбро́їти, ся; увору́жувати, ся; уворужитися.

Вооружение—I) о(у)збро́ювання, ння; озбро́єння, ння; увору́жування, ння. **Вооружение судна, крепости**—гарматува́ння, ння; II) збро́я, ро́ї. **В полном вооружении**—при по́вній збро́ї.

Вооруженный — озбро́єний, збро́йний, ору́жний. **Вооруженной силой**—збро́йно. **Вооруженный против кого**—підбу́рений на (про́ти) ко́го.

Воочию—на́віч, наочно, зри́мо, в світ о́ка, в-очеви́дь, в-очевидьки, очевидячки. **Воочию показывать**—ста́вити пере́д о́чі (перед очи́ма), на́віч, в світ о́ка пока́зувати.

Воплощать, воплотить—вті́лювати, вті́лити, вжи́влювати, вжити в кого і в кому. **Воплощенный**—вті́лений, вжи́влений.

Воплощаться, воплотиться—вті́люватися, вті́литися, вжи́влюватися в кому, бра́ти (взя́ти) тіло на се́бе, во́бразитися.

Вопль—зо́йк, ку; голосі́ння, ння; ле́мент, ту, ре́пет, ту; ле́ментува́ння, ння; репетува́ння, ння; (однократный)—ви́крик, ку.

Вопреки — наперекір, всу́переч, всу́пір, про́ти, проти́вно (Всу́переч пра́ву. Про́ти волі батькі́в).

Вопрос—пита́ння, ння; запита́ння, ння; за́пит, ту; (положение дела)—спра́ва, ви; річ, ре́чи.

Вопросительный—запи́тливий. **Вопросительный знак**—знак пита́ння. **Вопросительно**—запи́тливо, допи́тливо, з за́питом.

Вопросный—пита́льний, запита́льний, запитни́й (Запитні́ пу́нкти).

Вопрошать, вопросить—пита́ти, ся; запи́тувати, ся; (сов.) запита́ти, ся. **Вопрошенный**—запи́таний.

Вор—I) зло́дій, дія (мн.—злодії); крадій, дія; (описательно)—хапко́, ка; торбохва́т, та. **Вор карманный**—кешенько́вий ма́йстер (зло́дій; кеше́нник, ка; кешен'р, ра. **Сделаться вором**—піти́ в зло́дії, пусти́тися в злодійство (на зло́дія); II) самозва́нець, нця.

Воробьиный — горобе́ячий, горобиний, горобинячий.

Вороватость — злодійкува́тість, тости; злодюжкува́тість, тости.

Вороватый—злодійкува́тий, злодюжкува́тий, хапки́й, хватки́й, хапови́тий, шкодли́вий (Шкодли́вий кіт); (насм.)—довгору́кий. **Быть вороватым**—до́вгі (липу́чі) ру́ки ма́ти. **Воровато**—злодійкува́то.

Воровство—злодійство, ва; крадіж, жу (м. р.); крадіж, жи (ж. р.); крадіжка, ки; крадіння, ння; злодійство, ва. **Заниматься воровством**—злодію́вати, злодія́чити, кра́сти.

Воронение—підчо́рнювання, ння; (метале́ве) чо́рне полірува́ння, ння; дамаскува́ння, ння.

Вороненный—чорноблисковий, подамаско́ваний.

Воронить—га́ви лови́ти, га́вити; (сов.) прога́вити щось.

Воронить—надава́ти чорно́блиск, чо́рно полірува́ти (мета́лі), дамаскува́ти.

Воронкообразный—лійкува́тий; **воронкообразно**—лійкува́то.

Во́ронь—чо́рний но́лиск, ку (на мета́лах); чорноблиск, ку.

Ворот—I) (одежды)—ко́мір, ра; ко́внір, ра; (стоячий)—сторчови́й, стоя́чий; (низкий)—обши́вка, ки; (отложной)—вико́тистий, відкотни́й, викла́дчастий; II) (механ.)—коли́ворот, бара́н, ба́ба.

Ворота—бра́ма, ми (Залі́зна бра́ма); воро́та, ріт; (ум.) бра́миця (ед. ч.); воріт'ка, воріто́к; воріття, тець, тців;

вори́течка, чок. **Ворота плетневые**—ліса, ліска. **Ворота запирающие выходные улицы из деревни**—да́рина, ни; ко́ловорот, ту; коливорот, ту.

Воротила—І) оруда́р, ря́; верхово́да, ди. **Он всему делу воротила**—він усім ді́лом орудує, над усім ді́лом оруда́р; ІІ) (у ветр. мельницы)—стріла́.

Ворочание—І) поверта́ння, ння; перекида́ння, ння; ІІ) ору́дування, ння; ору́да, ди.

Ворочать, воротить—І) (поворачивать)—верну́ти, поверта́ти, оберта́ти, завертáти; ІІ) (делами, деньгами, людьми)—крути́ти, чу, тиш; поверта́ти, ору́дувати, чим, верхово́дити чим і над чим; ІІІ) (глазами)—пово́дити (Ди́ко пово́дить очи́ма).

Ворочаться—воро́чатися, переверта́тися (На́че мли́н воро́чалася все́ньку ніч).

Ворошить, ворохнуть (сено)—перегріба́ти, перегребти́, перегрома́джувати, перегрома́дити, переверта́ти, перевернýти.

Ворса, ворс (на сукне)—во́рса, си. **Без ворсы**—неворсяни́й.

Ворсинки (у раст.)—ворси́нка, нки; пухови́нки, нок.

Ворсистый—ворсяни́й, ворси́стий, з во́рсою. **Ворсистый чрезмерно**—кошла́тий (Сукно́ кошла́те тро́хи).

Ворчание—І) бурча́ння, ння; ІІ) (собачье)—гарча́ння, ння; гаркотня́, ні; (продолжительное)—гаркотня́ва, ви.

Ворчливость—буркотли́вість, вости; бурча́ння, ння. См. **Брюзжание.**

Ворчливый—буркотли́вий, бурку́н, на; ІІ) гаркотли́вий (соба́ка), воркотли́вий (кіт).

Во-свояси—додо́му, до дво́ру, до госпо́ди; (иронич.)—на своє́ сміття, до свого́ сміт'ника.

Восклицание—ви́гук, ку; о́клик, ку; по́гук, ку (Чу́ються ви́гуки: «Ні, ба—так»); (возглас, клик)—ви́клик, ку; по́клик, ку; по́крик, ку (Весе́лі по́клики луна́ють по гая́х); (вскрик, вопль)—о́крик, ку; ви́крик, ку.

Восклицательный—покликáльний, о́кличний. **Восклицательный знак**—знак о́клику.

Восклицать, воскликнуть—покли́кувати, покли́кати, чу, чеш; покли́кнути, викли́кувати, ви́кликнути (кли́кнути), гука́ти, гукнýти, вигукувати, ви́гукнути, погу́кувати, погукнýти, скри́кнути, викрика́ти, ви́крикнути; (вопиять)—волáти, заволáти.

Воскобойня—воскобíйня, ні; воскоби́тня, ні; восколи́тня, ні.

Воскресный—неді́льний, неді́лішній (Неді́льні шко́ли. Неді́лішній день).

Воскрыление (действие)—окри́лювання, ння; (состояние)—окрили́ння, ння; піднесення, ння; захо́плення, ння.

Воскрылять, воскрелить—окрилáти, окри́лювати, окри́лити, захо́плювати, захопи́ти, плю, пиш (надія́ми).

Воспаление—І) запа́лення, ння; запалі́ння, ння (Запа́лення мо́же зроби́тися в ко́жному о́ргані). **Рожистое воспаление, рожа**—бешúха, хи; бешúшниця, ці; бгник, ка. **Воспаление сальной железки, века**—ячмі́нь, ня; ячмі́нець, нця́; ІІ) **воспаление в ранах**—зая́трення, ння; роз'я́трення (ран).

Воспаленный—запа́ленний, розпа́лений. (Запа́лені очі).

Воспалительный—запальни́й. (Запальна́ набря́клість, пухли́на. Запальні проце́си). **Воспалительный налет на губах от жажды, жары**—сма́га, ги.

Воспалимость—запале́нність, ости.

Воспалять, воспалить—запа́лювати, запали́ти, розпа́лювати, розпали́ти (Запали́ти ко́го гні́вом). **Воспалять раны**—роз'я́трювати, роз'ятри́ти, прия́трювати, прия́тріти, заятрювати, заятри́ти (ра́ни).

Воспаляться, воспалиться—запа́люватися, запали́тися, розпа́люватися, розпали́тися, займа́тися, за(й)ня́тися (Вели́ким гні́вом розпали́вся). **Почки воспалились**—пірки́ запали́лися. **О глазах, ранах**—ятри́тися, заятрюватися, заятри́тися, роз'я́рюватися, раз'ятри́тися, прия́трюватися, прияття́тися (Очі ятря́ться. Неха́й горя́ть, неха́й ятря́ться ра́ни).

Воспарять, воспарить—здійма́тися (зніма́тися), здійня́тися, (зня́тися) вго́ру, зно́ситися, знести́ся, злі́тати, злетíти, зли́нути (вгору), буя́ти (несов.) (Буя́ли в не́бо кри́лами орли́ці).

Воспетый—оспіваний, ви́співаний, сла́влений пісня́ми (в пісня́х).

Воспитание—вихо́вування, ння; вихова́ння, ння (Па́нське вихова́ння; (вскармливание)—годува́ння, ння; згодува́ння, ння; (взращивание)—вико́хування, ння; ви-

кохання, ння; плека́ння, ння; кохáння, ння (Кни́га про згоду́вання дітéй. Кінь свого́ хóву, свого́ хóвання. Опаси́бі, моя нéнько, за твоé кохáнячко, що менé ви́кохало).

Воспитанник—вихова́нець, нця; годо́ванець, нця; ви́годованець, нця.

Воспитанница—ви́хованиця, ці; вихова́нка, ки; годо́ванка, ки; ви́годованка, ки.

Воспитаннический—вихова́нський, ви́хованців (род. п.) (Показано йому́ робóти ви́хованців).

Воспитанный—ви́хований, ви́годуваний; (вэлелеянный)—плéканий; (в известном духе)—повéдений; (благовоспитанный)—дóбре ви́хований, звича́йний.

Воспитательный — виховни́й, вихова́льний; (редко)—вихова́вчий. **Воспитательно-исправительное заведение**—ви́ховно-попра́вний заклад, буди́нок для вихова́ння та попра́ви.

Воспитывать, воспитать—вихóвувати (йхова́ти), ви́ховати; (вскармливать)—вигóдувати, ви́годувати, годува́ти, згодува́ти, рости́ти, щу́, стиш; зрости́ти, щу́, стиш; (лелеять)—вико́хувати, ви́кохати; (многих)—накоха́ти, плека́ти, ви́плекати, пéстити, щу, стиш; ви́пестити, щу, стиш; (в известном духе)—вóдити, вести́, прова́дити, жу, диш; (сов.) повести́; (многих) повивóдити. **Поставить детей на ноги, научить уму-разуму**—довóдити, довести́ до пýття, до рóзуму, подовóдити до рóзуму.

Воспламенение — запа́лення, ння; запа́лíння, ння; розжéвріння, ння; (вспышка)—спала́хнення, ння.

Воспламененность—запа́леність, ности; розжéвріння, ння.

Воспламеняемость—запа́льність, ности; (легкая)—скорозапа́льність, ности: па́лкість, кости.

Воспламеняемый (легко) — запа́льний, скорозапа́льний, скоропалки́й, палки́й, прудки́й, на підпа́лі (На фта прудка́ на підпа́лі. Палки́й, як гýбка).

Воспламенять, воспламенить—запа́лювати (запали́ти), запали́ти, розпа́лювати, (розпали́ти), розпали́ти, розжéврювати, розжéврити (Запа́лити серця́ бажа́нням працюва́ти. Стрíча розжéврила йому вгамóване кохáння). **Воспламенять кого стремлением к чему-либо или просто: к чему-либо**—запа́лювати кого до чого (Немúрівські мýки..козакíв до новóї вíйни́ запали́ли).

Восполнение—надолужáння, ння; надолýжування, ння; (сов.) надолýження, ння; попóвнювання, ння; попóвнення, ння; допóвнювання, ння; допóвнення, ння.

Воспользоваться—покористувáтися чим, з чого, скористувáтися чим, з чого, скористáти(ся) з чого; (использовать)—вúкористати щось, зужиткувáти, зпожитквáти, (с)пожúти щось.

Воспоминание о чем—згáдка, ки; згáдування, ння; пригáдування, ння; спóгад, ду; спогадáння, ння; спóмин, ну; спóминок, ну; спóминка, ки; пáм'ять, ти; пáм'ятка про кого, про що, за кого, за що. **В воспоминание (на память о чем)**—на пáм'ятку, на спóминок, на спóминку, на пам'ятáння, на нéзабудь. **Исчезло всякое воспоминание о нем**—слíд загýб за ним. **При одном воспоминании о ком, о чем**—на саму́ згáдку про кого, про що.

Воспомоществование—запомóга, ги; допомóга, ги (Дéсять карбóванців на допомóгу голóдному).

Воспоследование—настáння, ння; відбýття, ття.

Воспоследовать — стáтися, сподíятися, склáстися, здíятися, настáти, відбýтися. **То, что за этим воспоследовало**—те, що пíсля цьóго стáлося.

Воспрепятствовать—перебúти, перепини́ти, перешкóдити, завáдити, стáти на перешкóді, стáти на завáді, стáти на перемéті, стáти на перечéні комусь, чомусь (Що тобí перебúло, що ти не прийшóв до менé? Якби він не став на перешкóді, все було-б гарáзд).

Воспрещать, воспретить — заборони́ти, (зборóнювати, борони́ти), заборони́ти (зборони́ти), заказувати, заказáти (Закóн, що забороня́є тíлесні кáри. Дíтям своїм тéє заказáжи робúти).

Воспрещаться, воспретиться—заборони́тися. **Воспрещается, воспрещено**—забороня́ється, заборóнено, не вíльно, заказано (Не вíльно сюдóю ходúти).

Воспрещение — заборóна, ни; заказ. зу (Заборóна Шевчéнкового свúта).

Воспрещенный — заборóнений, заказаний.

Восприимчивость—прийня́тливість, вости; сприйня́тливість, вости; похí(о)плúвість, вости (Хороблúва сприйня́тливість до чóгось); (чувствительность)—вразлúвість, во-

сти; сприня́тливість, вости. **Восприимчивость к наукам**—сприня́тливість до науки, (ук).

Восприимчивый — приня́тливий, сприня́тливий до чого й на що, похі(о)пли́вий, похіпни́й, понятли́вий (Ум похопли́вий і би́стрий. Похіпна́ дити́на. Понятли́ва дитя́ча па́м'ять). **Чувствительный**—вразли́вий на що (Вразли́вий на ко́жен до́кір).

Воспринимание — сприйма́ння, ння; прийма́ння, ння; схо́плювання, ння; вбира́ння в себе.

Воспринимать, принять, восприять — сприйма́ти, сприйня́ти, прийма́ти, прийня́ти, схо́плювати, схопи́ти, вбира́ти, вбра́ти в се́бе, похо́плювати, похопи́ти. **Воспринимать ухом**—вбира́ти ухом, сприйма́ти ухом.

Восприятие—сприйма́ння, ння; прийма́ння, ння; (сов.) сприня́ття, ття; похо́плювання, ння; схо́плювання, ння; (сов.) схо́плення, ння (Всі на́ші (с)прийма́ння зве́рхніх рече́й).

Восприятый — сприйня́тий, приня́тий, похо́плений, схо́плений.

Воспроизведение—відтво́рювання, ння; (сов.) відтво́рення, ння; репроду́кція, ції (Відтво́рення спра́вжнього життя́—на сце́ні); (а теснее) —віддава́ння, ння; відда́ча, чі (То́чна відда́ча вірме́нського акце́нту); пока́зування, ння; поно́влення, ння; відно́влення, ння; відно́ва, ви.

Воспроизведенный — відтво́рений, зрепродуко́ваний; (а теснее—точно неточно) — відда́ний, пока́заний, поно́влений, відно́влений.

Воспроизводимый—I) відтво́рюваний, репродуко́ваний, відда́ваний, пока́зуваний, поно́влюваний, відно́влюваний; II) **могущий быть воспроизведенным**—відтво́рний, репродуко́вний, відно́вний, понови́мий.

Воспроизводительность — відтво́рність, ности; відтво́рчість, чости; дар відтво́рення; репродукці́йність, ности.

Воспротивляться, воспротивиться—стоя́ти (ста́ти) о́пором (и о́пір) проти кого, чого, опира́тися, опе́ртися про́ти ко́го, чого, кому, чому, проти́витися (спротивля́тися), спроти́витися кому, чому, проти кого, чого, опина́тися проти кого, чого; (упрямо упереться)—усупроти́витися проти кого, чого.

Воспылать—запала́ти, запали́тися, розпали́тися, зайня́тися, загорі́тися (гні́вом, коха́нням). **Воспылать жаждою работы, деятельности**—запали́тися до пра́ці до ді́яльности.

Воссоединение—приєдна́ння, ння; новоз'єдна́ння, ння; новозлу́чення, ння; з'єдна́ння, ння; злу́чення, ння.

Воссоздание—відтво́рення, ння, відбудува́ння, ння.

Восставать, восстать—I) повстава́ти, повста́ти, ну, неш; (подниматься)—устава́ти, уста́ти, підніма́тися, підня́тися, става́ти, ста́ти; II) (спорить, противиться)—змага́тися проти кого, чого, бути (стати) проти́вним чому, завзя́тися на кого. **Восставать из развалин**—повстава́ти (повста́ти) з руїн (Повстаю́ть зруйно́вані міста́). **Восставший**—повста́лий.

Восстание—повста́ння, ння; (смута)—ворохібня́, ні; ро́зрух, ху; за́колот, ту. **Поднять восстание**—зня́ти повста́ння.

Восстановительный — відбудо́вчий, відно́вний, приворо́тний; (о пище)—підживни́й.

Восстановление—I) відбудува́ння, ння; відно́влення, ння; поно́влення, ння; оно́влення, ння; (несов.) відбудо́вування, ння; поно́влювання, ння; оно́влювання, ння; заверта́ння, ння, (наприк., па́нщини). **Восстановление в правах**—пове́рнення прав. **Восстановление сил**—віджи́влення, ння; піджи́влення, ння; II) (подстрекание)—підбу́рювання, ння; підбу́рення, ння; настре́нчування, ння; настре́нчення, ння; збива́ння, ння проти кого, на кого; III) (хим.)—редукува́ння, ння; зредукува́ння, ння; відно́влювання, ння; відно́влення, ння; розски́снювання, ння; розски́снення, ння.

Восстановлять, восстановить—відбудо́вувати, відбудува́ти, зво́дити, джу, диш; звести́; (многое)—позво́дити, жу, диш (Я позво́див олтарі́, що впа́ли); відновля́ти, відно́влювати, відно́вити, влю, виш; оновля́ти, онови́ти, влю́, виш; поновля́ти, понови́ти, влю, виш. **Он восстановлен в правах**—його́ відно́влено в правах, йому приве́рнено права́. **Восстанавливать свои силы**—підживля́тися, підживи́тися, віджи́вля́тися, віджи́витися. **Восстановивший силы**—віджи́влений, піджи́влений. **Восстанавливать против кого-либо**—підбу́рювати, підбу́рити, настре́нчувати, настре́нчити, проти кого, збива́ти, зби́ти проти кого, підійма́ти, підня́ти на кого, дратува́ти проти кого. **Восстановительная организация**—відбудо́вча організа́ція.

Восток—схід, схо́ду; схід сонця (Помоли́лись на схід со́нця. До́вго жив на схо́ді—і в Туре́ччи-

ні, і в Пе́рсії). **На востоке (с восточн. стороны)**—від схі́д-со́нця, з-під со́нця (Ви́дко від схід-со́нця гай).

Восторг—надпори́в, ву; за́хват, ту перед чим-не́будь; (увлечение)—захо́плення, ння чим-не́будь; екста́за, зи; ентузія́зм, му. **Приводить в восторг**—пориває́ти, надпориває́ти; (увлекать)—захо́плювати, захопи́ти (Артисти́чна гра пориває́ гля́дачів). **Не помнить себя от восторга**—не тя́митися від з чо́гось.

Восторженно—надпориває́чись, в за́хватом, з захо́пленням, захо́плено, ентузія́стично.

Восторженность—надпори́вність, ности; захо́пленість, ности; ентузія́стичність, пости (В його́ похва́лах чу́ласяаж надпори́вність).

Восторжествовать—затріюмфува́ти, взя́ти го́ру, верх. **Восторжествовать над врагами, над трудностями, над препятствиями**—подоли́ти (подола́ти) воро́гів, тру́днощі, перепо́ни; перебо́рти тру́днощі, перепо́ни. **Я (он) восторжествовал**—мій (його́) верх.

Восточный—схі́дний, сходови́й (вітер), орієнта́льний (фантазія).

Востребование—домага́ння, ння; зажада́ння, ння. **Письмо до востребования**—лист до зажада́ння, до запита́ння.

Востребовать—ви́правити, влю, виш (Ці гро́ші ва́рто з нього́ ви́правити), зажада́ти.

Восхваленный — ви́хвалений, похва́лений, усла́влений.

Восхитительно—чарівли́во, чудо́во, чарівно (Гля́ньмо на Зарі́сся: як-же там хо́роше, як чудо́во).

Восхищенный—захо́плений, причаро́ваний.

Восход—схі́д, схо́ду. **Восход солнца**—схі́д со́нця, світ со́нця. **До восхода солнца, до рассвета**—до схі́д со́нця, до схо́ду со́нця. **С восходом солнца**—при схо́ді со́нця. **К восходу солнца**—під схі́д со́нця.

Восходящий—I) (прич.)—той, що схо́дить. **Восходящее солнце**—со́нце, що схо́дить, со́нце на схо́ді. **Страна восходящего солнца**—країна со́нячного схо́ду; II) (прилагат.)—висхідни́й, горови́й, верхобі́жний. **Двугласные, восходящие и нисходящие**—дифто́нги висхідні́ й нисхідні́. (Лінія верхобі́жна та низобі́жна: іначе: висхідна́ та нисхідна́). **Восходящее направление (прочь от земли)**—відзе́мний на́прям. **Восходящая почвенная вода**—самопідно́сна вода́.

Восхождение—схі́д, схо́ду (схід со́нця), ви́схід на го́ру, підня́ття (Підня́ття на Ай-Пе́трі).

Восчувствовать — відчу́ти (Відчу́ти красу́ приро́ди).

Восшествие—зіходи́ни, вше́стя, тя.

Восьмиугольник — восьмику́тник, ка. **Восьмиугольный**—восьмику́тний.

Вот—от, он, ось, ото́, оце́, ось (От тобі й гро́ші. Та о́н воно́й. Ото́ (оце́) ди́во. Ож піди́ та подиви́сь). **Вот-же**—ото́-ж. **А вот-же**—ба (А не зро́биш цього́. Ба́, зроби́в). **Да вот, да вот-же (да даже)**—ба (Ба на́ві́ть і тепе́р почува́ю таки́й са́ме біль. Хоч він собі і сирота́, та ба́, і отці́вський син не бу́де таки́й). **Вот что**—ось що **Как вот, как вот уже**—аж, аж ось, аж от. **Вот то-то и есть**—а тож-то, ото́ж-то й воно́ (Ми не то́ю доро́гою поїхали. А то-ж-то, що не то́ю). **Вот как-будто**—от-би то (От-би то й поле́гшало тро́хи вчо́ра, а сього́дні знов гі́рше). **Вот потому, поэтому**—ото-ж, тим-то. **Вот-вот**—ось-ось, от-от, зато́го, да́лі-да́лі. **Вот где, вот здесь**—бо́нде, бо́сьде, бо́сьденьки о́сьдечки, аж о́нде, аж о́сьде, оту́т, оту́течки. **Вот там**—ота́м, онта́м, о(н)та́меньки, ота́мечки. **Вот сюда**—осюди́. **Вот, куда**—о́нкуди. **Вот туда**—отуди́. **Вот теперь**—отепе́р, отепе́реньки. **Вот когда**—аж о́сь (от) коли́. **Вот когда**—отоді́. **Вот каким, вот таким образом, вот так-то**—о́сь-як, ось-та́к, отта́к, та́кеньки, ота́кеньки, ота́кечки, та́к-та́ки. **Вот какой**—оттаки́й, отаки́й. **Вот этот**—отцей, оцей. **Вот это**—оце́, ото́,

Вотще—ма́рно, надаре́мно.

Вояж—по́дорож, жи; подорожува́ння, ння; мандрі́вка, ки.

Воюющий—войови́й. **Воюющие стороны**—супроти́вники, супроти́вні сто́рони.

Впадать, впасть—I) западати́, запа́сти, впада́ти, впа́сти; II) попада́тися, попа́стися, дістава́тися, діста́тися, вдава́тися, вда́тися, вкида́тися, вки́нутися. **Впасть в бедность**—зубо́жіти. **Впасть в несчастье**—на біду́ зійти́, діста́тися в біду. **Впасть в меланхолию, тоску**—задоса́дувати, занудьгува́ти, вда́тися в меланхо́лію. **Впасть в уныние**—дійти́ до зневіри, вда́тися в ту́гу. **Впасть в бессознательное состояние** (при болезни)—знепритомні́ти, втрати́ти свідо́мість. **Впасть в обморочное состояние**—зомліти, умліти. **Впасть в летаргию**—замира́ти, заме́рти, обмира́ти, обме́рти; III) (о реке)—впада́ти, впа́сти, вливатися, вли́ти-

ся, втіка́ти, втекти́, чу́, че́ш; вплива́ти, подава́ти во́ду, доплива́ти, ки́датися, вки́нутися.

Впадение—I) запада́ння, ння; II) (о р е к е)—впада́ння, ння; впаді́ння, ння; впа́д, ду; вплива́ння, ння; (с о в.) влити́, тя; втеча́ння, ння.

Впаивать, впаять—I) влюто́вувати, влютува́ти. **Впаивать, впоить**—II) впоїти, напоїти (горілкою); втяга́ти, втягти́ в пія́цтво.

Впалость — запа́лість, лости; ямкува́тість, тости.

Впалый—запа́лий, запа́дистий, ямкува́тий. **Впалые глаза, щеки**—ямкува́ті (запа́лі, позапада́лі) о́чі, лице́. **Впалые бока, грудь**—запа́дисті бо́ки, гру́ди.

Впервой, впервые—упе́рше, попе́рше, упе́рве, впервині́, по пе́рший раз. **Не впервой, не впервые**—не первина́, не перви́нка. **Разве это впервые?**—хіба́ це первина́ (перви́нка)?

Вперегонку—нави́передки.

Впереди—попе́реду, спе́реду, пе́ред, попере́д, попері́дь. **Впереди всего, впереди всех**—поса́мперед, всампе́ред, на чолі́. **Быть впереди**—бу́ти на пе́реді, вести́ пе́ред. **Продолжение впереди (впредь)**—да́лі бу́де.

Вперять, вперить (г л а з а, в з г л я д)—втупля́ти, вту́пити, втокми́ти, зато́плювати, затопи́ти о́чі, по́гляд, видивля́тися, ви́дивитися на кого.

Впечатление—вра́ження, ння. **Производить, произвести впечатление**—справля́ти, спра́вити, роби́ти, зроби́ти вра́ження на кого, поруша́ти, пору́шити кого. **Производить, произвести на кого сильное впечатление**—(ду́же) вража́ти, вразити кого, дохо́дити, дійти́ до душі́ (до се́рця) кому, запа́сти в ду́шу, в се́рце кому́. (І ї к р а с а́ в р а з и́ л а й о г о). **Произвести на кого неприятное впечатление**—спра́вити на кого прикре вра́ження. **По первому впечатлению**—з найпе́ршого вра́ження.

Впечатлительность—вразли́вість, вости; сприйня́тливість, вости.

Впечатлительный—вразли́вий, сприйня́тливий.

Вписывание, вписание — впи́сування, ння; випи́сання, ння; запи́сування, ння; записа́ння, ння. **Вписывание в реестр, список**—заве́дення до ре́єстру, реєструва́ння, ння; зареєструва́ння, ння.

Вписывать, вписываться, вписать, -ся—впи́сувати, ся; випи́сати, ся; запи́сувати, ся; записа́ти, ся. **Вписывать в список, реестр, книгу**—заво́дити (завести́) в ре́єстр (до ре́єстру), кни́гу (до кни́ги), реєструва́ти, ся. **Вписанный, записанный в список, реестр**—заве́дений до ре́єстру, зареєстро́ваний.

Вписной—вписни́й, впи́саний.

Впитывать, впитать—вплива́ти, вби́ти, вбира́ти, у(ві)бра́ти, всиса́ти, увісса́ти, всмо́ктувати, всмокта́ти, втяга́ти в се́бе. **Впитывающий в себя**—прийнятущий, вбіру́щий, берки́й (З е м л я́ н а в е с н і́ в б и р у́ щ а—з а́ р а з у с е́ б е в о́ д у в б и р а́ є).

Вплотную—I) щільно, тісно (П р а́ в д а б о ч и́ с т а й д о б р о́ з к р а с о́ ю з' є д н а́ л и с я щ і́ л ь н о. К о з а́ ц ь к і ч а й к и́ щ і́ л ь н о о б с т у п и́ л и т у р е́ ц ь к і г а́ л е р и). **Вплотную подходить к чему**—тісно підхо́дити до чого; II) (о е д е)—до-схо́чу, до пе(с)хо́чу (Н а ї в с ь д о н е с х о́ ч у).

Вплоть—аж до (А ж д о к і н ц я́). **Вплоть по что**—аж по́ (Н а ї в с ь, н а п и́ в с ь а ж п о с а́ м е г о́ р л о).

Вплывать, вплыть—вплива́ти, вплив(с)ти́, приплива́ти, приплив(с)ти́.

Вполголоса — пі́вголосом, сти́ха, стихе́нька.

Вполне—цілко́м, цілкови́то, сповна́, геть (Г е т ь д о н а щ а́ д к у, д о к р а́ ю).

Впопад—до ре́чи, до ді́ла, до ладу́. **Невпопад**—не до ре́чи, не до ладу́. **Невпопад сделать**—не до ладу́ зроби́ти.

Впопыхах—спо́хвату, по́спіхом, по́хапцем, ха́лтом (П о́ с п і х о м т в о р я́ т ь с я н о в і́ ф о́ р м и ж и т т я́ н а У к р а ї н і).

Впорожне—по́рожнем, порожняко́м (Н і ч о́ г о н е в е з е́, ї д е п о р о ж н я к о́ м).

Впору—впо́ру, вчас, вча́сно, в свій час, са́ме в час, до ре́чи. **Быть впору** (о б о д е ж д е, о б у в и)—бу́ти в мі́ру, до мі́ри.

Впоследствии—зго́дом, по́тім, пото́му, опісля́, навпісля́; (п о с т е п е н н о)—де-да́лі (Щ е в і н ц ь о́ г о н е н а в ч и́ в с ь, а л е д е - д а́ л і н а в ч и́ т ь с я).

Вправду—спра́ві, напра́ву, наспра́вжки.

Вправо—I) управо́руч, у пра́ву руч, правору́ч, на пра́ву ру́ку. **Поворачивать вправо**—брати управо́руч. II) **Понукание на лошадей**—гаття́, цабе́.

Впрах—до пня́, до ноги́, до щенту, до ре́шти, до остатку (В и н и щ и л и о г у д и н у д о н о г и́, д о щ е́ н т у).

Впредь—наперед, да́лі, нада́лі, аж до́.

Впредь до изменения—аж до да́льшої змі́ни. **Продолжение впредь**—да́лі бу́де.
Впроголодь—на́дголодь, о́бголодь.
Впродолжение чего—про́тягом чого, на (в)про́тязі чого, через що́, крізь що, за чо́го (Че́рез усю́ зи́му слабува́в. Крізь усю о́сінь була́ него́да. За пе́ршої доби́ панува́ла ме́ртва церко́вно-слов'я́нська мо́ва).
Впрок—I) на добро́, на пуття́, на ко́ри́сть, на пожи́ток (Кра́дене не пі́де йому на добро́); II) на схо́в, нада́лі, на да́льший час, про запа́с (Селя́ни соли́ли м'я́со на схо́в. Надба́є ма́сла на да́льший час, про запа́с.
Впросак (попасться)—вско́чити в кло́піт, вклепа́тися.
Впрочем—проте́, в-тім, а проте́, а в-тім, вре́штою (А в-тім, робі́ть, як са́мі зна́єте. Він, зре́штою, цьо́го й не каза́в).
Впрыскивание, впрыск—впи́рскування, впо́рскування, ння; впри́ск, ку.
Впрягать,-ся; впрячь,-ся—запряга́ти, ся; запрягти́, ся; (реже)—впряга́ти, ся; впрягти́, ся. **Впряженный**—запря́жений.
Впрямь—I) про́сто, пря́мо; II) спра́вді (І спра́вді, чого́ було́ гніватися?). **Веди дорогу впрямь, до конца**—вка́зуй доро́гу про́сто (пря́мо) до кінця́.
Впускать, впустить—пуска́ти, пусти́ти, щу, стиш; впуска́ти, впусти́ти, щу, стиш (Не пуска́ють в ха́ту ночува́ть). **Впускать, впустить когти**—впина́ти, вп'ясти́ па́зури; (капли в глаза)—вка́пувати, вка́пати (вкапну́ти) ка́плі в о́чі, зака́пувати (зака́пати) о́чі.
Враг—I) во́рог, га; (у м). воро(і)же́нько; (мн.) вороги́, воріже́ньки; злоби́тель, ля; лька, ки; лиході́й, дія; дійка, ки; напа́сник, ка; ця, ці; не́приятель, ля; лька, ки; супроти́вник, ка; ниця, ці (То мій да́вній во́рог. Ой ка́зали воріже́ньки лю́ди).
Вражда—ворогува́ння, ння; ворожне́ча, чі; не́при́язнь, ни; (разрыв дружбы)—не́змир, ру; ро́збрат, ту (Не́змир між їх пішо́в). **Питать вражду к кому-н.**—ворогува́ти про́ти кого́.
Враждебно—воро́же, непри́язно, неприхи́льно; **в—но относиться к кому**—ворогува́ти про́ти кого; **в—но относящийся к кому, враждебный**—воро́жий до (для) ко́го.
Враждование—ворогува́ння, ння.
Враждовать—ворогува́ти на (про́ти) ко́го, за́злість ма́ти на кого.
Вражески—воро́же, по-воро́жому.
Вразброд—вро́зтіч, рі́зно, уро́зпаш (Ві́вці хо́дять вро́зпаш. Худо́ба пішла́ вро́зтіч).
Вразброс—у розки́дку, в ро́зкид, ро́зкидом. (П'я́ний був, усе́ньку о́діж ро́зкидом розки́дав).
Враздробь—на́різно, на-ро́здріб.
Вразумление—навча́ння на до́брий ро́зум; напоу́млення, ння; напу́чування, ння; (сов.) напу́тіння, ння; напо́мин, ну.
Вразумительность — врозу́мливість, вости; зрозумі́лість, лости.
Вразумлять, вразумить—напоумля́ти, напоу́мити, напу́чувати, напу́тити. **Вразумленный**—напоу́млений, напу́чений, на́вче́ний на до́брий ро́зум.
Врасплох—зненацька, несподі́вано. **Застать врасплох**—засту́кати, заско́чити кого.
Врассыпную—уро́зтіч, уро́зсип, урозпоро́шки, поро́зницею (Почали́ ляхи́ поро́зницею куди-зря́ тіка́ти).
Врать—бреха́ти, (сов.) збреха́ти, брехну́ти, побрі́хувати, брехне́ю точи́ти (На все село́ побрі́хує на ме́не).
Врач—лі́кар, ря; (о женщине)—лі́карка, ки. **Врач ветеринарный**—ветерина́рний (лі́кар). **Быть врачем**—лікарюва́ти.
Врачебник—лічебник, ка; ліка́рський пора́дник.
Врачебный—ліка́рський.
Врачевание—лікува́ння, ння; го́їння, ння.
Врачевать, -ся—лікува́ти, ся го́їти, ся.
Вращать, вращаться — поверта́ти, ся; оберта́ти, ся, крути́ти, ся, кружи́ти (Земля́ кружи́ть навко́ло со́нця). **Вращаться в чем**—оберта́тися в чо́му. **Вращаться в обществе**—оберта́тися в товари́стві.
Вращение—кружі́ння, ння; крутіння, ння; оберта́ння, ння; поверта́ння, ння.
Вред — шко́да; (повреждение) — ва́да; (от тяжелой работы)—підса́да (Ми так переса́димо це деревце́, що ні́якої ва́ди йому не бу́де). **Вред причинять, причинить, приносить, принесть, наносить, нанесть**—шко́ду чини́ти, шко́ду вчини́ти, шко́дити, пошко́дити, нашко́дити, ва́дити, зава́дити, шкодли́вим бути.
Вредить—ва́дити кому (Леда́чому

животові й пироги́ ва́дять), шко́дити кому (Це мо́же шко́дити на́шій спра́ві), підко́пувати кого (Свої́ свої́х підко́пували).

Вредный—вадки́й, вадли́вий, шкідни́й, шкідли́вий. **Вре́дно**—ва́дко, вадли́во, шкі(о)дли́во, ва́дить, шко́дить (Вино́ мені́ не ва́дить).

Времена—часи́, сі́в.

Временем—ча́сом, часа́ми.

Временной, временный—тимчасо́вий (то́й час), хвильови́й, хвили́нний. **Временно**—тимчасо́во, доча́сно, до яко́гось ча́су, поки́-що́.

Временность—тимчасо́вість, вости; доча́сність, ності.

Время—час, ча́су; пора́, ри; час-пора́; часи́на, ни; годи́на, ни; доба́, би. **Короткое время**—мали́й час, часо́чок, часи́нка, мала́ часи́на. **В короткое время**—за мали́й час, не за вели́кий час, за малу́ часи́ну. **Продолжительное время**—вели́кий час, до́вший час. **Во время (во времена) кого, чего**—за ко́го, за чо́го, за часів кого́, під що́, під ча́с чого́, при чо́му, се́ред чого́ (или простотвор. пад.) (Був щеза́ па́нського пра́ва ку́харем, за ку́харя). **Около того времени**—бли́зько того ча́су. **В это время**—в цей час, під цей час, сей час тут, у цю по́ру, в ції по́ри. **Все время**—весь час, раз-у-раз, раз-по-раз. **Со времени перед чем**—з-перед чого. **В последнее время**—оста́ннім ча́сом, оста́нніми часа́ми. **В течение непродолжительного времени**—не за вели́кий час, на про́тязі (про́тягом) недо́вгого ча́су. **Время дообеденное**—задобі́дня, задобі́дня годи́на. **В обеденное время**—в обі́ді. **Время послеобеденное**—пообі́дній час, сполу́денок, нку. **В урочное время**—в слу́шний час (годи́ну). **В свободное время**—на дозві́ллі, гуля́щого часу, ві́льного часу, на гуля́нках, гуля́нками, гуля́ючи. **Неблагоприятное, бедственное время**—лихи́й час лихолі́ття, лиховщи́на, тяжка́ годи́на, знегі́ддя, знего́да. **В лучшие времена**—за кра́щих часів, кра́щими часа́ми. **В настоящее время**—тепе́р, тепе́реньки, тепе́речки, ни́ні. **Время будущее**—час майбу́тній, прийде́шній; (грам.)—майбу́тній час. **Настоящее время**—тепе́рішній час. **Прошедшее время**—мину́лий час.

Времяисчисление—хроноло́гія, гії; літочи́слення, ння (У нас літочи́слення веде́ться з того ча́су, як наро́ди́вся Христо́с).

Врожденность—прирожде́нність, ности.

Врожденный—прирожде́нний, вро́дженний, приро́дженний, приро́дній, роди́мий, зро́ду (Він зро́ду маля́р).

Вручать, вручить—доруча́ти, доручи́ти, вруча́ти, вручи́ти, подава́ти, пода́ти до рук. **Поручать**—прируча́ти, приручи́ти. **Врученный**—доручений, вру́чений, до рук по́даний, приру́чений.

Вручение—доруча́ння, ння; доручі́ння, ння, вручі́ння, приручі́шня, дава́ння до рук.

Вручитель,-ница—дору́чник, ка, ниця, ці; доручи́тель, ля; доручи́телька, ки; віддавець, вця; віддава́ля, лі.

Всаживать, всадить—I) (в зе́млю кол, ло́пату)—стромля́ти, встроми́ти, застромля́ти, застроми́ти, заса́джувати, засади́ти, загаля́ти, загна́ти; II) (штык кинжа́л)—застроми́ти, затопи́ти, загна́ти; (нож)—вгороди́ти, затопи́ти, загна́ти, увігна́ти; III) (гвоздь, пробку)—забива́ти, заби́ти, загаля́ти, загна́ти, угна́ти, заса́джувати, заса́ди́ти, всади́ти.

Всасывание, всосание—всмо́ктування, ння; засмо́ктування, ння; (сов.) всмокта́ння, ння; засмокта́ння, ння; всиса́ння, ння; вбира́ння, ння; втяга́ння, ння.

Всасывательный—(в)смокта́льний, вси́льний.

Всасывающий—смокту́щий, вбиру́щий (Смокту́щий коло́дязь). **Всасываемый**—всмо́ктуваний.

Все—все, усе; (усилительно)—все́ньке, вся́чина. **Все решительно, совершенно все**—геть усе́ чи́сто, геть чи́сто все, все до кри́хти, дочиста́, усі́ньке. **Все-таки, а все-же**—а таки́, проте́, а проте́, в тім, а в тім, все-ж, а все-ж (Геть усе́ньке добро́ пішло́ ма́рно). **Больше всего**—над усе (Вона́ все хо́дить, з уст ні па́ри).

Всевозможный—вся́кий-можли́вий, вся́кий-превся́кий, геть уся́кий, всеможли́вий. **Всевозможные места**—всі усю́ди (З усі́х усю́д(ів) наро́ду йде́).

Всегда—за́всіди, за́всігди, за́вжди, усе́, раз-у-раз, повсякча́с, повсякча́сно; (полонизм)—за́вше (Вона́ за́всіди так хо́дить. Жив до́ма ко́ло та́та не раз-у-раз, а ті́льки вака́ціями).

Всегдашний—завсі́дний, завжде́нний, завжді́шній, повсякча́сний, повсіча́сний; (бессменный)—невивідний (Невиво́дні го́сті в ха́ті).

Всеконечный,-но—доконе́чний, но; доко́нче, доконе́чно.

Вселенная—всесвіт, ту; всесвіття, тя; світ, ту, світ божий; мир, ру; всесвітність, ности.

Вселенский—цілосвітній, я, е; вселенський.

Всемирный—всесвітній, всьогосвітній, повсесвітній, цілосвітній, універсальний, но; на ввесь світ, повсюдно.

Всенародный—I) всенародній, загальнонародній, цілонародній (А тоді почнем завдити всенародній рай); II) (всеобщий)—вселюдний (Вселюдна військова повинність; (публичный)—привселюдний, привселюдно, прилюдно (Лаяв її привселюдно).

Всенижайший—найнижчий, препайнижчий.

Всенижайше—як найнижче, всеуклінно (Всеуклінно прохаю вас).

Всеобъемленность—всеобсяжність, ности.

Всеобъемлющий—всеобсяжний.

Всеобщий—загальний, вселюдний; (мировой)—світовий, усесвітній (Вселюдне право виборче. Вселюдна освіта. Всесвітнє (світове) письменство, всесвітня історія).

Всеобщность—загальність, ности; вселюдність, ности; всенародність, ности; універсалізм, му (Загальність праці. Вселюдність голосування).

Всепокорный—найпокірніший; **всепокорнейше**—найпокірніше.

В сердцах—з-пересердя (Та це він з-пересердя так каже).

Всерьез—навсправжки, поважно, настоще, серйозно (Це ви шуткома, чи настоще?).

Всесословный—всестановий, всеверстовий, спільний, на (про) всі стани (верстви), загальний на (про) всі стани (верстви).

Всесоюзный—всесоюзний, загальносоюзний.

Всесторонний—всебічний. **Всесторонне**—всебічно; (во всех отношениях)—усима сторонами.

Всецелый—цілковитий, цілісінький. **Всецело**—цілком, цілковито, до краю.

Всечасный—щогодинний, щочасний, повсякчасний. **Всечасно**—що-години, щочасно, повсякчас.

Вскарабкаться—видряпатися, видертися, видратися, здертися, вдертися.

Вскидывать, вскинуть—підкидати, скидати, скинути; (о многом)—поскидати.

Вскипать, вскипеть—закипати, закипіти, скипіти, плю, пиш. **Вскипеть гневом**—запалати (скипіти) гнівом.

Всклочивать,-ся; всклочить,-ся—кошлати, ся, покошлати, ся, перекошлати, ся, кудовчити, ся, покудовчити, ся, скудовчити, ся; (сов.) поколошкати, ся; закустрати, ся. **Всклоченный**—покошланий, покудовчений, скудовчений, закушланий, закустраний, кошлатий. **Лошадь со всклоченной гривой**—кудлань. **У людей (о волосах)**—кучма, куштра.

Вскоре—незабаром, ускорості, незадовго, невзабарі, небавом, небавки, незабавки, незабавом; (вот-вот)—затого.

Вскрикивание—викрикування, ння; вигукування, ння.

Вскрикивать, вскричать и вскрикнуть—викрикувати, покрикувати, покрикнути, скрикувати, скрикнути, погукувати, погукнути, згукнути, неш; (своплем)—зойкнути, йойкнути; (пронзительно)—верескнути, звереснути, галаснути.

Вскручиниться—зажуритися, притужити, затужити, засумувати.

Вскрывание, вскрытие—I) викриття, тя; II) скреснення, ння (ріки); III) (письма, посылки)—розрізування, ння; розпаковування; (сов.) розрізання, розпакування; IV) (трупа)—розбирання, ння; пороття, тя; требушіння, ння; потрошіння, секціонування, ння.

Вскрывать, вскрыть—I) викривати, викрити, виявляти, явити, влю, вим (Виявляти економічні хиби підприємства); II) (конверт)—розрізувати, розрізати, розпечатувати, розпечатати; (посылку, тюк)—розпаковувати, розпакувати; III) (нарыв)—розрізувати, розрізати; IV) (труп)—секціонувати, розбирати, розібрати, пороти; (человека)—требушити; (животное)—потрошити, розчиняти, розчинити.

Вскрытый—I) викритий, виявлений; II) розрізаний, розпечатаний, розпакований; III) (о нарыве)—розрізаний; IV) (о трупе)—розпоротий, розчинений, секціонований; V) (в картах)—висвічений.

Всласть—усмак, до смаку.

Вслед—слідком, слідом, услід, наслідці за ким. **Итти вслед (следом) за кем**—в тропи йти за ким. **Итти вслед за кем, не выпуская из вида с целью проследить**—йти назирці, назирком, наглядці (Цілий день назирці за мною ходить, щоб довідатися, що я їм та пю).

Вследствие чего—І) через що́, з чо́го, в наслі́док чого; ІІ) а то́му, то́му, з тієї, цієї причи́ни.

Вслух—вго́лос, наго́лос, го́лосно.

Вслушиваться, вслушаться—прислу́хатися, прислуха́тися, дослухатися, дослу́хатися, дочува́тися, дослу́хатися до чо́го, наслухати що, розслу́хатися, розслухатися в чому, надслу́хувати, надслу́хати що. **Вслушиваться внимательно к чему, во что**—уважно дослухатися до чого (Він ки́дає голо́вою, а сам наслуха́є, що чути вни́зу).

Всматриваться, всмотреться—вдивля́тися у що, у кого, видивля́тися на що, на кого, придивля́тися; (сов.) придиви́тися до кого, чого.

Вспархивание—пурхання, ння; злі́тання, ння.

Вспархивать, вспорхнуть—зніма́тися, (сов.) зня́тися вго́ру, пурхну́ти, зли́нути.

Вспахивание, вспашка—ора́ння, ння; о́ранка, ки. **Вспашка на яровой посев**—о́ранка на ярину́. **Вспашка паровая**—пар, ру. **Вспашка осенняя для весеннего посева**—зябля́, лі; зяб, бу (Обмолоти́лися, то пора́ й на зяб ора́ти).

Вспахивать, вспахать—ора́ти, зора́ти, ви́ орати; (многое, о многих)—поора́ти, позо́рювати, наора́ти, понао́рювати (Тако́го понао́рювали по́ля, що й о́ком не ски́неш).

Всплескивание—І) спліскування, ння; пло́скання, ння; (всплескивание постоянное)—плоскота́ння, ви; ІІ) хло́пання, ння (Постійне хло́пання мо́ря).

Всплошную, всплошь—зу́суціль, щільно, суці́льно.

Всплывать, всплыть—випли́вати, ви́пливти, спли́вати, сплисти́, вирина́ти, ви́р(и)нути, зрина́ти, зри́нути (Випли́ває черво́не со́нце. Да́вні спо́гади сплили́ на ду́мку. Все смі́тя спливло́ на воду́).

Всползать, всползти—зла́зити, жу, зиш; злі́зти, зу, зеш; вила́зити, жу, зиш, ви́лізти, зу, зеш (Мура́шка ви́лізла на сті́ну).

Всполох—сполох, ху; гвалт, ту; трива́га, ги (Вда́рили на сполох. На дзві́ниці задзво́нено на гвалт).

Вспоминание—зга́дування, ння; пригада́вання, ння.

Вспоминать,-ся; вспомнить,-ся; вспомянуть,-ся—зга́дувати, ся, згада́ти, ся, пригада́вати, ся, пригада́ти, ся, нага́дувати, ся; нагада́ти, ся; спога́дувати, ся, спогада́ти, ся, зду́мувати, ся, зду́мати, ся; спомина́ти, ся; спом'яну́ти, ся, спам'ята́ти, ся (Не забу́дьте спомяну́ти незлим, ти́хим сло́вом. Як зду́маєш про ме́не, то напи́шеш).

Вспомогательный—допомі́чний, підсо́бний, помі́чний, запомага́льний, спомага́льний. **Вспомогательный глагол**—дієсло́во допомі́чне. **Вспомога́тельная касса**—каса допомо́ги, допомага́льна каса.

Вспомогать, вспомоществовать, вспомочь—помага́ти, помогти́, допомогти́, допомага́ти, запомага́ти кому, запомогти́ кого, дава́ти (да́ти) кому́ ра́ду, по́міч, порятунок.

Вспоможение, вспомоществование—запомо́га, ги; допомо́га, ги; підмо́га, ги; по́міч, мочи. **Дающий вспоможе́ние**—запомага́ч, ча; допомага́ч, ча. **Ка́сса взаимного вспомоществова́ния**—каса обопільної допомо́ги.

Вспухлина—о́пух, ху; пухли́на, ни.

Вспученность—нади́ми, мів. **Вспучило** (живот)—надуло́, здуло́ (живі́т).

Вспылить—запали́тися, розпали́тися, скипі́ти, спалахну́ти, спахну́ти, загорі́тися гні́вом.

Вспыльчивость—запа́льність, ности; горячкува́тість, тости; за́пал, лу; ро́зпал, лу.

Вспыльчивый—палахки́й, запа́льчастий, розпа́листий, запальний, гаря́чий, гарячосе́рдий, гарячкува́тий. **Вспыльчиво**—гарячкува́то, розпа́листо.

Вспыхивать, вспыхнуть—І) спала́хувати, спалахну́ти, палахну́ти, спа́хувати, спахну́ти; (загораться)—займа́тися, зайня́тися. **Вырваться наружу** (пламень)—жахну́ти, пальну́ти, ви́бухати, ви́бухнути. **Вспыхнул мятеж. бунт**—ви́бухло повста́ння, ви́бухнув бунт. ІІ) **Вспыхивать, вспыхнуть румянцем**—спала́хувати, спалахну́ти, на обли́ччі, червоні́ти, почервоні́ти, палені́ти, спалені́ти (Такі спалені́ла, поба́чивши його).

Вспышка—І) ви́блиск, ску; сполох, ху; ви́бух, ху; ІІ) **Вспышка гнева**—ви́бух гні́ву.

Вставка—І) (в рукопись, в разговор)—вста́вка, ки; (в одежду)—вста́вка, ки; надста́вка, ки; штучка, ки, уштукова́не (мі́сце); ІІ) (при инкрустировании—вставка в дерево металла, кости и пр.)—впуска́ння, ння.

Вставля́ть, вставить—вставля́ти, вста́вити, влю, виш; вправля́ти, впра́вити, влю, виш; заправля́ти, запра́вити, влю, виш. **Вставлять, вставить слово в разговор**—вкида́ти, вки́нути, докида́ти, доки́нути (слово), прики́нутися словом (Я й своїм сло́вом прики́нулася до них).

Встревоженность — стурбо́ваність, ности; затривоженість, ности; соло́ханість, ности.

Встороне—о́сторонь, на о́дшибі, по́даль.

Встревоженный—стурбо́ваний, затривоже́ний, соло́ханий.

Встреча—зу́стріч, чи; зустрі́ча, чі; стрі́ча, чі; (случайная)—спітка́ння, ння; спо́тичка, ки; (встречание)—стріва́ння, ння; стріча́ння, ння. **Встреча условленная (свидание)**—схо́дини, дин. **При первой встрече**—з пе́ршої зу́стрічи.

Встречный—стрі́чний, зустрі́чний, стрічаний. **Первый встречный**—пе́рший лі́пший. **Встречный и поперечный**—ко́жен стрі́чний, хто попа́ло. **Встречные кумовья**—стрічані куми́. **Встречный иск**—зустрі́чний позо́в, зустрі́чне домага́ння. **Встречный ветер**—супроти́вний ві́тер.

Вступать, вступить—вступа́ти, вступи́ти, плю, пиш; вхо́дити, жу, диш; увійти́; (в должность)—обніма́ти, обійня́ти поса́ду, заступа́ти, заступи́ти, ста́ти на у́ряд; (в брак)—бра́тися, побра́тися, поня́тися, дружи́тися, одружи́тися з ким.

Вступительный—вступни́й. (Вступне́ слово. Вступні пояснення).

Вступление—I) вступ, пу; вступне́ сло́во; (предисловие) — передмо́ва, ви; II) вступ, пу; вхі́чини, чин; вхо́дини, дин; (обыкновенное спирушкой). **Запить вступление**—запи́ти вхі́дчини.

Всход, чаще всходы—схід, ду; схо́ди, схо́дів; вру́на, врун і врунів; про́ріст, рости; руно́, на (Га́рні вру́на сьо́го ро́ку. Дощі́в не було́, та й про́брости нема́є). **Покрываться всходами**—врунюватися. **Покрытый зелеными всходами**—зеленору́нний.

Всюду—усю́ди, повсю́ди, скрізь, по всіх усю́дах.

Вся—вся. **Во-всю**—з усі́єї си́ли, на всі бо́ки.

Всякий, всяк—I) уся́кий, усяк, уся́ке, ко́жен, ко́жний, ко́ждий; (диалект.)—жо́ден, жо́дний. **Без всякого**—без ніякого. **Всякий день, всякий год**—щоде́нь, що-дня, що-рік, що-ро́ку. **Всякими средствами**—усяки́м спо́собом, усі́ма спо́собами.

Втайне—по́тайки, по́тай, таємно, потаємно, тайкома́, крадькома́, ни́шком. **Втайне от кого**—по́тай ко́го.

Втачка—вшива́ння, ння; (сов.) вшиття, тя; уштуко́вування, ння; приштуко́вування, ння; (сов.) уштукува́ння, ння; приштукува́ння, ння (Так приштукував до́шку до две́рей, щоб не помі́тно).

Втихомолку, втиши—ти́шком, тихце́м, ни́шком, ти́шком-ни́шком, ни́щечком, мо́вчки.

Втолковывать, втолковать — вбива́ти, вби́ти в го́лову, втовкма́чувати, втовкма́чити (Вели́кі катастро́фи розкрива́ють очі́ й таки́м, що їм сі́єї пра́вди ніяки́м сло́вом не втокма́чиш). **Втолкованный**—втовкма́чений.

Втолочь—втовкти́ (Втовкти в го́лову що. Втовкти пшоно́ га́рно).

Вторгаться, вторгнуться — вдира́тися, вдертися, впира́тися, впе́ртися; (в жизнь, в дела чьи)—втруча́тися, втрути́тися, втиска́тися, вти́снутися. **Быстро вторгаться (в страну)**—вганя́тися, увіга́тися (до якоїсь країни), чини́ти, вчини́ти за́біг.

Вторжение (войска)—впад, ду; на́їзд, ду; за́біг, гу; (в жизнь, в дела чьи) — втруча́ння, ння; вдира́ння, ння; заліза́ння, ння.

Вторично — удру́ге, задру́ге, завдру́ге, повто́рне.

Вторичный—I) поно́вний, завдру́гий, другоразо́вий; II) другоря́довий, удруго ступне́вий, другоста́тній, секунда́рний (Другоря́дова ста́дія ро́звитку. Другоступне́вий пері́од. Тут звук «і»—секунда́рний).

Второпях—з по́хвату, прихапці, ха́пки, хапкóм, хапцем, хапа́ючись, за по́спіхом; (наскоро)—нашвидку́, на швидку́ руч.

Второстепенный—I) другоря́дний, побічний (Це для його́ не головне́, а побічне́); II) (математ.)—друго́го степеня́, другоступне́вий.

В-третьих—по-тре́тє, тре́тє.

Втрое—утро́е, в-за-тро́е, троє́м сті́льки, потрійно, употрійні. **Втрое сплетенный**—тройча́тий, тройча́стий.

Втуне—ма́рно, даре́мно, дарма́. **Оставаться втуне**—дармува́ти.

Вступик—вбезви́хідь. **Поставить вступик**—загна́ти вбезви́хідь, загна́ти на

слизько́ (в розмо́ві). **Железнодорожный тупик**—глухи́й кіне́ць.

Втыкать,-ся; воткнуть,-ся—втика́ти, ся, увіткну́ти, ся, затика́ти, ся, заткну́ти, ся, стромля́ти, ся, встро́млювати, ся, встроми́ти, ся, застро́млювати, ся, застроми́ти, ся; (с размаха)—вгоро́джувати, ся, вгороди́ти, ся, заса́джувати, ся, засади́ти, ся, вса́джувати, ся, всади́ти, ся, заштрикнути, ся, загаля́ти, ся, загна́ти, ся (Так і вгороди́в ножа́ в спи́ну. Загна́в прикорець на півари́на в зе́млю).

Вульгарный,-но — вульга́рний; вульга́рно, по-вульга́рному.

Вход—I) (место, реже—действие)—вхід, вхо́ду; увіхід, хо́ду; прохід, хо́ду; ві́йстя, тя; II) (действие)—вступ, пу; вступа́ння, ння. **Иметь вход к кому**—ма́ти до́ступ до кого, вхожа́ти до кого.

Входить, войти—увіхо́дити, вхо́дити, увійти́, вхожа́ти, вступа́ти, вступи́ти, йду, йдеш. **Входить с трудом**—вдиба́ти, (сов.) вди́бати. **Входить протискиваясь**—всува́тися, всу́нутися, прото́вплюватися, прото́впитися. **Входить малозаметно**—просмика́тися, просмикну́тися. **Входить в соглашение**—вступа́ти в згоду, порозумі́ватися. **Входить с представлением**—зверта́тися с пода́нням. **Входить в пререкания**—захо́дити (вдава́тися) в суперечки.

Входной—вхідни́й. **Входная дверь (наружная)** — надві́рні две́рі, входові две́рі.

Входящий — вступни́й (Папе́ри вступні́ й виступні́). **Входящий журнал**—журна́л вступни́х папе́рів.

Вхожий—захо́жий.

Вчерашний—учора́шній, я, є. **Со вчерашнего дня**—з-учо́ра.

Вчинание—почина́ння, ння; розпочина́ння, ння.

Вчинать—почина́ти, зачина́ти, розпочина́ти. **Вчинять иск к кому**—позо́в, закла́дати (заложи́ти) на кого.

В'едаться, в'есться—в'їда́тися, в'істися, вгриза́тися, вгри́зтися, вжира́тися, вже́ртися.

В'едчивый — в'їдливий (В'їдлива люди́на).

В'езд—в'їзд, ду; подъезд—прі́їзд, ду (До їхньої ха́ти прі́їзд недо́брий, крути́й). **При в'езде** (о местах)—з прі́їзду (Згоріло сімна́цять дворі́в за́раз з прі́їзду).

В'ездной—в'їзни́й (В'їзна́ бра́ма. В'їзні воро́та).

В'езжать, в'ехать — в'їжджа́ти, в'їзди́ти, в'їжджу́, в'їзди́ш; (сов.) в'їхати.

В'езжий—в'їзний, в'їздовий (В'їзні лісй. В'їзди́ве пра́во).

Выбалтывание—І) вибо́втування, ння; випліскування, ння; ІІ) вибріхування, ння; розбріхування, ння; вика́зування, ння.

Выбегать—ви́бігати, ви́ганяти, збігати, обібігати, ви́га(й)сати (Усе́ село́ ви́бігав, по́ки зна́йшов поде́нних). **Добыть беганьем**—ви́бігати, набігати (По́ки набіга́єш деробо́ту, той ну́дно ста́не).

Выбирать, выбрать (делать выбор)—вибира́ти, ви́брати, обира́ти, обра́ти, обібра́ти; (тщательно)—добира́ти, добра́ти. **Выбранный**—ви́браний, бранний, обі́браний, дібраний. **Выбираться, выбраться**—І) вибира́тися, ви́братися, видобува́тися, ви́добутися; (с трудом) — вибо́рсуватися, ви́борсатися, викара́скуватися, ви́караскатися (Таке́ боло́то на доро́зі, що й не ви́борсаєшся з його).

Выбоина, выбой—ви́бо́їна, ни; ви́бій, ви́бою; (с водой)—бака́й, кая́; бано́ра, ри (Їхали пі́сля дощі́в, та й загрузи́лись у бакаї. Серед села́ була́ бано́ра, де селя́ни мочи́ли коно́плі).

Выбоистый—ви́бо́їстий, бакаюва́тий, бакаїстий.

Выбор—ви́бір, бору; добір, бо́ру; обра́ння, ння; добра́ння, ння (Чоти́ри дочки́ на ви́бір. У цій крамни́ці га́рний добі́р кра́му. Обра́ння ви́борців). **Выбор предоставить**—да́ти до ви́бору, полиши́ти на ви́бір.

Выборка—вибира́ння, ння; обира́ння, ння. **Выборки**—ви́збірки; ви́бірки. (Що кра́ще, вже розкупи́ли, самі ви́бі́рки лиши́лися).

Выборный—ви́борний, вибо́ровий. **Выборный представитель** — ви́борний; (уполномоченный) — уповнова́жений.

Выборы—ви́бори, рів. **Выборы провести, произвести**—ви́бори перевести́.

Выбранить—ви́лаяти, нала́яти, посвари́ти, ви́шпетити, ви́штапувати (Ви́шпетив так, що до́вго пам'ята́тиме).

Выбуксировать—ви́буксирувати, ви́тягти причалом.

Выуравливать, выуравить—висве́рдлювати, ви́свердлити, вивірчувати, ви́вертіти, провірчувати, провертіти.

Выбывать, выбыть—вибува́ти, ви́бути, вихо́дити, джу, диш; ви́йти, ви́їздити, ви́їхати (Ці́лий рік ви́був у на́ймах). **Выбыл из дому**—вийшов, ви́їхав з до́му.

Выбытие—вибуття́, ття; вибува́ння, ння; ви́їзд, ду; від'їзд, ду; ви́хід, ходу (Вибуття́ з числа́ чле́нів. Ви́хід з підприє́мства).

Выварка—I) ви́варення, ння; вива́рювання, ння; II) ви́варка, ки (вели́кий бляша́ний самова́р); III) ви́варки, рок.

Выведение—I) вихо́дження, ння; виво́дження, ння; II) (растение, животных)—вико́хування, ння; III) (выведение верха стога, крыши и т. д.)—вив(і)ршування, ння; дов(і)ршування.

Выведывание—вивідування, ння; довідування, ння; до́відка, ки; зві́ди, дів; ро́звіди, дів; випи́тування, ння; розпи́тування, ння; ви́пити, тів; ро́зпити, тів.

Выверстывать,-ся; выверстать,-ся — вирівнювати, ся; ви́рівняти, ся; (о многом)—повирівнювати, ся; рівня́ти, ся; зрівня́ти, ся (Ви́рівняла долі́вку). **Выверстанный**—ви́рівняний, зрівняний.

Выверить, выверять—вивіря́ти, ви́вірити, звіря́ти, зві́рити; (весы)—вива́жувати, вивожа́ти, ви́важити, витаро́вувати, ви́тарувати. **Выверенный**—ви́вірений, зві́рений; (о весах)—ви́важений, ви́таруваний.

Вывеска—I) ви́віска, ки; табли́ця; ці; II) (действие)—вивішування, ння; ви́вішення, ння; III) (весы)—вива́жування, ння; ви́важення.

Выветривание—I) вивітрювання, ння; провітрювання; ння; II) (о камне, жидкости)—вивітрювання, ння; вітріння, ння; звітріння, ння; ви́вітріння, ння. **Впадина выветривания**—каза́н ви́вітріння. **Карман выветривания**—шчу́рка ви́вітріння.

Выветривать,-ся; заветривать,-ся—I) вивітрювати, ся; провітрювати, ся; провітрити, ся (Одчини́ ха́ту, хай ви́вітриться); II) (о камне, жидкости)—вітри́ти, звітрі́ти, вивітрюватися, ви́вітритися (Ка́мінь вітрі́є. Без за́тички горі́лка звітрі́є); III) (о паровом поле)—підпа́рюватися, підпа́ритися, перегорі́ти. **Выветривающий** — вивітрю́ючий. **Выветрившийся** — звітрі́лий, ви́вітрілий.

Вывинчивать,-ся; вывинтить,-ся—I) вишрубо́вувати, ся; вишрубувати, ся; розшрубо́вувати, ся; розшрубувати, ся; вигви́нчувати, ся; ви́гвинтити, ся; викру́чувати, ся; ви́крутити, ся; II) (производить дыру)—вивірчувати, висве́рдлювати. **Вывинченный**—I) ви́гвинчений, ви́кручений (предмет); II) ви́вірчений, ви́свердлений.

Вывод—I) (откуда-либо)—виводі́ння, ння; ви́від, воду; II) (пятен)—вива́влювання, ння; III) ви́сновок, ви́спов (Логі́чний ви́сновок. Ви́сновок з того—о́сь який). **Делать, сделать вывод**—робити, зробити ви́сновок, виснову́вати, ви́снувати.

Выводить, вывести—I) виво́дити, джу, диш; (реже)—вивожа́ти, вивожда́ти, ви́вести; (выпроваживать)—випрова́джувати, ви́провадити; II) (выводить детей (о животных, птицах)—плоди́ти, випло́джувати, ви́плодити, виво́дити, ви́вести, навести́, вилу́плювати, ви́лупити; III) (выводить, истребляя, уничтожая)—вибавля́ти, ви́бавити, обавля́ти, оба́вити. **Выводить стену**—кла́сти, скла́сти кам'яну́ сті́ну, мурува́ти.

Выводное—вивідне́, но́го.

Вывоз—ви́віз, возу; виво́зіння ння.

Вывозной—I) вивозо́вий (Вивозо́ва й привозо́ва торгі́вля. Вивозо́ве мито); II) вивізни́й крам.

Выворачивание—I) вивертання, ння; II) перелицьо́вування, ння.

Выворачивать,-ся; выворотить,-ся — I) виверта́ти, ся; ви́вернути, ся; оберта́ти, ся; оберну́ти, ся; II) лицюва́ти; ви́лицювати, перелицюва́ти (одежду). **Вывороченный**—ви́вернений, обе́рнений.

Выгадывание—I) вига́дування, ння; вимудро́вування, ння (чого); II) (на чем)—вига́дування, ння.

Выгиб—I) вигнутя́, тя́; II) за́крут, та; коліно. **Дугообразный выгиб**—луко́вина.

Выгибание—I) вигина́ння, ння; вигнуття́, тя́; II) вихиля́ння, ння; вихиля́ти, ся (Взя́вшись у бо́ки, ро́бить вихиля́ти ся).

Выгибать,-ся; выгнуть,-ся — вигина́ти, ся; ви́гнути, ся; вихиля́ти, ся; ви́хилити, ся (На ко́нику вихиля́ється).

Выглядеть—I) ма́ти ви́гляд. **Как он выглядит**—який він ма́є ви́гляд; II) погля́нути собі́ щось (Погля́нув га́рного коня́, та гро́шей нема́).

Выгнаивать, выгноить—трухля́вити, влю, виш; струхля́вити. **Выгнаиваться**—трухля́віти, вигнива́ти, випрі́вати; (мед.)—згно́юватися, згноїтися.

Выговаривать, выговорить—I) вимовля́ти, ви́мовити, ви́казати (Не ви́мовлю я цьо́го сло́ва). **Делать выговор**—см. **Выговор.** II) застерега́ти, застере́ти, вимовля́ти, ви́мовити (У мо́вився за два́цять карбо́ванців гро́шей та ще ви́мовив собі кожу́х та чо́боти). **Выговоренный**—застережено́, ви́мовлений (Застерегти собі пра́во що зробити).

Выговор—I) вимо́ва, ви; вимі́вка, ки; ви́голос, су; гові́рка, ки; гуті́рка, ки (У неї до́бра францу́зька вимо́ва); II) нага́на, ни; дога́на, ни; доки́р, ко́ру; напоу́млення, ння. **Делать, сделать выговор**—вимовля́ти кому, застерега́ти, застерегти кого, зроби́ти комусь дога́ну, напоу́млення; (упрекать)—дорика́ти, дорі́кнути кому, вичи́тувати, ви́читати, одчи́тувати, одчита́ти моли́тву кому; (бранить, побранить)—сварити, посвари́ти кого, карта́ти, покарта́ти кого (Карта́в мене́ лихи́ми слова́ми).

Выгода—зиск, ку; кори́сть, и́сти; бари́ш, шу́; ви́года, ди; пожи́ток, тку; інтере́с, су. **Извлекать, извлечь выгоду**—ма́ти з чого зиск, користува́тися, покористува́тися з чого; баришува́ти, побаришува́ти на чому, використо́вувати, ви́користати що. **Это принесет ему выгоду**—з цього́ він ма́тиме зиск, кори́сть, бари́ш, ви́году, пожи́ток, інтере́с.

Выгодность—зисково́ність, ности; ви́гідність, ности; баришівність, ности; пожи́тність, ности; пожитовність, ности.

Выгодный—зисково́вний, кори́сний, баришови́тий, ви́гідний, пожитни́й, пожитко́вний. **Выгодно**—зисково́вно, кори́сно, ви́гідно, пожи́тно, пожитово́вно.

Выгонять, выгнать—I) виганя́ти, вигна́ти, ви́гнати, відгна́ти, відганя́ти, турли́ти, ви́турлити, витурювати, ви́турити. **Выгнанный**—ви́гнаний, ви́турений, ви́битий у пти́лицю. **Выгоняемый**—ви́гонений; II) (водку)—гна́ти, виганя́ти, вику́рювати, кури́ти.

Выгораживать,-ся; выгородить,-ся — I) відгоро́джувати, ся; відгороди́ти, ся; II) (кого, себя)—уневи́нювати, ся; уневи́ннити, ся; вигоро́джувати, ся; ви́городити кого, себе; (вывести)—сиплу́тувати, ся; ви́плутати, ся; викру́чувати, ся; ви́крутити, ся.

Выгравировать—ви́гравірувати, ви́різьбити, блю, биш.

Выгружать,-ся; выгрузить,-ся—виладо́вувати, ся; ви́ладувати, ся; вивантажувати, ся; ви́вантажити, ся; розванта́жити, ся; (снять нагруженное) — позно́сити (Позно́сьте скрині з возів). **Выгружать часть груза для облегчения судна**—ліхтува́ти кораб́ель. **Выгруженный** — ви́ладуваний, ви́вантажений, розванта́жений, позно́шений (Віз розванта́жено, скрині позно́шено до кома́ри). **Вагон выгруженный**—вагон розванта́жений.

Выгрузка—вивантажування, ння; розванта́жування, ння; виладо́вування, ння; ви́вантаження, ння; розванта́ження, ння; ви́ладування, ння.

Выгрузной—виладува́льний, вивантажний, розванта́жний.

Выгрузчик—вила́дувач, ча; виладівник, ка; вивантажник, ка; розванта́жник, ка; виноґщик, ка.

Выдавать, выдать—I) видава́ти, ви́дати (У їх хліб ви́давцем вида́ють); II) (кого, что)—вика́зувати, ви́казати на кого, що, зра́джувати, зра́дити кого, що, зра́дитися з чим, виявля́ти, ви́явити, кого, що.

Выдавливание—вида́влювання, ння; видушування, ння; вичавлювання, ння; витиска́ння, ння.

Выдалбливать, выдолбить—видо́вбувати, ви́довбати. **Выдалбливать, выдолбить пазы**—угаро́вувати, угарува́ти. **Выдалбливать, выдолбить урок**—товкти́, ви́товкти. **Выдолбленный**—ви́довбаний; (о пазах)—угаро́ваний.

Выда́ча—видава́ння, ння; ви́дача, чі. **Выдача денег**—ви́плата, ти.

Выдвигание—висо́вування, ння; висува́ння, ння; відсо́вування, ння; відсува́ння, ння.

Выдвигать,-ся; выдвинуть,-ся—I) висо́вувати, ся; ви́сунути, ся; відсо́вувати, ся; відсу́нути, ся; витика́ти, ся; ви́тикнути, ся (но́са з ха́ти); виганя́тися; ви́гнатися; II) (о человеке)—висува́тися, ви́сунутися, вибива́тися, ви́битися наперед, вго́ру; просува́тися, просу́нутися наперед. **Выдвинутый**—ви́сунений, ви́сунутий, відсу́нений, відсу́нутий. **Выдвигаемый**—вису́ваний, відсу́ваний.

Выдвиженец—висува́нець, нця.

Выделение—I) (из семьи)—ви́діл, лу; виділення, ння; віддіління, ння; ви́різнення, ння; відрізніння, ння; ви́лучення, ння; (из наследства)—ви́діл, лу (Ви́діл спа́дщини); II) (из стада)—ви́лука, ки; вилуча́ння, ння; вилу́чування, ння; ви́лучення, ння; III) (из среды чего)—ви́різнювання, ння; ви́різнення, ння; відзнача́ння, ння; відзна́чення, ння.

Выделка, выделывание—виробля́ння, ння; ви́роблення, ння; (производство)—ви́робка, ки; ви́роб, бу; виробни́цтво, ва.

Выделывать, выделать — виробля́ти, виро́блювати, ви́робити, уробля́ти, уроби́ти. **Выделанный**—ви́роблений, уро́блений; (о коже)—ви́чинений, ви́правлений.

Выделять,-ся; выделить,-ся — I) (от семьи)—виділя́ти, ся; ви́ділити, ся; відділя́ти, ся; відді́лити, ся; різни́ти, ся; відрізня́ти, ся; відрізни́ти, ся; II) (отличать, ся)—вирізня́ти, ся; ви́різнити, ся; визнача́ти, ся; ви́значити, ся; відзнача́вувати, ся; відзначи́ти, ся; значи́ти, ся; позначи́ти, ся; (вырезываться) — ви́різуватися, ви́різатися; (выдвигаться)—проступа́ти, проступи́ти, вибива́тися, ви́битися.

Выдержанность—ви́триманість, ности; витрива́лість, лости; (о стиле)—доде́ржаність, ности.

Выдерживать, выдержать—виде́ржувати, ви́держати, здє́ржувати, здє́ржати, витри́мувати, ви́тримати, втри́мати, ви́крепити, втє́рпіти. **Выдержать стиль, тон, характер**—додє́ржувати, додє́ржати чого. **Выдерживать экзамен**—склада́ти, скла́сти, здава́ти, зда́ти і́спит, екза́мен. **Выдержанный (о человеке)**—витрива́лий, ви́тресуваний; (о стиле и проч.)—додє́ржаний; (о вине)—ви́держаний.

Выдрессировать—ви́муштрувати, ви́дресувати.

Выдувной—I) видувни́й; II) ви́дутий (з ви́дутого скла).

Выдумка—ви́гадка, ки; ви́гаду, ду; зми́слення, ння; (затея)—ви́тівка, ки; (блажь) — при́мха, хи; (фантастическая)—фантасти́чна ви́гадка; химе́ра. **Выдумки**—ви́гадки, витребе́ньки.

Выдумчивый—ви́гадливий.

Выдумщик—ви́гадько, ка; ви́гадник, ка; вимисли́вник, ка; (проказник)—чмут, та; чму́тник, ка; ви́гадниця, ви́гадчиця, чмутови́ха.

Выдыхание—видиха́ння, ння; ви́дих, ху. **Выдыхать, выдохнуть**—видиха́ти, ви́дихувати, ви́дихати, ви́дихнути.

Выдыхаться, выдохнуться—видиха́тися, ви́дихатися, ви́дхатися, ви́дхнутися, ви́пахатися, вітрі́ти, звітрі́ти. **Выдохшийся**—ви́дхлий, ви́вітрілий, звітрі́лий.

Выедать, выесть—I) виїда́ти, ви́їсти; (многое)—повиїда́ти; II) виїда́ти, ви́їсти, вигриза́ти, ви́гризти (Ви́гризли миші дірку). **Выеденный**—ви́їдений, ви́гризений.

Выездной—виїзни́й (Виїзна́ се́сія су́ду).

Выезжать, выехать—виїзди́ти, виїжджа́ти, ви́їхати, від'їзди́ти, від'їжджа́ти, від'їхати; (двигаться с места)—вируша́ти, ви́рушити, ру́шити. **Выезжать на гору, вытаскивать из грязи, припрягая лошадей, волов**—бичува́тися, ви́бичуватися (Ми раз-у-раз бичу́ємося, їдучи на цю го́ру).

Выезживать, выездить—об'їжджа́ти, об'їзди́ти, об'їздити (Почали об'їжджа́ти коня́-не́бука. **Выезженный**—I) об'їжджений; II) їжа́лий (Хо́че купи́ти на ста́рість їжа́лого, сми́рного коня́).

Выемка и выем—I) вийма́ння, ння; (в одежде)—ви́кот, ту; (при обыске)—ви́їмка, ки; (в здании)—рівча́ок, чка́; жолоб́ок, бка́; (в земле)—ви́їмка, ки; вріз, зу (в залізни́чих вріза́х).

Выемочный—I) ви́їмочний; II) ви́йнятий, ви́браний; ви́копаний (Куди́ перено́сити ви́брану зе́млю?).

Выемчатый—I) рівчакува́тий, жолобува́тий, жолобкува́тий, зміюва́тий, ви́кроєний (Долото́ жолобкува́те. Лист на ду́бові—ви́кроєний).

Выживание—I) виживáння, ння; II) вигриза́ння когось звідкись, випира́ння, ння.

Выжигание—випа́лювання, ння; ви́пал, лу; випіка́ння, ння. **Место выжигания угля**—вугля́рня, ні. **Выжигание на дереве**—випіка́ння, випа́лювання.

Выжидание—вичі́кування, ння; вижида́ння, ння; дожида́ння, ння; жда́ння, ння; чека́ння, ння.

Выжидательный—вижида́льний, дожида́льний, чека́льний. **Выжидательное положение**—станови́ще вичі́кування.

Выжидать, выждать—вижида́ти, ви́ждати, дожида́ти, діжда́ти, жда́ти, пожда́ти, зажда́ти, чека́ти кого, на кого, зачека́ти, почека́ти, вичі́кувати, очі́кувати, ви́чекати, чатува́ти на що, ви́чатувати що, чита́ти на що. **Выжданный**—ви́жданий, ви́чеканий.

Выжимать, выжать—витиска́ти, ви́тиснути, вича́влювати, ви́чавити, вигні́чувати, ви́гнітити, вида́влювати, ви́давити, виду́шувати, ви́душити; (выжимать белье)—викру́чувати, повикру́чувати, одми́мати, пооджима́ти. **Выжимать растительное масло**—олію ви́бити, ви́бити, забива́ти, заби́ти.

Выжимка, выжимание—вида́влювання, ння; виду́шування, ння; витиска́ння, ння; вича́влювання, ння; вигні́чування, ння; (выжимка белья)—викручування, ння; оджима́ння, ння.

Выжимки—вида́влини, ин; ви́чавки, вок; (гуща, преимущественно кофейная, также в отстоявшемся деревянном масле)—фус, (мн.) фуси; (из свеклы на сахарном заводе)—жмáки, жми́хи; (из конопляных семян, после выжимания масла)—маку́ха, хи.

Выздоравливание—оду́жування, ння; видужування, ння.

Выздоравливать, выздороветь—оду́жувати, оду́жати, виду́жувати, ви́дужати, вичу́нювати, ви́чувати, очу́нювати, очупя́ти; (поправляться)—оклúгати; (чаще о животных)—вихо́джуватися, ви́ходитися, жусь, дишся.

Вызов—ви́клик, ку; вúкликання, ння; ви́зов, зову; ви́зив, зиву; визвáння, ння (Посла́в йому викликáння на поєди́нок, ви́зив на двобій).

Вызревание—достига́ння, ння; доспіва́ння, ння.

Вызревать, вызреть—достига́ти, дости́гти, спíти, ви́спíти, доспіва́ти, доспíти, досто́яти (Ще гру́ші не досто́яли, нерви). **Вызрелый**—дости́глий, сти́глий, доспíлий, поспíлий.

Вызывать, вызвать—кли́кати, викликáти, викли́кувати, покли́кати кудись чи до чого. **Вызвать, вызывать на суд (об истце)**—запозива́ти, запізва́ти кого (до су́ду); (о судье)—викликáти, ви́кликати кого (на суд, до су́ду). **Вызывать, вызвать что**—призво́дити, джу, диш; призвести́ до чо́го, спричи́нювати ся, спричини́тися до чого, що, спричиняти що. **Вызываемый**—викли́кований. **Вызванный**—ви́кликаний, покли́каний.

Выигрывать, выиграть—вигрáвати, ви́грати (Від цього́ твóри його́ виграю́ть). **Несколько раз в карты**—навигрáвати (Оце все я в ка́рти навигрáвáв); **в чет і нечет**—ви́цятати, таю, єш. **Выиграть процесс, тяжбу**—ви́грати спрáву, ви́позивати щось, ви́судити щось; (время)—ви́гадати час; (на чем)—зиськáти, позиськáти на чому́, вигáдувати, ви́гадати на чому́. **Выигрываемый**—ви́грáваний. **Выигранный**—ви́граний, ви́позиваний, ви́суджений, ви́гаданий на чому́.

Выискивать, выискать—вишу́кувати, ви́шукати, нашу́кувати, нащукáти щось, дошу́куватися, дошукáтися чого, ни́шпорити, ви́нишпорити щось, добирáти, добрáти. **Выисканный**—ви́шуканий, ви́нишпорений. **Выискиваемый**—вишу́кований.

Выказывать, выказать—виявля́ти, ви́являти, ви́явлювати, ви́явити, появля́ти, появи́ти, ока́зувати, оказáти, пока́зувати, показáти; (себя)—пока́зувати, показáти себе, явля́ти, ви́являти себе, ста́витися, ви́ставитися, визнача́тися, ви́значитися.

Выкармливать,-ся; выкормить,-ся—I) годувáти, ся; ви́годувати, ся; згодувáти, ся; згодо́вувати, ся; вгодо́вувати, ся; вгодувáти, ся; (о многих)—повигодо́вувати, ся; (на пастбище)—ви́пасти; II) (детей)—годувáти, згодувáти, ви́годувати, плекáти, ви́плекати, ви́тішити (Згодувáла сúна злóдія). **Выкормленный**—ви́годуваний, вгодо́ваний; (упитанный)—годо́ваний (Черне́ць годо́ваний сидить); (в садке)—сажови́й.

Выкладывать, выкласть и выложить—I) викладáти, ви́класти; (выгружать)—виладо́вувати, ви́ладувати; II) обкладáти, обкла́сти, обмуро́вувати, обмуровáти (це́глою, камíнням); III) облямо́вувати, облямувáти, обшивáти, обши́ти (одежду); IV) вирахо́вувати, рахувáти, ви́рахувати, обрахувáти, порахувáти, розмíркувáти, розмíрко́вувати.

Выключатель—виклю́чник, ка; вилу́чник, ка; вимикáч, ча (Електри́чні вимикачі́).

Выключать,-ся, выключить,-ся—виключáти, ся; ви́ключити, ся; ви́лучити, ся; вилучáти, ся; вимикáти, ся; ви́мкнутися, ся. **Выключенный**—ви́ключений, ви́лучений, ви́мкнутий. **Выключая что**—виключáючи, вилучáючи, виймáючи що, за ви́нятком чого.

Выключение—ви́ключення, ння; ви́лучення, ння; вийнятт́я, тя; ви́мкнення, ння.

Выколачивание, выколотка—вибива́ння, ння; (пыли из платья, мебели)—витрíпування, ння; (податей)—здира́ння, ння; (самоуправно)—грабува́ння, ння.

Выкорм, выкормка—годівля, лі; годува́ння, ння; (воспитание)—хов, ву (Сей кінь—свого́ хóву). **Посадить в садок для выкормки**—заки́нути в сáж. **Отдавать** (напр. те-

лят) **на выкормку**—оддава́ти на годі́влю, на ви́пас.

Выкрахмаливать, выкрахмалить—накрохма́лювати, накрохма́лити.

Выкрик, выкрикивание—ви́крик, ку; викри́кування, ння; скрик, ку; скри́кування, ння; ви́гук, ку; вигу́кування, ння; ви́клик, ку; по́гук, ку; погукування, ння.

Выкристаллизовываться, выкристаллизоваться—викристалізо́вуватися, ви́кристалізуватися.

Выкругливать,-ся; выкруглить,-ся—заокру́глювати, ся; заокру́глити, ся; ви́кругляти, ся; ви́круглити, ся.

Выкуп—ви́куп, пу; викупне́, но́го; відкуп, пу; відкупне́, ного; о́куп, пу; (за пленных)—обмі́на, ни; відмі́н, ну (Дали́ тата́рам викупно́го сто черві́нців. Привів він полоня́н у Рим бага́то, і їх о́куп збагати́в наш скарб громадський. Іде́ ми́лий, одмі́н несе́). **Викуп за невесту**—ви́куп, ві́но; (описат.) — куни́ця. **Заплатить выкуп за невесту**—да́ти куни́цю.

Выкупать,-ся; выкупить,-ся—викупа́ти, ся; викупля́ти, ся; викупо́вувати, ся; ви́купити, ся; відкупля́ти, ся; відкупа́ти, ся; відкупи́ти, ся; окупа́ти, ся; окупи́ти, ся; (из неволи)—викупа́ти з неволі; (в песнях)—відміня́ти, відміни́ти; (многих)—повикупо́вувати, повикупля́ти, повідкупляти. **Выкупленный**—ви́куплений, відку́плений, відмі́нений.

Выкупка—ви́куп, пу; викупа́ння, ння; викупівля, л (ж. р.); ви́куплення, ння.

Вылавливать,-ся; выловить,-ся—вилю́вловувати, ся; виловля́ти, ся; ви́ловити, ся; полови́ти, ся; повилю́вловувати, ся; повиловля́ти, ся; (хищнически)—плюндрува́ти, сплюндрува́ти (Сплюндрува́ли всю ри́бу). **Выловленный**—ви́ловлений; (хищнически)—сплюндро́ваний.

Вылаз—ви́лазка, ки; прола́зка, ки; лазія, зії; лазівка, ки.

Вылазка (войска)—ви́лазка, ки; ви́біг, гу; ви́скок, ку.

Вылечивать,-ся; вылечить,-ся — вилі́кувати, ви́лікувати, ся; вигоювати, ся; ви́гоїти, ся. **Вылеченный**—ви́лікований, ви́гоєний.

Вылицевать—перелицюва́ти, цюю, ює. **Вылицованный**—перелицьо́ваний.

Вылуживать, вылудить—побіля́ти, побіли́ти, лю, лиш; виполу́джувати, джую, єш; ви́полудити, джу, диш. **Вылуженный**—побі́лений, ви́полуджений.

Вымазывать,-ся; вымазать,-ся—вима́зувати, ся; нама́зувати, ся; ума́зувати, ся; ума́зати, ся; (маслом, глино́ю)—вима́щувати, ся; ви́мастити, ся; замасти́ти, ся; (дегтем и т. п.)—вишмаро́вувати, ся; ви́шмаровати, ся. **Вымазанный**—ви́мазаний, ума́заний, ви́мащений, ви́шмарований.

Вымаливание—блага́ння, ння; вимо́лювання, ння; (нищенски)—ви́жебрання, ння; жебра́ння, ння.

Вымаливать, вымолить—блага́ти, ви́благати, вимо́лювати; (нищенски)—ви́жебрувати, ви́жебрати. **Вымоленный**—ви́благаний, ви́молений, ви́жебраний.

Выманивать, выманить—I) вима́нювати, ви́манити кого; ви́вабити, блю, биш (Ви́манили во́вка з лісу. Хо́чуть ту́рки нас ви́ва́бити в поле); II) вима́нювати, ви́манити щось, виду́рювати, ви́дурити, вимантачувати, ви́мантачити, циганити, ви́циганити, вимороочувати, ви́морочити.

Вымасливать,-ся; вымаслить,-ся — засмальцьо́вувати, ся; засмальцюва́ти, ся; вима́щувати, ся; ви́мастити, ся; зама́щувати, ся; замасти́ти, ся; заяло́жувати, ся; заяло́зити, жу, зиш, ся (Геть заяло́зили ни́ жку).

Вымащивать, вымостить—вимо́щувати, вимоща́ти, ви́мостити, щу, стиш; помости́ти, щу, стиш; вистила́ти, ви́слати, стелю, стелиш; ви́стелити, лю, лиш (напр., дошками); (камнем) — брукувати, ви́буркувати. **Вымощенный**—ви́мощений, ви́стелений, бруко́ваний, бурко́ваний, ви́брукований, ви́бурко́ваний.

Вымежевывать, вымежевать—межу́вати, ви́межувати.

Вымен, выменивание—міньба́, би; вимі́нювання, ння; ви́мін, ну; вимі́на, ни; промі́на, ни.

Вымерзание—вимерза́ння, ння.

Вымеривание—вимі́рювання, ння; ви́мір, ру.

Вымеривать, вымерять, вымерить—вимі́рювати, ви́міряти, зміряти. **Вымеренный**—ви́міряний, міряний (Каза́в себе́ на мі́ряні́м ланцюгу́ спуска́ти в мо́ре).

Выметательщик,-щица—вимі́тальник, ка; вимі́тальниця, ниці; метільник, ка; метільниця, ці (Я до ха́ти та метільничку найня́в).

Выметать, вымести—вимі́тувати, ви́мести.

Вымечивать, выметить—вимі́чувати, ви́мітити, чу, тиш; значи́ти, чу, чиш; позначáти.

Вымещать, выместить—мсти́тися, щу́ся, сти́шся; помсти́тися, мщу́ся, сти́шся (Ви йо́го наб'є́те, а він помсти́ться на мені́).

Вымирание—вимира́ння, ння; (переносно)—перевід, во́ду; ви́родження, ння; псува́ння, ння (Перевід наро́дньої поезії. Пога́ному ро́ду нема́ перево́ду).

Вымогание, вымогательство—зди́рство, ва; здирщина, ни; (денег, взятки)—вимага́ння, ння (гро́шей, хабаря́).

Вымогатель—зди́рця, ці; зди́рник, ка; дерій, рія; (денег, взятки)—вимага́ч, ча (гро́шей, хабаря́).

Вымогать, вымочь—здира́ти, зде́рти, видира́ти, ви́дерти, вимага́ти, ви́могти, жу, жеш; пра́вити, влю, виш; ви́правити, влю, виш.

Вымолвить—ви́мовити, влю, виш; про́мовити, влю, виш; зговори́ти, проказа́ти, жу́, жеш. **Оказаться в состоянии вымолвить слово**—здобу́тися на сло́во (Довго мовча́в, паре́шті здобу́всь на сло́во).

Вымороченный—безхазя́йний, безгосподарний; (юридич.)—відме́рлий, відуме́рлий, відме́ртий (Відме́рта ха́та—де ви́мерла вся сім'я́, нема́ вла́сника). **Выморочное имущество, наследство**—відуме́рщина, ни; одми́рське, пустовщи́на, ни; безгосподарна спа́дщина.

Вымпел—(корабельный) прапоре́ць, пірця; стяг, гу.

Вымудрить—I) ви́мудрувати що, домудрува́тися до чого; II) ви́хитрувати що, дохитрува́тися до чого.

Вымученность—ви́мученість, ности; (принужденность)—си́лування, ння.

Вымучивать, вымучити—вимуча́ти, ви́мучити, змуча́ти, змучити, вимордо́вувати, ви́мордувати. **Вымученный**—ви́мордований, си́луваний (Його худо́жні образи—си́лувані).

Вымысл и вымысел—ви́гадка, ки; ви́гад, ду; (мн.) ви́гади; небили́ця, ці. **Вымышление**—зми́слення, ння; ви́мишлення, ння; ви́гадка, ки; ви́гад, ду.

Вымышлять, вымыслить—вига́дувати, ви́гадати, вимишля́ти, ви́мислити, слю, слиш; змишля́ти, зми́слити, слю, слиш. **Вымышленный**—ви́гаданий, ви́мислений, зми́шлений.

Вынеживать, вынежить—пе́стити, щу, стиш; ви́пестити, щу, стиш; пе́стувати, ви́пестувати.

Вынимание—вийма́ння, ння; вибира́ння, ння.

Вынимать, вынуть—вийма́ти, ви́йняти, му, меш. **Вынимать из ножен, кармана, кошелька**—добува́ти, добути, ви́добути. **Вынимать жребий**—витяга́ти жеребо́к, же́реб.

Вынос—ви́нос, су; ви́несення, ння; (запряжкою на выпос)—упро́стяж (Назу́стріч пан четверико́м упро́стяж).

Выноска—I) ви́нос, су; вино́сіння, ння; ви́несення, ння; II) ви́носка, ки; пота́тка, ки; приме́тка, ки.

Выносливость—витрива́лість, лости; терпля́чість, чости; винослúвість, вости.

Выносливый—вино́сливий, твердий на що, терп(е)ли́вий, терпля́чий; (о лошади)—везу́чий (Терпля́ча дити́на, як не бий—не запла́че).

Вынуждать, вынудить—принево́лювати, принево́лити, вимушувати, ви́мусити, примушувати, приму́сити, змушувати, зму́сити, си́лувати, приси́лувати, ви́нужувати. **Вынужденный**—принево́лений, ви́мушений, примушений, змушений, приси́луваний; (сделанный по вынуждению)—поневільний. **Быть вынужденным**—му́сіти, мушу, сиш; бути принево́леним.

Вынуждение—си́лування, ння; приси́лування, ння; при́мус, су; вимага́ння, ння.

Вынужденность—ви́мушеність, ности; поневільність, ности.

Выпад—ви́хватка, ки; ви́ступ, пу; ви́біг, гу (Кі́лька го́стрих ви́хваток проти ти́х, хто ина́кше ду́має).

Выпаривание—I) (испарение)—випаро́вування, ння; II) випа́рювання, ння.

Выпаривать,-ся; выпарить,-ся—I) випаро́вувати, ся; ви́парувати, ся (Від тепла́ вода́ випаро́вується); II) випа́рювати, ся; ви́парити, ся; (о многом)—повипа́рювати, ся (Треба́ діжки́ повипа́рювати). **Выпаренный**—ви́парений, попа́рений.

Выпарный—випарни́й.

Выпачкать,-ся чем—ума́зати, ся в що; ви́мазати, ся; обма́зати, ся; забрудни́ти, ся; закаля́ти, ся; укаля́ти, ся; вбра́ти, ся (Ви в гли́ну вбра́лися). Специальнее: (на лице)—замурзати, ся; (мукой)—уборошни́ти, ся; (грязью одежду)—задри́пати, ся; забрьохати, ся; обтала́пати, ся; (нечистотами)—уроби́ти, ся; (травою)—ви́зеленити, ся; позелени́ти, ся; (дегтем, салом и т. п.)—

засмальцюва́ти, ся; заяло́зити, ся; (валяясь)—укача́ти, ся. **Выпачканный**—ума́заний, ви́мазаний, забру́днений і т. д. (В ме́не ру́ки вма́зані).

Выпекать,-ся; выпечь,-ся—I) випіка́ти, ся; ви́пекти, ся. **Выпеченный**—ви́печений; **более выпеченный**—печені́ший; **не совсем выпеченный**—недопе́чений, глевки́й; II) пекти́, спекти́ (Поряди́лися пекти́ хліб на ліка́рню; що-дня два пе́чива печемо́—хліб і паляни́ці).

Выпестовать—ви́кохати, ви́пестити, ви́плекати, ви́пяньчити.

Выпивать, выпить—I) випи́вати, ви́пити; (с жадностью)—виду́длювати, ви́дудлити, ви́жлу(о)ктати, спива́ти, спи́ти; II) (о хмельном)—випива́ти, чаркува́ти, ся; чарчи́ну вки́нути, хили́ти, вихиля́ти, хильну́ти, ви́хилити, кубря́чити, хлебесну́ти; (сразу, очень быстро)—черкну́ти, дмухну́ти, ви́дмухнути, хильце́м ковтну́ти. **Быть выпивши**—бу́ти на підпи́тку, на підпи́тках, бу́ти підпи́лим, підпи́тим, під ча́ркою, підча́рченим, підп'я́ним, у голові́ було́, у голові́ джме́лі гули́.

Выпивка—I) (то, что пьется)—на́питки, ків; пиття́, ття; питво́, ва; II) (действие)—випива́ння, ння; випиття, ття; III) (пьянство)—пія́тика, ки. **Без выпивки**—на́сухо, без впиття́.

Выписка—I) ви́писка, ки; ви́пис, су; ви́тяг, гу (Нотарія́льний ви́пис. Це ви́тяг із старо́го руко́пису); II) (газет, книг по подписке)—передпла́чування, ння; пренумерува́ння, ння; (чего-либо не по подписке)—випи́сування, ння; ви́писання; III) (из партии союза и т. п.)—випи́сування, ви́писаня; ви́пис, су.

Выписной—виписни́й, ви́писаний (Це виписні́ коро́ви).

Выписывать, выписать—I) випи́сувати, ви́писати (Ви́пиши мені́ оцю ба́йку. Га́рно лі́тери випи́сує); (красками)—вимальо́вувати, ви́малювати, люю; II) (газеты, книги по подписке)—передпла́чувати, передплати́ти, пренумерува́ти, запренумерува́ти; (что-либо не по подписке)—випи́сувати, ви́писати (Перед війно́ю на́ші селя́ни ви́писали з-за кордо́ну саможа́тку). **Выписанный**—ви́писаний, ви́малюваний, передпла́чений (Ви́писана кни́га. Передпла́чена газе́та. Ви́малювана карти́на).

Выплавка—вито́плювання, ння; ви́топлення, ння.

Выпланирование—випланува́ння, ння.

Выпланировать—ви́планувати, спланува́ти.

Выплата—ви́плат, ту; ви́плата, ти; запла́та, ти; спла́та, ти. **Выплата частями**—спла́та на ра́ти. **На выплату**—на ра́ти.

Выплачивание — випла́чування, ння; спла́чування, ння; ви́плат, ту.

Выплачивание — випла́тування, ння; обла́тування, ння; латани́на, ни.

Выплачивать, выплатить—випла́чувати, (гроші), ви́платити, заплати́ти, опла́чувати, оплати́ти, спла́чувати, сплати́ти; (многое)—поплати́ти, повипла́чувати; (долги)—оплати́тися з по́зичками, поплати́ти борги́. **Выплаченный**—ви́плачений, запла́чений.

Выплескивание—виплі́(ю)скування, ння; вихлю́пування, ння; вибо́втування, ння.

Выполнение—I) випо́внення, ння; виповні́ння, ння; сповня́ння, ння; спо́внення; II) викона́ння, ння; справля́ння, ння; спра́влення, дове́дення до краю.

Выполнимый—здійснений, здійсни́мий.

Выполнять, выполнить—I) виповня́ти, ви́повнити, сповня́ти, спо́внити (Ви́повнив я́му земле́ю і притопта́в); II) вико́нувати, ви́конати, справля́ти, ся, спра́вити, ся; дово́дити, довести́ до ді́ла, вчиня́ти, вчини́ти (Вчини́ мою́ во́лю). **Выполнить условие**—ви́конати умо́ву, доде́ржати умо́ви. **Выполнить функции чьи**—вико́нувати чиї фу́нкції; (о неодушевленных)—пра́вити за що (Тепе́р де́рево пра́вить за залі́зо). **Выполненный**—I) ви́повнений, спо́внений; II) ви́конаний, спра́влений, дове́дений до краю. **Выполняемый** — вико́нуваний (По́суд уще́рть ви́повнений збі́жжям. Ви́конано нака́за ч...).

Выправка—I) ви́правлення, ння; ви́правка, ки; II) **военная виправка**—військо́ва ви́правка, військо́ва поста́ва, військове́ ви́муштрування, військова́ вимуштрі́вля, лі.

Выпрашивание — випро́хування, ння; (милостыни)—же́брення, ння.

Выпрашивать, выпросить—випро́хувати, ви́прохать, ви́просити; (униженно)—шапкува́ти; (божьим именем)—розбогара́дити що, збогара́дитися чого (Чи не збогара́джуся у вас пшінця́); (милостыню)—жебра́ти, ви́жебрати, злида́рити; (настойчиво) — домага́тися (По́ки

було́ домо́жемось моло́ка у па́ні). **Выпрошенный**—про́ханий, ви́проханий, ви́жебраний.

Выпроваживание — випрова́джування, ння; виряжа́ння, ння.

Выпроваживать, выпроводить—випрова́джувати, ви́провадити, виряжа́ти, ви́рядити; (прогнать грубо)—ви́тришкати, ви́шти(у)рити. **Выпроваженный**—ви́проваджений, ви́ряжений, ви́тришкований, ви́штирений.

Выпрямливать,-ся; выпрамлять,-ся; выпрямить,-ся—пра́вити, ся; виправля́ти, ся; ви́правити, ся; вирі́внювати, ся; випросто́вувати, ся; розпростува́ти, ся; ви́простувати, ся; ви́простати, ся; вистру́нчувати, ся; ви́струнчити, ся. **Выпрямившийся, випрямленный**—ви́простаний и т. д. **Выпрямляемый**—вирі́внюваний, випро́стуваний, випра́влюваний, випря́млюваний.

Выпуклость—опу́клість, лости; ви́пнутість, тости; (на пове́рхности земли́, на древесном стволе и т. п.)—горбо́вина, ни; (котловидная)—казанува́тість, тости.

Выпуклый—опу́клий, опу́кий, опу́куватий, пука́тий, пукла́стий, пукня́стий, ви́пнутий, ви́гнутий, казанува́тий, горбо́ватий, горба́тий (Геоізоте́рми бі́льше або ме́нше угну́ті й ви́гнуті. Зроби́ли йому́ труну́ з горба́тим ві́ком). **С выпуклым лбом**—горболо́бий. **С выпуклыми боками**—бока́стий, повнобо́кий. **С выпуклыми глазами**—банька́тий. **Выпуклая часть (напр. у бочки)**—опу́ка. **Выпукло**—опу́кло, опу́кувато, пука́то, горбо́вато, ви́гнуто, ви́пнуто. **Выпукло-вогнутый** — опу́кло-вгну́тий, опу́кувато-вгну́тий; (в геологии)—казанува́то-в(ві)гну́тий.

Выпускной—I) випускни́й, випуско́вий, емісі́йний. **Выпускник**—випуско́вець, вця.

Выпячивание—випина́ння, ння; віддува́ння, ння; (только о губах)—відква́сювання, ння.

Вырабатываемость — виро́блюваність, ности; витво́рюваність, ности; продук(т)о́вність, ности.

Вырабатываемый—виро́блюваний, витво́рюваний, продук(т)о́вий.

Вырабатывание, выработка—I) виро́блювання, ння; виробля́ння, ння; ви́роблення, ння; (выделка)—ви́ріб, робу; витво́рювання, ння; ви́творення, ння; проду́кція, ції; II) заробля́ння, ння.

Вырабатывать, выработать—I) виробля́ти, ви́робити, витво́рювати, ви́творити, продукува́ти, ви́продуктувати; II) заробля́ти, зароби́ти. **Вырабатывать свои взгляды, убеждения**—виробля́ти свої по́гляди, перекона́ння, ння. **Выработанный**—I) ви́роблений, ви́творений, ви́продукуваний; II) заро́блений.

Выражать,-ся; выразить,-ся—I) (определять)—визнача́ти, ся; ви́значити, ся; II) (словами)—висло́влювати, ся; ви́словити, ся (Не так ви́словив); вилива́ти, ся сло́вом, ви́лити, ся сло́вом, у сло́ві. **Если можно так выразиться**—коли́ мо́жна так ви́словитися, сказа́ти-б. **Выражать желание, принять участие в чем, присоединиться к чему**—зголо́шуватися, зголоси́тися до чо́го. **Выражаемый**—I) вия́влюваний; II) визна́чуваний; III) висло́влюваний, вимо́влюваний. **Выраженный**—I) ви́явлений; II) ви́значений; III) ви́словлений, ви́мовлений, випові́джений; (переданный) — ві́дданий; (ясно, определенно выраженный)—вира́зний (Виявля́ється вира́зне бажа́ння схова́ти части́ну пра́вди).

Выражение—I) ви́яв, у; ви́раз, у; II) ви́слов, у.

Выразитель—висло́вник, ка; вира́зник, ка; (показатель)—пока́жчик, ка.

Выразительность — вимо́вність, ности; промо́вність, ности.

Выразительный — вимо́вний, промо́вистий (Факт ду́же промо́вистий); (о глазах)—вирази́стий. **Выразительно**—вимо́вно, промо́висто, вирази́сто.

Вырасти, вырости—вироста́ти, ви́рости, зроста́ти, зро́сти, позроста́ти, повироста́ти, порости́, підніма́тися, підня́тися; (сильно)—вигоня́тися, ви́гнатися.

Вырезывать, вырезать, вырезать—I) вирі́зувати, ви́різати, витина́ти, ви́тяти, тну, тнеш; (много)—повирі́зувати, повитина́ти.

Вырождаемость—звироднілість, лости; виро́джуваність, ности. **Национальная вырождаемость (денационализация)**—винародо́влення, ння.

Вырождаемый—виро́джуваний.

Вырождаться, выродиться—виро́джуватися, ви́родитися, перево́дитися, перевести́ся, зво́дитися, звести́ся, позво́дитися, ми́ршавіти, зми́ршавіти, марні́ти, ви́марніти. **Вырождаться национально (денационализироваться)**—винародовля́тися, ви́народовитися. **Выродившийся**—звироднілий. **Выродившаяся порода**—перері́д, ро́ду; перері́дка, ки; перево́дка, ки; переводня́, ні (Ця пшени́ця—перево́дка).

Вырождение—ви́родження, ння; вирожде́ння, ння; перевід, ду (Д о́ б р о м у р о́ д у н е м а́ п е р е в о́ д у), перері́д, ро́ду. **Национальное вырождение (денационализация)** — винародо́влення, ння.

Выручать, выручить—I) визволя́ти, ви́зволити, відзво́ляти, відзволи́ти, ратува́ти, ви́ратувати, поратува́ти, виручáти, ви́ручити, допомогти́, відкасну́ти кого від чого. **Выручаться, выручиться**—(б е з л.) уторжи́тися (К а р б о́ в а н ц і в з п'я т ь д е с я́ т у т о р ж и́ л о с я, ч и н і?). **Выученный**—I) ви́зволений, ви́ручений; II) уторго́ваний (У с і́ в т о р г о́ в а н і г р о́ ш і в к р а́ д е н о).

Выручка—I) ви́звіл, волу; поряту́нок, нку; допомо́га, ги; ви́ручка, ки; II) вторго́вані гроші, уторгува́ння, ння; ви́торг, гу (П о т р а́ т и в у с е́ с в о є́ в т о р г у в а́ н н я); III) (п р и л а в о к) —ля́да, ди; крамни́чний стіл.

Выряжать,-ся; вырядить,-ся—убира́ти, ся; убра́ти, ся; виряжа́ти, ся; ви́рядити, ся.

Высадочный—висадко́вий. **Высадок** — ви́садок, ка.

Высвобождать, -ся, высвободить, -ся—визволя́ти, ся; ви́зволити, ся; відзволя́ти, ся; відзволи́ти, ся; видобува́ти, ся; ви́добути, ся; (у п и р а я с ь)—випру́чувати, ся; ви́пручати, ся (Д и т и́ н а і з с п о́ в и т к у в и́ п р у ч а л а р у́ к и).

Высвобожденный—ви́зволений, відзво́лений, ви́добутий, ви́пручаний.

Высвобождение—визволя́ння, ння; визво́лення, ння; ви́звіл, волу; видобуття́, ття; (у п и р а я с ь)—випру́чування, ння.

Выселять, выселить—виселя́ти, ви́селити, відселя́ти, відсели́ти; (н а с и л ь н о) — викида́ти, ви́кинути; (с з е м е л ь н о г о у ч а с т к а)—вируго́вувати; (м н о г и х)—повируго́вувати (Я в а с в і д с е л ю́ з в і́ д с і л ь г е т ь о т у д и́ н а д с т а в).

Выселяться, выселиться — виселя́тися, ви́селитися, відселя́тися, відсели́тися, схо́дити, зійти́, посхо́дити з чо́го (С л о б і д с ь к і́ к о з а к и́ щ е з а Х м е л ь н и́ ц ь к о г о з У к р а́ ї н и п о с х о́ д и л и).

Выселение—виселя́ння, ння.

Высказывание—висло́влювання, ння; вика́зування, ння (С м і́ л и в е в и к а́ з у в а н н я п р а́ в д и в в і́ ч і).

Выскабливание—вишкріба́ння, ння; вишкря́бування, ння; вискрома́джування, ння; ви́скріб, ребу; ви́шкреблення, ння; вискрома́дження, ння.

Высказывать, высказать—висло́влювати, ви́словити, вика́зувати, ви́казати, вимовля́ти, ви́мовити, виповіда́ти, ви́повісти (Ц ь о́ г о н е в и́ к а ж е ш с л о в а́ м и). **Высказанный**—ви́словлений, ви́мовлений, ви́казаний, ви́явлений. **Высказываемый**—висло́влюваний, вика́зуваний, вимо́влюваний, виповіда́ний.

Выскакивать, выскочить, выскокнуть—I) вистри́бувати, ви́стрибати, ви́стрибнути, виска́кувати, ви́скочити, ви́ска(і)кнути, випли́гувати, ви́плигнути; II) вихо́плюватися, ви́хопитися, вихва́чуватися, ви́хватитися, ви́зватися, ви́рватися; III) (в ы с к о ч и т ь н а т е л е)—наряди́тися.

Выслуга—I) ви́слуга, ги; заслу́га, ги; II) ви́служення, ння. **По выслуге лет**—ви́служивши свої літа́. **За выслугу лет**—за ви́слугу літ.

Выслуживание — вислуго́вування, ння; ви́служення, ння.

Выслуживать, выслужить—I) вислу́жувати, ви́служити, вибува́ти, ви́бути (В и́ с л у ж и в, з а с л у ж и́ в з а р і к к о н я́ с о б і); II) заслужи́ти.

Выслуживаться, выслужиться—вислу́жуватися, ви́слугуватися, ви́служитися, заслужи́тися (Н а в с і х б р е́ ш е —в и с л у г о́ в у є т ь с я п е р е д п а́ н о м).

Выслушивание, выслушание—вислу́хування, ння; ви́слухання, ння; (с в и д е т е л е й н а с у д е, в о о б щ е м н о г и х и л и м н о г о е)—переслу́хування, ння; переслу́хання, ння; (б о л ь н о г о)—обслу́хування, ння; обслуха́ння, ння; переслу́хування, ння; переслуха́ння, ння.

Выслушивать, выслушать—вислу́хувати, ви́слухати, дослуха́ти, переслу́хати, прослу́хати. **Выслушивать все или всех** — переслу́хувати, переслу́хати. **Выслушивать до конца**—дослу́хувати, дослу́хати до краю. **Выслушивать больного** — обслухувати, обслу́хати. **Выслушанный**—ви́слуханий, переслу́ханий, дослу́ханий, обслу́ханий. **Выслушиваемый**—вислу́хуваний, вислухо́вуваний.

Высматривать, высмотреть—I) вигляда́ти кого, визира́ти кого; II) гляді́ти, нагляда́ти, нагле́(я)діти, пильнува́ти, назира́ти, назори́ти, пантрува́ти, ви́пантрувати, визира́ти, вигляда́ти, ви́глядіти що; (о с м о т р е т ь)—видивля́тися, ви́дивитися в чому. **Высматривая**—визира́ючи, ви́зирцем, ви́зирці; III) **высмотреть невесту, ребенка**—нагле́діти молоду́, вигле́діти дітей.

Высмотренный—ви́гляджений, ви́зорений, назо́рений.

Высокий—висо́кий, (у м.) височе́нький, (у в.) височе́нний, височе́зний; вели́кий, (у м.) велича́нький, (у в.) велича́н(з)ний (Висо́ке не́бо. Височе́нні го́ри. На гала́вині стоїть велича́зний дуб, ви́щий за всі и́нші). **Высокая цена**—вели́ка, висо́ка ціна́. **Наивысший**—найви́щий.

Высокомерие—зарозумі́лість, лости; високоду́мство, ва; надмі́рні го́рдощі; надмі́рна пиха́, бундю́чність, ности.

Высокомерничать—зарозумі́ватися, зарозуміти́ся, бути зарозумі́лим, ви́соконестися, вдава́тися в пиху́, бундю́читися, пишни́тися (Не вдава́лись у столи́чну пиху, жартува́ли).

Высоконравственный — високомора́льний, високоети́чний.

Высокопарность—високохма́рність, ности; висо́ке літа́ння; високомо́вність, ности; пишномо́вність, ности; (шутл.) —високошта́льність, ности; наду́тість, тости.

Высокопочтенный — високопова́жний, ве́льми (ви́соко) шано́вний.

Высокоуважаемый — високошано́ваний, високопова́жаний.

Высокохудожественный — високоартисти́чний, високохудо́жній, високомисте́цький.

Высокочтимый—високошано́ваний, високопова́жний.

Высота—висо́чінь, че́ни; височина́, ні; височини́, ні; висо́та, ти; вишини́, ні; висо́кість, кости. **Высоты**—висо́кости, висо́кість, верши́ни. **На одной высоте с кем**—врівні́ з ким. **Высотой**—завви́шки, звви́шки, ви́соко. (А в тім покої були ві́кна на три са́жні ви́соко). **С высоты**—з височини́, з висо́ка (Ви щасли́ві, висо́кії зо́рі, всё на сві́ті вам ви́дко з висо́ка).

Выспрашивать, выспросить—випи́тувати, ви́питати що у кого, вивідувати, ви́відати що у кого, допи́тувати́ся. допита́тися чого у кого; (настойчиво)—наставля́ти на ко́го. **Выспрашиваемый**—випи́туваний, вивідуваний. **Выспрошенный**—ви́питаний, ви́віданий.

Выставка—виста́ва, ви; ви́ставка, ки. **На выставку**—на по́каз.

Выставлять, выставить—виставля́ти, ви́ставити. Теснее: I) вистановля́ти, ви́становити (Ви́становили по́двійні ві́кна); II) вистро́мловати, ви́стромити, висува́ти, ви́сунути, витика́ти, ви́ткнути. **Выставленный**—ви́ставлений, ви́стромлений, ви́сунений.

Выстрагивать, выстрогать—вистру́гувати, ви́стругати, ге(м)блюва́ти, виге(м)блювати. **Выстроганный**—ви́струганий, ви́ге(м)блюваний.

Выстраивание—(о здании из дерева)—вибудува́ння, ння; будува́ння, ння; (из камня)—вимуро́вування, ння; мурува́ння, ння; (о войске)—ушико́вування, ння; шикува́ння, ння; ви́шикування, ння.

Выстрел—стріл, лу; по́стріл, лу; **холостой выстрел**—ви́стріл без набо́ю, сліпи́й.

Выстужать, выстуживать, выстудить—вистуджувати, ви́студити, вихолоджувати, ви́холодити; (частым открыванием дверей)—ви́скрипати (Ви́скрипали ха́ту). **Выстуженный**—ви́стужений, ви́холоджений.

Выступ—ви́ступ, пу; (крыши)—ви́пуст, сту; (скалы)—при́скалок, лка; (земли, вдающейся в чужую землю)—за́кло, ла; (у печки для спичек и пр.)—каруна́, ки.

Выступать, выступить—виступа́ти, ви́ступити, виходжа́ти, вихо́дити, ви́йти, вирушáти, ви́рушити, вибра́тися, ви́братися; (резко вперед)—вирива́тися, ви́рватися; (из ряда)—висува́тися, ви́сунутися, вихиля́тися, ви́хилитися, ви́ставити, ви́стати, витика́тися, ви́ткнутися; (против кого)—става́ти про́ти, руша́ти на ко́го. **Выступать из границ приличия**—перейти́ ме́жі прис то́йности.

Высчитывание—I) вирахо́вування, ння; обрахо́вування, ння; вилі́чування, ння; облі́чування, ння; (учет)—о́блік, ку; II) (из заработка)—одверта́ння, ння; вивертáння, ння; одрахува́ння, ння.

Высчитывать, высчитать—I) вирахо́вувати, ви́рахувати, обрахо́вувати, зрахува́ти, вилі́чувати, ви́лічити; (учитывать)—облі́чувати, облічи́ти, чи́слити, ви́числити, обчи́слити; II) (из заработка)—одверта́ти, одвернути, вивертáти, ви́вернути (з платні́ ко́му).

Высший—ви́щий, найви́щий, зве́рхній Ви́ща шко́ла. Найви́ща вла́да). **Высшее положение**—ви́ще ста́новище, зве́рхність, ви́щість. **Высшие классы общества**—верхи́ громадя́нства.

Высылать, выслать—висила́ти, ви́слати, надсила́ти, надісла́ти; (ссылать)—зсила́ти, зісла́ти; (много)—поз(ви)сила́ти; (отправлять)—виряжа́ти, ви́рядити, виправля́ти, ви́правити. **Высланный**—I) ви́сланий, надісланий;

II) (ссыльный)—заслáний, вúсланец, нця; заслáнець, нця.

Высь—висóкість, кости; висотá, ти; височúнь, чíни, височúня, нí.

Выталкивание—випихáння, ння; виштóвхування, ння; виштýрхування, ння; випирáння, ння.

Выталкивать,-ся; вытолкать,-ся—випихáти, ся; вúпхати, ся; вúпхнути, ся; вúштовхнути, ся; вúштурх(к)ати, ся; вúштовхнути, ся; вúштур(к)ати, ся; вúштурхнути, ся. **Выталкиваемый**—випúханий, виштóвхуваний, виштýрхуваний. **Вытолканный, вытолкнутый**—вúпханий, вúпхнутий, вúштовханий, вúштурханий, вúгнаний. **Выталкивающий**—випúхач, ча.

Вытаращивать, вытаращить—вирячувати, вúрячити, витріщáти, вúтріщити, вúторопити; (о многих)—повиторóплювати, вилýплювати, вúдупити, вúп'ясти, óчі видивля́ти, вúзиритися на кого. **Вытаращенный**—вúрячений, вúтріщений, вúбалушений.

Вытерпливать, вытерпеть—терпíти, вúтерплювати, вúтерпіти, стéрплювати, стéрпіти, перетéрплювати, перетéрпіти, одтéрплювати, одтéрпіти (За все мú одтерпíли). **Вытерпеть до конца**—дотéрпіти; (страдания, муки)—відстраждáти; (много)—набíдувáтися, набíдитися.

Вытеснять, вытеснить—витискáти, вúтиснути, випирáти, вúперти, випихáти, вúпхати; (выживать)—вигризáти, вúгризти кого звíдки. **Вытесненный**—вúпертий, вúтіснений, вúпханий. **Вытесняемый**—витúскуваний, випúраний, вúпиханий.

Вытирание—витирáння, ння; утирáння, ння; обтирáння, ння.

Вытравливать, вытравлять, вытравить—витрáвлювати, витравля́ти, вúтравити, витрóювати, вúтроїти. **Вытравленный**—вúтравлений, вúпасений, вúтолочений, вúтруєний; (о плоде)—зíгнаний. **Вытравленный луг, поле**—витолочений, випасений.

Вытье—виття́, ття; квилíння, ння; скигля́ння, ння; (оплакивание)—зáводи, дів; голосíння над ким.

Вытягивать, вытянуть—I) (извлекать)—витягáти, тягти́, вúтягти, стягáти, стягти́; II) (протягивать)—вúпростувати, вúпростати, простягáти, простягти́.

Вытяжка—I) витягáння, ння; вúтягнення, ння; вúпнутість, тости; (стоять на витяжку)—стоя́ти навви́пинку, вишинáючись; II) (сущ.)—вúтяжка, ки; екстрáкт, ту; III) **вытяжки сапожные**—вúтяжки; IV) витяжни́й душни́к, ка; вúтяжка, ки.

Выучивание—вивчáння, ння; навчáння, ння; завчáння, ння; вúвчення, ння; навчíння, ння.

Выучивать,-ся; выучить,-ся — вивчáти, ся; вúвчити, ся; навчáти, ся; навчúти, ся. **Выучиваемый**—вúучуваний. **Выученный**—вúвчений, нáвчений.

Выхватывание—вихóплювання, ння; вихвáчування, ння; вúхоплення, ння; вúхвачення, ння; вúхват, ту.

Выхлопатывать, выхлопотать—виправля́ти, вúправити, виклопóтувати, вúклопотати що, вúстарáтися про що, (реже) чого (Ти-ж грóшей вúстарайсь).

Выход—вúхід, ходу; хід, хóду (З нáшого подвíр'я два вúходи). **Найти выход**—зарáдити кому, порáдити собí з чим, дáти собí рáду, порáду.

Выходной—вихíдний, выходóвий. **Выходной день**—вíльна (вихíдна) днúна. **Выходное пособие**—вибувнá, вихíднá допомóга.

Выцарапывать, выцарапать, выцарапнуть—видря́пувати, вúдряпати, вишкря́бувати, вúшкрябати, видирáти з чúїх пáзурів. **Выцарапанный**—видря́паний, вúшкрябаний, вúдертий.

Вычерпывать,-ся; вычерпать,-ся — вичéрпувати, ся; вúчерпати, ся. **Вычерпанный**—вúчерпнутый, вúчерпаний. **Вычерпывающий** — вичерпнúй (вичерпнí звíстки, вичерпнá машúна), черпáльний (Черпáльна машúна). **Вычерпываемый**—вичéрпуваний.

Вычет—одвертáння, ння; олíчка, ки; одрахувáння, ння. **Сделать вычет из жалованья**—вúвернути, одвернýти з платнí, зробúти одрахувáння з платнí; (как наказание)—зробúти одбáву з платнí.

Вычисление—обчислíння, ння; обчислíння, ння; обчислення, ння; вилíчування, ння; рахувáння, ння; вирахóвування, ння; обрахóвування, ння.

Вычислять, вычислить—обчисля́ти, обчúслити, вилíчувати. вúлічити, злічúти, вирахóвувати, вúрахувати, обрахувáти, розлíчувати, розлічúти.

Вычитание—віднúмання, ння; відлíч, чи; óблíч, чи.

Вычитать, вычесть—віднúмати, відня́ти, одчисля́ти. одчúслити, відлíчувати, відлічúти. **Вычитаемый**—віднúманий, відлíчуваний.

Вычитывать, вычитать—вичúтувати, вúчитати (книгу в книзі); начúтувати, начитáти. **Вычитанный**—вúчитан-

ний, начи́таний. **Вычитаемый**—ви(на)чи́туваний.

Вычурность—вига́дливість, вости; химе́рність, ности; кучеря́вість, вости.

Вычурный—I) мере́жаний, цяцько́ваний; II) вига́дливий, химе́рний, кучеря́вий, вузлува́тий, му́дрий, примхува́тий. **Вычурно**—вига́дливо, химе́рно, кучеря́во, вузлува́то, примхува́то.

Вышеизложенный—вищепо́даний, вищеви́ложений, звищпи́саний, пови́щий.

Вышеименованный--вищена́званий, вищмено́ваний.

Вышеисчисленный — вищезрахо́ваний, вищезлі́чений; (перечисленный) —вищеви́числений.

Вышележащий—пови́щий.

Вышенаписанный — вищенапи́саний, звишпи́саний.

Вышеоб'явленный — вищеопові́щений, вищеознайо́млений.

Вышеозначенный—вищезазна́чений, зазна́чений вгорі; вишепока́заний.

Вышеприведенный—вищенаве́дений.

Вышереченный—вищереченний.

Вышесказанный—вищеска́заний.

Вышеуказанный—вищепока́заний.

Вышеупомянутый—вищезга́даний, передшезга́даний.

Вышка—I) варті́вня, ні; дозірна́ ве́жа; II) горі́шня світли́ця, ці; III) горі́ще, ща.

Вышлифовать—одшліфува́ти, ви́шліфувати; (переносно) ви́гладити (Київ будь-яко́го нете́су ви́гладить).

Вышучивание—висмі́ювання, ння; висміва́ння, ння; жартува́ння з ко́го.

Выщелачивание—золі́ння, ння; лу́жіння; ння; ви́зоління, ння; ви́лужіння, ння; (почвы) вилуго́вування, ння; ви́лугува́ння, ння.

Выяснение—вия́снюваня, ння ви́яснення, ння; з'ясо́вування, ння; з'ясува́ння, ння; висві́тлювання, ння; висві́тлення, ння; усвідо́млювання, ння собі; усвідо́млення, ння.

Вьюга—заметі́ль, іли; хуртови́на, ни; завірю́ха, хи; мете́лиця, ці; за́меть, ти; сніжни́ця, ці; сніговійни́ця, ці; фу́га, ги; ху́га, ги; завія, вії; хурте́ча, чі; ві́хола, ли; (с мокрым снегом) —хви́жа, жі; хви́ща, щі.

Вьюк—юк, ю́ка; в'ю́к, ка; торо́ки, ків; ладу́н, на; (чаще)—ладу́нок, нку; тлумо́к, мка (Одвяза́в ладу́н од то́рока і відро́ оли́ви наточи́в).

Вьючить—I) ючи́ти, в'ючи́ти (ко́ні, верблю́ди); II) приторо́чувати, що; в'ючи́ти, що; ладува́ти на ко́ней що.

Вьющийся—(о растении)—в'юнкува́тий, ви́ткий, батожи́стий, тичкови́й, тични́й (Тичкова́ квасо́ля); (о волосах)—кучеря́вий.

Вязанка — в'я́зка, ки (напр., сі́на, бу́бликів); обере́мок, мка; о́берем, му (дров); в'яза́нка, ки (дров).

Вязанный—I) в'я́заний; II) пле́тений (Пле́тена рукави́ця).

Вязкость—ли́пкість, кости; липу́чість, чости; ма́сткість, кости; гру́зькість, кости; гле́вкість, кости; глеюва́тість, тости; (в химии—о жидкости)—гу́стість, тости.

Вязь—в'яза́ння, ння; звяза́ння, ння; в'я́зь, в'я́зи. **Цветочные вязи**—ки́тиці з квітів, гірля́нди. **Писано вязью**—пи́сано в'я́ззю, пле́теним письмо́м.

Вялить, вывялить—в'яли́ти, звяли́ти (В'яли́ть ри́бу. Чужина́ в'яли́ть, як били́ну). **Вяленный**—в'я́лений, в'я́лий (Просі́льно-в'я́ла і сві́жа ри́ба).

Вялость—I) зв'я́лість, лости; прив'я́лість, лости; II) мля́вість, вости; кво́лість, лости.

Вялый—I) зав'я́лий, прив'я́лий; II) мля́вий, оспа́лий, кво́лий; (насмеш.)—лемішкува́тий, мару́дний, розлі́злий. **Делать вялым, вялить**—в'яли́ти, звяли́ти. **Вяло**—мля́во. **Делать вяло**—роби́ти мля́во, роби́ти, як не своїми.

Вящий—бі́льший, ви́щий, кра́щий, лі́пший.

Г

Гавань—га́вань, ни; по́рт, рту; при́стань, ни.

Гавкать—бреха́ти, га́вкати, гавкоті́ти, ти́ш (Тихо в селі́, ті́льки де-не-де соба́ки бре́шуть).

Гадание—ворожі́ння, ння; ворожба́, би́; воро́жбитство, ва.

Гадательный—I) здога́дний; II) непе́вний. **Гадательно**—I) здога́дно, за здо́гадом; II) непе́вно.

Гадать—I) ворожи́ти; II) гада́ти, міркува́ти про що, розважа́ти що (Ста́ли ду́мати гада́ть, чим дити́ну годува́ть).

Гаерство—вдава́ння куме́дій, блазну́вання, ння; блазе́нство, ва; дурникува́ння, ння; штука́рство, ва.

Гаерствовать—кумедія́нити, блазнува́ти, штука́рити.

Газета—газе́та, ти; часо́пис, су; (еже-

дневная)—щоде́нний часопис, щоде́нник, ка; (еженедельная)—тижневи́к, ка. **Стенная газета**—стінний часо́пис, стінна́ газе́та. **Устная газета**—у́сна газе́та.

Газетный—газе́тний, часопи́сний (Газе́тна опові́стка), газетя́рський (Газетя́рська праця).

Газетчик—газетя́р, ря́; газе́тник, ка; дневника́р, ря́.

Газовидный—газува́тий.

Газовый—га́зовий (Га́зове світло).

Газоем—газозбі́р, збо́ру.

Газокалильный—газожа́ристий, накарбо́ваний га́зом.

Газомер, газомеритель—газомі́р, ру.

Газометр—газомі́р, ру; газоме́тр, тру.

Газомотор—газомото́р, ра; га́зовий мото́р, га́зовий двигу́н.

Газообмен—вимі́на га́зів, газообмі́на, ни.

Газообразность—газува́тість, тости; газо́вість, вости.

Газообразный—газува́тий.

Газоосвещение — газоосві́тлення, ння; га́зове сві́тло; га́зове освітлення, ння.

Газопровод—газопро́від, воду.

Газопроводный—газопрові́дний. **Газопроводные материалы** — газопрові́дна снасть, газосна́сть, сти.

Газопроводчик—газопрові́дник, ка; га́зовий ма́йстер, стра.

Галантерейный—галантері́йний. **Галантерейность**—галантері́йність.

Галантерея—галантері́я, рії. **Галантерейщик**—галантері́йник, ника.

Галиция—Галичина́. **Галицийский**—I) га́лицький; II) (относ. к галичанам)—галича́нський.

Галлерея—галере́я, реї; (открытая, обыкновенно с фасада)—підсі́ння, ння; (вокруг дома)—кружга́нок, ка; (крытая галлерея вокруг церкви)—опаса́ння, ння; басáнь, ни.

Галлицизм—галліци́зм, му.

Галлон—галóн, ну.

Галлюцинация—галюцина́ція, ції; галюцинува́ння, ння; мана́, ома́на, ни; обма́ра, ри; прима́ра, ри; (слуха)—слухова́ ома́на; (зрения)—зорова́ ома́на.

Галлюцинировать — маги галюцина́цію, ома́ну, обма́ру; галюцинува́ти.

Галстук—га́лстух, ха; крава́тка, ки. **Заливать за галстук**—запива́тися, напива́тися, торка́ти (От і́ хоро́ший чолові́к, тíльки торка́ бага́то, а голова́ золота́).

Гальванизация, гальванизирование — гальвані́зування, ння.

Гальванизировать—гальвані́зувáти. **Гальванизированный** — гальвані́зо́ваний, погальвані́зо́ваний.

Гальванизм—гальвані́зм, му.

Гальванический—гальвані́чний. **Гальванический ток**—гальвані́чний протíк, то́ку; гальвані́чний стру́мінь, меня. **Гальванически**—гальвані́чно.

Гальванометр—гальваноме́тр, тра; гальваномі́р, ра.

Гальванопластика — гальванопла́стика, ки. **Гальванопластический**—гальванопласти́чний.

Гам—гамі́р, ору; гам, у.

Гамма—га́ма, ми; скáля, лі.

Гарантировать—гарантува́ти, загартантува́ти, безпе́чити, забезпе́чувати, забезпе́чити, убезпе́чити, убезпечáти, да́ти зару́ку. **Гарантированный**—гарантóваний, забезпе́чений, убезпе́чений.

Гарантия—гара́нтія, тії; забезпе́ка, ки; убезпе́ка, ки; запору́ка, ки; зару́ка, ки.

Гардероб—гардеро́ба, би; (теснее)—I) о́діж, оде́жи; убра́ння, ння; II) оде́(і)жна ша́хва. **Обзавестись гардеробом**—спра́витися, спра́вити всю потрíбну оде́жу (Спра́вили ді́вці все, хочі́ заміж).

Гардеробный—гардеро́бний, оде́(і)жний.

Гарем—харе́м, му; жіно́чі поко́ї, ко́їв. **Гаремный**—харе́мний, харе́мовий.

Гармонизировать—гармонізува́ти, згармонізува́ти.

Гармонировать—гармоню́вати з чим і до чого, ладна́ти з чим; (подходить)—пасува́ти до чого, лицюва́ти до кого, до чого (Цей випадок ні́би не лицю́є до зага́льного о́бразу Карпе́нка-Ка́рого); не різни́ти з чим.

Гармоничность—гармоні́йність, ности; гармоні́чність, ности.

Гарнитур—гарніту́ра, ри; окра́са, си; озло́ба, би (І рек во гніві: потреблю́ твою́ красу́, твою́ озло́бу).

Гарцювание (на лошади)—гарцю́вання, ння; вигравáння конем; (о лошади)—басува́ння, ння; вигравáння.

Гарь—гар, ру; згари́тина, ни; горíле, лого (Смерди́ть горíлим); (от волос, шерсти) — с(ш)ма́лятина, ни; палени́на, ни; (от бумажной полотняной ткани) — портни́на, ни.

Гасить—I) (огонь)—гаси́ти, шу, сиш; погаси́ти, шу, сиш; вгаша́ти, вгаси́ти, вига́шувати, ви́гасити, згаша́ти, згаси́ти (Вигасила жарна вугілля); II) (известь)—розпуска́ти вапну,

люсува́ти. **Гашеный** (о б и з в е с т и)—розпу́щена, га́шена, люсо́вана, ва́пна.

Гаснуть—га́снути, згаса́ти, гаси́тися, примерка́ти, примеркнути (Г а́ с н е с о н ц е. З г а с а́ є п о ж е́ ж а. М і́ с я ц ь п р и м е р к а́ є).

Гастрический—гастри́чний, гастрі́йний, шлунко́вий, черевни́й (Г а с т р и́ ч н і х о р о́ б и).

Гастроном—I) гастроно́м, ма; II) смако́ша, ші; ласу́н, на́; ласі́й, ія.

Гать—гре́бля, лі; гать, ти; гат, ту; га́та, ти; га́тка, ки; (м а л е н ь к а я у б е р е г а)—прига́ток, тка.

Гвоздь, гвоздик—I) цвях, ха́; цвя́шок, гві́здяр, ра́.

Гвоздеобразный—гвіздкува́тий, цвяхува́тий.

Гвоздильня—цвяха́рня, ні; гвіздя́рня, ні.

Гвоздь, гвоздик—Г) цвях, ха́; цвя́шок, шка; гві́здок, здка́; (с а м ы й б о л ь ш о й)—смерте́льник; (д л и н н ы й и т о н к и й, п о л о в о й и к р о в е л ь н ы й)—бретна́ль, ля́; брента́ль, ля́; (д л я о б и в к и)—цвя́шок, шка; (п о д к о в н ы й)—ухна́ль, ля́; вухна́ль, ля́; (д л я ш и н)—шина́ль; (д л я т е с а)—гонта́ль, ля; (б о л ь ш о й и з а г н у т ы й)—костя́ль, ля; (д е р е в я н н ы й б о л ь ш о й)—ти́бель, бля. **Усеянный гвоздиками**—цвяхо́ваний, ви́цвяхований.

Где—де; **где-бы**—де-б; **где-бы ни**—хоч де; **где-бы то**—де-б-то; **где-бы то ни было**—аби-де; **кое-где**—де-де, де-не-де, десь-не-десь, поде́куди, де́куди; **где-же**—де-ж, де-то; **где-нибудь**—де-не́будь, де-будь, десь, аби-де, бу́дь-де; **где попало**—аби-де.

Гегемония—гегемо́нія, нії; передува́ння, ння; про́від, про́воду.

Гексаметр—гекса́метр, тру.

Гектар—гекта́р, ра.

Гектограмм—гектогра́м, ма.

Гектограф—гекто́граф, фу.

Гектолитр—гектолі́тр, тра.

Гектостер—гектосте́р, ра.

Генеральный—зага́льний, головни́й, генера́льний. **Генеральное межевание**—зага́льне (генера́льне) межува́ння. **Генеральное сражение**—бій остато́чний. **Генеральный штаб**—генера́льна (найви́ща) військова́ управа.

Генератор (физ.)—генера́тор, ра (Г е н е р а́ т о р е л е к т р и́ ч н о г о п р о т о́ к у; г е н е р а́ т о р п р о́ м е н я, с в і́ т л а).

Генерация—I) (п р о и с х о ж д е н и е)—похо́дження, ння; II) (п о к о л е н и е)—генера́ція, ції; поколі́ння, ння; коліно, а.

Генетический—генети́чний (Г е н е т и́ ч н и й з в я з о́ к п о д і́ й).

Гениальный—геніяльний. **Гениальность**—геніяльність, ности.

География—географія, фії; землепис, су.

Географический—географі́чний, землепи́сний. **Географическая карта**—ма́па, пи.

Геодезический—геодези́чний.

Геодезия—геоде́зія, зії.

Геология—геоло́гія, гії. **Геологический**—геологі́чний. **Геолог**—геоло́г, га.

Геометрия—геоме́трія, рії. **Геометрический**—геометри́чний.

Гербарий—гербарій, ія; зільни́к, ка́; травни́к, ка́.

Германия—Герма́нія, нії; Німе́ччина, ни. **Германизм**—германізм, му.

Герметический—герметичний. **Герметически**—герметично. **Герметичность**—герметичність, ности.

Героизм—героїчність, ности; геро́йство, ва; героїзм, му.

Героикомический—героїкомічний.

Гиалургия—гіялу́ргія, ії; гу́тництво, ва; скля́рство, ва; виробни́цтво скла.

Гибель—I) заги́н, ну; заги́біль (заги́бель), бели; згу́ба, би; (р е ж е)—поги́бель, ли; ги́бель, бели; погу́ба, би; (е щ е р е ж е)—пагу́ба, би; згин, ну; заги́б, бу; заги́ба, би. **Привести к гибели**—дове́сти до заги́ну. II) **Несметное множество**—тьма тьме́нна, до напа́сти, до сму́тку.

Гибельно—згу́бно, заги́бно (З а г и́ б н о р о б и́ т и в з а в о́ д і).

Гибельный—згу́бний, згубли́вий, заги́бний, погу́бний, поги́бельний. **Гибельная вещь, происшествие**—погу́ба, би.

Гибкий—гнучки́й, гну́чий, гинки́й, бгачки́й (Т о п о́ л я г н у ч к а́ т а в и с о́ к а. Г н у́ ч к а ч е́ с н і с т ь. П а́ н с ь к а п р а в д а́ н а в с і́ б о́ к и г н у́ ч а. Б г а ч к а́ с о в і с т ь); (к о л е б л ю щ и й с я)—хисткий, хипки́й, хилки́й; (э л а с т и ч н ы й)—вигі́нистий, вигінча́стий.

Гибкость—гну́чкість, кости; гну́чість, чости; хи́сткість, кости; хи́лкість, кости; хви́сткість, кости; вигі́нистість, тости.

Гибнуть—ги́нути, загиба́ти, пропада́ти, ги́біти (Л и х а́ г о д и́ н а—а я п р и т к н у́ в с я д о с т і́ н и, т а т а к і г и́ б і ю. М у́ с и м о г и́ б і т и, б о н е м а́ в щ о в д я г т и́ с я).

Гигант—ве́летень, тня; ве́лет, та; гіга́нт, **Гигантский**—велете́нський, гіга́нтський (В е л е т е́ н с ь к і т о в с т е́ н н і л і́ я н и).

Гигиена—гігіє́на. ни. **Гигиенически**—гігіє́нічно. **Согласно правилам гигиены**—за гігіє́ною.

Гигрометр—гігроме́тр, тра; вогкомі́р, ру.

Гигрометрический—гігрометри́чний.

Гигрометрия—гігроме́трія, рії.

Гигроскоп—гігроско́п, пу. **Гигроскопический** — гігроскопі́чний. **Гигроскопичность**—гігроскопі́чність, ности.

Гидравлика—гідра́вліка, ки.

Гидравлический—гідравлі́чний.

Гидрат—гідра́т, ту; **гидрат окиси**—гідра́т, ту о́кису; водо́кис, су; гідро́кис, су.

Гидродинамика—гідродина́міка, ки. **Гидродинамический**—гідродинамі́чний.

Гидростатика—гідроста́тика, ки. **Гидростатический**—гідростати́чний.

Гимнастика—гімна́стика, ки. **Занятие гимнастикой** — гімнастикува́ння, ння. **Упражняться в гимнастике**—гімнастикува́тися. **Гимнастический**—гімнасти́чний.

Гинеколог—гінеко́лог, га; лі́кар для жіно́чих хоро́б.

Гинекология—гінеколо́гія, гії.

Гипербола—гіпе́рбола, ли; пересáда, ди: прибі́льшення, ння. **Гиперболический**—гіперболі́чний.

Гипертрофированный (ненормально разросшийся) — гіпертрофі́чний, гіпертрофо́ваний, перероблений.

Гипертрофия—гіпертро́фія, фії; пере́ріст, ро́сту.

Гипнотизирование—гіпнотизува́ння, ння; загіпнотизува́ння, ння.

Гипнотизированный — гіпнотизо́ваний, загіпнотизо́ваний.

Гипнотизировать—гіпнотизува́ти, загіпнотизува́ти.

Гипнотизм—гіпноти́зм, му.

Гипотеза—гіпо́теза, зи; до́мисл, лу; здо́гад, ду; припу́щення, ння.

Гипотенуза (геом.)—гіпотену́за, зи; протиле́жник, ка.

Гипподром—гіподро́м, му; бігови́ще, ща; бігови́сько, ська.

Гипс—I) гі́пс, су; II) алеба́стр, тру.

Гистология—гістоло́гія, логії. **Гистологический**—гістологі́чний.

Глава—голова́, ви́; глава́, ви́; (теснее)—I) госпо́дар, ря; хазя́їн, на; II) (на церкви) — верх; (купол)—ба́ня, ні; (макушка)—ма́ківка, ки; III) (в книге)—ро́зділ, лу (Том пе́ршій, ро́зділ тре́тій). **Во главе**—на чолі́ (На чолі́ ві́йська). **Быть во главе**—вести́ пе́ред, стоя́ти на чолі́.

Главенство, главенствование — головува́ння, ння; старшува́ння, ння; старшинува́ння, ння; зве́рхність, ности; верх, ху; верхово́діння, ння; про́від, воду.

Главенствовать—головува́ти, старшува́ти, старшинува́ти, проводирюва́ти, пе́ред вести́, верхово́дити, ватажкува́ти.

Главное—головне́, суть, ти; **самое главное**—найголовні́ше, головна́ річ, головна́ суть.

Глагол—I) (слово) — глаго́л (ц.-сл.); II) (грам.)—дієсло́во.

Гладить, выгладить—рівня́ти, вирі́внювати, ви́рівняти, зрівня́ти (Зага́дано шляхи́ рівня́ти). **Гладить дорожку**—пи́ти на ко́ні, доро́гу гла́дити. **Гладить утюгом**—прасува́ти, ви́прасувати (білизну); **галом (стекл. шаром)**—гали́ти, ви́талити. **Глажений** (утюгом) — прасо́ваний, ви́прасований; (галом)—ви́галений.

Гладить, погладить—гла́дити, погла́дити, жа́лувати, пожа́лувати (За шерсто́ю гладь, а не про́ти ше́рсти. Погла́дила (пожа́лувала) дити́ну по голо́вці).

Гладкий, гладенький—рі́вний, ви́гладжений, гладе́нький; (реже)—плавкий (Плавки́й стиль. Спотика́ється на рі́вній сте́жці. Гладе́ньке мо́ре. Чи стіл, чи осли́нчик—таке́ все плавке́, гладе́ньке). **Совершенно гладкий**—гладі́сінький, рівні́сінький. **Гладкая санная дорога**—плавки́й шлях. **Гладко**—гладе́нько, рі́вно, пла́вко (Зачеса́лася гладе́нько. Сні́г уте́ртий—їхати пла́вко). **Совершенно гладко**—гладі́сінько, рівні́сінько. **Глаже**—рівні́ше, плавкі́ше.

Глажение—I) гла́діння, ння; рівня́ння, ння; вирі́внювання, ння; II) (утюгом)—прасува́ння, ння.

Глаз—о́ко; (ум.)—о́чко, о́чечко, оченя́, оченя́тко; (мн.)—о́чі, о́чка, оченя́та, оченя́тка, очи́ці, ві́ченьки (О глазах на выкате)—ви́рла, баньки́, бульканí, о́чі зве́рху. **С глазу на глаз**—віч-на́-віч, сам-на́-сам з ким; у чоти́ри о́чі, на дві па́рі оче́й, на самоті́. **Своими глазами**—на свої́ о́чі, на вла́сні о́чі, очеви́дячки, на́очне. **За глаза**—поза́очі, позаочи́ма. **Прочь с глаз**—геть з пе́ред оче́й.

Глазирование, глазировка—I) глазурува́ння, ння; глянсува́ння, ння; II) (посуды)—полива́ння, скління, ння.

Глазировать—I) глазурувáти, глянсувáти; II) (посуду)—поливáти, склúти. **Глазированный** (о посуде)—полúваний, полúв'яний. **Глазированная посуда**—полúва. **Глазированная бумага**—глянсóваний папíр.

Гласить (юрид. терм.) — звуча́ти (Стаття́ зако́ну звуч и́ть так); каза́ти, говори́ти (Зако́н ка́же, гово́рить; стаття́ зако́ну ка́же, гово́рить); виголо́шувати.

Гласно—прилю́дно, привселю́дно, не кри́ючись.

Гласность—гла́сність, ности; прилю́дність, ности; привселю́дність, ности; вселю́дна відо́мість. **Предать гласности**—пода́ти до вселю́дної відо́мости.

Гласный—I) гла́сний, прилю́дний, привселю́дний; II) (грам.)—самоголо́сний, голосни́й. **Гласная буква**—голосі́вка; III) гла́сний (Зе́мський гла́сний).

Глауберова соль—сірчанокислий на́трій, гла́уберова сіль, со́ли.

Глинобитный—вальковий, валько́ваний; лямпа́чний.

Глотание—ковта́ння, ння; глита́ння, ння.

Глотательный—ковта́льний.

Глотать, глотнуть, проглотить—ковта́ти, ковтну́ти, проковтну́ти, глита́ти, гли(т)ну́ти, прогли́нути; (грубо)—лига́ти, лигну́ти. **Глотать слюнки**—сли́нку ковта́ти.

Глотка—горля́нка, ки; про́лиг, гу; (неточно)—го́рло, ла; (грубо)—пе́лька, ки. **Заткнуть глотку**—заткну́ти пе́льку, зати́кати, заці́пити. **Во всю глотку**—на все (ці́ле) го́рло, на все горля́нку.

Глубина—глиб, бу; глибина́, ни́; глибина́, ні́; глибі́нь, бі́ни; глибочина́, ні; глибочі́нь, чи́ни; глибо́кість, кости.

Глубиною, в глубину—завгли́бшки, завгли́б, навгли́бшки. **Из глубины веков**—з да́лечи віків, з гли́бу століть. **Проникать в глубину**—досяга́ти вглиб чого.

Глубокий—глибо́кий; **очень глубокий**—глибоче́зний, глибоче́нний. **Глубокий снег**—завални́й сніг. **Глубокий вечер**—пізні вля́ги. **Глубокая ночь**—глупа́ ніч, глупа́ пі́вніч. **Глубокая старина**—да́вня давина́. **Глубокая печаль**—тяжка́ ту́га. **Глубокий поклон**—низьки́й уклі́н (уклі́ну). **С глубокими обрывами**—крутоя́рий.

Глубоко—гли́боко; (ум.)—гли́бочко. **Все глубже и глубже**—що-ра́з гли́бше. **Там очень глубоко**—там ду́же гли́боко, там дна нема́. **Глубоко-ли тут**—чи гли́боко тут води́. **Задевать глубоко**—займа́ти зглибо́ка.

Глубокомысленность, глубокомыслие—глибокоду́мність, ности; глибо́ка розва́жність, ности.

Глубокомысленный — глибокоду́мний, премудрий, ве́льми му́дрий. **Глубокомысленно**—глибокоду́мно, премудро, ве́льми му́дро.

Глубочайший—найгли́бший. **С глубочайшим почтением**—з найви́щою (з висо́кою) пошано́ю.

Глубокоуважаемый — високопова́ж(а)ний, високошано́вний.

Глумиться—глуми́тися, глумува́ти, глузува́ти з кого, на глум, на глу́зи бра́ти кого, кепкува́ти, кпи́ти, шкелюва́ти з кого, коверзува́ти над ким, знуща́тися з кого.

Глумление—глум, му; по́глум, му; глузува́ння, ння; знуща́ння, ння; по́сміх, ху; кепкува́ння, ння; кпи́ни, ин; посміхови́ще, ща (Зпо́сміху лю́ди бува́ють).

Глупеть, оглупеть, поглупеть—дурні́ти, дурні́шати, подурні́шати, безглу́здити, обезглу́здіти, збезглу́здіти.

Глуповатый—придурюва́тий, придуру́ватий, дурува́тий, дуркува́тий, приду́рок, недоу́мкуватий, недо́ум, недо́умок, нему́дрий, туманува́тий, безкле́пкий, прицу́цуватий. **Он глуповат**—не ма́є деся́тої, чи одні́єї кле́пки в голові.

Глупость—I) нерозу́м, му; дурни́й ро́зум; недоу́мство, ва; дур, ду́ру; ду́рість, ости; ду́рощі, щів; II) (мелочь)—дурни́ця, ці. **Что за глупости!**—що за дурни́ці!

Глупый—нерозу́мний, дурни́й, дурноголо́вий, безголо́вий, дурнове́рхий, на ро́зум небага́тий; (описательно)—зелені́й, макоцві́тний. **Глуп, как пробка**—дурни́й як пень, як сту́па. **Совершенно глупый**—дурні́сінький.

Глухой—глухи́й, оглу́хий. **Глух кто**—недочува́є хто, позакладало кому; (о голосе)—здушений, приглушений, безгу́чний; (стене)—сліпа́. **Глухое место в лесу и т. п.**—см. **Глушь. Глухая ночь**—глу́па ніч. **Глухой переулок, тупик**—сліпи́й зау́лок, за́зубень, бе́звихідь, ходи.

Глушитель—глуши́тель, ля; заглуши́тель, ля; глушни́к, ка́ (Заглуши́телі ві́льної людсько́ї ду́мки).

Глушь (в лесу и т. п.)—глушина́, ни́; глушо́вина, ни; глушня́, ні́; пу́ща, щі; (дебрь)—не́тря, рі; за́стум, му; за́кутень, тня (Село́ на́ше у за́кутні тако́му, що ніхто́ туди́ не за́йде).

Глюкоза—глюко́за, зи.

Гнать—гна́ти (я жену́), гони́ти (я гоню́), ту́рити, турли́ти, туря́ти, виганя́ти,

вигóнити. **Гнать в шею**—гнáти в три́ шия́.

Гнев—I) гнів, ву; II) сéрце, ця; пересéрдя. **В гневе**—угніви́вшись, під гаря́чу руч. **Гневом запылать**—спалахну́ти гнівом, скипíти, розлютувáтися.

Гневать,-ся и гневить,-ся—гнíвати, ся (я гнíваюся), гніви́ти, ся (я гнівлю́ся), покладáти, поклáсти гнів на кóго, прогнівля́ти, ся; прогніви́ти, ся; сéрце мáти на кóго, вáжким ду́хом ди́хати на кóго (Він на мéне сéрце мáє ще й дóсі). **Гневающийся часто**—гнівли́вий.

Гневливость, гневливый — гнівли́вість, вости, гнівли́вий.

Гневный—гнівни́й, розгнíваний, серди́тий. **Гневно**—гнíвно, розгнíвано, гнівли́во, із сéрцем.

Гнести—I) ти́снути, му́ляти (Чóбіт му́ляє); II) гніти́ти, пригнíчувати, гноби́ти, тісни́ти, утискáти, дави́ти, згнíчувати. **Гнетущий**—гнітю́чий.

Гнетение—гнóблення, ння; утискáння, ння; пригнíчування, ння; пригнíчення, ння.

Гниение—гниття́, ття; **начало гниения**—загни́вання, ння; загни́лість, лости.

Гнилой—гнили́й, прíлий, зогни́лий; (о зубе и дереве) — порохнáвий, струпішíлий; (о дереве)—трухля́вий, тру́хлий, потру́хлий. **Гнилая солома**—мéрва, гній, гнóю.

Гнилостный—гниля́вий, гнильни́й, гнилизня́ний, гниттьови́й.

Гниль—гниль, ли; гнилизня́, ни́; гниля́тина, ни; гнилля́, лля́ (Як при́йде Ілля́, то нарóбить копáм гнилля); гнилéча, чі; гниля́ччя, ччя; гнилóта, ти; тлíня, ни; (гниль в дереве)—трухля́т(в)ина, ни; трухлинá, ни; порохня́, ні.

Гниючесть—гнию́чість, чости.

Гниючий—гнию́чий, гнильни́й.

Гниющий (гниющее болото и вообще место гниения)—гнили́ще, ща; гнилу́ха, хи; (гниющий остаток чего)—недóгнилок, ка.

Гнойный—гнояни́й, гнійни́й (Гноянá боля́чка). **Гнойный нарыв, прыщ**—гноя́нка, ки.

Гноиться, гнаиваться—гноїтися; (о ране)—ятри́тися (Ятри́ться вирáзка); (о глазах)—капрáвіти, закисáти.

Гнусавый—гугня́вий, гундóсий.

Гнусить—гугня́вити, гуня́вити, гугни́ти, гундóсити.

Гнусность—мерзéність, ности; мерзóтність, ности; ни́цість, цости; паску́дство, ва; плюгáвство, ва.

Гнусный—мерзéний, мерзóтний, ни́ций, паску́дний, плюгáвий, (сущ.) плюгáвець, вця. **Гнусно**—плюгáво, паску́дно и т. п.

Гнутие—гнуття́, ття́; згинáння, ння; вгинáння, ння.

Гнуть,-ся—гну́ти, ся; згинáти, ся (Підкова не згинáється), угинáти, ся (Си́ла груш, аж дéрево вгинáється), хили́ти, ся; нагинáти, ся; коцю́рбити, ся; (в дугу)—лу́ка ставáти. **Гнутый**—гну́тий, гнéний. **Легко гнущийся**—гинки́й (Гинкí цвя́хи заби́ти не мóжна, як зóлова ніби).

Гнушаться кем, чем—гидувáти (з) кого, (з) чого (ким, чим); бри́дити, ся ким, чим (З ким знавсь, води́вся, тепéр гиду́ють мною).

Говор—I) (диалект)—говíрка, ки; мóва, ви (Гуцу́льська говíрка. Прóста мóва); II) (шум, гул голосов)—гóмін, мону; гóвір, вору; (громкий)—гáмір, мору (Чу́вся гóмін і рéгіт. В містéчку зчини́вся гáмір. Гóмін, гóмін по дібрóві, тумáн пóле покривáє).

Говорить о ком, о чем—I) казáти, жу, еш; говори́ти, мóвити, мовля́ти про кóго, про щó, за кóго, за щó. Теснее: **(сообщать)**—промовля́ти, хвали́тися кому́ (до кóго). **Говорить в защиту кого**—говори́ти в оборóні кóго, промовля́ти за ким, за чим; II) (беседовать)—розмовля́ти, гомонíти з ким, про що, за що, балáкати за що. **Говорить на каком-либо языке**—говори́ти якóюсь мóвою (Говори́ти українською мóвою, по-українському, ськи). **Откровенно говоря**—щи́ро кáжучи. **Говорящий** (прилаг.)—говоря́щий, говорю́щий (Говорю́ща маши́на). **Неумеющий говорить** (о ребенке)—немовля́щий (немовля́, я́ти).

Говориться, говариваться — говори́тися, казáтися, мóвитися, балáкатися, вимовля́тися, промовля́тися (Те, що балáкалося на лéкції. Вимовля́лося те, чогó ніхтó не чув). **Говорится** (т.-е. говорят)—говориться, кáжеться, (мóва) мóвиться про кóго, балáкається. **Говоренный**—говóрений, кáзаний, мóвлений, балáканий.

Говорливо—балакли́во, гомінли́во; (быстро)—дрíботли́во (Стукотя́ть, грюкотя́ть гомінли́ві ку́зні).

Говорливость—балакли́вість, вости; балаку́чість, чости; говорю́чість, ости; гомонли́вість, вости.

Говорливий—балаку́чий, балакли́вий, говірки́й, говору́чий, гомінли́вий (Такий говірки́й, за все розпи́тує. Гомонли́ва дітвора́).

Говядина—м'я́со, са; (коровье)—я́ловичина; (воловье)—бичи́на, ни; воло́вина, ни; воля́тина, ни.

Говяжий—я́ловичий, коро́в'ячий, воля́чий, воло́вий, бича́чий.

Год—I) рік, ро́ку; год, ду; лі́то, та (обыкнов. во мн. ч.—літа́). **Текущий год**—цей (пото́чний, біжу́чий) рік. **В этом году, в нынешнем году**—цього́ ро́ку, цей рік. **В прошлом году**—того́ ро́ку, мину́лого ро́ку. **В прежние годы**—за коли́шніх (давні́ших) ро́ків; II) (возраст, годы)—ві́к, ку; літа́. (Молоді́ літа́. Дита́чий ві́к). **Преклонные годы**—похи́лий ві́к.

Година (тяжкая)—лиха́ годи́на, ни; нещасна́ годи́на, чо́рна годи́на, зли́годні, нів. **В годину бедствий**—під лиху́ годи́ну, під лихоліття.

Годиться, пригодиться—здава́тися, зда́тися, придава́тися, прида́тися на що й до чого, надава́тися, надати́ся на що й до чого, годи́тися, згоди́тися, знадоблятися, знадоби́тися, в приго́ді става́ти, в зна́добі бу́ти. **Годится** (приличио)—годи́ться, го́же, ли́чить, слід, подо́ба, випада́є, впада́є, пристало́ кому щось роби́ти (Не подо́ба ді́вці до козака́ та й вихо́дити. Не го́же тако́го говори́ти. Кресало́ та гу́бка козаку́ в доро́зі знадоби́ться).

Годичный—рокови́й, рі́чний, годови́й; (торжественный) — (у)рочи́стий (Роковий я́рмарок. Урочисте свя́то). **Годичный отчет**—рі́чне звідомлення **Годичное пребывание**—рі́чне (цілорі́чне) перебува́ння. **Годичный сбор** (дань, вознаграждение)—роківщи́на, рокове́, годівщи́на (То я куплю́ за свою́ годівщи́ну). **Годичный срок найма**—годови́ще.

Годность—зда́тність, ности; прида́тність, ности; зді́бність, ности до чого й на що.

Годный—зда́тний, прида́тний, годя́щий, (реже)—спосі́бний, зді́бний, зуга́рний, (з)то́жий, ужитни́й, догі́дний на що, до чого (Таке́ догі́дне, що ті́льки на смі́тник).

Годовой—рокови́й, рі́чний, годови́й. **Годовой ребенок**—одноліток.

Голова, головка, головушка—I) голова́, ви; (ум.) голі́вка, ки, голі́вонька, ки; (увел.) голови́ще. **Выше всех головою**—за всіх голово́ю ви́щий. **Мне приходит, пришло в голову**—ме́ні спада́є, спа́ло на ду́мку, упада́є, упа́ло на ду́мку, набіга́є, набігло на ду́мку, сплива́є, сплило на ду́мку. **Теряю голову**—не дам собі ра́ди, нестя́млюся, нестя́мки напа́ли ме́не. **Начальник, предводитель**—голова́. **Под головой, у головы**—в голова́х.

Головокружительный — головокру́тний, головокрутіжний, запа́морочний, запа́морочливий (Запа́морочлива пру́дкість поді́й).

Головоломный—I) (опасный)—карколо́мний (Карколо́мна робо́та); II) (об умств. работе, слож. деле)—(за)моро́чливий, (за)моро́чний, моро́куватий (Заплу́тане й моро́чливе ді́ло).

Головомойка—па́труска, ки; наги́нка, ки; прочуха́н, на; прочуха́нка, ки. **Задать головомойку кому**—да́ти наги́нку кому, да́ти прочуха́на, почубе́ньків кому, нами́лити чуба (чупри́ну) кому.

Голодать—голодува́ти. **Сильно голодать**—го́лодом голодува́ти. **Начать голодать**—заголодува́ти. **Голодающий** (не имеющий пропитания)—голодня́к, ка́; голо́дник, ка́; голоди́к, ка́. **Голодающий люд**—голодняки́, ків; голодне́ча, чі.

Голос—го́лос, су; (редко)—гла́с; (ум.) голосо́к, ска; голосо́чок, чка; голосо́ньцо. **Совещательный голос**—дорадчий го́лос. **Решающий голос**—вирішальний, ухвальний го́лос. **Избирательный голос**—ви́борчий го́лос. **Иметь право голоса**—ма́ти пра́во на го́лос. **Подавать голос за кого-либо**—подава́ти го́лос за (на) ко́го, голосува́ти за (на) ко́го, віддава́ти го́лос ко́му. **Подача голосов**—голосува́ння. **Взять голос**—забра́ти голос. **Большинство голосов**—бі́льшість голосі́в, перева́га голосі́в. **По большинству голосов**—бі́льшістю (перева́гою) голосі́в. **Меньшинство голосов**—ме́ншість голосі́в.

Голословно—голосли́во, безло́відно, бездока́зано, безпідста́вно.

Голословность — голосли́вість, ности; безло́відність, ности; бездока́заність, ности, безпідста́вність, ности.

Голословный—голосли́вий, безло́відний, бездока́заний, безпідста́вний.

Голосование—голосува́ння, нія. **Прямое, всеобщее, равное, тайное голосование**—безпосере́днє, всезагальне, рі́вне й та́йне (таємне) голосува́ння.

Голубить—голу́бити, ми́лувати, любува́-

ти, пе́стити, пе́стувати кого́ (Він її цілу́є, він її лю́бу́є).

Голубой—блаки́тний, ясноси́ній, голуби́й.

Гон—I) гін, го́ну (Го́ном люде́й у поло́н гна́ли); II) (у косарей) —ру́чка, чки (Пройшли́ дві ру́чки); III) (охотн.)—го́ни, нів (Звіря́чі го́ни. Бобро́ві го́ни). **В гоны** (взапуски)—навипередки, навзаводи.

Гоне́ние—I) гоніння, ння; гоне́ння, ння; гоньба́, би; гони́тва, ви; гони́тельство, ва (Гоніння на христия́н); II) (притеснение)—у́тиски, ків; гноби́тельство, ва.

Гонец—I) гіне́нь, гінця́; посланець, нця́; вістове́ць, вця́; II) (бот. Sedumare) —очи́ток, тка; очи́тки, ків; гіне́ць, нця́; молоде́нь, дня́.

Гонимый—гна́ний, переслідуваний, го́нений (Повста́ньте гна́ні і голо́дні).

Гонорар—гонора́р, ру; пла́та, ти; запла́та, ти; почéсне, ого (Окрім зага́льної пла́ти за на́уку, ще випла́чують почéсне профéсора́м).

Гончарничать—ганчарюва́ти.

Гонять — гана́ти, тура́ти, турля́ти (Хло́пці сюди́ гана́ють воли́ до водопо́ю).

Гора—гора́, ри́; (ум.) гі́рка, гі́ронька, гі́рочка, бéскид, ду. **Склон (склоны) горы** — згі́рок, ку; у́збіч (у́збочп) узгір'я, р'я; узбі́ччя, ччя. **Цепь гор**—па́смо гір. **По горе**—горо́ю, по горі́ (Доро́га йшла́ горо́ю. Ой чиї сі́рі во́ли́ по горі́ ходи́ли. **Не за горами**—незаба́ром, незаба́вом, невдо́взі, невзадо́взі. **Как гора с плеч**—як ка́мінь із се́рця, з плече́й (з пліч).

Горазд—зда́тний, здібний, дотéпний, уміли́й, тяму́щий, зуга́рний на що, до чого (На все зда́тний: до лю́бощів, до пісéнь. Зуга́рний (і зуга́рен) терева́ні пра́вити). **Кто во что горазд**—хто́ що і як уміе, хто на що зда́вся (придався).

Гораздо—I) бага́то, бага́цько, далéко, геть, зна́чно (Пшени́чний хліб бага́то кра́щий від жи́тнього. Далéко лéгше. Вона́ геть бі́льше за мéне зна́ла); II) до́бре, га́рно.

Горбистый — горбова́тий, горбува́тий. (Горба́стий ніс. Горбова́та доцка).

Гордиться—горди́ти, пиша́тися, пишни́тися, величáтися, нести́ся ви́соко, зано́си́тися, вино́ситися перед ким, попере́д кого, про́ти кого, ким, чим, з чого; (относи́ться с гордым презре́нием) — гордува́ти пе́ред ким.

Гордо—го́рдо, зго́рда, гордови́то, пи́шно. (На ста́ві пи́шно ле́бідь плив). **Гордо держать себя**—го́рдо пово́дитися, нести́ся го́рдо, гонорува́ти, гонорува́тися.

Гордоватий — гордува́тий, горде́нький, гордови́тенький.

Гордость (чувство)—го́рдість, дости; гордови́тість, тости; (проявление и предмет гордости)—го́рдощі, щів (мн.); (надменность)—пиха́, хи́; пи́шність, ности; (гордое высокомерие) — гордува́ння, ння; зги́рдність, ности.

Гордый—го́рдий, гордови́тий, пи́шний, величáвний; **гордый чем**—го́рдий чим і на що (Го́рда своє́ю красо́ю). **Принять гордый вид**—запиша́тися.

Горе—го́ре, ря; (ум.)—го́ренько, ка; го́речко, ка. **Предаваться горю**—в ту́гу вдава́тися. **Жгучее горе**—пеку́ча журба́, пеку́чий жаль, лю. **С горя**—з жалю́, з го́ря. **Причинять кому горе**—завдава́ти жалю́, ту́ги кому́. **Не оберешся горя**—не збу́дешся ха́лепи. **Мыкать горе**—поневіря́тися, горюва́ти. **Помочь горю**—запобі́гти лихові. **Испытать много горя**—зазна́ти бага́то ли́ха. **Не зная горя**—безнапа́сно, безжу́рно. **Не знающий горя**—безнапа́сний, безжу́рний.

Горевание—горюва́ння, ння; смýткува́ння, ння; сумува́ння, ння; журі́ння, ння; побива́ння за ким, за чим (Коло мого се́рденька вели́ке журі́ння. Душа́ мо́я втоми́лась побива́нням).

Горевать—горюва́ти. Теснее: I) (печалиться)—журúтися, тужи́ти, сумува́ти, побива́тися, нáдкувати, бі́дкатися за ким, за чим, по кому, по чому; II) (бедствовать)—бідува́ти, поневіря́тися, горюва́ння прийма́ти (Горюва́ла ні́чку, горюва́ла дві, на тре́тю ні́чку ви́йшла на зорі́).

Горелый—горі́лий, па́лений (Горі́лий пень о́к. Через ти́ждень і не пізна́єш па́леного сте́пу, як ру́та зелені́є). **Горелое**—сма́лятина, шма́лятина, па́лене. **Горелое место**—палени́на. **Горелый лес**—згáр, згари.

Горемыка—бідола́ха, хи; горопа́ха, хи; горюва́льник, ка; (ж. р.—горюва́льниця); сірома́ха, хи; сірóма, ми; побіда́ха, хи; небора́к, ка; небора́ка, ки;

бідора́ка, ки, зазна́йбіда, ди; безтала́нник, ка; бездо́льник, ка.

Горемычный—бідола́шний, горопа́шний, сірома́шний, біда́шний, горю́шний, серде́чний, біде́нний, бі́дний, злиде́нний; (ум.)—бідне́нький, бі́днесенький.

Горестно — ту́жно, бо́лізно, гі́рко (Обі́ллється гі́рко сльоза́ми). **Горестно плакать, вздыхать**—ре́вно (ре́вне, жа́лісно) пла́кати, зідха́ти. **Горестно на сердце**—бо́лізно (ту́жно) на се́рці, бо́лізько в се́рці.

Гореть—горі́ти; (ре́же)—гори́тися, пали́тися (Без підпа́лу й дрова́ не горя́ть. От як зо́лото гори́ть. Ра́на гори́ть). Специа́льнее: I) **гореть** (без пламени)—же́вріти, же́врітися (Бе́зліччю жарви́н же́врі́ла велете́нська пожари́на). **Гореть со стыда**—палені́ти від сро́му; (шутл.)—пекти́ра́ків. **Горящий**—горя́щий (Пе́ред хресто́м лампа́дочка горя́ща), спалені́лий (Спалені́лий со́бромом її ви́д, лице́), розгорі́лий.

Горечь—гі́ркість, ости; гіркота́, ти́ (Люблю́ я оцю́ горі́лку: і гірко́та й солодне́ча. Життя гіркота́ й нудьга́). **В сердце горечь**—в серці горе́нить.

Горизонт—о́брій, о́брію; горизо́нт, ту; небозві́д, зво́ду; кра́йнебо, ба; видноокру́г, га; небокру́т, га; кругови́д, ду; кругогля́д, ду; видноко́ло, ла (Хмари на о́брії. На кра́йнебі хма́рою темні́є великий лі́с. Нові́ й широ́кі горизо́нти). **Сойти, исчезнуть с горизонта**—зійти́ (зни́кнути) з о́брію, зійти́ з круга́ світа.

Горизонтально—горизонта́льно, позе́мно, лігма́, легма́.

Горизонтальность—горизонта́льність, ности; позе́мність, ности.

Горизонтальный—горизонта́льний, позе́мний, позе́мий, лежа́чий (В лежа́чому стано́вищі. Горизонта́льна лі́нія).

Горланить—горла́ти, верла́ти, репетува́ти, галаса́ти, зіпа́ти, галайкота́ти, вигала́йкувати (Ноґа́ми тупоті́ли, на ввесь го́лос свіпа́ли).

Горло — I) го́рло, ла; горля́нка, ки; (вульт.)—пе́лька, ки. **Дыхательное горло**—ди́хало, ла; (ум.) ди́хальце; II) (в сосуде)—ши́пка, ки; го́рло, ла; го́рлечко, ка.

Горловина (отверстие в пропасть, кратер вулкана и т. д.)—джерело́, го́рло.

Горловой—горлови́й, горляни́й.

Горн—I) го́рно, на (ср. р.); го́рен, на (м. р.); (на кирпичных заводах)—гарто́вня, ні; II) (муз.)—го́рн, на; труба́, би; су́рма, ми; ріжо́к, жка́.

Горнозаводский—гірни́чний, гірни́чий. **Горнозаводский рабочий**—гірни́к, ка́.

Горнозаводство—гірни́цтво, ва.

Горнозаводчик—гірнопромисло́вець, вця.

Горнокаменный—каміння́ний, ка́м'яний.

Горнорабочий—гірни́к, ка; гірни́ч(н)ий робітни́к; (в каменоломнях)—каменя́р, ра́; (в рудниках)—ру́дник, ка; (в шахтах)—шахтя́р, ра́, шахта́р, ря́.

Горнопромышленник — гірнопромисло́вець, вця; вла́сник гірни́чого підприє́мства.

Горнопромышленность—гірни́цтво, ва.

Горнопромышленный—гірни́чий, гірни́чний.

Горный—I) гі́рський, гі́рний, горови́й, верхови́нський (Гі́рський розбі́йник. Горова́ вода́. Верхови́нські озе́ра). **Горная цепь**—гірське па́смо, па́смо (па́смуга) гір (Па́смуги Тієнь-Ша́ну). **Горный кряж, хребет**—гі́рський кряж (кряжа). **Горная равнина**—полони́на; (ум.) полони́нка, полони́ночка. **Горное дело, промысел**—гірни́цтво. **Горное правление**—гірни́ча упра́ва. **Горная порода**—гі́рська поро́да, горотві́р, горотво́ру. **Горный институт**—гірни́чий інститу́т.

Город—мі́сто, та; го́род, да.

Горообразование — горотво́рення, ння; горотворі́ння, ння.

Горообразовательный—горотво́рчий, горотво́рний (Горотво́рчі проце́си).

Гороховидный—горо́шкуватий, горо́хуватий.

Горсовет—міськра́да, ди.

Госорган—держо́рган, на.

Госплан—держпла́н, ну.

Горсть, горстка, горсточка—жме́ня, ні; (ум.) жмі́нька, ки; жмі́нечка, ки; (увел.) жме́пище (Взя́ти щось у жме́ню. Жме́ня пшениці, піску́). **Горсть льна, конопли**—го́рстка льо́ну, конопе́ль.

Горький—I) (на вкус)—гірки́й; (ум.)—гірке́нький, гіре́нький; II) (причиняющий горе)—гірки́й, прикрий; (бедственный) — гірки́й, безща́сний, злиде́нний. **Горькие упреки**—гіркі́ доко́ри. **Горькое сожаление**—живи́й жаль. **Горькая участь**—гірка́ до́ля.

Горьковатый—по́гіркий, гіркува́тий, пригі́рклий, гірча́стий, гірча́вий, гіркє́нький (По́гіркий смак со́ли. Пригі́рке ма́сло).

Горючий (легко горящий) — палки́й, пальни́й, запальни́й, горю́чий, огнена́льний (Палки́й (пальни́й) газ. Палки́й, як гу́бка. Ле́гко запальни́й плин — на́фта). **Горючий песок, ветер и т. д.**—пеку́чий, палю́чий пісо́к, ві́тер; смалки́й ві́тер. **Горючие слезы**—гіркі́, палкі́, пеку́чі, ре́вні сльо́зи (Палкі́ лили́ся сльо́зи).

Горячесть—гаря́чість, чости; жар, ру; жа́ркість, кости; пеку́чість, чости; палю́чість, чости.

Горячечный — горячко́вий. **Горячечный бред**—гарячко́ве маячення (маячіння).

Горячий—гаря́чий. Теснее: I) (жаркий, жгучий)—жа́ркий; (знойный)—сква́рний, палки́й, палю́чий. **Горячие слезы**—гаря́чі, палкі́, пеку́чі, ре́вні сльо́зи. **Горячее время**—гаря́чий час, палки́й час, пи́льна годи́на, прикро́тний час. **По горячим следам**—по те́плому сліду.

Горячить—гарячи́ти, підгаряча́ти, розпаля́ти, розпа́лювати, розпіка́ти.

Горячность—гаря́чість, чости; гаря́чий дух, ху; за́пал, лу; о́пал, лу; пал, лу; па́лкість, кости; завзя́ття, тя.

Горячо—I) гаряче́, жа́рко (І сюди́ гаряче́, і туди́ боля́че), пече́ (Надво́рі пече́); II) (пылко, с горячностью)—па́лко, гаряче́, загарливо, огне́но.

Госпиталь—шпита́ль, лю; (військова́) лі́карня, ні.

Госпитальный—шпита́льний.

Господствовать—I) панува́ти, старшинувати над ким, де (Непра́вда па́нує на землі́); II) (преобладать, брать верх)—горува́ти, домінува́ти (Скрізь гору́ють руїнницькі інсти́нкти).

Господствующий—пану́ючий, перева́жний (Пану́ючі кла́си. Перева́жна там мо́ва—по́льська). **Господствующая черта** — перева́жна (пану́юча) ри́са, домінанта.

Гостеприимно — гости́нно, гост(е)ли́во, гостелю́бно, гостелюби́во.

Гостеприимный—гости́нний, гостелю́бний, гостелюби́вий, гост(е)ли́вий, щи́рий, учти́вий (Прийшла́ благаю́ча під гостелю́бний за́хист). **Гостеприимный хозяин**—гости́нний госпо́дар, щи́рий хазя́їн.

Гостеприимство—I) гости́нність, ности; гостелю́бність, ности; гостелюби́вість, вости; гостли́вість, вости (Зако́ни ара́бської гости́нности).

Гостиница—гости́ниця, ці; (стар.)—гости́нний дім, до́ма; (отель)—(г)оте́ль, ля; (странноприимница)—віта́льниця, ці; (постоялый двор)—за́їзд, заїздний, посто́ялий двір.

Гостить—гостюва́ти, гости́ти, бу́ти в гости́ні (Наїхали го́сті гостюва́ти). **Гостящий, гостивший (гоститель, гость)**—гостюва́льник, ка; гість, го́стя. **Любящий гостить**—гостьови́тий.

Государственный — держа́вний (І-ий Держа́вний теа́тр), скарбови́й (казенный). **Государственный порядок**—держа́вний лад. **Государственное учреждение**—держа́вна устано́ва. **Государственная самостоятельность**—держа́вна самості́йність.

Государство—держа́ва. ви (На́ша радя́нська пролета́рська держа́ва).

Готовить—I) готува́ти (я гото́ю); гото́вити, виготовля́ти, ла́годити, джу, диш; їсти варити, куховарити; (ирон.)—кухто́ритися; II) (снаряжать)—опоряжа́ти, ладнува́ти, споряджати, стро́їти.

Готовность—гото́вість, вости; охо́тність, ности (Весели́ть мене́ їх гото́вість). **В готовности**—напогото́ві, в гото́ві. **С готовностью**—ра́до, за́любки, з дорогою душе́ю (Гей, чи всі напогото́ві?).

Готовый—гото́вий, гото́в; (ум.)—готове́нький, нагото́влений, зла́годжений, злашто́ваний, зла́джений (Магази́н (крамни́ця) гото́вого о́дягу); (согласный, склонный)—гото́вий на що, охо́чий, ла́ден, дна, дне; рад, радні́ший (Це за́любки ладе́ня зроби́ти). **Готовый к услугам**—гото́вий до по́слуг.

Гофрировать—плоїти, гофрува́ти.

Гофрированный—пло́єний, гофро́ваний.

Грабеж—I) грабіж, бі́жу; грабі́жка, ки; грабу́вання, ння; граб'у́нок, нку; (разграбление) — плюндрува́ння, ння; шарпани́на, ни; II) (обирательство)—здирство, ва; здирщина, ни; дряпіжництво, ва.

Грабитель—I) грабіжник, ка; грабівни́к, ка́; II) (взяточник)—дері́й, ія; деру́н, на́; дери́лод, да; здирщик, ка: здирця, ці; дряпіжник, ка; дряпіка, ки; луші́й, ія.

Грабительский—грабіжницький, грабівни́цький; (хищный) — грабіжний, дері́йський, здирницький, дряпіжницький. **Грабительски**—по-грабіжни-

цькому, грабіжницьким, грабівни́цьким, зди́рницьким ро́бом.

Грабительствовать—I) грабува́ти, га́рбати; II) де́рти, дра́ти, обдира́ти, здира́ти (Ха́ту обдира́є, а корчму́ лата́є).

Гравер—ритовни́к, ка́; гравірува́льник, ка; граве́р, ра.

Граверный, гравировальный—ритовни́чий, гравірува́льний. **Г-ая мастерская**—рито́вна, гравірува́льня, гравірува́льна робі́тня.

Гравирование—I) ритува́ння, ння; гравірува́ння, ння; II) ритовни́цтво, ва; гравірува́льне майстерство́, ва́.

Гравировать, выгравировать, награвировать—ритувати́, ви́ритувати, наритува́ти, гравірува́ти, ви́гравірувати.

Гравюра—гравю́ра, ри; офо́рта, рти.

Градация—града́ція, ції.

Градуирование—поділя́ння на гра́дуси, на ступе́ні.

Градусник—гра́дусник, ка; термо́метр, ра; тепломі́р, ра; (спиртовый)—спиртомі́р, ра.

Градус—гра́дус, са; ступі́нь, пе́ня (м. р.) (П'ять ступе́нів моро́зу).

Гражданин—громадя́нин, на. **Почетный гражданин** — поче́сний громадя́нин. **Граждане**—громадя́ни; грома́да (ж. р.); (шире)—лю́ди. **Уважаемые граждане!**—шано́вне громадя́нство! (Гей ви, кия́не—грома́до? Вдаю́ся я до вас, ате́нські лю́ди).

Гражданка—I) громадя́нка, ки; II) (азбука)—гражда́нка, ки.

Гражданский (общественный) — грома́дський, громадя́нський. **Гражданский долг**—громадя́нська пови́нність, громадя́нський обо́в'язок. **Гражданская война**—громадя́нська війна́. **Свод гражданских законов**—всезбі́рка циві́льних зако́нів.

Гражданство—I) (общественность) —грома́дськість, кости; громадя́нський лад; II) цивілізува́ння, ння.

Гражданственный—громадя́нський, громаді́вський.

Гражданство—громадя́нство, ва. **Пользоваться всеми правами гражданства**—ма́ти всі громадя́нські права́.

Грамм—гра́м, ма.

Грамматика—грама́тика, ки. **Грамматический**—грамати́чний. **Грамматически**—граматично.

Грамота—I) гра́мота, ти; письмо́, ма́. **Учиться грамоте** — учи́тися письма́, гра́моти. II) **Грамота дарственная, жалованная**—ли́ст да́рчий, нада́вчий. **Грамота освободительная**—визволе́нний лист. **Грамота верительная**—ві́рчий лист.

Грамотность—гра́мотність, ности; (с уменьем писать или читать писанное) — письме́нність, ности.

Грамотный—гра́мотний; (и в письме) —письме́нний. **Очень грамотный**—до́бре гра́мотний.

Грандиозность—вели́чність, ности; грандіо́зність, ности; величе́зність, ности.

Грандиозный—вели́чний, грандіо́зний, велете́нський.

Гранильный—гран(к)ува́льний, шліфува́льний.

Гранильщик—граня́р, ра; шліфува́льник, ка. **Гранистый**—гранча́тий.

Гранит—грані́т, ту.

Гранитный—грані́товий.

Гранить — гранкува́ти; (мостовую без работы)—швендяти, ника́ти, соба́к ганя́ти, пішохо́ди нога́ми обтира́ти.

Граница—межа́, жі́; гра́нь, гра́ни; грани́ця, ці; (только политическая)—кордо́н, ну. **Выйти из границ**—перебра́ти мі́ри, перейти́ край, межу́. **Сосед по границе**—узграничá-нин.

Граничить с чем—межува́ти з чим, дотуля́тися до чо́го, припира́ти до чо́го. **Граничить между собой**—межува́тися, грани́читися.

Графа—графа́, фи́; гра́фка, ки; ру́брика, ки; (столбец)—шпа́льта, ти; коло́на, ни.

График—гра́фик, ка.

Графильный—лінюва́льний.

Графический—графі́чний. **Графически**—графі́чно.

Грациозность—гра́ція, ції; граціо́зність, ности.

Грациозный—граціо́зний, по́вний гра́ції, ло́вкий. **Грациозно**—граці́озно, з гра́цією.

Гребной—I) веслови́й; II) (на сенокосе)—грома́дільний.

Грегорианский—грегорія́нський.

Грезить—мрі́яти, снува́ти мрії, ма́рити; (опис.)—ду́мами в хма́рах літа́ти; (во сне)—сни́ти щось.

Грезиться—мрі́ятися (І мрі́ялись мені́ дале́кі се́ла), ма́ритися, уявля́тися, увижа́тися, сни́тися; (насмеш.)—верзти́ся. **И во сне не грезилось**—і не сни́лося й не мрі́ялося; і сном, і ду́хом не зна́ти.

Гремение—гримі́ння, ння; (отдален.) —гримоті́ння, ння.

Греметь, грянуть—I) (о громе)—гримі́ти, гримоті́ти, гримота́ти, гри́мнути, гуркоті́ти, вигримля́ти. **Начинать гре-**

меть—загримля́ти, нагрима́ти; II) (о стрельбе) — гри́мати (Гарма́та гри́мала); III) (посудой, чем-либо металлическим)—бряжча́ти, громіча́ти; IV) (об экипаже) —торохті́ти, гуркоті́ти; V) (о барабане)—торохкота́ти, чу́, чеш.

Гремучий—гримля́чий, гриму́чий (Гримля́чий газ у ша́хті ви́бухнув). **Гремучая змея**—гриму́чник, гадюка́-гриму́чка.

Греция—Гре́ччина, ни.

Грибница (бот.)—грибни́ця, ці.

Грибной—грибови́й.

Грибовидный—гриба́стий, печери́чкуватий (Бе́мкав дзвін з низе́нької печери́чкуватої дзвіни́ці).

Гримасничание — гримасува́ння, ння; кривля́ння, ння; викривля́ння, ння.

Гримасничать—гримасува́ти, криви́тися, викривля́тися, виробля́ти (вся́кі) ми́ги.

Гроза—I) гроза́, зи́; громови́ця, ці; бу́ря, з гро́мом; (с сильным дождем)—ту́ча, чі (І зняла́ся тут хма́ра, та й уда́рила на поля́ ві́тром та ту́чею).

Грозить,-ся—грози́ти, загро́жувати, погрожа́ти, погро́жувати кому́, нахваля́тися на ко́го, перед ким, страха́ти кого́, свари́тися, насвари́тися на ко́го.

Грозный—грі́зний, грі́зен, лихи́й, лю́тий (Лю́та годи́на). **Грозно**—грі́зно, згрі́зна.

Грозовой—грозови́й, громови́й, тучни́й; ум.)—гримове́сенький (Іду́ть дощі́ гримове́сенькі). **Грозовая туча**—тучна́ хма́ра. **Грозовой дождь**—дощ тучни́й, громови́й.

Гром—грім, гро́му; (молниеносный удар)—перу́н, на. **Раскаты грома**—громува́ння, ння; гуркота́ння, ння. **Пусть тебя гром убьет**—хай тебе́ грім уб'є́ (побе́). Бода́й тебе́ загроми́ло. Бода́й тебе́ пе[illegible]).

Громада, громадина—ма́са, си; грома́ддя, ддя; грома́дище (ср. р.), махи́ня, ні; ве́лич, чи; (о здании, постройке)—озі́я, ї; (о человеке)—ве́лич, здорове́га, здорови́ло.

Громадность—вели́кість, кости; величе́зність, ности.

Громадный—величе́нный, величе́зний, здорове́нний, здорове́зний, прездоро́вий, превеличе́нний.

Громить—громи́ти, розбива́ти, бу́рити, руйнува́ти, ни́щити, пусто́шити, плюндрува́ти.

Громкий—I) голосни́й, гучни́й, гомінки́й (Гучни́й (гомінки́й) го́лос); II) сла́вний, усла́влений. **Становиться, стать громче**—голосні́шати, поголосні́шати. **Громко**—I) го́лосно, уго́лос, наго́лос; II) гу́чно, гри́мно, бу́чно. **Громко говорить**—го́лосно говори́ти. **Громкоговоритель**—голосномо́вець.

Громление—розбива́ння, ння; бу́рення, ння; руйнува́ння, ння; ни́щення, ння; пусто́шення, ння; плюндрува́ння, ння.

Громогласие, громогласность—гучноголо́сність, ности; гу́чність, ности.

Громогласный — гучноголо́сий, гучни́й, громогла́сний (Гучноголо́сий приро́ди спів). **Громогласно**—гу́чно, голосномо́вно, на ввесь го́лос.

Громоздить,-ся—I) нагрома́джувати, ся; накопи́чувати, ся; II) мости́тися ви́соко, вила́зити ви́соко; III) роби́ти ришто́вання.

Громоздкий—невкла́дистий, зава́льний, непокла́дний, громіздки́й; (шутл.)—одоро́блий. **Громоздкий предмет**—невкла́диста річ.

Громоздкость—граму́зність, ности; невкла́дистість, тости.

Громоотвод—громовідхи́льник, ка; громозві́д, во́ду.

Громыхание—гримоті́ння, ння; гримотня́, ні́; гримо́тнява, ви; грю́кіт, коту; грюко́тнява, ви; гуркотня́, ні́; гурко́тнява, ви.

Громыхать, громыхнуть — гримоті́ти, гри́мнути, тарахкота́ти, торо́хнути, громохки́й, гримотли́вий (Ко́ник у ме́не був булане́нький, візо́к громохки́й).

Грохот, грохотанье—гу́ркіт, коту; гурко́тнява, ви; грю́кіт, коту; грюко́тнява, ви; грюкотня́, ні́; гурко́тання, ння; гуркотне́ча, чі; гримотня́, ні́; гук, ку; грю́к, ку. (Почу́вся гу́ркіт, то надхо́див по́їзд).

Грохот—грохо́т, ту; ре́шето, та; (мн.) —реше́та.

Грохотать—I) (о громе)—гуркоті́ти, грякоті́ти, гримоті́ти, вигримля́ти, гурготі́ти, гуготі́ти (За горо́ю, чу́ти, грім гуго́че); (о пушках)—гу́ркати, бу́хати, ревти́, густи́, гати́ти (Чу́ю, гатя́ть гарма́ти). **Грохочущий**—гуркотли́вий, гуркотю́чий.

Грубеть—грубі́шати, гру́бнути, тве́рднути; (о коже на руках, лице—шершаветь)—ше́рхнути; (о людях, нравах—дичать) — дича́віти.

Грубить—грубія́нити.

Грубоватость—I) (о ткани)—гру́бість, бости; шо́рсткість, кости; II) брусува́тість, тости.

Грубость—I) (о ткани)—гру́бість, ости;

шо́рсткість, ости; II) гру́бість, бости; невві́чливість, вости; грубія́нство, ва; гру́бощі, щів (Селя́ни хоч самі ча́сом і гру́бі бува́ють, але не лю́блять зустрі́ва́ти гру́бість у книжка́х. На що їй слу́хати ті гру́бощі).

Грубый— I) гру́бий; (жесткий)—цу́пкий, шорсткий; (грубогоразмерный)—дебе́лий; (о голосе, низкий)—товсти́й. Гру́бе полотно́. Цупка́ тканина. Шорстка́ тка́нина. Шорстке́ воло́сся); II) грубія́нський, брута́льний, невві́чливий, проста́цький; (жесткий)—шорсткий, терпки́й.

Грудной—груди́ний, груди́нний. **Грудная кость**—груди́на, груди́ця; (у птиц)—коби́лка. **Грудная клетка**—огру́ддя. **Грудной ребенок**—немовля́тко, немовля́, ти.

Гружение—навanта́жування, ння; нала́дування, ння.

Груз—вanта́га, ги; вanта́ж, жу, вага́, ги; кла́дь, ди; тяга́р, ря́; тяжа́р, ра́ (Іхали з ваго́ю—жи́то везли́. Позад їх су́нуться вози́ з уси́якою вanта́гою. Ві́йсько з ві́йськови́ми тяжара́ми). **Без груза**—впорожні́, порожне́м..

Грузильщик—вanта́жник, ка; навanта́жник, ка; накла́дач, ча́.

Грузить,-ся—вanта́жити, ся; навanта́жувати, ся; риштува́ти, ся; ладува́ти, ся (Усе́ своє́ добро́ почали́ на вози́ риштува́ти).

Грузнеть—I) ва́жчати, тя́жчати; II) гла́дшати, гла́днути.

Грузнуть, погрузнуть—гру́знути, загру́знути, застря́ти, гружа́віти (Застря́в віз на мі́стку, та й просто́ яли до обі́ду).

Грузовой—вanтажо́вий, вanта́жний, тягаро́вий, (пароплав).

Грузоподъемность—вагобі́рність, ности; ваготя́жність, ности; **г-мный**—вагобі́рний.

Грунтование (у красильщиков и художников)—грунтува́ння, ння; погрунтува́ння, ння; загрунтува́ння, ння.

Группа—гру́па, пи; гу́рт, ту; гурто́к, тка́; грома́да, ди; ку́па, пи; ку́пка, ки (На ро́зі ву́лиці стоя́ла ку́пка люде́й. Ді́ляться елеме́нти на дві вели́кі грома́ди).

Группирование—гуртува́ння, ння; ку́пчення, ння; групува́ння, ння; угрупува́ння, ння.

Группировать,-ся—ку́пити, ся; скупчувати, ся; ку́пчити, ся; гуртува́ти, ся; групува́ти, ся.

Группировка—см. **Группирование.**

Групповод—групові́д, во́да.

Грустить—сумува́ти, смуткува́ти, журі́тися, удава́тися в ту́гу, в сму́ток, сму́тно себе́ ма́ти. **Сильно грустить**—побива́тися, тя́жко сумува́ти, тя́жко журі́тися. **Часто грустящий**—журли́вий.

Грустный—сумни́й, сумові́тий, засму́чений, смутни́й, зажу́рений, жу́рний, журли́вий, тужли́вий, жалісли́вий (Жалісли́ві пісні́). **Сделаться грустным** — осмутні́ти, засмути́тися. **Грустно**—су́мно, сумові́то, сму́тно, жу́рно, журли́во, ту́жно, тужли́во, жа́лібно, то́скно (Диви́лася жа́лібно). **Становится грустно**—сум (журба́) бере́, обніма́є, су́мно стає.

Грусть—сум, му; сумува́ння, ння; сму́ток, тку; журба́, би́; ту́га, ги. **Наводить грусть**—смути́ти, засму́чувати кого. **Наводящий грусть**—сумові́тий, смутли́вий. **Развеять грусть**—розве́сти́ (розвіяти, розне́сти́) ту́гу.

Грызня—згри́жа, жі; гри́за, зи; гризня́, ні́; сварня́, ні́; заїдня́, ні́ (В ха́ті заїдня́, колотне́ча).

Гряда—I) (горная)—па́смо, ма; гі́рське; стя́га, ги; кряж, жу (Світа́ло, як га́стингських скель крейдяни́х стя́га полягли́ пе́ред ї́ми); II) (поперечная гряда камней в реке)—поріг, ро́гу; (гряда в речном пороге)—ла́ва, забо́бра.

Грядка—I) (в огороде)—гря́дка, ки; ла́тка, ки; пле́со, са (Пле́со огі́рків, пле́со бурякі́в); II) (в телеге)—полу́драбок, бка; (в лестнице)—щабе́ль, бля́.

Грязелечебница—грязьоліка́рня, ні.

Грязелечебный — грязьолікува́льний, грязьолічни́чий.

Грязища—грязю́чища, щі; багни́ща, болоти́ща, ги.

Грязненький—брудне́нький, паскудне́нький.

Грязнить, -ся, загрязнить, -ся—занечища́ти, ся; занечи́стити, ся; ума́зувати, ся; ума́зати, ся; брудни́ти, ся; забруднити, ся; каля́ти, ся; закаля́ти, ся; багни́ти, ся.

Грязно—гря́зько, ка́льно, багни́сто, нечи́сто, бру́дно (Тут ду́же багни́сто, не мо́жна проїхати. І сні́гу нема́, і в по́лі не ка́льно. Бру́дно (нечи́сто) вона́ хо́дить, ніко́ли на ї́й ніче́го чи́стого не поба́чиш).

Грязный—нечи́стий, занечи́щений, ума́заний (В ме́не ру́ки нечи́сті,

умáзані): брудни́й, забру́днений; (о бельє)—чо́рний. **Грязная рубашка**—чо́рна соро́чка.

Губительный—погубни́й, згубни́й, згу́бливий; заги́бельний, поги́бельний. **Губительно**—погу́бно, згу́бно, заги́бно (Заги́бно роби́ти в заво́ді).

Губительство—згу́ба, би; погу́ба, би; вигу́блювання, ння; вини́щування, ння.

Губить—губи́ти, занапаща́ти, збавля́ти, запропаща́ти, тра́тити, марнува́ти, зганя́ти зо сві́ту, збавля́ти (Занапасти́ла свій вік молоди́й. До́ки я бу́ду марнува́ти свою́ си́лу на чужі́й ни́ві).

Губчатость—губко́ватість, тости; губча́(с)тість, тости; дірча́тість, тости; ніздра́тість, тости.

Губчатый—губко́ватий, губча́(с)тий, дірча́стий, ніздра́тий (Воно́ таке́ де́рево яке́сь губко́вате. До́шка до́вго лежа́ла в по́гребі, то зроби́лась уся́ губча́та).

Гуд, гудение—гук, ку; гуді́ння, ння; гуча́ння, ння; (глухое гудение)—ду́дніння, ння; стугоні́ння, ння; го́мін, мону (Го́мін-го́мін по дібро́ві. Гей гук, ма́ти, гук, де коза́ки йду́ть); (о пламени),—гуготі́ння, ння; гугота́ння; (о воде)—ре́в, ре́ву, реві́ння, ння.

Гудеть—гуді́ти (він гуде́), густи́, гуча́ти; (глухо гудеть)—дудні́ти, стугоні́ти; (о пламени)—гуготі́ти, гугота́ти.

Гужевой—тяглови́й, возови́й (Возови́й шлях. Тяглова́ робо́та).

Гужом—I) тягло́м (Повеземо́ тягло́м); II) ва́лкою (Воли́ простягли́ся ва́лкою).

Гуляние, гулянье—гуля́ння, ння; погуля́ння, ння; погуля́нка, ки; гу́лянка, ки. (Моя́ дочка́ на гуля́нні,—піди́ подиви́ся. У неді́лю одпроха́лась яко́сь у ба́тька на погуля́ння). **Майское гулянье**—маївка. **Быть на майском гуляньи**—маюва́ти, мая́ справля́ти. **Гулянье с музыкой**—музи́ки.

Гуманизм—гумані́зм, му.

Гуманист—гумані́ст, та.

Гуманитарный—гуманіта́рний.

Гуманность—лю́дяність, ности; гума́нність, ности.

Гуманный—лю́дяний, гума́нний; **истинно-гуманный**—щи́ро-лю́дяний, великогума́нний.

Гуртом—огу́лом, загало́м, гурто́м (За́ деся́ток по де́сять коп., а загало́м—півкарбо́ванця).

Гурьбой—ю́рбою, гурмо́м, купце́м, ла́вою.

Гусеница—осе́льня, ні; усе́ниця, ці; гу́сениця, ці; гу́сінь, гу́сени; (косматая г-ца)—волос, са.

Гусиный—гу́сячий, гусако́вий. **Гусиная кожа**—си́роти (Зме́рзла, аж си́роти повиступа́ли). **Гусиная трава**—спори́ш.

Густеть—густі́шати, гу́скнути; (плотнеть)—тужа́віти, притужа́віти, стужа́віти (Грязю́ка тужа́віє, бо моро́з. Неха́й гли́на притужа́віє (стужа́віє), тоді́ й ліпи́тимем).

Густой—густи́й, рясни́й, рясни́стий (Рясні́ кра́пельки по́ту на чо́лі). **Густой и высокий** (о траве, злаках, волосах)—буйни́й. **Густо**—гу́сто, ря́сно, ті́сно, щі́льно (Люде́й ті́сно. Ягі́д ря́сно. Щі́льно запи́сано). **Густо растущий**—корча́стий (Садо́чок вишне́вий корча́стий).

Густорунный—руни́стий.

Густошерстный—рясноше́рстий.

Гуськом—ни́зкою, ключе́м, у колосо́к (Ко́ні запрягли́ в колосо́к, бо доро́гу геть сні́гом замело́).

Гуттаперча—гу́ма, ми; кавчу́к, ку́, гутапе́рча, чі.

Гуттаперчевый—гу́мовий, кавчуко́вий.

Гуще—густі́ший; (нареч.)—густі́ш.

Гущение—згу́щування, ння; згу́скнення, ння; згусті́ння, ння.

Д

Да—I) (нар.)—еге́, так. **Конечно да**—еге́-ж, авже́ж, ато́ж. **Да ведь**—таж, та... ж, а(д)же́-ж, та(д)же́ж (Піде́ш зо мно́ю?—Авже́-ж); II) (союз)—та, і, й (Сичі́ в гаю́ перекликáлись, та я́сен раз-у-раз скрипі́в. Старі́ вже ста́ли ба́тько й ма́ти); III) **но**—але́, та, дак, так, о́тже (І хоті́ла-б, так не мо́жу. Ду́малося одно́, о́тже ста́лося и́нше); IV) **да и ну**—та й дава́й, ну, нум (Та збіг на грядки́ та й дава́й со́нячники лама́ть).

Дабы—щоб; на те, щоб.

Даватель—да́вець, вця́; дава́ч, ча́; (редко)—даха́, хи́; да́хар, ря (Від зло́го да́вця бери́ й ка́пця. Бу́деш да́ха і взя́ха).

Давание—дава́ння, ння.

Давать, дать—дава́ти, дати; (о мно-

гих, сов.)—подава́ти (Подава́в (дав) серпи́ їм золоті́); завдава́ти, завда́ти, подава́ти, пода́ти, наділя́ти, нада́ти, уділя́ти, уділи́ти. **Давать показание**—склада́ти свідо́цтво, сві́дчити, зізнава́ти. **Дать отчет**—подава́ти звідо́млення про що, здава́ти спра́ву з чо́го. **Давать очную ставку**—зво́дити на о́чі кого́ з ким. **Дать знать**—да́ти, пода́ти зві́стку кому́, оповісти́ти кого́. **Дать знать о себе**—об'яви́тися. **Давать понять**—да́ти на ро́зум (на здога́д) кому́. **Дать другой оборот делу**—поверну́ти спра́ву на ина́кше. **Дающий**—дава́ч, ча.

Даваться, даться—дава́тися, да́тися (Ох не да́ймося, пано́ве-моло́дці, ми у нево́лю). **Не дается мне в руки**—не йме́ться мені́, до рук мені́ не да́ється.

Давеча—нещо́давно, допі́ру, допе́рва.

Давешний—неда́вній.

Давильный—витиска́льний; (вино)—точи́льний.

Давильня—винода́вля, лі; виното́ка, ки; точи́ло, ла (У нас пять десяти́н громадського виногра́ду й своя́ винода́вля).

Давить, давливать, давнуть—I) дави́ти, давну́ти, давону́ти, гнітити, гнести, пригні́чувати, ти́снути, потиска́ти, притиска́ти, пости́снути, души́ти, чави́ти; II) (трудить)—му́ли(я)ти (Давну́в його́ за го́рло. Привиддя лихі́ мені́ ду́шу гніти́ли). **Давящий**—I) гніто́чий; II) мулький.

Давка—тиск, ску; сти́ск, ску; ти́скання, ння; ти́снява, ви (На вулиці зчини́вся вели́кий сти́ск).

Давление—I) тиск, ску; на́тиск, ску; по́тиск, ску; натиска́ння, ння; нагні́т, ту; II) (физ.)—ти́снення, ння; тиск, ску; гніт, ту (Атмосфе́ра ти́снення. Гніт повітря, що ото́чує нас).

Давний, давнишний—да́вній, да́вняшній, да́вні́шній, зда́вній, довголі́тній; (прежний)—колишній; (очень давний)—бознаколи́шній (сердито)—ка́знаколишній, давне́зний, віко(дне)да́вний, пра́давній, стародéнний, старожи́тній, позаколи́шній. **С коих-то веков**—відколи́шній. **В давние времена**—да́вніми часа́ми, да́вньою поро́ю, давнино́ю.

Давнина—давни́на, ни (Да́вня, стародавня давнина́).

Давно—давно́, ге́н-то. **Не так давно**—не ве́льми да́вно, не що-да́вно, недавно; (очень давно, давно уже)—від да́вна; (сильнее)—з да́вніх-давен, бо́знаколи; (сердито)—ка́знаколи, давни́м-давно́.

Давнопрошедший — I) давноминý́лий, бознаколи́шній, да́вня-давнина́, да́вня річ; II) (грамм.) **давно-прошедшее время**—час давноминý́лий.

Давность—да́вність, ности; давнина́, ни; старожи́тність, ности (Да́вність зе́мська. Освя́чена давнино́ю мо́ва). **Пришедший в давность**—задавнений, задавні́лий.

Даже—на́віть, аж. **Ни даже**—ані́ на́віть. **А если даже**—а коли́ на́віть, а хоч-би́.

Далее—да́лі. **Чем далее**—що-да́лі. **И так далее**—то́-що (Для ремісника́, кра́маря, адвока́та, лі́каря то-що).

Далекий—дале́кий. **Более далекий**—да́льший. **Очень далекий** (предалекий)—далече́нний, дале́зний. **Из далеких стран**—з дале́ких кра́їв, да́льній (І приїхав купе́ць да́льній). **Из далекой местности**—здале́ка. **Далекая сторона**—дале́ка сторо́на.

Далеко—дале́ко. **Очень далеко**—ген, геть, геть дале́ко, дале́зно. **Далеко-далеко**—ген-ген, гень-гень, геть-геть (Он гень-гень у жо́втій млі безмі́рної далини́ синіє що́сь). **Как можно дальше**—як(що)найда́лі. **Далеко тебе до**—куди́ тобі́ до. **Далеко больше чем**—геть бі́льше ніж; (за, як); геть-ге́ть перескочило за, перейшло́ за (Йому́ тоді вже геть-геть перескочило за сорок. Вона́ ге́ть бі́льш за ме́не (чем я) зна́ла).

Даль—далечі́нь, чіни́; дале́кість, кости; далина́, ні; да́леч, чи; далечина́, ні; дальнина́, ни́ (З да́лечи ві́ків промовля́є так до се́рця. Диви́вся в далечі́нь на мо́ре). **Безвестная даль**—бе́звість, бе́звісти (В бе́звість ві́ків). **Такую даль проехали**—таки́й світ переїхали.

Дальнейший—да́льший (Да́льші чоти́ри століття. Проха́ють надісла́ти да́льший руко́пис). **На дальнейшее, в дальнейшем**—нада́лі (Надії нада́лі так ма́ло. Нада́лі так не роби́).

Дальний—да́льній, дале́кий, подале́кий, пода́льший. **Дальняя дорога**—вели́ка (дале́ка) доро́га (Ой не їдь, си́нку, у вели́ку доро́гу). **Дальняя родня**—дале́ка рідня́, дале́кий ро́дич.

Дальнобойность—далекобійність, ности; далекосяглість, лости.

Дальновидность—далекогля́дність, ности; прозорли́вість, вости; передба́чливість, вости; обачність, ности.

Дальновидный—далекогля́дний, прозор-

ли́вий, передба́чний, передба́чливий, оба́чний.

Дальнозоркий — далекозо́рий, далеко́кий (Очі далекозо́рі).

Данный—да́ний. **Данная** (юрид.)—да́на, ної; (хронол.)—да́та, ти; **фактич. дата**—факти́чна да́та. **Данные**—да́ні, да́них (Я на те ма́ю безпере́чні да́ні).

Дар—I) дар, ру; дару́нок, нка; подару́нок, нка, дарови́зна, ни (Ця земля́—дарови́зна дя́дькова); II) дар, ру; хист, сту; тала́н, ну́, доте́пність, ности (Дар сло́ва. Тала́н до малюва́ння, літерату́рний хист).

Дарить—дарува́ти, подарува́ти кого́, чим, кому́, що. **Даренный**—даро́ваний, подаро́ваний.

Дармоедство—дармоїдство, ства; дармоїдня, дні.

Дарование—I) дарува́ння, ння; обдарува́ння, ння: (пожалование)—нада́ння, ння (Нада́ння земе́ль). **Дарование преимуществ**—нада́ння перева́г; II) (талант)—см. **Дар.**

Даровать, дарствовать что кому—дарува́ти кому́ що, кого́ чим, обдару́вати кого́ чим, надава́ти, нада́ти кому́ що.

Дарованный — даро́ваний; (пожалованный)—на́даний.

Даровитость—талановитість, тости; хи́ст, сту; доте́пність, ности; кебі(е)тливість, вости; кебі(е)тність, ности; здібність, ности.

Даровитый—талановитий, обдаро́ваний, хи́стом. **Даровито**—талановито, доте́пно, кебі(е)тливо.

Даром—I) ду́рно, заду́рно, да́ром, дарма́; (на даровщинку)—на дурни́чку, дурни́чки, дурни́цею, дурни́чками, на дурманка́, за спаси́бі, за так гро́ші (гро́шей); (из милости)—з ла́ски; (дарственно)—дарови́зно. **Чуть не даром**—за-півдарма́. **Совершенно даром**—дурнісінько. **Даром едящий**—дармоїд, да; дармоїжник, ка; II) (напрасно)—ма́рне, надаре́мне, даре́мне, ду́рно, да́ром (Літа́-ж мої молодії ма́рно пропада́ють. Не ду́рно-ж він і додо́му верну́ти побоя́вся). **Даром что**—да́рма що, хоч. (Дарма́ що мали́й, а розу́мний).

Дарственный—I) (дареный)—даро́ваний, дарови́нний. **Дарственная запись**—да́рчий лист, дарови́зний лист, уступна́, бі. **Дарственная** (жалованная) **грамота**—нада́вчий лист, да́рня (гра́мота) (Земля́ діста́лася по да́рній).

Дательный падеж (грам.)—дава́льний одмі́нок.

Датировать—датува́ти, задатува́ти. **Датированный**—дато́ваний.

Дважды—двічі, двійчі, два рази́. **Дважды два—четыре**—два рази́ (двічі) по два́—чоти́ри.

Дверь—две́рі, ре́й. **Дверь с парадн., с заднего хода**—две́рі напере́дні, зати́льні (за́дні, чо́рні). **Дверь в сени**—сіне́шні две́рі. **Дверь одностворчатая, двустворчатая**—двері одина́рні, двійча́сті, двойча́ті, на дві полови́ні. **При закрытых дверях**—за зачи́неними двери́ма; (часто, хотя неточно)—неприлю́дно. **При открытых дверях**—прилю́дно, привселю́дно (Його́ суди́тимуть прилю́дно).

Двигатель—(одуш. и неодуш.)—двигу́н, на; двига́ч, ча́; руші́й, руші́я; (деятель)—ору́дник, ка; (только неодуш.)—мото́р, ра; (двигатель скрытый)—спружи́на, ни.

Двигательный — ру́ховий, порушни́й; (реже)—руша́льний, двигальний, розгоно́вий, моторо́вий.

Двигать, -ся, двинуть, -ся—I) ру́хати, ся, ру́хнути, ся, руша́ти, ся, ру́шити, ся, дви́гати, ся, дви́гнути, ся, здвигну́ти, ся, поруша́ти, ся, пору́шити, ся; со́вати, ся, су́нути, ся, посува́ти, ся, посо́вувати, ся, посу́нути, ся, совну́ти, ся (Вам не тре́ба ру́хатися, а ви бач як со́ваєтеся. Не рухне́ться, мов дзе́ркало, в.с.е о́зеро лежи́ть. По́їзд руша́є (ру́шив). Дві па́рі шви́дко руша́лися середна́товпу—то вони́ танцюва́ли. Та пору́шити руко́ю не даю́ть мені́ кайда́ни. Ві́ра, ка́жуть, гора́ми дви́гає. Рука́ мече́м і лу́ком дви́же. Нога́ми не здвигну́. Заку́реним шля́хом ти́хо посува́ється ва́лка). II) **Двинуться (отправиться) куда**—пода́тися (Пода́вся сього́дні на рі́чку ри́бу лови́ти). **Двинуться в путь**—ру́шити, ви́рушити (У тяжку́ путь ви́рушили вони́). **С места не двинусь**—з мі́сця не стену́ся, не зру́шуся. **Медленно двигаться вперед (о культуре и т. п.)**—звільна посува́тися (напере́д), іти́ туги́м по́ступом. **Движущийся**—ворушли́вий, рухо́мий; (с дрожанием)—движу́чий. **Движущий**—двигу́щий. **Движимый**—дви́ганий.

Движение—рух, ху; хід, хо́ду (Життя́ то ві́чний ру́х). **Движение рефлекторное** (невольный жест)—відрух, ху. **Движение вперед** (о куль-

туре — прогрессе) — по́ступ, пу (Шляхо́м ві́чного по́ступу). **Дать делу движение**—да́ти спра́ві хі́д, зру́шити спра́ву. **Привести в движение**—двигну́ти, зворухну́ти, пусти́ти в рух.

Движимость—I) рухо́мість, мости; рухо́ме добро́, бра; рухо́ме майно́, на; II) (физич.)—рухли́вість, вости; (свойство)—двига́льність, ности.

Двоедушие—двоєду́шність, ности; лука́вство, ва; нещи́рість, рости.

Двоедушничать—лука́внувати, двоєду́шним бу́ти, (наєм.) на двох стільця́х сиді́ти.

Двоекратный—двохразо́вий. **Двоекратно**—дві́чі, два рази́.

Двоеточие—дві́ кра́пки, двокра́пка.

Двойник—двійни́к, ка́; (только неодуш.)—подві́йний примі́рник, ка; дубле́т, ти (ж. р.); дублёт, ту (муж. р.). **Двойник срастания и прорастания** (геол.)—двояко́вий зросля́к і двояко́вий проро́сток.

Двойной—подві́йний, двійча́стий (Подві́йні ві́кна. Подві́йне лі́жко. Спро́щення подві́йного при́голосного зву́ка в оди́н. Двійча́сте підбори́ддя).

Двойственный—двої́стий, (грам.) двійни́й. **Двойственно**—двої́сто.

Двойственность—двої́стість, тости; подві́йність, ности.

Двор—двір (двора́, дво́ру), подві́р'я, р'я; надві́р'я, р'я; (площадь под двором)—дво́рище, ща; дворо́вище, ща. **Находящийся во дворе, выходящий во двор**—надві́рній. **Двор таможенный, мытный**—ми́тниця, (ми́тна) комо́ра. **Постоялый заезжий двор**—за́їзд, ду.

Двоязычие, двоязычность—I) двоязи́кість, кости; II) двомо́вність, ности.

Двоякий—I) двоя́кий, подві́йний; II) двозна́чний, двої́стий. **Двояко**—I) двоя́ко, подві́йно, двома́ способа́ми; II) двозна́чно, двої́сто.

Двояковогнутый—двояковві́гнутий.

Двояковыпуклый—двоякови́гнутий, двоякоопу́клий, двобі́чно-опу́клий.

Двоякость—I) двоя́кість, кости; подві́йність, ности; II двозна́чність, ности.

Двугласность—двоголо́сність, ности.

Двугласный—двоголо́сний, (сущ.) двоголосі́вка, ки.

Двугодичный—двохрі́чний, двохлі́тній.

Двузначный—I) двозна́чний (Сло́во «куря́нь» двозна́чне у Запоро́жців: воно́ й місце, де жили́ коза́ки, і по́лк, де коза́к був запи́саний); II) (о числе)—двозначко́вий, двохци́ферний.

Двулетие—двохрі́ччя, чя; двохлі́ття, ття.

Двумесячный — двохмісяцо́вий, двомі́сячний. **В двумесячный срок**—за два мі́сяці, про́тягом двох мі́сяців.

Двуокись—двоо́кис, су; дво́кис, су.

Двуполость—двостате́вість, вости; двоспа́стя, стя.

Двусложность—дво(х)складо́вість, вости.

Двусложный—дво(х)складови́й (Сто́пи бува́ють двоскладові́ і трискладові́).

Двусмысленность—двозна́чність, ности.

Двустворчатый—двійча́тий, двійча́стий, двійни́й (Двійча́тії ворі́течка одчини́лися).

Двусторонний—I) двобі́чний; II) обопі́льний, обосторо́нній.

Двухдневный — двохде́нний, двохдне́вий. **В двухдневный срок**—за два́ дні́, про́тягом двох днів.

Двухколейный—двопу́тній (Ба́че, то все йшла́ однопу́тня доро́га, а це вже двопу́тня).

Двухмачтовый—двохщогло́вий.

Двухнедельный—дво(х)тижне́вий, дво-тижне́нний. **В двухнедельный срок**—за два ти́жні. **Двухнедельный журнал**—дво(х)тижне́вик, ка.

Двухцветный—двобарв(н)ий, двохкольоро́вий, (реже) двохко́лірний.

Двухэтажный—двохповерхо́вий.

Двуцветность—двохкольоро́вість, вости; двохко́лірність, ности; двоба́рвість, вости.

Де, дескать—мовля́в, мов, ба (Вивхаля́ється: я, мовля́в, і п'ять,о́х таки́х, як ти́, не бо́юся).

Дебаркадер—дебаркаде́р, ру; ста́нція, ції; (на реке)—при́стань, ни.

Дебаты—деба́ти, тів; диску́сія, сії; обгово́рення спра́ви.

Дебелый—дебе́лий, кремёзний.

Дебет—де́бет, ту; при́бу́ток, гка (в счетоводной книге).

Дебитор—дебито́р, ра; довжни́к, ка́; винува́тець, тця.

Дебрь—не́тря(а), ів; пу́ща, щі; де́бра, ів; гущавина́, ни́.

Дебют—дебю́т, ту; пе́рший ви́ступ.

Дебютировать—дебютува́ти, задебютува́ти, виступа́ти впе́рше на сце́ні, в літерату́рі, то-що.

Девальвация—девалюа́ція, ції; девальва́ція, ції.

Девать, -ся, деть, -ся—дива́ти, ся, ді́ти, ся, поді́ти, ся, заподі́ти, ся, запрото́рити, ся, затасува́ти, ся.

Девиз—девіза, зи: га́сло, ла; кли́ч, чу; по́клик, ку (Га́сло в ме́не—без хи́трощів на сві́ті пробува́-

ти. Мій поклик: воля, щастя і свобода).

Девичество—дівóцтво, ва; дівувáння, ння.

Девственный—I) (нетронутый)—цілинний; II) цінотливий. **Д—нность**—I) цілинність, ости; II) цнотливість, чеснотливість, чеснóта.

Дегенерация—дегенерáція, ції; звиродніння, ння; звироднілість, лости; вирóдження, ння.

Дегенерат—дегенерáт, та; звироднілий, ого; вироджéнець, нця; звироднілець, нільця.

Деградация—деградáція, ції; деградувáння, ння.

Дедуктивный—дедуктивний.

Дедукция—дедукція, ції.

Деепричастие (грам.) — дієприслівник, ка.

Деепричастный (грам.) — дієприслівний (Дієприслівні фóрми).

Дееспособность — дієздáтність, ности; здáтність до прáвної дії.

Дежурить—чергувáти, вартувáти; (о десятниках при сельском, волостном правлении, о козаках)—на стійці бýти, стійкувáти (Хто сьогóдні чергýє в клáсі? Я в лікáрні чергýю тричі на тиждень); (воен.)—днювáти.

Дежурный—черговий вартовий (Постукав у тюрéмну брáму і погукáв черговóго); стійковий, стійник, ка; днювáльний.

Дежурство—чергá, ги; вáрта, ти; стійка, ки. **Быть на дежурстве**—см. **Дежурить. Мое дежурство**—я чергýю, вартую.

Дезертировать—дезертувáти, тікáти (з війська, від трудової повинности).

Дезинфекция—дезинфéкція, ції; дезинфікувáння, ння.

Дезинфицировать—дезинфікувáти, подезинфікувати, що; перевести дезинфéкцію в чім, десь.

Дезинфицирующий—дезинфекційний.

Дезорганизация—дезорганізáція, ції; дезорганізувáня, ння; рóзтіч, течи.

Дезорганизовать, -ся — дезорганізувáти, ся.

Действие—I) дія, ії; діяння, ння; II) (поступок)—учинок, нку; чин, ну; діло, ла; áкція, ції. **Какое действие произвело это на него**—який вплив, якé врaжіння це на йóго мáло (зробилó, спрáвило), як це на йóго подіяло. **Место действия**—дійовé місце, дійновище (Криниця—дійовé місце тієї легéнди). **Действие арифметическое** — аритметична дія; III) (юрид.)—чинність, ности; сила, ли (Найвища влáда мóже продóвжити чинність тимчасóвого закóну).

Действительно—спрáвді, на(в)спрáвжки, навспрáвжне, напрáвду, допрáвди, дійсне(о).

Действительность — дійсність, ности; спрáвжність, ности (Рáдісні мрії і сумнá дійсність. Чи вонó живá спрáвжність, чи вонó мáрево). **В действительности**—на ділі, спрáвді, на(в)спрáвжки, сýще (Нічóго такóго навспрáвжки не булó). **Соответствующий действительности**—правдивий, згідний з дійсністю.

Действительный—дійсний, спрáвжній, справдéшній, правдивий, істóтний; (юрид.)—дійсний, чинний, правосильний, вáжний (Дійсні члéни Акадéмії Наýк, або ординáрні академіки. Той закон ще й дóсі чинний).

Действовать—діяти, чинити, орýдувати. **Действовать в качестве истца или ответчика**—виступáти позовникóм, або відповідачéм. **Действовать справедливо, дурно**—ходити прáвим рóбом, ходити лихим рóбом. **Действовать по своему**—чинити по свóєму, ходити своїм рóбом.

Действующий—діющий, діючий, діє(йо)вий, активний, чинний (Діющий вулкáн. Діюче законодáвство. Дійовá áрмія). **Действующие лица**—дійові люди, дійові осóби.

Декан—дéкан, на. **Деканство**—декáнство, ва.

Декатировать—декатирувáти, промóчувати.

Декламация—декламáція, ції; декламувáння, ння.

Декламировать—декламувáти, виголóшувати. **Декламированный**—декламóваний, виголошений. **Декламирование**—декламувáння, ння; виголóшування, ння.

Декларативный—декларативний (Тільки декларативне визнання рівноправности нáцій).

Декларация—декларáція, ції.

Деклассировать, -ся—декласувáти, ся. **Д—сированый**—(з)декласóваний (Декласóвана інтелігéнція).

Декорировать—декорувáти, здекорувáти. **Декорированный**—декорóваний, задекорóваний.

Декрет—декрéт, ту; накáз, зу; універсáл, лу. **Утвердить что-нибудь декретом**—задекретувáти щось. **Издать де-**

крет—ви́дати декре́та про що, задекретува́ти що.
Декретировать—декретува́ти, задекретува́ти що.
Деланность—ро́бленість, ности; уда́ваність, ности (Ро́бленість та пре́тенсійність).
Деланный—ро́блений; (притворный)—уда́ваний, уда́ний; (подделъный)—підро́блений, прибраний; (принужденный)—си́луваний (Ро́блений па́тос. Почува́ння нещи́ре, ро́бле не).
Делать, -ся—роби́ти, ся, дія́ти, ся, продія́ти, ся, чини́ти, ся, виробля́ти, ся (Що він стари́й тепе́р дія́тиме на сві́ті). **Делать усердно**—роби́ти що́ро, припада́ти до робо́ти. **Делать наперекор**—насупереки́ йти з ким. **Делать кого чем**—наставля́ти, настанови́ти кого за (на) ко́го (Наста́новлено йо́го на со́цького).
Делегат, -тка—делега́т, тка.
Делегатский—делега́тський (Делега́тські збо́ри).
Делегация—делега́ція, ції.
Делегировать—делегува́ти, ви́делегувати кого́.
Деление—I) по́діл, лу (По́діл люде́й на про́стих і «вельмо́жних»); II) (арифм.)—ділі́ння, ння.
Делимое (арифм.)—ді́леник, ка.
Делимость (арифм.)—подільність, ности. **Признаки делимости**—озна́ки подільности.
Делимый—подільний, переді́льний.
Делитель (арифм.)—діли́тель, ля.
Делить, -ся—ділі́ти, ся; поділя́ти, ся; переділя́ти, ся; наюва́ти.
Дело—ді́ло, ла; спра́ва, ви; (труд)—робо́та, ти; пра́ця, ці; посту́пок, пка; (действие)—вчи́нок, нка; чин, ну; дія́, ї. **Странное дело**—ди́вна річ, ре́чи; чудасія, сії; чудно́та, ти. **По этому делу**—в цій спра́ві. **По делам службы**—в спра́вах службо́вих. **Дело обстоит так**—спра́ва стої́ть так (То́пер спра́ва стої́ть ина́кше). **Темное дело**—непе́вна спра́ва. **Дело в том**—спра́ва в то́му, спра́ва така́, річ у тім. **Ясное дело**—видима річ. **Это дело другое**—це що и́ніше, це и́нша річ. **В чем дело**—в чо́му річ, в чім си́ла, про що йде́ться. **Иметь дело с кем**—ма́ти спра́ви, стосу́нки (отношения) до ко́го (или) з ким. **Тяжебное дело**—по́зов. **Военное дело**—військова́ спра́ва. **Комиссариат иностранных дел**—комісаріят закордо́нних справ. **Золотых дел мастер**—золотни́к, ка; золота́р, ря́.
Деловитость—ділови́тість, тости.
Деловодство—см. **Делопроизводство.**
Делопроизводитель—діловод, да (Він на поса́ді ста́ршого діловода).
Делопроизводство — діловодство, ва (Діловодство провади́ться украї́нською мо́вою. Все́ньке діловодство в цій спра́ві пересла́но д прокуро́ра).
Дельно—до-ді́ла, до-ладу́; (кстати) до ре́чи; (путево) до-путя́ (Дарма́ що молоди́й, а гово́рить доді́ла. Що зро́бить—усе́ до-пуття́).
Дельный—пу́тній, шту́тний, доладний, до-ді́ла (Як говори́ти, то щось пу́тне. Чоловік він пути́й. Доладний хло́пець, не шиба́й голова́ яки́йсь). **Его речь дельная**—в нього мо́ва до-ді́ла.
Демаркационный — демаркаційний, відмежува́льний. **Демаркационная черта или линия**—демаркаційна (відмежува́льна) лінія, сму́га; погранични́й, демаркаційний. **Демаркационные войска**—демаркаційне (погранично́) ві́йсько.
Демаркация—демарка́ція, ції; відмежува́ння, нння.
Демобилизация, демобилизирование—демобіліза́ція, ції; демобілізува́ння, нння.
Демобилизировать—демобілізува́ти, здемобілізува́ти. **Демобилизированный**—демобілізо́ваний.
Демократия—демократія, тії; народоправство, ва.
Демонстрация—I) демонстра́ція, ції (Політи́чна демонстра́ція); II) демонструва́ння, нння (Демонструва́ння анатомі́чних препара́тів).
Демонстрировать—демонструва́ти, здемонструва́ти. **Демонстрированный**—здемонстро́ваний. **Демонстрируемый**—демонстро́ваний.
Демонстративный — демонстрати́вний. **Демонстративно**—демонстрати́вно, на пока́з.
Деморализация—деморалізація, ції; здеморалізування, нння; розбе́щеність, ности; розледащіння, нння; розледащі́лість, лости.
Деморализировать, -ся—деморалізува́ти, ся, здеморалізува́ти, ся, розбе́щувати, ся, розбе́стити, ся, розледащі́ти. **Деморализованный** — здеморализо́ваний, розледащі́лий, розледащений.
Денатурализация—денатуралізація.
Денатурация—денатура́ція, ції; рознату́рення, нння.

Денатурированный—денатуро́ваний. **Денатур. спирт**—денатура́т, ту; недогі́н, го́ну (Од недого́ну о́чі слі́пнуть).

Денационализация — денаціонализа́ція, ції; денаціоналізува́ння, ння; (только о людях)—винародо́влення, ння.

Денационализировать, -ся—денаціоналізува́ти, ся, зденаціоналізува́тися; (только о людях)—винародовля́ти, ся, ви́народовити, ся.

Денационализированный — зденаціоналізо́ваний; (только о людях)—ви́народовлений (Зденаціоналізо́вані буди́нки ма́ли-б перейти́ на прива́тну вла́сність. В Аме́риці на́ші еміґра́нти гу́сто-ча́сто винародо́влюються).

Денежный—грошéвий, грошови́й. **Денежные повинности** — о́платки, ків (Опла́тки тії за ха́ту поплати́ли: і городські́, і зе́мські, і в казну́, і ще́ якісь). **Денежное пособие**—підсо́бні гро́ші; (букв.—вспомогательные деньги)—грошéва допомо́га (Два рази́ дава́ли з заво́ду по карбо́ванцю підсо́бних гро́шей). **Денежный штраф**—пеня́, ні; грошова́ ка́ра, ри. **Денежный сбор**—збира́ння гро́шей. **Денежное обращение**—о́біг, гу гро́шей. **Денежный человек**—грошови́тий чолові́к, ка; грошови́к, ка́.

Денница—I) світа́ння, ння; світа́нок, нку; II) світова́ зо́ря, світова́ зірни́ця, пора́ння, вра́нішня зоря́.

День—день, дня. **Присутственный день**—урядо́ва дни́на. **В тот день**—того́ дня. **На тех днях**—ти́ми дня́ми. **На днях**—ци́ми дня́ми. **В течение одного дня**—тієї са́мої дни́ни. **По сей день**—по цю дни́ну, пони́ні, аж до́сі. **Рабочий день**—робо́чий день. **Доброго дня**—добри́день, день до́брий.

Деньги—гро́ші, шей; гріш (гроша́); (средства)—ко́шт, ту. **Большие деньги**—вели́кі гро́ші, вели́кий гріш, вели́кі ко́шти; (деньжища)—грошва́, ви; (деньжонки)—грошеня́та, ня́т; гро́шики, ків. **Наличные деньги**—гото́ві гро́ші, готі́вка, ки. **Кормовые деньги**—харчове́, харчові́ гро́ші. **Прогонные деньги**—прого́ни, нів. **За деньги**—за гро́ші, запла́тно. **Без денег**—беззапла́тно, заду́рно, за та́к гро́ші (гро́шей), за спаси́бі. **Любящий деньги**—грошолю́бний, грошолю́б, ба.

Депо—депо́. **Пожарное депо**—пожа́рня, ні; поже́жня, ні.

Депозит—депозит, ту. **Депозитный**—депози́товий, депози́тний.

Дергание—сі́пання, ння; сми́кання, ння; ша́рпання, ння; то́ргання, ння. **Постоянное дергание**—сіпани́на, ни; смикани́на, ни; торгани́на, ни. **Дергание за волосы**—ску́бка, ки; ску́бання, ння; скубани́на, ни.

Дергать, дернуть, дергонуть—сі́пати, сіпну́ти, сіпону́ти, сми́кати, смикну́ти, смикону́ти, ша́рпати, шарпону́ти; (двери, окна)—то́ргати, то́ргнути, торгону́ти. **Дергать за ухо, за волосы**—ску́бти, поску́бти, скубону́ти, чу́бити, почу́бити. **Дерганный**—сі́паний, ша́рпаний, то́рганий; (о поскони)—бра́ний. **Дернутый**—сіпну́тий, смикну́тий, ша́рпнутий, скубну́тий, чу́блений.

Дергаться, дергиваться, дернуться—сі́патися, сіпну́тися, сми́катися, смикну́тися, смикону́тися, ша́рпатися, шарпну́тися, шарпону́тися, ті́патися, тіпну́тися.

Деревенька, деревушка—сільце́, ця́; се́лечко, ка; слобі́дка, ки; присі́лочек, чка (Через на́ше сільце́ ве́зено деревце́).

Деревня—се́ло, ла; слобода́, ди; присі́лок, лка (На́ше се́ло—то таки́ село́, а Лукі́вка—ті́льки присі́лок наш, і лукі́вці до на́шої це́ркви хо́дять). **Несколько деревень, составляющих одно имение или одну общину**—клю́ч, ча.

Дерево—де́рево, ва; (мн.)—дере́ва́, ре́в. **Д. берестовое**—берести́на, ни (Обу́х зро́блено з берести́ни). **Д. березовое**—бере́зина, ни. **Д. боярышниковое**—глоди́на, ни. **Д. буковое**—бу́ковина, ни; бучи́на, ни. **Д. вербовое**—верби́на, ни. **Д. вишневое**—вишни́на, ни. **Д. вязовое**—ільми́на, ни; вильми́на, ни. **Д. грабовое**—граби́на, ни. **Д. грушевое**—груши́на, ни. **Д. дубовое**—дуби́на, ни. **Д. калиновое**—калини́на, ни. **Д. кедровое**—кедри́на, ни. **Д. кленовое**—клени́на, ни. **Д. липовое**—ли́пина, ни. **Д. ореховое**—орі́шина, ни.

Деревообрабатыватель — деревообро́бник, ка.

Деревообрабатывающий — деревообро́бний (Деревообро́бна промисло́вість).

Деревянный—дерев'я́ний, деревля́ний, деревни́й. **Деревянные части в плуге**—деревінь, віни. **Деревянные изделия**—дерев'я́ні (дере́вні) ви́роби, бів; (собир.)—дере́вня, ні (Коле́са, ви́ла й и́нша дере́вня). **Деревянное масло**—оли́ва, ви.

Держава—держа́ва, ви.

Державность—держа́вність, ности.

Державный — держа́вний, волода́рний.

Державно — держа́вно, волода́рно, вла-

ди́чно (Влади́чно пра́вити мо-ря́ми).

Держание—держа́ння, ння; трима́ння, ння. **Держание стражи**—чатува́ння, ння.

Держатель (юрид.)—держа́льник, ка; передер́жець, жця; де́ржець, жця. **Бумагодержатель** — папероде́ржець, ржця; (обладатель)—володі́лець, льця; посіда́ч, ча́.

Держать,-ся; держивать,-ся—держа́ти, ся; трима́ти, ся. **Держать себя**—пово́дитися, трима́тися (Трима́лася ду́же такто́вно). **Важно, гордо держать себя**—пово́дитися ни́шно, пишатися, гонорува́ти, ся; зго́рда трима́тися. **Держать чью сторону**—держа́ти (тягти) ру́ку за ким, стоя́ти за ким, за ко́го. **Держать слово**—додер́жувати сло́ва, бу́ти кріпким на сло́во. **Держанный**—де́ржаний, три́маний.

Дерзание—зва́га, ги; о(на)смі́лювання, ння; о(на)смі́ління, ння.

Дерзать, дерзнуть—ва́житися, зва́житися, нава́житися, пова́житися на кого, що, завзя́тися, насмі́люватися, насмі́литися (І не ва́жся йти́ туди́).

Дерзить—грубія́нити, бришка́ти.

Дерзкий, дерзостный—І) надсмі́ливий, осмі́ливий, зухва́лий, зухва́льний, напри́шкуватий, на́дто сміливий; ІІ) (грубый)—грубія́нський; (нахальный) — наха́бний; (несдержанный в речи)—груба́тий, язика́тий. **Дерзко, дерзостно**—зухва́ло, зухва́льно, по-грубія́нському, наха́бно, нахра́пом.

Дерзость—І) відва́га, ги; сміливість, вости; ІІ) зухва́льство, ва; ІІІ) грубія́нство, ва. **Говорить дерзости**—грубія́нствувати, грубія́нити, каза́ти нече́мні ре́чі.

Десант—деса́нта, ти; ви́садка ві́йська. **Десантный**—деса́нтний.

Десна (во мн. ч.)—я́сна, я́сен; я́сла, я́сел (Ви́рвати з я́сен зу́ба).

Деспот, деспотка—І) де́спот, та; де́спотка, ки; утиснник, ка; утисниця, ці; ІІ) (господарь)—де́спот, та; деспоти́ця, ці; деспоти́ня, ні.

Деспотизм—деспоти́зм, зму; де́спотство, ва; утисництво, ва.

Деспотический—деспоти́чний, утисни́цький.

Десятиугольник (мат.) — десятику́тник, ка.

Десятичный (арифм.) — десяти́чний, десятко́вий.

Детализация—деталіза́ція, ції; деталізува́ння, ння.

Детализировать—деталізува́ти. **Детализируемый**—деталізо́ваний. **Детализированный**—здеталізо́ваний, подеталізо́ваний.

Деталь—де́таль, лю (м. р.); подро́биця, ці.

Детальный—дета́льний, докла́дний. **Детально**—дета́льно, докла́дно.

Детвора (соб.)—дітво́ра, ри; дітворня́, рні; дітва́, ві; дітваки́, ків; дітвачки́, чків, дітлахи́, хів; дитинча́та, а́т; мале́ча, чі (На морі́жку пусту́ють дітлахи́).

Детеныш—маля́, я́ти; (сосущий матку)—сосуне́ць, нця; сосуно́к, нка́. **Детеныш у птиц**—писклята́, ля́ти. **Детеныш белки**—більченя́, ня́ти. **Д. волка**—вовченя́, ня́ти; (постарше)—вовчу́к, ка́. **Д. лисицы**—лисеня́, ня́ти; лисича́, ча́ти; лисиченя́, ня́ти; лисеня́тко, тка; лисичу́к, ка. **Д. медведя**—ведме́ча́, ча́ти; ведмечу́к, ка́.

Деткор—діткор, ра.

Дефекационный (котел) — дефека-ці́йний (каза́н).

Дефекация—відчи́щення ння; визволе́ння, ння від бру́ду; дефе́кація, ції.

Дефект—дефе́кт, ту; недоста́ча, чі; хи́ба, би; ва́да, ди; ган(д)жа́, джі; га́нч, чу; (психич.)—забу́рення, ння.

Дефектный—здефекто́ваний, дефекто́вний, з ва́дою, з ган(д)же́ю (Здефекто́вані (дефекто́вні) примі́рники книжо́к); (психич.)—забу́рений.

Дефицит—дефіци́т, ту; недобір, бо́ру, недо́лік, ку; недоста́ча, чі.

Деформация—деформа́ція, ції; здеформува́ння, ння.

Децентрализация—децентралізація, ції; децентралізува́ння, ння.

Децентрализировать — децентралізува́ти. **Децентрализированный**—децентралізо́ваний.

Дечний (употребл. с числом), **двудечный**—двохчардако́вий; **трехдечный**—трьохчардако́вий.

Дешеветь, подешеветь—деше́вшати, подеше́вшати.

Дешевизна—дешевина́, ни́; дешевиня, ні; деше́вість, вости; дешевня, ні; дешеві́нь, віни́ (Тоді́ бу́ла деше́вня́, а тепер дорожне́ча).

Дешифрирование, дешифрация, дешифровка—розшифрува́ння, ння; розшифро́вування, ння.

Деяние—дія, ії, діяння, ння; вчи́нок, нку; чи́н, ну.

Деятель—діяч, ча́; (фактор)—чи́нник, ка.

Деятельность—І) діяльність, ности; ІІ) стара́нність, ости; пи́льність, ности.

Разрушительная деятельность—руїнництво, ва.
Диагноз—діягно́за, зи (ж. р.).
Диагностика—діягно́стика, ки.
Диагональ—діягона́ля, лі; косина́, ни́; пере́кут, ту. **Диагонально**—діягона́льно, пере́кутом.
Диагональный — діягона́льний, перку́тній, я, є.
Диаграмма—діягра́ма, ми.
Диалект—діяле́кт, ту; го́вір, вору; (более узко)—говірка, ки (Говірка тако́го-то села́).
Диалектика—діяле́ктика, ки. **Диалектик**—діяле́ктик, ка.
Диалектический, диалектически—діялекти́чний; діялекти́чно (Діялекти́чна ло́гіка. Діялекти́чні особли́вості мо́ви).
Диалектологический — діялектологі́чний. (Діялектологі́чна ма́па України).
Диалектология—діялектоло́гія, гії; говорозна́вство, ва. **Диалектолог**—діялекто́лог, га; говорозна́вець, вця.
Диаметр—дія́мет(е)р, тра; попере́чник, ка; прогін, го́ну; проліт, льо́ту; промі́р, мі́ру (Цей ка́мінь ма́є три арши́ни у прого́ні).
Диаметральный—діяметра́льний, попере́чний.
Диаметрально—діяметра́льно, попере́чно, впо́перек, упрогін. **Диаметрально-противоположный** — діяметра́льно-протиле́жний, діяметра́льно-супротилежний, діяметра́льно-проти́вний.
Диафрагма—діяфра́гма, ми; пере́тинка, ки; (анатом.)—гру́дно-черевна́ пере́тинка.
Дивиденд—дивіде́нд, ду; пайови́й прибу́ток, тку; (мн. ч.)—дивиде́нди й дивіде́нда, дів. **Дивидендный**—дивіде́ндний, дивіде́ндовий.
Дивный—I) (странный)—ди́вний, диво́зний, диво́чний, чудни́й (І слу́хала, як молоди́й диво́чний гість т.о.й говори́в). II) **Удивительно прекрасный**—чудо́в(н)ий, напро́чуд ди́вний (га́рний). **Дивно**—I) ди́вно, диво́зно, диво́чно; II) чудо́во, чудо́вно.
Дидактический—I) дидакти́чний; II) (поучительный)—дидакти́чний, навча́льний.
Дико—I) ди́ко, нестя́мно (Нестя́мно галасу́є); II) відлю́дно, вовкува́то.
Диктатура—диктату́ра.
Диктовать—диктува́ти, прока́зувати (Я написа́в оці рядки́, як мені диктува́в мій ро́зум). **Диктовать песни, декламируя их** (не распевая)—ро́зказкою диктува́ти пісні.
Диктуемый и диктованный—I) (несов.)—дикто́ваний, прока́зуваний; II) (сов.)—подикто́ваний (Стаття́ подикто́вана націона́льною нена́вистю).
Диктатор—дикта́тор, ра. **Диктаторский**—дикта́торський.
Диктатура—диктату́ра, ри (Диктату́ра пролетарія́ту).
Диктование и диктовка—диктува́ння, ння; прока́зування, ння.
Диктовка—I) (действ.)—диктува́ння, ння; прока́зування, ння; II) (диктант)—дикту́ра, ри. **Писать по диктовке, под диктовку**—писа́ти з го́лосу, за диктува́нням.
Дилетантизм—дилетанти́зм, му.
Динамика—дина́міка, ки.
Динамометр—динамо́мет(е)р, тра; силомі́р, ра.
Динамо-электрический — дина́мо-електри́чний.
Дипкурьер—дипкур'є́р, ра.
Дипломат—диплома́т, та. **Дипломатия**—диплома́тія.
Дипломатический, дипломатически — дипломати́чний, дипломати́чно.
Диплом—дипло́м, му. **Дипломированный**—дипломо́ваний. **Дипломный**—дипло́мовий, дипло́мний.
Директор—дире́ктор, ра. **Директорский**—дире́кторський. **Директорство**—дире́кторство, ва; директува́ння, ння.
Дирижер—дириже́р, ра; дириге́нт, та. **Дирижерский**—дириге́нтський, дириже́рський.
Дирижирование—диригува́ння, ння; дирижи́рування, ння; ору́да, ди.
Дисконт—диско́нт, ту; диско́нто (ср. р.).
Дисконтировать — дисконтува́ти. **Дисконтный**—дисконто́вий.
Дискредитировать — дискредитува́ти; (сов.)—здискредитува́ти. **Дискредитированный**—дискредито́ваний, здискредито́ваний.
Диспозиция—диспози́ція, ції.
Диспутировать—диспутува́ти.
Диссертация—дисерта́ція, ції.
Дисконтер—дисконте́р, ра.
Дистанция—диста́нція, ції; ві́ддаль, ли.
Дистанционный—дистанці́йний.
Ди(е)стиллирование — дистилю́вання, ння; перегі́н, го́ну.
Дистиллировать—дистилю́вати, переганя́ти. **Дистиллированный**—дистильо́ваний (Дистильо́вана вода́).
Дисциплина—дисципліна, ни; ка́рність, ности (Військова́ дисципліна. Військова́ ка́рність. Парті́йна ка́рність. Науко́ві дисципліни).
Дисциплинарный, дисциплинарно—ди-

сциплінáрний, дисциплінáрно. **Дисциплинарное взыскание** — дисциплінáрна кáра. **Дисциплинарная власть** —дисциплінáрна влáда. **Дисциплинарное производство**—дисциплінáрна спрáва.

Дисциплинированность — дисциплінóваність, ности; муштрóваність, ности; кáрність, ности.

Дисциплинировать,-ся — дисциплінувáти, ся кого чим; муштрувáти, ся; ви́дисциплінувати кого чим; ви́муштрувати, ся. **Дисциплинированный**—дисциплінóваний, муштрóваний, ви́дисциплінований, ви́муштрований.

Дифтерит—дифтери́т, ту; обклáд, ду; обкладки́, дóк; завалки́, óк. **Дифтеритный**—дифтеритóвий, обкладкóвий.

Дифтонг—дифтóнга, ги; двоголосíвка, ки (В архаїчних говíрках ще дóсі заховáлися дифтóнги, себ-то двоголосíвки).

Диффамация—дифамáція, ції; знеслáвлення, ння; поговíр, вóру.

Дифференциал—диференціял, лу.

Дифференцирование — диференціювáння, ння; диференціяція, ції; зріжницювáння, ння.

Дифференцировать,-ся — диференціювáти, ся. **Дифференцированный**—диференційóваний.

Диффузия—дифýзія, зії. **Диффузионный** —дифузíйний (Дифузíйний бурякóвий сік).

Длина—довжинá, ни́; довжиня́, ні́; дóвгість, гости; довжíнь, іни́. **Длиною, в длину** — вдóвж, вдóвжки (уздóвж, уздóвжки), зав(з)дóвж, зав(з)дóвжки, уподóвж, наздóвж (Він три аршини дóвгий). **Во всю длину**— у всю дóвж.

Длиннолицый—довго(о)брáзий, довгови́дий (Андрíй довгови́дий, а брат йогó—кругловидий).

Длиннота—I) дóвгість, гости; II) (растянутость)—довгóта, ти; розволíклість, лости; розтя́глість, лости; рóзтяг, гу.

Длинношеий—довгоши́їй, ши́я, ши́є; (род. п.)—ши́його, ши́йої; довгов'я́зий, довгов'я́з.

Длинный—дóвгий (Дóвгі кóси. Дóвга ніч); (ум.)—довгéнький, довгéсенький; очень длинный—довжéзний, довжéнний, довжелéзний (Довжéзний стіл. Довжéзна ніч. Довжелéзна промова). **Длиннехо(ше)нек**—довгíсенький, довгéсенький. **Томительно длинная ночь** —непроспáна ніч.

Длительность—забарність, ности; загáйність, ности; длявість, вости.

Длительный—забарни́й (Малí миски́ роби́ти—то забарнá робóта), загáйний (Загáйна спрáва), протя́жний, довгочáсний. **Длительный в работе**—мля́вий.

Длиться, продлиться—довжи́тися, продóвжуватися, продóвжитися, тягти́ся, протягáтися, протяг(нý)ти́ся, точи́тися, тривáти (Довжи́ться, як зимовá ніч. Дóвго тяглáся гони́тва).

Для—для (Для тéбе си́на породи́ла), за-для (За-для таки́х бідакíв кохáння немáє). **Одежда для праздника, для будней**—одéжа про свя́то, про бýдень (Сорóчка про недíлю). **Для чего**—нащó, на віщо, чомý, для чóго, за-для чóго, про щó. **Не для чего**—немá чогó, немá нащó, нíчого.

Дневальный—чергови́й, вóго; стíйчик, ка; днювáльний, ого.

Дневной — дéнний, днéвий, дня́ний (Спéка дня́на), удéнішний.

Дно—дно, дна; (мн.—дéна, днá). **Дно экипажа**—подéння, ння. **Вверх дном**— догори́ ногáми, перéвертом, шкéреберть.

До (предл.)—до, аж до (Дійшóв до селá. Дощ ішóв зрáнку аж до нóчи. Верболíз б'є до слíз). **До того, что**—áж (Біг, біг, аж дýх менí заби́ло). **Душ до двадцати**— душ двáцятеро, душ із двáцять; II) до, пéред (Це булó за два ти́жні до жнив).

Добавка, добавление, добавок—I) (то, что добáвлено) — додáток, тку; додáча, чі; (реже)—добáвка, ки; добáвок, вку (Щомíсячний додáток до платнí); II) процесс добавления) — додавáння, ння; (реже)—добавля́ння, ння.

Добавлять, добавить—додавáти, додáти; (реже)—добавля́ти, добáвити, докидáти, доки́нути, прикидáти, прики́нути, набавля́ти, набáвити.

Добавочный — додаткóвий. **Добавочное вознаграждение**—додаткóва винагорóда, ди. **Добавочное вознаграждение, обусловленное договором**—вимóва, ви; вимóвка, ки.

Добиваться, добиться—добувáтися, добýтися чогó й до чóго; здобýтися, добýти чого, добивáтися, доби́тися чого; (домогаться)—домагáтися, домогти́ся чого й про що, намагáтися, намогти́ся; (требовать законного)—допевня́тися, допéвнитися, доправля́тися, допрáвитися, ходи́ти, дійти́ свогó; (достичь)—доп'ясти́ся, допнýтися. **Добиваться милости, бла-**

госклонности—запобіга́ти чиє́ї ла́ски (Тако́ї ла́ски мо́жна і в ци́гана запобі́гти). **Добиться чего-либо хождением**—ви́ходити що; (крико́м)—викричати що и т. д.

Добираться, добраться—I) (идя, едучи)—дістава́тися, діста́тися, добива́тися, доби́тися, прибі́тися, добува́тися, добу́тися, доправля́тися, допра́витися, дохожа́ти, дійти́ (Як-би ме́ні до діте́й доста́тися в Ки́їв); II) (к чему-либо)—добира́тися, добува́тися, добу́тися.

Доблестный—завзя́тий, чесно́тний, відва́жний, му́жній, витязі́вський, лица́рський, з висо́кими прикме́тами.

Доблесть—чесно́та, ти; відва́га, ги; му́жність, пости; витязі́вство, ва; лица́рські вчи́нки, висо́кі прикме́ти.

Добрести—добрести́, дотягти́ся; (дотащиться)—допле́нтатися, дочвала́ти, доча́пати, дочала́пати, допха́тися, доплуга́нитися.

Добро—I) добро́, ра́; бла́го, га; гара́зд, ду (За бла́го наро́ду. Живу́ть собі лю́ди у добрі́ та в гара́зді).

Добро (нар.)—до́бре, гара́зд (До́бре тому́ бага́тому. Гара́зд, що не ба́чили нас, а то ли́хо було-б). **Добро пожаловать**—про́симо до ха́ти, до госпо́ди; бу́дьте дороги́ми го́стями, гістьми́.

Добровольный — доброві́льний, доброхі́тний, доброхо́чий, самохі́тній (Важки́й самохі́тній по́двиг). **Добровольно**—самохі́ть, самохі́ттю, доброхі́ть, з до́брої во́лі, з своє́ї во́лі, своє́ю охо́тою, по охо́ті.

Доброжелатель,-ница—прихи́льник, ка; -ниця, ниці; зичли́вець, вця; -виця, ці; доброхі́т, хо́та.

Доброжелательность—прихи́льність, ности; зичли́вість, вости; доброзичли́вість, вости; доброхі́ття, ття.

Доброкачественность—добро́тність, ности; доброта́, ти.

Доброкачественный—добро́тний, до́брий (Добро́тне сукно́. У цій крамни́ці до́брий крам, я все́ тут куп'ю); (безупречный) — бездога́нний. **Д. ход болезни**—ла́гідний пере́біг х(в)оро́би.

Добропорядочность—поря́дність, ности; путя́щість, щости; пу́тність, ности.

Добропорядочный — поря́дний, пу́тній, путя́щий. **Сын добропорядочных родителей**—оте́цький син, оте́цька дитина (Як лучи́ться оте́цький син, одда́сть мене́ ма́ти).

Добросовестность — сумлі́нність, ности; со́вісність, ности;

Добросовестный — сумлі́нний, со́вісний (На го́лову тре́ба ви́брати чоловіка сумлі́нного). **Добросовестно**—сумлі́нно, со́вісно.

Доброта—до́брість, рости; (мягкость)—ла́гідність, ности; (слабовольная)—бла́гість, гости.

Добрый—I) до́брий (к кому—для ко́го, до ко́го), ласка́вий; (добряк)—благи́й (До́брим сло́вом не згада́ють. Він для ме́не (до ме́не) до́брий. **Добренький**—ласка́венький. **Очень добрый**—добре́нний, добря́ч(щ)ий. **Доброе утро, добрый день, добрый вечер, доброй ночи**—добри́день, добри́вечір, добра́ніч, на добра́ніч; II) до́брий, га́рний, хоро́ший (До́брий хло́пець. Га́рний крам).

Добывание, добытие—добува́ння, ння; здобува́ння, ння; (з)добуття́, ття́; видобуття́, ття́; добува́нка, ки; роздобу́тки, ків.

Добывать,-ся; добыть,-ся—добува́ти, ся; добу́ти, ся; здобува́ти, ся; здобу́ти, ся; видобува́ти, ся; ви́добути, ся; (специальнее) — дістава́ти, діста́ти; (приобресть)—придба́ти; (наконец, достичь)—доско́чити чого, засяга́ти чого, засягти́, запобіга́ти, запобі́гти чого, дороблятися, доробитися чого, розстара́тися про що. **Добытый**—здобу́тий. **Добывающий**—добува́льний, видобутни́й, сирови́нний (Добува́льна та обро́бна промисло́вість. Сирови́нна промисло́вість). **Добытое тяжелым трудом**—крива́виця, ці. **Добыть пением**—ви́співати (Ви́співав собі ді́вчину лю́бу та га́рну). **Добыть нищенством**—вижебрати. **Добыть обманом**—ви́дурити. **Добыть борьбой**—ви́бороти.

Добыча—I) до́бич, чи; здо́бич, чи; здоби́ча, чі; здобу́ток, ку; узя́ток, тку; (чем можно поживиться)—пожи́ва, ви. **За добычей**—по здо́бич, на здоби́тки, на роздобу́тки; II) (добыток)—здобу́ток, тку; видобуток, тку (Добува́ють кам'яне́ ву́гілля, але ви́добуток невели́кий). **Добыча для пчел**—узя́ток, тку.

Доваривать, доварить—дова́рювати, довари́ти; (о желудке)—дотра́влювати (їжу), дотрави́ти. **Доваренный**—дова́рений, докипі́лий, доки́плений, домлі́лий, дотра́влений.

Довариваться, довариться—доварю́ватися; довари́ти, ся; докипа́ти, докипі́ти, упріва́ти, упрі́ти, умліва́ти, умлі́ти, домліва́ти, домлі́ти (Обі́д уже́ до-

ва́рюється. У нас сьогóдні і борщ недокúплений, і кáша не вúріла. Засýнь борщ далí, хай умлівáє. Невмлíлого м'я́са і їсти не візьмýсь).

Доведываться, доведаться—довíдуватися, довíдатися, дізнавáтися, дізнáтися; (извéститься) — завістúтися; (докáпываться) — дошпигóвуватися, дошпигувáтися; (путем расспросов)—допúтуватися.

Доверенность—дору́чення, ння; довíреність, ности; (полномочие)—уповнова́ження, ння (Він менí написáв дору́чення на свою́ платню́). **По доверенности**—за дору́ченням, за довíреністю (Хто отримує не свої гро́ші, а за дору́ченням, прохáємо зачекáти); (по поручению)—з дору́чення (З мого́ дору́чення). **Доверенность с правом передоверия**—довíреність із пра́вом да́льшої довíреності (передовíреності). **Совершать доверенность**—складáти (склáсти) довíреність.

Доверенный — довíрений, повíрений, уповнова́жений. **Доверенное лицо**—вíрник, ка; повíрник, ка.

Доверие—вíра, ри; довíра, ри; довíр'я, р'я. **Лишить доверия**—позба́вити вíри, одібра́ти довíру. **Утратить доверие**—зневíритися кому́ чи в ко́го. **Злоупотреблять доверием** — надужива́ти чиє́ї вíри (довíри), обертáти чию́сь довíру на зло́.

Доверитель,-ница—вíродавець, вця; вíродáвиця, ці; вíритель, ля; вíрителька, ки (Бра́лися вести́ по суда́х їх спра́ви, при чо́му продава́ли своїх вíрителів).

Доверительный — вíрчий, довíрочний. **Доверительная надпись**—вíрчий на́пис, су. **Доверительное письмо**—вíрчий ли́ст, ста́.

Доверчивый — довíрливий, ймовíрний, імовíрливий (Ймовíрний він ду́же, найбрехли́вішому бреху́нові ла́ден зáраз повíрити). **Доверчиво**—довíрливо, ймовíрно.

Доверять,-ся; доверить,-ся—вíрити, повíрити кому, ня́ти (ма́ти) вíру, дійма́ти вíри, кому́ звіря́ти, ся; звíрити, ся на кого, сповіря́ти, сповíрити на ко́го, упéвнюватися, упéвнитися на ко́го; (полагаться) — здава́тися, зда́тися на ко́го, увіря́ти на ко́го.

Довесок—до́важка, ки.

Довешивание—I) дова́жування, ння; дова́ження, ння; II) довíшування, ння.

Довешивать, довешать—I) дова́жувати, дова́жити (Дова́жили хлíба); II) довíшувати, довíшати (Довíшуй швúдче сорочки́, щоб за со́пця повисиха́ли).

Довзыскивать, довзыскать — доправля́ти, допра́вити.

Довод—до́від, воду; до́каз, зу; аргуме́нт, ту.

Доводить, довести и довесть—дово́дити, дове́сти́, заве́сти, допрова́джувати, допровожа́ти, допрова́дити, доправля́ти, допра́вити; (побудить) — призво́дити, призве́сти (Це ме́не дово́дить до зневíри). **Доводить, довести до конца**—дово́дити, дове́сти кра́ю, до кра́ю, дохо́дити кра́ю, доверши́ти завершúти (Тре́ба кра́ю дово́дити).

Довольно—I) дово́лі, до́сить, до́сталь; (полно)—го́ді, бу́де (З нас дово́лі й цього́. До́сить уже́ всі понаї́да́лися); II) (вдосталь) —см. **Достаточно;** III) **довольно много** —бага́тенько, чима́ло, чимале́нько; **довольно холодно**—холодне́нько, на́холодно; **довольно долго**—довге́нько, по́довго; **довольно большой**—чима́лий, велúче́нький; **довольно сильный** —сильне́нький; **довольно грубый**—грубе́нький; **довольно твердый**—тверде́нький и т. д.

Довольный — задово́лений, вдово́лений, конте́нтий, ра́дий; (ум.)—раде́нький; (удовлетворенный)—загóжений. **Быть довольным чем**—бути́ задоволе́ному, задовольня́тися, вдовольня́тися.

Довольствие — постача́ння, ння; (провиантное, харчевое (для войск и т. п.)—ха́рч, чи; харчува́ння, ння; спóжив, ву: (одежное, обувное)—о́дяг, гу; зо́дяг, гу; узуття́, ття; (квартирное)—примíщення, ння; поме́шкання, ння; (денежное)—платня́, ні; (путевое)—подорожні́ видáтки, кíв.

Довольство—привíлля, лля; добро́, ра; дого́да, ди; доста́ток, тку; ро́зкіш, коші. **Жить в довольстве**—розкошува́ти, в доста́тках жúти (В доста́тках ти цвіте́ш: стодо́ли по́вні). **Пожить в довольстве**—порозкошува́ти.

Довольствование—постача́ння, ння кому́ чого́; (довольствование едой)—постача́ння ха́рчи, харчува́ння кому. **Довольствие одежное, обувное**—постача́ння (з)о́дягу, постача́ння взуття́.

Довольствовать кого чем (войско и т. п. одеждою, обувью)—постача́ти кому́ що (вíйську, ові ха́рч, оде́жу, взуття́); (только едою)—харчува́ти кого́.

Довольствоваться—задовольня́тися, задоволя́тися з чо́го й чим, удовол(ьн)я́тися чим; (о с о б е н н о е д о ю)—контентува́тися.

Догадка—дога́дка, дки; здо́гад, ду; здога́дка, ки; до́мисел, слу. **Высказывать догадку**—дога́дуватися, висло́влювати здо́гад.

Догадливость—дога́дливість, вости.

Догадливый — дога́дливий; (с м е т л и в ы й)—метико́ваний.

Догадываться, догадаться—дога́дуватися, догада́тися, здога́дуватися, здогада́тися, уга́дувати, угада́ти, доміркува́тися, домірко́вуватися, доми́слюватися, домис(ш)ля́тися, доми́слитися, дорозумі́ватися, дорозуміти́ся, кла́сти в голо́ву (Ляглй і в голо́ву не кла́ли, що вже їм за́втра не встава́ть).

Доглядывать, доглядеть—доглида́ти, доля́діти, догля́нути, дозира́ти, дозирну́ти, допильнува́ти, допильно́вувати.

Догнивать, догнить—догнива́ти, догни́ти, догнисти́, дотлі́ва́ти, дотлі́ти (Т у́та-ж и́ноді до́хла соба́ка або кі́шка дотлі́ва́е).

Договаривать, договорить — I) (к о н ч а т ь р е ч ь)—договорювати, договори́ти, дока́зувати, доказа́ти, домовля́ти, домо́вити; II) (з а к л ю ч а т ь у с л о в и е)—договоря́ти кого́, годи́ти, загоди́ти кого, домовля́ти, домо́вити кого́, една́ти, поедна́ти, під'една́ти, ладна́ти, ряди́ти, поряди́ти, підряди́ти кого́.

Договоренный—договорений, зго́джений, пое́днаний, пора́дженний.

Договариваться, договориться—договорюватися, договори́тися, добала́куватися, добала́катися; (у с л а в л и в а т ь с я)—договоря́тися, договори́тися з ким, домовля́тися з ким, годи́тися, погоди́тися, една́тися, поедна́тися, умовля́тися, умо́витися, домовля́тися, домо́витися, законтракто́вуватися, законтрактува́тися. **Договаривающиеся стороны**—договірні, ря́дні сто́рони, контраге́нти.

Договор—до́говір, во́ру. Оттенки: (у с л о в и е) — умо́ва, ви; (с о г л а ш е н и е)—умо́вини, ин; уго́да, ди; (к о н т р а к т)—ря́д, ду; ря́дна, ної, ря́дні; контра́кт, кту; тракта́т, ту. **Заключать договор**—склада́ти умо́ву (до́говір). **Нарушить, расторгнуть договор**—зламати, (зірва́ти, скасува́ти) умо́ву (договір), відки́нутися від умо́ви, від договору.

Договорный — договірний, договоровий, умо́влений, ря́дний, пактови́й, контракто́вий.

Догонять, догнать—наздогоня́ти, наздогна́ти, догоня́ти, догна́ти, здогна́ти, здого́нити, нагоня́ти, нагна́ти, настига́ти, настиг(ну)ти, спобіга́ти, спобігти.

Догораживать, догородить—догоро́джувати, догородити́, доплі́та́ти, доплести́ (п л е т е н ь).

Догорать, догореть,-ся—догоря́ти, дого́рювати, догорі́ти, допа́лювати, допали́тися, дотлі́ва́ти, дотлі́ти, вигоря́ти, ви́горіти. **Догореть ярким пламенем**—допала́ти. **Догореть без пламени**—дожевріти. **Догоревший**—догорі́лий, дотлі́лий, дожевріли́й, допа́лений.

Догружать,-ся; догружать,-ся; догрузить,-ся—доладо́вувати, ся; доладува́ти, ся; довантажувати, ся; довантажити, ся. **Догруженный**—доладо́ваний, довантажений.

Догрузка—доладо́вування, нння; доладува́ння, нння; довантажування, нння; довантаження, нння; довантага, ги.

Догрузок—доладо́вне су́дно́, дна́; довантажник, ка.

Додаток, додача—дода́ток, тку; дода́ча, чі.

Додаточный—додатко́вий.

Додвигивать, додвигать, додвинуть—досува́ти. досу́нути, присува́ти. прису́нути (Досу́нь до стіни́ щільно). **Додвинутый**—досу́нутий, досу́нений, прису́нутий, прису́нений.

Додержание, додерживание—доде́ржання, нння; доде́ржування, нння; дотри́мання, нння, дотри́мування, нння.

Додерживать,-ся; додержать,-ся—доде́ржувати, ся; доде́ржати, ся; дотри́мувати, ся; дотри́мати, ся (В Росії кріпа́цтво доде́ржалося аж до XIX столі́ття). **Додержанный**—дотри́маний.

Додумывать,-ся; додумать,-ся—доду́мувати, ся; додумати, ся; доміркову́вати, ся; доміркува́ти, ся; дорозумо́вувати, ся; дорозумува́ти, ся; доми́сля́ти, ся; доми́слити, ся; домудро́вувати, ся; домудрува́ти, ся; домізко́вувати, ся; домізкува́ти, ся; доби́рати, ся; добра́ти ся ро́зуму, ума́, спо́собу.

Доезжать, доехать—доїжджа́ти, доїзди́ти, доїхати, добіга́ти, доби́гти (Не доїзди́ячи Солодків, корчма́ стоїть. По́їзд добі́г до ста́нції).

Доезжачий—доїжджа́чий (А ми, доте́пні доїжджа́чі, хортів году́ємо та пла́чем).

Дождевой—дощеви́й. **Дождевая вода**—дощова́ вода́; (р е ж е)—дощівка, ки.

Дождевой червь—дощови́к, ка. **Дождевые грибы**—дощові гриби́.

Дождемер—дощомі́р, ру.

Дождливый—дощови́й, дощови́тий, дощи́стий, дощува́тий (Дощова́ дни́на. Цей мі́сяць уве́сь дощови́тий. Ніч холо́дна і дощли́ва). **Наступить дождевой погоде**—задощи́тися, засльоти́тися. **Дождливо**—доще́во, дощи́сто, сльота́во.

Доживание—дожива́ння, ння; дожиття́, ття. **Доживание до срока**—добува́ння, ння; добува́нка, ки.

Доживать, дожить—дожива́ти, дожи́ти, довікува́ти, добива́ти ві́ку, доби́ти ві́ку, дотяга́ти ві́ку, дотягти́ ві́ку (Довікува́ти свій коро́ткий ві́к. З ким дожи́ть, доби́ти ві́ку). **Доживать, дожить до известного времени, до срока**—дожива́ти, дожи́ти, добува́ти, добу́ти (ро́ку). **Дожить с горем, с бедой пополам**—догорюва́ти, добідува́ти що або́ чого́.

Дожидать,-ся; дождать,-ся—дожида́ти, ся; діжда́ти, ся; чека́ти, дочека́ти, ся; сподіва́тися кого́, чого́, дожи́ти, ся чого́ (Дожида́тимем вас до се́бе. Че́каю, не дочека́юся того́ свя́та. Сподіва́йтесь мене́ за два ро́ки на тре́тій). **Дождаться очереди (или чего в очереди)**—засто́яти, заси́діти черги́.

Дозваться — догука́тися, докли́катися (Наси́лу догука́всь хло́пця. Кли́кала ба́тенька, не докли́калася).

Дозволение—до́звіл, лу; при́звіл, волу; дозволе́ння, ння; призволе́ння, ння. **С дозволения**—за до́зволом, з до́зволу.

Дозволять, дозволить—дозволя́ти, дозво́лити. **Дозволить, дозволить себе что (допустить) что**—допускати́ся, допусти́тися чого́ (Вони́ допуска́ються брехні́). **Не дозволить**—не дозво́лити; (воспретить)—заказа́ти. **Не дозволено**—не ві́льно (Тут не ві́льно рва́ти кві́ти й толочи́ти траву́). **Дозволенный**—дозво́лений.

Дозеленеть—дозелені́ти, дома́яти.

Дознавание—дізнава́ння, ння; дові́дування, ння; виві́дування, ння.

Дознаваться, дознаться — дізнава́тися, дізна́тися, дові́дуватися, дові́датися (Дізна́тись була́ ти ціка́ва, чи ду́же люблю́ я приро́ду). **Дознаваться путем расспросов**—допи́туватися, допита́тися, перепи́тувати, перепита́ти, напита́ти.

Дознание—дізна́ння, ння; (опрос)—перепи́тування, ння.

Дозор—дозі́р, зо́ру; о́бхід, хо́ду; об'їзд, ду; патру́ль, ля; ча́та, ти; (мн.)—ча́ти. **Ходить дозо́ром**—патрулюва́ти; дозо́ром (обхо́дом) ходи́ти.

Дозорный—дозо́рець, (дозо́(і)рця; (мн.)—дозо́рці; догля́дач, ча (Доглядачі́ слідко́м за на́ми хо́дять).

Дозревать, дозреть—достига́ти, ви́стигнути, вистига́ти, ви́стигти, доспіва́ти, доспі́ти, досто́яти, ся (Досто́яла пшени́ця—пора́ коси́ти).

Дозрелость—дости́глість, лости; доспі́лість, лости.

Доискивание—дошу́кування, ння. **Доискивание путем расспросов**—допи́тування, ння; (по следам)—висте́жування, ння.

Доисторический—передістори́чний, доістори́чний.

Доказанность—дове́деність, ности; доведе́ння, ння.

Доказательность — доказо́вість, вости; до́ка́зність, ности; (убедительность)—дово́дливість, вости; слу́шність, ности.

Доказательный — доказо́вий, доказни́й; (убедительный) — дово́дливий, довідни́й, слушни́й. **Доказательно**—до́казно, доказо́во, дово́дливо, до́відно.

Доказательство—до́від, до́воду; (подтверждение)—до́каз, зу; (свидетельство)—сві́дчення, ння; (доказывание)—доведі́ння, ння. **Доказательства письменные**—до́води листо́вні. **Доказательства вещественные**—речові́ до́кази, речові́ зна́ки. **Доказательства косвенные**—посере́дні до́кази. **Доказательство противного**—дове́дення супроти́вного.

Доказывание — дово́дження, ння; дово(е)ді́ння, дока́зування, підпира́ння до́водами, досві́дчування до́казами, до́водами.

Доказывать, доказать—дово́дити, дове́сти́; (подтверждать данными)—дока́зувати, доказа́ти; (свидетельствовать)—сві́дчити (досвідча́ти), досві́дчити. **Доказывать свои права на что**—дово́дити (сві́дчити) свої пра́ва до чо́го; (вести дело)—справува́тися за що. **Доказанный**—дове́дений, дока́заний, досві́дчений до́казами, до́водами.

Доказчик—дока́зник, ка; дово́дець, дця; дово́дник, ка; (обличитель)—вика́зувач, ча; виявни́к, ка́; (доказчица)—дока́зниця, ці; дово́дниця, ці; вика́зувачка, ки; виявни́ця, ці.

Доканчивать, докончить—доробля́ти, доро́блювати, дороби́ти, докі́нчувати, докінча́ти, кінча́ти, кінчи́ти, закі́нчувати, закінчи́ти, дове́ршувати, доверши́ти,

дово́дити краю, дове́сти́ кра́ю. **Доканчивать чтение**—дочи́тувати, дочита́ти. **Доканчивать шитье**—дошива́ти, дошити́. **Доканчивать писание**—допису́вати, дописа́ти. **Доконченный**—доро́блений, дове́ршений, доки́нчений, заки́нчений, скінчений, до кра́ю дове́дений, дочи́таний, допи́саний, дошитий, доми́тий и т. д.

Докапиталистический — передкапіталісти́чний.

Доклад-ду—до́повідь, ди; (ре́же) докла́д

Докладной—доповідний. **Докладная записка**—доповідна́ за́писка, пи́сана (листо́вна) до́повідь, до́повідь на письмі́.

Докладывание — I) (сообщение)—доповіда́ння, ння; до́повідь, ди; (уведомление)—ясува́ння, ння; II) докладання, ння. **Докладывание каменных сооружений** — домуро́вування, ння.

Докладывать, доказать—I) докла́дати, докла́сти (Докла́в во́за сі́ном); II) (каменную, кирпичную кладку)—домуро́вувати, домурува́ти; (докладывать, доложить, сообщать)—доповіда́ти, доповісти́; (уведомлять)—ясува́ти, з'ясува́ти; (сообщать)—доно́сити, доне́сти́.

Доконопачивание — доконопа́чування, ння; (шпаклевкой)—дошпакльо́вування, ння.

Докончание—докі́нчення, ння; докінча́ння, ння; доведі́ння до кра́ю.

Докрасна—до червоно́сти, до́ки (по́ки) почервоні́є (Відморо́жене тре́ба те́рти, до́ки почервоні́є). **Раскалить докрасна**—розпекти́ до жа́ру, до черво́ности, аж до́ки почервоні́є.

Докручивать, докрутить—докру́чувати, докрути́ти. **Докрученный**—докру́чений.

Доктор—I) (учен. степ.)—до́ктор, ра (До́ктор меди́чних нау́к. До́ктор пра́ва); II) лі́кар, ря. **Доктор по внутренним болезням**—лі́кар на вну́трішні хоро́би, (реже)—для вну́трішніх хо́роб (Лі́кар на о́чні хоро́би). **Женщина-доктор**—лі́карка, ки.

Докторша—I) лі́карева жі́нка, ки; лі́карша, ші; II) (женщина-лекарь)—лі́карка.

Документ—доку́мент, та; (неточно)—папі́р, папе́ра; а́кт, та. **Документ об освобождении из крепостного или рабского состояния**—лист визволе́нний. **Подтвержденный документом**—задокументо́ваний.

Документальный—документа́льний, документо́вий.

Долг—I) пови́нність, ности; обов'я́зок, зку (Вико́ную свій службо́вий обов'я́зок). **Первым долгом**—що-найпе́рше, пе́ршим ді́лом; II) (заем)—бо́рг, гу; по́зика, ки; по́зичка, ки; ви́нне, ного; винува́те, того. **В долг**—по́зикою, бо́ргом, на́бір, на ві́ру, на-повір. **Брать в долг**—позича́ти, бра́ти набі́р, на-повір, боргува́ти. **Взыскать долг** — ви́правити борг. **Влезть в долги**—заборгува́тися, залі́зти в борги, загру́знути в борга́х, вто́пи́тися в по́зиках. **Отрабатывать за долг** (шитьем)—відшива́ти кому́ що; (пряденьем)—відпряда́ти; (косьбой)—відко́шувати; (службой)—відслу́жувати.

Долгий—до́вгий, (у м.)—довге́нький, довге́сенький, (у в.) — довже́нний, довже́лезний, довже́зний. **Долго**—до́вго, (у м.) — довге́нько, (у в.) — довженно. **Долгое время**—чима́лий час, су. **Дольше**—до́вше, до́вшенько.

Долговечность — довгові́чність, ности;

Долговечный — довгові́чний, ві́чистий, довгові́к (В кіне́ць га́ю, на окра́йку сто́ив дуб-довгові́к). **Долговечно**—довгові́чно, на до́вгі віки́, до́вгими віка́ми.

Долгосрочный—довгостроково́ий, на до́вгий строк.

Долгота—довжина́, ни́ (Географі́чна довжина́); до́вгість, гости; довгота́, ти; (растянутость)—довгота́, ти́. **Вместительная, заместительная долгота** (грам.)—замі́нна довгота́.

Долетать, долететь—долі́та́ти, долеті́ти; (о многом)—подолі́та́ти, долина́ти, доли́нути; (с напором)—дори́нути; (о ветре)—довіяти.

Должать, задолжать—бра́ти, взя́ти в борг (у по́зику), позича́ти, боргува́тися, заборгува́тися, в борги вла́зити.

Долженствовать, быть должным—му́сити, ма́ти, ма́тися. **Должен, должна** (с оттенком принуждения)—му́сить. **Должно быть**—I) (во что бы то ни стало)—му́сить бу́ти; II) (следует быть, по обязанности)—пови́нно бу́ти; III) (вероятно)—мас бу́ти; (нар.)—ма́буть. **Должно**—слід, тре́ба; (полагается)—нале́жить; (подобает)—годи́ться (Не слід (не годи́ться) тобі ла́ятись). **Как должно**—як слід, як пови́нно бу́ти.

Должник—винува́тець, тця; позича́ль-

ник, ка; **должница**—винува́тниця, ці; позича́льниця, ці; ви́нна, ої. **Она моя должница**—во́на мені́ ви́нна.

Должное—нале́жне, ого; належи́тість, тости.

Должностной — урядо́вий, службо́вий. **До-ное преступление**—урядо́вий зло́чин, ну.

Должность—поса́да, ди; (только административная) — у́ряд, ду (Поса́да зе́мського лі́каря. Його́ звільнено з поса́ди). **Должность ректора** (исполнять)—ректорування, ння; ре́кторство, ва. **Должность учителя** — учителювання, ння. **Поступить на должность, пристроиться на должности**—одержа́ти поса́ду. **Вступить в должность**—ста́ти на поса́ду, ста́ти до урядува́ння. **Исправлять чью должность**—заступа́ти кого́ на поса́ді, заступа́ти чию́ поса́ду. **Исправляющий должность**—заступник, ка; наказни́й.

Должный—I) (быть должным) см. **Долженствовать;** II) належни́й, належи́тий; (справедливый)—слушни́й; III) **быть должным кому**—бу́ти винува́тим, ви́нним кому́.

Доля—I) ча́стка, ки; (ум.—ча́сточка, чки), па́йка, ки; (пеже) — пай, ю; (ум.—пайо́к, пайо́чок); (при дележе) — діл, ді́лу; діле́ниця, ці (І деся́тої ча́стки тих книжо́к не прочита́в). **Принимать в долю**—прийма́ти до спі́лки. **Вступать в долю**—приставля́ти до спі́лки.

Дом (сооружение)—ді́м, до́му; буди́нок, нку, ка; го́рниці (мн. ч.), иць (Го́рниці га́рні збудува́ли, вели́кі). **Каменный дом**—кам'яни́ця, ці; мурова́ниця, ці. **Детский дом**—дитя́чий дім; (ясли)—охоро́нка. **Воспитательный дом**—дитя́чий за́хисток, дім (буди́нок) для вихова́ння діте́й. **Дом отдыха**—буди́нок для відпочи́нку.

До́ма—вдо́ма.

Домашний—домови́й, ха́тній, дома́шній. **Домашний скарб, домашние вещи**—збіжжя, жжя; рухо́мість домова́. **По домашним обстоятельствам**—з дома́шніх (ха́тніх) причи́н.

Доминировать—домінува́ти, панува́ти над чим, де. **Доминирующий**—домінантний, пануючий.

Домкрат—домкра́т, та; ва́жіль, желя.

Домовитость—господа́рність, ности; хазяйнови́тість, тости; домови́тість, тости.

Домовитый—господа́рний, хазяйнови́тий, хазяйли́вий, домови́тий, господарюва́тий (Господарюва́та шля́хта). **Не домовитый человек**—пустодо́мок, мка; недомови́тий люде́ць, дця.

Домогание, домогательство—домага́ння, ння; допевня́ння, ння; допомина́ння, ння; (стремление) — змага́ння, ння.

Домогаться, домочься—домага́тися, домогти́ся, допомина́тися, допевня́тися, допра́вля́тися, допра́витися, намага́тися, намогти́ся, вимага́ти, ви́могти чого́ (Вимага́ти прива́вки).

Домой—додо́му, до госпо́ди, до своє́ї осе́лі, у домі́вку, до ха́ти.

Домостроитель—I) будівни́чий, чого́; будівни́к, ка́; II) пу́тній госпо́дар, ря; домовпоря́дник, ка; доморя́дець, дця.

Домоуправление—домова́ упра́ва, ви; домоуправлі́ння, ння.

Донашивать, доносить—доно́шувати, доноша́ти, доно́сити; (только сов.) —доно́сити, шу, сиш, сить.

Донесение—донесі́ння, ння; до́повідь ди; реля́ція, ції, ра́порт, та. **Делать донесение**—доно́сити, доповіда́ти, роби́ти до́повідь, дово́дити до ві́дому, рапортува́ти кому́, оповіща́ти кого́.

Донимание—допіка́ння, ння; надопіка́ння, ння; дошкуля́ння, ння; дозо́лювання, ння; доляга́ння, ння; дотина́ння, ння.

Донимать, донять—I) (о взимании долгов, податей)—добира́ти, добра́ти; II) (причинять неприятность)—дійма́ти, доня́ти, дійня́ти, кого; шкулити, дошкуля́ти, дошку́лити, допіка́ти, допекти́, припіка́ти, припекти́ кого́ й кому́, дотина́ти, дотну́ти, доп'ясти́, кому.

Донос—I) доно́с, су; до́казка, ки; на́шепт, ту; II) (предательство соучастника)—ви́каз, зу.

Доноситель,-ница—доно́щик, ка; доно́щиця, ці; (предательский)—ви́казчик, ка; чиця, ці; до́казчик, ка; чиця, ці; (клеветнический)—покле́пник, ка; ниця, ці.

Доносить, донести, что—I) доно́сити, донести́ (Ло́жки до рота́ не донесе́). **Донести с трудом**—дотягти́, допе́рти, дотараба́нити, доцу́пити (Мішо́к важе́нний,—па превели́ку си́лу допе́р). II) **Доносить о чем на кого**—доно́сити, донести́ про що, на кого, доно́с да́ти; (с жалобой)—підскаржувати, підска́ржити; III) (докладывать)—доповіда́ти, доповісти́. **Донесенный**—доне́сений, дотя́гнений.

Допахивать, допахать—добрювати, доора́ти; (многое)—подобрювати (Що було́ недобрано в йо́го, геть

усе́ подоо́рював); (допахивать до какого-либо места)—доора́тися, приора́тися. (Приора́вся Семе́н до межі́, до бо́ру). **Допаханный**—доо́раний.

Допекать, допечь—(хлеб)—допіка́ти, допекти́, випіка́ти, ви́пекти. **Допеченный**—допе́чений, ви́печений.

Дописка (действие)—дописа́ння, ння; (то, что дописано)—допи́ска, ки.

Дописывать,-ся; дописать,-ся—допи́сувати,-ся, дописа́ти,-ся; (о мн.) подопи́сувати,-ся; (красками)—домальо́вувати,-ся; домалюва́ти,-ся; допи́сувати,-ся; випи́сувати,-ся (Портрета я ба́чив уже допи́саного); (стихами)—довіршо́вувати, ся; довіршува́ти,-ся. **Дописанный**—дописаний; (красками)—домальо́ваний, допи́саний (фа́рбами); (стихами)—довіршо́ваний.

Доплачивание—допла́чування, ння; припла́чування, ння.

Доплачивать, доплатить—допла́чувати, доплати́ти, припла́чувати, приплати́ти; (о многих)—подопла́чувати.

Доплестись—допле́нтатися, дотягти́ся, дочвала́ти, доча́пати, дочала́пати; шутл.) — дотеліпа́тися, доплуга́нитися.

Доподлинно—досто́ту, напе́вне, дові́дне, настоя́ще, по-правди́вому, ді́йсне (Це я досто́ту зна́ю).

Доподлинный—спра́вжній, пе́вний, ді́йсний.

Дополнение к чему—I) дода́ток, тку до чо́го; дода́ча, чі до чо́го; допо́внення, ння (В дода́ток до цього́ мо́жу сказа́ти); II) допо́внювання, ння; налива́ння допо́вна. (Допо́внювання пляшо́к). **В дополнение**—в дода́ток, на дода́ток до чо́го.

Дополнительный—додатко́вий. **Дополнительный налог**—додатко́вий пода́ток. **Дополнительно**—додатко́во, в дода́ток, дода́тком.

Дополнять,-ся; дополнить,-ся—доповня́ти,-ся, допо́внювати,-ся, допо́внити,-ся. додба́ти, доклада́ти; (возмещать)—надолу́жувати, надолу́жити, приповня́ти,-ся. **Дополнять сыпучим телом**—досипа́ти, доси́пати. **Дополнять водой**—долива́ти, доли́ти, долля́ти; (кипятку, борща, водки)—досипа́ти, доси́пати.

Допр—бу́пр, ра.

Допрашивание—допи́тування, ння; до́пит, ту; до́пити, тів; випи́тування, ння.

Допрашивать, допросить—допи́тувати, допита́ти, випи́тувати, ви́питати кого́. **Допрашивающий**—допи́тувач, ча. **Допрашиваемый**—допи́туваний. **Допрошенный**—допи́таний.

Допризывник—допризи́вник, ка.

Допрос—до́пит, ту (Пішло́ слі́дство, до́пити та передо́пити). **Снимать, снять допрос с кого**—допи́тувати, допита́ти кого, вчиня́ти, вчини́ти до́пит кому́. **Подвергнуть допросу**—взя́ти на до́пит (За скри́ньку сю взяли́ мене́ на до́пит).

Допросный—допитни́й, допи́тувальний. **Допросные пункты**—пу́нкти до́питу, допитні́ то́чки.

Допросчик—допи́тувач, ча; допи́тник, ка.

Допускаемость—допуска́льність, ности; припусти́мість, мости; дозво́леність, ности.

Допускаемый—допусти́мий, припусти́мий, дозво́люваний, дозво́лений (Деякі на́голоси дозво́лені ті́льки в ві́ршах).

Допускать, допустить—пуска́ти, пусти́ти, допуска́ти, допусти́ти, попуска́ти, попусти́ти, підпуска́ти, підпусти́ти, дово́дити, дове́сти; (предполагать)—припуска́ти, припусти́ти. **Не допустить беды (предотвратить)**—запобі́гти ли́хові, зара́дити ли́хові. **Допустимый**—допуска́льний.

Допытываться, допитаться—допи́туватися, допита́тися чого́, дохо́дити, дійти́ чого́.

Дорабатывание, доработанье, доработка—доро́блювання, ння; доробля́ння, ння; доро́бка, ки.

Дорога—I) (в букв. смысле и переносно, как поведение)—доро́га, ги; (ум.—дорі́жка, ки; дорі́женька, ки; дорі́жечка, ки); шлях, ху; пу́ть (ж. р.), пути́; тропа́, пи́. **Дорога железная**—залізни́ця, ці; залі́зна ко́лія, лії. **Дорога проселочная**—путіве́ць, вця. **Перекрестная дорога**—перехре́сний шлях. **Дорога окольная**—маніве́ць, вця. **Дорога ухабистая**—вибо́їста путь; II) (путешествие)—доро́га, по́дорож, жи; путь. **Дальняя дорога**—вели́ка доро́га, дале́кий шлях, дале́ка путь.

Дорогой—дороги́й, (ум.—дороге́нький, дороге́сенький); (ценный)—кошто́вний.

Дорожать вздорожать—доро́жчати, доро́гшати, подоро́жчати, подоро́гшати.

Дорожить, чем—дорожи́ти чим, шанува́ти щось; (ценить)—цінува́ти, склада́ти вели́ку ціну́ чому́.

Досада—доса́да, ди. (ум.—доса́донька); доку́ка, ки; ну́да, ди; о́злість, лости; пересе́рдя, рдя. **Причинять досаду кому**—доса́дувати кого́.

Досаждать, досадить кому—досажда́ти, доса́дити кому́, доса́ду кому вчини́ти, дої́дати, дої́сти кому́, докуча́ти, доку́чити, прикритися, наприкритися. **Досадило кому**—дої́ло кого́, за се́рце взяло́ кого́, допекло́ кому́.

Доселе, досель—I) до́сі, до сього́ часу́; II) до сього́ мі́сця, (оце́) по́ти, допо́ти, (оце́) по́ки, допо́ки.

Доска—до́шка, ки. **Самая толстая доска**—фо́ршта, ти; хворшта. **Д. для обшивки**—шалі́вка, ки. **Д. кухонная**—сті́льни́ця, ці; сті́льни́чка, чки. **Д. кроильная**—краваль́ня, кри́йниця, ці. **Обшить досками**—обшалюва́ти, пошалюва́ти. **Доска классная**—табли́ця, ці. **Д. аспидная**—гри́фельна до́шка, тавле́тка. **Д. шахматная**—шахі́вниця, ці.

Доследить—допильнува́ти, присочи́ти, досте́жити.

Доследование—додатко́ве слі́дство, ва.

Дословный—дослі́вний (Дослі́вний пере́друк). **Дословно**—дослі́вно, сло́во-в-сло́во, сло́во-від-сло́ва.

Дослуживание—дослу́жування, ння; дослу́ження, ння; дослужі́ння, ння.

Досматривание, досмотрение—догляда́ння, ння; дозира́ння, ння; до́гляд, ду.

Досматривать,-ся; досмотреть,-ся—I) додивля́тися, додиви́тися; II) (увидеть)—додивля́тися, додиви́тися, доба́чити; III) (присматривать)—доглядати, допильнувати; IV) (подмечать)—постерега́ти, постерегти́, угля(е)ді́ти що, доглядатися, доглядітися до чого. **Досмотренный**—доба́чений. **Досматриваемый**—догля́даний.

Досмотр—I) до́гляд, ду (До́гляд за ді́тьми пи́льний); II) (в таможне)—о́гляд, ду; пере́гляд, ду; дозі́р, зо́ру. **Досмотровый**—дозо́рчий.

Досмотрщик—догля́дач, ча; дозо́рець, рця; дозо́рний, го. **Таможенный досмотрщик**—ми́тний дозо́рець, рця.

Досрочный—достроко́вий, дотермі́но́вий, передтермі́но́вий, до стро́ку.

Доставать, достать—I) (до чего, куда)—сяга́ти, сягну́ти, досяга́ти, досягти́, достяга́ти, достягти́ чого́, до чо́го, куди́; II) (з)добува́ти, (з)доб'у́ти що й чого́, (з)добува́тися, (з)доб'у́тися на що чого́, дістава́ти, діста́ти, роздоб'у́тися, доскочити, допасти́, запобі́гти чого́; (о многом)—подоставати, поздобувати; III) (доставать откуда, из чего)—вийма́ти, вийня́ти, добува́ти, доб'у́ти; IV) (снимать)—здійма́ти, зня́ти; V) (быть достаточно)—вистача́ти, ви́стачити, вистарча́ти, ви́старчити, става́ти, ста́ти. **Недоставать, нехватать**—не става́ти чого, бракува́ти чого, хибува́ти чого.

Доставаться, достаться—припада́ти, ся; припа́сти, ся; приходи́тися, прийти́ся, дістава́тися, діста́тися; (о многом)—подіставатися, доводи́тися, дове́сти́ся, упада́ти, упа́сти. **Доставшийся по наследству**—спадковий, припа́лий на спа́дщину. **Тяжело досталось**—гірко прийшло́ся. **Достаться кому (плохо)**, (безл.)—діста́тися, впа́сти, нагорі́ти, кому́ (Ді́тям від ма́чухи до́бре діста́ється).

Доставка, доставление—I) довіз, во́зу; привіз, во́зу; приста́ва, ви; приста́вка, ки; приставля́ння, ння (Сіль доро́жче за-для тру́дности довозу). **С доставкой на дом**—з приво́зом (прино́сом) додому. **Почтовая доставка**—пересилка поштова; II) (поставка)—постача́ння, ння; достача́ння, ння чого́, кому́.

Доставлять, доставить—I) приво́зити, приве́зти, довози́ти, довезти́, приставля́ти, приста́вити, спрова́джувати, спрова́дити; II) (поставлять)—постача́ти, поста́чити, достача́ти, достачи́ти; (угощение)—поставля́тися, поста́витися. **Доставить вдоволь**—настача́ти, ся; наста́чити, ся; III) (причинить)—завдава́ти, завда́ти, спричиня́ти, спричини́ти чого́, кому́ (Вели́кого кло́поту завда́в мені син). **Доставлять утешение, радость кому**—тішити, потішити кого́, завдати втіхи кому́ (Потішила ти мене́, до́нечко, ону́ком).

Достаток—доста́ток, тку; (чаще мн.)—доста́тки, ів; вжи́тки, ів (Він при доста́тку живе́).

Достаточно—дово́лі, до́сить, удо́сталь, удо́стач, удоста́чу, доста́тньо, подоста́тком. **Совершенно достаточно, более чем достаточно**—задо́сить (Торік було́ садовини задо́сить).

Достаточный—I) (зажиточный)—замо́жний, заможне́нький, зажи́тий, доста́тній, я, е (Він зажи́тий чоловік, на все доста́тній. У йо́го всього́ дово́лі є́сть); II) (имеющийся в достаточном количестве)—доста́тній, дові́льний; III) (удовлетворительный)—доста́тній. **Достаточное основание**—доста́тня причи́на (доста́тнє обгрунтува́ння).

Достигание—досяга́ння, ння; осяга́ння, ння; добува́ння, ння; здобува́ння, ння; дохо́дження, ння; (старание)—допевня́ння, ння.

Достигать, достигнуть, достичь—I) (до-

гоня́ть)—наздога́ня́ти, наздога́ти; (доби́ва́ться чего́ стара́нием)—добува́ти, ся; добу́ти, ся; здобува́ти, ся; здобу́ти, ся; досяга́ти, досягти́ чого, осяга́ти, осяг(ну́)ти що, дохо́дити, дійти́ чого́, допевня́тися, допе́внитися, домага́тися, домогти́ся, доско́чити го; Ш) (куда, до чего)—дохо́дити, чого, доп'ясти чого́, запобігти чодійти́ чого́, до чо́го, досяга́ти, досягти́, чого́ и до чо́го (Ніякі зо́внішні вражі́ння не до́хо́дили до йо́го. Ще й одного́ арши́на верш ко́м не дійшо́в). **Достигнутый**—здобу́тий, досягнений, осягнений. **Достигаемый**—досяга́льний.

Достижение—здобуття, тя; досягнення, ня; осягнення, ня; здобу́ток, тку (Найновіші науко́ві досягнення). **Достижение совершеннолетия**—прихід, хо́ду до по́вних літ, до повноліття.

Достижимость—досяжність, ности; осяжність, ности.

Достижимый—досяжний, осяжний (Самим автора́м ідеа́л зда́вався ле́две досяжним).

Достоверно—(цілко́м) пе́вно, (цілко́м) правди́во, достоме́тно, вірогідно.

Достоверность — (цілковита) пе́вність, ности; (цілкови́та) правди́вість, вости; достоме́тність, ности; вірогідність, ности; (проверенность)—перевіреність, ности (Ка́жуть то так, а на пе́вність—не зна́ю. Правди́вість тих чуто́к я перевірив).

Достоверный—(цілко́м) пе́вний; (цілко́м) правди́вий, достоме́тний, віри гідний, вірогідний; (проверенный)—перевірений.

Достоин—го́ден, ва́рт(ий); (в возвыш. стиле)—досто́йний. **Он достоин наказания**—він ва́рт ка́ри, він заробив ка́ру.

Достоинство—I) гідність, ности; досто́йність, ности (Найкра́щий ети́чний крите́рій — шанува́ти свою́ особи́сту досто́йність); II) (качество, ценность)—ва́ртість, тости; вартність, ности; сті́йність, ности.

Достопамятный—вікопо́мний, вікопа́м'ятний, пам'ятни́й, па́м'яти го́дний (ва́ртий) (Вніс до свого́ літопису і оту́ па́м'яти го́дну поді́ю).

Достопамятность—вікопо́мність, ности; вікопа́м'ятність, ности. **Достопамятный предмет**—вікопа́м'ятка, ки.

Достопочтенный — (висо́ко) шано́вний, че́сний, хва́льний (Послу́хайте мене́, че́сна грома́до. Посхо́дилися всі на́ші че́сні панотці. Хва́льний тов. реда́кторе).

Достопримечательность—сла́вна па́м'ятка, ки; річ ва́рта ува́ги, позна́чна́ (визна́чна́) річ.

Достопримечательный—визначни́й, приме́тний, ва́ртий (гідний) ува́ги, позначни́й.

Достославный, достославно—славе́тний, но; слову́тній, ньо; преслáвний, но (Наше преслáвне вíйсько).

Достояние—добро́, ра; до́бре, ого; власність, ности; надба́ння, ння; майно́, на; скарб, бу; (пожитки)—худо́ба, би.

Достраивание—добудо́вування, ння; добудува́ння, ння; (о каменной кладке)—домуро́вування, ння; домурува́ння, ння.

Доступ к кому, к чему—приступ, пу; до́ступ, пу до кого, до чого (Цар Петро́ шука́в приступу до мо́ря). **Получить доступ**—здобу́ти до́ступ, доступи́тися.

Доступать, доступить—доступи́ти, доступа́ти, приступи́ти, приступа́ти до ко́го, до чо́го.

Доступаться, доступиться—доступа́тися, доступи́тися, приступа́тися, приступи́тися до ко́го, до чо́го.

Доступность—приступність, ности; доступність, ности; (горная)—гірська приступність, гірська перехідність, ности.

Доступный — приступний, доступний. **Доступно**—приступно, доступно кому́ й для ко́го. **Его пониманию это недоступно**—де річ неприступна для його ро́зуму, він цього зрозуміти (збагну́ти) неспромо́жен.

Досуг—дозві́лля, лля; гу́лянки, нок; гуля́щий час, су́. **На досуге**—на дозві́ллі, на гу́лянках, гуля́щого часу́, на відга́лі.

Досужество, досужность—здатність, ности; здібність, ности (до пра́ці, до майструва́ння).

Досужный—(о времени)—вільний, гуля́щий (Гуля́щого часу́ бага́то ма́ю).

Досылание—досила́ння, ння; доспа́ння, ння.

Досылать, дослать—досила́ти, доспа́ти. **Досланный**—до́(і)сланий.

Досылка—I) досила́ння, ння; доспа́ння, ння; II) (то, что досла́но)—доси́лка (Це доси́лка до то́го, що давні́ш було́ надісла́но).

Досыта—доси́та, досхочу́, до не́(с)хочу

(Було́ що їсти й пи́ти до не́хочу. Нагуля́вся до не́схочу).

Досюда—до́сі, до́ки, опо́ки (Іді́ть до́сі, а да́лі не йді́ть. Опо́ки дочита́єш—та й го́ді).

Досягаемость—дося́жність, ности. **Черта досягаемости**—межа́ дося́жности. **Вне досягаемости**—по-за до́сягом, по-за дося́жністю.

Досягаемый—дося́жний (Така́ дале чі́нь для о́ка недося́жна).

Досягать досягнуть—I) (доставать, доходить до чего)—досяга́ти, досягти́ кого́, чого́ (І крива́вими рука́ми мене́ досяга́ють), сяга́ти, сягну́ти чого́, по що, до чо́го, під що (А йому вода́ вже по ши́ю сяга́є); II) (достигать)—досяга́ти, досягти́ чого́, осяга́ти, осягти́, що. **Досягнуть своей цели**—досягти́ своє́ї мети́, осягну́ти (осягти́) свою́ мету́.

Дотерпливать, дотерпеть—доте́рплювати, доте́рпіти.

Дотла—до оста́нку (до послі́дку), до ре́шти, чи́сто, геть-чи́сто, геть-на́чисто, до ноги́, до ща́ду (полон.—до ще́нту), до на́корінку, до пня, упе́нь; (изредка)—до тла́.

Дотоле—до́ти, по́ти, до́тіль, до то́го ча́су.

Дотребовать—довимага́ти, доправля́ти, допра́вити.

Дотрогиваться, дотронуться к чему—доторка́тися, доторкну́тися, торка́тися, торкну́тися, приторка́тися, приторкну́тися чого́ й до чо́го, торка́ти що, кого́, дотика́тися, доткну́тися до ко́го, чо́го, дотика́ти кого́; (задеть)—черкну́тися об що, об ко́го.

Доучиваться, доучаться, доучиться—(окончить свое учение)—доучу́ватися, довча́тися, довчи́тися (Він не довчи́вся в шко́лі).

Дохнуть—дихну́ти, дхну́ти, тхну́ти, сапну́ти, ху́кати, ху́кнути (Ху́кнув на скло́, щоб лід розта́в).

Дохнуть, издохнуть—до́хнути, здо́хнути; (о мног.)—поздиха́ти, ви́здихати (Бода́й тії соба́ки ви́здихали); (о домашнем скоте)—ги́нути, зги́нути, пропада́ти (па́дати), пропа́сти (Ку́рка вночі́ пропа́ла).

Доход—прибу́ток, тку; до́хід, до́ходу. **Доход валовой**—гуртови́й прибу́ток, сири́й до́хід. **Доход чистый**—прибу́ток чи́стий. **Доход годовой**—прибу́ток рі́чний. **Доход косвенный**—посере́дній прибу́ток.

Доходить, дойти—I) (до чего, до кого)—дохо́дити (джу), дійти́ до чо́го, до ко́го (Дохо́дить до лиси́ччиної ха́тки. Листи́ до нас не дохо́дять. Дійшо́в до лі́су, до мі́ста, до рі́чки). **Доходить до отчаяния, изнеможения, безумия, наглости**—дохо́дити до ро́зпачу (одча́ю), знемо́ги, божеві́лля, зухва́льства (наха́бства); II) (случаться)—доходи́ти, дійти́ до чо́го (напр., до бі́йки, до сва́рки), дохо́дитися, дійти́ся до чо́го; III) (достигать, узнавать)—дохо́дити, дійти́ чо́го. **Это дошло до моего сведения**—це дійшло́сь до ме́не. **Дойти вестям** (безл.)—дійти́ся, перечу́тися.

Доходность—I) прибутко́вість, во́сти (Яка́ прибутко́вість ко́жного буди́нку, таки́й і пода́ток); II) зиско́вність, ности; виго́да, ди.

Доходный — прибутко́вий, зиско́вний (Спра́ва ця ве́льми прибутко́ва (зиско́вна).

Дочиста—до́чи́ста, геть-чи́сто, геть-на́чисто, до ноги́, упе́нь; (полон.) до-ще́нту; (провинц.)—до ка́нцура, до шни́ру (Все до́чи́ста розказать).

Дошкольный—дошкі́льний (Дошкі́льне ви́ховання).

Драгоценность—кошто́вність, ности; дорогоці́нність, ности.

Драгоценный — кошто́вний, дорогоці́нний, великоці́нний, многоці́нний. **Драгоценный камень**—самоцві́т, ту; (соб.)—самоцві́тне камі́ння, ння (Бачив я уся́кі пе́рли і кошто́вні самоцві́ти.

Дражайший—найдоро́жчий.

Дразнить, дразнивать, подразнить кого—дрочи́ти кого́, подрочи́ти кого́, дрочи́тися, дражни́тися з ким і з ко́го, дратува́ти, піддро́чувати кого́.

Драла—хо́ду, хо́да, дра́чки, навте́ки, навті́чки, навті́кача́. **Дать драла**—п'ята́ми накива́ти, дра́чки да́ти, дремену́ти, пода́тися навте́ки (Сви́ту наки́нув та хо́да).

Драматизировать—драматизува́ти.

Драматизм—драмати́зм, му.

Драматически, драматично—драмати́чно, по-драмати́чному.

Драпирование—драпува́ння, ння; задрапува́ння, ння.

Драпировать, -ся—драпува́ти, ся; задрапува́ти, ся. **Драпированный**—задрапо́ваний.

Драться—I) би́тися; (описат.)—чу́битися, ску́бтися (Пани б'ю́ться (скубу́ться), а в мужикі́в чуби́ тріща́ть); II) (об одежде, обуви)—дра́тися, де́ртися (Дере́ться—на нове́ бере́ться). III) **Драться на**

гору, на стену и т. п.—дра́тися, де́ртися, пну́тися на го́ру, сті́ну.

Дребезг, чаще мн., дребезги—дрі́зки́ (ум. дрізочки́, друзочки́), скалки́, скляночки́ (Ча́рка впа́ла додо́лу й розби́лася на скалки́), **Разбить в дребезги**—розби́ти на дрізки́, на скалки́, на га́муз, на чере́п'ячко, потрощи́ти.

Дребезжать—деренча́ти, дзижча́ти.

Древесина—древ(ес)и́на, дереви́на. **Живая древесина**—живе́ць, вця. **Годовой круг древесины**—полі́ток, тку; літови́ще, ща.

Древесный—деревни́й, дереви́нний (Янта́р є затверді́ла деревна́ смола́. Деревне́ ву́гілля. Деревна́ росли́нність).

Древко—де́ржал(к)о, де́ржально, де́ржак (Лу́снуло де́ржалко у корогви́). Теснее: **у копья**—ра́тище, ратови́ще; **у метлы**—мі́тлище; **у косы**—косови́ще, кісся́; **у граблей**—гра́блище, граби́льно; **у кочерги**—кочержи́льно; **у цепа**—ціпи́льно; **у заступа**—за́ступень, заступи́льно; **у ухвата**—рогачи́льно.

Древний—старода́вній, да́вній, старові́цький, старосві́тський, давнеколи́шній, стари́й, старожи́тний (Старода́вні руко́писи).

Древность—I) (давность) старови́нність, ности; старода́вність, ности; старожи́тність, ности (Мо́жна й докуме́нтами стверди́ти старода́вність цього́ фа́кту); II) (прежнее время)—дале́ка, (да́вня) давнина́, ни́; старовина́, ни́; предківщи́на, ни: старосві́тчина, ни. **Глубокая древность**—да́вня-преда́вня старовина́ (Це ді́ялося в дале́кій давнині́, за да́вньої давнини́); III) (археол.)—старовина́, ни; віковщи́на, ни; старожи́тня річ, ре́чи.

Древонасаждение—наса́джування дере́в, деревосаді́ння, ння.

Древообделочный—деревообро́бний (Деревообро́бна промисло́вість. Деревообро́бна майсге́рня).

Дрезина—дрези́на, ни.

Дрейф—дрейф, фу.

Дрейфовать—дрейфува́ти.

Дремучий—дрімучий. **Дремучий лес**—пу́ща, пу́щі; не́трі, рів; те́мпий (непрогля́дний) ліс, су; дрімучий ліс.

Дрессировать, выдрессировать—муштру́ва́ти, вимуштро́вувати, ви́муштрувати, дресува́ти, ви́дресувати, заправля́ти, запра́вити (Біда́ тій курці, що на їй со́кола заправля́ть на ло́ви). **Дрессированный, выдрессированный**—муштро́ваний, ви́муштрований, ви́дресуваний.

Дробить, раздробить—I) (размельчать) дроби́ти, роздроби́ти, подро́бити, криши́ти, розкриши́ти, покриши́ти; II) дрібни́ти, роздрібня́ти, роздрібни́ти.

Дробный—I) дрібни́й, дрі́бен; (ум.—дрібне́нький, дрібне́сенький) (Дрі́бен до́щик іде́); II) (арифм.)—дробови́й (Дробове́ число́).

Дробь—I) (ружейная)—шрі́т, шро́ту; дрі́б, дро́бу; (из рублених гвоздей, железа)—сіканці́, ців; II) (барабанная)—дрібу́шки, дрібу́шечки. **Выбивать дробь зубами**—сі́кти зуба́ми; III) (арифм.)—дрі́б, дро́бу.

Дрогнуть—I) см. **Дрожать**; II) **вздрогнуть**—здригну́ти, здригну́тися, стену́тися, тіпну́тися; (о свете)—мигвом существе)—здригну́тися, ки́нутися, тіпну́тися.

Дрожание—дрижа́ння, ння; тремті́ння, ння; ті́пання, ння; (сотрясение)—дви́гіт, готу; двигті́ння, ння. **Дрожание струн**—бре́нькіт, коту; брені́ння, ння.

Дрожать, дрогнуть, задрожать—тремті́ти, затремті́ти, дрижа́ти, задрижа́ти, труси́тися, затруси́тися, колоти́тися, заколоти́тися; (о слезах, струнах)—брені́ти, забрені́ти; (сотрясаться) — дриготі́ти, задриготі́ти, двигті́ти, задвигті́ти, ті́патися, заті́патися, тіпну́тися; (о свете)—миготі́ти, миггі́ти.

Дрожащий—тремтя́чий. **Дрожащий свет**—хибке́, мигтю́че сві́тло, ла; мигті́ння, ння; миготі́ння, ння.

Другой—I) (второй)—дру́гий. **На другой день**—друго́го дня; на други́й день. **В другой раз**—удру́ге (Зайшо́в він і вдру́ге і втре́те). **С другой стороны**—з дру́гого бо́ку; II) (иной)—и́нший, ина́чий, ина́кший. **В другое время**—и́ншим ча́сом.

Дружба—при́язнь, зни; при́ятельство, ва; приятелюва́ння, ння; товари́ство, ства.

Дружески, по-дружески, дружественно—при́язно, по-при́ятельскому, по-при́ятельськи, дру́жно, дру́жньо, по-дру́жньому.

Дружно—I) при́язно, по-при́ятельському, по-при́ятельськи, дру́жно; (согласно)—зла́гідливо, зла́гідно, згі́дно; II) дру́жно, ра́зом, вра́з, односта́йно (Дру́жно йду́ть воли́. Тре́ба односта́йно взя́тися за пра́цю).

Друмондов—дрюмо́ндів. (Дрюмо́ндове сві́тло).

Дряблость—I) щу́плість, лости; плю́скність, ности; (при)в'я́лість, лости; тру́хлість, лости; II) пу́хкість, кости; дірча́тість, тости.

Дрязг—I) сміття́, ття́; не́чисть, исти; бру́д, ду; (о т б р о с)—поки́дьок, дька; (м е л к и е м а л о ц е н н ы е п р е д м е т ы)—мо́тлох, ху; хламі́ття, ття; хабо́ття, ття; II) (ч а щ е м н.) **дрязги**—дріб'язко́ві плі́тки, ток; погові́р, во́ру; погово́ри, рів; (м е л о ч и)—при́крі дрібни́ці, ць.

Дрянной—пога́ний, паску́дний, леда́чий, ке́пський.

Дрянь—I) (с о р)—смі́ття, ття́; не́чисть, сти; II) (н е з н а ч и т., х у д а я в е щ ь, н е г о д н о е с у щ е с т в о)—дра́нтя, нтя; по́гань, ни; (х л а м)—мо́тлох, ху; не́гідь, годи; ле́дач, чи; леда́що, ща.

Дряхлость—старе́зність, ности; спорохні́лість, лости; дря́глість, лости.

Дряхлый—спорохні́лий, дря́глий, старе́зний (С п о р о х н і́ л і с т а р и к и́), геть підто́птаний, підупа́лий (упа́лий) на си́лах; (о т с т а р о с т и)—хи́рий, недолу́га (н е м о щ н. ч е л о в е к) (о б щ. р.).

Дубильный—чинба́рний, чинбо́вий, чинба́рський, гарбо́вий, гарба́рський (Г а р б а́ р с ь к и й л у б).

Дубление—чиньба́, би́; чинбува́ння, ння; чи́нення, ння; ква́сіння, ння; дубі́ння, ння.

Дубленка, дубле́нок—(д у б л. п о л у ш у б о к)—дубле́ник, ка; дубля́нка, ки; кожуши́на, ни.

Дубликат (второй экземпляр письм. документа)—дублікáт, та; двійни́к, ка; ко́пія, ії.

Дуга—I) (и з г и б)—дуга́, ги; (у м.—ду́жка, ки; ду́жечка, ки); лук, ка; каблу́чка, ки (К р у г д і́ л и т ь с я н а д у́ г и. С и́ п і д у́ г и п і д о ч и́ м а. Л і т а́ й о г о́ г н у́ т ь у к а б л у́ ч к у).

Дуговой—ду́жний, дугови́й (Д у г о в а́ л я́ м п а).

Дугообразный — дугува́тий, ду́жний (Д у́ ж н а с т е́ л я), дуга́стий каблукува́тий, лучкува́тий, облу́куватий, ободи́стий. **Дугообразный изгиб (выгиб) дугообразная кривизна**—лукови́на, ни.

Дужка—(р у к о я т к а в ы г н у т а я д у г о ю)—ду́жка, ки; ву́шко, ка (Д з в е н и́ т ь в і д р о́ з а л і́ з н о ю д у́ ж к о ю); (а н а т о м.)—лучо́к, чка.

Дуло—(р у ж е й н о е, р е в о л ь в е р н.)—ду́ло́, ла; ру́ра, ри; ру́ля, лі (П і д н я́ в р е в о́ л ь в е р і п р и т у л и́ в р у́ л ю д о в и с к а́); (п у ш е ч н о е)—ду́ло́, ла́; жерло́, ла́ (С т и р ч а́ л и г о р л а́ с т і ж е́ р л а г а р м а́ т).

Дума—I) (м ы с л ь)—ду́ма, ми (Д у́ м и м о ї, д у́ м и м о ї, л и́ х о м е н і́ з в а́ м и); га́дка, ки; пога́дка, ки; II) (с о б р а н и е)—ду́ма (М і с ь к а́ (г о р о д с к а я) д у́ м а). **Здание городской думы**—ра́туша, ші; ра́туш, шу (м. р.); ду́ма; III) (л и р.-э п и ч. с т и х)—ду́ма (У к р а ї н с ь к і д у́ м и).

Думать—I) (м ы с л и т ь)—ду́мати, гада́ти, ми́слити про ко́го, про що; (р а с с у ж д а т ь)—міркува́ти про що, над чим; (м о з г о в а т ь)—мізкува́ти про що; (и м е т ь в м ы с л я х)—в голові́ (в ми́слях) поклада́ти що, в го́лову кла́сти, ма́ти на ду́мці (на ми́слі); (п о л а г а т ь)—поклада́ти. **Нечего думать**—шкода́ й га́дки, шкода́ чо́го, ні́чого (нема́ чо́го) ду́мати, гада́ти, міркува́ти (Ш к о д а́ й г а́ д к и, н е б у́ д е н і ч о́ г о). **Так он думает** (т а к о в о е г о м н е н и е)—так він гада́є, така́ в йо́го ду́мка, він тако́ї ду́мки; II) (з а б о т и т ь с я, п е ч ь с я)—ду́мати про ко́го, дба́ти про ко́го, що, клопота́тися про ко́го, що. **Думать (мечтать) о себе**—зазнава́ться, зано́ситися, бага́то про се́бе ду́мати, задава́тися.

Дуновение—по́дув, ву; по́дмух, ху; дмух, ху; (в е я н и е)—по́вів, віву; по́дих, ху (П о́ д у в с в і́ ж о г о в і́ т р у. П о́ д м у х в і́ т р у).

Дурачество—ду́рощі, щів; дур, ду́ру; дурі́сть, рости; дурі́йка, ки; блазе́нство, ва; блазня́, ні; блазнува́ння, ння; (ш а л о с т и)—пу́стощі, ів; ду́рощі, ів.

Дурачить—дури́ти, тумани́ти кого́, тумана́(у) пуска́ти, ману́ пуска́ти кому́; мани́ти кого́; моро́чи́ти кого́ (Н е в і́ р т е ї́ м, в о́ н и в а с м а́ н я т ь). **Одурачить**—обдури́ти, поши́ти в ду́рні кого́. **Одураченный**—обду́рений, обморо́чений.

Дурить—I) (ш а л и т ь)—дурі́ти, пустува́ти, жирува́ти; II) (б е с и т ь с я)—кази́тися.

Дурнеть—(с т а н о в и т ь с я н е к р а с и в ы м: о в н е ш н о с т и, л и ц е)—погані́ти, погані́шати, пога́ншати.

Дурно—I) (п л о х о)—пога́но, (у м.) погане́нько; (у в.) погапю́чо, ке́псько, зле́ (П о г а́ н о з р о б и́ в); II) (т о ш н о)—мло́сно (С т а є́ д у́ ш н о, а ж м л о́ с н о).

Дурной—I) (н е к р а с и в ы й)—нега́рний, пога́ний (Н е г а́ р н и й н а о б л и́ ч ч я. Я к и́ й в і н п о г а́ н и й); (б е з о б р а з н ы й)—бридки́й (Б р и д к а́-ж в о н а́), ги́дки́й; II) (п л о х о й, н е х о р о ш и й) — пога́ний (Б о р щ п о г а́ н и й. П о г о́ д а п о г а́ н а), лихи́й (Л и х и́ й к р а́ м), злий. (Щ о т и з л о́ г о у ч и н и́ л а? Д о р і́ ж е н ь к а з л а́ я), недо́брий (П р и й ш л и́ в і́-

сті недо́брії), ке́пський (Ке́пські нови́ни); (негодный)—леда́чий (Леда́чий крам); (противный)—бридки́й, гидки́й.

Дуть, дунуть—I) (о ветре)—ду́ти (дму, дмеш, дме; дмемо́, дмете́, дмуть); (сов.)—дуну́ти (Дуну́в вітер над ста́вом), дму́хати, дмухну́ти (Дмухну́в вітер), подиха́ти, подихну́ти, дихнути, духну́ти (Легки́й вітре́ць подихну́в. Вітер, як духну́в), подува́ти, поду́ти; II) (біть)—духопе́лити; III) (быстро ехать)—гна́ти, гна́тися; IV) (пить)—ду́длити. **Здесь дует**—тут тя́гне, тут дме.

Дуться—I) (надуваться)—ду́тися (дму́ся, дме́шся); надима́тися, наду́тися (надму́ся, дме́шся) (А жа́ба дме́ться, дме́ться); II) (сердиться молча)—ду́тися, су́питися. (Пе́вно він і до́сі дме́ться. Він на те́бе су́питься, щей тепер); III) (играть в карты)—в ка́рти тну́тися, рі́затися.

Дух—(дыхание)—ду́х, ху; ві́ддих, ху, диха́ння, ння. (Над ним воли́ своїм ду́хом ди́хали). **Дух захватывает**—ду́х захо́плює (захопля́є), дух забива́є (займа́є), ду́х спира́ється (запира́ється). **Дух захватило**—спе́рло, захопи́ло дух, перехопи́ло дух, заби́ло дух, запну́ло дух, дух заня́всь, дух заби́всь. **Перевести дух**—відди́хатися, відди́хати, віддихну́ти, ся, передихну́ти, відса́пати, ся, відсапну́ти, ся, зве́сти дух (Да́йте мені́ дух зве́сти); (быстрота)—дух, ху; ме́нт, ту; мах, ху. **В один дух**—уду́х. **Во весь дух**—що-ду́ху.

Душа—душа́, ші. **За милую душу**—залюбки́; з дорого́ю душе́ю. **От души**—з душі́, від (з) щи́рого се́рця. **От всей души**—з усіє́ї душі́, від (з) щи́рої душі́. **Всей душой**—від (з) душі́, щи́рого се́рця, з дорого́ю душе́ю, з ці́лого се́рця. (Люблю́ тебе́ з ці́лого се́рця). **По душе**—по душі́, до се́рця, до в(с)подо́би, до ми́сли.

Душевно-больной — душевно́х(в)орий, психі́чно-слаби́й; (тронутый)—причи́нний; (сумасшедший)—божеві́льний, навіже́ний. **Дом для душевно-больных**—ліка́рня, ні (шпита́ль, лю) для божеві́льних, божеві́льня, ні.

Душеприказчик—викона́вець духівни́ці, (духо́вної); заповітний викона́вець, вця; душоприка́зник ка.

Душеприказчица—викона́виця, духівни́ці (духо́вної), заповітна викона́виця, ці; душоприка́зниця, ці.

Душить—I) (давить)—души́ти кого́, да́вити; (о многих)—передуши́ти, передави́ти, виду́шувати, вида́влювати, ви́душити, ви́давити; II) (угнетать, терзать)—души́ти, дави́ти, гноби́ти кого́ (Ляхи́ души́ли, гноби́ли Україну). **Надушить** (духами)—напа́хати, перфумува́ти, наперфумува́ти. **Надушенный**—напа́ханий, напа́ханий па́хощами, наперфумо́ваний.

Душно—I) заду́шно, ва́жко; II) (жарко)—ду́шно (Ду́шно мені—ході́м, до́чко, до ста́ву купа́тись), па́рно, па́рко, опа́рно, мло́сно.

Дыметь (коптиться, закапчиваться)—зади́млюватися, задимля́тися, задими́тися, задимі́ти (о многих—позади́млюватися), заку́рюватися, закури́тися, закурі́ти (о многих—позаку́рюватися), зако́пчувати, ся; закопти́тися.

Дымить,-ся — димі́ти, ся; курі́ти, ся; (о лампе) — чаді́ти, ди́ш, ди́ть; (дейст. зал.)—дими́ти.

Дымно—ди́мно, ку́рно, наку́рено.

Дымный—I) ди́мний, курни́й, димли́вий, димува́тий (Димли́вий ліхтар. Димува́та ку́зня); (с копотью)—чадни́й; II) (серо-синий цвет)—ди́мний (Мак черво́ний, пері́стий і ди́мний).

Дымогарный — димови́й, димозга́рний. **Димогарная труба**—димозга́рна труба́.

Дымоотводный — (техн.) — димовідхо́жий, диморука́вний.

Дымоход — (канал) — димохі́д, хо́ду; (труба)—дима́р, ря; (лежачий боров)—ле́жень, жня; лежа́к, ка (З да́леку ви́дно фабри́чні димарі́).

Дырка—ді́рка, ки. **Дырочка**—ді́рочка, ки. **Дырища**—діря́ка, ки; дірома́ха, хи.

Дырявить — діря́вити. **Продырявить** — продіря́вити, проверті́ти.

Дырявый—діря́вий (Діря́вого го́рщика не наллє́ш. Діря́ві чо́боти), дірча́(с)тий (Клу́ня дірча́ста), дірча́вий (Дірча́ва сте́ля). **Дырявая голова**—непам'яту́ща голова́, дірча́та (діря́ва) голова́.

Дыхание—I) (действие дышущего)—ди́хання, ння; по́дих, ху; ві́ддих, диху; дух, ху (Причува́ється ди́хання со́нних). **Переводить дыхание** — зво́дити дух; (после усталости)—відса́пувати. **Перевести дыхание**—зве́сти дух, передихну́ти, відди́хатися, відса́пати, відсапну́ти; II) (веяние чего)—по́дих, ху; подиха́ння, ння; ди́хання, ння.

Дыхательный—ди́хальний. **Дыхательное горло**—ди́хало, ла; ди́шка, ки. **Дыхательная трубка**(trachea)—ди́хавка, ки.

Дышать, дыхать—I) ди́хати (хаю, хаєш і ди́шу, шеш), віддиха́ти; II) (веять)—ди́хати, подиха́ти (Перéд сві́том дихає холоднéнький ві́трéць. Все подиха́ло молóдою парубóчою красóю).

Дюже, дюжо—ду́же, си́льно, мíцно, вéльми. **Не дюже давеча**—не так давнó, нещода́вно.

Дюжеть—ду́жчати, міцні́ти, міцні́шати, у поту́гу (в си́лу) вбива́тися. **Подюжеть**—поду́жчати, зміцні́ти, поміцні́шати, у поту́гу (в си́лу) вби́тися.

Дюжий—ду́жий, си́льний, міцни́й, здорóвий, кремезни́й, дебéлий.

Дюжина—ту́зінь, зéня; дванáцятка, ки.

Дюйм—ца́ль, ля; па́лець, льця.

Дюймовка—(доска)—цалíвка, цалéва дóшка, одноцáльна дóшка, однопальцíвка.

Дюймовый—цалéвий, однопáльцевий, на оди́н па́лець.

Е

Европа—Еврóпа, пи.

Европеец,-ейка—європéєць, пéйця; європéйка, ки.

Европеизация—європеїзáція, ції; європеїзувáння, ння; (сов.) поєвропéєння, ння

Европеизировать,-ся—європеїзувáти, ся; європéїти, ся (Хіба не українська інтелігéнція помагáла Петрóві І європеїзувáти Росію. Він геть поєвропéївсь).

Европейский—європéйський.

Европеизм—європеїзм, му; європéйство, ва; європéйськість, кости.

Египет—Єги́пет, Єги́пту.

Египетский—єги́петський.

Египтология—єгиптолóгія, гії; єгиптознáвство, ва.

Еда—їжа, їжі; їдá, ди́. Специальнее—I) (действие)—їдіння, ння; з'їжа, з'їжі; II) (яство, пища)—їстиво, ва; стрáва, ви; пожи́ва, ви; потрáва, ви; харч, чи і чу (ж. и м. р.).

Едва—I) (о времени—как только, только что)—лéдве (і, о, и), залéдве (Лéдве ми ввійшли́, він почáв сміятися); (едва лишь, коль скоро)—тíльки-но, тíльки-що, скóро, скóро-но; (едва, почти не, почти что не, чуть, только, еле-еле)—лéдве (і, о), залéдве (Лéдве мріється. Лéдве чутно). **Едва-едва (с трудом)**—лéдве-лéдве, ледь-нé-ледь, лéдве-не-лéдве, си́лу-в-си́лу, вси́лу-вси́лу, наси́лу-силу, на превели́ку си́лу (Нездужáє Катерина, лéдве-лéдве ди́ше).

Едение—їдіння, ння; їдá, ди́; їжа, жі.

Еденный—їджений.

Единение—єднáння, ння; поєднáння, ння; з'єднáння, ння; óдність, ности; єдність, ности; злу́ка, ки (Товари́ське єднáння. Поєднáння інтелігéнції з нарóдом). **В единении сила**—в єднáнні (в óдності) си́ла.

Единительный—єднáльний, з'єднáльний, злу́чний, сполу́чний.

Единить—єднáти когó, з'єднувати когó (Єднáй, бáтьку, Україну). **Единящий**—(прил.)—єднáльний.

Единиться—I) (соединяться)—єднáтися з ким, злучáтися з ким; II) (обособляться, замыкаться в себе)—самоти́тися, держáтися самотóю).

Единица—одини́ця, ці; є(ї)дини́ця, ці (Не всі так рóблять, а тíльки одини́ці). **Единица измерения**—мíрнича одини́ця.

Единичность—одини́чність, ности; одинóкість, кости; (о мног.)—поодинóкість, кости (Ідéя про одинóкість бóга. Поодинóкість таких фáктів).

Единичный—одини́чний, одинóкий; (о мног.) поодинóкий (Він не зміг поодинóкі (отдельные) фáкти звязáти в цíлу карти́ну життя́). **Единично**—одинóко, поодинóко.

Единоверие—одновíрство, ва.

Единоверный—одновíрний, однóї віри.

Единоверно—одновíрно, однóю вíрою.

Единовластие—одновлáдство, ва; єдиновлáда, ди; самовлáда, ди; самвлáдство, ва.

Единовластитель—єди́ний володáр, ря; єдиновлáсник, ка; одновлáдець, дця; самовлáдець, дця.

Единовластный—єдиновлáдний, одновлáдний, самовлáдний.

Единовременно—I) (в одно и то же время)—одночáсно, в-одночáс; II) (один раз)—одноразóво.

Единовременный—I) одночáсний (Одночáсні події); II) (однократный)—одноразóвий. **Единовременное пособие**—одноразóва допомóга. **Единовременная награда**—одноразóва нагорóда.

Единогласие, единогласность—I) одноголóсність, ности (Йогó óбрано на гóлову одноголóсно), одностáйність, ности; однодушність, ности; II) (согласие в голосах и зву-

ках)—суголо́сся, ся; суголо́сність, ности.

Единогласный — одноголо́сний. **Единогласное решение, избрание** — одноголо́сне ви́рішення, одноголо́сне обра́ння. **Единогласно**—одноголо́сно, в оди́н го́лос, односта́йно. (Зага́льні збо́ри ви́брали його́ в оди́н го́лос).

Единодушие — однодýшність, ности; оди́н дух, ху; односта́йність, ности; односе́рдність, ности; односе́рдя, дя (Він жі́нки ніко́ли не бе, бо в ви́ого з не́ю оди́н дух); є́дність, ности; єдна́ння, ння.

Единодушный—однодýшний, односта́йний, односе́рд(н)ий.

Единокровный—однокро́вний, однокро́вник, ка; однокро́вець, рівця.

Единоличный—одноособо́вий, одноособи́стий. **Единолично**—одноособо́во, одноособи́сто.

Единомыслие — однодýмність, ности; однодýмство, ва (Нема́ односта́йности, однодýмности в грома́ді).

Единомышленный—однодýмний, суголо́сний. **Единомышленно**—однодýмно, в о́дно.

Единообразие, единообразность — односта́йність, ности; одноманітність, ности; (монолитность) — одноли́тість, тости.

Единообразный—односта́йний, одноманітний; (монолитный)—одноли́тий. **Единообразно**—односта́йно, одноманітно (Одноманітні вчинки).

Единственность—єди́ність, ности; одино́кість, кости. **Единственно**—едино, одино́ко.

Единственный—єди́ний, одино́кий, одні́сінький, одни́м-оди́н. **Единственное число** (грам.)—однина́, ни́ (Тре́тя осо́ба однини́). **Единственный в своем роде**—свого́ ро́ду єди́ний, єди́ний серед свого́ ро́ду. **Единственный сын**—є(о)динак, ка́; о(е́)динець, нця́. **Единственная дочь**—є(о)дина́чка, ки; одино́чка, ки; єдини́ця, ці.

Единство—о́дність, ности; є́дність, ности; єди́ність, ности; (общность)—спільність, ности (Національна о́дність, єди́ність. Спільність інтере́сів).

Едкий—I) (о кислотах, красках, запахах и т. п.)—їдки́й, (їдки́й дим), міцни́й, гризу́чий (Ва́пна (известь) гризу́ча, — па́льці погри́зла), го́стрий; (язвительный)—їдки́й, кусли́вий, ущи́пливий, гризьки́й, коло́чий (Їдкі слова́. Ущи́пливий до́теп).

Едкость—I) (о кислотах, красках и т.п.)—їдкість, кости; го́стрість, рости; гризу́чість, чости; II) (язвительность)—їдкість, кости; ущи́пливість, вости; кусли́вість, вости; дошкульність, ности (Бага́то сатири́чної кусли́вости).

Ежевременный—повсякча́сний. **Ежевременно**—повсякча́с, повсякча́сно.

Ежегодник—рі́чник, ка; щорі́чник, ка.

Ежегодно—що-ро́ку, щорі́чно, рік від ро́ку, рік-у-рік.

Ежегодность—щорі́чність, ности.

Ежегодный—щорі́чний; (годичный) — рі́чний (Щорі́чне звідо́млення).

Ежедневник (издание, выходящее ежедневно)—щоде́нник, ка.

Ежедневно—що-дня́, що-де́нь, щоде́нно, де́нь-у-де́нь, повсякде́нь, повсякде́нно, повсіде́нь.

Ежедневность—щоде́нність, ности; повсякде́нність, ности.

Ежедневный—щоде́нний, повсякде́нний (Щоде́нні клопо́ти. Робітничі щоде́нні ві́сті).

Ежемесячник—мі́сячник, ка; щомі́сячник, ка (Мі́сячник «Черво́ний Шлях»).

Ежемесячно—що-мі́сяця, щомі́сячно.

Ежемесячный—щомі́сячний, щомі́сяцевий.

Ежеминутно—що-хвили́ни, ко́жної хвили́ни, раз-у-ра́з, ра́з-по-(у)-ра́з.

Ежеминутный—щохвили́нний.

Еженедельник—тижне́вик, ка. (Полта́вський тижне́вик «Рі́дний Край»)

Еженедельно — що-ти́жня, тижне́во, (каждое воскресение)—що-не́ділі.

Еженедельный—щотижне́вий, тижне́вий. **Еженедельное издание**—тижне́вик, ка.

Ежесекундно—що-ми́ть, що-мéнту.

Ежовый—їжако́вий, їжа́чий, їжакі́в, ко́ва, ко́ве (Їжако́ве са́ло). **Взять в ежовые рукавицы**—узя́ти в лабе́ти, в тісні ру́ки. **Держать в ежовых рукавицах**—трима́ти в шо́рах.

Езда—їхання, ння (Дві години їхання), їзда́, зди́; (постоянная)—їзди́ня, ні; (частая) — їждження, ння; їзді́ння, ння.

Ездить—їздити (їжджу, їздиш), поїжджа́ти (На ко́нику поїжджа́є). **Ездиться** (безл.)—їздитися, їхатися (Їздилося тим шляхо́м. Чи до́бре вам їздилося).

Ездок—I) їзде́ць (їздця́); II) подоро́жній,

я, є; проїжджа́чий (Та прохо́жих, проїжджа́чих у двір закли́ка є).

Езженый—їжджени́й (Іжджені ко́ні. Іжджена бри́чка).

Езжение—їжджения, ння; їздіння, ння.

Еллинизация—гелленіза́ція, ції; елліні-за́ція, ції; гелленізува́ння, ння; еллінізува́ння, ння; запрова́дження старогре́цької культу́ри.

Еллинизм—гелленізм, зму; еллінізм, му.

Еллинизировать—гелленізува́ти, еллінізува́ти, оберта́ти в ге́ллена (е́лліна).

Емкий—містки́й вбиру́щий (Невели́кий ко́шик, але вбиру́щий), укла́дистий. (Віз укла́дистий), наси́пчастий.

Емкость—місткість, кости; наси́пчастість, тости.

Еревениться (сердиться) — тріпапатися, пасіюва́ти, іритува́тися, кази́тися; (упрямиться)—огуря́тися, упира́тися; (петушиться)—коко́шитися, кукурі́читися; (хорохориться)—гороїжитися, при́щитися, пиндю́читися, костри́читися.

Ерошить, вз'ерошить — (всклочивать, взбивать; о волосах, о шерсти и т. п.)—куйо́вдити; (сов.) —накуйо́вдити (Куйо́вдити воло́сся), кошла́ти, кудла́ти, кудо́вчити, кострубачити.

Ерунда—нісені́тниця, ці; дурни́ця, ці: безглу́здя, дя; нікче́мниця, ці; ка́(т)зна-що. **Ерунду пороть (городить, нести)**—нісені́тницю верзти́, плести́, ка́зна-що верзти́ (пра́вити).

Если, ежели—коли́, як, якщо; (ведь)—щó; (коль ско́ро)—ско́ро (Коли́ ми́лий пла́че, то й я пла́чу). **Если-бы**—якби́, коли́-б, щоб, якби́-що. **Если только**—як ско́ро, ско́ро тільки (Ско́ро нема́ гро́шей, то й не ку́пиш).

Естественник—природни́к, ка́; природозна́вець, вця.

Естественно — приро́дно, натура́льно, звича́йно (Це приро́дно випливає з його́ кла́сового стано́вища).

Естественность—приро́дність, ности; натура́льність, ности.

Естественный — приро́дній, натура́льний. **Естественные науки**—природни́чі нау́ки.

Естествовед—природозна́вець, вця.

Естествознание, естествоведение—природозна́вство, ва.

Естествоиспытание—дослі́дження, ння (пізна́ння) приро́ди; ви́вчення приро́ди.

Естествоиспытатель — природозна́вець, вця; природодослі́дник, ка; натуралі́ст, та.

Есть, едать—їсти, (наст. вр.—їм, їси́, їсть, їмо́, їсте́, їдя́ть; пов. н.—їж, їжмо, їжте) (Твої ді́ти пла́чуть, їсти хо́чуть); (потреблять)—споживáти, спожи́ти, поживáти, пожи́ти. **Поедом есть**—їдом (їдьма́, їдце́м) їсти, жерце́м пожира́ти.

Ехать—їхати (Їхати кі́ньми, маши́ною, мо́рем); (быстро)—бі́гти; (медленно)—тю́пати, плуга́нитися, телі́житися. **Ехать верхом**—їхати ве́рхи, бі́гти ве́рхи. **Ехать рысью**—їхати тю́пки, клу́сом, труськóм. **Ехать шагом**—їхати ходо́ю, ступо́ю. **Ехать цугом**—ви́тягом, упро́стяж їхати. **Ехать в направлении к чему**—прямува́ти до чо́го.

Ехидный—єхи́дний (Єхи́дна людина. Єхи́дний сміх). **Ехидно**—єхи́дно, єхи́дкувато.

Ехидство — єхидува́ти, єхи́дствувати, (сов.)—з'єхи́дствувати.

Еще—ще, іще́ (Ще тре́ті півні не співа́ли). **Еще-бы**—ще-б пак, ато́ж пак; (где уж)—де́-ж пак, чому́ ні (Ще-б пак не хтів).

Ж

Жаберный, жабровый—зя́бровий.

Жабий—жа́б'ячий, жаби́ний. **Жабье мясо**—жа́б'ятина, ни. **Жабья икра**—клéк, ку; жабури́ння, ння.

Жабра (обычно мн. **жабры**)—зя́бри и зя́бра (р.—бер, брів); жа́бри и жа́бра, бер, брів; зя́ви, вів; зі́ва и зі́ви, вів.

Жадничанье—I) жаднува́ння, ння; неси́ті о́чі; (сильное желание)—жада́ння, ння; II) кря́ження, ння.

Жадничать—I) жаднува́ти за чим, на що; ла́ситися на що; неси́ті о́чі ма́ти; (шутл.)—бі́льше о́ко як живі́т ма́ти: (сильно желать)—си́льно (палко) жада́ти чо́го, пра́гнути чо́го; II) (скупиться)—кря́жити, скупи́тися (Кря́жить над ним так, щоб і кри́хти ніхто не взя́в).

Жадно (о жажде, еде, напряжении, страсти)—жа́дібно, жадли́во, пожа́дливо; (алчно) — заже́рливо, ненаже́рливо, неси́то, ненаси́тно.

Жадность—I) (проявление чувства жажды, голода, напря-

жения, страсти)—жадо́ба, би; жада́, ди; жадли́вість, вости, пожа́дливість, вости; я́рість, я́рости; жагу́чість, чости; жа́дність, ности чого́, на що, до чо́го; II) (алчность)—зажéрливість, вости; ненажéрливість, вости; нена́їсть, їсти; неси́тість, тости на що; нена́тля, лі.

Жадный—I) (жаждущий, хотящий пить)—жа́дний, жаждéнний, спра́глий, жадíбний; (страстный)—жадíбний на що, до чого, пожа́дливий, жагу́чий; II) (обжорливый)—ненажéрливий, на́жерливий, ненажéрний, ненаїдний, ненаси́тний; III) (алчный, желающий все присвоить)—жадню́чий, зажéрливий, ненажéрливий, жадéнний, неси́тий, ненаси́тний, невсити́мий на що, загребу́щий, жадо́бен, бна, бне на що.

Жажда—I) (физиол.: ощущение, позыв к питью)—спра́га, ги; жа́жда, ди; жага́, ги́; жадо́ба, би; жада́, ди́; сма́га, ги. **Истомленный жаждой**—спра́глий, спра́гою знемо́жений. **Утолить жажду**—вгамува́ти, (наси́тити) спра́гу, жадо́бу, заспоко́їти сма́гу; II) (нравств.: сильное желание, страстн. стремление)—жадо́ба чо́го, до чо́го, спра́га до чо́го, жага́ до чо́го.

Жаждать—I) (испытывать жажду)—х(о)тíти пи́ти, жада́ти пи́ти; II) (сильно желать, сильно стремиться)—пра́гнути кого́, чого́, жада́ти кого́, чого́, бу́ти жадо́бним на ко́го, на що.

Желание (проявление жалости сожаления)—жалíння, ння; жа́лощі, щів; жаль, лю́ (м. р.); жа́лування, ння. **Жаление по ком**—жалкува́ння за ким, чим, шкодува́ння за ким, чим.

Жалеть—I) (сожалеть кого, чего и о ком, чем)—жа́лувати кого́, чого́, за ким, за чим, жалíти кого́, чого́, жалкува́ти, шкодува́ти кого́, чого́, за ким, за чим; II) (беречь, щадить, скупиться)—жа́лувати (и проч.) що, чого́, кого́, шанува́ти (Гро́шей не жа́лувала).

Жалиться—I) жали́тися, жали́ти, куса́тися, куса́ти (Кропива́ жа́литься. Бджо́ли куса́ються (кусають); II) (жаловаться)—жалíтися (Ніко́ли не жалíвся).

Жалкий—I) (растрогивающий)—жа́лісний, жалíбний, жалісли́вий, сердéчний, звору́шливий; (вызывающий сострадание внешним своим видом или внутрен. слабостью: плохой, плохенький)—нуждéнний, злидéнний, мизéрний, жа́лю гíдний, благи́й; II) (несчастный, беззащитный)—бідола́шний, неща́сний, бíдний (Вовк задави́в бідола́шну овéчку); III) (ничтожный, презренный, пустой)—нікчéмний, убо́гий, хи́рний, хирю́щий.

Жалко—I) жаль, жа́л(ь)ко кому́, кого́, за ки́м, чим, шко́да, кому́, кого́, чого́; II) жалко чего (не хочется давать)—жаль, жа́л(ь)ко, шко́да (Жаль йому́ гро́шей. Тобі жа́лко (шко́да) хлíба); III) (жалобно)—жа́лібно, жа́лісно, жа́лісли́во; IV) (с жалким видом)—злидéнно, нуждéнно.

Жало—жало́, а́.

Жалоба—ска́рга, ги; (выражение неудовольствия, скорби, страдания, ропот)—ска́рга на що, жалкува́ння на ко́го, на що й за чим, жа́ління, парíкання на кого, бíдкання; (жалобы)—жалí, лів на що; ска́рги, рг; жа́лощі, щів; жалібни́ці, ниць; (юрид.)—ска́рга, ги; (возбуждение процесса)—по́зов, по́зва, (мн.)—по́зви (Пода́ти в суд ска́ргу на ко́го). **Жалоба апелляционная, кассационная**—ска́рга апеляцíйна, касацíйна. **Подавать (приносить) жалобу на кого**—подава́ти (зано́сити) ска́ргу на ко́го, куди́; (словесно)—ска́ржити кого, ска́ржитися кому́, на ко́го.

Жалобник—жалібни́к, ка́.

Жалобно—жа́лібно, жа́лісно, жалісли́во. **Жалобненько**—жалібне́нько, жалібне́сенько, жалісне́нько, жалісне́сенько. **Жалобнехонько**—жалібнíсенько, жалісні́сінько.

Жалобный—I) жа́лібни́й, жа́лісний, жа́лісли́вий (Заспіва́ли жалібни́х пісе́нь); II) (к жалобе относящійся)—скаргови́й.

Жалобщик, жалобщица—жа́лобник, ка; ни́ця, ці; (истец)—позо́вни́к, ка́; пози́ва́ч, ча́; ва́чка, ки.

Жалование (действие)—дарува́ння, ння; надава́ння, ння кому́, чого́; шанува́ння, ння кого́, чим. **Жалование чина́ми**—надава́ння ра́нгів (Шанува́ння пагоро́дою).

Жалованье (деньгами регулярно)—платня́, ні; (вообще плата)—пла́та, ти; запла́та, ти. **Жалованье деньгами и различными припасами** (содержание)—удéржання, ння; утри́мання, ння. **Добавочное жалованье**—додатко́ва платня́. **Жить жалованьем**—жи́ти з платні.

Жаловать—I) кого (любить, оказывать милость, расположение)—жáлувати кого́, мúлувати кого́, бу́ти прихúльним до ко́го, мáти лáску до кого; II) (жаловать кому что, кого чем (дарить, награждать подарком, чином, отличием)—дарувáти кого́ чим, обдарóвувати кого́ чим, (ласкáво) дарувáти кому́, що, надавáти кому́ що, чого́, шануváти кого́ чим, наділя́ти кому, що; III) жаловать к кому (ходить, посещать)—ходúти (захожáти) до ко́го, буváти в ко́го, одвíдувати кого́, завíтати до ко́го. **Добро пожаловать**—прóсимо, мúлости прóсимо, прóсимо до госпóди, бу́дьте (дорогúми) гóстями, вітáйте нам.

Жаловаться на кого, на что-нибудь, о чем-нибудь, чем-нибудь—жалíтися на ко́го, на що кому́, жалкувáтися, скáржитися на ко́го, на що кому́, до ко́го, ускаржáтися на ко́го, пéред ким; (высказывать чувство обиды)—нарікáти на ко́го, на що, бíдкатися; (со слезами)—плáкати (плáкатися) на ко́го. **Приносить жалобу в суд**—жалíтися на ко́го в суд, занóсити (подавáти) на ко́го скáргу в суд, скáржитися на ко́го в суд, оскáржувати, заскáржувати, (сов.) оскáржити, заскáржити, прискáржити кого́ пéред судóм, за що, позивáти, (сов.) запізвáти кого́ до су́ду, в суд, прáвитися на ко́го. (Іди прáвся на мéне куди́ знáєш).

Жалостливость — жалісли́вість, вости; жáлість, лости.

Жалостный—жáлісний, жáлісли́вий. **Жалостно**—жáлісно, жалісли́во, жáлібно.

Жалость (сострадание, сожаление к кому, к чему)—жаль, лю, до ко́го, до чо́го, для ко́го, для чо́го, про ко́го (о ком); жáлощі, щів; (редко)—жáлість, лости. **Без жалости**—без жалю́, без жáлощів. **Жалость охватывает кого**—жаль бере́ (поривáє) кого́. **Из жалости к кому**—з жалю́, з жáлощів до ко́го, жалíючи, шкодýючи кого́.

Жаль (нар.)—жаль, жáл(ь)ко, шкóда кого́ й на кого; (к сожалению)—жаль, шкóда, на жáль (Тéплий кожýх, тільки шкóда не на мéне шúтий).

Жанр—жáнр, ру; побутóве малювáння, ння. **Жанровий**—жанрóвий, побутóвий.

Жар—I) (солнечный зной, искусственная теплота) — жар, ру; пал, лу; жáрота, ти; спéка, ки; спекóта, ти; II) (повышенная темп. человеческого тела)—жар, пал, (в)огóнь, гню; (болезнь)—гарячка, ки; III) (разгар)—рóзгар, пал, рóзпал, гарячий час. **В жару битвы**—в гарячий час бóю, в рóзгарі бóю. **В жару спора**—в палу́ суперéчки.

Жара—жарá, ри́; жарóта, ти; спéка, ки; спекóта, ти; пекóта, ти; (душная)—духóта, ти; душнóта, ти; (парящая)—парнóта, ти; (з)вáр, ру; шквáра, ри.

Жаргон—жаргóн, ну.

Жарение (действие) — пряження, ння; смáження, ння; печíння, ння, пéчево, ва; шквáрення, ння (Я ненáвиджу те смáження та печíння).

Жарений—пряжений, смáжений, печéний (Пряжений горóх. Пряжене (смáжене) сáло. Смáжена (печéна) ри́ба. Печéна картóпля).

Жарить—I) прягти́, жу́, же́ш; пря́жити, смáжити, шквáрити, пекти́, чу́, чéш; (на жиру)—смáжити, шквáрити.

Жаркий—I) гарячий, жаркúй; (жгучий, пылкий)—пекýчий, палю́чий, палкúй; (душный)—душнúй, сквáрний (Гарячий літній день. Гарячий клíмат (гарячe підсóння). **Жаркий бой**—гарячий (завзя́тий) бій. **Жаркие дебаты**—гарячí (палкí) дебáти. **Жаркий спор**—палкá (гаря́ча) суперéчка (змага́ння); II) (о цвете)—гарячий.

Жарко—гаряче́, жáрко; (пылко)—палко; (усердно)—запопáдливо, загáрливо, завзя́то; (душно) — дýшно, шквáрко, вáрко. **Жарче**—гарячíше, жаркíше, палкíше, завзя́тіше.

Жаркое, жареное (жареное мясное блюдо)—печéня, ні; печéне, ного; пéчево, ва; смажéня, ні.

Жатва (действие от гл. жать)—жáття, ття; жни́во, ва (Від жáття рукá болúть). **Начало жатвы**—зажúн, ну; зажúнки, ків. **Конец жатвы**—обжúнки, ків; дожúнки, ків; дожúн, ну. **Приступать к жатве**—зажинáти. **Кончать жатву**—обжáтися; (о многих)—пообжинáтися.

Жатвенный — жни́вний, жнивóвий, жнив'яни́й, жнивáрський; (об инструменте)—жáтний. **Жатвенная машина**—жáтка, ки; жнивáрка, ки; жнив'я́рка, ки.

Жать—I) ти́снути, ти́скати, стискáти, душúти, давúти (З усíх бóків ти́снуть (дáвлять, дýшать мене́); (об обуви, платье и т. д.)

—му́ляти, му́лити, труди́ти, гри́зти (Чо́біт му́ляє (му́лить ногу́); III) (выжимать, выдавливать) —ча́вити, души́ти, віддуша́вати, дави́ти, би́ти, прасува́ти. **Жатый**—ду́шений, да́влений, ча́влений, праско́ваний. III) **Жать кого-либо** (притеснять)—дави́ти кого́, души́ти, ти́снути; (угнетать)—гнобити, бло́, би́ш; IV) (в поле)—жа́ти (жну, жнеш) що.

Жаться — I) (тесниться, прижиматься, толпиться, льнуть) —ти́скатися, ти́снутися, тули́тися до ко́го, чо́го, під чим, під що, куди́, горну́тися куди́, до ко́го; (только о толпе)—тісни́тися; II) (ежиться)—їжитися, щу́литися, ку́литися.

Жвачка—I) жу́йка, ки; жва́ка, ки (Він зав'сіди жу́йку має в ро́ті). **Жевать жвачку** (о животн.)—жу́йку жува́ти, ремига́ти, ремига́ти жу́йку; II) (самый процесс)—ремига́ння, ння; жва́кання, ння; жвакува́ння, ння.

Жвачный—жу́йний. **Жвачное животное**—жу́йна тварина, ни; ремига́вець, вця; жува́ч, ча́; віджува́ч, ча́.

Жгуче—пеку́че, палю́че, (г)о́стро, жа́лко, жа́рко (Жа́лко вкусила мене́ му́ха).

Жгучесть—пеку́чість, чости; палю́чість, чости; (г)о́стрість, рости; (о крапиве и друг. растен.)—жа́ркість, кости; жалчина́, ни.

Жгучий—пеку́чий, палю́чий (Пеку́че (палю́че) со́нце. Палю́чий по́гляд. Пеку́ча потре́ба. Найпеку́чіші пита́ння на́ших часі́в); (о крапиве)—жалка́, жагу́ча.

Жданый (прил.)—жда́ний, сподіваний; (желаемый) — ба́жаний, пожада́ний.

Ждать—жда́ти, чека́ти кого́, чого́, на ко́го, на що, спо́дівáтися кого́, чого́, наді́ятися кого́, чого́, очі́кувати кого́, чого́. **Ждать в очереди** — засто́ювати че́рги.

Жевание—жува́ння, ння; (грубее)—жва́кання, ння; (о жвачных животных)—ремига́ння, ння.

Жевательный — жува́льний, жувни́й; (жвачный)—жу́йний, ремига́льний.

Жевать—жува́ти; (грубее)—жва́кати; (глодать)—жвакува́ти (Вовки-сіроманці козацьку кість жвакува́ли). **Жевать жвачку**—ремига́ти.

Желание—бажа́ння, ння; хотіння, ння; хі́ть, хо́ти; во́ля, лі; (сильное)—жада́ння, ння; жадо́ба, би; пра́гнення, ння; (капризное)—забаг, гу; забага́нка, ки. **По собственному (по доброму) желанию**—своє́ю во́лею, по своїй волі, з вла́сної во́лі, охо́тою, самохі́ть. **Предоставлять, предоставить чьему-либо желанию**—на во́лю кому́ дава́ти, да́ти (віддава́ти). **Желанный**—I) ба́жаний, сподіваний; II) (сущ.)—бажа́ний, жада́ний, пожада́ний, бажа́на, жада́нка (Невістка жада́нка).

Желательный, желательно — ба́жа́ний, пожада́ний; ба́жано. **Желательно было бы**—ба́жано було́-б, ба́жана річ була́-б, хотілося-б.

Желать—I) бажа́ти, х(о)ті́ти, охо́титися; (сильно) — жада́ти, пра́гнути; (предпочитать)—воліти, (н. вр. —лю́, лиш) (Ой чи воли́ш, Бондарівно, ізомною жи́ти, а чи хо́чеш всирі́й землі́ гни́ти?) II) **Желать кому чего**—бажа́ти, зи́чити кому́ чого́.

Железа—за́лоза, зи; (ум.) — за́лозка. **Грудная железа** — молочні́вка, ки; грудь, ди. **Миндалевидная железа**—мигда́лик, ка. **Слюнная железа**—слині́вка, ки. **Предстательная железа**—проста́та, ти; присе́чник, ка.

Железина (окалина)—жу́желиця, ці; ци́ндря, рі.

Железистый — залі́зистий, залі́зя́стий, залі́зува́тий (Залі́зиста вода́).

Железнодорожник—залізни́чник, ка.

Железнодорожный — залізничний. **Железнодорожная ветка** — залізни́чий рука́в. **Железнодорожный путь**—(залі́зна) ко́лія, ї; пу́ть (ж. р.), ти́ (Вагон стоїть на тре́тій пу́ті).

Железный—залі́зний, залі́зняний. **Железная дорога**—залізни́ця, ці. **Железный завод** — ру́дня, ні. **Железная руда**—залізовина, ни́; залі́зна руда́, ди́; залізня́к, ку́; (песковатая)—бала́ш, шу́; (глинистая)—ка́рень, рню, карни́ста руда́.

Железо—I) залі́зо, за. **Группа железа**—залізники́, кі́в; гру́па залі́за. **Листовое железо**—листове́ залі́зо (залі́зна) бля́ха. **Ковкое железо**—ко́вне (штабо́ве) залі́зо. **Хлористое железо**—залі́зи́стий хлора́к. **Хлорное железо** — залі́зяни́й хлора́к.

Железоделательный завод — (залі́зна) гу́та, ти.

Железоплавильный завод—(залі́зна) гама́рня, ні.

Железопрокатный завод—штаба́рня, ні.

Железорезный — залізорізний. **Железорезные ножницы**—бляха́рські но́жи-

ці (щоб кра́яти бля́ху), залізорі́зка, ки.

Железосодержащий—залізоно́сний; (железистый) залізуватий (Залізувата вода́).

Железоторговец—залізня́к, ка́.

Желобчатый — жолобча́стий, жолобува́тий (Жолобчасте долото́).

Желте́ть—жовті́ти, полові́ти, жовті́шати, жо́вкнути (Половіють жита́. Жовті́є ли́стя на де́реві). **Желте́ться**—жовті́ти, полові́ти.

Желти́зна—жо́вті́сть, тости; жовтизна́, ни́; жовтина́, ни́; (слабая)—по́жовть, ти.

Желтова́тость—жовтя́вість, вости; жовтува́тість, тости; прижо́втість, тости.

Желту́ха (болезнь)—жовтяни́ця, ці; жовтяни́ці, ниць; жовтя́чка, ки; жовті́льниця, ці.

Желту́шный—жовтяни́чний.

Желу́док—шлу́нок, нку; (у животных)—ке́ндюх, ха. У жвачных животных: **I-ый желу́док**—рука́в, ва; **II-ой желу́док**—рубе́ць, бця́; че́пець, щя́; **III-й желу́док**—кни́жка, ки; **IV-й желу́док**—сичу́г, а́; слиз, зу. **Неваре́ние желу́дка** — нетра́влення шлу́нку.

Желу́дочек—шлу́ночок, чка; кендюшо́к, шка́.

Желу́дочный — шлунко́вий, живото́вий. **Желу́дочная боле́знь**—шлунко́ва х(в)оро́ба, х(в)орбба на шлу́нок.

Желчный—I) жо́вчний, жовче́вий. **Желчный пузы́рь**—жо́вчник, ка; II) жо́вчний, зліснний, злости́вий.

Желч—I) жовч, чи; II) зліснність, ности; злости́вість, вости.

Жемчу́г—пе́рло (собир.); пе́рли, пе́рлів і пе́рел. **Иска́тель жемчу́га**—перло́вий лове́ць, вця́; перля́р, ра́.

Жемчу́жина, жемчу́жинка—перли́на, ни; пе́рла, ів; перли́нка, ки.

Же́натый—жона́тий, одру́жений. **Быть же́натым на ком**—держа́ти кого́. **Он же́нат на сестре́ моего́ мужа**—він держи́ть сестру́ мого́ чоловіка.

Женин—жі́нчин, ого, дружи́нин, ого (Від жі́нчиного бра́та).

Же́нить на ком—жени́ти, дружи́ти, одру́жувати, (сов.) ожени́ти, одружи́ти з ким; (многих)—пожени́ти, подружи́ти з ким.

Же́ниться на ком—жени́тися, дружи́тися з ким, одру́жуватися з ким; (сов.)—ожени́тися, одружи́тися з ким, бра́тися, побра́тися з ким, брати́, узя́ти за се́бе кого́; (о многих)—пожени́тися, подружи́тися з ким.

Женственность—жіно́чість, чости.

Женотдел—жінві́дділ, лу.

Же́нский—жіно́чий, жіно́цький. Жіно́цькі пі́сні. **Же́нский пол**—жіно́ча стать. **По-же́нски** — по-жіно́чому. **Ж—ский цветок** (бот.)—жіно́ча кві́тка. **Же́нская кле́тка** (бот.)—жіно́ча кліти́на.

Жерло́, жерло́вина—джерело́, ла́. **Жерло́ пу́шки**—джерело́, го́рло гарма́ти. **Жерло́ вулка́на**—джерело́, кра́тер, зів вулка́на. **Жерло́ сопки**—сопу́х, ха.

Жернов—жо́рно; (мн.)—жо́рна, жо́рен (Добрі́ жо́рна все переме́лють). **Ве́рхний жернов**—верхня́к, ка. **Ни́жний жернов**—спідня́к, ка.

Жерновок—I) жо́ренце, нця; II) глазно́й ка́мешек у рака—жорні́вка, ки; жарні́вка, ки.

Же́ртвование—же́ртвування, ння; офірува́ння, ння; поже́ртва, ви.

Же́ртвователь, -ница—жертвода́вець, вця; жертвода́виця, ці.

Же́ртвовать, пожертвовать кого́, что и кем, чем—I) же́ртвувати, поже́ртвувати, офірува́ти, заофірува́ти, відда́вати, ві́ддати кого́, що; II) (делать пожертвование) — же́ртвувати, роби́ти поже́ртву на що, кому́, дару́вати.

Жест—же́ст, сту; ми́га, ги; движо́к, ка́; ру́х, ху; відрух, ху. **Об'ясня́ться же́стами**—на ми́гах говори́ти.

Жестикуля́ция—жестикуля́ція, ції; жестикулюва́ння, ння.

Жесткий — I) тверди́й, суту́гуватий (Тверди́й ка́мінь. Суту́гувате (тверде́) м'я́со); II) (не гибкий, грубый)—цупки́й, ше(о)рстки́й, жорстки́й, шкарубки́й, різки́й, мулькй. **Жесткая кожа**—цупка́ (шкарубка́) шку́ра. **Жесткая постель**—мулька́, тверда́ посте́ля. **Жесткий песо́к**—різки́й (жорстки́й) пісо́к. **Жесткая вода́**—тверда́ вода́; (реже)—різка́ вода́. **Жесткие слова́**—різкі́, жорсто́кі слова́. **Жесткое ме́сто** (в вагоне)—тверде́ мі́сце.

Жестко—тве́рдо, му́лько, ше́рстко, цу́пко (Го́лому й на сі́ні му́лько). **Мя́гко стелет да жестко спать**—м'я́гко сте́ле та тве́рдо спа́ти.

Жестковатый — твердува́тий, тверде́нький, цупке́нький, шорсткенький.

Жесткость—I) тве́рдість, дости; суту́гуватість, тости; II) цу́пкість, кости, шкару́бкість, ко́сти; ше́рсткість, кости; му́лькість, кости; різкість, кости.

Жестокий—I) жорсто́кий, лю́тий, нелю́дський, немилосе́рдний, запе́клий, суво́рий; II) тяжки́й, суво́рий, нестерпний.

Жесто́ко—I) жорсто́ко, лю́то, немилосе́рдно, запе́кло; II) тя́жко (Тя́жко обра́зити кого́).

Жестокосердно—жорсто́ко, лю́то, немилосе́рдно, безсерде́чно.

Жестокосердный—жорсто́кий, лю́тий, немилосе́рдний, безсерде́чний.

Жестокость—I) жорсто́кість, кости; лю́тість, тости; нелю́дськість, кости; немилосе́рдність, ности; запе́клість, лости; сувори́сть, рости; II) тя́жкість, кости; неку́чість, чости.

Жесточайший—найлю́тіший, найзапе́кліший, найтя́жчий (Він мені́ найлю́тіший во́рог).

Жестче—I) твердіший, цупкіший, жорстокіший, шерсткіший, мулькіший, різкіший; II) твердіш(е), цупкіш(е), жорсткіш(е), шерсткіш(е), мулькіш(е). кіш(е).

Жесть—бля́ха, хи; же́рсть, сти. **Покрывать жестью**—бляхува́ти, ушива́ти бля́хою. **Покрытый жестью**—бляхо́ваний, побляхо́ваний, ушитий бля́хою.

Жестянка—бляша́нка, ки; жерстя́нка, ки.

Жестяной—бляша́ний, жерстя́ний.

Жечь, жигать—пали́ти, перепа́лювати, пекти́. **Солнце жжет**—со́нце пече́. **Сердце жжет**—ко́ло се́рця пече́.

Жжение—пали́ння, ння, перепа́лювання, ння; печі́ння, ння.

Живехонько—хуте́сенько, швиде́сенько, скоре́сенько.

Живее (скорее)—хутчі́ш(е), швидче. скорі́ш(е); (оживленнее) — жвавіш(е), моторні́ш(е).

Живиться—I) оживля́тися; II) (пользоваться)—живи́тися, пожива́тися; (сов.)—пожи́витися.

Живность—I) жи́вність, ности (Козаки́ пої́ли вже своїх ко́ней, не ста́ло жи́вности); II) (дворовая птица)—дробина́, ни́; дріб, дро́бу (Дробини́ в дворі́ хоч одбавля́й).

Живой—I) живи́й. **Все живое (живущее)**—живло́, ла́. **Стать живым**—віджи́вітися, ожи́віти. **В живой действительности**—в живи́й дійсності, живце́м. **Живой язык**—жива́ мо́ва (Слова́ник украї́нської живо́ї мо́ви). **Живая и мертвая вода** (в сказках)—вода́ живу́ща й зцілю́ща, живля́ща й мертвля́ща; II) (ясный)—живи́й, вира́зний, я́сний; III) жва́вий, мото́рний, мети́кий, швидки́й (І нату́ру ма́ю жва́ву).

Живописец—маля́р, ра́; мальовни́к, ка́; (о женщине)—маля́рка, ки; мальовни́ця, ці.

Живописность—мальовни́чість, чости.

Живопись—I) (как занятие, действие, школа)—малюва́ння, ння; маля́рство, ва; жи́вопись, си.

Живость—жва́вість, вости; мото́рність, ности. **Придать живость чему**—оживи́ти що, нада́ти жва́вости чому́.

Животворить—животвори́ти, живи́ти, влю́, и́ш; віджива́ти, ля́ю, єш.

Животворный, животворящий—животво́рчий, животво́рний, живода́вчий (Нові́ животво́рчі си́ли вважа́ються до наму́ченого націона́льного організму).

Животное—I) тварина́, ни; звірина́, ни; звір, ря; звірю́ка, ки; звіря́; звірина́, ни; звір, ру; звір'я́, р'я́. **Животное плотоядное**—м'ясоїд. **Животное травоядное**—травоїд, рослиноїд. **Животное всеядное**—всеїд. **Животное млекопьющее**—ссавець, вці́. **Животное позвоночное**—хребе́тна тварина́, хребе́тник, ка. **Царство животных**—тварине ца́рство, ца́рство живини́, живи́не ца́рство.

Живучесть—живу́чість, чости.

Живучий, живущий—живу́чий, живу́щий.

Жиденький—рідне́нький, по́рідкий.

Жидеть—рі́дшати, рі́днути, розрі́джуватися (Негарне це бо́рошно—тісто за́раз рі́дне).

Жидить—рідити́, розрі́джувати, розрі́дити, розво́дити, розве́сти.

Жидкий—I) рідки́й, (ум.) — рідне́нький, рідесенький; II) (противоположно к твердым)—рідки́й, теку́чий, плива́чий, тічни́й, плинний, ливни́й, лійки́й; III) безси́лий, кво́лий, щу́плий. **В жидком состоянии**—в пли́нному, теку́чому ста́ні.

Жидко—рідко; (ум.)—рідне́нько, рідесенько; то́нко (Грошей у кише́ні то́нко).

Жидковатый—по́рідкий, о́брідний, рідне́нький (Жи́то цього́ ро́ку вроди́ло о́брідне).

Жидкомер—ареометр, ра; вовчо́к, чка.

Жидкость—I) (качество) — рідкість, кости; II) (вещество)—рідина́, ни́; те́чиво, ва; пли́н, ну; теч, чи; води́ця, ці; води́чка, ки.

Жизнедательный—життєда́тний, живода́вчий, животво́рчий.

Жизненность—життє́вість, вости; життьова́ си́ла.

Жизненный—життьови́й, життє́вий, живу́щий.

Жизнеописание—життепис, су; біогра́фія, фії.

Жизнерадостность—живора́дісність, ний, ра́дий із життя́.
Жизнерадостный—живора́дісний, вті́шний, ра́дий із життя́.
Жизнерадостно—живора́дісно, вті́шно, розкі́шно (Почува́є себе́ розкі́шно).
Жизнеспособность—життєзда́тність, ности; живу́чість, чости.
Жизнь—життя́, тя́; живо́тт, тя́; жи́зність, ности. **Жизнь провести**—ві́к звікува́ти. **При жизни**—за життя́, за живо́тт.
Жилец—пожиле́ць, льця́, жите́ць.
Жилистый—жи́лавий, жи́луватий (Жи́лава рука́, жи́лава ши́я). **Делаться жилистым**—жи́лавіти.
Жилить—I) жмикрутува́ти, скнарува́ти; II) махо́рити; (сов.) — замахо́рити щось; закрути́ти щось (Закрути́в моїх два карбо́ванці).
Жилище—осе́ля, лі (ум. — осе́лька); житло́, тла́; (дом, родной угол) —госпо́да, ди; домі́вка, ки.
Жилищный — житлови́й, мешка́льний (Житлові́ ві́дділи рад реєстру́ють ві́льні примі́щення. Мешка́льна кри́за).
Жилой—жили́й, жи́тий (Ха́та во́гка, дхне́ нежи́тим ду́хом). **Жилая площадь**—жила́ пло́ща, щі.
Жир—си́ть, ти; са́ло, ла; жир, ру: (овечий)—лій, ло́ю (ум.—сальце, лойо́к, жиро́к).
Жиреть, зажиреть, разжиреть—сити́ти, посити́ти, си́тіти, посити́ти, гла́дшати, погла́дшати, гла́днути, розгла́днути.
Жирный—гладки́й, си́тий, опа́систий. **Очень жирный**—гладю́чий, гладе́нний, сите́нний. **Жирная капля на жидкости**—ска́лка, ки; ска́лочка, ки; скали́на, ни; скали́ночка, чки.
Жиро-индосамент—жиро-індосаме́нт, ту. **Жиро-банк**—жиро-ба́нк. **Жиро-конта**—жиро-ко́нта.
Житейский — життьови́й, світови́й (Життьова́ буде́нщина). **Дело житейское**—світова́ річ.
Житель,-ница (вообще)—жи́тель, ля; жи́телька, ки; (земли) — жиле́ць, льця́; (заним. помещ.)—ме́шканець, нця; ме́шканиця, ці; (реже)—ме́шканка, ки; (местный житель) — краяни́н, на; краї́нка, ки. **Житель городской**—городя́нин, на (ж. р.—я́нка, ки; мн. ч. —городя́ни, ян); мі́стюк, ка. **Житель сельский**—селя́нин, на; (ж. р.—я́нка, ки; мн. ч.—селя́ни, я́н); чоловік із села́, селю́к, ка; селю́чка, ки. **Житель слободской**—слобожа́нин, на; слобожа́нка, ки; слободя́нюк, ка. **Житель Киева**—кия́нин, на. **Житель Харкова**—ха́рківець, вця; харков'я́нин. **Житель Чернигова**—черні́гівець, вця; (ж. р. черні́гівка). **Житель Одеси**—одеси́т, одеся́нин. **Жители** (население)—лю́дність, ности (Ки́їв ма́є чоти́ристa ти́сяч лю́дности).
Жительство—пробува́ння, ння; перебува́ння, ння; прожи́ток, тку; мешка́ння, ння; житло́, ла́. **Место жительства**—мі́сце пробува́ння; м. мешка́ння, ння; **Вид на жительство**—по́свідка на перебува́ння (на пробува́ння).
Житье—життя́, тя́; (слабее)—живо́тіння, ння; буття́, тя́; житів'я́, в'я́; пожива́ння, ння; (пребывание)—пробу́ток, тку; пробува́ння, ння.
Жмурить,-ся—мру́жити, ся; (при игре в жмурки)—жмури́тися.
Жнец—жне́ць, (р. п.—женця́; мн. ч.—женці́; (ум.—же́нчик). **Принадлежащий жнецу**—женці́в (ж.—це́ва).
Жрать—же́рти, жеру́, жере́ш; (повел. —жери́); (грубо)—тріскати, ло́пати, лупи́ти, лига́ти, тли́ти (Не натли́ш вас нічи́м).
Жужжальце — деркоті́льце, ця; дзи́зкальце, ця.
Жужжание (пчелы, мухи)—дзижча́ння, ння; дзи́зкання, ння; бренін-ня, ння; деркоті́ння, ння; (кузнечика, сверчка, веретена)—сюрча́ння, ння; хурча́ння, ння; (жука, комара)—дзижча́ння, ння; гуді́ння, ння (Комарі́ гудя́ть, спа́ти не дають).
Жужжать—деркоті́ти, дзижча́ти, дзи́зкати, дзинча́ти, брені́ти, сюрча́ти, густи́ (дуде́); (о сверчке, кузнечике) —сюрча́ти; (о веретене)—хурча́ти (Му́хи деркоті́ть. Золоті́ бджо́ли брені́ли в со́нячному про́мінні).
Жужжащий—деркотли́вий, дзизку́чий, гучли́вий, гудю́чий.
Жулик—халами́дник, ка; ракло́, ла́; крути́й, я́; шахра́й, я́. **Жуликоватый**—крутію́ватий, шахрацва́тий.
Журба—карта́ння, ння; докоря́ння, ння: розка́зування, ння; угруща́ння, ння.
Журить, пожурить—карта́ти, покарта́ти кого́, докоряти кому́, розка́зувати, розказа́ти, вимовля́ти кому́, угрущати кого́.
Журнал—журна́л лу; часо́пис, су; щоде́нник, ка. (Надрукува́в у російському журна́лі. Кора-

бе́льний щоде́нник). **Журнал еженедельный**—тижне́вик, тижне́вий часо́пис. **Журнал двухнедельный**—дво(х)тижне́вик, ка; дво(х)тижне́вий часо́пис. **Журнал ежемесячный**—мі́сячник, ка; щомі́сячник, ка.

Журналистика—журналі́стика, ки; газети́рство, ва.

Журчать—джуркоті́ти, чу, чиш; дзюрча́ти, чу, чиш; дзюркоті(а)ти, брені́ти; (гу́лко) гурча́ти, чу, чиш; бурча́ти, чу, чиш.

Жуткий—мо́торошний, страхови́тий, жаски́й, ля́чний, терпки́й (Те́рпкий мо́мент).

Жутко—мо́торошно, ля́чно, то́ропко, жа́ско.

Жуть—бстрах, ху; ляк, ку; потерпа́ння, ння. **Жуть берет**—ля́чно, аж потерпа́ю.

З

За—за (Взя́ти за ру́ки). **Вступиться за кого**—обступи́тися, обста́ти за ким, за ко́го. **Сесть за стол**—сі́сти за сті́л. **Взяться за работу**—взя́тися до ді́ла, до робо́ти. **За пределами**—по-за ме́жами. **Друг за другом**—оди́н по о́дному. **Пойти за кем, чем**—пі́ти по ко́го, по що (по лі́каря, по дро́ва, по во́ду). **За год раньше**—рі́к наперед. **За глаза**—по-за́ очі. **За неимением**—не ма́ючи, за бра́ком, че́рез бра́к. **За исключением**—за ви́нятком чого́. **За болезнью**—че́рез хоро́бу. **За подписью**—з пі́дписом.

Заалеть—зажевріти, зачервоні́ти, ся; почервоні́ти, порожеві́ти (Не́бо на схо́ді зажевріло).

Заалеть,-ся—зачервоні́ти, ся; зчервоні́ти, зажевріти, ся.

Зааплодировать—заплеска́ти (в доло́ні), плесну́ти (Всі ра́зом заплеска́ли).

Заарендование—заорендо́вування, (сов.)—заорендува́ння, ння.

Заарендовывать, заарендовать—заорендо́вувати, заоре́ндувати.

Заарестование—заареште́ння, ння.

Заарестовывать, заарестовать—заареште́вувати, заареште́вати. **Заарестованный**—заареште́ваний.

Заартачиться—зати́тися, заноро́вистися.

Заатлантический—заатлантійський, заатланти́цький.

Забава—заба́ва, ви; за́бавка, ки; (развлечение)—розва́га, ги; утіха, хи

Забавлять,-ся; забавить,-ся—ба́вити, ся; забавля́ти, ся; заба́вити, ся; тішити ся; потіша́ти, ся; потіши́ти, ся.

Забавник, -ница—штука́р, ря; рка, ки; потіши́ник, ка; ниця, ці; жарту́н, на; нка, ки; сміхова́нець, нця; ва́нка, нки.

Забавничать—штука́рити, жа́ртами ті́шити, смі́шки витворя́ти.

Забавный—І) утішний, утішливий, потішний; (служащий к развлечению)—заба́вний; ІІ) куме́дний, смішне́нький, весе́лий, ціка́вий.

Заба́ллотировывать, заба́ллотировать—не вибира́ти, не ви́брати, не обіра́ти (балотува́нням), балото́вувати, забалотува́ти, прова́лювати, прова́лити (балотува́нням).

Забастовать—застра́йкува́ти, забастува́ти, поча́ти стра́йк.

Забастовка—стра́йк, ку; бастува́ння, ння; змо́ва, ви.

Забастовочный—страйко́вий, бастува́льний.

Забастовщик—страйка́р, рі́; забасто́вник, вника.

Забвение—забуття́, ття; забу́ток, тку. **Предавать, предать забвению**—у непа́м'ять (у забу́ток) поверта́ти, поверну́ти.

Забегать, забежать—І) забіга́ти, забі́гти; (о мног.—позабіга́ти), заска́кувати, заско́чити, ІІ) **Забегать, забежать вперед**—забіга́ти, забі́гти наперед ко́го, запобіга́ти, заполіта́ти, перебіга́ти, перебі́гти кого́, переймати, перейня́ти кого́.

Забеглый—І) забі́глий; ІІ) прибли́дний.

Забеременеть (о женщине)—заваготі́ти, завагі́тніти, заважні́ти; (о корове)—ста́ти ті́л(ь)ною; (о кобыле)—ста́ти жере́бною; (об овцах)—заягни́тися.

Забеспокоиться—занепокоїтися, стурбува́тися.

Забивать, забить—І) забива́ти, заби́ти, (во мн.)—позабива́ти; (вколачивать)—гна́ти, загна́ти, заганя́ти. **Забитая дорога**—забивна́ пу́ть. **Забивать, забить голову кому**—забива́ти кому́ ба́ки (го́лову), заду́рювати, задури́ти кого́, го́лову кому́, дури́ти кому́ го́лову. **Забитый**—заби́тий, приголо́мшений, заголо́мшений, заду́рений, зату́ркапий.

Забивка—І) забива́ння, ння; (сов.)—забиття́, ття; ІІ) захара́щування, ння; забива́ння, ння; заснічування, ння.

Забирание—забира́ння, нпя. **Забирание силой**—наси́льне заби́рання, га́рбання, нпя; грабува́ння, нпя.

Забираться, забраться—забира́тися, за-

бра́тися, убира́тися, убра́тися, увібра́тися, зала́зити, залі́зти; (пренебр.)—утелю́щитися, утереби́тися.

Заблаговременно—заздалегі́дь, заздалегі́ди, заздали́годи, завча́су, завча́сно.

Заблаговременный—заздалегі́дний, завча́сний.

Заблагорассудить—ви́знати за до́бре, за лі́пше, за слу́шне. **Как заблагорассудится**—як (вам) здава́тиметься за найкра́ще.

Заблудить—I) почáти блуди́ти, почáти блука́ти; II) почáти жирува́ти, почáти дурі́ти, почáти пустува́ти.

Заблуждаться—помиля́тися, допуска́ти по́милки, ма́ти помилко́ву ду́мку.

Заблуждение—по́милка, ки; помилко́ва (неправди́ва) ду́мка; помилко́вий (неправди́вий) шлях. **Вводить, ввести в заблуждение**—омиля́ти, омили́ти, змили́ти кого, при(з)во́дити, при(з)ве́сти до по́милки, до облу́ди. **Введение в заблуждение**—оми́лення, ння; прова́дження до по́милки, баламу́тство, ва; дурі́ння, ння; дурисві́тство, ва.

Забойник—забі́йник, ка; прибі́йник, ка.

Забойщик (в шахте)—забі́йщик, ка.

Заболеваемость—засла́бність, ности; захворі́лість, лости.

Заболевание—занеду́жування, ння; занеду́жання, ння; захорува́ння, ння; захворі́ння, ння; заслабува́ння, ння.

Заболевать, заболеть (занемочь чем)—занеду́жувати, занеду́жати на що. захво́рювати, захворі́ти на що, заслаба́ти, засла́бнути (Засла́б на пропа́сницю, на ка́шель, на кі́р).

Заболевание—захорува́ння, ння; занеду́жання, ння.

Забор—(вообще ограда)—горо́жа, жі; огоро́жа, жі (Покупи́в дощо́к і дубкі́в на огоро́жу. Огоро́жа круго́м нова́, висо́ка, хазя́йська. Круг церкви поста́вили муро́вану огоро́жу). **Обнести забором**—поста́вити огоро́жу, оп(б)ка́нити що.

Забормотать—зами́мрити, забурмоті́ти, забормота́ти, забубоні́ти; (однокр. вид)—му́ркнути.

Забота—кло́піт, поту; (старание)—дбання́, ння; клопота́ння, ння; (попечение)—пе(і)клува́ння, ння про (за) ко́го, про (за) що; (беспокойство)—турбо́та, ти; турбува́ння, ння. **Иметь много забот**—ма́ти кло́поту (турбо́т) бага́то.

Заботиться, позаботиться о ком, о чем (стараться о ком)—дба́ти, подба́ти про (за) ко́го, про (за) що, клопота́тися, поклопота́тися ким, чим, (или) про (за) ко́го; (следить за чем)—пильну́вати чого́. **Я об этом не забочусь**—я про це не турбу́юся (не журю́ся), мене́ це не обхо́дить, ба́йдуже мені́ до то́го.

Заботливый—дбайли́вий, дба́йний, дба́лий, клопотли́вий, клопі́ткий; (старательный)—стара́нний, упа́дливий, запопа́дливий.

Забраковывать, забраковать—бракува́ти, забракува́ти, збракува́ти, гандж(нч)ува́ти, згаджува́ти що.

Забрасывание—закида́ння, ння; (запущение)—занедбо́вування, ння; занеха́ювання, ння.

Забрасывать, забросить чем—закида́ти, заки́дати; (со всех сторон)—обкида́ти, обки́дати, закида́ти, заки́пути. **Заброшенный**—заки́нутий, заве́ргнутий.

Забредить—зама́рити, замаячи́ти, заблуди́ти слова́ми, заговори́ти у нести́мі.

Заброда—за́йда, ди; прибло́уда, ди; заволо́ка, ки.

Забронировать—запанцерува́ти, забронюва́ти. **Забронированный**—запанцеро́ваний, забронью́ваний.

Забунтовать,-ся—забунтува́ти, ся.

Забутить—підси́пати груз під що, заси́пати гру́зом що.

Забываемый—забу́тний, легкозабу́тний, скорозабу́тний.

Забывать, забыть—забува́ти, забу́ти, ся.

Забывчивость—забу́тливість, вости; забу́дькуватість, тости; забува́ння, ння

Забывчивый—забу́дько, ка (сущ.); забу́дькуватий, забу́тливий, непам'ятки́й, непам'ятли́вий.

Заважничать—запиша́тися, запишні́тися, завелича́тися.

Заваливание—зава́лювання, ння; заки́дання, ння.

Заваль—за́вал, ли; завал я́ще, щого.

Завар, заваривание—зава́рювання, ння; запа́рювання, ння; (сов.)—завері́ння, ння; запа́рення, ння.

Заваривать, заварить,-ся—зава́рювати, завари́ти, па́рити, запа́рювати, запа́рити (Завари́ла ка́шу. Самова́р закипі́в, па́рте чай).

Заведение—за́клад, ду; устано́ва, ви; буди́нок, нку. **Учебное заведение**—навча́льна устано́ва, шко́ла.

Заведомо—свідо́мо, зві́дома, зна́ючи наперед.

Заведывание—завідування, ння; (ведение)—ві́дання, ння; (распоряжение)—порядкува́ння, ння; ору́дування, ння.

Заведывать—завідувати, управля́ти, порядкува́ти, бру́дувати чим, доглядáти що, чого́.

Заведывающий чаем—завідувач, ча чого́; голова́ чого́; оруда́р, ря.

Заверение—І) запе́внення, ння; упе́внення, ння; ІІ) (личности, документа)—засві́дчення, ння; завіре́ння, ння.

Заверстание, заверстка—І) зарахо́вування, ння; (сов.)—зарахува́ння, ння; вирі́вняння, ння (боргів); ІІ) (типогр.)—заверста́ння, ння.

Завертеть,-ся—завертіти, ся; замоло́ти, ся; закрути́ти, ся.

Завертка—І) загорта́ння, ння; ІІ) за́вертка, ки; за́крутка, ки.

Завертывать, завернуть—І) загорта́ти, загорну́ти що в що, чим, угорта́ти, угорну́ти в що, завива́ти, зави́нути, зави́ти в що, чим. **Завернуть куда, к кому**—зверну́ти, навихну́тися. **Завернутый**—загорнений, загорнутий, угорнений.

Завертываться, завернуться—І) загорта́тися, загорну́тися, обгорта́тися, обгорну́тися, обвинутися, зави́нутися, угорну́тися в що, чим.

Заверять—запевня́ти, завіря́ти.

Завеса—завіса, си; завіска, ки; заслона, ни; запона, ни; запинало, ла (В театрі нова завіса).

Завет—заповіт, ту; завіт, ту; заповідання, ння.

Заветный—заповітний.

Заветшалый — пристарілий, старий, тря́хлий.

Заветшать — пристаріти́ся, занепа́сти, стряхліти.

Завещание—І) заповіт, ту; духо́вна, ної, духівни́ця, ці; ІІ) заповіда́ння, ння.

Завещатель,-ница—заповіда́ч, ча; чка, ки; заповітник, ка; ниця, ці.

Завещательный—заповітний, заповітничий, тестаме́нтовий.

Завещать—І) (имущество)—відпи́сувати, відписа́ти, запи́сувати, записа́ти. **Завещанный**—відпи́саний, відка́заний.

Завидно—за́здро, зави́дно, за́здрісно. **Мне завидно**—мені́ зави́дно, я за́здрю, мене́ за́видки беруть.

Завидовать, позавидовать — за́здрити, заздрюва́ти, поза́здрити, за́здритися, за́здростити, завидувати, позавидувати кому́ на що (или) за що (Позавидував мені мого єдиного ща́стя).

Завинчивание, завинчение—зашрубо́вування, ння; зашрубува́ння, ння; загви́нчування, ння; загвинті́ння, ння.

Завинчивать,-ся; завинтить,-ся—зашрубо́вувати, ся; зашрубува́ти, ся; загви́нчувати, ся; загвинти́ти, ся. **Завинченный**—зашрубо́ваний, загви́нчений.

Зависеть—зале́жати від ко́го, від чо́го; бу́ти зале́жному від ко́го, від чо́го. **Зависящий** — зале́жний (Зробив все зале́жне від ме́не). **По независящим причинам, обстоятельствам**—з незале́жних причи́н, обста́вин, через незале́жні причи́ни, обста́вини.

Зависимость—зале́жність, ности; (подчиненность)—підле́глість, лости; підневі́льність, ности.

Зависимый—зале́жний, підле́глий. **Зависимое состояние**—зале́жне станови́ще, ща; зале́жний стан, ну.

Завистливо—за́здро, за́здрісно, зави́дливо.

Завистливость — зави́дливість, вости; за́здрість, рости; за́здрощі, щів.

Завистливый—за́здрий, за́здрісний, завидю́щий, зави́дливий.

Завистно—за́здро.

Зависть — за́здрість, рости; за́здрощі, щів, щей; за́видки, ків. **С завистью**—за́здро, за́здрісно.

Завладевание кем, чем—опано́вування, ння, ко́го, чо́го; запосіда́ння, ння чо́го; захо́плювання, ння ко́го, чо́го; обійма́ння, ння (влади).

Завладевать, завладеть кем, чем—опано́вувати, опану́вати, ко́го що, запосіда́ти, запосісти, посісти що, захо́плювати, захопи́ти ко́го, що, заволодіва́ти, заволоді́ти, завлада́ти ким, чим.

Завлекание—затяга́ння, ння; заволіка́ння, ння; ва́блення, ння; зва́блювання, ння; прива́блювання, ння; прима́нювання, ння; зна́джування, ння.

Завлекательный—прина́дний, звабли́вий, зала́сний.

Завод—І) зві́д, во́ду. ІІ) **Завод**—заво́д, во́ду. **Завод винокуренный**—винниця, ці; винокурня, ні; горільня, ні; гура́льня, ні; спиртяни́й заво́д. **Завод железоплавильный, железоделательный**—ру́дня, ні. **Завод кирпичный**—цегельня, ні. **Завод кожевенный**—тарба́рня, ні; чинба́рня, ні. **Завод лесопильный**—тартак, ка; дра́чка, ки; лісопи́льня, ні. **Завод металлоплавильный**—гама́рня, ні. **Завод для гонки смолы**—смоля́рня, ні; майда́н, на. **Завод стекольный**—гута, ти. ІІІ) **Завод часов**—накру́чування (годинника), на́крут, ту.

Заводить, завести кого, что—І) заво́дити, заве́сти, запрова́джувати, запрова́дити. **Завести в тупик**—загна́ти (запрова́дити) в безвихідь, у суточки́.

Заводь—зато́ка, ки; е́рик, ка.

Завоевание (несов.) — завою́вування,

ння; звойо́вування, ння; (сов.)—з(а)воюва́ння, ння.

Завоеватель,-ский—завойовни́к, ка; завойо́вницький, завойо́вничий.

Завоевывать, завоевать—завойо́вувати, завою́вати, звойо́вувати, звою́вати, воюва́ти, повою́вати кого́, що.

Завоз—I) завози́ння, ння; II) завіз, зво́зу (У мли́ні завіз вели́кий); III) (снабжение рынков)—доста́ва, ви.

Заволакивать, заволочь — I) (затащить)—затя́гати, затягти́, заволіка́ти, заволокти́; (о мног.)—позатя́гати, позаволіка́ти (Вовк заволі́к вівцю); II) (заслонять)—повива́ти, пови́ти, засту́пати, засту́пити, застила́ти (застели́ти), засла́ти.

Заволакиваться, заволочься—поня́тися, узя́тися (тума́ном, ди́мом).

Заволновать кого, что—захвилюва́ти, схвилюва́ти кого́, що.

Заволновать,-ся—захвилюва́ти, ся; (забурлить)—забу́рхати, забурхоті́ти, зашпува́ти, закипі́ти; (о жив. сущ.)—захвилюва́тися, схвилюва́тися, знепоко́їтися.

Завора—пере́тика, ки; попере́чка, ки; завбра, ри; ворина, ни; закла́дина, ни; засувний друк.

Заворот—за́верт, ту; за́круг, гу; заворі́тка, ки. **Заворот кишек**—пере́крут кишо́к.

Заворчать—забурча́ти, бу́ркнути, забурмота́ти; (о собаке)—загарча́ти, га́ркнути.

Завредить—зашко́дити, зава́дити.

Завтрак—сніда́нок, нку; сні́дання, ння; (завтрак поздний)—передобі́док, дку.

Завывание—завива́ння, ння; голосі́ння, ння; квилі́ння, ння; проквиля́ння, ння; ски́гління, ння (Во́вче завива́ння. Вітрі́в голосі́ння).

Завыть—зави́ти, заски́глити, заквили́ти.

Завязчивость — угру́зливість, вости; ув'я́зливість, вости.

Завязчивый—ув'я́зливый, угру́зливий.

Завязь—в'я́з, в'я́зу; в'язь, зи; зав'язь, зи.

Загадочно—загадко́во.

Загадочный—загадко́вий.

Загаживание, загажение—загиджування, ння; загиджування, ння; запаскуджування, ння; запаскудження, ння.

Загаживаться, загадиться—загиджуватися, загидитися, запаскуджуватися, запаскудитися. **Загаженый**—загиджений, запаскуджений, запоганений.

Загар—сма́га, ги; присмагління, ння; засмагління, ння; зага́ра, ри; засма́лення, ння.

Загвоздка — I) (действие)—загво́ждування, ння; загвоздіння, ння; забива́ння, ння (забиття́) гві́здям; II) (предмет)—за́гвіздка, ки; III) причи́на, ни; закави́ка, ки.

Загибка—загина́ння, ння; (сов.)—загну́ття, тт́я; заломлювання, ння.

Заглавие—за́голо́вок, вку; титу́л, ла (Заголо́вок оповіда́ння).

Заглавный—заголо́вний, титу́льний.

Заглазно—(по)за́очі, (по)заочи́ма, позао́чно, позавічно.

Заглазный—позао́чний, позавічний.

Загниваться, загниться—загнива́тися, загни́тися, загнисти́ся, позагнива́тися.

Загнивший, загнилый—загни́лий.

Загноение—загно́їння, ння.

Заговаривание—I) заговорювання, ння; забала́кування, ння; II) (заворожи-вание)—замо́влення, ння; замовля́ння, ння.

Заговоренный—заговорений, замо́влений; (заговорный)—замо́вний.

Заговор—I) змо́ва, ви; змо́вини, ин; II) (заклинание)—замо́ва, ви; замо́вини, ин; на́шепт, ту; III) (действие)—замовля́ння, ння; відмовля́ння, ння; шепта́ння, ння.

Заговорщик,-щица — I) змо́вник, ка; змо́вниця, ці; II) замо́вник, ка; замо́вниця, ці; воро́жбит, та; воро́жка, ки; ше́птун, на; шепту́ха, хи.

Заголосить—заголоси́ти, затужи́ти; (завопить)—заквили́ти, заве́сти.

Загон—I) (действие)—загоніння, ння; загна́ння, ння; II) заго́н, гону.

Загорание—I) загоря́ння, ння; запа́лювання, ння; II) сма́гнення, ння; присма́глювання, ння; засма́лювання, ння.

Загордиться—запиша́тися, запишні́ти, запишні́тися, загорді́ти, загорди́тися.

Загоревший, загорелый—загорі́лий, засма́(г)лений, засмагліли́й, засма́глий, запа́лений (Загорі́лий від со́нця вид).

Заготавливать, заготовлять, заготовить—заготовляти, загото́вити, готува́ти, заготува́ти, наготовля́ти, нагото́вити, наготува́ти що, чого́. **Заготовленный**—заготовлений. **Заготовительный**—заготовчий.

Заготовка—I) заготі́вля, лі; II) заготовлене, ного; заготовина, ни; заготува́ння, ння; гото́вик, ка.

Заграждать, заградить—загоро́джувати; (преградить)—затамува́ти. **Заграждать путь**—заступа́ти, заступи́ти доро́гу. **Заградительный** — загоро́джувальний.

Заграждение—I) загоро́дженая, ння; II) загоро́жа, жі; перего́рожа, жі. **Прово-**

лочное заграждение—дротяна́ перегоро́жа, жі.
Заграничный—закордо́нний, заграни́чний.
Загрезить—замрі́яти, зама́рити. **Загрезиться**—замрі́ятися, зама́ритися.
Загрозить—поча́ти похваля́тися (нахваля́тися), загрози́тися.
Загромождение—I) захара́щування, ння; (с о в.)—захара́щення, ння.
Загрубеть—загрубі́ти, загрубнути, затверді́ти, затве́рднути.
Загружать, загрузить—I) заванта́жувати, заванта́жити, обтя́жувати, обтя́жити; II) зато́плювати, затопи́ти (в во́ду).
Загружаться, загрузиться—I) заванта́жуватися, заванта́житися, бу́ти заванта́женим, обтя́женим по-над си́лу; II) зато́плюватися, затопи́тися, бу́ти зато́пленим. **Загруженный**—I) заванта́жений; II) зато́плений.
Загрузка—загру́зка, ки.
Загрязняться, загрязниться—занечи́щуватися, занечи́ститися, забрудня́тися, забрудни́тися. **Загрязненный**—занечи́щений, забру́днений.
Загубить—загуби́ти, занапасти́ти, запропасти́ти, змарнува́ти, стра́тити що (Не загуби́ свого́ ві́ку весе́лого. Свою́ до́лю занапасти́ла).
Загустение—загу́с(к)нення, ння; загусті́ння, ння; за(при)тужа́віння, ння.
Задабривание—заго́джування, ння; задо́брювання, ння; піддо́брювання, ння; улеща́ння, ння.
Задание—завда́ння, ння.
Задаром—ду́рно, дарма́.
Задаток—за(в)да́ток, тку; завда́ча, чі.
Задаточный—за(в)датко́вий, завда́тний. **Задаточные деньги**—за(в)датко́ві гро́ші, завда́ток, тку. **Задаточная росписка**—завдатко́ва ро́зписка.
Задача—I) завда́ння, ння; за(в)да́ча, чі; за́гад, ду; (т р у д н о е д е л о)—тяжка́ спра́ва, моро́ка (Цей за́гад по́ки ви́робиш, то й дня ма́ло бу́де).
Задвижка—I) (о р у д и е)—за́сув, ва; за́сувка, ки; за́совень, вня; II) (д е й с т в и е)—засува́ння, ння; (с о в.)—засу́нення, ння.
Задевание—зачіпа́ння, ння; займа́ння, ння.
Задевать, задеть—зачіпа́ти, зачепи́ти, учепи́ти що й за що. **Задевающий за живое**—дошку́льний.
Заделывание, заделание—заро́блювання, ння; заро́блення, ння; зала́тування, ння; залата́ння, ння.
Задельно—від робо́ти; (с д е л ь н о)—відря́дно, догові́рно, сторгува́вшись.
Задельный—від робо́ти; (с д е л ь н ы й)—відря́дний, догово́рений, сторго́ваний. **Задельная плата**—пла́та від робо́ти, догово́рена пла́та.
Задеревянеть—задереві́ти, здереві́ти, задубі́ти, заду́бнути (Ма́сло так задубі́ло, що й ноже́м не врі́жеш).
Задержание—I) заде́ржання, ння; затри́мання, ння. **Личное задержание** (а р е с т)—заарешту́вання, ння; а́решт, шту; затри́мання, ння (осо́би); II) зага́яння, ння; зага́йка, ки.
Задерживать, задержать — зага́ювати, га́яти, зага́яти (О й, ма́тінко, та не гай мене́).
Задержка—I) заде́ржання, ння; затри́мання, ння; II) **промедление, приостановка**—зага́яння, ння; зага́йка, ки; затри́мка, ки.
Задираться, задраться—I) задира́тися, заде́ртися, задра́тися; II) (с с о р и т ь с я)—задира́тися, заде́ртися, заво́дитися, заве́стися, заїда́тися, заїстися з ким.
Задирчиво—задери́кувато, задира́кувато.
Задненебный — задньопіднебі́(е)нний, задньонебі́нний.
Заднепровский—задніпря́нський.
Заднеязычный—задньоязико́вий.
Задний—за́дній, поза́дній, зати́льний.
Задолго (н а р.)—задо́вго, узадо́взі, до́вго перед чи́м.
Задолжать—I) заборгува́ти, завини́ти кому́, завинува́тіти.
Задолжаться—заборгува́тися, завинува́титися, запозича́тися.
Задолженность—заборго́ваність, ности; заборгува́ння, ння; завинува́ченість, ности.
Задор—I) заїдливість, вости; зади́рливість, вости; задира́цтво, ва; II) (г о р я ч н о с т ь, п ы л)—заго́нистість, тости; за́пал, лу; завзя́ття, ття (Сила завзя́ття хай вас не ки́да).
Задорно—I) зади́рливо, задири́кувато, задира́кувато, зачі́пливо; II) заго́нисто, з за́палом, завзя́то, жа́рко.
Задребезжать—задеренча́ти, задирча́ти, дзвя́кнути.
Задрожать—задрижа́ти, задриготі́ти, затремті́ти, затруси́тися, задвигті́ти, затрясти́ся.
Задумчиво — заду́мливо, заду́мано, зами́слено.
Задумчивость (с в о й с т в о)—заду́мливість, вости; ду́мливість, вости; (с о с т о я н и е)—заду́маність, ности; зами́сленість, ности; за́думка, ки; зами́слення, ння.
Задумчивый — заду́мливий, думли́вий, заду́маний.

Задушевный—серде́чний, щи́рий, щиросерде́чний, душе́вний.

Задушливый—I) (спертый)—заду́шливий; II) (страдающий одышкою)—зади́шливий.

Задхлый и затхлый—за́дхлий, при́дхлий, сту́хлий, зату́хлий.

Заедать, заесть—I) заїда́ти, заїсти; II) (закусывать)—заїда́ти, заїсти що чим; III) (чужое добро)—заїда́ти, заїсти, зажира́ти, зажерти (чуже́ добро́); IV) (застрявать)—затина́тися (Са́ни затина́ються в сні́г).

Заедино (нар.)—заодно́, спільно, односта́йно, уку́пі.

Заезжать, заехать—заїжджа́ти, заїзди́ти, заїхати.

Заезжий—заїжджий, наїжджий, приїжджий, подоро́жній. **Заезжий двор**—заїзни́й дві́р, дво́ра; за́їзд, ду.

Заем—по́зика, ки; по́зичка, ки.

Заемный—I) (служащий для займа)—позичко́вий, позича́льний (Позичко́ва ка́са). **Заемное письмо**—позичко́вий лист; II) (взятый в заем)—пози́чений.

Заждаться—чека́ти - недочека́тися кого́, знуди́тися з чека́ння.

Заживать, зажить—I) гоїтися, загоюватися, загої́тися; II) (заработать в найме)—заживáти, зажи́ти, заробúти.

Заживо (нар.)—I) за життя́, за живота́, за життя́; II) живцем.

Зажигалка—кресáлка, ки; запальни́чка, ки.

Зажигание—I) запáлювання, ння; II) засві́чування, ння.

Зажигатель—палі́й, лія́; підпáлювач, ча; (однократно)—підпáляч, ча.

Зажигательница—I) палі́йка, ки; підпáлювачка, ки; підпáлячка, ки; II) (для зажигания спичек)—запальни́чка, ки.

Зажигательный — запалю́щий, запáльний, підпáльний, запальни́й, палки́й. **Зажигательная речь**—запальна́ (палка́) промóва.

Зажим—зáтиск, ку.

Зажимание—затúскування, ння; затискáння, ння; затýлювання, ння.

Зажимный — затискáльний, затискни́й, притискáльний. **Зажимный винт**—притискáльна шрýба.

Зажитое—зажúток, ку; зажúвок, вку; зажи́ті (заслýжені) гро́ші. **Зажитой**—зажи́тий, заслýжений (У ме́не є карбóванців з деся́ток зажи́тих гро́шей, та не беру́ в хазя́їна до я́рмарку. Мої́ заслýжені гро́ші в хазя́йки лежа́ть—го́ду добу́ду, тоді́ й заберу́).

Зажиточность—замóжність, ности; достáтки, ів.

Зажиточный—замóжній, достáтній, засі́бний, худі́бний, багате́нький, ма́лючий, з достáтком, зажи́тий, при достáтку, грошови́тий (Він зажи́тий чолові́к, у йо́го всього́ дово́лі є́сть). **Зажиточно**—замóжно, зажи́тно, достáтньо, в достáтках.

Зажить—загоїтися.

Зажужжать—задеркотíти, задзижчáти, забренíти.

Заздравие—заздоро́виця, виці.

Заздравный—заздоро́вний.

Зазнаваться, зазнаться—зарозумівáтися, зарозумíтися, задавáтися, задáтися.

Зазор—I) сóром, му й ма; соромóта, ти; ганьбá, би.

Зазорность—ганéбність, ности; сóрмність, ности.

Зазорный—ганéбний, сорóмний, соромíтний, сорóмицький, стидни́й.

Зазрение—докíр, кóру; догáна, ни. **Без зазрения совести**—сóвісти не питáючись, без усякого сóрома.

Зазывание—закликáння, ння; (сов.)—заклúкання, ння; зазивáння, ння; (сов.)—зазвáння, ння.

Заикание—загúкування, ння; загúкуватість, тости.

Заимодавец, заимодавица, заимодатель, заимодательница—боргувáльник, ка; боргувáльниця, ці; позичáльник, ка; позичáльниця, ці; (юрид. терм.)—позикодáвець, вця; позикодáвиця, виці.

Заимодательство—позичáння, ння; боргувáння кому́; давáння в по́зику.

Заимообразный—позичкóвий. **Заимообразная ссуда**—по́зика, по́зичка (у кóго, кому́).

Заинтересованность—зацікáвлення, ння; зацікáвленість, ности.

Заинтересовывать, -ся; заинтересовать, -ся—зацікáвлюватися, цікáвити, ся; зацікáвити, ся.

Заискивание (в ком)—запобігáння ла́ски в кóго; забігáння пéред ким; підлéщування, ння; підлéсливість, вости; підлúзування до кóго.

Заискивать, заискать (в ком)—запобігáти, запобíгти ласки в кóго, чиє́ї ла́ски.

Закадычный — нерозлýчний, товари́ський.

Заказ—I) замóвлення, ння; зáгад, ду. **На заказ, по заказу**—на замóвлення, на зáгад; II) (запрет)—заказ, зу; заборóна, ни. **Принимаю заказы**—приймáю, берý замóвлення.

Заказной—замóвлений, на замóвлення

зро́блений. **Заказное письмо**—реко-ме́ндований лист, запи́саний лист.
Заказный—заказни́й, недото́ркаий.
Заказчик, заказчица—замо́вець, вця; замо́вник, ка; замо́вниця, ці; замовля́ч, ча́.
Заказывать, заказать—I) замовля́ти, замо́вити, зага́дувати, загада́ти (зроби́ти щось, да́ти щось); II) (запрещать)—заказувати, заказа́ти, забороня́ти, заборони́ти. **Заказанный**—I) замо́влений; II) зака́заний, заборо́нений.
Закал—гарт, ту; гартува́ння, ння; загартува́ння, ння; зага́рт, ту.
Закаливание—гартува́ння, ння; загартува́ння, ння; загарто́вування, ння.
Закальщик—гартівни́к, ка; гарті(о)вни́чий, чого.
Закаменелость—скам'яні́лість, лости; закам'яні́лість, лости.
Закаменелый—I) скам'яні́лий, закам'яні́лий; II) запе́клий (І його́ се́рце запе́кле). **Закаменелый вор**—запе́клий зло́дій.
Закармливание—загодо́вування, ння; обгодо́вування, ння; (сов.)—загодува́ння, ння; обгодува́ння, ння.
Закармливать, закормить—I) загодо́вувати, загодува́ти (Бджіл загодо́вують по весні́ сито́ю).
Закат—за́хід, ходу. **Солнце на закате**—со́нце на за́ході.
Заквасить, заквашивать—заква́сити, заква́шувати, розчини́ти (тісто), розчиня́ти, вчини́ти, вчиня́ти (діжу́).
Закваска—ро́зчина, ни; дріжджі, жджів: опа́ра (з тіста), ри; квасило (для ква́су), ла.
Закидной—закидни́й. **Закидные рукава**—ви́льоти, ів.
Закипать, закипеть—закипа́ти, закипі́ти, заклекоті́ти, в клю́ч уда́ритися.
Закись—за́кис, су.
Заклад—заста́ва, ви; закла́д, ду.
Закладная—заставни́й, закладни́й лист. заставна́, но́ї; закладна́, но́ї.
Закладодержатель — закладодержець, жця; закладодержа́вець, вця.
Закладка—I) (здания)—закла́дини, ин; замуро́вування, ння; замурува́ння, ння; (в книге)—заста́вка, ки; закла́дка, ки.
Закладчик — заста́вник, ка; закла́дник, ка.
Закладывать, заклась, заложить, -ся—I) закладати, закласти. заложи́ти, загороджувати, загороди́ти (камінням, дошками й ин.); II) запряга́ти, запрягти́ (Запряжу я коні вороні́); III) заставля́ти, заста́вити (в заклад).
Заклейка—заклеювання, ння; заклеєне місце, ця.
Заклеймить—I) заплямити, заплямувати; II) позна́чити, потаврувати (Ветеринар позначив (потаврував) худобу).
Заклепка—заклепка, ки; нюта, ти; (действие) — заклепування, ння; нютування, ння.
Заклепать—I) заклепа́ти, занютувати, заклепувати, занютовувати; II) (у кандалы)—закувати, заби́ти.
Заклинать,-ся—заклина́ти, ся; присяга́тися.
Заклинивать—заплішувати, заплішити.
Заклинка—заплішування, ння; клинцювання, ння; за́плішка, ки; клине́ць, нця́.
Заключать,-ся; заключить,-ся — I) замика́ти, замкну́ти, запира́ти, запе́рти. **Заключить в тюрьму**—посади́ти в тюрму. **Заключить в оковы**—заби́ти, закувати в кайда́ни, ув'язнювати, ув'язни́ти; II) (содержать в себе)—мати́ в собі́, містити в собі́ (Мензу́рка має в собі́ (містить в собі́) 400 гр.; III) (условие)—склада́ти, скла́сти умо́ву; IV) (состоять)—поляга́ти, бу́ти; V) (подавать заключение) — виводити, ви́вести, роби́ти ви́сновок. **Заключать контракт**—бра́ти контра́кт, склада́ти умо́ву.
Заключение—I) ув'язнення (арешта́нта). **Место заключения**—в'язни́ця, ці; тюрма́, ми; II) (вывод)—ви́сновок, ку; III) скла́дання умо́ви. **Заключение мира**—заміре́ння, ння. **Сделать свое заключение**—да́ти ви́сновок.
Заключительный—оста́нній. **Заключительное слово**—оста́нне сло́во. **Заключительные прения**—оста́нні суперечки, промо́ви. **Заключительный баланс**—прикінцевий бала́нс, су.
Заклятый—закля́тий, запе́клий (Капіталісти запе́клі вороги́ пролетарів).
Заковать, заковывать—закува́ти, заку́ти, заби́ти. **Закованный**—зако́ваний, заку́тий (Бачили люд здавна збу́тий вину́та).
Заковка—закуття, тя; закува́ння, ння.
Закожный—підшкі́рний, зашкі́рний.
Заколебать, -ся—I) заколиха́ти, ся; II) захита́ти, ся; III) зава́гати, ся.
Закон—зако́н, ну; пра́во, ва. **Нарушать закон**—лама́ти зако́н, пра́во.
Законник—юри́ста, сти; правни́к, ка́.
Законность—зако́нність, ности; пра́вність, ности. **Законность революционная**—революці́йна зако́нність.
Законный—зако́нний, пра́вний.
Законоблюститель—законодогля́дач, ча.
Законовед—законозна́вець, вця.

Законоведение — законознáвство, ва; правознáвство, ва.
Законодатель—законодáвець, вця; праводáвець, вця.
Законодательный—законодáвчий, праводáвчий (В. Ц. В. К. законодáвчий óрган С. Р. С. Р.).
Законодательство—законодáвство, ва.
Закономерный—закономíрний.
Законоположение—закóн, ну; законополóження, ння.
Законопроект—проéкт закóну; законопроéкт, ту (Нарóдній Комісарія́т Освíти вніс проéкт закóну про обов'язкóве навчáння).
Закоснелый—закам'янíлий, затверділий, задубíлий; (в моральном отношении)—запéклий (Запéклий злочúнець).
Закоченелый—задубíлий, закля́клий.
Закоснелость—закам'янíлість, лости; затверділість, лости; задубíлість, лости; запéклість, лости.
Закрадываться, закрасться—закрадáтися, закрáстися, прокрадáтися, прокрáстися куди́.
Закраивать, закроить—закрóювати, закрóїти.
Закраска—зафарбувáння, ння; зафарбóвування, ння; закрасíння, ння.
Закраснеть, -ся—зачервонíти, ся; позачервонíти (Вонá зачервонíлася як квíтка).
Закрашивать, закрасить—закрáсити, закрасúти, зафарбóвувати, зафарбувáти, замальóвувати, замалювáти.
Закрепа—закрíпа, пи; закрíпка, ки; заплíшка, ки.
Закройня—закрóйня, ні.
Закроить—закрóїти, закрáяти.
Закручиниться—зажурúтися, затужúти, засумувáти.
Закрывать,-ся; закрыть,-ся — закривáти, ся; закрúти, ся; (окно, дверь)—зачинúти, зачúнити; (глаза)—заплющувати, заплющити; (уши)—затулúти, затулúти (Закрúти збóри, засíдання); (печь)—заслонúти (заслíнкою).
Закрытие—закриття, тя; закривáння, ння. **Закрытие с'езда** — закриття з'їзду.
Закругление—зáкрут, та; (процесс)—заокрýглення, ння.
Закулисный—залаштункóвий.
Закупать, закупить—закупóвувати, закупúти, скупóвувати, скупúти, скупóвуватися (на базарі), скупúтися.
Закупка—зáкуп, пу; закýпка, ки.
Закупной—закупний.
Закупоривать, -ся—затикáти, ся; заткнýтися; (пробкой)—закоркóвувати, закоркувáти; (деревянной пробкой)—зачопувáти, чопувáти.
Закупорка—затикáння, ння; закоркувáння, ння. **Закýпорка вен**—затамувáння вен (жил).
Закупщик,-ца—закýпник, ка; закýпниця, ці.
Закутать, закутывать, -ся—закýтати, ся; закýтувати, ся; обкýтати, обкýтувати, тушкувáти, ся; затушкувáти, ся.
Закурить—I) загуля́ти; II) (папиросу)—закурúти.
Заладить, залаживать—I) (отверстие)—залáгодити, заладнáти, залагóджувати; II) (свое)—запровáдити, провáдити, торóчити, верзтú. **Заладил свое**—своé верзе, своé торóчить.
Заламывать—I) залóмлювати, заламáти; II) загнáти, загнýти; III) (цену)—заправля́ти, заправúти (Заправив, як за свого бáтька).
Залгать, -ся—забрехáтися, забрíхуватися.
Залежалый—лежáлий, злéжлий, завáляний (Лежáлий крам. Злéгле сукнó).
Залежь—I) пóклад, ду (рудú); II) (хлам)—зáвалля, ля; завáляння, ння; III) облíг, лóгу; переліг, лóгу (Лáні мої нéбрані, дáвні перелóги).
Залечивать—I) загóювати, загóїти, залíковувати, залíковувати; II) морúти, замóрювати, заморúти (умертвлять).
Залив—затóка, ки; залúв, ву; зáводь, ди.
Заливать,-ся; залить,-ся—I) заливáти, ся; залúти, ся; затóплювати, ся; затóпити, ся; поняти. **Заливаться слезами**—заливáтися, облúватися, умúватися сльозáми (Водá понялá). **Заливаться соловьем**—виспівувати соловéйком; II) (пыль пускать в глаза)—óчі замазувати.
Залог—I) застáва, ви; заклáд, ду. **Взять в залог**—взя́ти у застáву. **Отдать в залог**—застáвити, застановúти, віддáти під застáву що. **Освободить из-под залога**—вúкупити з-під застáви, з-пíд заклáду; II) запорýка, ки (Запорýкою нам бýде твоя́ чéсність).
Залоговой—заставнúй, закладнúй. **Залоговая квитанция**—заставнá, закладнá квитáнція, ції.
Залогодатель—застáвник, ка; заклáдник, ка.
Заложить—I) застáвити, дáти в заклáд; II) заложúти, заклáсти (дíрку).
Заложник—зарýчник, ка; зáставень, вня; зáкладень, дня.
Залп—вúпал, лу; пóстріл, лу; стрíл, лу.

Залюбопытствовать—зацікáвитися чим, ким.

Замазка—зáмазка, ки; (для деревьев)—вáр, ру; (для стекла)—кíт, кóту; кітóвання, ння (предмéт); кітовáння (процесс) (Кітовáння вíкон на зúму).

Заманивать, заманить—заманювати, заманúти, приманювати, приманúти, занаджувати, занáдити, принаджувати, принáдити.

Заманчивый—принáдний, знáдний, знадлúвий, звабливий.

Заматерелый—застарíлий, задáвнений, запéклий.

Замахиваться, замахнуться—замірáтися, замíритися, замáхуватись, замахнýтися (Замíрся, та не вдáр).

Замашка—вúхватка, ки; нáвичка, ки, замáшка, ки; звúчай, аю; звúчка, ки (Погáна вúго звúчка).

Замащивать, замостить — замóщувати, замости́ти; (камнем)—забурковувати, забуркувáти; (досками)—застилáти, заслáти (Хмáрами півнéба замости́ло).

Замедление—загáйка, ки; загáяння, ння; гáянка, ки; забáра, ри (Чéрез тéбе тíльки в робóті загáйка).

Замедлить, -ся; замедлять, -ся—загáятися, загáвитися, забарúти, ся; забáрюватися, затрúмуватися, затрúматися.

Замедлять ход—змéншувати хід, тамувáти хід.

Замереть, замирать—замéрти, замирáти; II) обмирáти, обмéрти; (обморочное состояние)—зомліва́ти, зомлíти (Сéрце з жáлю зомлівáє).

Замерещиться—замрíятися, приверзтúся, привúдітися, привúджуватися, маритися (Приверзлóся дíдові такé під рáнок, що аж стрáшно).

Замерлый—завмéрлий (Селó завмéрло—нідé ні душí).

Замена, замен—заміна, ни; зáмін, ну. **В замен**—в заміну, замість, намíсць.

Заменить, заменять, -ся—замінúти, ся; замíняти, ся; заступúти, ся; заступúтися.

Замертво—як мéртвий, мерцéм.

Замести, заметать—замести, замітáти, позамітáти (Снíгом хáту замітáє. Позамітáй у дворí, щоб булó чúсто).

Заместитель—заступник, ка. **Зам. председателя**—заступник голови. **Зам. заведующего**—заступник завідувача.

Заместить, замещать—заступúти, заступáти, замінúти, замíняти.

Замет—I) закúдуваня, ння; закидáння ння; II) нéвід, вода; III) (снету)—кучугýра, ри; замéт, ту; IV) паркан, ну; огорóжа, жі; V) квартух (до бричóк) (Лежáли скрізь замéти сніговíї).

Заметь—метéлиця, ці; зáміть, ети.

Заметка—замíтка, ки; помíтка, ки; знáк, ку (Він написáв невелúчку помíтку на зáяві).

Заметить, замечать—I) замíтити, замічáти, познáчити, назначáти що; II) зауважити, зауважувати, спостерегтú, спостерегáти, дорікáти, вимовлятú; III) помíтити, помічáти, познáчити, позначáти. **Заметить кому**—зауважити комý.

Заметно—знáти, вúдно, помíтно (Вúдно, помíтно стáло, що він себé почувáє не зóвсім дóбре).

Заметный—I) примíтний, помíтний; II) значúй, вúдний.

Замечание—I) увáга, ги; зауважéння, ння; II) вимóва, ви; нагáна, ни; дорікáння, ння.

Замечательный—значúй, вартий увáги, знаменúтий.

Замечать, -ся—замáрити, ся; замрíятися, загадáтися, загáдуватися (Говóрить булó, тай загадáється).

Замешательство—I) зáколот, ту; II) замішáння, ння; стурбóваність, ности.

Замещать, замешивать, -ся—I) змішáти, ся; змíшувати, ся; заколотúти, ся; заколóчувати, ся; II) заплýтувати, ся; заплýтати, ся; втручáтися, встрявáти у що.

Замешкать, -ся; замешкиваться—забарúти, ся; забáвитися, забавлятися, загáяти, ся; загáлюватися (Глядú не забарúся).

Замещать, заместить—заступáти, заступúти кого́.

Замещение—I) замíщення, ння; II) заступлéння, ння.

Заминка—загáйка, ки; замúнка, ки; запúнка, ки.

Заминать, -ся; замять, -ся—I) заминáти, зам'ятú (Цю спрáву зам'ятú); II) затóптувати, затоптáти (Затоптáли грядку); III) (в речи)—запинáтися, запнýтися (Колú йогó запитáли, він зáпнувся і не дав пéвної відповіді).

Замирить, -ся; замирять, -ся—замирúти, ся; замиряти, ся (Замирúлися пíсля дóвгої ворожнéчі).

Замковый (от замóк)—замкóвий, колодчáний, (от зáмок)—зáмковий, замковúй (Замкóва пружúна. Зáмковий вал).

За мною очередь—моя́ чергá.

Замо́к—замо́к, ка; коло́дка, ки. **Замок аппаратный**—замо́к гасло́вий (сигна́льный). **За́мок**—за́мок, мку. **Строить воздушные замки**—у хма́рах літа́ти, ду́мкою багатіти.

Замолвить—I) замо́вити, замовля́ти (Замо́вте, това́ришу, за ме́не слове́чко); II) (заговаривать) —замо́вити, замовля́ти (Не замовля́йте мені́ зубі́в).

Замораживать, заморозить—зморо́жувати, зморо́зити.

Заморосить—замря́чіти, заїмжи́ти, імжи́ти (Замря́чів дощ).

Замша—за́мша, ші. **Замшевый**—за́мшовий.

Замыкание (тока)—замика́ння, ння.

Замыкатель—замика́ч, ча́.

Замысел—за́мисел, слу; за́дум, му; за́мір, ру; за́мах, ху; на́мір, ру (Пропа́ли всі його́ за́міри).

Замысловатый — хи́трий, мудро́ваний, метикува́тий, вига́дливий. **Замысловатая вещь**—хи́тра річ.

Занавеска—завіса, си; запо́на, ни; запо́н, ну; (штора)—фіра́нка, ки (Чо́рною запо́ною застила́є о́чі. Запо́ни на ві́кнах).

За надлежащей подписью—за нале́жним пі́дписом.

Занегодовать—заре́мствувати (Робітники́ заре́мствували на адміністра́цію).

Занеметь—заніміти, заціпеніти, зате́рпнути (Но́ги зате́рпли).

Занемогать, занемочь — занеду́жувати, занеду́жати, заслабнути, захору́вати (Занеду́жав чумаче́нько з Кри́му і́дучи).

Занимание—позича́ння, ння (Це ві́чне позича́ння надоку́чило самі́й Мала́нці).

Занимательный—зама́нистий, ціка́вий. **Занимательно**—ціка́во.

Занимать, занять—I) позича́ти, позичити, визича́ти, ви́зичити, бра́ти, взя́ти в по́зику; II) перейма́ти, перейня́ти звичку); III) посіда́ти (місце); IV) бра́ти ува́гу, ціка́вити; V) розважа́ти, розва́жити, ба́вити, влю, виш, вить; VI) пойма́ти, поня́ти (Вода́ понята́ береги́). **Занимает дух**—дух захо́плює.

Заниматься, заняться—I) займа́тися; зайня́тися, мешся́, ме́ться. **Заниматься работой**—працюва́ти. **З. ремеслом**—ґандлюва́ти, крамарюва́ти. **З. шитьем**—швачкува́ти; II) бра́тися, беру́ся, ешся; взятися, візьму́ся до чо́го. **Заря занимается**—зорі́є, на світ благословля́ється. **Занимать должность**—обійма́ти поса́ду.

Заново—нано́во. **Заново отделывать** — поновля́ти, поновити.

Занос—заме́т, ту. **Снежные заносы**—снігові́ заме́ти.

Заносить, занести—I) зано́сити, занести́ (Листува́ння дору́чено занести́ до конто́ри); II) замі́ритися, замі́рятися, підня́ти (ру́ку) (Він, як замі́рився на пьо́го); III) засипа́ти, заси́пати, зано́сити, занести́ (ко́лію сні́гом); IV) (в книгу)—заво́дити, заве́сти, нано́сити, занести́, запи́сувати, записа́ти (у що, до чо́го); V) замча́ти, занести́ (Кінь замча́в його́ до воро́жого та́бору).

Заноситься—I) заво́дитися, зано́ситися; II) задава́тися, зачва́нюватися; III) замча́тися (Кінно́та замча́лася вперед).

Заносчивость—пиха́, хи́; задава́ння, ння; чвань, ни. **Заносчивый** — пи́шний, чванькува́тий.

Занумеровать—занумерува́ти. **Занумеровано и скреплено печатью**—занумеро́вано й скрі́плено печа́ттю, печа́ткою.

Занятие—I) пра́ця, ці; робо́та, ти; II) зайня́тя, ття; займа́ння, ння.

Занятный—ціка́вий.

Занятой—I) за́йнятий; II) позича́ний.

Заоблачный—захма́рний, понадхма́рний, позахма́рний; **З—чные высоты**—понадхма́рні високо́сті.

Заодно—вку́пі, заразо́м.

Заорать—загука́ти, загорла́ти.

Заостривать, заострить, заострять—загостри́ювати, загостря́ти, загостри́ти.

Заочно—за́очі, поза́очі (За́очі (поза́очі) його́ обра́ли на чле́на презі́дії).

Заочный—поза́очний.

Запад—за́хід, ходу.

Западать, запасть—I) запада́ти, запа́сти; II) спада́ти, спа́сти (Мені́ спа́ло на ду́мку). **И слух запал**—і чу́тки нема́є.

Западный—захі́дній.

Западня—па́стка, ки.

Запаздывать, запоздать—запі́знюватися, запізни́тися, спізня́тися, спізни́тися, загая́тися, забари́тися.

Запаивать, запаять—залюто́вувати, залютува́ти.

Запайка—залютува́ння, ння; залюто́вування, ння.

Запальчивость—за́пал, лу; запальо́ність, ности. **В запальчивости**—в за́палі, під за́пал.

Запальчивый—запальни́й, палки́й, завзя́тий, пальни́й.

Запамятовать, запамятать — забува́ти, призабува́ти, (за)призабу́ти.
Запасать,-ся; запасти,-ся—запаса́ти, ся; запасти́ся, припаса́тися, припасти́ся чим; прихо́вувати що, наста́чити чого. **Запасной**—запасни́й, про запа́с прихо́ваний. **Запасный путь**—запасна́ ко́лія. **З-ный склад**—запасна́ комо́ра. **З-ные лошади**—підста́ва, ви.
Запах—дух, ху; па́хощі, ів. **Издавать запах**—па́хнути, пахті́ти.
Запахивать, запахать—зао́рювати, заора́ти, прио́рювати, приора́ти.
Запахивать, запахнуть, -ся—запина́ти, запну́ти, ся; загорта́ти, ся; загорну́тися.
Запахнуть—запахті́ти, дихну́ти.
Запачкать, -ся; запачкивать, -ся—забру́дити, ся; замасти́ти, ся; зама́зати, ся; заму́рзати, ся; запаску́дити, ся чим.
Запевать, запеть—заспі́вувати, заспіва́ти, затяга́ти, затягти́, почина́ти співа́ти. **Другое запеть**—и́ншої заспіва́ти.
Запевала—заспі́вач, ча; заспі́вувач, ча.
Запекать, запечь—запіка́ти, запекти́, засма́жити. **Запекшиеся уста**—(за)сма́глі уста́.
Запестреть—зарябі́ти, зацятува́ти (З а р я б і́ л о в о ч а́ х к і с н и к і́ в т а х у с т о́ к).
Запечалиться—засмути́тися, засумува́ти, зажури́тися, затужи́ти.
Запечатлеваться—відзначи́тися, відзнача́тися, відбива́тися, відби́тися, врі́затися в го́лову.
Запиливать, запилить—запи́лювати, запиля́ти.
Запинка—запи́нка, ки. **Врет без запинки**—бре́ше й не огляда́ється.
Запирание—замика́ння, ння; зачиня́ння, ння.
Запирательство—зати́н, ну́; затина́ння, ння.
Запирать, запереть—замика́ти, замкну́ти, зачиня́ти, зачини́ти, защіпа́ти, защіпну́ти. **Запираться, запереться**—I) замика́тися й т. д.; II) затина́тися, затя́тися.
Записать, записывать—I) записа́ти, запи́сувати. **Записать на приход**—записа́ти в прибу́ток. **Записать в расход**—записа́ти на вида́ток; II) (з а в е щ а т ь)—записа́ти, запи́сувати (зе́млю, худо́бу).
Записка—I) за́писка, ки (до ко́го); II) запи́сування, ння (чого́).
Записной—I) записни́й. **Записная книжка**—за́писник, ка; кни́жка для нота́ток, нотатко́ва книжка́; II) завзя́тий, звісний.
Записчик, -ца; записыватель, -ница—запи́сувач, ча; запи́сувачка, ки.
Записывание—запи́сування, ння.
Запись—за́пис, су. **Запись в реестр**—за́пис до ре́єстру. **Запродажная запись**—запрода́жний лист. **Раздельная запись**—ді́льчий лист.
Запихивать, -ся, запихать, -ся—запиха́ти, запха́ти, ся; запхну́ти, ся; вбга́ти, бга́ти.
Заплавлять, заплавить—залива́ти, зали́ти.
Заплакать—запла́кати, заголоси́ти, зарида́ти.
Заплата—I) запла́та, ти; відд́яка, ки; II) ла́та, ти; ла́тка, ки.
Заплатить — заплати́ти, запла́чувати, сплати́ти, спла́чувати, оплати́ти, опла́чувати ся (С п л а т и́ т и б о р г и́. О п л а т и т и с я з п о д а́ т к а м и).
Заплесневелый—зацві́лий, цві́лий, плісня́вий.
Заплесневеть—зацві́сти, заплісня́віти; (о т в о р о г е)—сняді́ти.
Заплечный—заплі́чний.
Заплечье—в'я́зи, зів.
Запломбировать—запломбува́ти.
Заплота—I) плі́т, пло́ту; поро́н, на́; II) гре́бля, лі.
Заплутовать,-ся—зашахрува́ти, ся (що чим), замота́ти, ся (що, чим).
Заплешиветь—залисі́ти.
Заповедный—зака́заний, заборо́нений.
Заповедный лес—запові́дник, ка.
Заподлинно—спра́вді, напе́вне, запе́вне.
Заподозрить — запідо́зріти, підо́зрити.
Заподозренный—запідо́зрений.
Запоздалый—спізні́лий, запізні́лий.
Заполнять, заполнить—запо́внювати, запо́внити (З а п о́ в н и т и а н к е́ т у).
Заполнять, заполнить—запо́внювати, запо́внити (З а п о́ в н и т и а н к е́ т у).
Запоминать, запомнить—затя́млювати, затя́мити, запам'ятува́ти, запам'ята́ти.
Запонка—за́шпінька, ки; шпі́нька, ки.
Запор—I) за́сув, ва; коло́дка, ки; за́пірка, ки; запі́рання, ння. **На запоре**—на замку́. **Под запором**—під замко́м, під коло́дкою, на за́суві; II) за́кріп, пу; че́мер, ру (у л о ш а д е й); затверді́ння, ння.
Запотелый—спітні́лий, запрі́лий.
Запотеть—спітні́ти, запрі́ти.
Заправила—верхово́д, да; оруда́р, ря́.
Заправлять, заправить—I) заправля́ти, вправля́ти, запра́вити, впра́вити; II) ору́дувати, верхово́дити; III) зате́рти (б о р щ), забіли́ти (с м е т а н о й).
Запрашивать, запросить—запро́шувати, запроси́ти (для чо́го); (т о в. Н. з а п р о с и́ л и н а л е́ к т о р а), заклика́ти, закли́кати кого́; II) запи́тувати, тся; запита́ти, ся (З а п р о с и́ в т а к у ц і н у́, щ о й п р и́ с т у п у н е м а́).

Запревать, запреть—запрівáти, запрíти, упрівáти, упрíти (З а п р á ц е ю а ж л о б у п р í в).
Запретный—закáзаний, заборóнений.
Запрет—заборóна, ни; закáз, зу.
Запретительный—заборóнний.
Запрещать, запретить—боронúти, забороня́ти, закáзувати, заказáти, заборонúти. **Запрещенный**—заборóнений. **Запрещающий**—заборóнний.
Запрещение—забóрона, ни.
Запрещено—заборóнено. **Вход запрещен**—входúти, (вхід) заборóнено.
Заприметить—спостерегтú.
Заприходовать—заприбуткувáти.
Запродавать — запрóдувати, запрóдавáти.
Запродажная—запродáжна, ної.
Запрос—запитáння, ння; зáпит, ту.
Запросто—попрóстому, прóсто.
Запротестовать—запротестувáти.
Запротивиться—запручáтися, зазмагáтися, опинáтися, опирáтися (С т á л и й о г ó в é с т и, а в і н п о ч á в о п и р á т и с я).
Запруда—I) загáта, ти; II) грéбля, лі; гáтка, ки.
Запруживать, запрудить—загатúти, загáчувати, затамувáти.
Запрыгать—заплигáти, заскакáти, застрúбати.
Запряжка—I) запрягáння, ння (п р о ц е с с); II) запря́жка, ки.
Запрятать,-ся—заховáти, ся; захóвувати, ся; ховáти, ся. **Запрятать в тюрьму**—заправтóрити в тюрмý.
Запугать,-ся—залякáти, ся; застрахáти, ся; жáху, стрáху завдáти, настращáти, настрашúти.
Запуганный—заля́каний, полóханий, ляканий.
Запугивание—заля́кування, ння; пóстрах, ху; лякáння, ння.
Запуски, бегать в запуски—бíгати на вúпередки, наввúпередки.
Запустелый—опустíлий. **Запустелый дом**—пýстка, ки.
Запустение—запустíння, ння; пýстка, ки.
Запустеть—спустíти.
Запутывать, запутать—I) заплýтувати, заплýтати (З а п л ý т а т и г р о ш о в í с п р á в и); II) уплýтати (когó в спрáву), уплýтувати, ся (У п л ý т а в с я в н е п é в н у с п р á в у).
Запущение—занедбáння, ння; запехáяння, ння.
Запыливать,-ся; запылиться—запорóщувати, ся; запорошúти, ся; запúлювати, ся; запилúти, ся; пúлом, пóрохом, припáсти.
Запыхаться — задúхатися, засапáтися (П р и б í г М е р к ý р í й з а с а п á в с ь).
Запятая—кóма, ми; прóтинка, ки.
Запятнать,-ся—I) запля́мити, ся; поплямúтися; II) заплямувáти, ся; очорнúти, обмóвити когó.
Зарабатывать—заробля́ти, заробúти, запрацювáти, загорювáти; (п р я ж е ю)—запря́сти; (к о л я д к а м и)—заколядувáти и т. д.
Заработать,-ся—I) заробúти, ся; запрацювáти, ся; надбáти, придбáти; II) наробúтися. **Заработанный**—зарóблений, запрацьóваний.
Заработок—заробíток, тку; зáрібок, ку. **Заработанный**—зарóблений (З а р ó б л е н і г р ó ш і). **Ищущий заработка**—заробітчáн, нá; заробітчáнин, на.
Заработный—заробíтній (З а р о б í т н я п л а т н я́).
Зараз—враз, зрáзу, від рáзу.
Зараза—зарáза, зи. **Заразная болезнь**—пóшесть, шестú.
Заразиться, заражаться—заразúтися, заражáтися (чим), зарáжуватися.
Заразливость—заразлúвість, вости.
Заразливый. заразительный — заразлúвий, чіпкúй.
Заранивать, заронять—закидáти, закúнути, впускáти, впустúти. **Солнце заронило луч**—сóнце вкúнуло прóмінь.
Заранее—зáгодя, заздалéгідь, завчáсу.
Зарплата—зарплатня́, нí.
Зародить,-ся; зарождаться—зародúти, ся; зарóджувати, ся; (о р а с т е н и я х)—зав'язуватися (в ц в е т к а х); кíльчитися (в з е р н е).
Заростать, зарости—I) заростáти, заростú; II) загóюватися, загóїтися (Р á н а з а г ó ї л а с я); затя́гуватися, затягтúся, заживáти, зажúти (о р а н а х). **Заросший**—зарóслий.
Зарево—зáграва, ви. **Подымается зарево**—берéться зáграва.
Зарегистрировать—зареєструвáти.
Зарез—зарíз, зу.
Зарезать—зарíзати.
Зарезвиться—запустувáти.
Зарезка—зарýбка, ки; карб, бу.
Заречье—зарíччя, ччя; (п о н а з в а н и ю р е к)—засýлля (з а С у л о ю); забýжжя (з а Б у г о м) і т. и.
Заржавлений—іржáвий, заїржáвілий.
Заржаветь—заїржáвіти.
Зариться—лáситися, зазіхáти.
Зарубежный—закордóнний.
Зарывать, -ся—заривáти, ся; зарúти, ся; закопáти, ся; закóпувати, ся; закопáтися, закúдати, ся; загрібáти, ся; загортáти, ся.
Зарыдать—заридáти, заголосúти.
Заря—зоря́, рí; світáння, ння; дóсвіток, тку. **Утренняя заря**—рáння, рáнішня

зоря́, зірни́ця, ці. **Вечерняя зоря**—вечі́рня, вечорова́ зоря́. **На заре**—удо́світа.

Заряд—набо́й, набі́й, бо́ю.

Засада—за́сіди, ів; ча́та, ти; зало́га, ги. **Быть в засаде**—засі́дати, чатува́ти (Чату́є на нього́ з яко́їсь укри́тої і пе́вної за́сідки).

Засамовольничать — засваволіти, засамово́льствувати.

Засаривать, засорить,-ся — засмі́чувати, ся; засмі́тюватися, ся; засмі́тити, ся; заби́тися: (глаза) — запоро́шувати, запорошити (Ри́нва забила́ся).

Засасывать, засосать,-ся—I) засмо́ктувати, ся; засмокта́ти, ся; засиса́ти, засса́ти, засо́сувати; II) затяга́ти, ся; затягти́ся, витяга́ти, втягти́ся (Ваню́ка таки́ втя́гує коле́са).

Засахаривать,-ся—задукрува́ти, ся.

Засверливать, засверлить — засве́рдлювати, засвердли́ти.

Засвидетельствование—засві́дчення ння.

Засвидетельствовать—засві́дчити, посві́дчити.

Засветить,-ся; засвечиваться—засвіти́ти, ся; заня́ти, ся; засві́чувати, ся; займа́тися, зайня́тися.

Засветло—за со́нця, зави́дка.

Заселить, заселять,-ся — засели́ти, ся; заселя́ти, ся; оселити, ся; оселя́ти, ся; залюдни́ти, ся; залю́дняти, ся; осіда́ти, осі́стися (Позалю́днювалися на́ші степи́).

Заскабливать, заскоблить,-ся—заскріба́ти, заскребти́; заскрома́джувати, ся; заскрома́дити.

Заскверн ить,-ся—запога́нити, ся; запаску́дити, ся.

Заскучать—заскуча́ти, зануди́ти, занудьгува́ти, затужи́ти.

Заслонка—за́слінка, ки; засло́п, ну; ватула, ли.

Заслонять, заслонить,-ся—за́стувати, затуля́ти, ся; затули́ти, ся; заслоня́ти, ся; заслони́ти, ся (Відступи́ся тро́хи від вікна́—не за́стуй).

Заслоняться (многокр.)—заве́штатися, заника́ти, засновига́ти, затиня́тися.

Заслуга—заслу́га, ги; ви́слуга, ги. **Заслуженное** (предмет) — заслу́га (Черво́ною кита́йкою, заслу́гою коза́цькою).

Заслуживать—заслу́жувати, заслужи́ти, зароблятися, заживати (в наймах), зажи́ти. **Заслуженный**—заслу́жений. **Он заслуживает того**—він ва́ртий то́го, він заслужи́в на те.

Заслушать,-ся—I) заслу́хати, ся (Заслу́хано протоко́ла). **Заслушать в суде**—розбіра́ти, розібра́ти.

Заслышать—зачу́ти, почу́ти, вчу́ти, перечу́ти (Гей, як зачу́ли туре́цькі султа́ни. Перечу́ла че́рез лю́де, що мій ми́лий в го́сті бу́де).

Засматривать—заглядати, зазира́ти, пи́шпорити (Заглядає по всіх куто́чках).

Засмеять—засмія́ти, ви́смія́ти, обсмія́ти (Бо лю́ди чужі́ її засмію́ть). **Засмеяться**—засмія́тися.

Заснувший—засну́лий.

Засовать, засовывать—засува́ти, засо́вувати, підсува́ти, підсо́вувати (під що), всува́ти, всо́вувати (Засува́ти за́слінку. Всува́ти я́щик).

Засов—за́сув, ва; за́сувка, ки.

Засол—соли́ння, ння; розсіл, со́лу; ро́па́, пи́.

Засо́с—багно́, на; тва́нь, ни; тваню́ка, ки. **Целоваться в засос**—за́смоктом цілува́тися.

Заспешить—заква́питися, поспіши́тися.

Засрочный—позатермінови́й.

Застава—заста́ва, ви; рога́тка, ки; ца́рина, ни.

Заставлять, заставить—заставля́ти. заста́вити, присилувати, присилити, приму́шувати, приму́сити, си́лувати; (что чем)—загороджувати, загороди́ти. **Заставить молчать**—заціткати, приму́сити мовча́ти.

Заставка—за́ставка, ки; заслона, ни; за́слінка, ки.

Застарелый—застарілий, зада́внений.

Застегивать, застегнуть,-ся—застіба́ти, ся; застібну́ти, ся. **Застегнутый**—засте́бнутий.

Застежка—за́стіжка, ки.

Застеклить—заскли́ти, зашкли́ти, заве́сти під скло (Заскли́ти вікна. Портре́т заве́сти під скло).

Застенок—катівня, ні; засті́нок, нка; мі́сце катува́ння.

Застенчивый—несмілий, сором'язливий.

Застигать, застигнуть—засту́кувати, засту́кати (Ба́тько їх засту́кав), захо́плювати, захопи́ти (о дожде и т. п.) спіткали (Ли́хо спіткало).

Застилка—I) засте́лювання, ння; застеля́ння, ння; II) за́стілка, ки (предм.).

Застой—засті́й, тою; переста́нок, нку.

Застрагивать, застрогать—застру́гувати, заструга́ти.

Застранствовать—замандрува́ти, помандрува́ти, піти́ в ма́ндри.

Застраховать, застраховывать—застраху́вати, застрахо́вувати.

Застроивать, застроить — забудо́вувати, забудува́ти, застро́ювати, застро́їти.

(Вели́кий майда́н, і ніхто́ його́ не забудо́вує).

Застреха, застрех—стріха, хи.

Застрешина—застрішшя, шшя; застрішок, шка.

Заступать, заступить,-ся—І) заступа́ти, заступи́ти ко́го, що; заступа́тися, заступи́тися за кого, за що; ІІ) обстава́ти, обстоя́ти кого, що; обороня́ти, оборони́ти.

Заступник,-ца—заступник, ка; засту́пниця, ці; оборо́нець, нця.

Заступничество—засту́пництво, ва; оборо́нництво, ва; обстава́ння, ння; обсто́ювання, ння.

Заступ—за́ступ, па; лопа́тка, ки; риска́ль, ля.

Застучать,-ся — засту́кати, загрю́кати; (глухо)—загу́пати; заторохкоті́ти (о возе); заколоти́тися (о сердце); зацокоті́ти (о зубах); зацо́кати (топором).

Застыдиться—засоро́митися.

Засудить—засуди́ти, присуди́ти, осуди́ти (Засуди́ли на рік у вязни́цю).

Засуетиться—заклопота́тися, забі́гатися, заметуши́тися.

Засуха—засу́ха, хи; посу́ха, хи; су́ша, ші.

Засушина—сухар, ря (из хлеба); сушня́, ні (из овощей).

Засушка—засу́шування, ння; засушіння, ння.

Засылка — засила́ння, ння; засла́ння, зсила́ння, ння.

Засыпка—засипа́ння, ння; засипання, ння.

Заседание—засідання, ння. **Заседать**—засіда́ти.

Засека—І) засіка, ки; січа, чі; ІІ) заказни́й ліс; зака́зник, ка.

Затаивать, затаить,-ся—прита́ювати, ся; притаї́ти, ся; зата́ювати, ся; затаїти, ся; хова́лися з чим-не́будь.

Затаскать, затаскивать,-ся — затаска́ти, ся; зано́сити, зата́скувати, зано́шувати, заволікти́, заволіка́ти; (много)—позаволіка́ти, позата́скувати.

Затачивать, заточить—загостри́ти, вито́чувати, ви́точити; (много)—позагостри́ти, повито́чувати.

Затащиться—зайти́, забрести́ куди́, до кого́ (Оце́ по дорозі й до вас забрі́в, хоч і доро́га пога́на).

Затвердевать, затвердеть — тве́рднути, твердіша́ти, затверді́ти, затверді́шати, затве́рднути; (о глине)—тужа́віти, затужа́віти, (о коже)—шкару́бнути.

Затвердение—затверді́ння, ння; затве́рдість, лости.

Затвор—за́мичка, ки; за́творка, ки.

Затеи—ви́гадки, док; ви́думки, ок; ви́тівки, вок.

Затейливый—вига́дливий, шту́чний.

Затейник—вига́дник, ка; штука́р, ря.

Затем—І) по́тім, пі́сля цього́, пі́сля того́, да́лі. **Затем что**—че́рез те; тим що. **Затем чтобы**—на те; для того́, щоб.

Затекший—зате́клий.

Затерзать—замордува́ти, заму́чити.

Затеривать, затерять,-ся — загу́блювати, ся; загуби́ти, ся; згубити́; (много)—погуби́ти, ся; розгуби́ти, позагу́блювати, позгу́блювати, порозгу́блювати.

Затесаться — вте́ртися, вти́снутися (Вте́ртися до гу́рту).

Затихать, затихнуть—зати́хнути, ущу́хнути (Бу́ря ущу́хла); стиха́ти, сти́хнути; (о разговоре) умовка́ти, умо́вкнути, замовка́ти, замо́вкнути.

Затишье—І) безві́тря, ря; ти́ша, ти́ші; на войне)—тихомир'я, передишок; ІІ) за́тишок, шка; затінок, нка.

Затмение—І) зате́мнення, ння; затемпіння, ння; ІІ) темнота́, ти; заморо́ка, ки (На нього́ найшла́ яка́сь заморо́ка).

Затолковать—затлума́чити, поча́ти з'ясо́вувати. **Затолковаться**—забала́катися.

Заторжествовать—засвяткува́ти.

Затормозить—загальмува́ти, затормозити.

Затормошить—засіпати, засми́кати, зашарпати.

Заторник—браго́вар, ра.

Заторопиться—заква́питися, захапа́тися, поспіша́тися (Так захапа́лися, що й хліба забу́ли).

Затосковать—засумува́ти, занудьгува́ти, зажури́тися.

Заточение—І) засла́ння, ння; ув'я́знення, ння; нево́ля, лі; ІІ) загостр'ювання, ння.

Заточенник—засла́нець, нця; в'я́зень, зня; невільник, ка.

Заточений — І) засла́ний, ув'я́знений; ІІ) загостре́ний.

Затрата—ви́трата, ти; вида́ток, тку.

Затратить, затрачивать—ви́тратити, витра́чувати, тра́тити, витрача́ти (Тільки ви́тратив гро́шей, а то́лку ма́ло).

Затрубить—засурми́ти, затруби́ти (Литва́ на тру́би засурми́ла).

Затруднение—перешко́да, ди; зава́да, ди; тру́дність, ности; заморо́ка, ки; тру́дноші, ів (Збо́ремо всяки́ перешко́ди. Приви́к побо́рювати вся́кі тру́дноші).

Затруднительный—тру́дний, трудли́вий, сутужний, морочли́вий. **Затруднительное дело**—тру́дна (вели́ка) спра́ва.

Затруднять, затруднить — утрудня́ти,

утрудни́ти, перешкоджа́ти, перешко́дити, заважа́ти (кому́), на перешко́ді става́ти, гальмува́ти, загальмува́ти.

Затрудняться—вага́тися в чому́, заморо́чуватися чим.

Затрунить—заглузува́ти, закепкува́ти з ко́го, над ким.

Затухлий—ту́хлий, прити́хлий.

Затухший—зга́слий, зага́слий.

Затхлость—за́дхлість, лости.

Затычка — за́тичка, ки; за́ткало, ла (сделанное из тряпок).

Затяжка—I) затяга́ння, ння; II) (для затягивания)—поворо́зка, ки; поворо́зки, ок; III) тяга́на, ни; прово́ло́чка, ки.

Заурядний—звича́йний, аби́-який.

Заусеница—за́дірка, ки; дери́кожа, жі (на пальцах).

Зауторник — долото́, та (жолобча́сте); уто́рник, ка.

Зауторщик—бо́ндар, ря (що ро́бить утори).

Захаживать—захо́дити, завертáти (до кого́).

Захват—I) захо́плення, ння. **Слушать с захватом** — слу́хати з захо́пленням; II) (чужого)—захо́плення, грабува́ння, ння.

Захватывать, захватить—I) захопи́ти, захо́плювати; II) засту́кати, засту́кувати, зла́пати кого́; III) зага́рбати, захо́плювати, пограбува́ти що чуже́. **Захватить на месте преступления**—піймáти, спіймáти на гарячо́му вчи́нку.

Захватливый—хапки́й, загребу́чий, хапу́н, на́.

Захворать—засла́бнути, захворі́ти, занеду́жати (Засла́бнатиф).

Захолодеть—захоло́нути.

Захотеть—захоті́ти. схоті́ти, закорті́ти, забажáти, замануть; (сейчас)—приспічити (Приспічило так, що й хвили́ни не підо́жде).

Захудать—I) схуднути, змарні́ти, з тіла спáсти; II) зубожі́ти, зве́стися з хазя́йства.

Зацепка—за́чіпка, ки (Він шука́є лише́ за́чіпки).

Зачастить, зачащать—зачащáти, занáдитися, вчащáти (Де не лю́блять, не бувай, де лю́блять—не вчащáй).

Зачахнуть—зачáхнути, захи́ріти, помарні́ти.

Зачеркивать, зачеркнуть—закре́слювати, закре́слити, вичі́ркувати, вичеркнути, повичі́ркувати (Ділово́д закре́слив напи́сане).

Зачернивать, зачернить — зачо́рнювати, зачерни́ти, замазувати, забрудни́ти; (о многом)—позачо́ркувати, позамáзувати, позабру́днювати.

Зачерствелый—зачерстві́лий, запе́клий.

Зачертить, зачерчивать—зарисува́ти, зарисо́вувати, зазначи́ти, зазнача́ти.

Зачесть, зачитывать—зарахува́ти, зарахо́вувати, защита́ти, защитувати, залічи́ти, залі́чувати.

Зачет—зарахо́вання, ння; зачи́слення, ння. **Не в зачет**—без зачи́слення. **Брать, давать в зачет**—бра́ти, дава́ти вперед, на одробіто́к.

Зачинщик—прови́дця, ці; зачи́нник, ка; заво́дчик, чика.

Зачетная квитанция—квито́к на зали́чені гро́ші.

Зачем—чо́го, на́ що, на віщо, чому́.

Зашатать,-ся—захита́ти, ся; захи́тувати, ся.

Зашвыривать, зашвырнуть — закида́ти, заки́нути, шпурля́ти, шпурну́ти, зашпу́рити, зашпурну́ти.

Зашевелить,-ся—заворуши́ти, ся; (много)—закиши́ти, закомаши́тися.

Зашеина—I) карк, ку; потилиця, ці; оши́йок, ка. **По зашейку**—по потилиці, да́ти пото́лишника.

Зашелец—захо́жий.

Зашибать, зашибить—I) забива́ти, заби́ти (Заби́ти па́льця); II) заробля́ти, зароби́ти. **Зашибать деньгу**—заробля́ти гро́ші; III) запива́ти, вкида́тися, вки́нутися в горілку, пія́цтво.

Зашивка—I) зашива́ння, ня; II) зши́те (місце).

Заштатный—позашта́тний.

Защекотать—залоскота́ти.

Защелка—кля́мка, ки; за́щіпка, ки.

Защита—I) оборо́на, ни; засту́плення, ння; заступа́ння, ння. **Подыматься на защиту**—става́ти до оборо́ни; II) засло́на, ни; за́хист, ту.

Защитить, защититься—оборони́ти кого, оборони́тися від ко́го, захисти́ти кого́, захисти́тися, заступи́тися за ко́го.

Защитник—правозасту́пник, ка; захи́сник, ка.

Защититель—оборо́нець, нця; засту́пник, ка. **Защитительный**—оборо́нний.

Заезжать, заехать—заїзди́ти, джу́, ї́ш, ї́ть; заїжджа́ти, джа́ю; заїхати. **Заезживать**—заїжджувати. **Заезжая** — на́їздом.

Заявитель,-ница—зая́вник, ка; зая́вниця, ці.

Заявка—зая́вка, ки.

Заявление—зая́ва, ви (до ко́го).

Заявлять, заявить—заявля́ти, заяви́ти кому́, сповіща́ти, сповісти́ти кого.

Звание—зва́ння, ння; стан, ну.

Звательный падеж—кли́чний відмі́нок, нку.

Звать—I) зва́ти, кли́кати, гука́ти кого; (приглашать) — запро́хувати, запроси́ти; II) (называться)—зва́тися, прозива́тися.

Звезда—I) зоря́, рі́к, зі́рка, ки. **Неподвижные звезды**—непору́шні зо́рі. **Подвижные звезды**—рухо́мі зо́рі. **Полярная звезда**—бігуно́ва зоря́. **Падающая звезда**—літа́вець, вця. **Путеводная звезда**—провідна́ зоря́. **Пятиконечная звезда**—п'ятику́тня зі́рка; II) (орден)—звізда́, зди́.

Звездины—зори́ни, и́н; черво́ні хрести́ни, и́н.

Звездистый—зірча́стий.

Звездить—I) зорі́ти; II) (соверш. обряд)—зори́ти.

Звездный—зо́ряний. **Звездно**—зо́ряно.

Звездообразний—зоря́стий.

Звенеть — дзвеніти, дзеле́нькати, дзеленьча́ти, дзеленькоті́ти. **Звенящий**—дзвеня́чий (го́лос).

Звено—ла́нка, ки (в ланцюзі й громадка) (Піоне́рська ла́нка).

Зверовидный—звіря́чий, звіркува́тий.

Звероловство—звіролов'ство, ства; ловецтво, цтва; мисли́вство, ства. **Звероловный**—ловецький.

Зверство—звірство, ства; лю́тість, тости.

Звонкий—дзвінки́й, голосни́й. **Звонкая монета**—дзвінка́ моне́та; (медн.)—мідяки́, кі́в.

Звук—звук, ку; го́лос, су.

Звучать—звуча́ти, бреніти.

Звучний—гучни́й, голосни́й.

Здание—буди́нок, нка; буді́вля, лі. **Каменное здание**—муро́ваний буди́нок, кам'яни́ця, ці.

Здесь—тут, у́течки, ось ту́т, о́сь де.

Здешний—туте́шній.

Здороваться—здоро́вкатися, вита́тися, на добри́день дава́ти, ру́чкатися (за руку).

Здороветь—здоро́вшати, здорові́шати.

Здоровый—I) здоро́вий; II) (сильный)—ду́жий, креме́зний (Ду́жий чолові́к); III) (о воде)—пого́жий; IV) (воздух, пища и т. п.)—здоро́вий.

Здоровяк—міцни́й; (грубо)—здорови́ло, бе́цман.

Здравомыслие — розсу́дливість, вости; здорова́ ду́мка. **Здравомыслящий**—розсу́дливий, здоро́вої ду́мки.

Здравый—здоро́вий. **Здравый смысл**—здоро́ва ду́мка.

Зевака—I) розя́ва, ви; II) га́ва, ви. **Зевать**—га́ви лови́ти.

Зевание—позіха́ння, ння.

Зеленоватий—I) (недоспелый)—зеленкува́тий, на́дзелень, недости́глий; II) (цвет)—зеленува́тий, зелені́вий, зелена́стий.

Зеленый—I) зелени́й; II) несті́лий, недости́глий, нестиглий.

Зелье—I) зі́лля, лля; II) отру́та, ти.

Земельный — земе́льний, грунтови́й. **Земельный вопрос**—земе́льне пита́ння.

Землевладелец—землевла́сник, ка.

Земледелец—хліборо́б, ба.

Земледелие—хліборо́бство, ба. **Земледелием заниматься**—хліборо́бствувати.

Землекоп—копа́ч, ча́; граба́р, ря́. **Землекопный**—граба́рський, землеко́пний.

Землемер—землемі́р, ра; межови́к, ка́; межовщи́к, ка́.

Землемерие—землемі́рство, ва.

Землемерный—землемі́рний.

Землеописание—земле́пис, су. **Землеописательный**—землепи́сний.

Землепашец—хліборо́б, ба; землеро́б, ба.

Землепользование — землекористува́ння, ння.

Землеройка—польова́ ми́ша.

Землетрясение—землетру́с, су; трус, су.

Землеудобрение—угно́ювання земл́і.

Землеуправление — земуправлі́ння.

Землечерпательный — землечерпа́льний.

Земля—I) земля́, лі; грунт, ту. **Земля девственная**—ці́лина́, ни. **Земля вспаханная**—рілля́, ллі. **Земля отдохнувшая**—переліг, ло́гу. **Земля усадебная**—садиба́ земля́, грунт; II) край, ю; країна, ни; суході́л, до́лу. **Земля Херсонская**—Херсо́нський край.

Земно—до землі́, до до́лу.

Земноводный—земново́дний, плазу́н, на́.

Земной—I) земни́й, світови́й. **Земная поверхность**—по́верх земни́й, земна́ пове́рхня; II) **земной поклон**—дозе́мний, уклі́н до землі́.

Зеркало—дзе́ркало, ла; лю́стро, ра; свідча́до, да.

Зерно—зе́рно, на; зерни́на, ни. **Зерно жемчужное**—перлина, ни; пе́рло, ла. **Зерно маковое**—мачи́на, ни. **Зерно просяное**—проси́на, ни. **Смешанное зерно**—су́ржик, ку; (остаток после очистки)—по́слід, ду; одві́йки, йок, кі́в.

Зерновой—зернови́й. **Зерковой хлеб**—пашня́, ні́; збіжжя, жжя.

Зерноочистный—зерноочи́стний.

Зернохлеб—зернохлі́б, бу.

Зернохранилище—хлібни́ця, ці.

Зигзаг—кривулька, ки; зигза́г, гу.

Зиждитель—фунда́тор, ра.

Зима—зима́, ми. **Зимою**—зимо́ю, узи́мку, зимо́вої доби́. **Зимний**—зимо́вий. **Зимование**—зимі́вля, лі.

Зинзубель—ге́мбель, бля.

Злаки—зі́лля, лля; травни́сті рослини́, лин.

Злить,-ся—зли́ти, ся; се́рдитися; гні́вати, ся; лютува́ти, ся.
Зло—I) ли́хо, ха; кри́вда, ди; шко́да, ди; зло, зла. **На зло**—на зли́сть, на ли́хо; II) (н а р е ч и е)—зле (зро́блено що), ли́хо (подиви́тися).
Зловестник—лиховісник, ка. **Зловещий**—зловіщий, лиховісний.
Зловоние—сморід, роду.
Зловонный—смердю́чий.
Зловредний—шкідли́вий.
Злодей—лиході́й, дія; злочи́нець, нця.
Злодейство—лиходійство, ва; злочи́нство, ва.
Злой—зли́й, лихи́й. **Злой рок**—безталля́ння, недо́ля, лиха́ до́ля.
Злокачественный — шкідли́вий, небезпе́чний, лихи́й.
Злокозненный — ка́верзний, па́косний. **Злокозненный человек**—ка́верзник, ка.
Злонамеренный—злоумисний.
Злонравный—злосли́вий.
Злополучный, злосчастный — бідола́шний, безтала́нний, безду́льний, нещасний.
Злорадство—лиха́ втіха; злора́дство, ва.
Злословить—лихосло́вити.
Злоумышлять—зломи́слити, злий на́мір ма́ти на що. **Злоумышленный**—злоумисний.
Злоупотребить, злоупотреблять — надужи́ти, надужива́ти, на зле ужи́ти, зле ужива́ти, зловжи́ти, зловжива́ти.
Злоупотребление—зловжива́ння, ння.
Знаемо—зві́сно, ві́домо, зна́но. **Знаемый**—зна́ний.
Знакомить,-ся—знайо́мити, ся. **Знакомец, знакомка**—знайо́мий, знайо́ма.
Знакомство—знайо́мість, мости.
Знакомый—знайо́мий. **Быть знакомым**—зна́тися з ким, на чо́му (Я д о б р е з н а́ю с я н а п р а в а́ х).
Знак—знак, ку; призна́ка, ки; озна́ка, ки; (о т р а н ы)—шрам; (о т у д а р а)—синя́к; (п о с л е о с п ы)—ряботи́ння, ння. **Знаки достоинства**—клейно́ди, ів. **Разговаривать знаками**—на ми́гах говори́ти. **Знак препинания**—розді́ловий знак. **Цеховой знак** — чі́шка, ки.
Знаменатель—знаме́нник, ка.
Знамя—пра́пор, ра; стяг, гу.
Знание—знання, ння; знаття́, тт́я (К о л и-б з н а т т я́).
Знать—зна́ти, тя́мити. **Дать знать**—да́ти, пода́ти ві́стку, сповісти́ти. **Дать себя знать**—в тя́мки да́тися, в знаки́ да́тися. **Знать грамоте**—письме́нним бу́ти. **Знать толк в чем**—зна́тися на чо́му; II) зна́ти, ма́буть, десь (М а́ б у т ь, у ш к о́ л у х о д и в, щ о в с е з н а́ е).
Значение—значі́ння, ння; си́ла, ли; ва га́, ги́.
Значительно—зна́чно, чима́ло, дово́лі.
Значить—I) зна́чити, визнача́ти. **Что это значит**—що це зна́чить; II) ва́жити си́лу, вагу́ ма́ти. **Эти факты много значат**—ці фа́кти бага́то ва́жать, ма́ють вагу́.
Значиться—I) зна́читися; II) бу́ти вписаним. **Значится по книге**—впи́сано в кни́гу, до кни́ги.
Значок—значо́к, ка́.
Знающий—зна́ючий, тяму́щий.
Знающий—знаве́ць, вця.
Знобить—моро́зити, холоди́ти. **Знобит**—моро́зить, хо́лодом бере́.
Знобь—дрига́та, ти; дрижаки́, кі́в (о т х о л о д а).
Зной—спе́ка, ки; пеко́та, ти; жарота́, ти.
Зодчество—будівни́цтво, ва.
Зодчий—будівни́чий.
Золотник — I) (в е с) золотни́к, ка; II) кля́пка, ки; хли́пок, пка (в н а с о с а х); III) розподі́льник, пароросподі́льник (в п а р о в о й м а ш и н е).
Золотушный—золоту́шнивий.
Зольник—попільник, ка́. **Зольный**—попільни́й.
Зритель—I) тля́ча́ч, ча́; II) сві́док, дка.
Зрелище — видо́висько, ка; видо́вище, ща.
Зрелость—спі́лість, лости; сти́глість, лости; дости́глість, ости. **Аттестат зрелости**—атеста́т дости́глости, мату́ра.
Зрелый—I) спі́лий, сти́глий, доспі́лий, дости́глий; II) доро́слий. **Умом зрелый**—ро́зумом дійшлий.
Зрение—I) зір, зо́ру. **С моей точки зрения**—з мое́ї то́чки зо́ру, на мою́ ду́мку; II) виспіва́ння, ння; доспіва́ння, ння; достига́ння, ння.
Зрячий—видю́чий, зря́чий.
Зубец—зубе́ць, бця; ви́зубень, бня; за́зубень, бня (що вступає).
Зубило—I) зуби́ло, ла; II) шру́бень, бня.
Зубить—зуби́ти, визу́блювати; (м н о г о)—позу́бити, повизу́блювати; шруби́ти, пошруби́ти.
Зубоскалить—ска́лити, шкірити зу́би, глузува́ти з чо́го, ко́го. **Зубоскал**—скалозу́б, ба.
Зубрина—щерби́на, ни.
Зубчатый—зубча́тий, зубча́стий. **Зубчатое колесо**—па́лечне ко́лесо (в м а ш и н а х).
Зуб—зуб, ба. **Зубы передние**—пере́дні зу́би. **Зубы коренные**—ку́тні зу́би. **Зубы молочные**—моло́шні зу́би. **Сжать зубы**—зціпити зу́би. **Точить зубы**—гостри́ти зу́би. **Щолкать зубами**—кла́-

цати зубáми. **Лишиться зубов**—обеззýбіти.
Зудение—свербíння, ння.
Зыбкий—I) хитки́й, хибки́й; II) тря́ский, грузьки́й. **Зыбкое место**—трясовинá, ни.
Зять—I) зять, тя (дóччин чоловíк); II) швáгер (чоловíк сéстрин).

И

И (союз)—і, й, та (Іван і Петрó. Петрó й Павлó. Петрó та Семéн).
Ибо—бо, тому́ що, через те, що, тим що.
Игла—I) гóлка, ки; голóчка, ки. **Как на иголках**—як на шпичкáх; II) (у нек. жив.)—гóлка, щетúна, ни; колóчка, ки; III) (у растений)—хвоúна, ни; хвоїнка, ки; глúця, ці. **Иглица**—глúця, ці (для плетения сетей).
Иглистый—гольчáстий, терни́стий. **Игловатый**—колю́чий, гольчáстий, остюкувáтий.
Игнорировать—нéхтувати ким чим і що, ігнорувáти ким, чим, кого́, що.
Иго—ярмó, мá; кормúга, ги; невóля, лі.
Играние—грання, ння; граття, тя́.
Играный—грáний.
Играть—I) грáтися, бáвитися, веселúтися, пустувáти; II) грáти, вигравáти (Скрипка грáє); III) грáти, удавáти (Грáти серйóзного чоловíка); IV) грáти, шумувáти (про винó, тíсто й т. и.) (Винó грáє, шумúть). **Играет судьба**—дóля жартýє.
Игривый—жартовлúвий, жвáвий.
Игрок—грач, чá; ігрéць, еця́; (на бандýре)—бандури́ст, ста; (на кóбзе)—кобзáр, ря; (на скрипке)—скрúпник. **Игрок в карты**—картя́р, ра.
Игрушка—вúграшка, ки; цúцька, ки; забáвка ки. **Это для него игрушка**—це йому́ за вúграшку (лéгко зробúти).
Идеал—ідеáл, лу. **Идеальное число**—ідеáльне числó. **Простой идеал** (мат. термíн)—ідеáл первíсний.
Идея—ідéя, éї; дýмка, ки (Соціялістúчна ідéя, дýмка).
Идиот—ідіóт, та. **Идиотизм**—ідіотúзм, му.
Идти—I) іти, йти́ (іду́, ідéш, ідé). **Итти напрямик**—простувáти, прóсто йти. **Иттй прихрáмывая**—шкандибáти, шкатульгáти. **Итти следом**—слідкóм іти. **Идет слух, молва**—чýтка йде, поголóска йдé. **Идем, идемте**—ходíм, ходíмте. **Идет**—дóбре, гарáзд. **Сделайте это хорошо, идет?**—зробíть це гарáзд, дóбре? II) (счастье идет)—щастúть, ведéться, таланúть. III) **Идет к лицу**—лúчить.
Иждивение—утрúмання, ння; кошт, ту. **На моем иждивении**—на мойóму утрúманні, на мій кошт, моїм кóштом.
Иждивенец—утрúманець, нця.
Из—з, із, зі, зо. **Из всех сил**—яко мóга, чим дýжч, що сúли, з усíєї сúли. **Из-за**—з-за. **Из-за вас я поссорился с ним**—чéрез вас я посварúвся з ним. **Из-под**—з-пíд. **Работать из-за барыша**—працювáти для зúску. **Из этого следует**—з цьóго вихóдить.
Изба—хáта, ти; мáзанка, ки (из глúны). **Сборная изба**—збóрня, нi.
Избавить, избавлять, -ся—вúзволити, ся; вúзволяти, ся; вúрятувати, ся; вирятóвуватися, збýтися, позбýтися (лúха).
Избавление—визволéння, ння; рятýнок, ку.
Избегать, избегнуть—уникáти, уни́кнути, ухúлятися, ухилúтися (Ухúляється від обóв'язків), цурáтися (Він цурáється менé).
Избежание—уникáння, ння. **Во избежание**—уникáючи, ухúляючись від; щоб не, щоб уни́кнути.
Избездельничаться—розледащíти, розпаскýдитися.
Избивать, избить—I) вúбивати, вúбити; II) побивáти, побúти. **Избитый**—побúтий, знóшений. **Избитое выражение**—знóшений вúраз. **Избитая обувь**—стóптане взуття́.
Избирать, избрáть—вибирáти, вúбрати кого́, обúрати, обібрáти (Вибирáти на стáросту, на гóлову); (голосованием)—голосувáти (за кóго).
Избиратель—вúборець, рця.
Избирательный—вúборчий. **Избирательное право**—вúборче прáво, ва.
Избли́зи, избли́зка—збли́зу, збли́зька.
Изборóздить—покарбувáти, почеркáти.
Избрание—обрáння, ння. **Избирание**—вибирáння, ння; обирáння, ння.
Избранный—I) вúбраний, óбраний (на кóго, що); II) добúрний, вибóрчий. **Избранное общество**—добíрне товарúство, ства.
Избыток—достáток, тку; рóзкіш, коші; надвúшка, ки; зайвúна, ни́. **С избытком**—з лúшкою.
Изваяние—I) різьбá бá; різб'я́рство, ства; II) стáтуя, уї.
Изваять—вúрізати (из дерева), вúбити, вúлити (из металла), вúліпити, плю, íш, пить (из глúны).
Изведывать, изведать—вивíдувати, вúвідати, дізнавáти, дізнáти, зазнавáти,

зна́ти (чого́). **Изведанный**—ді́знаний.
Изверг—недо́людок, дка; кат, та; като́рга, ги.
Извергать, извергнуть—вики́дати, ви́кинути, ски́дати, ски́нути.
Извериваться, извериться—зневіря́тися, зневі́ритися (Я в тобі́ остато́чно зневі́рився).
Извернуть,-ся; извертывать,-ся—ви́вернутися, виверта́тися, ви́крутитися, викру́чуватися.
Извести, изводить—I) ви́вести, вивоо́дити; II) згуби́ти, стра́чувати, ни́щити кого́, що; III) потра́тити, перево́дити. **Извести средства**—потра́тити ко́шти.
Известие—зві́стка, ки; ві́сть, ті; ві́стка, ки. **Известия исполнительного комитета**—Ві́сті викона́вчого коміте́ту.
Известить, извещать—сповісти́ти, сповіща́ти, пода́ти, подава́ти зві́стку.
Известка, известь—ва́пно, на; ва́пна, ни. **Известковая печь**—я́ма, ми; го́рн, на. **Известковый**—ваппя́ний, ваппя́нець, нянця.
Известно—зві́сно, відо́мо, відо́ма річ. **Привесть в известность**—ви́яснити, з'ясува́ти. **Насколько мне известно**—оскі́льки мені́ відо́мо.
Известный по своим трудам—відо́мий своїми пра́цями, сла́вний зі своїх праць.
Известняк—ваппи́к, ку (камень).
Извет—доно́с, су; ви́каз, зу.
Изветшалость—зістарі́лість, лости. **Изветшалый**—зістарі́лий, зно́шений (Зно́шена оде́жа).
Извечный—предкові́чний, зпередві́чний.
Извещать, известить—повідомля́ти, повідо́мити, сповіща́ти, сповісти́ти, пода́ти, подава́ти зві́стку.
Извещение—повідо́млення, ння (про що); зві́стка, ки; оповістка, ки; ого́лоска, ки.
Извилина—кривина́, ни́; за́крут, ту; коліно́, на (реки).
Извилистый—крив и́й, кру́чений, колінкува́тий. **Извилистая река**—колінкува́та ріка.
Извинение—вибача́ння, ння; вибачі́ння ння; перепро́сини, ин. **Попросить извинения**—перепроси́ти, перепрошати кого́. **Извините**—ви́бачте, проба́чте (мені́).
Извинить, извинять—ви́бачити, ви́бачити, вибача́ти кому́ що, проба́чити, проба́чати, дарува́ти кому́ що (Дару́йте мені́ на цьо́му сло́ві).
Извлекать, извлечь—витяга́ти, ви́тягти, добува́ти, доо́ути. **Извлечь из опасности**—ви́рятувати. **Извлечь пользу**—ви́користувати, ви́користати, спожи́тковува́ти. **Извлекать корень** (матем.)—I) добувати ко́рінь, ко́ріпювати, витяга́ти, ко́рінь; II) (дерева)—корчува́ти, викорчо́вувати, викорчувати. **Извне**—зовні́, знадві́ру.
Извнутрь—з сере́дини.
Извозничать—фірма́нити, візникува́ти, чумакува́ти (на волах).
Извозчик—фу́рман, на; візни́к, ка́; підво́дчик, ка; чума́к, ка́ (на волах).
Изворачивать,-ся; изворотить,-ся—вивера́ти, ви́вернутися; ви́кручу́вати, ся; ви́крутити, ся; оберну́тися, оберта́тися.
Изворотливый—метки́й, виверткі́й, ви́крутень, тня.
Извратить, извращать—переверну́ти, перевера́ти, перекрута́ти, перекручувати (Промо́вець перекрути́в думки́). **Извращенный** (мысль, слово)—перекру́чений; (человек)—зіпсо́ваний.
Изгадить—ви́паскудити, спога́нити, зги́дити; (многих)—попаску́дити, погиди́ти. **Изгаживать**—випаску́джувати, позапога́нювати, позапаску́джувати.
Изгибчивость—гну́чкість, кости. **Изгибчатый**—гнучки́й.
Изгладить, изглаживать,-ся—I) ви́рівняти, ся; ви́гладити, ся; вирі́внювати, ся; вигла́джувати, ся; II) зни́кнути, зника́ти (Зни́кнути з пам'яти).
Изгнание—вигна́ння, ння. **Изгнанник,-ца**—ви́гнанець, нця; ви́гнанка, нки.
Изгнать, изгонять—ви́гнати, виганя́ти; (о многих)—повиго́нити, повиганя́ти.
Изгородь, изгорода—огоро́жа, жі; тин, ну; (з хворосту)—пліт, плоту; (с кольев)—частокіл, ко́лу. **Живая изгородь**—живопліт, плоту; обса́да, ди.
Изготавливать, изготовлять, изготовить—готува́ти, лашту́вати, зготува́ти, злашту́вати, ла́годити, нала́годити.
Изготовление—готува́ння, ння; ви́готування, ння.
Изгрязнить—забрудни́ти.
Изгуляться—зледащі́ти, розледащі́ти.
Издавать,-ся, издать,-ся—видава́ти, ся: ви́дати, ся.
Издавна, издревле—здавна, з да́вніх дасе́н, з да́внього ча́су, з да́вніх часів; (с незапамятных времен)—зпоконві́ку.
Издалбивать, издолбить—видо́вбувати, ви́довбати, подовба́ти, повидо́вбувати в чо́му.
Издалека, издали—здалека, здалеку, здаля, віддалеки́, оддалі́к, оддалеки́ (Весе́лі здалека пала́ти).
Издание—вида́ння, ння.
Издано—ви́дано. **Издано на мой счет**—

ви́дано мої́м ко́штом. **Издано на счет академии**—ви́дано ко́штом Акаде́мії.
Издатель,-ница—видаве́ць, вця; видавни́ця, ці.
Издательский—І) видавни́чий (Видавни́ча Спі́лка «Сло́во»); ІІ) видавців, видавни́цький (Видавни́цька спра́ва).
Издательское дело—видавни́ча спра́ва.
Издательство—видавни́цтво, цтва.
Издевательство—глум, му; знуща́ння, ння; нару́га, ги. **Это сплошное издевательство**—це цілкови́те знуща́ння.
Издеваться—глуми́тися, знуща́тися (Кати́ знуща́ються над на́ми).
Изделие—ви́ріб, робу (Механі́чні ви́роби).
Издельный—заді́льний.
Издергать, издергивать—пошарпати, ша́рпати, шмату́вати, пошмату́вати.
Издержать, издерживать,-ся—потра́тити, ся; тра́титися, витра́чувати, ся; ви́тратити, ся; витра́чуватися. **Издержаться до копейки**—ви́тратитися до копі́йки.
Издержка—ви́трата, ти; тра́та, ти; втра́та, ти. **Издержки производства**—ви́трати виробни́цтва.
Издичалый—здичі́лий, здича́вілий.
Издойки—ви́дійки, йок. **Издойный**—малодійний.
Издохнуть, издыхать—здо́хнути, здиха́ти; (много)—поздиха́ти, ви́здихати, повиздиха́ти (Всі тварини́ повиздиха́ли на чуму́).
Издыхание—кона́ння, ння; скона́ння, ння.
Изжарить—спекти́, засма́жити, спря́жити; (много) насма́жити, напря́жити (Спечі́ть чого́-не́будь. Засма́жити я́ечню, курча́. Спря́жити зе́рнят (подсолнухи).
Изжевывать, изжевать—пережо́вувати, зжува́ти, переже́вувати. **Изжевать жвачку**—переремига́ти.
Изжелта—жовтя́во, жовте́нько.
Изжечь, изжигать—спали́ти, спа́лювати, попали́ти, ви́палити, повипа́лювати (все на-чисто).
Изжить, изживать—І) прожи́ти, прожива́ти. **Целый век изжить (где-нибудь)**—звікува́ти; ІІ) зни́щити, ви́нищити (Зни́щити пога́ні зви́чки, непорозумі́ння і т. п.).
Изжога—зга́га, ги; печія́, ї.
Иззелена—зелене́нько, зеленкува́то, впозелень.
Иззубрить,-ся—ви́щербити, ся; пощерби́ти, позуби́ти. **Иззубриваться**—ви́щерблюватися (Позуби́ти пи́лку).
Иззяблый—зме́рзлий.
Излавливать, изловить,-ся—лови́ти, зло́влювати, пійма́ти, спійма́ти.
Излагать, изложить—викла́сти, ви́класти (Ви́класти пла́н заду́маної пра́ці).
Изладить, излаживать—зладна́ти, зладнува́ти, нала́годити, зла́годити, споряджа́ти (Зладна́ти спра́ву, як слід).
Изламливать, изломить, изломать,-ся—зло́млювати, злама́ти, лама́ти, зломи́ти, поламати, поломи́ти, розлама́ти, розломи́ти.
Излежалый—зле́глий; зале́глий (Зле́гле сі́но).
Излежаться, излеживаться—І) зле́жатися, зле́жуватися; ІІ) зледащі́ти, розлінува́тися.
Изленииться—зледащі́ти, розледащі́ти, розлі́нувати́ся, розлі́нитися (Без діла ле́гко розледащі́ти).
Излечение—лі́кува́ння, ння.
Излечивать—вилі́чувати, вигоювати (рану), вилі́ко́вувати. **Излечить**—вилі́чити, ви́гоїти, вилі́кувати.
Изливать, излить,-ся—І) вилива́ти, ви́лити, ллю, ллєш; ІІ) виявля́ти, ви́явити, вика́зувати, ви́казати, ви́явити. **Излить на кого милость**—ви́казати кому́ ла́ску.
Излиневать—пографи́ти, фло́, фи́ш.
Излишек—ли́шок, ку; зайвина́, ни; перебі́р, бо́ру (гро́шей). **С излишком**—з ли́шкою, над мі́ру, узайвину́.
Излишество—ро́зкіш, коші; надмі́р, ру.
Излишний—за́йвий, ли́шній. **Излишне**—за́йва руч, на́дто (слишком). **Излишняя переписка**—за́йве листува́ння. **Излишние разговоры**—за́йва балаканина́.
Излияние—І) ви́лив, ву; вилива́ння, нння; ІІ) ви́явлення, нння.
Изловчиться—привчи́ти, наби́ти ру́ку (в яко́му-не́будь ді́лі).
Изложение—ви́клад, ду; викладання, нння.
Изложенный—І) зазна́чений; ІІ) ви́кладений. **Вышеизложенный**—вищезазна́чений.
Излопаться—потріскатися, поре́патися (Ру́ки поре́пались від хо́лоду).
Излюбленный—улю́блений (Це його́ улю́блені те́ми).
Измалывать, измолоть—зме́лювати, змоло́ти; (много)—позме́лювати, помоло́ти.
Измельчить—подроби́ти, покроши́ти.
Измена—зра́да, ди.
Изменение—зміна, ни; переміна, ни; відміна, ни. **Изменение в личном составе**—переміна в особо́вому скла́ді

(персона́льному скла́ді). **Изменение расписания движения поездов**—зміна ро́зкладу ру́ху поїздів. **Во изменение**—на зміну.

Изменить, изменить,-ся—I) зміни́ти, ся; переміни́ти, ся; переина́кшити, ся; зміня́ти, ся; переміня́ти, ся; переина́чувати, ся; II) зра́дити, джу, диш, дить кого́, зра́джувати кого́. **Изменить закон**—зміни́ти зако́н. **Рука изменила**—рука́ схи́била.

Изменник,-ца — зра́дник, ка; зра́дниця, ці.

Изменничать—зра́джувати, джую, єш, є.

Изменничество—зра́дництво, ва. **Изменнически**—зрадли́во. **Изменнический**—зра́дницький, зра́дників.

Изменный—I) зрадли́вий, перемі́нний, змі́нливий.

Изменяемость—змі́нність, ности.

Измерение—ви́мір, ру; мі́ряння, ння; о́бмір, ру. **Измерение пространства**—ви́мір про́стору. **Измерение одночлена, многочлена**—ви́мір одночле́на, многочле́на. **Точное измерение**—то́чний по́мір.

Измеривать, измерять, измериться—мі́ряти, змі́ряти, ви́міряти, вимі́ряти, обмі́рювати, обмі́ряти. **Измеренный**—ви́мірений (мат. терм.).

Измеритель—мі́рник, ка; ви́мірник, ка.

Измерительный — вимі́рови́й. **Измерительный прибор**—при́лад для ви́міру, вимі́рови́й при́лад.

Изможде́ние—знеси́лення, ння; знемо́га, ги.

Измолот—умоло́т, ту; на́молот, ту; ви́молот, ту.

Изморить—I) заморі́ти, змордува́ти, ви́морити, ви́бавити, влю, виш, ить; II) ви́губити, ви́морити; (многих)—повигубля́ти, повигу́блювати, повимо́рювати (Ви́губили всіх мше́й).

Изморозь—па́морозь, зи.

Измучивать, измучить,-ся—змо́чувати, ся; змо́чити, ся; намо́чити, ся; знемо́гти, ся; знамага́тися (Не намо́чишся—не навчи́шся. Знемі́гся, змо́чився, працю́ючи над пі́ею те́мою). **Измученный**—знемо́жений (усталый), змордо́ваний (буквально замученный чем, кем).

Измыслить, измышлять—ви́гадати, вига́дувати, ви́мудрувати, вимудро́вувати ви́мислити, вимишля́ти (Вимудро́вує, щоб цього ре́мінь ста́ло на чо́боти).

Изнанка—ви́воріт, роту; спід, спо́ду. **На изнанку**—на ви́воріт.

Изнасилование — згвалтува́ння, ння.

Изнасиловать—згвалтува́ти.

Изнашивать, износить,-ся—зно́шувати, ся; носи́ти, ся; (об одежде)—обша́рпати, ся; (о сапогах)—сто́птувати ся. **Изношенный человек**—сто́птана, підто́птана лю́дина.

Изнеженный—ні́жний, ви́пещений, пе́щений.

Изнемогать, изнемочь—знемага́ти, знемогти́, упада́ти, упа́сти в си́лах, охлява́ти, охля́сти, охлянути, знеси́лювати, ся; знеси́литися, виснажа́тися, ви́снажитися. **Изнеможенный**—знемо́жений, знеси́лений (Впа́в знемо́жений раб).

Изнеможение—знемо́га, ги. **В изнеможении**—з неси́ли. **Изнемогать отчего**—знемага́ти від чо́го (з го́ря, доса́ди).

Износ—зніс, зно́су (Соро́чку до зно́су носи́ти).

Износок—обно́сок, ка; (чаще)—обно́ски, ів.

Изнурить, изнурять,-ся—змори́ти, ся; змо́рювати, ся; ви́снажити, ся; знеси́лювати, ся; знеси́литися. **Изнуренный**—змороче́ний, ви́снажений, спрацьо́ваний.

Изнутри—з сере́дини (Ха́та загорі́лася з сере́дини).

Изнывать, изныть—ни́ти, ма́яти, нуди́тися, ма́ятися.

Изо—з, зі, зо. **Изо дна**—зі дна́, з дна́. **Изо дня в день**—де́нь у де́нь, день при дне́ві. **Из-под залога освободить**—ви́купити з заста́ви. **Из этого следует**—з цього́ вихо́дить, виника́є, випли́ва́є.

Изобидеть—скри́вдити, джу, диш, дить; з'оби́дити, джу, диш, дить (кого́).

Изобилие—доста́ток, ку; ро́зкіш, коши; ряснота́, ти. **Жить в изобилии**—в доста́тках жи́ти.

Изобличать—ви́свідчити, ви́крити, показа́ти, дока́зувати. **Изобличать во лжи**—ви́вести на чи́сту во́ду.

Изображать, изобразить — виобра́жати, ви́образити, змальо́вувати, змалюва́ти, ви́явити, виявля́ти. **Изображать из себя**—удава́ти з се́бе (кого́, що).

Изобразительность — о́бразність, ности; образо́вість, вости. **Изобразительный,-но**—о́бразний,-но, образо́вий,-во.

Изобресть, изобретать—ви́найти, винахо́дити, відкри́ти, відкрива́ти. **Изобретенный**—ви́найдений.

Изобретатель,-ница—винахі́дник, ка; винахі́дниця, ці.

Изобретательность—винахі́дливість, вости; вига́дливість, вости.

Изобретение—ви́нахід, ходу; ви́найдення, ння.

Изолировать—відокре́млювати, відокре́-

мити, ізолюва́ти. **Строго изолировать**—сувóро відокре́мити, ізолюва́ти. **Изолировать провод**—ізолюва́ти про́від.

Изолятор—ізоля́тор, ра. **Изолятор фарфоровый** — ізоля́тор порцеля́новий. **Изоляция**—ізоля́ція, ції. **Строгая изоляция**—сувóра ізоля́ція.

Изоморфизм—ізоморфі́зм, зму. **Гелоедрический изом.**—голоедри́чний ізом.

Изразец, изразцы (мн. ч.)—ка́хля, лі; пошматува́ти, пошáрпати.

Изоржавелый—поржавíлий. **Изоржавелое железо**—поржавíле залíзо.

Изработаться—спрацюва́тися, ви́снажитися, ви́робитися.

Изразец, изразцы—ка́хля, лі; ка́хель, хля; (мн.)—ка́хлі, лів. **Изразцовый**—ка́хельний, кахля́ний.

Израсходование—витрача́ння, ння; ви́трата, ти.

Израсходывать—ви́тратити, витрача́ти. **Израсходованный**—потра́чений, ви́трачений.

Изредка—зрíдка, рíдко коли́, де́-коли, коли́ не коли́, врядúгоди.

Изрекать, изречь—ректи́, чу, чеш, че; мóвити, влю, виш, вить; промовля́ти, промóвити, проказувати, проказа́ти, сказа́ти (Промóв хоч словéчко ти, мое сердечко. Язик непрáвди не промóвить).

Изрубать, изрубить—порубáти, посікти́, зсікти́. **Изрубленный**—посíчений, порýбаний (А в тім візкý козáк лежúть порýбаний, пострéляний).

Изругать—ви́лаяти, облáяти, налáяти.

Изувечение—скалíчення, ння; знівечення, ння; (многих)—покалíчення, ння; поніве́чення, ння.

Изукрасить, изукрашивать — оздóбити, оздоблáти, прибрáти, прибирáти, закрáсити, закрашáти.

Изумительный—ди́вний, дивогля́дний, дивóзний, чудни́й. **Изумительно**—дивно, дивогля́дно.

Изумить, изумляться—здивувáти, ся; дивувáтися, ди́вом дивувáти; чудувáтися, зачудувáтися. **Изумленный**—здивóваний, зачудóваний.

Изумрудный—смарáгдóвий.

Изуродовать—знівечити, поніве́чити, скалíчити. **Изуродованный**—знівечений, скалíчений.

Изучать, изучить—вивчáти, ви́вчити, виýчувати, навчáтися, навчúтися. **Изучать украинский язык**—вивчáти українськóї мóви, українську мóву.

Изучение—ви́вчення, ння; наýка, ки; студіювáння (чогó).

Из'явить, из'являть—ви́явити, виявля́ти, ви́казати, виказýвати, показáти, показувати. **Из'явить согласие**—дáти згóду.

Из'явление—ви́явлення, ння; свíдчення, ння; ви́каз, зу. **Волеиз'явление**—ви́явволí.

Из'ян (убытóк)—шкóда, ди; вáда, ди; втрáта, ти; хи́ба, би; ганджá, жí. **С из'яном**—з вáдою, з ганджóю.

Из'яснение—вия́снення, ння; тлумáчення, ння; ви́явлення, ння.

Из'ятие—I) ви́лучення, ння; виймáння, ння (папéрів і ин.); II) (исключение)—ви́няток, тку; ви́ключення, ння; ви́мка, ки.

Изыскание—рóзвідка, ки; вишýкування, ння; дослíдження, ння; дознавáння, ння; розвíдування, ння. **Железнодорожные изыскания**—залізни́чне розвíдування.

Изысканность—добíрність, ности. **Изысканный**—I) добíрний, вишýканий; II) дíзнаний.

Изыскатель—дослíдник, ка; розвíдник, ка.

Изыскать, изыскивать—ви́шукати, вишýкувати, дійти́, дохóдити, розвíдати, розвíдувати, дізнáти, дізнавáти. **Изыскивать средства**—добирáти спóсобу. **Изыскать средства**—добрáти спóсобу; (деньги)—ви́шукати, знайти́ кóшти.

Изящество, изящность—красá, сúла; майстéрність, ности.

Изящный — дуже гáрний, крáсний. **Изящная литература**—крáсне письмéнство.

Икорный—íкряни́й.

Икота, икотка—íкáвка, ки; ви́кавка, ки.

Икра—I) íкрá, ри; íкри́на, ни (одно зерно); рáкова кáшка; II) ли́тка, ки; жи́жка, ки (часть ноги).

Ил—мул, лу; глéй, éю. **Наносной ил**—нáмул, лу. **Занести илом**—замýлити.

Или, иль—чи, або́, хíба. **Или-то**—або́ те. **Или** (то-бишь)—чи тó пак. **Ты или я**—ти або́ я. **Иль пути ему все заказаны**—чи йомý всі шляхи́ закáзано.

Иллюминировать—I) (огнем)—ілюмінýвати; II) (материей, красками) — розмальóвувати, розмалювáти, кольоруáти.

Иловатый—мулкувáтий, глеювáтий.

Именно—сáме, а сáме, сáме як, влáсне, як-то (В з'їзді брáли учáсть такí організáції, а сáме... (или) влáсне).

Именной—іменни́й. **Именной список**—іменни́й, поіменни́й спúсок, реéстр.

Именование—найменувáння, ння; іменувáння ння (Найменувáння матерія́лів, стáнцій і т. и.).

Именовать,-ся—іменувáти (кого), ся ким;

зва́ти, ся ким; називати, ся ким. **Именованный**—іменова́ний, назва́ний. **Именительный падеж**—називни́й відмі́нок, нка.

Иметь,-ся—ма́ти, ся. **Иметь значение**—ма́ти вагу́, си́лу. **Иметь на замечании**—ма́ти на уваз́і. **Иметь основание**—ма́ти ра́цію. **Иметь целью**—ма́ти на меті. **Имеется**—є. **Не имеется**—нема́ (нет), нема́є. **Иметь большое значение**—бага́то ва́жити. **Иметь в виду**—ма́ти на уваз́і. **Иметь в мыслях**—ма́ти на ду́мці. **Иметь действие**—ма́ти си́лу.

Имущественный — майно́вий. **Имущественное обеспечение**—майнове́ забезпе́чення. **Имущественное поручительство**—майнова́ запору́ка.

Имущество—майно́, на; добро́, ра; ма́єток, тка. **Движимое имущество**—рухо́ме майно́, рухо́мість, мости. **Недвижимое имущество**—нерухо́ме майно́, ма́єтність, ности (имение). **Государственное имущество**—держа́вне майно́. **Заповедное имущество**—заказне́ майно́. **Общественное имущество**—громад́ське майно́. **Пожалованное имущество**—дарова́не майно́; даровизна, ни. **Наследственное имущество**—спа́дщина, спадко́ве добро́, спа́док. **Родовое имущество**—ді́дична, ді́дівщи́на, ба́тьківщина; (от матери)—матери́чна.

Имущий—замо́жний, заміжний. **Имущие классы населения**—замо́жні кла́си насе́лення.

Имя—I) ім'я́, м'я; име́ння, ння; и́мення, ння; на́зва, ви; на́звисько, ка. **От моего имени**—від ме́не (Від ме́не про́сить його́ завіта́ти до нас). **По имени**—на ім'я́, на и́мення. **Имя, отчество, фамилия**—ім'я́, по ба́тькові, та прізвище; II) (известность)—сла́ва, ви.

Инако, инак, иначе—I) и́нше, ина́кше. **Иначе, как-нибудь**—як-не́будь и́нше, яко́сь и́нше; II) а то (Мовчи́, а то бу́деш би́тий).

Инвалид—інвалі́д, да.

Инвариант—незмі́нник, ка; інваріа́нт, нту. **Инвариантный**—інваріа́нтний, незмі́нний. **Инв. абсолютный**—інваріа́нт абсолю́тний. **Инв. групповой**—інваріа́нт групови́й. **Инв. дифференциальный**—інваріа́нт деференці́йний. **Инв. конечный**—інваріа́нт скінчений. **Инв. косой**—інваріа́нт скісни́й.

Инвентар—інвента́р, ря́. **Сельско-хозяйственный инвентарь**—реманє́нт, ту.

Инвентаризация—інвентариза́ція, ції.

Инвентарный—інвента́рний. **Инвентарная опись**—інвента́рний о́пис, су.

Инверсия—інве́рзія, ії. **Инверсийный**—інверзі́йний.

Индекс—ука́зник, ка; і́ндекс, су.

Индивидуальный—особи́стий, індивіду́а́льний. **Индивидуалист**—індивідуалі́ста. **Индивидуальное дело**—особи́ста спра́ва.

Индукция—інду́кція, ції. **Индукция математическая**—інду́кція математи́чна.

Иней—і́ней, и́ней, ею; на́мороз, зи.

Инертный—безвла́дний, іне́ртний.

Инерция—інерція, ії; безвла́дність, ности.

Инженер—інжене́р, ра. **Инженер-механик**—інжене́р-маха́нік, ка. **Инженер-строитель**—інжене́р-будів́ник, ка́.

Инициатива—почи́н, ну; ініціяти́ва, ви.

Инициатор—ініція́тор, ра.

Инкассировать—інкасува́ти. **Инкассо**—інка́со.

Инкогнито—інко́гніто, ни́шком (Він прийіха́в ни́шком).

Инкриминируемый — інкримінова́ний. **Ему инкриминируется**—йому́ інкримінова́но.

Иногда—и́ноді, и́нколи, ча́сом, де́-коли, поро́ю. **А иногда**—а як коли́, то.

Иногородец—з и́ншого мі́ста.

Иногородний—чужогоро́дній.

Иноземец,-мка—чужозе́мець, мця; земка, мки. **Иноземный**—чужозе́мний.

Иностранец,-нка—чужозе́мець, мця; мка, мки; чужи́нець, нця; чужани́н, на; чужа́нка, нки. **Иностранный**—чужозе́мний. **Иностранные языки**—чужозе́мні мо́ви.

Инспектор—інспе́ктор, ра. **Инспектировать** — інспекту́вати. **Инспекторский об'езд**—інспе́кторський об'їзд, зду.

Инспекция—інспе́кція, ції. **Инспекция охраны труда**—інспе́кція охоро́ни пра́ці. **Рабоче-Крестьянская Инспекция**—Робітни́чо-Селя́нська Інспе́кція.

Инстанция—інста́нція, ії.

Институт—інститу́т, ту. **Политехнический институт** — Політехні́чний інститу́т. **Институт народного хозяйства**—Інститу́т Наро́днього Господа́рства. **Институт Народного Образования**—Інститу́т Наро́дньої Осві́ти. **Институт Иностранных языков**—Інститу́т Чужозе́мних мо́в. **Институтский**—інститу́тський.

Инструктировать—інструктува́ти. (Його́ інструкто́вано до́бре в цій спра́ві).

Инструктор—інстру́ктор, ра (чо́го).

Инструкция—інстру́кція, ції.

Инструмент—інструме́нт, нту; струме́нт, нту; справи́лля, лля; прила́ддя, ддя; при́стрій, рою.

Инсургент—повста́нець, нця.

Интервал—переме́жок, жка; пере́рва, ви; інтерва́л, лу.

Интеграл—інтегра́л, лу. **Общий интеграл**—зага́льний інтегра́л. **Простой**

интеграл—про́стий інтегра́л. **Интеграл вероятности** — інте́грал імові́рности. **Неопределенный интеграл**—неозна́чений інтегра́л. **Определенный интеграл**—озна́чений інтегра́л. **Двукратный интеграл**—інтегра́л подві́йний. **Интегральное кооперативное общество**—інтегра́льне кооперати́вне товари́ство.

Интересный—ціка́вий, інтере́сний, заня́тний.

Интересоваться—ціка́витися, інтересува́тися. **Интересовать**—ціка́вити, інтересува́ти (Мене́ ця спра́ва ціка́вить).

Интерес—I) заціка́влення, ння; інтере́с, су (Кни́жку прочи́тано з інтере́сом); II) зи́ск, ку; кори́сть, сти; виго́да, ди; інтере́с, су; (материальный) (Він ма́є до ме́не інтере́с).

Интерпелировать—інтерпелюва́ти, вставля́ти. **Интерпеляция**—вста́влення, ння; інтерпеля́ція, ції.

Интранзитивный—неперехі́дний, інтранзити́вний (Інтразити́вна гру́па).

Интрига—I) ка́верза, зи; підкі́п, копу; інтри́га, ги; II) зав'язка (в драм. произв.).

Интриговать—крути́ти, коверзува́ти, баламу́тити, каламу́тити, інтригува́ти, зачі́пати, займа́ти кого́. **Интригант**—ка́верзник, ка; крутíй, ія́; баламу́т, та; інтрига́н, на.

Ипотека—іпоте́ка, ки; закла́д, ду (нерухомо́го майна́).

Иронический — іроні́чний, насмі́шкуватий, глузли́вий.

Ирония—іро́нія, ії; по́глумка, ки; глум, му.

Иск—позо́в, ву. **Иск пред'являть, пред'явить**—позива́ти, запізва́ти кого́, по́зов заложи́ти на ко́го.

Искажать, исказить—I) перекру́чувати, перекрути́ти, переина́чувати, переина́чити (факты, слова); II) псува́ти, ні́вечити, попсува́ти, поні́вечити (дело и т. п.).

Искажение—I) перекру́чування, ння; переина́чування, ння; II) псува́ння, ння; ні́вечення, ння.

Искалечивать, искалечить,-ся—калі́чити, ся; скалі́чити, ся; (о многих)—покалі́чити, поскалі́чувати.

Искание—шука́ння, ння; шукани́на, ни.

Искапывать, ископать—I) вико́пувати, ви́копати; II) покопа́ти, скопа́ти, ско́пувати, поско́пувати.

Искатель,-ница—шука́ч, ча́; -ка, ки; шука́льник, ка; ниця, ці. **Искатель приключений**—пройди́світ, та.

Искательство—запобіга́ння ла́ски, вле́сливість, вости; підле́сливість, вости.

Искать—шука́ти; (тихонько)—ни́шпорити, ша́рити. **Искать в суде**—позива́тися, доправля́тися, судо́м пра́вити. **Искать ощупью**—шука́ти по́мацки. **Искать предлога**—шука́ти за́чіпки, приче́пки, при́ключки.

Исключать, исключить,-ся—виключа́ти, ви́ключити, викида́ти, ви́кинути. **Исключая**—опрі́ч, виключа́ючи, за ви́нятком. **Исключить из списка**—ви́креслити (ви́ключити) із спи́ска.

Исключение—ви́няток, ку. **За исключением**—за ви́нятком. **Без исключения**—без ви́нятку. **Всем без исключения**—всі́м без ви́нятку. **Исключение составляет**—склада́є ви́няток.

Исключительность—ви́ключність, ности; винятко́вість, вости; виїмко́вість, вости. **Исключительно**—ви́ключно (Цю спра́ву дору́чено ви́ключно вам). **Исключительный**—винятко́вий, ви́ключний, виїмко́вий.

Исковать—ви́кувати, скува́ти.

Исковеркать—поні́вичити, перекрути́ти, покриви́ти, переина́чити.

Исковой—позо́вний. **Исковые издержки**—позо́вні ви́трати.

Исковырять—поколупа́ти, покопирса́ти.

Исколесить—об'їздити, обходи́ти, сходи́ти, ви́ходити, ви́гасати, оббі́гати.

Искомый—шу́каний.

Искони—споконві́ку, спервопоча́тку, спередві́ку. **Исконный**—споконві́чний.

Искоренить, искоренять — ви́коренити, викореня́ти, зни́щити, зни́щувати, виво́дити, ви́вести, виво́джувати; (много)—повикореня́ти, позни́щувати, повиво́джувати, ви́нищити, ви́коренити.

Искоса—ско́са, скри́ва.

Искра—і́скра, ри; (при ковке железа)—ци́ндра, ри; (от камня)—ска́лка, ки; (отражение солнечных лучей на снегу или на воде)—ска́лка, го́лка.

Искренний—щи́рий, щиросе́рдний. **Искренность**—щи́рість, рости.

Искривление—ви́кривлення, ння; ви́крив, ву.

Искрогаситель—іскрога́сник, ка.

Искромсать—почикри́жити.

Искупать, искупить—I) викупа́ти, ви́купити; II) поку́тувати, споку́тувати (вину); III) (в воде)—ви́купати, скупа́ти (в чім).

Искус—про́ба, би; спро́ба, би.

Искусать—покуса́ти.

Искусить, искушать—I) спокуси́ти, спокуша́ти, підве́сти на спокусу, підво́дити на споку́су; II) дійти́, доходи́ти,

дізна́тися, дізнава́тися (до чо́го), досві́дчитися, пересві́дчитися (в чо́му).

Искусник—I) мите́ць, тця́; мисте́ць, тця́; II) штука́р, ря́.

Искусно—шту́чно, майсте́рно, вмі́ло, хи́тро. **Искусный**—I) вмі́лий, вправний; II) шту́чний, майсте́рний.

Искусственность—шту́чність, ности; ро́бленість, ности;

Искусственный — шту́чний, ро́блений. **Искусственный смех**—ро́блений сміх. **Искусственное освещение** — шту́чне освітлення. **Искусственные сооружения**—шту́чні будо́ви, спору́дження.

Искусство—мисте́цтво, ва. **Изящные искусства**—кра́сне мисте́цтво.

Искушение—споку́са, си; підма́нювання, ння; поку́са, си; споку́шення, ння.

Испакостить — спаску́дити, спога́нити, зні́вечити. **Испакощенный**—спаску́джений, зні́вечений.

Испарение—I) парува́ння, ння; II) па́ра, ри; ви́пар, ру. **Испарина**—пі́т, по́ту.

Испарить,-ся—ви́парити, ся; ви́парувати, ся; випаро́вувати, ся; парува́ти (Вода́ ви́парилась. Весно́ю земля́ випаро́вується).

Испахать—з'ора́ти, ви́орати, повиво́рювати, позо́рювати.

Испачкать—забрудни́ти, закаля́ти, покаля́ти, замазати. **Испачканный**—брудни́й, забру́днений.

Испестрить, испестрять — ви́мережити, мере́жати; (краскам и)—вицяцько́вувати; (гвоздя́м и) — вицвяхо́вувати. **Испещренный**—мере́жаний, ви́мережаний, крапча́стий.

Испечь—спекти́, ви́пекти; (м н о г о)—повипіка́ти. **Испеченный** — ви́печений, спе́чений.

Испивать, испить—випива́ти, ви́пити.

Исподволь—пома́лу, пово́лі, покво́лом.

Исподлобья—з-під ло́ба.

Исподний—спідній.

Исподтишка—ни́шком, сти́шка, спідти́ха, ти́шком-ни́шком.

Исполин—ве́летень, тня. **Исполинский**—велете́нський.

Исполнение—викона́ння, ння. **Привести в исполнение**—ви́конати.

Исполнитель—викона́вець, вця.

Исполнительный—I) викона́вчий. **Исполнительный Комитет**—Викона́вчий Комі́тет; II) спра́вний. **Исполнительный служащий**—спра́вний службо́вець.

Исполнить, исполнять—ви́конати, вико́нувати, зробити, робити, відбу́ти, відбува́ти. **Исполнять обязанности**—вико́нувати обо́в'язки. **Исполнить решение суда**—ви́конати прися́д. **Исполнить дело**—ви́конати, зроби́ти спра́ву. **Исполнять, исполнить волю, желание**—чини́ти во́лю, бажа́ння, вво́лити, вволі́ти во́лю. **Исполнить слово**—додержати слова, спра́вдити сло́во.

Исполняющий—той, що вико́нує; вико́нуючий. **Исполняющий обязанности**—вико́нуючий обо́в'язки, засту́пник, наказний.

Использовать—ви́користати, використо́вувати. **Использование**—використо́вування, ння; ви́користання, ння.

Испортить,-ся—зіпсува́ти, ся; зні́вечити, поні́вечити, ся. **Испорченный**—зіпсо́ваний, попсо́ваний, зні́вечений.

Испорченность—зіпсо́ваність, ности.

Исправить, исправлять—попра́вити, поправля́ти, спра́вити, справля́ти, напра́вити, направля́ти що, ла́годити, пола́годити; (м о р а л ь н о)—шанува́тися. **Исправлять должность**—заступа́ти кого́ на поса́ді, пра́вити за ко́го.

Испрашивать, испросить—проси́ти, попроси́ти, прохати, попрохати.

Испробовать—спро́бувати, попро́бувати, ви́пробувати, скуштува́ти, покушту́вати (П о к у ш т у́ й т е ц і є́ і с т р а́ в и).

Испуг—ляк, ку; переля́к, ку; жах, ху; перепо́лох, ху; сполох, ху.

Испугать,-ся—зляка́ти, ся; наля́кати, ся; жахну́ти, ся; переляка́ти, ся; сполоха́ти, ся; (о м н о г и х)—поналя́кувати, попереля́кувати, посполо́хувати (С п о л о́ х а в г о р о б ц і́ в н а г о р о́ д і).

Испуганный—зля́каний, переля́каний.

Испытание—I) і́спит, ту; II) спро́ба, би; про́ба, би. **Испытание материалов**—спро́ба матері́ялів.

Испытатель—випро́бувач, ча.

Испытать, испытывать—I) спро́бувати, про́бувати, ви́знати, визнава́ти, ви́відати, вивідувати; II) зазна́ти, зазнава́ти. **Испытать нужду, счастье**—зазна́ти ли́ха, ща́стя. **Испытанный**—ді́знаний, спро́буваний, досві́дчений.

Исскоблить—зскре́бти, ви́скребти; (м н о г о)—повискрі́бувати.

Исследование—досліджування, ння; дослі́дження, ння; до́слід, ду; ро́звідка, ки. **Научное исследование**—наукова ро́звідка.

Исследователь,-ница—дослі́дник, ка; дослі́дниця, ці; розві́дувач, ча; розві́дувачка, чки.

Исследовать, исследывать — дослі́дити, дослі́джувати, розві́дувати, розві́дати.

Иссера—сіре́нько, сі́раво.

Иссохнуть, иссыхать—I) ви́сохнути, ви́сохти, висиха́ти, посо́хнути, посхну́ти (С т р у м о́ к ви́с о х. Де р е́ в а п о з а с и х а́ л и і т. д.); II) змарні́ти, мар-

ніти, со́хнути, висиха́ти, помарні́ти (Помарні́ли ми обо́є. Як без те́бе з го́ря висиха́ю).
Исстари—зда́вна.
Исступление—нестя́м, му́; несамови́тість, тости. **Закричать в исступлении**—закрича́ти в нестя́мі.
Исступленный — нестя́мний, несамови́тий.
Иссяклый—ви́сохлий.
Истаскать, истаскивать — зноси́ти, поша́рпати. **Истасканный**—зно́шений, поно́шений, поша́рпаний.
Истекать, истечь—I) витіка́ти, ви́текти, вилива́тися, ви́литися. **Истечь кровью**—зійти́ кро́в'ю; II) (о времени)—мина́ти, вихо́дити, мину́ти, прохо́дити, кінча́тися. **Истечение срока**—скі́нчення те́рміну. **Истекший срок**—мину́лий те́рмін.
Истерзать—розшматува́ти, розша́рпати.
Истерзаться—зму́читися, змордува́тися.
Истерика—гістері́я, рії.
Истесать—ви́тесати, виті́сувати.
Истец—пози́вач, ча; позо́вник, ка; позива́льник, ка.
Истина—і́стина, ни; пра́вда, ди. **Говоря по истине**—пра́вду ка́жучи. **Истинно**—спра́вді, пе́вно.
Истлевать — зотліва́ти, гни́ти, згнива́ти, трухля́віти, тру́хнути, зотлі́ти, згни́ти, спорохні́ти. **Истлевший** — зотлі́лий, трухля́вий, спорохні́лий і т. д.
Истолкование—тлума́чення, ння; товма́чення, ння; вия́снення, ння. **Истолкователь**—тлума́ч, ча́; товма́ч, ча́.
Истолковать, истолковывать—тлума́чити, ви́тлумачити, ви́товмачити, товма́чити, ви́яснити.
Истолочь—стовкти́, потовкти́.
Истомить—втоми́ти, змори́ти, потоми́ти, ви́морити. **Истомиться от ходьбы**—підби́тися. **Истома**—уто́ма, ми; млі́сть, мло́сти; знемо́га, ги́. **Истомиться от хлопот**—переклопота́тися.
Истопник—топі́льник, ка; гру́бник, ка.
Историк—істо́рик, ка; дієпи́сець, сця.
История—I) істо́рія, рії; дієпи́с, су; II) ока́зія, зії (От попа́в у ока́зію). **История всемирная**—істо́рія всесві́тня. **История украинская**—істо́рія украї́нська. **История всеобщая**—істо́рія зага́льна. **История средних веков**—істо́рія середневі́чна. **История новая, новейшая**—істо́рія нові́ша, нові́тня, найнові́ша. **История древняя**—історі́я да́вня, стара́. **Исторический**—істори́чний.
Источник—джере́ло, ла; (иногда)—крини́ця, ці; ко́панка, ки. **Из достоверных источников**—з пе́вних джере́л.
Истощалый—змарні́лий, охля́лий, ви́снажений, нужде́нний, ви́роблений, спрацьо́ваний.
Истощать, истощить—I) висна́жувати, ви́снажити, охлява́ти, охля́ти; II) виче́рпувати, ви́черпати. **Истощенный**—змарні́лий, зму́чений; ви́черпаний
Истощение—I) ви́снаження, ння; ви́силення, ння; II) (средств)—ви́трата, ти; ви́черпання, ння.
Истребитель—нищи́тель, ля; згу́бник, ка.
Истребить, истреблять—зни́щити, ни́щити, згуби́ти, губи́ти, зве́сти, зво́дити, ви́вести, виво́дити, ви́нищити; (отравой)—ви́троїти, витро́ювати́, ви́бавити, вибавля́ти.
Истребление—стра́та, ти; зни́щення, ння; ви́гублення, ння.
Истребовать—ви́правити.
Истый—спра́вжній, правди́вий, ді́йсний, са́ме той.
Истязать—мордува́ти, катува́ти, му́чити. **Истязание**—мордува́ння, ння; катува́ння, ння. **Истязатель**—ка́т, та.
Исходатайствовать — ви́клопотати, вистаратися. **Исходатайствование** — ви́клопотання, ння; ви́старання, ння.
Исходить—вихо́дити. **Исходный**—вихідни́й. **Исходная точка**—вихідна́ то́чка.
Исходящий—вихі́дний, виписни́й. **Исходящий журнал**—журна́л вихідни́х папе́рів.
Исхудалый—сху́длий, змарні́лий.
Исхудать, исхудеть—сху́днути, змарні́ти, з ті́ла, з лиця́ спа́сти.
Исцелительный—сцілю́щий.
Исчезать, исчезнуть—щеза́ти, зника́ти, пропада́ти, пропа́сти. **Исчезновение**—зни́кнення. **Исчез безследно**—пропа́в без ві́сти.
Исчерпать, исчерпывать—ви́черпати, виче́рпувати. **Исчерпывающие данные**—виче́рпуючі да́ні.
Исчисление—чи́слення, ння; рахува́ння, ння; лічба́, би́.
Исчислить, исчислять—ви́рахувати, порахува́ти, вирахо́вувати, полічи́ти, ви́лічити.
Исшелушить—ви́лущити.
Итак, и так—I) о́тже; II) то, вихо́дить, зна́чить. **И так далее**—і таке́ и́нше, то́-що, і та́к да́лі.
И тем более—і поготі́в. **И тому подобное**—то́-що.
Итог—пі́дсумок, ка. **Итого, в итоге**—ра́зом.
Ишь, ишь-ты—а́ч, ба́ч, чи ба́.
Июль—липень, пня. **Июльский**—липне́вий.
Июнь—че́рвень, вня. **Июньский**—червне́вий

К

К—до, на. **К дому**—додо́му. **К брату**—до бра́та. **Стать, обратиться, идти, направиться к стене, огню**—ста́ти, оберну́ться, йти, попростува́ти до сті́нки, до му́ру, до огню́. **Прилепить к чему**—приліпи́ти до чо́го. **К чему клонится**—до чо́го йде́ться, на що́ поверта́є. **К вопросу о**—до пита́ння про. **К чему это**—до чо́го це, на́що це? **К руководству**—до керува́ння. **К сведению и исполнению**—до ві́дома й викона́ння. **К слову**—до ре́чи. **К сожалению**—на жа́ль. **К крайнему сожалению**—на превели́кий жаль. **К тому-же**—до того́-ж. **К тому сроку**—на то́й те́рмін. **К этому времени**—під це́й час. **К вечеру**—над ве́чір. **К утру**—під ра́нок. **К востоку**—на схі́д; **к западу**—на захі́д; **к югу**—на пі́вдень; **к северу**—на пі́вніч. **К определенному сроку**—на ви́значений (пе́вний) те́рмін. **К неуклонному исполнению**—до неухи́льного викона́ння. **К чорту!**—к бі́су!

Кабак—шино́к, нку.

Кабала—нево́ля, лі; кріпа́цтво, ва.

Кабальный—кріпа́цький, невільницький.

Кабатчик—I) шинка́р, ря; шинка́рка, ки; II) гульта́й, я́я; п'яни́ця, ці.

Кабацкий—шинка́рський, шинко́вий.

Кабель—ка́бель, ля.

Кабельный—кабе́льний. **Кабельный завод**—кабеля́рня, ні.

Кабинет—кабі́нет, ту.

Каблук—I) підбо́р, ра; ко́рок, рка; II) закаблу́к, ка.

Кабы—як-би́, коли́-б, коли́-б-то.

Кавалерист — кінно́тчик, ка; кавалери́ст, та.

Кавалерия—кінно́та, ти; кавале́рія, ії. **Кавалерийский**—кінно́тний, кавалери́йський.

Кавардак—I) розга́рдіяш, шу́; колотне́ча, чі; II) гу́ща, щі; фус, фу́су; III) міша́нина, ни.

Каверза—ка́верза, зи; (ч а щ е)—ка́верзи, рз (стро́їти); бі́гли, ів; ви́крутні, ів. **Каверзить**—коверзува́ти, крути́ти.

Кадка—ді́жка, ки; ді́жечка, ки; діжа́, жі́ (д л я т е с т а); бо́дня, ні (с к р ы ш к о ю и з а м к о м); ли́півка (д л я м е д а); шапли́к, ка́.

Кадочник—бо́ндар, ря.

Каждогодно—що-ро́ку, що-рі́к. **Каждодневно**—щоде́нно, що-дня́. **Каждодневный**—щоде́нний.

Каждый—ко́жний, ко́ждий, уся́кий, жо́дний, жо́ден, жа́дний, жа́ден. **Каждый вечер, день, год, раз**—що-ве́чора, що-дня́, що-ро́ку, що-ра́зу, ра́з-у-ра́з. **Решительно каждый**—кожні́сінький. **Каждую ночь**—ні́ч-у-ні́ч, що-но́чи. **Каждый час**—ко́жної годи́ни, що-годи́ни.

Кажется—здає́ться, либо́нь, ма́буть. **Я, кажется, не успею**—я, здає́ться, не вспі́гну. **Он, кажется, не придет**—він, либо́нь, не прийде.

Казак—коза́к, ка́.

Казарма—каса́рня, ні; каза́рма, ми. **Неделя помощи красной казарме**—ти́ждень допомо́ги черво́ній каса́рні.

Казаться—здава́тися, видава́тися, мрі́ти, маячі́ти, бовваніти.

Казенный—скарбо́вий, казе́нний. **Казенное имущество**—скарбове́ майно́.

Казна—скарб, бу; ка́зна, ни. **Казнохранилище**—скарбни́ця, ці. **Казнохранитель**—скарбівни́чий, чого.

Казначейство—скарбни́ця, ці. **Казначей**—скарбни́к, ка́. **Главный казначей**—головни́й скарбни́к.

Казнить,-ся—кара́ти, ся.

Казнь—ка́ра, ри. **Смертная казнь**—ка́ра на го́рло.

Казус—приго́да, ди; оказія, ії, дучасія, ії. **Казусный**—чудасі́йний, чудерна́цький.

Каково—I) як. **Каково вам живется**—як ся ма́єте; II) ач, чи ба́, чи ти ба́.

Какой, каковой—яки́й. **Какой-нибудь**—яки́й-не́будь, де-який, аби́-який, ся-ки́й-таки́й. **Какой-нибудь из нескольких**—котри́йсь, котри́й-не́будь. **Какой-то**—яки́йсь, яки́йсь-то. **Какой угодно**—який-будь, бу́дь-який. **Какой ни есть**—яки́й є.

Как—I) як, як-то; II) ко́ли, я́к. **Как-будто, как-бы**—бу́цім, на́че, нена́че, ніби, мов, либо́нь. **Как бишь**—яко́сь, як бо́, як це́. **Как бы не так**—та ба́, оце́, от це, але́. **Как бы то ни было**—як би́ то там не було́. **Как видно**—зна́ти, ма́буть. **Как вдруг**—як о́сь, коли ра́птом. **А он как разсердится!**—як не розсе́рдиться! **Как крикнет**—як не кри́кне. **Как должно**—як тре́ба, як годи́ться. **Как можно скорей**—як-най-пви́дче, що-найшви́дче. **Как-нибудь**—як-не́будь, аби́ як, ся́к-так. **Как ни как**—як не як. **Как нарочно**—як на те́, як навми́сне. **Как попало**—аби́ як, як не́будь. **Как придется**—як прийдеться. **Как следует**—як слі́д, до ладу́, гара́зд, до́бре. **Кое-как**—аби́ як, як не́будь, ся́к-так. **Как-то**—I) яко́сь, яко́сь-то; II) а са́ме. **Как угодно**—I) про ме́не, як зна́єте; II) як завго́дно. **Так как**—через те́ що; тому́ що. **Как толь-**

ко—тільки що. **Кое-как**—аби́ як. **Как есть**—зо́всім. **Как-раз в это время**—са́ме (в) під цей час, саме тоді. **Как-раз кстати**—са́ме до ре́чи. **Как следует поступить**—як слід вчини́ти. **Как-бы так сделать**—я́к би його зроби́ти.

Каланча—ба́шта, ти; ве́рх, ху.

Калека—калі́ка, ки. **Калеченый**—скалі́чений, покалі́чений.

Календар—календа́р, ря́. **Календарный план**—календа́рний пла́н, ну.

Каление—розпіка́ння, ння; гартува́ння, ння.

Каленый—I) гарто́ваний; II) розпе́чений; III) пря́же́ний (зерня́та, горі́хи). **Каленые орехи**—пряже́ні горі́хи.

Калибер, колибр—ро́змір, ру; калі́бер, бру.

Калильный—гарто́вний (про вого́нь тощо). **Газо-калильный**—газожа́ристий, накарбо́ваний га́зом.

Калитка—фі́ртка, ки.

Калить,-ся—I) розпі́кати, ся; II) гартува́ти, ся; III) сма́жити, ся; пря́жити (овоч).

Калий—вапне́ць, еця́; ка́лій, ія.

Каллиграфия—красно́пис, су; калігра́фія, ії.

Каломель—хло́риста ртуть (-тої -ти); соля́н, ну́.

Калоша—гало́ші, о́ш; (р е ж е)—кало́ша, ші; гало́ша, ші.

Кальций—вапни́к, ку. **Кальцинировать**—перепа́лювати на ва́пну, вапни́ти. **Кальцинация**—зва́пнення, ння.

Кальщик—гарті́вник, ка.

Калякать—гомоні́ти, патя́кати, базі́кати (Б а з і́ к а є х т о й о г о́ з н а́ є, щ о).

Камвольный—камво́льний.

Камедь—ка́медь, ди; гу́ма, ми. **Вишневая камедь**—гле́й, ю; кле́й, ю.

Каменеть—кам'яні́ти.

Каменистость—кам'яни́стість, стости; камени́стість, стости.

Каменистый—каменя́стий, камени́стий.

Каменный—кам'яни́й, камі́нний. **Каменная липа**—чере́мха. **Каменная соль**—ка́м'янка, кам'яна́, льодова́ сіль. **Каменный дом**—кам'яни́ця, ці. **Каменная стена**—му́р, ру. **Каменный уголь**—кам'яни́й ву́гіль, земляне́ ву́гілля.

Каменоломня — каміноло́мня, ні; каміня́рня, ні. **Каменолом**—каменя́р, ра́; каміня́р, ра́; каміноло́м, ма; каменоло́м, ма.

Каменотес—камінотéс, са; каміносі́чець, чця.

Каменщик—му́ляр, ра.

Камень—ка́мінь, ка́міня, ка́меня. **Адский камень**—пеке́льний ка́мінь. **Драгоценный камень**—дорогоці́нний ка́мінь, самоцві́т. **Камень преткновения**—прити́чина. **Краеугольный камень**—наріжний ка́мінь. **Мельничный камень**—камі́нь млинови́й, жо́рен, рна. **Подводные камни**—кли́пні, ів. **Точильный камень**—бру́с, са; брусок, ска; точи́ло, ла.

Камера—ка́мера, ри; комо́ра, ри. **Примирительная камера**—прими́рча (миро́ва) ка́мера.

Камеристка—поко́ївка, ки.

Кампания—по́хід, хо́ду. **Шведская кампания**—шве́дський по́хід, кампа́нія, ії. **Кампания по ликвидации неграмотности**—кампа́нія ліквіда́ції неписьме́нности.

Камфора—камфора́, ри́.

Камфорка—I) фаєрка, ки; II) камфо́рка, ки.

Камыш—очере́т, ту; коми́ш, шу; палки́ (цвіт). **Камышник**—комиші́, очерети́; III) (п т и ц а) Parus biarmicus—очере́тянка, ки. **Камышевый**—камише́вий, очере́тяний.

Канава—рів, ро́ву; рівча́к, ка́; кана́ва, ви; фо́са, си (П р о р і́ з а т и ф о́ с у д л я л ь о́ х у); дільни́ця, ці (р і в з а с е л о́ м, д е п о ч и н а́ є т ь с я п о́ л е); ришто́к, ку́ (д л я з б і́ г у в о́ д и н е в е л и́ ч к і р і в ч а к и́ к о́ л о х а́ т и, к л у́ н і і т. и.).

Канал—I) кана́л, лу; перекі́п, ко́пу; кана́ва, ви; II) прото́ка, ки (для кораблі́в); III) жи́ла, ли; про́від, воду (а н а т о м.).

Каналья—пога́нець, нця; паску́да, ди. **Канальство**—паску́дство, ва; пога́нство, ва. **Канальский**—паску́дний.

Канат—кана́т, та; мо́туз, за; кодо́ла, ли (для порона); во́лок, ка (тяга́ти копи́ці).

Кандалы—кайда́ни, нів; зако́ва, ви; пу́то, та; колодки́, о́к (дерев'я́ні) (Т я́ ж к о в п а́ с т и у к а й д а́ н и).

Каникулы—вака́ції, цій. **Каникулярный**—вакаці́йний.

Канитель—тягани́на, ни; (б у к в а л ь н о)—тонка́ срі́бна або золота́ пи́тка для гаптува́ння.

Канифоль—живи́ця, ці; калифо́нія, ії.

Канонада—гарма́тне стріля́ння, гарма́тна стріляни́на, конона́да, ди.

Канонизант—канонізáнт (м а т. т.).

Канонир—пушка́р, ря́; гарма́ш, ша́.

Канонический—канони́чний. **Канонический ряд**—канони́чний ря́д. **Каноническое уравнение**—канони́чне рі́внення. **Каноническая система**—канони́чна систе́ма. **Каноническая форма**—канони́чна фо́рма (м а т. т е р м.).

Канун—передде́нь, дня́. **Накануне**—напередо́дні, впередде́нь. **Канун базара**—підто́ржа, жа.

Кануть—І) пропа́сти, зни́кнути, потону́ти. **Как у воду канул**—як у во́ду зни́к, впав; як вода́ зми́ла. **Кануть в вечность**—потону́ти навіки; ІІ) ка́пнути, кра́пнути.

Канцелярист—канцеляри́ста, сти; пи́сар, ря; писарчу́к, ка́ (що вчи́ться). **Канцелярия**—канцеля́рія, ії. **Начальник канцелярии**—нача́льник канцеля́рії. **Заведующий канцеляриею**—завідувач канцеля́рії. **Общая канцелярия**—зага́льна канцеля́рія.

Канцелярский—канцеля́рський. **Канцелярские принадлежности**—канцеля́рське прила́ддя. **Канцелярские расходы**—канцеля́рські вида́тки.

Канючить—кану́чити, чига́нити.

Капиллярный—капіля́рний, во́лосний, волосі́нний. **Капиллярность**—капіля́рність, ности; во́лосність, сности; волосі́нність, ности.

Капитал—капіта́л, лу; (вообще)—гро́ші, ей (денежный капитал); ска́рб, бу (капитал в ценностях). **Наличный капитал**—нали́вний капіта́л, гото́ві гро́ші, готівка (наличные деньги). **Капитал собственный**—капіта́л вла́сний. **Капитал занятый**—капіта́л пози́чений. **Капитал оборотный**—капіта́л оборо́тний. **Капитал основной**—капіта́л основни́й. **Капитал аммортизационный**—капіта́л аморти-заці́йний.

Капитализация—капіталіза́ція, ії.

Капиталист—капіталі́ст, та. **Капиталистический**—капіталісти́чний. **Капиталистический строй**—капіталісти́чний у́стрій, рою; ІІ) багати́р, ря́ (уже, чем капиталист); ду́ка, ки (грошови́тий чолові́к).

Капитальный—капіта́льний, грунто́вний, головни́й (Капіта́льна стіна́).

Капкан—капка́н, на (Капкани наставля́ти); па́стка, тки.

Каплоухий—коротко́ухий, клопову́хий, карна́ухий.

Капля—ка́пля, лі; кра́пля, лі; ця́та, ти. **Капнуть**—ка́пнути, кра́пнути (Дощик кра́пне й переста́не).

Каприз—вередува́ння, ння; капри́зи, зів; при́мха, хи; (чаще мн.)—при́мхи, ів; забага́нки, нок; ви́тівки, вок.

Капризничать (перебирать)—капризува́ти, вередува́ти; (выдумывать)—вига́дувати; гі́дзкатись, при́мхати; (упрямиться)—норови́тися. **Капризный**—вередли́вий, вига́дливий, примхли́вий, капри́зний.

Карабкаться—де́ртися, дра́патись (Ви́дралися на са́мий ве́рхгори́).

Караван—карава́н, ну; ва́лка, ки.

Карандаш—карандаш, ша́; оливе́ць, вця; олове́ць, олівця́.

Карантин—каранти́н, ну.

Карать—кара́ти. **Карательный**—ка́рний. **Карательные органы Республики**—ка́рні о́ргани Респу́бліки.

Караул—І) сторо́жа, жі; ва́рта, ти; ча́ти, ча́т. **Стоять на карауле**—бу́ти на ва́рті, на ча́тах, вартува́ти. ІІ) **Караул!**—гва́лт! рятуйте! **Кричать караул**—на гва́лт крича́ти. **Карауление**—вартува́ння, ння. **Начальник караула**—нача́льник ва́рти, варті́вни́чий.

Караулить—вартува́ти, чатува́ти.

Караулка—сторо́жка, ки; варті́вня, ні.

Карман—кише́ня, ні. **Пустой карман**—поро́жня кише́ня. **Держи карман**—наставля́й кише́ню; овва! **Не по карману**—не по гро́шах. **Набить карман**—забагатіти, напха́ти кише́ню.

Карманный—кишенько́вий. **Карманные деньги**—кишенько́ві гро́ші, похі́пна копі́йка.

Карта—ка́рта, ти; ка́ртка, ки. **Географическая карта**—ма́па, пи (Політи́чна ма́па Украї́ни).

Картавить—гаркава́вити. **Картавление**—гаркавлі́ння, ння. **Картавость**—гаркавка, ки; гаркаві́сть, вости. **Картавый**—гаркаві́й, гаркаве́ць, вця.

Картина—карти́на, ни; о́браз, за; малю́нок, ка (рисунок).

Картон—карто́н, ну; бібу́ла, ли (Швець у чо́боти поклав бібу́лу замі́сть шкіри); тектура, ри.

Картофель—карто́пля, лі; бараболя́, лі. **Картофелина**—картопли́на, ни. **Картофельный**—карто́пляний. **Картофельная мука**—карто́пля́не бо́рошно (крохма́ль).

Карточка—ка́ртка, ки. **Карточный**—карткови́й. **Карточная система**—карткова́ систе́ма.

Касание—торка́ння, ння; дотика́ння, ня. **Касательный**—дотичний, що ти́читься до. **Касательно**—що-до, дотично.

Касаться—торка́тися, доторка́тися, дотика́тися, черка́тися. **Что касается меня**—що до ме́не. **Это меня не касается**—це мене́ не обхо́дить.

Касса—ка́са, си; скри́нька, ки. **Касса несгораемая, огнеупорная**—вогнетрива́ла ка́са. **Касса ссудо-сберегательная**—ка́са ощадно-позичко́ва. **Кассовые обороты**—ка́сові обороти. **Касса взаимного вспомоществования**—ка́са взаємної допомо́ги.

Кассация—каса́ція, ії. **Кассационный**—касаці́йний. **Кассационная жалоба**—ка-

саційна ска́рга. **Кассационные поводы**—при́води до каса́ції.

Кассир—каси́р, ра. **Кассирша**—каси́рка, ки. **Кассир сберегательной кассы**—каси́р ощадної каси. **Главный кассир**—головни́й каси́р.

Кассировать—касува́ти.

Касторовое масло—рицино́ва, ни.

Кастрат—ва́лах, ха; скопе́ць, пця́; кастра́т, та.

Каталог—катало́г, га; спи́сок, ска; ре́єстр, стру.

Катальный станок—вальківни́ця, ці; ма́гель, гля (Маглюва́ти біли́зну).

Катание—І) ката́ння, ння; спуска́ння, ння (згори́); ІІ) качання, ння (кача́лкою); маглюва́ння, ння (ма́глем); ІІІ) ско́взання, ння (на льоду́); ІУ) го́ни, ів (човна́ми).

Катар—ката́р, ру; хрипо́ти, от (в бро́нхах). **Катар легких** — ка́тар леге́нів; (носа)—не́жить.

Катать,-ся—І) коти́ти, ся (Ді́ти коти́ли вели́ку гру́дку сні́гу); ІІ) ката́ти, ся (Поїхали ката́тися з гі́рки); їздити; ІІІ) кача́тися (на траве). **Катается со смеху**—смі́ється, аж за бо́ки бере́ться; ІУ) кача́ти (бли́зну), маглювати (ма́глем); У) тойда́ти, ся (на то́йдальці) (Тойда́лися ці́лий день старі́ й малі́ на то́йдальці).

Катеноид—катено́їд, да.

Категорически — категори́чно. **Входить категорически воспрещается**—вхо́дити категори́чно заборо́няється (заборо́нено).

Категория—категорія, ії; ро́зділ, лу.

Каткий—котю́чий. **Каткость**—котю́чість, чости.

Каток—І) ко́взанка, ки; ко́взалка, ки (зльоду́); ІІ) кача́лка, ки; ІІІ) вальківни́ця, ці; ма́гель, гля; магільни́ця, ці (кача́лка на ма́глеві); ІУ) гарма́н, ну́; гарма́нка, ки; (для молотьбы хлеба)—кото́к, тка́ (Коткува́ли хлі́б на току́).

Катушка (ниток)—кото́к, тка́; (в механизме)—ці́вка, ки.

Каустический—кавсти́чний.

Каучук—рези́на, ни; гу́ма, ми. **Каучуковый**—рези́новий, гу́мовий.

Кафедра—ката́дра, ри. **Исследовательская к.**—дослі́дча ката́дра.

Качать,-ся—І) хита́тити, ся; колиха́ти, ся; (ребенка)—колиса́ти, гойда́ти; ІІ) (насосом)—кача́ти, помпува́ти. **Качание**—хита́ння, ння; колиха́ння, ння; гойда́ння, ння; колиса́ння, ння (Колиха́ння ма́ятника).

Качество (вообще)—І) я́кість, я́кости; прикме́та, ти; ІІ) вда́ча, чі (про живу́ твар); ІІІ) добро́тність, ности (про тканину). **В качестве кого**—як хто́, за ко́го. **Явиться в качестве свидетеля**—з'яви́тися яко сві́док, за свідка.

Качка—хита́ння, ння; гойда́ння, ння. **Качкий**—хитки́й. **Качкость**—хи́ткість, кости.

Кашлять—ка́шляти, бухи́кати, кахи́кати; (однокр.)—кашляну́ти, бухи́кнути, кахи́кнути; (многокр.)—пока́шлювати, побухи́кувати, покахи́кувати.

Каяться—ка́ятися. **Каяние**—каяття́, тя́; каяння́, ння́ (Є каяття́ та нема́є воріття́).

Квадрат — ква́драт, та. **Квадратный**—квадрато́вий. **Квадратный корень**—квадрато́вий ко́рінь. **Квадратные скобки**—квадрато́ві ду́жки. **Квадратная конгруенция**—квадрато́ва конгруе́нція. **Квадратное уравнение** — квадрато́ве рі́вняння.

Квадратура—квадрату́ра, ри. **Квадратура круга**—квадрату́ра ко́ла.

Квалификация—кваліфіка́ція, ії. **Квалифицированный**—кваліфіко́ваний. **Квалифицированная сила**—кваліфіко́вана си́ла. **Квалифицировать** — кваліфікува́ти.

Квартира—кварти́ра, рі; поме́шкання, ння.

Квартировать—квартирюва́ти. **Квартирант**—кварти́ра́нт, та. **Жить на квартире**—в сусі́дах жи́ти.

Квартиронаниматель — квартиронайма́ч, ча́; квартиронайма́льник, ка.

Кварц—кремі́нка, ки; кремі́ни́ця, ці. **Кварцовый**—кремі́нко́вий, ква́рцевий.

Квасцы—галу́н, ну́; галуне́ць, ця́. **Квасцовать**—галу́нити. **Квасцовый**—галуно́вий. **Квасцоватый**—галунува́тий.

Кверху—догори́. **Взлететь кверху**—знести́сь догори́.

Квитанция—квито́к, ка́; квіта́нція, ії.

Керосин—гас, су; карасі́н, ну. **Керосинка**—гасни́ця, ці. **Керосиновый**—га́совий. **Керосинокалильный**—гасожарови́й.

Кибитка—І) бу́дка, ки; халабу́дка, ки; ІІ) брични́а, ни (Бри́чка з бу́дкою).

Кивать — кива́ти, хита́ти, коліва́ти; (однокр.)—кивну́ти, хитну́ти (Воно́ собі́ голо́вкою хита́є).

Кидать,-ся, кинуть,-ся—І) (побежать)—ки́дати, ся; ки́нути, ся; метну́ти, ся; шатну́ти, ся; ІІ) (перебрасывать, -ся)—жбурля́ти (що), кида́ти, ся (чим); ІІІ) (бросать, что)—покида́ти, ки́дати, лиша́ти, залиша́ти. **Кидать**

взоры—роздивля́тися, розгляда́ти (навкруги́). **Кидать жребий**—жеребкува́ти.

Киев—Ки́їв, єва. **Киевлянин**—кияни́н, ни́па. **Киевлянка**—кия́нка, ки. **Киевский**—ки́ївський.

Кий—ки́й, я; кийо́к, йка́; гирли́га, ги (у чабані́в).

Кикимора—мара́, ри́; потво́ра, ри.

Килевой—килеви́й.

Кило—кі́ло.

Километр—кіломе́тр, ра.

Кинематография—кинематогра́фія, ії. **Кинофикация**—кінофіка́ція, ії.

Киноварь — цинобра, ри; ки́новар, ру (червоний).

Кино—кі́но.

Киоск—кіо́ск, ка.

Кипа—па́ка, ки; па́чка, ки; в'я́зка, ки. **Кипный**—пачкови́й.

Кипеть—кипі́ти, шумува́ти, мусува́ти; (сильно)—клекоті́ти, клекота́ти, кипі́ти у ключ. **Кипение**—кипі́ння, ння. **Кипучий**—кип'я́чий. **Кипучесть**—кип'я́чість, чости. (Уже́ окріп уключ кипи́ть). **Кипяченый**—гріти́й, перева́рений; (молоко)—па́рене.

Кипятильник—водогрі́льня, ні. **Кипятильщик** (водогрей) — водогрі́льник, ка.

Кипятить, -ся—I) гріти, кип'яти́ти, (молоко)—пря́жити; II) лютува́ти, кипі́ти, запали́тися (Чоловік лютує так, що й не підступиш до нього).

Кипяток—окріп, окропу. **Кипяченый**—гріти́й, перева́рений, пряже́ний (молоко).

Кирка—оска́рд, ду; моти́ка, ки (Оскард для визублювання камі́ння у млині).

Кирпич—це́гла, ли; цегли́на, ни (одна́); залізня́к, ка (перепа́лена це́гла); недопа́л, лу (недопа́лена це́гла); сире́ць, рцю́ (непа́лена це́гла). **Огнеупорный кирпич**—вогнетрива́ла це́гла. **Кирпичный завод**—цегі́льня, ні. **Кирпичный**—цегі́льний, цегля́ний. **Кирпичный цвет** — цегля́нистий ко́лір. **Кирпичник**—цегі́льник, ка.

Кисель—кисіль, селю́. **Кисельный**—киселе́вий.

Кисет—гама́н, на́; кисе́т, та; кали́тка, ки. **Киса**—капшу́к, ка́.

Кисея—серпа́нок, нку. **Кисейный**—серпа́нковий.

Кисловато—кисля́во. **Кисловатый** — кисля́вий, кислува́тий. **Кислородный**—кисе́нний. **Кислятина**—ки́слощі, щів (только во мн. ч.).

Кислород—оки́сень, сня.

Кислота—кислота́, ти́. **Карболовая кислота**—кислота́ карболо́ва. **Соляная кислота**—кислота́ соля́на. **Серная кислота**—сірча́на кислота́; сірча́ний квас.

Кислый—ки́слий, квасни́й; (очень) — кисло́чий, кисло́щий.

Кисточка — ква́чик, ка; мазі́лко, ка; помазо́к, зка́; пе́нзлик, ка.

Кисть—I) кисть (рука́, доло́ня з па́льцями); II) (ягод)—гроно́, на; ке́тяг, гу; ки́тиця, ці; III) (ниток) — ки́тиця, ці; ку́тас, су; кута́сик, ка; IV) (из щетины или шерсти)—щі́тка, ки; квач, ча́; мазі́ло, ла; помазо́к, зка́; пе́нзель, зля; V) (у проса) —волото́к, ка; во́лот, та.

Китаец—хі́нець, ця. Кита́єць, йця.

Кичиться—чвани́тися, пиша́тися, бундю́читися, при́индитися. **Кичливость** — чвань, ни; чванли́вість, вости; чванькува́тість, тости. **Кичливый**—чванли́вий, чванькува́тий.

Кишеть—кишіти, кома́шитися (Наро́д кише́ на база́рі).

Кишка—ки́шка, ки. **Прямая кишка**—ку́тня ки́шка, кутни́ця, ці.

Клад—скарб, бу (В землі зарити великі скарби).

Кладбище—кладови́ще, ща; цвинтар, ря; погре́бище, ща; могилки́, ок (Дивитьсяіді́ з кладовища гурба́ мерців).

Кладень—підва́лина, ни.

Кладовая—комо́ра, ри; (ум.)—комі́рка, ки; комі́рочка, ки; спіжа́рня, ні; (вместе с избой)—хи́жа, жі; (ум.)—хижи́на, хи́жка.

Кладчик—кладі́льник, ка; кладі́й, ія́ (Кладіє́ві найва́жче, бо він оди́н на сто́зі).

Кладь—I) вантаж, жу; вага́, ги; II) кла́дка, ки (це́гли, ка́меню, дро́в, то-що); III) кладь, ди (Хло́пці дали́ тако́ї кла́ди йому́, що не ско́ро ви́чухається).

Кланяться — кла́нятися, вклоня́тися, вклони́тися. **Кланяться чем**—дарува́ти що.

Клапан—хли́павка, ки; хлипе́ць, пця́; хла́пка, ки. **С клапанами**—хлипкова́ний.

Класс—I) кла́са, си (Пролета́рська кла́са); II) відді́л, лу; ро́зді́л, лу. **Класс растений, класс животных** (в науке)—кла́са росли́н, кла́са тва́рин; (в книге)—ро́зді́л про росли́ни, ро́зді́л про тва́рини.

Классический—класи́чний.

Классификация—класифіка́ція, ції. **Де-**

цимальная классификация — децимáльна класифікáція.

Классифицировать—класифікувáти, розподіляти.

Классный—клáсовий, клáсний. **Классовой враг**—клáсовий ворог. **Классная комната**—клáсна кімнáта. **Деклассированный**—здекласóваний.

Класть,-ся—I) клáсти, положи́ти (Клади́ дити́ну спáти); II) нести́ся (про курéй); III) цінувáти, клáсти ціну. **Класть на счетах**—ки́дати на рахівни́ці (Вихóдять: кóло ворíт кладýть стóлик малéнький. Не клади́ гніздéчка біля би́того шля́ху).

Клевать,-ся—клювáти, ся; дзю́бати, ся; дзьóбати, ся. **Клевание** — клювáння, ння; дзю́бання, ння; дзьóбання, ння. **Клев**—клювáння, ння. **Клюв**—дзьоб, ба.

Клевета—нáклеп, пу; обмóва, ви; поговíр, вору (Булá слáва—тепéр поговóри).

Клеенка—церáта, ти. **Клеенчатый**—церáтовий.

Клеильщик—клéїльщик, ка; карýчник, ка; клéїльник, ка.

Клей—клéй, ю; клéйстер, ру (з бóрошна). **Столярный клей**—карýк, ка. **Клееватый**—клеювáтий, липки́й. **Клеевой**—клейови́й, карукóвий. **Клеение**—клéїння, ння; каручíння, ння. **Клейкий**—липки́й, клейки́й, держки́й.

Клеить,-ся—клéїти, ся; карýчити, ся.

Клеймение—значíння, ння; таврувáння, ння; штемпнувáння, ння. **Клейменный**—знáчений, таврóваний, штемпóваний (Злóдій штемпóваний).

Клеймить — значи́ти, таврувáти, штемпувáти.

Клеймо—знак, кý, тавро́, рá; штемп, па (Таврóвані воли́. Вóвк і знáчене берé).

Клейстер—клéйстер, ру; шлíхта, ти; пíспа, пи.

Клепальщик—клепáч, ча; клепáльник, ка.

Клепать—I) клепáти (кóсу), збивáти, скóвувати. **Клепка**—а) клепáння, ння (процесс); б) клéпка, ки (складовá части́на діжки, бóчки). **Отбивать косу**—клепáти косу (Розісóхлася діжка, і клéпки розси́палися).

Клетка—I) клíтка, ки; кóєць, йця (для домашней птицы); сáж, жа (для свиней); II) (в ткани)—кáрта, ти; грáтка, ки. **Клеточка**—клíточка, ки; комíрка, ки. **Клетчатка**—плівá, ви́. **Клетчатый**—картáтий, кратчáтий.

Клеть—комóра, ри; комірчи́на, ни, хи́жа, жі.

Клещак—щи́павка, ки.

Клещи—клíщі, щів; обцéньки, ньок; (деревянные)—лéщата, ат.

Кликать—кли́кати, гукáти. **Клик**—кри́к, ку; гук, ку; гукáння, ння (Кли́че мáти вечéряти, а дóчка не чує. Вже я гукáла, вже й завертáла—не вертáється. Сипнýли ри́стю на той клик).

Кликуша—крикли́виця, ці; навісна́, ої; навіжéна, ої; причи́нна, ої.

Климат—клíмат, ту; підсóння, ння. **Климатический**—клíмати́чний. **Климатические условия**—клíмати́чні умóви.

Клин—I) клин, ну (железный клин)—глóба, би; глобня́, ні; (для конопачения)—зáплішка, ки; (деревянный клин) — плíшка, ки (Кли́н клинóм витягáй).

Клинографический — клінографíчний. **Клинографическая параллельная перспектива** — клінографíчна рівнобíжна перспекти́ва.

Клинок—I) кли́нець, нця; кли́нчик, ка; зáплішка, ки; II) (оружия)—лíзко, ка; залíзко, ка. **Клинообразный**—клинувáтий, клинцювáтий. **Клинчатый**—клинувáтий.

Клинцовать—клинцювáти, пліши́ти.

Клистир—проми́вка, ки; левати́ва, ви.

Клич—пóклик, ку.

Кличка—прíзвище, ща; прíзвисько, ка. **По кличке**—на прíзвисько.

Клокотать—клекотíти, булькотíти. **Клекотание**—клéкіт, коту; клекотíння, ння (Клéкіт орля́чий).

Клонить,-ся—I) хили́ти, ся; нахиля́ти, ся, гнýти, ся. **К чему это клонится**—до чóго вонó йдé; II) наближáтися. **Клонится к вечеру**—наближáється до вéчора. (Хили́лися густі лóзи).

Клоп—блощи́ця, ці. **Бескрыльный древесный клоп**—ковáлик, ка.

Клочок—шматóк, ткá; жмутóк, ткá; клáптик, тика. **Клочки**—клóччя, ччя.

Клуб—I) клуб, ба. **Железнодорожный клуб**—залізни́чий клуб; II) клубóк бка. **Клубный**—I) клýбний, II) клубкови́й (Клубкови́й вал, нитки́).

Клубника—полуни́ця, ці; полуни́ці, иць.

Клубничник—полуни́чник, ка. **Клубничный**—полуни́цевий, полуни́чний.

Клумба—гря́дка, ки; (мн.)—грядки́, óк.

Клюка—I) кóстур, ра; клю́чка, ки (загóстрена); ковíнька, ки; дрючóк, чкá; II) кочергá, ги́; коцюбá, би́. **Клюковатый**—ключкувáтий, ключкóватий.

Ключ—I) клю́ч, чá; клю́чик, чика (Мáти виходжáє, срíбними ключáми хáту замикáє). **Ключ гаечный**—мутрóвий ключ. **Ключ винто-**

вой—гвинтови́й ключ. **Ключ замо́чный**—замкови́й ключ. **Ключ водопроводный**—водогі́нний ключ; П) джерело́, ла́ (источник); живець, вця. **Бить ключом**—джерело́м би́ти. **Кипеть ключом**—клекоті́ти, ключе́м кипі́ти. **Богатый ключами**—джере́листий. **Ключ-трава**—ведме́же ву́хо; ра́нник, ка; дивина́, ни́. Ш) **Ключ** (стая птиц)—ключ, ча́ (А журавлі́ летя́ть собі́ додо́му ключа́ми); IV) (шест с крючком для вытягивания ведра из колодца)—ключка, ки.

Клякса—пля́ма, ми.

Клянчить—канючити, моро́чити, цига́нити (Наси́лу вигиця́нила шмато́к хлі́ба).

Кляп—за́тичка, ки; цу́рка, ки. **Кляпыш**—за́стіжка, ки; шпо́нька, ки.

Кляпцы—лабе́ти, ет; самоло́в, ва; сту́пиця, ці.

Клясть—кля́сти, прокли́нати. **Клясться**—присяга́тися. **Клятвенно**—під прися́гою, за прися́гою, присяга́лочись.

Кляузить—крути́ти, набрі́хувати на ко́го, виду́мувати, що. **Кляуза**—ка́верза, зи; кляуза, зи. **Кляузник**—крути́й, ія; ка́верзник, ка.

Книга—кни́га, ги; кни́жка, ки. **Книга для чтения**—чи́танка, ки. **Расчетная книжка**—розрахунко́ва кни́жка. **Разносная книжка**—розносна́ кни́жка. **Членская книжка**—чле́нська кни́жка.

Книговодство—книгово́дство, ва.

Книгопечатание—друкува́ння, ння. **Книгопечатник**—друка́р, ря. **Книгопечатня**—друка́рня, ні.

Книгопродавец, книготорговец—продаве́ць книжо́к, книга́р, ря́. **Книгопродавческий**—книга́рський.

Книгохранилище—книгозбі́рня, ні.

Книжный—книжко́вий. **Книжная лавка, магазин**—книга́рня, ні. **Книжный склад**—книжко́ва комо́ра. **Книжник**—I) книга́р, ря́; П) учёний, ого; кни́жник, ка.

Кнопка—кно́пка, ки.

Кнут—бати́г, тога́; пу́га, ги; (большой)—гара́пник, ка; нага́й, я́; малаха́й, а́я. **Кнутище**—батожи́ще, ща; бато́га, ги. **Кнутик**—батіжо́к, ка. **Кнутовище**—пужално, на; бичи́ско, ка.

Ко—до. **К нам**—до нас. **Пришелся ко двору**—пішо́в у ру́ку.

Кованец—так, ка́; гачо́к, чка́ (рибальський).

Ковать—кува́ти, клепа́ти (Кова́ль кле́пле, а вковаля́ серце тепле); (лошадей)—підковувати. **Коваческо**—кова́льство, ва; ковалюва́ння, ння. **Ковач**—кова́ль, ля́. **Кование**—кува́ння, ння. **Кованный**—ку́тий, ко́ваний (Бачили люд той, зда́вна забу́тий в пута закутий).

Ковер—кили́м, ма; кове́р, вра; килимо́к, мка. **Коверный**—килимо́вий, ковро́вий.

Коверкать—кали́чити, псува́ти, нівечити; ко́рчити, криви́ти. **Коверкаться**—викривля́тися, криви́тися.

Ковка—кува́ння, ння; підко́вування, ння (про коней). **Ковкий**—ко́вкий, кова́льний. **Кованный**—кова́льний. **Ковкость**—кова́льність, ности; ко́вкість, кости. **Ковочная машина**—кува́льна маши́на.

Ковылять—шкандиба́ти, шкатульга́ти. **Ковыляние**—шкатульга́ння, ння; шкандиба́ння, ння

Ковырять—колупа́ти, копирса́ти. **Ковыряние**—колупа́ння, ння; копирса́ння, ння.

Когда—коли́, як. **Когда-бы**—коли́-б, як-би́. **Когда бы то ни было**—коли́ припаде́. **Когда-либо, когда-нибудь**—коли́-не́будь, аби́ коли́. **Когда-то**—коли́сь, коли́сь-то. **Когда-же**—а як, коли́-ж. **Когда еще**—коли ще, як ще.

Когдашний—коли́шній.

Кодекс—ко́декс, су. **Кодекс законов о труде**—Ко́декс зако́нів про пра́цю. **Кодекс Земельный**—Ко́декс Земе́льний. **Кодекс Гражданский**—Ко́декс Цивільний. **Кодекс Гражданско-Процессуальный**—Ко́декс Цивільно-Процесуа́льний. **Кодекс Уголовно-Процессуальный**—Ко́декс Ка́рно-Процесуа́льний. **Кодекс Уголовный**—Ко́декс Ка́рний.

Кое-где—де́-де, де-не-де, десь-не́-десь, поде́куди, місця́ми. **Кое-какой**—який-не́будь, аби́-який, сяки́й-такий. **Кое-как**—аби́-як, як-не́будь, сяк-так. **Кое-когда**—коли́-не-коли, де́-коли, врядигоди. **Кое-кто**—де́-хто, хтось. **Кое-куда**—аби́-куди, де́-куди. **Кое-что**—аби́-що, де́-що, щось. **Кое-что**—де́-чого, аби́-чого.

Кожа—шку́ра, ри; шкі́ра, ри; шку́рка, ки; шкі́рка, ки. **Сыромятная кожа**—сири́ця, ці; сире́ць, рцю.

Кожаный—шку́ряний, шкуратяний, шкі́ряний. **Кожный**—шку́рний, шкірний.

Кожевенный—чинба́рський, гарба́рський. **Кожевнический, кожевничий**—чинба́рський, гарба́рський. **Кожевенный завод**—гарба́рня, ні.

Кожевничать—чинбарюва́ти, гарбарюва́ти. **Кожевник**—чинба́р, ря́; кожум'я́ка, ки; гарба́р, ря́. **Кожевничество**—чинба́рство, ва; гарба́рство, ва.

Кожевня—гарба́рня, ні.
Кожура, кожурина, кожурка—шку́рка, ки. **Кожуристий**—товстоко́рий, грубошку́рий.
Козел—цап, па.
Козлы—передо́к, дка (у экипажа).
Кой, кая, кое—яки́й, а, е.
Койка—I) лі́жко, ка; II) тапча́н, на́ (за́місць лі́жка).
Кокетка—коке́тка, ки; дженджури́ха, хи; мані́рниця, ці.
Кокетничать — кокетува́ти, маніру́ва́ти, лиця́тися, хизува́тися. **Кокетливый**—дженджури́стий, мані́рний.
Кокетство — кокетува́ння, ння; мані́рність, ности; лиця́ння, ння.
Кокс—кокс, су.
Кол—кіл, кола́; кіло́к, гострокі́л (ду́же заго́стрений); пати́к, ка́; патичо́к, чка́ (тонки́й, невели́чкий); ти́чка, ки; тичи́на, ни (тонки́й та висо́кий).
Колебание—I) хита́ння, ння; колиха́ння, ння; II) вага́ння; непе́вність, ности. **Колебание цен**—хита́ння цін.
Колебать,-ся—I) хита́ти, ся; колиха́ти, ся; гойда́ти, ся; ма́ятися, колива́тися, хилита́ти; II) вага́ти (Іва́н Франко́ був не з тих, що вага́лися в спра́ві пита́нь соці́яльно-націона́льних).
Коленкоровый—перкале́вий (Кни́жка в перкале́вій палі́ту́рці). **Коленкор**—перка́ль, лю.
Колено,-ни—I) колі́но, на; колі́на, ін. **В колено, по колено**—по колі́на. **На колени, на коленях**—навко́лішки, навко́лішках. **Коленчатый**—колі́нкуватий.
Колесный—колі́сний, ко́ловий. **Колесная мазь**—коло́мазь, зи. **Колесник**—колісни́к, ка́; колоді́й, ія́. **Колесная мастерская**—стельма́шня, ні.
Колесо—ко́лесо, са; колісце́, сця́; ко́ло, ла. **Зубчатое колесо**—па́лешне ко́лесо. **Маховое колесо**—конча́к, ка́; махови́к, ка́. **Наливное колесо**—корча́к, ка́. **Подшивное, подо́швенное**—підспі́дник, ка; підсубі́йок, і́йка. **Шлифовальное колесо**—точи́ло, ла. **Четыре колеса к возу**—ста́н колі́с.
Колея—ко́лія, ії (Життя́ увійшло́ в пе́вну ко́лію). **Служба пути**—слу́бжа ко́лії.
Колировка—колірува́ння, ння; очкува́ння, ння. **Колировать**—колірува́ти, очкува́ти.
Количественный—числови́й, кі́лькісний, квантитати́вний. **Количественный учет**—числови́й о́блік, кі́лькісний о́блік. **Количественный анализ** — квантитати́вна, кі́лькісна ана́ліза, ро́зклад.
Количество—скі́лькість, кости; число́, ла́; кі́лькість, кости. **Количество паровозов**—кі́лькість (число́) парово́зів.
Колка—колі́ння, ння; шпига́ння, ння; штирка́ння, ння; II) (дров)—руба́ння, ння. **Колкий**—I) кілки́й (дрова); II) (слово)—уразли́вий, колю́чий, ущі́пливий, дошкульни́й. **Колко**—ущі́пливо, уразли́во, дошку́льно. **Колкость**—уразли́вість, вости; ущі́пливість, вости; дошку́льність, ности.
Коллегия—коле́гія, ії. **Коллегия Народного Комиссариата П. С.**—Коле́гія Наро́днього Комісаріяту Шляхів. **Коллегиальный**—колегі́йний, колегія́льний.
Коллектив—колекти́в, ву; гурт, ту (Колекти́в селя́н незамо́жників. Кооперати́вний колекти́в «Черво́на Зі́рка»).
Коллективный—колекти́вний, гуртови́й. **Коллективный генеральный договор**—колекти́вний генера́льний догові́р (уго́да, умо́ва). **Коллективная работа**—гуртова́ пра́ця.
Коллекция—збі́р, збо́ру; збі́рка, ки; коле́кція, ії. **Коллекция насекомых**—збір кома́х, коле́кція кома́х. **Коллекция марок, камней, картин**—коле́кція ма́рок, камі́ння, карти́н.
Коловорот—све́рдел, дла; све́рдло, ла (Візьми́ све́рдел і проверти́ ді́рку). **Коловращение** — кружа́ння, ння; кружля́ння, ння. **Коловратный**—I) коловоро́тний; II) змі́нний, непе́вний, перемі́нний.
Колода—I) коло́да, ди; пе́нь, пня́ (одру́баний); II) кори́то, та; жо́лоб, ба (Коли́ їх зро́блено з коло́ди); III) (улей пчел)—коло́да бджі́л; IV) коло́да (карт для гри). **Через пень-колоду**—через п'я́те в деся́те.
Колодезь, колодец—коло́дязь, зя; крини́ця, ці; керни́ця, ці (Крини́чна вода́ здоро́вша за річну́). **Колодезник**—коло́дязник, ка.
Колок—кіло́к, ка; кіло́чок, чка. **Колольщик**—колі́й, ія́; коля́р, ра́.
Колокол—дзві́н, вону́; дзвіно́к, нка́; дзво́нище, ща; дзво́ни, ів (бага́то). **Колокольчик**—дзво́ник, ка; дзво́ничок, чка. **Колокольник, колокольщик**—дзвінни́к, ка́; дзвоня́р, ря.
Коломазь—коло́мазь, зи (Купи́ти коло́мази до во́за).
Колонизатор—колоніза́тор, ра; оса́дець, дця; оса́дчий, ого.
Колонизация—колоніза́ція, ії; оса́дництво, ва.
Колонизировать—колонізува́ти, засе́лювати, оса́джувати, осади́ти. **Колонист**—колони́ст, та; оса́дчий, ого.
Колония—коло́нія, нії (в широ́кому ро-

зумі́нні); слобода́, ди́ (Німе́цька слобо́да в Москві́. Індія—коло́нія Англії). **Колониальный**—колоні́яльний (Колоні́яльний кра́м).

Колонна—I) коло́на, ни (в широ́кому розумі́нні); стовб, ба; слуп, па; II) коло́на (військова́).

Колорит—колори́т, ту; ба́рвність, ности.

Колоссальность — величе́зність, ности; колоса́льність, ности (На цю спра́ву асигно́вано величезні (можна й «колоса́льні») ко́шти).

Колоссальный—величе́зний, колоса́льний.

Колоситься—колоси́тися, викида́ти ко́лос. **Колосистый**—колоси́стий, волоти́стий (про про́со).

Колосник—рушт, шта; колосни́к, ка́.

Колотило—калата́ло, ла; калата́йло, ла; клепа́ло, ла; сту́кало, ла; торо́хкавка, ки (за́бавка для діте́й).

Колотовка—I) копи́стка, ки (міша́ти ро́щину, борщ і т. д.); II) плету́ха, хи; слизькоя́зика, кої (сплетница).

Колоть,-ся—I) коло́ти, ся; шпига́ти, штрика́ти, штурхати; II) доріка́ти, докоря́ти, кори́ти.

Колчан—сагайда́к, ка́; сайда́к, ка́. **Колчанный**—сагайда́ковий.

Колыбель—I) коли́ска, ки; спови́точок, чку; II) роди́на, ни; коли́ска, ки. **Колыбельный**—колиско́вий.

Колымага—ридва́н, на.

Коль паче—тим па́че, на́дто, тим більше. **Коль**—як, коли́. **Коль до когтей дойдет**—як ді́йде до пазурі́в.

Колье—кі́лля, лля; ти́ччя, ччя; па́кілля, лля; пати́ччя, ччя. **Кольевый**—кілкови́й.

Кольнуть—кольну́ти, штрикну́ти, шпигну́ти, заколо́ти.

Кольцевой—I) кільча́тий; II) перстеньо́вий.

Кольцеобразный—кільча́тий, каблучкува́тий.

Кольцо—I) кільце́, ця́; о́бід, о́боду; каблу́чка, ки; ри́хва, ви (залі́зне для скрі́пи); II) пе́рстінь, стеня; (обручальное кольцо)—обру́чка, ки.

Ком, комок—гру́дка, ки; гру́дочка, ки; ва́льок, лька (замі́шаної гли́ни); жму́т, та (нито́к, во́вни). **Сбиться в ком**—склоччи́тися, скімши́тися.

Команда—кома́нда, ди; при́від, воду; за́гад, гаду. **Пожарная команда**—поже́жна кома́нда, вогнева́ сторо́жа, жі.

Командировать—відряджа́ти, відряди́ти кого́ (Його́ відряджено на виробни́цтво), командирува́ти.

Командировка—відря́дження, ння (взагалі́); командирува́ння, ння. **Командировочное свидетельство**—командиро́вочное (-рува́льне) свідо́цтво.

Командовать—кома́ндувати; (в армии) — старшинува́ти (Закома́ндував дід їхати до мі́сця того́ ве́чора). **Командир**—нача́льник, ка; ота́ман, на. **Командование**—кома́ндування, ння.

Комбинат—комбіна́т, ту.

Комборбез—комборбе́з, зу.

Комедия—I) коме́дія, ії. **Кукольная комедия**—верте́п, па; II) куме́дія, ії; чудасі́я, ії (шутка). **Комедиант**—штука́р, ря́; комедія́нт, та.

Коминтерн—Комінте́рн, ну.

Комиссариат—комісарія́т, ту (Комісарія́т По́шти й Телегра́фу, Комісарія́т Шляхі́в, Комісарія́ти Військо́вих, Морськи́х Вну́трішніх спра́в. Комісарія́т Осві́ти, Соція́льного Забезпе́чення, Чужозе́мних спра́в, Зо́внішньої та Вну́трішньої Торгі́влі). **Комиссар**—комі́са́р, ра. **Народный комиссар**—паро́дній комі́са́р.

Комиссионер—комісіоне́р, ра **Комиссионный**—комісі́йний (Ре́чі зда́но на комі́сію до комісі́йного магази́ну).

Комиссия—I) (учрежден.)—комі́сія, ії (Комісія земе́льних спра́в). **Чрезвычайная Комиссия**—Надзвича́йна Комі́сія; II) комі́сія (посредничество) (Дава́ти на комі́сію ре́чі).

Комитет—комі́те́т, ту. **Комитет бедноты**—Комі́те́т незамо́жних селя́н. **Центральный Исполнительный Комитет**—Центра́льний Викона́вчий Комі́те́т. **Центральный Комитет партии** — Центра́льний Комі́те́т па́ртії. **Комитет Профсоюза** — Комі́те́т Професі́йної Спі́лки.

Комический—комі́чний, куме́дний (Комі́чна карти́на на шість ти́сяч ме́трів). **Комик**—ко́мик, ка; штука́р, ря́.

Комкать, скомкать—м'я́ти, зімня́ти, бга́ти, зібга́ти, жу́жмити, зжу́жмити.

Комком—жу́жмом, жму́ком.

Комментарий—тлума́чення, ння; з'ясува́ння, комента́р, ря́; комента́рій, ія. **Комментарии излишни** — тлума́чення за́йві. **Построчный перевод с комментариями**—дослі́вний пере́клад з тлума́ченням (з комента́ріями).

Комментировать — коментува́ти, тлума́чити, поясня́ти, з'ясо́вувати. **Комментатор**—комента́тор, ра; тлума́ч, ча́.

Коммерсант—комерса́нт, та.

Коммерция—коме́рція, ії (в широ́кому

розумі́нні); то́рг, гу (в розум, торгі́влі). **Коммерческий** — комерці́йний, торгове́льний, торго́вий. **Дела коммерческие** — комерці́йні спра́ви. **Начальник коммерческого предприятия**—нача́льник комерці́йного підприє́мства. **Коммерческие агенты**—комерці́йні аге́нти.

Коммуна—кому́на, ни.

Коммунальный—комуна́льний. **Коммунальное предприятие** — комуна́льне підприє́мство. **Коммунальное хозяйство**—комуна́льне господа́рство. **Коммунальный трамвай** — комуна́льний трамва́й. **Коммунальные бани**—комуна́льні ла́зні. **Коммунальные услуги**—комуна́льні по́слуги. **Коммунальный банк**—комуна́льний ба́нк.

Коммуникация—комуні́кація, ії.

Коммунизм—комуні́зм, му. **Коммунист**—I) (член партии)—комуні́ст, а; II) (член комм. общины)—кому́нець, нця. **Коммунистический**—комуністи́чний. **Коммунистический Интернационал**—Комуністи́чний Інтернаціона́л. **Коммунистическая партия**—Комуністи́чна па́ртія. **Коммунистическая ідеология** — комуністи́чна ідеоло́гія. **Коммунистическая этика**—комуністи́чна е́тика. **Коммунистическое влияние**—комуністи́чний впли́в.

Комункульт—комунку́льт, ту.

Коммутатор—комута́тор, ра. **Коммутатор местной батареи**—комута́тор місце́вої батаре́ї.

Комната—кімна́та, ти; світли́ця, ці; ха́та, ти; покі́й, о́ю; го́рниця, ці. **Комнатный**—покойо́вий, кімна́тний.

Компактный—сти́слий, ці́лий, щі́льний, зби́тий.

Компания—товари́ство, ва; компа́нія, ії; гурт, ту. **Компаньон**—спі́льник, ка; това́риш, ша; компаніо́н, на. **Компаньонка**—спі́льниця, ці; това́ришка, ки; компаніо́нка, ки.

Компенса́ция—компенса́ція, ції. **Компенсировать**—компенсу́вати.

Компетенція—компете́нція, ії; принадле́жність, ности. **Это в моей компетенции**—це моя́ принале́жність, це в мої́й компете́нції.

Комплексия—будо́ва, ви; стату́ра, ри.

Комплект—компле́кт, кту (чого́).

Комплектовать — комплектува́ти. **Комплектование войск** — комплектува́ння ві́йська.

Компостир—таврови́ця, ці. **Налагать компостир**—наклада́ти таврови́цю.

Ком'ячейка—комосере́док, дку.

Конвенция—конве́нція, ії.

Конверт—конве́рт, та, ту.

Конвой—конво́й, во́ю; ва́рта, ти. **Под конвоем**—під ва́ртою. **Конвоировать**—конвоюва́ти, вартува́ти. **Конвоир**—конвоі́р, ра. **Конвойный**—конво́йний, варто́вий.

Конвульсия—ко́рчі, ів (Би́тися в ко́рчах).

Конгломерат—конгломера́т, ту; злі́пище, ща.

Конгресс—конгре́с, су. **Всемирный Конгрес III Интернационала**—Всесві́тній Конгре́с III Інтернаціона́лу.

Кондитерская—конди́торська, ої; цуке́рня, ні.

Кондитор—конди́тор, ра; цуке́рник, ка.

Конец—кіне́ць, нця́; край, а́ю. **Вконец, до конца**—до кра́ю, до оста́нку, до ре́шти, упе́нь, до ще́нту (Боро́тися було́ ухва́лено до кра́ю. Мі́сто зруйнува́ли до ще́нту). **Дело с концом**—та й го́ді. **В конце**—в кінці́, кіне́ць (чого́). **Концы хоронить**—кінці́ хова́ти. **Под конец**—накінці́, наприкінці́, наре́шті. **С конца в конец**—од кра́ю до кра́ю (Од кра́ю, до кра́ю не гро́ми гуду́ть). **Приводить к концу**—до кра́ю дово́дити, до кінця́. **Казовой конец**—показний кіне́ць.

Конечно—авже́ж, ато́ж, пе́вна рі́ч, пе́вне, запе́вне, звича́йно, а як же (Ти, звича́йно (пе́вна рі́ч, запе́вне) бу́деш? Авже́ж (ато́ж).

Конечность—кінце́вість, вости; коне́чність, ности.

Конечный—оста́нній, кінце́вий, остато́чний. **Конечный этап**—оста́нній стан. **Конечная станция**—кінце́ва ста́нція).

Конический—коні́чний, стіжко́вий, гострове́рхий. **Конический отрезок**—коні́чний відрі́зок. **Коническая кривая**—коні́чна крива́. **Коническое сечение конфокальное**—перері́з стіжкови́й конфока́льний. **Коническая поверхность**—пове́рхня коні́чна. **Коническая функция**—фу́нкція коні́чна.

Конкуренция—конкуре́нція, ії.

Конкурировать—конкурува́ти.

Конкурс—ко́нкурс, су на що (Ко́нкурс на найкра́щу п'є́су з робітни́чого життя́).

Конница—кінно́та, ти; кі́нниця, ці; комо́нниця, ці. **Конный**—кі́нний. **Конный воин**—комо́нник, ка. **Конная скачка**—бігови́сько, ка.

Коннозаводство—коня́рство, ва.

Коновязь—коно́в'язь, зи.

Конопачение—конопа́чіння, ння; паклюва́ння, ння; шпаклюва́ння, ння. **Конопа́тить** — паклюва́ти, шпаклюва́ти (зама́зкою); глоби́ти. **Конопатчик** — глоба́р, ря́; шпаклюва́льник, ка.

Консерватор—консерва́тор, ра.

Консилиум—консиліум, му (До хворого було скликано консиліум з досвідчених лікарів).
Конспект—конспект, та.
Конспектировать—конспектувати.
Конспирация—конспірація, ції.
Конспирировать—конспірувати.
Констатировать—констатувати.
Конституция—конституція, ції; устав держа́вний. **Советская конституция**—Радя́нська конституція.
Конструкция—конструкція, ії.
Консульта́ция—консульта́ція, ії.
Континент—суходіл, долу; континент, ту. **Континентальный**—континента́льний, суходільний. **Континентальная система**—континента́льна систе́ма.
Контора—конто́ра, ри; бюро́, ра́.
Контрабанда—пачка́рство, ва; переми́тництво, ва. **Заниматься контрабандой**—пачкарювати, переми́тничати. **Контрабандный**—пачка́рський, переми́тницький. **Контрабандист**—пачка́р, ря́; пачково́з, за; переми́тник, ка.
Контрагент—контраге́нт, та.
Контракт—контра́кт, ту.
Контрактный—контракто́вий. **Контрактовая ярмарка**—контракто́вий я́рмарок. **Контрактное зало**—контракто́ва за́ля.
Контраст—контра́ст, ту; протиле́жність, ности (Франко́ співе́ць боротьби́ і контра́сті,в).
Контрибуция—контрибу́ція, ії; данина́, ни (На населе́ння було́ накла́дено вели́ку контрибу́цію).
Контролер—контроле́р, ра; повірник, ка. **Контролер поездов**—контроле́р, перевірчий поїздів. **Контроль**—контро́ль, лю. **Контрольный**—контро́льний. **Контрольная будка**—контро́льна бу́дка.
Контролировать—контролювати, перевіря́ти, повіря́ти.
Контур—о́бвід, воду; ко́нтур, ру.
Конус—ко́нус, са. **Конусный**—конусо́вий. **Конусообразный**—конусовзірний, конусовидний; (народ.)—стіжкува́тий. **Двуполый конус**—ко́нус подві́йний. **Дополнительный конус**—конус допо́внений. **Усеченный конус**—ко́нус зрі́заний, ко́нус сті́тий. **Наклонный конус**—ко́нус похи́лий. **Прямой круговой конус**—ко́нус прями́й, круговий.
Конференция—конфере́нція, ії.
Конфиденциальный—таємний, конфіденці́йний, довірочний. **Конфиденциально**—таємно, конфіденці́йно.
Конфисковать—конфіскувати. **Конфискация**—конфіска́ція, ції; конфіска́та, ти.
Конфузить,-ся—соро́мити, ся; стида́ти, ся; червоніти. **Конфузный**—соро́мний. **Конфузно**—со́ромно, со́ром, ніяково.
Концентрация—концентра́ція, ії.
Концентрический—концентри́чний, спільноосередко́вий. **Концентрическая окружность**—ко́ло спільноосередкове, концентри́чне. **Шаровой слой концентрический**—верства́ ку́листа, спільноосередко́ва.
Концессия—конце́сія, ії.
Кончать,-ся; кончить,-ся—I) кінча́ти, ся; кінчи́ти, ся; скінча́ти, ся; скінчи́ти, ся; доробити, дороблятися, дово́дити до кра́ю; II) (срок) — вихо́дить, кінча́ється, скінча́ється (Те́рмін цього́ свідо́цтва вихо́дить І-го сі́чня); III) кінча́тися, сконча́ти, кона́ти, упоко́їтися.
Кончина—кіне́ць, кінця; сконання, ння; упоко́їння, ння.
Конь—кінь, коня́; шка́па, пи.
Конюх—стайничий, ого. **Конюшенный**—ста́єнний.
Конюшня—ста́ня, ні; ста́йня, ні; коню́шня, ні.
Кооперация—кооперація, ії. **Кооперативный**—кооперати́вний. **Кооперативное движение**—кооперати́вний рух. **Кооперативная лавка**—кооперати́вна ла́вка, крамни́ця. **Кооператор**—кооперато́р, ра.
Координата—координа́та, ти. **Координата барицентрическая**—коорд. барицентри́чна. **Коорд. сферическая**—коорд. сферична. **Координата точки**—координа́та точкова́. **Координ. треугольника**—координа́та трику́тника. **Четырехгранная координата**—чотиростінна координа́та. **Прямоугольная координата**—координа́та прямоку́тна.
Координация—координа́ція, ії; співря́дність, ности. **Координировать**—координува́ти.
Копать,-ся—копа́ти, копа́тися, вовтузитися, шпо́ртатися, по́рпатися. **Копание**—копа́ння, ння.
Копейка—копійка, ки. **Копеечный**—копійко́вий, копійча́ний. **Копеечка**—копійчи́на, ни.
Копия—ви́пис, су; ко́пія, ії. **Копирование**—копіюва́ння, ння. **Копировать**—копіюва́ти, здійма́ти ко́пію. **Копировщик**—копіїста, ти; копіюва́льник, ка.
Копна—I) ку́па, пи; II) копа́, пи (шестьдесят снопов); полукіпок (тридцать снопов); копиця, ці (сена).
Копоть—кіпоть, пті; са́жа, жі; кіптява, ви.
Копь—копа́льня, ні; (глины)—гли́нище, ща; (извести)—ва́пнище, ща; (угля)—ша́хта, ти; (железа)—ру́дня, ні; рудоко́пня, ні.
Корабль—корабе́ль, бля́. **Корабельный**—

корабе́льний. **Корабе́льщик**—корабе́льник, ка.

Коренастый—I) корени́стий, корінча́стий, корча́стий; II) (о людях)—приса́дкуватий, креме́зний.

Кореневой, корневой—коріне́вий, корі́нний, корчови́й, корінько́вий.

Коренной—I) грунтови́й, корінни́й; II) первісний, споконві́чний. **Коренные жители**—тубі́льці. **Коренные зубы**—ку́тні зу́би.

Корень—I) ко́рінь, ко́реня; коріне́ць, нця; корі́нчик. ка; II) ко́рінь (мат.), радика́л. **Корень действительный**—ко́рінь ді́йсний. **Корень квадратный**—ко́рінь (радика́л) квадрато́вий. **Корень комплексный**—ко́рінь (радика́л) компле́ксний. **Корень обратный**—ко́рінь обе́рнутий. **Корень примитивный**—ко́рінь первісний. **Корней извлечение**—корінюва́ння, добува́ння ко́ренів.

Корешок—коріне́ць, нця́. **Корешок ордера**—спи́нка о́рдера. **Корешок книги**—спи́нка кни́ги.

Корзина—ко́шик, ка.

Корить—доріка́ти, доко́ря́ти, кори́ти.

Кориться—кори́тися, покоря́тися (Чом ба́тькові не кори́лася).

Коричневый—кори́цевий, цинамо́новий, цинамко́вий.

Корка—I) (на растениях)—шку́рка, ки; шку́рочка, ки; лушпа́йка, ки; лушпи́на, ни; лушпи́ння, ння; II) шкори́нка, ки; скори́на, ни; спідня́к, ка́ (нижняя корка хлеба).

Корма—ке́рма, ми; стерно́, на́; корма́, ми́. **Кормило**—стерно́, на́; деме́но, на; ке́рма, ми (Взя́тися за ке́рму вла́ди).

Кормежка—підживлення, ння; годі́вля, лі; підгодо́вування, ння; по́пас, су; попаса́ння, ння.

Корм—ха́рч, чу; харчі́, ів; по́корм, му; па́ша, ші.

Кормить,-ся—годува́ти, ся; харчува́ти, ся; живи́ти, ся; корми́ти, ся. **Кормление**—годува́ння, ння; харчува́ння, ння. **Кормилец**—I) пити́мий, ого; годува́льник, ка; II) добро́дій, ія. **Кормилица**—I) ма́мка (ко́ло дити́ни); II) пити́ма, годува́льниця; III) добро́дійка. ки.

Кормовой—I) стернови́й; II) харчови́й. **Кормовые деньги**—харчові́ гро́ші.

Корнеплодный—корінеплі́дний. **Корневик, корневище**—корени́ще, ща.

Коробка, короб—коро́бка, ки; ко́роб, ба; коробо́к, бка́; (из лубка)—ко́зуб, ба; (из кардона)—шабату́ра, ри; шабату́рка, ки. **Распределительная коробка**—розподі́льний ко́роб (коро́бка). **Наговорить с три короба**—пабала́кати сім мішкі́в греча́ної во́вни.

Корова—коро́ва, ви; (ум.)—корі́вка, ки; корі́вонька, ки. **Дойная корова**—дійна́ коро́ва. **Яловая корова** — я́лівка, ки; я́ловиця, ці. **Коровий**—коро́в'ячий. **Коровье масло**—коро́в'яче ма́сло. **Коровница**—доїльниця, ці; доя́рка, ки; корі́вниця, ці.

Коромысло—коро́мисло, ла; (около колодца)—жураве́ль, вля́; звід, зво́ду.

Коротить—короти́ти, укороча́ти, прикоро́чувати.

Короткий—I) коро́ткий, ку́ций (Коро́ткі ру́ки); II) недале́кий (путь); III) недо́вгий (час); IV) близьки́й. **Коротковатый**—короткува́тий. **Коротконогий**—куцоно́гий, коротконо́гий. **Короткохвостый**—ку́ций, куцохво́стий. **Короткошерстый**—низькоше́рстий. **Короткий приятель**—близьки́й знайо́мий. **Коротышка**—I) куци́на, ни; кацаве́йка, ки (оде́жа); II) куца́нчик, ка; оцу́пок. пка. **Короче**—коро́тше, бли́жче.

Короткость—I) коро́ткість, кости; II) при́язнь, ни (короткость в отношениях).

Корпеть—слі́пати, ни́діти (Ни́дів за цією робо́тою неді́ль зо́ дві).

Корпус—ко́рпус, су. **Корпус здания**—ко́рпус буди́нка.

Корректировать—виправля́ти, коректува́ти. **Корректура**—коре́кта, ти; коректу́ра, ри. **Корректурный** — ви́правщицький, коректу́рний. **Корректор**—ви́правщик, ка; коре́ктор, ра. **Корректирование**—коректува́ння, ння.

Корректный—коре́ктний, че́мний. **Корректно**—коре́ктно (пово́дитися).

Корреспондировать—допи́сувати (кому́), писа́ти (до ко́го), листува́тися (з ким). **Корреспонденция**—до́пис, су; листува́ння, ння; кореспонде́нція, ції. **Корреспондент**—допи́сувач, ча; кореспонде́нт, та. **От собственного корреспондента**—від вла́сного допи́сувача, кореспонде́нта. **Рабочий корреспондент**—робітни́чий кореспонде́нт (робко́р). **Корреспонденция эстафетная**—кореспонде́нція естафе́тна. **Корреспонденция переходящая** — кореспонде́нція перехідна́. **Корреспонденция простая**—кореспонде́нція про́ста; (заказная)—рекомендо́вана. **Корреспонденция нефранкированная**—кореспонде́нція нефранко́вана. **Корреспондентское сообщение**—до́пис, су.

Корридор—коридо́р, ру; корита́р, ру. **Корридорная система**—коридо́рна систе́ма.

Корчевать—корчува́ти; (м н о г о) — викорчо́вувати, повикорчо́вувати. **Корчевание**—корчува́ння, ння.

Корчма—коршма́, ми́; ши́нок, нку; шинко́к, ка́. **Корчемник**—коршма́р, ря́; шинка́р, ря́. **Корчемничать** — коршмарюва́ти, шинкарюва́ти. **Корчемничество** — I) коршмарюва́ння, ння; шинкарюва́ння; II) корче́мство, ства.

Корысть (п о л ь з а)—кори́сть, ри́сти; (п р и б ы л ь)—зи́ск, ску; прибу́ток, тку. **Корыстолюбие**—користолю́бство. **Корыстолюбец**—кори́сливий. **Корыстолюбивый**—користолю́бний. **Корыстный**—I) кори́сний, пожи́точний (П и р і й д у́ ж е к о р и́ с н а т р а в а́); II) кори́сливий (чолові́к).

Коса—I) коса́, си́ (Щ о - с у б о́ т и м и́ л а г о́ л о в у т а з а п л і т а́ л а к о́ с у); II) коса́ (у косарі́в). **Коса без грабель**—коса́ го́ла. **Нашла коса на камень**—тра́пила коса́ на ка́мінь; III) (г е о г р а ф и ч е с к а я)—коса́, си; стрі́лка, ки.

Косвенный—скі́сний, ко́сний, убі́чний; II) посере́дній. **Косвенность**—посере́дність, ности. **Косвенные налоги**—посере́дні пода́тки. **Косвенные лучи**—скі́сне промі́ння. **Косвенно**—I) скі́сно, ко́со, убі́чно; II) посере́дньо.

Косеканс (т р и г о н.)—косе́канс, са. **Косеканс угла**—косе́канс ку́та.

Косинус (т р и г о н.)—ко́синус, са. **Косинус угла**—ко́синус ку́та.

Косить,-ся—I) коси́ти (жи́то, траву́); II) ко́со диви́тися, ско́са поглядати на ко́го. **Косилка**—самоко́ска. **Косарь**—коса́р, ря́.

Косматый—I) кошма́тий, волоха́тий; II) патла́тий, патла́нь, ня́; патла́ч, ча́; кудла́тий, волоха́тий, кострубатий. **Косматеть**—кошла́тіти, кудла́тіти, волоха́тіти, кострубатіти. **Космач**—патла́ч, ча́; кубла́нь, ня́.

Космический—світови́й, космі́чний. **Космос**—сві́т, ту; ко́смос, су.

Косноязычный — недорі́кий, недорі́ка, ки; недомо́вний, заїка, ки; гу́нявий, гугня́вий.

Коснуться—торкну́тися, доторкну́тися, доткну́тися, черкну́тися. **Касаться**—дотора́тися, дотика́тися, черка́тися.

Косо—навкоси́, навскоси́, ко́со. **Косоватый**—косе́нький, косува́тий. **Косоворотка**—соро́чка з ко́сим ко́мір. **Косоглазие**—косоо́кість, кости. **Косоглазный**—косоо́кий. **Косолапый**—клишоно́гий. **Косость**—ко́сість, сости; косина́, ни́. **Косоугольник**—кривоку́тник, ка. **Косогор**—косогі́р, го́ру. **Косая сажень**—косови́й са́жінь, крижо́вий са́жінь. **Косая проекция**—скісна́ про́екція. **Косой симметрический определитель** — визна́чник скісно-симетри́чний. **Косой угол**—кут скісний. **Косоугольник**—скісноку́тник, ка; кривоку́тник, ка. **Косоугольный параллелограмм**—рі́вноскі́жник скісноку́тній. **Косоугольная система координат**—систе́ма координа́т скісноку́ття. **Косоугольный треугольник**—трикутник скісноку́тній. **Косой определитель**—визна́чник скісний.

Костер—о́гнище, ща; огни́сько, ка; бага́ття, ття.

Кость—кість, ко́сти; кі́стка, ки. **Кость плечевая**—пі́вка, ки. **Костистый**—кістя́вий, коща́вий, кости́стий. **Костища**—костома́ха, хи. **Костлявый**—кістля́вий, коща́вий. **Косточка**—кі́сточка.

Костенеть—костені́ти, кля́кнути, дубі́ти.

Костолом—ломота́, ти; гостеця, гостця́.

Костыль—мили́ця, ці; ко́стур, ра. **Костыль рельсовый**—брента́ль, лі.

Костылять—I) шкандиба́ти, шкатульга́ти; II) (б и т ь)—лупи́ти, лупцюва́ти, дуба́сити.

Костюм—убра́ння, вбра́ння, нн́я, убі́р, убо́ру.

Косьба—косови́ця, ці. **Косье**—кісся́, ся́.

Косяк—I) одві́рок рка; (в д в е р я х), лу́тка, ки (в о к н е); стоян, на́ (б о к о в о й).

Котангенс (т р и г о н.)—котанге́нс, са.

Котел—коте́л, тла́; каза́н, на́; чаву́н, на́; казано́к, ка́. **Котельник**—котля́р, ра́. **Котельничий**—котля́рський. **Котельный**—казано́вий, котло́вий. **Котельная**—казано́вня, ні; парови́чня, ні. **Котельщик**—каза́нник, ка. **Котлообразный**—казанкува́тий. **Котловатость**—казанкува́тість.

Котловина—улого́вина, ни; ви́долинок, нку; низина́, ни́.

Котомка—то́рба, би; торби́на, ни; торби́нка, ки; тлу́мок, мка́. **Котомка на обе стороны**—са́кви, ков. **Котомочный**—торбинко́вий.

Который—I) яки́й, що; II) (о д и н и з н е с к о л ь к и х) — кото́рий, котри́й.

Который-нибудь—котри́йсь, кото́рий-не́будь. **Который час**—яка́ годи́на. **Человек, который убил**—люди́на, що вби́ла. **Человек, которому верят, оказался**—люди́на, яки́й (що їй) ві́рять, показа́лася... **Который из двух?**—ко́трий (з них) двох?

Кофе—ка́ва, ви. **Кофейный**—ка́вовий. **Кофейня**—кав'я́рня, ні.

Кочевать—табору́ва́ти, кочува́ти. **Кочеванье**—табору́ва́ння, ння; кочува́ння, ння. **Кочевище**—табори́ще, ща; кочови́ще, ща. **Кочевье**—кочови́сько, ка.

Кочевой—кочови́й, перехо́жий. **Кочевая жизнь**—перехо́же життя́.
Кочегар—кочега́р, ра; паровичник, ка. **Кочегарка**—паровичня, ні.
Кочене́ть—кля́кнути, дубі́ти (Кля́кнуть від хо́лоду ру́ки).
Кочерга—кочерга́, ги́; коцюба́, би́.
Кошелек — кали́тка, ки; капшу́к, ка́; киса́, си́; гама́н, на́; гаманець, нця. **Кошельковый**—гаманово́вий, капшукови́й.
Краденое—кра́дене, ого.
Краеугольный—наріжний, ку́тній, основни́й.
Краешек—крайо́к, ка́; краєчок, чка; кінчик, ка.
Кража—крадіж, жу́; крадіжка, ки; злодійство, ва (Почав з малої крадіжки та й до великої дійшов).
Край—I) (конец)—кра́й, ю; кіне́ць, нця́; бе́ріг, рега; II) край, ю; країна, ни; сторона, ни́; чужина́, ни; (края посуды)—вінця, нець; (борта)—би́льця, лець. **Краевой**—краєви́й. **Краевой Совет**—Краєва́ Ра́да.
Крайне—на́дто, через верх, над мі́ру. **Крайне разговорчивый**—на́дто балаку́чий, над мі́ру бала́кає. **Крайне необходимо**—на́дто потрі́бно.
Крайний—I) кра́йній, оста́нній. **По крайней мере**—прина́ймні; II) коне́чний, надзвича́йний; надмі́рний, че́рез ве́рх. **К крайнему сожалению**—на превели́кий жаль.
Крайность—I) кра́йність, ности; скру́та, ти; приго́да, ди; нужде́нність, ности; II) надмі́рність, ности. **У него во всем крайности**—у нього́ все над мі́ру.
Кран—гра́нт, та; ру́лька, ки; чіп, чопа́ (бочки забивать). **Под'емный кран**—підо́йма, ми.
Крановщик—підойма́ч, ча́; грантовник, ка.
Краса—краса́, си́; вро́да, ди.
Красавец—краса́нь, ня; красу́н, на́; красу́нчик, ка. **Красавица**—краса́ня, ні; (красотка)—красоли́ця, ці.
Красиветь—кра́щати, кращі́шати, гарні́ти, гарні́шати.
Красивый—га́рний, го́жий, краси́ий, вродли́вий, ле́пський, хоро́ший. **Красиво**—га́рно, го́же, краси́о, хо́роше. **Красивее** — гарні́ший, вродли́ві́ший, кра́щий (за ко́го). **Самый красивый**—найгарні́ший, найвродли́ві́ший, найкра́щий.
Красильный—фарба́рний, краси́льний. **Красильня**—фарб'а́рня, ні; фарба́рня, ні; краси́льня, ні. **Красильщик**—фа́рбар, ря; фарб'я́р, ря́; краси́льник, ка.
Красить—I) краси́ти, фарбува́ти, малюва́ти, розмальо́вувати, бели́ти (белой краской); жовти́ти (желтой краской); сини́ти (синей краской) і т. д.; II) скраша́ти (Кни́жка скраша́є лю́дське життя́).
Краска—кра́ска, ки; фа́рба, би; ба́рва, ви (Маю краски та малюва́ти ні́чого). **Цвет на хлебных растениях**—кра́ска (Жита збило вітром уси́ кра́ску).
Краскотерка—фарботе́рка.
Красненький—червоне́нький. **Краснехонек**—червоні́сінький. **Красно**—I) черво́но; II) го́дяно, годи́няно (про пого́ду); III) (красноречиво)—красномо́вно.
Краснеть—червоні́ти, красні́ти, рум'яні́ти, шарі́ти; (об огне)—жеврі́ти, палені́ти; (от стыда)—шарі́ти; (от гнева)—палені́ти.
Краснобай,-ка—балаку́н, на́; балаку́ха, хи; щебету́н, на́; щебету́ха, хи; балакли́й, ія; балаклі́йка, ки.
Краснобурый—червонобу́рий.
Красноватый—червонува́тий, червоня́стий.
Краснолицый—червонови́дий, червонолиці́й. **Краснощекий**—рум'я́ний, червонолиці́й. **Краснорожий**—червоноли́кий.
Красноречие—красномо́вство. **Красноречивый**—красномо́вний, красномо́вця, ці; промо́вистий.
Краснота—черво́ність, ности.
Красный—I) черво́ний; II) (красивый)—га́рний. **Красная девица**—краса́ня, ні; дівчина го́жа, кра́сна. **Красные дни**—я́сні, щасли́ві дні. **Красный железняк**—черво́на руда́. **Красный лес**—бір, бо́ру. **Красное солнышко**—я́сне, кра́сне со́нечко. **Красное словцо**—доте́пне слівце́. **Красная строка**—нови́й рядо́к. **Красный угол**—по́куть, тя. **Красный уголок** — черво́ний куто́к. **Красное крыльцо**—пере́дній ганок. **Красный хлеб**—пшени́ця. **Красная изба**—світли́ця, ці.
Красоваться—пиша́тися, красува́тися.
Красочный — фарбови́й, мальовни́чий. **Красочный закат**—мальовни́чий за́хід.
Красть—кра́сти, хапа́ти, злодія́чити. **Красться**—скра́стися, скрада́тися.
Краткий—коро́ткий. **Кратковременный**—недовгочасний, недовгий. **Кратковременно**—недовгочасно, за малу годи́ну. **Кратковременность** — недовгочасність, ности. **Краткосрочный**—на коро́ткий те́рмін. **Краткожизненный**—недовгові́кий.
Краткость—коро́ткість, кости.
Кратный—кра́тний. **Кратное отношение**—кра́тне відно́шення. **Кратный инте-**

грал—кра́тний інтегра́л. **Общее наименьшее кратное**—спільне найме́нше кра́тне.

Крах—крах, ху.

Крахмал—крохма́ль, лю.

Краше—кра́ще, лі́пше, гарні́ше (за що́, за ко́го, від ко́го).

Крашенный—фарбо́ваний.

Кредит—креди́т, ту; бо́рг, гу. **Мелкий кредит**—дрібни́й креди́т. **Кредит краткосрочный**—короткоча́сний.

Кредитив—кредити́в, ву; ві́рча гра́мота, ти. **Кредитивный**—кредити́вний.

Кредитный—кредито́вий. **Кредитное учреждение**—кредито́ва устано́ва, кредито́вий за́клад, ду.

Кредитовать—позича́ти, кому́, боргу́вати, кого, на́бір дава́ти кому́. **Кредитоваться**—позича́ти у ко́го, боргува́ти кого́, на́бір бра́ти. **Кредитование**—кредитува́ння, ння.

Кредитор — кредито́р, ра; позича́льник, ка.

Кредитоспособность — кредитоспромо́жність, ности.

Крейсировать—кружля́ти, кружа́ти.

Кремень—кре́мінь, меня. **Кремняк**—кремі́не́ць, нця́. **Кремневой**—кремі́нний. **Кремнезем**—кремині́ця, ці; кремі́нка, ки. **Кремнистый**—кремині́стий. **Кремневой ангидрид**—кремі́нний двоо́кис. **Кремнекислота** — кремі́нна кислота́ (квас).

Кренить,-ся—нахиля́ти, ся на бік.

Крепительный — кріпу́чий, покріпни́й. **Крепковатый**—кріпе́нький, міцне́нький.

Крепкий—міцни́й, цупки́й, тверди́й, ду́жий, си́льний. **Крепкий мороз**—цупки́й моро́з. **Крепкая водка**—міцна́ горі́лка. **Крепкий сон**—міцни́й, тверди́й сон. **Крепко-на-крепко**—ду́же си́льно. **Крепко**—міцно, цу́пко, тве́рдо, ду́же, здо́рово.

Крепкоголовый—твердоголо́вий, твердоу́здий (про ко́ней). **Крепколобый**—твердоло́бий.

Крепнуть, крепчать—кріпша́ти, міцні́шати, дужча́ти, твердіша́ти, тве́рднути, тужа́віти.

Крепость—І) мі́цність, ности; мі́ць, мо́ци; тве́рдість, дости; твердота́, ти; ІІ) тверди́ня, ні; за́мок, мку; форте́ця, ці; ІІІ) кріпость, пости (а к т). **Купчая крепость**—ку́пча кріпость. **Закладная крепость** — заставна́, заставни́й лист. **Крепостной**—І) кріпосни́й, форте́чний; ІІ) кріпа́цький, панща́нський, панща́нний.

Крепче—ду́жче, міцні́ше, кріпше.

Кресиво—кресало́, ла; кри́ця, ці.

Кресло—крісло, ла.

Крестовидный—хреща́тий. **Крестообразный**—хреста́стий. **Крестообразно**—на́вхрест, хрест-на́вхрест.

Крестцовый—І) крижови́й; ІІ) хреща́тий, хреста́тий. **Перекрестная дорога**—крижова́ доро́га.

Крестьянин—селяни́н, на. **Крестьянка**—селя́нка, ки. **Крестьянин неимущий**—селяни́н незамо́жник. **Крестьянский**—селя́нський. **Крестьянская изба-чительня** — селя́нська ха́та-чита́льня. **Крестьянский клуб**—селя́нський клу́б. **Рабоче-Крестьянская Инспекция**—Робітни́чо-Селя́нська Інспе́кція. **Крестьянское дело**—селя́нська спра́ва. **Крестьянская беднота**—селя́нська голо́та.

Кривая—І) крива́, во́ї; ІІ) криву́ля, лі. **Алгебраическая кривая**—крива́ алгебри́чна. **Гармоническая кривая**—гармони́чна крива́. **Действительная кривая**—ді́йсна крива́. **Сопряженная кривая**—крива́ долу́чена. **Общая кривая**—зага́льна крива́. **Замкнутая кривая**—за́мкнена крива́. **Кривая возврата**—крива́ зворо́ту. **Приводимая кривая**—крива́ зво́дна. **Крайняя кривая**—крива́ кра́йня. **Кривая основа**—крива́ осно́ва. **Особенная кривая**—особли́ва крива́. **Основная кривая**—основна́ крива́. **Примитивная кривая** — приміти́вна крива́, первісна крива́. **Двойная кривая**—подві́йна крива́. **Кривая двойного касания**—крива́ подві́йного до́тику. **Простая кривая**—крива́ поодино́ка. **Пространственная кривая**—крива́ просторо́ва. **Кривая II степени**—крива́ дру́гого сту́пня. **Сферическая кривая**—сферична крива́. **Трансцендентная кривая**—крива́ трансценде́нтна.

Крестьянство—селя́нство.

Кривизна—кривина́, ни; кри́вість, вости; кривизна́, ни. **Криво**—І) кри́во; ІІ) неправди́во, не по пра́вді.

Кривить,-ся—крити́, ся; карлю́чити, ся. **Кривить душой**—кри́вдити, лама́ти ду́шу, бра́ти гріха́ на ду́шу, крити́ душе́ю. **Кривляться**—крити́тися. викривля́тися.

Кривой—крити́й, скри́влений. **Кривобокий**—кривобо́кий. **Кривоватый**—крибе́нький. **Кривоглазый** — кривоо́кий, сліпоо́кий.

Криводушничать — крити́ душе́ю, кри́вдити, не́ по пра́вді жи́ти. **Криводушие**—криводу́шність, ности. **Кривозубый** — кривозу́бий. **Кривоносый** — кривоно́сий. **Криворогий**—криворо́гий, турка́тий. **Криворукий**—кривору́кий, кривору́чко, ки. **Кривосудие**—кри́вдний суд. **Кривотолок**—крутійство, ва; крутя́рство, ва. **Кривоустый**—криворо́тий.

Кривули́на—крив'у́ля, лі; карлю́чка, ки. **Криволинейный**—криволі́нійний. **Криволинейная координата**—криволі́нійна координа́та.

Кризис—І) кри́за, зи; кри́зис, су; ІІ) перелом о́ва хви́ля. **Наступил кризис**—наста́ла кри́за. **Промышленный кризис**—промисло́ва кри́за. **Финансовый кризис**—фінансо́ва кри́за. **Экономический кризис**—економі́чна кри́за.

Крик—кри́к, ку; у́к, ку; по́крик, ку; гука́ння, ння; (о многих)—га́лас, су; галасува́ння, ння; ве́реск, ску; (с плачем)—ре́пет, ту; репетува́ння, ння; ле́мент, ту; лементува́ння, ння; (на помощь)—гва́лт, ту; гвалту́вання, ння. **Крик воробьиный**—цвірі́ньканння, ння; **гусиный**—ге́гання, ння; **лягушечий**—ку́мкання, ння; **журавлиный**—курлю́кання, ння; **куриный** — соко-та́ння, ння; кудкуда́кання, ння; **кошачий**—ня́вкання, ння; **аистов**—кле́кіт, ту; **перепелов**—підпідьо́мкання, ння; **крик поющих птиц**—щебета́ння, ння; **чайки**—кигика́ння, ння.

Крикливость—крикли́вість, вости; галасли́вість, вости.

Крикливый — крикли́вий, галасли́вий, горла́тий, рота́тий, пащекува́тий. **Крикун**—крику́н, на́; горла́нь, ня; горла́ч, ча; (с плачем) — ре́ва, ви; верескýн, на́.

Кристализация—кристаліза́ція, ції; кришталю́вання, ння. **Кристаллический**—кристалі́чний, кришта́левий. **Кристальный**—криштале́вий.

Кристалл—кришта́ль, лю; кришта́л, лу; крищтали́на, ни. **Кристаллизироваться**—кристалізува́ти, ся; кришталюва́ти, ся.

Критика—І) кри́тика, ки; ро́збір, бо́ру; ІІ) осу́да, ди; поговір, во́ру.

Критиковать—І) критикува́ти; ІІ) суди́ти, суджу́, диш, дить; га́нити, ню, ниш, нить.

Критик—І) кри́тик, ка; ІІ) осу́дник, ка. **Критический**—І) критичний; ІІ) осу́дливий, глумли́вий; ІІІ) скрутни́й. **Критическая литература**—крити́чна літерату́ра. **Критическое положение**—скру́та; скрутне́ станови́ще, крити́чне становище.

Кричать—крича́ти, гука́ти; (сильно)—галасува́ти, репетува́ти, зіпа́ти; (с плачем)—лементува́ти, ревти́; (тоскливо, с плачем)—ски́глити, ски́млити, верещáти; (грозя)—гри́мати, гомоні́ти. **Кричать караул**—гва́лт крича́ти, про́бі крича́ти, гвалтува́ти; (о журавлях)—курлю́кати, курли́кати; (об утках)—ка́хкати; (о сороках)—стрекота́ти, скрегота́ти.

Кровавить—крива́вити. **Кровавый**—крива́вий. **Кроваветь**—крива́віти.

Кровь—І) кров, ви; кри́вля, лі. **Избить в кровь**—об'ю́шити. **Истекать кровью**—схо́дити кро́в'ю, кри́влею. **Кровянистый**—крива́вистий. **Кровяной**—крив'яни́й. **Кровинка**—кра́пля кро́ви, кровинка. **Кровеносная жила**—кровиста жила́. **Кровеносный**—кровоно́сний. **Кровеносный сосуд**—жи́ла, ли. **Кровянистый**—крива́вистий, кровистий.

Кровный—рі́дний, кре́вний. **Кровные денежки**—крива́виця, ці. **Кровная лошадь**—племінни́й кінь. **Кровная нужда**—пеку́ча, на́гла потре́ба. **Кровная обида**—тяжка́ обра́за.

Кровля—покрівля, лі; ве́рх, ха́; да́х, ху; стріха, хи. **Кров**—за́хист, ту; притулок, лка.

Кроить—кра́яти, кро́їти. **Кроение, кройка**—крій, кро́ю; кро́ївня, кра́яння. **Кроильщик**—кра́яльник, ка.

Кроме—окрім, крім, опріч. **Кроме того**—опріч то́го, окрім то́го, крім то́го.

Кросна, кросны—І) кро́сна, сен; верста́т, ту (ткацький); ІІ) полотно́, на; новина́, ни́ (нововиткане полотно́).

Кроткий—ти́хий, сми́рний, ла́гідний, плохи́й (очень смирный). **Кротость**—ти́хість, хости; сми́рність, ности; ла́гідність, ности; пло́хість, хости.

Крохотный, крошечный—малю́сенький, манюсенький, манюні́й, дрібне́сенький, дрібне́нький.

Крошить—кроши́ти, локши́ти; (капусту)—сі́кти, шаткува́ти (шатківницею). **Крошиться**—кроши́тися. **Крохкий**—крихки́й.

Круг, кружок—кру́г, га; кружо́к, жка́; кружа́ло, ла; ко́ло ла; кільце́, ця́; о́бід, о́боду; покоти́ло, ла. **Круги на воде**—жмурки́, ок. **Круг общества**—ко́ло, товари́ство. **В семейном кругу**—в рі́дні́м ко́лі в роди́нні́м ко́лі. **В кружок**—кружка́, в ко́ло, кружкома́.

Круглить—кругли́ти, закругля́ти, округля́ти, обкругля́ти. **Круглеть**—закру́глюватися, закругля́тися.

Кругло—кру́гло, окру́гло. **Кругловато**—кружа́ло, ла; ко́ло, ла; кільце́, ця́; о́бід кругля́во, кругля́сто. **Кругловатый**—

кругля́вий, кругля́стий. **Круглость**—кру́глість, лости. **Круглолицый**—круглоли́ций, круглови́дий.

Круглогубцы—круглогу́бці, бців.

Круглый—кру́глий, окру́глий. **Круглый год**—цілий рік, цілісінький, уве́сь рік. **Круглый сирота**—круго́м сирота́, сироти́на. **Кругленький** — кругле́нький. **Круглехонек**—круглісінький. **Круглина**—кру́глість, лости. **Круглая скобка**—кру́гла ду́жка. **Круглое тело**—кру́гле тіло.

Круговой—кругови́й, колови́й. **Круговая порука**—кругова́, спільна запору́ка. **Круговую пить** (и вообще пить)—кружа́ти, кружля́ти (Зеве́с тоді кружа́в сиву́ху. Иноді й кругови́й вітер подме́).

Кругозор—кругогля́д, ду; виднокру́г, гу; о́брій, ію. **С широким кругозором**—широкогля́дний (Прозо́ре пові́тря розши́рило кругогля́д на всі бо́ки).

Кругом—I) навкруги́, кру́г, навко́ло, круго́м, округи́; II) цілко́м, геть чи́сто, геть усе; III) кружка́, в ко́ло. **Стали кругом**—ста́ли в ко́ло (Круго́м йо́го сте́п, як мо́ре. Навкру́г ха́ти топо́лі росту́ть).

Кругообращение (круговращение)—сберта́ння вко́ло, кружля́ння, ння; кругобі́г, бі́гу; колооберта́ння, ння. **Кругосветный**—кругосві́тний. **Кругосветное путешествие**—кругосві́тна по́дорож, жи. **Кружное направление**—кружни́й на́прямок.

Кружево—мере́жка, ки; мере́жево, ва. **Кружевной**—мере́жевий, мере́жковий.

Кружить,-ся—кружля́ти, ся; крути́ти, ся; верті́ти, ся; колува́ти. **Кружение**—кружля́ння, ння; кружі́ння, ння. (Над на́ми кружля́ли бі́лі голуби́. Кві́тка на воді́ ста́ла крути́тися. Крутну́вся до го́ри лице́м).

Кружка—I) ку́холь, хля; ку́хлик, ка; зба́нок, нка; II) ква́рта, ти (1/10 ведра); III) карна́вка, ки; скарбни́чка, ки. **Кружечный**—I) ку́хлевий; II) карна́вочний. **Кружечный сбор**—карна́вочний збі́р.

Крупнеть—бі́льшати.

Крупный—вели́кий, здоро́вий; (большими каплями) — крапли́стий, крапча́стий; (о зерне) — дорі́дний; (про соль) — дрібча́стий. **Говорить крупно**—говори́ти з се́рцем, го́стро. **Крупноватый**—чима́лий.

Крутизна—кру́ча, чі; кру́тість, тости. **Крутобережный**—крутобере́гий.

Крутить,-ся—I) крути́ти, ся; сука́ти (нитки); (веревки)—плести́, звива́ти, ся. **Кручение**—крутіння, ння; верті́ння, ння; сука́ння, ння; II) крути́ти, верті́ти (спра́ву).

Крутой—крути́й. **Крутой мороз**—лю́тий моро́з. **Крутая гора**—при́кра гора́. **Круто повернуть**—I) ра́птом поверну́ти; II) при́кро заверну́ти.

Крутеть—крутішати.

Кручина—журба́, би́; тя́га, ги; сму́ток, ку. **Кручинить**—завдава́ти жа́лю, жури́ти, зажури́ти. **Кручиниться**—жури́тися, сумува́ти, в тугу вдава́тися, смути́тися. **Кручинный** — журни́й, журли́вий, ту́жний.

Крушение—катастро́фа, фи; розбиття, ття́; розтро́щення, ння. **Крушение надежды**—розбиття́ наді́ї.

Крыло—крило́, ла́; кри́ла (мн.). **Крылышко**—крильце́, ця́; кри́лечко, ка; криля́та, я́т.

Крыса—пацю́к, ка́; щур, ра́. **Крысий**—пацюко́вий, щуря́чий.

Крыться—I) кри́тися; II) таїти, ся; хова́тися, кри́тися (По́ле кри́лося тума́ном. У си́зому тума́ні кри́лося село́. Вона́ від ме́не не кри́лася).

Крышка—по́кришка, ки; на́кришка, ки; верх, ха́ (на оде́жі); ві́ко, ка (на ді́жі, бо́дні, скри́ні).

Крюк, крючок — га́к, ку; гачо́к, чка́; крю́к, ка́; крючо́к, чка́; кі́шка, козу́лька (з двома́ або чотирма́ гачка́ми—дістава́ти ві́дра, що впа́ли в криницю); гапли́к, ка́ (в оде́жі); за́щіпка, ки (коло двере́й). **Согнуть в крюк**—в дугу́ зігну́ти. **Вернуть крючок**—карлю́чку загну́ти.

Крюковатый—I) карлючкува́тий, криву́льчастий; гачкува́тий; II) (о людях) — приче́па, пи; приче́пливий, крутій. **Крючкотворствовать** — артику́ли, закарлю́чки, крючки́ гну́ти, загина́ти.

Кряхтеть—кректа́ти, крехта́ти (Аж кре́кче та тя́гне мішо́к).

Кстати—до ре́чи, до ді́ла, до сло́ва. **Некстати**—не до ре́чи, не до сло́ва, не до ді́ла, не до ладу́. **Кстати случиться**—нагоди́тися.

Кто—хто́. **Кто бы ни был**—хто́-б не бу́в. **Кто-нибудь, кто ни есть, кто-либо**—хто́-не́будь, аби́-хто́. **Кто-то**—хто́сь **Кого-то** — кого́сь. **Кому-то** — кому́сь. **Кем-то**—ки́мсь, ки́мось. **На ком-то**—на кі́мсь, на ко́мусь.

Куб—I) (тело)—ку́б, ба; II) (матерія)—ле́мбик, ка. **Кубатура**—кубату́ра, ри.

Кубический—кубі́чний. **Кубический корень**—кубі́чний ко́рінь. **Кубический литр**—кубі́чний лі́тр. **Кубический метр**

—куб'ічний ме́тр. **Кубическая форма**—куб'ічна фо́рма. **Возвышение в III степень**—кубу́вання, ння; підно́шення до ку́ба.

Кубышка—ба́нька, ки (Ба́нька на олі́ю).

Кувалда—бія́к, ка́.

Кувшин—гле́к, ка; гле́чик, ка; гладу́щик, ка.

Кувыркание—перекида́ння, ння. **Кувырк**—берки́ць. **Кувырком**—пере́вертом, пере́кидьки.

Кувыркаться—перекида́тися, переверта́тися.

Кувыркнуться—переки́нутися, переверну́тися.

Куда—куди́, куд'ю́. **Куда-либо, куда-нибудь, куда ни есть**—куди́-не́будь, аби́-куди́. **Куда-то**—куди́сь, де́-десь. **Куда как!**—диво як! а́ч як! **Куда как хорошо!**—де́ вже пак не га́рно!

Кудесить—I) чарува́ти, чаклува́ти, відьмува́ти; II) колобро́дити, шурубу́рити.

Кудесник—I) зна́хар, ря; ворожби́т, та; чарівни́к, ка́; II) штука́р, ря.

Кудри—ку́чері, ів. **Кудрі завивать**—ку́чері звива́ти.

Кудрявый—кучеря́вий. **Кудреватый**—кучеря́венький. **Кудри**—ку́чері, ів (О й ти, дубе, кучеря́вий лист на тобі́. Кучеря́ві ве́рби. Кучеря́вий хло́пець).

Кузнец—кова́ль, ля́. **Кузнецов**—ковалі́в. **Кузнецкий, кузнеческий**—кова́льський (Кова́льське ремесло́). **Кузнечество**—кова́льство, ства; кування́, ння. **Заниматься кузнечеством**—кувалюва́ти.

Кузница—ку́зня, ні.

Кукушка—зозу́ля, лі.

Кулак—I) кула́к, ка; II) мо́лот, та (у каменщиков); III) куркуль, ля, глита́й, а́я.

Кулинария—куха́рство, ва; кухова́рство, ва. **Кулинар**—ку́хар, ря.

Культивировать—культивува́ти.

Кумач—кита́йка, ки. **Кумачный**—кита́йчатий (Сі́де́лечко кита́йкою вкри́те).

Купать,-ся—купа́ти, ся; (в луже)—кало́житися. **Купальня**—купа́льня, ні.

Купец,-чиха—купе́ць, пця́; кра́мар, ря; купчи́ха, хи; кра́марка, ки. **Купеческий**—купе́цький, кра́мар'ський. **Купечество**—купе́цтво, ва; кра́марство, ва. **Купечествовать**—купцюва́ти, крамарюва́ти.

Купить—купи́ти, плю, пиш, пить. **Купленный**—ку́плений, купо́ваний (Ку́пований хлі́б). **Купля**—купля, лі; купі́вля, лі.

Купно—вку́пі, ра́зом, гурто́м, спі́льно. **Крупный**—спі́льний, гурто́вий.

Купол—ба́ня, ні; ма́ківка, ки.

Купорос—куперва́с, су; вітріо́ль, бло. **Купоросный**—куперва́совий, вітріо́левий. **Медный (синий) купорос**—си́ній ка́мінь.

Купчая—ку́пча, чої.

Курение—куріння, ння; па́лення, ння. **Курить табак**—кури́ти, пали́ти тютю́н. **Курительный**—кури́льний. **Курительный табак**—тютю́н, ню. **Курительная трубка**—лю́лька, ки. **Курительное вещество**—ку́рево, ва.

Курить—I) кури́ти, кади́ти; II) гна́ти, жену́, жене́ш (горі́лку); III) кури́ти (бежать) (З Переяслава гоне́ць курить).

Курносый—кирпа́тий. **Курноска**—ки́рпа, кирпа́та.

Курок (ружья)—куро́к, рка́; за́йчик, ка; соба́чка, ки.

Курс—курс, су. **Курсовой**—курсови́й.

Курсировать—курсува́ти, об'і́жджати.

Курсы—ку́рси, ів. **Курсы по украинскому языку**—ку́рси украї́нської мо́ви. **Курсы по украиноведению**—ку́рси украї́нознавства.

Куртаж—факторо́ве, фа́кторне. **Куртажный**—фа́кторський, факторо́вий (За цю спра́ву оде́ржав фа́кторських 500 карб.).

Курьез—чудасія, ії; куме́дність, ности; курйо́з, зу. **Курьезный**—чудасі́йний, куме́дний, курйо́зний. **Курьезное дело**—курйо́зна спра́ва.

Курьер—гонець, гінця́; кур'є́р, ра. **Курьерский**—кур'є́рський. **Курьерский поезд**—кур'є́рський по́їзд.

Кусать,-ся—куса́ти, ся; гри́зти. **Кусающийся**—кусли́вий, кусю́чий.

Кусок—кусо́к, ка; ку́сень, сня; ку́с, са; шма́т, та; шматок, тка́; кава́лок, лка; ски́ба, би; (сахару, масла)—гру́дка; (бумаги, ткани)—кла́поть, тя; кла́птик, ка; **кусок холста**—сувій полотна́.

Куст—ку́щ, ща́; ку́щик, ка; ко́рч, ча. **Кустистый**—кущи́стий, корчи́стий, ру́нистий. **Кустовой**—кущови́й, куща́стий.

Кустарь—куста́р, ря́; дрібни́й промисло́вець. **Кустарный**—I) корчови́й, чагарнико́вий (рослини); II) дрібни́й, ха́тній. **Кустарный промысел**—дрібни́й, ха́тній про́мисел. **Кустарные изделия**—ха́тні, домо́ві ви́роби, домотка́не, домоді́льне (сукно).

Кутать,-ся—ку́тати, ся; обгорта́тися, загорта́тися, уку́туватися; (платком)—обпина́тися; (соло́мой, рого́жей

и под.)—тушкува́тися; (ребенка)—обгорта́ти, заку́тувати.

Кутеж—тульня́, ні, гульба́, би́. **Кутило**—гульта́й, я́я, гуля́ка, ки; гульві́са, си.

Кутить—гуля́ти, гультя́ювати, бенкетува́ти, пия́чити. **Ветер крутит**—вихру́є, кру́тить.

Кухарить—кухова́рити, кухарюва́ти, куха́рити. **Кухарка**—кухова́рка, ки; куха́рка, ки. **Кухмейстер**—ку́хар, ря. **Кухня**—ку́хня, ні; пека́рня, ні. **Кухонный**—кухе́нний, кухня́ний, пекарня́ний.

Кучер—візни́к, ка́; фу́рман, на; машталір, ра. **Кучерская**—маштарня, ні; фурма́нська, ої. **Кучерской**—візни́чий, фурма́нський, машталіpський.

Кушанье (процесс)—їда́, ди; смакува́ння, ння; їдіння, ння; II) (кушанье)—страва, ви; їжа, жі; потра́ва, ви; наїдки, дків; їда, ди.

Кушетка—кана́пка, ки.

Куча—I) ку́па, пи; (снега)—кучугу́ра, ри; II) бага́то, си́ла, ли; ти́ск, ку; на́вал, лу.

Л

Лабаз—крамни́ця, ці; (мучной)—мо́ра, ри.

Лабиринт—лабири́нт, ту.

Лаборатория—лаборато́рія, ії; майсте́рня, ні. **Лаборатория труда**—лаборато́рія пра́ці. **Лаборатория физическая**—лаборато́рія фізи́чна. **Лаборатория химическая**—лаборато́рія хемі́чна. **Лаборатория математическая**—лаборато́рія математи́чна.

Лава—ла́ва, ви; ла́вка, ки; II) кла́дка, ки. (Гість ла́ви не заси́дить).

Лавина—лави́на, ни; льодозва́л, лу; снігова́ ла́ва.

Лавировать—викеро́вувати, ви́керувати, керува́ти, пра́вити, направля́ти, лавірувати (Попере́ду Гамалія байдако́м керу́є).

Лавка—I) ла́вка, ки; осли́н, ло́ну; осло́нець, нця; осли́нчик, чика; II) крамни́ця, ці. **Книжная лавка**—книга́рня, ні. **Лавчонка**—крамни́чка, ки. **Лавочный**—крамни́чний, крамо́вий.

Лавочник,-ница—кра́мар, ря; кра́марка, ки. **Лавочников**—крама́рський, кра́марів. **Лавочницын**—кра́марчин.

Лагерь—та́бор, ру; кіш, коша́; обо́з, зу; ста́н, ну; таборище, ща (место, где был лагерь). **Стать, расположиться лагерем**—та́бором, кошем, обо́зом ста́ти, отабори́тися. **Лагерный**—таборо́вий, обо́зний.

Лагуна—лима́н, ну; намул, лу. **Лагунка**—мазни́ця, ці.

Лад—I) ла́д, ду; II) ла́года, ди; зго́да, ди; зла́года, ди.

Ладить,-ся—ла́годити, ся; ладна́ти, ся; (с кем)—една́тися, годи́тися, джуся, дишся, диться; умовля́тися (Ла́годитися в доро́гу. Ладна́ти на́ймита). **Дело ладиться**—спра́ва нала́годжується. **Он со всеми ладит**—він зо всіма́ в до́брій зла́годі. **Не ладят между собой**—між ни́ми нела́года.

Ладный—I) ла́гідний; II) до́брий, га́рний. **Ладно**—I) ла́гідно, в ладу́; в зла́годі, в зго́ді; II) до́бре, гара́зд.

Ладонь—доло́ня, ні. **Бить в ладоши (аплодировать)**—плеска́ти в доло́ні.

Ладья—чо́вен, вна; дуб, ба.

Лаж—промі́нне, ого. **Лажный**—промі́нний (Взяли́ промі́нного по 5 коп. з карбо́ванця).

Лазарет—шпита́ль, лю. **Военный лазарет**—військови́й шпита́ль.

Лазать, лазить—ла́зити, плазува́ти. **На гору лазить**—вила́зити, вилі́за́ти, де́ртися. **С горы слазить**—злі́зати. **Лазейка**—прола́зка, ки; ви́лазка, ки. **Лазка**—лазі́ння, ння; по́взання, ння.

Лазутчик—пласту́н, на; вивідач, ча; ни́шпорка, ки.

Лазурь—I) блаки́тна фа́рба, блаки́т, ту; II) блаки́ть, ти; бла́китня, тня. **Лазоревый, лазуревый**—блаки́тний. **Лазурь берлинская**—берлі́нський блаки́т.

Лай—га́вкання, ння; гавкотня́, пі; бреха́ння, ння. **Лаять**—га́вкати, бреха́ти (о собаках).

Лак—ла́ку, ку. **Лак асфальтовый**—лак асфа́льтовий. **Лак маслянный**—лак олійний. **Лак спиртовой**—лак спиртови́й. **Лак скипидарный**—лак шпигина́рний.

Лакировать—лакува́ти, лощи́ти. **Лакированный**—лако́ваний, ла́чений. **Лакировка**—лакува́ння ння.

Лакомиться—ла́сувати (чим), ла́суватися (на що) (Давно́ ласу́юся на то́го ко́ня). **Лакомство**—ла́сощі, щів; ла́кітки, ток; легоми́нки, ок. **Лакомый**—ла́сий. **Лакомо**—ла́со. **Лакомец**—ласу́н, на́; ласі́й, ія; ласуне́ць, нця, лагоми́нець, нця. **Лакомка**—ласу́н, на́; ласу́ха, хи.

Лаконизм—короткомо́вність, ности; лаконі́зм, му; коро́ткість, кости; вира́зливість, вости. **Лаконически**—лаконі́чно, ко́ротко, вира́зли́во.

Лампа—ля́мпа, пи; гасни́к, ка; гасни́ця, ці. **Поднять, опустить лампу**—підкрути́ти, прикрути́ти ля́мпу. **Ламповщик**

—лямпа́р, ря́; лямпівни́к, ка́. **Лампа керосиновая**—ля́мпа га́сова. **Лампа калильная** — ля́мпа жарова́. **Лампа предохранительная**—ля́мпа охоро́нна. **Лампа переносная**—ля́мпа переносна́.

Ландкарта—ландка́рта, ти.

Ландшафт—ландша́фт, ту; краєви́д, ду; краєвість, вости.

Ландыш—конва́лія, лії. **Ландышевый**—конвалі́йний.

Ланцет—ланце́т, та; пуща́дло, ла.

Лапа—ла́па, пи; ла́пка, ки (у п л о́ т н и к о в). **В лапу**—в замо́к, в зру́б. **Лапистый**—лапа́тий, лапа́стий. **Лапушка**—зі́ронька, я́сочка. **Лапчатый**—лапа́тий.

Лапоть—лича́к, ка́; личаки́, і́в; верзу́н, на́. **Кожаные лапти**—постоли́, ів (постіл); ходаки́, ів (хода́к); ра́влики, ків (л е г е н ь к и е н а П о д о л и и). **Шнурки для лаптей**—поворо́зки, зок; воло́ки, ок.

Лапша—ло́кшина, ни; ло́кша, ші. **Резать лапшу**—ло́кшину криши́ти.

Ларец, ларчик—скри́нька, ки; шкату́ла, ли; погребе́ць, бця́ (д о р о ж н ы й). **Ларь**—I) рунду́к, ка́; II) скри́ня, ні (в м е л ь н и ц е).

Ласка—ла́ска, ки; ласка́вість, вости; милува́ння, ння; ми́лощі, ів; голу́блення, ння. **Ласкатель**—ласка́вець, вця; обле́сник, ка. **Ласкательный**—голу́бливий. **Ласкание**—милува́ння, ння; голу́блення, ння; пе́стування, ння. **Ласковый**—ласка́вий. **Ласково**—ласка́во.

Ласкать—голу́бити, пе́стувати, пе́стити, милува́ти; (с о б а к) — ла́щити. **Ласкаться**—ла́ститися, ла́щитися. **Ласкательство**—обле́сність, ности; підле́щування, ння.

Ласточка—ла́стівка, ки; ла́стівочка, чки; ла́стівонька, ки; (п т е н е ц)—ластівеня́, я́ти; ластів'я́тко, ка. **Ласточкин**—ластів'я́чий, ластівча́ний, ластови́нний.

Латунь—мося́ж, жу; жо́вта мідь. **Латунный**—мося́жный.

Латы—па́нцер, ру; тиляги́, і́в.

Лафет—лафе́т, та.

Лацкан—одворо́т, ту (в о д е ж д е); кля́па, пи.

Лачуга—хати́на, ни; халу́па, пи; (л а ч у ж к а)—хатчи́на, ни; халу́пка, ки.

Лгать—бреха́ти, шу, шеш, ше; (з а д р у г и м)—підбрі́хувати; (и н о г д а)—побрі́хувати. **Лганье**—бреха́ння, ння: брехня́, ні; бре́хні, ень. **Распространять ложь**—бре́хні розпуска́ти. **Ложь**—брехня́, ні́. **Лгунишка**—брехуне́ць, нця́. **Лгун** — брехун, на́; бреха́ч, ча́; плетю́га, ги; підбре́хач, ча. **Лгунья**—брехуха, хи; брехунка, ки; бреха́чка, ки.

Лебедка—I) (п т и ц а)—лебі́дка, ки; лебеди́ця, ці; лебі́дочка, чки; II) лебі́дка, ки; коло́ворот, ту. **Паровая лебедка**—парова́ катери́нка, лебі́дка. **Лебединая песня**—оста́ння пі́сня, лебедина пі́сня.

Лебезить—крути́тися, звива́тися, дрібцюва́ти (п е р е д к и м), підле́щуватися (до ко́го).

Левкас—гру́нт (грунтова́ фа́рба). **Левкасить**—грунтува́ти.

Левый—лі́вий; (л е в ы й в у п р я ж и)—підру́чний. **Левою рукою** — ліво́руч. **Лево**—налі́во, ліво́руч, на ліво́руку, к со́бі. **Левша** — I) лі́ва рука́, ліви́ця; II) ліва́ка, ка; лівша́, ші́. **Левизна**—лівизна́, ни́; ліви́ця, ці; лі́вий бік.

Легализация—легаліза́ція, ції; узако́нення, ння. **Легальный марксизм**—лега́льний маркси́зм. **Легальный союз**—лега́льна спі́лка.

Легенда—леге́нда, ди. **Легендарный**—легенда́рний, легендо́вий.

Легкий, легко—легки́й, ле́гко, ві́льний, ві́льно; (о п и щ е) — легкостра́вний. **Легок на помине**—про во́вка помо́вка, а во́вк і в ха́ті. **На легкую руку**—на швидку́ ру́ку, аби́ як. **Легкого поведения** (о ж е н.)—пові́я, ії. **Легковой извозчик**—легкотя́глий візни́к, дріжка́р, ря́. **Легкость**—ле́гкість, кости; легкота́, ти́. **Легонький**—леге́нький. пові́льний. **Легонько** — леге́нько, пові́льно, пово́лі, злеге́нька. **Легохонек, нько**—леге́сенький, леге́сенько. **Легковатый**—поле́гкий, легкува́тий.

Легковерие—легкові́рство, ства; легкові́рність, ности. **Легковерный**—легкові́рний.

Легковесный—легки́й, легкова́гий, легкова́жний.

Легковоспламеняющийся — швидкозапальни́й, палки́й.

Легкое—ле́гке, ого. **Легкие**—леге́ні, ів. **Легочный**—леге́невий, легкови́й. **Легочные болезни**—хоро́би леге́неві.

Легкомыслие—легкоду́мство, ства. **Легкомысленный**—легкоду́мний.

Легконогий—легконо́гий.

Легкоплавкий — топни́стий, легкото́пий. топки́й.

Лед—лід, льо́ду; кри́га, ги; са́ло, ла. **Ледяной**—льодови́й, крижа́ний. **Ледяная сосулька**—буру́лька, ки. **Ледоход**—скрес льо́ду, льодопла́в, ву.

Леденить—крижни́ти, ледува́ти. **Леденеть**—ледені́ти, крижні́ти, ледува́тіти, дубі́ти; (о т е л е)—холо́нути, кля́кнути (П а л ь ц і з а к л я́ к л и т а к, щ о й у з л а́ н е р о з в я́ ж е ш).

Ледорез, ледокол—лідоріз, різа; льодолóм, му. **Ледокольня**—лідорізня, ні. **Ледник**—льодóвня, ні. **Ледовитый**—льодовúй. **Ледовщик**—льодовúк, ка.

Лежалый — злéглий, злéжаний, злéжалий. **Лежалое сукно**—злéгле сукнó. **Лежалый товар** — злéглий, лéжаний крам.

Лежать—лежáти. **Лежание** — лежáння, ння; лéжа, жі (*З спанúй не справиш коня́, а з лéжі не справиш одéжі*). **Лежебок**—лéжень, еня; лéга, ги; легáр, ря́; легéйда, ди. **Лежень**—лéжень, еня; легáр, ря́. **Лежачи**—лéжачи, лíжма, лéгма (*Лéжень не хóче робúти, тíльки спáти*).

Лезвие—лéзво, ва; лéзо, за; гострíй, íя; жалó, лá (*Обýх і лéзо сокúри*).

Лезть—лíзти, вилáзити, вилізáти, дéртися. **Лезть на четвереньках**—рáчки лíзти, рачкувáти. **Лезть к кому, куда**—сíкатися, налáзити.

Лейка—лíйка, ки; (*для поливания*)—поливáйка, ки (*Взяти поливáйку й полúти квітки́. Щоб не роззілля́ти переливáючи, візьми́ лíйку*).

Лекарство—лíки, кíв; лікáрство, ства; (*лéкарство*) — лікарювáння, ння. **Лекарственный**—лíковий.

Лекарь—лíкар, ря. **Лекарем быть**—лікарювáти. **Лекарка**—лíкарка, ки. **Лекарев** — лíкарів. **Лекарский** — лікáрський. **Лекарственный**—лíковий.

Лексикон—словни́к, ка́; словáр, ря́. **Лексикон иностранных слов**—словни́к чужозéмних слíв.

Лекция—лéкція, ції. **Лекция по украинскому языку**—лéкція з украíнської мóви. **Лекция с благотворительной целью**—лéкція з благодíйною метóю.

Лелеять—лелíяти, пéстувати, милувáти, голýбити, блю, биш, бить (*Мáти сúпа лелíяла, сподівáлася пóмочи*).

Лемма—лéма, ми; помічна́ теорéма.

Лемниската—лемніскáта, ти.

Лен—льон, ну.

Лента—стьóжка, ки; стьóжечка, ки; бúнда, ди; бúндочка, ки; стрíчка, ки; стрíчечка, ки; (*для косы*)—кíсник, ка́. **Ленточный**—стьожковúй, биндовúй, стрічковúй. **Лента телеграфная**—телегрáфна бúнда. **Лента изолляционная**—ізоляцíйна бúнда.

Лентонажимный (*валик*) — биндонатискáльний (вáлець).

Лень—лíнощі, ів; лéдарство, ства; ледáцтво, цтва. **Напала лень**—лíнощі обсíли.

Лениться—лінувáтися, ледащíти, ледарувáти, байдикувáти. **Ленивый**—ледáчий, лúнивий. **Ленивость** — ледáцтво, цтва; лéдарство, ства; лíнощі, ів.

Лепесток—пелю́стка, ки. **Лепестковий**—пелюстковúй.

Лепетать—лепетáти, белькотíти, белькотáти, лопотíти (*Дитúна такé бельковóче, що й не розберéш*).

Лепетание—лепетáння, ння; белькотáння, ння. **Лепетливый**—лепетливий, белькотливий. **Лепетун**—лепетýн, нá; лепéтя, ті; белькотýн, нá. **Лепет**—лéпет, ту; бéлькот, ту.

Лепешка (*хлебная*)—корж, жá.

Лепить—ліпúти, залíплювати, бráти (*тесто*). **Лепиться**—I) ліпúтися, злíплюватися; II) тулúтися (*Хáтки́ тýлúлися однá колó óдної*). **Лепка**—ліпíння, ння; ліплення, ння. **Лепкий**—липкúй, беручкúй. **Лепной**—ліпнúй. **Лепщик**—ліпнúк, ка́; ліпáр, ря́; ліпáк, ка́.

Лепта—лéпта, ти; невелúкий дарýнок; пожéртва, ви.

Лес—ліс, су; лісóк, ска́; лісóчок, чка. **Небольшой лес**—гáй, ю; гайóк, ка́; гайóчок, чку. **Лес в овраге**—байрáк, ку; байрачóк, чка́. **Лес в долине**—дібрóва, ви; дібрóвонька, ки. **Молодой лес**—молодни́к, ка́; молодничóк, чка. **Мелкий лес**—чагáр, ря́; чагарни́к, ка́; кущí, íв. **Вырубленый лес** — вúруб, бу; зруб, бу; корчí, чів. **Горелый лес**—вúгор, ру. **Большой и густой лес**—пýща, щі. **Нетронутый лес**—нéтря, нéтрі; цілúнний лíс. **Лес, который тянется полосой в поле**—перелíсок, ска. **Лес березовый**—берéзина, ни; березня́к, ка́. **Лес дубовый**—дубúна, ни: дубня́к, ка́; дубúнка, ки. **Лес боровой**—бíр, бóру. **Лес сосновый**—ялúнник, ка. **Лес ольховый**—ольшúна, ни; вільшúна, ни; олíшня́к, ка́. **Лес лиственный, черный**—листвя́ний лíс, листовнúй лíс. **Лес красный, хвойный**—чатúнний, боровúй лíс; бір, бóру. **Девственный лес**—прáліс, су. **Лесок**—лісóк, ска́; гайóк, ка́; гайóчок, чку.

Леса́—риштувáння, ння; рештóвання, ння; ришту́нок, нку (*Без рештувáння не мóжна добудувáти будúнку*). **Лéса** (*рыболовн.*)—волосня́, ні; волосíнь, сені́.

Лесенка — драбúнка, ки; драбúночка, чки; схíдці, ців; схóди, дів.

Лесистый—лісúстий, лісни́й.

Лесник, лесовщик—I) лісни́к, ка́; карбівни́чий, ого; побереж́ник, ка; II) лісни́к, ка́; лісовúк, ка́. **Лесничий**—лісни́чий, ого.

Лесничество—лісни́цтво, цтва; лісове́ господáрство.

Лесоводство—лісни́цтво, цтва.

Лесозаготовительный — лісозагото́вчий, лісозагото́вний. **Лесозаготовительная часть**—лісозагото́вна части́на. **Лесозаготовка**—лісозагото́вка, ки.

Лесопильня—тартак, ка; лісорізня, ні; дра́чка, чки. **Лесопильный завод**—тартак, ка.

Лесопромышленник — лісопромисло́вець, вця.

Лесорубочный—лісору́бний. **Лесорубный договор**—лісору́бна умо́ва.

Лесосека—ділянка, ки; ділянка, ки.

Лестница, лестничка—драби́на, ни; драби́нка, ки. **Неподвижная лестница**—схо́ди, ів; (ступе́ньки) — схі́дці, дець; ступа́нка, ки; (боковые части неподвижной лестницы)—по́ручі, ів; по́ручні, ів; поруччя, ччя. **Лестничный**—I) драби́новий; II) східце́вий, схо́довий.

Лесть—ле́сні, ів; ле́стощі, ів; ле́сть, ти; підле́щування, ння. **Лестью добиваться, льстить**—ле́стками підхо́дити, підла́зити. **Поддабриваться**—ле́стю упада́ти. **Льстить**—ле́стити, улеща́ти, підле́щуватися. **Льстивость**—улесливість, вости; облесливість, вости; лестивість, вости; підлесливість, вости. **Льстец**—лесту́н, на́; улесник, ка; облесник, ка; підли́за, зи; пота́кач, ча. **Лестный**—I) похва́льний; II) лесли́вий, лести́вий. **Лестно**—приємно, похва́льно.

Летаргия—лета́ргія, ії; обмира́ння, ння; замира́ння, ння. **Летаргический сон**—летаргі́чний сон.

Летать, лететь—літа́ти, літі́ти, ли́нути. **Летание**—літа́ння, ння. **Летение**—літі́ння, ння. **Летчик**—літу́н, на́. **Летучий**—літу́чий. **Летучесть** — літу́чість, чості. **Лет**—літі́ння, ння; льо́т, ту. **Летом, летком**—лі́ттю, ле́том.

Лето—літо, та; літе́чко, ка. **Летом**—лі́том, улі́тку, влі́ті, облі́тку, лі́тньої доби́. **В разгаре лета**—в ро́зповні літа. **Каждое лето**—що-літа. **Летний**—лі́тній. **Л. жилье**—літня́к, ка. **Летось**—торі́к. **Летошній**—торі́шній.

Лета—ві́к, ку; літа, літ. **Ваших лет**—ва́шого ві́ку; ва́шої доби́. **В преклонных летах**—у похи́лих літах.

Летопись—літо́пис, су. **Летописатель, летописец**—літописець, сця.

Летоисчисление—літочи́слення, ння.

Летчик—літу́н, на.

Лечение—лікува́ння, ння; го́ївня, ння. **Лечебный**—лікарський, лікарний. **Лечебница**—лікарня, ні. **Лечебник**—лікарник, ка.

Лечить—I) лікува́ти, го́їти. **Лечиться**—лікува́тися (Я лі́кую́ся у до́бро-голі́каря. Ра́на го́їться ду́же пога́но); II) лікарюва́ти.

Лечь—лягти́; (о многих) — полягти́ (Ку́рява ляга́е. Ляглó со́нце за горо́ю, зо́рі засія́ли).

Леший—лісови́к, ка́; лісу́н, на́; полісу́н, на́.

Лжец—бреху́н, на́. **Лживый** — брехли́вий, неправди́вий. **Лживость**—брехли́вість, вости; **Лжесвидетель**—неправди́вий свідок. **Лжесвидетельство**—фальши́ве свідкува́ння. **Лжесвидетельствовать**—не по пра́ві, неправди́во свідчити на ко́го. **Лжеприсяга**—кривоприсяга, ги.

Либерал — ліберáл, ла; вільнодýмець, мця. **Либеральный**—ліберáльний, вільнодýмний. **Либеральный человек**—вільнодýмна людúна. **Либеральное правительство**—ліберáльний урядúд. **Либерализм**—лібералізм, зму.

Либо—або́. **Кто-либо**—хто-не́будь, аби́-хто, аби́-кого, аби́-кому. **Какой-либо**—який-не́будь, аби́-який. **Где-либо**—де-не́будь, аби́-до. **Когда-либо**—коли-не́будь, аби́-коли. **Куда-либо**—куди-не́будь, аби́-куди. **Который-либо**—який-не́будь. **Что-либо**—що-не́будь, аби́-що.

Ливень—зли́ва, ви; ливни́й дощ; зли́ва, ви (В чо́ра над село́м проне́слáсь вели́ка зли́ва). **Ливмя лить**—ли́ти як з відра́, цюрко́м ли́ти, о́бвалом ли́ти.

Лигатура—I) сплáвність, ности; лігату́ра, ри.

Лидер—проводи́р, ря́; лі́дер, ра. **Лидер партии**—проводи́р па́ртії, лі́дер па́ртії.

Лизать—лиза́ти, ли́зькати. **Лизание**—ли́зькання, ння. **Лизун**—лизу́н, на́; лизу́ха, хи.

Ликвидация—ліквіда́ція, ції. **Ликвидировать**—ліквідува́ти. **Ликвидационный**—ліквідаці́йний. **Ликвидационная комиссия**—ліквідаці́йна комі́сія. **Ликвидационное учреждение**—ліквідаці́йна установа. **Ликвидационное имущество**—ліквідаці́йне ма́йно. **Ликвидатор** — ліквіда́тор, ра.

Ликовать—ради́ти (чим) ті́шитися (чим і з чо́го), весели́тися (чим) (Я тобо́ю, пта́шко, весели́ся). **Ликование**—ради́ння, ння; тішення, ння; весели́ння, ння.

Лимон—цитри́на, ни; лимо́на, ни. **Лимонный** — цитри́новий, цитри́нний, лимо́новий.

Лимфа—па́сока, ки. **Лимфатический**—па́соковий. **Лимфатические сосуды**—па́сокові жили.

Лингвистика—лінгві́стика, ки. **Лингвист**—лінгві́ст, та. **Лингвистический**—лін-

гвісти́чний. **Лингвистический цикл наук**—лінгвісти́чний цикл нау́к.

Линейка—лінійка, ки. **Линейный**—лінійний. **Л—ая геометрия**—лінійна геоме́трія. **Линейный угол**—лінійний кут. **Линейное уравнение** — лінійне рівнення. **Линейное пространство**—лінійний про́стір, стору. **Линейно-независимый**—лінійно незале́жний. **Линейно связанное пространство**—про́стір лінійно спійний. **Линейный множитель**—лінійний чи́нник. **Линейное преобразование** — пере́вір лінійний. **Линейчатая поверхность** — пове́рхня простолінійна.

Линия—I) лі́нія, ії; (ч е р т а)—ри́ска, ки; II) ря́д, ду; ла́ва, ви; III) поколі́ння, ння; IV) (ж е л.-д о р.)—ко́лія, ії; V) смуга, ги. **Пограничная линия**—прикордо́нна лінія. **Линия восходящая**—поступна́, верхобі́жна лінія. **Нисходящая л.**—спускна́, низобі́жна. **Л. железнодорожная** — залізни́ча ко́лія. **Л. взаимно-перпендикулярная** — л. взае́мно-строчова́, перпендикуля́рна. **Л. выпуклая**—л. ви́гнута. **Л. предельная**—л. грани́чна. **Л. винтовая**—л. гвинтова́, спіра́льна. **Л. замкнутая**—л. за́мкнена. **Л. совпадения**—л. збі́гу. **Л. соединяющая**—л. злу́чна. **Л. диагональная**—л. коси́нна, діягона́льна. **Л. пунктирная**—л. крапкова́. **Л. кривизны**—л. кривини́й. **Л. цепная**—л. ланцюго́ва. **Л. непересекающиеся**—л. мимобі́жні. **Л. об'емлемая**—л. обве́дена, обня́та. **Л. центров**—л. осере́дків. **Л. об'емлющая**—л. обві́дна́, об'е́мна. **Л. пересечения**—л. пере́різу. **Л. перехода**—л. переходу. **Л. пересекающиеся**—л. перехре́сні. **Л. горизонтальная**—л. позе́му. **Л. делящая пополам**—л. полови́нна. **Л. вспомогательная**—л. поміч-на́. **Л. наклонная**—л. похи́ла. **Л. вертикальная** — л. прямови́сна, вертика́льна, л. до́зему. **Л. параллельная**—л. рівнобі́жна. **Л. конечная**—л. скі́нчена. **Л. непрерывная**—л. суці́льна.

Линовать—лініяти, лінува́ти, графи́ти, фліо, фиш. **Линованая бумага**—лі́нований папір, пе́ру. **Линейный**—I) лінійний; II) колійо́вий. **Конторы линейные**—колійо́ві конто́ри, конто́ри на ко́лії.

Линять—линя́ти, обла́зити, жу, зиш, зить (К а́ р і о́ ч і о д в і́ т р у л и н я́ ю т ь).

Липнуть—I) ли́пнути; II) чіпля́тися. **Липкость**—липу́чість, чости; ли́пкість, кости. **Липкий**—липки́й, берки́й. **Липец**—ли́пець, пцю.

Лирический—лірични́й. **Лирическая поэзия**—лірична́ пое́зія. **Лирика**—лі́рика, ки.

Лист—I) ли́ст, та, ту; листо́к, тка́; листо́чок, чка; II) а́ркуш, ша. **Листообразный**—листува́тий.

Листва—ли́стя, тя; ги́ча, чі; ги́чка, ки; бади́лля, лля. **Лиственный**—листвяни́й, листя́ний, листа́тий (К а р т о́ п л ю в и́ к о п а л а т а з а б р а́ л а с о б і́, а й о м у б а д и́ л л я з а л и ш и́ л а).

Литавры—котли́, і́в; таламба́си, сів. **Литаврщик**—довби́ш, ща́; котля́р, ра́.

Литейная—лива́рня, ні. **Литейщик**—лива́рник, ка; лива́р, ря. **Литейный**—ливарни́й. **Л. цех**—лива́рний цех.

Литература—письме́нство, ства; літера-ту́ра, ри. **Украинская литература**—украї́нська літерату́ра, украї́нське письме́нство. **Художественная литература**—красне́ письме́нство. **Литературный вечер**—літерату́рна вечі́рка. **Литературный сборник** — літерату́рний збі́рник. **Литератор**—письме́нник, ка; літера́тор, ра; (п р е н е б р.)—писа́ка, ки. **Литиздат Ц. К. железнодорожников**—літви́дав Ц. К. залізни́чників.

Лить,-ся—I) ли́ти, ся; си́пати, ся; (с т р у е й)—дзюрча́ти. **Литье**—(п р о ц е с с)—лиття, відлива́ння. **Литой** — вилива́ний. **Литье** (п р е д м е т)—відли́вок, вка.

Лифт—ліфт, ту.

Лихо (н а р.)—ли́хо.

Лихо (с у щ.)—ли́хо, ха. **Лиходей**—лиході́я, я. **Лихоимец**—хаба́рник, ка; хапу́н, на́. **Лихоимство**—хаба́рництво, цтва. **Лихоимствовать** — хабарува́ти, **Лихой**—I) лихи́й, зли́й (Л и х і́ с о б а́ к и); II) завзя́тий, баски́й. **Лихой наездник**—завзя́тий їзде́ць. **Лихой конь**—баски́й кінь.

Лихорадка—лихома́нка, ки; тря́сця, ці; трясо́вица, ці; пропа́сниця, ці. **Желтая лихорадка**—корчі́й, я. **Изнурительная лихорадка**—гнітю́чка, ки. **Лихорадочный**—лихома́нський, пропа́сницький. **Лихорадочная работа**—гарячко́ва пра́ця, робота.

Лицевать—лицюва́ти, цю́ю, еш, є (що). **Лицованый**—лицьований, перелицьований. **Лицевой**—лицеви́й, пере́дній, ве́рхній. **Лицевая сторона**—з лиця́, лице́, пере́дня сторона́.

Лицезреть—ба́чити.

Лицо—I) лице́, ця́; обли́ччя, ччя; ви́д, ду. **К лицу, не к лицу**—до лиця́, не до лиця́. **Лицом к селу**—обли́ччям до села́. **Лицом к лицу**—лице́ в лице́, о́ко-в-о́ко, ві́ч-у-ві́ч. **Перемениться на**

лице—зміни́тися на виду́. **Хорош лицом**—га́рний, хоро́ший на виду́, на вро́ду, на ви́гляд; П) осо́ба, би, персо́на, ни. **Знатное лицо**—значна́ осо́ба. **Официальное лицо**—офіція́льна осо́ба. **Частное лицо**—прива́тна осо́ба. **Смотреть на лицо**—вважа́ти на ко́го. **Действующее лицо**—діюва́ осо́ба; Ш) лице́, ця́; пе́ред, ду. **Лицом**—лицем. **На лицо**—на лице́, спе́реду. **На лицо, наличными**—гото́вими гріши́ми, гото́вкою. **Все были на-лицо**—всі були́ прису́тні.

Лицовка—лицюва́ння, ння.

Личина—личи́на, ни; машкара́, ри.

Лично—особи́сто, на́бчне, персона́льно. **Лично знать кого**—зна́ти особи́сто.

Личность—осо́ба, би; особи́стість, стости; персо́на, ни.

Личный—особи́стий, персона́льний, особо́вий. **Личный состав**—персона́льний, особо́вий склад. **Стол личного состава**—стіл персона́льного скла́ду. **Личный счет**—особи́стий раху́нок. **Личная обида**—особи́ста кри́вда, обра́за. **Личная ответственность**—особи́ста відповіда́льність. **Под личную ответственность предлагать**—пропонува́ти під особи́сту відповіда́льність.

Лишать,-ся—позбавля́ти, ся; утрача́ти. **Лишить,-ся**—позба́вити, ся; утра́тити, ізбу́тися. **Лишить кого жизни**—позба́вити життя́. **Лишить себя жизни**—само́му собі́ смерть заподія́ти. **Лишиться здоровья**—стра́тити здоро́в'я. **Лишить кого права голоса**—одібра́ти сло́во, позба́вити сло́ва. **Лишиться чувств**—зімліти, зомліти, знепритомніти.

Лишек—ли́шки, ків.

Лишение—позба́влення, ння; втра́та, ти. **Лишения**—недоста́тки, зли́дні. **Терпеть лишения**—терпі́ти зли́дні. **Лишение свободы**—позба́влення волі. **Лишиться жизни**—стра́тити, втра́тити життя́. **Лишенный чего**—позба́влений чо́го.

Лишний—ли́шній, за́йвий. **Лишние деньги**—ле́жані гро́ші.

Лишь—ті́льки, ле́две, ле́дви. **Лишь-бы**—аби́ (Аби́ гро́ші—при́ятелі зна́йдуться). **Лишь только**—ско́ро. **Собрание началось, лишь только стало темнеть**—збо́ри розпоча́то, ско́ро ста́ло сутені́ти.

Лоб—лоб, ло́ба; чо́ло́, ла́. **Лобок**—ло́бик, ка. **Лобный**—І) лобови́й, чі́льний, чоловий; П) ка́рний. **Лобное место**—мі́сце ка́ри. Підви́щене мі́сце.

Ловелас—зальотник, ка; джигу́н, на́; бабі́й, я́; волоці́га, ги; дівчачу́р, ра. **Ловеласничать**—волочи́тися.

Ловец—лове́ць, вця́; мисли́вець, вця. **Ловецкий**—лове́цький, мисли́вський.

Ловить,-ся—лови́ти, ся; хапа́ти, лапа́ти, перейма́ти кого́; (с а к о м л о в и т ь)—сича́ти.

Ловкий—І) мото́рний, спри́тний, хва́тський (Ене́й був па́рубок мото́рний. Хло́пець до всього́ спри́тний); П) зру́чний, влу́чний (Він дав йому́ влу́чну відповідь). **Ловко**—І) мото́рно, спри́тно; П) зру́чно, влу́чно (Він спри́тно справля́ється з робо́тою).

Ловля, ловление—ловіння, ння. **Ловля**—ло́ви, вів.

Ловушка—па́стка, ки; лабе́ти, ет; ла́пка, ки; ха́пка, ки; сільце́, ця́. **Попасться в ловушку**—попа́стися в лабе́ти.

Логарифм—логари́тм, ма. **Логарифм десятичный (обыкновенный)**—логари́тм десятко́вий (звича́йний). **Логарифм натуральный (Неперовский)**—логари́тм натура́льний (Не́перів). **Логарифм природный**—логари́тм приро́дній. **Логарифм искусственный**—логари́тм шту́чний. **Логарифмика**—логари́тміка. **Логарифмический**—логаритмі́чний. **Логарифмически**—логаритмі́чно. **Логарифмирование**—логаритмува́ння, ння.

Лодка, лодочка—чо́вен, вна; чо́вник, ка; душогу́бка, ки; барка́с, са; ча́йка, ки. **Лодочный**—човно́вий, чове́нний, барка́совий, байдако́вий. **Лодочник**—чове́нник, ка; барка́сник, ка; перевізник, ка.

Ложа—І) прикла́д, ду; П) (в т е а т р е)—ло́жа, жі.

Ложка—І) ло́жка, ки. **Разливная ложка**—полоно́ник, ка; хо́хля, лі; П) ло́патень, тня (с в е́ р д е л). **Ложечник**—ложка́р, ря́. **Ложечный**—ложкови́й.

Лозунг—га́сло, ла. **Боевые лозунги**—бойові́ га́сла. **Коммунистические лозунги**—комуністи́чні га́сла.

Локализировать—локалізува́ти. **Локализація**—локаліза́ція, її. **Локализация ошибок** (б у х г.)—локаліза́ція по́милок.

Локомобиль—локомобі́ль, ля; парови́й двигу́н, на́.

Локомотив—парови́к, ка́; паровіз, во́зу; локомоти́в, ва.

Локоть—лі́коть, ктя. **Локотной**—локтьови́й. **Локоток**—лі́ктик, ка.

Лом—І) лом, му; брухт, хту; П) лім, ло́ма; ла́па, пи.

Ломать—І) лама́ти, трощи́ти, щу́, щиш; П) (о б о л е з н и)—трясти́, мня́ти. **Ломаться**—І) лама́тися, трощи́тися; П) виверта́тися, викрива́тися.

Ломба́рд—ломба́рд, ду. **Городской ломбард** — міськи́й ломба́рд. **Заложить вещи в ломбард**—закла́сти ре́чі в ломба́рд.

Ломить,-ся—лама́ти, ся. **Ломить цену**—гну́ти ці́ну, загина́ти, заправля́ти. **Ломка**—лама́ння, ння; зли́м, злому. **Ломкий**—ламки́й, лами́чий, крихки́й, крушни́й. **Ломкость**—ла́мкість, кости; кри́хкість, кости; кру́шність, ности.

Ломовой — ломови́й. **Ломовик**—бинди́г, га́; бинди́жник, ка.

Ломоть—ула́мок, мка; ски́ба, би; ски́бка, ки; кава́лок, лка. **Ломоть хлеба**—окра́єць, ски́бка хлі́ба.

Лоно—ло́но, на; гру́ди, де́й; пе́рса, перс. **На лоне природы**—на ло́ні приро́ди.

Лопата—лопа́та, ти; (ж е л е з н.)—за́ступ, па; риска́ль, ля. **Лопатка**—I) лопа́тка, ки; заступе́ць, пця; II) (у к о с а р е й)—манта́чка, чки; III) (у к а м е н щ и к о в)—шпа́гля, лі; IV) лопа́тка, ки; окіст, кості. **Лопасть**—ло́пать, ти; пело́стка, ки. **Деревянная лопата**—дерев'я́на лопа́та. **Угольная лопата**—вугля́на лопа́та. **Железная лопата**—зали́зна лопа́та.

Лопать,-ся—I) ло́пати, ся; тріскати, ся; лу́скати, ся; ре́пати; II) тощи́ти, же́рти, жеру́, реш, ре. **Лопнуть**—ло́пнути, тріснути, ре́пнути, лу́снути, розсі́стися.

Лоскутный—клапти́ний. **Лоскутный ряд**—товку́н, на́; точо́к, чка́.

Лоснится—дисні́ти, ся; вили́скувати, ся. **Лоснеть** — поли́скувати. **Лоск**—ли́ск, ску; по́лиск, ку; гля́нець, нцю.

Лоскут—кла́поть, птя; шмати́на, ни. **Лоскутья**—кла́пті, тів; шма́ття, ттл. **Лоскутник**—I) танди́тник, ка; лахмі́тник, ка; старови́зник, ка.

Лоснистый—лисни́вий, вили́скуватий.

Лотерея—лотері́я, ії; гра́ на ща́стя. **Лотерея-аллегри**—лотері́я-але́грі.

Лоток (в о д о с т о к)—ри́нва, ви; лото́ки, ів.

Лотто—лото́, та́. **Электрическое лотто**—електри́чне лото́.

Лохань, лоханка—ба́лія, ії; цебе́р, бра́; поми́йниця, ці.

Лохмотье—дра́нтя, нтя; лахмі́ття, ття.

Лошадь—кінь, коня́; коня́ка, ки. **Верховой конь**—верхови́к, ка́; кінь під верх. **Лошадка**—ко́ник, ка; коня́ка, ки. **Лошадиный**—кінський. **Лошадиная сила**—парови́й кінь, кінська си́ла.

Лощить—поліру́вати, гляну́вати.

Луб—луб, ба; лубо́к, бка́. **Лубяной, лубочный**—луб'яни́й, лубкови́й. **Лубочная литература** — деше́ва наро́дня кни́жка.

Лудить—лу́дити, цинува́ти, біли́ти. **Лудильщик**—луди́льник, ка; мі́дник, ка; цинува́льник, ка; біля́р, ра́. **Лужение**—лудіння, ння; біління, ння; цинува́ння, ння.

Лужа—калю́жа, жі; бало́ра, ри; ковба́ня, ні.

Лужайка—лужо́к, ка́; моріжо́к, жка́.

Лук—I) цибу́ля, лі; цибу́лька, ки; II) лук, ка; лучо́к, чка. **Луковичный**—цибуле́вий, цибу́льний, цибуля́стий. **Луковица**—цибу́ля, лі; цибули́на, ни; цибу́лька, ки.

Лукавый—I) лука́вий, облу́дний (П р о к л и н а ю л у к а в у ю д о л ю); II) біс, са; нечи́стий, ого. **Лукавство**—лука́вство, ства; хи́трощі, ів; облу́да, ди. **Лукавить**—лука́вити, влю, виш, вить; хитрува́ти.

Луна—мі́сяць, ця. **Фазы луны:** I ч е т в е р т ь—молоди́к; II ч е т в е р т ь—перекрі́й; III ч е т в е р т ь—підпо́вня; IV ч е т в е р т ь—IV кватира. **Лунатик**—снохі́дець, дця; снови́да, ди; мі́сячник, ка. **Лунный**—мі́сячний.

Лунь—си́роватень, тня. **Белый как лунь**—бі́лий як молоко́.

Лупить—лупи́ти, облу́плювати, здира́ти, злу́щувати. **Лупленый** — лу́плений, облу́плений, вилущений (К о з а - д е р е з а п і в б о к а л у́ п л е н а).

Луч—про́мінь, еня; (л у ч и)—промі́ння, ння. **Испускать лучи**—променіти. **Лучевой**—про́мінний, промене́вий. **Лучезарный**—променисти́й. **Лучеобразный**—променюва́тий. **Лучеиспускание**—промінюва́ння, ння. **Луч световой**—про́мінь світови́й. **Луч тепловой**—про́мінь тепловий.

Лучший—кра́щий, лі́пший, гарні́ший. **Самый лучший, наилучший**—найкра́щий.

Льгота—пі́льга, ги; вільго́та, ти. **Льготный**—пільгови́й, вільго́тний. **Льготное свидетельство**—пільгове́ свідо́цтво.

Льдина—крижи́на, ни; кри́га, ги. **Льдистый**—льоди́стий, крижа́стий (К р и́ г а к р и́ т у с е́ р е д б і́ г у л а́ м л е, т р о́ щ и т ь).

Льнуть—ли́пнути, припада́ти, тули́тися, горну́тися, пригорта́тися (Й о г о́ л ю б л я т ь, в с і д о й о́ г о л и́ п н у т ь. М о́ к р а з е м л я́ л и́ п н е д о п л у́ г а).

Льняной—льня́ни́й, лляни́й. **Льняное масло**—льо́пна олія, ії. **Льняное полотно**—лляне́ полотно́.

Льстец—лесту́н, на́; лесту́ха, хи; облесник, ка; підли́за, зи; підлизник, ка. **Льстить**—лести́ти, підли́зуватися до кого. **Льститься**—лести́тися. **Льстить себя надеждой**—ма́ти мі́лу наді́ю на що́.

Любвеобильный—велелю́бний, люб'я́чий, по́вний любо́ви. **Любезничать**—жениха́тися, лиця́тися, залиця́тися, примиля́тися. **Любезничание**—зальо́ти, жениха́ння, залиця́ння, лиця́ння. **Любезник**—зальо́тник, ка; милу́н, на́. **Любезный**—I) люб'язни́й, ми́лий, прими́льний; II) ввічли́вий, гре́чний. **Любезность**—I) люб'язність, ности; прие́мність, ности; II) ввічливість, вости; гре́чність, ности.

Любимец,-ица—улю́бленець, нця; улю́бленка, ки; лю́бчик, ка; лю́бка, ки; коха́нець, нця; коха́нка, ки; (о детях)—мазу́н, на́; мазу́нка, ки. **Любимый**—лю́бий, коха́ний, улю́блений, уко́ханий. **Любушка**—лю́бка, ки; коха́нка, ки; коха́ночка, ки.

Любитель,-ница—люби́тель, ля; -лька, ки; ама́тор, ра; ама́торка, ки; прихи́лець, льця; прихи́лиця, ці; охо́чий (до чо́го). **Любители драматического искусства**—ама́тори драмати́чного мисте́цтва.

Любить,-ся—люби́ти (бло́, биш, бить); люби́ти, ся; коха́ти, ся; милува́ти, ся; жениха́тися.

Любой—яки́й завго́дно. **Любой день**—пе́рший лі́пший день.

Любоваться—любува́ти, ся; милува́ти, ся (з чо́го і чим).

Любовь—любо́в, бо́ви; коха́ння, ння; зако́хання, ння; лю́бощі, щів; лю́бощі, ми́лощі. **По любви**—до любо́ви, до лю́бости (Узя́в жі́ну до любо́ви). **С любовью**—залюбки́. **Любовь сильнее смерти**—любо́в сильні́ша від сме́рти. **Любовник**—полюбо́вник, ка; полюбо́вниця, ці; коха́нець, нця; коха́нка, нки. **Любодей**—любоді́й, і́я; розпу́тник, ка.

Любознательный—допи́тливий, довідливий. **Любознательность**—ціка́вість, вости; допи́тливість, вости; довідливість, вости.

Любопытство—ціка́вість, вости. **Любопытствовать**—ціка́витися. **Любопытный**—ціка́вий.

Любостяжание—захла́нність, ности; хапчи́вість, вости; лачи́вість, вости. **Любостяжательный**—захла́нний, хапчи́вий, лапчи́вий.

Люди—лю́ди, е́й. **Людишки**—людці́, і́в. **Людный**—лю́дний, ми́рний. **Людской**—лю́дський, лю́дяний.

Люк (крышка)—лю́да, ди; лазі́я, ї.

Люстра—лю́стра, ри; жирандо́ля, лі.

Лютость—лю́тість, тости. **Лютый**—лю́тий. **Лютеть**—лютї́ти, лютї́щати.

Лягушка—жа́ба, би. **Большая лягушка**—роцу́ха, хи. **Лягушкин**—жа́бин, жа́б'ячий. **Лягушачий**—жа́б'ячий.

Лямка—ля́ма, ми; ля́мина, ни; тягло́, ла́; шлея́, еї.

Ляпис—ля́пис, су; пеке́льний ка́мінь.

Ляшка—стегно́, на́; стеге́нце, нця.

М

Мавзолей—мавзоле́й, ю; мавзоле́ум, му; надгро́бок, бка.

Магазин—магази́н, ну; крамни́ця, ці; скле́п, пу; гамазе́я, ї. **Книжный магазин**—книга́рня, ні. **Магазинный**—магазино́вий, склепо́вий, гамазе́йний. **Магазин хлебный**—гамазе́я, е́ї; хлібни́ця, ці. **Магазин оптовый**—гурто́ва крамни́ця. **Магазин текущей продажи**—крамни́ця біжу́чого про́дажу. **Магазин розничной торговли**—роздрібна́ крамни́ця.

Магазинер—магазине́р, ра.

Магиль—ма́голь, лю; ма́гіл, лю. **Маглевать**—маглюва́ти (На шну́рах ві́шана, на ма́глі ка́чана соро́чка).

Магистраль—магістра́ль, ли. **Железнодорожная магистраль**—залізни́чна магістра́ль.

Магистрат—ра́туша, ші; магістра́т, ту. **Магистратура**—магістрату́ра, ри. **Магистр**—магі́стер, стра.

Магический—чарівни́й, чародійний, магі́чний. **Магия**—I) ма́гія, ії; чорнокни́зництво, ва; II) ча́ри, чар. **Маг**—чарівни́к, ка; маг, га.

Магнетизм—магнети́зм, му. **Земной магнетизм**—земни́й магнети́зм. **Остаточный магнетизм**—оста́нок магнети́зму.

Магнит—магни́т, ту; магне́т, ту; (народн.)--морське́ заліз́о; тягуне́ць, нця. **Магнитный**—магнето́вий, магнето́вий. **Магнить**—магнетува́ти. **Магнитная индукция**—магнето́ва індукція. **Магнитная ось**—магнето́ва вісь. **Магнитная сила**—си́ла магнети́зму. **Магнитная сила полная**—цілкови́та си́ла земно́го магнети́зму. **Магнитная стрелка**—магнето́ва стрі́лка, го́лка. **Магнитная энергия**—магнето́ва ене́ргія. **Магнитное наклонение**—магнето́вий на́хил, накло́нення. **Магнитное поле**—магнето́ве по́ле, ля. **Магнитные свойства тока**—магнето́ві власти́вості то́ка. **Магнит естественный**—приро́дній магне́т. **Магнит искусственный**—шту́чний магне́т.

Магнитить—магнитува́ти, магнесува́ти.

Мазание—мазі́ння, ння; ма́щення, ння; маща́ння, ння; шмарува́ння, ння.

Мазка—ма́щення, ння. **Мазальщик, -щица**—мазі́льник, ка; мазі́льниця, ці; масті́льник, ка; масті́льниця, ці (Було́ на́йнято де-кі́лька масті́льниць, щоб приве́сти ха́ту до поря́дку).

Мазать,-ся—ма́зати, ся; масти́ти, ся; шмарува́ти, ся; квацюва́ти, ся. **Мазаный**—ма́заний, ма́щений, шмаро́ваний (Моїм са́лом та по мені й ма́жуть).

Мазилка—І) квач, ча́; ква́чик, ка; мази́ло, ла; помазо́к, зка́; мази́лка, ки; ІІ) шмарово́з, за; ІІІ) маля́р, ра́; квачома́з, зя. **Мазильница**—мазни́ця, ці.

Мазурик—пройди́світ, та; злодія́чка, ки.

Мазь—ма́зь, зи; ма́сть, сти; шмарови́ло, ла; масти́ло, ла. **Мазь для ремней**—мазь на па́си. **Мазь колесная**—коло́мазь, зи.

Маис—кукуру́дза, дзи; пшени́чка, чки.

Май—тра́вень, вня; ма́й, я. **Майский**—майо́вий, травне́вий. **Майский день**—травне́вий день, день тра́вня. **Первомайский праздник**—першотра́вневе сва́то. **Первомайское шествие**—першотра́вневий по́хід. **Первомайский Округ**—Першотра́венська Окру́га. **Первомайск**—Першотра́венське. **Майский жук**—хрущ, ща́ (ма́йка).

Майонез—драглі́, ге́ль; холоде́ць, дцю́.

Майорат—майора́т, ту.

Мак—мак, у. **Слепой мак**—(p orientale L)—сліпи́й мак; сліпа́к, ка. **Мак самосейка**—(P. Rocas L)—видо́к, ка́; видо́х, ха́; мачо́к, чку́; зірка́ч, ча́; па́далишний мак.

Маклерить—махлюва́ти, факторува́ти. **Маклерский**—махля́рський, фа́кторський. **Маклерство**—махля́рство, ства; фа́кторство, ства; факторува́ння, ння. **Маклер**—махля́р, ра́; махлі́р, ра́; фа́ктор, ра.

Маковица, маковка—ма́ківка, ки; ма́ківочка, ки; ма́ківонька, ки. **Маковник**—ма́ківник, ка; маково́ик, ка́.

Максимум—ма́ксимум, ма; найбі́льше. **Максимальный**—найбі́льший. **Максимальная стоимость**—найбі́льша ва́ртість. **Максимальная подгруппа**—підгру́па максима́льна.

Макулатура—макулату́ра, ри.

Малевать,-ся—малюва́ти, ся. **Малевание**—малюва́ння, ння.

Малейший—найме́нший.

Маленький—мале́нький, мане́нький. **Очень маленький**—мале́сенький, мане́сенький; малі́сінький, мані́сінький, мали́сінький, маню́сінький, маню́ній, маню́нький. **Малец**—хло́пець, пця; хло́пчик, ка; хлоп'я́, я́ти; мали́й, о́го; мали́к, ка́; мале́ча, чі.

Маленько—тро́шки, трі́шки, тро́шечки; (немножечко)—трі́ні, трі́сі.

Малина—І) мали́на, ни. **Малинный**—малино́вий. **Малиновка**—І) мали́нівка, ки (наливка); ІІ) очерети́нка, ки (птица); **цвет малиновый**—кармази́новий, малино́вий; ІІ) (притон)—мали́на, злоді́йське кубло́.

Малка—І) шми́га, ги (у столяров); ІІ) мізи́нка, ки; мізи́ночка, ки.

Мало—ма́ло, небага́то, о́маль, о́бмаль, на́маль, тро́хи, трі́шки. **Мало-мальски**—ма́ло не ма́ло, скі́льки-не́будь, хоч тро́шки. **Мало-по-малу**—потро́хи, потро́ху, пома́ло, по ма́лу-ма́лу, пово́лі, спроква́лу. **Маловато**—маловато́, небага́то, о́бмаль, зама́ло, омалкувато́. **Малость**—І) ма́літь, лости; мали́зна, ни; ІІ) дрібни́ця, ці; де́щиця, ці; дурни́ця, ці. **Маловатость**—пома́літь, лости. **Маловатый**—малувато́ватий, пома́лий.

Маловажность—маловажність, ности; дрібни́ця, ці. **Маловажный**—маловажний, малозна́чний, малекувато́ватий. **Маловажно**—маловажно, малозна́чно, малекувато́.

Маловерие—маловірство, ства. **Маловерный**—маловірний. **Маловер**—маловір, ра; недові́рок, рка.

Маловесный—легкова́гий. **Маловесность**—легкова́гість, гости.

Маловетрие—мали́й вітер.

Маловременность—короткочасність, ности; недовгочасо́вість, вости. **Маловременный**—короткочасний, недовгочасний.

Малодушествовать—спада́ти ду́хом, зневіря́тися, ни́діти. **Малодушный**—легкоду́хий, малоду́шний, зневі́ра, ри. **Малодушие**—легкоду́хість, хости; малоду́шність, ности.

Малоземельный—малоземе́льний. **Малоземелье**—малоземе́льність, ности; малоземе́лля, лля.

Малозначительность—малозна́чність, ности. **Малозначительно**—малозна́чно.

Малоизвестность—маловідо́мість, мости. **Малоизвестный**—маловідо́мий.

Малоимущий—незамо́жний, маломо́жний, маломо́чний. **Комитеты малоимущих крестьян**—Комі́теті незамо́жних селя́н. **Малоимущий крестьянин**—незамо́жник, ка.

Малоискусный—недоте́пний. недоте́па, пи; невмі́лий, нездо́льний.

Малокровие—недокро́вність, ности; бліднйці, ни́ць. **Малокровный**—недокро́вний.

Малолесие—малоліся, ся.

Малолетний, малолеток—малоліт'ній, малоліток, тка; малоліт, та; недоліт'ній; недоліток, тка (У вдови́ дочка́

росла́ і син малолі́ток). **Малолетие**—ма́льство, ства; малолі́ття, ття; недолі́тство, ства. **С малолетства**—зма́лку, зма́лечку, з мале́нства, з ма́льства. **Малолетство**—малолі́ття, ття; малолі́тство, ства; недоро́слість, лости; мале́нство, ства.

Малолюдие, малолюдность — малолю́дство, ства; недолю́дність, ности. **Малолюдный**—малолю́дний, нелю́дний.

Маломерный—маломі́рний, недо́мірок, рка. **Маломерность**—маломі́рність, ности; недоми́рність, ности.

Маломощность—малоси́лість, лости; неси́ла, ли. **Маломощный** (человек)—малоси́лий, кво́лий; (мотор)—малоси́льний. **Маломощное хозяйство**—малоси́ле господа́рство (І про те́бе, ста́рче малоси́лий, ніхто́ й сло́ва не промо́вить).

Малонаселенность—малонасе́леність, ности; малолю́дність, ности. **Малонаселенный**—малозалю́днений, малонасе́лений.

Малоопытность—мали́й до́свід, малодосві́дченість, ности. **Малоопытный**—малодосві́дчений. **Малоопытный педагог**—малодосві́дчений педаго́г. **Малоопытный агроном**—малодосві́дчений агроно́м.

Малопоместный—дрі́бноземе́льний, невели́коземе́льний.

Малоприбыльный—малокори́сний, малоприбутко́вий.

Малорослость — низькоро́слість, лости; мали́й зріст. **Малорослый** — низькоро́слий, мали́й, ку́ций, невели́кий на зріст, на ви́ріст; приса́дкуватий.

Малосильный—малоси́лий, маломіцни́й, неду́жий, кво́лий, легкоси́лий. **Малосилие**—малоси́лля, лля; кво́лість, лости.

Малосложный — малоскладни́й. **Малосложное задание**—малоскладне́ завда́ння. **Малосложный механизм**—малоскладни́й механі́зм.

Малосольный—малосо́льний. **Малосольные огурцы**—малосо́льні огірки́.

Малоумный—недоу́мкуватий, недо́умок, мка; пришеле́пуватий недорі́ка, ки (З нього ви́йшов чолові́чина пришеле́пуватий яки́йсь. Стари́й промо́вив: недоу́ми, занапасти́ли бо́жий ра́й). **Малоумность**—недо́умство, ства.

Малоупотребительный — маловжи́ваний.

Малоценный—малоці́нний, некошто́вний, низькоці́нний.

Малочисленный—нечисле́нний, малочисле́нний. **Малочисленная группа**—нечисле́нна гру́па. **Малочисленная толпа**—нечисле́нна юрба́. **Малочисленность**—нечисле́нність, ности.

Малый—мали́й, невели́кий. **Малые дети**—дрбні ді́ти, ді́точки́, чо́к. **Мал мала меньше** (о детях)—одно́ о́дного ме́нше. **Без малого**—тро́хи не, ма́ло не. **Без малого триста лет прошло**—тро́хи не три́ста ро́ків проли́нуло. **Малыш**—мали́й, малю́к, ка́; маленя́, ня́ти; маленя́тко, ка; призе́мок, мка; куца́к, ка́. **Малютка**—дити́нка, ки; дитинча́, ча́ти; немовля́тко, ка; маля́, ля́ти. **Малый безконечно**—безкра́йньо-мали́й. **Малая ось**—мала́ вісь. **Малый круг**—мале́ ко́ло. **Малые скобки**—малі́ ско́бки, ду́жки.

Мальчик—хло́пець, пця; хло́пчик, ка; хлоп'я́, хлоп'я́ти; хлопча́, а́ти; хлопча́тко, ка; хлопчи́на, ни; хлопча́к, ка́; хлопцю́га, ги; хлопчи́сько, ка; парубі́йка, ки. **Мальчишка**—хлопча́, хлоп'я́, хлопчу́к; (презрительно)—шмарка́ч, ча́. **Мальчуган**—хлопча́, хлопчи́на. **Мальченка**—хлоп'я́, хлопча́, хлопча́тко.

Малярить—малярува́ти. **Быть маляром на ж. д.**—малярува́ти на залізни́ці. **Маляр**—фарб'я́р, ра́; фарба́р, ра́; маля́р, ра́.

Малярия—малярі́я, ії; боло́тяна лихома́нка, нки.

Малярный—маля́рний. **Малярный цех**—маля́рний цех. **Малярная кисть**—щі́тка, ки. **Малярная мастерская**—маля́рня, ні.

Мама, мамка—I) ма́ма, ми; ма́мочка, ки; ма́тінка, ки; ма́тіночка, ки; ма́мця, ці; маму́ня, ні; маму́ся, сі; мату́ся, сі; мату́сенька, ки; не́ня, ні; не́нька, ки; не́нечка, ки; II) ма́мка, ки (кормилица). **Маменькин, мамин**—маму́син, мату́син, не́ньчин. **Маменькин сынок**—мамі́й, мазу́н, мазу́нчик, маменя́, ня́ти. **Мамкин**—ма́мчин.

Мандат—манда́т, а; дору́чення, ння.

Маневр—мане́вр, ру; мане́ври, ів. **Маневрировать**—маневрува́ти. **Маневрирующий паровоз**—маневрува́льний парово́з, паротя́г.

Манежить—мані́жити, об'їзди́ти, жджаю, жджа́єш (Тре́ба що-дня́ сири́цею мані́жити (бить). **Манежиться**—мані́житися; (жеманиться)—мані́ритися, мані́житися. **Манеж**—мані́ж, не́жу.

Манер, манера—I) мані́р, неру; мані́ра, ри; взір, зо́ру; спо́сіб, собу; чин, ну; роб, бу; шталт, ту; штиб, бу. **Манерничать**—лома́тися. **Таким манером**—таки́м чи́ном, спо́собом, ро́бом, таким мані́ром (На яки́й мані́р ти гада́єш переве́сти цю спра́ву?). **На манер**—на взір, на шталт, на

штиб, на манір; II) зви́чай, ю; поведе́нція, ії. **Манера**—маніра, ри.

Манжета, манжеты—міньке́т, та; манке́т, та; манжéта, ти; бри́жжі (з б о р к и н а р у к а в а х); рука́вчик, чика; чо́хли, ол, ів. **Манжетный**—міньке́товий, манке́товий; манжéтовий, чохля́ний.

Манипуляция—маніпуля́ція, ії. **Манипуляция на ключах** (т е л е г р а ф н ы х)—впра́ва з ключа́ми, маніпуля́ція з ключа́ми.

Манить—I) мани́ти (кого́), кива́ти (кому́), моргáти, маха́ти, (до ко́го, кому́); II) ва́бити, на́дити кого́. **Ма́нит**—корти́ть кого́: (с и л ь н о)—пориває кого́.

Манифестация—маніфеста́ція, ії. **Манифест**—маніфе́ст, ту; універса́л, у.

Мановение—по́мах, ху; миг, га.

Манометр—мано́метр, ра; тискомі́р, ра. **Манометр тормозный**—гальмі́вник, ка. **Манометр паровозный**—м. паровíзний. **Манометр металлический**—м. метале́вий.

Мантисса — манти́са; си (д р о б н а я ч а с т ь л о г а р и ф м а).

Манускрипт—руко́пис, су; манускри́пт, та.

Мануфактура—мануфакту́ра, ри. **Мануфактурный**—мануфакту́рний. **Мануфактурный товар**—кра́м, му. **Мануфактурист**—мануфакту́рник, ка.

Маратель—ба́зграч, ча; парта́ч, ча́; квачома́з, за; (о х у д о ж н и к а х)—богома́з, за; (о п о э т а х)—віршома́з, за; папіроmáз, за. **Марание**—ба́зграння, ння; бру́днення, ння; каля́ння, ння. **Маркий**—мазки́й, плями́стий, грязки́й, кальни́стий.

Марать,-ся—I) каля́ти, ся; масти́ти, ся; бруди́ти, ся; паску́дити, ся; II) (п и с ь м о)—ба́зграти, дря́пати; че́ркати; (о р и с о в а н и и)—ма́зати, ля́пати; III) (с л о в а м и)—га́нити, чорни́ти.

Марганец—ма́рганець, нця. **Марганцовистый**—марганцюва́тий. **Марганцовый**—марганце́вий.

Мариновать—маринува́ти, мéжити (М é ж е н і о с я т р и́ д о х р і́ н у). **Маринад**—ме́жа, жі; ме́жене, ного; маринáд, ду.

Марка—ма́рка, ки; квито́к, тка. **Почтовая марка**—пошто́ва ма́рка. **Гербовая марка**—гербо́ва ма́рка. **Марочный**—ма́рковий.

Маркировщик—маркіро́вник, ка; значíй, ія.

Марксизм—маркси́зм, му.

Мародер—мародéр, ра; здоби́чник, ка. **Мародерство**—мародéрство, ства; здоби́чництво, цтва.

Март—бéрезень, зня; бéрезіль, лля; ма́рець, рця; ма́рт, та. **Мартовский**—бéрезне́вий.

Маршировать—маршува́ти, маширува́ти, штатува́ти. **Маршировка**—маршува́ння, ння; маширува́ння, ння; му́штра, ри. **Марш!**—гайда́, хо́да, рушай, руш. **Марш**—ма́рш.

Маскировать,-ся—маскува́ти, ся. **Маска**—ма́ска, ки; нали́цина, ни; машкара́, ри; личи́на, ни. **Маскарад**—машка́рний бе́чір; машкара́, ри́.

Масленка—мазни́чка, ки. **Масленка самосмазывающая**—мазни́чка самомасти́льна. **Масленка жестяная**—мазни́чка бляша́на.

Масленный—I) ма́сляний, оліїний; II) засмальцьо́ваний, заяло́зений. **Картина нарисована масляными красками**—карти́ну мальо́вано олíйними фа́рбами. **Замасленая одежда**—засмальцьо́вана, заяло́зена оде́жа. **Маслянистый**—масли́стий, масткий, оліїний (п о с у д а). **Маслéница**—масля́нка, ки; масни́чка, ки; масíльниця, ці. **Масленки**—масли́нки. **Маслéница, масленая**—ма́сляна, ної; ма́сниця, ці. **Масленщик**—масти́льник.

Масло—ма́сло, ла. **Масло коровье**—ма́сло, ла; ма́слечко, ка. **Масло деревяное**—олúва, ви. **Масло постное**—олíя, ії; олíй, лію; олíйка, ки. **Масло конопляное**—сім'яна́ олíя; сім'яни́й олíй. **Масло купоросное**—(Oleum vetriolium)—вітрíоль, о́лю. **Масло черное, каменное**—на́фта, ти. **Масличный**—олúвний, маслúновий. **Маслить**—масти́ти, ма́слити.

Маслобойный—оліїний. **Маслобойня**—оліїня, ні; оліїниця, ці. **Маслобойка**—оліїниця, ці. **Маслобой, маслобойщик**—оліїник, ка.

Масляный—с м. **Масленный.**

Масса—ма́са, си; то́вща, щі; си́ла, ли. **Масса народа**—си́ла наро́ду. **Земная масса**—земна́ то́вща.

Массивный—маси́вний, тільча́стий, ли́тий; (о м е т а л л а х)—ку́тий.

Массировать—масажува́ти.

Массикот—жо́втий гле́й; масико́т, ту.

Массовой—ма́совий. **Массовое революционное движение**—ма́совий революці́йний рух.

Мастер—I) ма́йстер, стра; ма́йстрик, ка; митець, тця. **Веревочный мастер**—мотузя́р, ра́. **Жестяных дел мастер**—бляха́р, ря́. **Золотых дел мастер**—злотя́р, золота́р, ря́. **Портняжный мастер**—шве́ць, шевця́. **Седельный мастер**—сідля́р, ра́. **Часовых дел мастер**—годинникáр, ря́; годинáр, ря́; дзита́рмáйстер, стра. **Мастер дорожный**—ма́йстер доро́жній. **Старший дорожный мастер**—ста́рший (го-

ловни́й) доро́жній ма́йстер; II) ма́йстер, стра; мастак, ка; митéць, митця́; тіма́ха, хи. **Мастер лгать**—чистобре́ха, хи. **Мастерица**—майстри́ха, хи; майстри́ня, ні; тіма́ха, хи. **Швейная мастерица**—шва́чка, чки. **Коверная мастерица**—кили́мниця, ці.

Мастерить—майструва́ти. **Мастерски**—майсте́рно, шту́чно, по-мисте́цьки. **Мастерский**—I) (какой) майсте́рний, шту́чний, мисте́цький; II) (чей) ма́йстровий. **Мастерство** — майсте́рство, ства.

Мастеровой—майстрови́й, о́го; ремісни́к, ка́.

Мастерская—майсте́рня, ні; майстрі́вня, ні; майстрова́, о́ї; робі́тня, ні. **Малярная мастерская**—маля́рня, ні. **Слесарная мастерская**—слюса́рня, ні. **Кузнечная мастерская**—ку́зня, ні. **Сапожная мастерская**—шва́льня, ні. **Ткацкая мастерская**—тка́чня, ні; тка́льня, ні. **Портняжная мастерская**—краве́чня, ні. **Столярная мастерская**—столя́рня, ні.

Мастика—I) живи́ця, ці; смола́, ли́; маст'ка, ки; II) кит, ту; замазка, ки. **Мастичный**—маст'ко́вий.

Маститый—маст'ти́й. **Маститый старец**—пова́жний ста́рець. **Маститый поэт**—пова́жний поет.

Масть—I) масть, ти; (о волах)—ли́сий, му́рий, пері́стий, полови́й, попеля́стий; (о лошадях)—бі́лий, була́ний, ворони́й, гнїди́й, ка́рий, дерешува́тий, миша́стий, строка́тий, шпакува́тий; (о гусях)—гли́ві, загли́висті (желто-серые); (о курах) — зозули́сті (рябые).

Масштаб—мірило, ла; масшта́б, бу.

Математика—матема́тика, ки. **Математический**—математи́чний. **Математическое упражнение**—математи́чна впра́ва. **Математический учебник**—математи́чний підру́чник. **Учебник по математике** — підру́чник (з) матема́тики. **Прикладная математика**—прикладна́ матема́тика. **Математика чистая**—чи́ста матема́тика. **Цикл математических наук**—цикл математи́чних наук.

Материал—матері́ял, лу; матер'я́л, лу; знадібок, бку; надібок, бку (хозяйственная принадлежность). **Материалы по изучению (чего)**—матері́ял для ви́вчення (чого́). **Материал строительный**—матер'я́л будіве́льний. **Материал горючий**—палкий; матер'я́л, горю́чий.

Материалист—матеріяліст, ста.

Материальный—матеріяльний. **Материальное положение**—матер'я́льне ста́новище, матеріяльний стан. **Тяжелое материальное положение**—скрутне́ матеріяльне ста́новище, скрутни́й матеріяльний стан.

Материк—I) твердий грунт; II) суходіл, до́лу. **Материковый**—суходільний.

Материя—I) (в естествознании)—матéрія, ії; річ, ре́чи; II) (запах, нарыве)—гній, но́ю; па́сока, ки; мазка́, ки; III) тканина, ни; тка́нка, ки.

Материй—I) грунто́вий (о земле); II) (о живых существах)—кремéзний, здоро́вий, дости́глий, доро́слий.

Матица—I) сво́лок, ка; сво́лочок, чка; II) си́панка, ки (в горне). **Матица белая** (растение) — пере́ступень, пня.

Матовый—ма́товий, тмяний.

Матрац—матра́с, са; сінни́к, ка́ (набитый сеном); ма́та, ти (сплетенная из соломы).

Матрикул—матри́кул, ла (зачотная книжка).

Матрица (математ.) — мати́ця, ці. **Транспонированная матрица**—матиця змінена. **Квадратная матрица**—квадрато́ва мати́ця. **Прямоугольная матрица**—прямоку́тня мати́ця.

Матрос—матро́с, са.

Матч—матч, чу.

Мать, матерь—ма́ти, тери; ма́тір, тери; ма́ма, ми; пані-ма́тка. **Матерински**—ма́терне, по-ма́терицому (люби́ти). **Материнский, материн**—ма́терній, ма́терин, ма́тчин, матусин, не́ньчин. **Материнское наследство**—матери́зна, ни. **Матушка**—ма́тінка, ки; пань-матуся. **Матушкин**—матусин.

Махать,-ся—маха́ти, ся; хита́ти, ся; коливáти, ся; ма́яти, ся; кива́ти, дри́гати (ногами). **Махнуть**—майну́ти, чкурну́ти, почухра́ти, дремену́ти. **Махание**—маха́ння, ння.

Махинация—махіна́ція, ії; викрута́си, і́в.

Маховик—маховé ко́лесо; гончак, ка́ (в мельнице); по́крутень, тня.

Маховой—маховий.

Махорка—махо́рка, ки; мархо́тка, ки. **Махорочный**—махорко́вий, мархо́тний.

Махроветь—повні́ти, повні́шати (Моя вро́да—по́вная ро́жа).

Махровый—по́вний, повня́вий.

Мачеха—ма́чуха, хи. **Мачехин**—ма́чушин.

Мачта—щогла, ли. **Мачтовый**—щогловий.

Машина—маши́на, ни. **Машинист**—маши́нник, ка; машини́ст, ста; машини́стий, ого. **Машинный**—машино́вий, до маши́н. **Машинное масло**—олія до маши́ни, машино́ва олія. **Машинистка** (на пишущей машинке)—ма-

шини́стка, ки; друка́рниця, ці. **Машинист паровозный** — машини́ст парово́зу. **Машина пишущая** — друка́рська маши́на. **Машина паровая** —маши́на парова́. **Машина высокого, низкого давления** — маши́на висо́кого, низько́го ти́снення. **Машина пневматическая**—маши́на пневмати́чна. **Машина электрическая**—маши́на електри́чна.

Машинально—механі́чно, мимохі́ть.

Маяк—мая́к, ка́.

Маятник—ма́ятник, ка; ма́яло, ла; вага́дло, ла; хитун, на́. **Маятник матем.** —математи́чний, про́стий ма́ятник.

Маяться—тина́тися, ма́тися, знемага́тися, ну́дитися, джу́ся, дишся; сві́том ну́дити (*Ма́ється як горо́х при доро́зі. Ой не прядй, моя́ ми́ла, не ну́дися. Ве́чір сто́ю, сві́том ну́джу, тебе́ не ви́даю. Тина́юсь од села́ до села́*).

Мгла—мла́, мли; імла́, ли; (*с мелким дождем*)—мря́ка, ки; (*летом, сухая*)—юга́, ги́. **Мглистый**—імли́стий.

Мгновение—мить, ми́ти; мент, ту; мах, ху; хви́лька, ки. **Мгновенно**—вмить, ми́ттю, вме́нт, ме́нтом.

Мебель—ме́блі, ів. **Мебельный**—мебльо́вий. **Меблировать**—меблюва́ти. **Меблировка**—умеблюва́ння, ння.

Мегера—мегера́, ри; фу́рія, ії.

Мед—мед, ме́ду; медо́к, дку; (*редкий мед*)—мід, ме́ду; (*без сот*)—па́тока, ки; (*с водой*)—сита́, ти́. **Медоварня**—медо́вня, ні; медова́рня, ні. **Медоваренный**—медова́рний. **Медовар**—медова́р, ра. **Медоватый**—медува́тий. **Медовик**—медівни́к, ка́; медяни́к, ка́. **Медовый**—медо́вий, медя́ний, медни́й. **Медоносный** — медоно́сний, медода́йний. **Медоточивый**—солодкомо́вний, медоте́чний.

Медальон—медальо́н, на.

Медведь—ве́дмідь, ме́дя; ведме́дь, ме́дя; медві́дь, ве́дя. **Медведица**—ведмедиха, хи; ведмеди́ця, ці; медведи́ха, хи; медведи́ця, ці. **Большая медведица**—віз, во́за. **Малая медведица**—малий віз. **Медвежина**—ведме́дина, ни; медве́жина, ни. **Медведище**—ведмедю́ка, ки; ведмеди́ще, ща. **Медвежонок**—ведмеда́, я́ти. **Медвежатник**—ведме́дник, ка.

Медвежий—ведме́жий, ведме́дячий, медве́жий, медве́дячий.

Медиана—медія́на, ни; сере́дня лі́нія; середбі́чня, ньої.

Медикамент—лі́ки, ків; медика́мент, ту. **Медико-санитарное управление**—меди́чно-санітарна упра́ва. **Медикосантруд**—ме́дикосанпра́ця.

Медить—меди́ти. **Медник**—мідни́к, ка́; мідя́р, ра́; кітля́р, ра́. **Медистый**—мідя́нистий. **Медный**—мідя́ний.

Медицина—медици́на, ни. **Медицинский**—меди́чний. **Медик**—ме́дик, ка. **Медичка**—меди́чка, ки.

Медленно—пово́лі, повільно, пома́лу, по́вагом, зво́льна, по́кволом, проволо́ком. **Медленность**—повільність, ности; га́яння, ння; га́йка, ки; зага́йка, ки; баріння, ння; бавіння, ння.

Медленный—(*про ходьбу*)—повільний, нешвидки́й, ти́хий; (*о работе*)—забарливий, забарний, га́йний, зага́йний, нешвидки́й.

Медлить—для́тися, бари́тися, га́ятися, ба́витися. **Медлитель, медлительница**—забарни́й, на́; проволока, ки. **Медлительность**—повільність, ности; нешви́дкість, кости; га́яність, ности; зага́йність, ности. **Медлительный**—повільний, нешвидки́й, га́йний, зага́йний.

Медный—мідний, мідя́ний. **Медные деньги**—мідя́ні гро́ші, мідяки́. **Медная ржа** (*сибирка*)—мідна іржа́, жі; гри́шпан, на. **Медноплавильный завод**—котля́рня, ні. **Медничество**—котля́рство, ства. **Меднический**—котля́рний, котля́рський. **Медный купорос**—мідя́ний вітрі́оль, си́ній ка́мінь.

Медь—I) мідь, ди. **Желтая медь**—жо́вта мідь, мо́сяж, жу. **Красная медь**—черво́на мідь; томба́к, ку. **Листовая медь**—мідяна бля́ха. **Медница**—мі́дниця, ці. **Медянка** (*краска*)—мідя́нка, ки.

Межа—межа́, жі; обмі́жок, жка; обні́жок, жка (*по бокам нивы*); су́голов, ва; су́головок, вка; су́головка, ки (*верх поля*).

Между, меж—між, поміж, межи́, проміж, су́між. **Между себя**—з межи́ се́бе; з-посере́д се́бе. **Между тем**—тим ча́сом, проте́. **Между прочим**—між и́ншим. **Межгорье**—межигі́р'я, р'я. **Межгорный**—межигі́рний. **Межречье**—межиріччя, чча. **Междоусобица, междоусобие**—I) усо́биця, ці; чвара, ри; II) незго́да, ди; колотне́ча, чі; колотня́, ні; тризня́, ні. **Междубровие**—міжбро́в'я, міжбрів'я, в'я. **Междудействие**—межидія, ії; антра́кт, ту. **Междукостный**—межико́сний. **Междуплечие** — межира́м'я, м'я. **Междуреберный**—межире́берний.

Международный—міжнаро́дній, межинаро́дній.

Межевать — межува́ти, розмі́рювати, кощюва́ти (*викопуючи кощі*). **Межевание**—межува́ння, ння; розмежу-

ва́ння, ння. **Мелить,-ся**—бі́ли́ти, ся; межівни́к, ка́; мі́рник, ка; ланцю́жник, ка (тянущий цепь). **Межевой**—межевий. **Межевая яма**—копе́ць, пця. **Межник**—міжня́к, ка́; обмі́жок, жка́; су́головок, вка. **Межевые знаки**—межеві знаки́, кощі́.

Мел—кре́йда, ди. **Красный мел**—лю́брика, ки. **Мелок**—кре́йдочка, ки. **Меловой**—крейдя́ний. **Меление**—крейдува́ння, ння. **Мелить,-ся**—бі́ли́ти, ся; ма́зати, ся; натира́ти, ся крейдою.

Меланхолия—меланхо́лія, ії; сумни́й на́стрій, рою. **Меланхолический**—меланхолі́йний.

Мелево—мли́во, ва.

Мелен—I) ру́чка (жернова); II) макогі́н, го́ну.

Мелеть—мілі́ти, мілі́шати.

Мелизна—I) дрібність, ности; II) мі́лкість, кости. **Мелкота**—I) дрібно́та, ти; II) ма́леч, чи; мале́ча, чі; дробина́, ни́; дрібни́ця, ці; дріб'язок, зку; аби́ця, ці; (кое-что).

Мелиорация—меліора́ція, ії. **Мелиоративные мероприятия**—меліорати́вні за́ходи.

Мелкий—I) дрібни́й, дрібе́н, дрібне́нький, дрібно́ній. **Мелкий скот**—дробина́, ни́; дріб, дро́бу; дріб'язок, зку; II) мілки́й, мілке́нький, плеска́тий; (о посуде)—пло́ский, плитки́й, плеска́тий, плеско́ватий. **Мелкая печать**—дрібни́й друк. **Мелкий шрифт**—дрібни́й шрифт. **Мелкий кредит**—дрібни́й кредит. **Мелкое предприятие**—дрібне́ підприємство. **Мелкое производство**—дрібни́й ви́ріб, робу; дрібне́ виробни́цтво. **Мелкая буржуазия**—дрібна́ буржуа́зія, ії. **Мелко**—дрібно; (о воде)—мілко.

Мелководие—мілкові́ддя; мала́ вода́. **Мелководный**—плитки́й, плеска́тий.

Мелкозернистый—дрібнозерни́стий; (о зерне)—замі́ркуватий.

Мелкозубый—дрібнозу́бий.

Мелколиственный—дрібноли́стий.

Мелкопоместный—дрібноземе́льний.

Мелкошерстый—коро́ткоше́рстий.

Мелодия—мело́дія, ії; спів, ву. **Мелодический**—мелоді́йний, співу́чий.

Мелочь—дрібни́ця, ці; дріб'язок, зку. **Мелочный**—дрібни́й, дріб'язко́вий, дрібни́чий, дріботу́н, на (о людях). **Мелочная торговля**—дрібна́ торгівля; торгівля на ро́здріб. **Мелочь** (деньги)—дрібні гро́ші.

Мель—мілина́, ни́; о́бміль, мели.

Мелькать, мелькнуть—мига́ти, мигну́ти, миготі́ти, мигті́ти, бли́мати, бли́мнути. бли́кати, бли́кнути, шмига́ти, шмигну́ти, шасні́ти, ша́снути. **Мельком**—мигце́м, ми́ттю, шви́дко. **Мелькание**—мига́ння, ння; миготі́ння, ння; бли́мання, ння; бли́кання, ння.

Мельник—ме́льник, ка; мукоме́л, ла; міро́шник, ка; млина́р, ря́. **Мельничиха**—ме́льничка, ки. **Мельников**—ме́льників, міро́шників, міро́шницький, млинарі́в. **Мельнический**—ме́льників, міро́шників, міро́шницький, млина́рський.

Мельница—мли́н, на́; млино́к, нка́; млино́чок, чка. **Мельница с наливным колесом**—корча́к, ка́. **Мельница с подливным колесом**—підспі́дник, ка; підсубі́йник, ника. **Мельница весенняя**—вешня́к, ка́. **Мельница ветряная**—вітря́к, ка́; вітрячо́к, чка́. **Мельница железоковальная**—гама́рня, ні. **Мельница конная**—торча́к, ка́; тупча́к, ка́; ступча́к, ка́. **Мельница крупчатая**—пи́тель, ля; крупча́тка, ки; (для круп)—круподе́рня, ні; дра́ч, ча́; дра́чка, ки. **Пловучая мельница**—наплавни́й млин, на́ (на Днепре); плава́к, ка́ (на Буге Южном); гонча́к, ка́ (на Сейме). **Ручная мельница**—жо́рна, ен. **Сукновальная мельница**—валю́ша, ші. **Лесопильная мельница**—тарта́к, ка́. **Мельничный**—млино́вий. **Мельничный камень**—млино́вий ка́мінь, жо́рна, жо́рен. **Мельничное колесо**—млино́ве ко́лесо, ко́ло.

Мельхиор—мельхіо́р, ру.

Мельчать—дрібні́ти, дрібні́шати, мали́тися, перево́дитися, нікче́мніти (Наро́д де-да́лі все дрібні́шає, його́ господа́рство переве́лось ні на що́. Дух лю́дський все нікче́мніє).

Мельче—I) дрібні́ше; II) мілі́ше, мі́льче.

Мелюзга—мілька́, ки́; мелька́, ки́; мільга́, ми́; мулька́, ки́; му́лявка, ки; (о детях)—мале́ча, чі; дрібно́та, ти; дріб'язок, зку.

Мемориал—меморія́л, лу.

Мемуары—мемуа́ри, рів.

Меморандум—мемора́ндум, му.

Мена—мі́на, ни; міньба́, би́; о́бмін, ну; заміна, ни; ви́мін, ну. **Меною**—міньки. **Меновой**—міновий, о́бмінний, замінний. **Меновая запись**—замінний лист. **Меняльный**—міня́льний.

Менее—ме́нше. **Менее всего**—найме́нше, що-найме́нше, ме́нше над усе́. **Тем не менее**—одна́к, одна́че, проте́, усе́ таки. **Меньший**—ме́нший, моло́дший.

Мениск—ме́ніск, ску; ко́пула, ли.

Менять,-ся—I) міня́ти, ся; вимінювати; обмінювати, ся; промінювати. **Менять ухо на ухо**—міня́ти та́к на та́к; II) **меняться в лице**—мині́тися, змі́ня́тися на виду́. **Меновщик**—міня́льник, ка;

міня́йло, ла. **Меновщина**—міня́ння, ння. **Меняло**—міня́ло, ла; столе́чник, ка (меняющий деньги). **Меняние**—міня́ння, ння; промі́нювання, ння.

Мера—мі́ра, ри. **В меру, по мере**—до мі́ри, по мі́рі, помі́рно. **Не в меру**—не до мі́ри, че́рез кра́й, зана́дто. **По мере сил, возможности**—по змо́зі. **Сверх меры, через меру**—над мі́ру, на́дто; II) мі́ра, ри; мі́рка, ки (Насип мені дві мірки вівса́). **Выдавать мерою**—видавце́м дава́ти; III) за́ходи, ів; спо́сіб, собу. **Принять меры**—вжи́ти за́ходів, добра́ти спо́собу. **Погонная мера**—подо́вжня мі́ра. **Меры предосторожности**—за́ходи про́ти небезпе́ки. **Меры, принятые вами, нецелесообразны**—за́соби, що ви їх вжи́ли, недоці́льні.

Мережа—я́тір, ра; во́лок, ка; мере́жа, жі.

Мереть—ме́рти, умира́ти.

Мерещиться—I) мрі́ти, мрі́тися, манячі́ти, маячі́ти, бовваніти (Його́ по́стать зда́леку чуть бовваніла); II) ввижа́тися, мрі́ятися. (Ввижа́лась їм ка́зка ясна́), приви́джуватися, верзти́ся. (Цілу ніч мені верзло́ся ка́зна що).

Мерзить—I) ги́дити, джу, диш; II) паску́дити, джу, диш; пога́нити, ме́рзити. **Мерзкий**—пога́ний, гидки́й, паску́дний, мерзе́нний. **Мерзостный**—гидо́тний, мерзосві́тний. **Мерзавец**—пога́нець, нця; паску́да, ди; мерзо́та, ти; леда́що, ща. **Мерзеть**—погані́ти, паску́дитися, мерзе́нитися. **Мерзость**—по́гань, ни; паску́дство, ства; гидо́та, ти; мерзо́та, ти; оги́да, ди.

Мерзнуть—ме́рзнути. **Мерзлый**—I) ме́рзлий, заме́рзлий; II) мерзля́куватий, змерзля́к, ка. **Мерзляк**—змерзля́к, ка; мерзля́к, ка́; змерзлю́ха, хи.

Мерзость—мерзо́та, ти. **Мерзко**—пога́но, ги́дко, мерзо́тно.

Меридиан—меридія́н, ну; півде́нник, ка. **Меридианная поверхность** — меридія́льна пове́рхня. **Меридиональный**—меридіона́льний, південнико́вий.

Мерило—мі́рево, ва. **Меритель**—мі́ряльник, ка. **Мерщик, меряльщик**—мі́рник, ка; мі́ряльник, ка; мірчи́к, ка́. **Меркость**—мі́рність, ности. **Меряние**—мі́ряння, ння.

Мерин—кінь, коня́. **Глуп как сивый мерин**—дурни́й як вівця.

Меринос—шпа́нка, ки (овца).

Мерить,-ся—мі́ряти, ся; виміря́ти, ся. **Меряться силами**—про́бувати си́ли. **Мерность**—мі́рність, ности. **Мерный**—мі́рний.

Меркантилизм—меркантилі́зм, му; **Меркантильный**—меркантильний.

Меркнуть—ме́рхнути, марні́ти, темні́ти, тьмі́ти.

Мерлуха, мерлушка—смух, ха; сму́шок, шка (овечий); линтвар, ря (со старой овцы). **Мерлушечий, мерлущий, мерлущатый** — смушко́вий, смуше́вий, линтваре́вий.

Мероприятие—за́ходи, дів. **Практические мероприятия**—практи́чні за́ходи.

Мертвець—мрець, мерця́; мертвя́к, ка́; мерля́к, ка́. **Мертвенность**—I) ме́ртвість, вости; завме́рлість, лости; мертвя́чість, чости; II) мертво́та, ти; ме́ртвість, вости. **Мертвенный**—I) мертво́тний, мертвя́чий; II) завме́рлий. **Мертвецкий**—мертве́цький, мре́цький. **Мертвецки пьян**—п'я́ний як ніч. **Мертвецкая**—трупа́рня, ні. **Мертвый капитал**—недохі́дний капіта́л.

Мертвить—ме́ртвити. **Мертвый**—ме́ртвий, ме́рлий, уме́рлий. **Мертвость**—I) ме́ртвість, вости; II) одубі́лість, лости; здубліcть, лости. **Мертвительный**—мертвя́чий. **Мертвечина**—мерля́тина, ни́; мерло́, ла́; стерво, ва. **Мертворожденный**—мерчу́к, ка́; мертвонаро́джений.

Мерцать—I) мигті́ти, миготі́ти, бли́мати, бли́кати. **Мерцание**—миготі́ння, ння; бли́кання, ння; бли́мання, ння (Зірки́ мигтя́ть собі, бли́мають. Кагане́ць бли́мав у за́пічку. Бли́мнув очи́ма на ко́го).

Месиво—міси́во, ва; за́мішка, ки. **Месилка**—міша́лка, ки; копи́стка, ки. **Месильный**—міша́льний. **Меска**—мі́сіння, ння.

Месить,-ся—міси́ти, ся; вимі́сювати, ся; замі́сювати, ся; вимі́шувати, ся; замі́шувати, ся. **Месильщик**—міси́льник, ка. **Месильница**—міси́льниця, ці.

Местечко—I) місте́чко, чка; місти́на, ни; місти́ночка, чки; місци́на, ни; II) (поселение)—місте́чко, чка. **Местность**—місце́вість, вости; мі́сце, ця. **Местность холмистая**—горби́.

Мести—мести́, мету́, те́ш, те́; замести́.

Меститься—місти́тися, щуся, стишся. **Местить**—місти́ти, щу́, сти́ш.

Местный—місце́вий, краєви́й. **Местный Комитет**—місце́вий комі́те́т (місцком). **Местные организации**—місце́ві організа́ції. **Местные кредиты**—місце́ві креди́ти. **Местные средства**—місце́ві ко́шти, за́соби. **Власть на местах**—вла́да на місця́х.

Место—мі́сце, ця; місти́на, ни; місци́на, ни. **В одно место**—до гу́рту, до ку́пи. **В другом месте**—де-и́нде. **Во всех местах**—скрізь, по всіх усю́дах. **До этого**

места—до́ти, досю́ди, по́ти, до цьо́го мі́сця. **Защищенное место**—за́хисток, стку; за́тишок, шку. **К месту (кстати)**—до ре́чи; (в разговоре). **Местами**—де-не-де, місця́ми. **Место битвы**—бо́їще, ща; бойо́вище, ща. **Место проезда**—проїзд, ду; пере́їзд, ду; прогі́н, го́ну. **Место в тени**—за́тінок, нку; холодо́к, дку. **Место для поселения**—се́лище, ща; се́льбище, ща. **На месте преступления**—по гаря́чому вчи́нку. **Не у места**—не до ре́чи, не до ла́ду; не го́же. **Ни с места**—а ні ру́ш, а ні з мі́сця. **Новозаселенное место**—новосе́лиця, ці. **Открытое место**—голоте́ча, чі; бе́лебень, бня. **По местам**—на мі́сце. **Укрытое место**—за́куток, тка; схо́ванка, ки. **Усадебное место**—гру́нт, ту; сади́ба, би. **Отхожее место**—відхі́дник, ка; відхі́док, дку; II) поса́да, ди. **Ехать на место**—іха́ти на поса́ду; III) паку́нок, нка; клу́нок, нка. **Место действия**—мі́сце вчи́нку, поді́ї. **Место мягкое**—мі́сце м'яке́. **Место жесткое**—мі́сце тверде́, жорстке́. **Место для сидения**—мі́сце сиді́ти. **Место для лежания**—мі́сце лежа́ти. **Место спальное**—мі́сце спа́льне. **Место платежа**—мі́сце ви́плати.

Местоблюститель—засту́пник, ка; намі́сник, ка.

Местожительство—жи́тло, ла; жи́тлище, ла; мі́сце прожива́ння; домі́вка, ки; ме́шкання, ння; мі́сце пробува́ння.

Местоимение—заїме́нник, ка; займе́нник, ка.

Местоположение—місце́вість, вости; мі́сце, ця.

Местопребывание—мі́сце перебува́ння.

Месторождение—I) мі́сце наро́дження; ро́дина, ни; мі́сце уро́дин; II) (металлов, минералов)—по́клади, ів; родо́вище, ща; (глины)—гли́нище, ща; (извести)—вапня́рка, ки; (мелу)—крейдя́нка, ки; (соли)—солони́ця, ці; солони́ще, ща.

Месть—по́мста, ти.

Месяц—мі́сяць, ця. **Молодой месяц**—молоди́к, ка. **Месяц на ущербе**—щерба́тий мі́сяць. **Месячный**—мі́сячний. **Месячная отчетность**—мі́сячна зві́тність, мі́сячне звідо́млення, справо́здання.

Мета, метка—зна́к, ку́; мі́тка, ки́; за́значка, ки; ви́значка, ки; (нарезанная)—карб, бу; (выжженная)—тавро́, ра.

Металл—мета́л, лу; мета́ль, лю. **Металлический** — металі́чний; (относящийся к металлу)—метале́вий; (из металла сделанный)—метальо́вий. **Металловидный**—металува́тий, металоподі́бний. **Металлоплавильная печь**—гама́рня, ні.

Металлообрабатывающий — металообро́бний. **Металлообрабатывающая промышленность**—металообро́бна промисло́вість, вости.

Металлургия—металу́ргія, ії; гама́рство, ства; мета́льництво, цтва. **Металлургический**—металургі́йний; гама́рний.

Метаморфоза—метаморфо́за, зи; перео́браз, зу; видозмі́на, ни. **Метаморфозный**—метаморфо́зний.

Метан—боло́тяний газ; мета́н, ну.

Метать,-ся—ки́дати, ся; бо́рсатися, ге́дзкатися. **Метать взор**—ки́дати, скида́ти о́ком. **Метать жребий**—бра́ти, ки́дати же́реб. **Метать петли**—обкида́ти пе́тлі. **Метать стрелы**—пуска́ти стрі́ли. **Метать икру**—те́ртися. **Метать громы**—мета́ти гро́ми; ду́же се́рдитися. **Метание**—кида́ння, ння. **Метальный**—метни́й, кида́льний.

Метафизика—метафі́зика, ки. **Метафизическое мировоззрение**—метафізи́чний світо́гляд, ду.

Метафора—мета́фора, ри. **Метафорический**—метафори́чний.

Метациклический—метациклі́чний. **Метациклическая функция**—метациклі́чна фу́нкція. **Метациклическая группа**—метациклі́чна група.

Метелка—I) міте́лка, ки; ві́ничок, чка; II) (у тростника)—куни́ця, ці; ку́ня, ні; (у проса)—во́лот, та; воло́ття, ття. **Метельный**—мітло́вий.

Метла—мітла́, ли́; (старая)—дряпа́к, ка́; дерка́ч, ча́. **Метлообразный**—мітла́стий. **Метловище** — мітли́ще, ща; мітло́висько, ка. **Метение**—меті́ння, ння; замі́тання, ння; підмі́тання, ння.

Метель—мете́лиця, ці; завирю́ха, хи; хуртови́на, ни. **Метельный**—мете́лишний, хуртови́нний, завірю́шний. **Метельные заносы**—заме́ти, тів.

Метеорология—метеороло́гія, ії. **Метеорологическая станция**—метеорологі́чна ста́нція.

Метить—I) мі́тити, чу, тиш; значи́ти, чу́, чи́ш; таврува́ти, карбува́ти, штемпува́ти; II) лу́чити, ці́лити, націля́тися.

Меткий—влу́чний, цілки́й, мітки́й, влуча́к, ка́. **Метко**—влу́чно. **Меткость**—влу́чність, ности; влучли́вість, вости.

Метнуться—метну́тися, ки́нутися, шатну́тися. **Мечется как угорелая кошка**—бі́га як ошпа́рений, кру́титься як му́ха в окро́пі, як посо́лений.

Метода, метод—спо́сіб, собу; мето́да, ди; доро́га, ги; шлях, ху. **Методический**—методи́чний. **Методика**—мето́дика, ки. **Методически**—методи́чно. **Метод двой-**

ной записи—мето́да подві́йного за́пису. **По методу**—за мето́дою. **Метод преподавания**—ме́тод ви́кладу, викла-да́ння. **Метод сравнения**—ме́тод порі́внення, зрі́внення. **Метод логарифмический**—ме́тод логаритмі́чний. **Метод геометрических мест**—ме́тод геометри́чних мі́сць. **Метод обратности**—ме́тод інверзі́йний, обе́рнення. **Метод трансформационный**—ме́тод трансформаці́йний, пере́твору. **Метод подобия**—ме́тод поді́бности. **Метод параллельного пересечения**—ме́тод рівнобі́жного перене́сення. **Метод вспомогательных фигур**—ме́тод помі́чних фігу́р.

Метонимия—метоні́мія, ії.

Метр—метр, тра. **Метрический**—метри́чний. **Метрические меры**—метри́чні мі́ри. **Метрическая система**—метри́чна систе́ма. **Метрическая запись**—метри́чний за́пис. **Метрика**—ме́трика. **Метрическое свидетельство**—метри́чне сві-до́цтво.

Метранпаж—метранпа́ж, жа.

Метр д'отель—дворе́цький.

Мех—I) хутро́, ра́; смугу́шок, шка (с я г н я т). **Подбивать, подбить мехом**—хутрува́ти, хутри́ти; II) міх, ха (к у з н е ч и й); III) бурдю́г, га́ (д л я в и н а). **Меховой** — I) хутри́ний, смушево́вий; II) міхо́вий, бурдюго́вий. **Меховщик**—кожухар, ря́; кушні́р, ра́; хутра́р, ра́. **Меховщичий**—кушні́рський, кожуха́рський. **Мехоноша**—міхоно́ша, ші.

Механизм—маханізм, зму́; будо́ва, ви; спра́ва, ви; снасть, сти. **Механизм часов**—механі́зм годи́нника. **Сложный механизм**—складни́й механі́зм, складна́ будо́ва, складна́ машине́рія. **Механизм выборов заключается**—спра́ва ви́борів полята́є.

Механик—меха́ник, ка. **Старший механик**—ста́рший меха́ник, головни́й меха́ник. **Механик паровозного цеха**—меха́ник парово́зного це́ха.

Механика—меха́ніка, ки. **Механический**—механі́чний. **Механически**—механі́чно. **Механические приборы**—механі́чне прила́ддя. **Механический цех**—механі́чний цех. **Механическая работа**—механі́чна пра́ця (робо́та). **Механическая смесь**—механі́чна мішани́на. **Механическое соединение** — механі́чна сполу́ка. **Механический эквивалент теплоты**—механі́чний рівнозна́чник тепла́.

Меценат—меценат, та; доброчи́нець на́уки й мисте́цтва.

Меченный—позна́чений, тавро́ваний. **Мечение**—тавру́ва́ння, ння; значі́ння, ння.

Мечта—I) мрія, рії; ма́рево, ва; мана́, ни́; ма́нія, нії; II) ма́рево, ва; мара́, ри́, (с т р а ш н а я). **Мечтание**—мрі́яння, ння; маріння, ння. **Мечтатель**—мрі́йник, ка; мрі́єць, ця; химе́рник, ка. **Мечтательность**—мрі́йність, ности; химе́рність, ности. **Мечтательный**—мрі́йний, химе́рний.

Мечтать—мрія́ти, ма́рити, химе́рити; (б е з л и ч н.)—роїтися (Й о м у́ в г о л о в і́ б у д е́ р о ї т и с я, щ о в о н а́ н е р і́ в н я й о м у́).

Мешалка—копи́стка, стки; ви́лочка, чки; ві́ничок, чка.

Мешать—I) міша́ти, змі́шувати (що); II) перебива́ти (кому́ що, кому́ в чім); шко́дити, заважа́ти, перешкоджа́ти, на перешко́ді става́ти, перебаранча́ти. **Мешаться**—I) міша́тися, плу́татися, збива́тися; II) втруча́тися, встря́ва́ти, плу́туватися; III) божеволі́ти, з глу́зду збива́тися.

Мешкать—га́ятися, бари́тися, ба́витися. **Мешкание**—га́яння, ння; ба́ріння, ння; ба́влення, ння.

Мешок—мішо́к, шка́; міше́чок, чка; (б о л ь ш о й)—ла́нтух, ха; (н е б о л ь ш о й м е ш о к)—торба, би, торби́на, ни; (д в о й н о й)—сакви́, ко́в; саківки́, во́к; баса́ги, ів. **Мешетчатый**—мішечко́вий. **Мешечный**—мішкови́й, лантухо́вий, торбинко́вий. **Мешконосец**—міхоно́ша, ші.

Мещанин, -нка—міщани́н, на; міща́нка, ки. **Мещанишка**—міщанчу́к, ка. **Мещанский** — міща́нський. **Мещанские предразсудки** — міща́нські забобо́ни. **Мещанство**—міща́нство, ства.

Мзда—I) нагоро́да, ди; запла́та, ти; II) ко́ристь, сти; зиск, ску. **Мздоимец**—здирник, ка; хапу́н, на; хаба́рник, ка. **Мздоимство**—здирство, ства; хаба́рство, ства.

Миазма—мія́зма, ми; злоповітря, ря.

Миг—мент, ту; мах, ху; мить, ти. **Мигом**—ми́ттю, ме́нтом, ду́хом, ма́хом, вмент, вмить, вмах.

Мигать—мига́ти, бли́мати, морга́ти, кліпати, лу́пати. **Мигать глазами**—кліпати очи́ма (о т у с т а л о с т и); лу́пати очи́ма (о т н е л о в к о с т и). **Мигание**—мига́ння, ння; морга́ння, ння; бли́мання, ння; лу́пання, ння. **Мигач**—мигу́н, на; моргун, на́; кліпко́, пка; морґу́ха, хи.

Мизантроп—відлю́дник, ка; відлю́да, ди; бе́злюдок, дка; мізантро́п, па. **Мизантропический**—відлю́дний, мізантропі́чний.

Мизерность—мізе́рність, ности; мізе́рія,

ії. **Мизерный**—мізе́рний, ми́ршавий, злиде́нний.
Мизинец—мізи́нець, нця; мізи́нок, нка.
Микроскоп—мікроско́п, па.
Микстура—мікстýра, ри; мішани́на, ни.
Милитаризм—мілітари́зм, му.
Милиция—мілі́ція, ії. **Милиционер**—міліціоне́р, ра.
Миллион—мільйо́н, на. **Миллионер**—мільйоне́р, ра; мільйо́нник, ка; мільйо́нщик, ка.
Миловать,-ся—милува́ти, ся; голу́бити, ся, пести́ти, ся. **Милова́ние**—милува́ння, ння; голу́блення, ння. **Миловидный**—милови́дний, гарнови́дний, гарне́нький.
Миловать—ми́лувати, ми́лість кла́сти. **Милование**—ми́лування, ння; поми́лування, ння. **Милосердие**—милосе́рдя, дя; милосе́рдність, ности; ла́ска, ки. **Оказать милосердие**—зроби́ти ла́ску кому́. **Милосердный**—милосе́рдник, ка; милосе́рдний, ласка́вий.
Милость—ми́лість, лости; ла́ска, ки; добродíйство, ва. **Милости просим**—про́симо, про́симо до госпо́ди. **Сделайте милость**—бу́дьте ласка́ві. **Милостивый**—милости́вий, ласка́вий. **Милостивец**—ласка́вець, вця; ми́лосник, ка; добро́дій, я. **Милостиня**—ми́лостиня, ні. **Милостивый государь**—шано́вний добро́дію, високопова́жний добро́дію.
Милый—ми́лий, лю́бий, коха́ний, лю́бчик, ка; коха́нець, нця. **Милая**—ми́ла, ої; лю́ба, ої; лю́бка, ки; коха́нка, ки; милода́нка, ки. **Миленький**—миле́нький, любе́нький. **Милехонек**—миле́сенький, любе́сенький. **Милашка**—лю́бчик, ка; лю́бка, ки. **Милочка, милуша**—ми́ла, ої; миле́нька, кої; милю́ня, ні; лю́бка, ки; лю́бонька, ки; любу́ня, ні. **Милеть**—милі́ти, милі́шати, кра́щати.
Мимика—мі́міка, ки; миги́, гів. **Разговаривать мимикою**—говори́ти на мига́х. **Мимический**—мімі́чний.
Мимо—повз, ми́мо, біля́, побі́ля, проз, попри́, геть (Доро́га йшла́ геть по-за село́м). **Мимолетный**—скороминýчий, швидкоминýчий, бистропли́нний. **Мимоходом**—мимохі́дь, по доро́зі, на́вертом, хватко́м. **Мимоездом**—мимоїздом, проїздом, по доро́зі.
Мина—I) мі́на, ни; підкі́п, ко́пу; тайни́к, ка́; II) ви́раз, зу; ви́гляд, ду; мі́на, ни. **Минер**—підко́пник, ка; мінни́к, ка́. **Минный**—мі́нний, мінови́й, підкі́пний, тайнико́вий. **Мину заложить**—заложи́ти мі́ну, знаря́д. **Мины строить**—криви́тися.
Минарет—мінаре́т, ту, та.
Миндаль—мигда́ль, лю. **Миндальный**—мигда́левий. **Миндалевидный**—мигдалюва́тий. **Миндалевидные железы**—мигдалюва́ті зало́зи.
Минерал—мінера́ль, лю; кру́шець, шця; копали́на, ни. **Минеральный**—мінера́льний. **Минеральное топливо**—мінера́льне па́ливо.
Миниатюра—мініятю́ра, ри; дрібноо́браз, зу. **Миниатюрный**—дрібню́ній, мініятю́рний.
Министерство—міністе́рство, ва. **Министр**—міні́стр (стер), тра.
Миновать, минуть,-ся—мина́ти, ся; мину́тися, обмина́ти, обмину́ти, омина́ти, омину́ти, помина́ти, помину́ти, промина́ти, промину́ти. **Минование**—скі́нчення, ння; промина́ння, ння; мина́ння, ння. **Минувший**—мину́лий. **По миновании надобности**—як мине́ потре́ба, як не тре́ба бу́де.
Минор—(мат. терм.)—підви́значник, ка; міно́р, ра. **Главный минор**—головни́й підви́значник. **Дополнительный минор**—додатко́вий підви́значник. **Минорный**—міно́рний, жалібни́й.
Минус—мі́нус, са.
Минута, минутка—(мат. теорема)—мину́та, ти; міну́та, ти; хвили́на, ни; хви́ля, лі; хви́лька, ки; хвили́нка, ки; хвили́ночка, ки. **На минуту, на минутку**—на хви́лю, на хвили́нку, на часи́нку. **Минутный**—мину́тний, хвиле́вий, хви́льний, хвили́нний.
Мир—I) мир, ру; зго́да, ди; лад, ду́; зла́года, ди; II) світ, ту; III) (народ)—мир, ру. **Миролюбие**—миролю́бство, ва; ла́гідність, ности. **Миролюбивый**—миролю́бний, тихоми́рний. **Мировщик**—миротво́рець, рця (Хто бу́де ми́ром управля́ти. Прихо́дило до ха́ти ми́ру—хто хо́тів. На при́стані ми́ру тако́го, що страх). **Ходить по миру**—з то́рбами ходи́ти, старцюва́ти. **Не от мира сего**—не сьогосві́тній.
Мираж—ма́рево, ва; ома́на, ни; міра́ж, жу.
Мирволить—потура́ти, потака́ти.
Мириада—бе́зліч, чи; тьма, ми́.
Мирить,-ся—мири́ти, ся; годи́ти, ся (кого́, з ким); ладна́ти, ся; ла́годити (що). **Мирение** — мирі́ння, ння; ми́рення, ння; ла́гожіння, ння (Він з бра́том ладна́є. Як його́ ладна́ти чо́рне з бі́лим. Ла́годити сва́рку. Ми тут сваримо́сь і ми́римось. Ви́дно, яке́ бу́де мирі́ння: сього́дні ми́ремось, а за́втра зно́ву те са́ме).
Мирно—ми́рно, тихоми́рно. **Мирный**—ми́рний, тихоми́рний. **Мирные отно-**

шения—сумир, ру; згода, ди; злагода, ди. **Мировая**—мирова, ої; помирна, ної. **Мировой**—мировий.

Мировоззрение—світогляд, ду. **Социалистическое мировоззрение**—соціялістичний світогляд.

Мировой—світовий. **Мироздание**—світобудова, ви; світотворення, рення; створіння світа.

Миросозерцание—світогляд, ду. **Миросозерцательный**—світоглядний.

Мироустройство—світобудова, ви; світолад, ду. **Миростроитель**—світобудівничий.

Мирянин,-нка—I) миряни́н, на; мирянка, ки; II) громадя́нин, на.

Миса, миска—ми́ска, ски; ми́сочка, чки; полу́мисок, ска.

Мистицизм—містичність, ности; містицизм, зму. **Мистический**—містичний.

Митинг—мітинг, гу; віче, ча. **Митинговый**—мітинго́вий.

Миткаль—миткаль, лю; пе́ркаль, лю. **Миткалевый**—перкале́вий.

Миф—міт, ту. **Мифология**—мітоло́гія, гії. **Мифологический**—мітологічний. **Мифический**—міти́чний. **Мифолог**—мітолог, га.

Мишень—ціль, ці́ли; мета́, ти́ (Я ті́льки одно́ мав на меті́—шви́дче скінчи́ти спра́ву. Із лу́ка мі́тко в ці́ль стріля́ла).

Мишура—сухозло́тиця, ці; сухозлі́тка, ки; позлі́тка, ки; шуми́ха, хи.

Младенец—дити́на, ни; дити́нка, ки; немовля́тко, ка. **Младенческий**—немовля́чий, дити́нський, дити́нячий. **Младенчество**—немовля́чий вік, дити́нство, ства; ма́льство, ства. **С младенчества**—зма́льку, зма́льства, зма́лечку.

Млеконосный—молокода́йний. **Млекопитающий**—ссаве́ць, вця; молокосу́чий. **Млечный**—моло́чний. **Млечный путь**—чума́цький шлях, доро́га, моло́чна доро́га.

Млеть—мліти, (в)умлива́ти, зомлі́ва́ти.

Мнемоника—мнемо́ніка, ки; полі́пшення́ па́м'яти. Засіб запам'ята́ти що. **Мнемонический**—мнемоні́чний.

Мне—мені́. **Меня**—мене́. **Мною**—мно́ю. **Во мне**—на мені́, в мені́. **Мне предъявлено обвинение**—мені́ пред'я́влено обвинува́чення. **Мне запрещено**—мені́ забороне́но. **Мне причитается**—мені́ нале́жить. **Мне разрешено**—мені́ дано́ до́звіл, мені́ дозво́лено. **Мне стало известно, что...**—мені́ ста́ло відо́мо, що... **Мне все равно**—про ме́не, мені́ бай ду́же. **Мне теперь не время**—не ма́ю ча́су, ніколи мені́. **Мною возбуждено ходатайство**—я клопочу́ся, я пору́шую.

Мнение—ду́мка, ки; га́дка, ки; здання́, ння́; по́гляд, ду. **По моему мнению, я того мнения**—на мою́ ду́мку, як на ме́не; (на мой взгляд)—на мій по́гляд. **Собственное мнение**—вла́сна ду́мка.

Мнимый—га́даний, уда́ний, уда́ваний, ви́гаданий, уя́вний, недійсний. **Мнимое количество**—уя́вна кі́лькість. **Мнимое число**—уя́вне число́. **Мнимый фокус**—уя́вний, недійсний фо́кус.

Мнительный—помисливий, невпе́внений; підозрі́ливий. **Мнительность**—помисливість, вости; підозріливість, вости.

Мнить,-ся—гада́ти. **Мниться**—здава́тися (Мені́ здає́ться, що це все тільки для чужо́го о́ка ро́биться).

Много—бага́то, бага́цько, чима́ло, багате́нько, си́ла, страх, гурт, тиск, доли́ха, до ка́та (Іх там було́ страх яко́го. Там їх бу́ло до ка́та, доли́ха. У мене́ е чима́ло книжо́к). **Во многом**—бага́то в чім. **Многим кажется**—багатьо́м, бага́то де́кому здає́ться. **По многим причинам**—з багатьо́х причи́н. **Многонько**—багате́нько, чима́ло.

Многобрачие—многошлю́бство, ства. **Многобрачный**—многошлю́бний. **Многоженство**—многоже́нство, ства. **Многоженец**—многожо́н, на; многоже́нець, нця.

Многоводие—многові́ддя, ддя; по́відь, віди; по́вінь, віни; по́вна вода́. **Многово́дный**—многово́дий; бага́тий на во́ду, повново́дий.

Многоглаголивый—велемо́вний, розмо́вистий, балаку́чий, балакли́вий. **Многоглаголание**—велемо́вність, ности. **Многогласный**—многоголо́сий.

Многоглазый—многоо́кий.

Многогранник—многості́нник, ка. **Многогранник замкнутый**—многості́нник зі́мкнений. **Многогранник выпуклый**—многості́нник опу́клий. **Многогранник правильный**—многості́нник пра́вильний. **Многогранник незамкнутый**—многості́нник незі́мкнений, розі́мкнений, одве́ртий.

Многогранный—многості́нний грани́стий, гранча́стий. **Многогранный угол**—многості́нний кут.

Многодетный—бага́тий на ді́ти.

Многоземельный—вели́коземе́льний.

Многознаменательный—многозна́чний, вели́козна́чний.

Многозначительность—многозна́чність ности. **Многозначительный**—много-

зна́чний, вели́козна́чний. **Много значит**—бага́то ва́жить.

Многозначный—многоци́фровий.

Многоколенный—коли́нчастий, многоколі́нний.

Многократность—многоразо́вість, вости; кількаразо́вість, вости. **Многократный**—многоразо́вий, кількаразо́вий.

Многокровный — крови́стий, крива́вистий.

Многолетний — довголі́тній, великолі́тній, кількалі́тній. **Многолетие**—многолі́ття, тя.

Многолиственный—рясноли́стий, листа́тий. **Многолепестный**—многопелюстко́вий.

Многолюдный—велелю́дний, великолю́дний, лю́дний. **Многолюдность**—велелю́дність, ности. **Многолюдие**—велелю́дність, ности; вели́ка, лю́дність (І день і ніч пла́чу на розпу́тях велелю́дних. Хай вознесу́ть його́ в грома́ді велелю́дній).

Многоног—стоно́га, ги.

Многообразный—різноманітний, розмаїтий. **Многообразно**—різноманітно, розмаїто.

Многоплодный—родю́чий, плодю́чий.

Многопольный—многозмінний, на кілька змін, на кілька рук.

Многоречивый—велемо́вний, многомо́вний, розмо́вистий, велері́чивий. **Многоречивость**—велемо́вність, ности; балаклі́вість, вости. **Многословие**—многосло́в'я, в'я (Язи́к ото́й велері́чивий. Не многомо́вний, а коли́ розгово́риться, то па́ше його́ ко́жне сло́во по́лум'ям).

Многосемейность—сім'яни́стість, тости; вели́кородинність, ности. **Многосемейный**—вели́косімейний, сім'яни́стий.

Многосложный—многоскладо́вий.

Многосторонний—многобічний.

Многотрудность—великотру́дність, ности. **Многотрудный**—важки́й, тру́дний.

Многострунный—многострунний, струни́стий.

Многотомный—многотомо́вий.

Многоуважаемый — високопова́жний, вельмишано́вний, вельмипова́жний.

Многоугольный — многоку́тний. **Многоугольник**—многоку́тник, ка. **Мн. вписанный**—многоку́тник вписаний. **Мн. вогнутый** — многоку́тник неопу́клий. **Мн. неправильный**—многоку́тник непра́вильний. **Мн. описанный**—многоку́тник опи́саний. **Мн. выпуклый**—многоку́тник опу́клий. **Мн. сечения**—многоку́тник перері́зу. **Мн. подобный**—многоку́тник поді́бний. **Мн. правильный**—многоку́тник пра́вильний. **Мн. простой**—многоку́тник про́стий.

Многоцветный — барви́стий, многобарвний, многоко́лірний. **Многоцветность**—многоба́рвність, ности; многоко́лірність, ности.

Многоценный—коштовний, великокоштовний. **Многоценность**—коштовність, ности; вели́кокоштовність, ности.

Многочисленный—числе́нний.

Многочлен—многочле́н, на. **Неоднородный многочлен**—неоднорі́дний многочле́н. **Расположенный многочлен**—упоря́дко́ваний многочле́н. **Однородный многочлен**—однорі́дний многочле́н.

Множество—бага́то, бага́тько, си́ла, вели́ка си́ла; тиск, ку; ва́лява, ви. **Бесчисленное множество**—безліч, чи; си́ла-силе́нна, тьма́-тьму́ща.

Множимое—мно́женик, ка. **Множитель**—мно́житель, ля. **Множимый**—мно́жний. **Множество**—мно́гість, гости; многота́, ти; си́ла, ли.

Множить, -ся—мно́жити, ся; намножа́тися, намно́житися.

Мобилизация—мобіліза́ція, ії (кого́, чого́); некру́ччина, ни.

Мобилизовать—мобілізува́ти. **Мобилизованный**—мобілізо́ваний. **Мобилизационный**—мобілізаці́йний.

Могила—я́ма, ми; гро́бище, ща: гріб, гро́бу; моги́ла, ли. **Могильный**—моги́льний, гробови́й. **Могильщик**—гробоко́п, па; моги́льник, ка.

Могота—си́ла, ли; змо́га, ги. **Не в моготу**—не си́ла, не під си́лу.

Могущество—могу́тність, ности; си́ла, ли; мо́жність, ности; великомо́жність, ности. **Могучесть**—поту́га, ги; поту́жність, ности; си́ла, ли.

Могущественный — могу́чий, могу́тній, мо́жний, ду́жий, великомо́жний, поту́жний, перемо́жний.

Мода—мо́да, ди; поведе́нція, ії. **Модный**—мо́дній, нього. **Модничать**—трима́тися, доде́ржуватися мо́ди. **Модница**—мо́дниця, ці; модо́світка, ки.

Модель—зразо́к, зка; взір, взо́ру; моде́ль, ли; (для отлива металла)—форма́к, ка́. **Моделировать**—моделювати.

Модернизм—модернізм, зму.

Модификация—модифіка́ція, ії.

Модуль—мо́дуль, ля; переміннник, ка. **Простой модуль**—мо́дуль первісний. **Модуль функции**—мо́дуль фу́нкції.

Модус—мо́дус, са; но́рма, ми. **Модус выборов**—мо́дус ви́борів. **Модус представительства**—мо́дус представни́цтва.

Можжевельник—яловéць, вця. **Можжевельный**—ялівцéвий.
Можно—мóжна, вíльно. **Можно было-бы**—мóжна булó-б.
Мозг—мíзок, зку; мóзок, зку. **Мозговой**—мізковúй. **Мозжечок**—мізóк, зкý; мізóчок, чку. **Костяной мозг**—шпік, кá.
Мозглый—(об овощах)—гнилúй; (о дереве)—трухля́вий; (иные предметы)—прúтхлий, тýхлий; (о жив. сущ.)—хúрий, слабовúтий. **Мозгляк**—хирля́к, кá; мúршавець, вця. **Мозглятина**—гнилятина, ни; трухля́тина, ни. **Мозгнуть**—I) гнúти, трухля́віти; II) марнíти, хúріти.
Мозоль—мозóля, лі; нагнíтка, ки; (на пятке)—гýзка, ки. **Мозолить**—мýляти, мозóлити. **Мозолить глаза**—мýляти óчі. **Мозолистый**—мозóлистий, мозóлявий. **Мозольный**—мозóлевий, мозóльний.
Мой, моя, мое—мій, моя́, моє́; мойóго, моє́ї, мойóму; моїй, моїм, моє́ю.
Мойка—I) миття́, ття́; прання́, ння́; пратття́ ття́; II) (где моют шерсть)—мóйки.
Мокнуть—мóкнути. **Моклый**—вóхкий, мóкрий, змóклий. **Мокредина**—трясовúна́, ни́. **Мокренький**—мокрéнький. **Мокрехонек**—мокрíсінький. **Мокроватый**—мокрéнький. **Мокровато** — мокрéнько.
Мокреть—мокрíти **Мокрый**—мóкрий.
Мокротá—I) вóгкість, кости; мóкрість, рости; II) (мокрóта)—фля́гма, ми; харкотúна, ни; харканúна, ни; мокротúння, ння. **Мокрóтистый**—мокротúнний, харкотúнний.
Мол—мов, мовля́в, (о мн.)—мовля́ли.
Молвить—мóвити, казáти. **Молва**—помóвка, ки; пóголос, су; поголóска, ски; слáва, ви; поговíр, вóру; чýтка, ки; (слух)—почýтка, ки. **Дурная молва**—поговíр, вóру; неслáва, ви; слáва, ви.
Молекула—дробинá, ни; молéкула, ли; частúнка, ки. **Молекулярный вес**—молекуля́рна вагá. **Молекулярная гипотеза**—молекуля́рна гіпóтеза.
Молить—молúти, благáти (когó). **Молиться**—молúтися комý, на кóго. **Молитва**—молúтва, ви. **Моление** — молíння, ння.
Молка—помíл, помóлу.
Молкнуть—мóвкнути, замовкáти. **Молчком**—мóвчки.
Молния—блúскавка, ки; блискавúця, ці; (с громом)—грíмниця, ці. **Молниеносный**—блискавúчний.
Молодняк—мóлодь, ди; молоднúк, ку.
Молодец—молодéць, дця́; юнáк, кá; козáк, кá. **Молодчество**—молодéцтво, ва; юнáцтво, ва. **Молодчествовать**—молодцювáти, козакувáти. **Молодцоватый**—жвáвий, молодцювáтий. **Молодецкий**—молодéцький, юнáцький, хвáтський.
Молодить,-ся—молодúти, ся (Молодúться, як та молодúця); підмолóжуватися, відмолóжуватися. **Молодость**—мóлодість, дости. **Молодеть**—молодíти. **Моложаветь**—моложáвіти. **Моложавый**—моложáвий, що мóлодо виглядáє.
Молодка, молодица—молодúця, ці; молодúчка, чки. **Молодицын, молодкин**—молодúцин. **Молодуха**—молодя́ха, хи.
Молодой—молодúй. **Молодые годы**—мóлодощі, щів. **В молодые годы**—вíку молодóго, за мóлодощів, зá-молоду. **Молодой месяц**—молодúк, ка. **Молодая поросль**—молоднúк, ка. **Молодой человек**—молодúк, кá; пáрубок, бка. **Молодежь**—мóлодіж, ежи; мóлодь, ди; молоднéча, чі; молодя́та, я́т. **Молоденький**—молодéнький. **Молодехонек**—молодéсенький. **Молодуха**—молодýха, хи.
Молоко—молокó, ка; молочкó, чка. **Женское молоко**—пóкорм, му. **Кипяченое молоко**—пря́жене молокó. **Парное молоко**—свíже молокó, тéпле молокó, сиродíй, ію.
Молокосос—блáзень, зня; блазню́к, ка; шмаркáч, чá.
Молот, молоток—мóлот, та; молотóк, тка; молоточóк, чка; (кузнецкий)—бія́к, кá; (не очень большой)—однорýк, ка; (на заводах)—шля́га, ги; вершля́г, га; (деревянный)—кия́нка, ки; (с длинным концом)—носáль, ля; (набивать жернова)—оскáрд, да; оскáрда, ди; (палка с молотком)—кéлеп, па. **Молот для передвижки шпал**—ковáдло, ла.
Молотбит—молóтник, ка; молотíльник, ка. **Молотобоец**—молотобíйця, ці; довбня́р, рá.
Молотилка—молотúлка, ки; молотня́, нí. **Молотильня**—I) молотáрня, ні; тік, тóку; (лошадьми) — гармáн, ну; II) (машина)—молотúлка, ки. **Молотильщик**—молóтник, ка; молотíльник, ка; гарманéць, нця́ (на гармáні) (Молóтники почáли прáцю до схід сóнця).
Молотило—бія́к, кá; біячóк, чкá; біячúще, ща; біячúсько, ська.
Молотить—молотúти, колосувáти; (лошадьми) — гарманувáти, гармáнити (Колосувáти обмолóчене зéрно).
Молоться—I) (на мельнице)—молотúти, ся; питлювáти, ся; (окончить мол.)—обмолóтися; II) (словами)—молóти, верзтú (Ет верзéш, кá-

зна́що! Не мели́, а кра́ще слу́хай. Поїхав ба́тько до млина моло́ти. Цього́ ро́ку завча́с у обмоло́лися).

Молотьба—молотьба́, би́; молоті́ння, ння; молоче́ння, ння; (лошадьми)—гарманува́ння, ння. **Окончание молотьбы**—обмоло́т, ту. **Окончить молотьбу**—обмолоти́тися.

Молотый—ме́лений, ме́ляний, мо́лотий.

Молочный—моло́чний. **М. лихорадка**—моло́чниця, ці. **Молочное**—моло́чне, ого; моло́чина, ни. **Молочные зубы**—моло́чні зу́би. **Молочные продукты**—на́біл, лу; ді́йво, ва. **Молочная**—моло́чня, ні; молоча́рня, ні. **Молочник,-ца**—I) моло́чник, ка; моло́чниця, ці; II) молочня́к, ка́; сосу́н, на́.

Молчать—мовча́ти, німува́ти. **Молчи,-те**—мовчи́, мовчі́ть; цить, ци́тьте; зась. **Молчком**—мо́вчки, ни́шком, ти́шком, тишком-ни́шком. **Молча, молчаливо**—мо́вчки, мовча́зно, ни́шком. **Молчаливость**—мовча́зність, ности; мовчазли́вість, вости. **Молчаливый**—мовчазни́й, мовчазли́вий, мовча́н, на́. **Молчальник**—мовча́н, на́; мовчу́н, на́. **Молчание**—мовча́ння, ння; мовча́нка, ки; мовчо́к, чка́.

Мольберт—мольбе́рт, та; стали́га, ги.

Момент—моме́нт, ту. **Моментально**—вме́нт, у мл і́ ока, ду́хом.

Монета—моне́та, ти. **Монетный**—моне́тний. **Монетный двор**—монета́рня, ні. **Монетчик**—моне́тчик, ка. **Монетные паритеты**—моне́тні парите́ти.

Монисто—нами́сто, ста; (одно)—намисти́на, ни.

Моногенический—моногені́чний.

Монография—моногра́фія, ії.

Моноид—моно́їд, да.

Монополия—монопо́лія, ії. **Государственная монополия**—держа́вна монопо́лія. **Монополизировать**—монополізува́ти.

Монотонный—одноманітний, одни́м го́лосом. **Монотонно**—одноманітно, одни́м го́лосом.

Монтер—монте́р, ра.

Монтировать—монтирува́ти. **Монтировочный**—монтирува́льний.

Монумент—монуме́нт, та; па́м'ятник, ка; по́мник, ка; надгро́бок, бка. **Монументальный**—вікопо́мний, монументальний.

Мор—мор, ру; морови́ця, ці; по́шесть, сти.

Мораль—мора́ль, ли. **Моралист**—моралі́ст, ста. **Моральная обязанность**—мора́льний обов'язок.

Моргать, моргнуть—морга́ти, моргну́ти, лупати, лупнути, кліпати, кліпнути. **Моргание**—морга́ння, ння; лупа́ння, ння; кліпання, ння. **Моргун**—моргу́н, на́; морґу́ха, хи (І́ком не моргне́ш) До́брі о́чі все перелу́пають).

Морда (о зверях)—мо́рда, ди; мо́рдочка, чки; (грубо, у людей)—пи́ка, ки; пи́сок, ска; мармиза, зи; мармуза, зи. **Мордастый**—морда́тий, пика́тий, писка́тий.

Мореплавание, мореходство—мореплáвство, ства; мореплáвання, ння; мореплавба́, би́. **Мореплаватель**—мореплáвець, вця.

Морзист—морзи́ст, ста.

Морить—губи́ти, виво́дити, перево́дити, мори́ти, вигубля́ти.

Морковь—мо́рква, ви. **Морковный**—морквя́ний, морков'я́ний.

Моровой—морови́й. **Моровое поветрие, моровая язва**—морови́ця, ці; морове́ пові́тря; помі́р, мо́ру; помі́рок, рку.

Мороз—моро́з, зу; моро́зець, зця; (увел.)—морозя́ка, ки; (без снега)—голомороз, зи. **Утренние морозы**—за́морозки, ків; приморозки, ків.

Морозить—моро́зити. **Морозит**—бере́ моро́з, бере́ться моро́з. **Морозиться**—моро́зитися, мерзнути. **Морозный**—моро́зяний, зи́мній, я, є. **Морозко**—моро́зяно, зи́мно. **Морозка**—грома́к, ка́.

Моросить—мрячи́ти, імжи́ти.

Морочить,-ся—моро́чити, ся. (Не моро́ч мені́ голови́. Поки́нь уже́, го́ді тобі́ моро́читися бі́ля йо́го).

Морской—морськи́й. **Морской климат**—морське́ підсо́ння, морськи́й кли́мат. **Морской воздух**—морське́ пові́тря.

Мортира—гаківни́ця, ці; мортира, ри.

Морфология—морфоло́гія, ії. **Морфологический**—морфологі́чний.

Морщина—змо́ршка, ки. **Морщинистый**—змо́рщений, помо́рщений, бабкува́тий, брижна́стий. **Морщинный**—зморшко́вий. **Морщиноватый**—зморшкува́тий.

Морщиться—мо́рщитися, змо́рщуватися; (морщить лоб)—су́питися (Насупився, як середа́ на п'я́тницю.

Моряк—моря́к, ка́.

Москость—дрогерія, ії. **Москотильный**—дрогері́йний.

Мосол, мусол—маслáк, ка́.

Мост—міст, мо́сту. **Каменный мост**—ка́м'яний міст, муро́ваний міст. **Мостовой**—мостови́й. **Мостовая организация**—мостова́ організа́ція. **Мостовщик**—мостови́й. **Мост цепной**—ланцюго́вий міст. **Мост понтонный**—міст наплáвний, понто́нний.

Мостик—місто́к, тка́; місто́чок, чка. **Мостик для перехода** (в одну, две доски)—кла́дка, ки; по́хідня, ні. **Мост-**

ки—I) кладки́, до́к; II) решто́вання, ння.

Мостить,-ся—I) (в о о б щ е)—мости́ти, ся; щу́, сти́ш, сти́ть; (д о с к а м и)—стели́ти; (к а м н е м)—буркува́ти, бруку́вати, тарасува́ти, класти бурківку; (п л о т и н у)—гати́ти; II) (у к л а д ы в а т ь с я)—мости́тися, сти́шся; ку́блитися.

Мостовая—поміст, мо́сту; (к а м е н н а я)—брук, ку; бурк, рку; бруківка, ки; бурківка, ки. **Мостовина**—мости́на, ни; мостови́на, ни; сте́лина, ни. **Мостильщик**—мости́льник, ка; (м о с т и т к а м н е м)—брукар, ря. **Мостовое сооружение**—мостове́ спору́дження, мостова́ буде́ва.

Мот—мот, та; моти́га, ги; мотя́га, ги; мотали́га, ги; три́нькало, ла; марнотра́тець, тця. **Мотовка**—ци́ндра, ри; марнотра́тка, ки.

Мотальница—мотови́ло, ла. **Мотальщик**—мота́ч, ча́; мота́льник, ка. **Мотальница**—мота́чка, ки; мота́льниця, ці.

Мотать, мотнуть—I) (г о л о в о ю)—кива́ти, кивну́ти, хита́ти, хитну́ти; II) (н и т к и)—мота́ти, сота́ти; III) (д е н ь г и)—гайнува́ти, ци́ндрити, манта́чити, перево́дити, перевести́, три́нькати, марнотра́тити. **Мотание**—I) кива́ння, нння; хита́ння, нння; II) мота́ння, нння; сота́ння, нння; III) мота́ння, нння; манта́чення, нння; три́нькання, нння; гайнува́ння, нння.

Мотаться—I) хита́тися; II) (б о л т а т ь с я)—теліпа́тися; III) (ш л я т ь с я)—ве́штатися, тиня́тися, блука́ти, мота́тися.

Мотив—I) (о с н о в а н и е)—моти́в, ву; заса́да, ди; II) мело́дія, ії; моти́в, ву; го́лос, су. **Мотивировать**—мотивува́ти. **Мотивировка**—мотивува́ння, нння.

Мотовство—три́нькання, нпя; гайнува́ння, нння; марнотра́тство, ства. **Мотовской**—марнотра́тний, розтра́тний.

Мотовяз, мотовязок—мотузо́к, зка́; моту́зка, ки.

Моток—мі́ток, мі́тка; (п о л о в и н а)—півмі́ток, тка.

Мотор—мото́р, ра. **Моторный привод**—мото́рна трансмі́сія, переда́ча.

Мотушка—I) витушка, ки; вите́лька, ки; II) ці́вка, ки; мітни́ця, ці (н и т о к).

Мотыка—копани́ця, ці; моти́ка, ки.

Мотылек, мотылечек—мете́лик, ка; мете́личок, чка. **Мотыль**—I) мо́тиль, ля; мете́лик, ка; II) шату́н, на́ (в п а р о в ы х м а ш и н а х); вітряни́ця, ці. **Мотыльковый**—мете́ликовий.

Мохнатеть—волоха́тіти, кудла́тіти. **Мохнатость**—волоха́тість, тости. **Мохнатый**—волоха́тий, кудла́тий.

Моча—се́ча, чі. **Мочеиспускание**—сечепу́ск, ку. **Мочегонное**—сечі́н, го́ну. **Мочевой**—сечни́й, сечеви́й, мочеви́й. **Мочевой канал**—міху́р, ра́; сечни́к, ка́. **Мочевой камень**—міху́рний ка́мінь. **Мочеиспускательный канал**—сечопрові́д, во́ду. **Мочеточник**—сечото́ка, ки; сечохі́д хо́ду.

Мочало—ли́ко, ка. **Мочальный**—личаний. **Мочалка**—віхоть, хтя.

Мочить—моча́ти, ся.

Мочь—могти́, змогти́, здоліти́, здужати, здола́ти, спромогтися.

Мочь—міць, мо́ци; си́ла, ли. **Не в мочь, мочи нет**—не си́ла, не спромо́га, не під си́лу. **Со всей мочи, что есть мочи**—чим дужче.

Мошенничать—шахрува́ти, шахраюва́ти, одурювати, ошу́кувати. **Мошенник,-ца**—шахра́й, я́; шахра́йка, ки; моше́ник, ка; моше́ниця, ці; дури́світ, та; дури́світка, ки; ошу́канець, нця; ошу́канка, ки; ошу́кач, ча. **Мошеннический**—шахра́йський. **Мошенничество**—шахра́йство, ства.

Мошна, мошонка—I) кашту́к, ка́; II) кали́тка, ки.

Мощение—мо́щення, ння; мости́ння, ння; (к а м н е м)—буркува́ння, ння.

Мощность—могу́чість, чости; могу́тність, ности. **Мощный**—мі́цний, ду́жний, могу́чий, могу́тній. **Мощно**—мі́цно.

Мощь—міць, мо́ци.

Мрак—мо́рок, ку; мря́ка, кп; те́мрява, ви; темно́та, ти; тума́, ми́. **Мрачный**—I) тьмя́ний; II) хму́рий, похму́рий, пону́рий, сумни́й. **Мрачно**—I) тьмя́но; II) хму́ро, похму́ро, пону́ро, су́мно. **Мрачный человек**—супі́й, я; пону́ра, ри; вовкува́тий, ого; похню́пий, ого; темрю́к, ка́.

Мрамор—ма́рмур, ру. **Мраморный**—мармуро́вий.

Мрачность—тьмя́ність, ности; хму́рість, рости; похму́рість, рости; хму́рність, ности; похмурість, рости; су́мність, ности. **Мрачнеть**—темні́ти, темні́шати, хмурні́ти.

Мстить,-ся; отомстить,-ся — мсти́тися, помсти́тися (кому́ над ким). **Мстительный**—мсти́вий, мсти́ний. **Мстительность**—мсти́вість, вости; помсти́вість, вости. **Мститель,-ница**—ме́сник, ка; ниця, ці; по́мсник, ка; ця, ці; помсти́тель, ля; помсти́телька, льки.

Мудрено—I) хи́тро, му́дро, шту́чно; II) тру́дно, тя́жко. **Не мудрено, что**—не ди́во, не ди́вно, що. **Мудрствовать**—мудрува́ти. (Як не мудру́й, а вме́рти тре́ба).

Муж—муж, жа; чоловік, ка; чоловічень-ко, ка; дружина, ни; подружжя, жжя. **Мужнин**—чоловіків, мужній. **Мужской**—мужеський, чоловічий.

Мужать—до зросту доходити, людніти, матерніти. **Мужаться**—не поступатися, бути мужнім. **Мужественный**—мужній, відважний, сміливий. **Мужественно**—мужно, відважно, сміливо. **Мужественность**—мужність, ности; відвага, ги. **Мужество**—мужність, ности; відвага, ги.

Мужчина—чоловік, ка; мужчина, ни.

Музей—музей, ю. **Государственный музей**—державний музей.

Музыка—музика, ки. **Музыкальность**—музичність, ности. **Музыкальный**—музичний. **Музыкант**—музика, ки; музикант, та; грач, ча (Я тобі ні грач ні помагач). **Музыкантский**—музицький.

Мука—борошно, на; мука, ки. **Крупчатая мука**—питльоване борошно; питлівка, ки. **Мукомол**—мельник, ка; мірошник, ка. **Мукосей**—мукосій, я. **Мучнистый**—борошенний.

Мундштук—I) цигарничка, ки; II) (удила для лошади)—мундштук, ка.

Муравчатый—мурашкуватий, мурашиний, крапчатий, крапчастий.

Мускул—м'яз, за; м'язи, ів; м'ясень, м'язкий, жилавий. **Мускульный**—м'язовий.

Мускус—пижмо, а; мишка, ки. **Мускусный**—пижмовий.

Муслить,-ся—слинити, ся; мурзати, ся; (слюною)—ялозити, ся. **Мусляк**—замазура, ри; мурза, зи.

Мусор—сміття, ття; валява, ви; груз, зу. **Мусорный**—сміттьовий. **Мусорить**—смітити.

Муссировать—мусувати, ширювати.

Мутнеть—каламутитися, темніти, темнішати. **Мутный**—каламутний, мутний (Чого вода каламутна). **Мутно**—каламутно, мутно. **Мутность**—каламутність, ности; мутність, ности. **Мутноватый**—помутний. **Мутить**—каламутити, баламутити, мутити.

Муть—мут, у; гуща, щі; фус, су; фуси, ів.

Мучитель—мучитель, ля; кат, та; душман, на. **Мучительница**—мучителька, ки. **Мучительный**—болісний, тяжкий. **Мучительно**—болісно, тяжко. **Мучительность**—болісність, ности.

Мучить,-ся—мучити, ся; мордувати, ся; морочити, ся. **Мучение**—мука, ки; мучительство, ства; катування, ння; мордування, ння; кара, ри; карання, ння. **Мученический**—мученицький. **Мученичество**—мучеництво, цтва.

Мучной—мучний, борошняний. **Мучица**—борошенце, ця. **Мучник** (продаючий муку)—мучник, ка.

Муштровать—муштрувати. **Муштрование**—муштра, ри; муштрування, ння.

Мховина—мочар, ра; мочарй, ів. **Мховый**—моховий.

Мчаться—мчатися, нестися, гнатися, уганятися за ким (Коні несуться, як вітер. Чує, женуться за нею, озирнулась—Данило мчиться).

Мыза—фільварок, рку; хутір, тора.

Мыкать—чесати (лен, коноплю). **Мыкать горе**—бідувати. **Мыкаться**—I) бідувати, тинятися; II) шмигляти, гасати, сновигати.

Мылить,-ся—милити, ся. **Мыление**—милиння, ння; намилювання, ння.

Мыло—мило, ла. **Мыльный**—мильний. **Мыльная вода**—милини, ин; змилини, ин.

Мыловарничать—миляритн. **Мыловар**—миляр, ра. **Мыловаренный завод**—миловарня, ні; миляpня, ні.

Мыс—ріг, рогу.

Мыслитель—мислитель, ля; мисленик, ка.

Мыслить—мислити, думати, гадати; (разсуждать)—міркувати, в мислях мати, на думці мати. **Мыслиться**—думатися, гадатися, здаватися.

Мысль—думка, ки; гадка, ки; мисль, сли. **Прийти на мысль**—на думку спасти. **И в мыслях не было**—і на думці не було, ні думки, ні гадки не було. **Мысли толпятся в голове**—за думкою думка, думка думку побиває. **Мысленный**—мислений, гаданий, уявний. **Мысленно**—мислено, гадано. **В мыслях**—в думці, на думці, в гадці.

Мыть,-ся—мити, ся; (в бане)—банитися, паритися; (белье)—прати, банити. **Мытье**—I) миття, ття; II) пранн, нн; прать, тт.

Мычать—мукати; ревти; (глухо)—бутіти. **Мычание**—мукання, ння; ревіння, ння; (сильно)—рик, ку.

Мышастый—мишастий. **Мыший**—мишачий.

Мышление—мислення, ння; думання, ння; гадання, ння.

Мышь—миша, ші; мишка, ки; (мышонок)—мишеня, няти. **Мышь летучая**—кажан, на; лилик, ка. **Мышеловка**—пастка, ки; лапка, ки. **Мышеядина**—мишоїд, да; недоїдки мишачі.

Мышьяк—(Arsenicum)—мишак, ку; арсен, ну. **Мышьяковый**—мишаковий, арсеніковий. **Мышьяковистый**—мишаковистий, арсенистий.

Мягкий—I) м'який, м'який; (о земле)

—пу́хкий; (о людях)—ла́гідний, делікатний. **Мягковатый**—м'ягке́нький, м'яке́нький, мняке́нький. **Мягкость**—м'я́гкість, кости; м'я́кість, кости; мня́кість, кости; м'ягкота́, ти́. **Мягчайший**—наймня́гший. **Мягчительный**—м'ягчу́чий. **Мягко**—м'я́гко. **Мягкокожий**—м'я́ткошку́рний. **Мягкосердие**—м'ягкосе́рдя, дя; ла́гідність, ности. **Мягкосердный**—м'ягкосе́рдий, ла́гідний. **Мягкотельный**—м'ягки́й, м'ягкоті́лий. **Мякиш**—I) м'яку́шка, ки; глевтя́к, ка́; глевча́к, ка́; II) м'я́куш, ша (мягкая часть тела). **Мяклый**—змя́клий. **Мякоть**—м'я́куш, ша; м'яку́шка, ки.

Мягчить,-ся—м'я́гчити, ся; м'я́кшити, ся. **М'ягчеть**—м'я́кшати, м'ягчі́ти, мня́кшати. **Мягче**—м'я́гче, мнягче.

Мякина—поло́ва, ви. **Мякинник**—полівни́к, ка́; поло́вник, ка. **Мякильный**—полов'я́ний, поло́в'яник, ка.

Мямлить—I) (в деле)—мару́дити, мо́няти; II) (в речи)—ми́мрити. **Мямля**—мару́да, ди; копоту́н, на́; маку́ха, хи.

Мясо—м'я́со, са; мня́со, са; м'ясце́, сця́; мнясце́, сця́. **М. баранье**—бара́нина, ни. **М. говяжее**—я́ловичина, ни. **М. гусиное**—гу́сятина, ни. **М. куриное**—ку́рятина, ни. **М. лошадиное**—кони́на, ни. **М. свиное**—свини́на, ни. **М. жаренное**—пече́не, ого; пече́ня, ні. **Мясной**—м'ясни́й. **Мясная лавка**—різни́ця, ці; м'ясни́ця, ці. **Мясное**—м'яси́во, ва; мняси́во, ва. **Мясистый**—м'яси́стий. **Мясник**—різни́к, ка́. **Быть мясником**—різникува́ти.

Мятеж—бу́нт, ту; повста́ння, ння; за́колот, ту; колотне́ча, чі; ворохо́бня, ні. **Мятежный**—бунтли́вий, бунтівли́вий. **Мятежнический**—повста́нський, бунтівни́чий, бунта́рський. **Мятежник**—бунтівни́к, ка́; ворохо́бник, ка; повста́нець, нця; коло́тник, ка. **Мятежница**—бунтівни́ця, ці; коло́тниця, ці.

Мятель—мете́лиця, ці (Віє мете́лиця, кру́титься, ме́леться).

Мятный—м'я́тний. **Мятный порошок**—м'я́тний порошо́к. **Мятные конфекты**—м'ятні цуке́рки.

Мять,-ся—I) мня́ти, ся; м'я́ти, ся; те́рти; II) мо́няти, вага́тися.

Мяч, мячик—мня́ч, ча́; м'я́ч, ча́; м'я́чик, ка.

Н

На—на (Покла́в на стіл. Ді́ти кричать на дво́рі. Напосі́вся на ме́не. Сиді́ти на стільці́. Сів на стільця́, на во́за). **На другий день**—дру́гого дня. **На восток**—на схід, до схо́ду. **Купил на свои деньги**—купив на свої гро́ші, за свої гро́ші. **На этой неделе**—цьо́го ти́жня, на цьо́му ти́жні. **На-днях** — ци́ми дня́ми.

Набавка—накида́ння, ння; наба́вка, ки; наки́дка, ки́. **Набавочный**—додатко́вий. **Набавленый**—наки́нутий. **Набавляемый**—наки́дуваний.

Набавлять, набивать—накида́ти, наки́нути, прики́нути, додава́ти, дода́ти.

Набалдашник—голо́вка, ки; га́лька, ки.

Набаловаться—напустува́ти, ся; нажартува́ти, ся; нажирува́ти, ся.

Набалтывать, наболтать—(о жидкостях)—набо́втувати, намі́шувати, набо́втати, намі́ша́ти, наколоти́ти; (языком)—набазі́кати, наверзти́, наторо́чити.

Набарышничать—набаришува́ти.

Набат—гвалт, ту; споло́х, ху; дзві́н, во́ну. **Бить в набат**—на гва́лт, на споло́х дзвони́ти, би́ти.

Набатить — розголо́шувати, роздзво́нювати.

Набег—на́скок, ку; на́пад, ду; набі́г, гу. **Делать набеги**—набіга́ти, напада́ти. **Набегом**—на́скоком.

Набегать—наздоганя́ти, наганя́ти, наздогна́ти, набі́гати, набі́гатися чого́, наско́чити, доско́чити (ли́ха).

Набедокурить — нашко́дити, набро́їти (Тепе́р на ме́не зверта́є, сама́ набро́ївши біди́).

Набедствоваться—набідува́тися (Набідува́лися без хлі́ба всю зи́му).

Набелить—набіли́ти. **Набело**—начи́сто, набі́ло.

Набережная—набере́жжя, жжя; прибере́жжя; жжя; (на)прибере́жна, ної. **Набережный**—(на)прибере́жний.

Набеседоваться—наговори́тися, нарозмовля́тися, набала́катися (І дожида́є того́ сві́ту, щоб знов на йо́го надиви́тись, наговори́тись).

Набеситься, набесноваться—накази́тися, набіснува́тися.

Набивать—I) набива́ти; II) нато́птувати, напиха́ти; III) набива́ти, вибива́ти, повибива́ти (Вибива́ти вибі́йку). **Набивать гвозди**—цвяхува́ти. **Набиваться**—I) нати́скуватися, набива́тися; II) напро́хуватися, збира́тися, набира́тися (Я з своїм не набива́юсь).

Набивка—I) набива́ння, ння; напиха́ння, ння; II) (на ткани)—ви́бійка,

ки; (поршня)—защільнення, ня. **Набивной, набитый** (ткань)—набивни́й, вибійчатий. **Набитый** (плотно)—набито́ваний.

Набирать, набраться—набира́ти, набра́тися, понабира́ти, ся. **Набирать в долг**—бра́ти на́бір. **Набраться беды**—зазна́ти лиха. **Набирать книгу** (в типографии)—склада́ти кни́жку. **Набирать в армию**—вербува́ти.

Наблюдатель—спостере́жник, ка; ниця, ці; наглядач, ча́; чка, чки; доглядач, ча; чка, чки; дозо́рця, ці; дозо́рний, ого. **Наблюдательность**—спостере́жливість, вости. **Наблюдательный**—спостере́жливий, наглядливий, догля́дний, обсерваційний, назо́рчий (пункт).

Наблюдать—сте́жити за чим, ким, спостеріга́ти, наглядати, обсерву́ва́ти кого́, що. **Наблюдать за порядком**—сте́жити за поря́дком. **Наблюдать за ребенком**—доглядати дити́ни, назира́ти, пильнува́ти чого́.

Наблюдения—спостере́ження, ння; наглядання, ння; до́гляд, ду; доглядання, ння. **Наблюдения погоды**—спостере́ження над пого́дою. **Наблюдение за больным**—до́тляд за хо́рим.

Набожность—побо́жність, ности (Не трива́ж моє́ї побо́жности). **Набожный**—побо́жний.

Набойка—ви́бійка, ки; вибива́нка, ки. **Набойчатый**—вибійча́ний.

Набойник—товкач, ча́; набійник, ка.

Набойщик—вибійник, ка; набійщик, ка.

Наболеть—наболі́ти (Наболі́ло се́рденько від жалю́). **Наболелый**—наболі́лий, натру́джений (Тліє під землею твоє наболіле тіло).

Наболтать — набала́кати, наторо́чити (Набала́кав бага́то, а слу́хати нічого).

Набор—набира́ння, ння; набір, бру. **Типографский набор** (готов.)—склад, у; (процесс)—склада́ння, ння. **Набор воды**—набира́ння води́. **Набор орудий, инструментов** — справи́лля, лля; припа́с, су; начи́ння, ння. **Наборный**—набі́рний, збі́рний, штуко́ваний; (машина) — склада́льня. **Наборная збруя**—цвяхо́вана збру́я. **Наборка**—набира́ння, ння.

Набористый—збо́ристий, рясни́й.

Набороннить, набороновать, набороздить—наволочи́ти, наскоро́дити; (для грядок)—наборозни́ти; (лишь бы)—надря́пати.

Наборщик—I) (в типогр.)—склада́ч, ча́; II) (людей в армию)—вербі́вник, ка.

Набрасывать, набросать—I) накида́ти, наки́дати, наскида́ти, понакида́ти, нашпурля́ти, нашпу́рити (Лиси́чка наки́дала вже бага́то ри́би); II) накре́слювати, накре́слити (о́черк, план).

Набрасываться, наброситься—накида́тися, наки́нутися на ко́го, на що, допада́тися, допа́стися до чо́го, дориває́тися, дорва́тися до чо́го.

Набродиться, набрести—наброди́ти, ся; набрести́, натрапля́ти, натра́пити, наді́бати, находи́тися, наброди́тися, наволочи́тися, натиня́тися.

Набронзировать—набронзува́ти.

Набросок—на́рис, су; на́черк, ку.

Набрызгать — набри́зкати, напри́скати, понабри́зкувати (По всій хаті понабри́зкували водо́ю).

Набуравить—насве́рдлити, навертіти.

Набухать, набухнуть — бубня́віти, набряка́ти, набубня́віти, набря́кнути (Брость на де́реві бубня́віє. Но́ги ста́ли набряка́ти). **Набухлый**—розбу́хлий, бубня́вий, набубня́вілий.

Набучить—назоли́ти.

Набуянить—нагаласува́ти, набушува́ти, нагвалтува́ти; (набушевать, ся)—набушува́ти, ся; набуя́ти.

Навал—I) куча́ра, ри; (хворосту, лому—ва́лява, ви; II) (напор воды)—нава́л, лу (Нава́л і міст, і де́рево позно́сив); III) (наклон)—нава́л, лу (Нава́л сохи́ на пра́вий бік). **Навалочный** (груз)—нава́льний (вантаж, жу́).

Наваливать, навалить,-ся—I) наверта́ти, наверну́ти, нагніта́ти, нагніти́, нава́лювати, навали́ти (Зима́ наме́ти наверта́є. Було́-б мене́ притопи́ти і ка́менем навали́ти); II) накла́дати, накла́сти, наки́дати, наки́дати, навантажувати, навантажити (Накла́сти снопі́в на віз); III) насува́ти, насу́нути (Наро́ду насу́нуло по́вен двір).

Наваривать, наварить—нава́рювати, нава́рити (Нава́рила й напекла́. Не в тако́му нава́рювали, та ви їда́ли).

Наварка—нава́рювання, ння; нава́рка, ки; прива́рка, ки (Нава́рка о́сь в ку́зні). **Наварной**—си́тий, нава́рний.

Навастривать, навострить — нагостри́вати, нагостри́ти (До́бре нагостри́в ножа́). **Навострить уши**—насторожи́ти, насторо́чити. **Навострить руку**—наби́ти ру́ку.

Навевание—на́вій, вою; навіва́ння, ння.

Навевать, навеять—навіва́ти, навія́ти (Ой вітре наш ми́лий, навій нам до́щику мерщій).

Наведение (указание)—на́від, воду; наве́дення, ння. **Навести на путь**—да́ти на́від.

Наведываться, наведаться—навідуватися, навідатися, довідуватися, довідатися, одвідувати, одвідати (Лю́ди ко́сять, а він ще й не навідувався до свого. Одві́дав хо́рого това́рища).

Навеки—довіку, навіки, навічно.

Наверно—напе́вне, справді. **Наверняка**—напе́вне.

Навернуть, навертывать,-ся—навертіти (що на що), намота́ти, нави́ти, навірчувати, намо́тувати, нанива́ти; (много)—понавірчувати, понакру́чувати, прикру́чувати; (о слезах)—набіга́ти, набігти, підступа́ти, підступи́ти; (случиться) — тра́питися (На цю ока́зію тра́пився до́брий чолові́к у ха́ту).

Наверстка—надолу́жування, ння; надолу́же́ння, ння (Не турбу́йтесь, я своє́ надолу́жу).

Неверстывать, наверстать — наганя́ти. надолу́жувати, надолужа́ти (В хазя́їна хоч хлі́бом надолу́жу), наверта́ти, наверну́ти (Ма́ти хо́че наверну́ти те, що дочка́ ви́тратила).

Навертеть, наверчивать—навертіти, накрути́ти (що на що); насвердли́ти; навірчувати, навертіти.

Навертка—I) навірчування, ння; накру́чування, ння (процесс); II) свердлі́ння, ння (процесс); III) га́йка, ки; IV) (инструмент)—све́рдлик, ка.

Наверток—бура́вчик, ка; све́рдлик, ка.

Наверх—угору, догори́. **Наверху**—нагорі́, угорі́, вгорі́.

Навес—I) (над крыльцом)—дашо́к, шка́; піддашшя, шшя; остріше́к, шка; (вообще)—повітка, ки; підсі́ння, ння; наме́т, ту; (из ткани)—халабу́да, ди.

Навеселе—під ча́ркою, на підпи́тку.

Навеселиться — навеселя́тися, натішитися.

Навеситься, навешать, навешивать,-ся—I) навішати, ся; навішувати, ся; понавішувати, ся; навісити, ся; II) нахиля́тися, нахиля́тися (Аж до води́ нахиля́ла зелені́ї ві́ти).

Навеска—навішування, ння; (хим.)—ва́ження, ння.

Навестить, навещать—відві́дувати, відві́дати, прові́дувати, прові́дати, навіду́ватися, навіда́ти, завіта́ти. **Когда навестите нас**—коли́ завіта́єте до нас.

Навет—наговір, во́ру; намо́ва, ви; на́клеп, пу; осу́да, ди. **По наущению**—з намо́ви (Я люблю́ тебе́ не з людсько́ї намо́ви).

Навзнич (лежать, плавать)—горі́лиць; (упасть)—на́взнак (Він та́к і впа́в на́взнак).

Навзрыд—рида́ючи, рида́.

Навивальня—мотови́ло, ла.

Навивать—нанива́ти, накру́чувати.

Навивка—нанива́ння, ння; накру́чування, ння; намо́тування, ння.

Навигация—навіга́ція, ії; плава́, би. **Навигационный**—навігаційний. **Навигационный период**—навігаційний періо́д, навігаційна пора́.

Навинтить—нагвинти́ти, нашрубува́ти, накрути́ти.

Нависать—нависа́ти, нави́снути (Воло́сся на лоб нависа́є. Люде́й хма́рою нави́сло).

Навлекать, навлечь—наволіка́ти, наволокти́ (Наволіка́ти по́мсту), настяга́ти, натягти́, стягти́, наклика́ти, накли́кати. **Навлечь беду**—накли́кати біду́, ли́хо.

Наводить, навесть—наво́дити, навести́; (врага)—наси́лати, насла́ти; (орудие)—направля́ти, напра́вити, націля́ти, націли́ти. **Наводить справки**—звідуватися, до́від бра́ти, наво́дити. **Наводить на путь**—напуча́ти, напу́тити, направля́ти на слід. **Наводить тоску**—завдава́ти, завда́ти ту́ги.

Наводнение—по́вінь, ни; по́відь, ди (Пороста́вали сніги́, зійшла́ по́відь, вода́ скрізь позбіга́ла).

Наводнять, наводнить—заливати, поняти водою; (затопить)—затопля́ти, затопи́ти (Заливає рі́чка береги́).

Навождение—мана́, ни́; намо́ва, ви (Ене́й пусти́в на нас ману́).

Навоз—гній, гно́ю. **Навозный** — гнойови́й, гнійни́й, гноя́ни́й. **Н. жук**—гнойови́к, ка́. **Н. топливо**—кізя́к, ку́.

Навозить, унаваживать—гноїти, витно́ювати, гноїтися (Діди́ стро́ять, а баби́ гно́ять), вигно́юватися, угно́ювати, угноїти (Земля́ до́бре вигоїна).

Навозить, наваживать—наво́зити, навезти́, понаво́зити (Навезли́ добра́ по́вну комо́ру. Понаво́зили всія́кої всячини).

Навозня—гноя́рка, ки; (место, где был навоз)—гноїще, ща.

Наволакивать—наволіка́ти що; (о тучах)—нахма́рювати, ся. **Наволакивает**—хма́риться.

Наворовать—накра́сти (Накра́сти в башта́на кавуні́в).

Навощить, навосковать—навощи́ти, навоскува́ти.

Наврать, навирать—набреха́ти, набрі́хувати, понабрі́хувати. **Наврал с три короба**—наплі́в сім мішкі́в греча́ної во́вни.

Навредить—нашко́дити, наробити шко́ди (Ти гі́рше ті́льки тим нашко́диш: усі́х лящі́в позво́диш).

Навряд—тро́хи чи, ле́две чи, навря́д, щоб.

Навсегда—пові́к, наза́вжди, наза́вше, назавсіди́.

Навстречу—назу́стріч.

Навык—на́вичка, ки; призвича́їння, ння. **Иметь навык**—ма́ти на́вичку. **Навыклый**—зви́клий, впра́вний (Я не зви́клий до ці́єї робо́ти).

Навыкать—призвича́юватися, навика́ти, звика́ти (До вся́кої робо́ти тре́ба призвича́їтися).

Навьючивать, навьючить—нав'ю́чувати, нав'ю́чити, напако́вувати, напакува́ти на ко́го, що.

Навязной—надв'язни́й, підпле́тений.

Навязчивость — набри́дливість, вости; приче́пливість, вости; нала́зливість, вости. **Навязчивый**—набри́дливий, нала́зливий, приче́пливий.

Навязывать, навязать,-ся—нав'я́зувати, нав'яза́ти (На́в'яза́ла ко́пу снопі́в), начіпля́тися, начепи́тися, нав'я́зуватися, нав'яза́тися (Нав'яза́вся так, що й не відче́пишся від йо́го), наплести́ (носков), наки́нути (Ні́хто цьо́го не ро́бить, а на мою́ ши́ю накида́ють).

Нагайка—нага́й, я́; нага́йка, ки; канчу́к, ка́ (Купи́, си́ну, дротяну́ нага́йку, та бий жі́нку з ве́чора до ра́нку).

Нагар—(на свече)—на́гар, ру; (в горне)—жу́желиця, ці; (на металлах)—зга́р, ри; (на губах)—сма́га, ги.

Нагатить—нагати́ти (Нагати́ли га́тку, що й проїхати мо́жна. Нагати́ла по́вен го́рщик карто́плі).

Нагвоздить—нацвяхува́ти.

Нагиб—наги́н, ну; на́хил, лу; колі́но, на.

Нагибать—нагина́ти, нахиля́ти. **Нагибание**—нахиля́ння, ння; нагина́ння, ння.

Нагишка — го́лий; (оборванець)—гольтіпа́ка, ки; голя́к, ка́. **Нагишем**—го́лим, голяка́, гольце́м.

Наглазеться—наторопі́тися, надиви́тися, нагляді́тися (З рук наробитися, а з очей нагляді́тися).

Наглазник—нао́чник, ка. **Наглазный**—нао́чний.

Наглец—наха́бник, ка. **Наглость**—наха́бність, ности; на́храп, пу. **Наглый**—наха́бний, нахра́пний, напра́сний. **Наглецки, нагло**—наха́бно, на́храпом.

Наглумиться — наглуми́тися (Наглуми́вся з ме́не та щей пе́ред людьми́), наглузува́тися, накепкува́тися, накпи́тися з кого (Не на те́є ма́ти роди́ла, щоб дівчи́на з козака́ накпи́ла).

Наглядеться—надиви́тися, нагляді́тися, намилува́тися.

Наглядность—нао́чність, ности; нагля́дність, ности. **Наглядный** — нао́чний, нагля́дний. **Наглядное обучение**—нагля́дна нау́ка, навча́ння. **Делать наглядным** — унао́чнювати. **Наглядное пособие**—нагля́дні, нао́чні, прила́ддя.

Наглянцевать—наглянцюва́ти.

Нагнаивать — нагно́ювати, нагнива́ти, нарива́ти. **Нагноить,-ся**—нагноїти, ся; нарва́ти, набра́ти.

Нагнет—нагні́т, ту; при́тиск, ку. **Нагнетательный**—нагні́тний, нагніта́льний.

Нагнетать—нагніта́ти, наду́шувати, натиска́ти, наму́лювати (Заме́рла мо́ва, мов ка́мінь се́рце нагніти́в. Кінь наму́лив спи́ну сідло́м).

Нагноение—гноїння, ння; нагнива́ння, ння.

Наговаривание—намовля́ння, ння; на́шепти, ів. **Наговор**—на́шепт, ту; на́шепти, ів; погові́р, во́ру.

Наговаривать, наговорить—наговорювати, наговори́ти кому́ на ко́го (Що ді́дові не наговорювали на не́ї, а він усе́ байду́же); нака́зувати, намовля́ти, набрі́хувати, напле́скувати (Тако́го наплеска́ла на ме́не, що й лю́дям со́ром каза́ти). **Наговорить вздору, чепухи, пустяков**—наверзти́, наторо́чити, наплести́ (тако́го, що й ку́пи не держи́ться).

Наговорщик,-ца—шепоти́нник, ка; шепоти́нниця, ці; обмо́вник, ка; обмо́вниця, ці; намо́вник, ка; намо́вниця, ці.

Нагой—на́гий, го́лий, чи́стий.

Наголо—I) наго́ло́; II) до пня́, до ще́нту. **Лес вырубили наголо**—ліс ви́рубали до пня́, до ще́нту. **Казаки неслись с шашками наголо**—козаки́ мча́лись з ша́шками наго́ло.

Наголодаться—наголодува́тися, наголода́тися.

Нагоняй—го́нка, ки; нагі́нка, ки; вимо́-

ва, ви. **Дать нагоняй**—да́ти го́нку, зроби́ти вимо́ву; (описат.)—нами́лити го́лову, намня́ти чу́ба, чупри́ну.

Нагонять, нагнать—догоня́ти, догна́ти (Догна́в люде́й аж за село́м), нагоня́ти, нагна́ти (Наженѝ, ві́тре, хма́ру чорне́сеньку), наздогоня́ти, наздогна́ти. **Нагонять тоску**—завдава́ти нудьги́, ту́ги, сму́тку.

Нагоняться—нагоня́тися (Держи́ ко́ні, а то нагоня́ються на пере́дній віз).

Нагорелый—нагорі́лий.

Нагорный—нагі́рний, горови́й, горяни́й.

Нагородить—I) нагороди́ти; II) наплести́, неверзти́.

Нагорье—нагі́р'я, р'я; горовина́, ни́.

Наготавливать, наготовлять—нагото́вувати, настача́ти (Наготу́й ша́бельку, тай во́ю зі ми́ю). **Наготовить провизии**—наста́чити харчі́в.

Наготове—напогото́ві (Гей, чи всі напогото́ві?).

Наготовить—наготува́ти, наста́чити, настара́тися, наспра́вляти, налашту́вати (Наспра́вляла оде́жі. Налашту́в віз їхати до млина́).

Награбить—I) награбува́ти, награ́бати; II) нагрома́дити чого́ (Награма́дити сі́на, соло́ми, то-що).

Наградить—ви́нагоро́дити. **Награждать**—винагоро́джувати.

Награждение—нагоро́дження, ння; винагоро́дження, ння; нагоро́джування, ння. **Награда**—нагоро́да, ди; ви́нагоро́да, ди; запла́та, ти.

Нагребать, нагрести—нагріба́ти, нагорта́ти, нагрома́джувати, нагрома́дити, нагребти́, нагорну́ти (Нагрі́б ці́лий віз сміття́, а везти́ ні́чим. Нагрома́дили п'ять копи́ць сі́на).

Нагревание—нагріва́ння, ння; огрі́в, ву. **Нагрев**—нагріва́ння, ння. **Нагреватель**—нагрі́вник, ка. **Нагревальный**—нагріва́льний.

Нагревать,-ся—нагріва́ти, ся. **Нагреть**—нагрі́ти. **Нагреть бока**—облата́ти бо́ки, надава́ти стусані́в.

Нагреметь,-ся—нагриміти, ся; нагуркоті́ти, ся (Наступчи́ться, нагримі́ться — дрібен до́щик зі́йде).

Нагрозить—нахвали́тися, настраха́ти (Нахвали́лись би́ти, та так й пройшло́).

Нагромоздить,-ся—нагрома́дити, накопи́чити (Ту́чі нагрома́джувалися одна́ на о́дну). **Нагроможденный**—нагрома́джений. **Нагромождаемый**—нагрома́джуваний.

Нагрубить, нагрубиянить—нагрубія́нити.

Нагружать,-ся; нагрузить,-ся—навантажувати, ся; навантажити, ся; наладо́вувати, наладува́ти; II) (переносно)—налива́тися.

Нагрузка (процесс) — навантаження, ння; навантажування, ння; (предмет)—вантага, ги. **Нагруженный**—навантажений. **Партийная нагрузка**—партійне навантаження. **Динамическая нагрузка вагона**—динамічне навантаження ваго́ну. **Нагружаемый**—навантажуваний, наладо́вуваний.

Нагруститься—натужи́тися, насумува́тися.

Нагрызать, нагрызть—нагриза́ти, нагри́зти; (семячек)—налу́скувати, налуза́ти, налу́скати, налу́щити; (много)—понагриза́ти, поналу́скувати.

Нагрянуть—наско́чити, надійти́, набігти, насу́нути, вдари́ти (на ко́го) (Назу́стріч їм наско́чили ко́ні. Оту́т-би наско́чити на йо́го).

Нагуливать—випаса́ти, відпа́сти. **Нагулка**—ви́пас, су; жирува́ння, ння.

Нагулять,-ся—нагуля́ти, ся (Ой я молоде́нька, ще й не нагуля́лася).

Над, надо—над, на́ді, по-на́д, пове́рх. **Над меру**—че́рез край, над мі́ру, зана́дто, на́дто.

Надавить—надави́ти, надуши́ти, нача́вити, натиснути. **Надавленный**—надавлений, надушений, натиснутий.

Надавливание—натиск, ку; натиска́ння, ння.

Надаивать, надоить—надо́ювати, надої́ти.

Надалбливать, надолбить—надо́вбувати, надовба́ти.

Надалее—нада́лі. **Надалее предлагаю**—пропону́ю нада́лі.

Надарить—надарува́ти.

Надбавить—наддати (чого́); (жалованье)—надба́вити, приба́вити; (ціну)—наби́ти.

Надбавка—I) набавля́ння, ння; прибавля́ння, ння; II) наба́вка, ки; приба́вка, ки; доба́вка, ки; дода́ток, тку; наддаток, тку; (жалования)—підви́щення, ння. **Надбавочный**—додатко́вий, придатко́вий. **Надбавочная стоимость**—додатко́ва ва́ртість. **Надбавочная расценка**—додатко́ва розці́нка. **Надбавочная работа**—додатко́ва пра́ця.

Надбавлять—I) надбавля́ти, наддава́ти; (ціну)—набива́ти (Не набива́й ці́ни, й так до́рого все).

Надбивать, надбить—надбива́ти, надби́ти, надщерблювати, надщербити.

Надбрюшие (анатом.)—надчере́в'я.

Надвигание—насува́ння, ння; насо́вування, ння.
Надвигать—насува́ти, понасува́ти; (много)—попасо́вувати.
Надвигаться—насува́тися (Мо́вчки нас'у́нулись хма́рі і залягли́ навкруги́).
Надвое—на́двоє, навпі́л.
Надворный—надві́рній, я, є. **Надворье**—надві́р'я, р'я. **С надворья**—знадво́ру.
Надгинать, -ся—надгина́ти, ся; згина́тися, надігну́ти, ся.
Надглядывать—наглядя́ти, назира́ти.
Надглядчик—надзо́рець, рця.
Надгнивать—надгнива́ти; (о мн.)—понадгнива́ти (Всі кавуни́ понадгнива́ли).
Надгробный—I) надмоги́льний, нагро́бний; II) похоро́нний.
Надгрызать—надгриза́ти.
Наддавать, наддать—піддава́ти, підда́ти, додава́ти, накида́ти, набива́ти (До п'яти́ карбо́ванців додає́ ще й чо́боти). **Наддавать старания**—приложи́ти рук.
Наддаток, наддача—дода́ча, чі; прида́ча, чі.
Надева́ние (одежды)—одяга́ння, ння; надіва́ння, ння; надяга́ння, ння; (сапог)—обува́ння, ння; взува́ння, ння.
Надевать, надеть (одежду)—надіва́ти, наді́ти, надяга́ти, надягти́, одяга́ти, одягти́; (сапоги)—назува́ти, назу́ти, взу́ти (Раз я взу́вся в чобітки, одягну́вся в кожуши́нку. Надіва́є ша́ти дорогі́ї на коза́цькії пле́чі. Надіва́й хому́ти на ко́ней, бо пора́ запряга́ти). **Надевать ярмо**—нарива́ти ярмо́. **Надевать уздечку**—загну́здувати.
Надежа, надежда—наді́я, ї; сподіва́нка, ки; сподіва́ння, ння. **Потерять надежду**—стра́тити наді́ю. **Лелеять надежду**—плека́ти наді́ю. **Надежный**—наді́йний, пе́вний, ві́рний. **Надежный товарищ**—наді́йний това́риш. **Надежное дело**—спра́ва пе́вна, ві́рна.
Надел—наді́л, лу; наді́лок, лку.
Наделать—наробити; (плохого)—натвори́ти, набро́їти, нако́їти (До́ню мою́, до́ню мою́, що ти наробила́. Тако́го нако́їли, що ні́хто не пола́годить).
Наделение (землею)—наді́лення, ння.
Наделить, наделять—наді́ли́ти, наді́ля́ти кого́ чим, обді́ли́ти, обді́ля́ти. **Наделить приданым**—да́ти ві́но, по́саг. **Наделенный землею**—наді́лений земле́ю. **Наделенный талантами**—обдаро́ваний.
Надергать, надергивать—насми́кувати, насми́кати, наси́пувати, наси́пати, нашпо́рпувати, нашпо́рпати, наску́бувати, наску́бти (Насмикав соло́ми до́брий оберемо́к).
Надеяться—наді́ятися, сподіва́тися, ма́ти, покла́дати наді́ю на ко́го, покла́датися, склада́тися на ко́го, упова́ти на ко́го (Тільки на те́бе покладаю наді́ю. Ой на що-ж ти, до́ню, упова́ла, що ти чорномо́рця покоха́ла. Не впова́ла на худо́бу, а на його́ вро́ду).
Надзвездный—надзо́ряний.
Надзирание—доглида́ння, ння; пильнува́ння, ння; наглида́ння, ння.
Надзирать—доглида́ти, наглида́ти кого́, що, дозира́ти, назира́ти, пильнува́ти кого́, що. **Надзирая**—доглида́ючи, наглида́ючи, дозира́ючи, назира́ючи, пильну́ючи, на́зирці, на́зирцем (Він ці́лий де́нь хо́дить за мно́ю на́зирці).
Надзор—до́гляд, ду; доглида́ння, ння; на́гляд, ду; дозі́р, зо́ру; пильнува́ння, ння. **Тщательный надзор**—пи́льний до́гляд. **Надзор за линией**—до́гляд за ко́лією. **Надзиратель**—доглида́ч, ча; (смотритель)—дозо́рець, рця; варто́вий, о́го; наглядник, ка. **Надзирательство**—доглядництво, цтва; наглядництво, цтва.
Надивиться—надивува́тися (Я не надиву́юся, ди́влячись на те́бе. Я не мо́жу надивува́тися з те́бе).
Надиво—нали́во, навдивови́жу, напро́чуд (Пожде́жу намальо́вано напро́чуд га́рно).
Надирать, надрать (тряпье, пер'я)—надира́ти, надра́ти, наде́рти; (уши)—наску́бти, нам'я́ти; (волосы)—начу́бити.
Надклевывать, надклевать—наддзьо́бувати, наддзьо́бати.
Надкол—розко́лина, ни; ро́зкеп, пу. **Надколенный**—надко́лений.
Надкусывать, надкусить—надку́сювати, надку́шувати, надкуси́ти; (мн.)—понадку́шувати, понадку́сювати. **Надкушенный**—надку́шений (Всі я́блука понадку́шувані).
Надламывать, надломать—надло́млювати, надла́мувати, надломи́ти. **Он надломил свое здоровье**—він надломи́в, надірва́в своє здоро́в'я. **Надломленный**—надла́маний.
Надлежать—нале́жати. **Надлежит**—нале́жить, новинно, тре́ба, годи́ться. **Надлежит сделать**—треба зроби́ти. **Надлежащий**—нале́жний, слу́шний. **Надлежащим порядком, образом, по-надле-**

жащему—як слід, як треба, як повинно, як належить, як годиться.

Надлом—вилім, лому; вищерб, бу.

Надменность—пиха, хи; надутість, тости; бундючність, ности. **Надменный**—пихатий, надутий, бундючний, з пихою.

Надоблачный—надхмарний.

Надобность—потреба, би. **Надобный**—потрібний. **Надо, надобно**—треба, потрібно.

Надоедание—набридання, ння; надокучання, ння. **Надоедливость**—набридливість, вости; в'їдливість, вости. **Надоедливый**—набридливий, обридливий, в'їдливий.

Надоедать, надоесть—набридати, надокучати, набриднути, надокучити; (сильно)—в'їдатися, в'їстися, осоружатися, осоружитися, впектися (Так він мені осоружився, що й бачити його не можу). **Надоевший, противный, постылый**—осоружний.

Надокучать, надокучить—докучати, надокучати, надокучити.

Надолго—надовго.

Надо полагать—треба гадати, треба припустити.

Надоразумить—навчити, напутити, нарадити, нараяти.

Надорвать—I) надірвати, надривати, надирати, наддерти, надідрати; II) підірвати, надсадити. **Надорваться**—підірватися, надсадитися, підвередитися.

Надосадить—допекти, впектися, уїстися (Він допік мені до живого).

Надсылать, надослать—надсилати, надіслати (При цьому надсилається листування на трьох аркушах).

Надпивать, надпить—надпивати, надпити.

Надпиливать, надпилить—надпилювати, надпиляти.

Надпилка (процесс)—надпилювання, ння; (место)—надпилене.

Надписание (процесс) — надпис, су; надписання, ння. **Надпись**—I) напис, су; надпис, су; II) заголовок, вка; III) жиро на векселі. **Надписатель**—надписувач, ча; (на векселе)—жирант, та.

Надписывать, надписать—надписувати, написати.

Надрастать, надрасти—надростати, надрости.

Надрез—надріз, зу; надрізане (місце).

Надрезывать, надрезать—надрізувати, надрізати.

Надрубать, надрубить—надрубувати, надрубати, надтинати, надтяти, надцюкувати, надцюкати.

Надрубка—I) (процесс) надрубування, ння; надрубання, ння; II) надруб, бу; надрубане (місце).

Надсверливать, надсверлить—надсвердлювати, надсвердлити.

Надсматривание—наглядання, ння; надзирання, ння. **Надсмотрщик**—наглядач, ча. **Надсмотрщик телеграфа**—телеграфний наглядач, ча.

Надстраивать, надстроить—надбудовувати, надбудувати.

Надстройка—надбудовування, ння; надбудування, ння. **Надстроенный**—надбудований. **Выстроенный**—вибудуваний.

Надстрочный—надрядковий.

Надсыпать, надсыпать (прибавляя)—присипати, присипати, насипати, насипати, досипати, досипати (При сип ще трохи, бо не повно).

Надсыпка—досипання, ння; придосипка, ки. **Надсыпной**—присипний, досипний.

Надточить—доточити, наштукувати. **Надточенный**—доточений, наштукований (Наштуковані двері).

Надтрескивать,-ся; надтреснуть—надтріскуватися, надтріснути.

Надувало, надувальщик—дурисвіт, та; баламут, та; ошуканець, нця. **Надувательство**—обдурювання, ння; дурисвітство, ства; дуріння, ння; облуда, ди; обмана, ни; шахрайство, ства.

Надувать,-ся; надуть,-ся—надувати, ся; надути, ся; надиматися, навівати, намітати чого, що, навіяти (Навіяти кучугури снігу), дурити, обдурювати, обманювати, обманити; (о пис.)—пошити в дурні, надиматися, запишатися, набундючитися закошлити губу.

Надуматься—надуматися, наміркуватися, наважитися. **Надуматься что-либо сделать**—наважитися що зробити.

Надурачиться, надурить—надурити, напустуватися.

Надутость—надутість, тости; бундючність, ности. **Надутый**—надутий, бундючний.

На-дыбы—горою (Кінь став горою).

Надымить—накурювати, накурити (Повну хату накурило диму); надимляти, надимловати, надимити, надихувати (Вхатітяжке повітря, бо надихано та накурено).

Надышать, надышаться—надихати; (в

себя)—надихатися (Надихався чаду, а тепер голова болить); (запахами)—напахатися.

Наедаться, наесться—наїдатися, наїстися.

Наедине—на-самоті, на-одинці, віч-на-віч, сам-на-сам.

Наежиться—наїжитися, наїжачитися, настовбурчитися (Чуб на йому так і настовбурчився).

Наезд—наїзд, ду (Наїздбув великий у цей ярмарок—багато понаїздило купців). **Наезжий**—приїзжий.

Наездить—виїжджувати, об'їжджувати, виїздити, об'їздити. **Наезженная лошадь**—виїжджений кінь. **Наездиться**—наїздитися (Дарованим коне́м не наїздишся).

Наездка—виїжджування, ння; об'їжджування; ння; уїжджування, ння.

Наездник—I) верховець, вця; комонник, ка; II) їздець, їздця; гарцьовник, ка.

Наездический—їздецький, гарцівницький.

Наездничать—гарцювати.

Наездничество—їздецтво, цтва; гарцівництво, цтва.

Наем—наймання, ння; найми, ів; найманка, ки; найманщина, ни. **В наем**—у найми. **Наемный труд**—найману праця. **Наемная плата**—наймове. **Наемщик**—наємець, мця; найманщик, ка; наймач, ча. **Наемничество**—наємність, ности; найми, ів; найманщина, ни. **Наемнический**—наймитський, наємничий.

Наемка—найми, ів.

Наемник,-ца—наймит, та; наймичка, ки; наймитка, тка; наймитчук, ка; бурлак, ка; бурлачка, чки; (собир.)—наймитя, тя; бурлацтво, цтва.

Нажаловаться—нажалітися, наскаржитися.

Нажаривать, нажарить—I) напікати, напекти, насмажувати, насмажити, напрягжувати, напрягжити, нашкварювати, нашкварити; (много)—понапікати, понасмажувати; II) (в печке)—напалювати, напалити; III) (на муз. инструменте)—затинати, утинати (Сопілка зуба затинала. Утний такої, щоб самі ноги затанцювали).

Нажать, нажимать—надавлювати, надавити (Земля надавила йому груди); натискати, натиснути, натіскати, натіснути, намулювати, намулляти (Три пузирі кривавії намулляла). **Нажатие**—натискування, ння; натискання, ння.

Наждак—шмергель, ля; наждак, ку.

Нажива—користь, сти; зиск, ску; пожива, ви; принада, ди; жировиця, ці; живець, вця.

Наживать,-ся; нажить,-ся—наживати, нажити, набувати, набути (Добра наживати. Не нагодувавши, не напоївши, ворога не наживеш); нажитися, надбати, набути, заробити, заграцювати, загосподарювати (Надбав усього повні комори). **Нажить тяжким трудом**—загорювати. **Наживной**—I) наживний, набутий, придбаний; II) пожиточний; III) принадний.

Нажимка, нажим—I) натиск, ску; натіскання, ння; натискання, ння; натискування, ння; II) притиск, ску.

Нажиток—нажиток, тку; надбанок, нку; надбане, ого; придбане, ого. **Нажитой**—нажитий, набутий, придбаний.

Назавтра—назавтра.

Назад—назад, вскруть, навспак. **Год тому назад**—за рік перед цим, перед роком. **Два дня назад**—два дні перед цим, перед двома днями. **Назади**—зззаду, позаду.

Название—назва, ви; назвище, ща; назвисько, ка; іменння, ння; найменння, ння. **Названный**—названий. **Названный брат**—побратим, ма. **Названная сестра**—посестра, ри.

Называть, назвать,-ся—I) називати, ся; назвати, ся; найменувати, ся; нарікати, наректи; узивати, звати, іменувати. **Как его называть**—як його прозивати, як його наймення. **Так называемый**—так званий; II) (гостей)—накликати, наклікати, напрошувати, напрохувати, напросити, понакликати (Наклічу веселих гостей), наклікатися, напроситися.

Назеваться—I) напозіхатися; II) наґаватися.

Наземный—земний, позе́мний. **Наземь, на землю**—додолу, до землі, об землю. **Наземь лицом**—долілиць.

Назидание—навчання, ння; напучення, ння; наука, ки.

Назидать—научати, на добро наводити, напучувати.

Назлобствоваться—назлоститися, назлостуватися.

Назначать, назначить—I) визначати, визначити, назначати, назначити. **Назначить цену**—визначити, покласти ціну; II) призначати, призначити, настановляти, наставляти, наставити,

настано́вити кого́ на що, постановля́ти, поста́вити. **Назначенный**—назна́чений. **Назначаемый**—назна́чуваний.

Назначенец—призна́ченець, нця.

Назначение—призна́чення, ння; настано́ва, ви; визна́чення, ння. **Назначение на место**—призна́чення на поса́ду.

Назначенство—призна́ченство, ства.

Назойливость—нала́зливість, вости; насти́рність, ности; у́їдливість, вости. **Назойливый**—нала́зливий, насти́рний, в'їдливий, сльо́та, ти (Нала́зить як сльо́та); (надоедливый)—набри́дливий, бридли́вий. **Назойливо**—нала́зливо, насти́рно, в'їдливо, набри́дливо.

Назревание—поспіва́ння, ння; достига́ння, ння.

Назревать, назреть—наспіва́ти, наспі́ти (Наспі́ли полуни́ці), поспіва́ти, поспі́ти, доспіва́ти, доспі́ти, достига́ти, дости́гнути, вистоювати́ся, ви́стоятися (Хотів коси́ти жи́то, але хай ще ви́стоїться).

Назубок—зуби́ло, ла.

Назубривать, назубрить—I) зуби́ти, визу́блювати, назу́блювати, позуби́ти: II) вищерблювати, ви́щербити, пощерби́ти.

Назябнуть,-ся—наме́рзнутися, наме́рзтися.

Наибольший—найбі́льший. **Наиболее**—найбі́льше, над усе́. **Наивеличайший**—що-найбі́льший, найсамбі́льший.

Наивность—простота́, ти; безхи́трість, рости; наївність, ности. **Наивный**—про́стий, безхи́трий, наївний.

Наиграться—награ́тися, нагуля́тися.

Наигрывать—вигра́вати, награ́вати, програ́вати.

Наигрываться—вигра́вати, награ́ватися.

Наизворотъ—навиво́ріт(ь).

Наизнанку—навиво́рітъ.

Наиздеваться—назнуща́тися, наглузува́тися, наглуми́тися (Наглуми́вся над сиротою, як сам зна́в).

Наизусть—на па́м'ять, з па́м'яти.

Наилучший—найлі́пший, найкра́щий, найлу́ччий.

Наименование—I) найменува́ння, ння; II) ім'я́, і́мени; іме́ння, ння. **Наименование груза**—найменува́ння, на́зва вантажу́.

Наименовать—найменува́ти, назва́ти кого́, що.

Наименьший—найме́нший, найдрібні́ший. **Наименее**—найме́нше.

Наискивать, наискать—нашу́кувати, нашука́ти (Нашука́в роботя́щого на́ймита).

Наискорейший—найскорі́ший, найшви́дший, найшвидчи́ший, найхутчи́ший. **Наискорее, скорее всего**—найшви́дше, найскорі́ше, найху́тше.

Наискось—навкі́сь, навкоси́, навкоси́, навкосяка́, навскоси́.

Наитие—наї́ття, ття; (вдохновение)—надхне́ння, ння; на́дих, ху.

Найденыш—на́йда, ди; зна́йда, ди; знайде́нь, ня́ти.

Наказ—на́каз, зу; за́гад, ду; загада́ння, ння.

Наказание—ка́ра, ри; кара́ння, ння; скара́ння, ння; пока́рання, ння.

Наказной—наказни́й, о́го; засту́пник, ка.

Наказуемость—ка́рність, ности.

Наказывать, наказать—кара́ти, накара́ти, покара́ти, скара́ти.

Накаление, накаливание—розпіка́ння, ння; нажа́рення, ння; розжа́рення, ння. **Накаленный**—розпе́чений, розжа́рений. **Накаленный добела**—розжа́рений, розпе́чений до бі́лого жа́ру; **докрасна**—до черво́ного жа́ру.

Накаливать, накалить—розпіка́ти, розпе́кти́. розжа́рювати, розжа́рити, нажа́рити.

Накалывание—нако́лювання, ння; настро́млювання, ння; наштри́кування, ння.

Накалывать, наколоть—I) нако́лювати, наколо́ти що на що; наштри́кувати, наштрикну́ти (Наштрикну́в карто́плину на па́лку); II) (щепок)—наскіпати, наколо́ти; (камней)—налу́пувати, налупа́ти; III) ско́лювати, сколо́ти; IV) нашпи́лювати, нашпиля́ти, нашпили́ти, настро́млювати, настроми́ти.

Накануне—в передде́нь, напереддні.

Накапывать, накопать—нако́пувати. накопа́ти; (много)—понако́пувати.

Накат—I) (процесс)—нако́чування, ння; II) брусо́вана сте́ля.

Накатывать, накатать,-ся—I) нако́чувати, накоти́ти (До́бре накоти́ли доро́гу, мо́жна до млина́ їхати); II) навинути, навити, навива́ти, намо́тувати, намота́ти (Ткач осно́ву навива́є на варста́т); III) навози́тися, наїздитися.

Накатка—I) нако́чування, ння (фермы); II) кача́лка, ки.

Накатник—I) маґьовни́к, ка́; II) (поддерживающий потолок)—бру́с, са; сво́лок, ка; (пол)—ліґар, ря. **Накатный**—брусо́ваний.

Накачать,-ся (воды)—накача́ти, напомпува́ти; II) накоти́ти; III) нагойда́тися.

Накачивание—нака́чування, ння; помпува́ння, ння.

Наквасцовать—нагалу́нити.

Накидка—I) (процесс)—накида́ння, ння; II) на́кидка, ки; III) (накидка на цену товара)—націнка, нки. **В накидку**—нао́пашки, нао́пашку. **Накидной**—накидни́й.

Накидывать, накидать—наки́дувати, накида́ти, понакида́ти, підкида́ти (Підки́нути вало́к соло́ми, сі́на). **Накидать на воз сена**—наклада́ти сі́на на віз.

Накипеть, накипать—накипа́ти, накипі́ти (Чим горщо́к накипі́в, тим і смерді́ти бу́де).

Накипь—I) (в самоваре, в котле)—на́кип, пу; II) (на воде)—шум, му; шумува́ння, ння. **Накипелый**—накипі́лий.

Накипятить (воды)—нагрі́ти; (молока)—напря́жити, звари́ти.

Наклад—втра́та, ти; шко́да, ди. **В накладе**—з утра́тою.

Накладка (рельсовая) — ли́штовка рейкова́.

Накладная—накладна́, но́ї; накладни́й лист, листа́. **Накладной**—I) додатко́вий, доба́вочний; II) накладни́й. **Накладные расходы**—накладні́ вида́тки. **Накладные усы**—фальши́ві ву́са. **Накладный**—суту́жний, втра́тний. **Накладно**—суту́жно, втра́тно.

Накладчик, накладыватель—наклада́льник, ка; накла́дач, ча.

Накладывание—наклада́ння, ння.

Накладывать, накласть—наклада́ти, накла́сти (Ярмо́ наклада́є, волі́в запряга́є. Накла́сти на віз снопі́в).

Наклеветать—обмо́вити кого́, наклепа́ти, на ко́го.

Наклеивание—накле́ювання, ння; налі́плювання, ння. **Наклейка**—налі́пка, ки; накле́їне, ого; налі́плене, ого. **Наклейщик**—накле́йник, ка; кле́їльник, ка; налі́плюван, ча. **Наклеенный**—накле́їний, налі́плений.

Наклеивать, наклеить — прикле́ювати, прикле́їти, прилі́плювати, приліпи́ти; (много)—понакле́ювати, поналі́плювати (Понакле́ювала та поналі́плювала тако́го шпале́рів, що аж у ві́ччю мигти́ть).

Наклеймить—позначи́ти, потаврува́ти.

Наклеп, наклепка—на́кліпка, ки; на́клеп, пу (Від цього на́клепу ско́ро до па́м'яти не лі́йдеш).

Наклепывать, наклепать—наклі́пувати, наклепа́ти (Тре́ба до́бре наклепа́ти ко́су, бо трава́ приста́ріла вже).

Наклобучивать, наклобучить—насува́ти, насу́нути; (много)—понасува́ти. **Наклобученный**—насу́нутий. **Сделать нахлобучку**—зроби́ти на́гінку, нага́ну.

Наклобучка, нахлобучка—I) насува́ння, ння; II) го́нка, ки; на́гінка, ки; вимо́ва, ви; дога́на, ни; нага́на, ни.

Наклон—I) похи́лість, лости; похи́л, лу; похи́лина, ни; схи́л, лу; спа́дистість, тости.

Наклонение—I) нахиля́ння, ння; схиля́ння, ння; схи́лення, ння; на́хил, лу; II) (грамат. терм.)—спо́сіб, собу. **Наклонение головы**—схиля́ння, нахиля́ння голови́. **Наклонный**—похи́лений, похи́лий, похи́листий, спуско́ватий; (местность)—спа́дистий, зго́ристий.

Наклонность — I) (местности) — похи́льність, ности; по́хил, лу; схи́льність, ности; II) (свойство)—на́хил, лу; на́хилок, лку до чо́го. **Наклонный**—I) схи́льний; II) похи́лий; III) спа́дистий. **Наклонно**—похи́ло, похи́лом, на́схиль, хилко́м.

Наклонять,-ся, наклонить,-ся — нахиля́ти, ся; нахили́ти, ся; схиля́ти, ся; схили́ти, ся; похиля́ти, ся; похили́ти, ся; нагина́ти, ся; нагну́ти, ся; (много)—понахиля́ти, ся; посхиля́ти, ся; понагина́ти, ся. **Пить наклонивши** (например, из ведра)—на́хилки, на́хильцем пи́ти.

Накляузничать—набреха́ти, набрі́хувати, наплести́ (Знов почали́ се́стри набрі́хувати на ме́ншу сестру́. Чого́ ти не наплете́ш своїм безко́стим язико́м).

Наковальня—кова́дло, ла; (маленькая для набивки косы)—ба́бка, ки; кова́ленька, ки (Вліз між мо́лот і кова́дло).

Наковать, наковывать—накува́ти, нако́вувати, понако́вувати (Коли́ нема́ гро́шей, то кова́ль не накує. Тре́ба давно́ вже камі́ння в млині́ понако́вувати), нацю́кати, нацю́кувати. **Накованный**—нако́ваний.

Накожный—нашку́рний, нашкі́рний. **Накожные болезни**—нашкі́рні хоро́би.

Наколачивать, наколотить — набива́ти, наби́ти, понабива́ти (Бо́ндар діжки́ набива́є. Понаби́вано кі́лля скрізь).

Наколобродить — наколобро́дити, набро́їти.

Накомкать—I) нам'я́ти, намня́ти, нажу́жмити; II) напха́ти, набга́ти (Напха́в у скри́ню, як попа́ло).

Наконец—наре́шті, вре́шті, вкінці́, напослі́док, напослі́дку, наоста́нок, наоста́нку.

Наконечник—наконе́чник, ка; о́скіп, пу.

Наконечник (метал. в машине)—закі́вка, ки.

Накопление—нагрома́дження, ння; ску́пчення, ння; набира́ння, ння; ску́пчування, ння.

Накоплять, накопить — ску́пчувати, скупчити, нагрома́джувати, нагромадити, назби́рувати, назбира́ти, нахо́вувати, нахова́ти, прихо́вувати, прихова́ти. **Накоплять капитал**—ску́пчувати капіта́л. **Накопляются облака**—нагрома́джуються хма́ри. **Накопленный**—ску́пчений, нагрома́джений, зі́браний.

Накоптеть, накапчивать—закури́ти, заку́рювати, задими́ти, зади́млювати. **Накоптелый**—заку́рений, зади́млений.

Накорчевать—накорчува́ти.

Накосить, накашивать—накоси́ти, нако́шувати; (немного)—вкоси́ти; (много)—понако́шувати, поско́шувати. **Накашивание**—нако́шування, ння.

Накосный—скісни́й.

Накось—навкі́сь, навкоси́, навскоси́.

Накрывать,-ся—I) накрива́ти, ся; накри́ти,-ся.

Накрепко—ду́же, мі́цно, ве́льми, щі́льно.

Накрест—на́вхрест, на́хрест, хресто́м.

Накричать,-ся—накрича́ти, нагука́ти; (с сердцем)—нагри́мати на ко́го.

Накромсать—накриши́ти, нашаткува́ти, начикри́жити.

Накружиться—накрути́тися, накружля́тися.

Накручивать, накрутить—накру́чувати, накрути́ти, понакру́чувати, насука́ти (Накрути́в гайки́). **Накрутить веревок**—насука́ти ві́жок. **Накрутить веревку на ворот**—нави́ти вірьо́вку на барана́ (Накрути́в на ме́не тако́го, що сам ді́дько не розбере́).

Накрывать,-ся—I) накрива́ти,-ся, накри́ти, ся; напина́ти, ся; напну́ти, ся; (много)—понакрива́ти, ся; понапина́ти,-ся. **Накрыть на стол**—застила́ти, накрива́ти стіл; II) (поймать)—захопи́ти, заско́чити, засту́кати (Засту́кали злочи́нців на гаря́чому).

Накрытие—накриття́, ття́; по́кришка, ки; на́кривка, ки.

Накрышка—по́кришка, ки.

Накулачник—рукави́ця, ці.

Накупать, накупить—накупля́ти, накупи́ти; (много)—накупо́вувати, понакупо́вувати.

Накупаться—накупа́тися.

Накупка—накупо́вування, ння.

Накуривать; накурить,-ся — наку́рювати, ся; накури́ти, ся (Накури́ла ди́мом у ха́ті. Накури́вся тютюну́, що аж голова́ боли́ть).

Накуролесить—наколобро́дити, нашко́дити, нароби́ти шко́ди, набро́їти.

Накушаться—наї́стися; (обожраться)—наже́ртися.

Налавливать, наловить — нало́влювати, налови́ти.

Налагать, наложить—наклада́ти, накла́сти, наложи́ти (Наклада́ти на віз); накида́ти, накинути що на ко́го (Наки́нути пра́цю на ко́го). **Налагать обязанности**—наклада́ти, наложи́ти, обов'я́зки. **Наложить запрещение**—накла́сти заборо́ну. **Наложить иго**—запрягти́ в ярмо́, поверну́ти в нево́лю. **Наложить на себя руки**—само́му собі́ смерть заподі́яти.

Налаживать, наладить—I) нала́годжувати, нала́годити (Його́ по́слано нала́годити спра́ву); II) ла́годити, пола́годити, справля́ти, спра́вити; III) направля́ти, напра́вити, підмовля́ти, підмо́вити. **Дело налаживается, идет на лад**—спра́ва нала́годжується, йде́ влад, як слід, до ладу́.

Налакомиться—нала́суватися чим і з чо́го.

Налгать—набреха́ти що на ко́го; (много)—понабрі́хувати, ви́брехати на ко́го, що.

Налево—ліво́руч, налі́во.

Налегать, налечь—I) наляга́ти, налягти́ (Круго́м вороги́ наляга́ють. Наляга́йте, щоб до ве́чора ко́нчити пра́цю); II) насіда́ти, насі́сти, напосіда́ти, напосі́сти (Ді́ти напосі́лися, щоб поїхати в го́сті. Коли́ нася́деш до́бре, то борг відда́сть).

Налегке—ле́гко, зле́гка, пово́лі, нашвидку́, порожне́м.

Належаться—нале́жатися.

Налепка—налі́плювання, ння; на́лі́пка, ки; налі́плене, ного. **Налепной**—налі́пни́й.

Налепливать, налепить — налі́плювати, налі́пи́ти; (много)—поналі́плювати.

Налет—I) налі́та́ння, ння; на́скок, ку; II) (на железе)—іржа́; III) (на теле)—пліва́, ви́; плі́вка, ки; падь, ди; (на воде)—осу́га, ги; суга́, ги́.

Налетать, налететь—налі́та́ти, налеті́ти (Налеті́ли гу́си з дале́кого кра́ю), назліта́тися, нали́нути (Назліта́лось пти́ці така́ си́ла, що аж те́мно ста́ло. Налеті́ли вороги́ і зни́щили здобу́тки тисячолі́тньої культу́ри).

Налету (стрелять)—ульо́т, нальоту́.

Налив—наливáння, ння; налúва, ви; (сорт яблок)—налúв (білий).

Наливать, налиться—I) (воду)—наливáти, налúти, налля́ти; (пищу жидкую)—насúпати, сúпати; (из крана)—наточúти; II) набирáтися, набрáтися.

Наливка—I) (процесс)—наливáння, ння; II) (напиток)—налúвка, ки; **Наливка-крижовник**—агрусівка, ки, **каливка вишен**—вишнівка, ки; **наливка слив.**—слів'я́нка, ки.

Наливной—наливни́й.

Нализаться—нализáтися, налúзькатися, насмоктáтися. **Где это ты так нализался?**—де це так набрáвся?

Налитографировать—налітографувáти.

Налиток—олив'я́нка, ки; ля́нка, ки.

Наличность—I) (кассы)—готівка, ки; готовúзна, ни; готóві грóші, готовúк, ка́; II) (людей присутствие)—присýтність, ности; (фактов)—нали́вність, ности. **В наличности**—готівкою. **Собрание считать законным при наличности двух третей всех членов**—зібрáння (збóри) вважáти за закóнні при нали́вності двох третúн всіх члéнів. **Наличный**—I) готóвий; II) присýтній; III) перéдній, лицевúй. **Наличный капитал**—готóві грóші.

Налог—подáток, тку; óбклад, ду; óплатка, ки; (от души)—подýшне, ого. **Таможенный налог**—мúто, та. **Налог прямой**—подáток прóстий. **Налог косвенный**—подáток посерéдній. **Налог уравнительный**—подáток урівня́льний. **Налог квартирный**—подáток житловúй. **Наложенный платеж**—післяпла́та, ти; накла́дений платіж.

Наложить—накла́сти. **Наложить запрещение**—накла́сти заборóну, заборонúти.

Налюбоваться—налюбувáтися, намилувáтися.

Намагнитить—намагнесувáти.

Намазать—намáзати, намастúти, нашмарувáти.

Намазной—намáзаний, намáщений, нашмарóваний.

Намалевывать, намалевать—намальóвувати, намалювáти.

Намаривать, намарать—намáзувати, намáзати; (грубо)—напаскýджувати, напаскýдити, накаля́тя, набрудни́ти; (пером)—напкря́бати, надря́пати; (кистью)—наля́пати, наквацювáти.

Наматывать, намотать—намóтувати, намотáти.

Намачивать, намочить—намóчувати, намочúти; (овощи)—наквáшувати, наквáсити.

Намащивать, намостить—намóщувати, вимóщувати, намости́ти, ви́мостити, настéлювати, настели́ти.

Намаяться—натоми́тися, попонуди́ти світом.

Намедни—допíру, недáвно, нещодáвно.

Намек—нáтяк, ку; натя́ка, ки; натя́чка, чки. **Намеком, намекая**—нáтяками, навтяки́.

Намекать, намекнуть—натякáти, натякну́ти, накидáти, наки́нути. **Намекание**—натякáння, ння.

Намелко—дрібне́нько, дрібне́сенько, мілéсенько, мілісінько.

Намерение—зáмір, ру; зáмах, ху; нáмір, ру; навáга, ги. **Без намерения**—без нáміру, ненавми́сне, неуми́сне, непáроком. **С намерением**—уми́сне, навми́сне.

Намерзнуть, намерзать—намéрзнути, намерзáти.

Намеривать, намерять, намерить—намíрювати, намíряти; (много)—понамíрювати, намежóвувати, намежувáти, нарíзувати, нарізáти. **Намеривание**—намíрювання, ння; нарíзка, зки; намежóвування, ння; намежування, ння.

Намериваться—намíрятися, замíрятися, навáжуватися, навáжитися.

Наместник—намíсник, ка; заступник, ка; наступник, ка. **Наместничество**—намíсництво, цтва. **Наместнический**—намíсницький, намíсничий.

Намет (снега)—замéт, ту; вáлява, ви; кýпа, пи; кучугýра, ри; (шатер)—намéт, ту; шатрó, рá (Нап'яли наметú шовкóвії).

Наметать, намести—намітáти, намести́; понамітáти, назмітáти (Снíгу понамітáло, що й не проїдем, ні пройдем).

Наметить, намечать—намíтити, намічáти, намíчувати, намíтити, назначúти, назнáчати, позначúти, значúти; (много)—понамíчувати, поназнáчувати (Пóки намíтив, пóки й одрубáв. Намíтив найкрáщого кóня на я́рмарку).

Наметка—I) намíчення, ння; знáк, ку; прикмéта, ти; II) накидáння, ння; III) лáтка, ки; лáта, ти; IV) (упорных)—примéтування, ння.

Наметывать, наметать—накидáти, наки́дати. **Наметать стогов**—накладáти, наклáсти стогів, стіжків.

Намечание—намíчення, ння. **Намечивание**—намíчування, ння.

Намечтаться—намрíяти, ся; намáрити, ся.

Наминаться, наминать—наминáтися, намня́тися (Намня́в двóє пóвісом конопéль), намýлювати, ся; намýляти, ся (Три пузирí кривáвії намýляла. Пóки намýлишся йти́, то й вéчір бýде).

Наминка—намина́ння, ння; нам'я́лювання, ння.
Намойный—намивни́й.
Намокать, намокнуть—намока́ти, намо́кнути, понамока́ти. **Намокший**—намо́клий.
Намол—ме́ливо, ва; наме́л, лу.
Намолачивать, намолотить—намоло́чувати, намолоти́ти, понамоло́чувати (На жа́в, намолоти́в і намоло́в).
Намолот—намоло́чене, ого; ви́молот, ту.
Намолоть—намоло́ти, намели́ти, понаме́лювати.
Намордник—намо́рдник, ка; обро́ть, ти; обро́тька, ки.
Намошенничать—нашахрува́ти.
Намудрить—накаламу́тити, наколоти́ти.
Намучиться—нам'у́читися, намордува́тися, попому́читися (Не нам'у́чишся—не навчи́шся. Попому́чився бі́ля цього́ ді́ла).
Намывной—намивни́й.
Намыкаться—набі́дува́тися, натина́тися (Натина́вся по сві́тах, та й поверну́вся додо́му).
Намычка—ми́чка, чки.
Намямлить—нами́мрити.
Нанашивать, наносить—нано́шувати, нано́сити, понано́шувати, понано́сити, наприно́сити.
Нанежиться—нані́житися, намані́житися напе́стуватися.
Нанесение—нано́шення, ння; нане́сення, ння; завдава́ння, ння; заподі́яння, ння.
Нанизать, нанизывать—наниза́ти, нани́зувати; (много)—понани́зувати, повини́зувати (Понани́зувала все нами́сто).
Нанизь—нани́зування, ння; ни́зка, ки (процесс).
Наниматель—найма́ч, ча́; нае́мець, мця. **Нанимательница**—найма́чка, чки; нае́миця, ці.
Нанимать, наниматься—найма́ти, ся; става́ти, ста́ти до ко́го, за що (Він ста́в за пи́саря до во́лости. Не бу́ду я найма́ти ни́ньки додити́ни).
Нанковий, нанка—кита́йка, ки; демикито́н, ну; китайко́вий, демикитоновий.
Нанос—на́мул, лу; на́плив, ву. **Наносной**—наносни́й, намивни́й, нам'у́льний. **Нано́сный**—зарази́й, зарази́вий.
Наносить, нанесть—нано́сити (чого́, куди́), нанести́, завдава́ти, завда́ти, вчини́ти, вчиня́ти, вдія́ти, заподія́ти. **Нанести оскорбление**—завда́ти обра́зи, обра́зити кого́. **Нанести удар**—завда́ти уда́ру.
Наноситься—наноси́тися, проноси́тися з чим де.
Нанюхать,-ся—нанюха́ти, ся; напа́хати ся чим, пронюха́ти, винюхати що.
Наняньчиться—наня́нькатися, напа́нькатися.
Нанять, наняться—наня́ти, ся; найма́ти, ся; ста́ти до ко́го за що.
Наоборот—навпаки́, навспа́к, навідві́рт, навпро́ти. **На обороте сего**—на зворо́ті цього́.
Наобум—навмання́, навманьки́.
Наотрез—навідрі́з, тве́рдо, рішу́че.
Наохотиться (в поле)—наполюва́тися.
Нападать—напада́ти, понапада́ти (На доро́гу понапада́ло бага́то ли́стя).
Нападать, напасть—I) напада́ти, напа́сти, накида́тися, наки́нутися, наска́кувати, наско́чити, натра́плювати, натра́пити; II) находи́ти, напада́ти, на па́сти, найти́; III) утиска́ти кого́; наси́да́ти, наси́сти на ко́го; IV) допада́тися, допа́стися, напуска́тися, напусти́тися, накида́тися, наки́нутися. **Напасть на след**—натра́пити на слід.
Нападение—I) напада́ння, ння; II) на́пад, ду; напа́дки, ок, дків.
Нападчивость—напа́сливість, вости. **Нападчивый**—напа́сливий. **Нападчик, нападчица**—напа́сник, ка; напа́сниця, ці.
Напазить—нажолоби́ти.
Напаивать, напаять—налюто́вувати, налюту́вати, прилюто́вувати, прилюту́вати. **Напайка**—налюту́вання, ння; налюто́вування, ння.
Напаивать, напоить—напо́ювати, напува́ти, напоїти, попа́лювати, упоїти (Напоїв волів, людей (водо́ю). Упоїв горі́лкою, вино́м).
Напакостить, напакостничать—нака́постити, напа́костити, нашко́дити, наробити шко́ди, ка́пости.
Напасть—напа́сть, сти; пеня́, ні; хале́па, пи; наха́ба, би.
Напачкать—I) накаля́ти, нама́зати; (грубо)—напаскуди́ти; II) (о письме, рисовании)—наля́пати, нама́зати.
Напев—спів, ву; ви́спів, ву; го́лос, су (Ніяк у цій пісні не підбе́ру го́лосу).
Напевать, напеть—наспі́вувати, наспіва́ти. **Напевный**—співни́й.
Напекать, напечь—напіка́ти, напекти́; (много)—понапіка́ти.
Наперво—впе́рше, спе́ршу. **Сперва-наперво**—наса́мперед, попере́д усього́.
Напереди—попе́реду, спе́реду. **Наперед**—напере́д, попере́ду.
Наперекор—наперекі́р, насу́проти.
Наперерез—навпереми́, наперері́з.
Напереть,-ся; напирать,-ся—напе́рти, ся; напира́ти, ся; нати́снутися, нати́скува-

тися; (много)—понапира́тися, понати́скуватися (Напе́рлося бага́то наро́ду).
Наперсток—напе́рсток, стка. **Наперсточный**—наперстко́вий.
Наперье—све́рдло, ла; све́рдел, дла.
Напечатать—надрукува́ти, напеча́тати.
Напиваться, напиться—напива́тися, напи́тися, упива́тися; (о многих)—понапива́тися, повпива́тися. **Выпить за здоровье кого**—ви́пити до ко́го.
Напиливать, напилить—напи́лювати, напиля́ти, напили́ти; (много)—понапи́лювати.
Напилок—терпу́г, га́; терпужо́к, жка́; пильни́к, ка́; підпи́лок, ка; ра́шпиль, ля. **Напилочный**—терпугови́й. **Напильник**—напи́льник, ка; терпу́г, га́.
Написать—написа́ти, понаписувати (Написа́в листа́ до знайо́мого. Твір «Ці́пов'я́з» написа́в М. Коцюби́нський. Понапи́сували на всіх воро́тях, де бу́дуть стоя́ти москалі́).
Напитать,-ся; напитывать,-ся—І) нагодува́ти, нагодо́вувати, накорми́ти, нако́рмлювати, наїстися, наїда́тися. **Напитать что водой**—напо́ювати, напої́ти, намочи́ти, намо́чувати, втягти́, втяга́ти, натягти́, натяга́ти; (в себя)—набра́ти, ся; набира́ти, ся.
Напиток—напі́й, бо; питво́, ва́ пиття́, ття; тру́нок, нку. **Напиточный**—напо́євий, трунковий.
Напихать, напихиваться—І) напха́ти, напи́хувати що в що; II) (пищей)—натіскатися, натіскуватися, нало́патися, нало́пуватися; (много)—понапиха́ти, понало́пуватися, понатіскуватися. **Напиханный**—на́пханий.
Напичкать—напха́ти, напакува́ти.
Наплав—на́плав, ву. **Итти наплавом**—пливти́ з розто́ну; (на воде)—по́плав, ву; поплаве́ць, вця́; (водяные растения)—кушір, ра; кушір, ра; жабури́ння, ння. **Наплавной**—наплавни́й. **Наплавной мост**—плива́чий, напливни́й міст.
Наплавить, наплавливать, наплавлять—І) спла́вити, сплавля́ти, нагна́ти, нагоня́ти; II) (жиру)—натопи́ти; (много)—нато́плювати, понато́плювати.
Напластать—нарі́зати, накра́яти, покра́яти.
Напластовывать, напластовать—нашаро́вувати, нашарува́ти, накла́дати, накла́сти (рядами, шарами). **Напластование**—нашарува́ння, ння; нашаро́вування, ння. **Напластованный**—нашаро́ваний.
Наплевать, наплевывать — наплюва́ти, напльо́вувати; (везде)—понапльо́вувати.
Наплесневелый—плісня́вий, цвілий.
Наплетать, наплесть—напліта́ти, наплести́; (много)—понапліта́ти (Наплести́ вірьо́вок. Наплести́ язико́м). **Наплетенный**—напле́тений, виплетений.
Наплодить—наплоди́ти, народи́ти; (много)—понапло́джувати (Що́ вона́ понапло́джувала вас на мою́ го́лову).
Наплутовать—нашахрува́ти.
Наплыв—на́плив, ву; пла́в, ву; (на дереве)—гу́ля, лі. **Наплывной**—наплавни́й.
Наплывать, наплыть—наплива́ти, наплисти́ на що́ й на чо́му (Наплила́ на де́реві величе́зна гу́ля).
Наповал—ло́ском, по́котом, відра́зу. **Убить наповал**—вби́ти відра́зу.
Наподобие—на взір, взо́ром, на манір, на зразо́к, подібно, на́че, нена́че.
Наподряд—на оди́н взір, на підбір, на оди́н зразо́к.
Наподхват—хватко́м, шви́дко, ху́тко.
Наполнять,-ся; наполнить,-ся—наповня́ти, ся; напо́внити, ся; сповня́тися, спо́внитися (Тут тобі́, се́рденько, в степу́ погиба́ти, черво́ною кро́в'ю річки́ наповня́ти. Будемо їх двори́ сповня́ти, а свої збідня́ти. Уже́ відро́ спо́внилось водо́ю).
Наполоть—наполо́ти.
Напольный—напі́льний, середпільний.
Напоминание—нага́дування, ння.
Напоминатель—нага́дчик, ка; нага́дувач, ча. **Напоминательница**—нага́дчиця, ці; нага́дувачка, чки.
Напоминать, напомнить—нага́дувати, нагада́ти, пригада́ти, пригада́ти. **Делается второе напоминание**—нага́дується вдру́ге.
Напор—на́тиск, ску; напира́ння, ння; нава́льність, ности. **Напорный**—натискни́й, навальний.
Напорожне—впорожні́, порожне́м, порожняко́м (З міста їхав порожняко́м).
Напортить—напсува́ти, напшо́дити.
Напотелый—спітні́лий.
Напотеть—спітні́ти, упрі́ти, змокрі́ти.
Направление (существ.) — напрям, му; на́прямок, мку; (действие)—прямува́ння, ння; простува́ння, ння; напра́ва, ви. **Встречное направление**—зу́стрічний на́прямок. **Грузовое направление**—вантаже́вий на́прямок, на́прям вантажу́.
Направо—напра́во, праворуч.
Направлять, направить—І) направля́ти,

напра́вити, наво́дити, навести́, навертáти, наверну́ти, справля́ти, спра́вити кого́, що, на що; керува́ти ким, чим; напрова́джувати, напрова́дити, наво́дити, навертáти кого́ до чо́го; II) (д е л о)—налаго́джувати, нала́годити, наладнува́ти, нарехтува́ти. **Направить дело**—нала́годити спра́ву; (н а д о б р о, н а з л о)—напу́тити, призвести, навести́, наво́дити на ро́зум, на зле. **Направляющий рельс**—напря́мна рейка.

Напрасный—I) ма́рний, даре́мний (Р а б і́ в стри́мувала в і́д повста́ння загро́за даре́много (ма́рного) ско на́ння); II) несправедли́вий, безневи́нний. **Напрасная жертва**—безневи́нна офі́ра, же́ртва. **Напрасно**—I) ма́рно, даре́мно, дарма́, шкода́; II) несправедли́во, безневи́нно. **Напрасно потерять час**—змарнува́ти, згайнува́ти час.

Напрашивать, напросить—I) напро́шувати, напроси́ти; II) накли́кати, накли́кати, зива́ти, наззива́ти; (м н о г о)—понакли́кати, поназзива́ти.

Напрашиваться, напроситься — напро́шуватися, напроси́тися кого́ й до ко́го з чим; набива́тися, набити́ся чим (Я с в о ї́ м н е набива́юсь).

Напредь—пе́рше, перш, спе́ршу, до ць о́го.

Например—наприклад, прими́ром, на прúвід, як-о́сь.

Напроказничать, напроказить—натвори́ти, надуріти, нако́їти, набро́їти.

Напрокат—напрока́т.

Напролет—на́скрізь, нави́лі́т.

Напролом—пробо́ем.

Напропалую—до заги́ну; (в у л ь г а р н о)—на всі́ заста́вки.

Напророчить—напророкува́ти, навіщува́ти, наворожи́ти; (о к у к у ш к е)—наку́вати.

Напротив—I) су́проти, су́проть, про́ти, напро́ти, про́сто; II) навпаки́, навспа́к.

Напружívать, напружить—напру́жувати, напру́жити, натужувати, натужити.

Напрыгать, напрыгаться, напрыгиваться—настриба́ти, ся; наплига́ти, ся; наскака́ти, ся; наско́чити, доскака́тися. **Допрыгался**—доскака́вся.

Напрыскивать, напрыскать—набри́зкувати, набри́зкати, нашпо́вувати, нашпува́ти, понабри́зкувати, понашпо́вувати.

Напрягать, напречь—напру́жувати, напру́жити, натýжувати, натужити, напина́ти, напну́ти. **Напрягать силы**—напру́жувати си́ли.

Напряжение—напру́ження, ння; напру́га, ги; натýга, ги. **Напряженный**—напру́жений, напру́тий, натýжений. **Напряженно**—напру́жено, напру́то, на́пругом.

Напрямик, напрямки — пря́мо, про́сто, прямцéм, навпросте́ць, наопроки́, навпрошки́.

Напрятывать, напрятать — нахо́вувати, нахова́ти, (м н о г о)—понахо́вувати.

Напугать—налякáти, наполо́хати, настраха́ти, настрашúти, завда́ти ля́ку, жа́ху, нагна́ти стра́ху, хо́лоду.

Напугаться—налякáтися, перелякáтися, переполо́хатися. **Напуганный**—налякáний, полóханий, переполóханий.

Напуск—I) на́пуск, ску; на́пад, ду; напуска́ння, ння; II) спу́ск, ску; спуска́ння, ння. **Напускной**—I) напускни́й; II)—у́даний, роблений.

Напускать, напустить—напуска́ти, напусти́ти. **Напускать, напустить собак**—спуска́ти, спусти́ти соба́к. **Напускать на себя дурь**—удава́ти з се́бе ду́рня, ду́рника стро́їти. **Напускаться на что, на кого**—допада́тися до чо́го, накида́тися на що або́ на ко́го, нападатися на ко́го.

Напустословить—наплести́, наверзти́, намоло́ти; наторо́чити дурни́ць, напустосло́вити.

Напутать, напутывать—наплу́тати, наплу́тувати, (м н о г о)—понаплу́тувати. **Напутанный**—наплу́таний.

Напутствовать—виряжáти, виправля́ти, напуча́ти, напу́чувати, напу́тити (В и р я ж а́ л и н е к р у́ т и к а в н е д і́ л е н ь к у в р а́ н ц і. Я н е да́ром й о г о́ з до́му в и п р а в л и́ ю в і́д се́бе. Х і б а́ я н а п у ч а́ в ї́ х к р а́ с т и? М а́ б у т ь н е ч и́ с т и й н а п у́ т и в й о г о́).

Напухать, напухнуть—напуха́ти, напу́хнути, обпуха́ти, обпу́хнути.

Напухлость—о́пух, ху; пухлина́, ни́; пухлятина, ни.

Напыщенный—великова́жний, пиха́тий, пи́шний, чванли́вий, чванькува́тий. **Напыщенно** — великова́жно, пиха́то, пи́шно, чванли́во, чванькувато; (о я з ы к е)—висóким шти́лем.

Напяливать, напялить—напина́ти, напя́сти́, напну́ти, натяга́ти, натягти́, натя́нути, напу́плювати, напу́пити (Б л а г о с л о в и́, о т а м а́ н е, н а м е́ т напя́сти́. Н а в і́ щ о т а к р у к а в а́ н а т я г а́ т и, п о р о з р и в а́ с т ь).

Наработать.-ся; нарабатывать.-ся—наробúти, ся; нарóблювати, ся; (м н о г о)—понарóблювати, ся; заробúти, заробля́ти, запрацюва́тися запрацьóвувати, ся; напрацюва́тися (Я з а п р а ц ю в а́ л а к о р о́ в у. Н а п р а ц ю в а́ в с я д о́ б р е, п о́ к и д о в і́ в д о л а́ д у с п р а́ в у).

Наравне—нарівні́, врівень, врівні́, рівно, порівно.

Нарадоваться, нарадовать—натішитися з кóго, чóго; натішити, навтішáти когó, навтішáтися з кóго, чóго, ким, чим.
Нараспашку—нарóзпашки, нáстіж.
Наростать, нарости—наростáти, нарости́.
Нарастить, наращать—зрости́ти, зрощáти (Як я тебé зрости́ла, самá себé звесели́ла); виростáти, вирощáти, розвóдити, розвести́.
На редкость—на ди́во, рíдко, коли́-неколи́, рíдко коли́, дýже рíдко, як рíдко коли́.
Нарез—нарíз, зу.
Нарезка—I) нарíзування, ння; II) нарíзка, ки; зáрубка, ки; карб, бу; карбéць, бця́; III) (поля, усадьбы)—нарíзка, ки; рóзмір, ру. **Нарезной**—нарізни́й, карбóваний, намíрений.
Нарезвиться—нагуля́тися, напýстувáтися, нажартувáтися.
Нарезывать, нарезать—нарíзувати, нарізáти, нарíзати, накрáювати, накрáяти.
Нарекать, наречь—називáти, назвáти, нарікáти, наректи́, найменувáти когó, що; II) нарікáти, рéмствувати на кóго, на що (Жíнка вже поприбирáла, кленýчи чоловíка та нарікáючи на йóго).
Наречие—I) нарíччя, ччя; вимóва, ви; говíрка, ки; діялéкт, ту; II) (грам.)—прислíвник, ка.
Нарисовывать, нарисовать (кистью)—намальóвувати, намалювáти; (нехорошо)—намáзувати, намáзати; (грубо)—наля́пувати, паля́пати, наялóжувати, наялóзити, наквацьóвувати, наквапювáти; (пером)—напи́сувати, написáти, понапи́сувати.
Нарицательный — імéнний, нáзваний. **Имя нарицательное**—імéнник (речівни́к) рядови́й. **Нареченный**—наречéний, нáзваний. **Нарицательная стоимость**—дíйсна вáртість.
Наркотик—наркоти́на, ни. **Наркотический**—наркоти́чний, дурманóвий.
Наробраз—наросвíта, ти.
Народ—нарóд, ду; нáрід, рóду; люд, ду. **Народник**—народóвець, вця; народолю́бець, бця. **Народничество**—народóвство, ства; народолю́бство, ства. **Народно**—лю́дно, велелю́дно. **Народность**—нарóдність, ности. **Народный**—нарóдній, я, є. **Народоведение**—народознáвство, ства. **Народодержавие**—народопрáвство, ства. **Народонаселение**—лю́дність, ности; насéлення, ння.
Народить,-ся—народи́ти, ся; наплоди́ти, ся; привести́. (Не народи́вся ще той на свíті, що це зрóбить).
Нарождать, нарождаться—нарóджувати, ся; (много)—понарóджувати, ся; понаплóджувати, ся.
Нарознь—нáрізно, рíзно, пóрізно, осóбо.
Нарост—нáріст, росту; нáрість, рости; нáростень, стня; гули, лі.
Нарочный — I) уми́сний, навми́сний; II) гінéць, нця́; післанéць, нця́; нáрочний, ого. **Нарочно**—уми́сне, навми́сне.
Нарубать, нарубить—нарубáти; (немного)—врубáти; (много) — понарýбувати.
Нарубка—I) нарýбування, ння; рубáння, ння; II) зáрубка, ки; кáрб, бу; карбéць, бця́. **Нарубной**—нарýбний, карбóваний.
Нарубливать—нарýбувати.
Наружность—звéрхність, ности; позверхóвість, вости; покáзність, ности; óколо, ла; ви́гляд, ду; взíр, взóру; пóзір, зору; обли́ччя, ччя. **Наружный**—звéрхній, позверхóвий, околи́шній, надвíрний. **Наружу**—I) на óколо, знадвóру; II) на взíр, наповéрх. **Наружно**—з виду, позверхóво, зóкола, звéрху, здаéться.
Нарукавник—нарукáвник, ка.
Наручни—кайдáни, нів; залíза, пýта.
Нарушать, нарушить (слово, право, закон, условие)—порушáти, порýшувати, порýшити, ламáти, зламáти, злáмувати. **Нарушить договор**—зламáти умóву. **Неспокойствие**—порýшувати, порýшити спóкій.
Нарушение—порýшення, ння; нарýшення, ння; ламáння, ння; зламáння, ння. **Нарушение обязательного постановления**—порýшення обов'язкóвої постанóви. **Нарушение владения**—порушéння володíння.
Нарушитель—порýшник, ка; зламáч, чá; поруши́тель, ля; наруши́тель, ля.
Нарыв—нари́в, ва; пухи́р, ря́; боля́чка, чки; вéред, ду.
Нарывать, нарвать—наривáти, нарвáти. **Нарывать, нарыть**—наривáти, нари́ти, накóпувати, накопáти (Накопáли молодóї картóплі).
Нарывание—наривáння, ння.
Наряд—I) (на работу)—наря́д, ду; накáз, зу; рóзказ, зу; визнáчення, ння; II) убíр, убóру; убрáння, ння; стрíй, рóю; (дорогой наряд)—шáти, шат; III) (процесс)—ви́ряд, ду. **Наряженный**—I) ви́ряжений, II) ýбраний, одя́гнений.
Нарядить,-ся; наряжать,-ся—I) (на работу)—зряди́ти, ся; зряжáтися, наряди́ти, наряджáти (Наряди́в нови́й серп пшени́ченьку жáти); ви́значити, ся; визначáти, ся; настанови́ти, настановля́ти, настанóвлювати, наказáти, наказýвати, ви́рядити, виряжáти кýди (Ви́рядили ми свогó бáтенька в

дале́ку доро́гу); II) (в одежду) — убра́ти, ся; убира́ти, ся; ви́рядити, ся; виряжа́ти, ся; прибра́ти, ся; наряди́ти, ся; наряжа́ти,ся; причепури́ти, ся; причепу́рювати, ся (Ой так наряди́ли, як самі схоті́ли: з книша́ паляни́цю, з ді́вчини молоди́цю. Ви́рядився як на свя́то).

Нарядность — оша́тність, ности; ша́тність, ности; вистрі́йність, ности. **Нарядный** — I) оша́тний, вистрі́йний, ша́тний, чепурни́й; II) ви́значний, нака́зний.

Наряду—ря́дом, по́ряд, вро́вні, рі́вно, одна́ково.

Нарядчик—ота́ман, на; оса́ул, ла; вирядник, ка; пригі́нчий, ого. **Нарядчик кондукторских бригад**—вирядник конду́кторських бригад.

Насаждать, насадить—I) наса́джувати, насажа́ти, насади́ти, посажа́ти, посади́ти; (много)—понаса́джувати (Наса́ди́ти сад. Наса́джа́ли по́вен віз дітве́й); II) заво́ди́ти, завести́, запрова́джувати, запроваджа́ти, запрова́дити. **Насаждать новые порядки**—запрова́джувати нові́ поря́дки.

Насаждение—са́дження, ння; наса́джування, ння.

Насаривать, насорить—насмі́чувати, насмі́тити, натру́шувати; (много)—напатру́шувати, понасмі́чувати (Вимі́та́ють те сміття́, що діди́ з бать ка́ми насмі́ти́ли).

Насасывать, насосать (насосом)—натяга́ти, натягти́, насиса́ти, наcса́ти, насмо́ктувати, насмокта́ти.

Насверливать, насверлить—насве́рдлювати, насвердли́ти, навірчувати, навертіти.

Насвистывать — висви́стувати. **Насвистаться**—насвисті́тися.

Насев—за́сів, ву; ви́сів, ву.

Насевать—насіва́ти. **Насеять** — насія́ти; (много)—понасіва́ти (Понасіва́ти там, де не посхо́дило).

Насед (яйцо с наседом)—заси́дження, зарі́джене яйце́.

Наседать, насесть—насіда́ти, насі́сти.

Наседка—кво́чка, чки. **Наседкин**—кво́чин.

Насека—I) за́руб, бу; за́рубка, ки; карб, бу; II) оска́рд, ду; оска́рда, ди.

Насекать, насечь—I) наси́ка́ти, наси́кти (Наси́кти капу́сти. Наси́кти язико́м); II) зарубувати, нацю́кувати, нацю́кати (Нацю́кай де тре́ба одру́бувати); карбува́ти, накарбува́ти. **Испещренный нарезками**—карбо́ваний (Відда́в чоти́ри карбо́вані рублі́).

Насекомое—кома́ха, хи; кома́шка, ки; ку́зка, ки; ку́зочка, чки. **Насекомоядный**—комахої́дний, комахої́д, да.

Население—I) осе́лення, ння; засе́лення, ння; залю́днення, ння; II) лю́дність, ности; насе́лення, ння. **Населенность**—насе́леність, ности; залю́дненість, ности.

Населять—оселя́ти, осели́ти, заселя́ти, заселити́, залюдня́ти, залюдни́ти, оса́джувати, оса́дити; (много)—позасе́лювати, позалю́днювати.

Насечка—наси́ка́ння, ння; нару́бування, ння; карбува́ння, ння.

Насидеть, насидеться—ви́сидіти, ви́сидітися, висиджувати, ся; наси́діти, ся; наси́жувати, ся,

Насиливаться, насилиться — силкува́тися, намага́тися, намогти́ся, змогти́ся (Він у плу́зі силкува́вся. Силкува́лася перемогти́ себе́).

Насилие—наси́льство, ства; си́лування, ння; гвалтува́ння, ння; си́ла, ли; при́мус, су; прину́ка, ки (Працю́є з примусу). **Насильно** — си́лою, силоміць, силоміццю, живоси́лом, гва́лтом, нахра́пом.

Насиловать—си́лувати, нево́лити, гвалтува́ти, приму́шувати.

Насилу—ле́дви, наси́лу.

Насильный—силуваний, наси́льний, знево́лений. **Насильственно**—I) поневільнено; II) гвалто́вано. **Насильственная смерть**—не своя́ сме́рть. **Насильственный**—поневільний.

Насинивать, насинить—наси́нювати, сини́ти, насини́ти.

Наскабливать, наскоблить — наскріба́ти, наскребти́, наскрома́жувати, наскрома́дити, наштру́гувати, наштруга́ти.

Наскакивать, наскакать — наска́кувати, наско́чити на ко́го, на що; нахо́плюватися, нахопи́тися (Не кінь наніс, а сам молоде́ць наско́чив).

Насквозь—наскрізь, наві́літ.

Наскоро — нашвидку́, швидкома́, на швидку́ ру́ку, хватко́м, ха́пки, хапко́м, по́хапки, по́хапцем. **Скоро-наскоро**—як найшви́дше, як-найскоріше.

Наскочить—наско́чити. **Наскочить на беду**—нахопи́тися на лихо.

Наскребать, наскрести—наскріба́ти, наскрібти́, наскребти́, наскрома́жувати, наскрома́дити.

Наскучать, наскучить—набрида́ти, набриднути, обрида́ти, обри́днути, надокуча́ти, надоку́чити.

Наслаждаться, насладиться (хорошей жизнью)—тішитися, натіши-

тися, зазнава́ти ро́зкошів, розкошува́ти; (му́зыкой, пѣніем)—осолоди́тися, осолоди́ти, натіши́тися. **Насладиться жизнью, любовью, едою**—нажи́тися, накоха́тися, насмакува́тися.

Наслаждение—насоло́да, ди; ути́ха, хи; ро́зкіш, ши; (любовное)—лю́бість, бости. **Пользоваться наслажденіями**—заживáти ро́зкошів.

Наследие, наследство — спа́док, дку, спа́дщина, ни; наслі́дда, дди; наслі́дство, ства; (от далекихъ предковъ)—предківщи́на, ни; (от дѣда)—дідизна, ни; дідівщи́на, ни; (от отца)—ба́тьківщина, ни; (от матери)—матери́зна, ни; (от брата)—братови́зна, ни. **Наследование**—наслі́дування, нны; наступа́ння, ння; спадкое́мство, ства. **Наследственный**—спадкови́й. **Наследственность**—спадко́вість, вости.

Наследить—I) натопта́ти (Натопта́ли грязи́ в ха́ті); II) натра́пити, напа́сти на слід, ви́слідити кого́, що.

Наследник, наследница (имущества)—спадкое́мець, мця; наслі́дник, ка; (в работе)—насту́пник, ка; спадкое́мниця, ці; наслі́дниця, ці; насту́пниця, ці.

Наследовать—спадкува́ти кому́, наслі́дувати, наступа́ти, бра́ти, взя́ти в спа́док по ко́му.

Наслоение—напластува́ння, ння; наве́рстува́ння, ння; нашарува́ння, ння; нашаро́вування, ння.

Наслоить—налистува́ти, нашарува́ти, наверстува́ти.

Наслоняться—наве́штатися, натина́тися, посновига́ти.

Наслышаться—наслу́хатися. **Говорить по наслышке** — з людського поговору. **Петь, играть по наслышке** (на слух)—з го́лосу співа́ти, гра́ти.

Насматриваться, насмотреться — надивля́тися, надиви́тися на ко́го, наглядáтися, наглядíтися з ко́го (То́ді надивля́тися на нього. З рук наробúтися, з ніг находúтися, зочéй наглядíтися).

На смех—на смі́х, на по́смі́х, на глу́м.

Насмехаться—сміятися з ко́го, насміха́тися (Із ма́тки старе́нької насміха́ється), глузува́ти з ко́го, глуми́тися над ким, кепкува́ти, кпи́ти з ко́го, насмія́тися, наглуми́тися, поглузува́ти, покепкува́ти, сміх собі з ко́го робúти.

Насмешить—насмішúти.

Насмешка—на́смішка, ки; по́смі́х, ху; глу́з, зу; глузува́ння, ння; глу́м, му; глумува́ння, ння; насміха́ння, ння; кепкува́ння, ння (І з по́смі́ху бува́ють лю́ди). **Насмешливость**—глузли́вість, вости; глумли́вість, вости. **Насмешливый**—насмі́шкуватий, глумли́вий, глузли́вий. **Насмешливо**—насмі́шкувато. **Насмешник**—насмі́шник, ка; насмі́шко, ка; насмі́шок, шка (Ти, жени́ше, ти жени́ше, ти чо́ртів насмі́шку).

Насморк—не́жить, ти; не́жит, у.

Насморкать—насяка́ти, нашмáркати.

Насмотреть—наглядíти, наглéдіти, назорúти кого́, що.

Насобирать—назбира́ти.

Насоветовать—нара́дити, нара́яти.

Насолить—I) (ищу)—насоли́ти; II) (кому)—допекти́.

Насос—I) смок, ка; по́мпа, пи; смоковúк, ка́; водотя́г, гу; II) (у лошадей)—насо́с, са; (чаще)—насо́си, ів. **Насос воздушный**—духови́й смок. **Насос водяной**—водяни́й смок. **Насос всасывающий**—всмокта́льний смок. **Насос нагнетательный**—нагні́тний смок. **Насос пневматический**—пневмати́чний смок. **Насос разрежающий**—розрідни́й смок. **Насос пожарный**—пожéжний смок. **Насос водопод'емный** — водопідно́сний, водобíрний смок. **Насосный**—по́мповий, смо́ковий, водотя́говий.

Наспеть—наспі́ти, настúгти; (не совсем)—приспі́ти.

Наспех—нашвидку́, на́спіх.

Насплетничать—наплести́, наплеска́ти.

Насрамить, насрамиться—осла́вити, осоро́мити, осоро́митися, набра́тися со́рому.

Наставать—наставáти, настáти, наступáти, наступúти, захóдити (Настаю́ть тéплі дні. Захóдять свя́та).

Наставление—нау́ка, ки; навча́ння, ння; напра́ва, ви; нау́чення, ння; на́каз, зу; нака́зування, ння. **Наставительный**—навча́льний.

Наставлять, наставить—I) наставля́ти, наста́вити, настановля́ти, настанови́ти кого́ за ко́го, за що; (много)—понаставля́ти, понастановля́ти; II) натóчувати, наточúти, наштукóвувати, наштукувáти що; III) навчáти, навчúти, нау́чувати, нау́тити, направля́ти, напра́вити кого́ на що, нарáювати, нарáяти, нака́зувати, наказáти кому́ що, призво́дити, призвéсти кого́ до чо́го, на що (Призвíв менé до втрáти). **Наставной**—притóчний, наштукóваний.

Наставник—наста́вник, ка; учúтель, ля. **Наставница**—наста́вниця, ці; учителька, ки. **Наставнический**—наста́вничий, учúтельський.

Настаивание—настóювання, ння; намага́ння, ння.

Настаивать, настоять,-ся—I) настóювати, настóяти на чóму, намага́тися, намогти́ся, домага́тися, домогти́ся чогó, доправля́тися, допра́витися, налага́ти, налягти́. **Настаивает на окончании работы**—домага́ється, щоб пра́ця була́ скінчена; II) настóювати, ся; настóяти, ся чому́ на чóму, натяга́ти, натягти́, набра́тися (Чай настóявся).

Насталить—настали́ти.

Настежь—на́стіж, навстя́ж.

Настенный—настíнний.

Настигать, настичь—настига́ти, насти́гнути когó, що (В село́ із лíсу вóвк забíг...—прокля́тий люд з соба́ками насти́г), наздоганя́ти, наздогна́ти когó що (Не можна наздогна́ти змарнóваного ча́су).

Настилать, настлать—настелювати, настеля́ти, стели́ти, намóщувати, намости́ти, мости́ти; (много)—понастелювати, понамощувати. (Настели́ли дубóвий помíст. Намости́в під гóлову колючóк).

Настилка—I) (процесс)—настила́ння. ння; мости́ння, ння; II) (материал)—мостови́ння, ння; сте́лина, ни; III) (пол)—помíст, мóсту.

Настой, настойка—настóйка, ки; настóянка, ки; настíй, тóю; нали́вка, ки.

Настойчивость—завзя́тість, тости; насти́рливість, вости; невідсту́пність, ности; напосíдливість, вости. **Настойчивый**—завзя́тий, невідсту́пний, напосíдливий, насти́рливий, насти́рний, упе́ртий. **Настойчиво**—завзя́то, невідсту́пно, упе́рто, насти́рливо.

Настольник—настíльник, ка; обру́с, са; ска́терка, ки.

Настольный—настíльний. **Настольный реестр**—настíльний ре́єстр.

Настораживать (уши)—наставля́ти, насторóжувати, насторожа́ти, насторóжити ву́ха. **Насторожиться**—наста́витися, приготува́тися до чóго.

На стороне—на чужині́. **Итти на заработки на сторону**—йти́ на заробíтки.

На сторону—I) на́бік; II) на чужи́ну.

Настояние—намага́ння, ння.

Настоятельность — нага́льність, ности; на́гла (пи́льна) потрóба, би; пи́льність, ности. **Настоятельный**—нага́льний, пи́льний, на́глий. **Настоятельная необходимость**—нага́льна, пи́льна потре́ба. **Настоятельно**—нага́льно, притьмóм, пи́льно, на́гло, прóбі.

Настоящий—I) тепе́рішній, цей; (современный)—суча́сний. **Теперь настоящая пора**—тепе́р са́ме час; II) спра́вжній, справде́шній, правди́вий, щи́рий, су́щий. **Настоящее золото**—щи́ре, су́те зóлото. **Настоящее** (существ.)—тепе́рішність, ности.

Настраивать, настроить—I) (здания)—набудóвувати, набудува́ти що; II) (музык. инструмент)—нала́джувати, нала́годжувати, нала́дити, настрóювати, настрóїти, направля́ти, напра́вити (Як ду́дку настрóїш, так вона́ й гра́є); III) намовля́ти, намóвити, настре́нчувати, настре́нчити (П'є в корчмі́, гуля́є, дівча́ намовля́є).

Настрого—як-найстрогíше, як-найсувóріше.

Настроение—нáстрій, рою (Нема́ на́строю до пра́ці).

Настройка—стрóїння, ння; ладнува́ння, ння; ладна́ння, ння.

Настройщик,-ца—стрíйник, ка́; -ни́ця, ці; напра́вник, ка; -ниця, ці.

Настрочить—начерка́ти, настрочи́ти (Що начéркав, те й у друка́рню несé).

Наступательный—наступни́й, нападни́й, завойовни́чий. **Наступательно**—нáступом, на́падом.

Наступать, наступить—I) наступа́ти, наступи́ти кому́ на що (Він наступи́в менí на нóгу); II) напада́ти, напа́сти, наступа́ти, наступи́ти, вирушáти, ви́рушити (Наступає ворог); III) настава́ти, наста́ти (Понас наста́нуть лю́ди, що прах ні́ми́й наш воскреся́ть); IV) зайти́ (Зайшли́ свя́та).

Наступление—на́ступ, пу; наступа́ння, ння; на́пад, ду.

Насулить—наобіця́ти (Наобіця́в пан кожу́х, та тéпле слóво йогó).

Насупротив—напрóти кóго, чóго.

Насухо—дóсуха, нáсухо.

Насучивать, насучить—насу́кувати, наскá́ти; (много)—понасу́кувати.

Насушивать, насушить—насу́шувати, насуши́ти; (много)—понасу́шувати.

Насушка—насу́шування, ння; сушíння, ння.

Насущный — щоде́нний, насу́шний (Хлíб насу́шний замíсить сльозáми).

Насчитывать, насчитать—налíчувати, налічи́ти; нарахóвувати, нарахува́ти, начи́слювати, начи́слити. **Насчитанный**—нарахóваний, начи́слений. **Насчитываемый**—нарахóвуваний.

Насылать, наслать—насила́ти, насла́ти; (много)—понасила́ти.

Насылка—пасила́ння, ння; напуска́ння, ння.

Насыпать, насыпать—насипа́ти, наси́пати; (много)—понасипа́ти.

Насыпка (сущест.) — на́сипка, ки; (процесс)—насипа́ння, ння. **Насыпной**—насипни́й, наси́паний. **Насыпная земля**—сипе́ць, пця́.

Насыпь—на́сип, пу; ви́сип, пу. **Жел.-дор. насыпь**—залізни́чий на́сип. **Хлебные грузы, отправляемые насыпью**—хлі́бний вантáж, що висила́ється на́сипом.

Насыщать, насытить—I) сити́ти, наси́тити, нагодо́вувати, нагодува́ти; II) наси́тити (Бо́чку ме́ду наситимо́. Сити́ наситили).

Насыщение — на́сит, ту; нагодува́ння, ння; нагодо́вування, ння; наси́чення, ння. **Насыщенный раствор**—наси́чений ро́зчин. **Насыщенность**—наси́ченість, ности.

Наталкивать, натолкнуть—нашто́вхувати, наштовхну́ти; (переносн.)—наво́дити, навести́ кого́ на що.

Наталкиваться, натолкнуться (на что)—нашто́вхувати, наштовхну́ти, нади́бувати, нади́бати кого́, що; (попасть на кого, что)—натра́плювати, натра́пити (на) ко́го, на що (Натра́пила коса́ на ка́мінь. Ми раді́ли, що натра́пили таки́х га́рних люде́й).

Натаскивать, натаскать — ната́скувати, натаска́ти, наволо́чувати, наволокти́, нацу́плювати, нацу́пити, натяга́ти, натягти́ (За чобі́тьми́ наволокли́ боло́та в ха́ту. І наві́що ти тако́го лома́ччя нацу́пив у ха́ту).

Натачивать, наточить—I) (жидкости)—нато́чувати, наточи́ти; II) наго́стрювати, нагостри́ти (Нато́чувати води́ з бо́чки).

Натворить—I) натворити, наробити, нако́їти (Нако́їв ли́ха собі́ й лю́дям); II) (тесто)—розчини́ти, вчини́ти.

Натек—на́плив, ву. **Натеклый**—нате́клий.

Натекать, натечь—I) (на что)—натіка́ти, натекти́, набіга́ти, набі́гти; II) (во что)—налива́тися, нали́тися, налля́тися.

Натерпеться—нате́рпітися, набідува́тися, нагорюва́тися, набра́тися го́ря, біди́, ли́ха.

Натесниться — натисну́тися, наби́тися, куди́, в що.

Натесывать, натесать—наті́сувати, натеса́ти.

Натиратель—натира́ч, ча́.

Натирать, натереть—I) натира́ти, нате́рти. **Натереть ссадину**—наму́ляти, нашмугля́ти; II) (руку, учась)—нате́рти, наби́ти ру́ку в чо́му.

Натирка—натира́ння, ння.

Натиск—I) на́товп, пу; ти́снява, ви (Ти́снява наро́ду, що й пройти́ не мо́жна); II) (напор)—тиск, ти́ску.

Натискивание—на́тиск, ску; нати́скування, ння.

Натискивать, натискать — нати́скувати, нати́снути, напиха́ти, напха́ти, напако́вувати, напакува́ти, набга́ти.

Наткать—натка́ти, ви́ткати.

Наткнуться—настро́млюватися, нахопля́тися (Нахопи́вся на при́кру розмо́ву. Нахопи́вся в лі́сі на вовкі́в); (на что острое)—напоро́тися.

Натолочь—натовкти́, натовкма́чити.

Натолпиться—нато́впитися, нати́снутися (Люде́й нато́впилося повні́сінька ха́та. Нати́снулося чима́ло наро́ду).

Натомиться—натоми́тися, намори́тися.

Наторговаться—наторгува́ти, ся; накрамарюва́ти, ся; нагандлюва́ти, ся.

Натосковаться — нажури́тися, натужи́тися.

Натощак—натще́серце, наще́серце, на́тще́.

Натравливание—цькува́ння, ння; нацько́вування, ння; під'ю́джування, ння.

Натравливать, натравить — I) нацько́вувати, нацькува́ти; II) (руку)—натру́джувати, натруди́ти.

Натреснуть—надтрі́снути, надколо́тися.

Натрий—со́лець, льця; натр, ру.

Натрубить—натруби́ти, насурми́ти. **Натрубить в уши**—нату́ркати ву́ха.

Натрудиться—напрацюва́тися, наробі́тися.

Натрусить—натруси́ти; (везде)—понатру́шувати.

Натрясать, натрясти—натру́шувати, натруси́ти, натрясти́.

Натуживать,-ся; натужить,-ся—напру́жувати, ся; напру́жити, ся; нату́жувати, ся; нату́жити, ся (Ми ї́дучи не нату́жили коня́).

Натужиться—натужи́тися, нажури́тися.

Натура—нату́ра, ри; приро́да, ди; (характер)—вда́ча, чі (Така́ вже в його вда́ча, що він усе́ серди́тий).

Натурализация—натуралізáція, ії; уприро́днення, ння.

Натурализироваться — натуралізува́тися, уприрóднюватися, уприрóдни́тися.
Натуралист—прирóдник, ка; природознáвець, вця.
Натуральность—прирóдність, ности; натура́льність, ности. **Натуральный**—прирóдний, натура́льний.
Натурщик—натýрник, ка; живовзíр, зóру.
Натушовывать, натушевать — натушóвувати, натушýвати.
Натыкать,-ся; наткнуть,-ся—I) настроми́ти, ся; настромля́ти, ся; II) натина́тися, натну́тися (Нати́вся на го́стру ко́су); напо́рюватися напоро́тися (Напоро́вся на ви́ла); II) нахопля́тися, нахопи́тися. (Нахопи́вся в лíсі на вовкíв. Нахопи́вся на при́кру розмóву).
Натяг—натя́гач, ча.
Натягивать, натянуть—натяга́ти, натягти́, напина́ти, напну́ти (Благослови́, ота́мане, наме́т нап'я́сти) нацу́плювати, нацу́пити.
Натяжение—на́тяг, гу.
Натяжка—I) натяга́ння, ння; напина́ння, ння; нацу́плювання, ння; II) натя́жка, ки.
Натянуто—приму́шено, напру́жено.
Натянутость—приму́шеність, ности; напру́женість, ности. **Натянутый**—приму́шений, напру́жений (Приму́шений у́смíх).
Наугад—навга́д, навмання́, навманяки́.
Наудалую—на ща́стя, навмання́, наосліп.
Наука—нау́ка, ки. **Научный**—науко́вий. **Научность**—науко́вість, вости.
Науськать — нацькува́ти, підцькува́ти, підшту́рити, підби́ти на що, призвести́ до чо́го.
Науськивание—цькува́ння, ння; під'ю́джування, ння; нацько́вування, ння; підбива́ння, ння; при́звід, воду (Це ти при́звід до всього́ да́єш).
Наутек—навтíки, навтíкача́.
Наушник—шепоти́нник, ка; шепту́н, на́; нау́шник, ка.
Наушничать — нашíптувати, нату́ркувати.
Наушничество—нату́ркування, ння; ше́поти, ів; на́шепти, тів.
Наущать—направля́ти, намовля́ти, наущáти.
Наущение—напра́ва, ви; намóва, ви; підмовля́ння, ння.
Нафталин—нафталíн, ну.
Нахал,-лка—наха́ба, би (общ. р.); наха́бник, ка; -ниця, ці; зухва́лець, льця; зухва́лка, ки. **Нахальный**—наха́бний. **Нахально**—наха́бно, пахра́пом.
Нахальничать—наха́бно, зухва́ло пово́дитися.
Нахальство—наха́бність, ности; наха́ба, би; на́храп, пу; зухва́льство, ства. **Нахальный**—наха́бний, зухва́лий, нала́зливий.
Нахватывать, нахватать—нахóплювати, наха́пувати, понахóплювати, нахапáти, нага́рбати, гра́бати.
Нахлебник—годова́нець, нця; столíвни́к, ка́; похлíбець, бця.
Нахлынуть—I) нари́нути; II) насу́нути (Нари́нуло води́ з мо́ря, весь день не спада́є. Мо́вчки насу́нули хма́ри і валя́гли́ навкруги́).
Находить, найти—I) находити, найти́, понаходити, знаходити, знайти́, познаходи́ти (Нігде́ не зна́йде собí ща́стя. Хоч ти зна́йдеш зру́сою косóю, та не зна́йдеш такóю красóю. На́йдуть ку́пою в ха́ту. Найшла́ бу́ря вітря́на); II) (находить, найти при обыске)—ви́трусити, витру́шувати, повитру́щувати.
Находиться—I) бу́ти, пробува́ти, перебува́ти, оберта́тися. **Находился в отсутствии**—був відсу́тній. **Находился неизвестно где**—невíдомо де оберта́вся, перебува́в, пробува́в. **Находился в отпуску**—був у відпýску. **Целое лето находился на даче**—все лíто пробува́в на да́чі. **Находится в ведении**—перебува́ти у вíданні, під орудою. **Находиться в полной зависимости**—залéжати пíлкóм вíд кóго. II) **находиться**—находи́тися; (иронич.)—нашвéндятися (Та вже-ж мої ні́женьки находи́лися, та вже-ж мої ру́ченьки наробилися).
Находка—на́хідка, ки; зна́хідка, ки; на́йда, ди (Ці гро́ші йому́ як на́хідка).
Находчивость—спри́тність, ности; зара́дливість вости. **Находчивый** — спри́тний, мети́кий, зара́дливий.
Находчик—знахíдник, ка.
Нахождение—I) знахóдження, ння; зна́хід, ходу; II) пробува́ння, ння; бу́тність, ности. **Местонахождение**—мíсце пробува́ння. **Во время нахождения на должности**—в бу́тність на поса́ді, коли́ був на поса́ді.
Нахозяйничать — нахазяйнува́ти, наго-сподарюва́ти.
Нахохотаться—нарегота́тися.
Нацедить — націди́ти, наточи́ти; (немного)—вточи́ти. **Нацеживать**—націжувати, нато́чувати. **Нацеженный**—націжений.
Нацеливать—цíлити, націлювати, націля́ти. **Нацелить**—націлити. **Нацелива-**

ние—націлювання, ння; націля́ння, ння.

Нация—на́ція, ії; на́рід, ро́ду; наро́д, ду. **Национальный**—національний, народній. **Национальный вопрос**—національне пита́ння, спра́ва. **Национальное меньшинство**—національна ме́ншість; (с о к р.)—нацмен.

Начало—I) поча́ток, тку; почи́н, ну; почи́нок, нку; за́чин, ну; розпоча́ток, тку. **Начала**—поча́тки. **Вначале**—споча́тку, напоча́тку; II) осно́ва, ви; гру́нт, ту; заса́да, ди; підста́ва, ви; III) поча́тки, пе́рші заса́ди (н а у к и). **Начальный**—початко́вий.

Начальник—нача́льник, ка; ста́рший, ого. **Начальник участка службы пути**—нача́льник дільни́ці слу́жби ко́лії. **Начальствующее лицо**—нача́льницька осо́ба. **Замечание начальствующего лица**—заува́ження нача́льницької осо́би. **Начальник станции**—нача́льник ста́нції. **Начальник службы тяги**—нача́льник слу́жби тя́ги. **Начальник коммерческой службы**—нача́льник комерці́йної слу́жби. **Начальник материальной службы**—нача́льник матері́яльної слу́жби. **Начальник отдела сборов**—нача́льник ві́дділу зборів. **Начальник мастерских**—нача́льник майсте́рень. **Начальник поезда**—нача́льник по́їзда. **Начальник отдела водоснабжения**—нача́льник ві́дділу водопоста́чання. **Начальник расчетного отдела**—нача́льник розрахунко́вого ві́дділу. **Начальник таксировочного отдела**—нача́льник таксува́льного ві́дділу. **Начальник почтово-телеграфного отдела**—нача́льник пошто́во-телегра́фної фі́лії. **Начальство**—нача́льство, ства; старши́ни, и́н. **Под начальством**—під зве́рхністю чиє́ю. **Начальствование**—начальникува́ння, ння. **Начальнический**—нача́льницький. **Начальствовать**—начальникува́ти, старшинува́ти.

Начать—поча́ти, зача́ти, розпоча́ти, ста́ти, взя́тися до чо́го, за що. **Начинать**—починя́ти, зачина́ти, розпочина́ти. **Начать речь**—зня́ти річ, розпоча́ти річ.

Начеканивать, начеканить—набива́ти, наби́ти.

Начерно—на чо́рно.

Начертание (о ч е р к и)—на́рис, су.

Начертывать, начертать—накре́слювати, накре́слити, наріcо́вувати, нарисува́ти, написувати, написа́ти. **Начертательный**—наріcо́вний, нарисови́й. **Начертательная геометрия**—наріcо́вна геоме́трія.

Начерчивать, начертить—наріcо́вувати, нарисува́ти; (ц и р к у л е м)—нацирклюва́ти.

Начет—нарахо́вання, ння; нарахува́ння, ння; нарахування, ння.

Начинание—I) почи́н, ну; починя́ння, ння; за́чин, ну; II) за́мір, ру.

Начинатель,-ница—починя́льник, ка; починя́льниця, ці. **Начинательный**—починя́льний.

Начисто—на́чисто, цілко́м. **Переписать начисто**—переписа́ти на́чисто. **Начисто отказать в просьбе**—цілко́м відмо́вити.

Начитанность—начи́таність, ности. **Начитанный**—начи́таний.

Начитаться—начита́тися, ви́читати.

Начитывать—I) начи́тувати кого́ (Н а ч и́ т у в а л и м о є п р і з в и щ е в с у́ д і); II) налічувати, нарахо́вувати, нарахо́вувати, начи́слювати на ко́го, що. **Начесть**—налічи́ти, нарахува́ти, начи́слити.

Наш—наш, ого; на́ський, ського. **Знай наших**—о́сь-то ми. **Наша взяла**—на́ше зве́рху.

Нашатырь—солом'я́к, ку́; салом'я́к, ку́. **Нашатырный**—солом'яко́вий, салом'яко́вий.

Нашествие—на́пад, ду; на́хід, ходу.

Нашивать, нашить (п л а т ь е)—нашива́ти. нашити: (м н о г о)—понашива́ти. **Нашить заплату**—нашити́ ла́тку, налата́ти.

Нашивка—нашива́ння, ння; наши́вка, ки. **Нашивной**—наши́ваний, нашивни́й.

Нашильник—наши́льник, ка.

Нащелочить—назоли́ти.

Наэкономить—наберегти́, прихова́ти, наекономити.

Наябедничать—наклепа́ти на ко́го, обмо́вити кого́.

Наяву—увіч, на яві.

Не—не, ні. **Не только, но и**—не то, а й; не то що, а й. **Виноват не только А, но и Б**—ви́нний не сам А, але́ й Б.

Неаккуратность—неспра́вність, ности; нерете́льність, ности; неакура́тність, ности. **Неаккуратный**—неспра́вний, нерете́льний, неакура́тний. **Не аккуратно**—неспра́вно, нерете́льно, неакура́тно.

Небезвыгодный—небезкори́сний. **Небезвигодно**—не без кори́сти.

Небезопасность—небезпе́чність, ности. **Небезопасный**—небезпе́чний **Небезопасно**—небезпе́чно.

Небезосновательность—небезпідста́вність, ности. **Небезосновательно**—небезпідста́вно.

Неблаговоспитанность—невиховані́сть, ности; зле вихова́ння, ння. **Неблагово-**

спитанный—невихований, недобре вихований, зле вихований.

Неблагодарность—невдячність, ности. **Неблагодарный** — невдячний, невдячливий. **Неблагодарная работа**—невдячна праця. **Неблагодарно**—невдячно.

Неблагонадежность—непевність, ности; неблагонадійність, ности. **Политическая неблагонадежность**—політична неблагонадійність. **Неблагонадежный** — непевний, неблагонадійний. **Неблагонадежно**—непевно, неблагонадійно.

Неблагопристойность — непристойність, ности; негожість, жости. **Неблагопристойный**—непристойний, негожий. **Неблагопристойно**—непристойно, негоже (Та й плакати менi не гоже. Негоже таке й говорити при людях).

Неблагоприятность — несприятливість, вости; неслушність, ности. **Неблагоприятный** (время)—несприятливий, неслушний (час); (ветер)—неходовий, противний.

Неблагоразумие—нерозсудність, ности; нерозважність, ности; нерозум, му. **Неблагоразумный** — нерозсудний, нерозважний. **Неблагоразумно** — нерозсудно, нерозважно (Нерозважна ти, голово, що ти робиш?).

Неблагосклонность—неласкавість, вости, неприхильність, ности. **Неблагосклонный**—неласкавий, неприхильний. **Неблагосклонно**—неласкаво, неприхильно.

Небный—піднебінний.

Небо—піднебіння, ння. **Мягкое небо**—вилочки, чок.

Небольшой — невеликий, невеличкий. **С небольшим пять лет**—п'ять років з чимсь, чимось. **Дело за небольшим стало**—діло за малим стало.

Небось—небійсь, так.

Небоязливость—безбоязність, ности; смiливість, вости. **Небоязливый**—небоязкий; небiй, боя (І небоя вовки їдять).

Небрежность—недбалість, лости; недбальство, ства (Пропав чоловiк своєю недбалiстю. Через твоє недбальство дожили сь до такого. П'яниця та недбалиця і день, і ніч п'є). **Небрежный**—недбалий, недбайливий, недбайлиця (общ. род). **Небрежно**—недбало, недбайливо.

Небывалый—I) (неопытный)—небувалий (Посилає молодого, небувалого). Отаке тепер настало, що ще й не бувало); II) (необычайный)—незвичайний.

Небывальщина, небылица—небилиця, ці (Небилиці ти розказуєш).

Небытие—небут, ту; небуття, тя (Усе пішло в небуття).

Небытность—небутність, ности; присутність, ности.

Неважность—неважність, ности; незначність, ности; дурниця, ці. **Неважный**—I) неважний, незначний; II) аби-який, яка, яке.

Невдалеке—недалеко, недалечко, неподалеку, невдалецi (Сказав-би словечко, та вовк недалечко. Недалеко села стояв млин).

Невдомек—невтямки, невдогад.

Неведение—невідомість мости; несвідомість, мости (Невідомість гріха не чинить).

Неведомо—невідомо. **Неведомый**—невідомий, незнаний, незнаємий.

Неведь—не знати.

Невежа—нечемний, ого; нечема, ми; негречний, ого. **Невежда**—неук, ка; невiглас, су; невідомець, мця; темний, ого.

Невежественный—темний, неук (Твої слова просто ту темну на добрий розум научають). **Невежество**—темнота, ти; неуцтво, цтва.

Невежливость—нечемність, ности. **Невежливый**—неввічливий, нечемний.

Невероятный — неймовірний, неподобний, нечуваний. **Невероятно**—неймовірно, нечувано.

Невесомость—неваговість, вости. **Невесомый**—неваговий.

Невеста—I) молода, дої; княгиня, ні; II) наречена, наречениця, ці.

Невестка—невістка, ки; синова, вої.

Невесть—не знати, невідомо.

Невещественность—нематеріяльність, ности; нереченість, ности. **Невещественный**—нематеріяльний, речевний.

Невзвидеть (света)—нестямити (Козак од радости нестямився, що князь виходить битись з ним).

Невзгода—пригода, ди; пригодонька, ки; злигодні, їв; лиха година (На козака пригодонька, козак зажурився). **Приключилась невзгода**—сталася пригода.

Невзирая—не вважаючи, не зважаючи. **Невзирая на неоднократные напоминания**—не вважаючи на неодноразові нагадування.

Невзначай—несподівано; (неожиданно)—зненацька, ненароком (Коли хто ненароком підходив близько, то здіймався та лас).

Невзнос—неплатіж, тежа; невиплата, ти.

Невзрачность—непоказність, ности; ми-

зе́рність, ности. **Невзрачный**—непоказни́й, непозирний, мизе́рний, ми́ршавий.

Невзыскательность—невига́дливість, вости; невимо́жність, ности; незабагли́вість, вости; про́стість, стости. **Невзыскательный**—невига́дливий, невимо́жний, незабагли́вий, про́стий.

Невидаль—ди́во, ва; дивови́на, ни. **Вот невидаль**—ото́ не ба́чили.

Невидимость—незри́мість, мости; невиди́мість, мости. **Невидимка**—неба́чний, невиди́мка, ки. **Невидимый**—незри́мий, невиди́мий. **Невидный**—непоказни́й, непозірний.

Невинность—неви́нність, ности; безви́нність, ности. **Невинный**—неви́нний, невинува́тий, безви́нний, безповинний, безневи́нний.

Невкусный — несмачни́й. **Невкусно** — несма́чно.

Невменяемость—I) неосу́дність, ности; II) непритомність, ности. **Невменяемый**—I) неосу́дний; II) (без сознания)—непритомний; (изступленный) — несамови́тий (Зроби́вся Турн несамови́тий).

Невместительный—немісткий, непаковни́й.

Невмешательство—невтруча́ння, ння.

Невнимание, невнимательность—I) неува́га, ги; неува́жність, ности; неува́жливість, вости до ко́го, чо́го; II) занедба́ння, ння чого́. **Невнимательный**—неува́жний, неува́жливий.

Невнятность—невира́зність, ности. **Невнятный**—невира́зний, нерозбірний. **Говорить невнятно**—невира́зно говори́ти, ми́мрити, хама́ркати, харама́ркати. **Невнятно**—невира́зно (Щось вона́ ще говори́ла йому́ та вже невира́зно, ни́шком).

Невозвратимый—неповоротни́й.

Невозделанный — необро́блений. **Невозделанно**—необро́блено.

Невозможность—неспромо́га, ги; неспромо́жність, ности; незмо́га, ги; несила, ли; неможли́вість, вости. **Нет возможности мне это сделать**—неспромо́га мені це зроби́ти. **Невозможный**—I) неможли́вий; II) неспромо́жний (Неспромо́жний ха́ти перейти). **Невозможный случай** — неможли́вий ви́падок. **Невозможно**—неможли́во, не вільно, не спо́сіб.

Неволить—нево́лити, си́лувати, приму́шувати, зму́шувати (Нево́лити ніко́го не мо́жна).

Невольник—невільник, ка; -ця, ці. **Невольнический**—невільницький, невільничий.

Неволя, невольничество—нево́ля, лі; нево́ленька, ки; при́мус, су; си́лування, ння; невільництво, цтва. **Невольный**—невільний. **Невольно**—ненаро́ком, з примусу (Ненаро́ком гля́нути на ко́го. З приму́су робити, зроби́ти що).

Невостребованный—непотре́буваний, нестре́буваний (вантаж).

Невпопад—не в лад, невлу́чно, не до ла́ду́, невгара́зд (Що не ска́же, що не зро́бить, та все й не до ладу́. Коли́ моє не вла́д, я з сво́їм наза́д).

Невредимый — непошко́джений, неушко́джений, ці́лий, ці́лісінький. **Вернулся невредимый**—ці́лий, ці́лісінький прийшо́в. **Невредимо**—без ушко́ди, без ушко́дження.

Невыгодность—незиско́вність, ности; некори́сність, ности. **Невыгода**—невиго́да, ди (Не так шко́да, як невиго́да). **Невыгодный**—незиско́вний, некори́сний, непожи́точний.

Невыносимость — нестерпу́чість, чости; незно́сність, ности. **Невыносимый**—нестерпу́чий, незно́сний.

Невыработанность—неви́робленість, ности. **Невыработанный**—неви́роблений.

Невыразимость — невимо́вність, ности; несказа́ність, ности.

Невыразимый — невимо́вний, несказа́нний. **Невыразимо**—невимо́вно, несказа́но.

Невыразительность — невира́зність, ности. **Невыразительный**—невира́зний.

Нега—не́стощі, щів; не́стіння, ння.

Негде—ні́где, ні́де, нема́-де́.

Негашеная известь—неперепа́лене ва́пно́.

Негласность—негла́сність, ности; неприло́дність, ности. **Негласный**—негла́сний, неприло́дний. **Негласно**—негла́сно, неприло́дно. **Негласный надзор**—негла́сний до́гляд.

Негодник—негі́дник, ка; леда́що, ща; ледащи́ця, ці; ла́нець, нця; ло́бур, ря. **Негодяй**—пога́нець, нця; паску́дник, ка.

Негодность—незда́тність, ности; нікче́мність, ности; непотрі́бність, ности. **Негодный**—негодя́щий, него́жий, незда́тний, непутя́щий, непотрі́бний, нікче́мний, пога́ний, паску́дний. **Негодное**—не́гідь, годи; непо́тріб, ребу; по́кидь, ди.

Негодование—обу́рення, ння; ре́мство, ства; ре́мствування, ння.

Негодовать—обу́рюватися, ре́мствувати.

Неграмотность—неписьме́нність, ности. **Ликвидировать украинскую неграмотность**—ліквідува́ти українську не-

письме́нність. **Неграмотный**—неписьме́нний. **Ликвидация безграмотности** (ликбез)—ліквіда́ція неписьме́нности (ликнеп). **Неграмотно**—неписьме́нно.

Недалекость—недале́кість, кости. **Недалекий**—I) недале́кий, неподале́кий; II) недо́умкуватий, недо́умок, благе́нький, плохе́нький. **Недалеко**—недале́ко, недале́чко.

Недальновидность — недалекогля́дність, ности; короткогля́дність, ности. **Недальновидный**—недалекогля́дний, короткогля́дний.

Недаром—недарма́, неда́ром, недаре́мне.

Недвижимость — нерухо́мість, мости; нерухо́ме ма́йно. **Недвижимый**—нерухо́мий. **Недвижный** — непору́шний. **Недвижимо, недвижно**—нерухо́мо, непору́шно.

Недействительность—недійсність, ности. **Недействительный**—недійсний.

Неделимость—неподільність, ности. **Неделимый**—неподільний. **Неделимое**—неділи́ме, неподільне.

Неделя—тиждень, жня. **Неделю проводить**—тижнюва́ти. **Через неделю**—че́рез ти́ждень, за ти́ждень (Че́рез ти́ждень молоди́ці корова́й мі́сили).

Недельный—непутя́щий, недодільний, не до ді́ла, не до ре́чи. **Недельный**—тижне́вий.

Недеятельность—недія́льність, ности; нечи́нність, ности. **Недеятельный**—недія́льний, нечи́нний.

Недобитый—недоби́ток, тка.

Недобор—недобі́р, бо́ру; недопла́та, ти.

Недоброжелатель—нези́чливець, вця; недобрози́чливець, вця. **Недоброжелательный**—незичли́вий, недобрози́чливий. **Недоброжелательство**—незичли́вість, вости; недобрози́чливість, вости.

Недобросовестность—несумлінність, ности; недобросо́вісність, ности; несо́вісність, ности. **Недобросовестный**—несумлінний, недобросо́вісний, несо́вісний.

Недоверие, недоверчивость—недові́рство, ства; недові́р'я, я; неймові́рність, ности. **Недоверчивый**—неймові́рний, недові́ркуватий, нові́рливий.

Недовес—недова́га, ги; непо́вна вага́.

Недовешивать, недовесить—недова́жувати, недова́жити.

Недовольство—незадово́леність, ности; ре́мство, ства. **Быть недовольным**—ре́мствувати. **Недовольный**—незадово́лений, певдово́лений.

Недогадливость—недога́дливість, вости.

Недогадливый—недога́дливий, нетямки́й.

Недодача—недода́ння, ння; недода́ча, чі.

Недоделка—недоро́блення, ння.

Недозревать, недозреть—недоспіва́ти, недоспі́ти.

Недозрелый—недоспі́лий.

Недоимка—недо́платка, ки; недо́плат, ту; недобі́р, бо́ру. **Недоимочный**—недоїмковий.

Недоимщик—недопла́тник, ка.

Недолговечность—недовговічність, ности. **Недолговечный**—недовговічний. **Недолговечно**—недовговічно.

Недолеток—недо́літок, тка.

Недолюбливать—недолюбля́ти, недолю́бювати, неполюбля́ти.

Недомерка, недомер—недомі́р, мі́ру.

Недомогание—неду́га, ги.

Недомогать — нездужа́ти, неду́жати (Конфедера́т пи́ний, нездужає вста́ти. Чоловік бі́льше ро́ку нездужає).

Недоплата—недо́плат, ту; недо́платка, ки.

Недополучить — недобра́ти, недовзя́ти, недоодержати, чого́.

Недоработка—недоро́блене, ого; недо́роб, бу.

Недоразумение — непорозумі́ння, ння. **Вышло недоразумение**—ста́лося непорозумі́ння.

Недород—недорі́д, ро́ду (Ста́вся недорі́д хлі́ба).

Недосмотр—недо́гляд, ду (Ста́лося це че́рез твій недо́гляд).

Недосмотреть — недоглядіти, недодивитися, чо́го.

Недоставать—бракува́ти, хибува́ти.

Недостаток—I) (отсутствие чего-либо)—недоста́ча, чі; недоста́ток, тку; неста́тки, ів; бра́к, ку; II) (дефект)—ва́да, ди; хи́ба, би; (у людей, животных)—ґа́нч, чу; кали́цтво, цтва.

Недостаточность—недоста́тність, ности; бра́к, ку; незамо́жність, ности. **Недостаточный**—недоста́тній, замали́й, незамо́жний. **Недостаточно**—недо́сить, недо́сталь.

Недостижимость—недося́жність, ности.

Недостижимый — недося́жний.

Недоступность — недосту́пність, ности; непристу́пність, ности. **Недоступный**—непристу́пний.

Недосуг—недозві́лля, лля; ні́кольство́, ства́ (За оци́м ні́кольство́м і про люде́й забу́в) **Недосужно**—ні́коли, нема́ коли, нема́ ча́су.

Недосыпа́ть, недосыпать — недосипа́ти, недоси́пати.

Недоуздок—обро́ть, ти; обро́тька, ки; недо́уздок, дка.
Недоумевать—I) нетя́мити, недомисля́тися; II) (колебаться)—вага́тися.
Недоумение—I) непе́вність, пости; су́мнів, ву; II) вага́ння, ння; непорозумі́ння, ння.
Недочет—недо́лік, ку; про́гріх, ху.
Недруг—во́рог, га; непри́ятель, ля. **Недружелюбный** — непри́язний (Прощай, світе, прощай, зе́мле, непри́язний кра́ю).
Недуг—неду́га, ги. **Недужный**—неду́гий, неду́жний.
Недуговать—нездужати.
Неестественность — неприро́дність, пости. **Неестественный** — неприро́дній, ненатура́льний.
Нежданный — несподіваний, нежда́ний, нега́даний. **Нежданно** — несподівано, нежда́но, нега́дано.
Нежелание—нехі́ть, ти; небажа́ння, ння (Він з нехіттю це ро́бить).
Нежели—ніж, аніж; ніж, як, над за (що, ко́го), од (чо́го) Лу́чче було́ дівчиною; ніж тепера́ молоди́цею. Кра́щий за те́бе. Над йо́го розумні́шого не ба́чив).
Нежение—пе́стування, ння; голу́блі́ння, ння; ніження, ння.
Неженка—пестю́н, на́; не́щений, мазу́н, на; мазу́нчик, ка; мазу́ха, хи; мазу́шка, ки.
Нежиться—ніжитися, пе́ститися, пе́стувати, голу́бити ко́го, що (До обі́ду ніжився в посте́лі. Чом не ро́биш діла, чого́ ніжишся? До́бре там пе́ститися, де піч велика та їсти варять).
Нежничать — пе́стуватися; (грубо)—панькатися з ким, чим, ніжитися (І день на тому́ прохо́див, що вони́ все пе́сту́валися).
Нежность—пе́стощі, ів; пестіння, ння; ні́жність, ности.
Нежный—ніжний, тендітний.
Незабвенный—незабу́тній, вікопо́мний.
Незаботливость—недба́лість, лости; недбайли́вість, вости. **Незаботливый**—недба́лий, недбайли́вий.
Незавидный — аби́-яки́й, сяки́й-таки́й. **Незавидно**—аби́-як, сяк-так.
Независимость—незале́жність, ности; непідле́глість, лости. **Независимый**—незале́жний, непідле́глий. **Независимость мысли**—незале́жність ду́мки.
Незадолго—незадо́вго, донеда́вно, пере́д.
Незаживающий—него́йний, него́їстий.
Незамедлительно—нега́йно, беззволо́чно, без зага́йки.
Незаменимость—незамі́нність, ности. **Незаменимый**—незамі́нний.
Незаметный—непомі́тний. **Незаметно**—непомі́тно.
Незапамятный—предковічний, споконві́чний. **С незапамятных времен**—з да́вних дове́н, з несказа́них дове́н, споконві́чно.
Незапятнанный—незаплямо́ваний (Незаплямо́вана репута́ція).
Незаслуженность—незаслу́женість, пости. **Незаслуженный**—незаслу́жений. **Незаслуженно**—незаслу́жено, не по заслу́зі, ні за́ що, ду́рно, безневи́нно.
Незатейливость—невига́дливість, вости; нехи́трість, рости; нему́дрість рости. **Незатейливый** — невига́дливий, нехи́трий, нему́дрий.
Нездоровится — нездужається, немо́жеться.
Нездоровость—нездоро́вість, вости.
Нездоровый—I) неду́жий, неду́жний, слаби́й; II) нездоро́вий, непого́жий. **Нездоровая (несвежая) вода**—непого́жа вода́.
Нездоровье—не́міч, мочи; неду́жність, ности (Я-б і роби́ла, та го́ре тяжке́; не́міч моя́ перешкодже́).
Незначительность—незна́чність, ности.
Незначительный—незначни́й. **Незначительно**—незна́чно, тро́хи, де́-що.
Незыблемо—непору́шно, непохи́тно, неохи́бно (Скелі стоя́ли непору́шно).
Незыблемость—непохи́тність, ности; непору́шність, ности. **Незыблемый**—непохи́тний, непохи́бний, непору́шний.
Неизбежно—неминýче.
Неизбежность—неминýчість, чости. **Неизбежный**—неминýчий (Бі́ду побачив неминýчу).
Неизведанный—недізнаний, незна́знаний, незбагне́ний.
Неизвестность—невідо́мість, мости; незна́ність, ности; бе́звість, ти. **Неизвестный**—невідо́мий, незна́ний, незві́сний. **Неизвестно**—невідо́мо, незві́сно. **Неизвестно где**—не зна́ти де; невідо́мо де. **Неизвестно сколько** — незві́сно скі́льки.
Неизгладимость—невитра́вність, ности. **Неизгладимый**—невитра́вний. **Это произвело на него неизгладимое впечатление**—це спра́вило на нього́ невитра́вне вражі́ння.
Неизлечимость—невидужливість, вости; невигойність, ности. **Неизлечимый**—неціли́мий, невидужливий, невигойний.
Неизменимость—незмінність, ности; неодмінність, пости.

Неизменность—незмі́нність, ности; неодмі́нність, ности. **Неизменный**—незмі́нний, неодмі́нний.

Неизмеримый—незмі́рний, неомі́рний.

Неизобразимый—несказа́нний, незмальо́ваний.

Неизсякаемый—невичерпа́нний, невичерпа́нний.

Неиз'яснимый—нез'ясне́ний, невия́сненний, несказа́нний.

Неимение—недоста́ча, чі; бра́к, ку. **За неимением**—че́рез брак, че́рез відсу́тність.

Неимоверный—неймові́рний, нечу́ваний.

Неимущий—незамо́жний, незасі́бний, недоста́тній (Незамо́жне селя́нство).

Неискренность—нещи́рість, рости. **Неискренный**—нещи́рий.

Неисправимость—непопра́вність, ности; безпора́дність, ности. **Неисправимый**—несправле́ний, непопра́вний, безпора́дний.

Неисправность—I) неспра́ва, ви; неспра́вка, ки; неспра́вність, ности (Посиди́ть він на ве́жі за свої́ неспра́вки); II) недба́льство, ства (Че́рез твоє́ недба́льство дожили́ся, що й їсти ні́чого) **Неисправный**—I) (человек)—неспра́вний; II) (предмет)—непала́годжений.

Неистовствовать—шаліти, скаженіти. **Неистовство**—шале́нство, ства; скаже́ність, ности; несамовитість, тости. **Неистовый**—шале́ний, скаже́нний, несамови́тий (Бі́гала як-би шале́на. П'я́ний чоловік рівня́ється до шале́ного пса). **Неистово**—шале́но, скаже́но, несамови́то.

Неистощимый—невиснажний, невичерпний, неперебра́ний.

Неисчерпаемость—невичерпність, ности. **Неисчерпаемый**—невичерпаний, невичерпний.

Неисчислимость—незліче́нність, ности; незчисле́нність, ности. **Неисчисленный**—незлі́чний, незчисле́нний.

Нейтралитет—нейтралите́т, ту. **Нейтральный**—нейтра́льний (Нейтра́льні держа́ви. Нейтра́льні ро́зчини).

Неказистый—непоказни́й, неповидний (Непоказни́й з ви́ду чоловік).

Некогда (нет времени)—ніколи, нема́ коли́, нема́ ча́су; (когда-то)—коли́сь. **Бывший некогда**—коли́шній, я, е.

Некоторый—I) яки́йсь; II) де́-який, де́котрий.

Некрасивый—нега́рний, него́жий, пога́ний.

Некролог—некроло́г, гу.

Некстати—не до-ре́чи, не до-ла́ду.

Некуда—ніку́ди, нема́ куди́, ні́где, нема́-де.

Неладный—нега́рний, недо́брий, зли́й. **Неладно**—негара́зд, зле (Ой нагара́зд запорі́жці, негара́зд вчини́ли).

Неловкость—(неудобство)—невигода, ди; незру́чність, ности; (мешковатость)—незгра́бність, ности; (неловк. полож.)—ніяковість, вости. **Неловкость в работе**—незру́чність, ности; незгра́бність, ности. **Неловкость при разговоре**—ніяковість. **Неловкий** (неудобный)—незру́чний, невигідний; (относительно быстроты)—неспри́тний, незгра́бний, ніяковий, вайлува́тий. **Неловко**—ніяково, ніякось (Тому́ й зо́всім ніяково ста́ло).

Нельзя—не мо́жна, не ві́льно. **Как нельзя лучше, хуже, более**—як-найкра́ще, як-найгі́рше, як-найбі́льше. **До нельзя**—до кінця́, до кра́ю, до оста́нку, че́рез край, зана́дто. **Терпел до нельзя**—терпі́в до оста́нку.

Немало—нема́ло, чима́ло.

Немаловажный—немаловажний, значни́й.

Немалый, -ло—чима́лий, чима́ло.

Немедленный—нега́йний, незага́йний. **Предлагаю вам немедленно**—пропо́ную вам нега́йно. **Немедленно представьте сметные исчисления**—нега́йно пода́йте конторі́сні обраху́нки. **Немедленно, немедля**—нега́йно, не га́ючись, незаба́вом, неба́вом.

Немилосердие—немилосе́рдість, дости; немилосе́рдя, дя. **Немилосердный**—немилосе́рдий. **Немилосердно**—немилосе́рдно (се́рдо).

Немилость—неми́лість, лости; нела́ска, ки.

Неминуемость—неминучість, чости. **Неминуемый**—неминучий. **Неминуемо**—неминуче.

Немного, немножечко, немножко—небага́то, небага́тько, небагате́нько, тро́хи, тро́шки, трі́шечки, кри́шку, кри́шечку; (немногие)—ма́ло хто. **Немного спустя**—тро́хи зго́дом, незаба́ром пі́сля, невдо́взі. **Понемногу, понемножечку**—потро́хи, потро́шку. **В немногих словах**—кількома́ слова́ми. **Не многие понимали его**—ма́ло хто розумі́в його́. **Для немногих**—для небагатьо́х; **немногим**—небагатьо́м, ма́ло кому́.

Немочь (гл.)—нездужати, слабувати, хорува́ти на що (натиф, дифтери́т).

Немочь (сущ.)—не́міч, мочи; сла́бість, бости; хоро́ба, би. **Немощный**—I) слаби́й, немічни́й; II) неду́жий, безси́лий (Неду́жий ха́ти перейти́).

Немыслимый—неможли́вий, немисли́мий, незмисле́ний. **Немыслимо**—неможли́во. **Немыслимо это сделать**—це неможли́во зроби́ти.

Ненавидеть—нена́видіти, джу, диш.

Ненавистник—нена́видник, ка; нена́видець, дця (Тако́го нена́видника люде́й мені́ ще й ба́чити не дово́дилось). **Ненавистный**—нена́висний, нена́видний. **Ненавистливый**—нена́висний (Зоста́лось ті́льки нена́висне життя́).

Ненадежный—I) кво́лий, хи́рний; II) непе́вний, ненаді́йний. **Ненадежный человек**—непе́вна, ненаді́йна люди́на.

Ненадлежащий—ненале́жний.

Ненадобно, не надо—це тре́ба, непотрі́бно.

Ненадобность—непотрі́бність, ности. **Ненадобный**—непотрі́бний, безпотрі́бний.

Ненадолго—ненадо́вго.

Ненаказанно—безка́рно.

Ненаказуемость—безка́рність, ности. **Ненаказуемый**—безка́рний.

Ненамеренно—ненавми́сне, ненаро́ком, без на́міру.

Ненапрасный—недаре́мний.

Ненарушимый—непору́шний. **Ненарушимо**—непору́шно. **Ненарушимый союз**—непору́шна спі́лка.

Ненастье—него́да, ди; него́диця, ці; сльота́, ти́. **Началось ненастье**—засльоти́лося, занепого́дилося. **Ненастный**—него́дяний, сльота́вий, слі́тний.

Ненасытимость, ненасытность — неси́тство, ства; нана́їсність, ности; ненаже́рливість, вости; ненаже́рність, ности.

Ненасытный, ненасытимый — неси́тий, нена́ситний, невсити́мий, нена́їсний, ненаже́ра, ри; ненаже́рливий, ненаже́рний.

Необдуманность—необмірко́ваність, ности; нерозва́жність, ности. **Необдуманный**—необмірко́ваний, нерозва́жний. **Необдуманно** — необмірко́вано, нерозва́жно.

Необитаемый — безлю́дний, незалю́днений, незасе́лений.

Необозримость—неогля́дність, ности; неозо́рність, ности; неося́жність, ности.

Необозримый—неогля́дний, неозо́рний.

Необоснованность—неугрунто́ваність, ности.

Необразованность—неосві́ченість, ности. **Необразованный**—неосві́чений.

Необузданность—нестри́маність, ности; невпи́нність, ности. **Необузданный**—нестри́маний, невпи́нний. **Необузданно**—нестри́мано, невпи́нно.

Необусловленный—необумо́влений, необста́влений умо́вами.

Необходимость—потре́ба, би; коне́чність, ности. **Необходимый**—I) потрі́бний, коне́чний; II) неодмі́нний. **Считать необходимым**—уважа́ти за потрі́бне, уважа́ти за коне́чну річ. **Необходимо**—I) тре́ба, потрі́бно; II) ко́нче, доко́нче, коне́чне. **Необходимо доставить сведения**—тре́ба, потрі́бно пода́ти відо́мості.

Необ'емлемый, необ'ятный—необся́жний, незмі́рний, незміри́мий.

Необ'яснимость—неви́ясненість, ности; незрозумі́лість, лости; незрозуміли́вість, вости; нез'ясо́ваність, ности. **Необ'яснимый**—незрозумі́ливий, невия́снений, незрозумі́лий, нез'ясне́ний.

Необыкновенность—незвича́йність, ности; надзвича́йність, ности. **Необыкновенный**—незвича́йний, надзвича́йний. **Необыкновенно**—надзвича́йно, незвича́йно (Ста́лося щось надзвича́йне, дико́винне-таке́, чого́ ніко́ли не бува́є. Яка́сь незвича́йна смі́ливість і духо́ва міць).

Необязательно—необов'язко́во. **Необязательный**—необов'я́зковий. **Необязанный**—незобов'я́заний.

Неограниченность—необме́женість, ности. **Неограниченный**—необме́жений, необмежо́ваний.

Неодобрение—до́кір, ко́ру; нага́на, ни. **Неодобрительный**—докі́рливий, нага́нливий. **Неодобрительный отзыв**—нага́нливий ві́дзив. **Неодобрительное поведение**—дога́нливе пово́дження.

Неодолимый—неперемо́жний, необо́рний (Неперемо́жна си́ла тягла́ мене́ до пра́ці). **Непреодолимо**—неперемо́жно, необо́рно.

Неоднократный—неодноразо́вий, кількакра́тній.

Неодушевленный—безду́хий, неживи́й.

Неожиданность—несподі́ваність, ности; несподі́ванка, ки. **Неожиданный**—I) несподі́ваний, нега́даний, на́пра́сний, на́глий (Несподі́ване ли́хо ско́їлось. Уме́р на́глою сме́ртю). **Неожиданно**—несподі́вано, нега́дано, знена́цька, неспога́дано.

Неопомниться—несчу́тися, нестя́митися, несхамену́тися.

Неопределенность — I) неви́значеність, ности; неозна́ченість, ности; II) (в отношении между людьми)—непе́вність, ности; невира́зність, ности (Невира́зність почуття́). **Неопределенный** — неви́значений, неви-

ра́зний, неозна́чений. **Неопределенная сумма**—невизначена су́ма (Непе́вний чоловік. Невира́зна політика, відно́сини). **Неопределенно**—неозна́чно, непе́вно, невизначно. **Неопределенное наклонение**—дієйме́нник, інфіні́тив.

Неопровержимость—незла́мність, ности; непору́шність, ности; беззаперече́ність, ности. **Неопровержимость фактов**—незла́мність фа́ктів. **Неопровержимый**—незла́мний, непору́шний. **Неопровержимо**—беззапере́чно.

Неопрятность—неоха́йність, ности; нече́пурність, ности. **Неопрятный**—неоха́йний, нечепурни́й.

Неопытность—недосві́дченість, ности. **Неопытный**—недосві́дчений (Молода́ недосві́дчена люди́на).

Неорганический—неорганічний.

Неосмотрительность—необа́чність, ности. **Неосмотрительно**—необа́чно (Живе́ хто в сві́ті необа́чно, тому́ ні́где не бу́де сма́чно). **Неосмотрительный**—необа́чний (Необа́чна го́лово, від'їжджа́єш в дале́ку доро́гу без потрі́бного запа́су).

Неосновательность—безпідста́вність, ности; негрунто́вність, ности. **Неосновательный**—безпідста́вний, недола́дній, безосно́вний, негрунто́вний. **Неосновательно**—безпідста́вно, недола́дньо, безосно́вно, негрунто́вно.

Неосторожный—необере́жний, небере́жний (Вода́ вхопи́ла чо́вен з необере́жним ді́дом). **Неосторожно**—необере́жно, небере́жно.

Неосуществимость—нездійсни́мість, мости; нездійсне́ність, ности. **Неосуществимый**—нездійсне́ний, нездійсни́мий (Це про́ект нездійсни́мий).

Неотвратимость—немину́чість, чости. **Неотвратимый**—немину́чий, невідворо́тний (Біду́ поба́чив неминучу).

Неоткуда—ні́відкіля́, нема́ зві́дки. **Мне неоткуда ждать помощи**—мені нема́є зві́дки (ні́відкіля́) чека́ти, сподіва́тись допомо́ги, на допомо́гу.

Неотложность—невідкла́дність, ности; нага́льність, ности; пи́льність, ности. **Неотложный**—невідкла́дний, нага́льний, пи́льний, нега́йний. **Неотложное дело**—нага́льна, пи́льна спра́ва. **Экстренная, спешная бумага**—нега́йний папі́р, нега́йне листува́ння.

Неот'емлемый—невідійманий, неодніманий, невідбі́рний, невідби́раний. **Неот'емлемое право**—невідійма́не, невідбі́рне пра́во.

Неохота—не́хіть, оти; неохо́та, ти. **Неохотно**—неохо́че, зне́хотя.

Неощутительный—невідчу́ваний, непомі́тний.

Непарный—непари́стий (Непари́сті воли́, ко́ні, чо́боти).

Непартийный—непартійний.

Непереводимый (выражение)—неперекладни́й, не до пере́кладу.

Неплавкий—нетопки́й.

Неплатеж—неплатіж, жу; непла́та, ти; неви́плат, ту.

Неплательщик—неплатільник, ка; непла́тник, ка.

Неплодие—неплі́дність, ности; неродо́чість, чости. **Неплодный** (о живых существах)—неплі́дний, я́ловий; (о неживых)—неплодю́чий, неродю́чий (Неродю́ча земля́). **Неплодородный**—неродю́чий, я́ловий.

Неплотный—нещільний. **Неплотно**—нещільно, на-бслаб.

Непобедимый—неперемо́жний, непобо́рний (На чолі революції ста́ла неперемо́жна робітни́ча кла́са).

Неповинный—неви́нний, безневи́нний, неповви́нний.

Неповиновение—не́слух, ху; неслухня́ність, ности; неслухня́нство, ства.

Неповоротливый—неповоротни́й, неповоро́ткий, незгра́бний, немото́рний, міхува́тий, лома́куватий, вайлува́тий (Незгра́бний як віл до каре́ти).

Непогода—негода, ди; непого́да, ди.

Неподалеку—недале́ко.

Неподатливость—непідда́тливість, вости; несхи́льність, ности; непокі́рність, ности. **Неподатливый**—непідда́тливий, непокі́рний, несхи́льний; (физич. отнош.)—жи́лавий, верткий.

Неподвижность—нерухо́мість, мости; непору́шність, ности. **Неподвижный**—нерухо́мий, непору́шний. **Неподвижно**—нерухо́мо, непору́шно; (о людях)—стоя́ти нерухо́мо; (о скалах, камнях, домах)—стоя́ти нерухо́мо; (о деревьях)—стоя́ти непору́шно (Непору́шно стоя́ть дере́ва, загорнені в сутінь).

Неподдельность—щи́рість, рости; нефальши́вість, вости; непідро́бленість, ности. **Неподдельный**—щи́рий, нефальши́вий, непідро́блений, щи́росний. **Неподдельное золото**—щи́ре зо́лото. **Неподдельный смех**—непідро́блений, щи́рий сміх.

Неподкупность—непідку́пність, ности. **Неподкупная честность**—непідку́пна че́сність. **Неподкупный**—непідку́пний.

Неподходящий—непідхо́жий; (неудоб-

ний)—незру́чний, несхі́дний. **Неподходящая цена**—несхі́дна ці́на.

Непозволительность—него́жість, жости; недозво́лепість, пости. **Непозволительный**—него́жий, недозво́лений, невільний. **Непозволительное поведение**—него́же, недозво́лене пово́дження. **Непозволительно**—недозво́лено, невільно.

Непоколебимость—непохи́тність, ности. **Непоколебимый**—непохи́тний, непору́шний.

Непомерность—на́дмір, ру; надмі́рність, ности. **Непомерный**—надмі́рний, непомі́рний. **Непомерно**—надмі́ру, надмі́рно. **Непомерно работать**—працюва́ти над мі́ру.

Непонятливость—нетяму́чість, чости. **Непонятливый**—нетямки́й, нетяму́чий, нетяму́щий. **Непонятность**—незрозумі́лість, лости. **Непонятный**—незрозумі́лий. **Непонятно**—незрозумі́ло.

Непорядок—не́лад, ду; непоря́док, дку; безла́ддя, дця; гармі́дер, ру. **Непорядочный**—непутя́щий, непоря́дний.

Непоседа—непосидю́чий, непосидя́чка, ки.

Непосильный—надси́льний. **Непосильно**—над си́лу. **Непосильная работа**—пра́ця над си́лу, не під си́лу.

Непоследовательность—непослідо́вність, ности. **Непоследовательный**—непослідо́вний.

Непослушание—непо́слух, ху; непослу́шество, ства; неслухня́нство, ства.

Непосредственность—безпосере́дність, ности; про́стість, тости; проста́та, ти. **Непосредственный**—безпосере́дній, про́стий. **Непосредственно**—безпосере́дньо, про́сто. **Непосредственная связь**—безпосере́дній зв'язо́к.

Непостоянный—неста́лий, непости́йний, нестанівки́й. **Непостоянство**—неста́лість, лости; непости́йність, ности.

Неправда—непра́вда, ди.

Неправдивость—неправди́вість, вости; криводу́шність, ности. **Неправдивый**—неправди́вий, криводу́шний. **Неправдиво**—неправди́во, криводу́шно.

Неправдоподобный—неймові́рність, ности, неправди́вість, вости.

Неправильный—непра́вильный, хи́бний, невірний.

Неправосудие—крово́суд, ду.

Неправота—непра́вість, вости; неправота́, ти.

Неправый—кри́вдний, несправедли́вий (Для ме́не це кри́вдна ума́ва).

Непредвиденный—непередба́чений. **Непредвиденные расходы**—непередба́чені видатки, витрати.

Непредусмотрительный—непередба́чливий, необа́чний.

Непреклонный—незло́мний, непохи́тний. **Непреклонная воля**—непохи́тна во́ля.

Непреложный, непременный—незмі́нний, коне́чний. **Непреложный закон природы**—незмінний зако́н приро́ди. **Непреложно**—незмінно, неодмінно, коне́чно.

Непреодолимость—неперемо́жність, ности. **Непреодолимый**—неперемо́жний, **Непреодолимо**—неперемо́жно.

Непрерывный—безперестанний, безупинний, безуга́вний; невпинний. **Непрерывно**—безперестанно, безуга́вно, невпинно, без пере́рви, без переста́нку, безупи́ну. **Непрерывно говорить**—безперестанку бала́кати. **Непрерывно говорить речь**—промовля́ти без пере́рви, неперериваючи.

Неприветливый—непривітний (Непривітно гля́нули на нас старі, обдерті стіни).

Непривычка—незви́чка, чки. **Непривычный**—незви́чний, непризвича́єний (Непризвича́єний до цього ді́ла).

Непривлекательный—неприна́дний.

Непригодный—негоди́ящий, неприда́тний (Неприда́тний ні до чо́го).

Непригожий—нега́рний, него́жий (Него́жа це для пи́тя́ вода́). **Непригоже**—него́же, не годи́ться (Та й пла́кати мені́ него́же).

Неприкосновенность—I) незайманість, ности; недоторка́льність, ности; недото́рканість, ности; непору́шність, ности; II) непричетність, ности до чо́го. **Неприкосновенный**—I) незайманий, недото́рканий, непору́шний; II) непричетний до чо́го. **Неприкосновенный запас**—незайманий, непору́шний запас. **Неприкосновенность личности**—недоторка́льність особи. **Неприкосновенный до этого дела**—непричетний до цієї спра́ви.

Неприличие—непристо́йність, ности; незвича́йність, ности. **Неприличный**—непристо́йний, незвича́йний, неподо́бний (Ніхто́ про йо́го не ска́же незвича́йного сло́ва). **Неприлично**—непристо́йно, незвича́йно, не слід, неподоба, не ли́чить; (невежливо)—не гре́чно.

Непримиримость—непримире́нність, ности. **Непримиримый**—непримире́нний, непримири́мий. **Непримиримо**—непримире́нно, непримири́мо.

Непринужденность—невимушеність, ности. **Непринужденный**—незнево́лений, неви́мушений. **Непринужденно**—неви́мушено; (без принуждения)—без при́мусу. **Непринужденно болтать**—неви́мушено бала́кати, гомоні́ти.

Непристойный — непристо́йний, негре́чний.

Неприступность—непристу́пність, ности. **Неприступный**—непристу́пний, недосту́пний (Непристу́пні го́ри).

Неприхотливость — неприки́дливість, вости; неу́даність, ности; щи́рість, рости. **Неприхотливый**—щи́рий, неу́даний, неприки́дливий. **Неприхотливо**—щи́ро, неприки́дливо.

Неприязненность—непри́язність, ности; воро́жість, жости. **Неприязненный**—непри́язний, воро́жий. **Неприязненно**—непри́язно, воро́же.

Неприязнь—непри́язнь, ни; ворогува́ння, ння.

Неприятель—во́рог, га; враг, га́; непри́ятель, ля. **Неприятельский**—воро́жий, вра́жий, непри́ятельський.

Неприятность — неприе́мність, ности; при́крість, рости. **Неприятный**—непри́ємний, при́крий, нелюбий (Мені довело́сь вести́ при́кру розмо́ву).

Непроводник—непровідни́к, ка́.

Непроглядный—безпросвітній, я, е. **Непроглядная жизнь**—безпросвітнє життя.

Непродолжительность — недовготрива́лість, лости; малопротя́гливість, вости; малопротя́жність, ности. **Непродолжительный**—недо́вгий, недовготрива́лий, малопротя́гливий, недовгоча́сний, коро́ткий. **В непродолжительном времени**—незаба́ром, небавом.

Непроездный—непроїзни́й (двір).

Непроизвольность — мимові́льність, ности. **Непроизвольный** — мимові́льний, нев'і́льний. **Непроизвольный поступок**—мимові́льний вчи́нок. **Непроизвольно**—мимово́лі, несамохі́ть.

Непроизводительность — непродукти́вність, ности. **Непроизводительный**—непродуктивний, ма́рний. **Непроизводительно**—непродукти́вно, ма́рно. **Непроизводительная трата времени**—непродукти́вна витра́та ча́су, марнува́ння ча́су.

Непролазный—непрола́зний.

Непромокаемый—непромокни́й, непромока́льний.

Непроницаемость—непрони́кливість, вости; непропуска́льність, ности. **Непроницаемый**—непрони́кливий, непропуска́льний.

Непроходимость—непрохі́дність, ности. **Непроходимый**—непрохі́дний, непрола́зний. **Непроходимый лес**—непрохі́дний ліс. **Непроходимая грязь**—непрола́зне боло́то, тванюка. **Непроходимая глупость**—непролазна дурни́ця.

Непростительность — невиба́чність, ности; непроще́нність, ности. **Непростительный**—невиба́чний, непрощенний (Гріх непроще́нний).

Неравенство—нерівність, ности; нерівня, ні.

Неравно—а коли́, а як, а мо́же, а ну, а що як. **Неравно будет**—а що́ як бу́де.

Неравный—нерівний.

Неравносторонний—нерівнобічний.

Нерадение—недба́льство, ства. **Нерадетельный**—недба́йливий.

Нерадивец, -вица—недба́лець, льця; недба́лиця, ці. **Нерадивый** — недба́лий, леда́чий.

Нерадивость—недба́лість, лости (Чере́з твою́ недба́лість оста́нньої коня́ки позбу́демось).

Неразборчивость—I) нерозбі́рність, ности, нечи́ткість, кости; II) неразбо́рливість, вости. **Неразборчивый**—I) нерозбі́рний, невира́зний, нечи́ткий; II) невередли́вий, невига́дливий, непримхли́вий (Непримхли́вий до стра́ви).

Неразвитость — нерозви́неність, ности. **Неразвитой**—нерозви́нений.

Неразговорчивый—неговірки́й, небалаку́чий, маломо́вний.

Нераздельность — неподі́льність, ности. **Нераздельный**—неподі́льний.

Неразлучность — нерозлу́чність, ности. **Неразлучный**—нерозлу́чний.

Неразменный—нерозмінний.

Неразумие—неро́зум, му; не́тям, му. **Неразумный** — нерозумний; (грубо)—дурни́й.

Неразрывный—нерозри́вний.

Нерассудительность — нерозсу́дливість, вости; нерозва́жність, ности. **Нерассудительный**—нерозсу́дливий, нерозва́жний. **Нерассудливо**—нерозсу́дливо, нерозва́жно.

Нерасположение—неприхи́льність, ности. **Нерасположенный**—неприхи́льний, незичли́вий, недобрози́чливий.

Нерасчетливость—безраху́бність, ности; неоща́дність, ности. **Нерасчетливый**—безраху́бний, неоща́дний, неоща́дливий.

Нерачительный—недба́йливий, нерете́льний.

Нерв—не́рв, ва. **Нервность**—не́рвність, ности. **Нервический, нервный**—нерво́вий (Нерво́ва люди́на. Нерво́вий вік).

Нередко—часте́нько, незрі́дка.

Нерешимость, нерешительность — вага́ння, ння; незва́жність, ности: незва́жливість, вости. **Быть в нерешительности**—вага́тися. **Нерешительный** — незва́жний, розга́дливий, розга́дько, ка.

Неровность—нерівність, ности. **Неровный**—нерівний.

Неровня—нерівня, ні (Відчепися ти від мене, я тобі нерівня).

Несбыточность—незбутність, ности. **Несбыточный**—незбутний, химерний, неможливий.

Несвойственность — невластивість, вости. **Несвойственный**—невластивий.

Несгибаемый—негнучкий.

Несговорчивый—незговірливий; (переносно)—крутий, незгідливий (Крутий на розмову. Крутий чоловік, ні до чого з ним не доб'єшся).

Несклоняемость—невідмінність, ности. **Несклоняемый**—невідмінний (Невідмінні частини мови).

Несколько—кілька, скільки, скілька, декільки, трохи (Пройшли кілька кроків).

Неслыханность—нечуваність, ности. **Неслыханный**—нечуваний. **Неслыханно**—нечувано.

Неслышный—нечутний.

Несменяемость—незмінність, ности. **Несменяемый**—незмінний.

Несметный—незліченний, несчислений, несчисленний. **Несметно**—незліченно, незліченно. **Несчисленно**—без ліку, безліч.

Несмотря на—не вважаючи на... **Несмотря на неоднократные напоминания**—не вважаючи на кількаразове нагадування. **Несмотря на то, что**—не вважаючи на те, що.

Несоблюдение—недодержання, ння.

Несовершенство—неудосконаленість, ности; недоконаність, ности. **Несовершенно**—нецілковито, неудосконалено. **Несовершеннолетие**—недолітство, ства; недолітність, ности; недоросліть, лости. **Несовершеннолетний**—недолітній, неповнолітній, недоросліий, недоліток, тка.

Несовместность—несумісність, ности; незгідність, ности; суперечність, ности. **Несовместный, несовместимый** — несумісний, незгідний, суперечний.

Несогласие—незгода, ди; нелагода, ди; незлагода, ли (Згода будує, незгода руйнує). **Несогласный**—незгідний, нелагідний; (о музыке)—різноголосий. **Несогласно** — незгідно, нелад но, різноголосо, не в лад, не до ладу.

Несоизмеримость — непомірність, ности. **Несоизмеримый**—непомірний. **Несоизмеримо большой**—непомірно великий.

Несокрушимый—незломний. **Несокрушимо**—незломно.

Несомненно—без сумніву. **Несомненный, несомнительный**—нехибний, несумнівний.

Несообразительность—нетямучість, чости; нетямкість, кости; невторопність, ности. **Несообразительный** — нетямучий, нетямкий, невторопний. **Несообразный** — неподібний, недоладний (Зовсім недоладні речі чули про це).

Несоответственность — невідповідність, ности. **Несоответственный**—невідповідний. **Несоответственно**—невідповідно.

Несоразмерность — непомірність, ности. **Несоразмерный**—непомірний.

Несостоятельность—неспромога, ги; неспроможність, ности; нестаток, тку. **Несостоятельный**—неспроможний. **Несостоятельный хозяин**—неспроможний господар. **Несостоятельный должник**—неплатіжний позичальник.

Неспособность (к чему-либо) — нездатність, ности; нездібність, ности; (слабость) — нездольність, ности. **Неспособный** (к чему)—нездатний до чого, нездібний, нездольний (що зробити), безкебетний, недотепа, пи. **Неспособный к музыке** — нездібний до музики.

Несправедливость—неправдивість, вости; несправедливість, вости; неправда, ди. **Несправедливый** — неправдивий, несправедливий.

Несравненность—непорівняність, ности; незрівняність, ности. **Несравненный**—незрівняний. **Несравненно**—незрівняно, без порівняння.

Нестерпимый—нестерпучий, нестерпний. **Нестерпимо**—нестерпуче, нестерпно.

Нести, носить—I) нести, носити; II) одбувати. **Нести повинность**—одбувати повинність. **Нести высоко себя**—пишатися, високо нестися, заноситися, величатися (Чи ти багатий, чи гордувати, чи високо несешся); (вульг.) — кирпу гнути, високо літати. **Несется молва, слух**—чутка йде. **Он все свое несет**—він своє торочить, провадить.

Несуразность—нісенітниця, ці; нісенітність, ности. **Несуразный**—нісенітний.

Несущественный—неістотний, несутній.

Несходность, несходство — несхожість, жости; неподібність, ности. **Несходный**—несхожий, неподібний. **Несходно**—несхоже, неподібно.

Несчастье—нещастя, стя; недоля, лі; безщастя, стя; безталання, ння; пригода, ди; причина, ни; халепа, пи. **Несчастливый**—нещасливий. **Несчастный**—нещасний, безщасний, бездольний, безталанний, бідолашний, бідолаха, хи (Ой я нещасний, що маю дів-

ти. Бездо́льні годи́ни. А ти, моя́ Украї́но, безтала́нна вдо́во, я до те́бе літа́тиму...).

Нет—1) нема́, немає́, бі́гма, ка́тма. **На нет сошел**—звівся, перевівся ні на́що, зві́вся на нівець (Господа́рство на нівець зведо́сь).

Нетерпеливость—нетерпли́вість, вости; нетерпля́чість, чости; нетерпля́чка, чки (З вели́кої нетерпля́чки дивйлася вона́ на дале́кі гаї). **Нетерпеливый**—нетерпля́чий, нетерпу́чий, нетерпли́вий. **Нетерпеливо**—нетерпля́че, нетерпли́во.

Нетерпимость—нете́рпність, ности. **Религіозная нетерпимость**—релігійна нете́рпність.

Не только—не тільки, не то́ що (Не то́ що на селі́, а в мі́сті цього́ не зна́йдеш).

Нетождественный—нетото́жній.

Неточный — нето́чний; (неподробный)—недокла́дний. **Неточно**—нето́чно, недокла́дно.

Нетронутый—незаче́плений, незайманий, непоча́тий, непору́шений, ціли́нний. **Нетронутая степь**—ціли́на. **Нетронутый вопрос**—непору́шене пита́ння.

Нетто—не́тто.

Неуважение—непова́га, ги; знева́га, ги. **Оказать, оказывать неуважение**—зневажа́ти, зневагу́ да́ти (Свою́ не́нависть зневажа́є, з двора́ вига́няє). **Неуважительный** — зневажний, зневажливий, невважливий, невартий ува́ги. **Неуважительные причины**—невважливі причи́ни. **Неуважительное отношение**—зневажливе відно́шення. **Неуважительно**—зневажено, зневажливо.

Неувязка—незвязо́к, зку; незв'я́зка, зки.

Неудача—невда́ча, чі; неталáн, ну; недо́ля, лі. **Неудачник**—нездатник, ка; невда́лиця, ці.

Неудержимый—невпи́нний, нестри́мний.

Неудобность—незру́чність, ности; невигідність, ности. **Неудобный**—невигідний, незру́чний. **Неудобная земля**—негодяща земля́.

Неудобоваримый—нестравни́й.

Неудобство—невигода, ди; невгіддя, ддя; незру́чність, ности.

Неудовлетворение—недогода, ди; незадоволення, ння. **Неудовлетворительный**—недостатній, незадовольня́ючий.

Неудовольствие — незадоволення, ння. **Высказывать неудовольствие по поводу чего**—висло́влювати незадоволення з чо́го, з приводу чо́го.

Неужели, неужто—хіба́, невже́, невже́ж; чи вже, чи тож. **Неужели видел?**—невже́ ба́чив? **Неужели ты это сделаешь?**—невже́ж ти це зро́биш? **Неужто так**—чи тож так.

Неуживчивость—невжи́вчивість, вости; незла́годність, ности. **Неуживчивый**—незла́гідний, невжи́вчивий.

Неуклонность—несхи́бність, ности; неухи́льність, ности. **Неуклонный**—несхи́бний, непохи́бний, неухи́льний. **Неуклончивый**—неухи́льний. **Неуклонно**—несхи́бно, непохи́бно, неухи́льно. **Предлагаю к неуклонному исполнению**—пропону́ю неухи́льно ви́конати, пропону́ю до неухи́льного викона́ння.

Неуклюжесть—незгра́бність, ности; несприти́ність, ности. **Неуклюжий**—незгра́ба, би; незгра́бний, несприти́ний.

Неукоснительность—незага́йність, ности.

Неуловимый—невловле́нний.

Неумение—невміння, ння; невмі́лість, лости. **За неумением**—не вмі́ючи, не зна́лочи.

Неумеренность — непомірко́ваність, ности. **Неумеренный** — непомірко́ваний, неумірко́ваний.

Неуместность—недоре́чність, ности. **Неуместный**—недоре́чний. **Неуместно** — недоре́чно, не до ладу́, не до ре́чи.

Неумолимость — невблага́нність, ности (Сме́рть невблага́на—від не́ї не втече́ш). **Неумолимый**—невблага́нний.

Неуплата—непла́та, ти; неви́плат, ту.

Неупотребительность—неува́жність, ности. **Неупотребление** — невжива́ння, ння. **Неупотребительный** — неужи́ваний, невжи́ваний.

Неуправка—непра́вка, ки (А коли́ непра́вка, то ки́неш серпа́ та візьмешся за ко́су).

Неустанный — невгаву́чий, безупи́нний, неста́мний.

Неустановленный—нестанові́ний, невстано́влений.

Неустойка—недоде́ржка, ки; пеня́, ні.

Неустойчивость—неста́лість, лости; хи́бкість, кости. **Неустойчивый**—неста́лий, хибкий, хитки́й.

Неустрашимость — відва́жність, ности. **Неустрашимый** — небоязки́й, відва́жний, сміливий.

Неустройство—безла́ддя, ддя; безуря́ддя, ддя; неуря́д, ду.

Неуступчивый (отважный) — завзя́тий; (упрямый)—впе́ртий, нездатливий, невступний (Завзя́тий як перець, поки́ не ви́йде на те́рець). **Неуступчиво**—завзя́то (Завзя́то ста́витися до ді́ла).

Неусыпность—невсипу́чість, чости. **Неусыпный**—невсипу́щий (Ли́хо невсипу́ще). **Неусыпно**—невсипу́ще.

Неутешный—нерозва́жний.

Неутомимость—невтóмність, ности; невгамóвність, ности. **Неутомимый**—невтóмний, невгамóваний, невгамóвний.
Неуявимый — недошкульний, невразли́вий, невра́зний.
Нефть—на́фта, ти. **Нефтяной**—на́фтовий. **Нефтяные остатки** — на́фтові оде́нки. **Нефтепромышленник** — нафтя́р, ра́. **Нефтяной промысел**—нафтя́рство. **Нефтепровод**—нафтопро́від, во́ду.
Нехороший—недо́брий, него́жий, нехоро́ший.
Нехотение—нехоті́ння, ння; не́хіть, хоти.
Нехотя—не́хотя, нехотячи́, невми́сне.
Нецелесообразный—недоці́льний. **Нецелесообразно**—недоці́льно.
Нечаянность—несподі́ваність, ности; на́їлість, лости. **Нечаянный** — несподі́ваний, на́глий. **Нечаянная встреча**—несподі́вана зу́стріч. **Нечаянная смерть, беда**—на́гла сме́рть, біда́. **Нечаянно**—несподі́вано, на́гло, ненаро́ком, нехотячи́.
Нечего—ні́чого, нема́ чого́, нема́ що. **Мне нечего делать**—мені́ нема́ чого́ роби́ти. **Тебе нечего бояться**—тобі́ нема́ чого́ боя́тися. **Нечего сказать**—нема́ що й говори́ти.
Нечеловеческий—нело́дський. **Нечеловеческий страх**—нело́дський жа́х, ху.
Нечему—ні́чому, нема́ чому́.
Нечетный—нечі́тний, непарúстий. **Нечетное направление**—нечі́тний на́прям. **Четное направление**—чі́тний на́прям.
Нечистота—не́чисть, сти; бру́д, ду.
Нечистоплотность—нечистопло́тність, ности. **Нечистоплотный** — нечистопло́тний.
Нечистый—I) нечи́стий; II) брудни́й. **Нечист на руку**—хапки́й.
Нечто—що́сь, де́-що. **Нечто нехорошее**—ка́-зна-що.
Нечто—хіба́, або́.
Нечувствительность — нечу́лість, лости; нечутли́вість, вости. **Нечувствительный**—нечу́лий, нечутли́вий. **Нечувствительно**—нечу́ло, нечутли́во.
Неявка—нея́вка, ки.
Ни—ні, ані, не. **Ни с места**—ані ру́ш. **Ни крошки**—ані кри́хітки. **Ни за что, ни про что**—ні за́ що, ні про що́, дарма́, ду́рно. **Ни то, ни се**—ні це, ні те. **Ни с того, ни с сего**—ні з то́го, ні з цього́, з до́брого ди́ва; ні сі́ло, ні впа́ло.
Нивелир—нівелі́р, ра.
Нивелировать—нівелюва́ти, рівня́ти.
Нигде—ніде́, нігде́.
Ниже — ни́жче. **Нижепоименованный**—нижченаза́ваний. **Нижеозначенный**—нижчепока́заний. **Нижеподписавшийся**—той, що ни́жче підписа́вся, нижчепідпи́саний. **Мы нижеподписавшиеся**—ми, що ни́жче підписа́лися, підпи́сані, нижчепідпи́сані. **Нижеприведенный**—нижченаве́дений. **Нижесказанный**—нижческа́заний. **Нижеследующий**—насту́пний. **Нижеупомянутый** — нижчезга́даний.
Низ—низ, зу; спід, спо́ду; діл, до́лу. **Низкий**—I) низьки́й; II) (положе́нию) — про́стий, незначни́й; III) пога́ний, паску́дний. **Низкий ростом**—низьки́й на зріст. **Низкий человек**—пога́на, паску́дна люди́на. **Нижний**—ни́жній, низови́й, спідній, до́лішній. **Низенький**—низе́нький. **Низехонько**—низе́нько, низе́сенько, низі́сінько. **Низковатый** — низькува́тий. **Низковато**—низькува́то. **Низкопоклонничать**—гну́ти спину, шапкува́ти.
Низвергать, низвергнуть — зва́лювати, звали́ти, спиха́ти, спихну́ти, скида́ти, ски́нути, стру́чувати, струти́ти; (многих)—позва́лювати, поспиха́ти, поскида́ти, постру́чувати.
Низвергаться, низвергнуться — ри́нути, спада́ти, спа́сти, спа́дувати, па́дати, упа́сти, ки́датися, ки́нутися нани́з, уни́з. **Вода низвергается**—вода́ ри́не, па́дає.
Низвержение—зверга́ння, ння; скида́ння, ння; пова́лення, ння. **Низвержение капитализма**—пова́лення капіталі́зму.
Низменность—низина́, ни́; низовина́, ни́; низькоді́л, до́лу; поді́л, до́лу. **Низменный** — I) низи́нний, припа́дистий; II) (переносн.)—низьки́й. **Низменные инстинкты, интересы**—животи́нні інсти́нкти, інте́реси.
Низовье—ни́з, зу; пониззя, зя.
Низость—ни́зькість, кости; ни́цість, цости; підло́та, ти. **Обнаружил низость**—ви́явив ни́зькість.
Никакой—ніяки́й, жа́дний, жо́дний, жа́ден, жо́ден. **Никак**—I) ніяк, ніяки́м спо́собом, жа́дним спо́собом, по́битом, мі́рою; II) мабу́дь, десь, либо́нь. **Никак нельзя сделать**—ніяк, жа́дним спо́собом не мо́жна зроби́ть. **Никак он идет**—либо́нь він іде́.
Никкелировщик—ніклюва́льник, ка.
Никкель—ні́кель, клю.
Никогда—ніко́ли.
Никто—ніхто́, нікого́.
Никуда—I) ніку́ди, нігде́; II) ніку́ди, ніде́чого́, ніна́що. **Никуда не пойду**—ніку́ди не піду́. **Никуда не годится**—ні до чо́го, ні на́ що не гі́лний.
Ниоткуда—нізві́дки, нізві́дкіля́.
Нисколько—ані тро́хи. **Нисколько не боюсь**—ані тро́хи не бою́сь.
Ниспадание—спад, ду.
Ниспадать—спада́ти, спа́сти.
Нисхождение—схід, схо́ду; схо́дження.

ння. **Нисшествие**—схо́дження, ння; схо́дини, ин. **Нисходящий**—яки́й схо́дить, вступни́й.

Нитка—ни́тка, ки; ни́точка, чки; ниточи́на, ни; (очень толстые)—ва́л, лу; рядовина́, ни́. **Нитка мониста**—раво́к нами́ста. **Ходить по ниточке**—по стру́нці ходи́ти. **Ниточный**—ниткови́й, ни́тяний. **Нитевидный**—ниткува́тий. **На живую нитку**—на швидку́ ру́ку.

Ничто, ничего—ніщо́, нічо́го, нічогі́сінько. **Ничей**—ні́чий. **В ничью**—дарма́, прогу́льно. **Ничего**—дарма́. **Обратить в ничто**—оберну́ти, поверну́ти в ні́вець. **Ничего себе**—нічо́го собі́, нічого́нький. **Ничего не поделаешь**—нічо́го не поро́биш.

Ничтожность—нікче́мність, ности (То така́ нікче́мність, що й говори́ти не ва́рто за нього). **Ничтожество** (о людях)—нікче́мність, ности; нікче́мник, ка; нікче́мниця, ці; (вещь)—нікче́мниця, ці. **Ничтожный**—нікче́мний, нев'ірний (Нікче́много ро́ду. Нікче́мна люди́на). **Ничтожным сделаться**—знікче́мніти.

Ничуть—ніяк, ані-ні, ні тріше́чки, ні кри́шки, аніже́.

Нищать—убо́жіти, зубо́жіти.

Нищета—убо́гість, гости; убо́жество, ства; убо́зство, ства; зли́дні, нів; злида́рство, ства; злиде́нність, ности. **Нищенство**—старцюва́ння ння; жебра́цтво, цтва; же́бри, рів (Ет, що твоє́ старцюва́ння). **Нищенский**—старе́цький, старча́чий, злиде́нний, жебра́цький.

Ниший—I) ни́щий, бі́дний; II) ста́рець, рця; жебра́к, ка́. **Нищий духом**—вбогоду́хий.

Но—але́, та, та але́ж.

Новенький, новехонек—нове́нький, нові́сінький, нове́сенький.

Новизна—новизна́, ни́; новина́, ни́. **Новичок**—нова́к, ка́. **Нововведение**—новина́, ни́. **Новогодний**—новорі́чний. **Новоизбранный**—новообра́ний. **Новоизданный**—новови́даний. **Новопоселенец**—новосе́лець, льця; оса́дчий, ого. **Новоприезжий**—новопри́булий. **Новоселие**—новосі́лля, лля; новосе́лиця, ці; нова осе́ля, лі. **Новость**—новизна́, ни́; новина́, ни́; нови́нка, ки. **Новый**—нови́й. **Новь**—ці́лина́ ни.

Нога—I) нога́, ги́; ні́жка, ки; ні́женька, ки. **Быть с кем на короткой ноге**—за пані́бра́та бу́ти. **Жить на широкую ногу**—ши́роко жи́ти, на всю гу́бу. **Вверх ногами**—гора́ніж, логори́ ноги́ми, сто́рч голово́ю. **Легок на ногу**—швидки́й, мото́рний. **Протянуть ноги** (умереть)—ду́ба да́ти. **Со всех ног побежать**—прожо́гом побі́гти, ки́нутись. **Упасть в ноги**—до ні́г упа́сти; II) копи́л, ла́; коло́дка, ки.

Нож, ножик—ніж, ножа́; но́жик, ка; но́жичок, чка; колодій, я; колода́ч, ча́; (из косы)—кі́ска, ски. **Перочинный**—цизо́рик, складничо́к, чка. **Сапожный**—кни́п, па́; книпе́ць, пця. **Ножище**—пожа́ка, ки; ножи́ще, ща. **Ножницы**—но́жиці, ць.

Ножны—пі́хви, піхо́в.

Ноль, нуль—ну́ль, ля́; зе́ро. **Нулевой**—нулеви́й.

Номенклатура—номенклату́ра, ри. **Номенклатура товаров**—номенклату́ра това́рів. **Номенклатура счетов главной книги потребительского общества**—номенклату́ра раху́нків головно́ї кни́ги спожи́вчого това́риства.

Номер—но́мер, ра (№); число, сла (Чº). **Нумерация**—нумера́ція, ії. **Нумеровать**—нумерува́ти, перезнача́ти. **Нумеровка**—нумеру́вання, ння.

Норма—но́рма, ми; пра́вило, ла. **Нормированный**—норму́ваний. **Нормированный день**—норму́ваний день, пра́ця... **Нормирование**—нормува́ння, ння. **Дорожное бюро нормирования**—доро́жне бюро́ нормува́ння (ДБН). **Нормальный**—звича́йний, зразко́вий, норма́льний. **Нормально**—звича́йно, зразко́во, норма́льно.

Нос, носик—ніс но́са; но́сик, ка; но́сичок, чка. **Драть нос**—ки́пу гну́ти. **Быть недовольным**—но́сом закрути́ти. **Носок**—I) но́сик, ка; II) карпе́тка, ки. **Носик чайника**—но́сик ча́йника. **Носовой**—носови́й. **Носовой платок**—ху́сточка, чки; носовичо́к, чка.

Носилки—но́ші, ношу; (похоронные)—ма́ри, ма́р.

Носильщик—носи́льник, ка; носі́й, ія.

Носить, -ся—носи́ти. **Носить имя**—зва́тися. **Носится слух, молва**—чу́тка, поголо́ска йде́.

Носка—носі́ння, ння. **Ношение**—носі́ння, ння; но́шення, ння. **Ноша**—но́ша, ші. **Ноша дров**—обере́мок дров. **Ноский**—I) міцни́й; II) (курица)—несу́ща.

Нота—но́та, ти. **Класть на ноты**—заво́дити в но́ти. **Дипломатическая нота**—дипломати́чна но́та. **Нотный**—но́товий.

Нотариус—нота́р, ря́. **Нотариальная контора**—нотаріяльна конто́ра, конто́ра нотаря́. **Н—ное завещание**—нотаріяльний спадко́вий за́пис. **Н—ное заявление**—нотаріяльна зая́ва. **Н—ный акт**—нотаріяльний акт.

Ночь, ночка,ноченька—ніч, но́чи; ні́чка, чки; ні́ченька, ки. **Воробьиная ночь**—горобина́ ніч. **Темная, глухая ночь**—

глу́па ніч. **Ночью**—ніччю: уночі́, ніч-но́ї доби́; ніч-но́ю добо́ю. **В ночь под**—проти но́чи. **Прошлой ночью**—минулої но́чи, тієї но́чи. **Ночесь**—учора́шньої но́чи, тієї но́чи, ту ніч. **Каждую ночь**—ніч-у-ніч, що-но́чі. **Ночевание**—почу-ва́ння, ння; ні́чліг, гу. **Ночевать**—ночува́ти. **Ночлежный**—ні́чліжний. **Ночной**—ні́чний, ні́чняний.

Нрав—I) но́ров, ву; вда́ча, чі; нату́ра, ри; II) зви́чай, аю. **Нравственность**—мора́льність, ности. **Нравственный**—мора́льний. **Нравоучение**—нау́ка, ки; повча́ння, ння.

Нразиться—подо́батися, до сподо́би, до вподо́би бу́ти.

Нужда—I) потре́ба, би. **Нужды нет**—байду́же, дарма́, ні га́дки, і га́дки ма́ло; II) нужда́, ди́; неста́ток, тку (Скрізь неста́тки, нужда́). **Нужду терпеть**—бідува́ти.

Нуждаться—нужда́тися, терпі́ти нужду́, ма́ти нужду́ в чім (Ма́ю нужду́ в п'яти́ копі́йках). **Нуждаюсь в помощи**—потрі́бую допомо́ги, по́мочи. **Крайне нуждающийся**—нужде́нний.

Нужно—потрі́бно, тре́ба. **Нужный**—потрі́бний. **Очень нужное дело, письмо**—пи́льна спра́ва, ли́ст. **Очень нужное**—пи́льне.

Ныне, нынче—тепе́р, тепе́ра, тепе́реньки, ни́ні, ни́ньки. **Нынешний**—ни́ніш-ній, тепе́рішній.

Ныряньe—порина́ння, ння; впірна́ння, ння.

Нырятель—пурна́ч, ча́.

Нырять, нырнуть—порина́ти, пори́нути, пірну́ти.

О

О, об, обо—об, в, на (Розби́тися об ка́мінь, об зе́млю, об стіну́). **Споткнуться о что**—спіткну́тися на що (на поріг, на ка́мінь). **Рука-об-руку**—руко́ю до руки́, по́руч. **Думать о ком, чем**—ду́мати про ко́го, за ко́го, про що́, за що́. **Об этом**—про це́, за це́. **Обо мне не думайте**—про ме́не не ду́майте, не два́йте. **Довольно об этом**—го́ді про це́. **Переговоры об условиях**—розмо́ви за умо́ви, про умо́ви. **Жалеть о ком, о чем**—жалкува́ти за ким, за чим. **Дом о трех этажах**—буди́нок на три пове́рхи. **Об эту пору**—під цю годи́ну, до́бу. **Обо мне**—про ме́не. **Просить о ком**—проси́ти за ко́го.

Оба, обе, обоих—оби́два, оби́дві, обо́є, обидво́х, обо́х. **Обоими руками**—обома́ рука́ми, обі́руч. **Смотри в оба**—гляди́, бережи́сь, візьми́ о́чі в ру́ки, огляда́йся на за́дні коле́са. **Обоего пола**—одні-є́ї й дру́гої ста́ти. **С обеих сторон**—з обо́х бо́ків.

Обанкрутеть—збанкрутува́ти, збанкру́титися.

Обанкручивать, обанкрутить—збанкру́чувати, збанкрути́ти, призво́дити, призве́сти кого́ до банкру́тства.

Обаяние—I) ча́ри, р; (состояние)—зачаро́вання.

Обаятельный—чарівни́й, чарівли́вий, принадний, обворожли́вий. **Обаятельно**—чарівно, чарівли́во.

Обвал—завал, у; зсип, у.

Обваливать, обвалить—I) обва́лювати, обвали́ти, зава́лювати, завали́ти; II) обси́пати, обси́пати, обкладати, обкла́сти, обложи́ти.

Обвара—опа́ра, ри; запа́ра, ри.

Обваривание—опа́рювання, ння; обва́рювання, ння.

Обваривать, обварить—обпа́рювати, обпа́рити, обва́рювати, обвари́ти. **Обварил руку кипятком**—опа́рив ру́ку окро́пом. **Обваренный**—обпа́рений, обшпа́рений, обва́рений.

Обварный, обварной—обва́рений, запа́рений (Обва́рені бу́блики. Запа́рене тісто).

Обведение—обве́дення, ння; обгоро́дження, ння. **Обведение забором**—обпарка́нення, ння.

Обвенчиваться, обвенчаться—вінча́тися; (сов.)—звінча́тися, шлю́б узя́ти з ким.

Обвертка—I) см. **Обвертывание**; II) обго́ртка, ки; окла́дина, ни; окла́динка, нки; палятурка, ки.

Обвертывание—обгорта́ння, нння; обвива́ння, нння; завива́ння, нння; обмо́тування, нння.

Обвертывать, обвертеть, обвернуть—обгорта́ти, обгорну́ти, обвива́ти, обви́нути що чим, в що; угорта́ти, угорну́ти, увива́ти, увину́ти, завива́ти, завину́ти в що.

Обветшалость—ве́тхість, хости; ста́рість, рости; занепа́лість, лости; бла́гість, гости; тря́хлість, лости.

Обветшалый—ве́тхий, стари́й, занепа́лий, благи́й, тря́хлий. **Обветшалое строение**—ве́тха, стара́ будо́ва. **Обветшалая одежда**—блага́, тря́хла одежи́на.

Обветшать—застарі́тися, юся, и́шся, и́ться; поста́рітися, юся, ишся, иться; занепа́сти.

Обвешивать, обвесить кого—обва́жувати,

обва́жити; (о мног.)—пообва́жувати кого́. **Обвешенный**—обва́жений.

Обвешивать, обвесить—обві́шувати, обві́шати, обчі́плювати, обчепля́ти.

Обвивание—обвива́ння, ння; повива́ння, ння; оплі́та́ння, ння; (о б м а т ы в а н и е)—обмо́тування, ння; обкру́чування, ння; обсу́кування, ння.

Обвивка—пові́й, во́ю; обви́нення, нил; зави́нення, ння.

Обвинение—обвинува́чення, ння; обви́на, ни. **Ложное обвинение**—на́клеп, пу; обвинува́чення облу́дне. **Взводить, взвесть обвинение на кого**—обвинува́чувати, обвинува́тити кого́; (п р е д с у д о м) — оска́ржувати, оска́ржити, позива́ти, позва́ти кого́.

Обвинитель—обви́нник, ка; виновщи́к, ка́; винува́ч, ча́.

Обвинительный—обви́нний, винува́льний. **Обвинительный акт**—акт обвинува́чення. **Обвинительная речь**—обви́нне сло́во. **Обвинительный приговор**—за́суд, ду.

Обвиняемость—винува́ченість, ности; обвинува́ченість, ности.

Обвиняемый—винува́чений, обвинува́чений, по́званий, відпо́рна сторона́ (П о́ з в а н и й н е з а п е р е́ ч у в а в с в о ї́ п р о в и́ н и).

Обвинять, обвинить кого в чем—вини́ти, обвини́ти, винува́тити, обвинува́чувати; обвинува́тити кого́ в чо́му; (п р е д с у д о м)—оска́ржувати, оска́ржити кого́. **Обвиняться, обвиниться**—винува́титися, обвинува́чуватися. **Обвиненный**—I) обвинува́чений, оска́ржений; II) засу́джений.

Обвислость—обви́слість, лости; зви́слість, лости.

Обвислый—обви́слий, зви́слий, звішений.

Обводный—обві́дний, обхі́дний, кругови́й, навко́лишній. **Обводный канал**—кругови́й кана́л.

Обволакивание—обволіка́ння, ння; обтяга́ння, ння.

Обволакивать, обволочь—I) (ч т о в о к р у г ч е г о)—обволіка́ти, обволокти́, пообволіка́ти що круг чо́го; II) (ч т о ч е м)—обтяга́ти, обтягти́, обпина́ти, обіпну́ти, обіп'я́сти. **Небо обволокло тучами**—не́бо вкри́ло(ся) (завезло́сл) хма́рами. **Поле обволокло туманом**—по́ле вкри́ло(ся) тума́ном.

Обворожение—зачарува́ння, ння.

Обворожитель,-ница—чарівни́к, ка́; чарівни́ця, ці.

Обворожительно—чарі́вно, чарівли́во, чарівни́чо.

Обворожительный—чарівни́й, чарівни́й, чарівни́чий, чарівли́вий (Ч о́ р н і б р і́ в к и ч а р і́ в к і. Ли́чко ч а р і́ в н и́ ч е).

Обвязочный—ув'язува́льний, в'яза́льний.

Обвязывание—обв'язування, ння; ув'язування, ння.

Обвязывать, обвязать—обв'я́зувати, обв'яза́ти, ув'я́зувати, ув'яза́ти, зав'яза́ти. **Обвязать тюк**—ув'яза́ти паку́нок. **Обвязать голову, руку платком**—зав'яза́ти (звяза́ти) го́лову, ру́ку ху́сткою. **Обвязанный**—обв'я́заний, ув'я́заний, зав'я́заний.

Обгаживать, обгадить—обги́жувати, обги́дити, обпога́нювати, обпога́нити, обпаску́джувати, обпаску́дити, обпа́костити. **Обгаженный**—обги́джений, обпога́нений, обпаску́джений.

Обгиб и огиб—I) обгина́ння, ння; обхі́д, хо́ду; II) криви́й о́бвід, воду; криви́й о́брис, су; III) (и з г и б р е к и)—заворо́т, ту; зако́ругу; коли́но, на; лука́, ки́. **Огиб берега**—залі́м, ло́му бе́рега.

Обогнутый—обі́гнутий, обі́гнений, обі́йдений.

Обгнивать, обгнить—обгнива́ти, обгни́ти

Обгонять, обогнать—I) (к о г о в о к р у г ч е г о)—обгоня́ти, обго́нити, обі́гнати кого́ круг чо́го; II) випереджа́ти, ви́переди́ти кого́, попереджа́ти, попере́дити. **Обгоняться**—бі́гати навипередки.

Обгорать, обгореть—обгоря́ти, обгорі́ти, обпали́тися, обпали́тися.

Обдавать, обдать—облива́ти, обли́ти, обілля́ти, зли́вати, зли́ти. **Обдало морозом, холодом**—моро́з пройняв, моро́зом (хо́лодом) пройня́ло, хо́лодом зві́яло. **Обдало жаром, огнем**—в жар ки́нуло, огне́м всипало (сипону́ло).

Обдаривание—обдаро́вання, ння; обдаро́вування, ння.

Обделение—недоді́л, лу.

Обделка—I) с м. **Обделывание**; II) обро́бка, ки; обро́ба, би; опра́ва, ви; (в о д е ж д е)—о́бшивка, ки.

Обделывание—обро́блювання, ння; вро́блювання, ння; оправля́ння, ння.

Обделывать, обделать—обробля́ти, обро́би́ти. **Обделанный**—обро́блений, упо́раний, опра́влений.

Обделять, обделить кого—обмина́ти, обмину́ти кого́. **Обделенный**—покри́вджений.

Обдергивать, обдергать, обдернуть (о б р ы в а т ь)—обшмо́ргувати, обшмо́ргати, обшморгну́ти; (о т е р е б л и в а т ь, о п р а в л я т ь)—обсмикувати, обсмика́ти, обсмикну́ти, обсіпувати, обсіпа́ти; (о м н.)—пообсіпувати. **Обдергивать колосья**—обшмо́ргувати колосся. **Обдергать воз с сеном, стог**—обсмика́ти віз із сіном, стіжо́к. **Обдерни на себе платье**—обсми́ч на собі оде́жу, об-

сми́кайся. **Я те виски обдергаю** — я тобі́ чу́ба обскубу́.
Обдернеть—задерні́ти, порости́ чим.
Обдернять, обдернить—дернува́ти, задернува́ти, подернува́ти.
Обдирала—здира́щик, ка; здира́рник, ка; здира́рця, рці; дері́й, рія́; драпу́та, ти; драпі́жник, ка.
Обдирание—обдира́ння, ння; здира́ння, ння; (к о ж и, к о р ы и д р.)—лупі́ння, ння.
Обдирательство—здира́рство, ства; здира́рництво, цтва; драпі́жництво, цтва; лупі́зство, зства.
Обдирать, ободрать (с н и м а т ь к о р у, к о ж у)—обдира́ти, обдра́ти, обі́дра́ти, пообдира́ти; облу́плювати, облупи́ти; оббіло́вувати, оббілюва́ти.
Обдувала—шахра́й, раї́; дури́світ, та; дурило́д, да; баламу́т, та.
Обдуманно—розва́жно, розва́жливо, з розва́гою.
Обдуманность — обмірко́ваність, ности; розмірко́ваність, ности; обду́маність, ности; розва́га, ги.
Обдумывание, обдумание—обмірко́вування, ння; обду́мування, ння; обду́мання, ння; розважа́ння, ння.
Обдумывать, обдумать—обмірко́вувати, обміркува́ти що, розважа́ти, розва́жити. **Обдуманный**—обмірко́ваний. **С заранее обдуманным намерением**—напере́д (завчасу́) зміркува́вшись.
Обед—обі́д, іду. **Званый обед**—про́ханий обі́д. **Прощальный обед**—відхідни́й обі́д. **Торжественный обед**—бе́нькет, ту. **Пригласить к обеду**—запроха́ти, покли́кати до обі́ду, до сто́лу. **Обед из двух блюд**—обі́д на дві страви.
Обедать—обі́дати, трапезува́ти.
Обеденный, обедный—обі́дній, я, є. **Обеденная пора**—обі́ди, обі́дній час, обі́дня пора́, обі́дня годи́на.
Обеднение—збідні́ння, ння; зубо́ження, ння.
Обеднеть—збідні́ти, забідні́ти, збідни́тися, збідні́шати, зубо́жіти, зубо́житися.
Обезболивание—знечу́лювання, ння; анестезува́ння, ння.
Обезболивать—нечу́лювати, анестезува́ти.
Обезвреживание, обезврежение — знешко́джування, ння; знешко́дження, ння.
Обезвреживать, обезвредить—знешко́джувати, знешко́дити, зневажджувати, зневажди́ти.
Обеззараживание—знезара́жування, ння.
Обеззараживать, обеззаразить—знезара́жувати, знезарази́ти кого́, що.
Обеззараживающий — знезара́жувальний.
Обезземеление—збезземе́лення, ння.
Обезличение—знеосо́блення, ння.
Обезличивать, обезличить—знеосо́блювати, знеосо́бити.
Обезлюдие—збезлю́днення, ння; злю́днення, ння; ви́людніння, ння.
Обезлюдеть — злюдні́ти, збезлю́дні́ти, ви́людні́ти; (о м н о г.)—побезлю́дні́ти.
Обезображивать, обезобразить—знекра́шувати, знекра́сити кого́, спога́нювати, спога́нити кого́. **Обезображенный**—спога́нений, знекра́шений.
Обезопасить—забезпе́чувати, забезпе́чити кого́, що; убезпеча́ти, убезпе́чити. **Обезопасенный**—забезпе́чений, убезпе́чений.
Обезоружение—обеззбро́їння, ння. **Обезоруживание**—обеззбро́ювання, ння.
Обезоруживать, обезоружить—обеззбро́ювати, обеззбро́їти кого́. **Обезоруженный**—обеззбро́єний, розбро́єний.
Обезуметь — збожеволіти, збезглу́здіти, здурі́ти, одурі́ти. **Обезумевший**—збожеволі́лий, знавісні́лий.
Обезьяничанье—малпува́ння, ння.
Обезьянничать—малпува́ти за ким.
Обеливание—оббі́лювання кого́, чого́.
Оберегать, оберечь—оберега́ти, оберегти́ кого́, що від ко́го, чо́го, стерегти́, устерегти́ ко́го, що від ко́го, чо́го.
Оберточный — обгортко́вий, обго́ртний. **Толстая оберточная бумага**—бі́бу́ла, ли.
Обертывание—обгорта́ння, ння; обертання, ння.
Обескураживать, обескуражить—бенте́жити, збенте́жувати, збенте́жити кого́.
Обеспамятеть—стра́тити па́м'ять, позбу́тися па́м'яти; (л и ш и т ь с я с о з н а н и я)—знепритомніти, стра́тити прито́мність.
Обеспечение (д е й с т в и е, п р е д м е т, с л о в о)—забезпе́чення, ння; забезпе́ка, ки; (з а л о г)—зару́ка, ки; заста́ва, ви; убезпе́ка, ки. **Представить что-либо в обеспечение**—покла́сти (да́ти) що-не́будь у забезпе́чення.
Обеспечивать, обеспечить (к о г о, ч е м и л и в ч е м)—забезпе́чувати, забезпеча́ти кого́ чим, кому́ що; застерега́ти, застерегти́ кому́ що. **Обеспечить себя куском хлеба**—прийти́ до хлі́ба.
Обеспечивающий—забезпеча́льний; той, що забезпе́чує.
Обеспеченный — забезпе́чений, обезпе́чений, заупе́внений.
Обеспечиваемый—забезпе́чуваний, обезпе́чуваний.
Обесплодеть—знеплі́дні́ти, ви́яловіти.
Обеспложивание—знеплі́днювання, ння.
Обеспложивать, обеспплодить—знеплі́днювати, неплі́днити. **Обеспложенный**—знеплі́днений; (о к о р о в е)—я́лова.
Обеспокоивать, обеспокоить—занепоко́ювати, занепоко́їти кого́, бенте́жити, турбува́ти кого́ чим. **Обеспокоенный**—

занепокóєний, стурбóваний, збентéжений.

Обессиление—знеси́лення, ння; ви́снаження, ння; виси́лювання, ння.

Обессиливать, обессилить—знеси́лювати, знеси́лити, збезси́лювати, збезси́лити, виснáжувати, ви́снажити. **Обессиленный**—знеси́лений, ви́снажений.

Обесславливать, обесславить — знеслáвлювати, знеслáвити. **Обесславленный** —знеслáвлений. **Быть обесславленным** —у неслáві бýти.

Обесцвечение — позбáвлення кóльору, фáрби.

Обесцвечиваться, обесцветиться—позбавля́тися, позбáвитися, позбýтися кóльору, фáрби.

Обесценение, обесценивание—збезцíнення, ння; знецíнення, ння; збезцíнювання, ння; знецíнювання, ння.

Обесценивать, обесценить—збезцíнювати, збезцíнити, знецíнювати, знецíнити.

Обесчещивать, обесчестить—безчéстити, збезчéстити, ганьби́ти, зганьби́ти, зганьбувáти. **Обесчещенный** — збезчéщений, згáньблений, зганьбóваний.

Обещание—I) (действие)—обіця́нка, ки; обіщáння, ння; зарікáння, ння; II) (обещан. предмет, данное слово)—обіця́нка, ки; обíтниця, ці; обрíка, ки; зарíк, рóку; обрíк, рóку. **Давать кому обещание**—обíтницю комý чини́ти. **Не сдержать обещания**—схиби́ти обіця́нку, відскóчити від слóва, не додéржати слóва.

Обещать—обіця́ти комý що; (несов.)—обíцювати, обіщáти, прирікáти комý що (Прирікáю тобí свóю пошáну). **Обещать непременно исполнить**—завіря́тися. **Обещать и не исполнить** (насм.)—з губи́ халя́ву роби́ти.

Обжалование—оскáрження, ння; рéкурс, су (гал.).

Обжаловать — оскáржити; (несов.)—оскáржувати, заскáржити когó, що. **Обжалованный**—оскáржений, заскáржений.

Обжигание—I) обпікáння, ння; обпáлювання, ння; обсмáлювання, ння; обшпáрювання, ння; II) випáлювання, ння; ви́пал, лу.

Обжигатель,-ница; обжигальщик,-щица—випáлювач, ча; -вачка, чки; ви́пальник, ка; -ниця, ці.

Обжигательный — випáлювальний, випальни́й (Випáлювальна піч).

Обжинать, обжать—обжинáти, обжáти (Де-де на стернí і будя́к стоя́в сиротóю: обжáли бідолáху). **Обжатый**—обжáтий.

Обжирание—обжирáння, ння.

Ожора—обжéра, ри (общ. р.); ненажéра, ри (общ. р.); прожéра, ри (общ. р.). **Обжорливость**—обжерливість, вости; обжи́рність, ности.

Обжорливый—обжéрливий, ненажéрливий.

Обзаведение, обзавод, обзаводка — I) (действие) — завóдження, ння; (оконч.)—завéдення, ння; справля́ння, ння; спрáвлення, ння; II) (все, чем обзаводятся)—завóдини, ин; зáвід, вóду.

Обзаводить, обзавести кого чем (снабжать всем нужным для хозяйства)—облаштóвувати, облаштувáти, справля́ти, спрáвити господáрство, хазя́йство комý; (сов.) — охазяїнувáти когó; (вообще)—устаткувáти когó чим, комý що. **Обзаведенный**—спрáвлений.

Обзор—I) (действ. от гл. озирать, обозреть)—обзирáння, ння; оглядáння, ння; (сов.)—óгляд, ду. II) (изложение обозрения)—óгляд, ду; перéгляд, ду (Журнáл подає óгляди українського письмéнства).

Обзывать, обозвать кого как, чем—узивáти, узвáти, прозивáти, прозвáти когó чим, як.

Обивание—оббивáння, ння; укривáння, ння; шалювáння, ння.

Обивать, обить—I) оббивáти, обби́ти що. **Обивать пороги** (часто ходить)—учащáти до кóго. **Обитый**—обби́тий, кри́тий, обклéєний, обшальóваний.

Обивной—оббивни́й.

Обида—обрáза, зи; урáза, зи; урáз, зу (м. р.); кри́вда, ди. **В обиду давать**—в обрáзу (кри́вду) пускáти. **Не дать себя в обиду**—не дáти себé скри́вдити.

Обидность—обрáзливість, вости; кри́вдність, ности; при́крість, рости.

Обидный—обрáзливий, урáзливий, кри́вдний.

Обидчивость—обрáзливість, вости; урáзливість, вости.

Обидчивый—обрáзливий, урáзливий.

Обидчик—кри́вдник, ка; покри́вдник, ка; напáсник, ка. **Обидчица**—кри́вдниця, ці; покри́вдниця, ці; напáсниця, ці.

Обижать, обидеть—ображáти, обрáжувати, обрáзити, урáзити когó, кри́вдити, скри́вдити, покри́вдити когó. **Обиженно**—обрáжено, урáжено, скри́вджено. **Обиженный** — обрáжений, скривджений.

Обилие—I) достáток, тку; достáча, чі; рóзкоші, шів; (плодов, цветов, листьев)—рясóта, ти; ряснóта, ти.

Обиловать—бýти багáтим на що.

Обильность—ря́сність, ности; доста́тність, ности.
Обильный—ряснúй, бу́йний, доста́тній, розкíшний.
Обиняк (намек, иносказание)—натя́к, ку. **Обиняки**—манівці́, цíв. **Без обиняков**—пря́мо, про́сто, навпросте́ць, без сорома́ ка́зка.
Обирать, обобрать (собирать)—збúрати, зібра́ти що; (о плодах)—зрива́ти, зірва́ти. **Обобрать, что у кого**—відбира́ти, відібра́ти. **Обирать кого**—оббира́ти, обібра́ти, обдира́ти, обдéрти, обідра́ти кого́.
Обитаемость—І) засе́леність, ности; залю́дненість, ности; заме́шканість, ности; мешка́льність, ности.
Обитаемый—засе́лений, залю́днений, заме́шканий, мешка́льний.
Обитатель—ме́шканець, нця; житéць, тця́.
Обиход (употребление)—обіхíдка, ки; обíхід, хóду; обіхíдність, ности; ужúток, тку. **Для своего обихода**—для вла́сного вжúтку. **Для домашнего обихода**—для ха́тнього вжúтку.
Обиходный—І) щоде́нний, повсякде́нний, звича́йний; ІІ) потрíбний, необхíдний.
Обкармливать, обкормить—обгодо́вувати, обгодува́ти кого чим. **Обкормленный**—обгодо́ваний.
Обкатывание—вика́чування, ння; обко́чування, пня.
Обкатывать, обкатать—І) (ката́ть до округлéння)—обка́чувати, обкача́ти, обкру́глювати, обкрупúти; ІІ) (обвалять)—обка́чувати, обкача́ти; ІІІ) (обновлять)—об'їжджа́ти, об'їзди́ти, об'їздити (во́за, ши́ну, ко́лесо).
Обкладывать, обкласть и обложить—(класть вокруг)—обкладáти, обкла́сти, обмо́щувати, обмости́ти. **Обкладенный, обложенный**—обкла́дений, ви́кладений, ви́мощений.
Обклеивать, обклеить—обкле́ювати, обкле́їти, обліпля́вати, обліпи́ти що, чим. **Обклеенный**—обкле́єний, обліплений, ви́клеєний.
Обклейка—І) обкле́ювання, ння; обліпля́вання, ння; ІІ) (чем обклеивают)—обкле́йка, ки.
Обконопачивать, обконопатить—обпакльо́вувати, обпаклюва́ти що.
Обкусывание—обку́шування, ння.
Обкусывать, обкусить—обку́шувати, обкуси́ти. **Обкусанный**—обку́саний.
Облагание—обкла́дання, ння; облята́ння, ння; оточування, ння; обступа́ння, ння; (взыскивание)—накладáння на кóго. **Облагание пошлиной**—(налогом)—оподаткóвування кого́.
Облагать, обложить—І) (кого чем)—обкладáти, обікла́сти, обложúти; ІІ) (окружать)—облягáти, облягти́, оточувати, оточáти, оточи́ти. **Облагать, обложить податью** (налогом)—оподаткóвувати, оподаткувáти кого; (пошлиной)—обми́тити. **Облагаемый**—І) оточуваний; ІІ) оподаткóвуваний. **Обложенный**—І) обкла́дений, обля́жений; ІІ) оподаткóваний.
Облагодетельствование—обдарува́ння, ння кого́ ла́ською, добро́м; оласка́влення, ння.
Облагодетельствовать—благодíяти кого́, обдарувáти кого́ ла́ською, добро́м. **Облагодетельствованный**—облагодíяний, обдаро́ваний ла́ською від кóго.
Облагорожение—ушляхе́тнення, ння; (о породе)—поліпшення, ння.
Облагораживать, облагородить—ушляхе́тнювати, ушляхе́тнити кого́ чим.
Облагораживаемый—ушляхе́тнюваний, поліпшуваний.
Обладание—посіда́ння чого́; обладува́ння, ння; обла́да, ди; володíння, ння чим. **Самообладание**—самообла́да, ди.
Обладатель—посіда́ч, ча́; воло́дар, ря; вла́дар, ря.
Обладать—посіда́ти що, володíти, обладувáти, владáти, володíти ким, чим, ма́ти си́лу над чим.
Облако—хма́ра, ри; хмари́на, ни. **Перистые облака**—пíр'ясті хма́ри. **Кучевые облака**—купча́сті хма́ри. **Облако дыму, пыли**—ку́рище, ща. **Витать в облаках**—захо́дити в хма́ру.
Облапошивать, облапошить—ощу́кувати, ощука́ти, обли́гувати, облига́ти, обду́рювати, обду́рити, обма́нювати, обмани́ти. **Облапошенный**—ощу́каний, обду́рений.
Областной—краєви́й, країнний. **Областное самоуправление**—краєве́ самоврядува́ння, ння.
Область—І) край, ю; країна, ни; ІІ) (переносно)—ца́рина, ни; о́бсяг, гу; круг, га; діли́нка, ки; сфе́ра, ри.
Облачность—хма́рність, ности; захма́рення, ння.
Облачный—І) хма́рний, хму́рний (Хма́рне не́бо); ІІ) хмарови́й, хмаряни́й.
Облегчение—поле́гчення, ння; поле́гчіння, ння; уле́кшення, ння; поле́гкість, кости; поле́кша, ші; пільга́, ги́. **Облегчение налогов**—зме́ншення пода́тків.
Облегчительный—поле́кшливий, попільжли́вий.
Обледенелость—обме́рзлість, лости.
Обледенелый—обме́рзлий, вкри́тий кри́гою, льо́дом.

Облениться—зледащі́ти, заледащі́ти, обледащі́ти.
Облесение—залі́сення, ння (З а л і́ с е н н я с т е́ п у).
Облесить—залісити́.
Облещать, облестить—облещувати, облести́ти.
Обливать, облить—обливати́, обли́ти, обілля́ти, зливати́, зли́ти.
Облигационный—облігаці́йний.
Облик (л и ц о)—обли́ччя, ччя; (о т в л е ч е н н о)—о́браз, зу; подо́ба, би; ви́гляд, ду.
Облинять—ви́линяти, полиня́ти. **Облинялый**—ви́линялий, облізлий.
Обличение—вика́зування, ння; вия́влювання, ння.
Обличитель—вика́зувач, ча; вия́вник, ка; дока́жчик, ка.
Обличительный—виявни́чий, виявни́й.
Обложение—обклада́ння, ння; обло́ження, ння; оточе́ння, ння; обступле́ння, ння; накла́дання, ння; (п а л о г о в)—оподаткува́ння, ння.
Обложка—I) обкла́дка, ки; обкла́динка, ки; II) (п р о ц е с о)—обкладання, ння.
Обломок—ула́мок, мка; відла́мок, мка; зло́мок, мка; вло́мок, мка; недоло́мок, мка; окру́шина, ни. **Обломки**—ула́мки, кі́в.
Обмазывание—обма́зування, ння; обма́щування, ння; ума́зування, ння; обшмаро́вування, ння.
Обмазывать, обмазать—обма́зувати, обма́зати, обма́щувати, обмасти́ти що, кого́ чим.
Обмалеть—змалі́ти.
Обман—обма́на, ни; мана́, ни́; ома́на, ни; облу́да, ди; олу́да, ди; (г а л.)—ошука́нство, ства; ошука́ння, ння. **Явный обман**—видима облу́да, ошука́нство. **Без обмана**—без о́шуку.
Обманный—облу́дний, обма́нний. **Обманным образом**—підма́ною.
Обманчиво—обма́нно, облу́дно.
Обманчивость—облу́дність, ности; обма́нність, ности; ошука́нство, ства; оми́льність, ности.
Обманчивый — обма́нний, манли́вий, блудни́й, злудни́й.
Обманщик—ошука́нець, нця; обма́нник, нника; дури́світ, та; дури́люд, да.
Обманщический, обманщичий—ошука́нський, дурисві́тський, шахра́йський.
Обманывание—обма́нювання, ння; обду́рювання, ння; підма́нювання, ння; ошу́кування, ння.
Обмаривать, обмарать—обка́лювати, обкаля́ти, обпаску́джувати, обпаску́дити чим, уваля́ти в що.
Обматывание—обмо́тування, ння; обвива́ння, ння; обкру́чування, ння; змо́тування, ння.
Обматывать, обмотать (в о к р у г ч е г о л и б о)—обмо́тувати, обмота́ти що, чим, круг чо́го, обвива́ти, обви́нути, обви́ти, обкру́чувати, обкрути́ти.
Обмачтовывать, обмачтовать — общоглобувати, общоглува́ти. **Обмачтованный**—общоглобо́ваний.
Обмеление—змілі́ння, ння; помілі́ння, ння; помі́льшання, ння. **Обмеление Днепра**—змілі́ння Дніпра́.
Обмелеть—змілі́ти, помілі́ти, помі́льшати. **Обмелелый**—змілі́лий, помілі́лий.
Обмен—о́бмін, ну; обмі́на, ни; міньба́, би; замі́н, ну; заміна, ни; ви́мін, ну; (г а л.)—ви́міна, ни. **Обмен мыслей, мнений**—о́бмін думка́ми. **Обмен веществ**—о́бмін річови́н.
Обменивание—обмі́нювання, ння; замі́нювання, ння; вимі́нювання, ння.
Обменивать, обменять, обменить—обмі́нювати, обміня́ти, замі́нювати, замі́нити, зміня́ти кого́, що на ко́го, на що, вимі́нювати, ви́міняти що, на що, промі́нювати проміня́ти що на що. **Обмененный**—обмі́нений, змі́нений, ви́міняний.
Обменный—обмі́нний, на о́бмін призна́чений.
Обмер—о́бмір, ру; ви́мір, ру.
Обмерение, обмеряние—обмі́рення, ння; ви́мірення, ння.
Обмеривание—обмі́рювання, ння; вимі́рювання, ння.
Обмеривать, обмерять, обмерить—обмі́рювати, обміря́ти, обмі́ряти, вимі́рювати, виміря́ти, ви́міряти що.
Обминка—обмина́ння, ння; уто́птування, ння.
Обмозговывать, обмозговать—обмізко́вувати, обмізкува́ти, обміркО́вувати, обміркува́ти, що. **Обмозгованный**—обмізко́ваний, обміркО́ваний.
Обмолвить кого (о г о в о р и т ь)—обмо́вити; (н е с о в.)—обмовля́ти кого.
Обмолвиться—прохопи́тися сло́вом, помили́тися на сло́ві.
Обмолвка—помилка на сло́ві, помилка в речах.
Обмораживать, обморозить (к р у г о м)—обморо́жувати, обморо́зити; (с п л о ш ь)—заморо́жувати, заморо́зити. **Обмораживать рыбу**—заморо́жувати, заморози́ти ри́бу. **Обмороженный**—обморо́жений, заморо́жений.
Обморок—мліть, мло́сти; млость, мло́сти; умліва́ння, ння; умлі́ння, ння; зомлі́ння, ння; непам'ять, ти; непритомність, ности. **В полуобмороке**—напівпритомний. **Очнуться от обморока**

—опритóмніти, прокúнутися, очýтитися, прийтú до пáм'яти.

Обморочно—млóсно, пáморочно.

Обморочный—млóсний, пáморочний.

Обмошенничать—обшахрувáти, обшахрúти, обшахráти, обмахлярувáти, обмахóрити.

Обмундировка и обмундирование—умундирувáння, ння; припорядження, ння; спорядження, ння.

Обмундировывать, обмундировать — умундировувати, умундирувáти, припорядкáти, припорядити.

Обмывать, обмыть—обмивáти, обмúти, омивáти, омúти, змивáти, змúти, мúти, помúти; (горячей водой)—оббáнювати, оббáнити.

Обмылки—змúлини, ин; змúлки, лок; мúлини, ин; змúйки, йок.

Обмылок—змúлок, лка; недóмилок, лка.

Обмяклость—зм'яклість, лости; пом'якліcть, лости.

Обнаглеть—знахáбніти, стáти нахáбним.

Обнадеживание—убезпечáння, ння; подавáння, ння; надíї; запéвнювання, ння.

Обнадеживать, обнадежить (кого чем, в чем)—убезпечáти, безпечáти, убезпéчити, запевнúти, запéвнити кого́ чим, в чóму, манúти кого́ чим.

Обнажать, обнажить—оголювати, оголя́ти, оголúти (Осінь оголúла пóле). **Обнажать, обнажить гóлову**—здíймати, зня́ти, скидáти, скúнути шáпку. **Обнаженный**—оголéний, гóлий.

Обнажение—обгóлювання, ння; загóлювання, ння; добувáння, ння.

Обнародование (окончч.)—оголóшення, ння; оповíщення, ння.

Обнародывание (действ. длит.)—оголóшування, ння (привселю́дне); оповíщування (привселю́дне) чóго, про що; ознаймóвування, ння.

Обнародывать, обнародовать—оголóшувати, оголосúти (привселю́дно) що, про що, кому́, оповіщáти, оповістúти (привселю́дно) що, про що, кому́, пéред ким. **Обнародованный**—оголóшений, оповíщений, ознаймóваний. **Манифест обнародован**—маніфéст оповíщено.

Обнаружение—I) відкриття́, тт'я; II) вúявлення, ння; вúяв, ву. **Обнаружение виновников**—викриття́, тт'я; випувáтців.

Обнаруживание—I) відкривáння, ння; II) вúявлювання, ння; викáзування, ння; викривáння, ння.

Обнимать, обнять, об'ять—обíй(ні)мáти, обíйня́ти, обня́ти, (о многг.)—пообíймáти, пригортáти, пригорну́ти кого́, що, (о многг.)—попригортáти. **Об'ять необ'ятное**—осягти́ неося́жне.

Обновление—онóвлення, ння; понóвлення, ння; поновлíння, ння.

Обновлять, обновить—оновля́ти, онови́ти, поновúти. **Возобновлять, возобновить дом**—відбудувáти дíм, будúнок. **Обновить знакомство**—поновúти знайóмість.

Обобщать, обобщить — узагáльнювати, узагальня́ти, узагáльнити, що. **Обобщенный**—узагáльнений. **Обобщенный вывод**—узагáльнений вúсновок.

Обобщение—узагáльнення, ння.

Обобществление—усуспíльнення, ння.

Обогащать, обогатить—збагáчувати, збагачáти, багатúти; (сов.)—збагатúти кого́, що чим.

Обогащаться, обогатиться чем—збагáчуватися, збагачáтися на що, багатúтися з чóго, чим, багатíти на що, з чóго.

Обогащение—з(у)багáчення, ння; багатíння, ння.

Обогревание—огрівáння, ння.

Обогревательный—огрівáльний. **Обогревательная печка**—огрівáльна грýбка.

Обогревать, обогреть—о(у)грівáти, о(у)грíти, перегрівáти, перегрíти кого́, що чим; (о многг.)—пооб(б)грівáти, повгрівáти.

Ободрение—підбадьóрення, ння; осмíлення, ння; заохóчення, ння; заохóта, ти; (длит.)—підбадьóрювання, ння; осмíлювання, ння; заохóчування, ння.

Ободрительный — підбадьóрливий, заохóтливий, похвáльний.

Ободрять, ободрить — підбадьóрювати, підбадьóрити, бадьорúти, осмíлювати, осмíля́ти, осмíлити.

Обое—обóе (обóх, обóм, обомá, обóх).

Обоеполый—двостатéвий.

Обоесторонний—обопíльний.

Обожатель—I) обóжувач, ча; обожéственник, ка; II) рéвний, палкúй, закóханець, нця.

Обозначение—визнáчення, ння, означéння, ння; назнáчення, ння; познáчення, ння; знáчення, ння.

Обозревание, обозрение—I) óгляд, ду; перéгляд, ду; II) оглядáння, ння; озирáння, ння.

Обозреватель—оглядáч, ча; оглядник, ка **Обозревательница** — оглядáчка, чки; оглядниця, ці.

Обозревать, обозреть—озирáти, озирнýти, оглядáти, оглянути, оглядíти що.

Обои—шпалéри, лер. **Бумажные обои**—паперóві шпалéри.

Обойма—I) обíйма, ми; обíймище, ща; II) (железная скоба)—вірвáнт, та.

Оболакивание—обволікáння, ння.

Оболакиваться, оболочься—обволікáтися, обволокти́ся чим.

Оболгать—обрехáти, оклéпити когó.
Оболочка—оболóна, ни; оболóнка, нки; оболóка, ки; обгóртка, тки; загóртка, тки. **Слизистая оболочка**—слúзівка, вки. **Белковая оболочка**—білкóвиця, ці.
Обольстительный—I) (з)вабли́вий, знадни́й, чарівний, чарівли́вий; II) (обманчивый, мнимый)—оманний. **Обольстительно**—звабли́во, вабли́во, знáдно.
Обольщать, обольстить—I) (обманывать лестью)—улéщувати, улещáти, лéстити, улéстити, облéщувати, облéстити когó чим; II) (заманивать, соблазнять)—звáблювати, вáбити, звáбити, знáджувати, знáдити, спокушáти, спокусúти.
Обояние (чувство)—пюх, ху; (действие)—нюхання, ння.
Обонятельный — нюхóвий, нюхальний. **Обонятельный нерв**—нюхальний нерв.
Оборачивание—повертáння, ння; перевертáння, ння; (листков книги)—перегортáння, ння; (во что)—перекидáння, ння; повертáння, ння; обертáння, ння на когó, на що чим.
Оборванность—обíраність, ности; обшáрпаність, ности.
Оборванный—обíраний, обшáрпаний, обдéртий.
Оборонитель—оборóнець, нця; оборóниця, ці (м. р.); застýпник, ника; захúсник, ка; ниця, ці.
Оборонительный, обороночный—оборóнний, оборóнчий. **Оборонительное положение**—стан оборóнний.
Оборот—I) óбіг, гу; оборóт, ту; оберта́ння, ння. **Обороты денежные, торговые**—оборóти грошóві, торгóві (торговéльні); II) (головы и т. п.)—поворíт. рóту; III) (изнанка ткани, бумаги и т. п.)—вúворіт, роту; звороти́ний бік. **Смотри на обороте**—дивúсь на звороти́ному (на тóму, дрýгому) бóці; див. на звороті. **Дать делу другой оборот**—повернýти справу инáкше.
Оборотливость—спри́тність, ности; зрýчність, ности; мéткість, кости.
Оборотливый—метки́й, спри́тний, зрýчний, зворóтливий. **Оборотливо**—спри́тно, зрýчно.
Оборотный—I) оборóтний (Оборóтний капітáл); II) відворóтний (Відворóтний бік медáли (і).
Оборудывание, оборудование—I) (какого-либо дела)—оборýдування, ння; облагóджування, ння; облáгодження, ння; II) (завода, мастерской, больницы, хозяйства и т. п.)—опорядкува́ння, ння; устаткóвування, ння.
Оборудывать, оборудовать—I) (какое-либо дело)—оборýдувати, облáгоджувати, облáгодити; II) (снабдить всем нужным)—опоря́джувати, опоря́дити, устаткóвувати, устаткува́ти що чим. **Оборудованный**—I) оборýдуваний, облáгоджений; II) опоря́джений, устаткóваний.
Обосновывание, обоснование—угрунтóвування, ння; обгрунтóвування, ння; (окончат.)—об(у)грунтува́ння, ння.
Обосновывать, обосновать (что чем)—угрунтóвувати, угрунтувáти що на чóму, обгрунтóвувати, обгрунтувáти чим, вивóдити, ви́вести з чóго.
Обособление—відокрéмлювання, ння; відрíзнювання, ння; (оконч.)—відокрéмлення, ння; відрíзнення, ння.
Обособленность — окремíшність, ности; опрíчність, ности; відрíзненість, ности; відрýбність, ности.
Обособленный—відокрéмлений, відрíзнений, відмежóваний, відосóблений. **Обособленно**—відокрéмлено, відрíзнено, відмежóвано, відрýбно.
Обострение—загóстрювання, ння; (оконч.)—загóстрення, ння. **Обострение болезни**—роз'ятрення хорóби.
Обострять, обострить—загóстрювати, загостри́ти, гостри́ти, роз'ятрювати, роз'ятри́ти. **Обостряемый**—загóстрюваний, роз'ятрюваний. **Обостренный** — загóстрений.
Обоюдно—I) двосторóнне, двобíчно, в обóх бóках; II) обопíльно, взаéмно.
Обоюдность—I) двосторóнність, ности; двобíчність, ности; II) обопíльність, ности; взаéмність, ности.
Обоюдоострый—двосíчний, обосíчний, гóстрий з обóх бóків.
Обрабатывающий — обрóбний. **Обрабатывающая промышленность**—обрóбна промисловíсть.
Обработка—обрóбка, ки; обробíток, тку; обрóблення, ння; опрацювáння, ння.
Обрадовать—зрáдувати, урáдувати.
Образ—I) (вид, фигура, подобие, внешность)—óбраз, зv: подóба, би; пóстать, ти; постáва, ви; II) (способ)—лад, ду; спóсіб, собу; чин, чúну; рóб, рóбу; пóбит, ту. **Таким образом, следующим образом**—такúм чúном. **Каким образом**—якúм чúном (спóсобом, лáдом, пóбитом, рóбом), як, по-якóму. **Известным образом**—пéвним лáдом. **Наилучшим образом** — що-найкрáще. **Частным образом**—приватно, приватним рóбом (чúном). **Образ действия**—поводжéння, ння: поводíння, ння. **Образ правления**—системá (спóсіб). урядувáння. **Образ мыслей** — нáпрям думóк.
Образец—зразóк, зка; зразéць, зця; взір,

взо́ру; взіре́ць, рця́; взоре́ць, рця́; прикла́д, ду.

Образность—образність, ности.

Образование—I) (созидание, формирование)—утво́рювання, ння; твóрення, ння; витво́рювання, ння; формува́ння, ння; нароста́ння, ння; II) (продукт процесса)—ви́твір, вору; у́твір, вору; III) освіта, ти; на́у́ка, ки. **Получать образование**—освічуватися, освіту, на́у́ку здобува́ти.

Образованность—освіченість, ности.

Образованный (о человеке)—освічений.

Образовательный — I) формува́льний, утво́рювальний, ство́рюва́льний, тво́рний; II) освітній. **Образовательный ценз**—освітній ценз.

Образумливать, образумить—напоумля́ти, напоу́мити кого́. **Образумленный**—напоу́млений.

Образцовый—зразко́вий, взірце́вий, зразце́вий.

Обратно—наза́д, поворітьма́, навспа́к, навідворіть. **Обратно пропорциональный**—зворо́тно - пропорці́йний. **Итти обратно**—верта́тися.

Обратный—поворо́тний, зворо́тний, відворо́тний. **В обратную сторону**—навспа́к, навпаки́.

Обращать, обратить—I) (направлять)—поверта́ти, поверну́ти, оберта́ти, оберну́ти, зверта́ти, зверну́ти; II) (на что)—поверта́ти, поверну́ти, ужива́ти, вжи́ти що на що; III) (во что)—перево́дити, переве́сти на що. **Обращаемый**—пове́ртаний, обе́ртаний на що, у що.

Обращение — I) (поворачивание куда)—оберта́ння, ння; поверта́ння, ння; скеру́ва́ння, ння; II) (обращение вокруг чего-либо)—кружля́ння, ння; оберта́ння, ння навколо (навкрути́, окрути́, круг) чого́; циркулюва́ння, III) (денег, товаров)—о́біг, гу; о́ббіг, гу; циркуля́ція, ції; обхі́д, ходу; оборо́т, ту; оберта́ння, ння; IV) (с кем)—пово́лження, ння; поводи́ння, ння; поведі́нка, ки. **Грубое обращение**—незвича́йність, ности; невихованість, ности.

Обревизование,-зовка — обревізува́ння, ння; ревізія, ії.

Обревизовывать, обревизовать—ревізува́ти, обревізува́ти кого́, що. **Обревизованный**—обревізо́ваний.

Обременение (длит.)—обтяжа́ння, ння; обтя́жування, ння; (оконч.)—обтя́ження, ння.

Обременительный—обтя́жливий, утя́жливий, суту́жний, приту́жний (Суту́жні опла́тки).

Обременять, обременить кого, что—обтяжа́ти, обтя́жити, о(б)тягча́ти, о(б)тягчи́ти, обважувати, обва́жити.

Обриваться, обриться—обго́лю́ватися, обголя́тися, об(по)голи́тися, ви́голитися.

Обрисовка—I) обмалюва́ння, ння; II) обче́ркання, ння.

Обрисовывание—I) обмальо́вування, ння; II) обче́ркування, ння.

Обрисовывать, обрисовать—обмальо́вувати, обмалюва́ти, обче́ркувати, обчеркну́ти. **Обрисованный**—обмальо́ваний, обче́ркнутий.

Обрисовываться, обрисоваться—обмальо́вувати, ся; обмалюва́тися; (на чем)—вимальовуватися, вималюва́тися.

Оброчный—чиншо́вий. **О. доход**—чиншове́, во́го. **О. имущество**—перухо́ме майно́, добро́.

Обругать—нала́яти, ви́лаяти зла́яти кого́ (Одчепи́сь од ме́не, бо зно́в нала́ю). **Обруганный**—нала́яний, ви́лаяний.

Обручальный—зару́чний. **Обручальный обряд**—зару́чини, ин. **Обручальное кольцо**—обру́чка, ки.

Обручение—зару́чини, ин; заруча́ння ння.

Обрушивание—обва́лювання, ння; зава́лювання, ння; обу́рювання, ння.

Обрыв—кру́ча, чі; у́рвище, ща; у́рви́сько, ська; стро́ма, ми.

Обрывать, обрыть—обрива́ти, обри́ти, обко́пувати, обкопа́ти (Свині обрили гря́дку навкруги́).

Обрывать, оборвать—I) обрива́ти, обірва́ти, зрива́ти, зірва́ти; II) обшмато́вувати, обдира́ти, обдра́ти. **Оборванный**—обірваний, обскубаний, обми́каний; (об одежде)—обша́рпаний, обшмато́ваний, обідраний, обдертий.

Обрывистый — кручува́тий, стрімки́й, крутобо́кий. **С обрывистыми берегами**—крутобере́гий, крутобере́жний. **Обрывисто**—стрімко, кручувáто, крутобере́жно, крутобере́жисто, зарви́сто, відру́бом.

Обрывок—уриво́к, вка; обри́вок, вка.

Обрывочный — уривковий, уривчастий. **Обрывочные известия**—уривчасті звістки.

Обрюзглость—бре́зкліcть, лости; одутлість, лости.

Обрюзглый—бре́зклий, набре́зклий, бре́зки́й, брезькúй, заду́тий, оду́т(л)ий. **Обрюзглый от сна**—за́спаний.

Обрюзгнуть—забре́зкнути, обре́зкнути, набря́кти.

Обрядность—обряд(о)вість, вости.

Обрядный, обрядовый—обряд(о)вий, ритуа́льний.

Обсахаривание—обцукро́вування, ння.

Обсахаривать, обсахарить—обцукро́вувати, обцукрува́ти, обцукри́ти. **Обсахаренный**—обцукро́ваний.
Обседание—обсіда́ння, ння.
Обсевать, обсечь—обсіка́ти, обсікти́, обтина́ти, обтя́ти. **Обсеченный**—обсі́чений, обтя́тий.
Обсерватор—обсерва́тор, ра; спостере́гач, ча.
Обсерватория—обсерваторія, ії.
Обсервационный — обсерваці́йний, нагля́дний.
Обсервация—обсерва́ція, ії; спостере́ження, ння.
Обскурант,-ка—обскура́нт, та; тка, тки.
Обскурантизм—обскурантизм, му; обскура́нство, ства.
Обскурантный—обскура́нтний; (гал.)—обску́рний.
Обследование—дослі́джування, пня; дохо́дження, ння чо́го.
Обследователь,-ница — дослі́дувач, ча; чка, чки.
Обследывать, обследовать—дослі́джувати, дослі́дити що; дохо́дити чо́го. **Обследываемый**—дослі́джуваний. **Обследованный**—дослі́джений.
Обслуживание—обслуго́вування, ння; обслу́гування, ння; обслу́га, ги.
Обслуживать, обслужить—обслуго́вувати, обслугува́ти кого, що; служи́ти кому́. **Обслуженный**—обслуго́ваний. **Обслуживающая чем станция**—поста-ча́льня, ні.
Обставливать, обставлять, обставить—I) обставля́ти, обста́вити; (снабжать обстановкой)—обставля́ти, обстанови́ти.
Обстановка—обста́ва, ви; обста́вини, ин; спря́ток, тку. **Жить при неблагоприятной обстановке**—жи́ти в неспри́ятливих умо́вах (обста́винах, оточенні).
Обстоятельность—I) докла́дність, ности; грунто́вність, ности; II) (положительность)—стате́чність, ности.
Обстоятельный—I) докла́дний, грунто́вний, широ́кий. **Обстоятельно**—докла́дно, грунто́вно, широ́ко.
Обстоятельственный (грам.) — обста́вний.
Обстоятельство—обста́вина; (чаще в мн.)—обста́вини, ин. **При каких обстоятельствах**—за яки́х обста́вин. **При плохих обстоятельствах**—за лихи́х обста́вин, при лихі́й годи́ні. **Взвесить обстоятельства**—обміркува́ти, зва́жити обста́вини. **По личным, домашним обстоятельствам**—че́рез особи́сті, че́рез ха́тні обста́вини. **По независящим обстоятельствам**—че́рез незале́жні обста́вини.
Обстоять (дело обстоит)—спра́ва стої́ть з ким, з чим. **Все обстоит благополучно**—усе́ гара́зд, усе́ до́бре.
Обсуживание, обсуждение—обмірко́вування, ння; обрахо́вування, ння; (совместное)—обра́да, ди; обгово́рювання, ння.
Обсуживать, обсуждать, обсудить—обмірко́вувати, обміркува́ти, зміркува́ти що, поміркува́ти про що. **Обсудить всесторонне**—обміркува́ти з усіх бо́ків, усіма́ сто́ронами. **Обсужденный**—обміркова́ний, обгово́рений, обрахо́ваний.
Обсчитывание—I) обми́лка, ки; II) одурювання, ння (в рахунках).
Обсчитывать, обсчитать, обчесть—о(б)ду́рювати, обдури́ти кого́, огу́лювати, огули́ти (в рахунках). **Обсчи́танный**—оду́рений, огу́лений.
Обсчитываться, обсчитаться, обчесться—обмиля́тися, обмили́тися, помиля́тися, помили́тися на чо́му (в рахунках).
Обтаптывать, обтоптать — обто́птувати, обтопта́ти.
Обтачивать, обточить (у шорн., с а п о ж н.)—обшива́ти, ши́ти; обстебно́вувати, обстебнува́ти.
Обтачивать, обточить (на токарн. станке)—обто́чувати, обточи́ти. **Обточенный**—обто́чений.
Обтерпеться—обви́кнути, ся; терпі́ти.
Обтеска, обтесывание—теса́ння, ння; обті́сування, ння; кряжува́ння, ння; обрусува́ння, ння.
Обтирание—обтира́ння, ння.
Обтяжка—обтяга́ння, ння. **В обтяжку (об одежде)** (обтяжной)—обли́пли́й, підли́пчастий, обле́пчастий.
Обувный — (з)бу́вний, (з)обув'я́ний, взувни́й.
Обувь—взуття́, тт'я; обуття́, тт'я. **Перемена обуви**—перезува́ння, ння; перебува́ння, ння.
Обугливание—обу́глювання, ння; зву́глювання, ння.
Обуза—тяга́р, ра́; кло́піт, поту; гло́ба, би. **Сделаться, быть обузой для кого**—ста́ти, бу́ти кому́ за тяга́р.
Обуздывание, обуздание—I) загну́здування, ння; загну́здення, ння; II) прибо́ркування, ння; прибо́ркання, ння; гамува́ння, ння; угамува́ння, ння.
Обуздывать, обуздать—I) загну́здувати, загнузда́ти; II) (укрощать)—прибо́ркувати, прибо́ркати, гамува́ти, угамува́ти.
Обузданный—I) загну́заний; II) прибо́ркований, прискро́млений.
Обуревать кого, что—порива́ти, хвилюва́ти кого́. **Меня обуревает злость**—зло́ мене́ порива́е.
Обусловливать, обусловить—I) обме́жувати, обме́жити умо́вою; II) станови́ти

підста́ву, ста́вити, ста́ти за підста́ву. **Обусловливать, обусловить собой что-либо**—спричиня́тися, спричи́нитися до чо́го; III) (договоро́м)—вимовля́ти, ви́мовити. **Обусловленный**—I) обме́жений умо́вою, умо́влений; II) зале́жний від чо́го.

Обусловиться чем—зале́жати від чо́го, вихо́дити з чо́го.

Обучение (чему)—навча́ння чого́, вчи́тя, тя; нау́ка, ки. **Быть в обучении**—бу́ти в нау́ці. **Обучение ремеслу**—навча́ння ремества́.

Обхват, охват—обі́ймище, ща; о́бмах, ху; обі́ймі, ів. **В обхват**—в обі́ймище, на о́бмах (Кле́ен у півтора́ обі́ймища).

Обхватывание—обхо́плювання, ння; обійма́ння, ння.

Обхватывать, обхватить—обхо́плювати, обхопи́ти, обійма́ти, обійня́ти.

Обход—обхі́д, хо́ду; обми́нка, ки. **В обход**—в обхі́д, околя́са, околя́сом. **Делать обход** (в пути)—кру́гу накида́ти, надава́ти.

Обходительность — ввічливість, вости; обіхі́дливість, вости.

Обходительный—ввічливий до ко́го, обхі́дливий з ким (Вона́ обіхі́длива з людьми́). **Обходительно**—ввічливо, обіхі́дно.

Обходиться, обойтися—I) обхо́дитися, обіхо́дитися, обійти́ся, перебува́тися, перебува́ти (Обхо́димося ти́м, що ма́ємо); II) пово́дитися, пове́стися, обхо́дитися, обійти́ся з ким.

Обходный—обхі́дний. **Обходная тропинка**—манівець, вця (Ой ти пі́деш доро́гою, а я пі́ду манівце́м).

Обхождение—I) обхі́д, хо́ду; II) пово́дження, ння; поведі́нка, нки.

Обшаривание—ни́шпоріння, ння; вини́шпорювання, ння.

Обшаривать, обшарить—ни́шпорити, ви́нишпорити. **Обшаренный**—ви́нишпорений, ви́нирений.

Обшивание—I) обшива́ння, ння; II) (окаймливание)—о́блямува́ння, ння; лямува́ння, ння. **Обшивание бахромой**—оторо́чування, ння; торо́чення, ння. **Обшивание кузова телеги лубом**—ушива́ння во́за лу́бом. **Обшивание тесом**—шалюва́ння, ння.

Обшивать, обшить—I) обшива́ти, обши́ти, пообшива́ти (Тре́ба всю́сім ю обши́ти, облата́ти); II) (окаймлять)—лямува́ти, облямо́вувати, облямува́ти.

Обширность—широ́кість, кости; просто́рість, рости; розло́гість, гости.

Обширный—широ́кий, просто́рий, розло́гий, широкопо́лий, широкопросто́рий, ширококра́їй (Широ́ка ни́ва, розло́гі поля́, лани́ широкопо́лі).

Общаться—єдна́тися, єдни́тися, води́тися, зна́тися, захо́дити з ким; товаришува́ти з ким.

Обще—спі́льно, вку́пі, гурто́м.

Общеармейский—зага́льновійсько́вий.

Общегородской—зага́льноміський.

Общедоступность — зага́льнодоступність, ности.

Общедоступный — зага́льнодосту́пний (Зага́льнодосту́пна літерату́ра).

Общеизвестность—зага́льновідо́мість, мости; популя́рність, ности.

Общеизвестный—зага́льновідо́мий, всім відо́мий (зна́ний), популя́рний.

Общенародный—всенаро́дній, я, є; цілонаро́дній, я, є.

Общение—єдна́ння, ння; стосу́нки з ким; зно́сини з ким; спілкува́ння, ння; товариша́ння, ння (Товари́ське єдна́ння. Межинаро́дне єдна́ння).

Общеполезность — зага́льнокори́сність, ности.

Общеобразовательный — зага́льноосві́тній (Шко́ли зага́льноосві́тні).

Общеполезный—зага́льнокори́сний.

Общепонятность — зага́льнозрозумі́лість, лости.

Общепонятный — зага́льнозрозумі́лий, всім зрозумі́лий.

Общепризнанный — зага́льно все ви́знаний.

Общепринятость — зага́льноважи́ваність, ности.

Общепринятый—зага́льноважи́ваний, світови́й. **Общепринятое мнение**—зага́льна ду́мка. **Общепринято**—звича́йно. **Это здесь общепринято**—це тут звича́йне.

Общераспространенный — зага́льнопоши́рений.

Общественность—грома́дськість, кости; суспі́льність, ности (Еволю́ція грома́дськости).

Общественный—I) грома́дський, громадя́нський, суспі́льний. **Общественная жизнь**—грома́дське, суспі́льне життя́. **Общественное мнение**—грома́дська (суспі́льна) ду́мка.

Общество—I) грома́да, ди; громадя́нство, ства; суспі́льство, ства; суспі́льність, ности; зага́л, лу.

Общеуважаемый—зага́льношано́ваний.

Общеукраинский—всеукраїнський.

Общеупотребительность — зага́льноважи́ваність, ности.

Общеупотребительный — зага́льноважи́ваний.

Общечеловеческий—вселю́дський, зага́льнолю́дський

Общий—I) (совместный)—спільний, гуртови́й, суку́пний (Спі́льне воло́діння земле́ю. Гурто́ва пра́ця. Спі́льна кімна́та. Спі́льна мо́ва); II) (зага́льний, поспільний. **Общее благо**—зага́льне до́бро. **Общее образование**—зага́льна осві́та. **В общих чертах**—зага́льно. **Общий залог**—зага́льний стан.

Общительность—товари́ськість, кости.

Общительный—товари́ський, грома́дський, компані́йський (З йо́го товари́ський хло́пець).

Общность—спі́льність, ности; поспільність, ности. **Общность интересов**—спі́льність інтере́сів.

Об'единение—об'є́днування, ння; по́єднування, ння; групува́ння, ння; (оконч.)—об'є́днання, ння; поєднання, ння.

Об'единитель—об'є́днувач, ча; з'є́днувач, ча; єдини́тель, ля.

Об'единять, об'единить—об'є́днувати, об'єдна́ти, по́єднувати, поєдна́ти, єднати, з'єдна́ти, єдини́ти. **Об'единяемый**—об'є́днуваний, по́єднуваний. **Об'единенный**—об'є́днаний, по́єднаний, з'єднаний.

Об'единяться, об'единиться—об'є́днуватися, об'єдна́тися, по́єднуватися, поєдна́тися, єдна́тися, з'єдна́тися (Там я́сній зо́рі і ти́хії кві́ти єдна́ються в ди́вній розмо́ві).

Об'езд—I) об'їзд, їзду; колува́ння, ння (Хто колува́ння не боїться, той шви́дче дої́де).

Об'ездка (лошади)—виїжджування, ння; принату́рювання, ння.

Об'ездчик—об'їзни́й, о́го.

Об'езживать, об'езжать, об'ездить—об'їзди́ти, об'їздити, ви́їздити, з'їздити (Об'їздив усіх ро́дичів, поря́тунку прохо́в—не поря́тував ніхто́).

Об'ект—об'є́кт, кта.

Об'ектив—об'єкти́в, ва.

Об'ективность—об'єкти́вність, ности.

Об'ективный, -но—об'єкти́вний, об'єкти́вно.

Об'ем—о́бсяг, гу; о́бшир, ру. **Увеличиваться в об'еме**—більшати, ши́ршати, то́вщати.

Об'емный—обсяго́вий.

Об'явительный—об'я́вочний, оповіща́льний.

Об'явление, об'явка—оповіщення, ння; оповістка, стки; оголо́шення, ння; об'я́вка, вки (В газе́ті було́ оповіщення про його́ сме́рть).

Об'являть, об'явить—оповіща́ти, оповісти́ти, обвіща́ти, обвісти́ти, оголо́шувати, оголоси́ти. **Об'являемый**—оповіщуваний, оголо́шуваний. **Об'явленный**—оповіщений, оголо́шений.

Об'являться, об'явиться—з'явля́тися, з'яви́тися, об'явля́тися, об'яви́тися, да́тися чу́ти, ба́чити.

Об'яснение—поя́снення, ння; вия́снення, ння; з'ясува́ння, ння; з'ясо́вування, ння.

Об'яснимый—з'ясо́вний, ви́яснений.

Об'яснитель—пояснювач, ча.

Об'яснительный—пояснювальний, з'ясува́льний. **Об'яснительное чтение**—поя́снювальне чита́ння, ння.

Об'яснять, об'яснить—вияснити, ви́яснити, поясня́ти, поясни́ти, ясувати, з'ясо́вувати, з'ясува́ти, ясни́ти що кому (Почав виясня́ти, як ста́лося і ви́яснив докла́дно).

Об'ясняться, об'яснится—вияснятися, ви́яснитися, поясня́тися, поясни́тися, з'ясо́вуватися, з'ясува́тися.

Об'ятность—осяжність, ности; широ́кість, кости; про́стір, стору.

Об'ятный—осяжний.

Об'ять—обійня́ти, обгорну́ти, оповити́, повити́, осяга́ти, осягну́ти що; зсягну́ти (Умо́м обня́в зе́млю).

Обыватель—обива́тель, ля; мешка́нець, нця.

Обывательский—обива́тельський.

Обывательщина—обива́тельство, ства.

Обыденность—буде́нщина, ни; щоде́нщина, ни; повсякде́нщина, ни; звича́йність, ности.

Обыденщина—щоде́нщина, ни; буде́нщина, ни.

Обыкновение—зви́чай, чаю; устано́ва, ви; поведі́нка, нки; поведе́нція, ції; обича́й, чаю. **По обыкновению**—звича́йно, звичма́, як звича́йно. **Сверх обыкновения**—над зви́чай. **Вошло в обыкновение**—пове́лося.

Обыкновенность—звича́йність, ности.

Обыкновенный—звича́йний, зви́чний. **Обыкновенным образом**—звича́йно. **Обыкновенно**—звича́йно, зви́чне, зви́кле.

Обыск—I) (для обнаружения украденного, запрещенного)—тру́с, су; трусе́ниця, ці. **Личный обыск**—особи́сте обшу́кування, особи́стий трус. **Домовый обыск**—ха́тній трус. **Поголовный обыск**—зага́льний трус.

Обыскивание—обшу́кування, ння.

Обыскивать, обыскать—трусити, потрусити, струсити, обшу́кувати, обшука́ти кого, що; (находить, найти при обыске)—витру́шувати, ви́трусити.

Обязан кто—повинен. **Обязан кому, чему**—завди́чний кому́, чому́; ви́нен за

що кому́, чому́; пови́нен ди́кувати (бу́ти вдя́чним) кому́, чому́.

Обязанность—обо́в'язок, зку; пови́нність, ности. **Считать своею обязанностью**—ма́ти за свій обо́в'язок, ма́ти собі́ за обо́в'язок. **Ему вменено в обязанность**—на йо́го накла́дено обо́в'язок, пови́нність.

Обязательность—I) обов'язко́вість, вости; II) гото́вість, вости; охо́чість до по́слуги кому́.

Обязательный—обов'язко́вий, доконе́чний, невідмі́нний. **Обязательный человек**—гото́вий, охо́чий до по́слуги кому́. **Обязательно**—I) обов'язково, докі́нче, доконе́чно, невідмі́нно (Докі́нче му́шу в тригоди́ни там бу́ти); II) люб'я́зно (Люб'я́зно поясни́в мені́ все).

Обязательство — зобов'я́зування, ння; (с о в.)—зобов'я́зання, ння. **Обязательство письменное** — зобов'я́зання на письмі́, пи́сане зобов'я́зання. **Обязательство долговое**—зобов'я́зання борго́ве.

Обязывать, обязать—обов'я́зувати, обов'яза́ти, зобов'я́зувати, зобов'яза́ти.

Овальность—ова́льність, ности; окру́гла довгова́тість, тости; яйцева́тість, тости.

Овальный—ова́льний, круглодовга́стий, довгова́стий, яйцева́тий.

Овация—ова́ція, ції.

Овладевать, овладеть кем, чем—опано́вувати, опанува́ти кого́, що, запано́вувати, запанува́ти над ким, посіда́ти, посісти кого́, що, обсіда́ти, обсісти, налега́ти, налягти на ко́го. **Овладевать, овладеть собой**—опано́вувати, опанува́ти себе́, запано́вувати, запануваті над собо́ю. **Овладеть землей, имуществом чьим**—посіда́ти, посісти чию́сь зе́млю, майно́, добро́, до́бра; заволоді́ти землє́ю, майно́м.

Овладение—опанува́ння кого́, чого́; заволодіння, ння.

Овощ (ч а щ е м н. о в о щ и)—городи́на, ни. **Овощи, заготовленные в прок для варки**—ва́ри(е)во, ва.

Овощный—о́вочевий. **Овощная лавочка**—крамни́чка з городи́ною, крамни́чка о́вочева.

Овцеводство—вівча́рство, ства.

Овчар—чаба́н, на́; вівча́р, ря́.

Овчарня—кошара́, ри.

Овчарский—чаба́нський, вівча́рський.

Овчинный—смушевий, смушко́вий, смухо́вий, линтваре́вий; кожуша́ний.

Огарок—недо́гарок, рка; зга́рок, рка; недо́палок, лка.

Огибать, обогнуть—I) (г н у т ь о д н у в е щ ь в о к р у г д р у г о й)—обгина́ти, обігну́ти; II) (о б х о д и т ь)—обхо́дити, обмина́ти.

Оглавление (к н и г и)—о́главь, ву; зміст, сту.

Оглавлять, оглавить—писа́ти, написа́ти о́главь.

Огласительный—оповісний, оголо́сний, розголо́сний.

Огласка—оголо́шення, ння; повіщення, ння; опублікува́ння, ння; оголо́ска, ски; ро́зголос, су; сла́ва, ви.

Оглашать, огласить—оголо́шувати, оголоси́ти, розголо́шувати, розголоси́ти, оповіща́ти, оповісти́ти, о(роз)публіко́вувати, о(роз)публікува́ти.

Оглашаться, огласиться—о(роз)голо́шуватися, о(роз)голоси́тися, оповіща́тися, оповісти́тися, о(роз)публіко́вуватися, о(роз)публікува́тися.

Оглушать, оглушить—глуши́ти, оглуши́ти, поглуши́ти, приглуши́ти, приглу́шувати; (у д а р о м)—приголо́мшувати, приголо́мшити.

Оглушение—глуші́ння, ння; приглу́шення, ння; приголо́мшення, ння.

Оглушительный — огл у́шливий, огл у́шний, загл у́шливий, приголо́мшений. **Оглушительно** — огл у́шливо, загл у́шливо.

Оглядчивость—оба́чність, ности; огля́дність, ности; обере́жність, ности.

Оглядчивый —оба́чний, оглядний, обере́жний.

Огнедышащий—(в)огнеди́шний, (в)огнеджере́лий. **Огнедышащая гора**—вулка́н, на.

Огненножидкий — (в)огнепли́нний, огнянорідки́й.

Огнестрельный—огнепа́льний, огни́стий. **Огнестрельное оружие**—огнепа́льна, огни́ста зброя.

Огнеупорность—огнетрива́лість, лости.

Огнеупорний—огнетрива́лий.

Оговаривать, оговорить — I) (д е л а т ь о г о в о р к у)—застерега́ти, застерегти́, зазнача́ти, зазна́чити, завважа́ти, завва́жити; II) (о к л е в е т а т ь, о п о р о ч и т ь)—о(б)гово́рювати, о(б)говори́ти, обмо́вити, ославля́ти, осла́вити; III) (и с п о р т и т ь н а г о в о р о м)—зуро́чити, навро́чити кого́.

Оговариваться, оговориться—I) застерега́тися, застерегти́ся. **Я наперед оговорился, что...**—я напере́д застері́гся, що...

Оговор—обмо́ва, ви; осу́да, ди; набала́чка, чки.

Оговорочный — застере́жний, застере га́льний.

Оголтелый—бі́сний, розбе́щений, розгу́каний, нала́зливий.

Огораживание—огоро́джування, ння.
Огораживать, огородить—огоро́джувати, огороди́ти. **Огороженный**—огоро́джений.
Огородничество—горо́дництво, цтва. **Заниматься огородничеством**—городникува́ти.
Огородочный—горо́дницький.
Огородный—горо́дній, горо́дний. **Огородные овощи, огородная земля**—горо́дина, ни; городовина́, ни́; грядовина, ни́.
Огорошить—ошара́шити, зби́ти з пантелику́ кого́, приголо́мшити кого́, по тім'ю вда́рити.
Огорчительный—прикрий, сумни́й. **Огорчительно**—прикро, су́мно.
Огорьклый—згірклий.
Ограбить—пограбува́ти, зграбува́ти, ограбува́ти.
Ограбление—пограбува́ння, ння; зграбува́ння, ння; ограбува́ння, ння.
Огранивать, оранить — обгранко́вувати, обгранкува́ти, обшліхто́вувати, обшліхтува́ти. **Ограненный** — обгранко́ваний, обшліхто́ваний.
Ограничивание, ограничение—I) обмежо́вування, ння; обмежува́ння, ння; II) обмежува́ння, ння; обме́ження, ння. **Ограничение прав женщин**—обме́ження жіно́к у пра́ві.
Ограниченно — обме́жено, обмежо́вано.
Ограниченность (у з о с т ь к р у г о з о р а)—обме́женість, ности; обмежо́ваність, ности.
Ограниченный—обме́жений, обмежо́ваний. **Ограниченное пространство**—обмежо́вана про́сторонь. **Ограниченная власть**—обме́жена (обмежо́вана) вла́да. **Ограниченное количество**—обме́жене число́.
Ограничивать, ограничить—I) (п о л а г а т ь г р а н и ц ы)—обмежо́вувати, обмежувати; (о м н о г.)—пообме́жувати; II) (с т е с н я т ь, у м е р я т ь)—обме́жувати, обме́жити; (о м н о г.)—пообме́жувати.
Ограничиваться, ограничиться—I) бу́ти обме́жуваним чим; II) бути обме́женим, обме́жуватися, обме́житися чим и на чо́му. **Он этим не ограничился**—на цьо́му він не обме́жився, на цьо́му він не став.
Ограничительный—обме́жений, обмежува́льний.
Огромность—вели́кість, кости; величе́зність, ности; величе́нність, ности; надмі́рність, ности; безмі́рність, ности.
Огромный—величе́зний, величе́нний, велико́нний, здорове́нний, здорове́зний, надмі́рний, безмі́рний.
Огрубелый—згру́блий, загру́блий, погру́блий, (о к о ж е)—зашкору́блий, закоцу́блий.
Огрубение—згрубі́ння, ння; загрубі́ння, ння; погрубі́ння, ння; (н р а в о в)—здича́віння, ння.
Огулом—гурто́м, загало́м, навгу́л, бло́м, му́сом, по́спіль. **Все огулом**—усе́ гурто́м, усе по́спіль.
Одаренность—обдаро́вність, ности; хи́ст, хи́сту.
Одаривание—обдаро́вування, ння; обдаро́вання, ння.
Одаривать, одарять, одарить—обдаро́вувати, обдарува́ти, обдари́ти, надари́ти кого́ чим, наділя́ти, наділи́ти кому́ що й кого́ чим. **Одаренный**—обдаро́ваний.
Одверье—одві́рок, рка; (ч а щ е в о м н.)—одві́рки, ків.
Одевать, одеть—I) (з)одяга́ти, (з)одягти́, вдяга́ти, вдягти́, убира́ти, убра́ти, прибира́ти, прибра́ти.
Одеревенелость — здерев'і́лість, лости; здерев'яні́лість, лости; (о ц е п е н е л о с т ь)—задубі́лість, лости; затерпліть, лости; заклякліть, лости.
Одеревенелый—здерев'і́лий, здерев'яні́лий, задубі́лий, затерплий, заклякли́й.
Одеревенеть—здерев'іти, здерев'яні́ти; (о т е л е)—задубі́ти, задубні́ти, затерп(ну)ти, заклякнути.
Одержимость—опано́ваність, ности.
Одержимый — опано́ваний, одержи́мий. **Одержимый болезнью**—слаби́й, х(в)о́рий на що.
Одеяло—ліжни́к, ка́; укрива́ло, ла; окрива́ло, ла.
Один, одна, одно—оди́н, одна́, одно́ и одне́; (м н.)—одні́, одни́х. **Одним словом**—одно́ сло́во.
Одинакость, одинаковость — одна́кість, кости.
Одинокий — само́(і)тний, само(і)тни́й. **Одинокий человек**—самі́тник, ка. **Ставший одиноким**—осамо́тнений, осамотні́лий. **Одиноко**—само́(і)тно, самоті́ю.
Одиночество—самота́, ти́; самоти́на, ни; само́(і)тність, ности. **В одиночестве**—в самоти́ні, самото́ю, на самоті́. **Остаться в одиночестве**—осамоті́ти.
Одиночествовать—жи́ти самото́ю, жи́ти без сім'ї́.
Одиночный — одини́чний, поодини́чий. **Одиночное заключение**—самото́тне ув'я́знення, самоти́нне ув'я́знення.
Одичалый—здичі́лий, здича́вілий. **Одичалые люди**—подичі́лі, подича́вілі лю́ди.
Одичать—здичі́ти, здича́віти, здичитися; (о м н о г и х)—подичі́ти, подича́віти, подичитися (П о д и ч і л и г у́ с и, щ о й д о д о́ м у н е х о т я́ т ь).
Однажды—раз, одного́ ра́зу, одного́ часу́, одного́ дня, яко́сь. **Однажды утром,**

вечером—одного́ ра́нку, одного́ ве́чора.

Однако, однако-же—одна́че, проте́, а проте́, (а) втім.

Одноатомный—одноа́томний.

Одновременность — одноча́сність, ности; рівноча́сність, ности.

Одновременный—одноча́сний, рівноча́сний. **Одновременно**—одноча́сно, рівноча́сно.

Однодольный—однопрозя́бцевий, одночастко́вий, однопе́нний (Росли́ни однопе́нні й двопе́нні).

Одноженство—одношлю́бність, ности.

Однозвучный—однозву́чний, одногу́чний. **Однозвучно** — однозву́чно, одногу́чно (Одногу́чне мо́ре ду́же в те́мні му́ри плюскоти́ть).

Одноименный—однойме́нний.

Однокалиберный—однокалі́берний, одного́ калі́бру.

Одноклеточный—одноклі́тинний.

Одноколейный — однопу́тній (Однопу́тня доро́га).

Одноконечный — однокінце́вий, однокінча́стий.

Однократный—одноразо́вий.

Однократно—одноразо́во, раз.

Одноличный (грам.)—одноособо́вий.

Одномастность — однома́стність, ности; однома́стість, тости.

Одномастный—однома́стий, одно́ї ма́сти.

Одномачтовый—однощо́глий.

Одноообразие — одноманітність, ности; одна́ковість, вости; односта́йність, ности.

Однообразный—одноманітний, односта́йний (Одноманітне життя́. Односта́йний плю́скіт насти́рного осі́ннього дощу́). **Однообразно**—одноманітно, односта́йно.

Однополенный, однополенные дрова—шурко́ві дро́ва.

Однородность—односта́йність, ности; одноці́льність, ности.

Однородный — односта́йний, одноці́льний.

Односемянодольный — однопрозя́бцевий, односім'ячастко́вий.

Односложность—односкла́дність, ности; односкладо́вість, вости.

Односложный—односкла́дний, односкладо́вий (Слова́ бува́ють односкла́дні, як вони́ ма́ють один склад). **Односложно** — односкла́дно, односкладо́во.

Одностворчатый (о дверях, окнах) —суці́льний. **Одностворчатая раковина**—одночере́пка, ки.

Односторонний—однобі́чний (Виро́бля́лись однобі́чні інтере́си). **Односторонно**—однобі́чно.

Односторонность — однобі́чність, ности (Ви́явив однобі́чність своїх по́гля дів).

Однотонность—одното́нність, ности.

Одноцветность — одноба́рвність, ности; одноко́лірність, ности.

Одноцветный — одноба́рвний, одноко́лірний.

Одноэтажный — одноповерхо́вий (Дерев'я́ний одноповерхо́вий дім).

Одобрение—I) (хвала)—хвала́, ли́; похвала́, ли́; хвалі́ння, ння; II) (дозволение, разрешение) — ухва́ла, ли (На це моє́ї ухва́ли не бу́де). **С одобрения цензуры**—цензу́ра ухвали́ла, за цензу́рною ухва́лою.

Одобрительный — ухва́льний, похва́льний, хва́льний. **Одобрительно** — похва́льно, хва́льно.

Одолевать, одолеть—перемага́ти, перемогти́, змага́ти, замогти́, боро́ти, зборо́ти, побо́рювати, побороти, посіда́ти, посі́сти, ду́жати, поду́жати (Змага́ їх ста́рість). **Печаль, скука одолевает кого**—журба́, нудьга́ посіда́є, бере́ кого́, наляга́є на ко́го. **Думы одолевают**—думки́ (га́дки) обсіда́ють, обійма́ють го́лову. **Бедность одолела**—зли́дні посі́ли, обсі́ли. **Страх одолел**—страх (о́страх) посі́в кого́.

Одоление—перемо́га, ги; перева́га, ги; звитя́га, ги.

Одолжать, одолжить кому, у кого—позича́ти, пози́чити, визича́ти, ви́зичити кому́, у ко́го, боргува́ти, поборгува́ти ко́го й кому́, зазича́ти, зази́чити кого́ чим. **Одолжить кого чем**—пози́чити, ви́зичити кому́ що, зроби́ти по́слугу кому́.

Одолжение—ла́ска, ски; по́слуга, ги. **Делать одолжение кому**—роби́ти, чини́ти ла́ску (послу́гу) кому́. **Сделайте одолжение**—зробі́ть ла́ску, бу́дьте ласка́ві.

Одолжительность — услу́жність, ности; послу́жність, ности.

Одолжительный—услу́жний, послу́жний.

Одумываться, одуматься—розду́муватися, розду́матися, оду́муватися, оду́матися, схамену́тися.

Одурманивание — одурма́нювання, ння; задурма́нювання, ння; запоморо́чування, ння; заморо́чування, ння.

Одурманивать—одурма́нювати, задурма́нювати.

Одурманиваться — одурма́нюватися, задурма́нюватися.

Одурманивающий—заду́рливий, дурма́нний, запа́морочливий.

Одурь—дур, ру; о́дур, ру; запаморо́чення, ння.

Одурять, одурить—заду́рювати, задурити, обморо́чувати, обморочи́ти, запа́морочувати, запа́морочити. **Одуряющий**—заду́рливий, дурма́нний запа́морочний.

Одухотворение, одухотворенность — одухотво́рення, ння; одухотво́реність, ности.

Одухотворять, одухотворить — духотво́рити, нади́хати, надихну́ти кого́; (в о о д у ш е в и т ь)—підно́сити, підне́сти кого́. **Одухотворенный** — одухотворе́ний, надхне́ний.

Одушевление—ожи́влювання, ння; ожи́влення, ння.

Одушевлять, одушевить — оживля́ти, оживи́ти кого́, додава́ти, дода́ти ду́ху (си́ли) кому́, нади́хати, над(и)хну́ти кого́, що чим, підно́сити, підне́сти кого́ (Н а д и х н у́ в г н і в о м с п і в и, а м а́ р м у р ж и т т я́ м). **Одушевленный** живи́й, живо́тний, підне́сений. **Одушевленный предмет**—жива́ річ.

Одушевляться, одушевиться — оживля́тися, оживи́тися, набира́тися, набра́тися ду́ху (си́ли).

Ожерелье (и з к о р а л л о в)—нами́сто, ста (Д о́ б р е н а м и́ с т о); (и з м о н е т и к р е с т и к о в)—згарда́, ди; лу́чка, чки; укла́д, ду.

Ожерельице—нами́стечко, чка; кора́лики, ків.

Ожестелый — затве́рд(і)лий, зашкуру́блий, затужа́вілий.

Ожестение—затверді́ння, ння; зашкару́бнення, ння; затужа́віння, ння.

Ожестклый — зашкору́блий, затве́рд(і)лий.

Ожесткнуть — затве́рднути, затверді́ти, шкару́бнути, затужа́віти.

Ожесточать, ожесточить—роби́ти (зроби́ти) жорсто́ким, озвіря́ти, озвіри́ти кого́, знемилосе́рджувати, знемилосе́рдити кого́. **Несчастье ожесточает людей**—нещастя ро́бить люде́й жорсто́кими.

Ожесточение—жорсто́кість, кости; немилосе́рдність, ности; запе́клість, лости; заже́ртість, тости; озві́реність, ности.

Ожесточенный — немилосе́рдний, запе́клий, озві́рений, лю́тий, заже́ртий.

Оживление—I) ожи́влення, ння; оживлі́ння, ння; віджи́влення, ння; II) жва́вість, вости.

Оживленность—жва́вість, вости; жи́вість, вости.

Оживлять, оживить—I) (в о с к р е ш а т ь) —оживля́ти, оживи́ти, відживля́ти, відживи́ти; (о м н о г и х)—пооживля́ти, повідживля́ти кого́; II) (с о о б щ а т ь б о д р о с т ь) — підживля́ти, підживи́ти, ожва́влювати, ожва́вити.

Оживотворение (п р и р о д ы) — в(від)жи́влювання (природи), надава́ння життя́.

Оживотворять, оживотворить — живи́ти, оживля́ти, оживи́ти, животвори́ти, оживотворя́ти, оживотво́рити, надава́ти, нада́ти життя́.

Ожидание — дожида́ння, ння; жда́ння, ння; чека́ння, ння; очі́кування, ння чого́ і на що; сподіва́ння, ння; сподіванка, ки. **Сверх нашего ожидания**—над на́ше сподіва́ння, ння; несподі́вано, нега́дано для нас.

Ожидать кого, чего—жда́ти, дожида́ти, ся; зажида́ти кого́, чого́, чека́ти, очі́кувати, сподіва́тися кого́, чого́ й на ко́го, на що. **Ожидать очереди**—засто́ювати (заси́джувати) черги́, жда́ти на че́ргу. **Ожидаемый, ожиданный**—сподіваний, очі́куваний. **Ожидаемый урожай**—сподіваний врожа́й.

Ожирелость—розгла́длість, лости.

Ожирелый—розгла́длий.

Ожирение—розгла́днення, ння.

Ожиреть—розгла́днути, вгла́днити, обрости́ са́лом.

Озабочение—заклопо́тання, ння; затурбу́вання, ння; стурбо́вання, ння.

Озабоченно — заклопо́тано, затурбо́вано, клопотли́во.

Озабоченность — заклопо́таність, ности; затурбо́ваність, ности.

Озабочивать, озаботить—клопота́ти, заклопота́ти, склопота́ти, турбува́ти, затурбува́ти кого́ чим, завдава́ти, завда́ти кло́поту кому́. **Озабоченный**—заклопо́таний, затурбо́ваний.

Озабочиваться, озаботиться чем—клопота́ти, ся; поклопота́ти, ся; турбува́тися, потурбува́тися про що, за що, чим.

Озаглавливать, озаглавить—дава́ти, да́ти на́зву (за́головок), назива́ти, назва́ти, затитуло́вувати, затитулува́ти. **Озаглавленный** — на́званий, затитуло́ваний.

Озадачивать, озадачить — заморо́чувати, заморочи́ти, збива́ти, зби́ти з пантели́ку, спантели́чувати, спантели́чити кого́. **Озадаченный** — спантели́чений, зби́тий з пантели́ку, заморо́чений.

Оздоравливать, оздороветь — оздоровля́тися, оздорови́тися, оздорові́ти, оду́жувати, оду́жати, виду́жувати, ви́дужати, ви́чуняти.

Оздоравливать, оздоровлять, оздоровить —оздоровля́ти, оздоро́вити. **Оздоровленный**—оздоро́влений.

Оздоровление — I) оздоро́влення, ння; II) оду́жання, ння; виду́жання, ння.

Озирание—огляда́ння, ння; озира́ння, ння; розгляда́ння, ння; роззира́ння, ння.

Озираться—оглядáтися, оглúнутися, роззирáтися, роззирнýтися, розглядáтися, розглúнутися на що.

Озлобление—зло, зла; злóба, би; злість, злóсти; лóтість, тости.

Озлоблять, озлобить — озлúти, озлúти, розлóчувати, розлютúти, роз'ятрювати, роз'ятрити. **Озлобленный**—розлючений, роз'ятрений.

Озлобляться, озлобиться—озлúтися, озлúтися, узлúтися, злóбу взяти на кóго.

Ознакомление — ознайóмлювання, ння; ознайóмлення, ння; обізнавáння, ння; обізнáння, ння з чим.

Ознакомливать, ознакомить—I) (кого с чем) — знайóмити, ознайóмлювати, ознайóмити кого з чим; II) знайóмити, познайóмити кого з чим. **Ознакомленный**—ознайóмлений, обізнаний, знайóмий з чим.

Ознакомливаться, ознакомиться с кем, с чем — ознайóмлюватися, знайóмитися, обізнавáтися, обізнáтися з ким, з чим.

Озноб—I) хóлод, ду; морóз, зу; остýда, ди; II) (озноб. место)—остýда, ди; зáморозень, зня. **У него озноб**—йогó морóзить.

Озорник—шибéник, ка; шибáйголова, ви; палúвода, ди.

Озорничать—бешкетувáти, збиткувáти.

Озорничество—пýстощі, щів; бешкéтництво, тва.

Оказание—I) вúявлення, ння; II) (помощи и т. п.)—пóдання, ння допомóги и т. и.

Оказия—I) окáзія, зії; нагóда, ди. **По оказии**—при нагóді; II) (происшествие) — прúпадок, дка; вúпадок, дка.

Оказывать, оказать — I) (обнаруживать)—виявля́ти, вúявити. **Он оказал большие успехи**—він великі вúявив успіхи. **Оказывать свое расположение к кому**—виявля́ти свою́ до кóго прихúльність; II) (воздавать, делать)—давáти, дáти, подавáти, подáти, учиня́ти, учúнити, робúти, зробúти. **Оказывать внимание кому**—увáгу давáти (явля́ти) кому́. **Окажите мне услугу**—зробіть менí пóслугу. **Оказывать содействие, помощь**—ставáти (стáти) в пригóді кому́, (по)давáти, (по)дáти пóмочи, порáди кому, підмогтú, запомогтú кого́ чим. **Оказывать влияние, содействие**—робúти, зробúти вплив на кóго, на що.

Оказываться, оказаться—I) (безл.) виявля́тися, вúявитися, покáзуватися, показáтися, вихóдити, вúйти. **Оказывается, оказалось, что...**—виявля́ється, що... **Он оказался невинным**—вúявилось, що він невúнний. **Его не оказалось дома**—йогó не булó дóма.

Окалина—жýжелиця, ці; жужíль, желúндра, ри.

Окаменелость (минер.) (состояние)—скаменíлість, лости; скам'янíлість, лости. **Окаменелый**—скам'янíлий, закам'янíлий, покам'янíлий, скаменíлий, закаменíлий, покаменíлий.

Оканчивание—кінчáння, ння; докíнчування, ння; закíнчування, ння.

Оканчивать, окончить—кінчáти, (с)кінчúти, докíнчувати, докінчáти, докінчúти, закíнчувати, закінчáти, закінчúти. **Окончить дела, работы**—покінчúти, покінчáти, поробúти справи, діла́, робóту.

Окармливание—I) обгодóвування, ння; II) трóїння, ння.

Окармливать, окормить—I) обгодóвувати, обгодувáти.

Окачивание—обливáння, ння; оболíскування, ння.

Океан—океáн, ну; окіян, пу. **Океанский**—океáнський, океанóвий. **Океанский пароход**—океáнський парохлáв.

Окидывать, окидать, окинуть—о(б)кидáти, о(б)кúдати, о(б)вúнути що чим, окúнути óком (очúма) на кóго, на що; окúнути óком (очúма); обвести óком (очúма) кого́, що. **Лицо окидало**—вúсипало, вúприщило на видý, попрúщило вúд.

Окисание—I) укúсання, ння; скúсання, ння; II) (хим.)—закúсання, ння.

Окисать, окиснуть—I) кúснути, укúсати, укúснути, скúсати, скúснути; II) (хим.)—закúсати, закúснути.

Окисление—закúснення, ння; закúсання, ння; закúслювання, ння; закúслення, ння.

Окислитель (хим.)—закúсник, ка; закúсляльник, ка. **Окислительный**—закúсний (Закúсне пóлум'я). **Окислость**—закúслість, лости. **Окислый**—укúслий, скúслий; (хим.)—закúслий.

Окислять, окислить—закúсляти, закúслити. **Окисленный**—закúслений.

Окисляться, окислиться — закúсляється, закúслúтися.

Окись—зáкис, су.

Оккупант—окупáнт, нта.

Оккупация—окупáція, ції. **Оккупационный**—окупаційний.

Оклад—I) (образ, очертание)—óбрис, су; зáрис, су; зáриси, ів; II) (налог)—нáклад, ду; полóжений полáток; III) (жалованье)—полóжена платня́, утримáння, ння. **Оклад лица**—зáриси облúччя.

Окладной—I) шатнúй, справний, озлóбний (Справне срíбло); II) по-

датко́вий, опла́тний. **Окладная книга**—опла́тна кни́га. **Окладной налог**—поло́жений пода́ток.

Оклеивание—обкле́ювання, ння; обліплювання, ння.

Оклейка (де́йствие)—обкле́ювання, ння; обліплювання, ння; (ве́щь)—обкле́йка, ки; обліпка, пки.

Оклейщик—клеїльник, ка; обкле́ювальник, ка.

Окли́кание—оклика́ння, ння; озива́ння, ння; гука́ння, ння; переґу́кування, ння.

Оковы—I) кайда́ни, ів; заліза, із; II) нево́ля, лі; ярмо́, ма́; корми́та, ти; **Попасть в оковы**—впа́сти в кайда́ни. **Сбросить с себя оковы**—порва́ти (розби́ти) кайда́ни (пу́та), ски́нути ярмо́.

Околесить—об'їхати, об'їздити, ви́їздити скрізь що й по чо́му (Об'їздив по всіх усю́дах).

Околесная, околесица—I) об'їздка, ки; обхі́дка, ки; об'їздна доро́га; II) нісені́тниця, ці; дурни́ця, ці; околя́си, ів; терева́ні, ів. **Нести околесную**—верзти́ (плести́) нісені́тницю, дурни́ці, казна-що; верзти́ таке́, що й ку́пи не держи́ться.

Околичность—I) око́личність, ности; побі́чність, ности; побічні обста́вини; II) закру́тистість, стости; викрута́си, ів; за́йві подро́биці, за́йва балакани́на. **Околичный**—I) побі́чний, узбі́чний; II) закру́тистий, викрута́сний. **Околичный человек**—заверни́голова.

Около—I) (во́круг, кру́гом)—ко́ло, навко́ло, довко́ла, округи́, навкру́г, навкруги́ ко́го, чо́го; II) (вре́м.)—ко́ло, під (Під обі́дню по́ру); III) (во́зле, по́дле)—ко́ло, біля́, побіля́, край, по́бі́ч, по́бік, о́бік ко́го, чо́го, попри ко́го, що, при чо́му, під чим, над чим. **Около дороги**—кра́й (біля́) доро́ги, при доро́зі, над шля́хом. **Около двора**—ко́ло двора́, біля́ двора́, під двором; IV) (прибли́зительно)—то́хи не, ма́ло не, під що, бли́зько чо́го (Я не ба́чив його́ ма́ло не три ро́ки). **Ему около тридцати лет**—йому́ бли́зько три́дцятьох ро́ків.

Околоплодник (бот.)—опло́день, дня; наси́нник, ника.

Околополюсный—приполя́рний, прибі́гунно́вий.

Околосердечный—осе́рдяний, перикарді́яльний. **Околосердие**—осе́рдя.

Оконечный—кінце́вий, прикінце́вий, приконе́чний.

Оконопачивать, оконопатить—обконопа́чувати, обконопа́тити, об(ш)пакльо́вувати, об(ш)паклюва́ти.

Окончание—I) скінчення, ння; скінчання, ння; закі́нчення, ння; доκі́нчення, ння; прикі́нчення, ння; II) (грам.)—закі́нчення, ння (Закі́нчення сло́ва).

Окончательный—I) остато́чний, оста́нній, кінце́вий. **Окончательный приговор, решение**—остато́чний ви́рок, при́суд, остато́чне ви́рішення. **Окончательный расчет**—остато́чний ро́злік. **Окончательные результаты**—остато́чні на́слідки. **Окончательные выводы**—остато́чні ви́сновки. **Окончательное мнение**—оста́ння ду́мка. **Окончательно**—I) остато́чно, доконе́чно, ріши́уче. **Дело решено окончательно**—спра́ва ви́рішена остато́чно.

Окоченевать, окоченеть—кля́кнути, закля́кати, закля́кнути, покля́кнути (Па́льці так закля́кли (покля́кли), що й вузла́ не зав'яжу́).

Окоченелость—закля́клість, лости; зацупілість, лости; задубілість, лости. **Окоченелый**—закля́клий, дубле́ний, задубілий, зацупілий, заме́рзлий.

Окраина (край, конец)—кра́й, раю; кіне́ць, нця; окра́йок, йка (Окра́йок до́шки).

Окрашивание—кра́шення, ння; фарбува́ння, ння; малюва́ння, ння; обкра́шування, ння; обмальо́вування, ння.

Окрашивать, окрасить (выкрасить что)—краси́ти, покраси́ти, ви́красити, малюва́ти, помалюва́ти, фарбува́ти, пофарбува́ти; (придать окраску)—забарвля́ти, забарви́ти. **Окрашивать, окрасить в белый цвет**—бели́ти, побели́ти; (в желтый)—жовти́ти, пожовти́ти; (в зеленый)—зелени́ти, позелени́ти; (в красный)—червони́ти, почервони́ти. **Окрашенный**—покра́шений, ви́крашений, закра́шений.

Окрашиваться, окраситься—краси́тися, покраси́тися, обкра́шуватися, обкраси́тися, фарбува́тися, пофарбува́тися.

Окреплость—зміцні́лість, лости; зміцні́ння, ння; стверділо́сть, лости; ствердіння, ння.

Окрепляться, окрепиться—зміцня́тися, зміцни́тися, скріпля́тися, скріпи́тися.

Окрепнуть—I) (набраться силы)—зміцні́ти, покрі́пшати, скрі́пнути, поду́жчати, зрости́ на си́лах; (физически)—покремезні́шати, уматерні́ти; II) (стать крепче)—зміцні́ти, покрі́пшати, поміцні́шати; III) (после болезни)—поду́жчати, поздоро́віти, поздоро́вшати.

Окрестность—око́лиця, ці; окіл, око́лу, о́коло, ла; окру́га, ги. **В окрестностях гор. Киева**—в око́лицях міста Ки́єва. **Окрестный**—око́личній, окільний, до-

око́личний, окру́жній. **Окрестная страна**—око́лиця, ці.

Окровавление—скрива́влення, ння; закрива́влення, ння.

Окровавлять, окровенять, окровавить, окровенить (кого, что) — укрива́влювати, укрива́вити, укрови́ти, крива́вити. **Окровавленный** — скрива́влений, закрива́влений, закро́влений.

Окрошка—холо́дник, ку; холоде́ць, дцю́.

Округ—окру́га, ги; око́лиця, ці (Україна поділя́ється на 41 окру́гу. Ні одно́го лі́каря на таку́ вели́ку око́лицю).

Округление — обкру́глювання, ння; обкру́глення, ння; закру́глення, ння; викру́глювання, ння.

Округлость—окру́глість, лости; заокру́глість, лости; кру́глість, лости.

Округлять, округлить—обкру́глювати, обкругля́ти, закру́глити; (о мног.)—позакру́глювати, пообкру́глювати, викру́глювати, викругля́ти, ви́круглити. **Округлять суммы**—заокругля́ти су́ми.

Окружать, окружить—I) (обвести, очертить кругом)—обво́дити, обве́сти (круго́м), обкружля́ти, обкружли́ти, обкре́слювати, обкре́слити, обче́ркувати, обчеркну́ти що; II) (обойти, об'ехать кругом)—обмина́ти, обмину́ти, обхо́дити, обійти́, об'їжджа́ти, об'їхати що; III) (облегать)—ото́чувати, оточа́ти, оточи́ти, обступа́ти, обступи́ти (Ві́йсько оточи́ло мі́сто). **Окружаемый** — обкре́слюваний, обгоро́джуваний, ото́чуваний. **Окружаемость** — ото́чуваність, ности. **Окружающий**—око́личній, наокружни́й, наоко́льний, окружни́й. **Окружающие** (люди)—прибі́чні.

Окружение—I) обве́дення, ння; обкре́слення, ння; обгоро́дження, ння; II) (состояние) — ото́чення, ння; око́ло. **В капиталистическом окружении**—в капіталісти́чному ото́ченні.

Окружность — I) (окрестность)—окі́л, око́лу (На ці́лий окі́л тако́го чолові́ка не зна́йдеш); II) (геом.)—о́бвід, обво́ду; кру́г, гу; окру́жність, ности.

Окружный, окружной—окружни́й. **Окружной начальник**—окружни́й, но́го. **Окружный, окружной суд**—окружни́й суд.

Октава—окта́ва, ви.

Октаэдр (геом.)—окта́едр. **Октаэдрический**—октаедри́чний.

Окультизм—окульти́зм, зму.

Окунать, окунывать, окунуть—зануря́ти, занури́ти кого́, що в що, умо́чувати, умочи́ти, устромля́ти, устроми́ти що в що.

Окунуться, окунываться—порина́ти, порину́ти, упорина́ти, пірна́ти, впірну́ти, зануря́тися, занури́тися в що.

Окурок—недо́кур, куру; недо́курок, рка; бичо́к, чка́.

Окутывание — обгорта́ння, ння; оповива́ння, ння; обку́тування, ння.

Окутывать, окутать—обгорта́ти, обго́ртувати, обгорну́ти, оповива́ти, опови́ти, опови́сти чим, уку́тувати, уку́тати чим і в що (Те́мрява почала обгорта́ти зе́млю. Тума́н повива́в усе́ село́).

Окучивание—обгорта́ння, ння; підгорта́ння, ння; обсипа́ння, ння.

Окучивать, окучить (растения) — обгорта́ти, обгорну́ти, обсипа́ти, обси́пати, підгорта́ти, підгорну́ти (Давно́ пора́ вже карто́плю обгорта́ти).

Оледенение—зледені́ння, ння.

Оледенеть—зледені́ти, зледі́ти, заледені́ти, кри́гою бра́тися, взя́тися.

Оледенять, оледенеть—заморо́жувати, заморо́зити.

Олеонафт—оліона́фт, ту.

Олифа (на краски)—олі́я, ї́ї; по́кіст, ко́сту.

Олицетворять, олицетворить—уосо́блювати, уособля́ти, уосо́бити, олицетворя́ти, олицетвори́ти. **Олицетворение**—уосо́блення, ння.

Олово—о́ливо, ва; ци́на, ни; цинь, ни. **Оловянный**—олив'я́ний, ци́новий, цино́ваний (Цино́ваний по́суд).

Омерзение—оги́да, ди; о́гидь, ди; оги́дливість, вости; брид, ду; бри́дкість, кости; мерзі́ння, ння.

Омерзеть—оги́днути, зги́днутися, остоги́діти (Остоги́дло сиді́ти в ха́ті, коли́ на дво́рі така́ благо́дать). **Омерзительный**—оги́дний, оги́дливий, мерзе́нний, бридки́й, ги́досний, оги́длий, паску́дний. **Омерзительно**—оги́дно, оги́дливо, мерзе́нно, бри́дко, ги́досно, оги́дло, паску́дно, мерзосві́тно. **Омерзительность** — оги́дність, ности; мерзе́нність, ности; ме́рзо́тність, ности.

Омертвелый — заме́рлий, помертві́лий. **Омертвение**—змертві́ння, ння. **Омертветь**—заме́рти, примертві́ти.

Омоложение—відмоло́жування, ння.

Омрачать, омрачить,-ся—затемня́ти, ся; тума́нити, тумани́ти, темни́ти, зате́мнювати, охма́рювати, зате́мрити, затьми́ти, охма́рити, сліпи́ти, осліпи́ти (Ніко́ли охма́реної тва́ри його́ не ба́чила). **Омрачение** — охма́рення, ння; затьмі́ння, ння; засліплення, ння; тума́н, ну́.

Омут—я́ма, я́ми, кру́ча, чі (Шубо́вість у кру́чу, ті́льки хви́ля в

кру́чі, роздала́сь) **В тихом омуте черти водятся**—в ти́хому боло́ті чорти́ во́дяться; ти́ха вода́ береги́ рве.

Он, она, оно—він, вона́, воно́ (Він, як чолові́к, так вона́ не тіє́і співа́. Що воно́ за пти́ця).

Онеметь—оніміти, заніміти, поніміти (Село́ на ві́к замо́вкло, оні́мілою кропиво́ю поросло́) **Онемелый**—запімілий. **Онемение**—заніміння, ння; оніміння, ння.

Опадать, опасть—I) опада́ти, опа́сти, осипа́ти, оси́патися; облітати, облетіти, обпада́ти, опа́сти (Ли́стя осипа́ється, опада́є); II) спада́ти, стуха́ти, ту́хнути, сту́хнути, одту́хнути (Вода́ вже спада́є. Пухлина́ одту́хла. Опух почина́є стуха́ти). **Опавший**—опа́лий (Опа́лий лист).

Опаздывать, опоздать — опізнюватися, опізнятися, пізни́тися, запізнюватися, припізнюватися, опізни́тися, спізни́тися, запізни́тися, припізни́тися (Де ти був, опізни́вся вече́ряти). **Опала**—гнів, ву; неми́лість, лости; нела́ска, ски (Попа́сти у неми́лість). **Опальный**—в неми́лості, зане́дбаний (Кра́ю мі́й, кра́ю, зане́дбаний кра́ю, де-ж те сподіване ща́стя тво́є?).

Опасаться—опасува́тися, боя́тися, ляка́тися, потерпа́ти, побо́юватися.

Опасение—опа́ска, ски; оба́чність, ности; обере́жність, ности; потерпа́ння, ння; побо́ювання, ння (Чумаки́ без опа́ски спа́ть поляга́ли).

Опасность—небезпе́ка, ки; небезпе́чність, ности (Не раз рятува́в мене́, не зважа́ючи на небезпе́ку). **Опасный** — небезпе́чний, непе́вний. **Опасно**—небезпе́чно, непе́вно, бо́язко, тя́жко (Небезпе́чна доро́га. Бо́язно, щоб до́ма не ста́лось ли́ха. Занеду́жав тя́жко, мабу́ть вже йому́ не жи́ти).

Опека—опі́ка, ки. **Опекунствовать**—опікува́ти.

Опекун, опекунша—опіку́н, на́; опіку́нка, нки.

Операция—опера́ція, ії. **Операционный**—операці́йний. **Операционные счета**—операці́йні раху́нки. **Операционный период**—операц. періо́д.

Опереживать, опередить — випережа́ти, ви́передити, попережа́ти, попере́дити, обганя́ти, обігна́ти (Віл коня́ не ви́передить. Не мо́жна докоря́ти письме́нникам, що вони́ не попере́дили свого́ ча́су. Вони́ догна́ли їх і ви́передили).

Опереться, опираться—спе́ртися, опе́ртися, обпе́ртися, злягти́, навали́тися, спиха́тися, обпира́тися, зляга́ти, нава́люватися (Обпе́ртися на стіл. Не зляга́й на ме́не).

Опечатать, опечатывать—обпеча́тати, обпеча́тувати.

Опечатка—по́ми́лка, ки; о́гріх, ха (Друка́рська по́ми́лка).

Описание—о́пис, су. **Описательный**—описо́вий. **Описатель**—опи́сувач, ча.

Описать, описывать—I) описа́ти, списа́ти, обписа́ти, опи́сувати (Не списа́ти мені́, які́ прега́рні береги́ Ро́си); II) цінува́ти, поцінува́ти (Суд звелі́в описа́ти й поцінува́ти все добро́ Іва́нове).

Опись—о́пис, су; спи́сок, ска; рее́стр, ру.

Оплата—о́плат, ту; ви́плат, ту; спла́чування, ння (Все, що зароби́в, то все пішло́ на о́плат борґі́в).

Оплатить, оплачивать—оплати́ти, ви́платити, заплати́ти, сплати́ти, опла́чувати, спла́чувати. **Оплаченный**—спла́чений, ви́плачений, ви́куплений. **Оплаченный вексель, счет**—ви́куплений вексель, спла́чений раху́нок.

Оплот—опо́ра, ри; за́хист, сту; підпертя́, тя́.

Оплошать—сплохува́ти, схи́бити, прога́вити, промахну́тися.

Оплошность—недба́лість, лости; необа́чність, ности; по́ми́лка, ки. **Оплошный**—недба́лий, необа́чний, плохи́й.

Оповестить — оповісти́ти, сповісти́ти, звістку да́ти. **Оповестить повсюду**—розпові́сти. **Оповещение** — опові́стка, стки; опові́щення, ння.

Опоздать—запізни́тися, спізни́тися.

Опозоривать, опозорить—гани́ти, ганьби́ти, ославля́ти, знеславля́ти, осоро́млювати, згани́ти, зганьби́ти, осла́вити, оганьби́ти (Вби́ли ба́тька, оганьби́ли ма́тір).

Оползень—о́сув, ву.

Опомниться—опам'ята́тися, схамену́тися, стя́митися, отя́митися, счу́тися, очу́матися, очу́няти, прочу́матися (Як поси́дів у остро́зі—опам'ята́вся. Ой, д'я́дьку, вчись, ей схамени́сь. І не стя́мишся, відкі́ль ві́тер пові́є. Я отя́мився, вже на мі́сті. Не счу́лася, як мину́ли літа́ молоді́ї).

Опора—I) підпо́ра, ри; II) оборо́на, ни; засло́на, ни; підмо́га, ги.

Опоражнивать, опорожнить—спорожня́ти, випорожня́ти, опорожня́ти, випоро́жнювати, ви́порожнити, спорожни́ти; (о многих) — повипорожня́ти, поспорожня́ти, повипоро́жнювати (Ви-

порожни́ мішо́к, та побіжи́ по бо́рошно. Кузьма́ спорожни́в гле́чик холо́дного ква́су).

Опостылый—обри́длий, оги́длий, осору́жний, остоги́длий, остобісі́лий, осточорті́лий (Як осору́жного люби́ти).

Оправа—опра́ва, ви; обро́ба, би.

Оправдание—оправда́ння, ння; ви́правдання, ння; уневи́нення, ння. **Оправданный**—ви́правданий. **Оправдываемый**—випра́вдуваний. **Оправдательный документ** — випра́вдувальний доку́мент.

Оправдать, оправдываться—I) оправди́ти, ся; ви́правдити, ся; спра́вдуватися, опра́вити, опра́вдувати, випра́вдувати, спра́вдуватися, оправля́ти (Хоч я́кти у йо́го справдо́вуйся, а він тебе́ засу́дить); II) оправди́тися, стверджа́ти.

Оправить, оправлять,-ся—I) попра́вити, ся; поправля́ти, ся (Поправити дах на ха́ті); II) опра́вити, оброби́ти, упра́вити, оправля́ти, обробля́ти (Оправити картину в ра́мці); III) ви́ходитися, вичуня́ти (Після́ хоро́би вже ви́чуняв); IV) піджи́тися, підживи́тися, підживля́тися.

Опрашивать, опросить—випи́тувати, ви́питати, розпи́тувати, розпита́ти.

Определение—I) виясне́ння, ння; визна́чення, ння; окре́слення, ння; озна́чення, ння; II) постано́ва, ви; ви́рок, ку; прися́уд, ду; ріше́нець, нця; III) (на должность) — призна́чення, ння; стано́влення, ння; постано́ва, ви.

Определять, определить — I) виясня́ти, ви́яснити, визнача́ти, ви́значити, означа́ти, означи́ти; II) (приговор)—постановля́ти, призна́чати, постанови́ти, призна́чити, ви́ректи (Ру́ська Пра́вда призна́чує до́сить тяжку́ ка́ру за вчи́нки); III) настановля́ти, наставля́ти, настанови́ти, наста́вити (Його́ наста́вили на вчи́теля); IV) призна́чати, призна́чити, визнача́ти, ви́значити (Призначи́в на цю спра́ву де́сять черві́нців. Ви́значив йому́ платні́ сі́мдесят карбо́ванців).

Оприходование—за́пис на прибу́ток, запри́буткування, ння.

Опровергать, опровергнуть—запере́чувати, заперечи́ти, переверта́ти, перекида́ти, перевернути, перекинути; II) одбува́ти, збива́ти, одбу́ти, збити, оказа́ти, одмо́вити; III) (слухи)—спросто́вувати, спростува́ти.

Опровержение—спросто́вання, ння; спростува́ння, ння; спросто́вування, ння; відпір, по́ру.

Опрометчивость—необа́чність, ности; нерозва́жність, ности; неросзу́дливість, вости. **Опрометчивый**—необа́чний, нерозва́жний, неросзу́дливий. **Опрометчиво**—необа́чно, нерозва́жно, неросзу́дливо.

Опрометью—прожо́гом, стрімголо́в (Не спита́вши бро́ду, не лізь прожо́гом у во́ду).

Опрятность—чепу́рність, ности; чепурно́та, ти; охайність, ности; оха́йливість, вости (Дуже тісно—чепурно́ти не доде́ржиш. Коло́ се́бе тре́ба ма́ти оха́йність).

Опрятный—че́пурний, оха́йний, оха́йливий, чепурун, на́; чепуру́ха, хи (Лю́ди в тому́ селі́ че́пурні, оха́йні). **Опрятнее делаться**—чепурні́ти, почепурні́ти. **Опрятно**—че́пурно, оха́йно, оха́йливо.

Оптика—о́птика, ки. **Оптический**—опти́чний. **Оптические принадлежности, инструменты**—опти́чні прила́ддя, струме́нти.

Оптовый—гуртови́й. **Оптовый магазин**—гуртова́ кра́мниця. **Оптом**—гурто́м.

Опубликовать—оголоси́ти, ознайму́вати, ознайми́ти, оповісти́ти (Всім, кому́ ві́дати нале́жить, ознайму́ємо. Цей нака́з тре́ба оголоси́ти на зага́льних збо́рах).

Опускать, опустить,-ся—I) опуска́ти, спуска́ти, спусти́ти, опусти́ти, па́дати, впа́сти (Завіса спуска́ється до са́мого до́лу); II) упуска́ти, випуска́ти, упусти́ти, ви́пустити; III) попуска́ти, попусти́ти (Попусти струну́, щоб не порва́лася); IV) пропуска́ти, пропусти́ти (Пропусти цей ли́стик і чита́й да́лі); V) опуска́тися, упада́ти, опусти́тися, підупада́ти, підупа́сти, занепа́сти (здоро́в'ям), змарні́ти, осу́нутися, підупа́сти в си́лах, зледащі́ти; (морально опуститься)—розледащі́ти. **Опустить голову**—повісити, похнюпити го́лову.

Опустошать, опустошить — пусто́шити, спустоша́ти, спусто́шити, випустоша́ти, плюндрува́ти, сплюндрува́ти (Того́ лі́та все Полі́сся спусто́шили. Та зберу́ на вас мадья́р, се́рбів і спусто́шу, поплюндру́ю ва́ші зе́млі). **Опустошенный**—спусто́шений, сплюндро́ваний. **Опустошение**—спусто́шення, ння; сплюндро́вання, ння. **Опустошитель**—спустоши́тель, ля.

Опутывать, опутать—I) оплу́тувати, оплу́тати, опле́нтати. **Опутывать лошадь**—

пу́тати коня́, тринóжити, потринóжити (Зóвсім йогó оплéнтав, вíрить йомý як рíдному); II) заплýтувати, вплýтувати, заплýтати, вплýтати (Йогó вплýтав в цю спрáву).

Опухать, опухнуть—пу́хнути, пу́хти, розпу́хати, опуха́ти, розпу́хнути, опу́хнути.

Опухоль—о́пух, ху; пухли́на, ни; пухлúтина, ни; рóпух, ху; (на шее)—за́лоза, зи; (за ухом)—свúнка, ки; (от удара)—гу́ля, лі; (дифтеритная)—о́бклад, ду (Опух зробúвся червóний, як буря́к).

Опыт—дóсвід, ду; спит, ту; спúток, тку; прóба, би; спроба, би; пробу́нок, нку (Знáю з влáсного дóсвіду, що так бу́де). **В виде опыта**—на прóбу (Зробúти на прóбу). **По собственному опыту**—з влáсного дóсвіду, на сóбі дізнáв. **Это его первый опыт**—це йогó пéрша спрóба.

Опытность—дóсвід, ду; досвíдчення, ння; досвíдченість, ности (Довголíтній дóсвід попóвнив ще йогó нáу́ку). **Опытный**—досвíдний, досвíдчений, бувáлий, бувáлець, льця (Досвíдний пóгляд він мав на цю спрáву. Остроóгувúйшов він досвíдченим—знає, як викрýчуватись).

Опять—знóву, знов, ізнóв, вдру́ге.

Оранжевый — жарки́й, жовтогаря́чий, жовтожáрий (Весéлка мáє такí кольорú: червóний, жовтогаря́чий і. т. и.).

Оранжерея—теплúця, ці; парни́к, ка́.

Оранжерейный—теплíчний, парникóвий.

Оратор—промóвець, вця; орáтор, ра; рéчник, ка; красномóвець, вця.

Организатор (составитель)—впоря́дчик, ка; організáтор, ра (Помúлки впоря́дчиків вечíрки ті, що... Організáтор Смілúнської цукроварнú).

Организация—уклáд, ду; ýстрій, рою; організáція, ії. **Организационный**—організаційний. **Организационные расходы**—організаційні видáтки, вúтрати.

Организм—організм, зму. **Организовать**—організувáти.

Оргинструктор—оргінструктор, ра.

Оригинал—I) оригінáл, лу; первотвíр, вóру (Перéклад з первотвóру). **Оригинальный**—I) оригінáльний, первотвíрний; II) самостíйний. (Самостíйний твір); III) чудни́й, чудасíйний (чоловíк).

Ориентироваться—розпізнавáтися, орієнтувáтися, розпізнáтися; (редко) — розторóпатися.

Орнамент—орнáмент, нту.

Оробеть—стороніти, вжахну́тися, злякáтися.

Орудие—I) струмéнт, нту; начúння, ння; справúлля, лля; прúстрій, рою; знаря́ддя, ддя. **Орудия производства**—знаря́ддя виробни́цтва; II) гармáта, ти.

Оружие—збрóя, óї; брóня, ні; припáс, су. **Поднять оружие**—взя́тись за збрóю, до збрóї стáти. **Положить оружие**—здáти збрóю. **С оружием в руках**—оружно, збройно. **Оружейный** — збройóвний, пушкáрський. **Оружейный склад**—склáд збрóї, пушкáрський склад. **Оружейная**—збройни́ця, ці.

Орфография—правóпис, су; ортогрáфія, ії. **Орфографический**—правóписний, ортографíчний. **Орфографические ошибки**—правóписні, ортографíчні пóмилки.

Орчик—óрчик, ка.

Осада—облóга, ги; облóження, ння.

Осадить, осаждать—I) обложи́ти, облягти́, обступи́ти, облягáти, обкладáти, обступáти. **Обложенный**—облóжений; (о людях)—обложéнець, нця; II) збúти, збивáти, спини́ти, спиня́ти. **Осадить лошадей**—збúти кóней; III) посувáти, посувáтися, посу́нутися; IV) осідáти, осади́ти, осідáтися, осíстися, опускáтися, опусти́тися; V) (в делах)—підборкáти, кого́; VI) (в разговоре)—заці́пити кому́. **Осадить в разговоре** (описат.)—нóса втéрти, пихý збúти.

Осадный—облóжний, облóговий. **Осадное положение**—стан облóжний (Рятýйте пáнську влáсність, давáй облóжний стан).

Осадок—I) (в жидкостях)—гу́ща, щі; фус, су; вúбрудок, дку (На днí лишúлась самá гýща. Перетопúли мáсло—фус вúкинули); II) (атмосф.)—óпад, у.

Осанка—постáва, ви; пóстать, ти (Менé здивувáла йогó пóстать величáва). **Осанистый** — ставний, поставни́й, постатни́й, сановúтий.

Осваиваться, освоиться—призвичáюватися, призвичáїтися, обгóвтатися, оговтáтися, освóюватися, обсвóїтися.

Осведомиться, осведомляться—довíдатися, довíдуватися, розвíдатися, розпитáтися, розпúтуватися, дізнáтися, дізнавáтися.

Осведомление—дознавáння, ння; дознáння, ння; розвíдування, ння; розпúтування, ння; рóзпитки, ток.

Освежать, освежить—освíжувати, освíжити, посвíжити (Потрíбне, як чúсте повíтря, що освíжує дихáння). **Освежение**—відсвíжування, відволóжування. **Освеженный**—освíжений. **Освежаемый**—освíжуваний.

Освежевать, освежить (оббеловать)—

збілува́ти, оббілу́вати; (несов.)—білува́ти.

Освежительный—відволо́жний, здоро́вкуватий.

Осветительный — світлови́й, світляни́й (Світлови́й газ).

Осветлять, осветлить (хим.)— очища́ти, очи́стити.

Освещать, осветить—освітлювати, освічувати, освіти́ти; (о многом.)—поосвічувати, поосві́тловати що чим. **Прокурор освещает роль каждого из подсудимых**—прокуро́р висві́тлює ро́лю ко́жного з підсу́дних. **Освещаемый кем, чем**—освітлюваний, освічуваний, осяюва́ний від ко́го, від чо́го, чим.

Освещаться, осветиться—освітлюватися, освічуватися, засвіти́ти, ся (Не́бо освіти́лось).

Освещение—I) (действие)—освітлювання, ння; осява́ння, ння; II) (свет) —освітлення, ння; світло, ла. **Искусственное освещение**—шту́чне освітлення, світло.

Освидетельствование—о́гляд, ду; освідува́ння, ння. **Освидетельствование здания**—о́гляд буди́нку.

Освидетельствовать—огляда́ти, огля́нути, освідувати ко́го, що. **Освидетельствованный**—огля́нутий, освідо́ваний.

Озверепеть—розлютува́тися, озві́ритися (Розлютува́вся так, що й не підсту́пиш до нього).

Освободительный—визво́льний. **Освободительное движение, идея**—визво́льний рух, в—на ідея. **Освободительная грамота** — визво́льний, визволе́ний лист.

Освобождать, освободить—I) визволя́ти, ви́зволити; (о многом.)—повизволя́ти ко́го з чо́го, ко́го від чо́го, ослобоня́ти, ослобони́ти, ви́слобонити ко́го з (від) чо́го; II) **Освобождать, освободить (отрешить) кого, от чего**—звільня́ти, звільни́ти ко́го від чо́го. **Освободить от залога**—ви́купити з заста́ви.

Освобождаться, освободиться—I) визволя́тися, визволитися з чого (Із туре́цької неволі визволя́лися); ослобоня́тися, ослобони́тися з чо́го, від чо́го.

Освобождение—визво́лення, ння з чо́го; ви́звіл, волу від чо́го; увільнення, ння від чо́го (Шевче́нко боре́ць за визво́лення наро́ду з пансько́го ярма́).

Осевой—осьо́вий, вісни́й.

Оседание—осіда́ння, ння; уклика́ння, ння.

Оседлость—осі́лість, лости. **Иметь оседлость**—ма́ти жи́тло, о́сідок, сидіти, проживати (Він сиди́ть недале́ко пере́їзду).

Оседлый—осі́лий. **Оседло**—осі́ло.

Оселок—бру́с, са; брусо́к, ска́. **Оселочный**—брусково́й.

Осенение—оті́нення, ння; окрива́ння, ння; знаменува́ння, ння.

Остер (рыба)—осятер, тра́.

Осиливать, осилить кого — перемага́ти, перемогти́, пересі́лювати, пересилити, ду́жати, подужати, боро́ти, побороти, подола́ти, посісти ко́го, що, бра́ти (взяти) го́ру над ким, над чим. **Осиленный** — поду́жаний, подо́ланий, перемо́жений.

Осипать, осыпать—хри́пнути, охри́пнути, похри́пнути з чо́го (Похри́пнули з кри́ку).

Осиплость—охри́плість, лости; хрипота́, ти. **Осиплый**—охри́плий, хрипки́й. **Осипло**—хри́пко, хри́пло.

Осиротелый—осиротілий, посиротілий.

Осиротеть—осироті́ти, осироті́тися (Оспроті́в малих діте́й); (о многих) — посироті́ти, посироті́тися (Війна́ бага́то діте́й посироті́ла).

Оскабливание—обскрома́джування, ння; оскріба́ння, ння.

Оскабливать, оскоблить—обскрома́джувати, обскрома́дити, оскріба́ти, обскребти́; (о многом.)—пообскрома́джувати, пообскріба́ти. **Оскобленный**—обскрома́джений, обскре́бений.

Осквернение—I) пога́нення, ння; спога́нювання, ння; спога́нення, ння; запога́нювання, ння; запога́нення, ння; опога́нювання, ння; паску́дження, ння; II) зневажа́ння, ння; збезче́щення, ння; зневага, ги; безче́стя, тя. **Оскорбительный**—паску́дний, зневажливий, образли́вий, уразли́вий.

Осквернять, осквернить—I) пога́нити, спога́нювати, спога́нити, запога́нювати, запога́нити; II) (возвышенно)—зневажа́ти, зневажити, сквернити, осквернити, безче́стити, збезче́стити.

Осколок—ска́лка, ки; (ум. ска́лочка); відло́мок, мка; ула́мок, мка.

Оскорбитель—зневажник, ка; обра́зник, ка; напасник, ка. **Оскорбительница**—зневажниця, ці; обра́зниця, ці; напасниця, ці.

Оскорбительность—обра́зливість, вости; уразли́вість, вости; зневажливість, вости. **Оскорбительный** — обра́зливий, уразли́вий, зневажливий. **Оскорбительно**—обра́зливо, уразли́во, зневажливо.

Оскорбление—обра́за, зи; ура́за, зи; на́руга, ги; кри́вда, ди; зневага, ги. **Нанесть кому оскорбление**—обра́зити

кого́, покри́вдити кого́. **Публичное оскорбление**—прилю́дна обра́за. **Оскорбление при исполнении служебных обязанностей**—обра́за підча́с вико́нання службо́вих обов'я́зків.

Оскорблять, оскорбить—обража́ти, обра́зити, вража́ти, врази́ти, зневажа́ти, кри́вдити. **Оскорбленный**—обра́жений, вра́женний, скривджений, знева́жений від ко́го чим.

Оскорбляться, оскорбиться—I) бу́ти обра́женим, вра́женим, знева́женим, покри́вдженим; II) обража́тися, обра́зитися, вража́тися, врази́тися.

Оскудение—I) зубо́ження, ння; зни́щення, ння; II) осла́блення, ння; зане́пад, ду. **Оскудение ума**—ви́снаження, знеси́лення ро́зуму. **Оскуделый**—I) зубо́жілий; II) осла́блий.

Ослабевание, ослабение—ослаба́ння, ння; осла́блення, ння; сла́бшення, ння; слабі́шання ння. **Ослабление организма**—ви́снаження, зне́моження органі́зма.

Ослабление—осла́блення, ння; посла́блення, ння; осла́ба, би; по́пуск, ска; пі́льга, ги. **Ослабелый**—осла́блий.

Ослаблять, ослабить—ослабля́ти, осла́бити, послабля́ти, посла́бити; (о в о ж ж а х, в е р е в к е)—попуска́ти, попусти́ти. **Ослаблять удар**—зме́ншувати уда́р.

Ославлять, ославить—сла́вити, осла́влювати, ославля́ти, осла́вити кого́ чим, погові́р пуска́ти, пусти́ти на ко́го, про ко́го, несла́вити, знесла́вити кого́ (М о ї в о р і́ ж е н ь к и о с л а́ в и л и м е н е́ м о л о д у́). **Ославленный**—осла́влений, знесла́влений.

Ослепительность — сліпу́чість, чости. **Ослепительный**—сліпу́чий. **Ослепительная красота**—чарівна́ вро́да. **Ослепительно**—сліпу́че.

Ослепление—I) осліплювання, ння; осліплення, ння; о́сліп, пу; II) засліплення, ння. **Фанатическое ослепление**—фанати́чне засліплення, ння. **В ослеплении**—в засліпленні, в о́сліпі. **Нашло ослепление**—полу́да заступи́ла о́чі.

Ослепью—о́сліп, на-о́сліп, сліпма́, сліпце́м.

Осложнение—ускла́днення, ння.

Осложнять,-ся; осложнить,-ся—ускладня́ти, ся; ускладни́ти, ся. **Осложненный**—ускла́днений.

Ослушание, ослушничество — непо́слух, ху; неслухня́нство, ства.

Ослушиваться, ослушаться, ослушаться—не слу́хатися, не послу́хатися кого́, чого́, переступи́ти во́лю чию́.

Ослушливость—неслухня́нство, ства; неслухня́ність, ности. **Ослушливый**—неслухня́ний. **Ослушник**—не́слух, ха; неслухня́нець, нця. **Ослушница**—неслухня́нка, нки.

Ослышаться—не дочу́ти, не те́ почу́ти.

Осматривание—огляда́ння, ння; озира́ння, ння; обдивля́ння, ння.

Осматривать, осмотреть—огляда́ти, огляді́ти, огля́нути, озира́ти, озирну́ти, обдивля́тися, обдиви́тися, поогляда́ти, поозира́ти, обдивля́тися (О б д и в л я́ в с я н а в с і б о́ к и. Н а к о́ н и к у п і д' ї ж д ж а́ є, в і́ й с ь к о о г л я д а́ є).

Осмеивание—смі́ювання, ння; висмі́ювання, ння; висміва́ння, ння.

Осмелеть—посмілі́шати, обсмі́литися.

Осмеливать, осмелить — о(б)смі́лювати, о(б)сміли́ти кого́, підохо́чувати кого́.

Осмеливаться, осмелиться—(з)осмі́люватися, (з)осмі́литися, насмі́люватися, насмі́литися, нажи́тися, зва́жуватися, зва́житися.

Осмеяние—о(б)смія́ння, ння; по́сміх, ху; глу́м, му; пере́сміх, ху (З п о́ с м і х у л ю́ д и б у в а́ ю т ь).

Осмотр—о́гляд, ду; ро́згляд, ду; пере́гляд, ду; огляда́ння, ння; розгля́дини, ин. **Произвести осмотр**—зроби́ти о́гляд, ро́згляд, обдиви́тися.

Осмотрительность—оба́чність, ности; ба́чність, ности; оба́чливість, вости; обере́жність, ности; обере́жливість, вости. **Осмотрительный**—оба́чний, оба́чливий, обере́жний. **Быть осмотрительным**—ма́тися на ба́чності, ходи́ти сторо́жко ко́ло чо́го. **Осмотрительно**—оба́чно, оба́чливо, обере́жно, з о́глядом.

Осмотрщик,-щица—огля́дач, ча; -чка, чки. **Осмотрщик вагонов**—огля́дач ваго́нів.

Осмысленность—свідо́мість, мости; обмірко́ваність ности; розва́жність, ности. **Осмысленный**—свідо́мий, сми́сленний, обмірко́ваний, розва́жний. **Осмысленно**—свідо́мо, сми́сленно, обмірко́вано.

Осмысливать, осмыслить—усвідо́млювати, усвідо́мити.

Оснастка—I) опоря́дження, ння; наря́дження, ння; пристро́ювання, ння; II) (с н а с т ь)—опоря́дження, ння; знаря́ддя, ддя; при́стрій, рою.

Оснащивать, оснастить — опоряджа́ти, опоряди́ти, наряджа́ти, наряди́ти.

Основа—I) (у т к а ч е й)—осно́ва, ви; II) осно́ва, ви; осно́вина, ни; заса́да, ди; підва́лина, ни; грунт, ту; підста́ва, ви.

Основание—I) (д е й с т в и е)—заснува́ння, ння; заклада́ння, ння; II) осно́ва, ви; підва́лина, ни; підму́рок, рка; підмурі́вок, вка; фунда́мент, нту. **Разру-**

шить до основания—зруйнува́ти до ще́нту, до гру́нту, до ня́, у пе́нь, до тла́; II) осно́ва, ви; підва́лина, заса́да, при́нцип, пу. **Иметь основание, быть правым**—ма́ти ра́цію. **Без основания**—безпідста́вно. **На этом основании**—на цій підста́ві. **На каком основании**—на я́кій підста́ві.

Основатель, -ница—засновни́к, ка́; засно́вниця, ці; закла́дач, ча; закла́дачка, чки; фунда́тор, ра; фунда́торка, ки.

Основательность—грунто́вність, ности; до́брість, рости; доля́дність, ности; докла́дність, ности; слу́шність, ности. **Основательный**—грунто́вний, тривки́й, доля́дний; докла́дний. **Основательные причины**—слу́шні, нова́жні причи́ни. **Основательный человек**—стате́чна, нова́жна люди́на, розсу́длива люди́на. **Основательно**—грунто́вно, до́бре, слу́шно, доля́дно, до ла́ду.

Основной—основни́й, засновни́й, головни́й, провідни́й (Основна́ про́відна ідея. Основний зако́н). **Основной фонд, капитал**—основни́й фонд, стовпо́вий фонд, стови, па. **Осно́вный**—осно́вний.

Основоположение—заса́да; ди; при́нцип, пу.

Основывать, основать—засно́вувати, заснува́ти, закладя́ти, закла́сти, заложи́ти, споруджа́ти, спору́дити.

Основываться, основаться—I) засно́вуватися, заснува́тися, закладя́тися, закла́стися, заложи́тися; II) засно́вуватися, заснува́тися на чо́му, грунтува́тися, угрунтува́тися чим і на чо́му, спира́тися, спе́ртися на що й на чо́му, вихо́дити з чо́го.

Особа—осо́ба, би; персо́на, ни.

Особенно—I) особли́во, осо(і)бно; II) (в особенности) — особли́во, на́дто, доко́нче, найбі́льше, найпа́че.

Особенность—I) (свойство)—особли́вість, вости; власти́вість, вости; II) (отличность)—відмі́на, ни; III) (характерная черта, примета)—відзна́ка, ки; озна́ка, ки; позна́ка, ки; прикме́та, ти. **Особенный**—I) особли́вий, осі́бний, відмі́нний, опрі́чний, спеціяльний. **С особенным удовольствием**—з особли́вою втіхою (ра́дістю). **Особый**—I) осо́бий, осі́бний, окре́(е)мий, окро́(е)мний, окромі́шний, опрі́чний.

Особь—о́собень, бня; особи́на, ни.

Осознавание—усвідо́млювання, ння.

Осознавать, осознать — усвідо́млювати, усвідо́мити. **Осознанный**—усвідо́млений, повсвідо́млюваний.

Оспаривание—змага́ння, ння; сперечання, ння, ння з ким; запере́чування, ння кому́, чого́.

Оспаривать, оспорить (кого, что)—змага́тися, сперача́тися з ким, з чим і про́ти ко́го, про́ти чо́го, запере́чувати, запере́чити що, збива́ти, зби́ти що.

Оспопрививание—щепі́ння, ння ві́спи; вщі́плювання, ння; прищі́плювання, ння ві́спи.

Оспопрививатель, оспопрививательница—віспа́р, ря́; віспа́рка, ки; щепи́й, ія; щепи́йка, ки; щепі́льник, ка; щепі́льниця, ці (ві́спи).

Оспопрививательный—віспа́рний, віспа́рський, щепі́льний.

Оставаться, остаться—(з)оставатися, (з)оста́тися, лиша́тися, лиши́тися, залиша́тися, залиши́тися. **Остаться в живых**—зоста́тися живи́м. **Оставаться в накладе**—утра́тити. **Счастливо оставаться**—зоставайтесь (бува́йте) здоро́ві, щасли́ві.

Оставление—залиша́ння, ння; поли́шення, ння; ння; обли́шення, ння. **С оставлением в должности**—з зали́шенням на поса́ді, з захо́ванням поса́ди, зали́шивши на поса́ді.

Оставлять, оставить—лиша́ти, лиши́ти, залиши́ти, залиша́ти, полиши́ти. **Оставь, оставьте**—обли́ш, обли́ште, (по)ки́нь, (по)ки́ньте. **Оставить за собой право**—застерегти́ собі пра́во. **Оставленный**—(за)ли́шений, поли́шений, обли́шений, (по)ки́нутий.

Остальной—ре́шта кого́, чого́ й від ко́го, від чо́го, опро́чий; (последний)—оста́нній, оста́тній. **Остальные люди**—ре́шта люде́й.

Останавливание—зупина́ння, ння; спина́ння, ння; запина́ння, ння.

Останавливать, остановлять, остановить—зупиня́ти, зупини́ти, спини́ти, спиня́ти, запиня́ти, запини́ти; (прервать) — перепиня́ти, перепини́ти. **Останавливать взгляды на себе**—бра́ти о́чі на се́бе, вбира́ти о́чі в се́бе.

Остановка—зупи́нка, нки; запи́нка, нки; припи́нка, нки; при́пин, ну; про́стій, стою; посто́янка, нки. **Сделать небольшую остановку**—зроби́ти коротеньку зупи́нку. **Остановочный** — зупи́нний, припи́нний, перебивни́й. **Остановочный пункт**—зупи́нний пункт.

Остаток—I) оста́ча, чі; оста́нок, нку; посліду́к, дку; (лишек)—ли́шок, шку; ощадок, дку; (на дне)—оде́нки, ків. **Остаток старины**—забу́ток старови́н. **Без остатка**—до оста́нку, до ре́шти. **Остаться чи́сто.**

Остепеняться, остепениться — статні́ти, постатні́ти, поважні́ти, споважні́ти.

Остере́гание—I) (к о г о) — остерега́ння, ння; застерега́ння, ння; II) (к о г о, ч е г о)—стережі́ння, ння; бережі́ння, ння. **Остерегаться, остеречься**—I) стерети́ся, устерети́ся, остері́га́тися, берети́ся, II) (б ы т ь о с т о р о ж н ы м)—ма́ти осторо́гу, ма́ти себе́ на осторо́зі. **Остолбенение**—остовпі́ння, ння; ослупі́ння, ння.

Остолбенеть—остовпі́ти; (о м н о г.)—постовпі́ти, ослупі́ти, оте́тері́ти, стовпо́м ста́ти. **Остолбенелый**—остовпі́лий.

Осторожность—обере́жність, ности; ба́чність, ности; осторо́га, ги; о́гляд, ду. **Осторожный**—обере́жний, бережни́й, сторожки́й, ба́чний. **Это очень осторожный человек**—це ду́же обере́жна, ба́чна люди́на. **Осторожно**—I) обере́жно, бе́режко, сторо́жко, з осторо́гою, ба́чно; II) пома́лу.

Острастка—по́страх, ху; остра́шка, ки; на́страшка, ки; пристра́шка, ки. **Дать острастку кому (наказать)**—страху́ зава́ти кому́, страху́ нагна́ти па ко́го, да́ти кому́ пам'ятко́вого.

Острить—I) (ч т о)—гостри́ти; (н а т о ч и л е)—точи́ти; (н а б р у с к е)—бруси́ти; II) (о т п у с к а т ь о с т р о т ы)—остючка́ми коло́ти, дотепува́ти. **Острить над кем**—прикла́дати до ко́го, дотепува́ти з ко́го.

Островатость—пригострість, рости; гостре́нькість, кости.

Острог—I) (т ю р ь м а)—остро́г, рога́; тюрма́, ми́; в'язни́ця, ці; ве́жа, жі; II) остріг, ро́гу; частоко́л, ко́лу.

Остроконечность—шпича́стість, тости; кінча́стість, тости; шпиля́стість, тости.

Острота—I) го́стрість, рости: гостри́ня, ні; гострота́, ти́; II) кінча́(с)тість, тости; III) прикрість, рости; те́пкість, кости; дошкульність, ности; IV) дотепність, ности; доре́чність, ности; V) ущи́пливість, вости.

Остроумие—дотепність, ности; ди́стрий ро́зум; до́тец, пу. **Остроумный**—дотепний. **Остроумно**—дотепно (У м і в р о з м о в л я́ т и в е́ с е л о й д о т е́ п н о).

Острый—го́стрий (Г о́ с т р и й н і ж).

Остывание—остига́ння, ння; простига́ння, ння; вистига́ння, ння; вичаха́ння, ння. **Остывание земли**—остига́ння, вичаха́ння землі́. **Остылый, остывший**—ви́стиглий, прости́глий.

Осуждать, осудить—I) (к о г о)—засу́джувати, засуди́ти, прису́джувати, присуди́ти; II) (х у л и т ь к о г о, ч т о)—суди́ти, осу́джувати, осужда́ти, ганьби́ти, ганьбува́ти, суда́чити, гудити, поганьби́ти, зганьбува́ти кого́; дава́ти, да́ти дога́ну, нага́ну. **Осуждающий**—пересу́дливий.

Осуждение—I) засу́дження, ння; за́суд, ду; о́суд, ду; осу́да, ди. **Условное осуждение**—умо́вний за́суд; II) о́суд, ду; осу́да, ди; осу́док, дка; пересу́да, ди (Н е т а к с м е р т ь с т р а ш н а я к о с у́ д а л ю д с ь к а́ я).

Осушивание—обсу́шування, ння; вису́шування, ння.

Осушивать, осушить, осушать—I) обсу́шувати; обсуши́ти; (о м н.)—пообсу́шувати; II) (в ы п и т ь д о к а п л и)—ви́хилити, хильну́ти, дмухну́ти (О й в и́ п и л а, в и́ х и л и л а, с а м а́ с е б е́ п о х в а л и́ л а).

Осуществление—здійснювання, ння, справджування, ння; здійснення, ння; справдження, ння.

Осуществлять, осуществить—здійснювати, здійсня́ти, здійснити, справджувати, справди́ти, до вчи́нку, до ді́ла доводити. **Осуществляемый**—здійснюваний, справджуваний. **Осуществимый**—здійсне́ний.

Осуществляться, осуществиться—здійснюватися, здійсня́тися, здійсни́тися, справджуватися, справдитися.

Осязаемость, осязуемость—дотика́ність, ности; дотика́льність, ности.

Осязание—I) (д е й с т в и е)—дотика́ння, ння; доторка́ння, ння до чо́го й чо́го; II) (ч у в с т в о о с я з а н и я)—до́тик, ку; до́торк, ку; чу́тність, лости у пу́чка́х. **Органы осязания**—о́ргани до́тику.

Осязательно—чу́тно, дошкульно.

От и ото—від, од, з чо́го. **От села до села**—від села́ до села́. **Время от времени**—від ча́су до ча́су, ча́сом, часа́ми. **Изнемогать от сна**—па сон знемага́ти. **Остолбенеть от ужаса, от страха, от неожиданности**—скам'яні́ти з жа́ху, з стра́ху, з переля́ку, з переполо́ху, з несподіва́нки. **Задыхаться от гнева**—задиха́тися з гніву. **Произойти от кого**—пі́ти з ко́го. **Доход от торговли, от продажи**—прибу́ток з торгівлі (з то́ргу), з про́дажу. **От роду**—з ро́ду. **Отказываться, отказаться от чего**—відмовля́тися, відмо́витися від чо́го, зріка́тися, зректи́ся чого́ (З р е к т и́ с я п о с а́ д и).

Отапливать, отопить—топи́ти, ото́плювати, натопи́ти (Ч у ж у́ х а́ т у т о п и́ т и—с в о ї о́ ч і с л і п и́ т и).

Отбивать, отбить—одбива́ти, одби́ти, одіб'ю́, б'є́ш, є́; одборо́няти, одборони́ти. **Отбиться от рук**—розледащі́ти, розбе́ститися, розпусти́тися. **Отбивной**—відбивни́й.

Отблагодарить—оддя́чити, віддя́кувати

(Я оддя́чу вам за прия́знь ва́шу).

Отблеск—блиск, ску; ві́дблиск, ку; ві́дсвіт, ту (Крізь щілину ба́чимо на стіні бли́ск від огню. Бля́ха проти со́нця да́є о́дсвіт).

Отбой—о́дсіч, чи; о́дбій, бо́ю; о́дступ, пу; (в работе)—відступи́тися від чо́го.

Отболеть—ви́боліти, переболі́ти.

Отборный—одбі́рний, ви́борний, добі́рний, ви́бірний, одбо́рний, опрічний, чільний.

Отбрасывать, отбросить—I) відки́дувати, відкида́ти, відки́нути (Кра́щу ри́бу бере́, а дрібну́ відкида́є); II) відбива́ти, одсві́чувати (Мі́сяць відбива́є від се́бе со́нячне світло). **Отбросать** — повідкида́ти, відки́дати що.

Отбросок—пока́тьки, дьок; по́кидь, ди; непо́тріб, ребу.

Отбывать, отбыть—I) відбува́ти, одбу́ти (Одбу́в гості́й); II) од'їзди́ти, од'їжджа́ти, од'їхати (На четве́ртий день го́сті од'їхали). **Отбывание** (действие)—відбува́ння, ння.

Отвага—відва́га, ги (Відва́га медвино́ п'є́, одва́гай кайда́ни тре).

Отваживаться, отважиться—ва́житися, відва́житися, зва́жуватися, одва́житися, зва́житися на що, пі́ти на відва́жне. **Отважность**—відва́жність, ности. **Отважный**—відва́жний, відва́жливий, сміливий.

Отваливать,-ся; отвалить,-ся—I) відва́лювати, ся; одвали́ти, ся (Це́гла одвали́лася); II) відча́лювати, відпихну́тися, одчали́ти, одпихну́тися. **Отвал**—I) відва́л, лу; II) відча́лювання, ння; одча́л, лу. **Идти, брать на отвал**—одча́лювати.

Отвергать, отвергнуть—відкида́ти, відверта́ти, одмовля́ти що, зріка́тися, цура́тися чого́, одки́нути, одверну́ти, одмо́вити що, зріка́тися, одцура́тися чо́го (Одцура́ється брат бра́та).

Отвердевать, отвердеть—твердіти, тве́рднути, твердіша́ти, затве́рднути. **Отверделый**—стверділи́й.

Отверстие—о́твір, вору; ро́ствір, твору; ді́рка, ки.

Отвертывать,-ся; отвертеть,-ся; отвернуть,-ся—I) одкру́чувати, одві́рчувати, одкрути́ти, отверті́ти, одверну́ти (Відкрути́ти га́йку. Одкрути́в го́лову); II) одверта́ти, ся; одверну́ти, ся (Одверну́лась до ві́кна́ й запла́кала). **Отвертывание**—відверта́ння, ння; одкру́чування, ння.

Отвесный—сторчо́вий, стрімки́й. **Отвесно**—сто́рч, навсто́рч, стрімко.

Отвесок, отвес—оли́вниця, ці; грунтва́га, ги; стро́ма, ми; пові́с, су.

Ответ—одві́т, ту; о́дповідь, ди; відповідь, віди; (на словах)—одмо́ва, ви; відка́з, зу; (письменно)—ві́дпис, су; відпи́ска, ски. **В ответ**—на о́дповідь, на відповідь. **Ответный**—(від)одві́тний, (від)одмо́вний, (від)одповідний.

Ответвление—одви́лок, лку.

Ответственность — відповіда́льність, ности. **Нести ответственность**—не́сти відповіда́льність (за що). **Ответственный**—відповіда́льний. **Ответственный работник**—відповіда́льний робітни́к.

Ответчик—одві́тчик, ка; одповідник, ка; відповіда́льник, ка.

Отвечать, ответить—I) одповіда́ти, відмовля́ти, одповісти, одмо́вити; (на слова́х)—відка́зувати, відказа́ти, одріка́ти; (письменно)—відпи́сувати, відписа́ти; II) (нести ответственность)—відповіда́ти, відповісти за що пе́ред ким (Адміні́страція відповіда́є за всю спра́ву).

Отвешивать, отвесить—одва́жувати, одва́жити, зва́жувати, зва́жити (Одва́жив йому́ пуд со́ли). **Отвесить поклон**—уклони́тися низе́нько. **Отвесить удар**—вда́рити си́льно, стусана́ да́ти.

Отвиливать, отвилять, отвильнуться—викру́чуватися, ви́крутитися, одни́кувати, уника́ти, ухилятися від чо́го, ви́крутитися, одни́кнути, уни́кнути, ухили́тися чо́го, крутька́ да́ти (Цей това́риш все одника́є від робо́ти. Го́ді тобі уника́ти, признава́йся по пра́вді).

Отвинчивать, отвинтить — одшрубо́вувати, одкру́чувати, одшрубува́ти, одкрути́ти, одверті́ти, одверну́ти.

Отвисать, отвиснуть—обвиса́ти, обви́снути. **Отвислый**—обви́слий.

Отвлекать, отвлечь—I) відтяга́ти, відволіка́ти, одтяти́, одволокти́ (Одволі́к за двір та й ки́нув); II) внимание)—відверта́ти, відхиля́ти, одверну́ти, одхили́ти. **Отвлекаться от занятий**—одрива́тись від робо́ти. **Отвлечение**—відтяга́ння, ння; відверта́ння, ння (від чо́го). **Отвлеченный**—I) одтя́гнутий, одволо́чений, одве́рнутий; II) відволі́клий, умозо́рний, абстра́кційний, абстра́ктний.

Отводить, отвести—відво́дити, відве́сти, одпрова́дити (ко́го си́лою). **Отводить квартиры**—ста́вити на по́стій, розво́дити по кварти́рах.

Отвозить, отвезти, отвезть—одво́зити, одве́зти. **Отвоз**—одві́з, во́зу.

Отворять, отворить,-ся—одчиня́ти, ся; од-

чини́ти, ся (Одчиня́ти бра́му, вікно́, две́рі). **Отворять часто двери**—ри́патися.

Отвратительный—гидки́й, бридки́й, оги́дний, обри́дний, ги́досний, обри́дливий, осору́жний. **Отвратительно** — ги́дко, бри́дко, оги́дно, ги́досно, осору́жно (Ги́дко диви́тися на його́).

Отвращать, отвратить—одверта́ти, одверну́ти. **Отвращать взор**—одверта́тися від ко́го, чо́го.

Отвращение—I) (действ.)—одверта́ння, ння; відворо́т, ту; II) оги́да, ди; не́хіть, хоти; бридь, ди. **Питать отвращение**—гидува́ти, гиди́ти, ге́рбати.

Отвыкать, отвыкнуть—одвика́ти, одви́кнути, одна́жуватися, одна́дитися.

Отвязывать, отвязать,-ся—відвя́зувати, ся; відвяза́ти, ся (Відв'яжи́ коня́ від я́сел); II) відче́плюватися, відчепи́тися від чо́го, кого́ і від ко́го, чо́го, відкара́скатися, позбу́тися, спе́катися кого́, чого́ (Наси́лу одчепи́вся від його́. Як мені́ його́ спе́катися).

Отговаривать, отговорить,-ся—I) відмовля́ти, ся; відгово́рювати, ся; розра́жувати, відра́жувати, ся; одмо́вити, ся; одра́дити, розра́дити кого́, розра́яти кого́ (Хотів їхати, та лю́ди розра́яли); одмовля́тися, відмага́тися, відбрі́хуватися, одмо́витися, відбреха́тися. **Отговорка**—відмо́ва, ви; відмо́вка, ки; відгово́р, во́ру.

Отгонять, отогнать—I) відганя́ти, відігна́ти, проганя́ти, прогна́ти, розганя́ти, розігна́ти, одігна́ти (Оджени́ теля́ в че́реду); II) відбива́ти, відганя́ти, займа́ти, одби́ти, одігна́ти, заня́ти (Чи його́ вби́то, чи в поло́н заня́то).

Отгрузить—відванта́жити. **Отгрузка**—відванта́ження, ння.

Отдавать, отдать,-ся—I) віддава́ти, відда́ти, видава́ти, ви́дати, здава́ти, зда́ти. **Отдавать обратно**—верта́ти, верну́ти (Верни́ усе́, що я тобі́ дав); II) відбива́ти, одби́ти (Ця рушни́ця дуже відбива́є); III) відпиха́ти, відіпхну́ти, відча́лювати, одчали́ти. **Отдай причал**—одча́люй; VI) (эхом)—розляга́тися, розтина́тися, розітну́тися, відклика́тися, відгу́куватися луно́ю, залуна́ти (Луно́ю розтина́ється у лу́зі); V) одганяти, одго́нити (Чого́ наївся, тим і відго́нить. Па́нством від те́бе відганяє); VI) ле́гшати, поле́гшати, поме́ншати, одлигну́ти, ущу́хнути. **Больному отдало**—слабо́му поле́гшало; VII) осла́бнути, осла́бти. **Отдаю на вашу волю, на выбор, на усмотрение**—спуска́юсь на ва́шу во́лю, здаю́ся на вас, на ва́шу ла́ску.

Отдать приказ—звелі́ти, наказа́ти.

Отдавливать, отдавить — відда́влювати, оддави́ти. **Ему никто ноги не отдавит**—ніхто́ йому́ в ка́шу не наплює́.

Отдаление—I) відда́лення, ння; II) далина́, ни́; далечина́, ни́; далечі́нь, чіни́; да́леч, чи; дале́кість, кости.

Отдаленность—дале́кість, кости. **Отдаленный**—I) відда́лений; II) дале́кий, да́льній. **Очень далекий**—далече́нний.

Отдалять,-ся; отдалить,-ся—I) віддаля́ти, ся; удаля́ти, ся; далі́ти, оддали́ти, удали́ти; II) відстороня́ти, відлуча́ти, відсторони́ти, відлучи́ти (Відсторони́в його́ від цього́ ді́ла); III) одверта́ти, одхиля́ти, одверну́ти, одхили́ти, одверта́ти (кого́ від товари́ства); IV) ухиля́тися, ухили́тися, цура́тися (Ухиля́тися від робо́ти, товари́ства).

Отдвижной—висувни́й.

Отдежуривать, отдежурить — одбува́ти, одбу́ти че́ргу́, відчерго́вувати, відчергува́ти.

Отделение—I) виді́лення, ння; одрі́знення, ння; одлу́чення, ння; відлу́ка, ки; II) ві́дділ, лу; по́діл, лу; ви́діл, лу; ро́зділ, лу.

Отделывать, отделать—доро́блювати, доробля́ти, зроби́ти, пороби́ти, упо́ратися (Неха́й це доро́блю, та тоді́ ві́зьмуся за и́нше); II) обробля́ти, оброби́ти, оздо́бити, ви́хорошити; III) ні́вечити, псува́ти, паску́дити, зні́вечити, поні́вечити, зіпсува́ти, попсува́ти.

Отдельный—окре́мий, відді́льний, осо́бий, особли́вий, відру́бний. **Отдельно**—осо́бо, особли́во, осі́бно, рі́зно, на́різно. **Отдельный вопрос**—окре́ме пита́ння. **Отдельный участок**—відру́бна діля́нка.

Отделяться,-ся; отделить,-ся — (від)одділя́ти, ся; відрізня́ти, ся; виділя́ти, ся; вилуча́ти, ся; одділи́ти, ся; одрізни́ти, ся; ви́ділити, ся; ви́лучити, ся; відокре́мити, ся.

Отдергивать, отдернуть — одсми́кувати, одсмикну́ти.

Отдирать, отодрать—віддира́ти, відрива́ти, відідра́ти, відде́рти, облу́плювати, лупи́ти; (ветку) — відчухра́ти; (о танцах)—затина́ти, витина́ти.

Отдувать, отдуть, отдунуть,-ся—I) оддува́ти, ся; оддму́хувати, ся; оддму́хну́ти, ся; оддути, ся; II) дух переводи́ти, відди́хуватися, відса́пуватися, переве́сти дух, одди́хатися, одса́патися (Вибіга́в, а тепе́р відса́пується).

Отдушина—про́дух, ху; продухо́вина, ни; дух, ху. **Отдушник**—душни́к, ка́.

Отдых—одпочи́нок, нку; опочи́вок, вку; перепочи́вок, вку; відпочива́ння, ння; віддиха́ння, ння. **Без отдыха**—не одди́хаючи, не спочива́ючи, без ві́ддиху. без просві́тку. **Дом отдыха**—буди́нок відпочи́нку, для відпочи́нку.

Отдыхать, отдохнуть—відпочива́ти, опочива́ти, спочива́ти, відпочи́ти, опочи́нути, спочи́ти, спочи́нути, перепочива́ти, перепочи́ти.

Отец—оте́ць, тця́; ба́тько, ка; ба́тенько, ка; ба́течко, чка; та́то, та; та́тко, ка; та́тусь, ся. **Отечески**—по-ба́тьківськи, по-ба́тьківському. **Отеческий**—оте́цький, ба́тьків, батьківський (Оте́цький син).

Отечество—отчи́зна, ни; батьківщи́на, ни; оте́чество, ства. **Отечественный**—роди́нний, отчи́зний.

Отживать, отжить—I) віджива́ти (Оджи́ло свій ві́к); II) оджива́ти, вибува́ти, відслу́жувати, оджи́ти (Одбу́ду цей рік та й ки́ну. Оджив у хази́їна забрані гро́ші).

Отжимать, отжать—I) вида́влювати, вити́скувати, викру́чувати, ви́давити, ви́чавити, ви́крутити, одціди́ти; II) відти́скувати, відти́снути (ногу, пальцы, кого-нибудь от чего-нибудь).

Отзыв—I) ві́дзив, ву; ві́дклик, ку; відкли́кання, ння; II) (від)о́дповідь, ди; одмо́ва, ви.

Отзывать,-ся; отозвать,-ся—відзива́ти, ся; відкли́кати, ся: відізва́ти, ся; (від)одкли́кати, ся (Одізва́ти й почáти говори́ти); II) озива́тися, обзива́тися, відкли́кати́ся, озва́тися, обізва́тися, (від)одгукну́тися (Його́ кли́чуть, а він і не обзива́ється). **Отзывчивый**—відголо́сний, чу́лий. **Отзывчивый человек**—чу́ла люди́на.

Отказ—ві́дказ, зу; одмо́ва, ви.

Отказывать, отказать,-ся—I) відка́зувати, ся; ві́дмовля́ти, ся; одмага́тися, відступа́тися, зріка́тися, цура́тися чо́го, відступи́тися від чо́го, відказа́ти ся; відмо́вити, ся (Ні в чім не міг йому́ відказа́ти); II) (завещать)—відка́зувати, відпи́сувати, відказа́ти, відписа́ти.

Откармливать, откормить—відгодо́вувати, розгодо́вувати, годува́ти, відгодува́ти, підгодува́ти, розгодува́ти, ви́годувати (пастьбой)—ві́дпаса́ти, ту́чити **Откормленный**—годо́ваний, відгодо́ваний, гладю́н, жирови́й, па́сений.

Откидной—відкидни́й. **Откидные рукава**—вильо́ти, тів.

Откидывать, откидать, откинуть,-ся—відкида́ти, ся; відки́нути, ся від чо́го; залиша́ти, залиши́ти, покида́ти, поки́нути що. **Откинуть страх**—залиши́ти, облиши́ти стра́х.

Откладывать, отложить—I) (в сторону, особо)—відкла́дати, відкла́дувати, відкла́сти, відложи́ти що; (откладывать от чего, отбирать)—відбира́ти, відібра́ти; II) (отсрочивать)—відкла́дати, відкла́дувати, відкла́сти. **Не откладывая далее дела**—не відкладаючи спра́ви нада́лі. **Откладывать, отложить в долгий ящик что (дело)**—відволіка́ти, відтя́гувати спра́ву; III) (воротник)—відко́чувати, відкоти́ти ко́мира; IV) (лошадей)—відпряга́ти, відпря́гти, ви́пряги ко́ней, ко́ні. **Откладываемый**—відкла́дний, відкладни́й.

Отклеивание—відкле́ювання, ння.

Отклепать (заклепку)—розклепа́ти.

Откликаться, откликиваться, откликнуться на что—відкрика́тися, відкли́кнутися, відгу́куватися, відгука́тися, відгукну́тися, пода́ти го́лос на що (Як оди́н відгукну́лися на запро́сини).

Отклон—ві́дхил, лу.

Отклонение—відхиля́ння, ння; (оконч.)—відхи́лення, ння; ві́дхил від чо́го; (отступление)—ві́дбіг, гу; відбіга́ння, ння. **Отклонение от правил**—відхиля́ння від пра́вил.

Отклонять, отклонить—I) (что, кого)—відхиля́ти, відхили́ти, (о мног.)—повідхиля́ти; (отвращать)—відверта́ти, відверну́ти; (отбросить)—відки́дати, відки́нути що; III) (кого от чего отговаривать)—відхиля́ти, відхили́ти, відра́джувати, відра́дити кого́ від чо́го.

Отклочаться, отклониться—відхиля́тися, відхили́тися від чо́го, відбіга́ти, відбі́гти. **Отклониться от пути**—збива́тися з шля́ху.

Отколачивание (ящика, дверей)—відбива́ння, ння.

Отколачивать, отколотить—I) (что)—відбива́ти, відби́ти що; II) (отколотить кого)—відлата́ти, відкалата́ти, відлупцюва́ти кого́.

Отколь и отколе—відкі́ль, відкіля́, (з)ві́дки.

Откомандирование—від(ви)ря́дження, ння; від(ви)пра́вління, ння; відклика́ння, ння.

Откомандировка—від(ви)ря́дження, ння; від(ви)пра́вління, ння; відклика́ння, ння.

Откомандировывать, откомандировать

кого куда—від(ви)ряджа́ти, від(ви)ряди́ти, від(ви)пра́вити. **Откомандировать кого от чего**—відряджа́ти, відряди́ти, відклика́ти, відкли́кати від чо́го и з чо́го. **Откомандированный**—від(ви)ря́джений, від(ви)пра́влений, відкли́каний.

Откорм, откормка—годівля, лі (Цей чоловік до годівлі до́брий).

Откос—укіс, уко́су; у́збіч, очи; спад, ду; схи́л, лу; по́хил, лу. **Откос(н)ый**—укісний, скісний, убічний.

Откосник (у столяров)—косине́ць, нця; коси́нчик, ка.

Откровенность—відве́ртість, тости; відкри́тість, тости; щи́рість, рости. **Откровенный**—відве́ртий, відкри́тий. **Откровенный человек**—відве́рта (непотайна́) люди́на. **Откровенно**—відве́рто, відкри́то; (искренне)—щи́ро, по щи́рості.

Откручивание—відкру́чування, ння.

Открывание—відкрива́ння, ння; відчиня́ння, ння; відтуля́ння, ння; відтика́ння, ння; (печи)—відсло́нювання, ння; (глаз)—розплю́щування, ння.

Открыватель—відкрива́ч, ча́; (изобретатель)—винахі́дник, ка.

Открывать, открыть—I) (что)—відкрива́ти, відкри́ти, відчиня́ти, відчини́ти (Відчиня́ти две́рі, воро́та). **Открывать глаза**—розплю́щувати, розплю́щити о́чі. **Открывать книгу**—розгорта́ти, розгорну́ти кни́гу; II) (кому что (та́йну)—виявля́ти, ви́явити, об'явля́ти, об'яви́ти що кому́. **Открывать преступление**—викрива́ти зло́чин; III) (находить, обретать)—відкрива́ти, відкри́ти, відшу́кувати, відшука́ти, викрива́ти, ви́крити що; IV) (изобретать)—винахо́дити, ви́найти що. **Открыть движение**—розпоча́ти рух. **Открыть заседание**—відкрива́ти, відкри́ти збо́ри, засі́дання. **Открыть пальбу**—розпоча́ти стрі́ля́нину.

Открытие—I) відкриття́, тя; розчи́нення, ння; відхи́лення, ння; розплю́щення, ння (очей); II) (изобретение)—ви́найдення, ння; ви́нахід, ходу.

Открытка—листі́вка, ки; (листовна́) ка́ртка, ки.

Открытый—I) (отгл. открыть)—відкри́тий, відчи́нений, розчи́нений; II) відве́ртий. **Открытое лицо**—я́сне (чи́сте) лице́. **Открытое письмо**—відве́ртий лист, ка́ртка, листі́вка. **На открытом воздухе**—на ві́льному повітрі. **Под открытым небом**—про́сто не́ба, під го́лим не́бом, на дво́рі. **При открытых дверях**—прило́дно. **Открыто**—відве́рто; (публично)—прило́дно; (явно)—я́вно, в'я́вки.

Откуда, отколь,-ле—I) відкі́ль, відкіля́, ві́дки, зві́дки, звідкі́ль, звідкіля́, де. **Откуда бы ни было**—хоч-би ві́дки. **Откуда ни возьмись**—де не взявсь; II) (с какого времени)—відко́ли.

Откупной—відкупни́й.

Откупоривание—відтика́ння, ння; відкорко́вування, ння; (бочки)—відбива́ння, ння; (тюка)—розпако́вування, ння.

Откупоривать, откупорить (бутылку)—відтика́ти, відткну́ти, відкорко́вувати, відкоркува́ти; (бочку)—відбива́ти, відби́ти; (тюк)—розпако́вувати, розпакува́ти. **Откупоренный**—відткнутий, відкорко́ваний.

Отлагательный—відкладни́й, відта́йний. **Отлагательство**—відволіка́ння, ння; проволіка́ння, ння; відволо́ка, ки; від-клад, ду.

Отлеживаться, отлежаться—I) відле́жуватися, відлежа́тися; II) (о плодах)—уле́жуватися, уле́жатися.

Отлетать, отлететь—I) відліта́ти, відлеті́ти, відли́нути (Журавлі́ відлі́та́ють у вирій); II) (отскочить)—відліта́ти, відлеті́ти, відпада́ти, відпа́сти.

Отливание—відлива́ння, ння; надсипа́ння, ння; виліва́ння, ння; ви́лив, ву. **Отливальный**—відлива́льний, виливни́й. **Отливальный, отливной насос**—відлива́льна, виливна́ по́мпа (смок).

Отливать, отлить—I) (чего, откуда, отбавить)—відлива́ти, відли́ти, відлля́ти; надлива́ти, надли́ти, наділля́ти чо́го, зві́дки (Відли́в з пів відра́ води́); (из металла)—виліва́ти, ви́лити (На заво́ді «Більшовик» ви́лити маховє́ ко́лесо).

Отливок—ви́ливок, вка.

Отливщик—I) ливарник, ка; ліярник, ка; виливач, ча́.

Отличать, отличить—I) (что от чего)—відрізня́ти, відрізни́ти; (о мног.)—повідрізня́ти що, ко́го від чо́го, ко́го; II) (ставить выше)—відзнача́ти, відзна́чити; (о мног.)—повідзнача́ти кого́ чим, вирізня́ти, ви́різнити кого́ з-поміж ко́го (Відзнача́ється своїм спі́вом з-поміж усіх).

Отличаться, отличиться—I) (различаться)—відрізня́тися, відрізни́тися від ко́го, від чо́го чим, різни́тися, порізни́тися від ко́го, від чо́го чим, у чо́му; II) (выделяться)—відзнача́тися, відзна́чуватися, відзна́читися чим від чо́го.

Отличение—I) відрізнення, ння; відрізнювання, ння; II) відзна́чення, ння.

Отличие—I) (различие)—відмі́на, ни; різни́ця, ці; відзна́ка, ки від чо́го, від ко́го. **Знак отличия**—відзна́ка, ки. **С отличием**—служи́ти з відзна́кою.

Отличительность — відмі́нність, ности; відмі́тність, ности; ри́зність, ности; прикме́тність, ности. **Отличительный**—відмі́нний, відмі́тний. **Отличительный признак**—відмі́на, ни; відмі́нна озна́ка. **Отличительно**—відмі́нно, відмі́тно від чо́го.

Отличный—I) (разный) — відмі́нний, відмі́тний від чо́го чим, опрі́чний від чо́го; II) (превосходный)—чудо́вий, ду́же га́рний, прега́рний. **Отличные дарования**—чудо́ві зда́тності, здібності. **Отлично**—I) (от чего)—відмі́нно, відмі́тно від чо́го; II) (превосходно)—чудо́во, чудо́сно, ду́же га́рно. **Отлично сделано**—чудо́во зро́блено, ду́же га́рно.

Отлогость—поло́жистість, тости; поло́гість, гости; зго́ристість, тости; спа́дистість, тости. **Отлогий**—поло́гий, поло́жистий, спа́дистий, похи́лий, схи́листий, поко́тистий. **Отлого**—спа́дисто, поло́го, спусково́ато, спу́ском.

Отложной—(отложной воротник)—вило́жистий, викла́дчастий, відко́тистий, викладний ко́мір.

Отломок—відла́мок, мка; відло́мок, мка; зла́мок, мка; ула́мок, мка; окру́шина, ни.

Отлучаться, отлучиться—I) (от чего)—відлуча́тися, відлучи́тися від чо́го, від ко́го, вилуча́тися, ви́лучитися з чо́го, з ко́го; (на короткое время)—відвихну́тися, відверта́тися, відверну́тися (Не вспі́ла відвихну́тися від пе́чи, як уже́ крик піднявся, що лі́нуюся).

Отлынивание—відмика́ння від чо́го огина́ння (Повсякча́сне огина́ння бі́ля робо́ти).

Отмаливание—відмо́лювання, ння.

Отмалчиваться, отмолчаться—відмо́вчуватися, відмовча́тися, змо́вчувати, змовча́ти (Що не кажи́, а він зава́вжди відмо́вчується).

Отмахиваться, отмахнуться от чего—обма́хуватися, обмаха́тися, обмахну́тися, обго́нитися, обіга́тися від чо́го (Обма́хувався, оборона́вся рука́ми й нога́ми).

Отмачивание—відмо́чування, ння.

Отмежевание—відмежува́ння, ння; відмежо́вування, ння.

Отмежевывать,-ся; отмежевать,-ся—відмежо́вувати, відмежо́вуватися, відмежува́ти, відмежува́тися (Відмежува́вся від громадської праці. Відмежува́в сво́є по́ле від обчеського).

Отмена—I) касува́ння, ння; скасо́вування, ння; анулюва́ння, ння. **Отмена приказания**—скасува́ння нака́зу; II) відмі́на, ни; ри́зниця, ці.

Отменимость—скасо́вність, ности; зне́сність, ности. **Отменимый**—скасо́ваний, зне́сний. **Отменительный**—касува́льний. **Отменно**—I) відмі́нно, відмі́тно; II) ви́борно. **Отменно хорошо**—ду́же га́рно.

Отменять, отменить—касува́ти, скасо́вувати, скасува́ти, анулюва́ти. **Отмененный**—скасо́ваний, зне́сений, анульо́ваний.

Отмеривание—відмі́рювання, ння.

Отмета, отметка—I) (оконч.)—зазна́чення, ння; відзна́чення, ння; занотува́ння, ння; II) за́значка, чки; прикме́та, ти; знак, ку; признака, ки; по́мітка, ки (По цій прикме́ті його́ скрізь пізна́ють).

Отметный—I) відки́дний, відки́нутий; II) (отборный)—добі́рний, ви́борний (Добі́рний крам); III) (отчетный)—відзначни́й (Відзнача́ виста́ва).

Отмечание—зазна́чення, ння; відзна́чення, ння; нотува́ння, ння; заното́вування, ння; значі́ння, ння.

Отмокание—відмока́ння, ння; відкиса́ння, ння.

Отмораживание—відморо́жування, ння.

Отмораживать,-ся; отморозить,-ся — відморо́жувати, ся; відморо́зити, ся. **Отмороженный**—відморо́жений.

Отмучивание — I) (хим.)—вста́ювання, ння; II) відму́лювання, ння; сортува́ння, ння.

Отмщать, от(о)мстить—мсти́тися, помсти́тися на ко́му, над ким, відомща́ти, відомсти́ти кому́ за що.

Отмывание—відмива́ння, ння; відпира́ння, ння.

Отмывки—змили́ни, ин; зми́лки, кі́в.

Отмыкание—відмика́ння, ння.

Отмычка—відмика́чка, чки; відмика́лка, лки.

Отмяклость—зм'я́кліть, лости.

Отнекивание—відмовля́ння, ння; відмага́ння, ння; огина́ння, ння.

Отнекиваться, отнекаться — відмовля́тися, відмо́витися, відмага́тися, відмогти́ся від чо́го.

Отнимание—I) віднима́ння, ння; відійма́ння, ння; відбира́ння, ння; II) (ребенка от груди) — відлуча́ння, ння; III) (хирург.)—відрі́зування, ння.

Отнимать, отнять—віднімати, відійма́ти відня́ти, відбира́ти, відібра́ти, загра-

бува́ти, ви́дерти. **Отнимать ребенка от груди**—відлуча́ти, відлуча́ти дити́ну. **Отняло язык у кого**—відібра́ло (замкну́ло) мо́ву (річ) кому́.

Относительный — відно́сний, стосунко́вий, розмі́рний; (условный)—умо́вний. **Относительный вес** — відно́сна, стосунко́ва вага́. **Относительное местоимение**—стосунко́вий займе́нник. **Теория относительности**—тео́рія відно́сности. **Относительно**—відно́сно, розмі́рно, стосунко́во. **Относительно кого, чего**—про́ти, супро́ти кого́, чого́, що-до ко́го, що-до чо́го.

Относиться, отнестись—I) відно́ситися, віднести́ся; II) (матем.)—стосува́тися, бу́ти супро́ти. **Не к тебе относится**—не до те́бе річ. **Относящийся к чему**—нале́жний до чо́го. **Относиться к кому, чему**—ста́витися, поста́витися до ко́го, до чо́го. **Относиться к кому, чему с уважением**—шанува́ти, пошанува́ти лист, ста́. **Не имеющий отношения к кому** — кри́вдити кого́. **Относиться враждебно**—ворогува́ти на ко́го, про́ти ко́го (Воний на те́бе ворогу́ють, а я бу́ду їм во́рог заклятий. По́льща ворогу́є про́ти Німе́ччини).

Отношение—I) (к кому, чему)—відно́сини, ин; стосу́нок, нку; відно́шення, ння; ста́влення, ння до ко́го, до чо́го; (канц.) — завідо́млення, ння; лист, ста́. **Не имеющий отношения к делу**—сторо́нній, непричетний. **В отношении кого, чего, по отношению к кому, чему**—що-до ко́го, що-до чо́го, відно́сно ко́го, чо́го, про́ти, супро́ти чо́го. **Во всех отношениях**—з ко́жного по́гляду, всіма́ сторона́ми, круго́м.

Отныне (нар.)—відни́ні, відтепе́р, відсього́дні.

Отнюдь, отнюдь не (нар.)—ні в я́кому ра́зі, в жа́дному ра́зі, ніяки́м чи́ном, жа́дним спо́собом, жа́дною мі́рою, ані тро́хи, аж ніяк.

Отовсюду—(з)відусіль, (з)відусіля́, (з)відусю́ди, відсю́ди, з усіх усю́дів.

Отож(д)ествление—отото́жнювання, ння, отото́жнення, ння.

Отозвание—відкли́кання, ння.

Отопление, отопка—о́пал, лу; опа́лення, ння; ото́пка, пки; (топливо)—па́ливо, ва. **Паровое отопление**—парове́ опа́лення, парови́й о́пал.

Оторванность—відірваність, ности.

Оторопелость—торопле́ність, ности; сторопі́лість, лости; стуманілість, лости. **Оторопелый**—торопле́ний, сторопі́лий, стуманілий, отетері́лий.

Оторопеть—сторопі́ти, оторопі́ти, сторопи́тися, стуманіти, отетеріти (Отетері́в з о́страху).

Оторопь—о́страх, ху.

Отощалость—охля́лість, лости; захля́лість, лости.

Отпаривание—відпа́рювання, ння.

Отпарировать (удар)—відбива́ти, відби́ти; (в разговоре)—відкоша́ дава́ти, да́ти кому́.

Отпарывание—відпа́рювання, ння.

Отпечатание, отпечатка—надрукува́ння, ння; ви́друкування, ння.

Отпечаток—відби́ток, тка; ви́тиск, ска; ві́дтиск, ска; знак, ку.

Отпечатывание (в типографии)—друкува́ння, ння; (следов чего)—випеча́тування, ння; відбива́ння, ння.

Отпечатывать, отпечатать — друкува́ти, ви́друкувати, надрукува́ти, відбива́ти, відби́ти.

Отпечатываться, отпечататься (в типографии) — друкува́тися, ви́друкуватися, надрукува́тися; (о следах)—випеча́туватися, випечататися, відбива́тися, відби́тися (Слі́д ви́печатався на сні́гу́).

Отпиливание—відпи́лювання, ння; надпи́лювання, ння.

Оплата—відпла́та, ти; відда́ча, чі. **Отплатный**—відпла́тний.

Отплатчик,-чица—відпла́тник, ка; ниця, ці.

Отплачивание—відпла́чування, ння; відда́чування ння.

Отплывание—відпливання, ння; відча́лювання ння.

Отплывать, отплыть—відпливати, відпли́сти, відпливти́.

Отплытие—відпли́ття, тя.

Отполировать (дерево) — ви́лощити, налощи́ти, ви́шліхтувати; (металл)—ви́яснити.

Отпотелый—спітні́лий, відволо́гий.

Отправитель,-ница—посила́ч, ча́; посила́чка, чки; посила́льник, ка; посила́льниця, ці.

Отправка—виряджа́ння, ння; відряджа́ння, ння; виправля́ння, ння; посила́ння, ння (Виряджа́ння в доро́гу).

Отправление (писем)—висила́ння, ння (листів); (кого)—від'їзд, ду; руша́ння, ння. **Отправление поезда**—від'їзд по́їзда. **Точка отправления**—вихідна́ (відпровідна́) то́чка, вихідни́й пункт.

Отправлять, отправить — I) виряджа́ти, ви́рядити, відряджа́ти, відряди́ти, виправля́ти, ви́правити, відсила́ти, відісла́ти. **Отправленный**—ви́рядже́ний, відря́джений, ви́правлений, по́сланий.

Отправляться, отправиться—виряджа́ти-

ся, ви́рядитися, відряджа́тися, відряди́тися; (д в и г а т ь с я)—руша́ти, руши́ти, вируша́ти, ви́рушити, подава́тися, пода́тися.

Отпраздновать—відсвяткува́ти, відбу́ти свя́то.

Отпрыск—па́гін, гону; па́ріст, росту; паро́сток, стка.

Отпрягание—відпряга́ння, ння; випряга́ння, ння.

Отпуск—I) (д л я с л у ж а щ и х)—ві́дпустка, стки; ві́дпуст, сту. **Получить отпуск**—здобу́ти ві́дпустку; (т о в а р о в)—відпрова́дження, ння; ви́віз, возу.

Отпускать, отпустить—I) пуска́ти, пусти́ти, відпуска́ти, відпусти́ти, повідпуска́ти кого́ куди́, зві́дки; (о т п р а в л я т ь)—відряджа́ти, відряди́ти кого́; II) дава́ти, да́ти, видава́ти, ви́дати, відва́жувати, відва́жити кому́ що. **Отпустить тормоз**—розгальмува́ти.

Отпускной — відпускни́й, відзвольни́й. **Отпускной билет**—відзвольни́й біле́т, біле́т на ві́дзвіл, ві́дпустка.

Отрабатывание, отработание, отработка—відро́блювання, ння; (с о в.)—відро́блення, ння; відбува́ння, ння; відбуття́, ття́.

Отрабатывать, отработать — відробля́ти, відро́блювати, відроби́ти. **Отработанные части в машине**—спрацьо́вані части́ни. **Отработанный пар**—м'я́та па́ра. **Отработанная вода**—зужитко́вана вода́.

Отрава—отру́та, ти; трути́зна, ни; трути́на́, ни́.

Отрада—відра́дість, дости; відра́дощі, щів; відра́да, ди; уті́ха, хи. **Отрадный**—відра́дісний, відра́дний, вті́шний.

Отражаемость—відби́ваність, ности. **Отражаемый**—відби́ваний.

Отражатель—відби́вач, ча. **Отражательный**—відбивни́й.

Отражать, отразить—відбива́ти, відби́ти, відпира́ти, відпе́рти. **Отразить доводы**—зби́ти до́води; (о с в е т е)—відсві́чувати, відсвіти́ти; (о з в у к е)—відгу́кувати, відгукну́ти, віддава́ти, відда́ти.

Отражаться, отразиться — відбива́тися, бу́ти відби́тим, відпира́тися, бу́ти відпе́ртим; (о з в у к е)—відгу́куватися, відгукну́тися. **Отражаться эхом от чего-либо**—відбива́тися луно́ю від чо́го, би́тися луно́ю в що.

Отражающий—відби́тий.

Отражение—відбива́ння, ння; відпира́ння, ння; (с о в.)—відбиття́, ття́; ві́дсіч, чи. **Отражение света**—відби́вок, вку; ві́дсвіт, ту; ві́дблиск, ску.

Отрасль—I) па́рость, рости (ж. р.); па́рост, росту (м. р.); II) (г о р н о й ц е п и)—ві́тка, тки; відгі́р'я, р'я; III) па́рость, сти; га́лузь, зи; ділянка, ки. **Отрасль производства**—га́лузь виробни́цтва.

Отрез—відрі́з, зу; відти́н, ну; перері́з, зу. **Отказать на отрез**—рішу́чо (цілко́м) відмо́вити.

Отрезвлять, отрезвить—твере́зити, витвере́жувати, ви́тверезити.

Отрезвляющий — твере́зючий, тверезли́вий.

Отрезок—урі́зок, зка; обрі́зок, зка; відти́нок, нка. **Отрезной**—I) відрізни́й, обрізни́й; II) відрі́заний, відтя́тий.

Отрекаться, отречься (о т к о г о, о т ч е г о)—зріка́тися, зректи́ся кого́, чого́, відріка́тися, відректи́ся кого́, чого́ й від ко́го, від чо́го (З р е к т и́ с я п о с а́ д и. В і д р е к т и́ с я в і д с л о́ в а).

Отрекомендовать,-ся — відрекомендува́ти, ся.

Отретироваться—відійти́.

Отречение—зре́чення, ння чого́; відре́чення, ння; відцура́ння, ння від чо́го.

Отрешаемость — відлу́чуваність, ности; відді́люваність, ности. **Отрешимый**—відлу́чний, відставни́й.

Отрицание—I) запере́чування, ння; запере́чення, ння; відкида́ння, ння. **Отрицательный**—I) запере́чний, запере́чливий, відмо́вний; II) (м а т.)—від'є́мний, негати́вний. **Отрицательная величина**—від'є́мна величина́. **Отрицательное электричество**—від'є́мна електри́чність. **Отрицательно** — запере́чно, запере́чливо, негати́вно.

Отрицать что—запере́чувати, відкида́ти що. **Отрицаемый**—запере́чуваний.

Отродясь—зро́ду, зро́ду-ві́ку.

Отрочество—хлоп'я́цтво, цтва; вік хлоп'я́чий, підпарубо́чий. **Отроческий** — хлоп'я́чий, підпарубо́чий.

Отруби—ви́сівки, вок; усі́вки, вок; гри́с, су.

Отрубной, отрубный—відрубни́й, нарі́зний. **Отрубной участок** — відрубни́й уча́сток, ві́друб, бу.

Отрывной—відривни́й, уривни́й.

Отрывок—I) (о т о р в а н н а я ч а с т ь о т ч е г о-л и б о)—обри́вок, ка; ури́вок, вка; II) (с о ч и н е н и я)—ури́вок, вка. **Отрывками**—ури́вками, уривце́м.

Отрывочный—відри́вчастий, ури́вчастий, уривко́вий, ури́ваний. **Отрывочные сведения**—ури́вчасті (ури́вані) відо́мості.

Отряд—загі́н, цу.

Отряхивание—обтру́шування, ння; обтрі́пування, ння; стру́шування, ння.

Отряхивать,-ся; отряхнуть,-ся—обтру́шувати, ся; обтруси́ти, ся; обтрі́пувати,

ся; обтріпати, ся. **Отряхнутый**—обтру́шений.

Отсалютовать—я́су відда́ти кому́, відсалю́тувати.

Отсекать, отсечь — відсіка́ти, відтина́ти, відсікти́, відтя́ти, відітну́ти кому́ що (Відтя́в па́льці соки́рою). **Отсечь путь кому**—заступи́ти, переступи́ти кому́ доро́гу.

Отскабливание—зскріба́ння, ння; зскрома́джування, ння; вискріба́ння, ння.

Отслуга—відслу́га, ги.

Отслуживание — відслу́жува́ння, ння; відслуго́вування, ння.

Отслуживать, отслужить—I) відслу́жувати, відслужи́ти, вислу́жувати, вислужити, відбува́ти, відбу́ти, вибува́ти, ви́бути (Ви́був два роки в на́ймах). **Отслуживать прогульные дни**—набува́ти, набу́ти.

Отсоветывание — відра́джування, ння; відра́ювання, ння; розра́джування, ння; розра́ювання, ння.

Отсрочивание—I) відклада́ння, ння; відкла́дення, ння; відсу́нення, ння; II) (юрид.)—відро́чування, ння; відро́чення, ння.

Отсрочивать, отсрочить—відклада́ти, відкла́сти, відсува́ти, відсу́нути (Засі́дання відкла́дено до вівті́рка). **Отсроченный**—відкла́дений, відсу́нутий.

Отсрочка—відкла́д, ду; (проволочка)—уга́йка, ки; зага́йка, ки.

Отставка—відста́вка, ки; димі́сія, ії. **Находящийся в отставке, отставной**—відстано́влений, пенсіоно́ваний.

Отстаивание—I) (жидкости)—усто́ювання, ння; відму́чування, ння; II) обсто́ювання, ння; обстава́ння, ння кого́, чого́, за ко́го, за що й за ким, за чим (Обсто́ювання своїх інтере́сів).

Отсталость — відста́лість, лости; заста́лість, лости. **Отсталый**—I) відста́лий, зоста́лий; II) відста́лий, відли́плий (Відста́ла культу́ра).

Отстой—гу́ща, щі; фус, су.

Отстойный—усто́яний.

Отстоящий—відле́глий, відда́лений від чо́го.

Отстрадать — відстражда́ти, відтерпі́ти, ви́терпіти му́ку.

Отстраивание—відбудо́вування, ння; відбудува́ння, ння.

Отстранение кого — відсторо́нення, ння; відсува́ння, ння; усува́ння, ння. **Отстранение от должности**—усува́ння, усу́нення з поса́ди, відстано́влення, відста́влення.

Отстранять, отстранить — відстороня́ти, відсторони́ти, відсува́ти, відсу́нути, усува́ти, усу́нути; (отводить)—відхиля́ти, відхили́ти, відво́дити, відве́сти. **Отстранить свидетелей** (юрид.)—усу́нути сві́дків. **Отстраненный**—відсторо́нений, відсу́нений, відсу́нутий, усу́нений, усу́нутий, відхи́лений, відве́дений.

Отступное—відчі́пне, ого; уступне́, о́го; відступне́, о́го.

Осуждение—відсу́дження, ння.

Отсутствие—I) відсу́тність, ности; непрису́тність, ности; II) (недостача)—бра́к, ку; неста́ча, чі. **За отсутствием времени**—через брак ча́су.

Отсутствовать—не бу́ти прису́тнім, бу́ти відсу́тнім.

Отсылание—відсила́ння, ння; (оконч.)—відісла́ння, ння.

Отсылать, отослать—відсила́ти, відісла́ти, відпрова́джувати, відпрова́дити, відряджа́ти, відряди́ти кого́, що. **Отсылать обратно**—заверта́ти, заверну́ти. **Отосланный**—віді́сланий, відря́джений. **Отосланный обратно**—заве́рнений.

Отсырелость—відволо́глість, лости; відволо́ження, ння. **Отсырелый**—відволо́гий, відво́глий, відле́глий.

Отсырение—відволо́ження, ння; відві́льження, ння; відволо́гнення, ння.

Отсыреть — відволо́гну́ти, відлигну́ти, відві́льжати, відволо́житися, зво́гчіти.

Отсыхание—відсиха́ння, ння; усиха́ння, ння.

Отсыхать, отсохнуть—відсиха́ти, відсо́хнути, усиха́ти, усо́хнути. **Отсохший**—відсо́хлий (Відсо́хла гі́лка. Відсо́хлий сто́вбур).

Отсюда—I) (з)ві́дци, (з)ві́дси, (з)відці́ль, (з)відсі́ль, (з)відціля́, (з)відсіля́; II) з цьо́го (мі́сця).

Отталина, отталь—талови́на, ни; тал, лу.

Отталкивание — відпиха́ння, ння; відшто́вхування, ння; відтру́чування, ння кого́, чого́ від ко́го, від чо́го.

Отталкивать, оттолкать, оттолкнуть—відшто́вхувати, відштовхну́ти, відпиха́ти, відпіхну́ти, відтру́чувати, відтру́тити.

Отталкивающий (противный) — відра́зливий, відворо́тний, оги́дливий.

Оттачивание—виго́стрювання, ння; вито́чування, ння; відго́стрювання, ння.

Оттачивать, отточить (нож)—виго́стрювати, гостри́ти, ви́гострити, вито́чувати, ви́точити. **Отточенный**—I) нато́чений, (на)го́стрений, ви́гострений, ви́точений.

Оттенок—I) відті́нок, нка; су́тінок, нку; ві́дтінь, ни; II) (небольшое различие)—відті́нок, су́тінок.

Оттепель—відли́га, ги; відволо́га, ги; ві́дволож, жи.

Оттирание—I) (о пятне)—витира́ння, ння; II) (кого-либо)—відтира́ння, ння.

Оттиск—I) відби́ток, тка; ви́тиск, ску.

Оттискивание—відтиска́ння, ння; відбива́ння, ння; друкува́ння, ння.

Оттого—того́, тому́, тим, че́рез те. **Оттого-то**—ти́м-то. **Оттого что**—того́, тому́, тим; че́рез те, що (Не прийшо́в тому́, що нема́ в змо́ги).

Стторжение—відірва́ння, ння; відчаха́ння, ння.

Оттуда, оттудова—I) відті́ль, відті́ля, звідті́ль, звідті́ля, (з)ві́дти, (з)ві́дтам: II) (с тех пор)—з того́ ча́су, з тої пори́, відто́ді.

Оттушовывание—відтушо́вування, ння; відті́нювання, ння.

Оттушовывать, оттушевать—відтушо́вувати, відтушува́ти, відті́нювати, відті́няти, відті́нити.

Ступеть—о(с)тупі́ти; (о мног.)—потупі́ти.

Отход—I) відхі́д, хо́ду (Відхі́д по́їзда); ві́дступ, пу (На відхо́ді сказа́в пра́вду).

Отходить, отойти—I) відхо́дити, відходжа́ти, відійти́, відступа́тися, відступи́тися, відступи́ти від чо́го. **О поезде, почте**—іти́, піти́; II) (оставлять место)—відхо́дити, відійти́ від ко́го; III) (умирать)—відхо́дити, відійти́, коната́, скона́ти. **Отходящий**—що відхо́дить, відхо́жий. **Отходящий поезд**—по́їзд, що відходить; відхо́жий по́їзд.

Отходчивый—відхі́дливий (Він хоч серди́тий, та відхі́дливий).

Отхожий, отхожие промыслы—заробі́тки, ок.

Отцепление, отцепка—відчі́плювання, ння; відче́плення, ння.

Отцеплять, отцепить—відчі́плювати, відчепля́ти, відчепи́ти що від чо́го, від ко́го. **Отцепленный**—відче́плений.

Отцовский—батьківський, оте́цький (Хата це ще батьківська. Оте́цький син). **По-отцовски**—по-батьківському, по-оте́цькому.

Отчал, отчаливание, отчалка—відча́л, лу; відча́лювання, ння.

Отчаливать-ся; отчалить,-ся—відча́лювати, ся; відча́лити, ся від чо́го.

Отчасти—поча́сти, поде́куди, потро́ху, части́ною.

Отчаяние—ро́зпач, чу; розпу́ка, ки; від(од)ча́й, аю: безнаді́я, ї. **Приходить, прийти в отчаяние**—впада́ти, впа́сти в ро́зпач, в розпу́ку, в безнадію (Пливе́ безна́дія, і стиха хли́пає сум).

Отчаянность—I) розпа́чливість, вости; безнадійність, ности; II) шале́ність, ности; одчайду́шність, ности. **Отчаянный**—I) (полный отчаяния)—розпа́чливий, розпу́чливий, безнадійний, очайду́шний. II) **Отчаянный поступок**—очайду́шний учи́нок. **Очутиться в отчаянном положении**—опини́тися в безнадійному стано́вищі. **Отчаянно**—очайду́шно, запе́кло, шале́но, несамовито, безнадійно.

Отчего—чого́, чому́, чом, через що, через віщо. **Отчего-то**—чогось, чому́сь, через щось, через віщось.

Отчество—прізвище, ща. **По отчеству**—по-ба́тькові.

Отчет—звіт, ту; звідо́млення, нпя про (за) що; справоздання, ння про що, з чо́го. **Давать, дать отчет перед кем, кому о чем**—дава́ти, да́ти звіт (звідо́млення) кому́, пе́ред ким, про що, з чо́го. **Денежный отчет**—звідо́млення (справо́здання), ння; грошо́ві раху́нки.

Отчетливость—вира́зність, ности; вира́зливість, вости. **Отчетливый**—вира́зний, вира́зливий, чіткий. **Отчетливо**—вира́зно, вира́зливо, чі́тко, докла́дно.

Отчетность—I) звідо́мність, ности; звітність, ности; (денежная)—раху́нки, ків; II) відповіда́льність, ности. **Отчетный**—звідо́мний, звітний, рахунко́вий, відповіда́льний.

Отчисление—відрахо́вування, ння; відчи́слення, ння; (удерживание)—вивертання, ння; (сов.)—відрахування, ння.

Отчислять, отчислить—I) відрахо́вувати, відрахува́ти; (удерживать)—вивертати, ви́вернути; II) (кого, куда)—перево́дити, перевести́, відряджа́ти, відряди́ти ко́го куди́, від чо́го. **Отчисленный**—I) відрахо́ваний, ви́вернутий; II) переве́дений, відря́джений.

Отчитываться, отчитаться (перед кем) дава́ти, да́ти, склада́ти, скла́сти звіт кому́, пе́ред ким.

Отчуждаемость—відчу́жуваність, ности.

Отчуждать, отчуждить—I) (кого, что, от кого)—відчу́жувати, відчужа́ти, відчужи́ти, відчуже́нити. **Отчужденный от людей**—відчу́жений від люде́й, відло́дний; II) (об имуществе)—відчу́жувати, відчужа́ти, відчужи́ти. ви́власнювати. ви́власнити. **Полоса отчуждения**—сму́га відчу́ження.

Отчуждаться, отчуждиться от кого, чего—відчу́жуватися, відчужа́тися, відчужи́тися, відчуже́нитися, ся від ко́го, від чо́го; цура́тися, віддура́тися (від) ко́го, чо́го.

Отчуждение—I) (от кого, чего)—відчу́жування, ння; (окончч.)—відчу́ження, ння від ко́го, від чо́го; II) відчу́жування, ння; вивла́щування, ння; вивла́снювання, ння.

Отчужденность (от людей)—відлю́дність, ности; відлю́дуватість, тости.

Отшарить что—відшука́ти що.

Отшибной—відши́бний.

Отшивать, отшить—I) скінчи́ти шиття, переста́ти ши́ти; II) (отрабатывать шитьем)—відшива́ти, відши́ти; II) (кого оттереть)—відшива́ти, відши́ти кого́ від ко́го, від чо́го. **Отшиваться** — відшива́тися, відши́тися.

Отшучиваться, отшутиться—віджартову́ватися, віджартува́тися.

Отщелкать кого—I) поби́ти, відлупцюва́ти кого́; II) ви́лаяти, нала́яти кого́.

Отщепенство—відсту́пництво, цтва; ере́тництво, цтва.

От'едание—від'їда́ння, ння.

От'едать, от'есть—I) (окончить есть)—поїсти, попоїсти, кінча́ти, скінчи́ти їсти; II) від'їда́ти, від'їсти (Іж у ме́не, а в те́бе бу́ду від'їда́ти. Від'їда́й за спідання в обі́д).

От'едаться, от'есться (добреть)—від'їда́тися, від'їстися, роз'їда́тися, роз'їда́тися, роз'їстися.

От'езд—від'їзд, ду; ви́їзд, ду. **За от'ездом, по случаю от'езда**—з причи́ни від'їзду, ви́їзду. **К от'езду**—на від'їзд.

От'ездное—від'їзднé, нóго (Дав від'їзнóго по карбóванцю).

От'ездный—від'їздни́й.

От'езжающий—від'їжджий; то́й, хто від'їзди́ть.

От'емлемость—відби́раність, ности; відніма́ність, ности. **От'емлемый**—відби́раний, відніма́ний.

От'емный—вибо́рний, ви́браний. **От'емный вор**—очайду́шний зло́дій.

От'явленный — зві́сний, усім відо́мий. **От'явленный мошенник, лгун**—непритóрений шахра́й, брехýн.

Отыскивание—відшу́кування, ння.

Отягощать, отягчать, отяготить—обтяжа́ти, обтя́жити, отягча́ти, отягчи́ти, обва́жнювати, обважни́ти кого́.

Отягощение, отягчение—обтяжа́ння, ння; обтя́ження, ння.

Отяжелеть—I) обважні́ти, отяжі́ти, пова́жчати.

Официальность—офіці́яльність, ности.

Официозный—офіці́озність, ности. **Официозный**—офіці́озний. **Официозно** — офіці́озно.

Оформление—офо́рмлення, ння.

Оформливать, оформить—офо́рмлювати, офо́рмити. **Оформленный** — офо́рмлений.

Охаивать, охаять—гуди́ти, обгуди́ти, гани́ти, згани́ти кого́, що; ганьбу́ дава́ти, да́ти кому́.

Охапка—I) обхо́плювання, ння; II) обе́ре́м, му; обре́мок, мка; (маленькая)—настря́мок, мка (Вніс до хати оберемок соло́ми).

Охарактеризовать — схарактеризува́ти. **Охарактеризованный** — схарактеризо́ваний.

Охать, охнуть—о́хкати, о́хати, о́хнути.

Охватывать, охватить—I) (обнимать)—обхо́плювати, обхопи́ти кого́, що, обійма́ти, обійня́ти, обня́ти, (о)повива́ти, (о)пови́ти. **Истома охватывает**—мло́сті беру́ть кого́, мло́сно ста́є кому́. **Охватить глазом**—о́ком (за)сяга́ти, (за)сягну́ти, зсягну́ти о́ком. **Жалость охватывает кого**—сум, ту́га, жаль понима́є, бере́, посіда́є кого́. **Охватила зависть кого**—за́здрощі вхопи́ли кого́, за́видки взяли́ кого́ (Беру́ть за́видки, що я ма́ю, а ти ні́).

Охладевать, охладеть—I) холо́нути, похоло́нути, с(о)холо́нути, за(ви)холо́нути, захоло́нути, ви́холо́нути, прохоло́нути. **Охладевший, охладелый** — охоло́лий, похоло́лий, прохоло́лий, захоло́ділий, схолоді́лий; II) (к чему)—холо́нути, охоло́(ну)ти, прохоло́(ну)ти, байду́ж(н)іти, збайду́ж(н)іти до чо́го. **Охладевший к чему, к кому**—збайдужні́лий, прохоло́лий.

Охладение — охолоді́ння, ння; охоло́дження, ння.

Охладитель—прохоло́дник, ка. **Охладительный**—прохоло́дний (Прохоло́дні нашо́ї, тру́нки).

Охлаждать, охолаживать, охолодить, охладить — холо́дити, охоло́джувати, охолоди́ти; (обычно о жидкости и переносно)—осту́джувати, остуджа́ти, остуди́ти, студи́ти, простуди́ти; (о помещении)—холоди́ти, вихоло́джувати, ви́холодити, выстуджувати, ви́студити що. **Охлажденный**—охоло́джений, ви́студжений.

Охлаждение—I) (чего) — охоло́дження, ння; (состояние) — охолоді́ння, ння; остуді́ння, ння; охоло́та, ди: осту́да, ди; II) (к кому, к чему)—збайду́ження до ко́го, до чо́го.

Охмелеть—сп'яні́ти, захмелі́ти. **Охмелевший**—сп'яні́лий, захмелі́лий, підпи́лий, підпи́тий.

Охолаживание — охоло́джування, ння: осту́джування, ння; вихоло́джування, ння; вистуджування, ння.

Охолощение—ви́ложення, ння; ви́чищення, ння; ви́легчення, ння.

Охолащивание—викладáння, ння; валашáння, ння.

Охорашивание—чепурíння, ння.

Охота—I) охóта, охóти; хíть, хíти; бажáння, ння. **С охотой**—з охóтою, залюбкúй, охóчим сéрцем, охóче. **Нет охоты**—не охóта, не берé охóта. **Если есть охота**—як охóта; II) полюванння, ння; ловéцтво, цтва; мисливство, ства; охóта, ти; лóви, вів.

Охотник—I) (до чего)—охóчий до чóго, лáсий на що, до чóго, голíнний, квапнúй до чóго, на що; II) ловéць, вця; мисливець, вця; мисливий, вого; III) добровóлець, льця; охóчий, ого.

Охотнический—ловéцький, мисливський, стрілéцький.

Охотно—залюбкú, рáдо, охóче, хíтне, охóчим сéрцем. **Охотнее**—радíше, рáдше, охóчіше, охітíше. **Охотнее всего**—найрадíше, найрáдше, найхітíш.

Охрана—I) охорóна, ни; оборóна, ни. **Охрана младенчества, труда, материнства**—охорóна малéнства, прáці, материнства. **Меры охраны**—заходи до охорóни. **Усиленная охрана**—по(з)бíльшена охорóна; II) сторóжа, жі; вáрта, рти; чáта, ти.

Охранение—вартувáння, ння; чатувáння, ння; сторожíння, ння.

Охранка—охорóнка, ки.

Охранный—охорóнний, охорóнчий. **Охранная грамота**—охорóнний лист, охорóнна грáмота. **Охранное отделение**—охорóнний вíддíл.

Охранять, охранить—охоронáти, охоронúти, оберегáти, берегтú, оберегтú, стерегтú, устерегтú кого́, що від кóго, від чóго. **Охранять порядок**—стерегтú ладý. **Охранять от опасности**—обезпéчувати. **Охраняемый**—стерéжений, берéжений, пильнóваний.

Охрипло—хрúпко.

Охриплость—хрúпкість, кости; захрíпліcть, лости; охрúпліcть, лости.

Охуливать, охулить—гудúти, огудúти, згудúти, спогудúти, ганúти, зганúти, ганьбúти, поганьбúти кого́, що; давáти, дáти ганьбý, догáну кому́, чому́.

Оценивать, оценить—оцíнювати, цінúти, оцінúти, цінувáти, оцінувáти, складáти, склáсти (визначáти, вúзначити) ціну́ чому́, за що, (б)суд давáти, дáти чому́. **Оцениваемый**—цінóваний, оцінювáний, таксóваний. **Оцененный**—оцíнений, оцінóваний.

Оценка—оцíнка чого́; (б)суд чому́; оцíнювання, ння. **Согласно с оценкой**—відповíдно до оцíнки. **Оценочный**—цінувáльний. **Оценочная комиссия**—цінувáльна комíсія; комíсія, що оцíнює. **Оценщик**—оцíнник, ка; цінувáльник, ка; ціновнúк, кá.

Оцепление—I) обчíплювання, ння; II) обступлення, ння; отóчення, ння.

Очаг—óгнище, ща; багáття, тя. **Очаг для детей**—дитячий záхисток, тка; притýлок, лку. **Очаг заразы, болезней**—óгнище пóшести, хорóб.

Очарование—о(б)чарувáння, ння; зачарувáння, ння; (чары)—чáри, чар.

Очаровательность—чарíвність, ности; чарівлúвість, вости. **Очаровательный**—чарíвний, чарівлúвий, чарівкúй. **Очаровательно**—чарíвно, чарівлúво.

Очаровывать, очаровать—чарувáти, зачарувáти, о(б)чарувáти, о(б)чарóвувати, зачарóвувати, зачарувáти, причарóвувати, причарувáти. **Очарованный**—о(б)чарóваний, зачарóваний, зачарóваний, причарóваний чим, ким, повúтий у чáри.

Очевидность—очевúдність, тости; наóчність, ности; очевúдність, ности. **Очевидный**—очевúдний, наóчний, очевúдний, вúдимий. **Очевидно**—(в)очевúдьки, (в)очевúдячки, очевúдно, живовидячки, наóчно, видúмо, видúма річ, я́вно.

Очень—дýже, вéльми, сúльне(о), тя́жко, прúкро, крíпко, притьма, притьмом, багáто, багáцько. **Не очень**—не дýже, не вéльми, не нáдто, не тя́жко, не багáто, не геть.

Очередной—чергóвий, черéжний, рядовúй. **Перейти к очередным делам**—перейтú до чергóвих справ.

Очередь—I) (место по порядку)—чергá, гú; чéред, ду. **На очереди**—на чéрзі. **В порядке очереди**—за рядом, по-рядý чергú. **В свою очередь**—і сóбі, своє́ю чéргою. **Поставить на очередь дело, вопрос**—поставúти на порядок дéнний справу, питáння; II) (хвост)—черíдка, дки.

Очерк—I) обчéркнення, ння; обкрéслення, ння; óбрис, су; óбвід, воду; обведéння, ння; II) (кратк. описание)—нáрис, су; нáчерк, ку; III) (контур)—óбрис, су; зáрис, су; óбвід, воду.

Очерствелость—зачéрствíліcть, лости; зчéрствíліcть, лости.

Очистительный—прочúсний, очисúний (Спиртопрочúсний завóд).

Очищатель, очиститель—очисúник, кá.

Очищать, очистить—I) (грязь)—о(б)чищáти, о(б)чúстити, вичищувати, вичищáти, вúчистити кого́, що від чóго, з

чо́го; II) (хим.)—чи́стити, очи́стити, рафінува́ти; III) (освобождать)—спорожня́ти, спорожни́ти, випорожня́ти, ви́порожнити. **Очищать квартиру**—звільня́ти, звільни́ти (по)ме́шкання; IV) (ограбить)—обчища́ти, обчи́стити, обира́ти, обібра́ти, обдира́ти, обідра́ти, обдере́ти, облу́плювати, облупи́ти. **Очищенный** (хим.) — чи́щений, рафіно́ваний.

Очный—о́чний. **Очный свидетель**—на́очний свідо́к, дка; самови́дець, дця. **Очная ставка**—зво́ди, дів; зво́дини, ин; звідня, ні. **Давать, дать очную ставку кому**—ста́вити, поста́вити на о́чі (на́віч) кого́, зво́дити, зве́сти кого́ з ким.

Очутиться—опини́тися, зопини́тися. **Очутиться в безвыходном положении**—опини́тися в безпора́дному ста́ні, в скрутно́му станови́щі.

Ошеломление (действ. оконч.) — приголо́мшення, ння; приглу́шення, ння; (длит.)—приголо́мшування, ння; приглу́шування, ння. **Ошеломительный**—приголо́мливий, запа́морочливий, запа́морочний.

Ошельмование—I) ошельмува́ння, ння; II) таврува́ння, ння; зна́чення, ння.

Ошельмовывать, ошельмовать—I) шельмува́ти, ошельмува́ти кого́; II) (налагать клеймо)—таврува́ти, потаврува́ти, значи́ти, позначи́ти кого́, що.

Ошибаться, ошибиться—помиля́тися, помили́тися, о(б)миля́тися, о(б)мили́тися. **Ошибаться в ком**—обмиля́тися, обмили́тися на ко́му. **Ошибаться в чем**—помиля́тися, помили́тися на чо́му й чим, хи́бити, схи́бити про́ти чо́го. **Если не ошибаюсь**—коли́ не помиля́юсь. **Ошибиться в расчете**—прогада́тя, обмахну́тися. **Ошибиться в цене**—проці́нювати.

Ошибка—по́милка, ки; о(б)ми́лка, ки; по́хибка, ки; хи́ба, би. **По ошибке**—у по́милку, поми́лкою, помилко́во.

Ошибочность—помилко́вість, вости; помильність, ности; похи́бність, ности; оми́льність, ности. **Ошибочный**—помилко́вий, поми́льний, поми́лешний. **Ошибочно**—помилко́во, по́милкою, поми́лешно, у по́милку; (неправильно)—хи́бно, оми́льно, помили́вшись.

Ошлифовывать, ошлифовать—обшліфо(т)о́вувати, обшліфо(т)ува́ти, вишліфо(т)ува́ти, полірува́ти, обполірува́ти, ви́полірувати.

Оштрафовывать, оштрафовать—штрафува́ти, оштрафува́ти.

Оштукатуривать, оштукатурить—тинькува́ти, обтинько́вувати, обтинькува́ти, штукату́рити, обштукату́рити; (о мног.) — потинькува́ти, поштукату́рити.

Ощупывание—ма́цання, ння; обма́цування, ння; ла́пання, ння; обла́пування, ння.

Ощупь—по́лап, пу. **Ощупью, на ощупь**—по́лапки, по́лапцем, по́мацки, на(в)по́мацки.

Ощутительность—чутли́вість, вости; ді(о)тли́вість, вости. **Ощутительный**—чутли́вий, почу́тний, ді(о)тли́вий. **Ощутимый**—відчу́тний. **Ощутительно**—чутли́во; (больно) — дошкульно.

Ощущать, ощутить—чу́ти, почува́ти, чува́ти, почу́ти, почу́тити, відчува́ти, відчу́ти. **Ощущаемый**—відчува́ний, що чу́ють, відчува́ють. **Ощущенный**—почу́тий, відчу́тий.

Ощущение—відчуття́, тя́; відчува́ння, ння. **Ощущение вкуса**—по́смак, ку.

П

Пагуба—I) (гибель)—згу́ба, би; загу́ба, би; погу́ба, би; поги́біль, бели; заги́н, ну; па́губа, би; II) (утрата)—згу́ба, би; загу́ба, би; утра́та, ти; стра́та, ти.

Пагубник—згу́бник, ка; згу́бця, ці; загу́ба, би (общ. р.). **Пагубница**—згу́бниця, ці. **Пагубный**—згу́бний, загибний, згу́бливий.

Падаль (дохлятина)—па́дло, ла; па́длина, ни; сте́рво, ва.

Падать, пасть—I) па́дати, впа́сти, упада́ти, упа́сти, спада́ти, спа́сти, вали́тися, повали́тися. **Падать в обморок**—зомлі́вати, зомлі́ти. **Падать духом**—в ту́гу вдава́тися, журі́тися. **Пасть в бою**—полягти́, лягти́ головою. **Уровень падает**—рі́вень ни́зиться, зни́жується. **Цены падают**—ці́ни спада́ють, зни́жуються. **Пасть** (отразиться на ком)—окоши́тися, покоши́тися на ко́му, скла́стися на ко́му (Хай воно́ на тобі́ окоши́ться). **Падающая звезда**—паду́ча зоря́; II) упада́ти, підупада́ти, занепада́ти, підупа́сти.

Падеж—I) (грам.)—відмі́нок, нка; II) (чего)—упа́док, дку; упа́д, ду; дох, ху; ви́здих, ху; по́шесть, шести на що. **Падежный** (грам.)—відмі́нковий. **Падежные окончания**—відмі́нкові заки́нчення, ння.

Падение—I) па́дання, ння; спада́ння, ння; опада́ння, ння; паді́ння, ння; спад, ду; о́пад, ду; упа́д, ду; упа́док,

дку. **Линия падения**—спадова́ лі́нія, лі́нія спа́ду. **Падение цен**—зни́женнѧ (спад) ці́н. **Падение занавеси**—спу́щенне засло́ны; II) (у п а д о к)—зане́пад, ду; підупа́д, ду; упа́д, ду.

Падкий (н а ч т о, к ч е м у)—ла́сий до чо́го, на що, ква́пний, скваплѝвий, швидки́й до чо́го, голі́нний до чо́го.

Падучий—паду́чий, ого. **Падучая болезнь**—чо́рна не́міч, мочи; чо́рна хо́рість, рости; паду́ча, чої.

Падчерица—па́сербиця, ці.

Падший—упа́лий. **Падший человек**—зледащі́ла, пропа́ща люди́на.

Пай—пай, па́ю. **На паях**—паєви́й, пайови́й. **Товарищество на паях**—пайове́ товари́ство. **Паек**—па́йка. **Продовольственный паек**—харчова́ па́йка. **Паевой**—паєви́й, пайови́й (П а й о в и́ й к а п і т а́ л). **Пайщик**—I) (в л а д е л е ц п а я)—пайови́к, ка́; II) (у ч а с т н и к)—пайови́к, ка́; спі́льник, ка.

Паз—жо́лоб, ба; жолобо́к, бка́; рівчачо́к, чка́; (в к а д к а х)—утори́, ів. **Пазный**—жолобко́вий, буртови́й.

Пакгауз—пакга́вз, зу; комо́ра, ри. **Пакгаузный**—пакга́взний.

Пакет—паке́т, ту; паку́нок, нка; (с в е р т о к)—па́чка, чки.

Пакля—кло́ччя, ччя; шпа́кля, лі. **Пакляный, пакольный**—клочча́ний, з кло́ччя.

Паковать,-ся—пакува́ти, ся.

Пакоститься—пога́нитися, паску́дитися, кала́тися чим.

Пакость—I) (м е р з о с т ь)—ка́пость, сти; паску́дство, ства; паску́дність, ности; II) (н е ч и с т о т а)—по́гань, ни; ги́дь, ди; не́гідь, годи. **Пакостник**—мерзо́тник, ка; паску́дник, ка; гидо́тник, ка. **Пакостный**—ка́посний, ка́посливий, па́коспий, паску́дний, мерзо́тний. **Пакостно**—ка́посно, паску́дно.

Палата (ч а щ е п а л а т ы, д в о р е ц)—пала́ти, лат; па́лац, цу. **Казенная палата**—скарбо́ва (фінансо́ва) пала́та; (п о м е щ е н и е в б о л ь н и ц е)—пала́та, ти; за́ля, лі; по́кій, ко́ю.

Палевый—полови́й, блідожо́втий, ясножо́втий.

Палечный—пальцьови́й, па́лешний.

Палисад—палісад, ду; палісада, ди; гострокі́л, ко́лу; обгоро́да, ди; частоко́л, ко́лу. **Палисадный**—палісадовий.

Палитра—пале́та, ти; пали́тра, ри.

Палить, паливать—I) (ж е ч ь)—пали́ти (П а л и́ т и с о л о́ м у); II) (п е ч ь)—пекти́. пали́ти (С о́ н ц е п а́ л и т ь, п е ч ё); III) (с т р е л я т ь)—пали́ти, пальну́ти, стріля́ти, стре́льнути.

Паллиатив—паліятѝв, ву. **Паллиативный**—паліятѝвний.

Палубный—чарда́чний. **Палубное освещение**—освітлення на чардаку́. **Палубное судно**—судно́ з чардако́м.

Пальба—стріляни́на, ни; стріля́ння, ння; стрільба́, би́.

Пальто—пальто́ (пальта́, пальту́, пальто́м и т. д.).

Палящий—пеку́чий, палю́чий (П е к у ч и й п о́ г л я д о ч е́ й).

Памятовать что—пам'ята́ти, пам'ятува́ти що.

Память—па́м'ять, ти. **Держать в памяти**—ма́ти на па́м'яті, держа́ти в голові́. **Приходить, прийти в память**—до па́м'яти прихо́дити, прийти́, опам'ята́тися. **Учить на память** (н а и з у с т ь)—учи́ти на па́м'ять. **Стерлась память о ком, чем**—згла́дилася па́м'ять про ко́го, що.

Памятный—па́м'ятний, пам'ятли́вий. **Памятная книжка**—пам'ятко́ва книжка. **Памятливый**—пам'ятки́й, пам'ятли́вий, пам'яту́щий. **Памятно**—у па́м'ятку, утямки́, в знаки́.

Панама—I) (ш л я п а)—пана́ма, ми; пана́мський бриль; II) (м о ш е н н и ч е с т в о)—пана́ма, ми.

Панегирик—панегі́рик, ка.

Паника—па́ніка, ки; сліпи́й жа́х, ху. **Панический**—панічний. **Панический страх**—панічний жах. **Панически**—панічно.

Панорама—панора́ма, ми.

Панфутуризм—панфутури́зм, му.

Папиросник—I) (м у н д ш т у к)—цига́рник, ка; цига́рниця, ці; цига́рочник, ка; II) (р а б о ч и й)—цига́рник, ка; цига́рочник, ка. **Папиросный**—цигарко́вий, цига́рочний. **Папиросная бумага**—цигарко́вий папі́р, пе́ру; папіро́к, рку́; папі́рка, ки.

Папка—карто́н, ну; текту́ра, ри.

Пар—I) па́ра, ри; дух, ху; (в б а н е)—па́ра. **Выделять пар**—парува́ти. **Превращение в пары**—оберта́ння в па́ру.

Параграф—пара́граф, фу; арти́кул, ла.

Парадокс—парадо́кс, ксу. **Парадоксальный**—парадоксальний. **Парадоксально**—парадоксально.

Паразитизм—паразити́зм, му; чужоїдство, ства.

Паралич—пара́ліч, чу; пара́лік, ку; роди́мець, мця; гре́ць, ця.

Параллелизм—паралелі́зм, му; рівнобіжність, ности.

Параллелограмм—паралелогра́м, ма; рівнобі́жник, ка.

Параллель—I) (г е о м., г е о г р.)—паралє́ля, лі; рівнолє́жник, ка; рівнобіжник, ка; II) (с р а в н е н и е)—паралє́ля, лі; порівна́ння, ння. **Параллельный**

—паралéльний, рівнобíжний. **Параллельно**—паралéльно, рівнобíжно з чим, рівнолéжно з чим.

Пари—заклáд, ду; застáва, ви. **Держать пари**—би́тися, йти́ в заклáд, закладáтись.

Парикмахер—голя́р, рá; цилю́рник, ка; стрижíй, ія́; парикмáхер, ра; перукáр, ря́.

Парильня—парня́, нí.

Паритет—паритéт, ту; рíвність, ности. **Паритетный** — паритéтний, рíвний, однáковий.

Пáрить, паровáть—I) (подбирать парами)—парувáти, спарувáти, до пáри парувáти; II) (случать животных)—парувáти, спарувáти когó з ким. **Парить** (паром)—пáрити, шпáрити, обшпáрити; (в бане)—пáрити когó; (сечь розгами)—пáрити, парлá давáти комý. **Парит** (безл.)—пáрить, парнóта.

Парить (о птицах, мыслях)—буя́ти, ширя́ти (Орéл ширя́є за хмáрами. Буя́ли в нéбі кри́лами орли́ці); (витать)—витáти в чóму, захóдити, занóситися в хмáри, ви́соко думкáми літáти.

Парк—I) парк, ку; гай, ю; II) парк вагонóвий.

Паркет—паркéт, ту; тафльóвана підлóга, ги. **Паркетный**—паркéтний, тафльóваний.

Парком—паркóм, му.

Парламентаризм—парламентари́зм, му.

Парной—тéплий, свíжий. **Парное молоко**—сиродíйне, тéпле молокó.

Парный—(составляющий пару)—пари́стий, пáрний, до пáри.

Паровоз—паротя́г, га; паровíз, вóза. **Паровозный**—паротя́говий, парови́чний, паровóзовий (Паротя́говий казáн. Парови́чне вýгілля). **Пар. парк**—паротя́говий парк. **Паровозосутки**—паротягодобá. **Паровозостроение**—будувáння паротя́гів.

Пароль (воен.)—парóль, лю; гáсло, ла; слóво, ва. **Парольный**—парóльний, гаслови́й.

Парообразование — паротвóрення, ння; паротворíння, ння. **Пароперегреватель** (техн.)—пароперегрíйник, ка. **Пароизмерительный**—паромíрний (при́лад). **Парораспределение** — паропóділ, лу. **Паропровод**—паропровíд, вóду. **Пароглушитель**—пароглýшник, ка. **Парораспределитель** — пароподíльник, ка. **Пароотводный**—паровідвíдний.

Пароход—пароплáв, ва; парохíд, хóду. **Пароходный** — пароплáвний, парохíдний.

Пароходство—пароплавбá, би́; пароплáвство, ства.

Партер—пáртер, ру.

Партстроительство — партбудівни́цтво, цтва.

Парусник—I) вітри́льник, ка; пáрусник, ка. **Парусность**—вітри́льність, ности; пáрусність, ности. **Парусный**—вітри́льний, пáрусний. **Парусное судно**—суднó під вітри́лами.

Парши—пáрхи, ів; пáрші, ів; шóлуді, ів. **Покрыться паршами**—запарши́віти, зашолуди́віти.

Паршиветь—парши́віти, шолуди́віти.

Паршивец—пархáч, чá; пáрх, ха; парши́вець, вця.

Паршивый—парши́вий, пархáтий, шолуди́вий, ми́ршавий.

Пасмуреть—хмари́тися, хмýритися, захмáрюватися, нахмáрювати.

Пасмурность—хмáрність, ности; хмýрість, рости; тьм'я́ність, ности; пáхмурність, ности. **Пасмурный** — хмáрний, тьм'я́ний, пáхмурний. **Пасмурно**—хмáрно, хмýрно, тьм'я́но, пáхмурно.

Паспорт—пáшпорт, та; білéт, та; пóсвідка, ки; кáртка, ки. **Паспортный**—пáшпортний; пашпортóвий. **Паспортная книжка**—пáшпортна кни́жка.

Пассажир—пасажи́р, ра; подорóжній, я, є. **Пассажирный, пассажирский**—пасажи́рний, пасажи́рський (Пасажи́рний пóїзд).

Пассив (ком.)—паси́в, ву; борги́, ів.

Пассивность—паси́вність, ности.

Пасть—пáща, щі; пáщека, ки.

Патент—патéнт, ту; диплóм, му, ма. **Патентный**—патéнтний, патентóвий. **Патентование**—патентувáння, ння. **Патентованный**—патентóваний.

Патология — патолóгія, гії. **Патологический**—патологíчний. **Патологически**—патологíчно.

Патриот, патриотка—патріóт, та; патріóтка, ки.

Патриотизм—патріоти́зм, му.

Патрулирование—патрулювáння, ння; чатувáння, ння.

Патрулировать—патрулювáти, бýти на обхóді, на дозóрі, чатувáти.

Патруль—патрýль, ля; обхíд, хóду; дозíр, зóру. **Патрульный**—патрýльний, чатови́й.

Пауза—пáвза, зи; перéрва, ви; перепи́нка, ки; зупи́нка, ки.

Пауперизм—павпери́зм, му.

Пахнуть, пахивать—пáхнути, дхнýти, пахтíти, душíти чим; (дурно)—відгóнити, дхнýти, нести́ чим (Пáхне бузкóм. Дхнé свíжою фáрбою. Відгóнить сня́женим си́ром).

Пахоть—рілля́, ріллі́. **Пахотный** (о земле)—о́рний, хліборо́бний.
Пахтанье—I) збива́ння, ння; колоті́ння, ння.
Пахтать, спахтать (масло)—колоти́ти, сколоти́ти.
Пахучесть—за́пашність, ности; паху́чість, чости. **Пахучий**—запашни́й, паху́чий. **Пахуче**—за́пашно, паху́че.
Паче (нар.)—бі́льше, найбі́льше, ду́жче, гі́рш, на́дто, особли́во. **Тем паче**—тим па́че, більш то́го.
Пачкаться—паску́дитися, каля́тися, валя́тися, ма́затися чим; (переносно)—паску́дитися, пога́нитися чим, з ким (Я не хо́чу з тобо́ю пога́нитися. Не хо́чу ті́льки рук паску́дити).
Певец—спі́вак, ка; співа́ка, ки; співе́ць, вця́; співу́н, на́; (о поэте)—співе́ць (Уме́р співе́ць, і стру́ни голосні́ наві́ки заніміли. Здоро́в, співа́че!).
Певучесть—спі́вчість, чости; співо́чість, чости.
Певучий—співни́й, співу́чий, співо́чий.
Певчий—пі́вчий, спі́вак, ка; співа́ка, ки; співа́чка, ки.
Педагог—педаго́г, га. **Педагогический, педагогически**—педагогі́чний, педагогі́чно. **Педагогичный**—педагогі́чний.
Пекарь—пе́кар, ря; хлібопе́ка, ки; хлібопе́к, ка. **Пекарство**—пекарюва́ння, ння. **Пекарский**—пекарськи́й. **Пекарня**—пека́рня, ні.
Пеклеваник—питльо́ваний хліб.
Пение—спі́в, ву; спі́ви, ів; співа́ння, ння; (петуха)—кукурі́кання, ння; куроспі́в, ву; (птиц)—щебета́ння, ння.
Пенить, вспенить,-ся—пі́нити, ся, шумува́ти, збива́ти піну, спі́нити, ся.
Пенсне—пенсне́ (не склон.).
Пепельница—попільни́ця, ці; попільни́чка, чки.
Пепельный—попеля́стий, попельна́стий, миша́стий.
Первенство—I) пе́ршість, шости; пе́ршенство, ства; II) (преимущество)—перева́га, ги; пе́ред, ду.
Первобытность—пе́рвісність, ности; первобу́тність, ности; первоста́йність, ности. **Первобытный**—пе́рвісний, первобу́тній, первоста́йний. **Первобытный человек**—пе́рвісна люди́на, пра́людина. **Первобытные жители**—тубі́льці, ців. **Первобытно**—пе́рвісно, первобу́тньо, первоста́йно.
Первоначальность—пе́рвісність, ности; первопочатко́вість, вости. **Первоначальный**—пе́рвісний, перві́тний (перво)початко́вий. **Первоначальное образование**—початко́ва осві́та.
Первообраз—первотві́р, тво́ру; первовзі́р, зо́ру. **Первообразный**—первотво́рний, первовзі́рний.
Перга—I) перга́, ги́; медівни́ця, ці.
Перебаллотировать—перебалотува́ти.
Перебивание—перебива́ння, ння; перетина́ння, ння.
Перебивать, перебить—I) перебива́ти, переби́ти, перетина́ти, перетну́ти, перетя́ти; (о мног.)—поперебива́ти, поперетина́ти; II) (избить)—вибива́ти, ви́бити, повибива́ти, повбива́ти, поби́ти, позабива́ти, переби́ти кого́; III) поби́ти, потовкти́, потрощи́ти; (все)—переби́ти, перетовкти́, перетрощи́ти; IV) (мешать что-либо делать)—перебива́ти, переби́ти кому́ що, перебаранча́ти, перешкоджа́ти, заважа́ти кому́ що роби́ти; V) (прерывать)—перебива́ти, перепини́ти кого́.
Перебираться, перебраться—I) перебира́тися, перебра́тися; II) (переправляться)—перебира́тися, перебра́тися, перево́зитися, перевезти́ся. **Перебираться на другую квартиру**—перебира́тися (перебра́тися), перево́зитися (перевезти́ся), переї́здити (переї́хати) на и́нше примі́щення, до и́ншого примі́щення.
Переборчивость—вередли́вість, вости; перебі́рливість, вости. **Переборчивый**—вередли́вий, перебі́рливий (Таки́й перебі́рливий, що нічо́го не їсть, і те не таке, і те не так).
Перебранка—ла́йка, ки; сва́рка, ки; пересва́рка, ки; (множ.)—пересва́ри, ів.
Переваливание—перекида́ння, ння; перетяга́ння, ння.
Переваливать, перевалить—I) (что, куда)—перекида́ти, переки́дати що куди́, перетяга́ти, перетягти́, поперетяга́ти що куди́; II) (через что)—перехо́дити, перейти́, переступа́ти, переступи́ти. **Ему уже за семьдесят перевалило**—йому́ вже за сімдеся́т перейшло́, переступи́ло, переско́чило. **Перевалило за полночь**—зверну́ло з півно́чи.
Перевертывать, перевернуть—переверта́ти, переверну́ти; (опрокидывать)—перекида́ти, переки́нути що; (о мног.)—поперевертати, поперекида́ти що (Поми́ла горшки́ й поперевертала під ха́тою).
Переверять, переверить—перевіря́ти, переві́рити, вивіря́ти, ви́вірити; (о мног.)—поперевіря́ти, повивіря́ти що. **Переверенный**—переві́рений, ви́вірений.
Перевод—I) (действие)—перево́ждення, ння; перепи́сування, ння; перекла́дання, ння; перетовма́чування, ння;

переміщення, ння. **Перевод долга**—переписування боргу. **Перевод с русского языка на украинский**—переклад з російської мови на українську; II) перевід, воду; звід, зводу; вивід, воду; згуба, би (Поганому роду нема переводу). **Перевод денег по почте**—переказ грошей поштою.

Переводить, перевести—I) переводити, перевести; (о мног.)—попереводити кого куди. **Переводить, перевести дух**—зводити, звести дух; відводити, відвести дух, переводити, перевести дух, відсапувати(ся), відсапнути(ся), відсапатися. **Переводить по почте**—переказувати, переказати, пересилати, пересла́ти що. **Я перевел ему по почте деньги**—я переказав (переслав) йому поштою гроші. **Переводить с одного языка на другой**—перекладати, перекласти.

Переворачивать, переворотить, перевернуть—I) (опрокидывать)—перевертати, перевернути, перекидати, перекинути; II) (книгу)—перевертати, перевернути, перегортати, перегортувати, перегорнути; III) (перевернуть на изнанку)—лицювати, перелицьовувати, перелицювати.

Переворот—переворот, ту; переверт, ту.

Перевоспитывание — перевиховування, ння. **Перевоспитание**—перевиховання, ння.

Перевязочный—перев'язувальний, завивний. **Перевязочный пункт**—перев'язний пункт.

Перегибание—перегинання, ння; вигинання, ння.

Перегибаться, перегнуться—перегинатися, перегнутися, перехилятися, перехилитися (Ой у броду беру воду—не перехилюся).

Переглядываться, переглянуться—ззиратися, ззирнутися, зглядатися; (неск. раз)—зглядуватися, зглянутися, переглядатися, переглянутися з ким (То здихне, то з нею переглянется).

Переговаривать, переговорить—I) (с кем о чем)—переговорювати, перебалакувати, переговорити, перебалакати, перемовляти, ся; перемовити, ся про що з ким; II) (сказать все)—переказувати, переказати, переговорювати, переговорити, перебалакувати, перебалакати; III) (закидать словами)—переговорювати, переговорити, перебалакувати, перебалакати.

Переговор—I) перемова, ви; перемовка, ки; розмова, ви. **Переговоры**—перемови, ов; розмови, ов; пересправи, ав. **Переговорный** — розмовний, перемовний. **Перегон, перегонка**—I) (действие)—переганяння, ння; перегін, гону; II) (перегонка, перегонки)—перегони, ів; випередки, ок. **В перегонку, в перегонки**—в перегони, на перегони; (взапуски) — навви-передки з ким, навзаводи з ким; III) расстояние)—перегін, гону; гони, гін, гонів. **Перегонный**—перегінний. **Перегонный куб**—перепускний куб, переганяльний куб.

Перегонять, перегнать—I) переганяти, перегонити, перегнати; (о мног.)—попереганяти, поперегонити (Мене вже з одного місця на друге перегонили вісімнацять разів); II) (опережать)—переганяти, перегнати, випереджати, випередити.

Перегревание—перегрівання, ння.

Перегреватель—перегрівач, ча.

Перегревать,-ся; перегреть,-ся—перегрівати, ся; перегріти, ся; (о мног.)—поперегрівати, ся. **Перегретый**—перегрітий.

Перегруживать, перегружать, перегрузить—I) перевантажувати, перевантажити, переладовувати, переладувати, перекладати, перекласти, переложити (Перевантажувати з одних вагонів в инші. Переладовувати судна); II) (кого чем—работой, делами)—переобтяжувати, переобтяжити кого чим (працею, справами). **Перегруженный**—I) перевантажений, переладований; II) переобтяжений.

Перегрузка—I) перевантажування, ння; переладовування, ння; перекладання, ння; перекла́жа, жі; II) (работой)—переобтяжування, ння; переобтяження, ння (працею).

Перегрузный, перегрузной, грузочный — перевантажувальний, перевантажний, перекладальний.

Перед, пред—I) (предл.)—перед, передо, поперед ким, чим, кого, чого, сперед кого; (перед каким-либо днем, событием)—проти кого, проти чого. **Перед рассветом**—удосвіта. **Перед сумерками**—присмерком; II) (нареч.)—попереду, перше, передніше, вперед.

Перед—перед, ду (Не повертайся до їх передом, щоб не пізнали).

Передавание—передавання, ння кому чого, ким чого; (на словах)—переказ, зу.

Передавать, передать — I) передавати, передати кому що. **Передать письмо в собственные руки**—подати листа до

вла́сних рук. **Передать дело в суд**—переда́ти спра́ву до су́ду. **Передать векселъ**—пережирува́ти; II) (изображать что)—віддава́ти, відда́ти, подава́ти, пода́ти; III) (на словах)—переказувати, переказа́ти, наказувати, наказа́ти. **Передать через кого**—переказувати, наказувати ким (Переказа́ла дочко́ю). **Передаваемый**—переда́ваний, відда́ваний, перепла́чуваний, переказуваний.

Передаточность—передава́льність, ности.

Передаточный—передава́льний, передатко́вий. **Передаточный пунктъ**—передатко́вий пункт. **Передаточная надпись, передаточный актъ**—уступни́й на́пис, уступни́й акт. **Передаточные лошади**—підстав'і ко́ні.

Передвижение—пересува́ння, ння; пересо́вування, ння; пересу́в, ву. **Передвижение войскъ**—пересува́ння ві́йська.

Передвижной—пересувни́й, переставни́й, рухо́мий. **Передвижная читальня, выставка, театръ**—мандрівна́ чита́льня, ви́става, теа́тр.

Переднеязычный—передньоязико́вий.

Передній—I) пере́дній, пе́рший, чільний. **Передній рядъ**—пере́дній, пе́рший ряд; II) (прежний)—пере́дній, переднішний, переду́щий.

Передняя—передпо́кій, ко́ю; пере́дник, ка; прихо́жа, жої; прися́нок, нка; прися́нки, ок.

Передобеденный—передобі́дний, передобі́дяний. **Передобеденное время**—передобі́дня, передобі́дяна година.

Передоверие—передові́рення, ння.

Передоверять, передоверить—передові́ря́ти, передові́рити. **Передоверенный**—передові́рений.

Передовица—передови́ця, ці; передова́, во́ї; пере́дня стаття́.

Передовой (прогрессивный)—поступо́вий.

Передомъ—пе́редом, передко́м.

Передопрашивать, передопросить—передопи́тувати, передопита́ти, перепи́тувати, перепита́ти кого́ (У козака́ аж дві подруже́ньки, одна́ одну́ перепи́тує).

Передопросъ—пере́пит, ту; переді́пит, ту; нови́й до́пит.

Передразнивать, передразнить—передра́жнювати, передражни́ти, криви́ти, перекривля́ти, перекрити́ кого́, криви́тися, перекривля́тися, перекриви́тися з ко́го. **Передразнивать кого словомъ**—перемовля́ти, перемо́вити кого.

Передроглый—перемерзлий.

Передрожать—перетремті́ти, передрижа́ти, перетруси́тися.

Передряга—трибо́га, ги; колотне́ча, чі; за́колот, ту.

Передумывать, передумать—I) переду́мувати, переду́мати, перемі́слювати, перемі́рко́вувати, перемі́ркувати що; II) (раздумать)—переду́мувати, переду́мати, розду́мувати(ся), розду́мати(ся).

Передыхъ—пере́дих, ху; переди́шка, ки; перепочи́вок, вку.

Передышка—I) перепочи́нок, нку; перепочи́вок, вку; відпочи́нок, нку.

Переездъ—I) переїзд, ду; II) (путь, перегонъ)—переїзд, ду; перегі́н, го́ну (Поміж ста́нціями перегі́н до́вгий); III) (место)—переїзд, ду; переїздка, ки (Чоловік слу́жить на пере́їзді бу́дочником).

Переезжать, переехать—I) (откуда куда)—переїзди́ти, переїжджа́ти, переї́хати. **Переехать на другую квартиру**—переїхати, перебра́тися на и́нше примі́щення, ння; II) (кого, что)—переїзди́ти, переїжджа́ти, переї́хати ко́го, що (Трамва́й переї́хав хло́пця).

Переемъ—перейма́ння, ння; пере́йма, ми; пере́йми, ів; пере́хват, ту (Кожу́х з перехва́том), перебі́р, бо́ру.

Переемный—пере́йманий, переймо́вий.

Переемщикъ,-щица—перейма́ч, ча́; перейма́чка, ки.

Пережевывание—пережо́вування, ння; (о жвачн. животных)—ремига́ння, ння.

Пережевывать, пережевать—пережо́вувати, пережува́ти. **Пережевать жвачку**—переремига́ти, ремига́ти жу́йку.

Переживать, пережить—I) переживати, пережи́ти, перебува́ти, перебу́ти (Бі́да́ бі́ду́ переживе́—одна́ мине́, друга́ бу́де); II) (претерпевать)—зазнава́ти, зазна́ти (Бага́то ли́ха зазна́в); III) побува́ти, побу́ти, пожи́ти. **Пережитый**—пережи́тий, перебу́тий.

Пережиганіе—перепа́лювання, ння.

Пережитокъ—пережи́ток, тку; забу́ток, тку.

Перезаклад—перезаста́ва, ви.

Перезимованіе—перезимо́вування, ння.

Познакомить,-ся—познайо́мити, ся; познако́мити, ся; перезнайо́мити, ся.

Перезревать, перезреть—перестига́ти, перести́гнути, переспіва́ти, переспі́ти; (о человеке)—перестарювати, ся; перестарі́тися.

Перезрелость—перести́глість, лости; пересті́лість, лости; перестарі́лість, лости. **Перезрелый**—перестілий; (о человеке)—перестаркуватий, перестарі́лий.

Переигрывание—перегра́вання, ння.
Переизбира́ть, переизбра́ть—переобира́ти, перебра́ти.
Переизбра́ние—переобра́ння, ння. **Переизбранный**—перебра́ний. **Переизбра́ние президиума**—переобра́ння прези́дії, прези́діума.
Переименовывание, переименование—перейменовування, ння; перейменува́ння, ння; переменбвування, ння.
Переимчивость—перея́тливість, вости. **Переимчивый**—перея́тливий, перехі́пливий. **Переимчиво**—перея́тливо.
Переиначивание, переиначение — переина́кшування, ння; переина́кшення, ння; переина́чування, ння; переина́чення, ння; перекру́чування, ння, переве́ртування, ння.
Переиначивать, переиначить—переина́чувати, переина́чити, переина́кшувати, переина́кшити, перейнчувати, перейнчити, перекру́чувати, перекрути́ти; (много)—попереина́кшувати, попереперекру́чувати і ин.
Переиспытать—перепро́бувати, попро́бувати (Всього́ перепро́бував за молодо́го ві́ку).
Перекал (хим.)—перегарто́вування, ння; перегартува́ння, ння; перега́рт, ту.
Перекат—I) (грома)—переливу; перегро́м, гро́му; гу́ркіт, коту; гуркотня́, ні; гуркотне́ча, чі; II) (под водою)—ла́ва, ви; гряда́, дй; III) (процесс)—перекочування, ння; перека́чування, ння. **Перекатный**—перено́сний, переме́тний. **Голь перекатная**—голота́ пещади́ма; голодра́бець, бця.
Перекашивать, перекосить—I) (косою)—перекошувати, перекоси́ти, попереко́шувати; (все)—вико́шувати, ви́косити, повико́шувати, покоси́ти, перекоси́ти; II) крити́, скрити́, покрити́, скоси́ти.
Перекидка—перекида́ння, ння. **Перекидной**—перекидни́й. **Перекидной обстрел**—перекидне́ обстрі́лювання.
Перекидывание—перекида́ння, ння.
Перекидываться, перекинуться—I) перекида́тися, переки́нутися (на чью сторону) (Переки́нутися сло́вом з ким. Рябко́ переки́дається на дво́рі).
Перекипелый—перекипі́лий, переки́пілий.
Перекись—пере́кис, су.
Перекладывать, перекласть, переложить—I) перекла́дати, перекла́сти, перело́жити; (о мног.)—попереклада́ти що куди́, що чим (Тре́ба попереклада́ти пля́шки сі́ном, щобу доро́зі не поби́лися); (о вещах)—переташо́вувати, переташува́ти. **Перекладывать лошадей**—перепряга́ти, перепря́гти, попереприга́ти ко́ні (ко́ней).
Переклепка—перекле́пування, ння.
Переклепывать, переклепать—перекле́пувати, переклепа́ти, попереклепувати. **Переклепанный**—перекле́паний.
Перекличка—перекликання, ння; пере́клик, ку; пере́лік, ку.
Переколачиваться, переколотиться — I) перебива́тися, переби́тися, перетовкти́ся, вибива́ти, ви́бити; II) (перебиваться)—перебива́тися, переби́тися, перемага́тися, перемогти́ся, перекала́тися, перекала́нити (Яко́сь карто́плею перемо́жемося, по́ки хліб бу́де).
Переконопачивать,-ся; переконопатить,-ся (наново) — переконопа́чувати, ся; переконопа́тити, ся; перепакльо́вувати, ся; перепакльо́вати, ся. **Переконопаченный** — переконопа́чений, перепакльо́ваний.
Перекорный—перекі́рний, перекі́рливий.
Перекос—перекривля́ння, ння; перекри́влення, ння; (состояние)—перекривлі́ння, ння. **Перекос**—перекіс, ко́су.
Перекосина—косина́, ни́; кривина́, ни.
Перекраска—перекра́шування, ння; перефарбо́вування, ння; перекра́шення, ння; перефарбува́ння, ння.
Перекрестие—перехре́стя, стя; рамено́, на (Давно́ тре́ба в млині нові ра́мена заво́дити).
Перекрестно—на́вхрест.
Перекрестный — перехре́сний, середохре́сний (Перехре́сний вого́нь. Перехре́сний допит).
Перекресток, перехресть—перехре́сток, стка; перехре́стя, стя; розхре́стя, стя; (распутье)—розпу́ття, тя; (раздорожье)—роздоріжжя, жжя; розто́ка, ки (На розпу́тті кобза́р сиди́ть та на ко́бзі гра́є).
Перекручивание—перекру́чування, ння; (оконч.)—перекру́чення, ння.
Перекручивать,-ся; перекрутить,-ся—перекру́чувати, ся; перекрути́ти, ся; (мног.)—попереперекру́чувати, ся. **Перекрученный**—перекру́чений.
Перекрывать, перекрыть—перекрива́ти, перекри́ти, перешива́ти, переши́ти. **Перекрывать шалевкой**—перешальо́вувати, перешалюва́ти.
Перекрытие—перекри́ття, тя́; (крыши)—перешиття́, тя.
Перекрышка—перекрива́ння, ння; (крыши)—перешива́ння, ння; (оконч.)—перекри́ття, тя; перешиття́, тя.
Перекупать, перекупить—перекупо́вувати, перекупляти, перекупи́ти; (о

м н о г.)—поперекупо́вувати, поперекупа́ти, поперекупля́ти.

Перекупка—пере́куп, пу; перекупі́вля, лі; перекупо́вування, ння.

Перекупной—перекупни́й.

Перекупщик—пере́купець, пця; пере́купень, пня; перекупник, ка. **Перекупщица**—пере́купка, ки; переку́пниця, ці. **Перекупщичий**—переку́пницький.

Перекуска—пере́куска, ски; пора́нок, нку; підобі́док, дку.

Перекусывание—переку́шування, ння.

Перелагать,-ся; переложить,-ся—перекла́дати, ся; перекла́сти, ся; переложи́ти, ся; (о м н о г.)—поперекла́дати, ся. **Переложить в стихи**—перекла́сти ві́ршем. **Перелагать с немецкого на украинский**—перекла́дати з німе́цької мо́ви на українську (мо́ву), українською мо́вою.

Переламывание—перела́мування, ння.

Переламывать, переламливать, переломить—перела́мувати, перелама́ти, перело́млювати, переломи́ти; (о м н о г.)—поперела́мувати, поперело́млювати, повила́мувати, повило́млювати.

Перележалый—залежа́лий, зале́жаний, переле́жаний.

Перелезание—перелі́за́ння, ння; перела́зіння, ння.

Перелесок—пере́лісок, ска; перети́ка, ки.

Перелет—пере́літ, літу, льо́ту (Л і т а к и́ р о́ б л я т ь в е л и́ к і п е р е́ л і т и).

Перелетать, перелететь—перелі́та́ти, перелеті́ти, перели́нути. **Перелететь мыслями**—переки́нутися думка́ми.

Перелетный — перелі́тний, мандрі́вний (П е р е л і́ т н і п т а х и́).

Переливание—перелива́ння, ння; перето́чування, ння; пересипа́ння, ння. **Переливание из пустого в порожнее**—тереве́ні, плеска́ння язико́м.

Перелистывание—перегорта́ння, ння; перего́ртування, ння.

Перелитие—перелиття́, ття́; перето́чення, ння; пересипа́ння, ння.

Перелицовывать,-ся; перелицевать,-ся — перелицьо́вувати, ся; перелицюва́ти, ся; вилицьо́вувати, ви́лицювати, ся; (о м н о г.)—поперелицьо́вувати, ся; повилицьо́вувати, ся.

Переложение—I) (д е й с т в.)—перекла́дання, ння; перело́ження, ння; (м у з.)—переве́дення, ння; II) (п е р е в о д)—пере́клад, ду; (с в о и м и с л о в а м и)—пере́каз, зу.

Переломление—перело́млення, ння.

Переломный—переломо́вий.

Перемазка, перемазывание—перема́щування, ння; перема́зування, ння.

Перемалевывание — перемальо́вування, ння.

Перемалывание—переме́лювання, ння.

Переман, переманка—перема́н, ну; перема́нення, ння; перена́дження, ння; перева́блення, ння; перемо́ва, ви.

Переманивать, переманить, перемануть—перема́нювати, перемани́ти, перена́джувати, перена́дити, перева́блювати, перева́бити; (р е ч а м и)—перемовля́ти, перемо́вити.

Переманщица—перена́дниця, ці; перева́бниця, ці; перемо́вниця, ці.

Перемарка—перекре́слення, ння; ви́креслення, ння.

Перемарывание—каля́ння, ння; вима́зування, ння; перекре́слювання, ння; викре́слювання, ння.

Перемасливание—перема́слювання, ння; перема́щування, ння.

Перемасливать, перемаслить—I) (п е р е д а в а т ь м а с л а) — перема́слювати, перема́слити, перема́щувати, перемасти́ти; II) (п е р е п а ч к а т ь м а с л о м в с е)—пообма́слювати, пообма́щувати, ви́смальцювати, позасмальцьо́вувати, засмальцюва́ти що, чим.

Перемахивать, перемахнуть—перема́хувати, перемахну́ти, перестри́бувати, перестрибну́ти, перемайну́ти, переметну́тися че́рез що; II) (п р о с к а к а т ь, п е р е е х а т ь б ы с т р о)—перебіга́ти, перебі́гти, перемахну́ти, перехо́плюватися, перехопи́тися; III) (д е л а т ь н а с к о р о)—перема́хувати, перемаха́ти (П е р е м а х а́ в в е р с т о́ в з п і в с о́ т н і з а д е н ь).

Перемаять (о в с е х)—перему́чити, ви́мучити, ви́мордувати, помордува́ти.

Перемаяться—I) (и з м у ч и т ь с я)—ви́мучитися, знемогти́ся; II) (п е р е т е р п е т ь)—перемогти́ся, переби́тися, перебі́дкатися.

Перемедление—пережида́ння, ння; перечі́кування, ння.

Перемедлять, перемедлить—пережида́ти, пережда́ти, перечі́кувати, перечека́ти.

Перемежаемость (г е о л.) — поперемі́нність, ности.

Перемежаемый—перемі́нний, навперемі́нний.

Перемежка, перемежек—промі́жка, ки; промі́жок, жку; переме́жок, жку; (в о в р е м е н и)—пере́рва, ви; переста́нок, нку; пере́стан, ну; пере́стань, ни. **Без перемежки** (о п р о с т р а н с т в е)—безпромі́жно; (о в р е м е н и)—безпереста́нку, безпереста́нно, безві́дталу. **В перемежку**—упере́між, уперемі́жку.

Перемена—перемі́на, ни; (у м.)—перемі́нка, ки; змі́на, ни; відмі́на, ни; перемі́на, ни. **Перемена, переменка** (в ш к о л е)—пере́рва, ви; змі́на, ни. **Перемена образа правления**—змі́на ладу́

в урядува́нні. **Перемена колес**—змі́на колі́с (в вагонах).

Переменность—перемі́нність, ности; перемі́нчастість, тости; змі́нність, ности; відмі́нність, ности. **Переменный**—перемі́нний, змі́нний (Перемі́нний капіта́л). **Переменная величина** (мат.)—змі́нна величина́. **Переменные лошади**—підставні́ ко́ні.

Переменчивость — мінли́вість, вости; змі́нність, ности (пого́ди). **Переменчивый**—перемі́нчастий, мінли́вий, перепа́дистий.

Переменять, переменить — переміня́ти, переміни́ти, зміня́ти, змі́нювати, зміни́ти, заміня́ти що на що; (о мног.) —поперемі́нювати, позмі́нювати, повідмі́нювати, попереміня́ти, позміня́ти, повідміня́ти. **Переменить убеждения, мнение**—зміни́ти переконання, ду́мку. **Переменить образ жизни**—зміни́ти лад життя́.

Переменяться, перемениться—I) (изменяться)—переміня́тися, переміни́тися, зміня́тися, зміни́тися, відміня́тися, відміни́тися; II) (перемениваться, переменяться с кем, чем) —міня́тися, поміня́тися, заміня́тися чим з ким.

Перемерзлый—переме́рзлий, заме́рзлий, зме́рзлий.

Перемерка—перемі́р, ру; перемі́рка, ки.

Перемет—I) перекида́ння, ння; II) перемет, ту (Лови́ти ри́бу переме́том). **Переметный**—перекидни́й. **Переметная сума**—са́кви, са́ков; беса́ги, са́г. **Переметчивый** — змінли́вий, неста́лий.

Переметчик — переки́дько, ка; перекі́нчик, ка.

Перемечать, переметить (снова)—перезна́чувати, перезначи́ти, перетаврува́ти, перештампува́ти; (о мног.)—поперезна́чувати. **Перемеченный** — перезна́чений, позна́чений, перештампо́ваний.

Перемешивание—перемі́шування, ння.

Перемещаться, переместиться — перемі́щуватися, переміща́тися, перемісти́тися, пересува́тися, пересу́нутися.

Перемещение (вещей) — перемі́щування, ння; перемі́щення, ння; переста́влення, ння; перекладання, ння; пересува́ння, ння; пере́сув, ву; (кого)—перемі́щування, ння; перемі́щення, ння.

Перемигивание — перемо́ргування; ння; змо́ргування, ння.

Переминание—перемина́ння, ння; (с ноги на ногу)—переступа́ння, ння; тупцюва́ння, ння; ту́пцяння, ння; топта́ння, ння.

Переминаться, перемяться—I) перемина́тися, перем'я́тися; (о мног.)—поперемина́тися, пом'я́тися; II) (быть в недоумении)—м'я́тися, му́лятися (До́вго му́лявся, не хоті́в сказа́ти); (с ноги на ногу)—переступа́ти, тупцюва́тися, ту́пцятися, топта́тися.

Перемирие—переми́р'я, р'я; при́мир, ру; при́мирок, рку; зами́рення, ння.

Перемножать, перемножить—перемножа́ти, перемно́жити. **Перемноженный**—перемно́жений.

Перемогать, перемочь—перемага́ти, перемогти́, замага́ти, замогти́, змага́ти, змогти́, ду́жати, поду́жати, здола́ти, здолі́ти (Перемогли́ господа́рчу розру́ху).

Перемогаться, перемочься — перемага́тися, перемогти́ся з чим.

Перемолвить с кем о чем—перемо́вити з ким про що.

Перемолот—перемоло́чування, ння; перемо́лот, ту.

Перемолчать—перемо́вчати (Кому́ каза́ти, а кому́ й перемо́вчати).

Переморосить—перемрячи́ти.

Перемощение—перемо́щення, ння; перестéлення, ння; (о мостовой)—перебру́куваня, ння; перебуркува́ння, ння; перебурко́вування, ння.

Перемудрять, перемудрить — перемудро́вувати, перемудрува́ти, перемудри́ти, змудрува́ти; (о мног.)—поперемудро́вувати кого́.

Перемучить—I) перему́чити, перемордува́ти, перекатува́ти.

Перемывать, перемыть что—I) (снова) —перемива́ти, переми́ти; (о мног.)—поперемива́ти, поми́ти; (о белье—снова)—перепира́ти, перепра́ти; (о мног.)—поперепира́ти; II) (косточки чьи)—перетира́ти, перете́рти, перемина́ти, перем'я́ти кого́ на зуба́х.

Перемяклый—розм'я́клий, перем'я́клий.

Перенаселение—перелю́днення, ння.

Перенаселять, перенаселить—перелю́днювати, перелюдни́ти що. **Перенаселенный**—перелю́днений.

Перенимание—перейма́ння, ння; перехо́плювання, ння.

Перенимать, перенять—I) (кого, что) —перейма́ти, перейня́ти, перехо́плювати, перехопи́ти; (о мног.)—поперейма́ти, перехо́плювати; II) (перестреть) — перестріва́ти, перестрі́ти; III) (останавливать)—перепиня́ти, перепини́ти кого́, що; IV) перейма́ти, навчи́тися чо́го від ко́го (Перейма́ти чиї зви́чаї, ремество́ яке́ і и́нше). **Перенятый**—переня́тий, перехо́плений.

Перенос—перено́шення, ння; (оконч.)

—перене́сення, ння; перенесі́ння, ння. **К переносу** (б у х г.)—до перене́сення.

Переносимый—перено́шуваний, зно́сний.

Переносить, перенести, перенесть—I) (к о г о, ч т о)—перено́сити, перене́сти; (о м н о г.)—поперено́сити кого́, що; II) (п е р е т е р п е т ь)—зно́сити, зне́сти, терпі́ти, перете́рпіти, вите́рплювати, ви́терпіти (Я т о г о́ с о́ р о м у н е з н е с у́. В и т е р п і в б а г а́ т о л и́ х а).

Переносной (п о д в и ж н о й) — походю́чий, походя́щий. **Переносная болезнь**—заразли́ва (чіпка́) хоро́ба. **Переносной театр**—мандро́ваний теа́тр. **Переносно**—перено́сно.

Переносный — перено́сний (П е р е н о́ с н е з н а ч і́ н н я). **В переносном смысле**—у перено́снім розумі́нні.

Перенумеровывать, перенумеровать (н а н о в о)—перенумеро́вувати, перенумерува́ти; (о м н о г.)—поперенумеро́вувати.

Переобременять, переобременить (к о г о ч е м) — переобтя́жувати, переобтя́жити кого́ чим. **Переобремененный**—переобтя́жений.

Переодевание—передяга́ння, ння; перебира́ння, ння.

Переодевать, переодеть—передяга́ти, передягти́, передягну́ти, перебира́ти, перебра́ти; (о м н о г.)—поперебира́ти в що. **Переодеть кем**—перебра́ти за ко́го і ким (П е р е б р а́ т и з а д і́ д а, д і́ д о м). **Переодетый**—передя́гнений, передя́гнутий, пере́браний.

Переосвидетельствование—пере́гляд, ду; перегляда́ння, ння; пересвідува́ння, ння.

Переосвидетельствовать — перегля́діти, перегля́нути, пересвідува́ти кого́. **Переосвидетельствованный**—перегля́нений, перегля́нутий, пересвідо́ваний.

Переотправление — переряджа́ння, ння; перевідсила́ння, ння. **Переотправление грузов**—перевідсила́ння вантажу́, ів.

Переотправлять, переотправить — переряджа́ти, переряди́ти, перевідсила́ти, перевідісла́ти що, чим.

Переоценивать, переоценить — перецінювати, перецінити, перецінóвувати, перецінува́ти.

Переоценка—перецінювання, ння; перецінóвування, ння; (о к о н ч.)—перецінення, ння; перецінува́ння, ння; перецінка, ки.

Перепаковывать, перепаковать (с н о в а)—перепако́вувати, перепакува́ти; (о м н о г.) — поперепако́вувати; (в с е)—попакува́ти, позапако́вувати що. **Перепаковка**—перепакува́ння, ння.

Перепалзывать, переползать, переползти—перела́зити, перелі́зти, перелі́за́ти, переповза́ти, переповзти́, переплазо́вувати, переплазува́ти.

Перепалка—I) перестрі́лювання, ння; II) (с с о р а)—сва́рка, ки; ла́йка, ки; пере́сва́рка, ки.

Перепархивание—перепу́рхування, ння; перелі́та́ння, ння.

Перепархивать, перепорхнуть—перелі́та́ти, перелеті́ти, перели́нути, перепу́рхувати, перепу́рхнути.

Перепахивание—перео́рювання, ння; перера́лювання, ння.

Перепахивать, перепахать—I) (н а н о в о)—перео́рювати, переора́ти, переганя́ти, перегна́ти; II) (в с п а х а т ь в с е)—поора́ти, повио́рювати (П е р е о р а́ т и п а р в д р у́ г е. П е р е о р а́ т и д о р о́ г у).

Перепашка—перео́р, ру; перео́рювання, ння; (с о в.)—переора́ння, ння.

Перепелка—перепі́лка, ки; перепели́ця, ці. **Перепелиный**—перепеля́чий, передруко́вування, ння; передрукува́ння.

Перепениться—перешумува́ти.

Перепечатывание, перепечатание — передруко́вування, ння; передруку́вання, ння. **Перепечатка**—пере́друк, ку.

Перепечатывать, перепечатать — передруко́вувати, передрукува́ти. **Перепечатанный**—передруко́ваний.

Перепечатываться, перепечататься — передруко́вуватися, передрукува́тися.

Перепилка—перепи́лювання, ння; (с о в.)—перепиля́ння, ння; перепи́л, лу.

Переписание—переписа́ння, ння; перепи́сування, ння.

Переписка—I) (д е й с т в и е)—перепи́сування, ння; (с о в.)—переписа́ння, ння; II) (к о п и я, с п и с о к) — перепи́ска, ски; III) листува́ння, ння; кореспонде́нція, ції. **Вести переписку с кем-либо**—листува́тися з ким.

Переписчик,-чица—перепи́сувач, ча; перепи́сувачка, чки; перепи́сник, ка; перепи́сниця, ці.

Переписывание — перепи́сування, ння; спи́сування, ння.

Переписывать, переписать—перепи́сувати, переписа́ти; (м н о г о)—поперепи́сувати. **Переписанный**—перепи́саний, спи́саний.

Переписываться, переписаться—I) перепи́суватися, переписа́тися, бу́ти переписаним; II) листува́тися з ким.

Перепись—I) пере́пис, су; спи́с, су; реві́зія, ії; II) (с п и с о к)—спи́с, су; о́пис, су; рее́стр, ру.

Переплавливание, переплавка—I) перето́плювання, ння; перелива́ння, ння; II) (л е с а)—переплавля́ння, ння; пе-

реганя́ння, ння (Переплавля́ння лі́са Дніпро́м).

Переплата—перепла́та, ти; перепла́тка, ки; перепла́ток, тку.

Переплачивать, переплатить — I) (заплатить лишек)—перепла́чувати, переплати́ти, передава́ти, переда́ти; II) (в разное время)—переплати́ти, поплати́ти (Переда́в на кожу́сі три карбо́ванці).

Переплет (плетеная вещь)—переплі́тка, ки; переплі́тання, ння; плеті́нка, ки; (книги)—опра́ва, ви; палі́ту́рки, ок.

Переплетание — I) переплі́тання, ння, перевива́ння, ння; переплу́тування, ння; сплі́тання, ння; II) (книг)—оправля́ння, ння. **Переплетная**—палі́ту́рня, ні; палі́ту́рна майсте́рня. **Переплетный**—опра́вний, палі́ту́рний.

Переплетчик—палі́ту́рник, ка; опра́вник, ка.

Переполаскивание — переполі́скування, ння.

Переполаскивать, переполоскать — переполі́скувати, переполоска́ти; (о мног.) —попереполі́скувати що.

Переполох—переполо́х, ху; споло́х, ху; пере́ляк, ку; ро́зрух, ху.

Переполошить—переполо́хати, переполо́шити, пополо́хати, згвалтува́ти, погвалтува́ти.

Перепона, перепонка—пліва́, ви́; плі́вка, ки; плі́нка, ки; пере́тинка, ки. **Барабанная перепонка** — слухова́ пере́тинка.

Перепончатокрылый (зоол.)—костокри́лий; оболонча́к, ка́.

Перепорить — перепори́ти, перепусти́ти (час, по́ру).

Перепортить—перені́вечити, поні́вечити, перепсува́ти, попсува́ти, перевести́, поперево́дити що.

Переправа—перепра́ва, ви; переві́з, во́зу; перехі́д, хо́ду; переві́д, во́ду.

Переправка—I) переправля́ння, ння; переві́з, во́зу; II) переро́блювання, ння; перемайстро́вування, ння; перела́годження, ння.

Переправлять, переправить (кого, что через что)—I) переправля́ти, перепра́вити, перево́зити, перевезти́, перево́дити, перевести́ (Переправля́ти чере́з кордо́н); II) переправля́ти, перепра́вити, поперероблю́ти, переро́бити, перела́годжувати, перела́годити (Перепра́вити во́за пі́сля ма́йстра); III) ви́правити, повиправля́ти.

Перепродавець—перепро́дувач, ча; пере́купець, пця; пере́купень, пня.

Перепродажа, перепродавание—перепро́даж, жу; перепро́дування, ння; відпро́дування, ння чого́.

Перепроизводство — за́йве виробни́цтво, цтва; надвиробни́цтво, цтва; надви́шка виробни́цтва.

Перепряжка—пере́пряг, гу; перепряга́ння, ння.

Перепуг—переля́к, ку; переполо́х, ху; пере́страх, ху. **С перепугу**—з переля́ку, з переполо́ху, з пере́страху.

Перепугать кого—переляка́ти, переполоши́ти, переполо́хати, перестраши́ти, перестраха́ти кого́; (много)—попереполо́хувати, попереля́кувати.

Перепугаться—переляка́тися, переполоши́тися, перестраши́тися.

Перепутье—I) (перекресток)—перехре́стя, стя; перехре́сна доро́га; II) доро́га, мандрі́вка; III) перехі́д, хо́ду.

Перерабатывание, переработание—переро́блювання, ння; перетво́рювання, ння; (сов.) переро́блення, ння; перетво́рення, ння.

Перерабатывать, переработать—I) (паново, иначе)—переробля́ти, переро́блювати, переро́бити; II) (обработать)—обробля́ти, обро́блювати, обро́бити, поперероблю́ти. **Перерабатывать сырье** — обро́блювати, обробля́ти сировину́.

Перераспределение — переподі́лювання, ння; (сов.)—переподі́лення, ння; перерозпо́діл, лу (Перерозпо́діл землі́).

Перерасход—перетра́та, ти; переви́трата, ти.

Перерасходовать—перевитрача́ти, перевитра́чувати, переви́тратити.

Перерешать, перерешить—I) переріша́ти, переріши́ти; II) перемірко́вувати, переміркува́ти що.

Перержаветь—переіржа́віти. **Перержавелый** — перержа́вілий, переіржа́вілий, переіржа́влений.

Перерождение—I) переро́джування, ння; (сов.)—переро́дження, ння; II) (мед.) —ви́родження, ння; дегенера́ція, ції.

Перерыв—перекі́п, ко́пу. **Перерыв**—I) (действ.)—перерива́ння, ння; переко́пування, ння; II) пере́рва, ви; пере́пинка, ки; перепи́на, ни. **Без перерыва**—без пере́рви. **Перерыв сообщения** —пере́рва сполу́чення.

Пересадка—I) (растений, кожи)— —переса́джування, ння; II) (в пути) —пересіда́ння, ння; пере́сідка, ки. **С пересадкой**—з пересіда́нням, з пере́сідкою. **Пересадочные билеты**—біле́ти з пра́вом пересіда́ння, пересадні біле́ти.

Пересадный — переса́джувальний, пересадни́й.

Пересаживание—пересáджування, ння.
Пересаживать, пересадить—I) пересáджувати, пересадúти; (только о жив. сущ.)—пересадовúти (Пересадовúли їх у другúй вагóн).
Переседать, пересесть—пересíдати, пересíсти.
Переселение (переход) — переселéння, ння; переселíння, ння; перехíд, хóду. **Переселенец**—переселéць, льця; переселéльник, ника. **Переселенка**—переселéльниця, ці; переселя́нка, ки. **Переселенческий** — переселéльський, переселéнський.
Переселять, переселить—переселя́ти, переселúти; (о многг.)—попереселя́ти кого́ куди́. **Переселяемый**—переселю́ваний. **Переселенный**—переселéний.
Переселяться, переселиться — переселя́тися, переселúтися, перебира́тися, перебрáтися, вибира́тися, вибрáтися, вихóдити, вийти куди́ (Батькú Шевче́нка перебрáлися з Мóринець в Кирúлівку).
Пересечение—I) перерýбування, ння; перетинáння, ння; II) перетинáння, ння; перéтин, ну; перехрещування, шня; перехрéщення, ння. **Точка пересечения**—тóчка перéтину.
Пересказ—I) перéказ, зу (Усний перéказ); II) перекази, зів; пльóтки, ок; брéхні, хень.
Пересказной—перекáзаний.
Пересказывание, пересказ — перекáзування, ння; перéказ, зу.
Переслаивание—перекладáння, ння чим; (геол.) — поперемíнне верствувáння, ння.
Переслушивание—переслýхування, ння.
Пересматривание — передивля́ння, ння; переглядáння, ння; перéгляд, ду. **Пересматривание дела в суде**—перéгляд; переглядáння, розглядáння справи в судí нáново.
Пересматривать, пересмотреть (многое, все) — передивля́тися, передúвитися, переглядáти, переглянути. **Пересматривать дело**—переглядáти справу нáново. **Пересмотренный**—переглянутий.
Пересмотр—перéгляд, ду.
Пересмотрщик—переглядáч, ча. **Пересмотрщица**—переглядáчка, чки.
Переснащивать, переснастить—I) (снова)—опоряджáти, наряджáти нáново; (многое)—опорядúти, поопоряджувати.
Пересоздавать, пересоздать—перетвóрювати, перетворúти що. **Пересоздаваться**—перетвóрюватися, перетворúтися.
Пересоздание—перетвóрення, ння; перетворíння, ння.
Переспрашивание, переспрос—перепúтування, ння; перéпит, ту.
Переспрашивать, переспросить—перепúтувати, перепитáти, ся; (о мн.)—попереперúтувати. **Переспрашиваемый** — перепúтуваний. **Переспрошенный**—перепúтаний.
Пересрочивать, пересрочить — I) відсувáти, відсýнути тéрмін; перенóсити, перенести на úнший тéрмін.
Пересрочка — I) перенóшення, ння; (оконч.) — перенéсення на úнший тéрмін; визначення úншого тéрміну.
Перестановка—перестанóвка, ки; переставля́ння, ння; перестáва, ви.
Перестараться—перестарáтися, переборщúти.
Перестой, перестойка—перестíй, тóю. **Перестойный**—перестíйний. **Перестоялый**—перестóяний.
Перестраивание — I) перебудóвування, ння; пересипáння, ння; перекидáння, ння; (о каменной, кирпичной постройке) — перемурóвування, ння; II) (войска)—перешикóвування (вúйська); III) (музык. инструмента)—переля́джування, ння; перестрóювання, ння.
Пересуд—I) (дела в суде)—пересýджування, ння; перéсуд, ду (справи в сýдi); II) (судебная пошлина)—перéсуд, ду.
Пересуды—перéсуди, дів; поговíр, вóру; поговóри, ів; слáва, ви; неслáва, ви; осýда, ди (Булá слáва, стáли поговóри та на тýю дівчúнноньку, що чóрнії брóви).
Пересчитывание — перелíчування, ння; перерахóвування, ння.
Пересчитывать, пересчитать, перечесть—перелíчувати, перелічúти, злічúти, перерахóвувати, перерахувáти (Вúсипала грóші на долóню і перелічúла). **Не перечесть**—не злічúти.
Пересылать, -ся; переслать, -ся—пересилáти, ся: переслáти, ся. **Переслать кому письмо, деньги по почте**—пересла́ти (подáти) кому́ листá, грóші пóштою. **Пересылаемый** — пересúлений. **Пересланный**—перéсланий.
Пересыщать, пересытить—I) перегодóвувати, перегодувáти кого́ чим; II) (хим.)—пересúчувати, пересúтити. **Пересыщенный**—I) перегодóваний; II) (раствор)—пересúчений.
Перетаскивать, перетаскать, перетащить что—перетя́гати, перетя́гувати, перетя́гнути, переволíкати, переволокти, переволочúти; (много)—поперетя́гати, попереволíкати (Поперетя́гали дубкú з бéрега на двір).
Перетаскиваться, перетаскаться, перета-

щиться — перетяга́тися, перетягти́ся, переволіка́тися, переволокти́ся.

Перетасовка (карт) — перема́щування, ння; перемі́шування, ння; перетасо́вування, ння; (людей)—переміщування, ння; переміщення, ння.

Перетворение — перетво́рювання, ння; (оконч.)—перетворе́ння, ння.

Перетерпливать, перетерпеть—перете́рплювати, перетерпі́ти, сте́рплювати, стерпі́ти, ви́терпіти (Все перете́рпимо: го́лод, нудьгу́). **Перетерпеть много горя**—по́вну ви́пити.

Перетерять (о мног.)—порозгу́блювати (Дорогою усі ре́чі порозгу́блював).

Перетлевать, перетлеть (истлеть, сгорая)—перетлі́вати, перетлі́ти, пережевріти; (о мног.)—попере́тлівати, потлі́ти; (вообще)—перетруха́ти, перетру́хнути, попере́труха́ти.

Перетолкование (превратное) — перекру́чення, ння. **Перетолковывание**—перекру́чування, ння.

Перетомить — потоми́ти, повто́млювати, поморі́ти, позамо́рювати. **Перетомиться**—потоми́тися, повто́млюватися, поморі́тися, позамо́рюватися.

Переторжка, переторг—перето́ржка, ки; перето́рг, гу.

Перетравить—I) (ядом)—потруї́ти, ви́труїти, повитру́ювати, пострую́вати, перетруї́ти; II) (посевы)—повитоло́чувати, повипа́сувати, повипаса́ти; III) (охотн.)—позагана́ти, зацькува́ти кого́; IV) (хим.)—перетрави́ти.

Перетягивать, перетянуть—I) перетя́гувати, перетяга́ти, перетягну́ти, перетягти́ кого́, куди́; II) (перевязать)—перетяга́ти, перетягти́. **Перетягивать колесо**—перетяга́ти, перетягну́ти ко́лесо. **Перетягивать, перетянуть кого на свою сторону**—перетяга́ти, перетягну́ти, перетягти́ кого́ на свій бік.

Переулок—прову́лок, лка; зау́лок, лка; приу́лок, лка; (очень узкий)—суточки́, бк.

Переупаковка — перепако́вування, ння; перепакува́ння, ння.

Переупаковывать, переупаковать—перепако́вувати, перепакува́ти що.

Переустраивать, переустроить—перебудо́вувати, перебудува́ти; (о мног.)—попере́будо́вувати що на чо́му. **Переустроенный**—перебудо́ваний.

Переустройство—перебудо́ва, ви; перебудо́вування, ння; перебудува́ння, ння.

Переступать, переступить что—відступа́ти, відступи́ти, поступа́ти, поступи́ти кому́ що, поступа́тися, поступи́тися кому́ чим.

Переуступка—відступ, пу чо́го; відступа́ння, ння; поступа́ння, ння від чо́го.

Переутомление—перевто́ма, ми.

Переутомлять, переутомить (слишком)—перето́млювати, перето́мити кого́. **Переутомленный**—перето́млений.

Переучитывать, переучесть — перебира́ти, перебра́ти на о́блік, переобрахо́вувати, переобрахува́ти кого́, що. **Переучитывать вексель**—передисконто́вувати, передисконтува́ти ве́кселя.

Переучот—перео́блік ко́го, чо́го. **Переучот векселя**—передисконтува́ння, передиско́нто ве́кселя.

Переформирование — переформува́ння, ння.

Переформировывать, переформировать—переформо́вувати, переформува́ти.

Перехватывать, перехватать (что)—перехо́плювати, перехопи́ти, перейма́ти, перейня́ти. **Перехватывать дыхание, голос** — перехо́плювати, перехопи́ти, перебива́ти, перебити́ дух, го́лос кому́; (о деньгах, пище)—перехо́плювати, перехопи́ти (Перехопи́ти гро́ші на де-який час).

Перехитрять, перехитрить (кого)—перехитро́вувати, перехитрува́ти, перехитри́ти, перемудро́вувати, перемудрува́ти, перемудри́ти кого́.

Переход—перехі́д, хо́ду че́рез що, від чо́го, до чо́го, з чо́го, в що (Перехі́д че́рез го́ри, че́рез ріку́, че́рез мі́ст).

Переходить, перейти—I) перехо́дити, переходжа́ти, перейти́ що й че́рез що (Той блука́є за моря́ми, світ перехожа́є); II) (кому)—перехо́дити, перейти́, перекида́тися, переки́нутися; III) (доставаться)—перехо́дити, перейти́ від ко́го до ко́го, припада́ти, припа́сти, спада́ти, спа́сти, діста́тися, діста́тися від ко́го, кому́.

Переходный, переходной—переступни́й перехі́дний, переходо́вий. **Переходной глагол**—перехідне́ дієсло́во. **Переходящие суммы**—перехідні су́ми.

Перехождение—перехі́д, хо́ду, переходже́ння, ння.

Перехожий—перехі́дний, мандро́ваний, мандрівни́й.

Переценивать, переценить—I) (наново)—переці́нювати, переці́ни́ти, переці́но́вувати, переці́нювати; II) (оценить все)—поці́ни́ти, поці́нювати.

Переценка—переці́нювання, ння; переці́но́вування, ння; перетаксо́вування, ння; перетаксува́ння, ння.

Перечеканка—перебива́ння, ння; переливання, ння.

Перечень чего—пере́лік, ку; ви́лік, ку; ре́єстр, ру; спи́с, су (чому́ й чо́го).

Перечневый—перелікóвий. **Перечневая ведомость**—перелікóва відомість.

Перечеркивать, перечеркнуть—перекре́слювати, перекре́слити, перечі́ркувати, перечеркну́ти що.

Перечет—пере́лік, ку; ви́лік, ку. **На перечет**—підлíком. **Знаю на перечет**—знаю як своїх п'ять па́льців (Не вродúло нічóго: всі я́блука під лíком).

Перечисление—I) перелíчування, ння; вилíчування, ння; II) переписування куди́ чого́.

Перечислять, перечислить—I) перелíчувати, перелíчити, вилíчувати, ви́лічити; II) (перевести кого куда)—переписувати, переписа́ти; (о многг.)—попереписувати кого́ куди́ (Переписа́ли мене́ з однієї грома́ди до другóї).

Перечить кому, чему—пере́чити, суперéчити кому́, чому́, сперечáтися, змага́тися, опира́тися, спóритися прóти кóго, прóти чóго.

Перечневой — перелíчний, ре́стровий. **Перечневая ведомость**—перелíчна ві́домість. **Перечневая смета**—перелíчний обрáхунок.

Перешаривать, перешарить (все)—перешу́кувати, перещука́ти, перетру́шувати, перетруси́ти; (сов.)—ви́нишпорити, перени́шпорити всю́ди.

Перешедший—пере́йшлий.

Перештемпелевать (наново) — перештемплюва́ти, перештампува́ти; (все) — поштемплюва́ти, поштампува́ти (все). **Перештемпелеванный** — перештемпльо́ваний.

Перештукатуривание— перетинькóвування, ння, ння; перетинькува́ння, ння.

Перештукатуривать, перештукатурить (наново)—перетинькóвувати, перетинькува́ти; (о многг.)—поперетинькóвувати, потинькува́ти. **Перештукатуренный**—перетинькóваний.

Перещеголять кого—повершúти кóго чим, перемогти́, гóру взя́ти над ким, чим.

Переэкзаменовка — нови́й íспит, пере́пит, ту.

Перила, перильца—би́ла, ли; би́льця, ці; пору́ччя, ччя; пóручні, ів; баля́си, ів; держáчка, чки.

Перильный—биловúй, пору́ччяний.

Периметр (мат.)—перúметр, ру. **Периметрический**—периметри́чний.

Период—перíод, ду; доба́, би́. **Ледниковый период**—льодова́ доба́. **Грамматический период**—грамати́чний перíод. **Революційний період** — революці́йна доба́. **Периодический** — періоди́чний. **Периодически**—періоди́чно. **Периодичность**—періоди́чність, ности.

Периферия—периферія, рії. **Периферический**—периферíйний.

Перламутр—перлому́тер, тру. **Перламутровый** — перлому́тровий, перлóвий.

Пернатый—перна́тий, пір'ува́тий.

Перон—перóн, ну.

Перпендикуляр (геом.)—перпендикуля́р, ру; прямовíс, су; простопа́д, ду. **Перпендикулярность**—перпендикуля́рність, ности; прямовíсність, ности; простопа́дність ности. **Перпендикулярный**—перпендикуля́рний, прямовíсний, простопа́дний, сторчови́й. **Перпендикулярно** — перпендикуля́рно, прямовíсно, простопа́дно, сто́рч, сторчéм, сторчмá.

Персона—персóна, ни; особа, би. **Персонал**—персонáл, лу; особóвий, склáд, ду. **Персональный**—персона́льний, особóвий. **Персонально** — персона́льно, особúсто, своє́ю осóбою.

Перспектива—перспекти́ва, ви. **Перспективный**—перспекти́вний.

Перстневой—персне́вий, персньóвий.

Перстной (анат.)—пе́рсний, пале́чний.

Пертурбация—пертурба́ція, ції. **Пертурбационный**—пертурбаці́йний.

Перхоть—лупá, пи́.

Перчатка—рукави́чка, чки; рукави́ця, ці; пальчáтка, ки.

Песня, песнь—пíсня, ні; спів, ву; спíванка, ки. **Песни эпические, повествовательные**—ду́ми, пісні́ епíчні. **Песни свадебные** — весíльні пісні́. **Весенние песни**—весня́нки. **Хороводные песни**—та́нки, гаївки, коломíйки, шу́мки. **Обрядные песни**—обря́дові пісні́, (колядки́, щедрівки́, петрівочні́, петрівки́).

Песочница—пісóчниця, ці; пісковня́, ні

Песочный—піскови́й. **Песочный цвет**—піскови́й кóлір.

Пессимизм—песимíзм, зму. **Пессимист**—песиміст, ста. **Пессимистический, пессимистически**—песимісти́чний, песимісти́чно.

Пестование—пе́стування, ння; пе́стіння, ння; кохáння, ння; викóхування, ння.

Пестовать, выпестовать—пе́стувати, пе́стити, ви́пестувати, ви́пестити, плека́ти, ви́плекати, кохáти, викóхувати, ви́кохати.

Пестрить—рябíти в óчах. **Пестрит в глазах**—рябíє в óчах. **Пестро**—ря́бо, перíсто.

Пестрота—рябúзна, ни; рябúна, ни́. **Пестрый**—рябúй, сорокáтий, строкáтий, пестря́вий. **Пестроватый**—рябувáтий, рябúй грóхи.

Песчаник (минер.)—піскове́ць, вця; піскови́к, ка́.
Песчанистый—піскува́тий, піско́ватий.
Песчаный—пісча́ний, піща́ний, піскови́й, піскува́тий, піско́ватий.
Петарда—пета́рда, ди. **Петардовый**—пета́рдовий.
Петит (типогр.)—петѝт, ту.
Петиция—петѝція, ції.
Петля—I) петля́, лі́; (затяжная)—за́шморг, гу; II) (в сети, в вязанье)—вічко́, чка́; очко́, очка́; (в одежде)—пете́лька, ки; засті́жка, ки; засті́бка, ки.
Петрография—петрогра́фія. **Петрографический**—петрографі́чний.
Петролеум—га́с, су.
Пехота—піхо́та, ти; пі́ше ві́йсько. **Пехотинец**—пі́шак, ка́; пі́ший, ого; піхоті́нець, нця. **Пехотный**—піхо́тний, пі́ший.
Печалить—смути́ти, журѝти, печа́лити кого́, ту́ги завдава́ти кому́.
Печалиться—журѝтися, сумува́ти, смути́тися, смутку́ва́ти. **Печалиться о ком, о чем**—журѝтися; сумува́ти за ким, за чим; (реже)—по ко́му, по чо́му; убива́тися, побива́тися, падкува́ти за ким, за чим.
Печаль—журба́, би́; сму́ток, тку; сум, му; ту́га, ги; жаль, лю; жа́лощі, ів; печа́ль, ли; сумува́ння, ння; журі́ння, ння; печа́лування, ння; сму́тість, тости. **Причинять, причинить печаль кому**—завдава́ти, завда́ти, наробѝти смутку кому́.
Печальный—смутни́й, сумни́й, сумови́тий, жу́рний, ту́жний, жа́лібний. **Печальное событие**—сумна́ поді́я (приго́да). **Печально**—жу́рно, журли́во, су́мно, сумовѝто, смутно, ту́жно, тужли́во, жа́лібно (Розважа́ли та дівчи́ноньку, так жу́рно).
Печатание—I) печа́тання, ння; припеча́тування, ння; запечатування, ння; II) друкува́ння, ння; дру́к, ку (Печа́тання суругче́м листі́в).
Печатать—I) (прикладывать печать)—печа́тати, припечатувати, запечатувати що. **Отпечатывать** (книги)—друкува́ти, ви́друкувати що.
Печататься—I) печа́татися, бути припеча́туваним, запеча́туваним; II) друкува́тися.
Печатка—печа́тка, ки.
Печатный—I) (клеймённый)—штампо́ваний, печа́тний, зна́чений. **Печатное дело**—друка́рство, ства; друка́рська спра́ва, ви.
Печатня—друка́рня, ні.
Печать—I) печа́ть, ти; печа́тка, ки (Ство́рдили пі́дписами й печа́ттю). **С приложением печати**—з притисненням (з відтисненням) печа́ти. **Подпись и приложением печати свидетельствую** — підписом і відти́ском печа́тки свідчу; II) (переносно—знак)—знак, ку; ознака, ки; печа́ть, ти; III) друк, ку; (пресса)—пре́са, си; IV) (шрифт)—дру́к, ку; лі́тери, ер; письмо́, ма́. **Мелкая печать**—дрібни́й дру́к.
Печень—пече́нка, ки.
Печник—пічни́к, ка́; гру́бник, ка.
Печь (сущ.)—пі́ч, печі́. **Кухонная печь**—вари́ста пі́ч. **Затопить печь**—розпали́ти пі́ч, гру́бу, запали́ти, розпали́ти, затопи́ти, розтопи́ти в печі́ в гру́бі. **Обжигальная печь**—го́рен, рна; го́рно, рна. **Плавильная, доменная печь**—гама́рна пі́ч, гама́рня, ні; (для стекла)—ту́та, ти; (коксовальная)—ко́кусна пі́ч.
Пешком—пі́шки, піхом, піхо́ю, піхо́тою, пі́шо.
Пешня—пі́шня, ні; оска́рд, ду; копани́ця, ці; пли́шня, ні.
Пианиссимо—піяні́сімо, ду́же ти́хо.
Пианист, пианистка—піяні́ст, ста; піяні́стка, ки.
Пивная—пивни́ця, ці. **Пивной**—пивни́й.
Пиво—пи́во, ва
Пивовар—бровар, ря́; брова́рник, ка; пивова́р, ра.
Пивоварение, пивоварство—брова́рство. ства; брова́рництво, цтва; пивова́рство, ства; пивова́рництво, цтва. **Пивоваренный, пивоварный**—брова́рний, брова́рський, пивова́рний. **Пивоварский** — брова́рський, брова́рницький, пивова́рський, пивова́рницький. **Пивоваренный завод**—брова́рня, ні.
Пикантность—пика́нтність, ности. **Пикантный**—пика́нтний.
Пикник—гу́лянка, ки; маївка, ки.
Пилерс—пі́лерс, су.
Пиловой—пилови́й (Пилові зу́бці).
Пилонасекательный — пилозуби́льний, пилозубцюва́льний.
Пилообразный—пильча́стий, зубча́стий.
Пильня—пильня́, ні́; тарта́к, ка́.
Пилястра (архит.)—пілясте́р, ра.
Пинок—стуса́н, на́; стусень, сня; штурха́н, на́. **Дать пинок**—да́ти стусана́, сту́сня, штурхана́.
Пионер, пионерка—піоне́р, ра; піоне́рка, ки. **Пионерный, пионерский**—піоне́рний, піоне́рський.
Пипетка—піпе́тка, ки; крапельни́чка, чки.
Пирамида—пірамі́да, ди. **Пирамидальный**—пірамі́дальний. **Пирамидный**—пірамі́дний.
Пирование—бенькетува́ння, ння; погуля́ння, ння.

Пировать, пиршествовать—бенькетува́ти, бало́вати, гуля́ти, бесе́дувати, гости́тися.
Пироксилин—піроксили́н, ли́ну.
Пирометр—піро́метр, ру. **Пирометрия**—пірометрі́я, ї.
Пиротехник—піроте́хнік, ка. **Пиротехника**—піроте́хніка, ки. **Пиротехнический**—піротехні́чний.
Писанный—пи́саний, мальо́ваний, мере́жаний. **Писаная красавица**—га́рна, як намальо́вана.
Писатель—письме́нник, ка. **Писательница**—письме́нниця, ці. **Писательский**—письме́нницький, письме́нський. **Писательство**—письме́нництво, цтва.
Писать, написать, писнуть—I) писа́ти, написа́ти, писну́ти; (плохо)—дря́пати, шкря́бати. **Писать под диктовку**—писа́ти з го́лосу; II) (краскам и)—малюва́ти. намалюва́ти, писа́ти, написа́ти.
Пистон—пісто́н, на; напе́рсток, стка. ка́псуля, лі; ка́псель, сля.
Писчебумажный—папе́ровий. **Писчебумажная фабрика**—папі́рня, ні. **Писчебумажная торговля**—папе́рова торгі́вля. **Писчебумажные принадлежности**—писе́мне прила́ддя, прила́ддя для письма́.
Письменность (грамотность)—письме́нність, ности; (литература)—письме́нство, ства. **Письменный**—листо́вний, писе́мний, письмо́вний, письме́нний. **Письменный договор**—писана умо́ва. **Письменно**—листо́вно, листо́м, письмо́вно, на письмі́. **Письменно отвечать**—відписувати, на письмі́ відповіда́ти.
Письмоводитель—письмово́д, да; діло́во́д, да; пи́сар, ря. **Письмоводительство**—письмово́дство, ства; діловодство, ства.
Питание—I) (процесс)—годува́ння, ння; харчува́ння, ння; жи́влення, ння; пожи́влі́ння, ння; II) (пища)—пожи́вок, вку; спожи́вок, вку; пожи́ток, тку, зажи́вок, вку, пожи́ва, ви. **Усиленное питание**—збі́льшене (підси́лене) харчува́ння. **Питание котлов**—нагні́чування казані́в. **Питательность**—пожи́вність, ности; три́вність, ности; си́тність, ности. **Питательный**—жи́вний, пожи́вний, спожи́вний, зажи́вний, тривни́й, наїдкуватий. **Питательный пункт**—харчови́й пу́нкт. **Питательная вода для котлов**—нагні́тна́ вода́ для казані́в.
Питать—живи́ти, пожи́вля́ти, годува́ти, харчува́ти. **Питать доверие**—ня́ти ві́ру кому́, дійма́ти кому́ ві́ри. **Питать дружбу**—почува́ти прия́знь. **Питать уважение к кому**—ма́ти пошáну до ко́го, ма́ти кого́ на пова́зі. **Питать надежду**—сподіва́тися, покла́да́ти надію.
Питейный—I) питни́й; II) трунково́й. **Питейный устав**—питни́й стату́т.
Питомник—шкі́лка, ки; садіо́ня, ні; розса́дник, ка.
Питье—I) (процесс)—питт́я, тт́я; II) (предмет)—напи́ток, тку; пи́ло, ла; питт́я, тт́я, питво́, ва́; напі́й, пою; тру́нок, нку. **Годный для питья**—питний. **Годная для питья вода**—го́жа вода́.
Пища—їжа, їжі; їда, їди́; хар́ч, чи́ й чу (ж. и м. р.); пожива, ви; по́корм, му; ко́рм, му; (варена я)—стра́ва, ви; потра́ва, ви; ва́рево, ва. **Годный в пищу**—їдни́й, їстовний, їдо́мий. **Духовная пища**—духови́й по́корм.
Пищеварение—травлі́ння, ння. **Органы пищеварения**—о́ргани травлі́ння. **Пищеварительный**—травни́й.
Пищевик—харчівни́к, ка́; харчови́к, ка́. **Пищевой**—харчови́й, стра́вний, потра́вний. **Пищевые продукты**—харчові́ проду́кти, харчовина, ни́.
Пиэтизм—пієти́зм, зму.
Плавание—пла́вання, ння; (только о судах)—плавба́, би. **Кругосветное плавание**—кругосві́тне пла́вання. **Плавательный**—пла́вальний, пла́вчий, пла́вний. **Плавательная перепонка**—пліва́, ки; полоте́нце, ця.
Плавать—пла́вати, пли́вати.
Плавильный—топи́льний. **Плавильный завод**—гама́рня, ні; топи́льня, ні; ру́дня, ні. **Плавильное искусство**—гама́рство, ства; топля́рство, ства. **Плавкий**—топки́й, розто́пистий. **Плавкость**—то́пкість, кости; розто́пистість, тости. **Плавление**—топлі́ння, ння; то́плення, ння; топлени́на, ни.
Плавность—пла́вкість, кости; пла́вність, ности. **Плавный**—плавки́й, повільний, пла́вний. **Плавно**—пла́вко, повільно, пла́вно.
Плавучий—пливки́й.
Плагиат—плагія́т, ту.
Плакат—плака́т, ту. **Плакатный**—плака́тний.
Плакать, плакивать—пла́кати, голоси́ти за ким, по ко́му; (грубо)—ро́мсати, ро́мати. **Плаксивый**—плакси́вий, плачли́вий, ро́мса.
Плакаться, плакиваться—пла́катися на ко́го, ре́мствувати, наріка́ти па ко́го, бі́лкатися, жалкува́тися, жа́ль ма́ти до ко́го, на ко́го.
Пламенеть—поломені́ти, полуми́ти, палені́ти, пала́ти, палахті́ти, палахкоті́ти. **Пламенеет**—бере́ться по́лум'ям. **Пламенистый**—поломени́стий, по-

лум'яни́стий. **Пламенно** — поломени́сто; (пылко)—па́лко.

Пламень—по́лум'я, м'я; по́лумінь, меня; пло́мінь, мени; по́луміння, ння; (горящих угольев)—же́врій, рія. **Обняться пламенем**—узя́тися по́лум'ям (вогне́м). **Пламенный**—I) полум'я́ний, поло́мінний, пломени́стий; II) (жгучий, горячий)—палки́й, запальни́й (Палка́ промо́ва).

План—пла́н, ну. **Начертить план**—зрисува́ти (накре́слити) пла́н. **Плановой**—плано́вий. **Планировать**—пла́нува́ти, склада́ти пла́ни. **Планирование**—планува́ння, ння; склада́ння пла́нів.

Планиметрия—планіме́трія, ії. **Планиметрический**—планиметри́чний.

Планировать (об аэроплане)—ширя́ти, спуска́тися пла́вом. **Планирование**—плав, ву; ширя́ння, ння. **Планирующий спуск** — ширя́ння, спуск пла́вом.

Плановость—плано́вість, вости. **Планомерный**—плано́вий. **Планомерность**—плано́вість, вости.

Пласт—шар, ру; верства́, ви́; ря́д, ду. **Пласт земли при пахании**—ски́ба, би

Пластичность—пласти́чність, ности. **Пластичный**—пласти́чний.

Пластование—пластува́ння, ння; наве́рствування, ння; шарува́ння, ння.

Пластовать,-ся,—наве́рстувати, ся; наверствува́ти, ся; пластува́ти, ся; напласто́вувати, ся; напластува́ти, ся.

Пластовой—пласто́вий, ски́бчастий, шарови́й, верстови́й.

Плата—пла́та, ти; запла́та, ти; платня́, ні. **Плата по времени**—платня́ від ча́су. **Поштучная плата**—платня́ від шту́ки. **Задельная, сдельная плата**—відря́дна платня́, платня́ від робо́ти. **Плата за право торговли**—пате́нт, ту.

Платеж—платі́ж, жу́; ви́плата, ти; (побор)—опла́ток, тку. **Срок платежа**—платі́жний те́рмін. **Платеж в рассрочку**—спла́т, ту. **Производить платеж**—спла́чувати, роби́ти ви́плату. **Наложенный платеж**—післяпла́та. **Платежеспособность**—платозда́тність, ности. **Платежеспособный** — платозда́тний, пла́тний. **Платежный** — платі́жний, опла́тний. **Плательщик**—платі́льник, ка; пла́тник, ка; випла́тник, ка; платі́жник, ка.

Платить, плачивать—плати́ти, спла́чувати, сплати́ти кому за що. **Пла́тить наличными**—плати́ти готі́вкою.

Платный — пла́тний. **Платно**—пла́тно, запла́тно.

Платформа—платфо́рма, ми (Політи́чна платфо́рма. Залізни́чна платфо́рма).

Платье — убра́ння, ння. **Платяной** — оде́жний. **Платяной шкаф**—оде́жна ша́фа.

Плацкарта—плацка́рта, ти; квито́к на мі́сце.

Плач—пла́ч, чу́; (хныканье)—рю́мсання, ння; рю́м, му; (громкий)—ле́мент, ту; (с причитаньями)—тужі́ння, ння; голосі́ння, ння; квилі́ння, ння; тужба́, би́. **В плач**—у пла́ч, у сльо́зи. **Плачевный**—плачли́вий, плачни́й, жалі́бний, жу́рний, смутни́й, тужли́вий (Смутні обстави́ни). **Плачевно**—плачи́вно, жалі́бно, сму́тно, тужли́во.

Плашмя—пла́зом, плазьма́, пли́ском, лежма́, лігма́.

Плебисцит—плебісци́т, ту.

Плева—пліва́, ви́; плі́вка, ки; боло́на, ни.

Плевальник, плевательница—плюва́льниця, ці; плюва́чка, чки. **Плевальный**—плюва́льний.

Плевра—пле́вра, ри; оле́гня, ні.

Плеврит—оле́гниця, ці; олеге́ниця, ці; плеври́т, ту.

Плевый—мізе́рний, нікче́мний, пльо́ваний.

Племенистый—поро́дистий.

Племенитый—плі́дний, плодю́чий, плодли́вий, сім'яни́стий.

Племенной—I) племінни́й, ра́совий; II) (скот)—заводськи́й, племінни́й, ра́совий.

Племя—I) пле́м'я, м'я; поро́да, ди; ра́са, си; II) (род, потомство)—рі́д, ро́ду; поколі́ння, ння; колі́но, на; плі́д, пло́ду; наща́док, дку; (соб.)—за́від, о́ду.

Племянник — племе́нник, ка; не́біж, божа. **Племянница** — племе́нниця, ці; небо́га, ги.

Плен—поло́н, ну; нево́ля, лі.

Пленительница—чарівни́ця, ці.

Пленительность—чарі́вність, ности; прина́дність, ности; знадли́вість, вости. **Пленительный**—чарівни́й, прина́дний, знадли́вий. **Пленительно** — чарі́вно, прина́дно, знадли́во.

Пленка—плі́нка, ки; плі́вка, ки; шку́рка, ки.

Пленник—поло́нник, ка; полоне́ник, ка; полоня́нин, на; бра́нець, нця; в'я́зень, зня; неві́льник, ка. **Пленный**—полоне́ний, поло́нний, бра́нець.

Пленум—пле́нум, му; по́вні, збо́ри. **Пленарный**—плена́рний, по́вний, зага́льний. **В пленарном заседании**—на по́вних збо́рах.

Пленять, пленить—I) (брать в плен)

—полони́ти, заполони́ти, в нево́лю (в поло́н) забира́ти, узя́ти кого́; II) (привлекать)—полони́ти, заполо́нювати, заполони́ти, на́дити, прина́дити, чарува́ти, зачарува́ти, причару́вати кого́. **Плененный**—полоне́ний, причаро́ваний.

Пленяться, плениться—полони́тися, заполони́тися, зваблятися, зва́битися, зчаро́вуватися, зчарува́тися.

Плескание—I) плю́скання, ння; хлю́пання, ння; II) плеска́ння, ння; ля́пання, ння; ляпоті́ння, ння; ля́потнява, ви.

Плесна—пле́сно, плю́сно, плісна́.

Плесна—плі́снявка, ки; плисні́вка, ки (На язиці́ в дити́ни плі́снявка).

Плесневелый—плі́снявий, поцві́лий, засня́ділий, бре́зклий.

Плесневеть—плі́снявіти, цвісти́, зацвіта́ти, сня́діти; (о жидк.)—бре́зкнути, забрезка́ти, цві́ллю, мохом бра́тися.

Плесо—пле́со, са; чистовина́, ни́.

Плести, плесть—I) плести́, заплі́та́ти, снува́ти що; II) (вздор)—плеска́ти, верзти́, базі́кати, торо́чити, тереве́нити (Плести́, заплі́та́ти ко́су. Плете́ш таке́, що все село́ бу́де смія́тися з те́бе).

Плетень—плі́т, пло́ту; оплі́т, ло́ту; заплі́т, ло́ту; тин, ну; за́города, ди; огоро́жа, жі; лі́са, си. **Род крыши на плетне**—остріг, гу; острі́шок, шка. **Ставить плетень**—тини́ти, ся.

Плеть—I) батіг, тога́; пу́га, ги; (из кожи)—канчу́к, ка́; малаха́йка, ки; карба́ч, ча́; бич, ча́; нага́йка, ки, гарапник, ка.

Плечистый—плеча́стий, плечи́стий.

Плечо—плече́, ча́; ра́м'я, м'я; ра́мено, на.

Пловец—плаве́ць, вця́; плава́ч, ча́; плаво́к, вка́; пливу́н, на́.

Пловучесть—плаву́чість, чости.

Пловучий — плаву́чий, наплавни́й (Наплавни́й мі́ст).

Плод—I) (результат, произведение, последствие)—плі́д, пло́ду; ви́плід, лоду; ви́твір, вору; II) плі́д, пло́ду; о́вощ, ща. **Садовые плоды**—садовина́, ни́. **Огородные плоды**—горо́дина, ни. **Осыпавшиеся плоды**—па́далиця, ці; па́далишні груші, я́блука, то-що.

Плодить—плоди́ти, випло́джувати, розво́дити кого́, що.

Плодиться—плоди́тися, випло́джуватися, води́тися, вести́ся.

Плодовитость—плі́дність, ности; плодю́чість, чости; родю́чість, чости. **Плодовитый**—плідни́й, плодю́чий, родю́чий, сімени́стий, рясни́й. **Плодовый**—плодови́й, овоче́вий, овощо́вий. **Плодовая оболочка**—плодова́ оболо́чка. **Плодовито**—плі́дно, плодю́че, плодли́во, родю́че.

Плодоносить—роди́ти, плоди́ти, овочува́ти.

Плодоносный—плідни́й, плодю́чий, плодови́тий, родю́щий (Зацвіте́ весна́ живо́ю красо́ю. Ця краї́на сла́вна споконві́ку родю́щою земле́ю).

Плодопеременный—плодозмі́нний.

Плодородие—плодю́чість, чости; родю́чість, чости; бу́йність, ности.

Плодотворный—плодотво́рчий.

Пломба—пло́мба, би.

Пломбир—пломбі́р, ру.

Пломбирование (зубов, вагонов)—пломбува́ння, ння.

Пломбировать,-ся—пломбува́ти, ся. **Пломбированный**—пломбо́ваний.

Пломбировщик—пломба́р, ря́; шпакля́р, ра́.

Плоский—I) пло́ский, пласки́й, плюскува́тий, плиско́ватий, уло́гий (У ньо́го пло́ске чоло́. Плеска́тий як ко́рж); II) паску́дний, безсоро́мний. **Плоско**—I) пло́ско, пла́ско, плискува́то, плиско́вато, уло́го, рі́вно; II) паску́дно, безсоро́мно.

Плосковатость—плискува́тість, тости.

Плоскогорье—узгі́р'я, р'я; височина́, ни́; високорі́вня, ні. **Плоскогорный**—плоскозгі́рний, високорі́вневий.

Плоскогубцы—пласкогу́бці, ців; обце́ньки, ньок.

Плоскость—I) пло́скість, кости; пла́скість, кости; II) пло́ща, щі; площина́, ни́; площови́на ни. **Наклонная плоскость**—похи́лість, лости; косогі́р, го́ру. **Боковая плоскость в многограннике**—гра́нь, ни; гра́нка, ки.

Плотина—гре́бля, лі; га́ть, ти; зага́та, ти. **Плотинный**—гре́бельний, гребляни́й.

Плотник—те́сля, лі; тесля́р, ра́; тесля́к, ка́. **Плотничать**—теслюва́ти, теслярува́ти, майструва́ти. **Плотнический**—тесе́льський, тесля́рський, ма́йстерський. **Плотничество**—тесля́рство, ства; те́слерство, ства.

Плотный—I) (сжатый)—щі́льний, сти́слий, густи́й, напру́гий, дебе́лий (Ті́сно зби́та ку́па люде́й); II) сплошной, без промежутков)—щі́льний, густи́й; III) (о человеке и животных)—дебе́лий, гладки́й, груби́й, тіли́стий, огрядни́й. **Плотно**—I) (сжато)—щі́льно, сти́сло, зби́то, дебе́ло, тве́рло; II) (сплошь, без промежутков) — щі́льно, щи́тно, ті́сно, при́кро, на́топтом.

Плоть—пло́ть, ти; ті́ло, ла (Бий по-

кло́ни і пло́ть старе́чу усмиря́й).

Плохо—пога́но, зле́, ке́псько, недо́бре, нега́рно, негара́зд; (отвратительно)—ги́дко, паску́дно. **Делать что-либо плохо**—робити́ щось аби́як, негара́зд, не до ла́ду, не до ді́ла, не до путті́я.

Плоховатый — погане́нький, потанкува́тий, ке́пськенький, аби́який.

Плохой (дурной)—пога́ний, лихи́й, леда́чий, леда́щий, недо́брий; (скверный)—ке́пський, зли́й; (худой, ветхий)—благи́й, плохи́й, невірний, мізе́рний, нужде́нний; (хилый)—хи́рний. хире́нний; (мерзкий, дрянной)—мерзе́нний, паску́дний, парши́вий; (никудышный)—нікче́мний, недола́дний, негоди́ящий. **Плохой работник**—пога́ний, леда́чий, негоди́ящий робітни́к. **Плохая вода**—него́жа (недо́бра) вода́. **Плохое здоровье**—лихе́, плохе́ здоро́в'я. **Плохие вести**—недо́брі (пога́ні, лихі, ке́пські) ві́сті. **Плохое исполнение**—недола́дне (невда́ле) викона́ння. **Самый плохой**—послідню́щий, найгі́рший, найпога́ніший.

Площадка—I) майда́нчик, ка; пла́ц ик, ка; площа́дка, ки; поміст, мо́сту; (торговая)—торжо́к, жка́; II) (лестницы)—площа́дка, ки; га́нок до вагону, прі́сінок; III) (для перевозки)—площа́дка, бинду́т, га.

Площадной—I) майда́нний, плацови́й; II) (непристойный) — база́рний, ву́личній. **Площадная брань**—база́рна, ву́личня ла́йка.

Площадь—I) майда́н, ну; пла́ц, цу; II) (плоскость)—пло́ща, щі; площина́, ни́; III) (геом.)—пло́ща, щі (Пло́ща трику́тника).

Плут—I) шахра́й, а́я; шахру́н, на́; крути́й, тія́.

Плутня (чаще мн.—**плутни**) — крутня́, ні; ви́крутні, нів; (мошенничество)—шахра́йство, ства; плутня́, ні.

Плутовать, сплутовать—шахрува́ти, зшахрува́ти, шахрува́ти, зшахрува́ти. махо́рити, змахо́рити, хитрува́ти, схитрува́ти.

Плутовский—по-шахра́йському, по-крутійському, по-махля́рському; шахра́йським, крутійським, махля́рським, ошука́нським ро́бом. **Плутовской**—шахра́йський, крутійський. махля́рський, ошука́нський. **Плутоватый**—крутюва́тий, шахрува́тий, хитрува́тий.

Плутовство—шахра́йство, ства; крутійство, ства; ошука́нство, ства.

Плывучесть—пли́вкість, кости; теку́чість, чости.

Плывучий—пливки́й, теку́чий.

Плюгавство, плюгавость—I) плюга́вство, ства; плюга́вість, вости; пога́нство, ства; II) (невзрачность)—ми́ршавість, вости.

Пляж—пля́ж, жу; коса́, си́.

Пляска—та́нець, нця; та́нок, нка. **Плясовой**—тане́чний, танко́вий, танцюри́стий.

Пневматика—пневма́тика, ки. **Пневматический**—пневмати́чний.

По—по ко́му, по чо́му (По світлонці хо́дить. По горі вівча́р ві́вці ганя́є. Хви́ля йде по воді́. По доро́зі—жук. Не по во́лі на́шій чи́ниш. Обу́хом потолові). **Пойти по миру**—піти́ з торба́ми, попідві́конню. **По всему свету**—на ввесь світ, по всьо́му сві́ту. **Итти по улице**—йти́ ву́лицею. **Ехать по железной дороге**—їхати заліни́цею. **Переслать по почте, по телеграфу**—переслáти по́штою, телегра́фом. **По приказанию, по декрету**—з нака́зу, за нака́зом, за декре́том. **По поручению**—з доручення, за дорученням. **По ошибке**—по́милкою, через по́милку. **По этому случаю**—з цієї нагоди. **По случаю**—ви́падком. **По требованию**—на вимо́гу. **По принуждению**—з приму́су, з приму́ки. **По своей воле**—з своєї во́лі, своє́ю во́лею. **По болезни**—че́рез хоро́бу, за хоро́бою. **Получить по счету, по ордеру**—оде́ржати на раху́нок, на о́рдер. **По общему согласию**—за спільною зго́дою. **По течению**—за водо́ю, уплинь за водо́ю. **По моим наблюдениям**—за моїм спостере́женням. **По моей теории**—на мою́ тео́рію. **По теории**—за тео́рією. **По моему мнению**—на мою́ ду́мку. **По вкусу**—до смаку́. **По отношению к кому, к чему**—що-до ко́го, що-до чо́го. **Плакать по ком**—пла́кати за ким. **По истечении срока**—по скінченні те́ріну.

Побагроветь—побагряні́ти, почервоні́ти, побагряні́шати, почервоні́шати.

Побаиваться—боя́тися, тро́хи побо́юватися, опа́суватися кого́, чого́.

Побаливать—побо́лювати, боліти́ тро́хи, ча́сом (Побо́лює голова́ його́).

Побалтывать—I) бо́втати, колоти́ти, збо́ктувати, сколо́чувати що; II) (погоаривать)—поле́йкувати; III) бала́кати, белькота́ти, белькоті́ти (Дитина починає белькоті́ти).

Побарахтаться—побо́рсатися, поповту́зитися, попручáтися, поборюкáтися.

Побаять—побала́кати, погомоні́ти.

Побег—I) (бегство)—уте́ча, чі: уті́чка, чки; утіка́нка, ки; утік, уте́ку; уте́ка, ки; (действ.)—тіка́ння; II) (отро-

сток)—па́гін, гону; па́гонець, гінця; па́гінок, нка; па́ріст, росту; па́рость, ти; па́ростак, тка; живе́ць, вця. **Пускать побеги**—па́ростити́ся, пуска́ти (вига́нити) па́гони, па́рости.

Побегушки—побіге́ньки, ньок; побіга́шки, нок. **Мальчик на побегушках**—побігу́н, на́; побіга́ч, ча́; попиха́ч, ча.

Победа—перемо́га, ги; поду́га, ги; звита́га, ги; звита́жство, ства.

Победитель,-ница—перемо́жець, жця; перемо́жниця, ці; перебо́рець, рця; перебо́рниця, ці.

Победнеть—побі́дні́шати.

Победный — перемо́жний, звита́жний, звита́зький.

Победный (горемычный)—побіде́нний.

Побеждать, победить—перемага́ти, перемогти́, змага́ти, змогти́, ду́жати, боро́ти, побороти́, бра́ти, взя́ти го́ру над ким, над чим (Перемо́га на економі́чному фро́нті). **Победить страх**—перемогти́, поду́жати, подола́ти страх.

Побездельничать—побайдикува́ти, поледа́рюва́ти.

Побелка—побі́л, лу; побі́лення, ння; бі́лува́ння, ння; побі́лува́ння, ння; (известью)—вапнува́ння, ння.

Побережье—побере́жжя, жжя; надбережжя, жжя; узбере́жжя, жжя; (поречье)—порі́ччя, ччя; узрі́ччя, ччя; (морское)—узмо́р'я, р'я; примо́р'я, р'я; надмо́р'я р'я.

Поберечь—I) поберегти́, приберегти́; (пожалеть)—пожа́лувати, пошанува́ти що, чо́го; II) поберегти́, постерегти́, доглянути, попильнува́ти ко́го, що.

Поберечься—поберегти́ся, постерегти́ся, попильнува́тися, поглядіти́ся.

Побеседовать—порозмовля́ти, погомоні́ти, поговори́ти, побала́кати з ким, про що.

Побесить—подрату́ва́ти, посе́рдити ко́го чим.

Побеспокоить—потурбува́ти, поклопота́ти, потруди́ти ко́го. **Позвольте вас побеспокоить**—дозво́льте вас потурбува́ти.

Побеспокоиться (потревожиться)—потурбува́тися (тро́хи). **Побеспокоиться о ком, о чем** (позаботиться)—потурбува́тися, поклопота́тися ким, чим, про ко́го, про що (Поклопочешся своє́ю бідо́ю, і ле́гче ста́не).

Побиваться, побиться—I) побива́тися, бу́ти поби́тим, ви́битим; II) (разбиться)—поби́тися, потовкти́ся, потрощи́тися; III) (с кем) — поби́тися. **Побиться об заклад**—заста́витися, заложи́тися, закла́стися з ким на що.

Побираться — старцюва́ти, же́брати, попідві́конню ходи́ти.

Поблагодарить, поблагодарствовать (кого за что)—поди́кувати, поспаси́біти кому́ за що і на чо́му (Поди́кувати кому́ за хліб, за сіль).

Поблажать—потура́ти, попуска́ти кому́ (Жі́нці не потура́й, бо ли́хо бу́де).

Поблажка—1) по́тур, ру; потура́ння, ння, по́пуск, ску; по́пуст, сту.

Поблажливый—попу́скливий.

Побледнеть—збліднути, поблі́днути, збі́лі́ти, побі́лі́ти.

Побледнелый—I) збліда́лий, поблі́да́лий, збі́лі́лий, побі́лі́лий; II) (техн.)—збля́клий.

Поблекнуть—побля́кнути, збля́кнути, полиня́ти, пополові́ти, сполові́ти, ви́цвісти (Чо́рні бро́ви полиця́ли); (увянуть)—зів'я́нути, змарні́ти, помарні́ти (Помарні́в зо́всім чолові́к).

Поблескивание—побли́скування, ння, по́лиск, ску; вили́скування, ння; миготі́ння, ння.

Поблизости—поблизу́, побли́зько, бли́зько.

Побогатеть—побага́тшати, побага́тіпати.

Пободриться—побадьо́ритися.

Пободрствовать—попильнува́ти, не поспа́ти.

Побоище (битва)—бойови́ще, ща; бій, бо́ю; побій, бо́ю.

Поболеть—послабува́ти, похорува́ти, похворі́ти, поле́жати, прилежати тро́хи.

Поболтать—I) (жидкость)—побо́вта́ти, поколоти́ти; II) (ногами)—похилита́ти, помота́ти, помотля́ти, потеліпа́ти; III) (с кем)—побала́кати, побазі́кати, потеревени́ти, поля́пати язика́ми (з ким).

Побормотать — помимрити, побубоні́ти, пожебоні́ти, похарама́ркати, побурмота́ти.

Побочный—I) (боковой) — узбі́чний, побі́чний, бічни́й, боковий; II) (сторонний, не идущий к делу)—сторо́нній, побі́чний, забі́чний. **Побочное обстоятельство**—сторо́ння рі́ч, сторо́нні обста́вини. **Побочно**—стороно́ю, побі́чно.

Побранить—пола́яти, пала́яти, посвари́ти, покарта́ти, пошпе́тити ко́го, погри́мати на ко́го.

Побраниться с кем—пола́ятися, перела́ятися, посвари́тися, погри́катися з ким.

Побранка—ла́йка, ки; сва́рка, ки.

По-братски — по-брате́рському, по-брате́цькому, брате́рськи, брате́цьки.

Побрить,-ся—ви́голити, ся; підголи́ти, ся; ви́брити, ся.
Побрюзжать — побурча́ти, побуркоті́ти, поворкоті́ти.
Побудительный—спонука́льний, спону́кливий, підгі́нний.
Побуждать, побудить кого к чему—спону́кувати, спонука́ти, спону́кати, підго́нити, підіга́ти, підбу́джувати, підбу́дити, приму́шувати, приму́сити, зму́шувати, зму́сити кого́ до чо́го й на що; (воспламенять)—запа́лювати, запали́ти кого́ до чо́го й на що. **Побуждаемый**—спону́куваний, підго́нений, підохо́чуваний.
Побуждение—I) (действие)—спону́кування, ння; підго́ніння, ння; підохо́чування, ння; II) (побуждающая причина)—спону́ка, ки; (поощрение)—підгін, го́ну; при́звід, воду; підохо́та, ти. **Из каких побуждений**—з яки́х моти́вів.
Побывать где, у кого—побува́ти де, у ко́го; (навестить)—навіда́тися куди́, до ко́го, відві́дати ко́го.
Побывка—побува́ння, ння.
Повадка—I) уна́да, ди; зви́чка, чки; II) (манера)—у́даль, ли. **Повадкий, повадливый**—уна́дний, уна́дливий. **Повадный**—I) ла́сий (Ла́сий шмато́к); II) підле́сливий, уле́сливий. **Повадно**—уна́дно, уна́дливо.
Поваживаться, повадиться—I) уна́джуватися, уна́дитися, пона́джуватися, пона́дитися, зана́дитися, прина́джуватися, прина́дитися до ко́го, до чо́го, в що.
Поважничать—попиша́тися, попишни́тися, повелича́тися, почва́нитися, побри́шкати; (хорохорясь) — погороїжитися.
Повалить—I) (повергнуть)—повали́ти, звали́ти, завали́ти; II) (пойти массой)—повали́ти, вальну́ти, су́нути, посу́нути.
Повально—усі́ до о́дного, (геть) чи́сто всі́; (гал.)—грома́дно.
Повальный—I) (о болезни)—по́шесний. **Повальная болезнь**—по́шесна хоро́ба; по́шесть, сти; помо́рок, рку; повітря, тря (Між робітника́ми пішо́в вели́кий помо́рок).
Поваляться—покача́тися, повали́тися, ви́качатися, ви́валятися.
Повар—ку́хар, ря; куховар, ра. **Поваренный**—кухе́нний, куховарський. **Кухонное искусство**—куховарство, ства; ку́харство, ства. **Поварня**—куховарня, ні; ку́хня, ні; пека́рня, ні. **Поварской**—ку́харський, куховарський. **Поварство**—ку́харство, ства; куховарство, ства. **Поварничать**—кухарюва́ти, куховарити, кухарити.
Поведение—пово́діння, ння; поведі́нка, ки; пово́дження, ння. **Он хорошего поведения**—він до́бре пово́диться, він шанується. **Дурное поведение**—пога́не, нестате́чне пово́дження, пога́на поведі́нка.
Повек—повік, до віку, по́ки віку, до су́ду-віку, до світ-со́нця, навіки, на бе́звік.
Повелевать, повелеть—I) (кому что)—вели́ти, звели́ти, повеліва́ти, повели́ти, зага́дувати, зага́дати, нака́зувати, наказа́ти кому́ що; II) (кем)—панува́ти над ким, обладува́ти ким.
Повеление—повеління, ння; веління, ння; нака́з, зу; ро́зказ, зу; за́гад, ду. **Повелительный** — вла́дний, приказо́вий, наказни́й. **Повелительное наклонение** (грам.)—приказо́вий (вольови́й) спо́сіб, собу. **Повелительно**—вла́дно.
Поверенный—ві́рник, ка; пові́рник, ка; (юрид.)—пові́рений. **Поверенный в делах**—пові́рений на спра́ви.
Поверка—звіря́ння, ння; перевіря́ння, ння, перевірка, ки (Перевіря́ння раху́нків). **Переверка часов** — звіря́ння годи́нника. **Поверочный**—пере́вірчий, ревізійний, контро́льний. **Поверочное уведомление**—пере́вірче повідомлення.
Поверстный—відверсто́вий, від верстви́. **Поверстная плата**—пла́та від верстви́, відверсто́ва пла́та. **Поверстно**—від верстви́, на ве́рстви.
Повертеться—поверті́тися, покрути́тися.
Повертывать, повернуть—поверті́ти, поверну́ти, оберта́ти, оберну́ти, крутну́ти що. **Повернутый**—пове́рнений, пове́рнутий, обе́рнений, обе́рнутий.
Поверх чего—зверх, пове́рх, напове́рх, верх чо́го, по-над чи́м.
Поверхностность — поверхо́вість, вости; позверхо́вість, вости. **Поверхностный** (неглубокий)—поверхо́вий, позверхо́вий; (беглый)—побі́жний; (внешний) — зовні́шній, зве́рхній. **Поверхностный взгляд**—позверхо́вий, наглибо́кий погляд. **Разрез поверхностный**—неглибо́кий розріз. **Поверхностно** — поверхо́во, позверхо́вно, звершечку, поверхах; (беглo)—побі́жно.
Поверхность—по́верх, ху; пове́рхня, ні (Озирав пове́рхню ца́рства).
Поверять, поверить—I) (проверять что)—перевіря́ти, пере́вірити, звіря́ти, зві́рити що (Стали на тому́, щоб пере́вірити гро́ші); (кого)—перевіря́ти, ревізувати кого (Ревізува́ти ка́су, діла́); II) (кому

что)—звіря́ти, звірити кому́ що, звіря́тися, звіритися пе́ред ким, кому́ з чим (Все на не́ї звіря́в); III) (кому в чем)—пові́рити, пійня́ти ві́ри, ві́ри дати кому́ в чім (Останній раз повірив у борг).

Повеса—гульві́са, си; гульта́й, я́я; джигу́н, на́.

Повеселеть — повесели́ти, повеселі́шати, звесели́ти, звесели́тися (У нас тро́хи повеселі́шало тепе́р).

Повеселиться—повесели́тися, поба́витися, погуля́ти, звесели́тися.

Повествование (рассказ)—опові́дання, ння; ро́зповідь, ди; о́повідь, ди; по́вість, сти. **Повествователь,-ница**—опові́дач, ча́; опові́дачка, чки. **Повествовательный** — опові́дальний, розпові́дний, повісте́вий.

Повестка—пові́стка, ки; опові́стка, ки; об'я́ва, ви.

Повечереть (безл.)—повечорі́ти, звечорі́ти, завечорі́ти, обвечорі́ти, на ве́чір поверну́ти (Звечорі́ло, ніч захо́дить, мі́сяць з хма́ри не вихо́дить).

Повздорить—посвари́тися, посе́рдитися; (вульгар.)—попи́ркатися з ким (Такі́ прия́телі—тай посе́рдилися).

Повздыхать—позітха́ти за ким, за чим.

Повивалка—повиту́ха, хи; сповиту́ха, хи.

Повивальник—повива́ч, ча; сповива́ч, ча.

Повивать, повить—I) (пеленать)—сповива́ти, спови́ти кого́ в що й чим; II) (бабить)—бабува́ти, ба́бити в ко́го.

Повидаться—поба́читися, зоба́читися.

Повидимому—як ви́дно, ви́дко, як ба́читься, як зда́ється, зда́ється, ви́дно, види́мо, де́сь, либо́нь.

Повиливать (уклоняться от работы)—відни́кувати, відми́куватись (від робо́ти), виля́ти, відвилювати.

Повинить (мног.)—обвинува́тити, повинува́тити, повини́ти, пообвинува́чувати кого́, в чо́му, за що.

Повиниться—призна́тися (до вини́), повини́тися кому́ в чо́му.

Повинная—визна́ння по́милки, призна́ння до вини́. **Принести повинную**—повини́тися, призна́тися до вини́, пока́ятися.

Повинность—I) (натуральная)—відбу́ток, тку; відбу́ча, чі; (денежная)—повинність ности; пода́ток, тку; (мн.)—пода́тки, ів; опла́тки, ів. **Воинская повинность**—військова́ повинність, вое́нний відбу́ток.

Повинный—I) (виноватый)—винува́тий, ви́нний у чо́му й чому́; II) підле́глий, поки́рний, поки́рливий, слухня́ний.

Повиноваться кому—корити́ся, скоря́тися, підкоря́тися кому́, чому́, слу́хатися кого́, послу́хати кого́, підляга́ти кому́. **Быть подчиненным кому**—підляга́ти, бу́ти підле́глим кому́.

Повиновение—по́слух, ху пе́ред ким, пе́ред чим; слухня́ність, ности до ко́го, до чо́го, пе́ред ким, чим; слу́хання кого́, чого́; поко́ра, ри кому́, чому́.

Повладеть—поволоді́ти ким, чим.

Повладычествовать—попану́вати, поволодарюва́ти.

Повластвовать—повладува́ти, попану́вати, поволодарюва́ти.

Повлачить—поволочи́ти, поволокти́, потягти́ що. **Повлачить жалкое существование**—поживоті́ти, поні́діти; (долго)—попоні́діти.

Повлечь—I) (силой)—потягти́, поволокти́. **Повлечь за собой последствие** — спричини́тися до чо́го. **Повлечь к чему**—пова́бити, потягти́, до чо́го, закорті́ти кого́ й кому́ до чо́го (Закорті́ло його́ до цьо́го ді́ла. Закорті́ло йому́ загля́нути в ха́ту).

Повлиять—вплива́ти, поді́яти на ко́го, на що́ (Вплива́ти на поді́ї).

Повод—I) (у лошади)—по́від, вода; (мн.)—поводи́, і́в; повідця, дця; II) при́від, воду; при́звід, воду; причи́на, ни; прикли́чка, ки; за́чіпки, ки. **По какому поводу**—з яко́го при́воду, з яко́ї причи́ни. **По этому поводу**—з цьо́го при́воду. **По поводу чего**—з при́воду чо́го. **Без всякого повода**—без жа́дного (ні́якого) при́воду, без жа́дної причи́ни. **Повод к чему**—при́від до чо́го (дава́ти, да́ти).

Поводарь, поводатарь—поводи́р, ря́; поводата́р, ря; провожа́тий, ого (Торбинка́ми обві́шаний його́ провожа́тий).

Поводить, повести, повесть—I) (кого, куда)—поводи́ти, повести́ кого́ куди́; (силой)—прова́дити, попрова́дити, потягти́ кого́, куди́; (чем)—пово́дити, повести́, ру́шати, ру́шити (чим) (Повіво́чима). **Повести (повесть) дело**—повести́ спра́ву. **Повести борьбу**—почати́ бо́ротьбу з ким, з чим. **Повести себя**—повести́ся, повести́ себе́; (хорошо)—пошанува́тися. **Повести к чему** (привести)—привести́, произвести́ до чо́го. **Это ни к чему не поведет**—це ні до чо́го не призведе́.

Повóдок—по́від, поводи; по́вінь, ни.

Поводырничать—поводирюва́ти, ходи́ти (бу́ти) за поводиря́.

Повозиться с кем, чем—попо́ратися ко́ло

ко́го, чо́го, поморо́читися з ким, з чим і ко́ло ко́го, чо́го (Поморо́чився з тією справою).

Повозка—віз, во́за; візо́к, зка́; (крытая)—бу́да, ди; бу́дка, ки; балагу́ла, ли; (для возки земли, песку)—граба́рка, ки; каламажка, ки. **Рессорная повозка**—ресо́рка, ки. **Двухколесная**—бідá, ди́.

Поволноваться (побушевать)—похвилюва́ти; (побеспокоиться)—похвилюва́тися.

Поволочиться—I) потяга́тися, поволочи́тися; II) (за кем)—полиця́тися до ко́го, пожениха́тися з ким.

Поворачивать, поворотить—I) поверта́ти, верну́ти, поверну́ти; (в сторону, назад)—заверта́ти, заверну́ти, звер-та́ти, зверну́ти. **На весну поворачивает**—на ве́сну кладе́ться, ве́рне. **Поворачивать в свою пользу**—на свою́ руч навертá ти. **Поворачивать по своему**—навертá ти, наворочá ти на своє́, на свій ро́зум; II) (что куда, вокруг чего)—верну́ти, оберта́ти, оберну́ти що куди́, навко́ло чо́го, круг чо́го.

Поворачиваться, поворотиться—поверта́тися, повернýтися, оберта́тися, оберну́тися, завертáтися, завернýтися. **Поворотиться к кому спиной**—повернýтися (завернýтися) до ко́го плечи́ма.

По-воровски—по-злодíйському, як злодíй.

Поворотливый—I) метки́й, поворотки́й; II) мото́рний, поворотни́й, поворо́тниця (общ. рода) (І меткий, поворотки́й ціп підска́кує, лю́тує, сні́п розки́даний кату́є).

Поворот—I) поворо́т, ту; зворо́т, ту; поворо́тка, ки; II) вороття́, тт́я (Є кая-ття́, та нема́ вороття́).

Поворчать—побурча́ти, помурча́ти.

Повреждать, повредить,-ся — шко́дити, пошко́дити, ушко́дити, зашко́дити, псува́ти, ся; попсува́ти, ся; (о здоровье)—зашко́дити, зава́дити (здоров'ю (Підня́в важке́ та й зашко́див сам собí).

Повреждение—шко́да, ушко́дження, ння.

Повременный—часо́вий, ча́сом. **Повременное издание**—періоди́чне вида́ння, часо́пис.

Повседневный — щоде́нний, повсякде́нний. **Повседневно**—щоде́нно, що-дня́, по всяк день (Для щоде́нного вжи́тку).

Повсеместный — повсю́дний, усю́дний. **Повсеместно**—повсю́ди, всю́ди, скрізь, по всіх усю́дах.

Повстречаться—зустрíтися, зди́ба́тися.

Повторение—повто́рення, ння. **Повторительный**—пово́вний, повто́рний. **Повторительно**—пово́вно, повто́рно.

Повторять, повторить,-ся — повторя́ти, повтори́ти, ся; поновля́ти, поновúти, у дру́ге каза́ти, робúти що; (приговаривать) — прика́зувати, примовля́ти; (за кем)—прика́зувати, прика-за́ти.

Повыжать—ви́давити, ви́крутити, повикру́чувати.

Повыкармливать—повигодо́вувати.

Повырубить—ви́рубати, повирубá ти, повирубувати (Бага́то лíсу було́, та повиру́бували. Ви́рубали геть чи́сто все).

Повышать, повысить,-ся—підійма́ти, підня́ти, підно́сити, підне́сти. **Повышаться в цене**—підня́тися, підне́стися в ціні, ціно́ю. **Повышать голос**—підійма́ти го́лос.

Повязка—I) пов'я́зка, ки; II) (головной убор)—по́в'язка, ки.

Повязывать—зав'я́зувати, пов'я́зувати, ви́в'язати що (Як ви́в'яже голову новóю хýсткою, то на все сéло).

Повялить—пов'яли́ти.

Повялый—пов'я́лий, зів'я́лий (Сéрце зів'я́ле).

Поганец—пога́нець, нця; паску́да, ди.

Поганить—пога́нити, паску́дити, ги́дити.

Поганый—пога́ний, паску́дний, мерзéнний, плога́вий.

Погань—по́гань, ни; паску́дство, ства, не́чисть, сти; мерзо́та, ти (Різна по́гань завела́сь у ха́ті).

Погашать, погасить—I) гаси́ти, погаси́ти, загаси́ти; II) вгамо́вувати, вгамува́ти, утихоми́рювати, утихоми́рити. **Погасить вексель**—ви́платити, оплати́ти ве́ксель.

Погибать, погибнуть—пи́нути, погиба́ти, загиба́ти, заги́нути, поги́нути, пропа́сти, зги́нути, занапасти́тись, запропасти́тись.

Погибель—погúбіль, бели; заги́біль, бели; заги́н, ну; стра́та, ти; зги́ба, би. **Погибельный**—згу́бний, загу́бний. **Погибший**—пропа́щий.

Поглазеть—поглядíти, подиви́тися, га́ви ви́трішки половúти.

Поглощать, поглотить—I) глита́ти, погли́нути, ковта́ти, ковтну́ти, проковтну́ти. **Поглощать пищу**—глита́ти стра́ву, харч; II) втя́гувати, вбира́ти (Вбира́ти во́ду). **Поглощать теплоту**—вбира́ти теплоту́.

Поглощение—I) глита́ння, ння; ковта́ння, ння; II) втя́гування, ння; вбира́ння, ння.

Поглумиться—поглуми́тися, поглузува́ти, покепкува́ти, насмія́тися з ко́го, над ким ((Зна́ю ва́шу сла́ву—

поглузу́ють, покепку́ють тай ки́нуть під ла́ву).

Поглядывать—I) погляда́ти, позира́ти на ко́го, що (На со́нечко погляда́є); II) догляда́ти, нагляда́ти, назира́ти за ким, чим (Догляда́й і за моїми ді́тьми. Назира́й за моїм садко́м).

Погноить,-ся,—погноїти, згноїти, ся.

Погной—погні́й, о́ю.

Погнушаться — погре́бати, ногидува́ти. поги́дитись, побри́дитись, погордува́ти ким, чим (Погре́бали моїм хлі́бом-сі́ллю. Погордува́ла козако́м молоди́м).

Поговаривать—гомоні́ти, бала́кати, погово́рювати, поде́йкувати (І так лю́ди вже гомоня́ть про нас).

Поговорить—поговори́ти, побала́кати, порозмовля́ти, погомоні́ти. **Поговори мне!**—ти добала́каєшся!

Поговорка—I) розмо́ва, ви; бала́чка, чки; II) при́казка, ки; прислі́в'я, в'я; при́мовка, ки; III) чу́тка, ки; поголо́ска, ски; помо́вка, ки (Про во́вка помо́вка, а вовк у ха́ту).

Погода—пого́да, ди; годи́на, ни. **Хорошая, приятная погода**—годи́на; та́рна, до́бра, хоро́ша годи́на. **Дурная, ненастная погода**—него́да, ди. **Снежная погода**—снігови́ця, ці. **Сухая, ветряная погода**—суховітриця, ці. **Настала хорошая погода**—на годи́ні ста́ло.

Погодливый—него́дяний, непого́жий.

Погодно—на рік, рі́чно, щорі́чно.

Погодный—рокови́й, годови́й, рі́чний.

Погожий (только о погоде)—пого́жий, ясни́й, со́нячний, годи́няний.

Погонный—повздо́вжний.

Погоня—пого́ня, ні; го́ни, ів; здогі́н, го́ну; гони́тва, ви. **В погоню**—на здогі́н, в догі́н, в пого́ню.

По-городски — по-городя́нському, по-міща́нському.

Погосподствовать—попанува́ти, пропанува́ти.

Пограбить—пограбува́ти, пога́рбати, зага́рбати, поша́рпати кого́, що.

Пограничие—узграни́ччя, ччя; прикордо́ння, ння. **Пограничная полоса**—прикордо́нна (узграни́чна) сму́га.

Пограничный—узграни́чний, прикордо́нний, поме́жний, обмі́жний. **Пограничный знак**—копе́ць, пця́.

Погребать, погребсти, погрести—хова́ти, похова́ти, хорони́ти, похорони́ти.

Погребение—по́хорон, ну; хова́ння, ння; по́греб, бу.

Погребной—погрібни́й, льохови́й, склепови́й.

Погрезить,-ся—пома́рити, ся; приверзти́ся; помрі́яти.

Погрешение—погрі́шення, ння; по́милка, ки; хи́ба, би.

Погрешительность—поми́льність, ности; помилко́вість, вости.

Погрешность—о́гріх, ху; по́милка, ки; оми́лка, ки; хи́ба, би.

Погреметь—погримі́ти, млю́, ми́ш; погримоті́ти, чу́, ти́ш, ти́ть; погу́ркати, погрю́кати, погрюкоті́ти, чу́, ти́ш, ти́ть.

Погромлять, погромить—розбива́ти, розби́ти, порозбива́ти, руйнува́ти, поруйнува́ти, плюндрува́ти, сплюндрува́ти, спустоша́ти, спусто́шити.

Погром—руйнува́ння, ння; руї́на, ни; сплюндрува́ння, ння; спусто́шення, ння; погро́м, му.

Погружать, погрузить,-ся—I) зану́рювати, зануря́ти, зану́рити, ся (Гли́боко зану́рюється мій плуг у зе́млю); (в воду)—опуска́ти, ся; порина́ти, пори́нути, впірна́ти, впірну́ти, затопи́ти, ся; потопи́тися; II) нава́жувати, ся; накла́сти ху́ру, понаклада́ти, наванта́жити, наладо́вувати.

Погружение—зану́рювання, ння; зану́рення, ння; опуска́ння, ння; потопа́ння, ння.

Погрузлый—загру́злий, зато́плений.

Погрузка—наванта́ження, ння; наванта́жування, ння; наладува́ння, ння; наладо́вування, ння. **Погрузочно-нагрузочный пункт**—ванта́жня, ні.

Погрустить—пожури́тися, посумува́ти, потужи́ти.

Погрязать, погрязнуть—I) гру́знути, погру́знути, загру́знути; II) тону́ти, затону́ти, затопи́тися.

Погрязлый—загру́злий, застря́глий.

Погрязнеть — покаля́тися, побрудні́ти, забрудни́тися.

Погублять, погубить—губи́ти, погуби́ти, загуби́ти, згуби́ти, збавля́ти, занапаща́ти, запропаща́ти, занапасти́ти, з сві́та звести́, сме́рть заподі́яти.

Подаватель—подава́льник, ка; подава́ч, ча́; подаве́ць, вця́. **Подавательская книга**—кни́га подавці́в.

Подавлять, подавить,-ся—I) поду́шувати, подуши́ти, души́ти, ча́вити, задуши́ти, мізчи́ти, помізчи́ти; II) пригні́чувати, пригніта́ти, утиска́ти, приголо́мшувати; III) подави́тися, удави́тися, дави́тися.

Подавно—поготі́в, тим бі́льш, пото́му (Ти не зна́єш, а я й пото́му).

Подарок—дару́нок, нка; подару́нок, нка; гости́нець, нця; дарови́зна, ни; пода́рок, рка; (при сделках)—порукави́шне; (на память)—па́м'ятка, ки.

Подарочный—подару́нковий, гости́нцевий, подарко́вий.

Податель, подательница—подава́льник, ка; подава́льниця, ці; подава́ч, ча́; подавець, вця́.

Податливость—згі́дливість, вости; схи́льчивість, вости. **Податливый**—схи́льчивий, слухня́ний, згі́дливий, неспере́чливий.

Податной—податни́й, податко́вий. **Податной инспектор**—податни́й інспе́ктор.

Подать—по́дать, ти; пода́ток, тку; дани́на, ни; опла́тка, ки; (с д у ш и)—поду́шне; (с д ы м а)—поди́мне; (с к р ы ш и)—верхове́; (с т р у б ы)—коми́не; (п ч е л и н а я)—очкове́, воскове́, повоскове́; (з а з е́ м л ю)—ланове́; (н а е м)—чи́нш.

Подаяние—пода́ння, ння; ми́лостиня, ні.

Подбивать, подбить,-ся—I) підбива́ти, підби́ти; (п о т о л о к д о с к а м и)—підшива́ти, підши́ти; (м н о г о)—попідбива́ти, попідшива́ти. **Подбиться**—підби́тися, підтопта́тися (в дорозі). **Подбивать, подбить платье**—підшива́ти, підши́ти; (м е х о м)—ви́хутрувати; II) підмовля́ти, намовля́ти, настре́нчувати, настре́нчити, нацько́вувати, нацькува́ти, підбу́рювати, підбу́рити.

Подбирать, подобрать,-ся—I) підбира́ти, підібра́ти, зібра́ти, назбира́ти, ви́збирати; II) (о д е ж д у)—підійма́ти, підійма́тися; підсми́кувати, ся; підтика́тися; (б р ю к и)—підкача́ти; III) (п а р у ч е м у)—добира́ти, добра́ти, допари, парува́ти, спарува́ти; IV) підкрада́тися, підкра́стися.

Подбодрять, подбодрить,-ся—підбадьо́рювати, підбадьо́рити, ся.

Подбородок — підборі́ддя, ддя; борода́, ди́.

Подбелка—підбі́лювання, ння; забі́лювання, ння.

Подвергать, подвергнуть,-ся—I) піддава́ти, підда́ти, підво́дити, підвести́, ся; підлага́ти, підля́ти, підпада́ти, підпа́дати, підпа́сти під що. **Подвергнуться наказанию**—підпа́сти під ка́ру. **Подвергать опасности**—підво́дити під небезпе́ку. **Подвергнуть суду**—віддава́ти під суд.

Подведомственность—підві́домчість, чости; підуря́дність, ности. **Подведомственный**—підві́домчий, підуря́дний, підле́глий, підле́жний.

Подвес—на́вісок, ску.

Подветренный—підві́тряний.

Подвешивать, подвесить,-ся—чіпля́ти, почепи́ти, причепи́ти, підві́шувати, підві́сити.

Подвижность—рухли́вість, во́сти; руха́вість, вости. **Подвижной**—I) (о л ю д я х)—рухли́вий, руха́вий, движки́й, метки́й, непосидю́щий; II) похідни́й, руко́мий, мандрі́вний. **Подвижной состав**—руко́мий склад, рушни́й склад. **Подвижные контакты**—руко́мі конта́кти.

Подвластный — підвла́дний, підле́глий, підда́ний.

Подвода—підво́да, ди; ху́ра, ри.

Подводчик—підві́дник, ка; підво́дчик, ка; погоне́ць, нця; ху́рщик, ка; візни́к, ка́.

Подвозчик—возі́льник, ка; возі́й, зія́; підві́зник, ка.

Подвоз—привіз, во́зу; підві́з, во́зу.

Подворье—I) за́їзд, ду; заїзни́й двір; II) подві́р'я, р'я.

Подвох—I) підхі́д, хо́ду; підкі́п, ко́пу; II) ка́верза, зи.

Подвышать, подвысить,-ся—підви́щувати, піднімати, підійма́ти, підно́сити, ся.

Подвязка—I) підв'я́зування, ння; підв'яза́ння, ння; II) підв'язь, зи; підв'я́зка, ки; (о к о л о л а п т е й)—воло́ка, ки.

Подглядывать, подглядеть—підгляда́ти, підгля́діти, піддивля́тися, піддиви́тися, підзира́ти, пантрува́ти, зори́ти очи́ма, припантрува́ти кого́ й за чим.

Подговаривание—підмо́влення, ння; підмовля́ння, ння; підмо́ва, ви.

Подговаривать, подговорить—підмовля́ти, підмо́вити, намовля́ти, намо́вити, підмано́вувати, підмани́ти, підгово́рювати, підгово́рити, настре́нчувати, настре́нчити кого́ на що (П і д м о в л я́ л а д і́ в ч и н а к о з а к а́. М е н е́, м а́ м о, м о с к а́ л ь з н а́ е, ж и́ т ь д о с е́ б е п і д м о в л я́ є).

Подговорщик, подговорщица — підмо́вник, ка; підмо́вниця, ці; намо́вник, ка; намо́вниця, ці; шепоти́нник, ка; шепоти́нниця, ці.

Подгорье — підгі́р'я (К а р п а́ т с ь к е п і д г і́ р ' я). **Подгорный**—підгі́рний.

Подгородный—підгоро́дній, пригоро́дній.

Подгорелый—підпа́лений, присма́глий, пригорі́лий.

Подготовка—ла́годження до чо́го; приго́това, ви; пригото́влення, ння; приготовля́ння, ння; приготува́ння, ння.

Подготовлять, подготовить,-ся — виго́товлювати, ви́готовити, підла́жувати, підла́дити, підла́годжувати, підла́дити, прила́джувати, прилада́ти що до чо́го. **Подготовительный**—підгото́вчий. **Подготовительная кампания**—підгото́вча кампа́нія.

Подгрудок—підгру́ддя, ддя.

Поддабриваться, поддобриться—піддо-

брюва́тися, піддобри́тися, придо́брювати-ся, придобри́тися до ко́го.

Поддабривание — піддо́брювання, ння; придо́брювання, ння; підхлі́бство, ства; підле́щування, ння; запобіга́ння чиє́ї ла́ски.

Поддакивающий—пота́кач, ча; пота́кувач, ча; підта́кач, ча; підбре́хач, ча.

Подданничество—підда́нство, ства. **Подданнический**—підда́нський.

Подданство—підда́нство, ства. **Подданный, подданная**—підда́ний, ого; підда́на, ої; підда́нець, нця; підда́ниця, ці; підда́нка, ки; підда́нок, нка; підвла́дний, підле́глий.

Поддержка—підмо́га, ги; запомо́га, ги; підтри́мка, ки.

Подружье—подру́жжя, жжя.

Поддразнивать, поддразнить—дрочи́тися з ким; піддро́чувати, піддрочи́ти кого́.

Поддувало—піддува́ло, ла; прога́ри, ів.

Поддевать, поддеть—I) піддяга́ти, піддягти́, одяга́ти що під спід (П і д д я г н и́ с в і́ т у, т е п л і́ ш е б у́ д е); II) підчепля́вати, підчепи́ти; II) піддурю́вати, піддури́ти кого́ чим. **Поддеть чужую вещь**—підчепи́ти, вкра́сти що.

Подделка—підро́блювання, ння; підро́блення, ння; фа́льш, шу; фальшува́ння, ння. **Поддельный**—I) підро́блений, підро́бляний, фальши́вий; II) удава́ний. **Поддельная вещь**—підро́блена, фальши́ва річ. **Поддельный смех**—удава́ний сміх.

Подделывать, подделать,-ся—I) підро́блювати, підроби́ти, підробля́ти, фальшува́ти, зфальшува́ти; II) підро́блюватися, привподо́блюватися, підмо́щуватися, прима́зуватися, підроби́тися, підновори́тися, підверну́тися, підмости́тися (І в а н п і д м о́ щ у є т ь с я д о п а́ н а).

Поделка—робі́тка, ки.

Поделочный матеріял—зна́дібок, бка; на́дібок, бка; матерія́л до ла́годження, ння.

Поденный—поде́нний, поде́нно.

Поденщик, поденщица—поде́нний, ого; поде́нна, ої; поде́нник, ка; поде́нниця, ці; поде́нщик, ка; поде́нщиця, ці. **Поденщина**—поде́нщина, ни.

Подержание—I) держа́ння, ння; трима́ння, ння; II) ужива́ння, ння. **Подержанный**—ужи́ваний, но́шений, прино́шений, поде́ржаний.

Подешеветь—подеше́вшати, подешеві́ти.

Поджаристый—підпе́чений, підпа́лений.

Поджарый — худорля́вий, сухорля́вий, циба́стий, до́вгий.

Поджигательство—підпа́л, лу; підпа́лювання, ння.

Поджигание—підпа́лювання, ння; підпа́л, лу.

Поджигать, поджечь,-ся—I) підпа́лювати, підпали́ти, ся; попідпа́лювати; II) підпіка́ти, підпе́кти́, підсма́лювати, підсмали́ти, ся; III) підбу́рювати, запа́лювати кого́ до чо́го. **Поджигаемый**—підпа́люваний, підбу́рюваний.

Поджидать, подождать—піджида́ти, підожда́ти, зажида́ти, зажда́ти, очі́кувати, почека́ти, пострі́вати, зачека́ти. **Подожди!**—стрива́й, потрива́й, почека́й, підожди́!

Поджог—підпа́лювання, ння; підпа́л, лу.

Подзадоривать, подзадорить—піддро́чувати, підшту́рувати, підбива́ти, підпа́лювати, розпа́лювати.

Подземелье—підземе́лля, лля.

Подземный—підзе́мний, підземе́льний, попідзе́мний.

Подкапывать, подкопать,-ся—підко́пувати, ся; підкопа́ти, ся; підрива́ти, ся; підри́ти, ся; попідко́пувати, ся; попідрива́ти, ся. **Подкопанный**—підко́паний. **Подкапываемый**—підко́пуваний.

Подкармливать, подкормить,-ся—підгодо́вувати, підгоду́ва́ти, підхарчува́ти, підживи́ти, ся; (м н о г о)—попідгодо́вувати, підпа́сти, підпаса́ти, пригодо́вувати; (д о м. ж и в о т н ы х)—припаса́ти, припа́сти; (з и м о ю)—призимува́ти. **Подкормленный**—підгодо́ваний. **Подкармливаемый**—підгодо́вуваний.

Подкарауливать, подкараулить—підстерега́ти, підстерегти́, пристерега́ти, пристерегти́, засіда́ти кого́, чига́ти кого́ й на ко́го, пантрува́ти, засі́сти, попантрува́ти.

Подкладка—I) підста́ва, ви; підста́вка, ки; пі́дкладень, дня; підкла́дка, ки; II) (в о д е ж д е)—підши́вка, ки; підби́вка, ки; пі́дбійка, ки; підкла́дка, ки.

Подкова—підко́ва, ви; підкі́вка, ки; (м н.)—підкі́вки, вок. **Подковообразный**—на взір підко́ви, підковува́тий. **Подковообразная шайба**—підковува́та перстени́ца.

Подкожный—підшку́рний.

Подкоп—I) підкі́п, ко́пу; тайни́к, ка́; потайни́к, ка́; II) пі́дступ, пу; підхі́д, хо́ду до ко́го з чим.

Подкрадываться, подкрасться—підкрада́тися, кра́стися, скрада́тися, підкра́стися; (о м н о г и х)—попідкрада́тися.

Подкрашивать, подкрасить,-ся—підкра́шувати, підкраси́ти, підмальо́вувати, підмалюва́ти, підбарво́вувати, підбарвува́ти, прифарбува́ти, прифарбо́вувати.

Подкрыльный—підкри́льний.
Подкрепление—пі́дкреп, пу; підси́лок, лку; піджи́ва, ви; підмо́га, ги; запомо́га, ги; підпо́ра, ри. **Подкрепление пищей**—піджи́вок, вку; піджи́ва, ви. **Подкр. войск**—підмо́га, запомо́га.
Подкреплять, подкрепить,-ся—підкрі́пля́ти, ся; підкрепи́тися, запомага́ти, запомогти́, підпира́ти, підпе́рти, підси́лювати, підси́лити, ся; підмага́ти, підмогти́; (п и щ е й)—підживля́тися, підживи́тися.
Подкузьмить—підвести́, під'їсти, підмани́ти кого́ на що́.
Подкупать, подкупить—підку́плювати, підкупля́ти, підкупи́ти, могори́чити, підмогори́чити, перекупи́ти кого. **Подкупленный**—підку́плений, підмогори́чений.
Подкуп—пі́дкуп, пу; підку́пство, ства; хаба́р, ря.
Подлаживать, подладить,-ся—підла́жувати, ся; підла́дити, ся; підстро́ювати, підстро́їти, ся; підладнува́ти, ся; підла́годжуватися, підли́зуватися, підлиза́тися; піддо́брюватися, піддобри́тися, придо́брюватися, придобри́тися.
Подлаза — підли́за, зи; підли́зник, ка; підли́зуха, хи; прили́за, зи; підле́плий, влесливий.
Подлазить, подлезть—підла́зити, підлі-за́ти, підлі́зти, підлиза́тися, лиза́тися, прили́зуватися, лести́тися.
Подлежать—нале́жати, підляга́ти, підпада́ти. **Это подлежит сомнению**—се ріг непе́вна. **Подлежит к уплате**—нале́жить ви́платити. **Подлежит исполнению**—нале́жить до викона́ння. **Это дело подлежит суду**—ця спра́ва нале́жить до су́ду. **Подлежащий**—нале́жний, прина́лежний, підле́глий.
Подлец—пі́длий, ого; падлю́ка, ки; паску́да, ди.
Подливка—I) підлива́ння, ння; підсипа́ння, ння; II) (с о у с)—підли́ва, ви; підли́вка, ки; підле́ва, ви; обли́вка, ки.
Подлинник—первотві́р, во́ру; первопис, су; оригіна́л, лу.
Подлинность—спра́вжність, ности; пе́вність, ности; нравди́вість, вости; автенти́чність, ности. **Подлинный**—спра́вний, справде́шний, щи́рий, нестеме́нний, досто́тній, правди́вий, вла́сний. **С подлинным верно**—з оригіна́лом зго́дно. **Подлинный за надлежащими подписями**—оригіна́л (первопис) за нале́жними пі́дписами. **Подлинно**—досто́ту, нестеме́нно, наспра́вжки, спра́вді.
Подлог—фальшува́ння, ння; фа́льш, шу; підма́н, ну; фальши́вство, ства; кру-тійство, ства. **Подложность**—фальши́вість, вости; підро́бленість, ности.
Подложный—сфальшо́ваний, підро́блений, підма́нний, крутійський.
Подлость—пі́длість, лости; мерзе́нність, ности; по́гань, ни.
Подле—біля, ко́ло, побіля́, край, о́бік, по́руч, по́пліч.
Подмазчик—масті́льник, ка; мазій, ія.
Подмалевка—підмальо́вування, ння.
Подмасливать, подмаслить,-ся—підма́слювати, підма́слити, підма́щувати, підмасти́ти, ся.
Подмастерье—підма́йстер, стра; челя́дник, ка.
Подметальщик,-ца—мете́льник, ка; мете́льниця, ці; підмета́льник, ка; підмета́льниця, ці; підмі́тач, ча́; підмі́тачка, чки.
Подметать, подмести, подместь—підмі́та́ти, підмести́, замі́тати, замести́: (м н о г о)—попідмі́та́ти, позамі́та́ти що. **Подметенный**—заме́тений.
Подмогать, подмочь—запомага́ти, запомогти́, підмага́ти, підмогти́, підсобляти, підсоби́ти, зарятува́ти (З а п о м і г ч у ж о́ м у л и́ х о в і).
Подмостки—підмо́стка, ки; пі́дмосток, стка; при́містки, сток; риштова́ння, ння.
Подмышка—пахва́, ви́; паха́, хи́.
Подмечать, подметить—підгляда́ти, підгля́діти, постеріга́ти, постерегти́, помі́ча́ти, поміти́ти, пристеріга́ти, пристерегти́, запримі́ча́ти, запримі́тити. **Подмеченный**—запримі́чений, підстере́жений.
Подмешивать, подмешать,-ся—підмі́шувати, підмі́ша́ти, примі́шувати, примі́ша́ти, ся; (о м н о г о м)—попідмі́шувати, попримі́шувати (П і д м і ш а́ т и ко́ ня м по л о́ в и. П і д м і ш а́ т и сі́ н а до сол о́ м и).
Подначальный—підна́чальний, підвла́сний, підле́жний, підле́глий.
Подневольный—підневі́льний, поневі́льний, приневі́льний.
Поднесение—піднесення, ння; підно́сіння, ння.
Поднимать, поднять,-ся—підійма́ти, підня́ти, ся; (р ы ч а г о м)—підва́жувати, підва́жити, підво́дити, підвести́, зво́дити, звести́; підбива́тися, підби́тися, здійма́ти, зня́ти, ся; підігна́тися, ви́гнатися (В и с о́ к и й в и́ г н а в с я. С о́ н ц е п і д б и́ л о с ь в и с о ч е́ н ь к о). **Поднимать ссору, шум**—збива́ти бу́чу, колотне́чу. **Поднимать нос**—кирпу гну́ти, чва́нитись, де́рти но́са (вго́ру). **Поднимать на смех**—на глум бра́ти, взя́ти, глузува́ти з ко́го. **Поднять**

вопрос—зня́ти річ, пита́ння. **Поднять крик**—счини́ти кри́к, гва́лт. **Поднять оружие**—взя́тися до зо́рі, повста́ти. **Подниматься на что-либо**—п'яти́тися. **Поднять больного на ноги**—ви́ходити, одвола́ти хо́рого.

Подновление—віднóва, ви; підновлéння, ння.

Подновлять, подновить,-ся—підновля́ти, підновúти, ся; відновля́ти, відновúти, ся; поновля́ти, поновúти; попідновля́ти, попідновлювати.

Подножка—ступúця, ці; ступéнька, ки; підні́жка, ки.

Подножный—підні́жний, підно́жичий.

Подножный корм—па́ша, ші.

Подобает—годúться, слíд, ли́чить, випада́є. **Не подобает**—не подóба, не слíд, не годúться, не ли́чить (Не подóба зíрці проти мíсяця зіхóдити).

Подобие—схóжість, ости; подóба, би; подíбність, ности; взíр, взóру; штиб, бу. **На подобие**—на взíр, взóром, на штúб.

Подобно—як, так як, мов, на́че, нена́че, так са́ме, похóже, схóже.

Подобный—схóжий, похóжий, подíбний.

Подожженный—підпа́лений, підпéчений, підсма́лений.

Подозрительность—підозрíливість, вости; підзóрливість, вости (до кóго). **Подозрительный, подозрительно**—непéвний, підозрíлий, неймовíрний, підзóрливий. **Подозрительно**—непéвно, підозрíливо, підзóрливо, підозрíло, неймовíрно.

Подозрение—підозрíння, ння; підзóр, ру; підóзра, ри.

Подольщаться, подольститься—підлéщуватися, підлести́тися, підлащáтися, підла́ститися, лести́тися, влещáтися, приласти́тися, підмóщуватися, підмости́тися, прислужúтися чим до кóго (Хоч до кóго підлести́ться своїми слова́ми).

Подонки—подéнки, нок; подéння, ння; ви́бовтки, кíв; гу́ща, щі; фус, су; фу́си, ів; пóшкрібки, кíв; вúшкрібки, кíв. **Подонки общества**—пóтолоч, чу; покúдьки, громáдські.

Подосланец—підісланий, підісла́нець, нця; підслу́хач, ча; шпúт, та.

Подоспевать, подоспеть—наспіва́ти, наспíти; приспіва́ти, приспíти, надхóдити, надíйти́, нахóплюватися.

Подотчетный—підзвíтний. **Подотчетные суммы**—підзвíтні су́ми.

Подоходный—прибутко́вий, з дохóду, подохíдний. **Подоходно - поимущественный**—прибутко́во-майнови́й.

Подпалзывать, подползти—підлізáти, підлíзти, підповзáти, підповзти́.

Подпиливать, подпилить—підпи́лювати, підпиля́ти, підрíзувати, підрíзати.

Подпилок—підпúлок, лка; терпу́г, га́; терпужóк, жка́; пильни́к, ка́; пильничóк, чка́; (большой)—ра́шпиль, ля. **Подпилочный**—терпугóвий, пильникóвий.

Подписка—I) підпúсування, ння; пíдпис, су; II) підпúска, ки; передпла́та, ти. **Подпись**—пíдпис, су (Підпúсування папéрів. Передпла́та на газéту, часóпис). **Подписчик**—передпла́тник, ка; (кто подписуе́т)—підпúсувач, ча. **Подписывание**—I) підпúсування, ння; II) передпла́чування, ння.

Подполье—I) пóгріб, ба; льох, ху; підземéлля, лля; потайни́к, ка́; II) підпíлля, лля. **Работать в подполье**—працюва́ти в підпíллі. **Подпольный**—підземéльний, потайни́й.

Подпора—підпóра, ри; пíдпірка, ки; пóміч, мочи; пíдмога, ги.

Подпрыгивать, подпрыгнуть—підплúгувати, підплигну́ти, підстрúбувати, підстрибну́ти, підскáкувати, підскакну́ти, вибри́кувати.

Подпрягать, подпречь—підпряга́ти, підпрягти́, підбичóвувати, бичува́ти, припряга́ти.

Подравнивать, подравнять—підрíвнювати, підрівня́ти; (много)—попідрíвнювати.

Подражание—наслíдування, ння; перейма́ння, ння. **Подражатель, подражательница**—наслíдувач, ча; наслíдувачка, чки; перейма́ч, ча́; перейма́чка, чки; (поет)—підспíвач, ча. **Подражательность**—наслíдóвність, ности; перéйманість, ности; копíювання, ння.

Подражательный—наслíдóвний, перéнятий.

Подражать—наслíдувати кому́; копíюва́ти кого́, що, у слíд уступа́ти кому́, перейма́ти в кóго, що.

Подразделение—підрóздíл, лу; розпóдíл, лу.

Подразделять, подразделить,-ся—поділя́тися, поділúтися, переділúтися, розділя́тися, розділúтися.

Подробность—подрóбиця, ці; подрóбина, ни. **Подробный, подробно**—подрíбний, докла́дний; подрíбно, докла́дно.

Подросток—підрóсток, стка; підлíток, тка; недóросток, стка; (маль.ч.)—парубíйко, ка; парубчáк, ка́; півпа́рубок, бка; (девушка)—підлíток, тка; підíвка, ки; півдíвки.

Подручный—підру́чник, ка; помічни́к, ка; підру́чний.

Подрывать, подорвать,-ся—зрива́ти, зірва́ти, підрива́ти, підірва́ти, зруйнува́ти, пошко́дити, шко́дити, ущерби́ти; (о здоровье)—підвережа́тися, надвережа́тися, надрива́тися, надірва́тися, підвереди́тися.

Подрыв—I) зри́в, ву; ви́бух, ху; підри́в, ву; II) шко́да, ди; зби́ток, тку.

Подрезать, подрезывать, подрезать,-ся—підрі́зувати, підрі́за́ти, ся; підотну́ти, підтя́ти підкра́яти; (много)—попідрі́зувати, попідгина́ти.

Подрябнуть—пов'я́нути, потрухля́віти, потру́хнути.

Подряд—підря́д, ду; (нар.)—підря́д, по́спіль. **Подрядчик, подрядчица**—підрядчик, ка; підря́дчиця, ці; підря́дник, ка. **Подрядный**—підря́дний.

Подсвечник—свічни́к, ка́; свічни́ця, ці; ставни́к, ка́.

Подслушивать, подслушать—підслу́хувати, підслу́хати, ходи́ти на пі́дслухи.

Подслушивание—пі́дслух, ху; пі́дслухи, хів; підслу́хування, ння.

Подсматривать, подсмотреть—підгляда́ти, підгля́діти, підгля́дувати, підгле́жувати, піддивля́тися, піддиви́тися.

Подсоблять, подсобить—підмога́ти, підмогти́, підрятува́ти. **Подсобный**—помічни́й, допомічни́й (Допомі́чна кни́га). **Подсобные предприятия**—допомічні́ підприє́мства. **Подсобные материалы**—помічні́ матерія́ли.

Подспорье—підмо́га, ги; запомо́га, ги; дода́ток, тку.

Подставной—підставни́й.

Подстерегать, подстеречь—вистеріга́ти, ви́стерегти, пристеріга́ти, пристерегти́, пантрува́ти, припантрува́ти, чита́ти, чатува́ти (Ми вже давно́ на те́бе чига́ємо).

Подстрекатель, подстрекательница—підмо́вник, ка; підмо́вниця, ці. **Подстрекательство**—підмо́ва, ви; підбива́ння, ння; намо́ва, ви.

Подстрекать, подстрекнуть—підмовля́ти, підступи́ти, приступа́ти, приступи́ти, ти, намовля́ти, намо́вити, під'ю́джувати, під'ю́дити кого́ на що й до чо́го.

Подступать, подступить,-ся—підступа́ти, підступи́ти, приступа́ти, приступи́ти, наближа́тися, набли́зитися.

Подступ—пі́дступ, пу; при́ступ, пу (Нема́є пі́дступу до не́ї).

Подсудимый—підсу́дний; (бывший под судом)—су́жений, су́джений.

Подсудность—підсу́дність, ности; при́суд, ду

Подсчет—підраху́нок, нку. **Подсчитанный**—підрахо́ваний.

Подсчитывать, подсчитать—підрахо́вувати, підрахува́ти.

Подсыпать, подсыпаться—підсипа́ти, ся; підси́пати, ся; присипа́ти.

Подсыпка—підси́пка, ки; приси́пка, ки.

Подталкивать, подтолкнуть,-ся—підпиха́ти, підіпхну́ти, підшто́вхувати, підштовхну́ти. **Подталкивание**—підшто́вхування, товкачува́ння. **Подталкиватель**—підшто́вхувач.

Подталкивать, подтолочь—прито́вкувати, притовкти́, натовкти́.

Подтапливать, подтопить,-ся (печку)—I) підпа́лювати, підпали́ти, зато́плювати, затопи́ти; II) підігріва́ти, підігрі́ти, нагріва́ти, нагрі́ти, розігріва́ти, розігрі́ти; III) підто́плювати, підтопи́ти (водой).

Подтверждать, подтвердить—підтве́рджувати, підтверди́ти, стве́рджувати, стверджа́ти, стверди́ти.

Подтверждение—стве́рдження, ння; підтве́рдження, ння; потве́рдження, ння.

Подтопка—підпа́л, лу; ро́зпал, лу (печи) (Без підпа́лу дрова́ не горя́ть).

Подтрунивать, подтрунить—підсмі́юватися, підсмія́тися, насміха́тися, насмія́тися, кепкува́ти, покепкува́ти, глузува́ти, поглузува́ти з ко́го, над ким.

Подтяжка—I) підтяга́ння, ння; II) підтя́жка, ки; шле́йка, ки.

Подувать, подуть—подува́ти, поду́ти, подму́хувати, подму́хати, подиха́ти, подихну́ти, повіяти, війну́ти (Подиха́є леге́нький вітре́ць).

Подумать—поду́мати, погада́ти, поми́слити, поміркува́ти, помізкува́ти.

Подурнеть—попогані́ти, спогані́ти, погі́ршати, поми́ршавіти, помизерні́шати. **Подурневший**—спогані́лий.

Подучать, подучивать, подучить—під'уча́ти, піду́чувати, підучи́ти, підмовля́ти, підмо́вити, намовля́ти, намо́вити, направля́ти, напра́вити, призво́дити, призвести́ кого́ до чо́го.

Подушка—по́душка, ки; ((пуховая)—пухови́ця, ці.

Подушный—поду́шний. **Подушное**—поду́шне.

Подходить, подойти—I) підхо́дити, підійти́; II) наближа́тися, набли́зитися, надхо́дити, надійти́, підступа́ти, підступи́ти, приступа́ти, приступи́ти; III) похо́дити, вдава́тися, вда́тися, вдава́ти в ко́го, підпада́ти на ко́го, або́ на що́ (Тро́хи підхо́дить, але-ж не зо́всім). **Подойти ласкою, хи-**

тростью—підла́ститися, підла́щитися до ко́го.

Подходчивый—уле́сливий, підле́сливий, підли́за, зи.

Подход—підхі́д, ду. **Подходящий**—підхо́жий, слу́шний; (соответствующий)—відповідний. **Подходящее время**—слу́шний час.

Подцепка—підче́плювання, ння; причі́пка, ки.

Подчеркивать, подчеркнуть—підче́ркувати, підчеркну́ти, підкре́слювати, підкре́слити (Підкре́слювати по́милки. Підкре́слює пе́вні фа́кти).

Подчиненность—підле́глість, лости; підвласність, ности; підвла́дність, ности **Подчиненный**—підле́глий, підвла́сний, підвла́дний. **Зависящий**—зале́жний.

Подчиняться, подчиниться—підляга́ти, підля́сти, кори́тися, підпада́ти, підпа́сти під ко́го.

Подыскивать, подыскать,-ся—I) підшу́кувати, підшука́ти, прищу́кувати, прищука́ти; II) — підко́пуватися, підкопа́тися під ко́го, підгляда́ти, слідкува́ти за ким.

Поединок—герць, цю; поди́нок, нка (На герць викликає).

Поездка—їзда́, ди; по́дорож, жи; (путешествие)—мандрі́вка, ки.

По́езд—од'їзд, ду; від'їзд, ду; ви́їзд, ду.

По́езд—по́їзд, ду; по́тяг, гу. **Поездной**—поїзни́й. **Поездная прислуга**—поїзні́ служни́ки, служни́ці.

Пожаловать (что)—подарува́ти, пода́ти, пожа́лувати; (кому)—одві́дати, завіта́ти до ко́го.

Пожалование—обдарува́ння, ння; обдаро́вування, ння ко́го чим, нагоро́да, ди; нада́ння, ння кому́ чого́.

Пожаловаться—поска́ржитися на ко́го, оскаржити кого́.

Пожалуй—нехай так. **По мне пожалуй**—про ме́не.

Пожалуйста—будь ла́скав, будь ла́ска, бу́дьте ласка́ві, про́шу, з ла́ски своє́ї.

Пожарище—пожари́на, ни; пожари́ще, ща; погорі́лище, ща; зга́рище, ща.

Пожар—поже́жа, жі. **Пожарный**—поже́жний, пожа́рний. **Пожарный отдел (часть)**—поже́жний відді́л, лу. **Пожарная команда**—поже́жна кома́нда, сторо́жа. **Пожарный насос (труба)**—поже́жний смок. **Пожарный сарай**—поже́жня, ні.

Пожатие—по́тиск, ску; сти́ск, ску.

Пожелание—побажа́ння, ння; пожада́ння, ння; жи́чення, ння.

Пожелать—захоті́ти, схоті́ти, побажа́ти, забажа́ти, пожада́ти, закорті́ти, з'охо́титися до чо́го, забагну́тися.

Пожеманиться—помані́рнтися, помані́житися.

Пожертвование—же́ртвування, ння; офірува́ння, ння.

Пожертвовать — поже́ртвувати, офірува́ти.

Пожива, поживка, поживишка—пожи́ва, ви; пожи́вка, ки; пожи́ток, тку; зиск, ску; ко́ристь, сти; (у пчел)—взя́ток, тку.

Поживать—поживá́ти, ма́тися. **Каково поживаете?**—як ся ма́єте?

Пожизненный—дові́чний, доживо́тний, до живо́тя, по-ві́к. **Пожизненно**—дові́чно, до ві́ку, до живо́тя.

Пожилой—по́старий, лі́тній, приста́ркуватий, немолоди́й.

Пожимать, пожать—стиска́ти, сти́снути, потиску́вати, поруха́тися, руха́тися. **Пожимать, пожать плечами**—здвига́ти, сти́снути плечи́ма.

Пожитки—пожи́тки, ів; ска́рб, бу; мана́ття, ття; мана́тки, ків; мізе́рія, ї (І всю мізе́рію з собо́ю взя́ти).

Пожниво—стерня, ні.

Пожужжать — подзижча́ти, подирча́ти, погусти́.

Пожурить—покарта́ти кого́, потри́мати на ко́го.

Пожурчать—подзюрча́ти, подзюркоті́ти.

Позаботиться—поклопота́ти, ся; потурбува́тися, подба́ти, розстара́тися на що.

Позавалить—позава́лювати, позасипа́ти, позакида́ти.

Позавидовать—позави́дувати, поза́здрити.

Позавинтить—позагви́нчувати, позашрубо́вувати.

Позавчера—позавчо́ра, перед'учо́ра.

Позагонять (в помещение)—позага́няти; (при езде)—замордува́ти, заму́чити, позага́няти.

Позади—поза́ду, зза́ду. **Итти позади кого**—іти́ поза́ду, зза́ду за ким. **Позади избы**—по-за ха́тою.

Позадолжать—напозича́тися.

Позаимствование—по́зичка, чки; позича́ння, ння; запозича́ння, ння; перейма́ння, ння. **Позаимствованный**—запози́чений.

Позаимствовать,-ся—позичи́ти, запозичи́ти, взя́ти у по́зику, визичити, перейня́ти що від ко́го.

Позаконопатить—позаконопа́чувати, позашпагльо́вувати.

Позамащивать—повимо́щувати, повистила́ти.

Позапрошлогодний—поза́торішній.

Позапрошлый—перед'останній. **В позапрошлом году**—поза́торік.

Позариться — пола́ситися, поква́питися, зазіхну́ти на що (Не зазіха́й на чуже́ добро́).

Позволение—до́звіл, волу. **Позволительный**—дозві́льний, ві́льний, дозво́лений. **Позволительно**—дозво́лено.

Позволять, позволить—позволя́ти, позво́лити, дозволя́ти, дозво́лити. **Если позволит время**—як ма́тиму час, як бу́де час. **Позволенный**—дозво́лений. **Позволяемый** — дозво́люваний. **Позволительный**—дозво́лений, незаборо́нений.

Поздний, поздно—пі́зній, пі́зно не ра́но. **Слишком поздно**—запі́зно. **Поздненький, поздненько**—пізне́нький, пізне́нько.

Поздороваться—поздоро́вкатися, поздорови́тися, привіта́тися; (утром)—на добри́день да́ти, добри́день одда́ти, поздорови́ти днем; (снявши шапку)—пошапкува́тися; (подавши руку)—порука́тися, пору́чкатися, почоло́мкатися; (со многими)—перездоро́вкатися, перевіта́тися.

Поздороветь—поздоро́вшати, поздорові́ти, поду́жчати, поміцні́шати.

Поздравление—привіта́ння, ння; поздоро́влення, ння.

Поздравлять, поздравить—віта́ти, привіта́ти, поздоровля́ти, поздорови́ти, віншува́ти, повіншува́ти. **Поздравительный**—привіта́льний.

Поземельное—поземе́льне. **Поземельный**—поземе́льний.

Позиция—стано́вище, ща; стано́висько, ка; пози́ція, ії.

Позлословить—полихосло́вити.

Познавать, познать—дознава́ти, дозна́ти, дізнава́ти, дізна́ти.

Познакомить,-ся—познайо́мити, ся; познако́митися; пізна́тися, спізна́тися з ким.

Познание—пізна́ння, ння; ві́дання, ння; відо́мість, мости; знання́ ння́.

Позорить—ганьбува́ти, ганьби́ти, осла́влювати, осла́вити, га́нити.

Позорный—гане́бний, соромі́тний, сромо́тній.

Позор—ганьба́, би́; страмо́вище, ща; несла́ва, ви.

Позумент—паса́ман, ну; гальо́н, ну; кару́нка, ки.

Позыв—хіть, ти; охо́та, ти; жаді́бка, ки; нуд, ду.

Поиграть,-ся—I) погра́ти, ся; поба́вити, ся; погуля́ти, пожартува́ти; II) (на инструменте) — погра́ти, побуні́ти; (нехорошо)—порипі́ти, побри́нькати, поциги́кати.

Поиздеваться—поглуми́тися, поглумува́ти, ся; поглузува́ти, ся; покепкува́ти, покпи́ти (Поглузу́ють, покепку́ють тай ки́нуть під ла́ву).

Поймать,-ся—пійма́ти, ся; спійма́ти, ся; полови́ти, ся; злови́ти, ся; влови́ти, ся; схопи́ти, зла́пати, доско́чити чо́го (Пійма́ли зло́дія. Во́вка живце́м доско́чили).

Поименный—поіме́нний, іме́нний. **Поименно** — на йме́ння, поіме́нно. **Поименной список**—поіме́нний, іме́нний спи́сок, рее́стр.

Поименованный—на́званий, поймено́ваний.

Поименование—найменува́ння, ння.

Поименовать — пойменува́ти, найменува́ти.

Пойти—піти́; (скорым или мелким шагом)—почимчикува́ти, потю́пати; (сразу быстро)—майну́ти; (широко шагая)—поди́бати; (медленно или тяжело)—попле́нтатися, поочапати, почвала́ти, поплуга́нитися; (хромая)—пошкандиба́ти, поди́бати, пошкутульга́ти; (далеко или неизвестно куда)—помандрува́ти, пові́ятися; (начать)—поча́ти, зача́ти, взя́ти. **Пойти куда глаза глядят**—піти́ світ за́-очі. **Пойти, пошло на несчастье**—піти, пішло́сь на ли́хо. **Пошли плясать** — почали́ танцюва́ти, дава́й танцюва́ти.

Пока—по́ки, по́кіль, до́ки, до́кіль, аж, тим ча́сом. **Пока еще светло**—за́видна. **Пока не жарко**—захолодки́. **Пока что**—по́ки, до́ки що.

Показание—ви́каз, зу; ви́казка, ки; ви́явлення, ння; сві́дчення, ння; свідкува́ння, ння. **Давать показание**—склада́ти свідо́цтво, сві́дчити.

Показательный — показо́вий, взірце́вий, зразко́вий. **Показной** — показни́й, огляднйй.

Показывать, показать,-ся—I) пока́зувати, показа́ти, ука́зувати, указа́ти, виявля́ти, ви́явити, появи́ти, ся. **Показать пример**—да́ти при́від, при́клад. **Показаться вдали**—заманя́чити; (неясно)—замрі́ти, забовані́ти. **Показываться из-за чего**—витика́тися, ви́ткнутися, показа́тися. II) **Показаться чем**—здава́тися, зда́тися, видава́тися, ви́датися (Ду́мав спра́вді, а воно́ тільки здало́ся). **Показывать в суде**—пока́зувати, вика́зувати, показа́ти, ви́казати, ви́явити, ви́свідчити, сві́дчити.

Покалякать—побала́кати, побазі́кати.

Покалечить — покалі́чити, скалі́чити;

(многих)—перекалічити, поскалічувати.

Покамест—по́ки, по́ки що, до́ки що́, тим ча́сом, про ча́с.

Покапризничать—повередува́ти, покомези́тися, похимерува́тися.

Покараулить—повартува́ти, початува́ти, постерегти́.

Покатость — спа́дистість, тости; похи́лість, лости; зго́ристість, тости; згір'я, р'я. **Покатистый**—поко́тистий, зго́ристий, поло́жистий, поко́тистий. **Покато**—спа́дисто, похи́ло, зго́ристо, поло́жисто; поко́тисто.

Покатить,-ся—I) покоти́тися; II) поїхати, покоти́ти (Поко́ти́в кіньми, що тільки закуріло).

Покачать,-ся—поколиха́ти, ся; погойда́ти, ся; повиха́тися. **Покачать головою**—похита́ти, крутну́ти голово́ю. **Покачать ребенка**—погойда́ти дити́ну.

Покачиваться, покачнуться—колиха́тися, гойда́тися, похили́тися, ви́хилитися, похитну́тися, хитну́тися, поколихну́тися, схибну́тися (Похитну́вся чо́вен, а вона́ в во́ду).

Подкидыш—поки́нуте, ого; поки́дьок, дька; по́кидь, ди (Шко́да гро́шей тра́тити на таку́ по́кидь).

Покинутый—ки́нутий, поки́нутий, ли́шений, зали́шений.

Покладистый—потульний, поту́льчивий, покла́дливий (Ба́тько люди́на поту́льна—не змага́ється).

Поклажа—I) (действие) — кладі́ння, ння; II) (предмет)—кла́жа, жі; вага́, ги.

Поклепать—I) (косу)—поклепа́ти, наклепа́ти; ви́клепати; II) оббреха́ти, наклепа́ти на ко́го (Ра́но вста́ли, го́стрі ко́си поклепа́ли. Наклепа́в на ме́не тако́го, що аж ні́куди).

Поклонение — покло́ін, о́ну; вели́чання, ння; ша́на, ни; віддава́ння покло́ну кому́.

Поклон—покло́ін, о́ну; уклі́н, о́ну. **Передавать поклон**—кла́нятися кому́ до ко́го. **Отдать поклон**—відкло́нитися. **Итти с покло́ном**—іти́ кла́нятися кому́; на ралі́ць до ко́го (Пішла к Зевсу на ралі́ць). **Поклонник**—I) покло́нник, ка; проча́нин, на; II) прихи́льник, ка; прихи́лець, льця.

Поклясться—заприся́гати, ся; забожи́тися

Покой—I) поки́й, кою; спо́кій, кою; супокій, кою; опочи́вок, вку; спочи́нок, нку. **Оставьте меня в покое**—да́йте мені́ спо́кій; II) поки́й, кою; поко́їк, ку; світли́ця, ці; го́рниця, ці.

Покойный—I) ти́хий, спокійний, супокійний, ла́гідний; II) поки́йний не́бі́жчик. **Покойно**—ти́хо, ла́гідно, спокійно. **Покойный жилец**—ла́гідний, супокійний пожиле́ць.

Пококетничать — похизува́тися, помані́ритися, пококетува́ти.

Поколебать, поколебнуть,-ся—I) похита́ти, ся; похитну́ти, ся; захита́ти, ся; схитну́ти; II) похити́ти, ся; похибну́тися, заколиха́ти, ся; завага́ти, ся (Завага́вся, чи роби́ти, чи ні). **Поколебать уверенность в чем**—поруши́ти впе́вненість у чо́му.

Покончить—покінчи́ти, скінчи́ти, докінчи́ти; (работу)—доробити, обробити, ся; упо́ратися (Упо́ралися з жнива́ми).

Покорить, покорять,-ся—покори́ти, зворува́ти, підби́ти кого́ під ко́го, покоря́ти, підгорта́ти, підбива́ти, зда́тися, підда́тися (кому́, на чию ла́ску), кори́тися, покори́тися.

Покорливый—поки́рливий, ласка́вий. **Покорливо**—ласка́во, поки́рливо.

Покорность—поко́ра, ри; поки́рність, ности; поки́рливість, вости (Поко́ра стіну́ про́бива́є). **Покорный**—поки́рний, слухня́ний, послухня́ний, поки́рливий. **Покорно**—поки́рно, слухня́но, поки́рливо. **Покорно благодарю** — щи́ро дя́кую.

Покоситься—покоси́ти, ся; скоси́ти, ся; покриви́ти, ся; скриви́ти, ся; перехля́битися, подиви́тися на ко́го скрива, ско́са (Стара́ ха́та перехля́билася на оди́н бік).

Покосить—покоси́ти; (немного)—вкоси́ти, підкоси́ти (Підкоси́ тро́хи трави́ теля́там). **Покошенный**—поко́шений, ви́кошений.

Покос—поки́с, ко́су. **Полоса покоса**—по́стать, ти; ру́чка, чки (До обі́ду ще ру́чок по дві-три про́йдемо).

Покрасить—покрасити, помалюва́ти, пофарбува́ти; (красной краской) —покрасити; (синей) — посини́ти; (зеленой)—позелени́ти. **Покрашенный**—помальо́ваний, пофарбо́ваний.

Покривить,-ся—покриви́ти, ся; покривули́ти, знабо́чити, ся. **Покривить душою**—покриви́ти душе́ю, взя́ти тріха на ду́шу, збочи́ти, схибну́ти.

Покровительство — охоро́нництво, цтва: охоро́на ни; оборо́на, ни.

Покровительствовать — охороня́ти, боронити, допомага́ти. **Покровительствовать науке, искусствам**—допомага́ти нау́ці, мисте́цтву. **Покровительственный**—охоро́нний.

Покрывать, покрыть,-ся—покрива́ти, ся; покри́ти, ся; кри́ти, ся; окрива́ти, ся;

закрива́ти, ся; обкрива́ти, ся. **Покрываться, покрыться пылью, снегом**—припада́ти, припа́сти пи́лом, сні́гом, запороши́тися. **Покрыться водою**—поні́тися, узя́тися водо́ю. **Покрыться тучами**—хма́ритися, хмарі́ти, нахма́рити, ся; захмари́ти, ся; обхма́рити, ся. **Покрыться туманом** — затума́нитися. **Покрыться пеною**—запі́нитися. **Покрыться пятнами**—запля́митися. **Покрыться корою**—зашкарупи́тися. **Покрыться складками** — побри́житися. **Покрыться накипью** — окипі́ти. **Покрыть жестью**—оббля́шити, оббляхува́ти. **Покрывать крышу соломой**—пошива́ти, ушива́ти.

Покупка (д е й с т в и е) — купу́вання, ння; купі́вля, лі; (п р е д м е т)—по́куп, пу; поку́пка, ки. **Покупной**—купо́ваний, ку́плений, покупни́й.

Покупщик—купе́ць, пця́; покупе́ць, пця́; покупни́к, ка́; покупа́ч, ча́.

Покушать—поїсти, попоїсти.

Покушение—за́мах, ху; поку́са, си.

Пол—I) поміст, мо́сту; підло́га, ги; (г л и н я н ы й)—дя́, до́лу; долі́вка, ки. **На полу**—на помо́сті, на підло́зі, на долі́вці, до́лі. **Паркетный пол**—тафльо́вана підло́га; II) рі́д, ро́ду; ста́ть, ти; III) пів, полови́на, ни. **В полы, на полы**—наполови́ну, попола́м, напі́в. **Исполу**—з полови́ни, на́спіл.

Полагать, положить,-ся—I) кла́сти, покла́сти. **Положить вместо чего**—підкла́сти. **Положить основание**—оснува́ти, заснува́ти, закла́сти, заложи́ти, закла́сти осно́ву. **Положить на ноты**—завести́ у но́ти; II) покладе́ти, покла́сти, ду́мати, гада́ти, ма́ти на ду́мці що. **Как вы полагаете**—як вам зда́ється, як на ва́шу ду́мку, як ви гада́єте. **Я полагаю, что надобно**—мені́ зда́ється, що тре́ба. **Полагаю своею обязанностью**—вважа́ю (ма́ю) за обо́в'язок. **Надо полагать что...**—ма́буть що... ма́буть так, що... тре́ба ду́мати, що... **Полагаю его за честного человека**—ма́ю його́ за чоловіка че́сного; дивлю́ся на його́ як на чоловіка че́сного. **Положим, что это и стоит**—нехай і так, що не й кошту́є; III) призна́чати, визна́чати, призна́чити, ви́значити. **Положили ему большое жалованье**—призна́чили йому́ вели́ку пла́ту; IV) покладе́тися, зда́ватися, спуска́тися, склада́тися, ві́рити на ко́го, наді́ю кла́сти на ко́го, покла́стися, зда́тися на ко́го, звіря́тися, звіритися на ко́го.

Поласкать—погоду́бити, попе́стити, попе́стувати, поласка́вити, помилува́ти, пожалува́ти кого́.

Полдень—пі́вдень, дня; по́лудень, дня. **В полдень**—о пів'дня, о пі́вдні, в по́лудень; (с т р а н а)—пі́вдень; (р е д к о)—низ, зу (В і́тер з пі́вдня, ві́тер з ни́зу). **Полдневный**—півде́нний. **Полдничанье** (д е й с т в и е)—полу́днування, ння; (п и щ а)—полу́день, дня. **Полдничать**—полу́днувати, полу́днати.

Поле—I) по́ле, ля; ни́ва, ви; ни́вка, ки; степ, у; (в с п а х а н н о е)—рі́лля, ллі; (б о л ь ш о е)—лан, ну; (у м е н.)—ла́но́к, нка; (з а с е я н н о е х л е б о м)—па́шня, ні; II) (в к н и т е)—край, а́ю; по́ле, бе́рег; III) (п о л я в ш л я п е)—кри́си, пс; IV) (н о п р и щ е)—по́ле, тере́н, ну; діля́нка, ки.

Полезность—кори́сність, пости; пожи́точність, ности; ужи́точність, ности. **Полезный** — кори́сний, пожи́точний, спожи́точний, вжи́точний. **Полезно**—кори́сно, пожи́точно, спожи́точно, вжи́точно. **Полезным быть кому**—в приго́ді ста́ти.

Ползать—ла́зити, плазува́ти.

Ползучий—I) плазови́тий; II) (о р а с т е н и я х)—витки́й, тични́й. **Ползком**—по́повзом, пла́зом, по́сувом, ра́чки.

Поликлиника—полікліні́ка, ки.

Полировать — полі́тирува́ти, лощи́ти, глянцува́ти.

Политический—політи́чний.

Политпросвещение—політосві́та, ти.

Политэмигрант—політеміґра́нт, та.

Полно—I) по́вно, вповні́, повні́сінько, до кра́ю, вще́рть; (о ж и д к о с т я х)—по ві́нця; II) го́ді, бу́де, до́сить, край. **Полно тебе**—го́ді тобі.

Полногласие — повноголо́сність, ности; повно́голос, су.

Полнокровие—кровисті́сть, тости; повнокро́вність, ности. **Полнокровный**—кровисти́й, повнокро́вний.

Полнеть, пополнеть—повні́шати, поповні́шати, виповня́тися, ви́повнитися, сповня́тися, гла́дшати, набира́ти тіла, сити́шати, гру́бшати. **Полнеет луна**—сповня́ється мі́сяць. **Он пополнел**—він поситі́шав, погла́дшав.

Половина, половинка—полови́на, ни; пів (ч е г о); полови́нка, ки. **На половину уменьшить**—надполови́нити, переполови́нити, наполови́ну зме́ншити. **Он с ним в половине**—він з ним на́спіл, з полови́ни (На́спіл пря́сти). **Половинчатый**—напівподі́лений, полови́нчатий.

Половодие—по́відь, ди; повіддя, ддя; па́водь, ди.

Пологий—прот я́глий; (г о р а)—поло́гий, поло́жистий.

Положение—I) покладáння, ння; II) станóвище, ща; (состояние)—стан, ну. **Все в одном положении**—все в одній порí, в однім станóвищі. **Военное положение**—військóвий стáн. **Общественное положение**—громáдське станóвище; III) статýт, ту; устáва, ви; засáди, áд. **Положение о тарифах** — статýт про тарúфи; IV) тéза, зи; твéрдження, ння. **Положительный**—I) позитúвний, стáлий, рíшучий; II) пéвний, статéчний. **Положительная величина**—додáтня величúна.

Полоса, полоска—смýга, ги; смýжка, жки; пáсмуга, ги; пáсмужка, ки; стя́га, ги; стя́жка, ки; стя́жечка, ки; пруг, гу; пружóк, жка. **Железная полоса**—штáба, би. **Полосовой**—штабовúй. **Полосатый**—смугнáстий, посмугóваний, мере́жаний, мере́жчатий.

Полоскание (действие)—полоскáння, ння; хлюпáння, ння; (лекарство)—полоскáння, ння. **Полоскательный**—полоскáльний. **Полоскательница**—полоскáльниця, ці.

Полоскать,-ся—полоскáти, ся; плюскатися.

Полость—я́ма, ми; порóжнява, ви; порожнúна, ни.

Полотенце—рушни́к, кá; утирáло, ла; утирáч, чá.

Полоумный—недоýмкуватий, недóумок, пришелéпуватий, придýркуватий, безкле́пкий.

Полуверстный—півверстóвий. **В полуверстном расстоянии**—на пів верстви.

Полугодие—півріччя, ччя; піврік, óку. **Полугодичный, полугодовой** — піврічний. **Полугодовалый**—піврічний.

Полуденный—півдéнний, півднéвий, полудневий.

Полупродукт—півпродýкт. **Полуфабрикат**—півфабрикáт.

Полударом—півдармá.

Полуда—полýда, ди; побíл, лу.

Полудить—полýдити, вúлудити, побілúти.

Полукруг, полукружие—півкрýг, га; півкружáло, ла; півкóло, ла. **В полукруг**—опівкола. **Полукруглый**—напівкрýглий.

Полуостров—півóстрів, ва.

Полуоткрытый—напіводкрúтий, напіводчúнений, напівростýлений, напіввідслóнений.

Полуофициальный—півурядóвий, півофіцíйний, півофіцíйний.

Получать, получить—приймáти, приня́ти, відбирáти, відібрáти, одéржувати, одéржати. **Получить выговор**—дістáти нагáну. **Получить наказание**—дістáти кáру. **Получить насморк**—захопúти нéжить. **Получить наследство**—одібрáти спáдок, дістáти спáдщину. **Получить льготу**—дістáти пíльгу. **Получить отказ**—одéржати відмóву. **Получаемый** — одéржуваний. **Полученный**—одéржаний, отрúманий. **Получить письмо**—одéржати листá.

Получение—відбирáння, ння; одéржування, ння; одéржання, ння; приймáння, ння.

Получатель—одéржувач, ча; видбирáч, чá.

Получка—одéржування, ння; отрúмування, ння.

Полушубок—кожýшок, шка; кожушáнка, ки.

Полый—відкрúтий, порóжнíй, дудчáстий, дýтий. **Полая вода**—пóвідь, прибутнá водá.

Польза—корúсть, сти; ужúток, тку; вжúток, тку; пожúва, ви; пожúток, тку; зúск, ску; вúгода, ди. **В пользу**—на корúсть, в корúсть, на пожúток. **Извлекать пользу**—користувáтися.

Пользование—I) користувáння, ння; поживáння, ння; пожиткувáння, ння; ужиткувáння, ння; ужúвання, ння; ужúток, тку; II) гóїння, ння; лікувáння, ння.

Пользоваться, воспользоваться—живúтися, пожúвитися, пожúвити, ужúвити, вжúвити, користувáтися, покористувáтися, скористувáтися чим, з чóго; пожиткувáти, заживáти що. **Пользоваться жизнью**—ужúвати свíта. **Пользоваться несчастием другого**—користувáтись з лúха чийóгось. **Воспользоваться удобным случаем**—вúкористати, нагóду.

Польстить, польститься—полестúти, підлестúти, ся; полáситися до кóго, чим; повáбитися, покúпитися на що.

Полюбить,-ся—полюбúти, ся; злюбúти, ся; покохáти, ся; закохáти, ся; вподóбати, ся; сподóбати, ся; подóбатися; прийти́ до вподóби.

Полюбоваться—полюбувáти, ся; помилувáтися, потішúтися чим, з чого, на що.

Полюбопытствовать—поцікáвитися, розцікáвитися чим.

Поляна, полянка—поля́на, ни; гáлява, ви; галя́вина, ни.

Полярность (фіз.)—поля́рність, ности. **Полярный** — полярний, підбігунóвий. **Полюс**—бігýн, нá.

Помарка—I) пля́ма, ми; пля́мина, ни; пля́мка, ки; II) пóправка, ки; попрáвлене.

Помарывать, помарать — вичéркувати, вúчеркнути, перечéркувати, перечеркнýти, повичéркувати, каля́ти, покаля́ти, поплямити що.

Помéдлить, помешкать—побари́тися, пога́ятися.
Помертвелый—помертві́лий.
Помертветь—помертві́ти, омертві́ти, заме́рти.
Помесь—мі́шанка, ки: мішани́на, ни; (к р о в н а я)—по́круч, ча.
Пометка—по́мітка, ки; знак, ку́; (в к н и г а х)—нота́тка, ки.
Помеха—зава́да, ди; перешко́да, ди; прити́чина, ни; перепо́на, ни; припи́нка, ки. **Ему все помеха**—йому́ й му́ха на заваді. **Помехой быть, стать**—перешкоджа́ти, заважа́ти, на перешко́ді, на заваді бу́ти, ста́ти.
Помечать, пометить,-ся—поміча́ти, помі́тити, ся.
Помешаный—божеві́льний, причи́нний, навісни́й, психі́чно-хо́рий, душе́вно-слабий.
Помешательство—І) зава́да, перешко́да; ІІ) божеві́лля, лля; божеві́льність, ности; навіже́ство, ства.
Помешать—І) поміша́ти, переміша́ти, перебити, перегорну́ти; ІІ) перешко́дити, перебити, на перешко́ді ста́ти.
Помешаться — збожево́літи, стерятися, обезглу́здіти, здурі́ти, з глу́зду зсу́нутись, знавісні́ти.
Помещать, поместить,-ся—місти́ти, ся; уміща́ти, ся; уміщувати, ся; помісти́ти, ся; вмісти́ти, ся (М і с т я́ т ь с я л ю́ д и, к о м у́ д е л и́ б о). **Поместительный**—місткий; (з д а н и е)—просто́рий.
Помещение—примі́щення, ння; житло́, ла́; осе́ля, лі; поме́шкання, ння; селитьба, би; госпо́да, ди.
Помилование—поми́лування, ння; дарува́ння вини́ кому́; ла́ска, ки.
Помилосердовать—змилосе́рдитися, змилуватися.
Поминать, помянуть—зга́дувати, згада́ти, пам'ята́ти, помина́ти, пом'яну́ти.
Поминутно—що-хвили́ни, ра́з-у-раз.
Помин—спо́мин, ну; зга́дка, ки. **И в помине не было**—і не зга́дували, і не згада́ли. **Легок на помине**—про во́вка пом о́вка, а вовк у кошарі. **И в помине нет**—і сліду нема́є.
Поминки—помин, ну.
Помнить, вспомнить—пам'ята́ти, спам'ята́ти, зга́дати. **Помнится, помнилось**—пам'ята́ється, зга́дується, в пам'ятку́. **Не помнится**—не пам'ятаю. **Дать себя помнить**—пам'ятко́вого да́ти.
Помножать, помножить — помножа́ти, помно́жити.
Помогать, помочь—помага́ти, помогти́, пособля́ти, пособи́ти, допомага́ти, допомогти́, зара́дити. **Помочь себе**—зара́дитися (Н е з н а́ ю, я к і ч и м т о б і з а п о м о г т и́).
Помолвка—І) змо́вини, ин; зару́чини, ин; ІІ) змо́ва, ви; умовля́ння, ння; умо́вка, ки.
Помолвливать, помолвить—І) заруча́ти, заручи́ти; рушники́ подава́ти. **Помолвленный**—засва́таний, зару́чений; ІІ) змовля́тися, змо́витися, умовля́тися, умо́витися, єдна́тися, поєдна́тися, по го́дитися.
По-молодецки—по-молоде́чому, по-молоде́цькому.
Помолоделый—помолоді́лий, відмоло́джений.
Помост—поміст, мо́сту; помо́стка, ки.
Помощник—помічник, ка́; помага́ч, ча́; підру́чник, ка; помі́чник, ка; (у п а с т у х а)—підпа́сач, ча, підпа́сок, ска; підпа́сич, ча.
Помощь—по́міч, мочи; допо́мога, ги; запомо́га, ги; підпомо́га, ги; підмо́га, ги; порятува́ння, ння; порятунок, нку; рятунок, нку; (с о в е т)—ра́да, ди; пора́да, ди; (р а б о т о й з а в о д к у и о б е́ д)—толока́, ки.
Помпа—смок, ка; водотя́г, гу; по́мпа, пи.
Помпа—пишнота, пара́д. **С помпой**—бундю́чно.
Помрачать, помрачить,-ся—тума́нити, туманіти, охма́рювати, ся; . хма́ритися, потьма́рити, ся; похмарніти, заморо́чити, ся (Ч о л о́ п о х м а р н і л о. У с і з і р к и́ п о т ь м а́ р и л о).
Помрачение—потьма́рення, ння; мана́, ни; на́пуст, сту; моро́ка, ки; заморо́ка, ки (З а м о р о́ к и н а н е́ і у п а л и).
Помрачнеть — похмурні́ти, похмарні́ти, потуманіти, охма́ритися.
Помыка́ть—попиха́ти кого́, ким; коверзува́ти ким, со́бкати. **Помыкаемый** — попи́хач, ча.
Помыкать—І) (л е н, к о н о п л ю)—почеса́ти. ІІ) **Помыкать горе**—побі́дува́ти.
Помысел, помысл—по́мисел, слу; ду́мка, ки; га́дка, ки; ми́сль, сли.
Понавесить—понавішувати, порозві́шувати.
Понаготовить—понагото́влювати, понаготовля́ти, понастача́ти, понаста́чити; (п и щ и)—понава́рювати, понапіка́ти; (о д е ж д ы)—понасправля́ти.
Понагромоздить—І) понаверта́ти, понакида́ти; ІІ) понабудо́вувати.
Понадобиться — знадоби́тися, зда́тися, прида́тися, ста́ти у приго́ді, пригоди́тися. **Мне понадобились деньги**—мені́ тре́ба гро́шей. **Если понадобится**—коли́ тре́ба бу́де. **Мне понадобится**—мені́ тре́ба бу́де.
Показначать—І) повизнача́ти; ІІ) (н а

должность)—понастановля́ти, попризнача́ти.

Понакормить—понагодо́вувати, понако́рмлювати.

Понапечатать—понадруко́вувати.

Понапрасно—дарма́, ду́рно, даре́мне, надаре́мне, зада́рма.

Понатискать—понапиха́ти, понапако́вувати, понатовкма́чувати.

Понатужиться—посилкува́тися, нап'я́стися, напру́жити си́ли, натягти́ся, налягти́, напова́житися (що зроби́ти).

Понатыкать—понатика́ти, ви́тикати, настромля́ти, понастро́млювати.

Понести—I) понести́ що куди́; II) вчини́ти, зроби́ти, спо́внити, ви́конати; III) сте́рпіти, ви́терпіти, перете́рпіти. **Понести наказание** — одбу́ти ка́ру; IV) зати́жіти, завагоні́ти, завалі́тні́ти.

Понижать, понизить,-ся—зни́жувати, ся; зни́зити, ся; поні́зити, ся; обні́зити, ся; осади́ти, оса́джувати; (голос)—спуска́ти, спусти́ти; (ціну)—збива́ти, зби́ти, збавля́ти, зба́вити; (по воде, опухоли)—опада́ти, опа́сти, спада́ти, спа́сти, ся; (в цене)—обни́жуватися, спада́ти, спа́сти.

Понижение—I) поні́ження, ння; зни́жування, нця; обні́ження, ння; II) упа́д, ду; упа́док, дку; (воды, опухоли)—спада́ння, ння. **Понижение цен**—обні́ження цін, спада́ння.

Понимание—розумі́ння, ння; (взаимное)—порозумі́ння, ння.

Понимать,-ся; понять—I) розуміти, ся; зрозуміти, ся; тя́мити, втя́мити; розібра́ти, ся; взя́ти в тя́мки, второпати, розторопати; (с трудом)—дорозумува́тися, добра́ти то́лку; II) понима́тися, поня́тися, узя́тися водо́ю. **Понятый**—втя́млений, второпаний; II) по́йня́тий.

Поносить—га́нити, ганьби́ти, обмовля́ти, лихосло́вити, бе́штати, шпе́тити.

Поносить, носить—поноси́ти; (об одежде)—приноси́ти, прино́шувати (Все поноси́ла, що ма́ти надба́ли мені. Новісінька оде́жа, тільки трохи прино́шена).

Поношение—ганьба́, би́; облу́да, ди; осу́да, ди; обмо́ва, ви; нару́га, ги; зневага, ги.

Понравиться—полюби́тися, подо́батися, сподо́батися, уподо́батися, до вподо́би прийти́сь; в о́ко впа́сти, запа́сти; підійти́, підпа́сти під ми́слі. **Он ей понравился**—вона́ його́ вподо́бала; він їй до вподо́би.

Понудительный — примусо́вий, си́лувальний.

Понуждать, понудить—си́лувати, приси́лувати, невго́лити, приневго́лити, приму́шувати, приму́сити, зневго́лити, зму́сити.

Понуждение—си́лування, ння; приму́с, су.

Понура—похню́па, пи; похню́пий, пону́рий. **Понурный, понурый**—похню́пий.

По-нутру—до-вподо́би, до-сподо́би, досмаку́, під нату́ру.

Понятие—I) тя́ма, ми; тям, му; тя́мок, мку; II) поня́ття, тя; розумі́ння, ння: ду́мка, ки (Як тя́маєш—нехай зро́бить).

Понятливость—тяму́чість, чости. **Понятливый**—тяму́чий, тяму́щий, тямки́й, тямови́тий.

Понятность—зрозумі́лість, лости; я́сність, ности. **Понятный**—зрозумі́лий, розбі́рний. **Понятно**—зрозумі́ло, розбі́рно.

Понятой—поняти́й, о́го; свідок, дка.

Пообнищалый—збіднілий, зубо́жілий.

Пообождать—підожда́ти, почека́ти, потрива́ти, перетрива́ти (тро́хи) (І п'ятизло́тник перетрива́в ще одну́ лиху́ годи́ну).

Пооодиночку—поодно́му, поодино́чку, поодинці, поєдинці (Поодино́чку з ха́ти вивожа́йте).

Поопоздать—припізни́тися, запізни́тися, спізни́тися (тро́хи).

Поотдохнуть—спочи́ти (тро́хи), відпочити.

Пооткрывать—поодкрива́ти, поодчини́ти; (рты)—пороззявля́ти (Поодчиняти ві́кна, две́рі).

Поотнимать—повідніма́ти, повідійма́ти, поодбира́ти, повідніма́ти.

Поочередный — черго́вий, почере́жний. **Поочередно**—по че́рзі, почере́дно, почере́жно, під чергу́, черго́ю.

Поощрение—заохо́та, ти; заохо́чення, ння; заохо́чування, ння; під'охо́та, ти.

Поощрять, поощрить,-ся — заохо́чувати ся; під'охо́чувати, ся; заохо́тити, ся, під'охо́тити, ся; підбива́ти ду́ху, охо́ти; буди́ти, збуди́ти, дода́ти ду́ху, охо́ти, підби́ти кого́, на що. **Поощренный**—заохо́чений. **Поощряемый**—заохо́чуваний.

Попадать, попасть—попада́ти, попа́сти, потрапля́ти, потра́пити, натрапля́ти, натра́пити, утра́пити. **Попадать, попасть в цель**—влуча́ти, уці́ля́ти, поці́лювати, вці́лити, поці́лити, втра́пити, потра́пити, потрапля́ти. **Как ни попало**—аби́ як, як-не́будь, як попа́ло. **Попали на месте преступления**—піймали на гаря́чому вчи́нку, на шко́ді. **Попасть навстречу** — здиба́тися, спітка́тися. **Попасть в неприятность**—вклепа́тися.

Попадаться, попасться—I) попада́тися, попа́стися. **Попадаться на глаза**—наверта́тися на о́чі. **Попасться во лжи**—вбреха́тися, дробреха́тися. **Попасться в краже**—прокра́стися; II) трапля́тися, тра́питися, луча́тися, луча́тися; III) зустріча́тися, зустрі́тися, здиба́тися, здиба́тися, спіка́тися з ким, чим.

Попереворачивать—поперевертáти, попереки́дати.

Попеределать—попереро́блювати.

Поперечник—I) попере́чник, ка; прогі́н, го́ну; проліт, льо́ту; II) шир, ру; широта́, ти. **В поперечнике**—у шир, зави́ршки. **Поперечный**—попере́чний. **Поперечно**—впо́перек, упо́перек, в прогі́н, на проліт, попере́чно. **Поперечная полоска** (в ткани)—пере́тика, ки. **Поперечные нитки** (в полотне)—ніткáння, ння (Сосно́ва осно́ва, мальо́ване ніткáння).

Попечалиться—посумувáти, пожури́тися, потужи́ти (Сироти́на пожу́риться, посиму́є, сидячи́ пі́дти́ном).

Попечение—дбáння, ння; опікувáння, ння; пеклувáння, ння; до́гляд, ду; турбо́та, ти. **Попечение иметь о ком**—пеклува́тися, дба́ти, турбува́тися за ко́го; упада́ти ко́ло ко́го. **Попечительный**—дбайли́вий, клопотли́вий.

Попечительство—опікува́ння, ння; опі́ка, ки.

Попечительствовать—опікува́тись, дба́ти, піклува́тись за ко́го.

Попировать—побенькетува́ти, погуля́ти, побалюва́ти.

Поплестись — попле́нтатися, почвала́ти, потя́гти́ся, повія́тися, попха́тися, почала́пати, потьопатися, потеліпа́тися; (прихрамывая)—пошкандиба́ти; (не сгибая колен)—поди́бати (Поди́бала стара́ ма́ти свою́ дочку́ догоня́ти).

Поплотнеть — поміцні́шати, поду́жчати, погладшати.

Поплутовать—пошахрува́ти.

Попойка—напи́йка, ки; гульня́, ні.

Пополнение—попо́внення, ння; спо́внення, ння. **Пополнение перерасхода**—попо́внення, перевитрáти.

Пополнять, пополнить,-ся — поповняти, сповня́ти, виповня́ти, ся; попо́внити, ся. **Пополненный**—попо́внений. **Исполняемый**—попо́внюваний.

Попользовать,-ся — покористува́тися, з чо́го, чим; пожива́тися, пожиткува́ти чим; II) полічи́ти, ся; погої́ти, ся.

Попортить,-ся—попсува́ти, ся; поні́вечити, ся; спога́нити, ся; пошко́дити, ся. **Испорченный творог** — поснялий сир (До́щ попсува́в сі́но. Поні́вечили бага́то хлі́ба).

Поправлять, поправить,-ся—I) поправля́ти, ся; справля́ти, ся; спра́вити, ся; ла́годити, ся; пола́годити, ся; нала́годити, ся; підправля́ти, ся; підпра́вити, ся. **Поправить свои обстоятельства, поправиться в средствах**—підмогти́ся, призаможні́ти. **Поправиться после болезни**—одужа́ти, ви́дужати, ви́чуняти, II) виправля́ти, направля́ти, випрямля́ти, ви́правитися.

По-прежнему—як давні́ше, по-да́вньому.

Попрекание—докóри, ів; нарікáння, ння.

Попрекать, попрекнуть—дорікáти, дорікну́ти, попріка́ти, попрікну́ти, докоря́ти, вимовля́ти; (описат.)—випіка́ти о́чі, ки́нути докір (Що-дня́ дорікає йому́, що гро́шей не ві́дда́є. За́вжди випіка́є о́чі шматко́м хлі́ба).

Попрек—докір, ко́ру; дога́на, ни; на́падок, дку; впо́минок, нку; випіка́ння очей (Гірки́ми сам себе́ докорами карта́в).

Поприще—по́ле, ля; по́прище, ща; ста́н, ну; шля́х, ху. **Поприще литературной деятельности**—літерату́рне по́ле. **Служебное поприще**—службо́вий шлях, по́ле.

Попробовать—попро́бувати, спро́бувати; (на вкус)—покуштува́ти, скуштува́ти, посмакува́ти (Спро́бував зробити, та не ви́йшло ні́чого Покушту́вав води́—не соло́на).

Попросить,-ся—попроси́ти, ся; попроха́ти, ся; поблага́ти; (надоедая)—поканю́чити. **Попросить позволения**—спита́тися до́зволу. **Попросить извинения**—перепроси́ти, перепроха́ти кого́. **Попросите ко мне**—запроси́ть до ме́не.

Попрятать,-ся—поховáти, ся; сховáти, ся.

По-пустому, попусту—по-дурно́му, дарма́, даре́мно, на́дурно, ду́рно, задаром, ма́рно.

Попутчик—попу́тник, ка; супрові́дник, ка. **Попутничество** — попу́тництво, цтва; супрові́дництво, цтва. **Попутный**—I) подоро́жній; II) погі́дний, ходови́й ві́тер.

Попутешествовать—помандрувáти.

Пора—I) пора́, ри́; час, ча́су; годи́на, ни. **С каких пор, с тех пор, как**—відко́ли. **С этой поры**—з цього́ ча́су, відтепе́р. **С тех пор, с той поры**—з того́ ча́су. **С давних пор**—задáвна, з да́внього ча́су. **До сих пор**—до́сі, до цього́ ча́су. **До тех пор, пока**—до́ти, по́ки, по́ти. **До которых пор**—до́ки, до яко́го ча́су. **До поры до времени**—до яко́гось ча́су. **С которых пор**—відко́ли, з яко́го ча́су.

Порою—и́нколи, и́ноді, ча́сом, часа́ми; II) пора́, ча́с.

По́ра (чаще мн.—**поры**)—шпа́ра, ри; шпа́ри, а́р; про́духи, ів; ді́рочка, чки.

Пора́бощать, поработить—занево́лювати, занево́лити, знево́лити, уя́рмлювати, уярми́ти кого́ (Знево́лена ма́са робітникі́в та селя́н).

Порабощение—I) занево́лювання, ння; уя́рмлювання, ння; II) неволя, лі; піддáнство, ства; занево́лення, ння.

Порадеть—поклопота́ти, подба́ти, постара́тися, попильнува́ти. **Порадеть кому**—поклопота́ти за ко́го.

Поражение—I) пора́зка, ки; розбитта́, тті. **Нанести поражение неприятелю**—щоби́ти во́рога; II) (мед.)—ура́за, зи; ура́зка, ки.

Пораздумать,-ся—I) поміркува́ти, ся; поду́мати, погада́ти, помізкува́ти, пометикува́ти; II) роздумати, ся (Коли́ хо́чеш що каза́ти, то помірку́й, як поча́ти).

Поразительный — вража́ючий, чудо́вий, ди́вний, дивогля́дний. **Поразительно**—на ди́во, на про́чуд, чудо́во, дивогля́дно (Сон на про́чуд ди́вний мені́ присни́вся).

Поразшевелить—розворуши́ти (тро́хи).

Порасплодить—порозво́дити, порозпло́джувати.

Порасспродать,-ся—порозпродава́ти, розпро́дати, порозпро́дувати, ся; ви́продати, попро́дати, повипро́дувати (Синіх соколі́в порозго́нила, ко́ней воро́них порозпро́дала).

Порвать,-ся—порва́ти, ся; поде́рти, ся; пошáрпати; (на куски)—пошмату-ва́ти, пошматкува́ти, пошмата́ти; (в длину)—розпана́хати, попана́хати; (много)—перешáрпати, перешмату-ва́ти, ся (Я порву́ ті вінки́, що сплі́та́лись в добу́ лихоліття. Ві́тер пошмату́ва́в ві́три́ла).

Поревновать—поза́здростити на ко́го, на що, подба́ти, поревнува́ти кому́, що.

Поровну—рі́вно, по́рівну, нарівно, на рівні части́ни.

Порицание—дога́на, ни; нага́на, ни; гу́діння, ння; осу́да, ди.

Порода—плі́д, пло́ду; поро́да, ди; породі́ння, ння; рід, ро́ду; (пренебр.)—ко́дло, ла (До́бра поро́да, та лиха́ вро́да. До́брого пло́ду коро́ва). **Породистый**—поро́дистий, расúстий, до́брого пло́ду.

Порожмя, порожнем—порожняко́м, впорожні́, порожне́м (Прийхали впорожні́).

Порознь—рі́зно, на́різно, окре́мо, осо́бо, з'осíбна (Голосо́чок у лісо́чок, ти́ха мо́ва рі́зно).

Поросль—I) чага́р, ру́; чагарни́к, ка́; чагарí, рів; кущí, щів; II) на́молодь, ди; по́молодок, дку; на́рост, сту; на́росток, тку; на́гонець, нця (Зелéні нáрости ростýть).

Пороть,-ся—I) поро́ти, ся; розпоро́ти, ся (Тре́ба поро́ти те, що пошила); II) би́ти, ви́бити; (розгами)—шпа́рити, ви́шпарити, одчухра́ти, одшмага́ти; III) (чепуху) — бреха́ти, плести́, верзти́, набреха́ти. **Пороть дичь**—дурни́цю плести́, тереве́ні правити.

Пороховница—порохівни́ця, ці; порошни́ця, ці; ладівни́ця, ці.

Порох—по́рох, ху; (одно зерно)—порошúна, ни.

Порочить—неслáвити, ганьбува́ти, га́нити.

Порочность—зіпсу́тість, тости; запсо́ваність, ности; ганéбність, ности; хи́бність, пости. **Порочный**—ганéбний, хи́бний, зіпсо́ваний.

Портить, испортить,-ся—псува́ти, ся; зіпсува́ти, ся; ні́вечити, ся; паску́дити, ся; гайнува́ти, ся; шко́дити; (о человеке)—ледащи́ти, нікче́мніти; (в работе что-либо) — перево́дити; (резавши)—кре́мсати, чикри́жити.

Портмоне—гаманéць, нця; гаманóк, нка, кали́тка, ки; складничóк, чка.

Портрет—портрéт, та.

Портсигар—цига́рниця, ці.

Портфель—листо́вня, ні; те́ка, ки.

Портянка—ону́ча, чі; ону́чка, чки.

Портяной—полотня́ний.

Порука, поручительство—пору́ка, ки; зарука, ки; запору́ка, ки.

Поручать, поручиться—доруча́ти, доручи́ти, вруча́ти, вручи́ти, приручáти, приручи́ти, припоруча́ти, припоручи́ти. **Порученный**—доручéний, припоручéний.

Поручение—доручéння, ння; припору́ка, ки; поручéння, ння. **Исполнить поручение**—ви́конати доручéння. **По поручению**—з доручéння, за дорученням.

Поручень—порýччя, чня; по́ручі, чів; по́ручні, нів.

Поручитель—поручник, ка; ручи́тель, ля; зарýчник, ка. **Поручительный**—поручний, запору́чний. **Поручительная надпись**—запору́чний на́пис.

Порция—па́й, па́ю; пайóк, пайка́; по́рція, ції. **Порционный**—порці́йний.

Порча—І) псува́ння, ння; пі́вечення, ння; шко́да, ди; попсува́ння, ння; поро́ха, хи; ІІ) ча́ри, рів; уро́ки, ків (Це зі́лля помага́є від уро́ків). **Порченный**—І) зопсо́ваний, зба́влений, попсо́ваний, зні́вечений, поні́вечений, спаскуджений; ІІ) причи́нний, з'уро́чений.

Поршень—вало́к, лка́; по́ршень, шня.

Порыв (действие)—порива́ння, ння; за́пал, лу; (ветра)—бурха́ння, ння. **Порывистый** — рвучки́й, нага́льний, бурхли́вий (Рвучки́й ві́тер).

Порядком—І) в поря́дку, як слі́д, по ряду́ (Розкажи́ все по ряду́, як слі́д); ІІ) до́бре, дово́лі, до́сить, чима́ло. **Порядком продрог** — до́бре зме́рз. **Порядком досталось** — бу́де з йо́го, до́сить.

Порядковый (грам.)—поря́дковий.

Порядок—поря́док, дку; лад, ду; розпоря́док, дку. **В порядке вещей**—як води́ться, як слі́д, як годи́ться, як зви́чайно. **Приведение в порядок**—порядкува́ння, ння. **Привести в порядок**—порядкува́ти, уладна́ти, припоряди́ти. **Привести в боевой порядок**—ушикува́ти. **Число по порядку**—порядко́ве число́.

Порядочность—поря́дність, ности. **Порядочный**—поря́дний, пу́тній, путя́щий, годя́щий, добря́чий, не згірший, чима́лий (Чолові́к замо́жний, поря́дний). **Порядочно**—до́сить, дово́лі, чима́ло, добря́че, не згірше.

Посев—сів, ву; за́сів, ву; сійба́, бу́; сія́нка, ки; сія́ння, ння. **Посевная площадь**—засівна́ пло́ща.

Поселенец—посе́ленець, нця; осе́льник, ка; (первый)—оса́дчий.

Поселок—посе́лок, лку; сільце́, ця́; ху́тір, ора; присе́лок, лка; ви́селок, лка.

Поселение—І) осе́ля, лі; селя́тьба, би; посе́лення, ння; ІІ) засла́ння, ння.

Посетитель—відві́дач, ча; відві́дувач, ча; одві́дач, ча; прові́дач, ча. **Посетительница**—відві́дувачка, чки; прові́дувачка, чки.

Посетовать—І) пожури́тися, посумува́ти, потужи́ти; ІІ) побі́дкатися чим, поре́мствувати на ко́го, що.

Посещать, посетить—одві́дувати, одві́дати, відві́дувати, відві́дати, навіду́вати, ся; навіда́ти, ся; прові́дати, перевіда́ти, завіта́ти до кого; (часто)—вчаща́ти, вна́жуватися, вна́дитися; (на короткое время)—наверта́тися, наверну́тися. **Посещенный**—відві́даний.

Посещение—одві́дини, ин; відві́дини, ин; одві́дання, ння; відві́дування, ння; прові́д, іду.

Посильный—можли́вий, по си́лі, під си́лу, як посильля, по змо́зі.

Поскорее—скоріше, мерщій, шви́дче, метчій, хутчій.

Послабление—пільга, ги; поле́гкість, кости; по́пуск, ску; по́пуст, сту.

Послаблять, слабить—І) попуска́ти, попусти́ти; ІІ) пільгува́ти, потура́ти, попільгува́ти (Не потура́й хло́пцеві, кра́ще в рука́х його́ держи́).

Посланец—посла́нець, нця.

После—пі́сля, опі́сля, по́слі, навпо́слі, навпі́сля, на по́тім. **После обеда**—пі́сля обі́д, по обі́ді.

Последний—оста́нний, я, е; оста́тній, я, е (Оста́нню свити́ну з кали́ки здійма́ють). **Последним быть**—па́сти за́дні.

Последователь,-ница — наслі́дувач, ча; наслі́дувачка, чки; насту́пник, ка; насту́пниця, ці.

Последовательность—послідо́вність, ности. **Последовательный,-но**—послідо́вний, послідо́вно, по ряду́.

Последовать—наслі́дувати кому́, пі́ти, ру́шити за ким, наступи́ти пі́сля чо́го.

Последок—послі́док, дку; оста́нок, нку; ре́шта, ти; (пищи)—недо́їдки, з'їди, пере́їди.

Последствие—на́слідок, дку.

Последующий—дальші́ший, наступний, пото́мний. **О последующем прошу уведомить**—про насту́пне про́шу сповісти́ти. **Последующая регистрация**—насту́пна реєстра́ція.

Пословица—при́казка, ки; прислі́в'я, в'я; приповідка, ки; приповістка, ки.

Послужить—І) послужи́ти; ІІ) зда́тися, прида́тися. **Это ни к чему не послужит**—це ні на що́ не прида́ться, з цього́ нічо́го не бу́де. **Это послужило ему во вред**—це йому́ пошко́дило. **Это послужит вам в пользу**—це ста́не вам у приго́ді, це піде на кори́сть вам.

Послужной—службови́й.

Послушание—по́слух, ху; слухня́ність, ности; слухня́нство, ства; послуха́ння, ння (Нема́ у не́ї слухня́ности до ба́тька). **Послушливый, послушный**—слухня́ний, послухня́ний, шановли́вий.

Посманить — зма́нювати, позна́жувати, поперема́нювати, попереня́жувати.

Посмотреть,-ся—І) подиви́тися, гля́нути, погля́нути, спогля́нути, згля́нути, позирну́ти; (один на другого)—гля́нутися; (со зла)—визвіритися; ІІ) погля́діти, догля́нути, попильнува́-

ти кого́ (Поглядіти дитини. Догля́нути ха́ти).

Поснимать—позійма́ти, познима́ти.

Посносить,-ся—познбсити, ся.

Пособие—I) допомо́га, ги; зарятунок, нку; порятунок, нку. **Денежное пособие**—запомо́га грішми, гроши́ма; II) спо́сіб, собу; за́сіб, собу. **Учебное пособие**—підру́чник, ка. **Учебные пособия**—учбо́ве прила́ддя.

Посовеститься—посоро́митися.

Посоветовать,-ся—пора́дити, ся; пора́ляти, нара́дити, ся; нара́яти, прира́дити, прира́яти, ра́ду да́ти, перера́дитися.

Посоединять—позлуча́ти, поз'єднувати.

Посопротивляться — посперечатися, позмага́тися з ким, чим, поопе́ртися проти ко́го, чо́го.

Поспевать, поспеть (созревать)—поспіва́ти, поспі́ти, виспіва́ти, ви́спіти, спіліти, стигнути, присти́гнути, настигнути, присти́гти, доспіти. **Скоро поспевающий** — скорозрілий, ско́роздрій (Овес ско́роздрій, вже й поспів); II) поспіва́ти, наспіва́ти, настига́ти, приспіва́ти, поспі́ти, наспі́ти, встига́ти, настигти, настигнути, приспіти (Не встиг купи́ти в свій час. Поспіємо й ми ра́зом з людьми́). **Поспелый**—спілий, стиглий, поспілий, пристиглий.

Поспешать, поспешить,-ся—спіши́ти, ся; поспіша́ти, ся; хапа́тися, ква́питися, поспіша́ти, ся; похопитися, поква́питися.

Поспешность—спіх, ху; по́спіх, ху; спі́шність, ности; поква́пність, ности; кваплі́вість, вости; хапа́ння, нння; ха́пкість, кости; похоп, лу (Скорий по́спіх—лю́дям по́смі́х. Нема́ спіху, в ру́ках). **Поспешная работа**—хапли́ва, нагальна робо́та. **Поспешливый** — спі́шний, поспішни́й, хапки́й, поквапни́й, кваплі́вий, сквапни́й, сквапли́вий, хапли́вий, похо́пливий. **Поспешно**—спі́шно, хва́тко, по́спіхом, на швидку́ ру́ку, ско́рим ча́сом.

Поспорить—поспо́рити, ся; посперечатися, позмага́тися.

Поспособствовать — помогти́, запомогти́, допомогти́.

Посрамлять, посрамить,-ся—со́рому завдава́ти, завда́ти; ганьби́ти, осоро́мити, посоро́мити, ся; оганьби́ти, со́рому набра́тися.

Посредник—посере́дник, ка. **Посредничество**—посере́дництво, цтва. **Посреднический**—посере́дницький.

Посредственность—мірність, ности; звича́йність, ности. **Посредственный,-но**—сере́дній, посере́дній, нічоге́нький, мірний, помірний, та́к собі.

Посредство—I) спо́сіб, собу; за́сіб, собу; II) посере́дництво, цтва.

Посредством—че́рез. **Посредством хитрости**—хи́трощами. **Посредством обмана**—обма́ною, ома́ною, моше́нством. **Посредством этого**—таки́м спо́собом, таки́м по́битом.

Поставка—I) постача́ння, нння; достача́ння, нння; приста́вка, ки; поста́ча, чі; II) постано́ва, ви (Постача́ння кра́му. Постано́ва па́м'ятника).

Поставлять, поставить—I) становити, ста́вити, постановити, поста́вити. **Поставить на вид**—звернути ува́гу, зауважити кому́ що. **Поставить в тупик**—оступа́чити, завести́ в бе́звихідь. **Поставить в строй, в боевой порядок**—ушикува́ти. **Поставляю долгом**—вважа́ю за обов'язок; II) постача́ти, наста́чати, поста́чити, наста́чити, ви́стачити, приста́вити; (много) — понастача́ти (Постача́в бо́рошно для ві́йська); III) настановля́ти, настанови́ти (Настанови́ли за пи́саря).

Постамент—постаме́нт, ту; пі́дмурок, ка; підмурі́вок, вка.

Постановление—постано́ва, ви. **Обязательное постановление**—обов'язко́ва постано́ва.

Постепенность—ступне́вість, вости; ступне́вий хід, хо́ду; поступо́вність, ности. **Постепенный**—ступне́вий, поступо́вний. **Постепенно**—ступне́во, поступо́вно, черго́ю, попоря́дку, пома́лу-ма́лу, спроквбла.

Постеречь,-ся—постерегти́, ся; посторожи́ти, ся; поберегти́, ся; попильнува́ти, поглядіти, повартува́ти, попантрува́ти ко́го, що.

Постижение—зрозумі́ння, нння; зба́гнення, нння.

Постижимость—зрозумі́ливість, вости; зба́гненість, ности. **Постижимый**—зрозумі́лий, ясни́й, зба́гнений.

Постигать, постигнуть, постичь,-ся—захо́плювати, захопи́ти, спіткати, ся; здибати, ся; схо́плювати, зрозуміти, збагну́ти, спостерегти́ (Ду́мав до́ля зустрі́неться — спіткало́ся го́ре. Не мо́жна всього́ ро́зумом збагну́ти).

Постный—пісни́й. **Постное кушанье**—пісни́на, ни; пісна́ стра́ва. **Постное масло**—олія, ії.

Постовой—сті́йчик, ка; вартови́й, о́го.

Посторониться—оступи́тися, одійти́ у бік, осторони́тися.

Посторонний—сторо́нній, чужи́й.

Постоялый двор—постоя́лий двір, заїзни́й, заїзжий двір, за́їзд, ду.

Постоянный— — постійний, ста́лий, повсяча́сний, невиво́дний, разура́зний, станівки́й, стате́чний. **Постоянная величина, давление**—постійна величина́, постійне ти́снення. **Постоянно**—раз-у-ра́з, що-ра́зу, раз-по́-раз, усе́.

Постоянство—постійність, ности; ста́лість, лости.

Постращать—постраха́ти, настраха́ти, поляка́ти (Коли́ не бу́деш би́ти, то хоч постраха́й).

Построение (процесс)—I) будува́ння, ння; збудува́ння, ння; II) (здание) —будо́ва, ви; будівля, влі (Закінчи́ли будува́ння ста́нції. На покрівлі, на будівлі ніжно па́дають сніжи́нки).

Построить,-ся—постро́їти, ся; побудува́ти, ся; збудува́ти, ся; ви́будувати, ся; поста́вити; (из камня, кирпича) —помурува́ти, ви́мурувати, змурува́ти (Збуду́ємо ха́тку з двери́ма у сіни. Поста́влю ха́ту і кімна́ту). **Построить полки**—ушикува́ти полки́. **Построиться в ряды**—ушикува́тися.

Пост-пакет—пост-паке́т; **простой**—про́стий, звича́йний; **заказной**—рекомендо́ваний; **страховой**—страхови́й; **посылочный**—пакунко́вий.

Поступательный—поступо́вий.

Поступать, поступить—I) роби́ти, зроби́ти, діяти, вдіяти, чини́ти, учини́ти, пово́дитися. **Поступать правильно, справедливо**—по пра́вді роби́ти. **Он дурно поступил**—він пога́но зроби́в; II) уступа́ти, става́ти, уступи́ти, ста́ти. **Поступить на службу**—ста́ти на слу́жбу; III) (о деньгах)—надхо́дити, поступа́ти.

Поступок—вчи́нок, нку; учи́нок, нку.

Поступление—всту́п, пу.

Постыдный—срамо́тний, сороміцький, стидки́й. **Постыдно**—срамо́тно, сти́дко (Забу́деться срамо́тня да́вняя годи́на).

Постылость—осору́га, ги; осору́жність, ности.

Посуда—посу́да, ди; по́суд, ду; начи́ння, ння.

Посудник (о человеке)—I) ми́сочник, ка; посу́дник, ка; II) (предмет) —ми́сник, ка; судни́к, ка́.

Посчастливиться, посчастливеть—пощасти́ти, ся; поталани́ти, пофорту́нити, погара́здитися.

Посылание—посила́ння, ння; висила́ння, ння; засила́ння, ння.

Посылать,-ся; послать,-ся—I) сла́ти, посила́ти, посла́ти, відсила́ти, відісла́ти (Посла́в купи́ти хлі́ба. Посла́в, відісла́в листува́ння); II) здава́тися, склада́тися, зда́тися на ко́го (Зда́вся на помічника́, тому́ й ладу́ нема́є).

Посылка (процесс)—I) слання́, ння́; посила́ння, ння; II) (предмет)—поси́лка, ки; паку́нок, нка. **П. маловесная**—малова́га поси́лка. **Посылка без цены**—поси́лка без ціни́. **П. с наложенным платежем**—п. накладно́ю опла́тою. **Посылка на работу**—посила́ння на пра́цю.

Посыльный—послане́ць, нця́; післане́ць, нця́; побіга́ч, ча́; гіне́ць, нця́, поси́льний, ого.

Посягательство (на кого)—за́мах, ху; (на что)—зазіха́ння, ння; посяга́ння, ння.

Потайник—тайни́к, ка́; таємни́ця, ці; потайни́к, ка́.

Потасовка—та́ска, ски; таскани́на, ни; по́таска, ски; прочуха́н, ну́; прочуха́нка, ки; поволо́чка, чки; тіпа́чка, чки; чубани́на, ни; чубрі́й, ія́.

Потатчик,-ца—пота́кач, ча; пота́качка, чки; потака́йло, ла; потура́йло, ла.

Потачка—потура́ння, ння; по́пуск, ску; по́пусть, сту; пота́чка, чки.

Потелый—спітпілий.

Потемки—темно́та, ти; пітьма́, ми́. **В потемках**—сме́рком, по́ночі, по́темки, по́темну.

Потемнеть — потемні́ти, потемні́шати, потьма́ріти, потьми́тися, потьмари́тися; (на дворе)—посутені́ти, поночі́ти; (об огне)—поме́рхнути.

Потерпеть—потерпі́ти, наложи́ти чим.

Потеря—згу́ба, би; утра́та, ти; тра́та, ти; втра́та, ти; стра́та, ти; шко́да, ди; пропа́жа, жі (Чи зиск, чи тра́та—одна́ запла́та. Не сто кіп утра́ти). **Потерянный**—загу́блений, згу́блений, втра́чений, пропа́лий, пропа́щий.

Потерять,-ся—загуби́ти, згуби́ти, ся; утра́тити, стра́тити, утеря́ти, ся; потеря́ти, рішитися, стеря́тися. **Потерять время**—прогайнува́ти, промарнува́ти, пробайдикува́ти час. **Потерять доверие** —зневі́ритися в ко́му, до ко́го. **Потерять много**—перегуби́ти, позагу́блювати. **Потерять силу**—ви́сильнитися, ви́снажитися. **Потерять сознание**—опа́морочитися, стеря́тися, знеприто́мніти.

Потеха—поті́ха, хи; куме́дія, дії; чудасія, ії.

Потешный—вті́шний, куме́дний (Куме́дна ка́зка).

Потихонько, потихохонько—тихе́нько,

тихе́сенько, сти́ха, поти́ху, стихе́нька, потихе́сеньку, тихце́м, тишко́м, тихі́сінько, ни́шком, ни́щечком.

Потоль—по́ти, по́тіль, до́ти, до́тіль.

Потомственность—пото́мність, ности.

Потомство—пото́мство, ства; наща́дки, ків; плід, пло́ду; порожде́ння, ння; наслі́ддя, ддя; (с презрением)—ко́дло, ла.

Потому—бо, зати́м, зати́м що, того́, того́ що, че́рез те́, отти́м, тому́, тим, для то́го, за-для́ то́го. **Потому именно**—тому́ са́ме, отти́м-бо то. **Потому-то и нет**—ти́м-бо й ба, чере́з те́-бо то й нема́.

Потом—по́тім, по́тім то́го, по то́му, після то́го, опісля́, відта́к, да́лі, а да́лі.

Поторговать,-ся—I) поторгува́ти, покрамарюва́ти, покупцюва́ти, погандлюва́ти; (на базаре)—побазарюва́ти; (на ярмарке)—поярмаркува́ти.

Потосковать — посумува́ти, потужи́ти; (много) — попотужи́ти, попожури́тися.

Потрава—спаш, шу; по́толоч, чи; стра́вля, лі.

Потрата—стра́та, ти; втра́та, ти; потра́та, ти.

Потребитель—спожи́вач, ча. **Потребительный, потребительский** — спожи́вчий, споживни́й. **Потребительское общество**—спожи́вче товари́ство.

Потребление—спожива́ння, ння; вжива́ння, ння; пожива́ння, ння; ужи́ток, тку; вжи́ток, тку; спожи́вок, вку.

Потреблять, потребить—спожива́ти, поживи́ти, ужива́ти, вжи́ти, пожи́ти, спожи́ти (Спожили́ все, що навари́ли).

Потребность—потре́ба, би. **Потребный**—потрі́бний. **Возникает потребность**—повстає́ потре́ба.

Потревожить (побеспокоить)—потурбува́ти, потриво́жити; (напугать)—споло́хати, сполоши́ти. **Потревоженный** — потурбо́ваний, споло́ханий.

Потрескаться—потрі́скатися, поре́патися, полу́скатися, поло́патися, розлу́скатися; (о многих)—порозтрі́скуватися, порозлу́скуватися. **Потресканный**—потрі́сканий, поре́паний (Поре́пані ру́ки та по́ги).

Потрудиться (физически)—I) попрацюва́ти, пороби́ти; II) (побеспокоиться)—потурбува́тися, поклопота́тися, попіклува́тися за ко́го, про що́

Потрунить (над кем)—посмія́тися, поглузува́ти, покепкува́ти з ко́го.

Потрясение—I) стрясі́ння, ння; струсі́ння, ння; II) хита́ння, ння; захита́ння, ння.

Потчевать, попотчевать—угоща́ти, частува́ти, угости́ти, почастува́ти, трактува́ти, потрактува́ти кого́ чим (Ме́дом, вино́м козаче́нька бу́дуть частува́ти).

Потчевание—частува́ння, ння; трактува́ння, ння.

Поукрасить—пооздо́блювати; (цветами) — поуквітчувати, заквітча́ти; (гвоздиками) — пообцвяхо́вувати, поцвяхува́ти.

Поупрямиться—позмага́тися, посупереча́тися, попруча́тися.

Поусердствовать — припильнува́ти, поусе́рдувати.

Поутру—зра́на, ура́нці, вра́нці, ра́нком (Зра́на ви́їхали на по́ле).

Поучительный—повча́ючий, навча́ючий.

Похищать, похитить—кра́сти, укра́сти, схопи́ти, вхопи́ти.

Похищение—краді́ж, жу; краді́жка, ки; ха́пання, ння; ха́панка, ки.

Похлопотать—поклопота́ти, ся; попоходи́ти, попіклува́тися.

Похмуриться—нахма́ритися, насу́питися, похню́питися.

Походатайствовать—поклопота́ти, подба́ти за ко́го, за що.

Походить (на кого или на что)—похо́дити на ко́го, на що, вдава́тися в ко́го, скида́тися на ко́го, на що (Обли́ччям скидається на Н. Вда́вся в свого́ ді́да).

Походить—походити.

Походка—хода́, ди́; хід, хо́ду; хідня́, ні.

Поход—I) похі́д, хо́ду; випра́ва, ви; II) (при весе)—по́ваг, ги; ли́шка, ки.

Похожий—схо́жий, похо́жий, поді́бний, пари́стий; (совершенно)—ви́капаний, ви́литий, нестеме́нний.

Похотливость—похітли́вість, вости; по́хіть, хоти; пожадли́вість, вости. **Похотливый**—похітли́вий, пожадли́вий. **Похотливо**—похітли́во, пожадли́во.

Похудеть—поху́днути, схуднути, помарні́ти, змарні́ти; (на лице)—спа́сти з лиця́; (на теле)—спа́сти з ті́ла. **Похудевший**—похуді́лий, схудлий, змарні́лий, помарні́лий.

Почасту—ча́сто, ча́сто-гу́сто.

Початок (начало)—поча́ток, тку; (кукурузы)—кача́н, на́.

Початый—поча́тий; (хлеб)—вкра́яний, надкра́яний, поча́тий.

Почва (земля)—гру́нт, ту. **Почва глинистая**—гли́нястий, глеюва́тий грунт, гли́няста земля́, глейовина́. **Почва нетронутая**—цілина́. **Почва песчаная**—піскува́тий грунт. **Почва песчанистая**—су́пісок. **Почва черноземная**—чорно́зем, чорно́земля. **Почвенный**—грунто-

ви́й. **Почвенная влага**—грунтова́ воло́га, ві́льга.

Почему, почем—чом, чому́, чого́, на́ що, про що́, для чо́го, почі́м, після́ чо́го. **Вот почему**—о́т че́рез що́, ото́ж-то, от за-для то́го. **Почему-то**—чого́сь, чомусь.

Почерк—писа́ння, ння; письмо́, ма́; по́черк, ка.

Почет—шано́ба, би; че́сть, сти; пова́га, ги. **Почетный**—поче́сний.

Почивание—спочива́ння, ння; спочи́нок, нку; спочи́вок, вку. **Почивальный**—спочива́льний.

Почивать, почить, опочить—I) спочива́ти, спочи́ти, опочи́ти; II) поме́рти, уме́рти, переста́витися, почи́ти, опочи́ти.

Починивать, починить—ла́годити, пола́годити, справля́ти, спра́вити, поправля́ти, попра́вити, пола́годити, нала́годити; (о д е ж д у)—лата́ти, полата́ти, залата́ти, підлата́ти (П о л а́ г о д и т и ч о́ б о т и. П о л а т а́ т и к о ж у́ х а).

Починка—ла́гоження, ння; попра́ва, ви; попра́вка, ки; (о д е ж д ы)—лата́ння, ння; зала́тування, ння.

Почин—I) почи́н, ну; поча́ток, тку; зачи́н, ну; II) при́від, воду; при́звід, воду.

Почитание—шанува́ння, ння; пошанува́ння, ння; поважа́ння, ння.

Почка—I) (а н а т.)—ни́рка, ки; ні́рка, ки; II) (н а р а с т е н и я х)—брость, сти; бро́сток; стка; брости́на, ни; (ц в е т о ч н а я)—пу́п'янок, нка; пу́п'яшок, шка.

Почта—по́шта, ти. **Почтовый**—пошто́вий. **Почтовый перевод**—пошто́вий пере́каз. **Почтовая марка**—пошто́ва ма́рка.

Почтальон—пошта́р, ря́; листоно́ша, ші.

Почтение—поважа́ння, ння; шанува́ння, ння; пошанува́ння, ння; шано́ба, би; ша́на, ни (Н а й к р а́ щ а ш а н о́ б а, я к д о́ б р е е с л о́ в о. Ш а́ н а і д я́ к а р о б і́ т н и к а м щ и́ р и м). **Почтенный**—пова́жний, поче́сний, пошти́вий, стате́чний.

Почти—сливе́, ма́йже. **Почти что**—ма́ло що, ма́ло не, тро́хи не, бе́змаль.

Почтительность—шанобли́вість, вости; шановли́вість, вости; пова́га, ги; шано́ба, би; пошти́вість, вости. **Почтительный**—шановли́вий, пошановли́вий, поче́сливий, пошти́вий, шанівни́й. **Почтительно**—з шано́бою, шанобли́во, пошти́во.

Почтить—звелича́ти, вшанува́ти. **Почтить кого-нибудь своим посещением**—вшанува́ти кого́сь своїм завіта́нням (до нього).

Пошатывать, пошатать, пошатнуть,-ся—похи́тувати, похита́ти, похитну́ти, поколиха́ти, поколихну́ти, ся; захи́тувати, захита́ти, захитну́ти, схитну́тися, схибну́тися, поточи́тися. **Пошатнувшееся положение**—неста́ле, нетривке́ стано́вище.

Пошершаветь—пошарша́віти, поше́рхнути (Р у́ к и п о ш е́ р х л и).

Пошивка—шиття́, ття́; пошиття́, ття́;

Пошиб—спо́сіб, собу; по́бит, ту. шитво́, ва́.

Пошлина—ми́то, та; (с в о з о в)—возове́; (з а п р о е з д ч е р е з м о с т)—мостове́. **Дорожная пошлина**—подоро́жчина. **Базарная, ярмарочная пошлина**—містове́. **Судебная пошлина**—пересудок, при́суди. **Пошлинный**—митови́й, ми́тний.

Пошлость — I) ордина́рність, ности; уте́ртість, тости; II) ни́цість, цости; паску́дство, ства; безсоро́мність, ности. **Пошлый**—I) ордина́рний, уте́ртий; II) ни́ций, паску́дний, безсоро́мний, сороми́цький.

Пощада—поми́лування, ння; милосе́рдя, дя; ми́лость, лости; ла́ска, ски.

Пощадить—поми́лувати, пожа́лувати.

Пощечина—ля́пас, су; ляпане́ць, нця́; лящ, ща́; поли́чок, чка. **Надавать пощечин**—наля́скати, ляпанця́ми нагодува́ти.

Поэзия—пое́зія, ії. **Лирическая поэзия**—ліри́чна пое́зія. **Поэтический,-ски**—поети́чний, поети́чно.

Поэма—пое́ма, ми.

Поэтому—тому́, а тому́, тому́-то, через те́.

Появляться, появиться—появля́тися, появи́тися, з'явля́тися, з'яви́тися, об'явля́тися, об'яви́тися, виступа́ти, ви́ступити, витика́тися, ви́ткнутися; (м о м е н т а л ь н о)—вилина́ти, ви́линути. **Откуда он появился**—відкіля́ він взя́вся. **Откуда у него появились деньги**—відкіля́ у його взяли́сь гро́ші.

Появление—поя́ва, ви; з'я́ва, ви; з'я́влення, ння.

Пояснение—поя́снення, ння; з'ясо́вування, ння; з'ясува́ння, ння.

Поясница—по́перек, ку; кри́жі, ів; поясни́ця, ці.

Пояснительный—поя́снювальний, поя́снюючий. **Пояснительная записка**—поя́снювальна запи́ска.

Пояснять, пояснить—поясня́ти, поясни́ти, виясня́ти, ви́яснити, з'ясо́вувати, з'ясува́ти що кому́.

Правдивость—правди́вість, вости; справедли́вість, вости; щи́рість, рости. **Правдивый**—I) правди́вий, справедли́-

вий, щи́рий; II) правди́вий, справедли́вий, спра́вжній, пе́вний (Правди́вий козак. Пе́вні чутки́). **Правдиво**—справедли́во, щи́ро.

Правдоподобие—правдоподі́бність, ности; ймові́рність, ности; можли́вість, вости. **Правдоподобный** — правдоподі́бний, ймові́рний, можли́вий.

Правильность — пра́вильність, ности. **Правильный** — ві́рний, пра́вильний, правди́вий, попра́вний. **Правильно**—пра́вильно, правди́во, ві́рно.

Правительство—у́ряд, ду. **Правительственный**—урядо́вий.

Править—I) пра́вити, правува́ти, запра́вляти, управля́ти, керува́ти, ору́дувати чим, ким; II) поправля́ти, попра́вити, виправля́ти, ви́правити. **Править корректуру**—виправля́ти коре́кту.

Право—пра́во, ва. **Он в праве**—він ма́є пра́во. **Право собственности**—пра́во вла́сности. **Правовой**—правови́й, пра́вний. **Правомочие**—правомо́жність, ности. **Правомочный** — правомо́жний. **Правонарушение** — правопору́шення, ння; праволо́мство, ства.

Правобережный—правобере́жний, правобі́чний.

Правоспособность—правозда́тність, ности. **Правоспособный** — правозда́тний.

Правый—I) пра́вий. **Правая рука**—правиця, ці. **По правую сторону**—право́руч. **На правой стороне лежащий**—правобі́чний; II) правди́вий, справедли́вий; III) безневинний, неповинний; IV) прямий, пе́вний.

Прагматический—прагмати́чний.

Празднество—святкува́ння, ння. **Праздничный** — празнико́вий, святко́вий, святни́й.

Праздновать—святкува́ти, празникува́ти, справля́ти свя́то.

Праздно—без ді́ла, без робо́ти, ніче́го не ро́блячи.

Празднословие—марномо́вство, ства; пустомо́вність, ности; базі́кання, ння; верзі́ння, ння.

Праздность—безді́лля, лля; байдикува́ння, ння; ну́лі, ле́жа, леда́цтво, цтва.

Праздношатающийся, праздношатающаяся—ве́штанець, нця; шве́ндя, ді; ба́йда, ди; снови́га, ги; снови́га́ло, ла.

Праздный—I) поро́жній, я, е; ваканцьо́вий; II) гуля́щий. **Праздным быть, пробыть**—I) порожнюва́ти, вакува́ти, провакува́ти; II) байдува́ти, ба́йдики би́ти, гуля́ти, марнува́ти, байдикува́ти, пробайдикува́ти.

Практика—пра́ктика, ки.

Практиковать—практикува́ти.

Практик—пра́ктик, ка. **Практический**—практи́чний.

Прачешная—прачка́рня, ні; пра́льня, ні. **Прачешный**—пра́льний.

Прачка—пра́ля, лі; пра́чка, чки.

Пребывание—перебува́ння, ння; пробува́ння, ння; (в гостях)—гостюва́ння, ння.

Пребывать, пребыть—пробува́ти, пробу́ти, бу́ти, жи́ти, прожи́ти; (целый век или очень долго)—вікува́ти, провіку́вати (Скажі́ть, зірки́, де він пробува́є. Вік звіку́ва́ли, а лиха не ба́чили).

Превозмогать, превозмочь — перемага́ти, перемогти́, здола́ти, здоли́ти, подоли́ти; (многих) — попереможа́ти, попереси́лювати (Все перемо́жемо: го́ре, нуждо́ю. Обста́вини пересилюють нас).

Превозносить, превознести,-ся—I) вихваля́ти, велича́ти, сла́вити, ся; звелича́ти, підно́сити, ся; підне́сти, ся; вино́сити, ви́нести по-над; II) вихваля́тися, велича́тися, пиша́тися, бундю́читися.

Превознесение—вихваля́ння, ння; велича́ння, ння; підне́сення по-над ко́го, що.

Превосходить, превзойти—перева́жувати, перева́жити, го́ру бра́ти, узя́ти го́ру, перевища́ти, перевищити, перевершити, покри́ти кого́ (Пра́вда кри́ву перева́жить). **Превзойти кого**—взя́ти го́ру над ки́м, перева́жить кого́.

Превосходство—перева́га, ги; перемо́га, ги; перевищення, ння; ви́щість, щости. **Превосходный**—ду́же га́рний, чудо́вий, доскона́льний, знамени́тий. **Превосходно**—чудо́во, ду́же га́рно, доскона́льно, знамени́то.

Превратность—I) зми́нність, ности; неста́лість, лости; II) фальши́вість, вости; хи́бність, ности. **Превратный**—I) зми́нний, неста́лий; II) неправди́вий, перекру́чений. **Превратно**—непоправді, навпаки́, нави́ворот, навпро́ти.

Превращать, превратить,-ся—перетво́рювати, ся; перетвори́ти, ся; переверта́ти, ся; перевернути, ся; перекида́ти, ся; перекинути, ся; перероблятися, переробити, оберта́ти, ся; оберну́ти, ся. перероди́тися на що́ і в що́. **Превратить,-ся в ничто**—оберну́ти, поверну́ти, ся в ні́вець. **Превращенный**—обе́рнутий, перетво́рений в що.

Превращение—перевертання, ння; оберта́ння, нця; обе́рнення, ння; заміна,

ни, перетво́рювання, перетво́рення, ння.

Превышать, превысить,-ся—перевищувати, перевищити, ся; надвищувати, ви́гнатися ви́ще по-над що́ (Столітній дуб ви́гнався по́-над усі пере́ва).

Превышение—перевищення, ння; пере́вишка, ки. **Превышение власти**—перевищення вла́сти.

Преграда—перегоро́да, ди; пере́шко́да, ди.

Преграждать, преградить — перегоро́жувати, перегороди́ти, перети́нати, перети́ти, загоро́жувати, загороди́ти, попереторо́жувати, заступи́ти доро́гу, перепиня́ти, перепини́ти, запиня́ти, запини́ти, перешкоджа́ти, перешко́дити, на перешко́ді ста́ти кому́.

Преграждение—перегоро́жування, ння; перегоро́да, ди; загоро́да, ди; горо́жа, жі; перепо́на, ни; перешко́да, ди; зава́да, ди.

Предавать, предать,-ся—віддава́ти, відда́ти, видава́ти, ви́дати, передава́ти, переда́ти, здава́ти, зда́ти, звіря́тися, здава́тися на ко́го, віддава́тися кому́, вдава́тися, вда́тися, вкида́тися, вки́нутися в що. **Предать кого**—ви́дати ко́го, зра́дити ко́го, ви́казати на ко́го. **Предаваться печали**—в ту́гу вдава́тися. **Предавать, предать суду**—притяга́ти, притягти́, віддати́ до су́ду. **Предать забвению**—пусти́ти в непа́м'ять.

Предание—I) відда́ння, ння; ви́дання, ння; оддання, ння. **Предание суду**—відда́ння під суд, притя́гнення до су́ду; II) пере́каз, зу ((Наро́дні пере́кази з мину́лого).

Преданность—ві́рність, ности; відда́ність, ности; прихи́льність, ности. **Преданный**—ві́рний, відда́ний, прихи́льний, прихи́льник, ка. **Преданно** — ві́рно, прихи́льно.

Предатель,-ница—зра́дник, ка; зра́дниця, ці.

Предварение—упере́дження, ння; пересторо́га, ги від чо́го.

Предварительный—попере́дній, завча́сний, заздалегі́дний. **Предварительное условие**—попере́дня (вступна́) умо́ва. **Предварительное исполнение** — попере́дне вико́нання. **Предварительно**—упере́д, попере́ду, завча́су, за́годя, зара́ня, заздалегі́дь.

Предварять, предварить — упереджа́ти, упере́дити, попереджа́ти, попере́дити, випереджа́ти, ви́передити, запобіга́ти, запобі́гти, передмовля́ти, передмо́вити, перестерега́ти, перестерегти́, остерега́ти, остерегти́ від чо́го. **Предварить об опасности**—перестерегти́ пере́д небезпе́кою, остерегти́ від небезпе́ки.

Предвзятость—упере́дність, ности; запозя́тість, тости. **Предвзятый** — упере́джений. **Предвзятая мысль**—упере́дня га́дка. **Предвзято**—упере́джено.

Предвидеть—передбача́ти, передба́чити, завбачи́ти.

Предвидение—передбача́ння, ння; передба́чення, ння.

Предводительство—про́від, воду; при́від, воду. **Под предводительством**—за про́водом (чиїм).

Предводительствовать — пе́ред вести́, отаманува́ти, отама́нити, ватажкува́ти, вата́жити, поводатарюва́ти, бу́ти на чолі́.

Предвыборный — передви́борчий. **Предвыборное собрание**—передви́борчі збо́ри.

Предгорие—передгі́р'я, р'я. **Предгорный** —передгі́рний.

Предел—грани́ця, ці; гра́нь, ни; межа́, жі; мі́ра, ри; до́ля, лі; призна́чення, ння; кіне́ць, нця; край, ю. **Выйти из пределов** — ступи́ти, перейти́ че́рез край, за край зайти́. **В пределах чего**—в ме́жах чо́го. **Предельный**—погранич́ний, кра́йній, я, е. **Предельная температура** — кра́йня температу́ра. **Предельная скорость**—кра́йня шви́дкість.

Предисловие—передмо́ва, ви; пере́дне сло́во, вступне́ сло́во.

Предлагать, предложить — пропонува́ти, запропонува́ти. **Предложить вопрос**—спита́ти, запита́ти, поста́вити пита́ння. **Предложенный** — запропоно́ваний, вне́сений.

Предлог—I) (отговорка)—відмо́ва, ви; II) (придирка, повод)—при́від, воду; при́чі́пка, ки; при́звід, воду; прикло́чка, чки; III) (грам.)—прийме́нник, ка.

Предложение—I) пода́ння, ння; пропози́ція, ції; II) освідчення, ння; освідчини, ин; III) постача́ння чого́ кому́; IV) (грамат.)—ре́чення, ння.

Предместник—попере́дник, ка. **Предместие**—передмістя, тя.

Предмет—I) предме́т, та; річ, ре́чі; ці́ль, лі; мета́, ти. **Он имел в предмете**—він мав на меті; II) (школьный)—дисципліна, ни; предме́т, та. **Предметные уроки**—предметові ле́кції.

Предназначать, предназначить — передзнача́ти, передзна́чити, приділя́ти, приді́лити.

Предназначение — передзна́чення, ння; призна́чення, ння; приді́лення, ння.

Преднамеренность, преднамерение — уми́сність, ности; навми́сність, ности; за́мір, ру. **Преднамеренный**—призна́чений, навми́сний, уми́сний. **Преднамеренно**—навми́сно, уми́сно.

Предначертание — переднамі́чення, ння; попере́дній на́рис, су; попере́дній план, ну.

Предопределение — передвизна́чення, ння; призна́чення, ння.

Предоставление—зоста́влення, ння; зали́шення, ння; застере́ження, ння; віддава́ння, ння; дава́ння, ння; до́звіл, волу; дору́чення, ння; нада́ння, ння.

Представлять, предоставлять,-ся (п р а в о)—надава́ти, застеріга́ти пра́во за ки́м; зоставля́ти, зоста́вити, дозволя́ти, дозво́лити що кому́; доруча́ти, доручи́ти, віддава́ти, відда́ти. **Предоставляю на ваше усмотрение**—здаю́ся на ва́шу во́лю, ла́ску, обміркува́ння. **Предоставляю себе право**—застеріга́ю собі пра́во. **Предоставьте мне это сделать**—дозво́льте мені́ це зроби́ти, неха́й це я зроблю́. **Предоставляю на ваше суждение**—здаю́ся на ва́ш суд.

Предостерегать, предостеречь—остеріга́ти, остерегти́, перестеріга́ти, перестерегти́. **Дать себя предостеречь**—да́тись на пересторо́гу.

Предостережение—осторо́га, ги; пересторо́га; ги; перестеріга́ння, ння.

Предосторожность—осторо́га, ги; обере́жність, ности. **Предосторожный**—обере́жний, береже́ний, сторожки́й, оба́чний.

Предосудительность—него́жість, жости; дога́нність, ности; незвича́йність, ности. **Предосудительный** — сромо́тний, сороми́цький, него́жий, дога́нний, незвича́йний, неподо́бний. **Предосудительно**—сромо́тно, сороми́цько, дога́нно, незвича́йно, неподо́бно.

Предотвращать, предотвратить—одверта́ти, одверну́ти. **Предотвратить несчастье**—одверну́ти біду́, неща́стя.

Предотвращение — відве́рнення, ння; усу́нення, ння.

Предохранение—охоро́на, ни; захова́ння, ння від чо́го; запобіга́ння, ння чому́. **Предохранительный**—охоро́нний, запобі́жний. **Предохранительный выход**—охоро́нний ви́хід, запобі́жний ви́хід.

Предохранять, предохранить—оберега́ти, оберегти́, охороня́ти, охорони́ти що.

Предписание—нака́з, зу; при́пис, су. **Прошу исполнить предписание**—про́шу ви́конати нака́з. **В предписании сказано**—в при́писі зазна́чено.

Предписывать, предписать—нака́зувати, наказа́ти, припи́сувати, приписа́ти (А й о м у́ п р и п и с а́ л и, щ о б я в и́ в с я н е г а́ й н о).

Предполагать, предположить—припуска́ти, припусти́ти, щу́, стиш; домисля́тися, доми́слитися, ду́мати, заду́мати, гада́ти. **Предположенный**—га́даний, припу́щений. **Предполагаемый** — припуска́льний.

Предположение — здо́гад, ду; до́мисел, сла; до́гад, ду; припу́щення, ння; до́гадка, ки.

Предположительный — здогада́льний, припуска́льний.

Предпоследний — передоста́нній, передпослі́дній.

Предпосылать, предпослать — посила́ти, посла́ти напе́ред, упере́д.

Предпочитать, предпочесть,-ся — волі́ти, вважа́ти за кра́ще, перева́гу дава́ти, да́ти, пе́ред дава́ти, да́ти, ста́вити, поста́вити ви́ще.

Предпочтение—перева́га, ги; пе́ред, ду; пе́ршенство, ства. **Оказать предпочтение**—перева́гу, пе́ред дава́ти, да́ти. **Предпочтительный**—перева́жний, кра́щий, ви́щий. **Предпочтительнее всего**—над усе́, передовсі́м, пе́ред усі́м. **Предпочтительно**—перева́жно, кра́ще, ви́ще.

Предприниматель — підприє́мець, мця; предприє́мець, мця.

Предприимчивость — замі́рність, ности; заповзя́тість, тости. **Предприимчивый**—смі́ливий, відва́жний, замі́ристий, заповзя́тий.

Предпринимать, предпринять—підприйма́ти, підприйня́ти, предприйма́ти, предприйня́ти що, захо́дитися коло́ чо́го, бра́тися, взя́тися за що, до чо́го.

Предприятие (у ч р е ж д е н и е) — за́клад, ду; підприє́мство, ства; предприє́мство, ства; (д е й с т в и е)—передузя́ття, ття; за́ходи, ів.

Предрассудок—забобо́н, ну; марнові́рство, ства; упере́дження, ння.

Предрасположение — схи́льність, ности. **Предрасположенный**—схи́льний. **Предрасположенный к болезням**—хорови́тий, слабови́тий, нездоро́вкуватий, схи́льний на хоро́би.

Предрекать, предречь—віщува́ти, пророкува́ти, ви́віщувати.

Предсердие—передсе́рдя, дя.

Председатель—голова́, ви.

Председательство — головува́ння, ння; про́від, воду. **Под председательством**—за головува́нням.

Председательствовать—головува́ти.

Предсказание—віщува́ння, ння; проро-

кува́ння, ння; проріка́ння, ння; провіща́ння, ння; (погоды) — завбача́ння, ння (Справди́лося на́ше віщува́ння. Спе́внилося пророка́ння).

Предсказатель — віщу́н, на́, провісник, ка.

Предсказывать, предсказать—віщува́ти, провіща́ти, пророкува́ти, провісти́ти. **Предсказывать погоду**—завбача́ти годи́ну.

Представитель—засту́пник, ка; представни́к, ка́. **Представительный**—I) засту́пницький, представни́цький; II) показни́й, стату́рний, личи́й.

Представительство—засту́пництво, цтва; представни́цтво, цтва. **Торговое представительство**—торгове́льне представни́цтво.

Представление—I) по́дання, ння; вне́сення, ння; (в театре)—вистава, ви; по́каз, зу; II) уя́ва, ви; уя́влення, ння; уя́влювання, ння.

Представлять, представить,-ся—I) (кого, что) поставля́ти, поста́вити, приставля́ти, приста́вити, становити́, поста́вити (Приста́вили аре́шта́нта до су́ду. Найважні́ший матері́я́л становля́ть нам судові́ проце́си). **Представить свидетелей**—поста́вити свідків; II) становити́, ста́вити, виставля́ти, ви́ставити (Ви́ставити дра́му); III) подава́ти, пода́ти. **Представить отчет**—пода́ти звіт, звідомлення. **Представить к увольнению**—пода́ти про (на) звільнення. **Представлять на заключение**—подава́ти на ви́сновок. **Представляя при сем**—подаючи́ при цьо́му; IV) уявля́ти, уяви́ти, вба́чати, вба́чити, покла́дати на ду́мці; V) трапля́тися, тра́питися (Я жи́во уявля́в собі́ його́ біль). **Представился удобный случай**—тра́пилася до́бра нагода. **Представлять собой**—(у)являти собо́ю. **Представьте себе**—уявіть собі́; VI) удава́ти, уда́ти, прикида́тися, прики́нутися, приставля́тися, приста́витися, перекривля́ти, перекривлювати, перекриви́ти (Уда́ з се́бе письме́нного. Прики́нувся щи́рим прия́телем). **Представительствовать**—репрезентува́ти.

Предстательство — засту́пництво, цтва; оборо́на, ни.

Предстательствовать—заступа́тися, оступа́тися, става́ти, обстоювати, обстоя́ти за ко́го, кого́.

Предубеждать, предубедить — упереджа́ти, упере́дити.

Предубеждение—пере́суд, ду; упере́дження, ння про́ти чо́го.

Предуведомление—I) завідо́млення, ння; II) (по)пере́днє сло́во.

Предугадывать, предугадать — наперед уга́дувати, угада́ти, передчува́ти, завбача́ти.

Предумышление—на́мір, ру; уми́сність, ности. **Предумышленный**—навми́сний, уми́сний. **Предумышленно** — уми́сне, навми́сне, з на́міром.

Предупредительность—I) запобі́гливість, вости; запобі́жність, ности; II) ввічливість, вости. **Предупредительный**—I) запобі́гливий, запобі́жний; II) ввічливий. **Предупредительно**—I) запобі́гливо, запобі́жно; II) ввічливо.

Предупреждать, предупредить—запобіга́ти, запобігти чому́, упере́джувати, упережа́ти, упере́дити, попереджа́ти, попере́дити, перестеріга́ти, перестерегти́ кого́. **Предупредить несчастье**—запобігти лихові. **Предупредить кого в чем**—попере́дити кого́ в чім, що-до чо́го.

Предупреждение—упере́дження, ння; за́біг, гу; запобіга́ння, ння; пересторо́га, ги.

Предусматривать, предусмотреть—завбача́ти, завба́чити, передбача́ти, передба́чити, прозира́ти.

Предусмотрительность — прозі́рливість, вости; оба́чність, ности. **Предусмотрительный**—прозі́рливий, оба́чний. **Предусмотренный**—передба́чений.

Предчувствие—передчуття́, тя́; прочува́ння, ння.

Предшественник,-ца — попере́дник, ка; попере́дниця, ці; попере́дничий, ого (Вони ма́ли попере́дників в культу́рнім житті).

Пред'явитель,-ница—подаве́ць, вця́; пока́зувач, ча; пока́зувачка, чки; вла́сник, ка; вла́сниця, ці. **Пред'явителю сего**—подаве́ць цього́. **Дубликат на пред'явителя**—дублі́ка́т на подавця́.

Пред'являть, пред'явить — пока́зувати, показа́ти, появля́ти, появи́ти, подава́ти, пода́ти. **Пред'явить иск**—позо́в дава́ти, да́ти (за що на ко́го), заложи́ти (ко́му, на ко́го, за що). **Пред'явить требование**—поста́вити, ви́ставити вимо́гу, вимага́ти, пра́вити, доправля́тись. **Пред'являть квитанцию**—пока́зувати квита́нцію. **Билеты пред'являть при входе**—квитки́ пока́зувати вхо́дячи.

Пред'явление—пока́зування, ння; показання, ння; виста́влювання, ння; виставля́ння, ння; ви́ставлення, ння.

Предыдущий—попере́дній, я, є; пере́днішній, я, є.

Преемничество, преемство — насту́пництво, цтва; спадкоємство, ства.

Преемственность — насту́пство, ства; спадкові́сть, вости. **Преемственный**—насту́пний, спадкови́й.

Прежде—перш, пе́рше, пе́рве, до цього́, попере́д, попе́реду, вперед. **Прежде всего**—пе́рше всього́, перш за все́, попере́д усього́, наса́мперед, найпе́рше. **Прежде нежели**—перш як. **Прежде окончания года**—перш як рік мину́в, перш як ви́йшов рік. **Прежде времени**—передча́сно, до ча́су, завча́су.

Преждевременность—невча́сність, ности; нечасність, ности; передча́сність, ности. **Преждевременный**—передча́сний, невча́сний, завча́сний. **Преждевременно**—передча́сно, завча́сно, до ча́су, передча́сно, невча́сно, без пори́, пора́но.

Прежний—пе́рший, попере́дній, я, є; колишній, я, є. **Пуще прежнего**—бі́льше (гі́рше), як пе́рше, як коли́сь. **При прежнем**—за пре́жнього.

Презрение—знева́га, ги; гордува́ння, ння; погорда, ди; призирство, ства. **Презрение нести, быть в презрении**—поневіря́тися. **Презрение оказать**—зневажити кого́, погорди́ти, погордува́ти ким. **Презренный**—оги́дний, гидки́й, паску́дний, гане́бний.

Презрительность—погірдливість, вости; зневажливість, вости.

Преизобилие—рясно́та, ти; го́йність, ности; наддоста́ток, тку; вели́ка ро́зкіш.

Преимущественный—перева́жний, головні́ший. **Преимущественно**—перева́жно, головні́ше, бі́льше то́го, над усе́.

Преимущество—перева́га, ги; пе́ред, ду; пе́ршенство, ства; пере́вишка, ки. **Преимущество дать**—пе́ред, перева́гу, то́ру да́ти.

Прейс-курант — ці́нник, ка; прейс-кура́нт, та.

Преклонение—I) схиля́ння, ння; II) нама́ова, ви; на́хил, лу; перекло́нування, ння.

Прекословить—пере́чити, суперечити.

Прекословие — суперечка, чки. **Пререкословный**—суперечний. **Прекословно**—суперечно.

Прекрасный—прега́рний, га́рний, чудо́вий. **Прекрасно**—прега́рно, ду́же га́рно, чудо́во.

Прекращать, прекратить,-ся — припиня́ти, припини́ти, спиня́ти, спини́ти, переста́вати, переста́ти, скінча́ти, скінчи́ти, перево́дити, перевести́, зво́дити, зве́сти, спини́тися, перево́дитися, зве-сти́ся, скінчи́тися. **Прекратить работу**—скінчи́ти робо́ту, припини́ти робо́ту.

Прекращение—перестано́к, нку; кіне́ць, нця́; закінчення, ння; припи́нення, ння; перевід, во́ду.

Прелестность—пова́бність, ности; прина́дність, ности; вабли́вість, вости.

Прелесть—I) краса́, си́; ро́зкіш ши; II) прина́да, ди; ома́на, ни.

Преломление — перело́млювання, ння; розло́млювання, ння; перелі́м, ло́му; розлі́м, ло́му.

Прельщение—ва́ба, би; прива́ба, би; прина́да, ди; пова́ба, би; по́ваб, бу.

Премия—пре́мія, ії; нагоро́да, ди. **Премиальный**—премія́льний.

Премного—ду́же бага́то, пребага́то.

Пренебрегать, пренебречь — зневажа́ти, зневажити кого́, гордува́ти, погордува́ти, гребува́ти, гре́бати ким, чим; занеха́ювати, занеха́яти кого́, що; занедбувати, занедба́ти що (Ти мно́ю горду́єш, та зневажа́єш мене́, нещасну. Занеха́яв пора́ду до́брих люде́й).

Пренебрежение—знева́га, ги; пого́рда, ди; гордува́ння, ння; цура́ння, ння; не́хтування, ння. **Оставить в пренебрежении**—занедба́ти, занеха́яти. **С пренебрежением**—з пого́рдою, горду́ючи. **Относиться с пренебрежением**—ста́витися з пого́рдою до ко́го, чо́го.

Пренебрежительный—зневажливий, неува́жливий, погірдли́вий. **Пренебрежительно**—зневажливо, неува́жливо, погордливо, погірдли́во. **Пренебрежительно обращаться с кем**—гордува́ти ким, не́хтувати ким, поневіря́ти кого́.

Прение—спір, спо́ру; суперека, ки; диску́сія, ії; деба́ти, ів.

Преобладание—панува́ння, ння; перева́га, ги.

Преобладать—панува́ти, переважа́ти, перева́гу ма́ти, го́ру бра́ти над ким, над чим. **Преобладающий**—перева́жний.

Преобразование—перетво́рення, ння; перебраз, зу.

Преобразователь, преобразовательница—перетво́рець, рця; ниця, ці; реформа́тор, ра; реформа́торка, ки.

Преобразовывать, преобразовать,-ся—перетвори́ти, перетворя́ти, переробля́ти, переробити, ся; зреформо́вувати, зреформува́ти.

Преодолевать, преодолеть — перемага́ти, перемогти́, змага́ти, змогти́, посіда́ти, посісти, здола́ти, здоліти, поду́жати. **Преодолимый**—перемо́жний, побо́рний (Хо́че перемогти всі пере-

шко́ди. Де ти, го́ре? Все здола́ю).

Препара́т—препара́т, ту.

Препина́ние—припи́нка, ки; притика́, ки. **Знаки препинания**—зна́ки розділо́ві.

Препира́тельство—спі́рка, ки; суперéка, ки; суперéчка, чки.

Препира́ться—суперечáтися, сперечáтися, перекóрюватися з ким.

Преподава́ние — нáука, ки; навчáння, ння; (изложение) — викладáння, ння; ви́клад, ду (Нáуку в шкóлах провáдять чужóю мóвою. Популя́рний ви́клад).

Преподава́ть, преподать—учи́ти, навчáти, викладáти, провáдити. **Преподать указания**—дáти нáвід, вказівки.

Препона—перепóна, ни; притúчина, ни; завáда, ди; припи́нка, ки; перешкóда, ди; перéчіпка, ки (Коли-б не було́ якóї притúчини. Жáдної перешкóди не бýдемо чини́ти). **Препоны ставить**—перечéплювати, перешкоджáти.

Препровожда́ть, препроводить — пересилáти, переслáти, слáти, одсилáти, одіслáти, одпроваджáти, отпровáдити, відпровáдити. **Препроводительный адрес**—супровідна́ адре́са. **Препроводительная бумага**—супровідни́й папі́р. **При сем препровождаю**—при цьóму надсилáю.

Препровожде́ние—I) пересилáння, ння; II) (времени)—вживáння, ння. **Для препровождения времени**—для розвáги, для розри́вки, аби́ час змарнувáти, з нíчого робúти.

Препя́тствие—перешкóда, ди. **Препя́тствующий** — перешкíдний, перешкóдник, ка. **Препя́тствий нет**—перешкóд немáє. **Беспрепя́тственно** — безперешкóдно, безборóнно.

Препя́тствовать—перешкоджáти, на (у) перешкóді ставáти, стáти, чинúти перешкóду, заважáти, запиня́ти, боронúти, перечéплювати, перебивáти (Не заважáй менí читáти).

Прерва́ние—перéрва, ви. **Электрический прерыватель**—переривáч, ча. **Прерыви́стый**—переривчастий.

Прекáкание—спір, спóру; спíрка, ки; суперéка, ки; суперéчка, чки.

Прерогати́ва—первопрáво, ва; прерогати́ва, ви.

Преследование—I) слідкувáння, ння; стéження, ння; переслíдування, ння; II) ýтиск, ску. **Преследование преступников** — переслíдування злочúнців. **Преследование рабочих**—ýтиск робíтників.

Преследовать—I) гнáтися, переслíдувати, слідкувáти, стéжити; II) утискáти, нападáтися, напáстуватися.

Пресса—прéса, си; друкóване слóво; друк, ку.

Прессова́ть—гнітúти, душúти, нагнітúти, відтúскувати, вичáвлювати, відклáдувати, пресувáти. **Прессованный**—гнíчений, тúснений, пресóваний.

Пресс-папье—пригніто́к, тку; придушка, ки; прес-папé.

Преступле́ние—злочúнство, ства; злóчин, ну; лиходíйство, ства; перéступ, пу. **Поймать на самом преступлении, на месте преступления**—піймáти, схопúти на гарячóму вчúнку. **Преступление против общественной безопасности**—злóчин прóти громáдської безпéки.

Преступник,-ца—злочúнець, нця; злочúниця, ці; лиходíй, дія; лиходíйка, ки; винувáтець, тця; винувáтник, ка; беззакóнник, ка; беззакóнниця, ці (Щоб беззакóнника схопúти, приставúти у судí там йогó судúти).

Преступность—злочúнність, ности; перестýпність, ности. **Преступный**—злочúнний, перестýпний.

Пресыща́ть, пресыти́ть,-ся—пересищáти, пересúтити, ся; розкошувáти. **Пресыще́ние**—нáсит, ту; нéхоч, чу (Наївся до нéхочу).

Претендова́ть—нарікáти, рéмствувати на кóго, претендувáти на кóго, на що (Претендýє на посáду рахівникá).

Претензия—нарікáння, ння; рéмство, ства; домагáння, ння; претéнзія, зії. **Он на меня в претензии**—він на мéне нарікáє, рéмствує (Він має до мéне претéнзію). **Пред'я́вить претензию** (к кому)—запізвáти кóго, пóзов заложúти на кóго.

Преувеличе́ние—прибільшування, ння. **Преувеличенный**—прибільшений, надмíрний. **Преувеличенно**—прибільшено, надмíрно.

Преувели́чивать, преувели́чить,-ся—прибільшувати, ся; прибільшити, ся; переборщáти, переборщúти що. **Преувели́чить похвалу**—перехвалúти.

Преходя́щий—минýщий, перебутнúй, дочáсний. **Преходя́щая ра́дость**—перебутня́ (минýща) рáдість.

При—при, за (Діти при менí живýть. За кріпáцтва).

Прибавка, прибавление — I) (действие)—додавáння, ння; прибавлíння, ння; долýчення, ння; II) (предмет)—додáток, тку; додáча, чі; прибáвка, ки; придáток, тку; придáча, чі; надвúшка, ки; наддáча, чі.

Прибавля́ть, приба́вить,-ся — дода́ва́ти, дода́ти, прикида́ти, прики́нути, доба́вля́ти, доба́вити, прибавля́ти, прига́вити, набавля́ти, наба́вити, прикла́дати, прикла́сти, доточа́ти, доточи́ти; (к весу)—прива́жити; (о людях)—наклони́ти; (о цене)—наки́нути. **Прибавить шагу**—приспіши́ти. **Прибавить жалованье**—підви́щити утри́мання, платню́. **Прибавочный**—доба́вочний, додатко́вий. **Прибавочная стоимость**—додатко́ва ва́ртість.

Приближа́ть, приблизить,-ся—наближа́ти, ся; набли́жити, ся; бли́зитися, бли́жчати, ся; надхо́дити, набли́зитися; (о многих)—понаближа́тися, понадхо́дити.

Приближение—набли́ження, ння; збли́ження, ння.

Приближенность—бли́зькість, кости.

Приблизительный—І) при́близний, прибли́зний. **Приблизительно**—при́близно, близько до чо́го, на згляд, на о́ко, прибли́зно.

Прибор—при́стрій, ою; при́лад, ду; сна́сть, сти; начи́ння, ння; струме́нт, ту; справи́лля, лля; (столовое)—накриття, тт. **Прибор колес**—стан коліс. **Измерительный прибор**—вимірови́й при́лад. **Прибор водокачальный**—водотя́жний при́лад.

Прибывание—прибува́ння, ння.

Прибывать, прибыть—прибува́ти, прибу́ти, доста́тися (По́їзд прибува́є. Вода́ в ставку́ пі́сля дощу́ прибува́є).

Прибыль—прибу́ток, тку; ко́ристь, сти; зи́ск, ску; пожи́ток, тку; бари́ш, ша. **Прибыль валовая**—прибу́ток гуртови́й. **Прибыль чистая**—прибу́ток чи́стий. **Прибыльность**—зискови́сть, ности. **Прибыльный**—ко́рисний, зискови́й, ви́гідний, пожи́точний.

Прибытие—прибуття́, тт́я; прихі́д, хо́ду; приї́зд, ду. **Прибытие поезда**—прибуття́ по́їзду.

Привал—І) приха́л, лу; ІІ) спочи́нок, нку; відпочи́нок, нку; одпочи́нок, нку.

Приведение—приві́д, во́ду, припрова́дження, ння; наве́дення, ння. **Приведение в порядок**—порядкува́ння, ння; упорядко́вування, ння. **Приведение в исполнение**—вико́нування, ння.

Приверед́ливый—вередли́вий, вига́дливий, примхли́вий, витребе́нькуватий, перебі́рливий.

Приверженец,-ца—прихи́льник, ка; ця, ці; прихи́лець, льця; лиця, ці; прибі́чник, ка; ниця, ці.

Приверженность—прихи́льність, ности; прихи́лення, ння. **Приверженный**—прихи́льний, прихи́лий.

Привес—довісок, ка.

Привет—І) приві́т, ві́ту; ІІ) привіта́ння, ння (Так мені́ й не було́ одні́ ні ла́ски, ні приві́ту. Не одказа́ли на моє́ привіта́ння).

Приветствие—приві́т, ві́ту; вітання, нн; привіта́ння, ння. **Выступил с приветствием** Н—привіта́в, вітав Н. **Приветливый**—приві́тний, ввічли́вий, прие́мний, при́язний.

Приветствование—привіта́ння, ння; вітання, ння. **Приветственный**—привіта́льний, приві́тний (Посла́ли привіта́льну (приві́тну) телегра́му).

Приветствовать—вита́ти, привіта́ти кого́, вітатися, привіта́тися з ким.

Прививание—щепі́ння, ння; що́плення, ння; нащі́плювання, ння.

Прививатель,-ница—щепи́й, ї́й; щепі́льник, ка; ниця, ці.

Прививать, привить,-ся—І) прису́кувати, присука́ти, приплі́тати, приплести́ (Тре́ба присука́ти шнур); ІІ) нащі́плювати, нащепи́ти, щепи́ти, прищепи́ти, ся (Прищепи́в ці́ї о́сени я́блунь з де́сять).

Прививка—щепі́ння, ння; що́плення, ння; нащі́плювання, ння.

Привидение—при́від, ду; мара́, ри; мана́, ни; поторо́ча, чі; почва́ра, ри; прива́ження, ння; облу́да, ди.

Привидеться—І) приверзтися, прива́читися, прива́дитися; ІІ) зда́тися, примрі́тися, примрі́ятися.

Привилегия—привіле́й, бю; перева́га, ги; нада́ння, ння. **Привилегированный**—привілейо́ваний.

Привинчивать, привинтить—пришрубо́вувати, пришрубува́ти; (винтами)—пригви́нчувати, пригвинти́ти; (гайки, винты)—прикру́чувати, прикрути́ти; (деревянными)—привірчувати, приверті́ти.

Привлекательность—прива́бливість, вости; прина́дність, ности. **Привлекательный**—прина́дний, прива́бливий, знадли́вий, ва́бкий, пова́бний. **Привлекательно**—прина́дно, прива́бливо, знадли́во, ва́бко, пова́бно.

Привлекать, привлечь—І) (к ответственности)—притяга́ти, притягти́; ІІ) (чем интересным)—прина́жувати, прина́дити, прива́блювати, прива́бити, пова́бити, приверну́ти, ва́бити, на́дити; (многих)—поприва́блювати, поприна́жувати. **Привлекать, привлечь к суду**—позива́ти, запіза́ти. притягти́ до су́ду, потягти́ у су́д. **Привлечь на свою сторону**—перемо́вити, переда́ти. **Привлекающий**—ва́блючий.

Привлечение—притяга́ння, ння; притя́гнення, ння.

Приводить, привести, привесть—I) приво́дити, привести́, вивóдити, ви́вести, довóдити, довести́; (с и л о ю́)—припрова́дити, допрова́дити; (м н о г и х)—попривóдити. **Приводить, привести в порядок**—порядкувáти, опоряжáти, прибирáти, упорядкувáти, улаштувáти, опорядúти, прибрáти, охáйти. **Приводить в ужас**—завдавáти, завдáти жáху, стрáху, настрашúти. **Привесть в чувства**—очýтити, відходúти. **Привести в разорение, в бедность**—спустóшити, зни́щити, в старцí, в зли́дні пусти́ти. **Приведенный выше**—зга́даний ви́ще. **Привести в ярость**—розлютувáти. **Привелось побывать**—довело́сь побувáти. **Не приведи бог!**—не доведи́ гóсподи!

Привоз—привíз, вóзу. **Большой привоз** (н а м е л ь н и ц е)—завíзно (у млині) **Привозный**—привíзний.

Привозить, привезти, привезть — привóзити, привéзти́, надвóзити, надвезти́; (м н о г о)—попривóзити. **Привезенный**—привéзений.

Приволакивать, приволочь,-ся—приволіка́ти, ся; проволокти́, ся; притяга́ти, ся; притягти́, ся (Т р е́ б а п р и в о л о к т и́ к о л о д у д о дво́ру. Наси́лу додо́му приволі́кся).

Приволакиваться, приволокнуться—женихáтися, залиця́тися.

Приволье—привíлля, лля; предозвíлля, лля; придóлля, лля; рóзкіш, коші; рóзкóші, ів. **Привольный**—привíльний, ви́гідний, предозвíльний. **Привольно**—ви́гідно, предозвíльно.

Привставать, привстать—підвóдитися, підвести́ся, звóдитися, звести́ся.

Привыкать, привыкнуть — привикáти, привúкнути, звикáти, зви́кнути, увикáти, увикнýти, навикáти, навúкнути, привчáтися, привчúтися, призвичáюватися, призвичáїтися до чóго (Д о в с я́ к о г о д і́ л а п р и з в и́ ч а ї в с я).

Привычка—зви́чка, чки; нáви́чка, чки; налóг, гу; поведíнка, ки (Я н е м а́ ю з в и́ ч к и в д е н ь с п а́ т и). **Привычливый**—призвичáйливий. **Привычный**—зви́клий, звúчний, привúклий, звичáйний.

Привязанность — прихúльність, ности; прихúлля, лля. **Привязанный**—I) прив'я́заний; II) прихúльний.

Привязка—I) (д е й с т в и е)—прив'я́зування, ння; II) прúв'язь, зи; прúпон, ну; III) причíпка, ки; напáсть, сти; пеня́, ні (С о б а́ к а н а п р и́ в ' я з і. Н а п р и п о́ н і п а́ с л и к о́ н і, с і́ д л а н і, г о т о́ в і).

Привязчивость—причíпливість. вости.

Привязчивый—причíпливий, налáзливий, задирáкуватий, причéпа, пи.

Привязной—прив'язний, причíпний.

Привязывать, привязать—прив'я́зувати, прив'язáти, припинáти, припнýти, прип'ясти́; (м н о г о)—попрúв'язувати, попрúпинати. **Привязанный**—прив'язáний, прúпнутий.

Привязываться, привязаться—I) прихиля́тися, прихили́тися до ко́го, віддава́тися, віддáтися кому́, чипля́тися, причепúтися, приставáти, приста́ти, в'я́знути, присíкатися, прискíпатися до ко́го.

Пригасать, пригаснуть—притахáти, притáхнути.

Приглашать, пригласить—запрóшувати, запроси́ти, зазика́ти, зазвáти, закликáти, закли́кати; (м н о г и х)—скликáти, понапрóшувати, понапрóхувати, позакликáти, попаскликáти, напроси́ти. **Приглашенный**—прóханий, запрóханий, запрóшений, кли́каний, закли́каний.

Приглашение—кли́кання, ння; запрóсини, ин; запрóшення, ння; закликáння, ння; зáзив, ву. **Получил приглашение**—одéржав запрóсини. **Приглашение к столу**—закликання, запрóшення до стóлу. **Пригласительный**—зазúвний, запрóсний.

Приглядываться, приглядеться—придивля́тися, придиви́тися до чóго, на що, приглядáтися, пригля́дітися, вдивля́тися, вдиви́тися, вглядáтися в кого́, що.

Приглянуться—сподóбатися, в óко впáсти, запáсти, уподóбатися кому́.

Пригнетать, пригнести—пригнітáти, пригнітúти.

Приговаривать, приговорить—I) присýджувати, присудúти; II) домовля́ти, домóвити, єднáти, поєднáти кóго; III) примовля́ти, примóвити, прикáзувати, приказáти, приповідáти, приповістá, приговóрювати, приговорúти (Д о м о́ в и л и с я, к о м у́ я к і́ п о д а́ р у н к и. Н е т а к і р а́ є, я к с л о в а́ м и п р и м о в л я́ є).

Приговор—прúсуд, ду; ви́рок, ку. **Приговор исполнено**—прúсуд, ви́рок ви́конано.

Пригодиться—пригодúтися, в пригóді стáти, згодúтися, здáтися, придáтися, знадобúтися.

Пригодный—придáтний, здáтний, годя́щий.

Пригожесть—гóжість, жости; вродли́-

вість, вости; ла́дність, ности; вро́да, ди (Гля́нув-би ти в во́ду, та на свою́ вро́ду). **Пригожий**—го́жий, га́рний, вродли́вий.

Пригонять, пригнать—І) приганя́ти, прига́нити, пригна́ти; ІІ) припасо́вувати, припасува́ти, пристосо́вувати, пристосува́ти, приличко́вувати, приличкува́ти.

Пригонный—пригнаний, пристосо́ваний.

Пригораживать, пригородить—пригоро́джувати, пригороди́ти, підгоро́джувати, підгороди́ти.

Пригород—підгоро́ддя, ддя; приго́род, ду. **Пригородный**—підгоро́дній, я, е; позагоро́дній, я, е; позаміський. **Пригородное сообщение**—коломи́ське сполу́чення.

Пригорок—підгі́рок, рка; узгі́р'я р'я; на́горок, рка; шпиле́чок, чка.

Пригорюниваться, пригорюниться—сумува́ти, засумува́ти, жури́тися, зажури́тися, в ту́гу вдава́тися, в ту́гу вда́тися.

Приготовление—приготува́ння, ння; готува́ння, ння; лашту́вання, ння; ла́годження, ння; ла́годіння, ння; (постелі)—слання, ння; (пищи)—по́рання, ння.

Приготовлять, приготовить,-ся—готува́ти, наготува́ти, нагото́вити, приготува́ти, ла́годити, ся; ла́дити, ся; ладна́ти, ся; лашту́вати, ся; споряжа́ти, ся; вготовити, нала́годити, ся; налашту́вати, ся; наладну́вати, ся; спра́вити, ся; спорядити, ся; заправля́ти, запра́вити; (постель)—сла́тися, посла́ти, ся; (много)—повигото́влювати, повила́годжувати.

Приграничный—погряни́чний, суме́жний, суміжний.

Пригрезиться—приверзти́ся, призрі́тися, примрі́ятися, примрі́тися.

Пригрозить—погрози́ти, посвари́тися, настраха́ти, настраха́ти.

Пригульный—приблу́дний; приблу́да, ди; нагу́ляний (Нагу́ляна дитина).

Придавать, придать—додава́ти, дода́ти, надава́ти, нада́ти. **Придавать смелости**—додава́ти духу, відва́ги, сміливости.

Приданое—по́саг, гу; ві́но, на; випра́ва, ви. **Приданое давать, дать**—посагува́ти, вінува́ти кого́.

Придаток—прида́ток, тку; дода́ток, тку. **Придаточный**—додатко́вий.

Придача—прида́ча, чі; дода́ча, чі; дода́вання, ння; придава́ння, ння.

Придерживать—приде́ржувати, притри́мувати.

Придира, придирщик—причепа́, пи; причепе́нда, ди; пеня́, ні (Не хазя́йка, а су́ща причепа́, так і ъязне реп'яхо́м).

Придираться, придраться—чіпля́тися, причепи́тися, сіка́тися, присіку́ватися, присіка́тися, наскіпатися.

Придирка—причі́пка, ки; зачі́пка, ки; напа́сть, сти.

Придумывать, придумать—приду́мувати, приду́мати, вига́дувати, вигадати, вимірку́вувати, ви́міркувати, вимудро́вувати, ви́мудрувати.

Придурь—дур, ду́ру; ду́рість, рости; дурі́ння, ння. **С придурью**—приду́ркуватий, пришеле́пуватий.

Придыхание—при́дих, ху.

Приезд—приїзд, ду. **Приезжий**—наїжджий, приїжджий, наїзний, приїзний.

Приезжать, приехать—приїзди́ти, приїхати, наїзди́ти, наїхати.

Прием—І) (вещей)—прийма́ння, ння; припя́ття, ття; ІІ) (гостей)—віта́ння, ння; обхо́дини, ин; ІІІ) (в работе)—спо́сіб, собу; захо́ди, ів. **За один прием, одним приемом**—за одни́м ра́зом, одра́зу. **В несколько приемов**—скількома́ на́падами.

Приемка—прийма́ння, ння; прийо́м, му; одбира́ння, ння; відбира́ння, ння. **Приемочный**—прийма́льний.

Приемник—відбира́ч, ча́; прийма́льник, ка.

Приемщик—прийма́ч, ча́.

Приживалка—дармоїдка, ки; дармоїжка, жі.

Прижиг—о́пік, ку; опе́чене (мі́сце).

Прижигание—припіка́ння, ння; випіка́ння, ння; припа́лювання, ння.

Прижигать, прижечь,-ся—припіка́ти, припекти́, припа́лювати, припали́ти; (немного)—присма́лювати, присмали́ти, випіка́ти, ви́пекти, випа́лювати, ви́палити.

Прижим—гніт, ту; при́тиск, ску.

Прижимать, прижать,-ся—тули́ти, ся; притули́ти, ся; пригорта́ти, ся; пригорну́ти, ся; притуля́ти, ся; притю́лювати, ся; пригорта́ти, ся; попритю́лювати, ся. **Прижимать уши**—щу́лити, прищу́лити (в)у́ха; ІІ) прити́скувати, прити́снути, притиска́ти, утиска́ти, ути́снути, стиска́ти, сти́снути; ІІІ) утісня́ти, утісни́ти, пригно́блювати, пригноби́ти.

Призадумываться, призадуматься—заду́муватися, заду́матися, зага́дуватися, загада́тися, замисля́тися, замисли́тися.

Призвание—І) покли́кання, ння; прикли́кання, ння; по́клик, ку; ІІ) призва́ння, ння; призна́чення, ння.

Приземистый—низький, приземкуватий; (о человеке еще и)—присадкуватий.

Призирать, призревать, призреть—доглядати, доглянути кого, клопотати, дбати за кого, опікуватись ким, подбати про кого, упадати коло кого, добра зичити, бажати кому; (о многих)—поклопотатися, подбати.

Признавать, признать,-ся—I) пізнавати, пізнати кого; II) визнавати, визнати; признаватися, признатися в чому, за кого, що; винитися, повинитися в чому; III) вважати, уважати, приймати, мати за кого, за що (Признаватися свого злочину. Признався за вбивство).

Признак—знак, ку; ознака, ки; познак, ку; прикмета, ти (Кожний народ має свої ознаки).

Признание—признання, ння; визнання, ння.

Признательность—вдячність, ности. **Признательный**—вдячний. **Признательно**—вдячно.

Призрак—марево, ва; омана, ни; облуда, ди; мара, ри; привид, ду; поторо́ча, чі; проява, ви. **Призрачный**—химерний, мрійний, фантастичний, облудний.

Призрение, призор—догляд, ду; опіка, ки; опікування, ння; піклування, ння; дбання, ння.

Призыв—поклик, ку; заклик, ку; привід, воду; (в войско)—призва, ви.

Прииск—копальня, ні; рудокопальня, ні; рудокопня, ні.

Приискивать, приискать—пришукувати, пришукати, напитувати, напитати, підшукувати, підшукати.

Приказание, приказ—приказ, зу; наказ, зу; розказ, зу; веління, ння; загад, ду. **По приказанию**—за наказом, з наказу, під загадом. **По приказу**—з наказу.

Приказывать, приказать—приказувати, приказати, наказувати, наказати, загадувати, загадати, веліти, звеліти (Загадали коней запрягати. Загадував знайти винуватого. Веліла мати ще й вал прати).

Прикапливать, прикопить—збирати, назбирати, принадбати, приховати.

Прикасаться, прикоснуться—приторкатися, приторкнутися, доторкуватися, доторкнутися, дотикатися, доткнутися, черкатися, черкнутися.

Прикатывать—I) (прикатить, ся)—прикочувати, прикотити, привалювати, привалити (Привалив камінь до стіни); II) (прикатать)—накотити (напр., дорогу); викачати, змаглювати (напр., белье); III) (лошадьми)—прикотити, приїхати.

Прикидывать, прикидать, прикинуть,-ся—I) прикидати, ся; прикинути, ся; підкинути, ся; підкидатися; приставлятися, приставитися, прикинутися; II) (о болезни)—чіплятися, причепитися, вкинутися, прикинутися (Не знаю, відкіля те й лихо причепилося).

Приклад—I) додаток, тку; додача, чі; придача, чі; II) доклад, ду; приклад, ду; III) приклад, да (у ружья) (Кравець бере за працю й за доклад окремо).

Прикладной — доданий, прикладний. **Прикладные науки**—прикладні науки.

Прикладывать, приложить—I) прикладати, прикласти; II) докладати, докласти, приложити, доложити. **Приложить старание** — припильнувати, прикласти рук до чого. **Приложить руку**—підписатися. **Ума не приложу**—не дам ради, не можу зрозуміти.

Приклонение—прихил, лу; нахил, лу.

Приключаться, приключиться — траплятися, трапитися, лучатися, лучитися, прилучатися, прилучитися, складатися, скластися, сподіятися, спіткатися (Трапилося нещастя в дорозі. Прилучилась з чумаченьком у степу біда).

Приключение — пригода, ди; випадок, дку; приключка, чки; причина, ни; оказія, ії. **Приключенческий**—авантурничий.

Приковывать, приковать — приковувати, прикувати, прикути; (много)—поприковувати. **Прикованный** — прикований, прикутий (А я, прикований ланцем залізним, стою під височенною скалою).

Приколачивать, приколотить—прибивати, прибити.

Прикосновение—дотик, ку; торкання, ння; торкнення, ння; дотикання, ння; доторкання, ння; черкання, ння.

Прикосновенность—I) суміжність, ности; суміжність, ности; прилежність, ности; II) причетність, ности до чого. **Прикосновенный**—I) суміжний, суміжний, прилежний; II) причетний (Я зовсім не причетний до цього діла).

Прикраса—прикраса, си; оздоба, би.

Прикрашивать, прикрасить,-ся—прикрашувати, ся; прикрасити, ся; оздобля-

ти, ся; оздо́бити, ся; приоздо́бити, ся; окраша́ти, ся.

Прикрепление—прикрі́па, пи; прикрі́плення, ння.

Прикреплять, прикрепить,-ся—прикрі́пля́ти, ся; прикрі́плювати, ся.

Прикрывать, прикрыть,-ся — накрива́ти, ся; накри́ти, ся; прикрива́ти, ся; прикри́ти, ся; закрива́ти, ся; закри́ти, ся; затули́ти, ся; затули́ти, ся; заслоня́ти, ся; заслони́ти, ся; заступи́ти, закри́ти, таї́ти, покрива́ти, хова́ти що від ко́го.

Прикрытие—І) накрива́ння, ння; накриття́, ття; ІІ) за́хист, сту; зату́ла, ли; ва́рта, ти.

Прикупка—прику́пка, ки; докупо́вування, ння. **Прикупной**—докупний.

Прилавок—при́лавок, вка; при́валок, лка.

Прилагать, приложить — прикла́дати, прикла́сти. **Прилагать старания**—дода́ти, прикла́сти рук. **Прилагая при этом**—додаючи́ до цього́.

Прилагательное (имя)—прикме́тник, ка.

Прилаживать, приладить,-ся—прила́жувати, ся; прила́дити, ся; прилашто́вувати, ся; прилашту́вати, ся; приправля́ти, припра́вити, припуска́ти, приштуко́вувати, приштукува́ти, пристосо́вувати, пристосува́ти, припасо́вувати, припасува́ти, пририхто́вувати, пририхтува́ти.

Прилежание—пи́льність, ности; пильнува́ння, ння.

Прилежать—І) прилега́ти до ко́го, суме́жити, суме́жним бу́ти, межува́ти з ким, чим; ІІ) пильнува́ти кого́.

Прилежность—пи́льність, ности. **Прилежный**—пи́льний, працьови́тий, щи́рий, упа́дливий, прики́дливий, робо́тящий. **Прилежно** — пи́льно, щи́ро, упа́дливо, прики́дливо (Пи́льно слу́хати ка́зки. Щи́ро взя́тися за ді́ло).

Прилесок—прилі́сок, ска.

Прилив—І) приliва́ння, ння; підliва́ння, ння; доliва́ння, ння; (люде́й)—на́плив, ву; на́тиск, ску; ІІ) припли́в, ву (При бере́гах морськи́х вода́ пра́вильно прибува́є і убува́є; це зве́ться припли́в і відпли́в).

Прилипчивость—причі́пність, ности; зара́зливість, вости. **Прилипчивый**—чі́пки́й, ли́пки́й, причі́пний, зара́зливий.

Приличествовать—ли́чити, приставати, впада́ти, годи́тися (Тобі́ ли́чить черво́на стрі́чка. Не при ста́ло вам так упада́ти ко́ло но́сі).

Приличие—присто́йність, ности; го́жість, жости; подо́ба, би. **Из приличия**—для годи́ться.

Приличный — І) присто́йний, го́жий; ІІ) відпові́дний. **Прилично**—І) присто́йно, го́же, до зви́чаю, приго́же, як слі́д; ІІ) відпові́дно. **Не прилично** — не ли́чить, не го́же, не приста́ло, не подо́ба. **Сделаться приличнее**—позвича́йнішати.

Приложение—І) (действие) — прикла́дання, ння; додава́ння, ння; ІІ) дода́ток, тку. **С приложением**—з дода́тком.

Приманивать, приманить—прима́нювати, прима́нити, прива́бювати, ва́бити, прива́бити, прина́джувати, прина́дити; (многих)—поприма́нювати, поприна́джувати. **Приманиваемый**—прина́джуваний, прима́нюваний. **Приманенный**—прина́джений, прима́нений.

Приманка—прина́да, ди; ва́ба, би; (для ловли животных)—пожи́вок, вку; (рыбы)—живе́ць, вця.

Приманчивость — прина́дність, ности; прива́бність, ности. **Приманчивый**—прина́дний, прива́бний, манови́тий.

Примежевывать, примежевать — примежо́вувати, примежува́ти, прирі́зувати, прирі́зати.

Применение—прикла́д, ду; прикла́дання, нння; приноро́влення, нння; пристосува́ння, нння; застосува́ння чого́ до чо́го. **Применительный** — відпові́дний. **Применительно** — відпові́дно чому́, зго́дно з чим, стосо́вно до чо́го.

Применять, применить,-ся — пристосо́вувати, ся; пристосува́ти, ся; прикла́дати, ся; прикла́сти, ся; прирівня́ти, ся; рівня́ти, ся; стосува́тися, приноро́вити (Таку́ мето́ду прикла́дає кри́тика й до літерату́рних тво́рів). **Применяться к цене** —припі́нюватися.

Примерещиться—приверзти́ся, примрі́тися.

Примерзлый—приме́рзлий.

Пример—при́клад, ду; зразо́к, зка́; взі́р, взо́ру; примі́р, ру; при́від, воду. **Показать пример**—да́ти при́клад. **По примеру**—за при́кладом. **Не в пример** — без порівняння, не в заміру. **Не в пример другим**—не дивлячись, не вважа́ючи на инших. **Примерный** (образцовый) — примірний, зразко́вий; (данный для образца)—взірце́вий; (приблизительный)—приблизний. **Примерно**—примірно, зразко́во, взірце́во, приблизно.

Примеривать, примерять—І) приміро́вувати, приміряти, прирі́зувати, прирі́зати, поміряти; ІІ) приміро́вувати, приміря́ти; (одежду) — придяга́ти; (обувь) —

прибува́ти. **Примеренный** — примі́ряний, прирі́заний; II) примі́рений.

Примета—прикме́та, ти; знак, ку; о́знак, ку; озна́ка, ки.

Примечание—I) помі́чення, ння; постеріга́ння, ння; II) примі́тка, ки; ува́га, ги.

Примечательность — особли́вість, вости; ціка́вість, вости; річ гі́дна ува́ги.

Примечать, приметить — поміча́ти, помі́тити, примі́чати, примі́тити, постеріга́ти, постерегти́, завважа́ти, завва́жити, наба́чити, наки́нути о́ком кого́, що.

Примирение—прими́р'я, р'я; прими́рок, рку; зами́рення, ння.

Примочка (д е й с т в и е)—примо́чування, ння; (п р е д м е т)—примо́чка, чки.

Примыкать, примкнуть—I) причиня́ти, причини́ти; II) прилуча́тися, прилучи́тися; III) притина́ти, притну́ти, приляга́ти, прилягти́ до чо́го, межува́ти з чим (П р и ч и н и д в е́ р і, б о в і є). **Плотно примыкает**—щі́льно приляга́є. **Примыкать к чьим действиям**—прилуча́тися до чиї́х вчи́нків. **Примыкающий**—приле́глий, сумі́жний.

Принадлежать (к о м у)—нале́жати, нале́жатися, принале́жати, ся до ко́го, чо́го. **К этому принадлежит**—до цьо́го нале́жить. **Принадлежащий** — принале́жний, нале́жний. **Принадлежащий школе**—шкі́льний; (с а п о ж н и к у)—ше́вський (и т. п.).

Принадлежность—I) принале́жність, ности; нале́жність, ности; власти́вість, вости. **По принадлежности**—кому́ нале́жить; II) спра́ва, ви; справи́лля, лля; при́лад, ду; прила́ддя, ддя. **Канцелярские принадлежности** — канцеля́рське прила́ддя.

Принесение—прине́сення, ння. **Принесение присяги**—зло́ження при́сяги.

Приниженность—пригно́бленість, ности; прини́женість, ности; приголо́мшеність, ности (З а м і с т ь с в і т у—н е в о́ л я т а п р и г н о́ б л е н і с т ь д у́ х у). **Приниженный**—пригно́блений, прини́жений, приголо́мшений. **Приниженно**—прини́жено, приголо́мшено, пригно́блено.

Принимать, принять—прийма́ти, прийня́ти, ся; одбира́ти, бра́ти. **Приниматься, приняться**—почина́ти, поча́ти, розпочина́ти, розпоча́ти, що; заходи́тися, взя́тися, прийма́тися, прийня́тися до чо́го, за що; (о р а с т.)—прийма́тися, прийня́тися. **Принимать, принять гостей**—віта́ти, привіта́ти госте́й, пригости́ти. **Принять во внимание**—вважа́ти, завважа́ти, завва́жити; бра́ти, взя́ти на ува́гу. **Принимать кого за...**—ма́ти ко́го за, лічи́ти кого́ за. **Принимать, принять к сведению**—бра́ти, взя́ти до ува́ги. **Принимать участие**—I) бра́ти у́часть; II) дба́ти, клопота́ти, ся; турбува́тися за ко́го, за що, зверта́ти особли́ву ува́гу на ко́го, що. **Принять решение**—покла́сти, зва́житися. **Принять в шутку**—на жа́рт поверну́ти. **Принять к сердцу**—до се́рця взя́ти. **Принять на свой счет**—I) взя́ти на сві́й ко́шт; взя́ти ко́шти на се́бе; II) до се́бе прикла́сти, на свій карб взя́ти. **Принять намерение**—бра́ти, взяти за́мір. **Приняться за работу**—бра́тись до пра́ці, захо́жуватися ко́ло чо́го; бра́тися до чо́го. **Принять меры**—вжи́ти за́ходів.

Приносить, принести — прино́сити, прине́сти́, надно́сити, наднести́; (м н о г о)—понано́сити, понаприно́сити; (в о д о й)—прибива́ти, приби́ти що. **Приносить, принести благодарность**—склада́ти, скла́сти подя́ку, подя́кувати. **Принести вину, повинную**—вини́тися, повини́тися. **Принести жалобу**—пода́ти ска́ргу, поска́ржитись. **Принести пользу**—да́ти ко́ристь, пожи́ток. **Принести удовольствие** — зроби́ти прие́мність. **Принести мольбу**—проси́ти.

Принудительный—примусо́вий, си́луваний, приневі́льний, принево́льний.

Принуждать, принудить — принево́лювати, принево́лити, нево́лити, приси́лювати, приси́лувати, си́лувати, приму́шувати, приму́сити, змусити; (о м н о г и х) — познево́лювати, поприму́шувати (Я т е б е́ н е п р и н е в о́ л ю в а в с л у ж и́ т и. Н е с и́ л у й т е, в і н і с а м з р о́ б и т ь д о д і́ л а. П р и м у́ ш у в а в х л о́ п ц я д о к н и г и).

Принуждение—нево́лення, ння; си́лування, ння; при́мус, су; приму́шування, ння. **По принуждению**—з при́мусу.

Принужденность — ви́мушеність, ности; неприро́дність, ности; незвича́йність, ности. **Принужденный**—приму́шений, приневолений, приси́луваний, ви́мушений, си́луваний, знево́лений. **Принужденно**—ви́мушено, знево́лено, по нево́лі, з при́мусу.

Приободрять,-ся, приободрить,-ся—осмі́лювати, ся; осмі́лити, ся; підбадьо́рювати, ся; підбадьо́рити, ся; набира́тись відва́ги.

Приобретать, приобресть—набува́ти, набу́ти, добува́ти, добу́ти, здобува́ти, здобу́ти, дба́ти, надба́ти, придба́ти, нажи́ти. **Приобресть известность**—сла́ви зажи́ти. **Приобретать влияние**—забира́ти си́лу.

Приобретение—набу́ток, тку; здобу́ток,

тку; добу́ток, тку; надба́ння, ння; придба́ння ння. **Приобретенный**—набу́тий, при́дбаний, добу́тий, нажи́тий, добувни́й.

Приобщать, приобщить,-ся — прилуча́ти, прилучи́ти, долуча́ти, долучи́ти, докла́дати, докла́сти, доложи́ти, привлона́ти. **Приобщить к делу**—прилучи́ти до спра́ви.

Приобщение—прилу́чення, ння.

Приостанавливать, приостановить,-ся—припиня́ти, ся; припини́ти, ся; спиня́ти, ся; спини́ти, ся. **Приостановить дело**—припини́ти спра́ву.

Приостановка—припи́нка, ки.

Припаивать, припаять—прилютовувати, прилютува́ти.

Припас—I) припа́с, су; запа́с, су (Чоловік кра́сти йде з припа́сом); II) **с'естные припасы** — харч, чу, чи; харчі́, і́в; жи́вність, ности; їстивні́, їстовні́ запа́си.

Припечатывать, припечатать (печатью)—припеча́тувати, припеча́тати; (прибавляя)—придрукóвувати, придрукува́ти.

Приписка—при́пис, су; при́писка, ски; (к письму)—до́писка, ски. **Приписка к призывному участку**—при́писка до призóвного уча́стку. **Приписной**—приписни́й.

Приплата—припла́та, ти; допла́та, ти; надпла́та, ти.

Приплод—приплід, ло́ду; плем'я, м'я.

Припоминание—пригáдування, ння;

Припоминать, припомнить,-ся; припомянуть — пригáдувати, пригадáти, ся; припам'ятáти, спам'ятáти, спом'янýти; (о многом)—позгáдувати, попригáдувати.

Приправа—припрáва, ви; запрáва, ви; присмáки, áк.

Припрашивание—припрóха, хи; припрóшування, ння (Припрóхи—ані трóхи).

Припрягать, припречь—припрягáти, припрягти́, прибичóвувати, прибичувáти, підпрягáти, підпрягти́, бичувáти.

Приобатывать, приработать—I) приробля́ти, приробúти, дороблáти, дороби́ти, прирóблювати.

Приращение, прирост—I) (чему)—прирóщування, ння; прирíст, рóсту; II) збільшення, ння; намнóження, ння. **Приращение капитала** — збільшення капіта́лу. **Приращение населения**—прирíст, намнóження лю́дности.

Приречный—напрíчний.

Природа—прирóда, ди; натýра, ри; істóта, ти; вдáча, чі. **От природы**—зрóду. **Природный**—прирóдній, я, е; прирождéний, родúмий, родовúтий; самородний.

Прирожденный—прирóджений, прирождéнний.

Присваивать, присвоить, присвоять—присвóювати, присвóїти, привлáщувати, привласти́ти.

Присвоение—присвóювання, ння; присвóєння, ння; привлáщування, ння; привлáщення, ння.

Присказка—прúказка, ки; прúповість, вісти; примíвка, ки.

Прискорбный—жýрний, сумни́й. **Прискорбно**—жýрно, сýмно.

Прискучивать, прискучить—надокучáти, надокýчити, набридáти, набри́днути.

Прислуживание — вслугóвування, ння; вслугувáння, ння; прислугóвування, ння; прислугувáння, ння.

Прислуживать—вслугóвувати, услугувáти, прислугóвувати, прислугувáти, прислýжуватися.

Прислуживаться, прислужиться — прислýжуватися, прислужи́тися, підслýжуватися, підслужи́тися.

Прислужливый—прислýжливий, услýжливий.

Прислушивание — прислýхування, ння; прислуха́ння, ння; прислухóвування, ння.

Прислушиваться, прислушаться — прислýхуватися, прислухáтися, прислýхатися, дослухáтися, настрóчити вýха (До всього доглядався і пи́льно прислухáвся).

Присматривание—доглядáння, ння; наглядáння, ння; дóгляд, ду; нáгляд, ду.

Присматривать, присмотреть—I) доглядáти, догля́нути, приглядáти, приглянути, пильнувáти; II) видивля́тися, вишýкувати, ви́глядіти, ви́дивитися, ви́шукати. **Присмотренный**—доглядженний.

Присмиреть—посмирні́шати, потúхшати, поплóхшати, притúхнути, прини́шкнути, утихоми́ритися.

Присмотр—дóгляд, ду; нáгляд, ду; прúзір, ру.

Присмотрщик,-ца — доглядáч, ча; чка, чки; дозóрець, рця.

Присовокупление—додáток, тку; додавáння, ння; прилучáння, ння.

Присовокуплять, присовокупить—додавáти, додáти, прилучáти, прилучи́ти, долучáти, долучи́ти. **При сем присовокупляю**—до цьóго додаю. **Присовокупленный** — прилýчений, дóданий, приєднаний.

Присоединение—приє́днання, ння; прилучáння, ння; долучáння, ння.

Присоединять, присоединить,-ся — при-

лучáти, ся; прилучи́ти, ся; привертáти, ся; приверну́ти, ся; приє́днувати, приєднáти, ся; приставáти, пристáти. **Присоединенный**—прилу́чений.

Приспособление—приспосóблення, ння; пристосувáння, ння; (а п п а р а т)—при́лад, ду; пристрíй, óю.

Приспособлять, приспособить — прилáджувати, прилáдити, пристосóвувати, пристосувáти, приладнóвувати, приладнáти що до чóго.

Приставать, пристать—I) зупиня́тися, зупини́тися, ставáти, стáти; II) приставáти, пристáти, причáлювати, причáлити, прибивáтися, прибитися (П а р о п л á в п р и с т á в д о б é р е г а); III) прилипáти, прили́пнути, чіпля́тися, причепи́тися (С м о л á п р и л и п л а д о р у к); IV) уїдáтися, уїстися, сíкатися, присíкатися, нападáтися, напáстися (У ї д á ю т ь с я н а м о л ó д ш о г о); V) приставáти, пристáти, змордувáтися (В о л и́ п р и с т á л и в д о р ó з і).

Приставной—приставни́й, пристáвлений, приши́тий (П р и с т а в н и́ й с т і л é ц ь. П р и с т á в л е н и й к ó м і р).

Присталый—I) приблу́дний; II) пристáлий, змордóваний.

Пристальность—пи́льність, ности. **Пристальный** — пи́льний, увáжливий, увáжний. **Пристально**—пи́льно, спи́льна, увáжно, з увáгою (В і н п и́ л ь н о г л я́ н у в м е н í в ó ч і).

Пристанище—пристанóвище, ща; притýлок, лку; прихи́лок, лку.

Пристань—при́стань, ни.

Пристерегаться, пристеречься — поберегти́ся, берегти́ся, постерегти́ся, стерегти́ся.

Пристойность—пристóйність, ности; звичáйність, ности; гóжість, жости; пристáлість, лости. **Пристойный**—пристóйний, гóжий, звичáйний, пристáлий.

Пристрастие—при́страсть, сти; унáда, ди до кóго, чóго. **Пристрастный**—при́страсний.

Пристращаться, пристраститься — пристращáтися, пристрасти́тися, прилюбля́тися; прилюби́тися до кóго, чóго, вдавáтися, вдáтися у що, впадати́ся у що, до чóго, закохáтися в чóму, уки́нутися в що (П р и с т р а с т и́ в с я д о ч и т á н н я. В д á в с я в г у л ь н ю́, п і я́ ц т в о. З а к о х á в с я в с а д і в н и́ ц т в і).

Пристрел—пристрíл, лу.

Пристройка—прибудóва, ви; прибудувáння, ння; (к а м е н н а я) — примурок, рку.

Приструнивать, приструнить—налягáти, налягти́, припирáти, припéрти, пристру́нювати, пристру́нити.

Приступать, приступить,-ся—I) приступáти, приступи́ти, доступáтися, доступи́тися, підступáти, підступи́ти, ся; II) починáти, почáти, розпочинáти, розпочáти, брáтися, взя́тися, заходи́тися (Н е з н á є ш, я к п р и с т у п и́ т и д о й ó г о). **Приступить к делу**—розпóчати, взя́тися до дíла.

Присуждение—при́суд, ду.

Присутственный—службóвий, урядóвий. **Присутственные дни**—урядóві, робóчі днí.

Присутствие—I) прису́тність, ности; притóмність, ности; буття́, ття́; II) зáля засíдання; засідáння, ння; III) устанóва, ви; інстіту́ція, ії.

Присутствовать—I) бу́ти прису́тнім, бу́ти (при чóму); II) засідáти.

Присутствующий—прису́тній, я, є; на́явний.

Присущий, присуще—власти́вий, власти́ве.

Присчитывать, присчитать — прирахóвувати, прирахувáти, прилíчувати, прилічи́ти; додавáти, додáти.

Присылать, прислать—присилáти, прислáти; (о м н о г и х)—поприсилáти.

Присылка—I) присилáння, ння; прислáння, ння; надсилáння, ння; надіслáння, ння; II) поси́лка, ки. **Присыльный**—при́сланий, надíсланий.

Присяга, присягание—при́сяга, ги; присягáння, ння.

Присягать—присягáтися, при́сягу брáти (давáти).

Притворность—фальши́вість, вости; нещи́рість, рости; прики́дливість, вости. **Притворный**—удáваний, фальши́вий, нещи́рий, лукáвий, брехли́вий, прики́дливий. **Притворство**—фáльш, ши; лукáвство, ства; прики́дливість, вости; удавáння, ння.

Притворяться, притвориться — прикидáтися, прики́нутися ким, удавáти, удáти когó. **Притворяться больным**—удавáти хóрого.

Притеснение—гнíт, ту; у́тиск, ку; при́тиск, ку; притýга, ги; пригнíчення, ння.

Притеснитель,-ница—ути́сник, ка; ця, ці; гноби́тель, ля; -лька, ки; напáсник, ка; -пиця, ці.

Притеснять, притеснить — ути́скувати, утискáти, пригнóблювати, пригноби́ти, гноби́ти когó, насідáти, насíсти на кóго, прикру́чувати, прикрути́ти.

Притесывать, притесать — притíсувати, притесáти.

Притискивание—притиска́ння, ння; при́тиск, ку.

Притискивать, притиснуть,-ся — прити́скувати, прити́снути, пригніта́ти, пригні́чувати, прида́влювати, придави́ти.

Приток (денег)—припли́в, ву; (о реке)—допли́в, ву; прито́ка, ки (Дніпро́ прийма́є чима́ло допли́вів: Сулу́, Во́рсклу і ин.).

Притолока—одві́рок, рка (верхняя).

Приторность—ну́д, ду; нудо́та, ти; ну́дкість, кости. **Приторный** — нудни́й, нудки́й. **Приторно** — ну́дно, ну́дко (Нудна́ розмо́ва. Таке́ соло́дке, що аж нудне́).

Притягать, притягнуть,-ся; притягивать —притя́гувати, притяга́ти, притягти́, приволіка́ти, приволокти́, приволочи́ти.

Притяжение—при́тяг, гу; притяга́ння, ння; ваготі́ння, ння.

Притязание—I) домага́ння, ння; змага́ння, ння; вимо́га, ги; II) при́чішка, ки; напа́сть, сти; пеня́, пі.

Притязать — домага́тися, доправля́тися чого́.

Приумолкнуть—замо́вкнути, примо́вкнути, прини́шкнути.

Приунылый—сумни́й, смутни́й, засму́чений.

Приукрасить—причепури́ти, обхаї́чити.

Приурочивать—I) пристосо́вувати до чо́го; II) відно́сити. **Приурочить на I мая** —відне́сти на пе́рше тра́вня.

Приходить, прийти, притти—I) прихо́дити, прийти́, надійти́; II) наступа́ти, наступи́ти, настава́ти, наста́ти. **Приходить в возраст**—дохо́дити до зро́сту. **Прийти в сознание**—стя́митися, отя́митися, опам'ята́тися. **Пришло в голову**—спа́ло на ду́мку. **Приходить, прийти в нищету, в упадок**—бідні́ти, бідні́шати, збідні́ти, зубо́жити, підупа́сти. **Прийти к соглашению**—дійти́ (до) зго́ди, пого́дитися. **Приходить к заключению**—дохо́дити до ви́сновку. **Пришел по экстренному делу**—прийшо́в у пи́льній спра́ві.

Приходиться—прихо́дитися, підхо́дити до чо́го, дово́дитися, припада́ти, припа́сти, випада́ти, впада́ти. **Как придется**—як набіжи́ть. **Приходиться родственником** — дово́дитися ро́дичем. **Пришлось** (как-раз)—припа́ло; якраз у міру. **Пришлось** (случилось) —ви́пало. **Пришлось** (в силу необходимости)—довело́ся.

Приходный — прибутко́вий, прихі́дний. **Приходная книга**—кни́га прибу́тків. **Приходо-расходная книга**—кни́га прибу́тків і вида́тків.

Приходорасходчик — прибутковида́тник, ка.

Приходовать—заприбутко́вувати, заприбуткува́ти.

Прихожая—передпо́кій, ко́ю; пере́дня, ньої; при́сінок, нка.

Прихожий—прихо́жий, захо́жий.

Прихотливость—примхли́вість, вости; вередли́вість, вости; вига́дливість, вости. **Прихотливый**—примхли́вий, вига́дливий, вередли́вий.

Прицепка—I) чіпля́ння, ння; причі́плювання, ння; II) петля́, лі; гачо́к, чка́; III) причепни́й ваго́н.

Прицепщик—причі́плювач, ча.

Причал—прича́л, лу.

Причаливать, причалить—прича́лювати, прича́лити, пристава́ти, приста́ти.

Причастность—приче́тність, ности. **Причастный**—приче́тний.

Причина—причи́на, ни; при́від, воду. **Быть, стать причиной**—спричини́тися. **По причине**—че́рез що.

Причинять, причинить—учиня́ти, учини́ти, уді́яти, вді́яти, заподі́яти, завдава́ти, завда́ти чого́. **Причинять убыток, порчу**—шко́дити, нашко́дити, ушко́дити. **Причинять хлопоты**—завдава́ти кло́поту.

Причисление—залі́чення, ння; зачи́слення, ння; прилу́чення, ння.

Причислять, причислить—прилі́чувати, причисля́ти, причи́слити, залі́чувати, залічи́ти.

Причитающийся—нале́жний, принале́жний.

Причудничать—химерува́ти.

Причуды—I) химе́ри, е́р; ви́чуди, ів; II) при́мхи, ів; ви́гадки, ок. **Причудливый**—I) чудни́й, химе́рний; II) примхли́вий, вигадли́вий.

Пришелец—захо́жий, ого; захо́дець, дця; за́йда, ди; (иронично)—заволо́ка, ки; приблу́да, ди. **Пришлый**—захо́жий, прибу́тний, за́йшлий.

Пришибить — прибива́ти, приби́ти; (сильно)—убива́ти, уби́ти.

Прищемлять, прищемить—прищи́кувати, прищикну́ти, вщикну́ти, прича́вити.

Приют—приту́лок, лку; прихи́лок, лку; за́хисток, тку; приста́нище, ща; пристано́вище; ща.

Приязнь—при́язнь, ни; прия́зність, ности; прихи́льність, ности.

Приятность—прие́мність, ности; ми́лість, лости; лю́бість, бости; уті́ха, хи.

Приятный—прие́мний, ми́лий, лю́бий, уті́шний.

Приятно—прие́мно, ми́ло, лю́бо, за́любки.

Про—для́, за-для́, про́. **Про-себя**—до́ се́бе, собі. **Сказал, что про-себя**—сказа́в

щось про се́бе (и л и) са́м собі. **Про себя что-то думать**—сам собі щось ду́має.

Проба—I) про́ба, би; II) спро́ба, би; III) про́ба, зразо́к, зка́ (Взяв тро́хи зерна́ на про́бу). **Испытание материалов**—спро́ба матері́ялів

Пробег—перебі́г, гу.

Пробегать, пробежать (расстояние)—пробіга́ти, пробі́гти, перебіга́ти, перебі́гти; (глазами) — продивля́тися, продиви́тися (на швидку́) (Авто́бус пробіга́є за годи́ну со́рок кіломе́трів. Не прочита́в, а ті́льки продиви́вся).

Пробездельничать—пробайдикува́ти.

Пробезпокоиться—протурбува́тися.

Пробел—про́пуск, ску; прога́лина, ни; пере́рва, ви; проме́жина, ни. (Прога́лини в біогра́фії М. Коцюбинського ще не запо́внені).

Пробка—про́бка, ки; ко́рок, рка; (деревянная)—чіп, чопа́.

Проблема—пробле́ма, ми; завда́ння, ння **Проблематический** — проблемати́чний, здогада́льний, загадко́вий.

Пробный—про́бний, спро́бний; (сделанный на пробу)—зразко́вий, взірце́вий.

Пробовать—I) роби́ти спро́бу; II) (пытаться) — спи́туватися, спита́тися; III) куштува́ти, скуштува́ти; IV) (кур, зрелость плодов)—щу́пати.

Пробой—ско́бель, бля. **Пробойник**—про́бець, йця; пробива́ч, ча́.

Проболеть — проболі́ти, прослабува́ти, ви́боліти, переболі́ти, переслабува́ти, похорі́ти.

Пробоина—ви́бій, ою; проби́те мі́сце, ді́рка, ки.

Пробуждать, пробудить,-ся—буди́ти, розбуди́ти, ся; прокида́тися, проки́нутися, прочу́матися, проба́ркатися.

Пробуждение—збу́дження, ння; пробу́дження, ння; про́буд, ду; прокида́ння, ння; про́кид, ду.

Провевать, провеять—провіва́ти, провія́ти, повіва́ти, повія́ти, подиха́ти, подихну́ти, провію́вати, провія́ти.

Провентилировать—провітрити.

Проверивать, проверять, проверить,-ся—перевіря́ти, перевірити, повіря́ти, повірити, вивіря́ти, ви́вірити; (испытать)—звіря́ти, звірити (Звірила козака́ по нату́ронці). **Проверять кассу**—перевіря́ти ка́су. **Проверять часы**—ви́вірити годи́нника.

Проверка—повірка, ки; пере́вірка, ки.

Провес—недовага́, ги́.

Провиант—провія́нт, ту; харчі́, ів.

Провизия—прові́зія, ії; харчі́, ів; жи́вність, ности.

Провинция—прові́нція, ції; країна, ни; окру́га, ги. **Провинциальный**—провінціяльний, краєви́й.

Проводимость—прово́дність, ности.

Проводить, провести—I) прово́дити, провести́, прова́дити. **Проводить в дорогу**—виряжа́ти, ви́рядити. **Проводить день**—переднюва́ти. **Проводить лето**—лі́тувати, одурі́ти, зво́дити, зве́сти, у ду́рні пошити, в шо́ри убра́ти. **Проводить в жизнь**—перево́дити до життя́.

Проводник—провідни́к, ка́; проводни́чий, ого; (нищих)—поводар, ря́; поводатар, ря.

Провожать, проводить—I) прово́дити, провести́, провожа́ти (Провести́ від соба́к. Провести́ до зна́йомих); II) виряжа́ти, ви́рядити, випрова́джувати, ви́провадити (Виряжа́ти в чужу́ сто́рону).

Провоз—перевіз, во́зу; доста́ва, ви; провіз, во́зу.

Провозглашать, провозгласить—оголоша́ти, оголоси́ти, оповіща́ти, оповісти́ти.

Провозглашение—оголо́шення, ння; оповіщення, ння.

Провозить, провезти—прово́зити, провезти́, перево́зити, перевезти́.

Провозный—провізний. **Провозная плата**—провізна́ пла́та; пла́та за перві́з.

Проволока—дріт, дро́ту. **Проволочный**—дротяни́й, дротови́й (относящийся к проволоке). **Проволочная вещь**—дротя́нка, ки. **Проволочные гвозди**—дротяні цвяхи́.

Проволочка—відволо́ка, ки; га́йка, ки; га́янка, ки; тяганина, ни.

Проворнее—мерщій, метчій, шви́дче, хутчій, ху́тче.

Проворность—моторність, ности; жва́вість, вости; ху́ткість, кости. **Проворный**—моторний, метки́й, ши́верток, тка; швидки́й. **Проворно** — моторно, ху́тко, ме́тко, шви́дко, моторне́нько, хуте́нько.

Провотировать—проголосува́ти.

Прогиб—угнуття́, тя́; вгнуття́, тя́.

Проглядывать, проглянуть—проглядати, проглянути, виглядати, ви́глянути, проявля́тися, прояви́тися; (проглядеть)—проглядіти, продиви́тися, задиви́тися, недоглядіти, недогле́діти, недодивитися; (книгу, рукопись) —передивля́тися, передиви́тися, переглядати, переглянути. **Глаза проглядеть за кем**—очі порва́ти за ким, очі ви́дивити.

Проговаривать, проговорить,-ся — I) промовля́ти, промо́вити, вимовля́ти,

вимовити, показувати, показати; II) (с кем, о чем)—балакати, розмовляти, пробалакати (Пробалакали цілий вечір); III) пробалакатися, пробовкнутися (Як не просили, щоб мовчав, а такий пробалакався десь).

Программа—програма, ми; програм, му.

Прогресс—поступ, пу; прогрес, су. **Прогрессивный**—поступовий, прогресивний.

Прогрессия (мат.)—прогресія, ії; поступ, пу.

Прогул—прогул, лу; (школьн.)—казна, ни.

Прогулка — гулянка, ки; прогулляння, ння; прогулянка, ки.

Продавание—продавання, ння; продаж, жу.

Продажа—продаж, жу; продавання, ння. **В продажу, для продажи**—на продаж.

Продажность—продажність, ности; продайність, ности.

Продержка—затримання, ння.

Продекламировать—продекламувати.

Продерзостный—пахабний, нахрапний.

Продиктовать—продиктувати, продиктувати

Продналог—продподаток, тку.

Продовольственный—харчовий.

Продовольствие—I) харчування, ння; II) харч, чу; харчі, ів; провіянт, ту. **Продовольственный**—харчовий.

Продолговатость — подовжність, ности, подовгастість, тости. **Продолговатый**—довгастий. **Продолговато**—довгасто.

Продолжать, продолжить,-ся—провадити, вести, повести далі; продовжувати, продовжити, ся; протягати, ся; протягти, ся. **Продолжать делать**—далі робити.

Продолжение—продовження, ння; продовж, жу; протяг, гу. **В продолжение**—в продовж, на протязі, протягом, через. **Продолжение следует** — далі буде.

Продолжительность — довгість, гости; довгота, ті. **Продолжительный**—довгий, тривалий, довгочасний, протяжний, протяглий. **Продолжительно**—довго, довгочасно.

Продольный—повздовжний, подовжний. **Продольное**—повздовж, подовж, уздовж.

Продувание—продув, ву; продування, ння. **Продувной**—продувний, виверткий, шахраюватий. **Продувательный**—продмухний.

Продувать (что) — продмухувати, продути.

Продукт—витвір, вору; продукт, ту; добуток, тку; здобуток, тку; плід, плоду. **Продукты потребления**—продукти споживання.

Продуктивность—продуктивність, ности; плідність, ности; витворність, ности. **Продуктивный**—продуктивний, плідний, витворний, виробний.

Проезд—проїзд, ду; переїзд, ду. **Проездной**—проїзний.

Проездом—переїздом, по дорозі.

Проезжать,-ся—проїжджати, ся; проїздитися, ся; проїхати, ся; виїжджати, виїздити.

Проект—проект, ту.

Проектировать—проектувати.

Проектный—проектовий.

Проживание—прожиття, тя; перебуття, тя.

Проживательство — проживання, ння; марнування, ння.

Прожора—проість, сти; ненажера, ри.

Прожорливость—ненажерливість, вости; ненаїсність, ности. **Прожорливый**—ненажерливий, ненажерний, ненаїсний.

Прозвание, прозвище—прізвище, ща; прізвисько, ка; (насмешливое)—прикладка, ки.

Прозорливость — прозірливість, вости; прозірність, ности. **Прозорливый** — прозірливий, прозірний. **Прозорливо**—прозірливо, прозірно.

Прозрачность—прозорість, рости. **Прозрачный** — прозорий, прозірчастий, просвітчастий (Вона мов тінь прозорчаста літає).

Прозябание (зерна)—рощення, ння; (о жизни)—чевріння, ння; скніння, ння; нидіння, ння; животіння, ння (Не життя, а нидіння).

Прозябаемое—рослина, ни; ростина, ни.

Прозябаемость—рослинність, ности.

Произведение—твір, твору; утвір, вору; діло, ла; праця, ці; добуток, тку; здобуток, тку; виріб, робу. **Произведение искусства**—мистецький твір, утвір, ру; твори мистецтва. **Произведенный**—утворений, витворений, зроблений, справлений (Пам'ятник руїн, справленої на Україні з початком XVII століття).

Производительность — продукційність, ности; творчість, чости. **Производительный** — виробний, продукційний, творчий. **Производительность труда**—продукційність праці. **Производительность завода**—продукційність, видатність заводу. **Повышать производительность** — підвищувати продукційність.

Производить, произвести—I) творити, створити, утворити, робити, зробити, чинити, счинити, учиняти, учинити, справляти, справити, виробляти, ви-

ро́бити. **Произвесть безпорядок, замешательство, раздор**—счини́ти розгардія́ш, за́колот, бу́чу, набаламу́тити. **Производить торговлю**—вести́ торг, торгува́ти. **Производить дело (в суде), следствие**—вести́ ді́ло, спра́ву, чини́ти слі́дство; II) роди́ти, породи́ти, сплоди́ти, наплоди́ти, виво́дити, ви́вести що від чо́го, ко́го. **Производить потомство**—роди́ти, породи́ти. **Производить новые сорта растений**—виво́дити нові́ гату́нки росли́н.

Производный—похі́дний, ви́творений.

Производство—виробни́цтво, цтва; з'ору́дування, ння; робо́та, ти; ви́ріб, робу. **Производственный**—виробни́чий.

Произвол—сваво́ля, лі; самові́льство, ства; самово́ля, лі; самобра́ння, ння. **Произвольный**—самові́льний, сваві́льний, самобра́нний. **Произвольно**—самові́льно, самохі́тно, сваві́льно, самобра́нно. **Произвольная величина**—дові́льна величина́.

Произнесение—виголо́шування, ння; ви́голос, су.

Произносить, произнести — вимовля́ти, ви́мовити, виголо́шувати, ви́голосити, прока́зувати, проказа́ти. **Произносить невнятное**—муги́кати, момота́ти. **Произносить безсмысленные звуки**—белькота́ти. **Произносить приговор**—вирі́ка́ти. **Произносить стихи**—промовля́ти, виголо́шувати ві́рші.

Произношение—вимо́ва, ви; вимі́вка, ки; гові́рка, ки.

Происходить, произойти—I) відбува́тися, відбу́тися, твори́тися, чини́тися, вчини́тися, роби́тися, зроби́тися, ді́ятися, поді́ятися, ста́ти, ся; повста́ти; (п л о х о е)—ко́їтися, ско́їтися; II) вихо́дити, ви́йти, похо́дити, виника́ти, ви́никнути, повстава́ти, повста́ти. **Происходит недоразумение**—виника́є, повстає́ непорозумі́ння. **Произошло недоразумение**—ста́лося непорозумі́ння. **Происходит невозможное**—твори́ться неможли́ве. **Происходит собрание**—відбува́ються збо́ри. **Произошло**—ста́лося тра́пилося, вчини́лося.

Происхождение—поча́ток, тку; почи́н, ну; похо́дження, ння; рі́д, ро́ду, породі́ння, ння. **Общее происхождение** — спі́льне похо́дження. **По происхождению**—з похо́дження, похо́дженням, з-роду (П о ч у в а́ л и є́ д н і с т ь с в о г о́ с п і́ л ь н о г о п о х о́ д ж е н н я).

Происшествие—ви́падок, дку; ока́зія, ії; поді́я, ії; приго́да, ди. **Отдел происшествий**—ві́дділ поді́й.

Прок—пуття́, ття́; ко́ристь, ристи; пожи́ток, тку. **Идти в прок**—вести́ся, пово́дитися, іти́ на до́бре, на ко́ристь, щасти́ти. **Что в этом проку**—яка́ з цьо́го ко́ристь.

Прокат—прока́т, ту.

Прокатка (ж е л е з а) — вальцюва́ння, ння; штабува́ння, ння. **Прокатный** (з а в о д)—вальцюва́льний, штабува́льний.

Прокладка—перекла́дка, ки; закла́дка, ки; заста́вка, ки. **Прокла́дка пути**—проклада́ння доро́ги, залізни́ці.

Прокладывать, прокласть—перекладати, перекла́сти, проклада́ти, прокла́сти, прово́дити, провести́.

Проклятие—проклі́н, прокльо́ну; прокля́ття, ття; кляття́, ття́; клятьба́, би́. **Проклятый**—I) прокля́тий від ко́го; II) кля́тий, проклятущий.

Прокоптелый—прокопті́лий, проди́млений.

Прокоптеть—прокопті́ти, продими́ти, ся.

Прокормление—харчува́ння, ння; годі́вля, лі.

Пролетариат—пролетарія́т, ту; сіро́ма, ми; бідно́та, ти; бідо́та, ти.

Пролетарий—пролета́рій, ія; бідак, ка́; сірома́ха, хи. **Пролетарский**—пролета́рський.

Пролет—I) (м е ж д у с т а н ц и я м и)—перегі́н, го́ну; II) (м о с т а)—прогі́н, го́ну. **Пролетное строение**—прогі́нна будо́ва. **Пролет птиц** — пролі́тання пта́хів.

Пролив—прото́ка, ки.

Проливной (д о ж д ь)—ливни́й, тучни́й, заливни́й.

Пролог—проло́г, гу; за́спів, ву; всту́п, пу.

Пролом—пролі́м, ло́му; ви́лім, лому.

Промалчивать, промолчать—промо́вчувати, промо́вчати, перемо́вчувати, перемо́вчати, змо́вчувати, змо́вчати.

Промасливать, промаслить—прома́слювати, прома́слити. **Промасленный**—прома́слений.

Промах—мах, ху; о́бмах, ху; про́грі́х, ху. **Он не промах**—він ма́ху не да́сть. **Промах сделать**—ма́ху да́ти.

Промаяться—пронуди́тися, наму́читися, притоми́тися.

Промедление—відволо́ка, ки; прога́йка, ки; заба́ра, ри; зага́йка, ки.

Промедливать, промедлить — бари́тися, пробари́тися, заба́витися, проба́витися, зага́ятися, зга́яти, прога́яти, ся.

Промежность—промі́жжя, жжя; межина́, ни́.

Промежуток—переме́жок, жку; пере́рва, ви; (м е ж д у з д а н и я м и)—сутки́, то́к; суточки́, чо́к; (м е ж д у з а б о-

рами)—проворіття, тя; (времени) —протяг, гу; продовж, жу. **В промежуток времени**—в протяг часу. **Промежуточный**—проміжний, промежний. **Промежуточная станция** — проміжна станція.

Промер—промір, ру; вимір, ру.

Промешкивать, промешкать — гаятися, прогаяти, ся; баритися, забарити, ся.

Промозглость—тухлість, лости; притхлість, лости. **Промозглый**—тухлий, притхлий.

Промозгнуть—протухнути, погнити, потрухнути.

Промоина—водорий, рию; водомий, мию; ковдобина, ни; (в льду)—виполоч, чи; пронизина, ни; бистрінь, ни; (в плотине)—вирва, ви; прірва, ви.

Промолвить—проказати, промовити, вимовитися.

Промплан—промплан, ну.

Промывание—промивання, ння; вимивання, ння. **Промывальщик**—промивальник, ка; промивач, ча.

Промысел—промисел, сла; ремесло, сла: роздобуток, тку. **Звериный промысел**—ловецтво, цтва; мисливство, ства.

Промышленник—промисловець, вця.

Промышленность—промисловість, вости. **Промышленный**—промисловий. **Пром. обрабатывающая** — промисловість обробна. **Пром. добывающая**—промисловість здобувальна.

Промышлять — промишляти, добувати, роздобувати, добути, роздобути.

Пронзительность — пронизуватість, тости; прозразливість, вости; гострість, рости. **Пронзительный**—пронизливий, гострий.

Проникание — проникання, ння; проймання, ння.

Проникать, проникнуть,-ся—проходити, пройти. що; переймати ся, перейнятися чим; прозирати, збагнути, що. **Вода проникает**—вода проходить. **Проникаться убеждением**—переймати ся переконанням. **Проникать в будущее**—прозирати.

Проникновение—проймання, ння; проходження, ння. **Проникновенный**—проникливий, проймальний. **Проникновенно** — проникливо, проймально. **Проникнутый**—перейнятий чим.

Проницаемость — проїмливість, вости; проникальність, ности.

Проницательность—проникливість, вости; прозірливість, вости; пронизуватість, тости. **Проницательный**—проникливий, проїмливий.

Проныра—пройда, ди; пронюза, зи; нишкавка, ки.

Пронырливость — пронозливість, вости. **Пронырливый**—пронозливий, пронозуватий.

Пропаганда—пропаганда, ди.

Пропагандировать—пропагандувати, пропагувати.

Пропагандист—пропагандист, та; пропагатор, ра. **Пропагандистский**—пропагандецький, пропагаторський.

Пропадать, пропасть—пропадати, пропасти, загинути, згинути, погинути. **Пропасть без вести**—запропаститися. **Пропавший**—пропалий, пропащий.

Пропажа—пропажа, жі; страта, ти; згуба, би (Знайшлась моя пропажа).

Пропахивать, пропахать — проорювати, проорати. **Пропашной** — просапний. **Пропашные растения, культуры**—просапні рослини, культури.

Пропахивать, пропахнуть — пропахати, пропахнути, напахатися, набиратися духу.

Пропащий—пропащий.

Пропечатать—видрукувати, пропечатати, випечатати (Так у книжці видрукувано).

Прописка—вписування, ння; посвідчення, ння.

Пропись—взір, взору. **Писать прописью**—буквами писати.

Пропитание—прожиток, тку; вижиблення, ння. **Снискивать пропитание**—заробляти на хліб.

Проповедничество — проповідництво, цтва. **Проповеднический**—проповідницький, проповідничий.

Прополаскивать, прополоскать—полоскувати, прополоскати.

Пропуск—пропуск, ску; перепустка, ки; прогалина, ни; (процесс)—пропускання, ння.

Пропускать, пропустить—I) пропускати, пропустити (Нас пропустили в хату); II) пропускати, пропустити, перепустити, уявити що (Пропустив поїзд); III) випускати, випустити, поминати, поминути що (Коректор поминув два рядки); IV) проціджувати, процідити через що. **Пропустить мимо ушей**—не дочути. **Пропускной** — пропускний. **Пропускная бумага** — пропускальний папір.

Проработка—розроблювання, ння; розроблення, ння; оброблення, ння; опрацьовування, ння.

Прорекать—пророкати, пророкувати.

Прорезной—прорізаний, прорізний.

Прорезиненный—гумований.

Прореха—розпірка, ки; розпороте, дірка, ки.

Прорицание—проріка́ння, ння; пророкува́ння, ння; віщува́ння, ння.
Прорицатель,-ница—віщу́н, на́; віщовни́ця, ці; ворожби́т, та; воро́жка, ки.
Пророк—проро́к, ка. **Пророческий**—проро́чий.
Пророчество—проро́цтво, цтва.
Пророчествовать — пророкува́ти, віщува́ти.
Пророчить—проро́чити.
Прорубь—поло́нка, ки; ополо́нка, ки; (для рыбной ловли)—кі́шець, шця; вікно́, на́; вікни́на, ни.
Проруха—о́бмах, ху; про́гріх, ха; по́милка, ки; (мн.)—помилки́, ло́к.
Прорыв—I) про́рив, ву; II) рів, ро́ву; кана́ва, ви.
Просак—I) кана́тня, ні; фа́брика вірьо́вок; II) кло́піт, ту; моро́ка, ки. **Попасть в просак**—вклепа́тися.
Просачиваться, просочиться — просиса́тися, проса́тися, просо́чуватися, просочи́тися, слизи́ти (Пога́но набили́ ді́жку: росі́л слизи́ть ці́лу зи́му).
Просватание—зару́чини, ин.
Просвет (в зданиях)—просві́т, ту; (в жизни)—про́світок, тку (Нема́ про́світку ці́ле життя́).
Просвещение—осві́та, ти; просві́та, ти.
Просвещенный—осві́чений, просві́чений.
Просвоевольничать—просвавóлити.
Просека—проси́ка, ки; про́січ, чи; прору́б, бу.
Просекатель (для бумаг)— проси́кач, ча́.
Просекать, просечь—прору́бувати, прорубáти, проси́кати, проси́кти.
Просечный—прору́баний.
Просить,-ся—проси́ти, ся; прохáти, ся; (сильнее)—благáти; (надоедливо)—канючити, циганити; (милостыню)—старцювáти, руку простягáти, жебрувáти, жéбрати. **Просить позволения**—питáтися, прохáти дóзволу.
Прославление—виславлéння, ння; вели́чення, ння. **Прославленный**—високосла́вний (герой).
Прославлять, прославить,-ся—прославля́ти, прослáвити, виславля́ти, вслáвити, розслáвити.
Проследить—ви́слідити, прослідúти, дослідúти, припантрувáти кого́ де.
Проследовать—перейти́, пройти́, проїхати (Че́рез на́ше село́ бага́то ві́йська пройшло́).
Прослезиться—заплáкати, розплáкатися, сльозу́ попусти́ти.
Прослуживать, прослужить — служи́ти, прослужи́ти.
Прослушивать, прослушать—вислу́хувати, ви́слухати, прослу́хувати, прослу́хати.
Прослывать, прослыть — вславля́тися, вслáвитися. **Прослыл богатым**—вслáвився багачéм.
Прослышать—прочу́ти, начу́ти, перечу́ти (Прочу́в че́рез лю́ди, що ви ді́вчину найма́єте).
Просматривать, просмотреть—I) переглядáти, переглядíти, продивля́тися, продиви́тися; II) недоглядáти, недоглядíти, недодиви́тися, прогáвити що (Продивився всі руко́писи, а помилок недоглядів).
Просмотр—пере́гляд, ду; про́гляд, ду.
Просрочивать, просрочить—пропускáти, пропусти́ти строк, простро́чити. **Просроченный**—простро́чений.
Просрочка—відволóка, ки; спізнення, ння; простро́чення, ння.
Простительность—вибáчність, ности. **Простительный**—вибáчний.
Проститутка—повія, ї.
Простоватый—простáцький, недóумкуватий.
Простой—I) про́стий; (обыкновенный) — звичáйний; (единственный)—поеди́нчий. II) **Простой вагонов**—перестíй вагóнів; III) (в работе)—простоя́ле, ого.
Простодушие — простоду́шність, ности. **Простодушный**—простоду́шний, простоди́рий. **Простодушно** — простоду́шно.
Простокваша—ки́сле молокó.
Простор—про́стір, тóру; привілля, лля. **Просторный**—просторий.
Простота—простотá, ти; ши́рість, рости.
Простофиля—гáва ви; бевзь, зі; ду́рень, рня.
Пространность—широ́кість, кости; обши́рність, ности; розле́глість, лости. **Пространный** — просторий, широ́кий, розлóгий, розле́глий, обши́рний.
Пространство—про́стір, тóру; просторінь, рони; бшир, ру; простóрище, ща; розлíг, лóгу; бе́змір, ру; безмі́р'я, р'я. **Безпредельное пространство**—безме́жний про́стір (Над розлóгом сині́м мо́ря ві́тер хвиля́ми бурха́є).
Простуда—простýда, ди; остýда, ди; застýда, ди; підвій, бю.
Проступок—прови́на, ни; пере́ступ, пу; вчи́нок, нку (За що, му́жу, мене́ б'єш, за які́ї вчи́нки?)
Простывать, простыть—прочахáти, прочáхнути, холóнути, прохолóнути.
Простыня—простирáло, ла; про́сти́ня, ні.
Просчет—прóгріх, ху; óбмах, ху (Мав óбмаху три черві́нці).

Просьба—прохáння, ння; прóзьба, би.
Просякать, просякнуть—пересякáти, просисáтися, прохóдити (о водé).
Проталина (на земле)—таловúна, ни; тáл, лу. Ехать по проталинам — їхати тáлом, талувáти; (на водé)—прогальóвина, ни; прогáлина, ни; відшар, ру.
Проталкивать,-ся—пропúхувати, протúснути, ся; пропхáти, ся; пропхнýти, ся; протúскувати, ся (Тíсно так, що насúлу пропхáвся).
Протапливать, протопить—топúти, протопúти, вúтопити (Трéба протопúти в печí; áто хóлодно в хáті).
Протекция—протéкція, ії.
Протекционизм—протекціонíзм, зму.
Протест—протéст, ту.
Протестование—протестувáння, ння.
Протестовать—протестувáти що, прóти чóго, заперечувати чóму.
Против—прóти, навпрóти, насýпроти.
Противень—бляхá, хи; лист, та.
Противиться — опирáтися, опинáтися, спротивля́тися, óпір стáвати, спереча́тися, ití прóти кóго, чóго, змага́тися з ким, чим.
Противление—óпір, óпору; протúвність, ности; противлéння, ння.
Противный—I) протúвний, супротúвний (Вíтер супротúвну хвúлю здíймáє); II) гидкúй, огидний, бридкúй, мерзéний, осорýжний. **В противном случае**—колú нí, у протúвнім рáзі.
Противно—супротúвно, гúдко, отúдно.
Противодейственный—відпóрний, протичúнний, опорочúнний.
Противодействие — протúвність, ности; перешкóдження, ння; протичúнність, ности; відпóрність, ности; óпір, óпору.
Противодействовать—óпір чинúти, стáвати на перешкóді, на завáді, робúти перешкóду, перешкоджáти. **Противодействующий**—супротúвний. **Противодействующая сила**—супротúвна сúла.
Противозаконный—протизакóнний, непрáвний. **Противозаконно** — протизакóнно, непрáвно.
Противолежащий—супротилéжний.
Противопожарный — протипожéжний. **Противопожарные меры**—протипожéжні зáходи.
Противополагать, противоположить — протистáвити, стáвити, постáвити навпроти.
Противоположение, противоположность—протилéжність, ности; противостáйність, ности; протистáвлення, ння; протúвність, ности. **Противоположный**—протилéжний, протúвний, супротúвний, супротилéжний (Інтерéси мáси стáли супротилéжними інтерéсам панів).
Противоречивость — суперéчливість, вости; суперéчність, ности. **Противоречивый**—суперéчливий.
Противоречие—суперéчність, ности; сýперіч, речи; перекíр, кóру (Трáпилася сýперіч фáктів).
Противоречить—перéчити, суперéчити, заперечити кóму що.
Противоестественный — протиприродній, ненатурáльний.
Проток—протíк, тóку; перетíк, тóку; струмíнь, меня.
Протокол—протокóл, ла. **Протокольный**—протокóловий, протокóльний.
Протоколировать—протоколювáти.
Проторить (дорогу)—прокла́сти, уторувáти; протоптáти (стежку). **Проторенный путь**—бúтий шлях, уторóвана путь.
Прототип—первообраз, зу; первовзíр, взóру; прототúп, пу.
Проточный—бігýчий, текýчий (Бігýча водá).
Протяжение—прóтяг, гу. **В протяжение суток**—прóтягом, на прóтязі доби́.
Протяжка—відволóка, ки; проволóка, ки.
Протяжность—протя́гліcть, лости; витя́жність, ности. **Протяжный**—протя́глий, протя́жний. **Протяжно**—з прóтягом, з проволóком.
Профан—нетя́ма, ми; нетямáха, хи; невíглас, а.
Профессиональный—фаховúй, професíйний.
Профессия—фах, ху; профéсія, ії.
Профиль—прóфіль, ля. **Профильный**—профільóвий, прóфільний.
Профинтерн—профінтéрн, ну.
Профсовет—профрáда, ди.
Прохаживаться — похожáти, прохожáтися.
Прохлада—прохолóда, ди; холодóк, дка. **Прохладительный** — охолóджуючий. **Прохладный**—прохолóдний, холодувáтий. **Прохладно**—прохолóдно, холодувáто. **Прохладительные напитки**—охолóдні напóї.
Прохлаждать, прохладить,-ся—прохолóджувати, ся; прохолодúти, ся; вихолóджувати, ся; вихолодúти, ся; охолóджувати, ся; охолодúти, ся.
Прохлаждение—охолóда, ди.
Проход—прохíд, хóду; перехíд, хóду; (узенький между зданиями) —сýтки, тóк; суточки, чóк. **Проходной**

—прохідний, скрізний. **Проходной двор**—прохідний двір.

Проходить, пройти—проходити, переходити, пройти, перейти (Перейшов місто); минати, проминати (Минають дні, минають ночі). **Проходить службу**—одбувати службу. **Это ему так не пройдет**—це йому так не минеться.

Прохождение—І) перехід, ходу; ІІ) виклад, ду; ІІІ) відбування, ння. **Прохождение через горы**—перехід через гори. **Прохождение наук**—виклад наук. **Прохождение курса**—відбування курсу.

Прохожий—перехожий, подорожній, я, е.

Прохозяйничать—прохазяйнувати, прогосподарювати.

Процент—відсоток, тка; процент, ту. **Процентный**—відсотковий, процентовий.

Процесс (судовой)—процес, су; справа, ви; позва, ви; позов, ву; (действие)—процес, су; дія, дії.

Процессія—процесія, ії; провід, воду.

Прочет (в счетах)—помилка, ки; (книги)—прочитання, ння.

Прочий—инший, останній, решта, ти. **Между прочим**—між иншим. **И прочее**—і таке инше. **Прочие ушли**—останні пішли (вийшли).

Прочистка—прочищення, ння; прочищання, ння.

Прочитывать, прочитать—прочитувати, прочитати, начитувати, начитати.

Прочность—міцність, пости; тривалість, лости. **Прочный**—міцний, цупкий, тривалий. **Прочно**—міцно, цупко, тривало.

Прочь—пріч, геть; (на многих)—гетьте. **Прочь от меня**—геть від мене. **Поди прочь**—іди геть. **Не прочь**—не від того. **Я не прочь от этого**—я не від того, я нічого проти цього не маю.

Прошедший—минулий. **Прошедшее** (сущ.)—минувшина, ни.

Прошение—прохання, ння; прозьба, би. **Подать прошение**—подати прохання. **Прошенный**—прохаий (На проханого гостя багато треба).

Прошлогодній—торішній, я, е.

Прошлый—минулий. **Прошлое**—минуле, минулість, лости. **В прошлом году**—в минулому році, минулого року.

Прощальный—прощальний, відхожий, відхідний. **Прощальное угощение**—відхідне, відхожа чарка.

Прощание—прощання, ння; розпрощання, ння; проводи, ів.

Прощать, простить—прощати, простити, вибачати, вибачити, пробачати, пробачити, дарувати кому що. **Прощаться, проститься**—прощатися, попрощатися.

Прощай, прости, прощайте—прощавай, бувай здоров, будь здоров, прощавайте, бувайте здорові. **Простите**—вибачте, вибачайте, даруйте, пробачте.

Проще—простіше. **Проще всего**—найпростіше.

Прощение—прощення, ння; даруваннія, ння; пробачення, ння. **Попросить прощения**—перепросити кого.

Проэкзаменовать—виспитати, поіспитувати, проекзаменувати.

Проявление—вияв, ву; прояв, ву; проява, ви; виявлення, ння.

Проявлять, проявить,-ся—виявляти, ся; виявити, ся; появляти, появити, проявити, ся; визначатися, визначитися.

Пружина—(с)пружина, ни. **Пружинный**—пружиновий.

Прыткий—прудкий, швидкий, шпаркий. **Прытко**—прудко, швидко, шпарко.

Прыткость—прудкість, кости; шпаркість кости.

Прытче—швидче, прудче, прудкіш.

Прыть—прудкість, кости; моторність, ности; швидкість, кости; жвавість, вости. **Пустить коня во всю прыть**—пустити коня на взаводи, що є духу. **Бежать во всю прыть**—бігти що є духу.

Прямизна—простість, стости.

Прямой—простий. **Прямой провод**—безпосередній, прямий провід. **Прямо**—просто, прямо.

Прямодушие—щирість, рости; відкритість, тости; прямодушність, ности.

Прямой—простий, прямий.

Прямота—простість, тости.

Псевдоним—псевдонім, ма(му).

Психология—психологія, ії. **Психолог**—психолог, га. **Психологический**—психологічний. **Психический**—психічний.

Птицеводство—птахівництво, цтва.

Птицелов—пташник, ка.

Птицеловство—пташництво, цтва.

Публика—публіка, ки.

Публикация—оголошення, ння; оповіщення, ння; публікація, ії.

Публиковать—оголошувати, оповіщати, публікувати.

Публичность—прилюдність, ности; привселюдність, ности; публічність, ности. **Публичный**—публічний, прилюдний, принародній, привселюдний. **Публично**—публічно, привселюдно, прилюдно. **Публичная продажа**—прилюдний продаж.

Пугать,-ся—лякати, ся; страшити, ся. **Пуганный**—ляканий.

Пугливость—лякливість, вости; жахливість, вости; полохливість, вости.

Пугливый—ляклúвий, жахлúвий, полохлúвий. **Пугливо**—ляклúво, жахлúво, полохлúво.

Пуговица—ґу́дзь, зя; ґу́дзик, ка. **Пуговичный**—ґу́дзиковий.

Пульверизатор—прúскавка, ки; пульверизáтор, ра.

Пульверизировать—прúскати, пóрскати, пульверизувáти.

Пульс—пульс, са; живéць, вця́. **Пульсовый**—пульсóвий, живчиковий.

Пункт—I) пункт, ту; рóзділ, лу; II) мíсце, ця; станóвище, ща; осерéдок, дка. **Питательный пункт**—харчовúй пункт.

Пунктир—пунктúр, ру.

Пунктирование, пунктировка—пунктувáння, ння; точкувáння, ння.

Пунктировать—пунктувáти, точкувáти.

Пурпур—пурпýр, ра; багрéць, ця́; багрíнь, ни. **Пурпуровый**—пурпурóвий, багрóвий, багрецéвий.

Пускай, пусть—нехáй, хай, най, бодáй, нехай лиш (Нехáй менé одвíдає, колú йомý жáлко. Хáй прúйде, колú хóче. Бодáй згúнув, щоб і не бáчив йогó). **Пусть-ка сделает**—нехáй лиш зробúть.

Пускать, пустить—пускáти, пустúти. **Пускать пену**—пíнити. **Пускать пыль в глаза**—манý пускáти, туманý напускáти. **Пускать по миру с сумою**—в старцí пустúти. **Пускаться на произвол судьбы**—пустúтися бéрега. **Пустить молву**—пустúти поговíр. **Пуститься на авось**—пíти навманя́.

Пустой—I) порóжній, пустúй. **Пусто**—порóжньо, пýсто. **Пусто в кармане**—вíтер в кишéні. **С пустыми руками**—з порóжніми рукáми, порожнякóм. **Пустой дом**—пýстка, ки. **Пустое место**—пустúр, ря́; пýстка, ки; II) дарéмний, мáрний, порóжній, пустúй, недодíльний (Дарéмна надíя. Мáрна прáця). **Пустая трата времени**—марнувáння часу.

Пустомеля—лепéтя, ті; пустограл, ка́.

Пустословие—марномóвство, ства.

Пустословить—марнослóвити.

Пустота—порóжнява, ви; порожнéча, чі.

Пустячный—абú-який, незначнúй.

Путаница—плутани́на, ни; путани́на, ни.

Путеводитель — провідник, ка́; поводáр, ря́.

Путеводство—провідни́цтво, цтва. **Путеводный**—провідни́й. **Путеводная звезда**—провідна́ зíрка.

Путевой—дорóжній, я, е; подорóжній, я, е. **Путевые издержки**—дорóжні вúтрати. **Путевая**—подорóжня.

Путешественник,-ница—мандрíвник, ка; мандрíвниця, ці; подорóжній, нього; подорóжня, ньої; подорóжник, ка; подорóжниця, ці.

Путешествие—пóдоріж, жи; пóдорож, жи; мандрíвка, ки; мандрувáння, ння; (на поклонение)—прóща, щі.

Путешествовать—подорожувáти, пóдоріж відбувáти, мандрувáти, пóдоріж справля́ти, íти на прóщу.

Путь—I) путь, ти́; дорóга, ги; шлях, хý. **На обратном пути**—вертáючись, повéртом. **По пути**—по дорóзі. **Сухим путем**—суходóлом. **Ступить на скользкий путь**—на слизькé, на слизькý попáсти. **Сбиться с пути**—збúтися з дорóги, пуття́. **Будет ли какой путь в этом**—чи вúйде з цьóго що пýтне; II) спóсіб, собу. **Таким путем мы сделаем**—такúм спóсобом ми зрóбимо (дíйдемо).

Пучина—вúр, ру; безóдня, ні; нýрта, ти. (Кóло вúру, вúру та широ́кого, коло Дýнаєчка та глибóкого. Найглúбші нýрти умíв перепливáти).

Пушка—гармáта, ти; пýшка, ки; (старинная)—гаківни́ця, ці. **Пушечный**—гармáтний.

Пуща—пýща, щі; нéтря, рі; гущина́, ни́; гущáвина, ни.

Пуще—гíрше, гíрш, бíльше, бíльш, тя́жче (А він ще гíрше почáв крича́ти). **Пуще всего**—гíрше всьóго, бíльш усьóго, над усé.

Пчела—бджола́, ли́. **Пчелиный**—бджолúний, бджолúний.

Пчеловод—пáсішник, ка; бджолúр, ра́.

Пчеловодство—бджолúрство, ства; пасішни́цтво, цтва; пасішникувáння, ння; бджільни́цтво, цтва. **Заниматься пчеловодством**—пасішникувáти.

Пылить—порошúти, курúти, кýряву збивáти (Поливáли доріженьку, так кýриться кýрно).

Пылкость—пал, лу; пáлкість, кости. **Пылкий**—полум'яни́стий, палкúй, гаря́чий, вогнювáтий. **Пылко**—пáлко, з зáпалом.

Пыль—пил, лу; пóрох, ху; порохня́, ні; (на дороге)—кýрява, ви; (у пчел)—обніж, жи; перга́, ги. **Цветочная пыль**—квітковúй пил.

Пыльный—порохня́вий, курнúй. **Пыльно**—кýрно, пóрошно.

Пытка—мýки, мук; мордувáння, ння; катувáння, пня; тортýри,ýр. **Подвергать пытке**—взя́ти на мýки, на тортýри.

Пытливость—допúтливість, вости; цікáвість, вости. **Пытливый**—допúтливий, цікáвий.

Пышать, пыхнуть—пала́ти, паши́ти, жахті́ти, палахкоті́ти, спалахну́ти, спале́ніти (від со́рому, гніву).

Пышность—пи́шність, ности; бу́чність, ности. **Пышный**—пи́шний, бу́чний. **Пышно**—пи́шно, бу́чно (Бу́чне ве́сі́лля спра́вили).

Пьяница—п'яни́ця, ці; пія́к, ка́; пія́ка, ки; п'яню́га, ги.

Пьянство—п'я́нство, ства; п'яни́цтво, цтва; пія́цтво, цтва; пія́тика, ки.

Пьянствовать—пія́чити, п'я́нствувати.

Пялить, распялить—розтя́гувати, розтягти́, напина́ти, нап'ясти́, розпина́ти, розп'ясти́. **Пялить, выпялить глаза**—ви́трища́ти, ви́трищити, ви́лупити очі, банькй.

Пялы—розтопі́рка, ки.

Пята, пятка—п'ята́, ті; п'я́тка, ки; (у две́рей)—бігу́н, на́. **Ходить по пятам**—слідкува́ти, слідко́м ходи́ти за ким.

Пятерня—п'ятірня́, ні.

Пятиглавый—п'ятиве́рхий, п'ятиба́нний.

Пятиконечный—п'ятикінце́вий, на п'ять кінці́в, п'ятишпича́стий. **Пятиконечная звезда**—п'ятику́тня зі́рка.

Пятикратный—п'ятиразо́вий.

Пятиугольный—п'ятику́тній. **Пятиугольник**—п'ятику́тник, ка.

Пятиэтажный—п'ятиповерхо́вий.

Пятнать, запятнать,-ся—пля́ми́ти, ся; заплля́ми́ти, ся; поплля́ми́ти, ся; чорни́ти, сплямува́ти (Поплля́млять ва́шу пова́гу че́сну).

Пятнистый — пля́ми́стий, пля́мо́ваний, пля́мови́тий, цятко́ваний, ряби́й. **Пятнистый тиф**—пля́ми́стий тиф.

Пятно—пля́ма, ми; ця́та, ти; цятка, ки. **В пятнах**—пля́мови́тий, пля́ми́стий. **Вывести пятна**—повибавля́ти пля́ми.

Р

Работа—робо́та, ти; (у м.)—робі́тка, тки; праця, ці; труд, да; ді́ло, ла. **Египетская работа**—кана́льська робо́та. **Каторжная работа**—ка́торжна, сибі́рна робо́та.

Работать—роби́ти, блю; працюва́ти. **Работливый**—робо́тящий, робу́чий, труді́ящий, працьови́тий.

Работник—робітни́к, ка́. **Профработник**—профробітни́к, ка́. **Рабочий**—робітни́к, ка́; (прил.)—робітни́чий. **Рабочий вопрос**—робітни́ча спра́ва. **Рабочее движение**—робітни́чий рух. **Рабочая молодежь**—робітни́ча мо́лодь. **Рабочий день**—робо́чий день. **Рабочая сила**—робо́ча си́ла. **Рабочий журнал**—робітни́чий журна́л. **Рабочий костюм**—робітне́ вбрання. **Работящий**—працьови́тий, робо́тящий, робу́чий (Робо́тящим рука́м перело́ги ора́ть). **Работничий**—робітни́чий, робітни́цький. **Работодатель**—роботода́вець, вця. **Работоспособный**—працезда́тний.

Рабство—нево́ля, лі; ярмо́, ма́; корми́га, ги; ра́бство, ства.

Равенство—рі́вність, ности.

Равнина—рівни́на, ни.

Равно—одна́ково, однаковісінько, так са́ме. **Любить равно всех детей**—усіх діте́й одна́ково люби́ти.

Равновесие—рівнова́га, ги; рівнова́жність, ности.

Равноденствие—рівноде́ння, ння; рівноде́нність, ности.

Равнодействующий—рівнодію́чий, рівночи́нний.

Равнодушие—байду́жність, ности.

Равномерность — рівномі́рність, ности; рі́вність, ности. **Равномерный**—рівномі́рний, рі́вний, одна́ковий.

Равноотстоящий — рівнода́льній, я, е; рівновідда́лений.

Равноправный—рівнопра́вний.

Равноугольный—рівноку́тній.

Равноценный—рівнова́ртний, рівноці́нний.

Равный—I) рі́вний, гла́дкий; II) одна́ковий (Рі́вний шлях сте́леться йому́. На одній руці пу́чки, та не одна́кові).

Равнять—рівня́ти.

Радеть—I) дба́ти за, про що, ко́го (Дба́ти за своє́ здоро́в'я); II) пильнува́ти чо́го, над чим (Пильну́й хаза́йського добра́); III) побива́тися чим, об чім (Не ду́же ти по́бива́єшся о мої́й худо́бі).

Ради—для, за-для́, про. **Ради того**—задля то́го. **Ради чего**—про що.

Радивость—дба́йливість, вости; дба́йність, пости; пи́льність, ности. **Радивый**—дба́лий, дбайли́вий.

Радикализм—радикалі́зм, му.

Радио—ра́діо. **По радио**—по ра́діо. **Радиовещательная станция**—радіопосила́ч, ча́. **Радио-передача**—ра́діо-переда́ча. **Радио - приемник**—ра́діо - прийма́ч, ча́.

Радушие—привітність, ности; щи́рість, рости. **Радушный**—привітний, щи́рий (Привітно шанува́ли госте́й).

Раждать, родить,-ся—I) роди́ти, ся, джу,

диш; породи́ти, спородити, уроди́тися, народи́ти, ся; привести́ (дитину).

Раз (разок, разочек)—раз, зу; разо́к, зка́; разо́чок, чка. **В первый раз**—вперше. **Как-раз**—як раз, са́ме враз, акура́т. **Разом**—ра́зо́м, враз, одра́зу, заразо́м. **Сколько раз**—скільки разів. **Сразу**—зра́зу, одра́зу.

Раз (наречие)—раз. **Один раз**—о́дно́го ра́зу, яко́сь; (чаще)—раз я́кось, коли́сь (Одно́го ра́зу йшо́в я лі́сом).

Разбег—ро́збіг, гу; розгі́н, го́ну. **С разбегу**—з розго́ну.

Разбивать, разбить—I) розбива́ти, розби́ти, розса́жувати, розсади́ти. **Разбить в щепки**—потрощи́ти на мо́тлох, на чере́п'я поби́ти. **Разбить до крови**—розкрива́вити, розби́ти; II) розташо́вуватися, розташо́ватися. **Разбить лагерь**—та́бором ста́ти. **Разбить палатку**—напна́сти намет, розташо́ватися.

Разбирательство—розпра́ва, ви; розбір, бо́ру; ро́згляд, ду.

Разбирать, разобрать,-ся—I) розбира́ти, розва́лювати, розвали́ти (Розібра́ли стіну́); II) розкла́дати, розкла́сти; (много)—порозкла́дати; III) розбира́ти, розібра́ти, розуміти, зрозуміти, вти́мити, млю, миш; розчо́впати.

Разбодриться—розбадьо́ритися.

Разбойник,-ца—розбійник, ка; розбійниця, ці; розбишака, ки; харциз́ник, ка; харциз, за; опришок, шка; (собир.)—розбій, бію.

Разбойничество—розбиша́цтво, цтва; харци́зство, ства; харцизя́цтво, цтва.

Разболеться—рознеду́жатися, розболі́тися, розхворі́тися.

Разбор—розбір, бо́ру; ви́бір, бору; розбира́ння, ння; перебира́ння, ння. **Без разбора**—не розбира́ючи. **К шапочному разбору**—на шапкобра́ння.

Разборка—розбира́ння, ння; розбір, бо́ру.

Разборчивость—I) розбі́рність, ности; II) розсу́дливість, вости; огля́дність, ности; III) перебір, бо́ру; вередли́вість, вости. **Разборчивый**—I) (почерк)—розбірний, вира́зний; II) (рассудительный)—розсу́дливий, розва́жний; III) перебі́рливий; примхли́вий, вередли́вий.

Разборчиво—розбірно, вира́зно (Розбі́рно пи́ше).

Разбрасывать, разбросать—розкида́ти, розки́дати; (много)—порозкида́ти. **Разбросанный**—розки́даний

Разброд (в выражении «в разброд»)—вро́зтіч, рі́зно.

Разброс—ро́зкид, ду; ро́зсипка, ки.

Разбухать, разбухнуть—бучі́віти, вію, вієш; набуха́ти, набу́хнути, розбуха́ти, розбу́хнути; набря́ка́ти, набря́кнути, бубня́віти (Мо́крі сорочки набря́кли. Но́ти набря́кли, що й чо́боти не пали́за́ють. Горо́х набубня́вів. До́шка набу́хла. Обручі́ розбу́хли в ко́панці).

Разваливать, развалить,-ся—I) розва́лювати, ся; розвали́ти, ся; руйнува́ти, ся; розруйнува́ти, ся (Гайдама́ки сті́ни розвали́ли); II) розкида́тися, розки́нутися; (много)—порозкида́тися (Розки́нувся, розва́лився, на́че па́н який).

Развалина (чаще мн. **развалины**)—руїна, ни; ва́лява, ви; розва́лина, ни; зава́лина, ни.

Разве—I) хіба́, невже́, чи, або́, чи-ж, або́-ж, чи-то́ж. **Разве что?**—хіба́ що, або́ що? II) (уступит.)—коли́, як що, хіба́. **Разве только**—хіба́ що.

Развеваться—ма́яти (Над урядо́ви́ми буди́нками ма́яли прапори́).

Разведение—I) розба́ва, ви; розпу́щення, ння; II) ро́зплід, лоду; ро́звід, воду; III) (моста)—розсува́ння (мо́сту) (Розба́ва молока́ водо́ю. Розпу́щення цу́кру у воді́. Цього́ ро́ку до́брий ро́зплід ове́ць).

Разведка—ро́звід, воду; ро́звідка, ки; (чаще мн.)—ро́звідки, док; ви́відка, дки; про́відки, док; до́відки, док; розві́дини, ин. **Посылать на разведки**—посила́ти на ро́звідки.

Разведриваться, разведриться—розгоди́нюватися, розгоди́нитися, вия́снюватися, ви́яснитися, ви́погодитися, джуся, дишся; на годи́ні ста́ти.

Разведывать, разведать—розві́дувати, ся; розві́дати, ся; дізна́тися, довідуватися, довідатися; дошу́куватися, дошука́тися; (много)—порозві́дувати, ся; порозізнава́ти. **Разведанный**—ви́відáний, дізнáний.

Разверстка—розпо́діл, лу; ро́зклад, ду.

Разверстывать, разверстать,-ся—розділя́ти, ся; розді́лити, ся; розкла́дати, ся; розкла́сти, ду, де́ш; розподіля́ти, розподіли́ти (Розподіли́ли крам поміж насе́ленням).

Развертывать, развернуть—I) розвива́ти, розви́ти, розвину́ти; II) розгорта́ти, розгорну́ти (Розгорну́в кни́жку); III) розповива́ти, розпови́ти (дити́ну).

Развес—I) ва́ження, ння; розва́жування, ння; II) вага́, ги́. **Развесы**—ги́рьки, рьок; ва́жки, жок; тягарки́, кі́в.

Развесистый—розло́гий, розло́жистий, гілля́стий, кресла́тий.

Разветвление—розгалу́ження, ння; розгалу́зок, зку.

Развешивать—I) (развесить)—розва́жувати, розважити; порозва́жувати; II) (развешать)—розві́шувати, розві́шати, розві́сити, порозві́шувати. **Развесить уши**—розпусти́ти ву́ха.

Развивать, развить,-ся—I) розгорта́ти, розгорну́ти, розверта́ти, розверну́ти, розкру́чувати, розкрути́ти (Розгорну́ти сувій полотна́. Розкрути́ти мото́зку); II) розвива́ти, ся; розви́нути, ся; розви́ти, ся; розроста́ти, ся; розрости́, ся; розпуска́тися, розпусти́тися (Розвива́йся, а ти, сухи́й дубе. Розів'є́ться кали́нонька і садо́к. Вузо́к уже́ розпуска́ється).

Развитие—ро́звиток, тку; розви́тя, тя́; ро́звій, вою; ро́зріст, росту (Істори́чний ро́звиток на́шої наро́дности. Сприя́ти ро́зросту самосві́до́мости на́шої).

Развлечение—розва́га, ги; розважа́ння, ння; ро́зривка, ки; забава́, ви.

Разводить, развести—I) розво́дити, розвести́; (много)—порозво́дити (Розвели́ сторо́жу по місця́х); II) розборони́ти, розборони́ти, порозборони́ти (Чоловіки́ розборони́ли жи́но́к); III) розво́дити, розвести́, розпло́джувати, розплоди́ти (Сад о́к, гай о́чок розведу́. Розпло́ди́в бага́то ко́ней); IV) розбавля́ти, розба́вити (Розба́в водо́ю, то й не бу́де соло́дке).

Разводка—I) розведе́ння, ння (пилы); II) (жидкости)—розба́влення, ння.

Разворачивать, разворотить, разворочать—I) розкида́ти, розки́дати, розрива́ти, розірва́ти (Вода́ заме́рзла й розірва́ла ді́жку); II) розлу́пувати, розлупи́ти, порозлу́пувати.

Разворот—розворо́т, ту.

Разврат—розпу́тство, ства; розпу́ста, сти.

Развязка—I) розв'я́зування, ння; розв'яза́ння, ння; розв'я́зка, зки; II) розв'я́зок, зку; кіне́ць, нця́ (На розв'я́зування скри́ні пішла́ ціла тоді́на. Розв'я́зок ці́єї дра́ми аж у тре́тій дії).

Развращать, развратить,-ся—псува́ти, ся; зіпсува́ти, ся; непути́ти, става́ти, ста́ти розпу́сним; розстерві́ти, ся; зледащі́ти. **Развращенный**—розпу́сний, зледащі́лий, зіпсо́ваний (Тяга́ючись по шинка́х зроби́вся зледащі́лий. Пога́ний прикла́д псує люди́ну).

Разгар—ро́зпал, лу; розга́р, ру. **В разгаре**—в ро́зпалі, на ро́зпалі.

Разгибать, разогнуть,-ся—розгина́ти, розігну́ти, ся; (о многих)—порозгина́ти, ся; розхиля́ти, розхили́ти; розтуля́ти, розтули́ти (Розтули́в па́льці).

Разгласка—I) розголо́с, су; поголо́ска, ски. **Пустить в разгласку**—розголоси́ти; II) незго́да, ди; розра́да, ди.

Разглашение—розголо́с, су; розголо́шення, ння.

Разглядывать, разглядеть—розгляда́ти, розгля́нути, роздивля́тися, роздиви́тися на що, на ко́го.

Разговаривать—розмовля́ти, ве́сти розмо́ву, бала́кати.

Разговор—розмо́ва, ви; бе́сіда, ди; бала́кання, ння; бала́чка, чки; балакня́, ні; говірка, ки. **В разговор вступить**—на розмо́ву ста́ти. **Разговорный**—розмо́вний.

Разговориться—розбала́катися, розговори́тися; (многим сразу)—розгомоні́тися; (очень громко)—розгаласува́тися (Розбала́калися та до світа й просиді́ли).

Разговорчивость—балаку́чість, чости; балакли́вість, вости. **Разговорчивый**—говірки́й, балаку́чий, балакли́вий, гомонли́вий; (очень)—просторі́кува́тий.

Разгон—розгі́н, го́ну.

Разгораться, разгореться—I) розгоря́тися, розгорі́тися, розпала́тися, розпали́тися; II) розчервоні́тися, зачервоні́ти, розжеврі́тися, зашари́тися (Вид їй розчервоні́вся від ходи́. Юна́к аж зашари́вся від сро́му. Вугілля розжеврі́лось у гру́бі).

Разграбление—розграбува́ння, ння.

Разграблять, разграбить—I) грабува́ти, розграбо́вувати, розграбува́ти, розгра́бити; II) (граблями)—розгрібати, розгребти́, розгрома́джувати, розгрома́дити.

Разграничение—розгра́ничення, ння; відгра́ничення, ння; розмежо́вування, ння; розмежува́ння, ння.

Разграничивать, разграничить,-ся—розмежо́вувати, ся; розмежува́ти, ся.

Разграфка—розліно́вка, ки; рашпі́ра, ри.

Разгром—розо́р, ру; розгро́м, му; зруйнува́ння, ння; сплюндрува́ння, ння; зни́щення, ння; спусто́шення, ння.

Разгружать, разгрузить,-ся—вивантажувати, ся; ви́вантажити, ся; розванта́жувати, ся; розванта́жити, ся.

Разгрузка—вивантáжування, ння; вивантáження, ння; розвантáжування, ння; розвантáження, ння.

Разгрузочный — вивантáжний, розвантáжний.

Раздавать, раздать—роздавáти, роздáти; (многим)—пороздавáти комý що.

Раздаваться, раздаться—I) розтягáтися, розтягти́ся, розно́ситися, розне́стися; II) розступáтися, розступи́тися; III) розлягáтися, розлягти́ся, розлинáтися, розли́нутися, лунáти (Трóхи тісні чóботи бýли та тепéр розноси́лися. Прóшу—розступíться трóхи, дáйте пройти́. Найдýжчий гóмін розлинáвся з вели́кої хáти. Чýєш ти—в гаю́ чудóва розлягла́сь лунá, гýчно ллє́ться соловйóва пісня чарівнá). **Эхом раздаваться, раздаться**—лунáти, залунáти.

Раздаточный—роздáтний. **Раздаточный список**—роздáтний спи́сок, ску. **Раздаточная ведомость**—роздáтна відóмість, мости. **Раздатчик**—роздáвач, ча; роздавéць, вця́.

Раздваиваться — роздвóюватися, двоїтися.

Раздвижной—розсувни́й.

Раздвоение—рóздвій, вою; роздвóєння, ння; (дороги, речки)—роздорíжжя, жжя; рóзтік, тóку.

Раздевать, раздеть,-ся—роздягáти, ся; роздягти́, ся; роздівáти, ся; роздíти, ся; розбирáти, ся; розібрáти, ся. **Раздевать до-нага**—роздягáти гольцéм.

Раздел, разделение—пóділ, ділу; рóзділ, ділу.

Разделимость—подíльність, ности; роздíльність, ности. **Разделимый**—подíльний, роздíльний.

Разделитель,-ница—розділя́ч, чá; роздíльник, ка; розділя́чка, чки; роздíльниця, ці.

Раздельность—роздíльність, ности; відрýбність, ности. **Раздельный**—подíльний, роздíлений, подíлений, окрéмий, осíбний, відрýбний, дíльчий. **Раздельная запись**—дíльчий акт. **Раздельно**—нарíзно, осíбно, відрýбно.

Разделывать, разделать—I) обробля́ти, оброби́ти, приоздóблювати, приоздóбити, розмальóвувати, розмалювáти; II) розправля́тися, розпрáвитися з ким (Палáц у серéдині так розмалювáли, аж лю́бо диви́тися. Я з ним розпрáвлюсь — бýде менé пам'ятáти).

Разделять, разделить,-ся—розділя́ти, ся; розділи́ти, ся; поділя́ти, ся; поділи́ти, ся; переділя́тися, переділи́ти, ся; паювáти, розпаювáти. **Разделять мнение**—поділя́ти дýмку.

Раздобывать, раздобыть—роздóбувáтися, роздобýтися на що, чогó, діставáти, дістáти чогó.

Раздолье—привíлля, лля; роздóлля, лля. **Раздольный**—привíльний, обши́рний.

Раздор—розрáда, ди; свáри, свар; чвáри, чвáр; звáда, ди; (между приятелями)—рóзбрат, ту. **Раздорный**—сварли́вий, звадли́вий.

Раздорить, пораздорить — свари́тися, свáрку збивáти, посвари́ти, ся.

Раздражать, раздражить,-ся—дратувáти, ся; роздратувáти, ся; дражни́ти, ся; роздражни́ти, ся; дрочи́ти, ся; роздрочи́ти, ся; вражáти, врази́ти, роз'я́трювати, ся; роз'ятри́ти, ся (А ми тýрка не звою́єм, тíльки роздратýєм. Одноманíтна прирóда дрочи́ла йомý нéрви).

Раздражение—дратувáння, ння; роздратувáння, ння; роз'я́трення, ння; я́трення, ння (раны) (Нам трéба позбýтися вся́кого роздратувáння). **Раздражительный**—дражли́вий, дрочли́вий, гнівли́вий, оприскли́вий, дрокови́стий. **Раздражительно**—дражли́во, дрочли́во, гнівли́во.

Раздражнивать, раздражнять, раздразнить—дражни́ти, роздражни́ти, дрочи́ти, роздрочи́ти, роздратóвувати, роздратувáти; (многих)—пороздрáжнювати, пороздратóвувати, пороздрóчувати.

Раздумывать, раздумать—I) роздýмувати, роздýмати, розгáдувати, розгадáти, вагáтися (Чоловíк вагáється: йти, чи не йти); II) передýмувати, передýмати, перегáдувати, перегадáти, відрáдитись (що роби́ти) (Хотíв іти́, та передýмав, нехáй и́ншим рáзом).

Раздумье—вагáння, ння; рóздум, му; непéвність, ности.

Разжаловать—розжáлувати, відсýджувати, ски́нути когó з чóго.

Разжаловаться—розжалíтися, розжалкувáтися, розбíдкатися на що (Розбíдкалася на свóю дóлю).

Разжигать, разжечь,-ся—розпікáти, розпекти́, розпáлювати, розпали́ти, розжáрювати, розжáрити.

Раззнакомиться—роззнайóмитися, розізнáтися.

Раззуваться — роззувáтися, розбувáтися, роззýтися, розбýтися.

Разлагаемость — розкладáльність, ности.

Разлагаемый—розкладáльний.

Разлагать, разложиться—I) розкладáтися; розклáсти, ся; розіклáсти, пороз-

кладáти (Хлóпці розіклáли огóнь); II) розбирáти, розібрáтися, розпадáтися, розпáстися (Все мéртве розпадáється на свої складовí частúни).

Разлад, разладье—розлáд, ду; розлáддя, ддя.

Разлеживаться, разлежаться—I) вилéжуватися, вúлежатися; II) рознедýжуватися, рознедýжатися (Моя́ мúла до нíвдня вилéжується. Щось мíй син рознедýжався).

Разлениваться, разлениться—лінувáтися, розлінувáтися, розлінúтися, розледащúтися, розледащíти.

Разлив—I) розлúв, ву; II) пóвідь, ди; водопíлля, лля; пíймá, мú. **Разливка**—розливáння, ння.

Различать, различить,-ся—I) розпізнавáти, ся; розпізнáти, відрізня́ти, відрізнúти, розрізня́ти, розрізнúти; II) різнúтися, відрізня́ти, ся (Собáку від вóвка чáсом тя́жко відрізня́ти).

Различие—різни́ця, ці; ріжни́ця, ці. **Различный**—рíзний, ріжний, уся́кий, всіля́кий, ко; розмаíтий. **Различно**—рíзно, уся́ко, всіля́ко, розмаíто.

Разложение—I) рóзклад, ду; рóзпад, ду; II) гниття́, ття́ (Веде́ держáву до рóзкладу, до руíни. Він спостерíг рóзпад людськóго тíла. Воня́ло трýпом і рóзпадом мúслі людськóї).

Размах—рóзмах, ху. **С размаху**—з рóзмаху, з розгóну.

Размежевание—межувáння, ння; межíвка, ки; рíзка, ки; пóмір, ру (грýнту).

Размежовываться, размежеваться—межувáтися, розмежóвуватися, розмежувáтися.

Разменивать, разменять—розмíнювати, розмíня́ти, вимíнювати, вúміняти; (много)—порозмíнювати, намíня́ти.

Разменный—розмíнний, замíнний.

Размер—I) розмíрювання, ння; межувáння, ння; розмежóвування, ння; рíзка, ки; II) рóзмір, ру; мíра, ри (Розмежувáння землí тяглóсь дóвго. Розправа прибрáла рóзміри дýже обшúрні). **По своим размерам**—своїми рóзмірами.

Размеривать, мерять, мерить—розмíря́ти, вимíря́ти, вúміряти.

Разметка—розмíтка, ки; розмíчення, ння.

Размечать, разметить—значúти, позначúти, назначúти, мíтити, розмíтити.

Размещение—розмíщення, ння.

Размножать, размножить,-ся—множúти, ся; помнóжити, намнóжити, ся; розвóдити, розвéсти, наплодúти, ся; розплодúти, ся; розродúти, ся.

Размолвка—нелáгода, ди; незгóда, ди, розтúрка, ки.

Размотка—розмóтування, ння.

Размывать, размыть—розмивáти, розмúти (дорóгу).

Размышление—гадáння, ння; міркувáння, ння; рóздуми, ів; рóзгад, ду; рóзмисел, слу. **Это наводит на размышление**—це примýшує подýмати.

Размышлять, размыслить—розмишля́ти, розмúслити, міркувáти, розміркувáти, зміркувáти, роздýмувати, роздýмати, розумувáти, метикувáти, рóзумом розкúдати, зважити.

Размягчать, размягчить—розм'ягчáти, розм'я́кшати, розм'я́кшити що.

Размягчение—розм'я́кшення, ння; розм'я́кшування, ння; розм'я́гчення, ння.

Разнить,-ся—різнúти, ся; вирізня́ти, ся; обрізня́ти, ся.

Разница—різни́ця, ці; ріжни́ця, ці; одмíна, ни (Вонú вам без одмíни те сáме розкáжуть).

Разновес—важóк, жка; важкú, кíв.

Разновидность—одмíна, ни; одмíнок, нка; різностáть, ти. **Разновидный**—рíзний, різновúдий, різнофóрмний.

Разноголосица, разногласие—I) (в пении)—різноголóсиця, ці; незгíдність, ности; II) (мнений)—незгóда, ди; несхóжість, жости. **Разногласый**—I) різноголóсий, не в лад, не до ладý; II) рíзний, незгíдний. **Разногласно**—I) різноголóсо; II) рíзно, незгíдно.

Разноименный—різноймéнний.

Разномыслие—різнодýмство, ства; різномúсність, ности.

Разнообразие—різноманíтність, ности; розмаíтість, тости; відмíнність, ности. **Разнообразный**—різноманíтний, розмаíтий, відмíнний. **Разнообразно**—різноманíтно, розмаíто, відмíнно.

Разноречие—суперéчливість, вости; суперéчність, ности; незгóда, ди; незгíдність, ности. **Разноречивый**—суперéчливий, суперéчний, незгíдний. **Разноречиво**—суперéчливо, суперéчно, незгíдно.

Разнородность—різнорóдність, ности. **Разнородный**—різнорóдний, різнорíдний. **Р. електричество**—різноймéнна елéктрика.

Разносить, разнесть—рознóсити, рознестú; (много)—порознóсити. **Разнести по книгах**—позавóдити до книг. **Разнесенный**—рознéсений.

Разноска—I) рознóска, ски; рознóсіння, ння; II) вимóва, ви; догáна, ни.

Разносторонность—різносторóнність, но-

сти. **Разносторонний** — різносторо́нній, різнобічний. **Разносторонне** — різнобічно.

Разность—рі́зність, ности; різни́ця, ці; ріжни́ця, ці.

Разноцветность — різнобарвність, ности; різномастість, стости. **Разноцветный**—різнобарвний, різнокольорний, різнофарбний, різномастий (Різнофарбними листами сяють дерева).

Разный—різний, всіля́кий. **Разные**—усякі, різні. **В разные стороны**—різно (Ой ви, тучі громові, розійді́ться різно). **Разные случаи**—усякі ви́падки.

Разоблачать, разоблачить,-ся—I) (снимать одежду)—роздяга́ти, ся; роздягти́, ся; здійма́ти, здійня́ти; II) (поступки)—розкрива́ти, розкри́ти, виявля́ти, ви́явити, викрива́ти, ви́крити (У Ки́їві ви́крили змо́ву).

Разобщать, разобщить,-ся—I) роз'єдну́вати, роз'єдна́ти, розлуча́ти, розлучи́ти, ся; відокре́млювати, відокре́мити.

Разобщение—роз'єдна́ння, ння; роз'єдна́ння, ння; розлу́чення, ння; розлуча́ння, ння; відокре́млення, ння; відокре́млювання, ння.

Разогорчать, разогорчить,-ся—засму́чувати, засмути́ти, ся; жалю́, туги́ завдава́ти, завда́ти кому́.

Разодевать, разодеть,-ся — одяга́ти, ся; одягти́, ся; убира́ти, ся; убра́ти, ся; чепури́ти, ся; ви́чепурити, ся; причепури́ти, ся. **Разодетый**—ви́чепурений, одягни́й, вбра́ний, прибра́ний.

Разозлить,-ся—розізли́ти, ся; розсе́рдити, ся; (сильно)—розлютува́ти, ся; розозло́стити, ся; осатані́ти.

Разом—разо́м, враз, ура́з, заразо́м.

Разорение, разор—I) розо́р, ру; руйнува́ння, ння; руїна, ни; руйнація, ції; II) зни́щення, ння; плюндрува́ння, ння.

Разоружать, разоружить,-ся—роззбро́ювати, ся; роззброї́ти, ся.

Разоружение—роззбро́єння, ння.

Разорять, разорить,-ся—руйнува́ти, зруйнува́ти, плюндрува́ти, сплюндрува́ти, виплюндрувати, ни́щити, зни́щити, зве́сти, ся ні на що. **Разорять гнезда**—видира́ти гнізда (Тоді́ старе́ руйнува́ти, як в чо́го нове́ будува́ти. Рі́дну зе́млю на́шу всі́ яв го́рем, сплюндрува́в вотне́м, влива́в усе́ чи́сто).

Разохочивать, разохотить—заохо́чувати, заохо́тити, підохо́чувати, підохо́тити; додава́ти охо́ти, дода́ти охо́ти, розла́сити до чо́го, на що. **Разохоченный**—підохо́чений.

Разочарование—розчарува́ння, ння; розчаро́вання, ння.

Разочаровывать, разочаровать,-ся — розчаро́вувати, ся; розчарува́ти, ся в кому́, чому́; розби́ти, стра́тити на́дію в ко́го, на що; зневі́ритися в кому́, чому́.

Разрабатывать, разработать—розробля́ти, розроби́ти, обробля́ти, оброби́ти.

Разработка—розро́блення, ння; розро́блювання, ння; розро́бка, бки.

Разражать, разразить—розбива́ти, розби́ти, розтрощи́ти. **Разражаться**—вибуха́ти, ви́бухнути. **Разразилась беда**—окоши́лось ли́хо. **Разразиться смехом**—пи́рснути від сміху. **Разразиться гневом**—скипі́ти від гніву. **Туча разразилась**—хма́ра розгуркота́лася. **Разразилось восстание**—ви́бухло повста́ння (Ого́нь кри́ється, але ра́зом як ви́бухне).

Разрежать, разреживать, разредить—розріжа́ти, розріди́ти, обріди́ти (Обріди́ти ліс тро́хи). **Разрежать воздух**—розріжа́ти повітря.

Разрез—I) проріз, зу; II) розріз, зу; ро́зпірка, ки; розпо́ра, ри (напр., в одежде). **Продольный р.**—подо́вжній; **поперечный**—поперечний.

Разрезвиться—розпустува́тися.

Разрезка—розрі́зування, ння; (хлеба)—кра́яння, ння. **Разрезной**—розрізни́й. **Разрезные рукава**—вильо́ти.

Разрешать, разрешить—I) дозволя́ти, дозво́лити; II) розв'я́зувати, розв'яза́ти (Розв'яза́ли на збо́рах пита́ння). **Разрешить запрещение**—зня́ти забо́рону.

Разрешение—I) до́звіл, волу; II) розв'я́зування, ння; вирішення, ння (Він діста́в до́звіл торгува́ти. Розв'я́зування цього́ пита́ння не ма́ло часу́ відібра́ло).

Разрознивать, разрознить,-ся—розрізня́ти, ся; розрізни́ти, ся; розлуча́ти, ся; розлучи́ти, ся; порізни́ти. **Разрозненный**—розрі́знений.

Разростаться, разрастись—розроста́тися, розрости́ся, брости́тися; (о многих)—порозроста́тися, порозро́щуватися; (о деревьях)—розкорі́нитися; (о посевах)—врунятися, вру́нюватися.

Разрумянивать, разрумянить,-ся—I) румя́нити, ся; нарум'я́нити, ся; II) розже́врітися, розчервоні́тися, зачервоні́ти, заша́рітися, зарум'я́нитися (Розже́врілось і розгорі́лось, пішо́в димо́к до са́мих хмар. Дівчина заша́рілась).

Разрушать, разрушить—руйнува́ти, розруйнува́ти, зруйнува́ти, розруйно́вувати, бу́рити, збу́рити, валя́ти, розвали́-

ти, ни́щити, зни́щити (Зруйнува́ли Січ. Розвали́в ха́ту. Тата́ри зни́щили всі культу́рні здобу́тки).

Разрушение—руйнува́ння, ння; зруйнува́ння, ння; руйно́вини, вин; збу́рїння, ння; зни́щення, ння; руїна, ни.

Разрушитель,-ница—нищи́тель, ля; -телька, ки; руїнник, ка; -нниця, ці.

Разрыв—I) розірва́ння, ння; II) (мира)—розми́р, ру; (дружбы)—ро́збрат, ту. **Р. поезда**—розри́в по́їзда.

Разрывать, разорвать,-ся—розрива́ти, ся; розірва́ти, ся; рва́ти, ся; роздира́ти, ся; розде́рти, ся; шмату́ва́ти, розшмату́ва́ти, панаха́ти, розпанаха́ти (Розпанаха́в соро́чку. Пошмату́ва́в газе́ту). **Разрывающийся легко**—рвачки́й.

Разрыхлитель—розпу́шник, ка.

Разрыхлять, разрыхлить—пуши́ти, підпуши́ти; (ралом)—ра́лити; (бороной)—заскоро́дити.

Разряд—розря́д, ду; порядок, дку; ряд, ду; стаття́, тті; ві́дділ, лу; гурт, ту; стать, ти. **Электрический разряд**—електри́чний розряд. **Разрядный**—розря́дний, розряді́вий.

Разрядка—I) (типограф.)—відсту́пці; II) розря́дка, ки.

Разрядник—розрядни́к, ка́.

Разряжать, разрядить—I) вирядити, ви́рядити, чепури́ти, ви́чепурити, ви́строїти (Ви́рядився в найкра́щу оде́жу); II) розряжа́ти, розряди́ти (рушни́цю); ви́крутити (набої).

Разубедить,-ся—переконати, ся; перевірити, ся (на и́нше).

Разубеждение—переконання на и́нше.

Разубирать, разубрать,-ся—убира́ти, ся; прибира́ти, ся; чепури́ти, ви́чепурити, ся; причепури́ти, ся; виряжа́ти, ви́рядити; убра́ти, приба́ти; (цветами)—квітча́ти, ся; уквітча́ти, ся; заквітча́ти, ся (Весна́ уквітчала зе́млю ря́стом, барві́нком укри́ла).

Разувериться—зневі́ритися в кому́, чо́му.

Разузнавать, разузнать—розізнава́ти, розізна́ти, розпізнава́ти, розпізна́ти, перевідувати, перевідати, розві́дувати, розві́дати, навідати, розпи́тувати, розпита́ти, розчу́тися, порозпізнава́ти.

Разукрашать, разукрасить—оздобля́ти, оздо́бити, прикраша́ти, прикра́сити, зукра́сити; (цветами)—уквітча́ти, розквітча́ти; (багато)—позоздо́блювати.

Разум—I) ро́зум, му; глу́зд, ду; разсу́док, дку; II) розуміння, ння (Він зсу́нувся з глу́зду. Нема́є в йо́го тонко́го розумі́ння му́зики).

Разумение—розуміння, ння.

Разуметь—розумі́ти, тя́мити. **Разумеется**—авже́-ж, та вже́-ж, пе́вне, пе́вна рі́ч. **Этот факт разумеется иначе**—цей факт тре́ба розумі́ти ина́кше.

Разутюживать, разутюжить—гла́дити, ви́гладити, прасува́ти, попрасува́ти.

Раз'едать,-ся; раз'есть,-ся—I) роз'іда́ти, ся; роз'їсти, ся (Роз'ївся так, що ті́льки подава́й); II) роз'ятрюва́ти, ся; роз'ятри́ти, ся (Ра́на роз'ятри́лась ще гі́рше).

Раз'единение—роз'є́днання, ння; ро́зтіч, чи; розбра́ння, ння; різна́ція, ції (Пе́вне роз'є́днання украї́нського наро́ду з пана́ми).

Раз'единять, раз'единить,-ся—роз'єднувати, роз'єдна́ти, розрізня́ти, розрізни́ти, порізни́ти, розлуча́ти, ся; розлучи́ти, ся. **Раз'единяющий**—розлу́чний.

Раз'езд—I) роз'їзд, ду; II) ча́та, ти; (чаще мн.)—ча́ти (Прокину́лась і со́нна ча́та. Коли́-ж зустріча́ють ватагу козакі́в, що теж ідуть на ча́ти). **Раз'ездной**—роз'їзни́й.

Раз'езжаться, раз'ехаться—I) роз'їздитися, роз'їхатися, пороз'їздитися (Усі вже пороз'їздились, ніко́го нема́є); II) розмина́тися, розмину́тися (Тре́ба я́кось розмину́тися нам з тим во́зом).

Раз'езживать, раз'ездить,-ся—торува́ти, уторува́ти, утоптувати утопта́ти, накоти́ти (доро́гу).

Раз'ярение—роз'ярення, ння; роз'ятрення, ння.

Раз'ярять, раз'ярить,-ся—роз'ярю́ти, ся; роз'яри́ти, ся; розлютовувати, ся; розлютува́ти, ся; (черезчур)—озвіря́тися, охижі́ти, посатані́ти, розсатані́ти.

Раз'яснение—поя́снення, ння; з'ясо́вання, ння; з'ясо́вування, ння; вия́снення, ння.

Раз'яснять, раз'яснить,-ся—поя́снювати, поясни́ти, роз'ясня́ти, роз'ясни́ти, вия́сня́ти, вия́снити, товма́чити, ви́товмачити, тлума́чити, ви́тлумачити.

Разыгрывать, разыграть,-ся—розгра́вати, ся; розігра́ти, ся; програ́вати, програ́ти, відгра́вати, відігра́ти. **Погода разыгралась**—пого́да розгуля́лася. **Море разыгралось**—мо́ре розхвилюва́лося, розбу́рхалося. **Разыгрывать приз**—розгра́вати приз.

Разыскатель,-ница; розыщик,-ца—шука́ч, ча́; -чка, чки; шука́льник, ка; -ця, ці; розві́дач, ча; -чка, чки.

Разыскивать, разыскать — розшу́кувати, розшука́ти, вишу́кувати, вишукати, винаходжувати, ви́найти, знайти́ (к р а д е н о е)—ви́трусити.

Райо́н—окру́га, ги; райо́н, ну. **Районный**—райо́нний, окру́жний.

Районирование—районува́ння, ння.

Рак—I) рак, ка; рачо́к, чка́; (с а м к а)—рачи́ха, хи; II) (б о л е з н ь)—рак, ка; пістря́к, ка́; (н а д е р е в е)—вітровина, ни.

Раковина—му́шля, лі; черепа́шка, ки; скои́ка, ки. **Раковина ушная**—ча́шина вушна́, вушни́ця, ці. **Раковина под краном**—зливальниця, ці.

Раковистый — жолобкува́тий, жолобча́стий. **Раковистый излом**—жолобкува́тий розлі́м, ло́му.

Рама—ря́ма, ми; ря́мка, ки; (м н.)—ря́ми, ря́мці; (б о р о н ы)—би́льце, ця.

Рамочник—рямкар, ря́. **Рамочный**—рямко́вий.

Рана—ра́на, ни; ура́за, зи; ура́зка, зки; пора́зка, зки; (п о р е з н о ж о м)—обріз, зу.

Ранение—ране́ння, ння.

Раненый—ра́нений, пора́нений.

Раненько, ранехонько, ранешенько—ране́нько, ра́но-поране́ньку, ра́но-ра́нком, ра́но-вра́нці, ранесенько, ранісінько.

Ранет—ране́та, ти.

Ранец—ра́нець, нця; бесаг, га; беса́га, ги.

Ранить, поранить,-ся—ра́нити, пора́нити, ураж а́ти, ура́зити, ся; кали́чити, покали́чити, ся.

Ранний—ра́нній, я, е. **Ранней весной**—напро́весні. **Рачним рано, ранним утром**—ра́ннім ра́нком, ра́но-вра́нці, ра́но-поране́ньку. **Раннее утро**—пора́нок, нку; ра́нок, нку. **Рано**—ра́но, ра́нком; (с о ч е н ь)—спозара́нку, зара́ні, завчасу́, загода́. **Рановато**—ране́нько, пора́но.

Рановременный — завча́сний, передча́сний (З а в ч а́ с н о ц е з р о б и́ в. П е р е д ч а́ с н а с м е р т ь).

Раньше, ранее—раніш, рані́ше, попе́реду, передні́ше, пере́дше. **Как можно ранее**—як-найрані́ше.

Рапа—ропа́, пи́.

Рапорт—ра́порт, ту.

Рапсод—кобзар, ря́; бандури́ста, сти; співе́ць, вця́.

Раскаление—розпа́лення, ння; розпіка́ння, ння.

Раскаливать, раскалить,-ся — розпіка́ти, ся; розпекти́, ся; (м н о г о)—порозпіка́ти, ся.

Раскалывать, расколоть,-ся—I) розко́лювати, ся; розколо́ти, ся; порозко́лювати, ся; (о ж и в о м д е р е в е)—розчахну́ти.

Раскапризничаться — розвередува́тися, розковерзува́тися, зге́дзатися.

Раскармливание — розгодува́ння, ння; розгодо́вування, ння.

Раскармливать, раскормить,-ся—розгодо́вувати, ся; розгодува́ти, ся; (н а п а с т б и щ е)—одпаса́ти, одпасти́.

Раскат—розка́т, ту. **Раскаты грома**—гу́ркіт гро́му.

Раскатывать, раскатить, раскатать,-ся—I) розко́чувати, ся; розкоти́ти, ся (Б у л о́ в м е н е т р и о р і́ш к и, т а в с і р о з к о т и́ л и с ь); II) розго́ртувати, ся; розгорну́ти, розви́нути (Р о з г о р н у́ л а с у в і́ й п о л о т н а́); III) (б е л ь е)—кача́ти; (м а г л е м)—маглюва́ти; IV) (т е с т о)—кача́ти, ви́качати.

Раскачивать, раскачать,-ся — розколи́хувати, ся; розколиха́ти, ся; розхи́тувати; розхита́ти, ся; розго́йдувати, ся; розгойда́ти, ся; (о м н о г и х)—порозколи́хувати, ся (Н е р о з к о л и́ х у й д у́ ж е к о л и́ с к у. Т р е́ б а д о́ б р е р о з х и т а́ т и с т о в п а́, т о д і́ л е́ г ш е в и́ т я г т и. Р о з г о й д а́ л и г о́ й д а л к у).

Раскаяние—ка́яння, ння; каяття́, тя́; жаль, лю (Є к а я т т я́, т а н е м а́ в о р і́ т т я́).

Расквитаться—поквітува́тися. **Раскидистость**—розло́жистість, стости. **Раскидистый** — розло́жистий. **Раскидисто**—розло́жисто.

Раскладка—ро́зклад, ду; розкла́дка, ки; розпо́ліг, логу.

Раскладывать, раскласть, разложить—розкладати, розкла́сти, розікла́сти. **Раскладывать вещи, товары, раскластся с товарами**—тащува́тися, розташува́тися. **Раскладывать карты**—ворожи́ти на ка́ртах. **Раскладывать цены на товар**—значи́ти ціну, цінува́ти. **Разложить книгу**—розгорну́ти кни́жку. **Разложить огонь**—розкла́сти, розве́сти бага́ття.

Раскланиваться, раскланяться — кла́нятися, уклоня́тися, вклоня́тися, уклони́тися кому́ й до ко́го.

Расклеивать, расклеить,-ся—розкле́ювати, ся; розкле́їти, ся; розліплювати, ся; розліпи́ти, ся; (м н о г о)—порозкле́ювати, ся; порозліплювати, ся. **Дело расклеилось**—розійшло́ся діло, не вда́лося.

Расклепывать, расклепать — рознюто́вувати, рознютува́ти.

Расклинивать, расклинить — вибива́ти, ви́бити клин.

Раскол—I) (д е р е в а в д о л ь)—ро́зчах, ху; ро́зкіп, пу; ро́зщеп, пу; II) розко́л, лу; одщепе́нство, ства.

Расколебать,-ся—розколиса́ти, ся; розхита́ти, ся. **Расколебалось море**—розхвилюва́лося мо́ре.

Раскольник—розко́лець, льця; розко́льник, ка; старові́р, ра.

Раскос—косина́, ни́.

Раскошеливаться, раскошелиться — розкрива́ти, виверта́ти кали́тку.

Раскраивать, раскроить—I) кра́яти, покроїти, покра́яти, порозкра́ювати; II) розбива́ти, розби́ти (го́лову).

Раскрасавица—красу́ня, ні.

Раскраска—кольорува́ння, ння; розмалюва́ння, ння; розмальо́вування, ння.

Раскраснелый—розчервоні́лий, розже́врілий.

Раскраснеться—розчервоні́тися, розже́врітися, заша́рітися.

Раскрашиватель,-ница—кольоровни́к, ка́; кольоровни́ця, ці; розмальовни́к, ка́; розмальовни́ця, ці.

Раскрашивать, раскрасить,-ся — розмальо́вувати, ся; розмалюва́ти, ся; порозмальо́вувати, ся; розфарбо́вувати, ся; порозфарбува́ти, ся. **Раскрашенный**—розмальо́ваний, мальо́ваний, кольоро́вий, кольоро́ваний.

Раскритиковать — огу́дити, джу, диш, дить; обцирклюва́ти, розкритикува́ти.

Раскричаться—розкрича́тися, розгука́тися; (с и л ь н о)—розрепертува́тися, розлементува́тися, розгвалтува́тися, розгаласува́тися; (с в е р е с к о м)—розверещáтися; (с о з л о с т ь ю)—розгри́матися; (о г у с я х)—розгергота́тися; (о к у р а х) — розсокота́тися, розкудкуда́катися; (о б о р л а х)—розклекота́тися; (о с о к о л е)—розкви́литися.

Раскручивать, раскрутить,-ся—розкру́чувати, ся; розкрути́ти, ся; розсу́кувати, ся; розсука́ти, ся.

Раскручиниться—розтужи́тися, в ту́гу вда́тися, зажури́тися.

Раскрывать, раскрыть,-ся—I) розкрива́ти, ся; розкри́ти, ся; розту́лювати, ся; розтули́ти, ся; (о к н о, д в е р ь)—розчиня́ти, розчини́ти; (з а в е р н у т о е) —розгорта́ти, розгорну́ти; (з а м к н у т о е)--розмика́ти, розімкну́ти; (г р у д ь) — розхрі́стуватися, розхрі́статися; (к н и ж к у) — розгорта́ти, розгорну́ти; (г л а з а)—розплю́щувати, розплю́щити; (р о т)—роззявля́ти, роззя́вити; (к у л а к, р у к у)—розібга́ти; II) (п р е с т у п л е н и е)—виявля́ти, ви́явити, вика́зувати, ви́казати на ко́го, видава́ти, ви́дати кого́, викрива́ти, ви́крити кого́, що.

Раскупание—розкупо́вування, ння.

Раскуривать, раскурить — запа́лювати, запали́ти, заку́рювати, закури́ти, розкури́ти. (Т а в и́ к р е ш е м о г н ю́, т а з а п а́ л и м л ю́ л ь к у. Р о з к у р и́ ц и г а́ р к у, а т о́ п о т у́ х н е); II) випа́лювати, ви́палити, скури́ти.

Раскусывать, раскусать, раскусить—розку́сювати, розкуси́ти, розгриза́ти, розгри́зти.

Распадаемость—розпада́льність, ности.

Распадание—розпа́д, ду.

Распадаться, распасться — розпада́тися, розпа́стися, розсипа́тися, розси́патися, розва́люватися, розвали́тися, розсіда́тися, розсі́стися.

Распадание—розпа́д, ду.

Распаивать, распаять,-ся — відлюто́вувати, відлютува́ти, розлюто́вувати, розлютува́ти, ся (С а м о в а́ р р о з л ю т у в а́ в с я).

Распайка—відлюто́вування, ння; розлюто́вування, ння.

Распаковывать, распаковать—розпако́вувати, розпакува́ти.

Распалять, распалить—розпа́лювати, розпали́ти, розто́плювати, розтопи́ти; (м н о г о)—порозпа́лювати, порозто́плювати. **Распалилась печка**—розігрі́лась, розпекла́сь гру́ба. **Распалиться гневом**—розпалени́тися від гні́ву. **Распаленный** — розпа́лений, розпе́чений, зпалені́лий.

Распахивать, распахать (п л у г о м)—розо́рювати, розора́ти; (р а л о м)—розра́лювати, розрали́ти.

Распахивать, распахнуть,-ся (о д е ж д у) —розкрива́ти, ся; розкри́ти, ся; розстібну́ти; розчахну́тися; (н а г р у д и) —розхрі́статися. **Распахнуть двери**—розчини́ти две́рі.

Распашенка—розпана́шка, ки. **Распашной**—незастібнутий.

Распашка—о́ранка, ки. **Душа на распашку**—щи́ра душа́.

Распевать, распеть—виспі́вувати, ви́співати, співа́ти, проспіва́ти (Х о д и́ с о б і́ т а в и с п і́ в у й).

Распекание—I) розпіка́ння, ння; розпа́рювання, ння; II) нага́на, ни; карта́ння, ння (Р о з п а́ р ю в а н н я б у́ б л и к а н е б а г а́ т о ч а с у́ з а б р а́ л о в н а с. Р о з п і к а́ н н я з а л і́ з а в к у́ з н і. Т а к о́ г о к а р т а́ н н я д і с т а́ в о д б а́ т ь к а, щ о й п о-в і́ к н е з а б у́ д у).

Распекать, распечь,-ся—I) (н а о г н е)—розпіка́ти, розпекти́, розігріва́ти, розігрі́ти; II) вимовля́ти, ви́мовити, карта́ти, розпіка́ти, розпекти́ кого́ чим.

Распечатывать, распечатать—розпеча́ту-

вати, розпечáтати; (все)—порозпечáтувати.

Распещрять — мереживати, цяцькувáти.

Распивочно—на чáрки, чаркáми, на рóздріб. **Распивочный**—чáрочний, чарковий, дрібний.

Распиловка — пилянка, ки; пилíння, ння; розпилювання, ння.

Распинать, распять, распнуть,-ся — розпинáти, ся; розіпнýти, розіп'ясти, крижувáти. **Распятый, распнутый**—розп'ятий, розіпнýтий, крижóваний (Він клинéться, розпинáється, що бáчив своїми очúма).

Расписание—рóзпис, су; рóзклад, ду; тáблиця, ці. **Расписание движения поездов**—рóзпис рýху поїздів; рóзклад рýху поїздів.

Расписка—I) (чего) — розпúсування, ння; розмальóвування, ння; II) розпúска, ски (Як він прáвитиме грóші, колú в його жóдної розпúски немáє). **Платежная расписка**—квит, та; квитóк, тка.

Расписывать, расписать,-ся—I) (устанавливая порядок)—розписувати, розписáти; (много)—порозписувати (Розписáли все, комý й де, колú бýти); II) (стены, потолки)—розмальóвувати, розмалювáти; вимальóвувати, вималювати; (оконч.)—порозмальóвувати, повимальóвувати. **Расписываться**—розписуватися. **Расписанный**—I) розпúсаний, II) розмальóваний. **Расписной потолок**—розмальóвана стéля.

Расплавка—тóплення, ння; розтóплення, ння.

Расплавленное вещество—топленúна, ни.

Расплавливать—топúти, розтопúти, розтóплювати (Розтопúв óлово).

Расплакаться—розплáкатися; (тихонько всхлипывая) — розпихáтися, розхлипатися; (громко)—розголоситися, розревíтися, розрюмсатися.

Распланировать—розпланувáти.

Расплата — розплáта, ти; вúплат, ту (Сьогóдні немáє вúплату).

Расплачиваться, расплатиться—розплáчуватися, розплатúтися, заплатúти, вúплатити, поквитувáтися.

Расплескивать, расплескать,-ся—розхлюпувати, розхлóпати, розплюскувати, розплюскáти, ся; порозхлюпувати.

Расплод—плíд, плóду; розплíд, плóду.

Распложение—розплóдження, ння; розплíднення, ння.

Расплывчивость (хим.)—плúнність, ности; розплúва, ви.

Распогодиться—розгодúнитися, вúпогодитися, на годúні стати (Розгодúнилося дóбре).

Распознавать, распознать—розпíзнавáти, розпíзнáти, роззнавáти, розíзнáти; (один другого)—опíзнáтися; (на вкус)—смакувáти, розсмакувáти.

Располагать, расположить,-ся—I) рядúти, порядкувáти, лаштувáти; (войско) —шикувáти, ушикувáти (До бóю вíйсько шикувáли); II) прáвити, порядкувáти (По своíй вóлі своїм добрóм орýдувати). **Располагать своими правами**—своїм прáвом, з своїх прав користувáтися; III) понукáти, спонукáти, схиляти, прихиляти, схилúти, прихилúти (Огúдливість до Бруховéцького спонукáла приставáти до кóгось íншого. Йогó вдáча мягкá прихилúла всіх до йóго). **Расположить в свою пользу**—привернýти до сéбе. **Расположенный**—прихúльний. **Не расположен работать**—не мáю охóти до робóти; IV) замíряти, замíрити, покладáти, поклáсти собí що, мáти на дýмці (І поклáв собí на тúм тúжні зусилáти старостíв). **Располагаю завтра ехать**—мáю (або дýмаю) завтра їхати; V) ставáти, розкладáтися, розтáборитися. **Расположиться лагерем**—тáбором стáти, отáборитися. **Располагаться, расположиться с вещами, с товарами**—розташóвуватися, розташувáтися, розкладáтися.

Расположение—I) розпóлiг, логу; розпорядок, дку. (Розпóлiг байóк за абéткою); II) охóта, ти; хíть, ти (Немáю охóти їхати з дому); III) прихúльність, ности; прихúлля, лля до кóго; лáска, ски; схúльність, ности до чóго. **Расположение духа**—настрíй, рою.

Распорка—розпúнка, нки.

Распорядитель,-ница — впорядник, ка; розпорядчик, ка; чиця, ці; розпорядник, ка; ниця, ці; орудáр, ря.

Распорядительность — розпорядливість, вости.

Распорядок—лáд, ду; розпорядок, дку (Трéба зробити лад у господáрстві).

Распоряжать, распорядить,-ся—рядúти, порядкувáти, орýдувати, заправлúти, господарювáти, хазяйнувáти; (много) —напорядкувáти, наорýдувати (Трéба-ж комýсь порядкувáти в хáтi).

Распоряжение — розпорядження, ння; наказ, зу; розпорядок, дку; (фактическое)—орýдування, ння (Зáраз вонá розпорядок учúнила).

Распоясывать, распоясать,-ся—розпері́зувати, ся; розпереза́ти, ся.

Расправа—розпра́ва, ви; II) збо́рня, ні; розпра́ва, ви (Розпра́ву йому́ учини́ли. Ста́роста пішо́в до збо́рні).

Расспрашивание—розпи́тування, ння, ро́зпитки, ток.

Расспрашивать, расспросить — пита́ти, розпита́ти, ся; розпи́тувати, перепи́тувати, перепита́ти, (многих)—розпи́тувати (Всіх перепита́в, а то́лку не дібра́в).

Распределение—розпо́діл, ділу.

Распределитель—розподі́льник, ка. **Распределительный**—розподі́льний.

Распределять, распределить—розкла́дати, розкла́сти, визнача́ти, визначи́ти, розділя́ти, розділи́ти, поділя́ти, поділи́ти, розрахо́вувати, розраху́вати, розмі́щати, розмісти́ти. **Распределять налоги**—розкла́дати пода́тки. **Распределять по категориям**—гуртува́ти, класифіку́вати, розподіля́ти за катего́ріями.

Распробовать—розкушту́вати, розсмаку́вати.

Распродажа—розпро́даж, жу; ви́продаж, жу; спро́дання, ння.

Распростирать, распростереть,-ся—простяга́ти, простягти́, розпростира́ти, розпросте́рти, розтяга́ти, розтягну́ти, розтягти́. **С распростертыми об'ятиями встретить**—з вели́кою ра́дістю зустрі́ти.

Распространение—ши́рення, ння; розпросто́рення, ння; (везде)—розповсю́дження, ння; розповсю́днення, ння; (слухов)—розголо́шення, ння; (тепла, света, звука)—переда́ча, тепла́, сві́тла, звуку.

Распространенность — поши́реність, ности; розповсю́дженість, ности. **Распространенный**—поши́рений, розповсю́джений.

Распространять, распространить,-ся — ши́рити, розши́рити, поши́рити, розпросто́рювати, розпросто́рити, розповсю́джувати, розповсю́дити, (сыпи на теле)—розкида́тися; (о слухах)—розголоша́ти, розголоси́ти, розсла́вити що.

Распрудить—розгати́ти, порозга́чувати.

Распрыскивать, распрыскать—розбри́зкувати, розбри́зкати, розпи́рскувати, розпи́рскати.

Распря—супере́ка, ки; супере́чка, чки; зва́да, ди; сва́ра, ри; нела́года, ди (Лу́чче соло́м'яна зго́да, як золота́ зва́да. Ой ти стари́й, я молода́—тим мі́ж на́ми нела́года).

Распрямление—випростува́ння, ння; випросто́вування, ння; простува́ння, ння.

Распрямливать, распрямлять, распрямить,-ся—розправля́ти, ся; розпра́вити, ся; розпрямля́ти, ся; розпрями́ти, ся; розгина́ти, ся; розігну́ти, ся; простува́тися, ви́простуватися (Робітники́ мі́рно кла́пялись у по́ясі зно́ву простува́лися).

Распугивать, распугать, распугнуть—поло́хати, розполо́хати, ляка́ти, розляка́ти, розпу́дити (Чиба: ві́вщі розпу́див. Розпу́джував, мовпта́ство, татарву́).

Распудривать, распудрить—І) поро́шити, напоро́шити, посипа́ти, присипа́ти, присипа́ти (пудрой или чем иным); II) вимовля́ти кому́, ми́лити, нами́лити го́лову, чу́ба, чупри́ну.

Распускание—розпуска́ння, ння.

Распускать, распустить,-ся—I) розпуска́ти, розпусти́ти (Школярі́в уже́ розпусти́ли); II) розгорта́ти, розгорну́ти, розпуска́ти, розпусти́ти, ся; розшмо́ргувати, розшморгну́ти (Розгорну́ли коро́гви. Розшморгну́ торби́нку); III) розпуска́ти, розпусти́ти, розво́дити, розвести́, ся; розтопля́ти, розтопи́ти, ся; розчиня́ти, розчини́ти (Розпусти́ти сі́ль. Мідь розтопи́лася в кваса́. Розчини́ла ті́сто); IV) розпуска́ти, ся; розпу́кувати, ся; обру́нитися (Бузо́к вже розпуска́ється. Де́рево обру́нилося). **Распуститься морально**—зледащі́ти, розледащі́ти, в ледащо пусти́тися, розбе́ститися.

Распутие—розпу́ття, тя; роздоріжжя, жжя; ро́зстань, ни; розви́лки, лок; перепу́ття, тя; розхре́стя, стя; перехре́стя, стя (Сидить кобза́р на розпу́тті).

Распутица—ро́зтань, ни; бездоріжжя, жжя; сльота́, ти; ро́зквась, си (Під час сльоти́ осі́ньої. Ста́ла вели́ка ро́зквась).

Распутство—розпу́ста, ти. **Распутный**—розпу́сний, непоря́дний.

Распутывать, распутать,-ся—розпу́тувати, розпу́тати, розплу́тувати, розплу́тати, виплу́тувати, ся; ви́плутати, ся; розплі́нтувати, розплі́нтати, розбо́рсувати, розбо́рсати.

Распухать, распухнуть—розпуха́ти, розпу́хнути, здува́тися. **Распухший**—розпу́хлий.

Распучивать, распучить,-ся—роздима́ти, ся; роздува́ти, ся; надима́ти, ся; розпра́ти, ся; розпе́рти, ся; здува́ти, ся.

Распущенность—розпу́ста, сти; забуя́лість, лости.

Рассаживать, рассажать, рассадить,-ся—розса́жувати, розсади́ти, розсіда́тися, розсі́стися; (о м н о г и х)—порозса́джуватися, порозсіда́тися.

Рассвет—світа́ння, ння; ро́звіт, ту; до́світок, тку. **На рассвете**—на світа́нні, удо́світа. **С рассветом**—по видноті́, як задні́ло.

Рассветать, рассвесть—світа́ти, розсвіта́ти, розви́днюватися, розвидня́тися, на світ благословля́тися, на світ благослови́тися, займа́тися, заня́тися, розсві́нути, просві́нути, розви́днітися; (н е м н о г о)—повидні́ти, повидні́шати.

Рассвирепеть—розлютува́тися, роз'яри́тися.

Рассевалень—сі́ялка, лки; сі́волка, ки.

Рассеватель,-ница—розсіва́ч, ча́; розсіва́чка, чки.

Рассевать, рассеять,-ся—сі́яти, засіва́ти, засі́яти, посіва́ти, посі́яти, розсіва́ти, розсі́яти; розкида́ти, розки́дати; (м н о г о)—порозсіва́ти, порозсі́ювати, позасіва́ти.

Расседаться, рассесться — розпада́тися, розпа́стися, трі́скатися, потрі́скатися; II) розсіда́тися, розсі́стися (Р о з с і́ в с я н а л а́ в і).

Рассекать, рассечь,-ся—розру́бувати, розруба́ти, розсіка́ти, розсікти, розтина́ти, розтя́ти, розкра́ювати, розкра́яти, розчі́сувати, розчеса́ти (Я к у д а́ р и в н о ж е́ м, т а к і р о з ч е с а́ в).

Расселина—розпа́лина, ни; розпа́дина, ни; розко́лина, ни; розпа́рина, ни; шкалу́бина, ни.

Рассерживать, рассердить,-ся—се́рдити, ся; розсе́рдити, ся; гні́вати, ся; розгні́вати, ся; нагні́ватися, роззло́ститися. **Россердившись**—з пересе́рдя.

Рассечка—ро́зсіч, чи.

Рассеяние—I) розсі́яння, ння; розпоро́шення, ння; II) розри́вка, вки; розва́га, ги (Р о з п о р о ш и́ в т у́ р к а й т а т а р в у́ н а Ч е р к е́ н ь-д о л и́ н і. Р о з д у́ м у в а в п р о ї ї л е́ г к у, в е с е́ л у н а т у́ р у, л и п к у́ д о р о з р и́ в о к. К н и́ ж к а б у л а́ о д и н о́ к о ю ї ї р о з р и́ в к о ю. Ш у к а́ й с о б і́ д е х о ч р о з в а́ г и й в т і́ х и).

Рассеянность—розсі́яність, ности; розки́даність, ности; розки́дливість, вости (О б і ц я́ в т а й б а й д у́ ж е, а в с е з о т і є́ ї с в о є ї р о з к и́ д л и в о с т и). **Рассеянный**—розсі́яний, розки́дливий; (ш у т л.)—розсоло́ха, хи.

Рассказ—оповіда́ння, ння.

Рассказчик,-ца—опові́дач, ча; чка, чки.

Рассказывать, рассказать—розка́зувати, розказа́ти, оповіда́ти, опові́сти, розповіда́ти, розпові́сти. **Рассказанный**—опові́даний, розка́заний.

Расслащивать, рассластить,-ся—розсоло́джувати, розсолоди́ти, ся.

Расследование—ро́зслід, ду; розслі́дування, ння; ро́звідка, дки; розві́дини, дин.

Расследователь—розві́дач, ча; розві́дувач, ча.

Расследывать, расследовать—розслі́джувати, розслі́дити, розві́дувати, розві́дати, дізнава́тися, дізна́тися, дошу́куватися, дошука́тися, виві́дувати, ви́відати. **Расследованный**—розслі́дуваний, ді́знаний.

Расслушивать, расслушать,-ся—розслу́хувати, ся; розслу́хати, ся; вслуха́тися, вслу́хатися, прислуха́тися, прислу́хатися.

Расслышать—розслу́хати, учу́ти, вчу́ти, почу́ти, розчу́ти, дочу́ти. **Не разслышал**—не дочув.

Рассматривание—ро́згляд, ду; розгляда́ння, ння; розгля́дини, дин; пере́гляд, ду. **Без рассматривания**—не розгляда́вши.

Рассматривать, рассмотреть—розгляда́ти, розгля́нути, роздивля́тися, роздиви́тися, роззи́ратися, роззирну́тися. **Рассмотрев доклад**—розгля́нувши до́повідь.

Рассоветовать — розра́ювати, розрая́ти, розра́жувати, розра́дити. (Р о з р а́ я л и, р о з с у д и́ л и, щ о б м и в п а́ р і н е х о д и́ л и).

Рассовывать, рассовать, рассунуть—I) розсо́вувати, розсу́нути, розтика́ти, розти́кати; (м н о г о)—порозсо́вувати, порозтика́ти; II) розпи́хувати, розпиха́ти, розіпхну́ти (Р о з і п х н у́ в л ю д е́ й і у в і й ш о́ в. П о р о з п и́ х а в р е́ ч і п о з а́ к у т к а х).

Рассол—росі́л, со́лу; (о ч е н ь к р е п к и й)—ропа́, пи́.

Рассоха—розсо́ха, хи; (у п л у г а)—чепі́га, ги. **Рассошистый**—розсохува́тий, розсоха́тий, розхи́льчастий (Р у ч и́ ц і н а в о́ з і д у́ ж е р о з х и́ л ь ч а с т і).

Расспрашивать, распросить,-ся—розпи́тувати, розпита́ти, ся; спита́ти кого́ про що (В к р а́ м а р о ч к и р о з п и́ т у є. Р о з п и́ т у й с я ж а д а́ н и х г о с т е́ й).

Расспрос (ч а щ е м н.—**расспросы**) — розпи́тування, ння; розпи́тки, ток; пере́питки, ток; ви́відка, дки.

Рассрочивать, рассрочить — розклада́ти, розкла́сти на ви́плат.

Рассрочка—розстро́чка, чки; відкла́д, ду; ви́плат, ту. **В рассрочку, с рассрочкой**—на ви́плат, на ро́зклад.

Расставаться, расстаться—розлуча́тися, розлучи́тися.

Расставливать, расставлять, расставить—розставля́ти, розста́вити. **Расставлять вехи**—розстро́мляти, розставля́ти ві́хи. **Расставить пальцы**—розчепі́рити па́льці.

Расстанавливать—уставля́ти, шикува́ти (Шикува́ти до бо́ю ві́йсько).

Расстание—розста́ння, ння; розлу́ка, ки.

Расстановка—I) розста́влювання, ння, II) пере́рва, ви; переме́жок, жка; III) переста́нок, нку; припи́нка, нки; одпочи́нок, нку (Порозставля́й сті́льці так, щоб бу́в між ни́ми чима́лий переме́жок. Пта́шки без переста́нку висві́вували. Робітники працюва́ли без ві́дпочи́нку).

Расстегать, расстегивать, расстегнуть,-ся—розстьо́бувати, розстіба́ти, розщіпа́ти, розщіпну́ти; розстібну́ти, ся; (много)—порозстьо́бувати, ся. (Розщіпну́в чума́рку на всі гапли́ки). **Растегнутый**—розстібну́тий.

Расстояние—ві́дстань, ни; ві́ддаль, ли; одле́глість, лости; да́лечина, ни; далечі́нь, ни́. **На расстоянии выстрела**—на по́стріл. **В расстоянии пяти верст отсюда**—за п'ять ве́рст відці́ля. **В некотором расстоянии от города**—тро́хи оддали́ від мі́ста.

Расстраивать, расстроить,-ся—розла́жувати, розла́дити, розснасти́ти, ся; розладна́ти, ся. **Расстраивать, расстроить планы чьи-либо**—зла́мувати, злама́ти чиї плани.

Расстройство—ро́зстрій, рою; нела́д, ду; неспо́кій, кою; незго́да, ди. **Расстройство (желудка)**—нестравність, ности (шлу́нка).

Расступаться, расступиться—розступа́тися, розступи́тися, роздава́тися, розда́тися (Хви́ля роздала́ся і обо́х покри́ла).

Рассудительность—разсу́дливість, вости; розва́жність, ности. **Рассудительный**—розсу́дливий, розсу́дний, розва́жливий, розва́жний.

Рассудок—розсу́док, дку; глузд, ду; тя́ма, ми. **Лишиться рассудка**—глу́зду одбитися, з глу́зду зсу́нутися, з'їхати, обезглу́здіти.

Рассуждать, рассудить,-ся—I) розсу́жувати, розсудити, розбира́ти, розібра́ти, ся (Розраяли, розсудили, щоб ми в па́рі не ходи́ли). **Кто их рассудит**—хто їх розбере́; II) розумува́ти, міркува́ти, розважа́ти, розва́жити, обмірко́вувати, обміркува́ти, розміркува́ти, поміркува́ти.

Рассуждение—I) розумува́ння, ння; мірку́вання, ння; о́бмисел, слу. **Без рассуждений, делай, что велят**—нічо́го мудрува́ти, роби́, що зве́лено. **В рассуждение сего**—що-до цього́, з по́гляду на це; II) розпра́ва, ви. **Ученое рассуждение**—наукова́ розпра́ва.

Рассчитывать, рассчитать, рассчесть,-ся—I) розлі́чувати, розлічи́ти, вилі́чувати, ви́лічити, вирахо́вувати, ви́рахувати, розрахо́вувати, розрахува́ти, рахува́ти, зрахува́ти, лічи́ти, облічи́ти, ся; II) розпла́чуватися, розплати́тися, квітува́ти, поквітува́ти, ся. **Рассчитывать служащих**—зміща́ти, відправля́ти, звільня́ти службо́вців.

Рассылать, разослать—розсила́ти, розісла́ти; (мн.)—порозсила́ти.

Рассыльный, рассыльщик—посланець, нця́, гінець, нця́; розсильний, ого́. (дежурный)—стійчик, ка́.

Рассыпать, рассыпать,-ся—розсипа́ти, ся; розси́пати, ся; розтру́шувати, ся; розтруси́ти, ся; (сразу)—поросну́ти, пирснути; (много)—порозсипа́ти, ся. **Рассыпаться в благодарностях**—розда́куватися. **Рассыпаться мелким бесом**—бі́сики підпуска́ти, пуска́ти, підсила́ти, ся. **Ружье рассыпает**—ріни́ть рушни́ця, розкида́є.

Рассыпной—розсипний. **В рассыпную**—вро́зкид, вро́зтіч, ріно (То збира́лися докупи, то розбіга́лися вро́зтіч).

Рассыпчивость—кри́хкість, кости; си́пкість, кости. **Рассыпчивый**—сипки́й, розсипчастий.

Рассыропливать, рассыропить (сахаром)—підсолоджувати, підсолоди́ти; (медом)—розси́тити.

Растаивать, растаять—I) (о снеге)—та́нути, розта́нути; II) (что твердое)—топи́ти, розтопи́ти, відто́плювати, відтопи́ти, відпа́рювати, відпа́рити (Тре́ба відпарити м'я́со. Розтопи́ воск). **Растаять в нежностях, благодарности**—розм'я́кнути від ні́жности, поди́ки.

Растапливать, растопить,-ся—розто́плювати, розтопи́ти, розпа́лювати, розпали́ти, ся.

Растаскивать, растаскать, растащить—розтяга́ти, розтягти́, розволіка́ти, розволокти́; (много)—порозтяга́ти, порозволіка́ти. **Растащенный**—розтя́гнутий. **Растаскиваемый**—розтя́гуваний.

Раствор—ро́зчин, ну; мішани́на, ни; (мучной)—розчи́на, ни; за́міс, су; (меду)—сита, та́; (извести с песком)—чаму́р, ру.

Растворение—розчи́нення, ння; розпу́щення, ння (Розпу́щення цу́кру в воді́).

Растворимость—розчи́нність, ности. **Растворимый**—розчи́нний.

Растворять, растворить,-ся—I) розчиня́ти, розчини́ти, одчиня́ти, одчини́ти, ся (Розчини́лися две́рі і в ха́ту уско́чило мале́ньке хлоп'я́). **Растворить настеж**—I) роздзя́пити, відзя́пити; II) розпуска́ти, розпусти́ти, розбавля́ти, розба́вити, розво́дити, розвести́, розчиня́ти, розчини́ти; (мед)—си́тити, розси́тити; (до насыщения)—наси́тити. **Растворить хлебы**—розчиня́ти, розчини́ти. **Растворять металлы**—розтопля́ти, розтопи́ти.

Растение—росли́на, ни; рости́на, ни; росли́нка, ки; (травянистое)—зело́, ла́; били́на, ни; (главным образом лекарственное)—зі́лля, лля; зі́ллячко, чка; (огородное)—горо́дина, ни; (садовое)—садовина́, ни́.

Растеребливать, растеребить — та́ргати, то́ргати, ша́рпати, сми́кати, сі́пати, розде́рти, розша́рпати, поша́рпати.

Растерзание—розша́рпання, ння; роздертя́, тя́.

Растерзывать—роздира́ти, розде́рти, розшмато́вувати, розшматува́ти, розша́рпати. **Растерзанный**—розі́драний, розшмато́ваний, розша́рпаний.

Растеривать, растерять—розгу́блювати, розгуби́ти, перегу́блювати, поперегу́блювати, погуби́ти, порозгу́блювати, позагу́блювати (Десь погуби́в я своє́ ща́стя). **Растеряться**—розгуби́тися, змі́шатися, стеря́тися, обарані́ти (Розгуби́вся як швець з копила́ми). **Растерянный**—розгу́блений. **Растерянно**—розгу́блено.

Растеряха—розгу́ба, би.

Расти—рости́, вироста́ти, зроста́ти, ви́щати, бі́льшати. **Расти роскошно**—буя́ти. **Растущий быстро**—ростю́чий, гі́пки́й, гі́нчакува́тий (Верба́ де́рево ростю́че). **Расти в стебель, в стрелку**—стебли́ти, ся; іти́ в стовбу́р.

Растиратель—розти́рач, ча.

Растирать, растереть,-ся—розтира́ти, розте́рти, ся.

Растискивать, растиснуть—розти́скувати, розти́снути, розтуля́ти, розтули́ти; (зубы)—розціпи́ти.

Растительность—росли́нність, ности; рости́нність, ности. **Растительный**—росли́нний.

Растить, вырастить—рости́ти, ви́ростити, зрости́ти, ви́кохати (Ви́кохав до́брого коня́. Ви́кохав га́рний сад).

Растлевать—гвалтува́ти, згвалтува́ти.

Расток (реки)—рука́в, ва́; розто́ка, ки; відно́га, ги.

Растолковывать, растолковать—товкува́ти, ви́товкувати, товма́чити, розтовма́чити, ви́товмачити, тлума́чити, розтлума́чити, товкма́чити.

Растопка—розто́плювання, ння; розпа́лювання, ння; ро́зпал, лу; пі́дпал, лу (Сосно́ві тріски́ до́бре бра́ти на ро́зпал).

Расторгать, расторгнуть—зрива́ти, зірва́ти, розрива́ти, розірва́ти, роз'є́днувати, роз'єдна́ти. **Расторгнуть договор**—злама́ти до́говір, умо́ву.

Расторжение—зірва́ння, ння; розірва́ння, ння; роз'є́днання, ння. **Расторжение брака**—розбра́ння, ння.

Растормозить—розгальмува́ти.

Расторопность—жва́вість, вости; мото́рність, ности. **Расторопный**—мото́рний, жва́вий, хистки́й, поворо́тниця, ці (общ. рода).

Расточитель,-ница—марнотра́т, та; марнотра́тник, ка; ниця, ці; три́нькало, ла; переві́дник, ка; грошогу́б, ба.

Расточительность—марнотра́тство, ства. **Расточительный**—марнотра́тний, розтра́тний.

Растравливать, растравлять, растравить (рану) — вереди́ти, розвереди́ти, роз'я́трювати, роз'ятри́ти, розра́жувати, розрази́ти (Поси́пав галуно́м ура́зку та ще бі́льше роз'ятри́в); II) дратува́ти, роздрочи́ти, розлютува́ти (Роздратува́ли соба́к).

Растранжирить—проци́ндрити, розтри́нькати (Розтри́нькав усі гро́ші).

Растрата—розтра́та, ти.

Растрачивать, растратить—розтра́чувати, розтра́тити.

Растревоживать, растревожить—турбува́ти, стурбува́ти, розтурбува́ти, знепоко́їти кого́.

Растрепа—патла́ч, ча́; патла́нь, ня́.

Растрепливать, растрепывать, растрепать—I) розтрі́пувати, розтріпа́ти, порозтрі́пувати, ті́пати, поті́пати (Розтріпа́й вірьо́вку. Поті́пати коно́плі); II) куйо́вдити, розкуйо́вдити, кошла́ти, розко́шлати, кудо́вчити, розкудо́вчити, розпа́тлати. **Растрепанные волосы**—па́тли, розкудо́вчене воло́сся.

Растрескиваться, растрескаться, растреснуться—розтрі́скуватися, розтрі́скатися, розтрі́снутися, ре́патися, поре́патися, щі́литися, лу́снути (Поре́пались ру́ки. Лу́снула скля́нка).

Растрогивать, растрогать,-ся—I) розвору́-

шувати, розворушити; II) вражати. вразити, жалю завдавати, завдати, дражнити, роздражнити кого (Мене вразило його ласкаве відношення. До сліз роздражнив своєю грою).

Раструска—розтрус, су.

Растушевывать, растушевать—тушувати, розтушувати, тінити, розтінити.

Растягивание—розтягування, ння; розтягання, ння.

Растягивать, растянуть — розтягувати, розтягати, розтягнути, розтягти, напинати, напнути, розпинати, розіпнути (Шатро напинали козаки для отамана). **Растянуться на чем** —простягтися, розпластатися.

Растяжение—розтяг, гу; розтягання, ння.

Растяжимость—розтяжність, ности. **Растяжимый**—розтяжний, розтягливий.

Расфилософствоваться — розмудруватися, розфілософствуватися.

Расфрантиться—вирядитися, причепуритися.

Расхвастываться, расхвастаться—розчванюватися, розчванитися, вихвалятися, вихвалитися чим перед ким.

Расхватывать, расхватать—розхоплювати, розхопити, розхапати; (много)—порозхоплювати, порозхватувати. **Расхватанный**—розхватаний, порозхоплюваний.

Расхвораться—рознедужатися, рознемогтися, рознемощіти, розхирітися.

Расхититель — хапіжник, ка; грабіжник, ка.

Расхищать, расхитить—розкрадати, розікрасти.

Расхищение—розкрадання, ння; розкрад, ду; крадіжка, ки.

Расхлябываться, расхлябаться—розхитуватися, розхитатися, порозхитуватися. **Разхлябанность в делах**—розхитаність в справах.

Расход—розхід, ходу; видаток, тку; витрата, ти. **Расход по пересылке и доставке**—витрати на пересилку та приставку. **Расходный**—розхідний, видатковий, витратний. **Расходный ордер**—видатковий, витратний ордер.

Расходиться, разойтись—I) розходитися, порозходитися, розіходитися, розійтися (Стелини розійшлися, треба збити. Гості всі вже порозходились); II) розминатися, розминутися (Я розминувся з Петром в дорозі); III) (поссорившись)—розходитися, розійтися, розцуратися, розпекатися; (с приятелем)—розбрататися; (жене с мужем)—відбігти чоловіка; IV) розпускатися, розпуститися, розходити, ся; розійтися (Олива була замерзла, тепер розпустилася). **Расходиться**—розходитися, розпалитися.

Расходовать, израсходовать,-ся—тратити, витратити.

Расходование—витрачання, ння.

Расходчик—видавник, ка.

Расходящийся—розхідний, розхильчастий (Поставив на возі ручиці дуже розхильчасті).

Расхождение—розходження, ння.

Расхотеться—відхотітися.

Расцарапывать, расцарапать,-ся—роздрябувати, роздрябати, ся.

Расцвет—розквіт, ту; розцвіт, ту. **Расцвелый**—розквітлий.

Расцветать, расцвесть—розцвітати, розцвісти, проквітати, проквітнути, розквітчатися, розквітнутися.

Расцвечивать, расцветить—кольорувати, кольорити, розмальовувати, розмалювати, барвити, влю, виш, ить; розбарвити.

Расценивать—цінувати, розцінювати.

Расценка—I) розцінка, ки; II) цінування, ння.

Расцепление—відчіплювання, ння; розчіплювання, ння; відчеплення, ння, розчеплення, ння.

Расческа—I) розчісування, ння (Розчісування Катриних кіс—справа нелегка); II) гребінка, ки; гребінець, нця; гребінчик, ка (Подай-но мені гребінця).

Расчет—рахунок, нку; (предварительный)—обрахунок, нку; (расплата)—розплата, ти. **Окончательный расчет** — поквітування, ння. **Взять, принять в расчет** — взяти на увагу, мати на увазі. **Обмануться в расчете** — омилитися, помилитися в рахунку; (с иронией) —вхопити шилом патоки, облизня піймати. **Расчетный**—розрахунковий.

Расчетливость—ощадність, ности; оглядність, ности. **Расчетливый**—ощадний, оглядний.

Расчисление—розчислення, ння; обчислення, ння; розрахування, ння; обрахування, ння.

Расчисливать, расчислять, расчислить—розчисляти, розчислювати, розчислити, обчисляти, обчислювати, обчислити; рахувати, розраховувати, розрахувати, лічити, розлічувати, вилічувати, розлічити.

Расчитывать—розраховувати, облічувати, обраховувати. **Расчитывать на что-либо**—сподіватися на що, вважати на що, покладатися на що (Треба роз-

рахува́ти, скі́льки кому́ плати́ти. Гриць сподіва́вся на гро́ші від ба́тька).

Расчищать, расчистить—розчища́ти, розчи́стити. **Расчистилось на дворе**—ви́яснилось, розгоди́нилось.

Расшалиться—розпустува́ти, ся; розжартува́тися; (о лошади)—розбасува́тися, розгерцюва́тися.

Расшатанный—розхи́таний. **Расшатанное здоровье**—розхи́тане здоро́в'я.

Расшатывать, расшатать,-ся—розхи́тувати, ся; розхита́ти, ся.

Расшевеливать, расшевелить,-ся—розвору́шувати, ся; розворуши́ти, ся; розруха́ти; (многих)—порозру́шувати (Жаль розвору́шив моє се́рце. Розворуши́в кома́шню).

Расшивать, расшиться—I) розшива́ти, ся; розши́ти, ся; II) вишива́ти, ви́шити, мере́жати, ви́мережати, гаптува́ти, ви́гаптувати (Я ви́гаптую тобі́ соро́чку зо́лотом).

Расширение—ши́рення, ння; розши́рення, ння; (сущ.)—ро́зшир, ру.

Расширитель—шири́тель, ля; розшири́тель, ля.

Расширяемость—розширя́льність, ности.

Расширять, расширить,-ся—розширя́ти, розши́рити, ся; поши́рити, ся; поширя́ти, ся; поши́рювати, ся; розпросто́рювати, ся; розпросто́рити, ся; ши́ршати, поши́ршати (Ці́єї весни́ ши́рили Го́голівську ву́лицю. Свідо́мість українського наро́ду що-да́лі, то бі́льше ши́риться). **Расширенный**—розши́рений, розпросто́рений.

Разшуметься—розгомоні́ти, ся; розгаласува́ти, ся; розгука́ти, ся.

Разшутиться (словами)—розжартува́ти, ся; розшуткува́тися; (играя)—розжирува́тися.

Расщедриться—розще́дритися, роздобри́тися, роздоброхо́титися.

Расщеливаться, расщеляться, расщелиться—трі́скати, ся; потрі́скатися, розхо́дитися, розійти́ся (Потрі́скалася піч. Дошки́ розійшли́сь—тре́ба зби́ти).

Расщелина—щіли́на, ни; шпа́ри, а́р; розко́лина, ни; розпа́лина, ни (Вели́кі щіли́ни в підло́зі. Вода́ в розко́лину лила́ся. Крізь шпа́ру в альта́нці прохо́див про́мін со́нця).

Расщеп—розкі́п, кепу; ро́зщіп, ро́зщепу.

Расщепывать, расщепать, расщепить—I) розко́лювати, розколо́ти, розча́лити, розще́пувати, розщепи́ти, трощи́ти (Трощі́те сосну́ на дрі́зки); II) (перо)—роби́ти ро́зкеп (у пера́).

Ратник—I) воя́к, ка́; звитя́жець, жця; II) ра́тник, ка.

Ратный—військо́вий. **Ратное поле**—бо́їще, ща; бойо́вище, ща.

Ратоборец—войовни́к, ка́.

Ратоборство—побі́й, бою; бій, бо́ю; боротьба́, би́; бата́лія, лії.

Ратоборствовать—воюва́ти, би́тися.

Ратовать—стоя́ти за що, обсто́ювати що, за чим.

Рать—I) війна́, ни́; II) ві́йсько, ська.

Рафинад—рафина́д, ду; очи́щений цу́кор. **Рафинадный завод**—рафина́д, ду.

Рафинировать—рафинува́ти, очища́ти.

Рацея—орація, ції (Розві́в Гриць-ко́ орацію).

Рационалист—раціоналі́ст, ста; раціоналі́ста, сти. **Рационалистический**—раціоналісти́чний.

Рачение—дбання́, ння́; пи́льність, ности.

Рачитель,-ница—дба́льник, ка; дба́льниця, ці; стара́тель, ля; лька, ки; дба́ч, ча́; дба́ха, хи.

Рачительность—дба́лість, лости; пи́льність, ности; ста́ранність, ности. **Рачительный**—дба́лий, упа́дливий, пи́льний.

Рашпиль—ра́шпіль, ля; дере́ць, рця́.

Рвануть—шарпну́ти, смикнути, скубну́ти, скубону́ти, сіпну́ти, ся (Не ша́рпай за пальто́. Скубну́в Пана́с Іва́на до́бре за чу́ба. Сіпну́вся зло́дій, вірьо́вки й попа́дали).

Рвать,-ся (разорваться,-ся)—I) рва́ти, ся; розірва́ти, ся; де́рти, ся; розде́рти, ся; дра́ти, ся; ша́рпати, розша́рпати, шматува́ти, розшматува́ти, розпанаха́ти (Злиде́ннє життя́ бра́та се́рце мені́ шмату́є). **Рваный**—дра́ний, шмато́ваний. **Рваное платье**—дра́нтя, тя; дра́нка, ки; шарпани́на, ни. **Рвущийся легко**—рвачки́й (Рвачкі́ нитки́); II) (вырвать,-ся)—рва́ти, ся; ви́рвати, ся; видира́ти, ся; ви́дерти, ся (Схопи́ли втікача́, але він ви́рвався); III) (сорвать, вырвать)—блюва́ти, ви́блювати, рига́ти, ви́ригати, хвали́тися харча́ми. **Его рвет**—він блює, хва́литься харча́ми; IV) (нарвать)—нарива́ти, нарва́ти (Нарва́ло па́лець); V) (сорвать, нарвать)—рва́ти, зрива́ти, зірва́ти, нарва́ти; (льну, конопли)—бра́ти, набра́ти; (грибов)—збира́ти, назбира́ти; (листьев или маленьких веточек)—чухра́ти, начухра́ти; VI) порива́ти, ся;

змага́тися до чо́го (Порива́тися до пра́ці, до кра́щого життя́).
Рвач—здира́ч, ча́; зди́рщик, ка. **Рвачество**—зди́рщицтво, цтва. **Рваческий**—зди́рщицький.
Рвение—дбання́, ння́; дба́лість, лости; щи́рість, рости.
Рвота—блюва́ння, ння; блюво́та, ти; рига́чка, чки.
Рвотное—блю́вне, ого.
Рдеть—черво́ніти, шарі́ти, ся.
Реагировать—реагува́ти.
Ребенок, ребеночек—дити́нка, ки; дитинча́, ча́ти; дитиня́тко, ка. **Грудной ребенок**—немовля́тко, ка. **Избалованный ребенок**—блазня́тко, тка. **Незаконнорожденный**—нажитна́ дити́на, байстря́, ря́ти; байстря́тко, тка (І. по́вний Рим байстря́т).
Ребро—І) порі́брина, ни; ребро́, ра́; реберце, ця; ІІ) кра́й, краю; бік, бо́ку; (стык двух плоскостей)—руб, ба. **Ребром**—ру́ба. **Ребром поставить**—поста́вити ру́ба. **Реберный**—ребро́вий. **Реберная часть мяса**—поре́брина, ни.
Ребята—І) ді́тки, ток; дитиня́та, ня́т; мале́ча, чі; ІІ) хло́пці, ців. **Пойдем, ребята**—ході́м, хло́пці.
Ребячество—дити́нство, ства; блазе́нство, ства. **Впасть в ребячество**—здити́нитися. **Ребяческий**—дитя́чий, дити́нячий, бла́зенський, хлоп'я́чий.
Ребячиться—блазни́тися.
Ревень—ре́вінь, веня.
Ревизия—І) пере́пис, су; реві́зія, ії; ІІ) огля́дини, дин. **Ревизией обнаружен перерасход**—реві́зія ви́явила перевида́ток. **Ревизионный**—ревізі́йний. **Ревизионная комиссия**—ревізі́йна комі́сія.
Ревизовать—ревізува́ти, повіря́ти, переві́рити, перевіря́ти.
Ревизор—ревізо́р, ра. **Старший ревизор движения**—головни́й ревізо́р ру́ху. **Ревизор счетоводства**—ревізо́р рахівни́цтва.
Ревматизм—ломо́та́, ти́; ломе́ць, мця́; костоло́м, му; гри́зь, зи; госте́ць, тця; ревмати́зм, му (Мне як госте́ць ба́бу. Почне́ ломи́ть ру́ку або но́гу, по́ки зро́биться гри́зь). **Ревматический**—ломо́тний, ревмати́чний.
Ревнивый — І) (старательный) — ре́вний; ІІ) ревни́вий, за́здрісний.
Ревнитель—засту́пник, ка; оборо́нець, нця.
Ревновать—І) (поревновать)—дба́ти, подба́ти, клопота́ти, ся; поклопота́ти, ся; ІІ) наслі́дувати кому́, іти́ за ким, перейма́ти від ко́го; ІІІ) (приревновать)—ревнува́ти кого́ до ко́го.
Ревностный—ре́вний, щи́рий, запопа́дливий, упа́дливий, чи́пкий (Яга́йло ре́вне ши́рив ві́ру лати́нську на Русі́. Щи́ро бере́ться до пра́ці. Жі́нка ду́же господа́рна та запопа́длива).
Ревность—І) ремство, ства; щи́рість, рости; горли́вість, вости (Щи́рість до грома́дської спра́ви ви́явив він. Горли́вість до батьківщи́ни); ІІ) ре́вність, ности; ре́внощі, щів; рівни́ці, и́ць (Рівни́ці завдали́ йому́ мук. З ре́внощів він не міг засну́ти).
Революционизировать — революціонізува́ти.
Революционный—революці́йний.
Революція—револю́ція, ції.
Регалии—клейно́ди, ів.
Регистратор—реєстра́тор, ра.
Регистрация—реєстра́ція, ції. **Регистрационный**—реєстраці́йний. **Регистрационный аппарат** — реєстраці́йний при́лад.
Регистрировать—реєструва́ти.
Регулировать—регулюва́ти.
Регулярный—І) регуля́рний, пості́йний, ста́лий; ІІ) реєстро́вий, лейстро́вий (Лейстро́вий коза́к).
Регулятор—регуля́тор, ра.
Редактировать—редагува́ти.
Редактор—реда́ктор, ра; упоря́дчик, ка; упоря́дник, ка.
Редакция—реда́кція, ції.
Реденький—ріде́нький.
Редеть, поредеть—рі́діти, рі́дшати, порі́дшати; (о ткани)—сі́вкатися.
Редить—ріди́ти, джу́, и́ш, и́ть.
Редкий—І) рідки́й; (не густой)—о́брідний, сі́вкий; ІІ) рідки́й, дивни́й, незвича́йний (Рідки́й ліс. Рідки́й гість). **Редкое явление**—незвича́йне я́вище. **Редковатый**—ріде́нький, по́рідкий, о́брідний (Жито о́брідне). **Редковато**—впро́рідь, порі́дко (Посі́яв впро́рідь).
Редкослойный—рідкоша́рий.
Редкость—рі́дкість, кости; ІІ) рі́дкощ, щи; рідка́ річ; дико́вина, ни; дивови́жа, жі. **Редко** — рі́дко, о́брідно. **Хоть редко, да метко**—хоч ра́з та гара́зд.
Реднина—рядни́на, ни.
Редяга—репту́х, ха́.
Реестр—ре́єстр, тру.
Резак—різа́к, ка́.
Резальщик—крайчи́й, о́го; рі́зальни́к, ка.
Резание—рі́зання, ння; різани́на, ни.
Резать—І) (разрезать, нарезать)

—рі́зати, парі́зати, кра́яти, розкра́яти, накра́яти, тну́ти, розітну́ти, розті́яти, рі́зати, розрі́зати, розрі́зати; (б о л ь ш и м и к у с к а м и)—батува́ти; (р я д а м и)—плата́ти, розплата́ти; (к а к н и б у д ь)—чи́кати, чикри́жити; (м е л к о)—кришити́, накришити; II) (з а р е з а т ь с я)—рі́зати, ся; зарі́зати, ся; стина́ти, сті́яти (З а р і́ з а л а к у́ р к у. Ж о в н і́ р и л ю д е й с т и н а́ л и). III) рі́зати, вирі́зувати, ви́різати (В и́ р і з а в т р ь о х к у́ т н и к а) IV) рі́зати (В ж и в о т і́ р і́ ж е). **Зубы режутся**—зу́би вирі́зуються.

Резвиться—гра́ти, ся; пустува́ти, жирува́ти; (о л о ш а д я х)—басува́ти, вибри́кувати (Д і т и н а д в о́ р і п у с т у́ ю т ь).

Резвость—жва́вість, вости. **Резвый**—I) жва́вий, мото́рний; II) ба́зький, порсько́ий. **Резво**—жва́во, шви́дко, мото́рно.

Резвун—пусту́н, на́; пусту́нчик, ка; пусту́ха, хи; жиру́н, на́; брику́н, на́.

Резерв—запа́с, су; запа́сне ві́йсько; резе́рв, ву.

Резервуар—резервуа́р, ру; (д л я в о д ы)—водозбі́р, бо́ру; водозбі́рчик, ка.

Резец—різе́ць, зця; (у п л у г а)—чересло́, ла́.

Резина—гума, ми. **Резиновый**—гумо́вий.

Резка—I) (д е й с т в и е)—рі́зання, ння; кра́яння, ння; II) (с у щ е с т.)—сі́чка, чки; різа́лка, ки; (д л я б у м а г и)—різа́льна маши́на.

Резкий—I) різки́й, го́стрий; сокирку́ватий, жалки́й; II) гру́бий, прикрий. **Резкий ветер**—хвистки́й, шкуйни́й, шкулки́й. **Резкий голос**—верескли́вий, прониз́ливий. **Резкий вкус**—го́стрий на смак. **Резкие слова**—колю́чі слова́, шкулкі слова́. **Резкие тени**—гру́бі ті́ні. **Резко**—I) го́стро, при́кро, прониз́ливо; II) жва́во, мото́рно, шви́дко.

Резная—різьба́рня, ні.

Резник—різни́к, ка́.

Резница—різни́ця, ці; (ч а с т о м н.)—різни́ці, и́ць (На р і з н и́ ц ю в о л і́ в п р о д а л и́).

Резной—ви́різаний, вирізуваний, карбо́ваний.

Резолютивный—резолюти́вний.

Резолюция—постано́ва, ви; ви́рок, ку, резолю́ція, ції.

Резон—ра́ція, ції; резо́н, ну.

Резонанс—лу́нкість, кости; го́лосність, пости; резона́нс, су.

Резонатор—голосни́к, ка́; резона́тор, ра.

Резонер—старун, на; резоне́р, ра.

Резонерствовать—просторі́кувати, старува́ти, резонува́ти.

Резонный—розсу́дливий.

Результат—на́слідок, дку; здобу́ток, тку; результа́т, ту.

Резчик—різьба́р, ря́; (н а м е д и, с т а л и)—ритовни́к, ка́; сницар, ря.

Резь—рі́зачка, чки; (с т о ш н о т о й)—со́пяшниці, со́пяшниці; (с к о л и к а м и)—зави́йна, ни; зави́йниця, ці; (с р в о т о й)—надсе́рдні со́пяшниці; (с к о р ч а м и)—перело́ги, ів.

Резьба—різьба́, би́; (м е х.)—па́ворот, роту; ви́різка, зки; (р е л ь е ф н.)—горорізьба́, би́. **Украшенный резьбою**—ви́різуваний.

Рей—ре́я, ре́ї; друк щогло́вий.

Рейд—рейд, ду.

Рейка—ре́йка, ки; ла́та, ти.

Рейсфедер—рисни́к, ка́; рейсфе́дер, ра.

Река—рі́чка, чки.

Реквизировать—реквізува́ти.

Реквизиция—реквізи́ція, ції.

Рекламировать—рекламува́ти.

Рекогносцировать—чатува́ти, розві́дувати.

Рекогносцировка—ча́ти, чат; ро́звіди, ів; ро́звідка, ки.

Рекомендация—рекоменда́ція, ції. **Рекомендательный**—рекоменда́ційний.

Рекомендовать—рекомендува́ти, ра́яти, ра́дити, джу, иш, ить; (г а л.)—поручи́ти.

Рекрут—новобра́нець, нця.

Религиозность—релігійність, ности; побо́жність, ности. **Религиозный**—релігійний, побо́жний, богомі́льний.

Религия—ві́ра, ри; реліґія, ґії.

Рельеф—горорізьба́, би́ (О д т р у́ б к и д о с т і́ н к и й ш л а́ з в и р і́ з к а м и и г о р о р і з ь б о́ ю п е р е г о р о́ д к а). **Рельефный**—опу́клий. **Рельефная карта**—опу́кла ма́па.

Рельс—ре́йка, ки; **Рельсовый путь**—ко́лія, лії. **Рельсовый**—рейко́вий. **Рельсовые скрепления**—рейко́ві закрі́ши, пів.

Рельсопрокатный—рейкоро́бний. **Рельсопрокатный завод**—рейка́рня, ні.

Ремень—ре́мінь, меня; пас, су. **Ремень ведомый**—пас потяжни́й. **Ремень ведущий**—пас тяговий. **Ремень приводной (кожаный или резиновый)**—пас трансмісійний (шкіряни́й або гумо́вий).

Ременный—ремінний.

Ременьщик—ри́мар, ря; ли́мар, ря; ремена́р, ря́.

Ремесленник—ремісни́к, ка́.

Ремесленничать—реместву́вати.

Ремесло—ремество́, ства́.

Реместрировать—реместру́вати.

Ремонт—I) ремо́нт, ту; поста́ча ко́ней для ві́йська; II) попра́вка, ки; попо́ва, ви; ремо́нт, ту. **Ремонт текущий**—ремо́нт бі́жу́чий. **Ремонт капитальный**—

ремо́нт капіта́льний. **Ремонт средний**—ремо́нт серед́ній. **Ремонт годовой**—ремо́нт рі́чний.

Ремонтировать—нови́ти, поновля́ти, ла́годити, лата́ти, ремонтува́ти (Тре́ба вже поновити дах. Сорочку полата́ти вже час).

Ремонтный—ремо́нтний. **Ремонтные мастерские**—ремо́нтні майсте́рні.

Ренегат (от народности) — пере́вертень, тня; перекі́нник, ка; ренега́т, та; (от украинской народности к польской) — недо́ляшок, шка; (к турецкой)—потурна́к, ка; (к великорусской) — моско́вський недо́ло́мок, мка.

Ренсковой—ви́нний. **Ренсковой погреб**—ви́нний скле́п; ви́нни́ця, ці.

Рента—ра́та, ти; ви́нш, шу; ре́нта, ти.

Рентабельность—рента́бельність, ности.

Реорганизация—реорганіза́ція, ції.

Репейник, репейнишник — лопу́х, ха́; реп'я́х, ха́.

Репрессия—репре́сія, сії. **Репрессивные меры**—репресивні за́ходи.

Репутация—сла́ва, ви; репута́ція, ції (Сла́ва про тебе недо́бра йде́).

Ресконтро—реско́нтро.

Ресница—вія, вії; війни́ці, ець (Сльо́зи затремті́ли на її до́вгих ві́ях).

Республика—респу́бліка, ки. **Республиканский** — республіка́нський, посполи́тний (То монархі́чна держа́ва, а то посполи́тна або́ респу́бліка).

Рессора—ресо́ра, ри. **Рессорный**—ресо́рний.

Рессурсы—ресу́рси, сів.

Реставрация—віднов́лення, ння; реставра́ція, ції.

Реставрировать—відновля́ти, віднови́ти, реставрува́ти.

Реставрация—ресторація, ції.

Ретивость—горли́вість, вости; порив-чість, чости. **Ретивый**—берки́й, беручки́й, вороткий, загарли́вий, огняний; (о лошади)—би́стрий, баский (Берка до нау́ки ця дівчина).

Ретироваться — відступа́ти, відступи́ти, ся.

Ретрашемент—вал, лу; окіп, окопу; ша́нець, ша́нця (Обступили го́род Умань, поробили ша́нці).

Рефлекс—рефле́кс, су; відру́х, ху.

Рефлектор (опт.)—рефле́ктор, ра.

Реформа—рефо́рма, ми.

Рехнуться—глу́зду відби́тися, з глу́зду зсу́нутися, з'їхати, ошалі́ти.

Рецидив—рецидив, ву; поворі́т, ро́ту.

Речение—ре́чення, ння; ви́раз, зу.

Речистый—доріч́ний, мо́вний, промо́вистий (Вона доріч́ніша від чоловіка).

Речитатив—розка́зка, ки; співомо́вка, ки; речитати́в, ву.

Речной—річни́й, річаки́й.

Речь—промо́ва, ви. **Вступительная речь**—передмо́ва, ви. **Приветственная речь**—привіта́льна промо́ва; мо́ва, ви (Красна мо́ва находить добрі слова́); III) вимо́ва, ви; помо́вка, вки (Ма́є до́бру вимо́ву); IV) мо́ва, ви; розмо́ва, ви (Мо́ва мо́виться, а хліб і́ться).

Решать, решить—розв'я́зувати, розв'яза́ти, вирі́шувати, вирі́шити, постановля́ти, постанови́ти (Ми постановили не ходити на ву́лицю. Учні розв'язали задачу, що їі запропонувала вчителька).

Решаться — нава́жуватися, зва́жуватися (Вони́ наро́шті зва́жились поїхати до Ха́ркова).

Решение—вирі́шення, ння; розв'я́зання, ння; (постановление) — ухва́ла, ли (Йде́ вирішення моєї до́лі. Була́ така́ ухва́ла, щоб завести́ зага́льну осві́ту).

Решетка—I) ґра́ти, ґрат; II) (в огороде)—штахе́ти (У в'язниці за ґра́тами сиди́ть); III) (на монете) —ре́шка, ки.

Решето, решетцо—ре́шето, та; решітце, тця; (густое)—си́то, та; си́течко, чка.

Решетчатый—ґратча́стий, ґратча́тий, карта́тий (Карта́та пла́хта). **Решеточный**—штахето́вий. **Решетчатые ворота**—щабля́сті воро́та.

Решительность—рішу́чість, чости; відва́жність, ности. **Решительный**—I) рішу́чий; (окончательный)—остато́чний; II) відва́жний. **Решительно**—рішуче́, відва́жно, зо́всім, ці́лком, в оста́нне, на о́друб, притьмо́м (Він рішуче́ завірив себе́, що не хо́че роди́нного життя. І зо́всім одмовля́юсь іти́ з ва́ми. В оста́нне кажу́ вам це. Він одва́жно ки́нувся впере́д).

Реять, ринуть,-ся—I) ри́нути, тікти́, лі́тися шви́дко (Як ри́не вода́, то все позно́сить); II) дути, дунути, дмуха́ти, дмухну́ти, бу́рхати, бурхну́ти; III) ки́датися, ки́нутися, су́нути, сунути.

Ржа—I) ржа, ржі; іржа́, жі (Взя́вся цвях іржо́ю); II) зона́, ни́; са́жка, ки; сні́дь, ди.

Ржаветь—ржаві́ти, іржа́віти.

Ржание—іржа́ння, ння.

Ржанина—житни́ще, ща.

Ржаной—жи́тній, я, є. **Ржаной хлеб**—жи́тній хліб, житня́к, ка́.

Рига—клу́ня, ні; стодо́ла, ли (Хлі́ба по́вна клу́ня).

Риза—I) ри́за, зи; II) ша́та, ти (Карти́на в срі́бній ша́ті).

Рикошет—ві́дскок, ку. **Рикошетом**—ві́дскоком, навкопи́ть.

Римесса—риме́са, си.

Риск—непе́вність, ности; риск, ску; ризи́к, ку; ризикува́ння, ння.

Рисковать, рискнуть—пуска́тися, пусти́тися, роби́ти, зроби́ти, іти́ на уда́чу, на ща́стя, навмання́, на о́дчай, про́бувати, попро́бувати ща́стя, ризикува́ти, відва́житися на що, ва́жити чим.

Рисовальщик—рисовни́к, ка́.

Рисование—рисува́ння, ння; (красками)—писа́ння, ння; малюва́ння, ння.

Рисовать, нарисовать—рисува́ти, нарисува́ти; (красками)—писа́ти, написа́ти, малюва́ти, намалюва́ти; (плохо)—маглюва́ти, ля́пати, наля́пати.

Рисоваться—I) рисува́тися, малюва́тися; II) статува́ти, ся; штатува́ти, ся; хизува́ти, ся (Хло́пці й дівча́та одно́ попере́д о́дного, мов хизу́ючись, так і си́пали найпога́ншими слова́ми як тим горо́хом).

Рисовка — статува́ння, ння; хизува́ння, ння.

Рисовый—рижо́вий, з ри́жу.

Ристалище—біго́вище, ща; го́ни, го́нів.

Рисунок—малю́нок, нка; рису́нок, нка; (печатный) — ку́ншт, шта, ку́нштик, ка (Книжечо́к з ку́нштиками в Ромні́ закупи́ла).

Ритм—ри́тм, му; ро́змір, ру.

Ритурнель—при́граш, шу; при́гравка, ки; ритурне́ль, лю.

Риф—ске́ля, лі (підво́дна); кряж, жу; камі́ння, ння (під водо́ю).

Рифма—ри́тма, ми; лад, ду; при́клад, ду. **В рифму**—до при́кладу, прикла́дно.

Робкость — бо́язкість, кости; несмі́ливість, вости. **Робкий, робко**—боязки́й, несмі́лий, бо́язко, несмі́ло.

Робеть, оробеть—боя́тися, ляка́тися, зляка́тися (тро́хи); торопі́ти, торопі́тися.

Ров, ровик—рів, ро́ва; рівча́к, ка́; рівчачо́к, чка́; рове́ць, вця́; перекі́п, ко́пу; ша́нець, нця.

Ровесник—одно́літок, тка; рі́вня, ні; рівéнь, вня́ (літа́ми).

Ровный—I) рі́вний, гла́дкий; II) плавки́й. **Ровно**—акура́т, як ра́з, зо́всім, цілко́м, рі́вно, пла́вко. **Ровно ничего не понимаю**—зо́всім нічо́го не тя́млю. **Читать ровно**—чита́ти пла́вко.

Ровня—рівня́, ні (Хіба́ він тобі рівня́?).

Рог (у животных)—ріг, ро́гу; ріжо́к, жка́.

Рогатый—рога́тий. **Рогатый скот**—това́р, ру; худо́ба, би; ста́ток, тку; скот, ту; рогати́зна, зни; рога́тий, рогови́й това́р; рогова́ худо́ба; (одно животное)—товари́на, ни; худо́бина, ни; скоти́на, ни (Ой я́ром, я́ром за това́ром, манівця́ми за вівця́ми. Бо я хло́пець пребага́тий: в ме́не това́р є рога́тий. Не було́ чим ста́тку корми́ти).

Рогожа, рогожка—рого́жа, жі; рого́жка, жки; (соломенная) — ма́тка, ки; ма́ти, ти.

Рогоз—рогі́з, го́зу; рогоза́, зи́; (початок)—кіяхи́, ів; султа́нчики; (трава)—ку́га, ги; (цветы)—палки́, ло́к.

Род — рід, ро́ду; (презрительно)—ко́дло, ла (Кляне́ свій рід і плід. Зна́ю, з яко́го ти ко́дла).

Родильница — роді́лля, ллі; породі́лля, ллі; роди́льня, ні; роже́ниця, ці; полі́жниця, ці (Весь день турбува́лась моя́ породі́лля).

Родильный—I) родови́й (Родова́ гаря́чка).

Родимый—I) рі́дний, пити́мий. **Родимая сторона**—рі́дний кра́й, рі́дна краї́на. **Родимая матушка**—рі́дна не́ня, не́нька, ма́тінка рідне́нька, пити́ма; II) прирожде́ний, роди́мий.

Родина—рі́дний кра́й; ба́тьківщина, ни; отчи́зна, ни; вітчи́зна, ни; вітчи́на, ни; родови́ще, ща; ро́дина, ни. **Тоска по родине**—туга́ за ро́диною.

Родители—роди́телі, лів; старі́, ри́х; батьки́, ів; ба́тько й ма́ти (Як поме́р її чолові́к, вона́ знов верну́ла до батькі́в). **Родительский**—роди́тельський, ба́тьківський і ма́терин, отце́вий і ма́тчин (Отце́ва й ма́тчина моли́тва зо дна мо́ря рятує). **Родительское наследие**—ба́тьківщина.

Родниковый—крини́чний.

Родниться—родни́тися, рідни́тися.

Родной—рі́дний, кре́вний. **Родные**—рідня́, ні; ро́дичі, чів; рі́д, ро́ду; роди́на, ни; свої кре́вні (Іду́ до ро́дичів у Полта́ву. Чи приви́кла, се́стро, з чужи́м ро́дом жи́ти? Силу рідні́ ма́ють скрізь).

Родной—ро́дич, ча; рі́дний, ого (Рі́дний брат).

Ро́дный—до́брого пло́ду, ро́ду; (о растении) — вели́кий, буйни́й; (об овощах, зерне)—дорі́дний (Бу́йне жи́то. Дорі́дні я́блука).

Родовой—родови́й.
Родонаследственный—спадкови́й.
Родовспомогательный—полі́жничий.
Родословие—родові́д, во́ду.
Родственник,-ница—ро́дич, ча; -чка́, чки; рідня́к, ка́; рода́к, ка́; рода́чка, чки; кре́вний, ного; -на, ної; кревня́к, ка́; -чка, ки. **Родственный**—рі́дний, роди́нний, спорі́днений (Спорі́днені на́ції. Роди́нна любо́в).
Родство — спорі́дненість, ности; кре́вність, ности.
Роды—ро́диво, ва; пологи́, гів; поно́с, су (З пологі́в і сама́ вме́рла й дити́на ме́ртва). **Перед родами**—на по́ступі (Поросята весняно́го поно́су).
Рожа—I) пи́ка, ки; мацапу́ра, ри; марми́за, зи; пи́сок, ска; пи́ка, як у комли́ка; II) (мед.)—ро́жа, жі; беши́ха, хи. **Рожистый**—беши́ховий, ро́жистий.
Рождение — роді́ння, ння; ро́ждення, ння; наро́дження, ння. **Рождение луны**—настава́ння, наста́ття мі́сяця.
Рождественский—різдвя́ний.
Рожок—ріжо́к, жка́. **Рожок для кормления**—мізю́к, ка́.
Рожь—жи́то, та. **Ржаной**—жи́тній, я, є.
Роза—ро́жа, жі. **Дикая роза**—шипши́на, ни; ди́ка ро́жа. **Роза центифолия**—по́вна ро́жа, троя́нда, ди (Вчо́ра була́ ді́вка як із ро́жі кві́тка, а сього́дні ста́ла як бі́ла намі́тка). **Розовый**—роже́вий. **Розоветь**—рожеві́ти.
Розвалень—чвала́й, лая́; тюхті́й, тія́.
Роздых—одпочи́нок, нку; спочи́нок, нку.
Розетка—розе́та, ти.
Розница—ро́здріб, бу́. **Розничный**—роздрібни́й. **Розничная лавка**—роздрібна́ крамни́ця.
Рознь—I) різни́ця, ці; різна́ція, ції; II) ро́збрат, ту; сва́ри, свар (Різни́ця між ни́ми вели́ка у ро́зумі. Зачали́ся сва́ри помі́ж брата́ми). **Розный**—рі́зний, неодна́ковий, осі́бний, непари́стий (Не пари́сті чо́боти). **Розно**—рі́зно, парі́зно, осі́бно, окре́мо.
Розыгрыш—ро́зигри, рів.
Розыск—ро́зшук, ку. **Уголовный розыск**—ка́рний ро́зшук.
Розыскной — I) слі́дчий, розвідни́й; II) розшукни́й.
Рок—до́ля, лі; судьба́, би́; призна́чення, ння; пересу́д, ду; безтала́ння, ння; лиха́ годи́на. **Так судил рок**—так суди́лося, така́ до́ля, так на роду́ напи́сано. **Роковой**—суджений, призна́чений (до́лею); неща́сний, згубни́й.
Рокотать — I) гу́ркати, гуркоті́ти; II) бреньча́ти, брязча́ти.
Рокот—I) гу́ркіт, коту; II) бре́нькіт, коту; бря́зк, зку.
Ролик—колі́ща, ща́ти; ро́лька, ки.
Роль—ро́ля, лі.
Романический—романі́чний.
Романс—рома́нс, са.
Романтизм—романти́чність, ности. **Романтический**—романти́чний.
Ромашка—рома́шка, ки; роме́н, ну; романе́ць, нця́. **Ромашка лекарственная**—роме́н, рум'я́нок, нку. **Ромашковый**—рома́шковий, роме́новий, рум'я́нковий.
Рондик—ро́нд, ду; ро́нда, ди (Ши́тії зо́лотом ро́нди).
Ронять, уронить—упуска́ти, упусти́ти, випуска́ти, ви́пустити, губи́ти, загуби́ти, рони́ти, урони́ти (Упусти́ла скля́нку й розби́ла. Сиджу́ та ро́ню сльо́зи з ра́нку до ве́чора. Па́ви ходи́ли, пі́р'я рони́ли. Вже троя́нди жо́вкнуть, ро́нють ли́стоньки).
Ропот—нарі́кання, ння; ре́мство, ства.
Роптать, возроптать—нарі́кати, ре́мствувати, заре́мствувати (Нарі́ка́ла, говори́ла, по́ки в зе́млю положи́ла. Він ніко́ли не ро́мствує на до́лю).
Роса—роса́, си́. **Роса медвенная**—па́дь, ди (на колосі). **Обильно росою** — ро́спо, ро́сяно. **День без росы**—сухо́день.
Росить, оросить,-ся—роси́ти, ся (До́щик траву́ ро́сить. Дрібне́нькими сльоза́ми все по́ле зроси́ла). **Орошенный**—зро́шений. **Орошаемый**—зро́шуваний.
Роскошь—ро́зкіш, коши; розко́ші; по́внява, ви (Горе в ро́зкоші мо́жна забу́ти, ро́зкоши в го́рі ніко́ли).
Роскошество—розкошува́ння, ння.
Роскошествовать—розкошува́ти.
Роскошность—розкі́шність, ности; пишно́та, ти.
Роскошный, роскошно—розкі́шний, пи́шний; розкі́шно, пи́шно.
Рослый — ро́слий, ро́слявий, висо́кий, буйни́й, гінки́й (Бу́йна трава́. Гінки́й на зрі́ст).
Роспись—спи́сок, ска; реє́стр, ру.
Розсыпь—розси́пини, ин. **Золотоносная розсыпь**—золотоно́сний ро́зсип, золоти́й пісо́к.
Рост—I) ріст, ро́сту; зрі́ст, зро́сту; ро́зріст, росту; ви́ріст, росту; II) лихва́, ви́; рі́ст, прирі́ст, проце́нт (На зрі́ст він висо́кий. Не даю́ть йому́

вільно йти до культурного зросту). **Ростом**—на зріст. **Деньги на рост**—гроші на приріст.

Ростверн—підвалина, ни.

Ростить, выростить,-ся—ростити, зрощати; виростити, сходити, зіходити, кільчитися, покільчитися, паростятися, попароститися (Зростила собі сина на втіху).

Ростовщик,-ца—лихвяр, ра; -ка, ки; лихвар, ря; -рка, ки.

Ростовщичество—лихвярство, ства.

Росток—пагін, гону; пагонець, нця; паросток, ростка; прорість, рости. **Ростки пускать, пустить**—кільчитися, пароститися, покільчитися, попароститися.

Рот—рот, рота; уста, уст; (умен.)—роток, тка; ротепятко, тка; устоньки, ньок; (увелич.)—ротище, ща; (зневажливо)—пелька, ки; писок, ска **Ротастый**—ротатий.

Рота—рота, ти; сотня, ні.

Ротный—ротний, сотенний.

Ротозей—роззява, ви; солопій, пія; гава, ви.

Ротозейничать—гави ловити, гавити.

Роща—гай, гаю; гайок, гайка; гайочок, чка; лісок, ска (Садок, гайочок розведу). **Роща сосновая**—бір, бору. **Роща твердой породы**—діброва, ви. **Роща**—байрак, ка. **Роща по низким берегам рек**—гай, гаю.

Ртуть—живе срібло. **Ртутный**—з живого срібла, живосрібний. **Ртутная мазь**—політань, ни.

Рубанок—гембель, бля.

Рубаха, рубашка, рубашечка, рубашенка—сорочка, чки; сорочина, ни; сорочичка, чки; кошулька, ки; (вся сшитая)—добільна; (верхняя часть женской рубашки)—стан; (нижняя)—підтичка, чки; (нижний конец)—пелена, ни; (часть на плече)—уставка, ки; (вышивка на рукавах)—полики; (внизу)—лиштва, ви (І сорочку пошила і уставки повишивала).

Рубеж—границя, ці; кордон, ну.

Рубец—I) карб, бу; пружок, жка; пруг, гу; II) шрам, му; III) рубець, бця.

Рубильник (электр.)—мечик, ка. **Р. двухполюсный**—мечик двополюсний.

Рубить,-ся—рубати, ся; тяти, ся. **Рубить до корня, до последнего**—у пень рубати. **Рубить капусту**—сікти, шаткувати. **Рубить платки**—підрублювати хустки. **Рубиться саблями**—на шаблях битися. **Рубить избу**—ставити, будувати хату. **Дождь рубит**—дощ періщить, січе.

Рубище—руб'я, б'я; дрантя, тя; рам'я, м'я; лахмани, нів.

Рубка—рубання, ння; рубанка, ки (Огнем, рубанками руйнувати й городи одбірати).

Рубль—карбованець, нця.

Рубцы—фляки, ків (За фляки нема дяки).

Рубчатый—карбований.

Рубрика—рубрика, ки.

Рубщик—рубач, ча: рубальник, ка.

Ругань—лайка, ки; лаянка, нки.

Ругать, ругнуть,-ся—лаяти, ся; полаяти, ся; налаяти кого; (сильно)—шпетити, кобенити, бештати; (последними словами)—паскудити, **джу**, иш, ить.

Руда—руда, ди.

Рудник—копальня, ні; (железа)—рудня, ні. **Рудничный**—рудницький.

Рудожелтый—рудожовтий.

Рудокопщик—рудник, ка; рудокоп, па.

Рудоплавильный—гамарний.

Ружье—рушниця, ці. **К ружью, к оружию**—до зброї. **Положить ружье**—зложити зброю. **Становиться под ружье**—ставати до зброї.

Ружейная—рушникарня, рні; пушкарня, рні.

Ружейник—рушникар, ря; пушкарник, ка.

Ружейный—рушничний. **Ружейный ствол**—цівка, ки.

Рука—рука, ки; рученька, ки; **правая**—правиця, ці; правша, ші; **левая**—лівиця, ці. **Обеими руками**—обіруч. **Рука-об-руку**—поруч, попліч. **С руки**—на руку. **Под рукою**—на похваті. **На скорую руку**—на швидку руку, прихапцем, аби як (що зробити). **По правую, левую руку**—праворуч, ліворуч. **Держать чью руку**—тягти за кого. **Руку приложил**—рукою власною. **На руку нечист**—хапкий, злодійкуватий. **Из рук вон плохо**—зовсім погано. **На все руки**—до всього, на все здатний.

Рукав—I) рукав, ва; рукавець, вця; (край рукава сорочки)—чохла. **Разрезные рукава**—вильоти; II) (у невода)—матня, ні; III) (к насосу)—кишка, ки; IV) (реки)—віднога, ги; рамено, на (ріки).

Рукавицы—рукавиці, виць; (верхние кожаные)—накожні; (короткие)—ханьки.

Руководитель,-ница—керівник, ка; керівниця, ці.

Руководительство, руководство—I) керування, ння; II) підручник, ка.

Руководить—керувати, перед вести, верховодити (Він керує всією

спра́вою. Бондарі́вна всім перед во́дить. Пропа́в і то́й, хто всім верхово́див).

Руководствовать,-ся—трима́ти, ся чото, керува́ти, ся чим (Що до право́пису—трима́юся Куліша́).

Руковод—керівни́к, ка́.

Руководящий—керівни́чий, провідни́й.

Рукомойник—умива́льник, ка; ми́йниця, ці.

Рукопись—руко́пис, са. **Рукописный**—рукописний. **Рукописью**—рукописно.

Рукоплескание—о́плески, кі́в.

Рукоплескать—пле́скати в доло́ні.

Рукоятка, рукоять—держа́к, ка́; (ножа)—коло́дка, дки; коло́дочка, чки; (посуды)—ру́чка, чки; ушко, ка; (топора)—топори́ще, ща.

Руль—стерно́, на́; прави́ло, ла. **Рулевой** (существ.)—стерни́к, ка́; стерни́чий, чого; керма́нич, ча; (прилаг.)—стерновий, кермовий.

Руло (полотна)—сувій, во́ю.

Румянец—кра́ска, ски; рум'я́нець, нця. **Румяный**—червоновидий, рум'я́ний. **Румяна**—краси́ло, ла; рум'яни́ло, ла; рум'я́нець, нця.

Руно—во́вна, ни; ру́но, на; (на озимях)—вру́на, ун.

Рупор—ру́пор, ра.

Русалка—русалка, ки; (русалка-дитя)—ма́вка, ки.

Русло—річи́ще, ща; водоті́к, то́ку; пото́чина, ни.

Русский (сущ.)—росія́нин, на; (прилаг.)—росі́йський.

Русеть, обрусеть—моско́витися, змоско́витися.

Русый—руся́вий.

Рухлеть—става́ти крихки́м, сипки́м.

Рухлость—кри́хкість, кости. **Рухлый**—крихки́й, сипки́й.

Рухлядь—збіжжя, жжя; мізе́рія, ії; бу; мана́тки, кі́в.

Рухнуть—упа́сти, повали́тися, завали́тися.

Ручательство—пору́ка, ки; запору́ка, ки.

Ручаться, поручиться—руча́тися, поруча́тися, поручи́тися.

Ручей, ручеек—струмі́нь, меню; струмо́к, мка́; струмо́чок, чка.

Ручка—ру́чка, чки; держа́к, ка́; (к вилам)—луків'я́, в'я.

Ручной—I) ручни́й; II) приру́чений, ручни́й; (о животных)—свійський.

Ручьистый—струмени́стий.

Рыба—ри́ба, би; (самчик)—молоче́нник, ка. **Мелкая рыба**—мілька́, ка́; мулька́, ка́. **Рыбий**—ри́б'ячий, ри́бин, ри́б'яний. **Рыбий жир**—три́н. **Рыбий клей**—карю́к, ка́; кару́к, ка́.

Рыбак—риба́лка, ки. **Рыбаком быть**—риба́лити, риба́льчити. **Рыбацкий**—риба́льський, риба́рський.

Рыболовство—риба́льство, ства; риба́цтво, цтва.

Рыбопромышленность—ри́бництво, цтва.

Рыботорговец—ри́бник, ка; риба́р, ря.

Рыдание—рида́ння, ння; голосі́ння, ння; (с криком)—ле́мент, ту.

Рыдать—рида́ти, голоси́ти, лементува́ти.

Рыжий—руди́й; (с темными волосами)—мару́гий (Мару́гий ві́л).

Рык—рик, ку; рича́ння, ння.

Рынок—ри́нок, нку; база́р, ру. **Рыночный**—база́рний, ринко́вий.

Рысак—риса́к, ка́; клуса́к, ка́.

Рысий—ри́сячий.

Рысистый—сягни́стий, сягови́тий. **Рысистые испытания**—рисако́ві спро́би.

Рыскать—ника́ти, гаса́ти, галюва́ти, ганя́ти.

Рысца—клус, са; рись, сі; ристь, сти; трух, ха́ (З двора́ в соба́чу ри́сть побі́г). **Мелкой рысцой**—тро́шки, трюхце́м, підтю́пцем. **Ехать рысцой**—трюха́ти, тюпати. **Побежать рысцой**—потрюха́ти, бі́гти у трюх, у клус. **Езда рысцой**—тро́хання, ння.

Рытвина—ри́тва, ви; рівча́к, ка́; (глубокая)—чорторий, рою; (с водой)—баюра, ри.

Рыть,-ся—ри́ти, ся; копа́ти, ся; (норы)—нори́ти, ся; (о птицах)—гребти́ся. **Рыть кому яму**—підко́пуватися під ко́го.

Рыхлить—пуши́ти, підпу́шувати, підпуши́ти.

Рыхлый—пухки́й, пухна́тий; (камень)—крихки́й, сипкі́й (Пухки́й пері́г. Пухка́ земля́).

Рыцарь—ли́цар, ря.

Рычаг—ва́жіль, желя; підо́йма, ми; підва́га, ги; підва́жня, ні; (на пароходе, паровозе, мельнице)—верло́, ла́; вирло́, ла́. **Рычагом поднять**—ви́важити.

Рьяный—берки́й, беручки́й.

Рюмить—рю́мати, рю́мсати.

Рюмка—I) ча́рка, ки; ча́рочка, чки; чарчи́на, ни; ча́ра, ри; кели́шок, шка; (большая)—чепуру́ха, хи.

Рябина (рас.)—горобина́, ни́ (Хоч-би де замрі́ла квіточка одна́, тільки й червоні́є що горобина́).

Рябиновка—горобинівка, ки.

Рябой—I) рябий, дзюбатий, таранкува́тий; II) (о птицах)—рябий, різнопе́рий, сорока́тий, зозуля́стий (Оту зозуля́сту курку пійма́й).

Рябчик (п т.)—рябо́к, бка́; рябе́ць, бця́; ря́бчик, ка.

Рябь—жму́рки, рок (на воді).

Ряд, рядок—ряд, ду; ни́зка, ки́; рядо́к, дка́; ла́ва, ви; шере́га, ги; (р я д к о п е н)—ста́йка, ки; ста́я, ста́ї; (с н о п о́ в в с к и р д е)—верства́, ви́ (В і й с ь к о й ш л о́ л а́ в а м и). **Мясной ряд**—м'ясни́ці. **К ряду**—ря́дом, по́спіль (У м е́ н е б у л о́ с е́ м е р о д о́ ч о к п о́ с п і л ь). **Ряд за рядом**—ряд по ря́ду.

Рядить — I) (п о р я д и т ь, п о д р я д и т ь, с я)—годи́ти, ся; єдна́ти, ся; найма́ти, ся; згоди́ти, ся; поєдна́ти, ся (З г о д и́ в в і з н и к а́ д о д в і р ц я́. Г о д и́ с ь н а р і к. В і н є д н а́ в щ е й д р у́ г о г о м а́ й с т р а, а я к а ж у́—н е т р е́ б а); II) (н а р я д и т ь, с я)—виряжа́ти, ся; убіра́ти, ся; чепури́ти, ся; ви́рядитися.

Рядовой — рядови́й; (о б ы к н о в е н н ы й)—звича́йний.

Рядом—по́руч, по́пліч, о́бік, ра́зом (С і д а́ й п о́ р у ч з і м н о́ ю. П о́ п л і ч с і д а́ є).

Рядчик—ря́дчик, ка.

С

С, со—з, із, зо (З т р ь о м а́ б р а т а́ м и. З о м н о́ ю. З у с і́ м и л ю́ д ь м и. З о в с і м а́ л ю́ д ь м и. П р и н і́ с і з н и м р а́ з о м). **Со вчерашнего дня**—з (від)учора́шнього дня. **С трудом**—на силу. **С белым лицом, с черными бровями** (о п р е д.)—з бі́лим ли́чком, з чо́рними брова́ми, що бі́ле ли́чко, що чо́рні бро́ви. **Со своим столом**—на своїх харча́х. **С этими словами, он...**—це сказавши, він... **С течением времени**—з ча́сом. **С наличностью таких фактов...**—за таки́х я́вищ, обста́вин... **С тремя пружинами**—на три спружи́ни.

Сабля—I) ша́бля, лі; II) (р ы б а)—чехо́ня, ні; III) (р а с т.)—зра́дник, ка; коса́рики, ків; меду́чка, чки; меч, ча́; пі́вник, ка.

Саван—са́ван, на; покрива́ло, ла; покрі́в. ро́ву; покрі́вець, вця.

Сад—сад, ду; садо́к, дка́. **Сад виноградный**—сад виногра́дний. **Сад вишневый**—вишне́вий сад, вишня́к, ка́; вишнячо́к, чка́. **Сад сливовый**—сливни́к, ка́. **Сад фруктовый**—плодови́й сад, овоче́вий, овощо́вий.

Садик—садо́к, дка́; садо́чок, чка.

Садиться, сесть—I) сіда́ти, садови́тися, сі́сти (С і д а́ й д о с т о́ л у. С а д о в і́ т ь с я з н а́ м и, б у д ь л а́ с к а); II) сіда́ти, осіда́ти, осі́сти (Г у́ щ а о с і д а́ є н а д н о́. Х а́ т а о с і́ л а й п о х и л и́ л а с я); III) зсіда́тися, збіга́тися, зсі́стися (С о р о́ ч к а з б і́ г л а с я, я к я ї ї в и́ п р а л а); IV) захо́дити, зайти́ (В ж е з а й ш л о́ с о́ н ц е).

Садка—I) (д е р е в ь е в)—сажа́ння, ння; II) (т к а н и)—збіга́ння, ння; III) (с о л и в о з е р а х)—осі́дання, ння.

Саднить, осаднить, осаднять—садни́ти, зсадни́ти, натира́ти, нате́рти, зідра́ти, наму́лити (Н а м у́ л я в ч о́ б о т а м и н о́ г и).

Садовник,-ца—садівни́к, ка́; -ни́ця, ці; садівни́чий, ого (М і й д і д б у в с а д і в н и́ ч и м у п а́ н с ь к і м с а д к у́).

Садовничать — садовникува́ти, садівни́цтво ве́сти́; у садівни́цтві коха́тися. **Садовнический**—садівни́чий, садівни́цький.

Садовничество—садівни́цтво, цтва; садово́дство, ства.

Садовый—садови́й, садко́вий. **Садовые растения, садовые плоды**—садови́на, ни; садови́нка, ки (В е р б и т а с а д о в и н а́ п о п е р е х и л я́ л и с ь ч е́ р е з т и н и́).

Сажа—са́жа, жі; са́жка, ки. **Голландская сажа**—гола́нська са́жа.

Сажание—сажа́ння, ння.

Сажать, посадить—I) (о л ю д я х)—сажа́ти, садови́ти, влю́, и́ш, и́ть; посадови́ти (Б а г а́ т о г о з а с т і л с а ж а́ ю т ь, а у б о́ г и й к о л о п е́ ч и н е с я́ д е. С а д о в л я́ т ь м о л о д у́ н а о с л і́ н); II) (о р а с т е н и я х) — сади́ти, сажа́ти, посади́ти, посажа́ти (Т а й д и́, ж і́ н к о, т а й д и́, л ю б к о́, к в а с о́ л і с а ж а́ т и).

Сажень—са́жінь, женя. **Кубичн. сажень**—кубі́чний са́жінь. **Квадратн. сажень**—квадрато́вий са́жінь. **Складывать в сажни дрова**—стосува́ти. **Сажень погонная**—повздо́вжний са́жінь. **Саженный**—сажньови́й.

Сазан (р ы б а)—саза́н, на́; коропчу́к, ка́.

Сайга (а н т и л о п а)—суга́к, ка́; сайга́к, ка́.

Сайка—паляни́чка, чки.

Сак—I) сак, ка; (у м е н.)—сачо́к, чка́ (р ы б о л о в н ы й с н а р я д); II) сакво́яж, жу.

Саквояж—саква́, ви́; клу́нок, нка; доро́жній мішо́к; саквоя́ж, я́жу.

Салазки—саночки́, чо́к; санча́та, ча́т; (б е з г р я д о к)—гринджо́ли, ів.

Салат—сала́та, ти.

Салить,-ся—I) (насалить, ся)—сáлити, ся; смальцювáти, ся; шмарувáти, ся; насáлити, ся; насмальцювáти, ся; нашмарувáти, ся; II) (засалить, ся)—сáлити, ся; смальцювáти, ся; шмарувáти, ся; ялóзити, ся; засáлити, ся; засмальцювáти, ся; заялóзитися (Засмальцювáв свíту. Глянь, як засáлив рукавá).

Сало—I) сáло, ла; (ум.)—сальцé, ця. **Сало овечье**—лій, лóю. **Сало гусиное и свиное, топленое**—смáлець, цю. **Сало внутреннее**—здір, здóру. **Сало тощее**—шкурлáт, ту; II) (на воде)—сáло, ла; сніговúця, ці.

Салотопня—салтáн, нá; сáльня, ні.

Салфетка—сервéтка, ки. **Салфеточный**—серветóвий.

Сальдо—сáльдо, рéшта, ти; зáлишок, шку.

Сальник—I) (анатом.)—сáльник, ка; чепéць, пця; II) (съедобн.)—сáльник, ка.

Сальный—I) сáльний, лойовúй; II) засмальцьóваний, зашмарóваний, заялóжений (Засмальцьóвана сорóчка); III) (с больш. колич. сала)—салúстий (Кабáн салúстий); IV) (переносн.—о взгляде, шутке)—масни́й.

Салют—яса́, си́; сáльва, ви.

Сам—сам, óго. **Сам не свой**—сáм не свій, несамовúтий. **Сам друг**—удвох. **Сам третий**—утрьох, самотрéть. **Сам шесть**—самошість, сам шóстий.

Самдруг—удвóх, удвійзі.

Самец—самéць, мця; сáмчик, ка; (в стаде для приплоду)—стáдник, ка; (у рыб)—спичáк, ка́; (у гусей)—тусáк, ка́; (у индюков)—индúк, ка́; (у кур)—пíвень, вня; (у свиней)—кнур, ра́; (у лошадей)—жеребéць, бця; óгир, ря; (аист)—лечéчич, ча.

Самка—самúця, ці; сáмка, ки; сáмочка, чки. **Самка плодовитая**—плíдна. **Самка на приплод**—мáтка, ки. **Самка бесплодная**—каменúця, ці. **Самка неплодившая**—ялова, ялóвиця. **Самка первородная**—пéрвістка, ки.

Самобытность—самобýтність, ности. **Самобытный**—самобýтний.

Самовидец—самовúдець, дця.

Самовозгорание—самозапáлення, ння.

Самовластие—самовлáда, ди; самовлáсть, стя. **Самовластный**—самовлáсний, самовлáдний.

Самоволие—свавóля, лі; свавíльство, ства; самовóля, лі (Добрá та ладý не бýло, а бýла тíльки бýча та свавóля). **Самовольник**—свавóлець, льця; самовóлець, льця. **Самовольничать**—свавóлити, самовóлити. **Самовольный**—самовíльний, свавóльний, самобráний. **Самовольный захват**—самобráння. **Самовольно**—самовíльно, свавíльно, самохíть, самобráно.

Самовоспламеняющийся—самозапáльний. **Самовоспламеняющиеся фонари**—самозапáльні лихтарí.

Самодвиг—саморы́х, ху. **Самодвижущийся**—саморы́шний.

Самодействующий—самодíвний.

Самодельщина—саморобка, ки; домоткáнка, кн.

Самодеятельность—самодíяльність, ности. **Самодеятельный**—самодíяльний, самодíйний.

Самодельный—саморобний, самороб, бу; (о ткани)—домоткáний, домоткáн.

Самодовольство—самозадовóленість, ности. **Самодовольный**—самозадовóлений. **Самодовольно**—самозадовóлено.

Самодур—самовóлець, льця; своєýм, ма.

Самозабвение—самозабуття, тя.

Самозванец—самозвáнець, нця.

Самокат—самоїзд, ду; самокíт, кóту. **Самокатчик**—самоїзник, самокíтник.

Самолет—самолíт, льóта; літáк, ка́.

Самоличность—особúстість, тости; тожсáмість óсоби. **Самоличный**—особúстий. **Самолично**—особúсто.

Самолюбство—самолю́бність, ности. **Самолюбие**—самолю́бство, ства. **Самолюбец**—самолю́б, ба. **Самолюбивый**—самолю́бний.

Самомнение—зарозумíлість, лости; гóнор, ру.

Самонадеянность—самонадíйність, ности; самонадíя, ї. **Самонадеянный**—самонадíйний.

Самообладание—самовладáння, ння; повстрúмність, ности.

Самоопределение—самовизнáчення.

Самоограничение—самообмéження, ння.

Самообразование—самоосвíта, ти.

Самоопределяемость—самовизнáчування, ння.

Самоотречение—самовідречéння, ння.

Самопишущий—самописний. **Самопишущий прибор**—самописний прилад, ду.

Самопознание—самопізнáння, ння; саморозумíння, ння; самосвідóмість, пости.

Самопожертвование—саможéртва, ви; самоофíра, ри.

Самопомощь—самодопомóга, ги; самопóміч, мочи.

Самопроизвольный—самовíльний.

Самопуск—I) самопýск, ску; II) самопускáння.

Саморазвитие—саморóзвій, вою; саморóзвиток, тку.

Самородный—саморо́дний. **Самородок**—саморо́док, ро́дка.
Самосветящийся—самосві́т, ту́ (Ка́мінь самосві́ти).
Самоскорейший—найскоріший, найшви́дший. **В самоскорейшем времени**—якнайскоріше, яко мо́га шви́дше, якнайшви́дше.
Самосмазочный—самомасти́льний, самошмарува́льний. **Самосмазочные подшипники**—самошмарува́льні ва́лниці.
Самосознание—самосвідо́мість, мости.
Самосохранение—самоохоро́на, ни; самоща́дність, ности.
Самостоятельность — самості́йність, ности (Самості́йна ду́мка, пра́ця). **Самостоятельный**—самості́йний. **Самостоятельно**—самості́йно.
Самосуд—самосу́д, ду.
Самосевка—I) самосі́й, ія; самосі́йка, ки; па́далиця, ці; II) сіялка, ки; сівалка, ки (Я сію рядовою сівалкою, тако́ю, що сама́ сіє, сама́ загорта́є). **Самосейный** — самосійний, па́далинний (Це жито па́далинне).
Самоторможение—самогальмува́ння, ння.
Самоубійство—самоу́бство, ства; самовбивство, ства (Така́ безнадійність ча́сто дово́дить чоловіка до самогу́бства).
Самоубийца—самогу́бець, бця; самоубійник, ка.
Самоуважение—самопова́га, ги.
Самоуверенность—самовпе́вненість, ности; самопе́вність, ности. **Самоуверенный** — самовпе́внений, пе́вний в собі.
Самоуправление—самоврядува́ння, ння. **Городское самоуправление** — міське́ самоврядува́ння.
Самоуправство—самопра́вство, ства. **Самоуправный** — самопра́вний. **Самоуправно**—самопра́вно (Самопра́вно зрубали ліс).
Самоуправствовать—чинити самопра́вство.
Самоусовершенствование — самоудоскона́лення, ння.
Самоучитель—самовчи́тель, ля.
Самоучка—I) самоу́к, ка; самоу́чко, чка; II) самоу́чство, ва. **Самоучкой**—самоу́ком; (о письме)—само́писки (Я самоу́ком навчи́вся чита́ти кни́ги. Само́писки навчи́всь писа́ти).
Самохвал, -ка—самохва́л, ла; -лка, ки; хвалько́, ка́; чванько́, ка́.
Самохвальство—хвальба́, би́; самохва́льство, ства.
Самохотный, -но—самохо́тний, самохі́ть, самохі́ттю.
Самоцветный—самоцві́тний. **Самоцветный камень**—самоцві́т, ту.
Сангвинический — сангві́нічний, кровисти́й.
Сандал—I) бразолія, ії (дерево); II) фа́рба, би (добываемая из него). **Сандальный**—бразолійний.
Сандалии—ходаки́, і́в; санда́лі, і́в.
Сани, санки, саночки—са́ни, ей; са́нки, нок; саночки́, о́к; санча́та, ат; (без грядок)—гринджо́ла, о́л; гринджоля́та, я́т; (городские)—козирки́; (с коробом из лубка)—за́лубні; (без короба)—копильчаки́, ріжна́ті.
Санитарный—санітарний. **Санитарный вагон**—санита́рний ваго́н.
Сановитость—пова́жність, ности; сановитість, тости. **Сановитый**—I) пова́жний; II) сановити́й, пановити́й.
Саночный—са́нковий.
Сап—сап, пу; носати́зна, ни.
Сапер—підко́пник, ка; сапе́р, ра.
Сапог—чобіт, бота; (сафьяновые)—сап'я́нці; (с двойной подошвой, шитые)—рантові; (на деревянных гвоздях)—гвоздьові; (простые на одной подошве)—виворошні; (очень старые)—шкарбуни́. **Части сапога:**—передо́к, халя́ва, закаблу́к, підбо́р.
Сапожная мастерская—шевня, ні; чобітня, ні.
Сапожник—чоботя́р, ря́; шве́ць, шевця́.
Сапожничанье—шевцюва́ння, ння.
Сапожничать — шевцюва́ти, чоботарюва́ти.
Сапожничество—ше́вство, ства. **Сапожнический**—ше́вський, шве́цький.
Сапфир (минер.)—шафір, ра. **Сапфировый**—шафіровий.
Сарай, сарайчик—шо́па, пи; (открытый с одного или двух боков)—повітка, ки; (для волов)—воло́вня, ні; (для возов)—возо́вня, ні; зака́т, ту; (на дрова)—дровни́к, ка; дровітня, ні; (для мякины)—полова́ник, ка; полова́ня, ні; (для хлеба)—клу́ня, ні; стодо́ла, ли.
Саранча—сарана́, ни́.
Сардонический — сардоні́чний, злісноглумли́вий.
Саржа—ша́ржа, жі. **Саржевый**—ша́ржовий.
Сарказм—саркази́м, му. **Саркастический**—саркасти́чний. **Саркастически**—саркасти́чно.
Саркофаг—саркофа́г, га; нагро́бок, бка.
Сатана—сатана́, ни́; біс, са́; чорт, та;

дия́вол, ла. **Сатанинский**—сатани́ний, дия́вольський, бісів, чо́ртів.

Сатин—сате́н, ну.

Сатинированный—сатинова́ний.

Сатирический—сатири́чний, глумли́вий, глузли́вий.

Сафьян—сап'я́н, ну́. **Сафьяновый**—сап'я́новий, сап'я́нний.

Сахар—цу́кор, кру. **Сахар свинцовый**—кі́нський цу́кор.

Сахарный—цукрови́й. **Сахарный завод**—цукрова́рня, ні. **Сахарная промышленность**—цукрова́ промисло́вість, вости.

Сахаристый—цукори́стий, цукрува́тий.

Сахарница—цукорни́ця, ці; цукорни́чка, чки; саха́рниця, ці.

Сахароварный—цукрова́рний.

Сахарин—цукри́н, ну; сахари́н, ну.

Сбавка—зме́ншення, ння; зни́жка, ки; зба́вок, вку.

Сбавлять, сбавить—збавля́ти, зба́вити, спуска́ти, спусти́ти, зменша́ти, зменши́ти, посту́пати, поступи́ти, зма́лити, вмали́ти (За що ти хо́чеш мені ві́ку зба́вити. Як поба́чить—бу́де би́ти, змали́ть ме́ні ві́ку. Як запра́вив, нічо́го з тієї ці́ни не спусти́в). **Сбавить спеси**—но́са вте́рти, пиху́ зби́ти, хвоста́ вкрути́ти.

Сбегать—збі́гати, побі́гати (Збі́гай хло́пче в крамни́цю).

Сбегать, сбежать—I) збіга́ти (Збі́г з гори́); II) спада́ти, спа́сти, збіга́ти, збі́гти, стіка́ти, стекти́; убува́ти, убу́ти (Вода́ спа́ла); III) утіка́ти, утікти́, втекти́ (На́ймичка забра́ла впере́д гро́ші й втекла́).

Сбежалый—збі́глий, уті́клий.

Сберегатель,-ница—ощадник, ка; -ниця, ці; схо́вник, ка; -ниця, ці. **Сберегательный**—ощадний. **Сберегательная касса**—ощадна ка́са. **Сберегательная марка**—ощадна ма́рка.

Сберегать—ощаджа́ти, зберіга́ти (Збері́г про чо́рний день).

Сбережение—зоща́дження, ння.

Сбивать, сбить—I) збива́ти, зби́ти, позбива́ти, поназбива́ти; (клинами)—заплі́шувати, заплі́ши́ти, позаплі́шувати (Позбива́лися підо́шви. Злоді́ї позбива́ли замки́). **Сбить масло**—сколоти́ти ма́сло. **Сбиться с ног**—одки́дати но́ги. **Сбиться с толку**—з пантели́ку зби́ти, ся; спантели́читися; II) (с порядка)—підхибля́ти, підхиби́ти (Підхибля́є, щоб я помили́вся).

Сбиваться, сбиться—I) збива́тися, блука́ти, зби́тися, заблуди́ти, джу́, иш, ить (Зби́вся з доро́ги); II) збива́тися, зби́тися, зміша́тися (Зби́вся в ре́чах); III) (сбиться в комки)—скімши́тися, склочі́тися (о ше́рсти и т. д.).

Сбивчивость—нея́сність, ности; безла́дність, ности; заміша́ння, ння; плутани́на, ни. **Сбивчивый**—нея́сний, безла́дний, непоря́дний, заплу́таний, замі́шаний. **Сбивчиво**—нея́сно, без ладу́, непоря́дно.

Сбирание—збира́ння, ння; збі́р, збо́ру.

Сближаться, сблизиться—зближа́ти, ся; зблизи́ти, ся; наближа́тися, набли́зитися. **Сближенный**—збли́жений, набли́жений.

Сближение—збли́ження, ння; набли́ження, ння.

Сболтнуть—бо́втнути, ля́пнути що кому́.

Сбор—I) зібра́ння, ння; збір, збо́ру; збірни́ця, ці. **Мирской сбор**—грома́да, ди; II) опла́та, ти. **Сбор податей**—збір пода́тків. **Сбор весовой**—вагове́. **Сбор питейный**—винове́. **Сбор гербовый**—гербо́ве. **Сбор за переезд через мост**—мостове́. **Сбор с рогатого скота**—рогове́. **Сбор с изб**—поди́мне. **Таможенный сбор**—ми́то, та. **Сбор в доход города**—мі́йська опла́та.

Сбористый—рясни́й, перебі́рчастий (Ряснá чума́рка. А у ме́не постіль біле́нькая, а у ме́не положо́к перебі́рчастий).

Сборище—збі́р, збо́ру; збі́рня, ні; збо́рище, ща; нато́вп, пу; тиск, ку (Збі́рня хло́пців та дівча́т на вечорни́цях. На товчку́ сього́дні вели́кий тиск люде́й. Величе́зний на́товп ру́шив до Університе́ту).

Сборочный (цех)—склада́льний, збі́рний (цех). **Сборный**—збі́рний (Збі́рний по́їзд).

Сборщик—збі́рщик, ка; (сборщик частей машины)—склада́ч, ча́.

Сборы—I) за́ходи, ів; ла́годження, ння; (в дорогу)—лаштува́ння, ння; рихтува́ння, ння; вибира́ння, ння (Три дні за́ходу, а день пра́знику).

Сбрасывать, сбросить,-ся—скида́ти, ся; ски́нути, спиха́ти, зіпхну́ти; (о многих)—поскида́ти, поспиха́ти (Ски́нув сви́ту. Скида́йте в ку́пу. Зіпхну́в його́ з гори́).

Сбривать, сбрить—зго́лювати, зголі́ти; (все)—позго́лювати (Зголи́в бо́роду. Позго́лювали ву́си).

Сброд—набрі́д, ро́ду; на́волоч, чи; ле́дач, чи; гульти́йство, ства (На точку́ вся́кого набро́ду—хоч гре́блю гати́, а косарі́в хоч би оди́н).

Сбрызгивать, сбрызнуть—бри́зкати, побри́зкати, кропи́ти, покропи́ти (Дощ тільки покропи́в зе́млю).

Сбухты-барахты — навмання́, нао́сліп, зду́ру.

Сбывать, сбить,-ся—I) збува́ти, збу́ти, ся; (многих)—позбува́тися, спе́катися, зди́хатися (Біда́ ле́гко здиба́є, а тру́дно її збу́тися. Збув білизну́ на товчку́. Коли́ я вже зди́хаюсь тебе́, павісни́й). **Сбывать краденное**—перево́дити; II) спада́ти, убува́ти, зменша́тися (Вода́ вчо́ра спа́ла тро́хи); III) справди́тися, джу́ся, ди́шся, ди́ться; ста́тися, ста́нуся, нешся, неться (Пророкува́ння його́ справди́лось. Ста́лось так, як каза́ли ма́ти).

Сбывание—збува́ння, ння.

Сбыт—збут, ту; збу́ток, тку (Нема́є сього́дні збу́ту кра́му). **Сбыточный**—I) збутни́й (товар); II) можли́вий. **Это дело сбыточное**—це можли́ва річ.

Свадьба—весі́лля, лля. **Играть, сыграть свадьбу**—справля́ти, спра́вити весі́лля. **Свадебный** — весі́льний, шлюбови́й, шлю́бний. **Свадебные гости**—прида́ни; (женщины)—прида́нки, нок. **Свадебный поезд**—по́їзд, да; перезва́, ви́.

Сваливать, свалить—I) (свалить, ся)—вали́ти, ся; зва́лювати, ся; звали́ти, ся; повали́ти, ся (Ві́тром повали́ло); II) зверну́ти, зверта́ти, склада́ти, скла́сти (Часте́нько між людьми́ бу́ває,—оди́н сво́ю біду́ на дру́гого зверта́є); III) спада́ти, зменша́тися, спа́сти, зме́ншитися. **К вечеру жар свалил**—під ве́чір жар спав; IV) (свалять, -ся)—вали́ти, ся; звали́ти, ся; зва́лювати, ви́валити (Вали́ти сукно́); (о волосах)—скімши́тися, склочі́тися (Ви́валив повсть. Борода́ скімши́лася).

Свалка—I) зва́лювання, ння; II) на́товп, пу; тісно́та, ти; ти́ск, ку; III) бі́йка, ки; колотне́ча, чі; IV) гноїще, ща; гнойови́ще, ща.

Сваривать, сварить,-ся—I) (металлы)—зва́рювати, ся; спогріва́ти, спогрі́ти що; II) (обед)—звари́ти. **Сваренный** — зва́рений.

Сварка (процесс)—зва́рювання, ння; лютува́ння, ння; спогріва́ння, ння; (место, где металлы сварены)—спогрі́вок, вку.

Сварщик—зва́рювач, ча; спогрі́вник, ка.

Свая—па́ля, лі (Мі́сто на па́лях). **Свайный**—па́льовий. **Свайная балка**—вбивання паль. **Свайнобойный копер**—ба́ба, би.

Сведать—дізна́тися, дові́датися.

Сведение (чаще сведения)—I) відо́мість, мости (о состоянии чего-либо); II) звістка, ки (о смерти и проч.); III) знання́, ння́. **К сведению**—до ві́дома. **Довести до сведения**—звісти́ти, оповісти́ти, сповісти́ти, повідо́мити. **Сведущий в чем**—свідо́мий чо́го, тяму́чий на чо́му, досві́дчений.

Сведе́ние—зве́дення, ння; звід, зво́ду. **Сведе́ние счетов**—обраху́нок, нку.

Сведущий—досві́дчений, тяму́чий.

Свежевато—свіже́нько, холодне́нько.

Свежевать, освежевать—білува́ти, обілува́ти (Зарі́зав чолові́к ягня́ й став білува́ти).

Свежепросоленный—свіжопросо́льний.

Свежесть—сві́жість, жости.

Свежить, освежить—освіжа́ти, освіжи́ти, прові́трювати, прові́трити (Тре́ба прові́трити ха́ту).

Свежий—сві́жий, здоро́вий, чи́стий, пого́жий, холо́дний, зи́мній. **Свежий воздух**—сві́же, здоро́ве, чи́сте пові́тря. **Свежая вода**—сві́жа, пого́жа вода́. **Свежий ветер**—холо́дний, зи́мній ві́тер. **Свежая погода**—холо́дна, бурхли́ва годи́на. **Свежая новость**—нова́, оста́ння звістка. **Свежо** — хо́лодно, зи́мно.

Свежить—I) свіжі́ти, жію, і́єш, і́є; II) ду́жчати (Ві́тер ду́жчає).

Свекла, свекловица—буря́к, ка́. **Сахарная свекла**—цукро́ві буряки́. **Листья свеклы**—буряко́виння, ння; бурячи́ння, ння; ботви́на, ни; ги́чка, чки. **Свекловичный**—буряко́вий.

Свековать—звікува́ти (Вік-би звікува́в ко́ло те́бе).

Свергать,-ся—I) скида́ти, ски́нути, спиха́ти, зіпхну́ти (Був пи́сарем, а тепе́р його́ ски́нули). **Свергнуть иго**—ски́нути ярмо́, ви́зволитись з-під корми́ти, з нево́лі; II) **Свергаться**—спада́ти, спа́сти (Вода́ з шу́мом спада́є в прова́лля). **Сверженный**—ски́нутий.

Свержение—скида́ння, ння; зпиха́ння, ння.

Сверка—звіря́ння, ння.

Сверкание—бли́скання, ння; миготі́ння, ння; поли́скування, ння; (глазами)—бли́мання, ння.

Сверкать—бли́скати, вибли́скувати, поли́скувати, бли́кати; (неясно)—мигті́ти; (издали)—майори́ти, бли́снути, бли́кнути, мигну́ти (По́лум'я бува́ бли́сне, як ві́тер пові́є. Я ба́чила як щось бли́кнуло, а то

ви сі́рника́ запали́ли. Стрі́чка ма́йори́ть отне́м). **Сверкающий**—блиска́вий, блискýчий.

Свердление—свердлíння, ння; вертíння, ння. **Сверлильный**—свердлóвий. **Сверлильный станок**—варста́т, ту; свердлува́лка, ки. **Сверлильщик**—свердля́р, ра́.

Сверлить, просверлить—свердли́ти, лю́, дли́ш, дли́ть; вертíти, чу́, тиш, ить; просвердли́ти, провертíти; (много)—попросве́рдлювати, попровíрчувати.

Сверло—све́рдел, дла; свердло́, ла́.

Сверстник,-ца—рове́сник, ка; рове́сниця, ці; однолíток, тка.

Сверстывать, сверстать,-ся — рівня́ти, зрівня́ти, вирíвнювати, ви́рівняти, порівня́ти, ся з ким; (типогр.)—зверста́ти, поверста́ти.

Сверток, сверточек—су́верток, тка; су́вертень, тня; (соломы)—скру́тінь, тня; кру́тень, тня; ве́рчик, ка; жмут, та; (полотна)—сувíй, вою; (чего либо)—клу́нок, нка; клу́ночок, чка (У руках у йо́го був сувíйчик папе́ру. Су́верток був зв'я́заний).

Свертывание—згóртування, ння; скру́чування, ння.

Свертывать—I) (свернуть, ся)—згорта́ти, зверну́ть, ся; згорну́ти, згóртувати, звива́ти, зви́нути, бга́ти, зібга́ти, підібга́ти що (Ой як я прийду́ тебе́ заста́ну—згорну́ я ручéньки та й неживíй ста́ну. Гадю́ка клубко́м звила́ся); II) скру́чувати, скрути́ти, звíрчувати, звертíти, перекрути́ти (Скрути́в собí в'я́зи. Зóвсім скрутив ключ—ніку́ди не годи́ться. Перекрути́в замóк); III) звертáти, звернýти; повертáти, поверну́ти (Зверну́в з дорóги прóсто в лíс); IV) (свернуться)—зсіда́тися, зсíстися, прокúснути (о молокé).

Сверх—над, на́дто, звиш, збíльш, бíльше, óкрім, óпріч. **Сверх меры**—над мíру, на́дто, че́рез край, че́рез ве́рх. **Сверх силы**—над си́лу, че́рез си́лу. **Сверх того**—óкрім того́ (Понадава́ли йому́ всячини і óкрім того́ гро́шей). **Сверх чаяния, ожидания**—несподíвано.

Сверхдолжный — надналéжний. **Сверх меры**—над мíру. **Сверхмерный**—надмíрний. **Сверх силы**—над си́лу. **Сверх обыкновения**—над зви́чай.

Сверхестественность — надзвича́йність, ности; надприро́дність, ности. **Сверхестественный**—надзвича́йний, надприро́дний.

Сверхкомплектный—надкомпле́ктовий.

Сверхразумный—надрозу́мний.

Сверхсрочный—позачерго́вий, надстрокóвий.

Сверху—зве́рху, згори́, пове́рх (Одя́г свúту, а зве́рху кобеня́к. Пра́вда, як оли́ва, пове́рх води́ вийде).

Сверхурочный — позачерго́вий. **Сверхурочная работа**—позачерго́ва пра́ця.

Сверхчеловеческий—надлю́дський.

Сверхчувственность—надтíле́сність, ности; надзмисло́вість, вости. **Сверхчувственный**—надтíле́сний, надзмисло́вий, надчýтте́вий.

Сверхштатный—позашта́тний, поверхшта́тний.

Сверчок—цвірку́н, на́. **Знай сверчок свой шесток**—цвéць зна́й своє́ ще́вство, а в кравéцтво не мíшайсь; зна́й корóва своє́ стíйло.

Свершать, свершить — докінча́ти, докíнчити, вивíршувати, ви́вершити (Ви́вершив стíг сíна. Чи менí по тобí сýмом сумува́ти, чи твою́ робóту взя́ти докінча́ти).

Свершаться, свершиться (безличный)—става́тися, ста́тися (Ста́лося, та тíльки не те, чого́ спо́дівались).

Свесло—перевéсло, ла (Трéба крути́ти перевéсла для снопíв).

Свет—I) свíтло, ла. **Солнечный свет**—свíтло со́нячне. **Свет электрический**—свíтло електри́чне. **Свет издавать**—видава́ти свíтло, свíти́тися. **До свету**—удóсвіта. **При дневном свете**—повидноті; II) свíт, ту (По всьому́ свíту пошука́ти тако́го); III) вели́ке па́нство, висóке товари́ство.

Светание—світа́ння, ння.

Светать—світа́ти, на свíт благословля́тися, розви́днюватися, розвиднятúся.

Светиленный—гнотовúй.

Светило—свíти́ло, ла.

Светильник—свíтни́к, ка́; свíта́ч, ча́; свíтéць, тця́; свíчни́к, ка. **Светильный**—свíтли́чний.

Светить—I) свíти́ти, чу, тиш, ить; (очень ясно)—блища́ти; (звезды)—зоріти; (едва, мигая)—бли́мати (Свíти́, мíсяцю, свíти, я́сний); II) свíти́ти, посвíти́ти (Посвíти́ менí, бо не ба́чу, куди́ йти́).

Светленький—ясне́нький.

Светлеть—свíтлíти, ясніти, свíти́тися, блища́ти.

Светлить,-ся—вияснúти, ся (Вúяснила пятакá. Трéба вúяснити мíдницю).
Светлица, светличка, светелка—світлиця, ці; світлонька, ки; гóрниця, ці; гóрничка, чки; кімнáта, ти; світлúчка, чки (По світлоньці ходжý та й не находжýся). **Светличный**—світлúчний.
Светло—ясно, вúдно (На двóрі ясно, хоч голкú збирáй).
Светлобуланый—половúй (цвéта спелой ржи).
Светлобурый—яснокаштáнуватий.
Светловатый—яснéнький, світлéнький.
Светлоглазый—яснóокий, білозóрий.
Светлоголубой—ясноблакúтний.
Светложелтый—ясножóвтий.
Светлозеленый—яснозелéний.
Светлокаштановый—яснокаштáновий.
Светлокоричневый — яснодинамóновий, рудувáтий.
Светлолиловый—яснофіялковий.
Светломалиновый—яснокармазúновий.
Светлорусый—яснорýсий, білявий.
Светлосерый—ясносúрий.
Светлосúний—ясносúній.
Светлость—ясність, пости; світлість, лости.
Светлоцветный—яснобáрвний.
Светлый—I) ясний (Світú, мíсяць, світú, ясний, світú, ясная зоря); II) чúстий, ясний, вúдний (Чúсте скло. Чúста вода. Ясні кóльори); III) білий, ясний. **Светлый ум**—ясний рóзум. **Светлые минуты**—щасливі хвилúни.
Светляк—світлячóк, ка́.
Светозарность — променúстість, тости; світозóрність, ности. **Светозарный**—променúстий. **Светозарно** — променúсто, світозóрно.
Светоносный—світодáйний.
Светопись—світóпис, су.
Светотень—світотíнь, ню.
Светоч—свíтич, ча (Свíтич нáшого слóва, гéній нáшого нарóду Шевчéнко).
Светочувствительность—світочутя́, тя́; світочутли́вість, вости. **Светочувствительный**—світочýлий, світочутли́вий.
Светскость—I) світóвість, вости; світовé життя́; II) великопáнство, ства. **Светский**—I) світовúй; II) джентельмéнський, великопáнський.
Светски—I) по-світовóму, світóво; II) по-великопáнському.
Свеча, свечка—свíча, чí; свíчка, чки. **Сальная свеча**—лойовá свíчка. **Свеча стеариновая**—свíчка стеарúнова. **Свечник**—I) свічкáр, ря́; свічáр, ря́. **Свечной**—свічни́й, свічковúй. **Свечная лавка**—свічáрня, нí. **Свечной завод**—свічкáрня, нí; свічáрня, нí.
Свешивать, свесить,-ся—I) звíшувати, ся; звíсити, ся; звúснути, спускáти, ся; спустúти, ся; (о многих)—позвíшувати, ся; позвúсати, поспускáтися (Гілкú позвúсали до дóлу); II) звáжувати, звáжити, ся (Трéба звáжити бóрошно, скíльки пýдів бýде).
Свивание—сповúвання, ння. **Свивальник**—повúвач, ча; сповúвач, ча. **Свивальный**—сповúвальний.
Свивать, свить,-ся—I) звúвати, ся; звúти, ся; скрýчувати, ся; скрутúтися, сплітáти, ся; сплестú, ся; зсукáти, ся; (много)—посплітáти, ся; позсýкувати, ся (Сплів батогá. Зсукáв вірьóвку. Гілкú позплітáлися). **Свить гнездо** — гніздо звúти; II) сповúвати, сповúти (Сповúти дитúну).
Свидание—побáчення, ння. **До свидания** (иронично)—на зальóти.
Свидеться, свидываться—бáчитися, зобáчитися, побáчитися з ким.
Свидетель,-ница—свíдок, дка; свíдчник, ка; свíдчиця, ці. **Призывать в свидетели**—свíдчитися (Свíдчився як цúган своїми дітьмú). **Свидетельский**—свíдковий.
Свидетельство—I) (в судовом процессе)—свідóцтво, цтва; свíдчення, ння (Свíдчення йогó в цій спрáві нічóго сýдові не далó); II) (вообще)—свідóцтво, цтва (Прямóго свідóцтва про пéрвенство одногó або другóго товáру нема́). **Метрическое свидетельство**—мéтрика, ки. **Свидетельство о бедности**—свідóцтво про бíдність, незамóжність. **Выбрать торговое свидетельство**—вúбрати торговéльне свідóцтво (патéнт).
Свидетельствование—свідкування, ння.
Свидетельствовать—I) (засвидетельствовать,-ся)—свíдчити, ся; свідкувáти, засвíдчити, дчу, чиш, чить (Трáпились такí свíдки, що прóти йогó свíдчать, то я мýшу йогó арештувáти. Свíдчилась пéредбáтьком); II) (освидетельствовать)—оглядáти, ревізувáти; III) (засвидетельствовать)—завíрити, засвíдчити, посвíдчити, завестú у книги (Нотáр посвíдчив мій пíдпис. Йогó духóвна і у вóлості у книги завéдена).
Свинка—I) пíдсвинок, нка (Як годó-

ваний підсвинок); II) (игра)—свинка, ки; III) свинка, ки; шматок олива або чавуна; V) (болезнь)—свинка, ки; золотушні гулі.

Свинобой—колій, ія; кабанник, ка.

Свинцовые белила—блейвас, су.

Свинчак—оловець, олівця.

Свинчатка—олив'янка, ки.

Свинчивать, свинтиться—згвинчувати, згвинтити, пришрубовувати, пришрубувати. **Свинченный**—згвинчений, пришрубований.

Свинья—свиня, ні; (самец)—кнур, ра; кабан, на; (самка)—свиня, льоха, хи.

Свирель—сопілка, ки; дудка, ки; (из коры)—телинка, ки (Коли почав орати, то в сопілку не грати. То не ходи коло води, не грай у телинку). **Свирельник**—сопільник, ка; дудар, ря; дударик, ка. **Свирельный**—сопілковий.

Свирепеть—лютішати, лютіти.

Свирепость—лютість, тости; жорстокість, кости. **Свирепый**—лютий, жорстокий.

Свирепствование—лютування, ння.

Свирепствовать—лютувати.

Свислый—звислий, висючий.

Свист—свист, сту; посвист, сту; свистіння, ння. **Свисток**—свищик, ка; свистун, на; сюркалка, ки. **Свистулька**—свиставка, ки. **Приманная**—вабик, ка.

Свита—почет, почту (Богдан при всіх клейнодах, за ним татари, гайдуки і почт); дружина, ни. **Свитский**—дружинний, почтовий.

Свиток—сувій, вою; суверток, тка.

Свих—вивих, ху.

Свихивать, свихнуться—I) звихати, вивихати, звихнути, вивихнути; II) (свихнуться)—збитися з пантелику, зпантеличитися.

Свищ—I) свищ, ща; фістула, ли; дірочка, чки.

Свобода—вільність, ности; воля, лі. **Свобода печати** — воля друку. **Свобода вероисповедания**—воля віри. **На свободе**—I) на волі; II) на дозвіллі, гулящого часу. **Свободное время**—вільний час, дозвілля (Нехай зроблю колись на дозвіллі). **Свободный**—I) вільний (Вільний як вітер); II) вільний, гулящий, дозвільний, просвітній (Прийду, коли буде вільний час. За роботою й просвітньої години не маю); III) вільний, повільний. **Вольный ход**—повільний рух. **Свободная наличность**—готівка. **Свободные деньги**—вільні гроші, гулящі гроші. **Свободное обращение**—вільне поводження. **Свободное произношение**—легка вимова. **Свободомыслящий** — вільнодумний. **Свободолюбивый**—вільнолюбний. **Свободомыслие**—вільнодумство, ства; вільномисність, ности. **Свободно**—вільно. **Свободно, по собственному желанию сделать**—волею своєю зробити, з власної волі.

Свод—I) звід, зводу; II) збір, збору; збірка, ки; збірник, ка (Збірник законів); III) (в постройках)—склепіння, ння; склеплення, ння; засклеп, пу; перекіт, коту; (в печке)—челюсти, ів. **Свод сделать**—склепити, посклепити.

Сводить, свести—I) зводити, звести (Звів його з гори до долу); II) виводити, вивести (У ночі вивели коней); III) відводити, відвести (Одведіть його до дому); IV) знайомити, зводити, зблизити, поєднати, мирити кого з ким (А зведи їх на очі. Дякую тобі, що звів мене з Марком); V) зводити, позводити (Позводили всіх до купи); VI) звіряти, звірити, перевірити, перевіряти (Перевірив усі рахунки). **Сводить с ума**—звести з розуму. **Сводится** — сходить (Сходить на те діло, що заплатиш ти).

Сводка—зведення, ння; гуртівка, ки.

Сводник—зводник, ка; зведенник, ка, ниця, ці; сватник, ка; сватниця, ці.

Сводничать—сваткувати, парувати.

Сводничество—сваткування, ння; сватництво, цтва.

Сводный—I) збірний; II) зведений. **Сводный баланс**—зведений баланс. **Сводная ведомость**—зведена відомість, мости. **Сводные дети**—зведенята, зведенюки.

Сводчатый—дужний (Дужна стеля).

Сводообразный—дужний, склепистий.

Своеволие—сваволя, лі; свавільство, ства. **Своевольник**—сваволець, льця; свавільник, ка. **Своевольный**—свавільний. **Своевольщина**—свавільство, ства.

Своевольничать—сваволити.

Своевременность—вчасність, ности; своєчасність, ности; слушність, ности. **Своевременный**—вчасний, своєчасний, слушний. **Своевременно**—своєчасно, вчасно.

Своеземец—земляк, ка.

Своекорыстие—своєкористя, стя; користолюбність, ности; пожадливість, вости. **Своекорыстный**—своєкорисний, користолюбний, пожадливий.

Своенравие—норови, вів; примхи, примх; химери, ер; привереди, ів. **Своенрав-**

ный—поровли́вий, порови́стий, примхли́вий, вередли́вий.

Своеобразие—оригіна́льність, ности; саморі́дність, ности. **Своеобразный**—свій особли́вий, саморі́дний.

Своеручный,-но—власнору́чний, руко́ю вла́сною; власнору́чно.

Свозка—зво́зи, ів; возови́ця, ці.

Свойский—сві́ський, на́ський.

Свойственник,-ца—своя́к, ка́; своя́чка, чки.

Свойственный—власти́вий. **Свойственно**—власти́во (Ко́жній люди́ні власти́во помиля́тися).

Свойство—I) своя́цтво, цтва; своя́чество, ства; II) власти́вість, вости; вда́ча, чі; нату́ра, ри (Власти́вість зо́лота—не чорні́ти. Це вже така́ його́ натура, що він за́вжди суво́рий).

Сволакивать, сволочь—стяга́ти, стягти́, зволіка́ти, зволокти́; (много)—постяга́ти, позволіка́ти (Постяга́ли до ку́пи).

Свора—I) шво́рка, ки; II) шво́ра, ри; III) колотне́ча, чі; гризня́, ні.

Сворачивать, своротить—I) поверта́ти, поверну́ти, зруша́ти, зру́шити що. **Своротить шею**—скрути́ти в'я́зи; II) зверта́ти, зверну́ти, збо́чити (Зверну́в з доро́ги. Ми йшли́ своє́ю сте́жкою, не збо́чивши ні ра́зу); III) зверта́ти, зверну́ти, перекла́дати, перекла́сти прови́ну на ко́го.

Своровать — укра́сти, підчепи́ти, плю́, пиш, ить.

Свояк—своя́к, ка́; шва́гер, гра. **Свояками сделаться**—посво́їтися.

Своячина, свояченица—своя́киня, ні; шва́грова, ої; свість, сти; сві́стка, ки.

Свыкаться, свыкнуться—звика́ти, зви́кнути, ого́втуватися, ого́втатися, призвича́юватися (Ого́втався з своє́ю до́лею. Я вже тут призвича́ївся).

Свыше—I) над, по-над, бі́ля. **Свыше сил моих**—не під си́лу мені́, над мої си́ли. **Свыше пятидесяти**—за п'ядеся́т, над п'ядеся́т.

Связка—I) в'я́зка, ки; (бумаги)—жмут, та́; па́чка, чки; (одежды) — клу́нок, нка; паку́нок, нка; (табаку)—папу́ша, ші; (ниток)—пучо́к, чка; (льну конопли)—пові́смо, ма; (сухой рыбы)—торохту́н, на́; II) зв'я́зень, ня; мотузо́к, зка́; у́в'язь, зи; III) (анат.)—звя́зка, зки.

Связность—звя́зність, ности; звя́зкість, кости. **Связный**—I) складни́й, звя́зний, звязки́й; II) невира́зний. **Связно**—I) до ладу́, скла́дно (Розказа́в усе́ до ладу́).

Связывание—в'яза́ння, ння.

Связывать, связать—в'яза́ти, звяза́ти, звя́зувати; (веревочками)—мотузува́ти; (шнуром) — шнурува́ти (Шнуру́ю череви́ки); (запутывать веревки)—грундзюва́ти, вгрундзюва́ти.

Связываться, связаться—єднати́ся, з'єдна́тися, поєдна́тися; (о споре)—зчіпа́тися, зчепи́тися; (с чем нехорошим)—лига́тися, злига́тися, полига́тися, зізна́тися, зазна́тися (Зду́рнем зчепи́тись—ду́рнем зроби́тись. Злига́вся Дмитро́ з оти́м брехунце́м. Зазна́вся з молоди́чкою).

Связь—звязо́к, зку; (в строении)—пов'я́зина, ни. **Телеграфная связь**—телегра́фний звязо́к.

Свянуть—пов'я́нути, зів'я́нути (Зів'я́ла як кві́тка).

Сгадить—спаску́дити, джу, диш, дить; поні́вечити, спога́нити; (много)—попаску́дити, попога́нити (Що не зро́бить те й спаску́дить).

Сганошить—зля́пати, спарта́чити.

Сгараемость—горю́чість, чости; па́лкість, кости. **Сгараемый**—горю́чий, палки́й.

Сгарание—горі́ння, ння.

Сгарать, сгореть—пали́тися, горі́ти, спали́тися, згорі́ти, погорі́ти, піти́ огне́м (Згорі́ла ха́та. Геть усе́ погорі́ло). **Сгарать любовью**—пала́ти коха́нням. **Сгарать жаждою**—томи́тись зга́гою. **Сгарать страстью**—пала́ти жаго́ю.

Сгиб—заги́нка, ки; залі́м, ло́му; (в теле)—суста́в, ва; щи́колоток, тка.

Сгибание—вгина́ння, ння; згина́ння, ння.

Сгибать, согнуться—I) гну́ти, згина́ти, зігну́ти, ізігну́тися, зго́рбитися, ско́рчитися (Дугу́ гну́ти. Ізігну́вся, як стари́й дід); II) згорта́ти, згорну́ти (Згорну́в кни́жку). **Согбенный**—зі́гнутий, похи́лий. **Согнутый**—зі́гнутий.

Сгибка—згиба́ння, ння. **Сгибной**—гинки́й, гнучки́й.

Сгибнуть, сгинуть—зги́нути, пропа́сти (А ти зги́нь, пропади́, а до ме́не не хо́ди).

Сглаживать, сгладить,-ся—згла́дити, ся; згла́джувати, ся; гла́дити, розгла́джувати, ся; розгла́дити, ся; вигла́джувати, ви́гладити, ся; рівня́ти, вирі́внювати; (много)—повигла́джувати, порозгла́джувати, ся; (рубанком)—ви́гемблювати.

Сглаз—урік; (чаще)—уроки, ів; наврóки, ів; пристріт, ту (Баби́ тепта́ли, уро́ки проганя́ли. Воро́жка ворожи́ла пристрíт замовля́ла). **От сглазу происходящий**—од уро́ків, з очéй, з пристрíту. **Способный сглазить**—уро́чий, врíчливий (Очí уро́чі).

Сглазить—наврóчити, пристрíти; (многих)—понаврóчувати. **Не сглазить-бы**—нівро́ку (га́рний).

Сглодать—згризти (Там йогó й соба́ки згризу́ть).

Сглотнуть—ковтну́ти, проковтну́ти.

Сглупа—здýру, через дурни́й розум.

Сглупить—вчини́ти дурни́цю.

Сгнаивать, сгноить—згнóювати, згноїти (Дóбрий з йóго господа́р, увесь хлíб на току́ згноїв).

Сгнетать, сгнести, сгнесть—стиска́ти, стúснути, души́ти, здуши́ти.

Сгнивание—згнива́ння, ння.

Сгнивать, сгнить — згнивати, зогни́ти трухля́віти, потрухля́віти, потру́хнути (Учóра жив, а сьогóдні зогни́в).

Сговариваться, сговориться — змовля́тися; (договариваться с кем)—умовля́тися, єдна́тися (В субóтоньку змовля́ли, в недíленьку звінча́ли. Ба́ба пристрíт змовля́є). **Сговор**—змóвини (Зробили змóвини, а там весíлля).

Сговор—I) змóва, ви, змóвини, ин; II) заручини, ин (Летíм бра́тця на заручини, там дівчина заруча́ється од ба́тенька одлуча́ється). **Сговорчивый**—згідливий, схúльчивий (Він чолові́к згíдливий, з ним лéгко пола́годити спра́ву).

Сгонка—згíн, згóну; (дерева)—сплáзву (Віддáти волíв на згíн (на ви́пас).

Сгоряча—зга́рячу, зóпалу (Прости́ мене́, я зга́рячу це зробúв).

Сгребальщик,-ца—громáдильник, ка; громáдильниця, ці.

Сгребать, сгрести — згрібáти, згребти, згромáджувати, згромáдити, нагрібáти, нагребти́ (Згромáдили все сíно).

Сгребка—ви́грібка, ки; згрéбини, ин.

Сгрезиться—примрíятися, приверзти́ся (безлич.) (Такé приверзлóся, що сóром і казáти. Мрíє про кра́щу бýдучину).

Сгроможение—нагромáдження, ння; навáл, лу; згромáджування, ння (Згромáджування хмар у вели́ку ту́чу. Навáлу рíзного пóвна комóра).

Сгружать, сгрузить—вивантáжувати, ви́вантажити, вигружáти, ви́грузити, вива́жувати, ви́важити. **Сгруженный**—ви́вантажений, ви́гружений.

Сгруппировать,-ся—згуртува́ти, ся; згрупува́ти, ся; скýпчувати, ся; скýпчити, ся (Згуртува́в людськé пóле дáлі одсела́. Всé згуртувáлося, щоб рáзом упáсти на йогó гóлову).

Сгрустнуться—зажури́тися, засмути́тися. **Сгрустнулось**—сýмно ста́ло, сум взяв, обня́в, ту́га, журба́ обня́ла.

Сгустеть—зги́снути, загýсти, загýснути, загýскнути (Олúва згýсла, що й ножéм не вколупнéш), затужáвіти (Пíсля дощу́ вже трóхи затужáвіло); (немного)—пригýскнути, притужáвіти. **Сгустелый**—загýсклий, згýсклий, затужáвілий.

Сгущать, сгустить,-ся—згущáти, згустíти, згусти́ти, ся; загýсти, загýснути, затужáвіти.

Сгущение—згýщення, ння; тужáвіння, ння.

Сдабривать, сдобрить,-ся—I) задóбрювати, задобри́ти кóго чим; II) приправля́ти, припрáвити, заправля́ти, запрáвити, засмáчити що чим (Я йогó задóбрив подарýнком гáрним).

Сдавать, сдать—здава́ти, здáти що кому́; (экзамен)—склада́ти, скласти (допит); (отчет)—дава́ти звіт, звідóмлення, звітува́ти кому́ що, звідомля́ти, звідóмити кóго в чім. **Сдавать в аренду**—здава́ти в орéнду, в посéсію. **Сдавать вещи на хранение**—здава́ти, віддава́ти рéчі на схóвання, до схóву, на перехóвування.

Сдавливание—здавлю́вання, ння; стúскування, ння; стúснення, ння.

Сдавливать, сдавить—стиска́ти, стúснути, стúскувати (Менé мов щось за гóрло стúсло. Не стíй, дóню, з нелю́бим, не дай ручку стиска́ти).

Сдаточный—(пункт, ведомость)—здава́льний, призна́чений до здáчі.

Сдатчик—здавéць, вця; здава́ч, ча́.

Сдача—I) здава́ння, ння; склада́ння, ння (іспиту); II) (денежная)—здáча, чі; рéшта, ти.

Сдваивать—здвóювати, подвóювати (Подвóювати рядú).

Сдвигать, сдвигивать, сдвинуть,-ся—зсува́ти, зсóвувати, зсýнути, зрушáти, зрýшувати, зрýшити, зворýшувати, зворушúти, зворухнýти, посува́ти, посóвувати, посýнути (Такúй важ-

ки́й ка́мінь, що й не зво́рухне́ться. Позсо́вували столи́, щоб усі́м сісти вку́пі). **Сдвижной**—зсувни́й, присувни́й.

Сдвойка—подві́й, во́ю; здві́й, во́ю.

Сделать,-ся—зроби́ти, ся (Зроблю́ тобі́ ха́точку з рожево́го кві́точку); вдія́тися, поді́яти, ся; вчини́ти, ся; спору́дити, зчини́ти, ся; ста́тися; (плохое что)—ско́їти, ся; накоїти, ся. **Сделать как следует**—довести́ до ку́тя, зроби́ти як тре́ба, як слід. **Сделайте одолжение**—бу́дь ла́ска, зробіть ла́ску. **Сделать заключение**—зроби́ти ви́сновок. **Не хорошо сделал**—не га́разд учини́в. **Сделанный**—зро́блений. **Сделалось холодно, тепло, темно**—похолоді́ло, потепліло, стемні́ло. **Сделаться богатым, бедным, гордым и т. д.**—розбагатіти, збіднів, розгордів, ся й т. ин. **Сделать по его совету**—зроби́ти за його́ пора́дою.

Сделка—уго́да, ди; умо́ва, ви. **Сделку заключить**—скла́сти уго́ду, умо́ву. **Мировая сделка**—мирова́.

Сдельный — відря́дний, поштучний. **Сдельно**—відря́дно, від шту́ки, поштучно.

Сдельщина—подря́д, ду; відря́д, ду.

Сдержанность — стри́маність, ности. **Сдержанный**—стри́маний. **Сдержанно**—стри́мано.

Сдерживать, сдержать—I) витри́мувати, ви́тримати (Цей помі́ст ви́тримає хоч сто пу́дів); II) спиня́ти, спини́ти, зупиня́ти, зупини́ти (Ні́як не спиню́ коні́й); III) додержувати сло́ва, стоя́ти на сло́ві, додержати сло́ва, вста́тчитися на сло́ві (Це така́ людина, що додержує свого́ сло́ва).

Сдирать, содрать — здира́ти, зідра́ти, здере́ти; (шкуру)—лупи́ти, злупи́ти, білува́ти, обілува́ти; (шелуху)—злу́щувати, злу́щити. **Содранный**—зідра́ний, здертий, злу́плений, злу́щений.

Сдоба—припра́ва, ви; присма́ка, ки. **Сдобный**—припра́влений, запра́влений, (молоком, ма́слом і ї́йцями).

Себестоимость—собівартість, тости.

Себя, себе—себе́, собі́. **Вне себя от радости**—не тя́млючи се́бе (не чує себе) з ра́дощів. **Мне как-то не по себе**—якось мені ніяково.

Себялюбец,-ца — себелю́бець, бця, себелю́бка, ки. **Себялюбивый** — себелю́бний.

Себялюбие, себялюбство — себелю́бство, ства.

Север—північ, ночи. **Северный**—північний; (ветер)—горішня́к, ка́; горови́й. **Северо-восточный, северо-западный**—північно-схі́дній, північно-за́хідній.

Севооборот—плодозмі́н, ну.

Сегмент—окра́єць, а́йця; відті́нок, нку (круга); сегме́нт, ту.

Сегодня—сього́дні. **Сегодняшний**—сього́днішній. **Сегогодник**—сьогорічний.

Седалищная кость (анат.) — ку́льша, ші; кульшова́ кість; сідни́ця, ці.

Седельник—сідля́р, ра́; кульба́шник, ка. **Седельный**—сіде́льний, сідло́ви́й.

Седеть—сиві́ти.

Седина—сивина́, ни́; сивизна́, ни́.

Седина—розко́лина, ни; (метал. изделиях)—скалу́бина, ни; (минер.)—ло́м, му.

Седлать, оседлать — сідла́ти, осідла́ти, кульба́чити, окульба́чити (Сідла́й коня́ вороно́го).

Седло—сідло́, ла́; сіде́льце, ця; кульба́ка, ки; (кожаная покрышка)—потебня́, ні; потебе́нька, ки. **Без седла поехать**—поїхати о́хляп (Не дасть на ко́ней о́хляп сісти). **Седлистый**—липкува́тий.

Седловина—сідло́, ла́; (на горе)—вогло́вина, ни.

Седой—сиві́й, бі́лий. **С седыми усами**—сивоу́сий. **Седоватый**—сивува́тий. **Седовласый** — сивоволо́сий. **Седоголовый**—сивоголо́вий. **Седогривый**—сивогри́вий.

Седок—їзде́ць, дця́; верхове́ць, вця.

Седьмой—сьо́мий. **Седьмой час**—сьо́ма годи́на. **В-седьмих**—по-сьо́мé.

Сезон—сезо́н, ну; пора́ ро́ку.

Сей, сия, сие—цей, ця, це (сей, ся, се). **Сию минуту**—зара́з.

Сейм—со́йм, му; се́йм, му. **Сеймовый**—се́ймовий.

Секвестр—секве́стр, ру.

Секрет—секре́т, ту; таємни́ця, ці; та́йність, ности.

Секретарствовать—секретарюва́ти.

Секретарь—секрета́р, ря.

Секретничать—таїтися, крити́ся з чим.

Секретный—таємний. **Секретное место**—тайни́к, ка́. **Секретное дело**—таємни́ця, ці. **Секретно**—таємно. по́тай (Він по́тай щось ро́бить).

Сектантство—секта́рство, ства; сектанство, ства. **Сектант**—сектя́р, ра́; сектант, та.

Секунда—секу́нда, ди.

Селедка—оселе́дець, дця.

Селезенка—(анат.)—сележі́нка, ки; коса́, си́; селезі́шка, ки. **Селезеночный**—сележі́нко́вий, селезінко́вий.

Селезень—ка́чур, ра; се́лезень, зня.

Селение—село́, ла́; селище, ща.

Селитра—сали́тра, ри. **Селитра чилий-**

ская—салі́тра чилійська (со́дова). **Селитра калиева**—салі́тра потасо́ва. **Селитренный**—салі́тровий. **Селитренные ямы**—бу́рти, ів.

Селить, поселить,-ся—сели́ти, ся; поселя́ти, ся; поселя́ти, ся; обселя́ти, ся; оселя́ти, ся; оселя́ти, ся; осіда́ти, ся; оси́ти, ся.

Село—село́, ла́; (в Слободской Украйне)—слобода́, ди́. **Сельский**—сільськи́й. **Сельское хозяйство**—сільське господа́рство. **Сельский житель**—селя́нин, на; селю́к, ка́. **Сельский совет**—сільська ра́да, ди.

Сельдерей—селе́ра, ри.

Семейство—роди́на, ни; сім'я́, м'і́. **Семейный**—роди́нний, семе́йний.

Семена—наси́ння, ння; сім'я́, м'я́. **Оставить на семена**—залиши́ти на наси́ння. **Семенистый**—сім'яни́стий.

Семенить, засеменить,-ся — I) засіва́ти, засі́яти, обсіва́ти, обсі́яти; II) налива́тися, нали́тися, зерни́тися (Жи́то почина́є налива́тися). **Семенить ногами**—дрибцюва́ти.

Семенник—наси́нник, ка; (огородных овощей)—ви́садок, дка; висадки, ів. **Семенной**—насіньо́вий. **Семенное дерево**—наси́нни́к, ка́; сі́янка, ки. **Семенной ствол** (лука)—ци́бка, ки. **Семенной ствол чесноку**—ду́дка, ки.

Семеноводство—насі́нництво, цтва.

Семечки—наси́ння, ння; зе́рнята, ят.

Семидюймовый—семица́левий.

Семипольный—на сім змін, у сім рук, семизмінний.

Семя—сім'я́, м'я́; наси́ння, ння; (умен.)—сім'я́чко, чка; наси́ннячко, чка. **Конопляное семя**—сім'я́.

Семянистый—сім'яни́стий.

Семь—сім. **Семь с половиной**—півво́сьма.

Семья—роди́на, ни; сім'я́, м'і́; семе́йство, ства.

Сени—сі́ни, е́й; (умен.)—сі́нці, ів; (передняя часть)—при́стінок, нка; присі́ння, нця. **Сенный**—сіне́шній (Сіне́шні две́рі).

Сенистый—тіня́вий.

Сено—сі́но, на. **Сенник**—сінни́к, ка́. **Сенной**—сінни́й. **Сенная площадь**—сінна́ торго́виця. **Сеновал**—сінни́к, ка́.

Сенокос—I) сіножа́ть, ти; сінокі́с, ко́су. **Сенокосы заливные**—пла́вні; II) косови́ця, ці (Себуло́ са́ме в косови́цю); III) (насек.)—коса́р, ря́. **Сенокосный**—сіножа́тний, сінокі́сний. **Сенокошение**—косови́ця, ці.

Сентябрь—ве́ресень, сня. **Сентябрьский**—ве́сневий.

Сень—I) тінь, ни; холодо́к, дку́; II) наме́т, ту; шатро́, ра́; III) оборо́на, ни; покро́ва, ви.

Сепаратизм—сепарати́зм, му; ві́дчах, ху. **Сепаратистический**—сепаратисти́чний.

Сера—сі́рка, ки.

Сервиз—серві́з, зу.

Сердечный—I) серде́чний, серце́вий (Серде́чні не́рви); II) щи́рий, ре́вний (Щи́ра прихи́льність його́ до вас неха́й бу́де запору́кою); III) бідола́шний, бідо́лаха, хи; серде́га, ги (Серде́га в кліті́ рве́ться, бе́ться). **Сердечно**—серде́чно, щи́ро, ре́вне.

Сердитый—серди́тий, гнівни́й, лихи́й; (очень)—лю́тий. **Сердито**—серди́то, гні́вно, лю́то, з се́рцем.

Сердить,-ся—се́рдити, ся, джу(ся), -диш(ся); гневи́ти, ся; гніватися, сварити́ся, ре́мствувати; (очень)—лютува́ти. **Перестать сердиться**—пересе́рдитися, перегні́ватися.

Сердоболие—жалісли́вість, вости. **Сердобольный**—жалісли́вий, жа́лісний, жа́лібний. **Сердобольно**—жа́лісливо, жа́лібно.

Сердолик—карі́бль, ля; крива́вник, ка.

Сердце—се́рце, ця. **В сердцах**—зо́-зла, з пересе́рдя (Це з пересе́рдя вона́ таке́ тобі́ сказа́ла). **Каменное сердце**—кля́те се́рце. **Сердце надрывается**—боли́ть се́рце. **Отлегло от сердца**—на душі́ ле́гше ста́ло. **Это ему по сердцу**—це по душі́ йому́, до вподо́би. **Сердцевидный**—сердцеви́тий, на взір се́рця.

Сердцевина—осере́док, дка; осере́ддя, ддя; посе́рдя, дя; стри́жень, жня.

Серебро—сріблó, ла. **Серебряный**—срі́бний. **Серебрить**—срібни́ти, сріблі́ти. **Серебрение**—посрі́брення, ння; посрі́бнення, ння; сріблення, ння. **Серебреник**—I) (мастер)—срі́бельник, ка; II) срі́бник, ка; срібля́ник, ка (Тоді́ два ля́хи ду́ки-срібля́ники на йо́го поглядали́, з йо́го насміха́ли); II) (раст.)—нагі́дник, ка; черве́ць, вця́. **Серебренный**—посрі́бнений. **Серебристый**—сріблясти́й, срібня́стий.

Середина—сере́дина, ни; осере́док, дка.

Середняк—середня́к, ка.

Сережковый—сере́жковий, ку́льчиковий.

Серенка—сірни́к, ка́.

Сереть, посереть—сі́рі́ти, посі́рі́ти.

Серистый—сірча́тий.

Серна—ди́ка коза́, са́рна, ни.

Сера—сі́рка, ки. **Серный**—сірча́ний. **Серные спички**—сірники́, ів; сірнички́. **Серная кислота**—сірча́на кислота́, сірча́ний квас. **Сернисто-кислая соль**—сірча́к, ка́. **Сернистый металл**—сір-

чень, ня. **Сернистый**—сірча́стий, сірни́стий.
Серый—сі́рий, ша́рий; голуби́й (Голуб і́ коро́ви з двора́ прода́в). **Серо**—сіро. **Сероватый**—сіра́вий, сірявий. **Сероглазый**—сіроо́кий. **Серогривый**—сивогри́вий, сірогри́вий. **Серожелтый**—гли́вий. **Серо-пепельный**—полови́й (Ой гей, воли́ сі́рі, полови́і, хто над ва́ми па́ном бу́де).
Серповидный—серпува́тий.
Серпообразный—серпо́ватий.
Серпянка—серпи́нка, ки; серпа́нок, нку. **Серпяночный**—серпи́нковий, серпа́нковий.
Серьезничать—пова́жно трима́тися.
Серьезность—пова́жність, ности; серйо́зність, пости. **Серьезный**—пова́жний, серйо́зний. **Серьезно**—I) пова́жно, з пова́гою, серйо́зно; II) спра́ві, впра́ву, настоя́ще (Це спра́ві так, як ви ка́жете).
Сестра, сестрица, сестричка—сестра́, ри́; сестри́ця, ці; сестри́чка, чки; се́стронька, ки; (мн.)—се́стри, тер. **Двоюродная сестра**—сестра́ в пе́рших. **Внучатная, троюродная сестра**—сестра́ в дру́гих. **Сестра милосердия**—сестра́ жалібни́ця. **Названная сестра**—посе́стра, ри; на́звана сестра́.
Сесия—се́сія, ії.
Сесть—сі́сти.
Сетка—сі́тка, ки. **Сетка калильная**—сі́тка жарова́. **Сетка никкелевая**—сі́тка ні́клева. **Сетка от пчел**—налі́чник, ка.
Сетование—жалкува́ння, ння; жа́лощі, ів; наріка́ння, ння.
Сетовать—I) тужи́ти, жури́тися, жалкува́ти; II) наріка́ти, пла́кати на що (Не наріка́й на свою́ до́лю, и́ншим ще гі́рше живе́ться. Уве́сь ві́к бу́ду пла́катися на ба́тька).
Сеточный—сітко́вий.
Сетчатка—сітча́нка, ки.
Сетчатокрылый—прозорчастокри́лий.
Сетчатообразный, сетчатый—сіткува́тий, сітча́ний.
Сеть—сіть, ті; сі́тка, ки; (на птиц)—сі́тка; (на зверей, большая)—тенето, тенета, ет; мере́жа, жі. **Сеть телеграфная**—мере́жа телеграфна. **Сеть телефоннаая**—мере́жа телефо́нна. **Сеть учреждений**—мере́жа устано́в. **Калильная сетка**—жарова́ сі́тка. **Попался в сети**—попа́всь у лабе́ти.
Сеча—сі́ча, чі.
Сечение—I) пере́крій, рою. **Сечение поперечное**—пере́крій попере́чний. **Сечение продольное**—пере́крій подо́вжній; II) хльоста́ння, ння; шмага́ння, ння; шпа́рення, ння; III) (капусты)—шаткува́ння, ння.
Сечка—I) сіка́ч, ча́ (Сіка́чем м'я́со руба́ли); II) сі́чка, чки.
Сечь,-ся—I) сі́кти, ся; руба́ти, ся що і з ким; II) (кнутом)—сі́кти, шмага́ти, шпа́рити, хльо́стати, пері́щити; III) (языком)—сі́кти, руба́ти (Коза́ка Голо́ту січе́ та руба́є. На пе́чі пе́чуть, а на ла́вці сі́чуть. Як розсе́рдиться, то так і січе й руба́ язико́м).
Сеялка—сіва́лка, ки; сіва́чка, чки; сіялка, ки; самосі́йка, ки (Сіялка буває рядова́ й розтру́сна).
Сеянец—сіянець, нця; сіянка, ки.
Сеяние—сівба́, би́; сійба́, би́. **Окончить сеяние**—обсіятися.
Сеятель,-ница—сіва́ч, ча́; сію́ч, ча́; сіяльник, ка; сіва́чка, ки; сіяльниця, ці.
Сеять—I) (посеять)—сіяти, посіяти, засіяти; II) (просеять)—сіяти, просіяти, точи́ти, проточи́ти (Ба́бу́ся точила бо́рошно на хлі́б).
Сжалиться—змилосе́рдитися, пожалкува́тися над ким, згля́нутися на ко́го, пожалі́ти ко́го.
Сжарить,-ся—спекти́, ся.
Сжатие—сти́ск, ску; сти́снення, ння; сти́скування, ння.
Сжатость (изложения)—сти́сліть, лости. **Сжатый**—I) сти́спений, сту́лений, здавлений, зці́плений; (речь, изложение)—сти́слий; II) зжа́тий, сти́спений (Сти́снене повітря розі́рвало посу́дину. Сти́снуті кулаки́. Зці́плені зу́би. Сту́лений рот. Сти́сла промо́ва).
Сживать, сжить—вижива́ти, ви́жити кого́ звідкіля́, збува́тися, позбу́тися, здихатися, викурювати, ви́курити (Його́ звідціля́ й ла́даном не ви́куриш).
Сжигание—спа́лювання, ння.
Сжигать, сжечь,-ся—пали́ти, спали́ти, попали́ти (Бу́демо соло́му пали́ти).
Сжим—стиск, ску; сти́скування, ння. **Сжим линейный**—стиск лінійний. **Сжим ревизионный**—стиск ревізійний. **Сжимаемость**—стиска́льність, ности. **Сжимаемый**—стиска́льний. **Сжимание**—сти́скування, ння. **Сжимательный**—сти́скуючий.
Сжимать, сжать,-ся—I) стиска́ти, ся; сти́снути, ся; стуля́ти, стули́ти; (зубы)—зці́пити; II) збі́гатися, збі́гти, ся (Живе́ сріблó зра́зу збіжи́ться).
Сзади—зза́ду, поза́д, поза́ду, позати́лю.

Сибаритствовать—розкошува́ти, сибари́тничати.

Сибаритство—розкошува́ння, ння.

Сибарит,-ка—розкошолю́б, ба́; розкошолю́бка; сибари́т, та; сибари́тка, ки.

Сибирь—Сибі́р, ру.

Сибирский—сибі́рський. **Сибирская язва**—телі́й, ія́; сибі́рка, ки.

Сивуха—підпі́нок, нка; сиву́ха, хи. **Сивушный**—горілча́ний.

Сигнал—га́сло, ла; зна́к, ку; сигна́л, лу. **Сигнализация**—гаслува́ння, ння; сигналізува́ння, ння. **Сигналист**—гасля́р, ра́; сигнали́ст, та.

Сигнальний—гасло́вий. **Сигнальный фонарь**—гасло́вий лихта́р, ря. **Сигнальный звонок**—гасло́вий дзвіно́к, нка́. **Сигнальный аппарат**—гасло́вий при́лад, ду.

Сигнатура (мед.)—сигнату́ра, ри.

Сидейка (экипаж)—лінійка, ки.

Сидение — I) (действие) — сиді́ння, ння; сидня́, ні; (под арестом)—ви́сідка, ки; (в гостях)—посиде́ньки, ньо́к (Така́ сидня́ шко́дить дити́ні); II) (место)—сі́жа, жі; сі́дало, ла; (в бричке)—коли́ска; III) (предмет)—сіде́ць, дця́.

Сидеть, сесть—I) сиді́ти, сі́сти. **Сидя**—си́дячи, си́дючи. **Сидеть дома**—домува́ти. **Сидеть усидчиво** (за работой)—пи́льно працюва́ти; (с неохотою)—ни́діти; II) осіда́ти, осі́сти (Ха́та осі́ла).

Сидячий—сидя́чий. **В сидячем положении**—си́дячи.

Сила—си́ла, ли; мі́ць, мо́ци; снага́, ги́; поту́га, ги; змо́га, ги (Де си́ла, там і мі́ць. Ходи́ по сві́ту, по́ки си́ла, а по́тім ляж та й умри́ мо́вчки. **Сила сопротивления**—відпо́рна си́ла. **Сила лошадиная**—паро́вий кінь. **Живая сила**—живокі́сть, ко́сти. **Сила центробежная**—си́ла (відбі́жна) відосере́дня. **Сила центростремительная**—си́ла (добі́жна), до́осередня. **Сила двигающая**—си́ла тягова́. **Собственными силами** — самоту́жки. **Силою**—си́лою, живоси́лом, гва́лтом, силомі́ць, силомі́ццю (Зати́г він силомі́ць на бучни́й бенькет). **Быть в силах, не в силах**—здужа́ти, здола́ти, здолі́ти, нездужати, нездолі́ти, не ма́ти си́ли, спромо́ги, неспромо́жно (Не зду́жаю вже й ї́сти здобу́ти). **Быть в силе** — ма́ти си́лу, вагу (Він тепе́р ма́є си́лу в тре́сті). **В силу закона**—за си́лою зако́ну. **Всеми силами**—з усіє́ї си́ли. **Сколько сил, со всех сил**—я́ко мо́га, чим дуж. **Через силу**—над си́лу. **Терять силу**—безси́лі́ти, виснажа́тися, стра́тити си́лу.

Силикат—кремі́нна сіль, со́ли; кремінни́к, ка́; кремі́ня́к, ка́. **Силикатный**—кремінняко́вий, сіліка́тний.

Силиться — силкува́тися, си́луватися, пну́тися, змага́тися, моцюва́тися (Хоч як він силкува́вся діста́ти поса́ду, нічо́го не ви́йшло з то́го).

Сило, силок—сільце́, ця́ (Аж гульк—попа́в в сільце́).

Силовая установка—сило́вня, ні; силове́ уста́влення, ння.

Силуэт—о́брис, су.

Сильный—I) си́льний; (очень)—силе́нний, ду́жий, здоро́вий, міцни́й, поту́жний, снажни́й (Ду́жий хло́пець. З ду́жим не бори́сь, з бага́тим не суди́сь. Здоро́вий як бик. Снажни́й кінь); II) вели́кий, здоро́вий; (дождь, ветер)—буйни́й, шпуйни́й (Вели́ка ра́дість обняла́ його́. Вели́кий сніг. Здоро́вий моро́з. Ві́ють вітри́, ві́ють бу́йні, аж дере́ва гну́ться); III) буйни́й, рясни́й (Буйне́ жи́то. Рясна́ ви́шня). **Сильнее**—ду́жче, сильні́ше, міцні́ше. **Сильнее становиться, делаться**—ду́жчати, си́льнішати, міцні́шати, поду́жчати, вбива́тись, вби́тися у си́лу. **Сильно**—ду́же, здо́рово, мі́цно, ве́льми, ре́вне, тя́жко. **Он сильно занемог**—він ду́же засла́б (Я мі́цно трима́ю в рука́х соки́ру. Ма́ти ре́вно пла́че в скру́тонці-журбі́. Я тебе́ тя́жко лю́блю).

Симпатия—симпа́тія, ії; спочуття́, ття́; по́тяг, гу. **Симпатический**—симпати́чний, при́язний, лю́бий; (с виду)—милозі́рний. **Симпатизировать**—симпатизува́ти кому́, чому́; прихиля́тися до ко́го, до чо́го.

Синдикат—синдика́т, ту.

Синева—I) си́нь, ни; си́нява, ви; блаки́ть, ти; II) синя́к, ка́ (Очі з синяка́ми). **Синеватый** — синя́вий, синюва́тий.

Синелевый — I) зро́блений з сине́лі; II) бузко́вий.

Синель—сине́ль, ли. **Синильная кислота**—сини́льна кислота́ (ква́с).

Синерод—сине́ць, нця́; ція́н, ну.

Синоним—рівпозна́ка, ки; сино́нім, му.

Синтаксис—складня́, ні; синта́кса, си.

Синь—лазу́рок, рка.

Синька—I) си́нька, ки; II) сині́ння, ння.

Синюха (гриб)—синю́ха, хи; синя́к, ка́.

Сиплость, сипота — хри́плість, лости;

хрипли́вість, вости. **Сиплый,-ло** — хри́плий, хри́пло.

Сипнуть, осипнуть—хри́пнути, охри́пнути. **Осипший**—хри́плий.

Сиповка—ду́дка, ки (з очере́ту).

Сиповщик—дудар, ря.

Сирень (раст.)—бузо́к, ку; бузо́чок, чка, без, зу. **Сиреневый**—бузко́вий. **Сиреневые кусты**—бузни́к, ка.

Сирота, сиротка, сиротина, сиротинка—сирота́, ти; сирі́тка, ки; сиротина, ни; сирі́точка, чки. **Сирота безродный**—сирота́ без ро́ду. **Сирота круглый**—круго́м сирота́.

Сиротство—сирі́тство, ства.

Сиротствующий—сирота́, осиротілий.

Система—систе́ма, ми. **По системе**—за систе́мою. **Систематик**—систе́матик, ка. **Систематический**—систематичний. **Систематично**—систематично.

Ситец—си́тець, тцю; си́тчик, ку.

Ситечко, сито—си́то, та; си́тце, ця; си́течко, чка.

Ситник—I) (рас.)—осітня́г, гу; сітня́г, гу; рогіз, го́зу; II) (хлеб)—ситниця, ці.

Ситуация—ситуа́ція, ії; стано́вище, ща.

Сифилис—пранці, ів; сифіліс, су. **Сифилитик**—сифілітик, ка. **Сифилитический**—пранцюва́тий, сифілітичний.

Сифон—сифо́н, ну.

Сияние—сія́ння, ння; сія́во, ва. **Северное сияние**—загра́ва північна.

Сиять—сія́ти, сія́ти, променіти, зорі́ти.

Сказание—оповіда́ння, ння; пере́каз, зу.

Сказатель,-ница—оповідач, ча; оповіда́чка, чки.

Сказать—сказа́ти.

Сказка, сказочка—I) ка́зка, ки; ка́зочка, чки; ба́йка, ки; ба́ечка, чки; II) по́каз, зу; пояснення, ння. **Сказочник**—казка́р, ря́; байка́р, ря́. **Сказочный**—казко́вий, ба́ечний.

Сказуемое—прису́док, дка.

Сказывать, сказать—каза́ти, жу, жеш, оповіда́ти, переказувати кому що, держа́ти мо́ву, річ (Перекажи́ ма́тері, що я слаби́й. Кажи́ пра́ву. Він оповіда́є про поді́ю). **Между нами будь сказано**—ка́жучи між на́ми, нехай між на́ми зоста́неться. **Сказался больным**—об'яви́вся слаби́м.

Скакание — плига́ння, ння; скака́ння, ння.

Скакать—I) скака́ти, ско́чити, плига́ти, плигну́ти, стриба́ти, стрибну́ти; II) скака́ти, бі́гти ско́ком, навскоки. **Скаковой**—бігови́й. **Скакливый**—скаку́чий.

С каких пор—з яко́го ча́су. **С какого времени**—з яко́го ча́су, відко́ли. **С каких пор ты здесь**—з яко́го часу ти тут. **С каких пор ожидаю, а тебя все нет**—відко́ли дожида́ю, а тебе́ нема́.

Скакун, скакунья, скакунок, скакунчик—скаку́н, на́; -ха, хи; скакуне́ць, нця; стриба́ун, на; стриба́ч, ча́; стриба́уха, хи; стрибунець, нця́; пострибу́нчик, ка.

Скала—ска́ля, лі; по́ділка, ки. **Скала**—ске́ля, лі. **Скалистый**—ске́лястий (Ске́лясті береги Ро́сі). **Скалистые горы**—ске́лясті го́ри.

Скалить, оскалить,-ся—скали́ти, виска́лювати, ви́скалити, вишкіря́ти, ви́шкірити. **Оскаленный**—ви́скалений, ви́шкірений.

Скалка—качалка, ки (Дя́й-но качалку для тіста).

Скамья, скамейка, скамеечка—ла́ва, ви; ла́вка, ки; ла́вочка, чки; ла́вонька, ки; (широкая)—примость, мости; (небольшая)—прилавок, вка; (передвижная)—осли́, ло́ну; (в школах)—па́рта, ти; (маленькая под ноги)—підні́жня (Лежи́ть на ла́ві. Спить на при́мості. Коло́ бра́ми була́ ла́вочка. Колійо́го стара́ ма́ти сиди́ть на осло́ні).

Скандал—бе́шкет, ту; ша́рварок, рку; скандал, лу (Чи не наробив я яко́го бе́шкету під пя́ну руку). **Скандал кому сделать**—зробити бе́шкет, со́рому наробити кому. **Скандальный**—скандальний, бе́шкетний.

Скандовать—скандува́ти.

Скапливать, скопить,-ся—збира́ти, ся; зібра́ти, ся; назбира́ти, ся (Зібра́в гро́шей—ста́в хоро́ший).

Скарб—добро́, ра́; збіжжя, жжя; ска́рб, бу.

Скаредность—скна́рість, рости. **Скаред**—I) скна́ра, ри; II) шкара́дник, ка; пога́нець, нця. **Скаредный**—I) скна́рий; II) шкара́дний, пога́ний.

Скарлатина—шкарлати́на, ни.

Скармливать, скормить — вигодо́вувати, ви́годувати, випаса́ти, ви́пасти (Усе́ сіно ви́годувала, ніче́го не ма́є).

Скассировать—скасува́ти; (много)—покасува́ти.

Скат—I) ско́чування, ння; II) спу́ск, ску; згір'я, р'я; схи́лок, лку; у́біч, чу. **Скатистый**—згори́стий, поко́тистий.

Скатерть—настільник, ка; обру́с, са; скатерти́на, ни (Стіл за́сланий тонки́м бі́лим обру́сом).

Скатывать—I) (скатиться)—скоти́ти, ся; коти́ти, ся; покоти́ти, ся; (о многих)—поско́чувати, ся; спуска́ти, ся; спусти́ти, ся; опуска́ти, ся; опусти́ти, ся; зсува́тися, зсу́нутися (Коти́ли-

ся вози́ з гори́ та й в доли́ні ста́ли. Полі́зе на го́ру та й ско́титься. Бери́ санча́та та пі́дем спуска́тися); II) (ска́тать)—згорта́ти, згорну́ти, звива́ти, зів'ю́, зів'є́ш.

Скачка—I) скака́ння, ння; гарцюва́ння, ння; II) бі́г, гу; перегі́н, тону; то́ни, ів.

Скачо́к—I) скік, ско́ку; (мн.)—ско́ки; сти́б, бу; стриб'о́к, бка́; ви́стриб, бу (Де твої жа́рти, де твої ско́ки).

Скачками (бежать)—ско́ком, пере́ском, ви́стрибом, ви́бриком (бігти).

Скважина, скважинка—щілина́, ни; щілинка, ки; шпа́ра, ри; шкалу́бина, ни; ді́рка, ки (Щілинкою світ про хо́див).

Скважистость—дірча́тість, тости; діркува́тість, тости. **Скважистый, скважный**—діркува́тий, дірча́стий; (немного)—про́діркуватий.

Сквер—садо́к, дка́; сквер, ру.

Сквернеть—поганіти, поганішати, мерзе́ніти (Поганіє дівчина).

Скверна—паску́дство, ства; по́гань, ни.

Сквернавец, сквернавка—паску́дник, ка; паску́дниця, ці; пога́нець, нця; пога́нка, ки.

Сквернословить—непристо́йні ре́чі говори́ти, бляпу́зкати. **Сквернословец**—непристо́йний у мо́ві; непристойномо́вець, вця. **Сквернословие**—непристо́йна мо́ва.

Скверность — по́гань, ни; паску́дство, ства; плюга́вство, ства (З то́го по́пелу завела́сь тут вся та́я по́гань—мо́шки, комарі́, жуки́. Го́ді хвали́ти ту́ пога́нь—сні́гаря́. На що верзе́ш тут по́гань? Того́ плюга́вства є дово́лі тепе́р по сві́ту). **Скверный** — пога́нний, паску́дний, гидки́й, бридки́й, мерзе́нний, плюга́вий, ке́пський, нега́рний (Пога́на він люди́на. Гидки́й мені отой Петро́. Плюга́вий яки́йсь твій чоло́вік, се́стро. Ке́пська спра́ва, доведе́ться тяга́тись по суда́х з тим ши́беником). **Скверно**—пога́но, паску́дно, мерзе́но.

Сквозистый—I) діркува́тий, прозі́рний; II) просві́тчастий.

Сквозить—крізни́ти, провіва́ти на́скрізь, просві́чувати.

Сквозник—I) просві́тчастий, прозо́рий: II) про́тяг, гу (Зачини́ кват и́рку, бо про́тяг). **Сквозной**—скрізни́й, **Сквозной ветер**—крізни́й ві́тер, про́тяг, гу. **Сквозная дыра**—ді́рка на́скрізь. **Сквозной двор**—прохідни́й двір. **Сквозное отверстие**—о́твір, на́скрізь.

Сквозь—крізь, че́рез, на́скрізь.

Скворец—шпа́к, ка; шпа́ло́к, чка́. **Скворцовый**—шпако́вий, шпачи́ний, шпакі́вський (Шпакі́вський го́лос).

Скелет—I) кістя́к, ка́; скеле́т, ту; спасть, ти (В кабіне́ті у куткý стоя́в кістя́к чолові́ка. Я така́ худа́, що одна́ сна́сть та й го́ді; II) (изможденный конь)—скракля́, лі́. **Скелетный**—кістяко́вий.

Скептик—ске́птик, ка; неймові́ра, ри. **Скептицизм**—скепти́цизм, му; неймові́рство, ства. **Скептический**—скепти́чний, неймові́рний. **Скептически**—скепти́чно, неймові́рно.

Скидка — I) зни́жка, ки (Чле́нам профспі́лки 10% зни́жки на всьо́му); II) скида́ння, ння (Скида́ння сі́на йшло́ мли́во).

Скипидар—шпигина́р, ру.

Скирда—ски́рта, ти; (соломы)—ожере́д, ду (Ски́рта сі́на стоя́ла там).

Скисание—скиса́ння, ння.

Скитание—скита́ння, ння; ски́тки, ів; тиня́ння, ння (Він у ски́тки пійма́в).

Скиталец, скиталица — скита́льник, ка; скита́льниця, ці; заволо́ка, ки; бурла́ка, ки; бурла́чка, чки; гала́йда, ди (Тиня́вся заволо́кою з села́ в село́. Він ві́тав мене́ не я́ко заволо́ку без пристано́вища. Як ба́чиш, бурла́ка на сві́ті, тиня́юся від села́ до села́).

Скитальчество—бурлакува́ння, ння; блука́ння, ння; тиня́ння, ння.

Скитаться—скита́тися, бурлакува́ти, тиня́тися (По-під ти́нню тиня́ються безприту́льні ді́ти).

Склад—I) склад, ду; лад, ду; скла́дність, ности (Ні ла́ду ні скла́ду); II) складі́, ів (По складах чита́є); III) склад, ду; магази́н, ну; комо́ра, ри (Кни́жна комо́ра); IV) будо́ва, ви; стату́ра, ри (Будо́ва тіла в його́ до́бра. Стату́ра йому́ ведме́жа, зо́всім на чолові́ка не похо́жий).

Складка—I) складання, ння; скла́дування, ння; II) скла́дка, ки; згорт ка, ки; збі́рка, ки; (в одежде)—зборі, фа́лди; (на лице)—змо́ршка, ки (Сви́та з маленькими збо́рами. У йо́го все лице́ в змо́ршках). **Складной**—складани́й (Складани́й ніж). **Складчатый**—збо́ристий, складча́тий, рясни́й, фанди́стий (Збо́риста спідни́ця).

Складно—скла́дно, до ладу́, прикладно (До ладу́ сказа́в).

Складность—доладність, ності; згідність, ності; складність, ності. **Складный**—доладний, згідний, складний.

Складочный—I) вкладний. **Складочные деньги**—вкладні гроші, вклáдки; II) складовий (На комóрах складóвих складáти).

Складчина—складка, ки.

Складчик, складчица—складчик, ка́; складниця; ці; складач, ча́; складáчка, чки; складальник, ка; складальниця, ці.

Складывание—складáння, ння; складування, ння.

Складывать, скласть,-ся—I) складáти, ся; склáсти, ся; посклáдати, ся; (кусочки чего-либо)—стулúти, стулúти, постýлювати, постулятú; (в порядок)—улаштóвувати, улаштувáти, упорядкóвувати, упорядкувáти; (товар)—поташувáти, ся; уташувáтися (Склав до кýпи. Як в стіжóчки по-складáємо, по-козáцьки погуля́ємо. Прийшóв час вже-б капýстів головки́ складáтися); II) згортáти, згорнýти, позгортáти (Згорнýв книжку. Згорнýла рýченьки та й заплáкала); III) складáтися, склáстися, скúнутися (Скúнулись по карбóванцю всій почáли гуля́ти); IV) звертáти, звернýти, складáти, склáсти (Сам вúнен, а пáне звертáє).

Склеивание—склéювання, ння; злíплювання, ння.

Склеивать, склеить,-ся—злíплювати, ся, злíпúтись, ся; склéювати, ся; склéїти, ся. **Склеенный**—злíплений, склéїний.

Склейка—I) склéювання, ння; клéїння, ння; II) склéїне (мíсце) (Поламáлось на склéїному).

Склепка—I) нютувáння, ння; склéпування, ння; II) знютóване, склéпане (мíсце).

Склеп—склéп, пу (Від смéрти і в склéпу не замурýється. Наказáли ще й склéп склепувáти). **Склепный**—склеповúй. лось на склéїному).

Склепывать, склепать—завóдити, завести́ у нóти, нютувати, знютувáти, брáти, взяти на нóти, склепáти (В крíпкії велíли йогó занютувáти кайдáни).

Скликание—скликáння, ння.

Скликать, скликивать, скликнуть,-ся—скликáти, склúкувати, склúкати, згýкувати, ся; згукáти, згукнýтися; (многих)—поскликáти, позгýкувати, ся (Склúкав багáто людей. Хóдять пóлісу та й згýкуються)

Склока—свáра, ри.

Склон—спáд, ду; пóхил, лу; схил, лу (Акурáт кóло схúлу корчмá стоїть). **Южный склон**—навсóння, ння. **Склон горы**—узгíр'я р'я. **На склоне горы**—узбíч. **На склоне дней жизни**—на схúлку вíку.

Склонение—I) нахúлювання, ння; нахилúння, ння; схилúння, ння; підмóвлення, ння; підмóва, ви (Йогó нахúлювання нас до себе здáється не щúрим); II) похúлість, лости; схил, лу; III) (грам.)—відмíна, ни; відмíнювання, ння.

Склонность—нáхил, лу; нахúльність, ности; пóтяг, гу; охóта, ти (Він мáє нáхил до малювáння).

Склоняемость—(грам.)—відмíнність, ности.

Склонять, склонить,-ся—I) схилúти, ся; схлúти, ся; нахилúти, ся; нахилúти, ся; похилúти, ся; похилúти, ся. **Склонить голову**—схилúти гóлову. **Склоненный, склонившийся**—похúлий, похúлистий. **Склонясь**—схилúвшись, нáхильці. **Склонить на свою сторону**—залучúти, повернýти, навернýти (до сéбе, на свій бік); II) (грам.)—відмúнити, відмúнити.

Склочивать, склочить,-ся—кудóвчити, скудóвчити, кошлáти, розкошлáти, скímпúтися (Скудовчив волóсся своє. Шерсть кошлáтіє).

Склянка—I) шклянка, ки; плáшечка, чки; слóїк, ка.

Скоба, скобка—I) клúмра, ри; скóба, би; скóбка, ки; (у дверей)—клúмка, ки; II) (значок)—дýжка, ки.

Скобяной—клямровúй.

Сковеркивать, сковеркать—кóрчити, скóрчити, кривúти, скривúти, нівечити, знівечити (Дéсять літ невóлі знівечили моє вíру і нáлії. Зóвсім знівечився чоловíк).

Сковка—I) скóвування, ння; II) скóване (мíсце).

Сковорода, сковородка—сковорода́, ди́; сковорíдка, ки; патéльня, ні.

Сковывать, сковать—I) скóвувати, скувáти (Доброго лемешá менí скувáв. Двóх злóдіїв скувáли і в мíсто погнáли; II) закóвувати, закувáти, закýти, забивáти, забúти (у кайдáни, у цýта, у залíзо) (Забúли йогó у кайдáни та й на Сибíр погнáли).

Сколачивать, сколотить,-ся—I) збивáти, ся; збúти, ся (Збúв обручí з дíж-

ки. Збив дві дошки. Насипу збився на коняку); II) збирати, зібрати, назбирати (Не збирай синові худоби, а збери йому розум).

Сколок—зразок, зка; взір, взору.

Сколь—скільки, як, яко, як-же. **Сколь возможно**—яко-мога, скільки мога.

Скользить, скользнуть — ковзати, ся; сковзати, ся; підсковзуватися. **Скользя**—поковзом, поповзом.

Скользкий—сковзький, ковзький, слизький. **Скользко**—сковзько, слизько (Як в юн слизький. Гадюка слизька. Хоч близько, та слизько). **Стать на скользкий путь**—зійти на слизьке.

Скользкость—слизькість, кости; слизота, ти.

Сколький—який. **Скольких лет он умер?** —в яких літах він помер?

Сколько — скільки. **Сколько-то** — скількись. **Сколько мне известно**—як мені відомо, оскільки мені відомо. **Сколько-нибудь** — скільки-небудь, що-небудь, де-що. **Сколько можно**—яко-мога, як по силля. **Сколько сил хватит**—чим дуж. **Сколько много**—якого багато.

Скомкать,-ся — зібгати, ся; пожмакати, ся; зімняти, ся; скімшитися.

Скомпрометировать,-ся—сорому завдати, сорому набратися, осоромитися, у славу ввести, скомпрометувати кого.

Сконфузить,-ся—осоромити, ся; сорому завдати, набратися.

Окончание—кінець, нця; скінчання, ння. **До скончания века**—до кінця світу.

Скончать,-ся—I) покінчити, скінчити; II) сконати, поконати, умерти, переставитися.

Скопировать—скопіювати.

Скопище—стовпище, ща; натовп, пу.

Скопление—скупчення, ння; (народу) —натовп, пу; стовпище, ща; тиск, ку.

Скоплять, скопить — збирати, зібрати, дбати, придбати, збивати, збити, скобіжити (Зібрав грошей—став хороший. Він скобіжив чимало грошей. К святу збили півтора карбованця).

Скорбеть—тужити, журитися, сумувати, скорбіти, вболівати над чим, вбиватися, побиватися за ким, чим (Серце моє сумує. Десь моя ненька за мною вбивається. Серцем батьківським над людьми вболіває). **Скорбящий** — журний, болючий.

Скорбный—I) сумний, журний, скорбний, скорботний; II) недужий, немічний.

Скорбь—жаль, лю; туга, ги; журба, би; печаль, ли; скорбота, ти; смуток, тку (Зсуши наші сльози, заглуши кайдани, розвій нашу тугу. Скорбота затемнювала часом мою свідомість. З жалю слова не вимовить).

Скорее—швидче, хутчіш, мерщій. **Как можно скорее**—яко-мога швидче, чим дуж (Братів щоб рятувати, запорожці чим дуж поспішають). **Скоренький** — швиденький, хутенький. **Скоренько** — швиденько, хутенько. **Скорехонько, скорешенько**— хутесенько, швидесенько, хутісінько, швидісінько.

Скорлупа—лушпина, ни; лушпайка, ки; лушпинка, ки; лушпиння, ння; (твердая)—шкаралупа, пи; шкаляруща, щі. **Скорлупный**—лушпинний, шкаралупний. **Скорлупные животные**—шкаралупні тварі, шкаралупники.

Скорняк—чинбар, ря; кушнір, ра; гарбар, ря.

Скорнячество—чинбарство, ства; кушнірство, ства; гарбарство, ства.

Скорнячить—чинбарювати, кушнірувати, гарбарювати.

Скорнячий—кушнірський, чинбарський.

Скоробить,-ся—покорчити, ся; шкарубити, ся; пошкарубити, ся.

Скорозрелый — скороспілий, скоростиглий, скороздрий. **Скороспелая** (рожь, груша, плод)—скороспілка, ки.

Скоропостижность—наглість, лости; раптовість, вости. **Скоропостижный**—наглий, раптовий. **Скоропостижная смерть**—нагла смерть. **Скоропостижно** —нагло, раптом, без часу.

Скоропреходящий — скороминучий, недовгочасний.

Скороспелость — скороспілість, лости; скоростиглість, лости; скороздрість, рости.

Скороспешный—скваплйвий, скороспішний.

Скорострельный—скорострільний, скоропальний.

Скорость—швидкість, кости; хуткість, кости. **Скорость движения**—швидкість руху. **Скорость начальная**—швидкість початкова. **Скорость предельная** — швидкість крайня. **Скорость наибольшая**—швидкість найбільша.

Скоротечность—наглість, лости; прудкість, кости; бистроплинність, ности. **Скоротечный**—бистроплинний, наглий, швидкоплинний. **Скоротечное время**— швидкоплинний час.

Скороход—скорохід, хода.

Скорчивать, скорчить,-ся—корчити, ся;

ско́рчити, ся; згина́ти, ся; зігну́ти, ся. **Скорчить гримасу**—скриви́тися.

Скорый—швидки́й, хутки́й, прудки́й. **Более скорый**—шви́дчий, хутчі́ший. **Самый скорый**—найшви́дчий, найшвидкі́ший. **В скором времени**—незаба́ром. **На скорую руку**—на швидку́ ру́ку, по́хапцем. **Скоро**—шви́дко, ху́тко, пру́дко; (в с к о р е)—незаба́ром, неба́вом (Шви́дко біжи́ть час. Ху́тко пливе́ чо́вен. Незаба́ром свя́то).

Скос—I) скі́с, ско́су; II) косогі́р, го́ру; згі́р'я, р'я (Відда́в траву́ на скі́с. Ха́та стоїть на косого́рі).

Скот—това́р, ру; худо́ба, би; (с т а д о)—череда́, ди́. **Скот молодой**—молодни́к, ка́; молодня́к, ка́. **Скот рабочий**—робо́ча худо́ба, тягло́, а́. **Скот рогатый**—това́р, ру; рога́та худо́ба; рогати́зна, ни. **Скотина**—скоти́на, ни; худо́бина, ни; товари́на, ни. **Скотник**—скота́р, ря́. **Скотница**—скота́рка, ки. **Скотовод**—скота́р, ря́. **Скотный**—това́рячий, худі́бний. **Скотный двор**—обо́ра, ри. **Скотный вагон**—товарячий ваго́н, ваго́н на худо́бу. **Скотобойня**—різни́ця, ці; бо́йня, ні. **Скотоводство**—скота́рство, ства. **Скотоводством заниматься**—скотарюва́ти, скота́рити. **Скотоподобный**—скотоподі́бний, до би́дла подібний. **Скотски**—як скоти́на, як худо́бина. **Скотство**—гру́бість, бости.

Скочить—ско́чити, плигну́ти, стрибну́ти.

Скрадывать, скрасть,-ся—I) викрада́ти, ви́красти; II) таїти, потаїти, кри́ти, хова́ти, притаїти, утаїти, схова́ти, ся (Не та́йтеся, мені́ призна́йтеся. З шухля́ди ви́крав хтось папі́р і гро́ші).

Скраивать, скроить—кра́яти, викра́ювати, ви́краяти, покра́яти.

Скрашивать, скрасить — прикраша́ти, прикра́сити, приоздобля́ти, приоздо́бити (Портре́ти на сті́нах приоздо́била госпо́дарка рушника́ми).

Скрежетание—скрегота́ння, ння; скре́гіт, готу.

Скрежетать, заскрежетать — скрегота́ти, го́чу, го́чеш, го́че; скрегті́ти, заскреготі́ти, заскрегота́ти.

Скрепа—I) (п р и п о с т р о й к е)—закрі́па, пи; за́кріп, пу; II) пі́дпис, су; посві́дчення, ння.

Скрепление—закрі́плення, ння. **Рельсовые скрепления**—ре́йкові закрі́пи.

Скреплять, скрепить—закріпля́ти, закріпи́ти, зміцня́ти, зміцни́ти, скріпля́ти, скірни́ти, посві́дчувати, посві́дчити, стве́рджувати, стве́рдити пі́дписом.

Скресть—скребти́, скрома́дити, джу, диш, дить.

Скрещать, скрестить—склада́ти, скла́сти, згорта́ти, згорну́ти; (н а к р е с т)—схреща́ти, схрести́ти, скри́жувати.

Скрещивать—міша́ти, парува́ти (рі́зні поро́ди). **Скрещивание поездов**—зу́стріч поїздів.

Скривливать, скривить,-ся—викривля́ти, ви́кривити, покриви́ти, скривля́ти, скриви́ти що, згина́ти, зігну́ти; хили́тись, похили́тися (Ха́та на бік похили́лась).

Скрип—скри́п, пу; ри́п, пу.

Скрипач—скри́пник, ка; скрипа́ч, ча́; скрипа́ль, ля́; (м а с т е р)—скри́пник, ка (Музи́ки гра́ють—було́ щось аж шість скри́пників і два́ цимбали́сти. Замо́влю собі скри́почку у скри́пника. Пішо́в скрипа́ль по се́лах гра́ти).

Скрипеть—скрипі́ти, плю́, пи́ш, пи́ть; рипі́ти, плю, пи́ш, пи́ть; ри́пати; (о н е д о м о г а н и и) — скирні́ти (Рипля́ть вози́, з гори́ їду́чи. Ри́паєш двери́ма, аж голова́ боли́ть).

Скрипка—скри́пка, ки (А жук бере́ в ру́ки скри́пку та й сі́да́є сам під ли́пку). **Играть на скрипке**—гра́ти на скри́пку.

Скрипня, скрипотня—скри́п, пу; скри́пнява, ви; рип, пу; ри́пнява, ви; рипотня́, ні; скрипотня́, ні.

Скрипучий — скрипля́вий, скрипу́чий, рипли́вий (Як до те́бе ходи́ти, коли́ ма́єш воро́та скрипли́ві, а сусі́ди брехли́ві).

Скромник—плоху́та, ти; скро́мник, ка.

Скромничать—бу́ти скро́мним.

Скромность—скро́мність, ности; сми́рність, ности. **Скромный**—скро́мний, ти́хий, сми́рний, суми́рний; (о ч е н ь)—плохи́й (Хло́пець у нас ду́же плохи́й).

Скропать—I) зши́ти з кла́птиків; II) зля́пати, спарта́чити, зроби́ти аби́-як.

Скругливать, скруглять, скруглить,-ся—закру́глювати, закругля́ти, закругли́ти.

Скручинить—завда́ти жалю́, сум навести́.

Скрывательство—перехо́ви, ів; перехо́вування, ння.

Скрывать, скрыть,-ся—I) хова́ти, ся; схова́ти, ся; (н а в р е м я)—перехо́вувати, ся; перехова́ти, ся (Схова́лись та й попа́лись. Сусі́да перехова́в мене́ у клу́ні. Я

перехо́вував папе́ри у стрі́сі); II) кри́ти, ся; таїти, ся (з думка́ми, вчи́нками). (Вона́ від ме́не ніко́ли не кри́лася з своїми думка́ми. Не та́йтеся, ма́тері признава́йтеся); III) зата́ювати, ся (Зата́їв від ме́не, що хо́рий).

Скрыть—затаїти.

Скрытничать—кри́тися, таїтися. **Скрытничание**—I) таїння, ння; II) хова́ння, ння з чим і чого́.

Скрытность—затайли́вість, вости; потайли́вість, вости; та́йність, ности; скри́тність, ности. **Скрытный**—I) закри́тний, скри́тний; II) затайли́вий, потайли́вий. **Скрытно**—по́тай, таємно, ти́шком.

Скрытый—прихо́ваний, зата́єний.

Скрыть—затаїти.

Скрючивать, скрючить,-ся — карлю́чити, ся; скарлю́чити, ся; кандзю́бити, ся; скандзю́бити, ся.

Скряга—скна́ра, ри; жми́крут, та.

Скряжничать—скупи́тися, трусити́ся над чим, скна́ритися.

Скряжничество—скна́рість, рости; скна́рство, ства.

Скудеть, оскудеть—убо́жіти, зубо́жіти (До кра́ю зубо́жів люд).

Скудность, скудость—неста́ток, тку, тка; скудо́та, ти; убо́зство, ства; нужда́, ди́ (Прийшо́в неста́ток — ви́пив оста́ток. Таке́ убо́зство скрізь, що су́мно стає́). **Скудный**—убо́гий, мізе́рний, злиде́нний, нужде́нний. **Скудно**—убого, мізе́рно, злиде́нно (Мізе́рну платню́ на поса́ді він діста́є. Злиде́нно живу́ть).

Скудоумие—недоу́мство, ства. **Скудоумный**—недоу́мкуватий.

Скука—нудьга́, ги́; нуда́, ди́; нудо́та, ти. **Скука одолела**—нудьга́ напа́ла, обняла́, взяла́.

Скула—I) ви́лиця, ці; II) скна́ра, ри; жми́крут, та.

Скульптор—різьба́р, ра́; різьб'я́р, ра́; сни́цар, ря; скульптор, ра. **Скульпторский**—різьб'я́рський, сницарський.

Скульптура—різьб'я́рство, ства; різьба́рство, ства; сница́рство, ства; скульпту́ра, ри.

Скупание—скупо́вування, ння.

Скупать, скупить—скупо́вувати, скупи́ти; (много)—поскупо́вувати, понакупо́вувати.

Скупец—скупи́й, скуп'я́га, ги.

Скупиться—скупи́тися, жалкува́ти, шкодува́ти чого́, за чим (Він шкоду́є гро́шей на це да́ти).

Скупной—скупо́ваний, наскупо́ваний.

Скупость—ску́пість, пости; ску́пощі, ів. **Скупой**—скупи́й, скна́рий. **Скуповатый**—скупе́нький.

Скупщик—ску́пень, пня; пере́купець, пця; (рогатого скота)—пра́сол, ла; згонщик, ка; (полотна)—полоте́нщик, ка; (щетины)—щети́нник, ка.

Скучание—нудьгува́ння, ння.

Скучать, соскучить,-ся—ну́ди́ти, ся; нуджу́(ся); ну́дить(ся); нудьгува́ти, нуди́ти сві́том, мару́дитися, джусь, дишся; знуди́тися, зануди́тися, засумува́ти, скуча́ти (Соломія сиді́ла з ма́тір'ю й нуди́ла сві́том. Роби́, то й не бу́деш нуди́ти. Скуча́ла додо́му. Скуча́ла за Іва́сем. Він мару́диться, мі́ця не зна́йде собі́).

Скучивать, скучить,-ся—I) валкува́ти, звалкува́ти, склада́ти, скла́сти; (все)—поскла́дати в ку́пу, доку́пи; II) ку́питися, скупча́тися, ску́пчитися, сто́впитися.

Скучливый—пудний, мару́дний.

Скушать—з'їсти, з'ім, з'їси, з'їсть, поїсти, поїм, поїсть.

Слабеть, ослабеть—слабі́ти, слабі́шати, сла́бшати, сла́бнути.

Слабительное—проно́сне, ого.

Слабить—проно́сити, прочища́ти.

Слабнуть—сла́бнути, впада́ти на си́лах, знемага́ти на си́лах.

Слабость—сла́бість, бости; неду́жність, ности; недолу́жність, ности; мля́вість, вости.

Слабый—I) (здоровьем) — кво́лий; (голос)—ти́хий; (не тугой)—слабки́й; (надежда)—мала́; (раствор, напитки, табак)—легки́й, немі́цний. **Слабо**—I) сла́бко; II) помалу, пово́лі; III) безси́ло, мля́во, пля́во (Сла́бко ре́меня стягну́в. Кагане́ць пома́лу сві́тить. Він мля́во реагу́є на поді́ї). **Слабовато**—тро́хи заслабко, слабко́пько. **Слабоватый**—тро́хи заслабки́й, слабке́нький. **Слабогрудый**—слабогру́дий. **Слабодушие**—малоду́шність, ности. **Слабодушный**—малоду́шний. **Слабосилие**—малоси́лля, ляя. **Слабосильный**—малоси́лий, крихкоті́лий, хорови́тий, неду́жий, слабоси́льний, слабоси́лий.

Слабоумие—недоу́мство, ства. **Слабоумный**—недоу́мкуватий, недолу́гий, несповна́ ро́зуму.

Слава—сла́ва, ви; (умен.)—славо́нька, ки. **Славу приобресть**—сла́ви зажи́ти, залучи́ти. **Дурная слава**—неспа́ва, ви; неспа́вонька, ки; поговір, во́ру (Так

і та неслáва, людськá погóвірка—самá собí пропадé).

Славить,-ся—слáвити, ся; величáти, ся; хвалúти, ся; вихвалúти, ся (Вихвалúв коваль свогó сúна, що й розýмний, і до наýки здáтний).

Славный—I) слáвний, славéтний; II) дýже гáрний, лéпський, вибóрний (Славéтний поéт Шевчéнко похóдив з сéлян Кúївщини. Цей Панáс дýже гáрний хлóпець. Збирáє женцí та все вибóрнії).

Славолюбец—славолúб, ба.

Славолюбие—славолúбство, ства.

Славолюбивый—славолúбний.

Славословие—вихвáла, ли; величáння, ння.

Славословить—вислáвляти, вихвáляти, величáти, славослóвити.

Слагатель—складáч, чá.

Слагать, сложить,-ся—I) складáти, склáсти; (все)—поскладáти (Гáнна сидíла, склáвши рýки. Васúль поскладáв усí книжки у шáфу. Хлóпці зібрáлись і позолотóму поскладáлись. Склáвсяй поíхав) **Сложить должность**—зложúти ýряд. **Сложить ответственность**—зложúти відповідáльність. **Сложить с кого штраф**—зняти пенó, дарувáти; II) складáти, склáсти, компонувáти, скомпонувáти, зложúти, уложúти (На дозвíллі вірші складáю. Мýзику до цих вíршів скомпонував Лúсенко. Уложúли словникá).

Сладенький—солодéнький.

Сладить—I) солодúти, солоджý, диш, дúть; (немнóго)—підсолóджувати; II) злáдити, упорядкувáти, змайструвáти що.

Сладкий—солóдкий; (сладко)—сóлодко. **Сладкое**—солóдке. **Сладкий пирог**—соложенúк, ка. **Слаже, слаще**—солóдше. **Делаться слаще**—солóдшати.

Сладковатость—солодкувáтість, тости; посолóдкість, кости. **Сладковатый**—солодкувáтий, посолóдкий.

Сладкогласие—милоголóсся, ся.

Сладкозвучный—милозвýчний.

Сладкоречивость—солодкомóвство, ства. **Сладкоречивый**—солодкомóвний.

Сладостный—солóдкий, лю́бий (Любá надíя. Любí спóмини).

Сладострастие—пóхіть, хоти; сласнóта, ти; слáсність, ности. **Сладострастный**—похотлúвий, слáсний, ярлúвий (Похотлúва вогó натýра).

Сладость—солóдкість, кости; сóлодість, дости; сóлодь, ди; сóлодощі, ів.

Слаживать, сладить,-ся—I) лáгодити, джу, диш, дить; злáгодити, улáгодити, упорядкувáти (Насúлу улáгодив цю справу); II) справлятися, справитися з ким, чим (Ти з ним не справúшся); III) умовлятися, умóвитися, згóджуватися, згóдитися, погóдитися (Воní погóдились між собóю).

Слазить—I) злáзити, жу, зиш, зить; вилáзити (Вúліз на тóру. Злíз на дéрево); II) злізáти (З чужóго коня́ сéред дорóги злізь. Злізь з горú).

Сламливать, сламывать, сломать, сломить—I) злáмувати, зламáти, розлáмувати, розломúти, розвáлювати, розвалúти; II) перемагáти, перемогтú, дýжати, подýжати (Не подýжала Пóльща Запорóжжя).

Сланец—лупéць, пця́; лупóк, пкá. **Сланцовый**—лупцéвий.

Сластена—ласíй, ія́; ласýн, нá; ласýха, хи.

Сласти—лáсощі, ів; сóлодощі, ів; лагомúни, úн (А на трьох хýрах велúких всякí лагомúни: слúви вагові, родзúнки, фíги та маслúни).

Сластолюбец—ласýн, нá; ласощохлúст, стá; лагомúнець, нця; ласощолúб, ба. **Сластолюбивый**—лáсий, лáкомий, ласощолúбний. **Сластолюбие**—лáкомство, ства; ласощолúбство, ства.

Слева—злíва, з лíвого бóку.

След—слíд, ду; (неясный)—прóслідок, дку; (след ноги)—ступня́, ні.

Следить—I) слідúти, джý, дúш, дúть; робúти слідú, натоптáти, пчу, пчеш, пче; II) шукáти слíду чийóго; (наблюдать)—стéжити, стежкувáти; (итти по следам)—слідкувáти (Я слідкувáв за ним гíн двóє); III) (за кем, чем)—доглядáти, наглядáти когó, що, назирáти за чим, пильнувáти чóго, пантрувáти що (Доглядáй дитúни. Назирáй за річáми. Пильнýй хлóпця, бо втечé. Пантрує, чи не бунтýють).

Следование—I) прохíд, хóду; перехíд, хóду; хíд, хóду; II) наслíдування, ння кому́ в чóму. **Следование поезда**—рýх пóїзда. **По моим стопам следует**—ідé за мнóю. **В работе следует за**—своéю прáцею наслíдує.

Следователь—слíдчий, ого.

Следовательно—óтже, виходúть, знáчить, то, цеб-то (Отжé, хорóбу цю

тре́ба вважа́ти за причі́пливу. Вихо́дить, моя́ пра́вда. Це́б-то—ми ро́дичі).

Следовать—I) (последовать) — іти́, слідкува́ти за ким, ступати у слі́ди; піти́ за ким; II) наступа́ти, наступи́ти за ким, чим (По весні́ наступа́є лі́то); III) наслі́дувати кому́ або́ чому́, іти́ за ки́м або́ за чим; IV) (причитаться)—нале́жити, нале́жатися (Мені́ нале́жить ще 20 карбованців). **Следует, следовало**—I) вихо́дить; II) слід, тре́ба, пови́нно, нале́жить, годи́ться, го́же. **Как следует**—як слід, як тре́ба, як годи́ться, як го́же.

Следом—слі́дом, слідко́м, на́зирцем.

Следственный—слі́дчий (матерія́л).

Следствие—I) на́слідок, дку; II) ви́слід, ду; III) (суд.)—слі́дство, ства над ким. **Следствие производить**—чини́ти, перево́дити слі́дство.

Следуемый—нале́жний, що нале́жить кому́.

Следующий—насту́пний, да́льший, таки́й. **Следующее**—таке́, о́сь що (Наступний рік. Да́льша сторі́нка ціка́віша бу́де. Змі́ст кни́ги таки́й. Я тобі́ кажу́ о́сь-що. На це він сказа́в ось-що). **На следующий день**—на други́й день. **На следующей неделе**—на тім ти́жні. **Он сказал следующее**—він сказа́в ось що. **Следующее заседание**—насту́пне засі́дання.

Слегаться, слежаться, слечься—зле́жуватися, зле́жатися; (много)—позляга́тися. **Слежавшийся**—злежа́лий.

Слегка—зле́гка, леге́нько, пома́лу, тро́хи, поча́сти, при́хапцем, зда́лека. **Слегка заболеть**—приболі́ти. **Слегка коснулись этого вопроса**—це пита́ння вирі́шувалося поча́сти.

Слеза, слезинка, слезка—сльоза́, зи́, сльози́на, ни; сльози́нка, ки; слі́зка, ки; слі́зонька, ки.

Слезливость—плачли́вість, вости. **Слезливый**—плачли́вий, тонкосльо́зий.

Слезник—слізни́ця, ці.

Слезный—I) слі́зний, сльозови́й; II) ре́вний, плачу́чий.

Слезотечение—слізоті́к, то́ку.

Слепень (насек.)—слі́пень, пня; о́від, о́воду.

Слепец—сліпе́ць, пця́.

Слеповатость — недоба́чливість, вости; підслі́пуватість, тости.

Слепой—сліпи́й, те́мний, незря́чий. **Слепая кишка**—сліпа́ ки́шка. **Слепо**—слі́по, о́сліп.

Слепок—злі́пок, пка; ви́ліпок, пка; ви́тиск, ску; ві́дтиск, ску.

Слепорожденный—сліпи́й з ро́ду.

Слепота—сліпота́, ти́.

Слесарить—слюсарюва́ти.

Слесарня—слюса́рня, ні.

Слесарство—слюса́рство, ства.

Слесарь—слю́сар, ря; холо́дний кова́ль.

Слет—ви́літ, ту; злі́т, ту (Соколо́нько та на ви́леті, козаче́нько та на ви́їзді).

Слетать, слететь,-ся—I) злі́та́ти, злеті́ти, зніма́тися, зня́тися (Зняли́ся полеті́ли. Злеті́в го́луб додо́лу); II) злі́та́тися, злеті́тися, позлі́та́тися, поназлі́та́тися (Поназлі́та́лось уся́кого пта́ства си́ла силе́нна); III) злі́та́ти, облі́та́ти (Усі́ сади́ облі́та́ли).

Слив, сливание—спа́д, ду; злива́ння, ння.

Слива—сли́ва, ви; сли́вка, ки; (одна)—сливи́на, ни. **Слива венгерская**—уго́рка, ки. **Слива мелкоплодная**—терно́слива, ку́лька. **Слива тернистая**—те́рен, рну. **Сливный**—сливо́вий, слив'я́ний.

Сливать, слить,-ся—злива́ти, зли́ти, зіллю́, зіллє́ш, зіллє́; сто́чувати, сточи́ти; (все)—позлива́ти, посто́чувати (Позлива́в з усі́х чаро́к недо́питки); вилива́ти, ви́лити, ви́ллю, ви́ллєш (Вилива́ти з коло́дязя во́ду. Злив о́лово з свинце́м), злива́тися, зли́тися (Дві рі́чки злили́ся).

Сливки—I) вершки́, ів; смета́нка, ки; II) зли́вки (позли́вані недопитки). **Сливочный**—смета́нковий, з вершкі́в. **Сливочное масло**—смета́нкове ма́сло.

Слизень—слима́к, ка́; слизня́к, ка́.

Слизистый—слизови́й, слизи́стий, слизува́тий, клеюва́тий. **Слизистая оболочка**—слизни́ця, ці; слизова́ оболо́ка.

Слизь—слизо́та, ти (Неко́ваний кінь боїться слизо́ти).

Слипание—злі́плювання, ння; злі́плення, ння.

Слипаться, слипнуться — злипа́тися, зли́пнутися (Спі́лі ви́шні злипа́ються китята́ми. Спа́ти хо́четься, аж о́чі злипа́ються).

Слитие—злиття́, ття́; злива́ння, ння.

Слитный—сполу́чений. **Слитное предложение**—сполу́чене ре́чення. **Слитно**—вку́пі, ра́зом.

Слиток—зли́вок, вка (Зо́лота зли́вок). **Слитковый**—зли́вковий.

Сличать—рівня́ти, порі́внювати, звіря́ти.

Сличение—порі́внання, ння; порі́внюван-

ня, ння. **Сличительный**—порівна́льний. **Сличительная ведомость**—порівна́льна ві́домість, мости.

Слишком—на́дто, зана́дто, че́рез край, че́рез мі́ру (Це вже зана́дто соло́дкий бу́де).

Слияние—I) сполу́чення, ння; злиття́, ття́; II) злива́ння, ння (воды, речек).

Словарь—словни́к, ка́.

Словесность—слове́сність, ности. **Словесное сообщение**—слове́сне повідо́млення (Не пи́сана слове́сність наро́ду украї́нського). **Словесный**—слове́сний. **Словесно**—слове́сно, на слова́х.

Словечко—слівце́, ця́; слове́чко, чка (Ні слове́чка, ані па́ри з уст).

Словно—мов, немо́в, на́че, нена́че. **Словно как бы**—немо́в-би, на́че-б, нена́че-б-то, мов-на́к.

Слово—сло́во, ва. **К слову**—до ре́чи. **Исполнить слово**—справди́ти сло́во. **Не устоять в слове**—не доде́ржати сло́ва, не дотри́мати сло́ва.

Словолитня—словоли́тня, ні.

Словообразование—словотво́рення, ння.

Словоохотливость—балакли́вість, вости.

Словоохотливый — балакли́вий, балаку́чий.

Словопрение—диску́сія, ії; супере́чка, чки.

Словопроизводный—слововиво́дний, словотво́рчий.

Словопроизводство — слововиві́д, воду; словотві́р, тво́ру.

Словотолкование—поя́снення слів, словопоя́снення, ння.

Словосочинение—словола́д, ду; складня́, ні.

Словоударение—на́голос, су.

Слог—I) скла́д, ду (В сло́ві цьому́ два́ склади́); II) стиль, лю; скла́д мо́ви; спо́сіб ви́разу (Розказа́в нам про дощ таки́м скла́дом, як ні́би ми були́ невче́ні селя́ни).

Слоеное тесто—листкове́ ті́сто.

Сложение—I) склада́ння, ння (Склада́ння дров у сто́си); (арифм.) —додава́ння, ння; II) склад, ду; стату́ра, ри; будо́ва ті́ла; III) компонува́ння, ння (ві́ршів, музи́чн. тво́рів).

Сложность—скла́дність, ности. **В сложности**—ра́зом, гурто́м, огу́лом. **Все это в сложности мало значит**—все це ра́зом ма́ло зна́чить, ва́жить.

Сложный—складни́й. **Сложный вопрос**—складне́ пита́ння (спра́ва).

Слоение (гор.)—верствува́ння, ння.

Слой—I) шар, ру; верства́, ви; (верхний)—верхня́к, ка́; (у дерева около коры)—о́болонь, ни; II) (у лука)—лу́стка, ки; лу́сточка, чки. **Слой грязи на теле**—леп, ле́пу.

Слоистый—лусткий, верство́ваний.

Слом, сломка—злі́м, зло́му; злам, зла́му; злама́ння, ння (Продали́ комо́ру на злі́м).

Слонить, заслонить—заступа́ти, заступи́ти (Хма́ри со́нце заступи́ли). **Заслонить свет**—за́стувати (Одійди́ від ві́кна, бо за́стуєш).

Слоняться—блука́ти, тиня́тися, снува́ти, сновига́ти, ве́штатися (Пішо́в каза́к тиня́ючись свого́ коня́ шука́ючи. Блука́є по сві́ту. Всю́ди ве́штаєтесь, а ні́чо́го не розізна́єте. А сестра́ вже й поздорові́ла, вже й по ха́ті сновига́є).

Слуга—I) служни́к, ка́; на́ймит, та; II) слуга́, ги́. **Ваш покорный слуга**—гото́вий до по́слу́г.

Служанка—служни́ця, ці; на́ймичка, чки; служе́бка, ки; служе́бниця, ці (Ко́ло не́ї лаке́ї і служе́бки хо́дять. Залиша́в ті́льки два́цятьо́х служе́бниць ко́ло се́бе).

Служащий—I) службо́вець, вця; II) служа́щий (Служа́щий хліб до́брий, та ті́льки вимо́вний).

Служба—слу́жба, би; обов'я́зок, зку; у́ряд, ду; поса́да, ди; на́йми, ів (Мій обов'я́зок таки́й—доглядати діте́й. Поса́да моя́ нелегка́. Сестра́ моя́ звікува́ла в на́ймах). **Служба пути**—слу́жба ко́лії. **Служба тяги**—слу́жба тя́ги. **Служба сборов**—слу́жба збо́ру, ів. **Служба телеграфа**—служба телегра́фу. **Служба материальная** — слу́жба матеріяльна. **Служба эксплоатации**—слу́жба експлоата́ції. **Служба связи и электротехники**—слу́жба звязку́ та електроте́хніки.

Службы—господа́рське будува́ння.

Служебный — службо́вий (Таки́й службо́вий зви́чай наш коза́цький). **Служебный поезд**—службо́вий по́їзд.

Служилый—служи́вий (Ой ви, козаче́ньки, ви служи́вії, чи не ба́чили бра́тика мого́).

Служитель,-ница—служни́к, ка́; служни́ця, ці. **Служительский**—служни́цький.

Служить—I) служи́ти за ко́го, за що (Служи́ть за покої́вку. Він слу́жить за бухга́льтера); II) (службу церковную)—пра́вити, одпра́вити; III) в приго́ді бу́ти,

ста́ти, здава́тися, придава́тися, зда́тися, прида́тися, відбува́ти (Я вам мо́же ще не раз у приго́ді бу́ду. То́рба вся в латка́х, а замі́сть ремі́нця відбува́ла моту́зка).

Слух—I) (у кого)—слух, ху; II) чу́тка, ки; поголо́ска, ски (Пішла́ така́ чу́тка по селі́, що Мо́триного чолові́ка вби́то на війні́. Слу́хом ніко́ли не сли́хано та й ви́дом ніко́ли не ви́дано).

Слуховой—слухови́й. **Сл. труба, сл. рожок**—говірна́ труба́, слу́хавка, ки.

Случай—ви́падок, дку. **В противном случае**—а коли́ ні, в проти́вному ра́зі, а то. **На случай**—на ви́падок. **По случаю**—з наго́ди чо́го, з при́воду чо́го. **Удобный случай**—до́бра наго́да. **Пользоваться случаем**—користува́тися з наго́ди.

Случайность—випадко́вість, вости. **Случайный** — випадко́вий, несподі́ваний. **Случайно**—ви́падком, випадко́во.

Случать, случить—припуска́ти, припусти́ти.

Случаться, случиться—I) трапля́тися, тра́питися, випада́ти, ви́пасти, става́тися, ста́тися. **Мне не случалось**—не випада́ло. **Может случиться, что**—мо́же бу́ти, що. **Что случилось с ним**—що ста́лось з ним; II) скої́тися (Таке́ ско́їлося, що й розка́зувати со́ром. На тому́ ти́жні і весілля́ ско́їлося).

Случка—злуча́ння, ння; парува́ння, ння; спу́ск, ску; при́пуск, ску.

Слушатель,-ница—слуха́ч, ча́; чка, чки.

Слушать,-ся; послушать,-ся—слу́хати, ся; послу́хати, ся; (повиноваться кому)—слу́хати кого́; (быть послушным)—слухня́ним бу́ти.

Слыть, прослыть—сла́витися, вcла́витися. **Слыть богатым, слыть умным**—сла́витися бага́тим, розу́мним.

Слыханный — чу́ваний. **Слыханное ли дело**—чи це чу́вано, чи це ви́дано, чи ви чу́ли таке́, чи ви ба́чили таке́.

Слыхать—чу́ти, чува́ти. **Чуять**—чу́ти (Кле́кіт орля́чий з-під хма́ри чу́ти. А що у вас чува́ти до́брого?).

Слышать, услышать—чу́ти, чува́ти, вчува́ти, почу́ти. **Слышать нехорошо** — недочува́ти. **Он плохо слышит**—він недочува́є.

Слышно—чу́ти, чу́тно, чува́ти. **Что слышно**—що чу́ти, чува́ти. **Слышнее**—чутні́ш, чутні́ше.

Слюбливаться, слюбляться, слюбиться—коха́тися, зако́хуватися, закоха́тися, покоха́тися, подо́батися, сподо́батися, уподо́батися (Уподо́бав собі́ сироту́ без ро́ду).

Слюда—слюда́, ди́; лосня́к, ка́; лища́к, ка́; кам'яне́ се́рце. **Слюдистый**—слюди́стий, лоснякува́тий, лищакува́тий. **Слюдяной**—слюдяни́й, лосняко́вий, лищако́вий.

Слюна, слюнка—сли́на, ни; сли́нка, ки.

Слинявый—сли́нявий.

Слякоть—сльота́, ти́; моква́, ви́.

Смазка—I) (процесс)—шмарува́ння, ння; ма́щення, ння; II) (материал)—шмарови́дло, ла; масти́ло, ла. **Смазочные вещества**—шмарови́ла, масти́ла, масти́во.

Смазливый — гарне́нький, вродли́венький, го́жий (Ой, си́ну мій го́жий, жени́ся, небо́же. Не роди́сь бага́тий та вродли́вий, а роди́сь при до́лі та щасли́вий).

Смазчик—масти́льник, ка; мазі́й, ія́.

Смазывание—ма́щення, ння; шмарува́ння, ння.

Смазывать, смазать—масти́ти, шмарува́ти, помасти́ти, вимастити, пашмарува́ти, ви́шмарувати. **Смазывать жиром**—смальцюва́ти, насмальцюва́ти.

Смаковать, посмаковать—смакува́ти, посмакува́ти. (В тім пани́ браку́ють, в чім убо́гії смаку́ють. Не розсмаку́вав чи до́бре, чи пога́не. Пова́жна розмо́ва їй смаку́є).

Сманивать, сманить—I) зма́нювати, змани́ти, зна́джувати, зна́дити, прина́джувати, прина́дити (Прина́див перепелі́в та й накри́в сі́ткою); II) перема́нювати, перемани́ти, перена́джувати, перена́дити (Він перемани́в на́ймита до се́бе).

Смарагд (кам.)—смара́гд, да.

Смахивать, смахнуть—I) зма́хувати, змаха́ти; (все)—позма́хувати; II) стина́ти, стя́ти, зітну́, зітне́ш, зітне́; зруба́ти; III) вдава́ти, похо́дити на ко́го, скида́тися на ко́го, вдава́тися в ко́го.

Смежать, смежиться—стуля́ти, стули́ти, скле́пити, плю, пиш, пить (Сон тяжки́й мені́ стуля́є о́чі. Скле́пилися ка́рі о́чі і у́стонька мої).

Смежник—помі́жник, ка; сумі́жник, ка.

Смежность—сумі́жність, ности; помі́жність, ности. **Смежный**—сумі́жний, помі́жний. **Смежно**—сумі́жно, су́між, помі́жно.

Смекать, смекнуть—дога́дуватися, догада́ти, ся; домислюватися, доми́слитися (А мату́ся догада́лась, чо́му ни́тка не сука́лась. На зле́ не вчи́, і сам догада́ється).

Смелость—сміли́вість, вости. **Смелый**—сміли́вий. **Смелее делаться, сделаться**—сміліти́, сміліша́ти, посміліша́ти.

Смельчак—сміле́ць, льця; небі́й, бо́я (І не́бо́я вовки́ і́дя́ть).

Смена—зміна́, ни; заміна́, ни. **Смена земли**—рука́, зміна́ (Ой тому́ барві́ночку нема́ цві́ту, зміни). **Смена рельсов сплошная**—по́спільна зміна́ ре́йок. **Сменный**—зміна́нний. **Сменовеховець**—перекі́нчик, ка.

Сменивать, сменять, сменить,-ся—I) міня́ти, поміня́ти (По́мінявши́ло на ми́ло); II) зміня́ти, зміни́ти, переміня́ти, переміни́ти, скида́ти, скинути, заступа́ти, заступи́ти (Переміни́в управи́теля, та й нови́й не кра́ще. Він заступи́в мене́).

Смеркаться, смеркнуться (безлич.)—сутені́ти, сутені́є; смерка́ти, смерка́є; посутені́ти, сме́ркнути (І світає, і смерка́є—день бо́жий мина́є. Вха́тітільки що посутені́ло).

Смертоубийственный—душогу́бний, забі́йник. **Смертоубийство**—душогу́бство, ства; забі́йство, ства.

Смерть—смерть, ти; (акт.)—уме́рлини, ин. **Осуждать на смерть**—на сме́рть, на зу́бу суди́ти. **По смерть**—до сме́рти, повік (Того́ ща́стя повік не забу́деш). **При смерти**—на бо́жій доро́зі, бу́ти на вме́рті. **Смерть скоропостижная**—на́гла сме́рть. **Мнимая смерть**—завмерття́. **Смертный**—сме́ртний. **Смертный грех**—гріх смерте́льний. **Смертная казнь**—ка́ра сме́ртна, ка́ра на го́рло. **Смертный приговор**—бсуд на сме́рть. **Повальная смерть**—мор, ру; (о животн.)—дох, ху.

Смерч—смерч, ча́.

Смесь—мішани́на, ни; (зерна, ржи и пшеницы)—су́ржик, ка; (муки с глиной)—пі́спа, по́спа; (хим.)—су́міш, ши; амальга́ма, ми. **Смесь механическая**—механі́чна суміш. **Замешательство**—мішани́на, ни.

Смета—конто́рис, су; обраху́нок, нку. **Смету составлять**—склада́ти конто́риса. **Сметный**—конто́рисний. **Смета предположения**—конто́рис припу́щення. **Сметные ассигнования**—конто́рисні, обрахунко́ві асигнува́ння.

Сметливость—вга́дливість вости; дога́дливість, вости; спри́тність, ности (До цього́ діла тре́ба спри́тної люди́ни. Дога́дливий зра́зу ска́же в чо́му річ). **Сметливый**—спри́тний, вга́дливий, дога́дливий, тямки́й, проміткий. **Сметка**—спри́тність, ности; дога́дливість, вости.

Сметывать, сметать—I) скида́ти, ски́дати, поскида́ти (Поскида́ли сі́но в стоги́); II) зме́тувати, змета́ти, ригува́ти, заригува́ти (Споча́тку заригу́й, а тоді́ ший).

Сметь, посметь—сміти, посміти, ва́житися, нава́житися (Ніяк не насмі́ю підійти́ до не́ї. На дівчину диви́тися не ва́жусь).

Смех—сміх, ху; по́сміх, ху; смішки, шок; (сильный)—ре́гіт, готу; реготання, пня; (тихонький)—хихи́кання, ння; (многих)—сміхотня́, ні; реготня́, ні. **Поднимать на смех**—на сміх піднима́ти, на кпи бра́ти.

Смешанный—змі́шаний, мі́шаний.

Смешение—I) (процесс)—змі́шування, ння; змі́ша́ння, пня; змі́шка, ки; II) (готовое соединение)—мішани́на, ни.

Смешивать, смешать—I) змі́шувати, змі́ша́ти, поміша́ти, позмі́шувати. **Смешанно**—мі́шма, по́міш.

Смешливый—сміши́вий, сміху́н, на́; сміху́ха, хи; (очень)—дурносміх, ха (Давно́ я не ба́чив тако́го смішливого чоловіка).

Смешной—сміши́ний, чудний, куме́дний, чудерна́цький. **Смешно**—сміши́но, куме́дно.

Смещать, сместить—скида́ти, ски́нути, усува́ти, усу́нути, зміня́ти, зміни́ти, зса́джувати, всади́ти.

Смещение—I) ски́нення, ння; усу́нення, ння; II) (органа тела)—поруха, хи.

Смеяться—I) сміятися; (очень)—реготатися; (тихо)—хихи́кати; II) сміятися, насміха́тися над ким, чим.

Смиловаться, смилостивиться, смилосердоваться—змилува́тися, зглянутися, змилосе́рдитися, джуся, дишся (Люди до́брі, зглянься на моє го́ре. Змилуйся на́до мно́ю).

Смирение—поко́ра, ри; поки́рливість, вости; сми́рність, ности.

Смиренник—сми́рний, плохи́й, плоху́та, ти.

Смиренность—поки́рливість, вости; ла́гідність, ности.

Смиритель,-ница—усмири́тель, ля; лька, ки; ускроми́тель, ля; лька, ки.

Смирительный—смире́ний, ускромля́ючий.

Смирность—сми́рність, ности; суми́рність, ности; спокі́йність, ности. **Смирный**—сми́рний, суми́рний, ти́хий, ла́гідний, спокі́йний. **Смирно**—сми́рно, ти́хо, спокі́йно.

Смирять, смирить—усмиря́ти, усмири́ти, ускромля́ти, ускро́мити, бо́ркати, прибо́ркати, вгамо́вувати, вгамувати (Прибо́ркали до́бре шля́хту. Вга-

му́йте, ма́мо, дітей. Прибо́ркали яничари орля́т України).

Смогать, смочь—могти́, змогти́, жу, жеш, же; здоли́ти, здола́ти (Я так жи́ти не здолію да́лі).

Смоква—фи́га, ги; (вяленая)—інжи́р, ру.

Смоковница—фи́гове де́рево.

Смола—смола́, ли́; (бела́я)—живи́ця, ці; (для смазки)—коло́мазь, зи.

Смолоду—замолоду, за молоди́х лі́т.

Смолопромышленник—смоля́р, ра́; смолопромисло́вець, вця.

Смолевой—смолеви́й, смоляни́й.

Смоление—смолі́ння, ння.

Смолильщик—смоля́р, ра́; шмаровіз, во́за.

Смолистость—смоли́стість, стости. **Смоли́стый**, смолки́й.

Смолить—смоли́ти, шмарува́ти.

Смоловарня—смолоку́рня, ні; смоля́рня, ні; дігтя́рня, ні.

Смолотить—змолоти́ти, вмолоти́ти, ви́молотити; (немного)—підмолоти́ти.

Сморкать,-ся; сморкнуть,-ся—сяка́ти, ся; ви́сякати, ся.

Смородина (красная)—порі́чки, чок; черво́ні; (чёрная)—порі́чки чо́рні; сморо́дина, ни. **Смородинный**—порічко́вий, сморо́диновий.

Сморщивать, сморщить,-ся—змо́рщувати, ся; змо́рщити, ся; намо́рщувати, ся; намо́рщити, ся; брижи́ти, ся; збрижи́тися; (окончательно)—позмо́рщувати, ся (Зго́рбився, змо́рщився, щей зажури́вся).

Смотаться—проци́ндрити, перевести́ся на зли́дні.

Смотр—о́гляд, ду; пере́гляд, ду.

Смотреть,-ся—I) дивитися, гляді́ти, споглядати; (сердито)—зи́ркати, ви́звіритися на кого́, що; II) гляді́ти, доглядати, наглядати, пильнувати за ким, чим. **Смотреть за детьми**—доглядати дітей. **Смотреть за домом**—наглядати за ха́тою; III) оглядати, озирати. **Смотри-ка**—дивись пак, дивись лишень. **Того и смотри**—так і жди́, так і сподівайся. **Не смотря на то, что**—дарма́, не вважа́ючи на те.

Смотреться—дивитися, видивлятися (Тільки й зна́є, що видивля́ється на ме́не).

Смотрины—оглядини, дин.

Смотритель—доглядач, ча. **Смотритель зданий**—доглядач буди́нків. **Смотритель склада**—доглядач скла́ду. **Смотритель колесного парка**—доглядач колісного па́рку.

Смошенничать—зшахрувати.

Смрад—смо́рід, роду. **Смрадный**—смердю́чий, смородливий.

Смрадность—смердю́чість, чости; смородли́вість, вости.

Смуглый—сма́глий, сму́глий. **Смуглова́тый**—смугля́вий, темнува́тий.

Смугляк, смуглянка—смагля́к, ка́; смагля́нка, ки; смугля́вка, ки; чорня́вка, ки; чорну́ха, хи.

Смудрить—змудрува́ти, схитрува́ти, змайструва́ти що.

Смута—за́колот, лоту; ро́зрух, руху.

Смутитель,-ница—баламу́та, та; -ка, ки; ко́лотник, ка; ця, ці.

Смутничать—каламу́тити, баламу́тити, колоти́ти, чу́, тиш.

Смутный—I) неспоко́йний, трив о́жний (Неспоко́йний час тепе́р); II) бунтівни́вий, бурхли́вий; III) неясний, невира́зний. **Смутно**—I) неспокійно, трив о́жно; II) бурхли́во; III) неясно, невира́зно. **Смутно видно кругом**—невира́зно ви́дно навкруги́.

Смущать, смутиться—I) каламу́тити, скаламу́тити, колоти́ти, сколоти́ти, бенте́жити, збенте́жити, трив о́жити, стрив о́жити (І нас нови́й бенте́жить Наливай. Каламу́тить ті́льки наро́д своїми бре́хнями); II) міша́тися, змі́ша́тися, бенте́житися, збенте́житися, трив о́житися, стрив о́житися.

Смущение—I) замі́ша́ння, нння (Він аж почервоні́в од замі́ша́ння); II) сум'я́тня́, ні; колотне́ча, чі; ро́зрух, ху (А тут вже ро́зрух зроби́вся: шука́ють тії молоди́ці, порозбіга́лися скрізь, та й найшли́ у жи́ті).

Смывание—змива́ння, нння.

Смывать, смыть,-ся—змива́ти, ся; зми́ти, ся.

Смыкать—I) зво́дити, джу, диш; зве́сти, склепля́ти, скле́пити, стуля́ти, стули́ти (Стули́ла гу́би. Скле́пити о́чі. Ті́льки зведу́ очи́ма—за́раз і сни́ться він).

Смысл—I) розумі́ння, нння; зна́чіння, нння; ра́ція, ії; то́лок, ку. **В каком смысле**—в якому розумінні. **Собственный прямой смысл**—властиве зна́чіння. **Есть-ли смысл говорить об этом**—чи є ра́ція бала́кати про це, та й що то́лку з того; II) ро́зум, му; глузд, ду; тя́ма, ми (В цім нема́є глу́зду). **Здравый смысл**—здоро́вий ро́зум.

Смыслить—тя́мити, млю, миш, мить; розуміти. **Смыслить в чем**—розумі́тися на чо́му (Я нако́нях розумію́сь).

Смыслящий—тяму́чий, тяму́щий.

Смычок—лучо́к, чка; смичо́к, чка́.

Смычка—стик, у; звязо́к, зку́; єдна́ння, ння. **Смычка с селом**—єдна́ння (стик) з село́м.

Смышленность—тяму́чість, чости. **Смышленый**—тямки́й, тяму́щий.

Смягчать, смягчить—м'якши́ти, м'я́кшати, змя́гчити, пом'якши́ти, пом'я́кшати.

Смягчение—зм'я́кшення, ння; зм'я́гчення, ння.

Смятение—I) заміша́ння, ння; сум'яшня́, ні; веремія, мії; споло́х, ху; переполо́х, ху; II) колотне́ча, чі; ро́зрух, ху. **Приводить в смятение**—колоти́ти, підніма́ти споло́х.

Снабжать, снабдить—постача́ти кому́ що, поста́чити, доставля́ти, доста́вити.

Снабжение—постача́ння, ння кому́ чого́.

Снадобье—I) на́чинка, ки; припра́ва, ви (Пиріг з на́чинкою); II) зілля, лля; ліки, ів; запра́ва ліка́рська.

Снаружи—зо́кола, знадво́ру, зве́рху.

Снаряд (набор инструментов, приспособление) — начи́ння, ння; спра́ва, ви; справи́лля, лля; при́стрій, рою; при́лад, ду; II) (военный)—набі́й, о́ю; набо́ї, їв.

Снаряжать, снарядить — споряджа́ти, споряди́ти, лаштува́ти, рихтува́ти, ви́рихтувати, рихтува́тися, виряжа́ти, ви́рядити, виправля́ти, ви́правити, опоряджа́ти, опоряди́ти; (много)—поспоряджа́ти, поналашто́вувати, понарихто́вувати. **Снаряженный**—споря́джений, ви́ряджений.

Снаряжение—споря́дження, ння; лаштува́ння, ння; (предметы)—ря́да, ди; знаря́ддя, ддя; наря́д, ду (Кінь у наря́ді).

Сначала—спе́ршу, спочáтку, зра́зу, наса́мперед, попе́реду (Зра́зу я не зрозумі́в, а по́тім вже. Наса́мперед ти про ба́тька розкажи́ нам. Спочáтку було́ пога́но, а зго́дом покра́щало).

Снег—сніг, гу. **Выпал не большой снег**—упа́ла поро́шня; припороши́ло. **Снежный занос**—заме́т, ту. **Снежная зима**—забо́їста, заме́тиста зима́.

Снегоочиститель—сніговідки́дач, ча.

Снедать—згри́зти, суши́ти, в'яли́ти. **Грусть снедает его**—журба́ су́шить його́. **Снедаться горестью**—со́хнути з журби́, з печа́ли.

Снедь—їстивне́, о́го; наї́док, дку; ї́жа, жі. **Снедный**—їстивни́й.

Снизу—зни́зу, зі спо́ду, з-під спо́ду.

Снижать, снизить—I) зни́жувати, зни́зити, обни́жувати, обни́зити; II) спуска́ти, спусти́ти.

Снижение (цен)—I) обни́ження, ння; II) (авиоаппарата)—спуска́ння, ння.

Снимание—здійма́ння, ння; зніма́ння, ння; (шкуры)—білува́ння, ння.

Снимать, снять,-ся—I) здійма́ти, здійня́ти, зніма́ти, зня́ти що з чо́го; (одежду)—скида́ти, ски́нути; (обувь)—роззува́ти, роззу́ти; (шкуру)—обдира́ти, обідра́ти, білува́ти, оббілува́ти, оббира́ти, обібра́ти, облу́плювати, облупи́ти; (пену)—зніма́ти, шумови́ння, шумови́ну; (хлеб)—збира́ти, зібра́ти (хліб); II) (в наем) — найма́ти, найня́ти (приміщення, напр); III) фотографува́ти, сфотографува́ти; (снимать план)—планува́ти, сплано́вувати, взя́ти на се́бе що; (снять копию)—копіюва́ти, скопіюва́ти; IV) (снимать наряд)—взя́ти на се́бе що.

Снимка—здійма́ння, ння.

Снимок—зні́мок, мка; спи́сок, ска; ко́пія, ії; фотогра́фія, ії.

Снискивать, снискать—заробля́ти, зароби́ти; набу́ти, придба́ти що. **Снискать славу**—зажи́ти сла́ви. **Снискать любовь**—набу́ти любо́ви.

Снисходительность—вибачли́вість, вости; побла́жливість, вости; поле́гкість, кости; ласка́вість, вости. **Снисходительный**—виба́чли́вий, побла́жливий, виба́чний, ласка́вий. **Снисходительно** — виба́чли́во, ласка́во, побла́жливо.

Снова—знов, зно́ву, ізно́ву, на́ново.

Сновать,-ся—I) сновига́ти, ве́штатися, снува́ти (Цілий де́нь снува́ла по-під ві́конню); II) снува́ти, наклада́ти осно́ву (Сього́дні снува́ла полотно́).

Сноп—сніп, снопа́.

Сносить, снесть—I) зно́сити, знести́, позно́сити, одно́сити, однести́ (Однеси́ та́тові обі́дати. Позно́сили на вечі́рку всього́); II) перено́сити, перенести́, сте́рпіти, ви́терпіти (Перене́сла тяжке́ го́ре оця́ жі́нка. Не зте́рпів він цього́); III) (в картах)—скида́ти, ски́нути; IV) (о ветре, воде)—зрива́ти, зірва́ти; зно́сити, знести́. **Снести в расход**—списа́ти на вида́тки.

Сноситься—зно́ситися, ма́ти зно́сини; (письмами)—листува́тися, зсила́тися (Поча́ли вони́ з кри́мським ха́ном зсила́тися).

Сношение—зно́сини, син; стосу́нки, ків.

Снятие—здійма́ння, ння; зніма́ння, ння (Бе́режно зняв я з варста́та осно́ву).

Собака, собачка—соба́ка, ки (м. р.) (Мій соба́ка кра́щий за ва́шого);

соба́чка, чки. **Борзая собака**—хі́рт, хорта́; (с а м к а)—хорти́ця, ці. **Бульдог собака**—брита́н, на. **Гончая собака** — гончак, ка́; го́нча, чої. **Лягавая собака**—ви́жел, ла. **Комнатная собака** (б о л о н к а)—саща́, а́ти. **Мопс**—му́цик, ка. **Собака овчарка**—чаба́нка, ки.

Собачка (у р у ж ь я)—язичок, чка́; ру́хня, ні; ці́нгель, гля.

Собеседование—розмо́ва, ви; бе́сіда, ди.

Собеседовать—розмовля́ти, бесі́дувати, ма́ти розмо́ву, бе́сіду з ким.

Собирание—зира́ння; ння: зі́р, збо́ру, ладна́ння, ння. **Собирание фруктов**—збира́ння. садовини́. **Собирание в дорогу**—ладна́ння в доро́гу.

Собиратель,-ка—збира́ч, ча́; збира́чка, чки.

Собирательный—збі́рний, зборови́й. **Собирательное имя**—збі́рне і́м'я.

Собирать—збира́ти; (м а ш и н у)—склада́ти; (п р и г о т о в л я т ь)—ла́годити, джу, диш; (л ю д е й)—склика́ти; (в д о р о г у)—виряжа́ти, ви́рядити.

Соблазн—спокуса, си; зва́ба, би; лихи́й прикла́д, ду.

Соблазнительность—споку́сливість, вости; зва́бність, ности; зна́дність, ности. **Соблазнительный**—споку́сливий, споку́сний, зва́бний, зна́дний, зала́сний.

Соблазнитель—споку́сник, ка.

Соблазнять, соблазнить,-ся—спокуша́ти, ся; спокуси́ти, ся; зна́джувати, ся; зна́дити, ся; зво́дити, зве́сти кого́ чим.

Соблюдать, соблюсти—доде́ржувати, доде́ржати чо́го, вико́нувати, ви́конати що (Він доде́ржав сло́ва. Він ви́конав усі́ фо́рмальности).

Соблюдение—доде́ржання, ння; доде́ржування, ння; вико́нання, ння чо́го. **С соблюдением правил**—доде́ржуючись пра́вил.

Соболезнование—уболіва́ння, ння; жа́лість, лости; жа́лощі, ів (І с е́рцем ба́тьківським над людьми вболіва́ю).

Соболезновать—вболіва́ти над чим, жалі́ти, жалкува́ти, жа́лувати, висло́влювати жаль.

Собрание—збо́ри, ів. **Общ. собрание**—зага́льні збо́ри. **Собр. законов, сочинений и т. п.**—збі́рка, ки.

Собственник,-ца—вла́сник, ка; ця, ці.

Собственно—вла́сне, са́ме.

Собственноручный—власнору́чний, руко́ю вла́сною. **Собственноручно**—власнору́чно.

Собственность—вла́сність, ности. **Недвижимая собственность**—нерухо́мість, ности. **Собственный**—І) вла́сний. **По собственному желанию**—своє́ю во́лею, самохі́ть; ІІ) рі́дний (Рі́дна рука́ мо́я́).

Событие—поді́я, ї; приго́да, ди; ви́падок, дку. **Событие смешное**—чудасі́я, ї.

Совершать, совершить,-ся—роби́ти, ся; зроби́ти, ся; діяти, ся; сподіяти, ся; чини́ти, учини́ти, учиня́ти. **Совершить сделку**—склада́ти уго́ду. **Совершилось**—ско́ївся, ста́лося. **Совершаться**—відбува́тися.

Совершенно (в п о л н е)—ці́лко́м, зо́всім, геть чи́сто. **Совершенно так**—так са́ме, зо́всім так, самі́сінько так. **Совершенно такой**—такий са́мий, самі́сінький.

Совершеннолетие—повноліття, ття. **Достигнуть совершеннолетия**—на стану ста́ти, дійти по́вних літ. **Совершеннолетний**—повноліт'ній, доро́слий.

Совершенный—доскона́лий, доскона́льний, дове́ршений, доко́наний.

Совершенство—доскона́лість, лости; дове́ршеність, ности. **В совершенстве**—доскона́ло, доскона́льно.

Совершенствовать—удоскона́лювати, поліпшувати.

Совестливо, совестно—сумлі́нно.

Совесть—сумлі́ння, ння.

Совет—І) ра́да, пора́да; ІІ) (с о б р.)—ра́да; ІІІ) (с о в е щ а н и е)—нарада.

Совет—І) ра́да, ди; пора́да, ди. **Совет Народных Комиссаров**—Ра́да Наро́дніх Коміса́рів; (п о м о щ ь)—ра́да, пора́да. **Совет держать**—ра́ду ра́дити (Чи там ра́ду ра́дять, як на ту́рка вста́ти).

Советизм—радя́нство, ства.

Советование—ра́яння, ння.

Советовать, посоветовать—ра́дити, ра́джу, ра́диш кого́, кому́ чим, кому́ що; ра́яти, ра́ю, ра́єш, ра́є; пора́дити, пора́яти (По ра́дь мене́ як рі́дного бра́та. Йому́ на відхі́д до́бру ра́ду ра́дить).

Советский—радя́нський. **Советский строй**—радя́нський лад.

Советник,-ца—пора́дник, ка; ця, ці; дора́дник, ка; (ч л е н п о с о л ь с т в а, с о в е т а)—ра́дник, ка. **Советчик**—дора́дник; (н а п л о х о е) — зло ра́дець, дця.

Совещание—нара́да, ди. **Совещательный**—дора́дчий, дора́дний. **С совещательным голосом**—з дора́дчим го́лосом.

Совещаться—ра́дитися, ра́джуся, ра́дишся; ра́ду ра́дити.

Совзнаки—радзна́ки, ів.

Совладать, совладеть—здоліти, вдола́ти;

змоти́, здужа́ти, подужа́ти (Не здола́ю зі свої́м го́рем).

Совладелец,-ица — співвла́сник, ника; ниця, ці. **Соучастник в предприятии** — спільник у підприємстві.

Совладетель—співволо́дар, ря.

Совместитель,-ница—суміс́ник, ка; ця, ці; семидільник, ка; ця, ці.

Совместность—суміс́ність, ности. **Совместный**—суміс́ний. **Совместно**—вку́пі, суку́пно, спільно, ра́зом, огу́лом, гурто́м.

Совмещение—I) уміщення, ння; (одного з другим)—сполу́чення, ння; сполу́ка, ки; пого́дження, ння (Пого́дження наших інтере́сів тут можли́ве. Сполу́чення в одні́й люди́ні зді́бности до дириге́нтства з тала́нтом компози́тора не ча́сто бува́є); II) суміс́ництво, цтва. **Совместительство по службе**—суміс́ництво на поса́ді.

Совнарком—Раднарко́м, му.

Совокупно—вку́пі, суку́пно.

Совокупность—суку́пність, ности.

Совоспитание—співвихова́ння, ння.

Совоспитанник,-ца—співвихова́нець, нця.

Совпадать, совпасть—збіга́тися, збі́гтися, припада́ти, припа́сти (На́ші інтереси збіга́ються тут. Свя́та припа́ли в той день, що ми виїжджа́ли з села́).

Совпадающий—збіжни́й.

Совпадение—збіг, гу; ви́падок, дку; (мат.)—стика́ння, ння.

Современник—суча́сник, ка.

Современность—суча́сність, ности. **Современный**—суча́сний; (теперешний)—сьогоча́сний; (тогдашний)—тогоча́сний.

Совсем—зо́всім, чи́сто, геть чи́сто, ціл-ко́м, дритьмо́м. **Совсем одинаковый**—однаковісінький. **Совсем здоровый**—здоровісінький.

Совстроительство—радбудівни́цтво, ва.

Совхоз—радго́сп, пу.

Согбенный—зі́гнутий, похи́лий, похи́лений, згорблений.

Согласие—зго́да, ди. **Из'явить согласие**—да́ти зго́ду.

Согласность—згі́дність, ности.

Согласный—I) згі́дний, ла́дний (Згі́дний, ла́ден це зроби́ти); II) відповідний, згодний. **Согласный** (с чем)—відповідний до чого; III) (грам.)—при́голо́сний. **Согласен**—зго́да, до́бре, гара́зд.

Согласно—I) в лад, згі́дно (Співа́ють в лад); II) в зго́ді, в до́брій зго́ді (Брати́ живу́ть у зго́ді); III) згі́дно з чим (Згі́дно з нака́зом призна́ча́ється на поса́ду діло́вода).

Согласование—пого́дження, ння.

Согласованность—пого́дженість, ности.

Согласовывать — пого́джувати, джую, джуєш, джує.

Соглашатель—угодо́вець, вця. **Соглашательский**—угодо́вський.

Соглашать, согласить,-ся I) (условиться, договориться)—зго́джувати, ся; зго́дити, ся; пого́джувати, ся; пого́дити, ся; єдна́ти, ся; поєдна́ти, ся (Поєдна́ли робітника́. Зго́дили підво́ду, щоб одвезти́ ре́чі); II) (соглашаться)—зго́джуватися, зго́дитися (Я зго́джуюсь іти́ з ва́ми). **Соглашаться с чьим мнением**—приставати на чию́ га́дку, ду́мку. **Согласиться между собою**—пого́дитися, поєдна́тися, змо́витися.

Соглашение—порозумі́ння, ння; зго́да, ди. **По соглашении**—порозумі́вшись. **По соглашению**—за зго́дою. **Войти в соглашение**—порозуміти́ся, поєдна́тися.

Согражданин—співгромаді́нин, на.

Согревательный, согревающий — огрівальний.

Согревать, согреться—огрі́вати, огрі́ти, зігрі́вати, зігрі́ти, ся (Со́нце ка́же: я зійду́, твоїх спині́в обігрію).

Сода—со́да, ди. **Сода каустическая**—каустична со́да. **Содовый**—со́довий (Со́дова вода́).

Содействие—по́міч, мочи; підмо́га, ги; допомо́га, ги; (благоприятствование)—сприяння, ння.

Содействователь — помага́ч, ча́; спільник, ка.

Содействовать—допомага́ти, допомогти́, сприя́ти кому́, чому́.

Содержание (жалованье)—плати́ня, ні; утри́мання, ння. **Содержание конторы, отделения, телеграфной сети и т. п.**—ко́шти на конто́ру, фі́лію, телегра́фну мере́жу, то-що; (книги)—зміст, сту.

Содержательный—змісто́вний. **Содержательно**—змісто́вно.

Содержать—утримувати кого́, що; (в себе)—містити, щу́, сти́ш. **Книга содержит**—кни́га містить. **Содержать в аренде**—трима́ти в оре́нді, посе́сії. **Содержать на пищевом довольствии**—харчи́ти, харчува́ти кого́.

Соединение—злу́чення, ння; сполу́чення, ння; з'єдна́ння, ння; злу́ка, ки; (хим.)—сполу́ка, ки.

Соединенный—сполу́чений, з'є́днаний, злу́чений. **Соединенные части**—з'єдна-

ні, сполу́чені части́ни. **Соединенные Штаты**—Сполу́чені Шта́ти. **Соединенно**—спі́льно, ра́зом, уку́пі.

Соединитель—сполу́чник, ка; злу́чник, ка. **Соединитель для ремней**—сполу́чник на па́си. **Соединительный**—сполу́чний. **Соединительные части**—сполуча́льні, сполу́чувальні части́ни.

Соединять, соединить—сполуча́ти, сполучи́ти, з'є́днувати, з'єдна́ти, гуртува́ти, згуртува́ти, єдна́ти, поєдна́ти, ку́пчити, ску́пчити.

Сожаление—жаль, лю́. **К сожалению**—на жаль. **К крайнему сожалению**—на превели́кий жаль.

Сожалеть—жалкува́ти за ким, жалі́ти, жалува́ти кого́, уболіва́ти за ким, чим.

Сожжение—спа́лення, ння; пожо́га, ги.

Сожигание—па́лення, ння. **Сожженный**—спа́лений.

Сожигать—пали́ти, спали́ти кого́, що. **Сожигатель**—палі́й, ія́.

Сожитель—I) сожи́вець, вця; II) чолові́к, ка; дружи́на, ни.

Сожительствовать—співме́шкати, жи́ти уку́пі (з ким).

Сожитие, сожительство—співме́шкання, ння; сожиття́, ття́.

Созвание—скли́кання, ння.

Созвездие—сузі́р'я, р'я. **Созвездие Большой Медведицы**—Віз. **Созвездие Близнецы**—Чепі́га. **Созвездие Касиопея**—Борона́. **Созвездие Орион**—Косарі́. **Созвездие Плеяды**—Волосожа́р.

Созвучие—су́голос, су; созву́чність, ности. **Созвучный**—суголосний, созву́чний.

Создавать, создать—I) твори́ти, утвори́ти (То ви́б еле́гій це твори́ли. Утвори́ли кооперати́вне товари́ство); II) (материальное)—споруджа́ти, споруди́ти (Споруди́ли дім вели́кий).

Созидание—спору́дження, ння; будува́ння, ння; тво́рення, ння.

Созидатель—будівни́чий, ого; будівни́к, ка́; спору́дник, ка.

Созидать, создать—I) ста́вити, поста́вити, будува́ти, збудува́ти, споруджа́ти, споруди́ти; II) твори́ти, витво́рювати (Тре́ба пову́ ха́ту ста́вити. Ро́зкіш твори́ть бі́ль). **Созидать здание**—споруджа́ти буди́нок, дім.

Сознавать, сознать—усвідо́млювати, усвідо́мити що, бу́ти, ста́ти свідо́мим чо́го, розумі́ти, зрозумі́ти що; визнава́ти, ви́знати що (Ви́знати свої по́милки). **Сознавать себя**—тя́мити себе́.

Сознаваться, сознаться — признава́тися, призна́тися до вини́, повинува́титися, повини́тися в чо́му.

Сознание—I) свідо́мість, мости; прито́мність, ности; глу́зд, ду; па́мороки, ів (Свідо́мість обо́в'язку щодня бі́льшала. Згуби́в прито́мність од бо́лю. Одби́ло йому́ па́мороки; II) призна́ння, ння; визна́ння, ння (Визна́ння вини своє́ї дало́ мені спо́кій душе́вний). **Сознательность** — свідо́мість, мости. **Сознательный**—свідо́мий, прито́мний.

Созыв—склика́ння, ння; скли́кання, ння.

Созывание—склика́ння, ння.

Созывать, созвать—склика́ти, скли́кати, наклика́ти, накли́кати; (многих)—посклика́ти, поскли́кувати, понакли́кати, понакли́кувати.

Соизмерение—по́мір, ру.

Соизмеримый—помі́рність, ности; співмі́рність, ности.

Соискание—ко́нкурс, су.

Сокращать, сократить,-ся — скоро́чувати, ся; скоро́тити, ся; вкоро́чувати, вкороти́ти, ума́лювати, вмали́ти (Хоро́ба вмали́ла мені ві́ку); (многих)—поскоро́чувати, повкоро́чувати.

Сокращение—скоро́чення, ння. **Сокращенный** — скоро́чений. **Сокращенно**—скоро́чено, ко́ротко, короте́нько.

Сокровище—ска́рб, бу.

Сокрушение—I) злама́ння, ння; розбиття́, ття́; розтро́щення, ння; II) жа́ль, лю; журба́, би́; ту́га, ги. **Сокрушительный**—бурли́вий. **Сокрушенный**—I) поби́тий, потро́щений; II) засму́чений.

Сокрушитель—нищи́тель, ля; бури́тель, ля.

Сокрушить, сокрушать,-ся—I) розбива́ти, розби́ти, трощи́ти, розтрощи́ти, потрощи́ти (Потрощи́в ре́бра й ко́сті); II) засму́чувати, ся; засмути́ти, ся; посмути́ти, ся; жалю́ завдава́ти, жалю́ завда́ти, жури́тися, тужи́ти, в ту́гу вдава́тися, в ту́гу вда́тися (На майда́ні бі́ля це́ркви посмути́лись матері́).

Сокрывать, сокрыть—таї́ти, потаї́ти, покрива́ти, покри́ти (Ні́чого гріха́ таї́ти. То коза́чка до́бре дба́ла, по сво́єму козака́ покрива́ла. Со́ром сказа́ти, а гріх потаї́ти).

Сокрытие — ута́ювання, ння; ута́єння, ння; схо́в, ву; перехо́вування, ння.

Солдат—салда́т, та; моска́ль, ля́. **Солдатчина**—салда́тчина, ни; салда́ти (Перебу́ду я салда́ти).

Солеварение—соля́рство, ва. **Солеваренный**—солева́рний, соля́рський. **Солеварня**—солева́рня, ні; соля́рня, ні. **Солильщик**—солі́льник, ка.

Соленый—соло́ний; (о ч е н ь) — сілький. **Соленый настой**—ропа́, пи́. **С. делаться**—солоні́ти.

Солидарность—солідарність, ности; односта́йність, ности; зго́да, ди (О д н о с т а́ й н о б и́ й т е с я з а п р а́ в д у).

Солидность—пова́жність, ности; стате́чність, ности.

Солитер—I) гли́ст, ста́; ці́п як, ка́; II) вели́кий діяма́нт.

Солнечный—со́нячний, со́нячний, со́нцевий. **Солнечная сторона и солнечность**—осо́ння, ння.

Солнце—со́нце, нця; (у м е н.)—со́нечко, чка. **При закате солнца**—на вза́ході со́нця.

Солод—со́лод, ду; дріжжа́нка, ки. **В солод обратиться**—осолоді́ти.

Солома—соло́ма, ми; (м н о ж.)—соломи́, мі́в.

Соломенный—соло́м'яний. **Соломенно-желтый**—полови́й.

Соломорезка—січка́рня, ні.

Соломотряска—соломові́йка, ки.

Солоник—сільни́ця, ці; сільни́чка, чки; соля́нка, ки.

Соль—сіль, со́ли. **Поваренная соль**—кухо́нна сіль.

Соляная копь—солони́ця, ці; жу́па, пи.

Сомнение—сумні́в, ву; непе́вність, ности. **Без сомнения**—запе́вне.

Сомнительность—сумні́вність, ности; непе́вність, ности. **Сомнительный**—сумні́вий, непе́вний. **Сомнительные долги**—непе́вні борги́.

Сон—сон, сну. **Видеть сон**—ба́чити сон, сни́ти.

Сонаследник,-ница—співнаслі́дник, ка; -ця, ці; співспадкое́мець, мця; -е́мниця, ці.

Сонливость—сонно́та, ти; сонли́виці, виць; сонни́ці, ни́ць; сонли́вість, вости.

Сонмище—збо́рище, ща; сто́впище, ща.

Соображать—мі́ркувати, розважа́ти (Р о з в а ж т и, щ о я т о б і к а ́ ж у).

Соображение—мі́ркува́ння, ння; розва́ження, ння.

Сообразительность—тя́мкість, кости; бистрий ро́зум, му. **Сообразительный**—тямучий, бистрий ро́зумом.

Сообразность—згі́дність, ности (з чим); відпові́дність, ности (до чо́го). **Сообразный**—згі́дний з чим, відпові́дний до чо́го.

Сообразовать,-ся—застосува́ти, ся; зго́дити, ся; чи́слитися, рахува́тися, уважа́ти на що (Т р е́ б а з г о́ д и т и н а́ ш і і н т е р е́ с и. Н і н а щ о н е в в а ж а́ ю ч и, в і н в и т р а ч а є г р о́ ш і).

Сообща—спі́льно, уку́пі, вку́пі (М и с п і́ л ь н о й ш л и́ н а б о р о т ь б у́. Д а в а́ й т е г у р т о́ м ц е р о б и́ т и).

Сообщать, сообщить,-ся—I) сповіща́ти, сповісти́ти, повідомля́ти, повідо́мити; (н а с л о в а х)—перека́зувати, переказа́ти; II) зно́ситися, знести́ся, зсила́тися, зісла́тися, злуча́тися, злучи́тися, сполуча́тися, сполучи́тися (Х а н з с и л а́ в с я з Б. Х м е л ь н и́ ц ь к и м); III) надава́ти, нада́ти, уділя́ти, уділи́ти (К р а с и́ н а д а є й о м у о ц е́ й р у х).

Сообщение—I) сповіща́ння, ння; сповіщення, ння; повідо́млення, ння; (о б ъ я в л е н и е)—оголо́шення, ння; II) (с к е м)—зно́сини, син; звязо́к, зку (з ким); стосу́нок, нку; сполу́чення, ння (чого́ з чим). **Пути сообщения**—шляхи́, хі́в; III) нада́вання, ння; пада́ння, ння; уділя́ння, ння.

Сообщество—товари́ство, ства; спі́лка, ки; грома́да, ди.

Сообщительный—товари́ський, щи́рий.

Сообщник,-ца—това́риш, ша; -ка, ки; спі́льник, ка; -ця, ці; уча́сник, ка; -ця, ці.

Сооружать, соорудить—I) споруджа́ти, спору́дити, будува́ти, вибудувати, збудува́ти. **Сооруженный**—спору́джений збудо́ваний; II) готува́ти, приготува́ти. **Соорудить ужин**—приготува́ти вече́рю.

Сооружение—I) (д е й с т в.)—будува́ння, ння; збудува́ння, ння; спору́да, ди; II) (з д а н и е)—будо́ва, ви; буді́вля, лі; спору́дження, ння; (к а м е н н о е)—кам'яни́ця, ці.

Соответственность, соответствие—відповідність, ности; відпові́дя, дя. **Соответственный**—відпові́дний до чо́го. **Соответствующий**—відпові́дний. **Соответствующий действительности**—правди́вий, згі́дний з дійсністю. **Соответственно**—відпові́дно до чо́го.

Соответствовать—відпові́дати чому́.

Соотношение—співвідно́шення, ння; взаємини, мин. **Соотносительный**—співвідно́сний.

Соперник—супроти́вник, ка; супе́рник, ка.

Соперничать—мі́рятися, на перебі́й іти́, іти́ на взаводи з ким. **Соперничество**—супроти́вництво, цтва; супе́рництво, цтва; за́від, воду.

Сопка—со́пка, ки; горі́да могила, ли.

Сопоручитель—співпору́чник, ка.

Сопоставление—порівна́ння, ння; зрівна́ння, ння.

Сопоставлять—порі́внювати, зрі́внювати.

Соприкасаться—стика́тися з чим, торка́тися, доторка́тися чо́го; (о з е м е л ь н ы х в л а д е н и я х) — суме́жити з чим, придяга́ти до чо́го.

Соприкосновение—стика́ння, ння з чим; приляга́ння, ння до чо́го; суме́ження, ння з чим.

Соприкосновенность — стика́льність, ности (з чим); прилє́глість, лости (до чо́го); суме́жність, ности (з чим). **Соприкосновенный** — стика́льний (з чим); прилє́глий (до чо́го) суме́жний (з чим).

Сопричастник,-ца—спільник, ка; -ця, ці. **Сопричастный**—причє́тний (до чо́го).

Сопровождать, сопроводить—I) супроводжа́ти кого́; супрово́дити; II) іти́ за ким.

Сопровождение—су́про́від, воду; про́від, воду; товаришува́ння, ння. **В сопровождении**—в товари́стві, ра́зом (з ким), в супро́воді кого́. **Сопроводительный**—супровідний (Супровідна адре́са). **Сопровождающий** — супровідний. **Сопровождающие обстоятельства**—супровідні обста́вини. **Сопровождающий почтальон**—супровідний поштар, ря.

Сопротивление—о́пір, о́пору. **Сопротивление материалов**—о́пір матеріялів. **Сопротивление трения**—о́пір тертя́. **Сопротивление среды**—о́пір середо́вища. **Сопротивление вредное** — о́пір шкідли́вий. **Сила сопротивления**—відпо́рна си́ла. **Сопротивление оказывать**—ста́вити о́пір.

Сопротивляться—опира́тися кому́, проти́витися кому́; змага́тися, спереча́тися з ким. **Сопротивляющийся**—супроти́вець, суперéкуватий.

Сопутствовать—товаришува́ти в доро́зі; супрово́дити кого́, що.

Сор—сміття́, тття́.

Соразмерность — помі́рність, ности; домі́рність, ности. **Соразмерный**—помі́рний, домі́рний. **Соразмерно**—помі́рно, до мі́ри. **Соразмерно заслугам**—по заслу́зі, відповідно до заслу́г.

Соратник—това́риш, спільник у бороть-бі́ з ким, чим.

Соревнование—змага́ння, ння; супе́рництво, цтва.

Соринка—порошинка, ки; смітина, ни.

Сорить—I) (насорить)—смітити, насмітити; II) (засорить) — порошити, запорошити, занести́, замули́ти; III) (деньгами) — си́пати гро́шми, тринькати, розтринькати гроші.

Сорный — смітнико́вий; (трава)—бур'я́н, ну́; ко́пта, ти; (сорная яма)—смі́тник, ка.

Сорт—гату́нок, нку; сорт, ту; розбір, бо́ру. **Последний сорт** (про зерно, крупы)—послі́д, ду. **Первейший сорт**—чоло́, ла́.

Сортировать—сортува́ти, розбира́ти.

Сортировка—сортува́ння, ння.

Сортировщик,-ца—сортівни́к, ка́; -ця, ці.

Сосед—сусі́да, ди. **Соседний**—сусі́дній, (смежный)—прилє́глий, суме́жний. **Соседство**—сусі́дство, ства; прилє́жність, ности; суме́жність, ности.

Соска—смоче́к, чка́; сосу́лька, ки; мізю́к, ка́.

Соскабливать, соскоблить,-ся—зішкря́бувати, зішкря́бати, вискріба́ти, ви́скребти.

Соскакивать, соскочить — I) зіска́кувати, зіскочи́ти, сплига́ти, сплигну́ти; II) зіска́кувати, злі́тати, злете́ти (Ши́на злетіла з ко́леса. Зіскочила за́щіпка з две́рей).

Соскучиваться, соскучиться—зануджуватися, занудитися, знуджуватися, знудитися, скуча́ти, скучити за ким, чим.

Сослагательное наклонение — га́данний, можли́вий спо́сіб, собу.

Сослание—засла́ння, ння; зсила́ння, ння. **Сосланный**—за́сланий, ого; засла́нець, нця.

Сословие—ста́н, ну; верства́, ві́. **Сословный**—ста́новий, версто́вий. **Сословное общество**—верстве́ве суспі́льство.

Сослуживець,-ица — співробі́тник, ка; -ця, ці.

Сосна—со́сна, ни; (у м.)—со́сонка. **Сосновая роща**—сосня́к, ка́; сосничо́к, чка́.

Сосредоточивать, сосредоточить — з'осере́джувати, з'осере́дити, ску́пчувати, ску́пчити.

Сосредоточение — з'осере́дження, ння; ску́пчення, ння.

Состав—скла́д, ду. **Личный состав**—особо́вий скла́д. **Наличный состав**—прису́тній склад. **Подвижной состав**—рухо́мий склад.

Составитель—склада́ч, ча́; упоря́дник, ка. **Составитель поезда**—упоря́дник по́їзда.

Составление—склада́ння, ння; упорядко́вування, ння; упорядкува́ння, ння.

Составлять, составить,-ся—I) склада́ти, скла́сти, упорядко́вувати, упорядкува́ти, уложи́ти, зложи́ти; II) станови́ти, ста́вити (Бага́тство не становить ща́стя. Чоти́ри курі́ні становля́ть полк); III) компонува́ти, скомпонува́ти (Компону́ю ві́рші на свя́то. Скомпону́вав му́зику до слі́в ві́рша).

Составной—I) складови́й; II) зло́жений. **Составная часть**—складова́ части́на. **Составная батарея**—зло́жена батаре́я.

Состояние—I) (положение)—ста́н, ну; стано́вище, ща; (богатство)—ста́ток, тку; майно́, на́. **Быть в состоянии**—зду́жати, ма́ти змо́гу, си́лу.

Состоятельность—замо́жність, ности. **Состоятельный**—замо́жний.

Состоять—I) (из чего)—склада́тися з чо́го; II) бу́ти (де, за ко́го, ким) (Я був у Цукротре́сті за ділово́да).

Состояться (происходить)—відбува́тися, відбу́тися. **Собрание не состоялось**—збо́ри не відбули́ся. **Следующее заседание состоится...**—да́льші насту́пні чергові збо́ри відбу́дуться...

Сострадание—жа́лість, лости; уболіва́ння, ння. **Сострадательный**—жа́ліслйвий; милосе́рдний.

Сострадать—уболіва́ти (над ким, чим), жалі́ти (кого́, що).

Состязание—змага́ння, ння; спі́рка, ки; перева́ги, ів; перебій, бо́ю.

Состязаться—змага́тись.

Сосуд—посу́дина, ни; (анатом.)—суди́на, ни; я́мка, ки.

Сосчитызать, сосчитать,-ся—лічи́ти, злічи́ти; обліч́увати, обліч́ити; обрахо́вувати, обрахува́ти; порахува́ти, ся з ким.

Соткать—ви́ткати, тчу, тчеш, тче; утка́ти (За ніч утка́в арши́н два́цять).

Сотлеть—зітлі́ти, потлі́ти. **Сотлевший**—зітлі́лий, потлі́лий.

Сотоварищество—товари́ство, ства; компа́нія, ії.

Сотрудник—співробі́тник, ка.

Сотрудничество—співробі́тництво, цтва.

Сотрудничий—співробі́тничий.

Сотрясать, сотрясти—стряса́ти, стрясти́; потряса́ти, потрясти́; стру́шувати, струси́ти, струсну́ти; (многое)—постру́шувати, постря́сувати. **Сотрясенный**—стру́шуваний, зру́шений.

Сотрясение—стру́с, су; зру́шення, ння.

Сот (чаще—**соты**)—щільни́к, ка; щільники́, ів.

Соумышление—спі́льництво, цтва (в зло́чині).

Соумышленник—спі́льник, ка (зло́чину, то-що), поли́тач, ча.

Соус—підле́ва, ви.

Соучастник—уча́сник, ка; співуча́сник, ка; спі́льник, ка; (в нехороших делах)—поли́тач, ча. **Соучастный**—співуча́сний.

Софа—кана́па, пи; кана́пка, ки.

Софизм—софі́зм, му. **Софистический**—софісти́чний.

Сохнуть—со́хнути; (о грязи еще)—тря́хнути, протря́хати, протря́хнути; (о растениях)—марні́ти, ча́хнути, посиха́ти, засиха́ти (В'я́не ви́шня, посиха́є. Со́хнути з горя́, з ну́жди).

Сохранение—схо́в, ву; схо́ванка, ки; хова́ння, ння; збереже́ння, ння. **Сохранитель**—сховни́к, ка́; заховáльник, ка. **Сохранительный**—схо́вний, заховáльний. **Сохранность**—ці́лість, лости. **Сохранный**—ці́лий, ненару́шений. **Сохранное место**—схо́ванка, ки. **Сохранно**—в ці́лості.

Сохранять, сохранить—берегти́, жу́, же́ш, же́; зберегти́, зберіга́ти; хова́ти, заховáти; хорони́ти, схорони́ти. **Сохраненный**—схо́ваний, збере́жений, заховáний.

Сочетание—сполуче́ння, ння; з'є́днання, ння; зду́ка, ки; сполу́ка, ки; спі́лкува́ння, ння.

Сочетовать, сочетать,-ся—лучи́ти, злучи́ти, ся; з'єдна́ти, з'єдна́тися, поєдна́ти, поєдна́тися. **Сочетаться браком**—побра́тися, одружи́тися.

Сочинение (произведение)—твір, тво́ру.

Сочинять, сочинить—I) склада́ти, скла́сти, компону́вати, скомпону́вати; писа́ти, написа́ти; укла́дати, уложи́ти, зложи́ти; (стихи)—віршува́ти; II) вига́дувати, ви́тадати (Таке́ ви́гадане, що й ку́пине держи́ться).

Сочленение—суглоб, ба; суста́в, ва.

Сочность—соковитість, тости. **Сочный**—соковúтий. **Сочно**—соковúто.

Сочувствие—співчуття́, тя́; спочуття́, тя́; спочува́ння, ння. **Сочувственный**—спочу́тливий, спочутний. **Сочувственно**—співчува́ючи, спочу́тливо.

Сочувствовать—співчува́ти.

Союз—спі́лка, ки; звя́зок, зку́. **Профессиональный союз**—професпі́лка (профспі́лка); (государственный)—союз, зу; (грам.)—зли́чник, ка. **Член союза**—спілча́нин, на. **Союзник**—со́юзник, ка; спі́льник, ка.

Спадание—спада́ння, ння.

Спадать, спасть—I) спада́ти, спа́сти; опада́ти, опа́сти; осипа́тися, осипа́тися (Спа́ла полу́да з їх очей. Ли́стя вже опада́є); II) випа́дати, ви́пасти, вила́зити, ви́лізти, обла́зити, облі́зти (Волосся йому́ на голові́ чи́сто ви́лізло); III) спада́ти, спа́сти, убува́ти, уби́ти (о воде).

Спадение, спад—спада́ння, ння; зме́ншення, ння; попи́ження, ння.

Спазмы—корч, чи; ко́рчі, ів; сти́ски, ів; перело́ги, ів; (в желудке)—завій-ниця, ні.

Спай—злют, ту.

Спаивать, спаять—I) злюто́вувати, злютува́ти, приварювати, приварити, ся; II) спо́ювати, споїти, напо́ювати, напоїти, обпо́ювати, обпоїти кого́, чим.

Спайка (процесс)—злюто́вування,

ння; злютува́ння, ння; (м е с т о с п а й к и)—злюто́ване мі́сце.
Спалый—опа́лий.
Спальня—спа́льня, ні; спочива́льня, ні. **Спальный**—спа́льний, спочива́льний.
Спание, спанье—спання, ння.
Спаржа (р а с.)—шпара́га, ги; шпра́га, ги. **Спаржевый**—шпарагО́вий.
Спасать, спасти,-ся—I) рятува́ти, врятува́ти, зрятува́ти, ви́рятувати, відвола́ти, відволо́дити; II) (о с в о б о ж д а т ь) —визволя́ти, ви́зволити. **Спасенный**—I) врято́ваний, порято́ваний; II) ви́зволений. **Спасение**—I) рятува́ння, ння; визво́лення, ння; II) ряту́нок, нку; порятунок, нку.
Спасибо—дя́кую, спаси́бі. **За спасибо**—за спаси́бі, зада́рма.
Спаситель—визволи́тель, ля; рятівни́к, ка́. **Спасительный**—рятівни́чий, спасе́нний.
Спеваться, спеться—I) зспі́вуватися, зспіва́тися; II) змовля́тися, змо́витися.
Спевка—спі́ванка, ки.
Спектакль—виста́ва, ви.
Спекулировать—спекулюва́ти.
Спекуляция—спекуля́ція, ції.
Спекулянт—спекуля́нт, та.
Спеленать—сповити, оповити, обповити (С п о в и́ т и д и т и́ н у).
Сперва—попере́ду, спе́ршу, пе́рше; (н а п е р в ы х п о р а х)—по пе́рвах.
Спереди—спе́реду, на пе́реді.
Спертость—сти́снення, ння; тя́жкість, кости; заду́ха, хи. **Спертый**—сти́снутий. **Спертый воздух**—заду́шне пові́тря.
Спесивец, спесивица—горду́н, на́; гордій, дія́; чванько́, ка́; гордівни́ця, ці.
Спесивость—пиха́, хи́; чвань, ни; чванли́вість, вости; спесивість, вости. **Спесивый**—чванли́вий, пиха́тий, спесивий.
Спесиветь, заспесиветь—гордіти, загордіти, чва́нитися, пинду́читися.
Спесь—пиха́, хи́; чвань, ни; гордува́ння, ння. **Убавить спеси, сбить спесь**—збити пиху́, пихи́.
Спеть—I) проспіва́ти, заспіва́ти; II) спі́ти, поспіва́ти. **Спетый**—проспіваний. **Спелый**—спі́лий, сти́глий.
Специалист—фахове́ць, хівця.
Специальность—фах, ху. **Специальный**—спеціяльний, фахови́й.
Специи—спе́ції, ій; зі́лля, лля; лі́ки, ків.
Спецификация—специфіка́ція, ії.
Специфический—специфі́чний.
Спецодежда—спецо́дяг, гу.
Спешить—спіши́ти, поспіша́ти, хапа́тися, хвата́тися, ква́питися (Д н і к о р о́ т к і, а ш л я х и́ д о в г і́; т р е́ б а н а м х а п а́ т и с я д о д о́ м у).
Спешный—спі́шний, нега́йний, пи́льний, швидки́й (П и́ л ь н і й л и с т и́ п о с и л а́ в. Ш в и д к и́ й п о́ і з д. Н е г а́ й н а д о п о м о́ г а). **Спешная почта**—швидка́ по́шта. **Спешно**—негайно, спі́шно, пи́льно. **Спешно делать что**—похватком, по́хапцем робити що.
Спираль—спіра́ль, ли; змі́йка, ки.
Спиральный—спіра́льний, змію́ватий.
Спирать, спереть,-ся—I) спиха́ти, зіпхну́ти; спира́ти, спе́рти; II) здавлювати, здави́ти, сти́скувати, сти́снути, спе́рти, ся. **Дыхание сперло**—дух забило.
Спирт—спи́рт, ту. **Спирт денатурированный**—спирт денатуро́ваний. **Спирт ректификационный**—спирт ректифіко́ваний. **Спирт натуральный**—спирт натура́льний. **Спирт нашатырный**—спирт сальмяко́вий, жигуне́ць, нця.
Спиртокалильный—спиртожаровий.
Спиртомер—спиртомі́р, ра.
Спиртный, спиртовый—спиртови́й. **Спиртной напиток**—тру́нок, нку.
Спиртуозный—п'я́нкий.
Списание (д о л г о в)—списа́ння, ння (боргів). **Списывание**—спи́сування, ння.
Список—спи́сок, ску; спис, су.
Списыватель—спи́сувач, ча.
Списывать, списать,-ся—I) спи́сувати, списа́ти, копію́вати, скопію́вати що з чо́го; II) листува́тися з ким (С е́ с т р и ч а с т е́ н ь к о л и с т у́ ю т ь с я).
Спица—I) (д л я в я з а н и я)—прут, та; дріт, дро́ту; дро́тик, ка; II) (п л е с т ь н е в о д)—глиця, ці; III) (в к о л е с е)—шпи́ця, ці; спи́ця, ці.
Спичечница—сірни́чниця, ці.
Спичечный—сірнико́вий.
Спичка—сірник, ка́; сірничо́к, чка́; (д л я к о в ы р я н и я)—шпи́чка, чки; копи́стка, ки.
Спичник—сірни́чник, ка.
Сплав—спла́в, ву; (м е т а л л о в)—стопу, сто́плювання, ння; сто́плення, ння.
Сплавливать, сплавлять, сплавить,-ся—I) топи́ти, сто́плювати, стопи́ти, ся; II) сплавля́ти, спла́влювати, спла́вити; гна́ти, тони́ти (во́дою).
Сплавщик—сплавни́к, ка́; осна́ч, ча́.
Сплачивать, сплотить,-ся (т е с н о)—збива́ти, збити, зв'я́зувати, в'яза́ти, з'є́днувати, з'єдна́тися, злуча́тися, злучи́тися.
Сплетение—I) сплете́ння, ння; II) запліт-ка, ки; косоплетка, ки. **Сплетение обстоятельств**—сплете́ння обста́вин.
Сплетник,-ница—плету́н, на́; плету́ха, хи; язика́тий, слизькоязи́кий.
Сплетничать—плеска́ти, щу, щеш; бреха́-

ти, набрі́хувати на ко́го, пащикува́ти, обмовля́ти кого́, пліткі роби́ти на ко́го.

Сплетня—поговір, во́ру; пліт'ка, ки; обмо́ва, ви; пльо́тка, ки. **Сплетни распускать**—поговір пуска́ти.

Сплоховать—схибну́ти, сплохува́ти.

Сплочение—збива́ння, ння; зду́чення, ння; зв'яза́ння, ння.

Сплошной — суці́льний, по́спільний. **Сплошные облака**—суці́льні хма́ри. **Сплошная смена шпал** — по́спільна зміна шпа́л.

Сплошь—по́спіль, су́спіль, геть-чи́сто, скрізь, без різни́ці, без ви́нятку. **Сплошь и рядом**—скрізь і всю́ди.

Сплутовать — змахрува́ти, змахлюва́ти, зшахрува́ти, змошенні́ати.

Сплывать,-ся; сплыть,-ся—злива́ти, ся; зли́ти, ся; спли́ва́тися, спли́тися; (много)—позлива́тися, поспли́ва́тися. **Было да сплыло**—було́ та загуло́.

Сплюснутый—сплю́снений, сплю́щений; (немного)—приплю́снений, приплю́щений.

Сподвижник—сподви́жник, ка; співтрудо́вник, ка.

Сподручный—похватни́й, зру́чний, ви́гідний. **Сподручно**—на по́хваті, зру́чно. **Сподручнее**—зручні́ш(е).

Спознаваться, спознаться—зазнава́тися, зазна́тися з ким.

Спокойный—споки́йний, тихоми́рний, повільний. **Спокойной ночи**—добра́ніч. **Спокойно**—споки́йно, ти́хо, тихоми́рно, ла́дом.

Спокойствие—спо́кій, кою; супокій, ко́ю; споки́йність, ности; тихоми́р'я, р'я; ла́года, ди.

Сполна—ці́лко́м, сповна́.

Сполошить—сполоха́ти, зга́лтува́ти.

Спор—суперечка, чки; спір, спо́ру; змага́ння, ння (Неха́й бу́де пере́чка, аби́ не суперечка).

Спорить,-ся — сперечáтися, змага́тися, спо́ритися (Та да́рма з до́лею змага́тися).

Спорный—спі́рний.

Способ—спо́сіб, собу; (средства к жизни)—за́сіб, собу. **По способу, способом, таким способом** (таким образом)—о́тже, таки́м чи́ном, по́бітом, ро́бом. **Изыскать способ**—добира́ти, прибра́ти спо́собу.

Способность—здібність, ности; здатність, ности; хи́ст, сту; дотепність, ности (Він мав хист до малюва́ння). **Способный**—I) здібний, здатний, дотепний, хистки́й; II) спосо́бний, прида́тний.

Способствовать—спряти; (помогать)—допомага́ти, засобля́ти кому́ в чо́му.

Способствование—спря́яння, ння; допомага́ння, ння.

Спохватиться—схамену́тися, стя́митися, оглядітися (Я й не схамену́вся, як де тра́пилось).

Справа—праворуч, з пра́вого бо́ку.

Справедливость—справедли́вість, вости. **Справедливый**—справедли́вий, правди́вий, пра́вий. **Справедливо**—справедли́во, по-пра́вці, правди́во.

Справка—до́відка, ки. **Наводить справку**—довідуватися (про що).

Справляться, справиться—довідуватися, довідатися, справля́тися, спра́витися про що, упо́руватися, упо́ратися з чим. **Не справится с этим делом**—не дасть ці́й спра́ві ра́ди.

Справочник—довідник, ка. **Справочный** довідко́вий. **Справочное бюро**—довідко́ве бюро́.

Спрашивать, спросить—I) пита́ти, ся; спитати, ся; попита́ти, ся; запита́ти, ся. **Спрошенный**—спи́таний, запи́таний; II) вимага́ти, ви́могти; доправля́тися, допра́витися, домага́тися, домогти́ся (Свого́ доправля́йся—ро́ду не чужа́йся).

Спроваживать, спровадить—відпрова́лжувати, відпрова́дити, випрова́джувати, ви́провадити, ту́рити, потурити, збу́тися ко́го, здихатись ко́го.

Спрос—по́пит, ту; спи́ток, тку; за́пит, ту. **Спрос не беда**—спи́ток не зби́ток.

Спрыгивать, спрыгнуть — спли́гувати, сплигну́ти, зоска́кувати, зско́чити; (о многих)—поспли́гувати, позска́кувати.

Спрыскивать, спрыснуть—бри́зкати, побри́зкати, кра́пати, покра́пати, спо́рскати, споpсну́ти (Набери́ в рот води́ та спорсни́, щоб не курі́ло).

Спрягать—відміня́ти (дієслова́).

Спряжение—дієзмі́на, ни.

Спрятать,-ся—схова́ти, ся; захова́ти, ся; поховáти, ся; переховáтися (Переховáвся де-яки́й час).

Спуск (вниз)—I) (действие)—спуска́ння, ння; II) (предм.)—спу́ск, ску.

Спустя—опісля́, по́тім. **Спустя некоторое время**—зго́дом, тро́хи зго́дом, незаба́ром, перегодя.

Спутник,-ца—I) това́риш, ша; шка, ки (у по́дорожі); II) (астр.)—супу́тник, ка; провідни́к, ка́.

Сработать—зроби́ти, поробúти, доробúти.

Сравнение—рівня́ння, ння; порівня́ння,

ння. **В сравнении с кем**—про́ти, су́проти ко́го.

Сравнивать, сравнить—рівня́ти, порівня́ти, зрівня́ти; порі́внювати, прирі́внювати, прирівня́ти (Зака́зує шляхи́ рівня́ти. Що ти рівня́єш себе́ до його. Прирівня́в коня́ до соба́ки). **Сравняться с чем**—рівня́тися до чо́го.

Сравнительный—порівня́льний, порі́внюючий (Порівня́льна грама́тика слов'я́нських мов). **Сравнительно** (с кем, с чем)—про́ти ко́го, чо́го (Про́ти торі́шнього врожа́ю врожа́й цього́ ро́ку невда́лий).

Сражаться, сразиться—би́тися, б'юсь, б'є́шся; стя́тися, зітну́ся, зітне́шся (Із ордо́ю Супру́н стя́вся. Би́ли неприя́теля всю́ди, де ті́льки стина́лись).

Сражение—бій, бо́ю, би́тва, ви; бата́лія, лії.

Сразу—зра́зу, одра́зу, з ма́ху, ра́птом.

Срамить, осрамиться—соро́мити, млю, миш; осоро́митися, со́рому завдава́ти, завда́ти, наробити кому́.

Срамник,-ца—соромі́тник, ка; ця, ці.

Срамность—со́ромність, ности.

Срамота—со́ром, му; ганьба́, би́.

Среда—I) (окружение) — ото́чення, ння; II) (общество)—товари́ство, ства; III) (вещество тела)—середо́вище, ща; IV) (день)—середа́, ди́.

Среди—сере́д, посере́д, посере́дині, о́середь, помі́ж.

Средиземный — середзе́мний (Середзе́мне мо́ре).

Средина—сере́дина, ни. **Срединный**—посе́редній, середко́вий.

Средневековый—средневі́чний.

Средний—сере́дній, я, є; (умеренный)—помі́рний; (арифм.)—пересі́чний. **Средняя температура**—пересі́чна температу́ра. **В среднем**—пересі́чно; (годами)—середу́льший.

Средостение—перегоро́да, ди; перешко́да, ди.

Средоточие—осере́док, дку. **Средоточный**—осере́дковий.

Средство—I) за́сіб, собу; ко́шти, ів. **Средство к жизни**—за́соби до життя́; II) спо́сіб, собу. **Употребить все средства**—вжи́ти всіх спо́собів. **Изыскивать средства**—спо́собу добира́ти.

Срез—зріз, зу.

Срезать, срезывать, срезать—зрі́зувати, зріза́ти, зрі́зати, стина́ти, стя́ти, зітну́ти. **Срезать кого**—но́са вте́рти кому́, да́ти о́близня.

Срок—те́рмін, міну; речене́ць, нця́; строк, ку. **В срок**—у свій ча́с. **К сроку**—на те́рмін.

Срочный—термі́новий, речинце́вий, строко́вий. **Срочная работа**—нега́йна пра́ця. **Срочный рабочий**—строкови́й робітни́к. **Срочно**—нега́йно.

Сруб (здания)—о́щеп, пу; (колодезный)—ця́мра, ри; ця́мрина, ни; цебри́ння, ння; (ниже земли)—по́кліть, ти.

Сряду—поспіль, оди́н за о́дним, безпере́рви.

Ссаживаться, ссесться—збіга́тися, збі́гтися (Оди́н раз пра́лося, а збі́глося, що й не натя́гнеш).

Сседаться, ссесться—I) збіга́тися, збі́гтися, ву́жчати, пову́жчати (о тканях); II) зсіда́тися, зсі́стися, прокиса́ти, проки́снути, ски́снути (о молоке).

Ссора—сва́рка, ки; спі́рка, ки; супере́чка, чки; (небольшая)—ро́зтирка, ки; (постоянная)—гризня́, ні; (с криком)—бу́ча, чі; чва́ра, ри.

Ссорить, поссорить—свари́ти, посвари́ти; (многих)—пересвари́ти.

Ссориться—свари́тися; (начинать)—заво́дитися; (постоянно)—гри́зтися (За гаря́чою робо́тою в по́лі не було́ ча́су свари́тися).

Ссуда—по́зичка, ки; по́зика, ки. **Ссудный**—позичко́вий. **Ссудная касса**—позичко́ва ка́са. **Ссудо-сберегательный** — оща́дно-позичко́вий.

Ссудчик—позича́льник, ка.

Ссужать, ссудить (кому)—позича́ти, пози́чити кому́.

Ссылать, сослать—засила́ти, засла́ти; висила́ти, ви́слати, зсила́ти, зісла́ти. **Сосланный**—за́сланий, ви́сланий.

Ссылаться, сослаться—I) здава́тися, зда́тися, поклика́тися, покли́катися, посила́тися, посла́тися (на ко́го). **Послаться на свидетелей**—освідчитися.

Ссылка—I) (предмет и действие)—засла́ння, ння; зсила́ння, ння; II) поклика́ння, ння; посила́ння, ння (Посила́ння на твір Шевче́нка тут до ре́чи. Засла́ння Шевче́нка до Орської крі́пости).

Ссыльный—засла́нець, нця.

Ссыпать, ссыпать — зсипа́ти, зси́пати; (все)—позсипа́ти.

Ссыпной (пункт)—зсипни́й (пункт).

Ставать, стать—I) става́ти, ста́ти; II) (начинать)—почина́ти, поча́ти, става́ти, ста́ти, взя́ти, заходи́тися (Ста́ли вони́ ра́ду ра́дити); III) (останавливаться) — става́ти, ста́ти, спиня́тися, спини́тися, зупиня́тися, зупини́тися (Рух на залізни́ці спини́вся); IV) (хватать)

—вистача́ти, ві́стачити (Хлі́ба до Різдва́ ви́стачить). **Статься** (безлич.)—ста́тися, тра́питися, спричини́тися. **Стать причиной**—спричини́тися до чо́го, чому́. **Стать сиротой** — осироті́ти.

Ставень—I) віко́нниця, ці; II) заста́вка, ки (в гре́блі).

Ставить, поставить—I) ста́вити, поста́вити, станови́ти, постанови́ти (Поста́в тут стола́). **Ставить ребром**—ру́ба ста́вити. **Ставить, поставить леса**—ста́вити решто́вання. **Ставить в счет**—ста́вити на раху́нок; II) вважа́ти, ма́ти. **Ни во что его ставит** — за ніщо́ його́ ма́є, вважа́є.

Ставка—ста́вка, ки.

Стадия—ста́дія, ії; (мед.)—біг, гу; пері́од, ду.

Стадо—ста́до, да; (лошадей)—табу́н, на; (овец)—ота́ра, ри; (коров)—череда́, ди; (птиц)—згра́я, а́ї. **Общественное стадо**—череда́, ди́.

Стаивать, стаять—та́нути, пота́нути, топи́тися, стопи́тися (снег, напр., жир) (Сві́чка то́питься, диви́сь. Вже та́не сніг).

Стаж—ста́ж, жу.

Стакан—скля́нка, ки.

Сталь—ста́ль, ли; кри́ця, ці; (твердая, очень каленая)—дуле́вина, ни. **Сталь бессемеровская**—сталь бесеме́рівська. **Сталь ковкая**—ста́ль ко́вна. **Сталь литая**—сталь виливна́. **Сталь вагонная**—сталь ваго́нна. **Сталь гладкая**—сталь кле́сана. **Сталь инструментальная**—сталь струменто́ва. **Сталь кованная**—сталь ко́вана. **Сталь рессорная**—сталь ресо́рна. **Сталь плоская**—сталь пласка́. **Стальной**—стале́вий, крице́вий.

Стамеска—долотце́, тця́.

Стан—I) стан, ну; поста́ва, ви; II) стано́вище, ща; III) стан (у соро́чки).

Стандарт—станда́рт, ту. **Общеобязательный стандарт**—обов'язко́вий станда́рт.

Станок—варста́т, ту. **Станок ручной**—варста́т ручни́й. **Станок ножной**—варста́т ножни́й. **Станок для приводного действия**—варста́т для трансмісі́йної робо́ти. **Станок бондарский**—стелю́га. **Станок пильный**—кобильни́ця, ко́зли. **Станок точильный**—точи́ло. **Станок пушечный**—гарма́тне ло́же. **Станок для трепания конопли**—бите́льня.

Станция—ста́нція, ії. **Станция отправления**—ста́нція відхо́ду. **Станция назначения**—ста́нція призна́чення. **Станция узловая**—ста́нція вузлова́. **Станционный**—станці́йний. **Станционные расходы**—постанці́йні вида́тки. **Станционное помещение**—станці́йне примі́щення; примі́щення ста́нції.

Старание—стара́ння, ння; дбання́, ння́.

Старательность — стара́нність, ности; дба́лість, лости; пи́льність, ности. **Старатель**—здобува́ч, ча́; копа́ч, ча́. **Старательный** — стара́нний, дбайли́вий, пи́льний берки́й (А в косови́цю яки́й він берки́й, ніде́ на траві́ ні чу́ба не поки́не; не ко́сить, а го́лить. Пи́льний госпо́дар). **Старательно**—стара́нно, пи́льно, дбайли́во.

Стараться—стара́тися, побива́тися ко́ло чо́го, дба́ти за що, пильнува́ти кого́, що (Як бу́деш мене́ слу́хати, та бу́деш пильнува́ти, то й собі́ навчи́шся. Дба́ти за кра́щий добро́бут селя́нства).

Старина—старовина́, ни́; давнина́, ни́; (очень давняя) — предкові́ччина, ни; предківщи́на, ни. **По старине**—постарода́вньому, по старо́му зви́чаю, постаросві́тському. **Старинный**—старода́вній, старови́нний, старосві́тський.

Староватый—підста́ркуватий.

Старообразный—старкува́тий, приста́ркуватий.

Староста—ста́роста; (в артели)—ота́ман, на.

Старческий—старе́чий.

Старший—ста́рший, шого; (главный) —головни́й, о́го.

Статья—стаття́, ті; арти́кул, ла (Всі арти́кули зна́ємо в стату́ті). **Статейный**—статі́йний, артику́льний.

Статистика—стати́стика, ки. **Статистический**—статисти́чний.

Статный—ста́вний, поста́вний, показни́й, стату́рний.

Статский—шта́тський, циві́льний.

Стать—скла́д, ду; по́стать, ти; поста́ва, ви. **С какой стати**—з яко́ї ре́чи. **Под стать**—під па́ру, до па́ри, до ладу́, до при́кладу.

Статься—ста́тися, тра́питися (Немо́же цьо́му ста́тись. Ста́лося неща́стя).

Стачка—стра́йк, ку.

Стая—згра́я, а́ї; (диких птиц)—клю́ч, ча́.

Ствол—сто́вбур, ра; ці́вка, ки; (около самого корня)—при́корень, ня; (немного выше, не более 2-х аршин)—окоре́нок, нка; II) (ружья) —ці́вка, ки; ру́ля, лі.

Створный, створчатый — полови́нчатий, полови́нчастий.

Стебель, стебелек—I) стебло́, ла́; стебли́на, ни; стебли́ночка, ки; (дикора-

стущего растения)—били́на, ни; били́нка, ки; (толстый и высокий)—сто́вбур, ра; (сухой)—бади́лина, ни; бади́лля, лля; II) стебло́, ла́; держачо́к, чка́.

Стебельный—стебле́вий, стебло́вий.

Стегание—стебнува́ння, ння; стіба́ння, ння.

Стеганный—стебно́ваний.

Стегать—I) стебнува́ти, стьога́ти, ви́стьогати, стіба́ти; II) стьоба́ти, шмага́ти, пирі́щити, батожи́ти (Стьобну́в пу́гою. Почали́ пері́щити батога́ми).

Стекло—скло́, скла́. **Стекло в окне**—ши́бка, ки; та́фля, лі; (круглое)—оболо́нка, ки. **Стекло оконное**—шибково́ шкло́. **Стекло ламповое**—ля́мпове скло. **Стекло матовое**—ма́тове скло. **Стекло прозрачное**—прозо́ре скло́. **Стекло цветное**—кольоро́ве скло́. **Стекло бемское**—бе́мське скло. **Вставить стекло куда**—засклити, поскли́ти, що. **Стеклышко**—стеко́льце, ця. **Стекляный**—скляни́й.

Стекловидный—скли́стий.

Стеклоделие—скля́рство, ства.

Стекольный завод—гу́та, ти.

Стекольщик—скля́р, ра́. **Стекольщиком быть**—склярува́ти.

Стемнеть—стемні́ти, потемні́ти, смерка́ти, сме́ркнути.

Стена—стіна́, ни́; (каменная)—мур, ру; (фасадная)—чі́льна, причі́льна. **Стенка**—I) сті́нка; II) (сторона в бою)—кін, ко́ну.

Стенгазета—стінгазе́та, ти.

Стенной—стінни́й.

Стенание—зойк, ку; ски́гління, ння.

Стенать—зо́йкати, ски́глити, стугоні́ти (Як все не́бо загремі́ло, земля́ стугоні́ла).

Стенопись—фре́ска, ски.

Степенность—стате́чність, ности; пова́жність, ности. **Степенный**—стате́чний, пова́жний.

Степень—I) ступі́нь, пня́; II) (в родстве)—колі́но, на; III) кла́са, си; ранг, гу.

Степь—сте́п, пу. **Степной**—степови́й.

Стервенить,-ся; стервенеть — сатані́ти, осатані́ти, озвіря́тися, озвірі́ти.

Стеречь—стерегти́, жу́, же́ш, же́; берегти́, жу́, же́ш, же́; пильнува́ти, пантрува́ти.

Стержень—I) (дерева)—се́рце, ця; II) (нарыва)—стри́жень, жня. **Стержневый**—стри́жневий.

Стерлядь—чечу́га, ги; чечу́ра, ри. **Стерляжий**—чечу́жий.

Стеснение—I) сти́снення, ння; зду́шення, ння; сти́ск, ску; II) у́тиски, ів. **Стеснение в груди**—сти́ски.

Стеснительное положение — скрутни́й ста́н, скрутне́ стано́вище. **Стеснительный**—скрутни́й.

Стеснять,-ся—I) стиска́ти, сти́снути; II) тісни́ти, утісня́ти, сти́снути, утиска́ти, заважа́ти (Комі́ре́ць заважа́є мені́); III) соро́митися, стида́тися (Ді́вчина соро́миться сказа́ти це вам).

Стечение—стіка́ння, ння; II) спли́в, ву; су́тіч, чи; збіг, гу (Збіг двох річо́к). **Стечение народа**—на́товп, ти́снява, ти́ск. **Стечение обстоятельств**—збіг обста́вин. **Стечение неблагоприятных обстоятельств**—лиха́ годи́на, збіг несприя́тливих обста́вин.

Стиль—стиль, лю; штиб, бу.

Стиралка—I) ганчі́рка, ки; II) та́ра, ри (З та́рою кра́ще ви́переш сорочки́).

Стиральный—пра́льний.

Стирание—I) (пыли)—стира́ння, ння; II) (белья)—прання́, ння́.

Стирать—I) (стереть, ся)—стира́ти, ся; сте́рти, ся; витира́ти, ви́терти, розтира́ти, розте́рти, ся; II) (выстирать)—пра́ти, перу́, пере́ш, пере́; ви́прати, ви́перу, ви́переш, ви́пере.

Стирка—прання́, ння́.

Стискивание—сти́скування, ння; стиска́ння, ння.

Стискивать, стиснуть, стискать—сти́скувати, стиска́ти, сти́снути. **Стиснуть зубы**—зці́пити зу́би.

Стихи—ві́рші, ів (Не для сла́ви мере́жані та кучеря́ві оці́ ві́рші віршу́ю я). **Стихосложение**—віршува́ння, ння; віршотво́рення, ння. **Стихотворение**—ві́рш, ша. **Стихотворный**—віршо́ваний, ві́ршопи́сний. **Стихотворство**—віршува́ння, ння.

Стихия—стихі́я, ї. **Стихийний**—стихі́йний.

Стойкость—тве́рдість, дости; непохи́тність, ности; переко́наність, ности; витрива́лість, лости. **Стойкий**—тверди́й, непохи́тний, переко́наний, витрива́лий. **Стойкий против засухи**—витрива́лий що-до посу́хи, посуховитрива́лий.

Стоимость—ва́ртість, тости; ціна́, ни́.

Стоить—коштува́ти, ва́ртим бу́ти, вино́сити, зна́чити. **Стоит**—кошту́є, ва́рто, ва́рт. **Не стоит**—не варт, не ва́рто. **Стоющий**—ва́ртий, гі́дний.

Стойка—соха́, хи́; підпо́ра, ри; (стояние)—стоя́ння, ння; сті́йка, ки; (в магазине)—прила́вок, вка.

Стойло—сті́йло, ла.
Сток—спад, ду; (на мельнице)—лото́кий, ів; (сточная труба горизонт.)—ришта́к, ка́; (вертикальная)—ри́нва, ви.
Стол—сті́л, стола́. **Адресный стол**—адре́сове бюро́. **Столовый**—I) столе́шний; II) харчови́й (Харчові́ гро́ші). **Столовая**—ідальня, ні. **Столовый сорт**—їстивни́й сорт.
Столб—сто́вп, па́; слуп, па. **Столбец**—сто́впчик, ка.
Столбняк—праве́ць, вця́; пряме́ць, мця́; остовпі́ння, ння. **Привести в столбняк**—правце́м поста́вити кого́.
Столбовой—стовпови́й. **Столбовая дорога**—верстовни́й шлях, би́та доро́га.
Столетие—вік, ку; столі́ття, ття; сторі́чя, ччя.
Столетний—столі́тній, вікови́й (Столі́тній дід. Вікови́й дуб).
Столешница—стільни́ця, ці.
Столкновение—суті́чка, чки.
Столоваться—харчува́тися.
Столовник—харчовни́к, ка́.
Столовый (сорт)—їстивни́й (сорт).
Столовая—ідальня, ні.
Столяр—столя́р, ра́. **Столярный**—столя́рський, столя́рний. **Клей столярный**—кару́к, ка́.
Столярная—столя́рня, ні.
Столярничать—столярува́ти.
Стон—сто́гін, гону.
Стонать—стогна́ти.
Стопа—I) ступня́, пі (ноги). **Итти по чьим стопам**—насліду́вати кому́, іти́ за ким; II) (в стихах)—стопа́, пи́; III) (бумаги)—стопа́, пи́.
Стопка—келішо́к, ка́.
Стора—што́ра, ри; роле́та, ти.
Сторговать—сторгува́ти, сторжи́ти, приторгува́ти (Сторжи́ли ві́з сі́на).
Сторнирование—сторнува́ння, ння.
Сторнировать—сторнува́ти.
Сторож—сто́рож, жа; вартівни́к, ка́.
Сторожа—сторо́жа, жі; ва́рта, ти.
Сторожить—сторожи́ти, вартува́ти, чатува́ти (Пішо́в вартува́ти на башта́н).
Сторожка—вартівня, ні; сторожівня, ні.
Сторона—сторона́, ни́; бік, бо́ку (Пода́вся на чужу́ сто́рону. По той бік гора́, по сей бік друга́). **В стороне**—осторонь, о́дсторонь, узбіч, з бо́ку, на о́дшибі (Вони́ стоя́ли о́сторонь під вербо́ю. Ха́та стої́ть на о́дшибі. Вози́ стоя́ли у́збіч). **Держать себя в стороне**—бу́ти о́сторонь. **В сторону**—у бік. **Шутки в сторону**—без жа́ртів. **В противоположную сторону**—навпаки́, наверле́ (Га́рний моло́тник: ці́п кру́тить наверле́). **Мое дело сторона**—моя́ ха́та з кра́ю. **Отдать кого, что на сторону**—в чужі́ ру́ки, в чужи́й кра́й. **На все четыре стороны**—на всі чоти́ри ві́три. **Со стороны**—з бо́ку (З бо́ку ви́дніше, що воно́ ро́биться). **Со всех сторон**—з усіх бокі́в, усіма́ сторона́ми. **С обеих сторон**—з обо́х бокі́в, пообіч, обі́руч. **Левая сторона**—лівору́ччя, ччя. **По левую сторону**—ліво́руч. **Правая сторона**—правору́ччя, ччя. **По правую сторону**—право́руч. **Родная сторона**—рі́дний кра́й, рі́дна країна. **Чужая сторона**—чужина́, чужа́ чужина́, чужа́ сторона́. **Сторонний**—сторо́нній, боково́й.
Сторонник—прихи́льник, ка; прибі́чник, ка.
Сторониться, посторониться—уступа́тися, сторони́тися, схо́дити з доро́ги, бокува́ти від ко́го, одійти́ убік, оступи́тися, цура́тися, ухиля́тися (Цура́ється на́шої ха́ти. Чужі лю́ди цура́ються, в ха́ту не пуска́ють).
Стосковаться (по ком)—затужи́ти за ким; зануди́тися, в ту́гу вда́тися.
Стоянка—постій, сто́ю; посто́янка, ки; станови́сько, ська. **Зимняя стоянка**—зимі́вля, лі.
Стоять, стать—стоя́ти, ста́ти. **Стоять за кого**—обстава́ти за ким. **Стоять на своем**—пра́вити своє́. **Стоять на часах**—на ва́рті, на карау́лі стоя́ти.
Стоячий—стоя́чий. **Стоячая вода**—нете́ча, чі; водості́й, сто́ю.
Стоящий—ва́ртий. **Стоящий**—той, хто сто́їть.
Страда—жнива́, жнив. **В страду**—у жнива́.
Страдание—стражда́ння, ння; му́ка, ки.
Страдать—стражда́ти, терпі́ти, му́читися, карати́ся (І за що, не зна́ю, я кара́юсь).
Стража—сторо́жа, жі; ва́рта, ти; ча́та, ти. **На страже**—на ва́рті, на сторо́жі. **Под стражей**—під замко́м.
Страна—країна, ни; сторона́, ни́; кра́й, кра́ю. **Теплая страна**—те́плий край; ви́рій, ію.
Страница—сторі́нка, ки.
Странный—чудни́й, ди́вний, чудерна́цький, химе́рний. **Странный случай**—приведе́нція, ції. **Странно**—чу́дно, ди́вно.
Странствие—мандрува́ння, ння; мандрі́вка, ки.
Странствование—мандрува́ння, ння; ма́ндри, ів; подорожува́ння, ння.
Странствователь—мандрі́вник, ка.

Странствовать—мандрува́ти, подорожува́ти (Я мандру́ю тут і там, по-до́баюсь дівча́там).
Странствующий — мандрі́вний. **Странствующий сюжет**—мандрі́вний сюже́т.
Страстной—страсни́й, страшни́й. **Страстная неделя**—бі́лий (страсни́й) ти́ждень.
Страстный — пристрасний, загарли́вий, жагу́чий, вогнюва́тий, ярки́й. **Страстная любовь**—жагу́че кохáння. **Страстный человек, страстная женщина** (в половом отношении)—ярки́й чолові́к, ярка́ жі́нка. **Страстно**—при́страстно, жалу́че, вогнюва́то, я́рко.
Страсть—I) му́ка, ки; стражда́ння, ння; скорбо́та, ти; жада́ння, ння; жага́, ги́; страсть, сти; при́страсть, сти; II) ду́же, на́дто, страх, страше́нно.
Страх—I) стра́х, ху; о́страх, ху; ля́к, ку; жах, ху; по́полох, ху. **Страхи**—страхі́ття, ття; страхі́в'я, в'я. **Набраться страху** — настраха́тися, нажаха́тися. **Нагнать страху** (кому)—настраха́ти, налякáти кого́, жáху завдáти кому. **Панический страх**—пере́ляк, ку; перепóлох, ху. **Взять на свой страх**—взя́ти на свою́ відві́чальність, на свій страх. **Со страху**—з ля́ку, од стра́ху, од жа́ху. II) **Страх**—ду́же, страше́нно. **Страх, как много**—страше́нно бага́то. **Страшилище**—страхо́вище, ща; страховина́, ни́; страхі́ття, ття. **Страшный**—страшни́й, бо́язкий; (очень)—страше́нний, страхове́нний. **Страшно**—I) стра́шно, бо́язко, ля́чно; II) стра́шно, ду́же, страше́нно.
Страхование—страхува́ння, ння; забезпе́чення, ння.
Страховать, застраховать — страху́ва́ти, застрахува́ти, забезпе́чувати, забезпе́чити.
Страховка—страхо́вка, ки; штрахува́ння, ння. **Страховщик** — страхівни́к, ка́. **Страховой сбор** — страхова́ опла́та. **Страховая касса**—страхова́ ка́са.
Стрелка—стрі́лка, ки; (жел. дор.)—ви́лка, ки; (у весов)—язичо́к, чка́. **Стрелочник**—ви́льник, ка. **Стрелковидный**—стрільча́стий.
Стрелок—стріле́ць, льця́.
Стрельба—стрі́лянина, ни.
Стрелять (выстрелить, стрельнуть)—стріля́ти, пали́ти, стре́льнути, ви́палити; (застрелить)—стріля́ти, застре́лити, забива́ти, заби́ти кого́.
Стремительно—прожо́гом, ми́ттю.
Стремиться — поriва́тися, змага́тися, прямува́ти до ко́го, до чо́го; (о воде)—ли́нути, ри́нути.
Стремление—поriва́ння, ння; прямува́ння, ння; змага́ння, ння.
Стремнина—кру́ча, чі. **Стремнистый**—крути́й, стрімки́й.
Стрепет (птица)—хохíтва, ви.
Строгальный—гемблюва́льний. **Строгальный станок**—гембля́рка, ки.
Строгать—струга́ти, стру́гувати; (рубанком)—гемблюва́ти.
Строгальщик—гембля́р, ра́.
Строгость—суво́рість, рости; го́стрість, рости. **Строгий**—суво́рий, го́стрий. **Строго**—суво́ро, го́стро.
Строевой—I) будіве́льний; II) перего́вий, строеви́й.
Строение—будо́ва, ви; будівля, лі; буди́нок, нку; (сооружение)—спору́дження, ння.
Строй—I) шик, ку; стрій, стро́ю; (в шеренгу)—ла́ва, ви; II) лад, ду; згі́дність, ности (тонов).
Стройность—I) стру́нкість, кости; II) лад, ду; зграйність, ности; згі́дність, ности. **Стройный**—I) стру́нки́й, ставни́й, стрімки́й; II) згі́дний, зграйний. **Стройно** — стру́нко, влад, згі́дно, зграйно.
Строитель — будівни́чий чого́; будівни́к, ка́.
Строительный—будіве́льний.
Строительство—будівни́цтво, цтва.
Строить (построить)—I) будува́ти, збудува́ти, стро́їти, ста́вити, поста́вити; (каменное здание)—мурува́ти (А в Куцівці шко́лу буду́ють); II) (настроить)—настро́ювати, настро́їти, нала́жувати, нала́дити, ладнува́ти; III) (выстроить рядами)—шикува́ти, стро́їти, шерегува́ти.
Строка—рядо́к, дка́.
Стропило—кро́ква, ви.
Строптивость—суперéкуватість, тости; неслухня́ність, ности; перекі́рливість, вости. **Строптивый**—суперéкуватий, неслухня́ний, перекі́рливий.
Строчный—рядкови́й. **Строчные буквы**—малі́ бу́кви, лі́тери.
Струг (речное судно)—I) байда́к, ка́; II) струг, га (инструмент—скобель); спу́ст, сту (большой рубанок).
Струдель—верту́н, на́; стру́дель, для; (с маком)—маківни́к, ка́.
Струиться—струмува́ти.
Струйчатый—хвиля́стий.
Струсить—злика́тися, оторопі́ти, звóмпити (Звóмпив од стра́ху).
Струя—цівка, ки; струмі́на, ни; стру́мінь, меня; струмо́к, мка́. **Струей течь**—дзюрко́м тектú, бíгти, цівкою тектú, ллятися. **Струя дыму**—звій ди́му.

Студент—студе́нт, та. **Студенческий**—студе́нтський.
Стул—стіле́ць, льця́.
Ступенька (неподв. лестницы)—схо́дина, ни; схі́дка, ки; (переносной лестн.)—щабе́ль, бля́.
Ступица—ма́точина, ни; кола́диця, ці.
Стучать—сту́кати; (долго)—стукоті́ти; (о сердце)—колоти́тися; (хлопать дверью)—грю́кати.
Стыд—со́ром, му. **Стыдно**—со́ромно, со́ром.
Стыдливость — соромли́вість, вости. **Стыдливый**—соромли́вий.
Стыкаться, соткнуться—I) стика́тися, зіткну́тися; II) (о драке)—вдаря́тися, вда́ритися.
С тылу—зза́ду.
Стычка—бі́йка, ки; сва́рка, ки; сути́чка, чки; колотне́ча, чі.
Стяг—I) друк, ка́; підо́йма, ми; II) пра́пор, ра; коро́гва́, ви́.
Стяжание—надба́ння, ння; придба́ння, ння; кори́сливість, вости; набува́ння, ння; заже́рливість, вости.
Стяжать—набу́ти, придба́ти, зажи́ти. **Стяжать славу**—зажи́ти сла́ви.
Суббота—субо́та, ти.
Субсидия—субси́дія, ії; грошова́ допомо́га, ги.
Сугроб—заме́т, ту; (большой)—кучугу́ра, ри; (впоперек дороги)—переві́й, во́ю.
Сугубный—подві́йний, особли́вий (Тут потрі́бна особли́ва ува́га).
Суд—су́д, ду. **Верховный суд**—ви́щий суд, верхо́вний суд. **Гражданский суд**—циві́льний суд. **Уголовный суд**—ка́рний суд. **Принести жалобу в суд**—запізва́ти до су́ду, закла́сти по́зов на ко́го. **Являться в суд**—ста́витися в су́ді. **Отдать под суд**—поста́вити пе́ред суд, відда́ти до су́ду. **Искать суда на кого**—позива́ти ко́го. **Судебный**—судови́й. **Судебный приговор**—ви́рок, ку; при́суд, ду. **Судебное решение**—судови́й ви́рок. **Судебное определение**—судова́ постано́ва. **Судебный исполнитель**—судови́й викона́вець, вця.
Сударь—добро́дій, ія.
Судить—ду́мати, гада́ти, міркува́ти, суди́ти.
Судиться—суди́тися (З бага́тим не суди́ся, з ду́жим не бори́ся); (долго, постоянно)—тяга́тися, води́тися по суда́х.
Судки—мисочки́ (з у́шками); по́суд, ду; поставе́ць, вця́ (для о́цту, гірчи́ці, то-що).
Судно (мн.—**суда**)—судно́, судна́, барка́с, са; дуб, ба; байда́к, ка́; ча́йка, ки; гале́ра, ри; берли́на, ни.
Судорога—ко́рчі, ів; перело́ги, гів.
Судорожиться—ко́рчитися, криви́тися.
Судорожный—конвульсі́йний, корчови́й.
Судостроение—корабе́льне, паропла́вне, будівни́цтво, цтва.
Судостроитель—будівни́к, ка́ (су́ден, паропла́вів).
Судоустройство—судови́й лад, ду; судобудо́ва, ви.
Судьба—до́ля, лі; тала́н, ну́; (уменш.)—до́ленька, ки. **Злая судьба**—лиха́, тяжка́ до́ля; безтала́ння, ння; недо́ля, лі. **Так угодно было судьбе**—так уже́ суди́лося.
Судья—судді́я, ді.
Суеверие—суєві́рство, ства; суєві́р'я, р'я; забобо́н, ну; (чаще)—забобо́ни, ів.
Суеверность—суєві́рність, ности; забобо́нність, ности.
Суеверный—суєві́рний, забобо́нний.
Суеслов—марномо́вець, вця; марносло́вець, вця.
Суесловие—марнослі́в'я, в'я. **Суесловный**—марномо́вний, марнослі́вний.
Суета (тщета)—I) суєта́, ти́; марно́та, ти; II) метушня́, ні; ша́рварок, рку (Метушня́ така́ в ха́ті зняла́сь, як приї́хав гість до нас).
Суетиться—метуши́тися, клопота́ти, ся (Бабу́ся не ляка́ється, не метуши́ться: іде́ ти́хо, спокі́йно).
Суетливость—метушли́вість, вости; клопотли́вість, вости. **Суетливый**—метушли́вий, клопотли́вий.
Суетность—ма́рність, ности; марно́та, ти.
Суждение—міркува́ння, ння; ро́зсуд, ду; ду́мка, ки; га́дка, ки; при́суд, ду; су́дження, ння.
Суживание—зву́жування, ння.
Суживать, сузить,-ся—зву́жувати, ся; зву́зитися; (о мног.)—позву́жувати, ся; (очень)—переву́зити.
Сукновал—валі́й, ія́; ва́люшник, ка; шапова́л, ла; сукнова́л, ла. **Сукновальный**—ва́люшний, шапова́льський, сукнова́льський. **Сукновальня**—валю́ша, ші; ва́люшня, ні; шапова́лка, ки; сукнова́льня, ні. **Сукноделие**—сукноро́бство, ства. **Суконный**—сукня́ний. **Суконный мастер**—сукна́р, ря́.
Сукровица—па́сока, ки; мазка́, ки́; су́кровиця, ці (Не чіпа́й мене́, бо так вда́рю, що й мазко́ю вми́єшся); (у мертвого)—мурави́ця, ці. **Сукровичный**—сукрова́тий.
Сулема—сулема́, ми́; сублімат, ту.
Сулея—сулі́я, ії.

Сулить, посулить—обіця́ти, наобіця́ти, обіця́ти, наобіця́ти.
Сумасбродство—нерозсу́дливість, вости; навіжéнство, ства; шалéнство, ства. **Сумасброд**—варія́т, та; шалéнець, нця. **Сумасбродный**—нерозсу́дливий, навіжéний, навісни́й, шалéний, шалéнуватий.
Сумасбродничать—навісні́ти, шаліти, навіжéніти.
Суматоха—I) перепóлох, ху; II) біганúна, ни; метушня́, ні.
Сумасшествие—божевíлля, лля; навіжéнство, ства; несамовúтість, тости; (у животных)—сказ, зу. **Сумасшедший**—божевíльний, несамовитий, навісни́й, навіжéний. **Сумасшедший дом**—божевíльня, дім для божевíльних.
Сумасшествовать—божевóліти, збожевóліти, навісні́ти, знавісні́ти.
Сумбур—дурни́ця, ці; бриднá, ні; нісенíтниця, ці; безлáддя, ддя; недолáдність, ности (Це якúсь нісенíтницю ви кáжете. В головí якéсь безлáддя. Недолáдність велúка булá в йогó промóві).
Сумеречный—смерковúй.
Сумерки—смерк, ку; смеркáння, ння; (легкие)—сутíнки, ів; прúмерки, ків; (ранние)—прúсмерок, рку. **Сумерки ночные**—нічúни. **В сумерки**—смеркóм. **Наступить, наступать сумеркам**—примéркнути, смéркнути, примеркáти, смеркáти.
Суметь—зумíти, втямити, второпати, потрáпити.
Сумка—тóрба, би; торбúна, ни; тáйстра, ри; гаман, на́; гаманéць, нця. **Сумка патронная**—ладівни́ця, ці. **Сумка переметная**—бесáг, бесáги, саквá, сакíвка, сáкви. **Сумка складная**—сýмка складáна. **Сумка непромокаемая**—сýмка непромокнá.
Суммировать—підсумóвувати, підсумувáти.
Суммовой, суммарный (учет)—підсумкóвий (óблік, ку).
Сумрак—сутíнок, нку; мóрок, ку; тéмрява, ви.
Сумрачность—хмýрність, ности; похмýрність, ности. **Сумрачный**—хмýрий, похмýрий, хмáрний, тéмрявий (Похмýре нéбо сьогóдні. Якúйсь похмýрий хóдить він). **Сумрачно**—сутíнно, похмýро.
Сумчатый—торбúнчатий. **Сумчатые животные**—торбачí, íв; торбуни́, íв.
Сумятица—метушня́, ні; біганúна, ни; розрух, ху; (переносно)—завирюха, хи.
Сундук—скринá, ні; (ящик в сундуке на мелкие вещи)—прискринок, нка. **Сундучник**—скринник, ка; скриня́р, ра́.
Суп—юшка, ки; щербá, би; суп, пу.
Супесок, супесь—сýпісок, ску; пішанúця, ці; пісковúна, ни. **Супесчаный**—сýпіскуватий.
Супить, насупиться—хмýрити, ся; нахмýритися, сýпитися, насýпитися, насýплюватися (Насýплю я брóви, —говóрить зимá).
Супруги—подружжя, жжя. **Супруг**—чоловíк, ка; дружúна, ни. **Супруга**—дружúна, ни; жíнка, ки. **Супружество**—I) шлюб, бу. **Вступить в супружество**—одружúтися, побрáтися, шлюб взя́ти, закóн прийня́ти; II) подружжя, жжя. **Супружеский**—подружній, ня, не.
Сурик—сýрик, ку; манія́, ії; манíйка, ки. **Сурик свинцовый**—манія́, оливʼя́на. **Сурик в порошке**—манія́ порошкува́та (Тéрли щóки манíéю, а блéйвасом і нíс і лоб). **Суриковый**—сýриковий, манíйовий.
Сурковый—бабакóвий.
Суровость—сувóрість, рости; гóстрість, рости; жорстóкість, кости. **Суровый**—I) похмýрий, понýрий, похнюпий (Похмýре облúччя); грýбий, суровúй, сировúй (о полотне) (Держúть хýсточку та суровúю); II) сувóрливий, сувóрий, жорстóкий (Сувóра людúна). **Суровые нитки**—сурóві нúтки.
Суровье—сировúна, ни.
Сурок—бабáк, ка́.
Сурьмить—чорнúти, підчéрнювати.
Сурьмление—чорнíння, ння; карувáння, ння.
Сусаль, сусальное золото—шумúха, хи; пóзлітка, ки.
Суслик—ховрáх, ха́; овражóк, жка́.
Сусло—брáга, ги.
Сустав—сустáв, ва; суглóб, ба; (пальцев)—щúколоток, тка (Без жил, без сустáв, а на нóги встáв). **Суставный**—сустáвний, суглóбний.
Сутки—сýтки, ток; добá, бú (День і нíч—сýтки прíч). **Суточный**—сутковúй, добовúй. **Суточный рапорт**—добовúй рáпорт. **Суточные**—добовé, сутковé.
Сутолока—гармúдер, ру; безлáддя, ддя; біганúна, ни (Дурнé безлáддя лúхо діє).
Сутуловатый—згóрблений, сутýлий.
Сутяжить—сутяжити, тягáтися (по судáх), позивáтися.
Сутяжничество—сутя́жництво, цтва.

Сутяга—сутя́га, ги.
Суть—суть, ти.
Суфикс (грам.)—на́ріст, стка; су́фікс, са.
Суфлер—суфльо́р, ра.
Суховатый—сухува́тий, по́сухий.
Суходол—суході́л, до́лу.
Сухожилие—тужі́нь, ня; суха́ жи́ла. **Сухожильная оболочка** (анат.)—твердів'ка, ки.
Сухой—сухи́й. **Сухая земля**—сухозе́мля, лі. **Сухое лето**—сухолі́ття, тя; сухе́, посу́шне лі́то.
Сухопарый — сухорля́вий, сухоща́вий (Чолові́к був висо́кого зро́сту, сухорля́вий).
Сухоподстойник—сухості́й, сто́ю; сушни́к, ка́; сушня́к, ка́.
Сухопутный—суході́льний.
Сухощавость—сухорля́вість, вости.
Сухоядение—сухоїжа, жі; суха́ їжа.
Сучить—сука́ти, су́чити (Су́чуть то́рочки з чо́рного шо́вку).
Суша, сушь—I) суході́л, о́лу; суша, ші; безві́дня, ні; II) сушни́к, ка́; сушня́к, ка́; III) засу́ха, хи; посу́ха, хи (Ти, рі́ченько, ти, бі́страя, ви́кинь кі́сточки на су́шу. Безві́дна су́ша).
Сушение—суші́ння, ння; су́шення, ння; сушня́, ні.
Сушенный—су́шений, суше́ний. **Сушеные фрукты**—су́шениці, иць; сушня́к, ка́; сушня́, ні.
Сушильня—суша́рня, ні; сушня́, ні.
Существенность—істо́тність, ности; су́ть, су́ти. **Существенный** — грунто́вний, істо́тний, і́стий. **Существенная разница**—грунто́вна різни́ця.
Существительное (имя)—речі́вник, ка; іме́нник, ка.
Существо—I) істо́та, ти; (создание) —створі́ння, ння; II) суть, ти (Говори́ по су́ті).
Существование—існува́ння, ння; (прозябание)—животі́ння, ння.
Существовать—існува́ти, існу́ю, існу́єш, існу́є; жи́ти; (кое-как)—животі́ти.
Сущий—I) су́щий; II) су́тий.
Сущность—су́ть, ти; і́сність, ности.
Сфальшивить—зфальшува́ти.
Сферический—сферичний, опу́клий, кулястий.
Сформировать—зформува́ти.
Схватец—гапличо́к, чка́.
Схватка—I) (военная)—потича́, чки; бійка, ки; (сам на сам)—ге́рць, ця; ге́рець, рця; II) (ссора)—зва́да, ди; сва́рка, ки.
Схватывать, схватить,-ся—I) хапа́ти, ся; схопи́ти, ся (Він хана́е його́ за ру́ку). **Схватываться с места**—схопи́тися; (много)—посхо́плюватися (Всі посхо́плювалися, ско́ро він уві́йшо́в); II) стина́тися, сти́тися, зчі́плюватися, зчепи́тися, зітну́тися (для боротьби́, в сва́рці) (Як зчепи́лись дві ба́би, ле́две їх розвели́. Софро́ніз Ордо́ю стя́вся, сам в нево́леньку попа́вся). **Схватились, ан и след простыл**—хопи́лися, та вже й па́ри нема́.
Схема—схе́ма, ми.
Сходить—I) схо́дити, джу, диш, дить; зійти́, зіхо́дити (Зійшо́в з гори́). **Сходить, сойти с ума**—божево́літи, збожево́літи, навісні́ти, знавісні́ти; II) убува́ти, спада́ти (Вода́ убува́е вже); III) одхо́дити, одійти́, схо́дити, зійти́, ки́дати, ки́цути (слу́жбу). **Сойти с квартиры**—перебра́тися, перенести́ся (Іва́н уже́ одійшо́в од нас, бо ви́був рік).
Сходиться, сойтись (собираться)—I) схо́дитися, джуся, дишся; зіхо́дитися, зійти́ся, посхо́дитися (На збо́ри схо́дяться лю́ди. Тако́го бага́то посхо́дилося люде́й на майда́ні); II) (сходиться взаимно)—схо́дитися, зійти́ся, поєдна́тися, злучи́тися, пого́дитися.
Сходный—I) збі́рний; II) зго́дний з чим, поді́бний до чо́го, схо́жий на що; III) недороги́й, помі́рний, поці́нний. **Сходно**—зго́дно з чим, поді́бно до чо́го, помі́рно з чим; (по цене)—поці́нно.
Сходство—схо́жість, жости; поді́бність, ности (Незвича́йна схо́жість до́чки з ма́тір'ю вразила його́).
Сходствовать—похо́дити, джу, диш, ить (на ко́го, на що); вдава́ти (на ко́го); вдава́тися (в ко́го); скида́тися (на ко́го) (Петро́ скида́ється лице́м на свого́ ба́тька. Ді́вчина похо́дить на свою́ ма́тір).
Схожий—поді́бний, схо́жий.
Схоронить—схова́ти, схорони́ти.
Сцена—I) сце́на, ни; я́ва, я́ви; II) (место)—сце́на, ни; кін, кону.
Сценарист—сценари́ст, ста. **Сценарий**—сценарі́й.
Сценический—сценічний.
Сцепка, сцеп—зче́плювання, ння; зчі́плювання, ння.
Сцепление (хим.)—I) спійність, ности; сполу́чення, ння; (однородных частей)—скупність, ности; II) пайцюг, га. **Сцепление частиц**—спійність часточо́к.

Сцеплять, сцепить, -ся—I) зчіпля́ти, ся; зчепи́ти, ся; позчіпля́ти, ся. **Сцеплять вагоны**—зланко́вувати, зчіпля́ти ваго́ни; II) (з у б ы)—зціпля́ти, зці́пити, зтина́ти, зтя́ти; III) стина́тися, зітну́тися, зчіпля́тися, зчепи́тися з ким (Би́тися, ла́ятися, с п е р е ч а́ т и с я).

Сцепной—зчіпни́й.

Сцепщик—зланкува́ч, ча́.

Счастие—ща́стя, стя; та́лан, ну; щасли́ва, до́бра до́ля; гара́зд, ду. **К счастью**—на ща́стя (Т о г о ща́стя, т о́ї в о́ л і п о в і́ к н е з а б у́ д е м).

Счастливиться—щасти́ти, талани́ти, фортуни́ти, вести́ся (Й о м у́ з а́ в ж д и щ а с т и́ т ь, з а щ о - б в і н н е б р а́ в с я. В е д е́ т ь с я й о м у́ у г о с п о д а́ р с т в і).

Счастли́вый—щасли́вий, ща́сний, талáнний. **Будьте счастливы**—щасли́во. **Счастливо**—I) щасли́во, ща́сно; II) до́бре, гара́зд (У п а с в с е г а р а́ з д п о́ к и щ о).

Счет—рахуно́к, нка. **Счет авансов**—раху́нок ава́нсів. **Счет амортизации имущества**—раху́нок амортиза́ції майна́. **Счет бюджета**—раху́нок бюдже́ту. **Счет векселей выданых**—рахунок векселів виданих. **Счет векселей к платежу**—раху́нок векселів до виплати. **Счет векселей полученых**—раху́нок векселів оде́ржаних. **Счет векселей протестованных**—раху́нок векселів протесто́ваних. **Счет векселей на инкассо**—раху́нок векселів на інка́со. **Счет векселей в учете**—раху́нок векселів у ди́сконті. **Счет вкладов**—раху́нок вкла́дів. **Счет водопроводных сооружений**—раху́нок водогі́нних спору́джень. **Счет вспомогательный**—раху́нок допомі́чний. **Счет движимого имущества**—раху́нок рухо́мого майна́. **Счет доходов**—раху́нок прибу́тків. **Счет доходов, назначенных по смете**—раху́нок прибутків ви́значених у конто́рисі. **Счет заборщиков**—раху́нок забі́рників. **Счет заказчиков**—раху́нок замо́вників. **Счет закладов**—раху́нок заста́в. **Счет запасного капитала**—раху́нок запасно́го капіта́лу. **Счет заработной платы**—раху́нок заробі́тньої платні́. **Счет инвентарного имущества**—раху́нок інвента́рного майна́. **Счет имущества специального учета**—раху́нок майна́ спеці́ального о́бліку. **Счет иностранной валюты**—раху́нок чужозе́мної валю́ти. **Счет кассы**—раху́нок ка́си. **Счет лицевой**—раху́нок особо́вий. **Счет наложенных платежей**—раху́нок накла́дених ви́плат. **Счет начетов**—раху́нок парахо́вань. **Счет невостребованных сумм**—раху́нок невипра́влених сум. **Счет недвижимого имущества**—раху́нок нерухо́мого майна́. **Счет оборотного капитала**—раху́нок оборо́тного капіта́лу. **Счет общих расходов**—раху́нок зага́льних вида́тків. **Счет основной**—раху́нок основни́й. **Счет основного капитала**—раху́нок основно́го капіта́лу. **Счет паев в учреждениях**—раху́нок паїв в устано́вах. **Счет переходящих сумм**—раху́нок перехідних сум. **Счет подотчетных лиц**—раху́нок підзві́тних осіб. **Счет поставщиков**—рахунок постача́льників. **Счет прибылей и убытков**—раху́нок зи́ску та втрат. **Счет результатов отчетного года**—раху́нок на́слідків зві́тного ро́ку. **Счет ссуд выданых**—раху́нок ви́даних по́зик. **Счет сумм назначенных к уплате и перечислению**—раху́нок сум призна́чених на ви́плату та перераху́вання. **Счет текущий**—раху́нок бі́жучий. **Счет текущих счетов**—раху́нок бі́жучих раху́нків. **Счет текущей выручки**—раху́нок бі́жучого ви́торгу. **Воспитываться на казенный счет**—вихо́вуватися уря́до́вим ко́штом. **Заплатить по счету**—запла́тити раху́нок. **Издано на счет академии**—ви́дано ко́штом акаде́мії. **Поставить на счет**—залічи́ти, записа́ти в раху́нок.

Счетный—I) полі́чений, лі́чений, зрахо́ваний. **Счетные деньги**—полі́чені гро́ші; II) рахунко́вий. **Счетная книга**—кни́га раху́нків. **Счетное отделение**—ві́дділ рахунко́вий. **Счетный аппарат**—рахунко́вий апара́т. **Счетные науки**—рахівни́чі нау́ки. **Счетная часть**—рахівни́ча части́на.

Счетовод—рахівни́к, ка́.

Счетоводный—рахівни́чий.

Счетоводство—рахівни́цтво, цтва.

Счетчик—облі́чник, ка; (е л е к т р.)—лічи́льник, ка.

Счеты (п р и б о р)—рахівни́ця, ці.

Счисление—лічба́, би́; рахува́ння, ння.

Считать—рахува́ти, лічи́ти. **Считать кого кем, считать за кого**—вважа́ти за, ма́ти за (В в а ж а́ ю в а с з а р о з у́ м н у л ю д и́ н у). **Считаю своим долгом**—вважа́ю за свій обо́в'язок, своїм обо́в'язком.

Сшиватель—зшива́ч, ча́.

Сшивать—зшива́ти.

С'езд—з'їзд, з'їзду.

С'езжать, с'ехать—I) з'їзди́ти, ся; з'їха́ти, ся (И н к о л и т р а́ п и т ь с я г о р а́, т а к з н е́ і з н о в з' і д е ш п а р і́ в н е); II) перебира́тися, перебра́тися, перево́зитися, перевезтися (М и

перебира́ємося до и́ншого поме́шкання).

С'езжаться, с'ехаться—з'їзди́тися, з'їжджа́тися (Всі студе́нти вже поз'їжджа́лися до Ки́їва).

С'емка—здійма́ння, ння. **С'емка плана**—здійма́ння пла́ну. **Снимать в аренду**—взя́ти в оре́нду, посе́сію.

С'естное—ї́стивне, ого; їжа, жі.

С'экономить—з'еконо́мити, млю, миш; приоща́дити, джу, диш.

Сыворотка—сиро́ватка, ки. **Сыворотка дифтеритная**—сиро́ватка дифтери́тна.

Сыграть—загра́ти, програ́ти, одігра́ти. **Сыграть вальс**—загра́ти ва́льса. **Сыграть свадьбу**—спра́вити весі́лля. **Сыграть штуку**—вжа́рити шту́ку.

Сыгриваться, сыграться—зграва́тися, зігра́тися (Кварте́т до́бре зігра́вся).

Сызмала—зма́лку (Як не було́ зма́лку, не бу́де й до ста́рку).

Сыпучесть—си́пкість, кости.

Сыпучий—сипки́й. **Сыпучее тело**—сипе́ць, пця́; сипке́, о́го.

Сыпь—ви́сипка, ки.

Сыр—си́р, ру. **Сыр овечий**—ву́рда, ди; гля́ганець, нця; (соленый овечий)—бри́ндза, зи.

Сыреть—мокрі́ти, во́гкнути, сирі́ти, вільготні́ти.

Сырец—сировина́, ни́.

Сырный—си́рний, з си́ром. **Сырная неделя**—ма́сниця, ці.

Сыроварня—си́рниця, ці.

Сыроватый I) (о помещении)—вогкува́тий; II) (хлеб)—глевкува́тий (Вогкува́та кімна́та. Глевкува́тий хліб). **Сыро**—во́гко, вільго́тно.

Сыромятник—гарба́р, ря́; кожум'я́ка, ки.

Сыромятнический—гарба́рський, кожум'я́цький.

Сыромятничество—гарба́рство, ства.

Сырой—I) (несваренный)—сирі́й; II) (недопеченный)—глевки́й; III) (влажный)—во́гкий; (какой-либо материал)—сирови́й. **Сырые материалы**—сировина́, ни́.

Сырость—I) во́гкість, кости; ві́льгість, гости; II) си́рість, рости; си́равість, вости.

Сырье—сире́ць, рця́; сировина́, ни́. **Сырьевой**—сирцеви́й.

Сыск—ро́зшук, ку; ро́звідка, ки. **Уголовный сыск**—ка́рний ро́зшук. **Сыскной**—розшукни́й, розві́дочний.

Сытный—I) си́тний, тревни́й, паїдкуватий; II) жи́рний (Си́тна па́ша на толо́ці. Си́тна земля́).

Сюда—сюди́, сюдо́ю.

Сюрприз—сюрпри́з, за; несподі́ванка, ки.

Сфера—сфе́ра, ри; о́бсяг, гу; ото́чення, ння; окруження, ння.

Т

Табак—тютю́н, ну́; таба́к, ку́; махо́рка, ки; (особый сорт)—баку́н, на́. **Табачный**—тютюно́вий. **Табачная фабрика**—тютюно́ва фа́брика, ки. **Табачный магазин**—тютюно́ва крамни́ця, ці. **Табачная плантация**—тютюни́ще, ща. **Табачная промышленность**—тютюно́ва промисло́вість, вости.

Табакерка—табаке́рка, ки; табати́рка, ки; (из березовой коры)—тавли́нка, ки.

Табаководство—тютю́нництво, цтва. **Табаковод**—тютю́нник, ка.

Табель—та́бель, ля.

Таблица—табли́ця, ці. **Таблица умножения**—табли́ця мно́ження. **Логарифмическая таблица**—логаритмі́чна табли́ця. **Табличный**—таблице́вий, табли́чний. **Табличная разность**—табли́чна різни́ця.

Табурет—сті́льчик, ка; табуре́тка, тки.

Таз—I) таз, за; (медный)—мідни́ця, ці; II) (анат.)—таз, за; крижова́ кість. **Тазовый**—та́зовий, крижови́й.

Таинственность—таємни́чість, чости; таємність, ности. **Таинственный**—таємни́чий, таємний.

Таиться, затаиться, притаиться—таїти, ся; утаїти, затаїти, притаїти, ся; кри́тися, закри́тися з чим, від ко́го, хова́ти, ся; захова́ти, ся; схова́тися з чим, від ко́го (Свого́ гріха́ не та́ю, а чужо́го не візьму́ на се́бе).

Тайна—таємни́ця, ці; та́йна, ни; таємність, ности. Тайный—таємний, та́йний, потайни́й. **Тайно**—таємно. **Тайком**—по́тай, потає́мне, крадькома́, ни́шком, потає́нці, по́крадьки, зни́шка, ни́щечком.

Тайничать—таїтися, кри́тися, хова́тися з чим, від ко́го.

Тайнобрачные растения—безквітні росли́ни, скритопо́лі росли́ни.

Так—так, та́кечки, та́кеньки. **И так и сяк**—I) аби́-як, сяк-та́к; II) і так, і сяк; на всі лади́, вся́кими спо́собами. **Так или иначе**—чи ся́к, чи ина́к. **Так как**—бо́, зати́м, що, через те́, що. **Такли**—чи так. **Так куда тебе**—так де́ там, так де́ тобі (Хотіла привчи-

ти до ді́ла, так де́ то́бі. І не присту́пиш до не́ї). **Так себе**—аби́-що, аби́-як, ніче́го. **Так сказать**—приміро, мовля́в, сказа́ти-б, сказа́ть-би то. **Так точно**—так са́ме, самісінько так, досто́ту так. **Также**—так са́ме, тако́ж.

Такой—таки́й. **Таким образом** (следствие)—о́тже, так, таки́м чи́ном, таки́м ро́бом, отта́к. **В таком случае**—в таки́м ра́зі. **Такой совершенно**—такі́сінький. **Таковой**—таки́й, таківський. **Да и был таков**—та й на вті́ки, та й по нього́му.

Такса—та́кса, си.

Таксатор—таксато́р, ра.

Таксация—таксація, ції. **Таксационный**—таксаці́йний.

Таксирование—таксува́ння, ння.

Таксировать—таксува́ти, оці́нювати.

Такт—такт, ту; лад, ду. **В такт**—влад. **Тактный** (муз.)—та́ктовий. **Тактический**—такти́чний.

Талант—тала́н, ну; хи́ст, сту; здібність, ности (На що ка́рі о́чі, коли́ нема́ до́лі, нема́ тала́ну. **Талантливый**—талановитий, здібний. **Талантливо**—талановито.

Талия—стан, ну (І на ли́ченьку рум'я́на і на ста́ну го́жа).

Талон—тало́н, ну.

Таль—ро́зталь, ли; ро́зтопель, ли; тал, лу. **Талый**—та́лий, відле́глий.

Там—там, о́нде. **Где-то там**—там десь. **Там далеко**—ге́н-ге́н, геть-ге́ть.

Таможня—ми́тниця, ці. **Таможенный**—ми́тний. **Таможенная пошлина**—ми́то, та. **Таможенник**—ми́тник, ка.

Тамошний—тамте́шній, та́мошній, я, е.

Тангенс—тангенс, са. **Тангенсиальный**—тангенціяльний.

Танец—І) та́нець, нця; ІІ) (хоровод)—та́нок, нка (Коли́-б така́ до робо́ти, як до та́нців). **Танцевальный**—танцюва́льний. **Танцевальный зал**—танцюва́льна за́ля, за́ля для та́нців. **Танцулька**—танці́вка, ки.

Танцевать—танцюва́ти, та́нчити (Танцюва́ли тай не вклони́лися).

Танцовщик,-ца—танцюри́ста, ті; тка, ки.

Тара—та́ра, ри.

Таракан—тарака́н, на; тарга́н, на́.

Тарань—тара́ня, ні.

Таратайка—біда́, ди́.

Тараторить—базі́кати, пата́кати, тереве́нити (Розво́дить тереве́ні під ча́с пра́ці. Пата́кає ш, не на́че п'я́ний).

Тарелка—таре́лка, лки; (глубокая)—полу́мисок, ска. **Тарелочный**—таре́лко́вий.

Тариф—тари́ф, фу. **Тарифный**—тари́фний. **Тарифная политика**—тарифова політика. **Тарифная сетка**—тарифова мере́жа, сі́тка.

Тароватый—ще́дрий, подару́йко, га́йний.

Тать—зло́дій, дія.

Тачка—та́чка, чки; (землекопная)—граба́рка, ки.

Тащить,-ся—І) тягти́, ся; волокти́, ся; тараба́нити, ся; цу́пити, ся; шелю́щити, ся; (о людях)—пле́нтатися, тягтися, чвала́ти, телю́щитися, плуга́нитися (Чвала́є по боло́ті, як журавель. По́ки доплуга́нишся додо́му, то й ве́чір буде).

Таять—та́нути (Та́нуть, в'я́нуть сніги́).

Тварь—твар, ри; тварина, ни; (грубо) тварюка, ки.

Твердеть, отвердеть—твердіти, твердішати, затвердіти, тужа́віти, затужа́віти (Затужа́віла гли́на).

Твердить—повторя́ти, товкти́, торо́чити, пра́вити своє́ (Що йому́ не говори́, а він своє́ пра́вить).

Твердый—І) твердий, кріпкий, міцний; ІІ) незмінний, непохи́бний (Твердий як ка́мінь. Він непохи́бний у своїх перекона́ннях). **Твердо**—тве́рдо, мі́цно, незмінно, непохи́бно.

Творение—І) (процесс)—твори́ння, ння; ІІ) (предметы)—твори́ння, ння; створі́ння, ння; ІІІ) (литер.)—твір, тво́ру.

Творец—І) твореці, рця; ІІ) а́втор, ра.

Творительный падеж—оруднний відмінок, нка.

Творить—І) твори́ти, чини́ти, роби́ти, дія́ти (Чини́ мої во́лю, то й до́бре бу́де. Ро́зкіш тво́рить бі́ль. На чиїм во́зі їдеш, тому́ й ла́ску твори́. Шевче́нко й в неволі творив свої висо́кі поезії).

Творог—сир, ру.

Творчество—тво́рчість, чости. **Творческий**—тво́рчий.

Театр—теа́тр, тру. **Театральный**—театра́льний, театро́вий.

Тезис—те́за, зи.

Текст—текст, ту.

Текстильный—текстильний.

Текучесть—плинність, ности; теку́чість, чости. **Текучий**—теку́чий, біжу́чий, живи́й, пли́нний (Вода́ теку́ча. Хоч ріка́ й невели́чка, та усе́-ж жива́ вода́—не боло́то).

Текущий—теку́чий. **Текущий счет**—біжу́чий раху́нок. **Текущие расходы, дело**—пото́чні вида́тки, ви́трати, спра́ви.

Текущий год—пото́чний рік. **Текущие дела**—пото́чні спра́ви.

Телега—віз, во́за; (тележка)—во́зик, ка. **Тележник**—I) во́зій, ія́; майстер, сте́льмах, ха; колоді́й, ія́.

Телеграмма—телегра́ма, ми. **Телеграмма внутренняя**—телегра́ма вну́трішня. **Телеграмма международная**—телегра́ма міжнаро́дня. **Телеграмма правительственная**—телегра́ма урядо́ва. **Телеграмма служебная**—телегра́ма службо́ва. **Телеграмма частная**—телегра́ма прива́тня. **Телеграмма срочная**—телегра́ма нега́йна. **Телеграмма с нарочным**—телегра́ма з посланце́м. **Телеграмма до востребования**—телегра́ма до запита́ння.

Телеграф—телегра́ф, фу. **По телеграфу**—телегра́фом. **Телеграфный**—телегра́фний.

Телеграфировать—телегрофува́ти.

Телеграфист—телегра́фіст, та.

Телескоп—телеско́п, па. **Телескопический**—телескопі́чний.

Телефон—телефо́н, ну. **Телефон индукторный**—індукторний телефо́н; **переносный**—перено́сний; **селекторный**—селекто́рний. **По телефону**—телефо́ном. **Телефонный**—телефо́нний. **Телефонировать**—телефонува́ти. **Телефонограмма**—телефонограма, ми.

Тело—тіло, ла. **Тельце**—тільце, ця. **Тело простое** (хим.)—про́сте тіло; пе́рвень, вня. **Тело сложное**—тіло склад не́. **Тело твердое**—тіло тверде́. **Тело жидкое**—тіло плинне, рідке́. **Геометрическое тело**—геометри́чне тіло. **Круглое тело**—кругле тіло. **Тело вращения**—тіло оборо́тове. **Тело правильное**—тіло пра́вильне. **Граненое тело**—рубча́сте тіло.

Телодвижение—ру́х, ху; ру́хи тіла; движка, ки.

Телосложение—стату́ра, ри; будо́ва тіла.

Тем—тим. **Тем более**—тим більше, і по́тім, пото́му, поготів (Влі́тку пога́но, а зимо́ю й поготів. Тре́ба дода́ти йому́ платні́, тим бі́льше він і заслужи́в на це́).

Тема—те́ма, ми.

Тембр—тембр, ру.

Темляк—ки́тиця, ці.

Темнеть—темні́ти, темні́шати; (вечером)—сутені́ти, поночі́ти.

Темнеться, затемнеться—туманіти, маняч и́ти, заманяч и́ти, бовваніти, забовваніти (Здале́кущось маня́чить. На не́бі чи́стому ген хма́ра бовва́ніє).

Темница—темні́ця, ці; в'язні́ця, ці (Ле́гче було́ на во́лі гуля́ти, як тепе́р із темни́ці вигляда́ти).

Темнота—те́мрява, ви; мо́рок, ку (Густи́й мо́рок скрізь по хата́х. Очі зга́сли й всю душу те́мрява окри́ла). **Темень**—пітьма́, ми. **Темный**—те́мний; (тусклый)—тьмя́ний; (очень)—моро́чний (І вда́ча пога́на, і душа́ тьмяна). **Темнехонький**—темні́сенький. **Темненький**—темне́нький. **Темно**—те́мно, по́ночі, тьмя́но. **Темноватый**—темне́нький, темнува́тий (Кімна́та тро́хи темне́нька).

Темнобурый—темнобула́ний.

Темноголубой—темноблаки́тний.

Темнокрасный—темночерво́ний, бурячко́вий.

Темнорозовый—темнорожево́вий.

Темнорусый—темноруся́вий.

Темнорыжеватый—темнорудя́вий.

Темнорыжий—темноруди́й; (с черными полосами)—мару́гий.

Темносерый—темносі́рий; темносивий; (немного седоватый)—шпакува́тий.

Темноцветный—темнобарвний.

Темперамент—вда́ча, чі; темпера́мент, ту.

Температура—температу́ра, ри.

Темя—тім'я м'я; тімня, ня. **Темя горы**—верх, шпиль гори.

Темянный—тіме́нний.

Тендер—I) (судно со одной мачтой)—те́ндра, ри; II) те́ндер, дера. **Тендерный**—те́ндерний.

Тенить, оттенить—тіни́ти, відтіни́ти.

Тенор—те́нор, ра. **Петь тенором**—співа́ти те́нора.

Тень—I) тінь, ни; холодо́к, дку́; за́тінок, нку; II) (в рисовании)—тінь, ни. **Тень собственная**—тінь вла́сна. **Тень падения**—тінь упадо́ва. **Теневой**—тіневий. **Тенистый**—тіня́вий. **Тенистое место**—холодо́к, дку́; за́тінок, нку.

Теорема—теоре́ма, ми. **Обратная теорема**—обе́рнена теоре́ма. **Основная теорема**—основна́ теоре́ма. **Противоположная теорема**—теоре́ма проти́вна.

Теоретический—теоретичний. **Теоретически**—теоретично.

Теория—тео́рія, рії. **Т. дисперсий**—т. диспе́рсії. **Т. индексов**—т. інде́ксів. **Т. соединений**—т. спо́лук.

Теперь—тепе́р, ни́ні, тепе́речки, тепе́реньки.

Теплиться—горі́ти.

Тепло (сущ.)—тепло́, ла; (наречие)—те́пло (На дво́рі сього́дні те́пло). **Теплый**—те́плий. **Теплая вода**—лі́тепло, ла.

Теплота—теплота́, ти́; тепло́, ла́. **Тепловатость**—по́теплість, лости. **Тепловатый**—тепле́нький, тепе́плий. **Теплоиспускание**—теплоте́ча, чі. **Тепломер**—тепломі́р, ра; гра́дусник, ка. **Тепломерный**—тепломі́рний. **Теплопередача**—теплопереда́ча, чі. **Теплопроводность**—тепловідність, ности. **Теплород**—тепле́ць, ця́; теплотві́р, во́ру. **Теплородный**—теплотво́рний, огрівний. **Теплосиловый**—теплоси́ловий. **Теплоход**—теплохі́д, хо́ду; теплотя́г, гу. **Тепловоз**—тепловик, ка́; тепловіз, во́за. **Теплушка**—теплу́шка, шки; курни́к, ка́.

Тереть,-ся—те́рти, ся; шарува́ти (Він так ві́шарував під лі́гу, що й пля́ми ніде́ нема́є); (веревкой, железом и под.)—шмугля́ти; (об обуви)—му́ляти, му́лити (На му́ливно́гу, що й не підійду́). **Сапог трет**—чо́біт му́ляє.

Терзание—роздира́ння, ння; ша́рпання, ння; (мучение, истязание)—мордува́ння, ння.

Терзать—І) роздира́ти, рва́ти; ша́рпати, шмату́вати; ІІ) му́чити, мордува́ти.

Терка—те́рка, ки.

Термин—те́рмін, ну.

Термометр—термо́метр, тра; тепломі́р, ра.

Терпеж—терпе́ць, пця. **Не в терпеж стало, истощилось терпение**—терпе́ць увірва́вся.

Терпение—терпі́ння, ння; терпе́ць, пця. **Терпеливый**—терпля́чий (Таке́ терпля́че, що як не би́й, не запля́че).

Терпентин—шпигина́р, рю; терпенти́на, ни.

Терпнуть, отерпнуть—те́рпнути; поте́рпнути, дерев'яні́ти, подерев'яні́ти. **Отерпший**—те́рплий, одерев'яні́лий.

Терять, потерять,-ся—І) губи́ти, ся; загуби́ти, ся; згуби́ти, ся; тра́тити, ся; стра́чувати, ся; витрача́ти, ся. **Терять время**—га́яти, тра́тити, марнува́ти час; ІІ) міша́тися, змі́ша́тися, стеря́тися (Він до вас у ха́ту та й змі́ша́вся, поба́чивши сті́лькн люде́й). **Терять, потерять веру**—зневіря́тися, зневіритися. **Терять, потерять сознание**—знепритомнювати, знепритомні́ти.

Тес—тес, су; тесни́ця, ці.

Тесать—теса́ти.

Тесельник—тесля́р, ра́.

Тесемка—стрічка, чки; поворо́зка, зки; тасьма́, ми́.

Теснение—І) ти́снення, ння; ІІ) стис, су; сти́ски, ків (Сти́ски в гру́дях).

Теснина—тісни́на, ни; (узкий проход)—суточки́, чо́к.

Теснить, потеснить—(затеснить)—тісни́ти, затісни́ти; (делаться тесным)—тіснішати, потіснішати; (утеснять)—тісни́ти, утісня́ти, утиска́ти.

Теснота—тісно́та, ти; ти́снява, ви (Тісно́та, що й ки́ем не проти́снеш. Дарма́ що нас тісня́ть звідусі́ль, а ми ви́йдемо на ві́льну доро́гу). **Тесный**—тісни́й (Улиці тісні́). **Тесный в под'еме**—припа́дистий, тісни́й, тяжки́й, скрутни́й. **Тесно**—тісно, за́тісно, тя́жко, скру́тно. **Тесноватый**—потісний, за́тісний.

Тетерев—тетеря, рі; тетерва́к, ка́.

Тетка—тітка, ки; (умен.)—ті́точка, чки; ті́тусся, сі; (жена дяди)—дя́дина, ни (Іде́ дя́дина до нас).

Тетрадь—зши́ток, тка.

Техника—те́хніка, ки. **Технический**—техні́чний.

Течение—І) течі́я, чії; бі́г, гу; водоте́ча, чі; плин, ну. **По течению**—упли́нь, за водо́ю. **Против течения**—про́ти води́. **Течение реки**—бі́г рі́ки́. **Течение времени**—упли́в ча́су. **С течением времени**—з пли́ном ча́су; ІІ) про́тяг, гу, продо́вж, жа. **В течении**—про́тягом, че́рез, на про́тязі чо́го.

Течь—І) (стечь)—текти́, бі́гти, лі́ться, точи́тися; (тонким ручьем, струей)—дзюрити; (сильно)—рину́ти; (о крови)—ю́шити, текти́, бі́гти; ІІ) (о течи)—протіка́ти, протекти́ (Дах протіка́є); ІІІ) (утечь)—бі́гти, тіка́ти, утіка́ти; (о времени)—прохо́дити, текти́, точи́тися, пли́нути.

Тигель—ти́гель, гля. **Тигельный**—тигльови́й.

Тик—демикито́н, ну; (более грубая ткань)—пі́стря, рі. **Тиковый**—демикито́новий, пістрьо́вий.

Тина—твань, ни; мул, лу; намул, лу; грузь, зи. **Тинистый**—багни́стий, мулки́й, грузьки́й.

Тиневеть—запли́ва́ти, заноси́тися му́лом.

Тип—ти́п, па. **Типический**—типі́чний, типо́вий (Оби́ччя типі́чне украї́нське. Типо́вий ландша́фт, краєви́д).

Типография—друка́рня, рні. **Типографический**—друка́рський. **Типограф**—друка́р, ря́.

Тиран—тира́н, на; кат, та; живоі́д, да.

Тиранить—мордува́ти, катува́ти, тира́нити.

Тиранство—тира́нство, ства.

Тире—ри́ска, ски.

Тискать, втискать, втиснуть—ти́скати, ти́снути, ви́тискати, ви́тиснути, пха́ти,

впиха́ти; (м н о г о)—повти́скувати, повпи́хувати. **Втиснутый**—впхну́тий.
Тиски (п р и б о р)—тиски́, сóк; лещáта, щáт; II) гніт, ту.
Тиснение—друкувáння, ння; видáння, ння; ти́снення, ння.
Титуловать—титулувáти, величáти.
Тиф—тиф, фу. **Болеть тифом**—слабувáти, хорíти на тиф.
Тихий—ти́хий, легéнький, повíльний, лáгідний, суми́рний. **Тихий голос**—ти́хий, глухи́й гóлос. **Тихий ветер**—ти́хий, лáгідний, легéнький вітрéць. **Тихая походка**—ти́ха, повíльна ходá. **Тихий ход**—повíльний хід. **Тихо**—ти́хо, тихéнько, помáлу, помалéньку, повóлі. **Тихомолком**—сти́ха, тихцéм, ти́шком-ни́шком, ни́шком.
Тихнуть, стихнуть, за-, при-, утихнуть—ти́хнути, сти́хнути, зати́хнути, прити́хнути, ущýхнути (У щ ý х в і т е р З а т и́ х л о в с е н а д в ó р і).
Тихонравие—тихоми́р'я, р'я; лáгода, ди; тихоми́рність, ности; лáгідність, ности. **Тихонравие жителей**—тихоми́р'я насéлення. **Тихонравный**—тихоми́рний, лáгідний (на вдáчу).
Тихоходный—тихохíдний, повíльний.
Тихонько—тихéсенько, потихéсеньку, помалéсеньку, ни́щечком (П о м а л é с е н ь к у, п о т и х é с е н ь к у, м о я м á т и, й д и́).
Тишина—ти́ша, ші; тишинá, ни́.
Ткальня—ткáльня, льні.
Ткань—ткани́на, ни; (д о м а ш н я я)—доматкáн, ну. **Тканевый**—ткани́нний.
Ткать, выткать—ткáти, ви́ткати (В о н á п л а х т и́ т к á л а).
Ткацкий—ткáльний. **Ткацкое отделение**—ткáльня, ні.
Ткач—ткач, чá; (ж е н щ и н а)—ткачи́ха, хи; ткáля лі. **Заниматься ткачеством**—ткачувáти. **Тканье** — ткацня́, ння́ (О с н о в а н и́ т я н а, а т к а н н я́ в о в н я́ н е. Т к а н н я́ ц і л и м и ш т ý к а м и). **Ткачество** — I) (р е м е с л о)—ткáцтво, цтва; II) ткачí, ів (В с е т к á ц т в о з і й ш л ó с я).
Тлен—тлін, ну. **Тленный**—тлíнний.
Тление—тлíння, ння.
Тленность—тлíнь, ни (Г о р т á н ь ї х д и́ ш е с м é р т ю, т л í н н ю).
Тлетворный—шкідли́вий, шкодю́чий, загнóюючий, зарáзливий, смертодáйний. **Тлетворно**—шкідли́во, зарáзливо, загнóююче.
Тлеть, истлеть—I) (г н и т ь)—тлíти, затлíти, гни́ти, зогни́ти, трухнíти, потрýхнути; (г о р е т ь)—тлíти, жéвріти, попелíти (Х о ч н е х ó в а н а т л і й. Д р о в á т л í ю т ь, а п е г о р я́ т ь. Т л í є в і н с é р ц е м, г л я д ю ч и́ н а м é н е).
Тля—іржá, жі; гниття́, ття́; гнили́знá, ни́.
Тмин—ктми́н, ну; тми́н, ну.
Тмить, затмить,-ся—тьми́ти, ся; затьми́ти, ся; темни́ти, ся; затемни́ти, ся; тьмáрити, ся; затьмáрити, ся (В о н ó т ь м и́ т ь к р у г ó м н і б и н а д о щ).
То-то, то-бишь—то пáк. **То-то же**—то-ж бо. **То и дело**—раз-у-рáз, раз пó раз. **Что-то**—щось, якóсь. **И тому подобное, и так далее**—тó-що.
Товар—товáр, ру; крам, му. **Товар мануфактурный, галантерейный, мелкий**—крам, му. **Товар бакалейный**—бакалíя, лії; (у с а п о ж н и к о в)—товáр, ру; ремíнь, мéню. **Товарный**—I) товарóвий, товáрний; II) (о х л е б е)—спродáжній. **Товарный поезд**—грузови́й, товáрний, вантáжний пóїзд.
Товарищ—товари́ш, ша; (с о б и р.)—товари́ство, ства. **Быть товарищами**—товаришувáти з ким; II) (н а с л у ж б е)—товариш, помíчни́к, кá. **Товарищ судьи**—підсýдок, дка. **Товарищеский**—товари́ський. **С товарищеским приветом**—з товари́ським привíтанням. **Товарищески**—по-товари́ському.
Товарищество—товари́ство, ства. **Товарищество на вере**—товари́ство на вірі. **Тов. ссудо-сберег.**—тов. ощáдно-позичкóве. **Тов. паевое**—тов. пайóве. **Тов. акционерное**—тов. акцíйне. **Тов. потребительское**—тов. спожи́вче.
Товарность—товáрність, ности.
Товарообмен—товарообмíн, ну.
Товароотправитель—товаропереси́лач ча.
Тогда — тодí. **Тогда-же** — тодí-ж. **Тогда именно**—тодí, отодí сáме (Я к є н а м е д, т о д í п и́ й п и́ в о, а є н а п и́ в о, т о д í п и́ й в ó д у).
Тогдашній — тодíшній (Я к б и́ т о д í ш н і й с о б á к а, т о д а в н ó-б з д о х).
То-есть—цеб-то, тóб-то, знáчить.
Тождество, тожество—тотóжність, ности; однáковість, вости (Н е о д н á т і л ь к и о д н á к о в і с т ь у д á ч і з в ó д и т ь л ю д é й д о к ý п и). **Тождественный**—тотóжній, однáковий. **Тождественно**—тотóжньо, однáково.
Тоже—теж. **То же самое**—те сáме.
Ток—I) (м е с т о д л я м о л о т ь б ы)—тік, тóку; гармáн, нý; II) (э л е к т р.)—ток, ку. **Ток переменный**—ток перемíнний. **Ток постоянный**—ток постíйний. **Ток индукционный**—т. індукцíйний. **Ток поляризационный**—т. поляризацíйний; III) (ф и з.)—течíя, чії; ток, ку; стрýмін, меню; прóтяг, гу.
Токарничать—токарювáти.
Токарь—тóкар, ря.

Токмарь—токма́ч, ча́; товка́ч, ча́; товка́чик, ка.

Толк—I) товк, ку; то́лок, лку; тя́ма, ми; глу́здь, ду; панталы́к, ку; лад, ду; ро́зум, му. **Без толку**—без пу́тя. **Сбиться с толку**—зби́тися з пантелы́ку, па́мороки забы́ти. **Толком**—до пу́тя (Кажи́ до пу́тя); II) (толки)—по́голос, су; поговір, во́ру; III) се́кта, кти; (наречие)—штурх, штовх (А він соба́ку што́вх ного́ю).

Толкать, толкнуть,-ся — I) штовха́ти, штовхну́ти, штурха́ти, штурхну́ти, пха́ти, ся; пхну́ти, шпурля́ти, шпурну́ти, турля́ти, турну́ти; II) (где-либо)—тиня́тися, волочи́тися, тяга́тися, ве́шта́тися (Тиня́йся тепе́р, мов во́вча ду́ша. Він усю́ди ве́шта́ється).

Толкач—товка́ч, ча́; ступи́р, ря́.

Толкование—тлума́чення, ння; товма́чення, ння. **Толковательный**—тлума́чний, толкува́ти; II) (протолковать)—товма́ч, ча́.

Толковать—I) (выяснять)—тлума́чити, товма́чити, з'ясо́вувати, з'ясува́ти, толкува́ти; II) (протолковать)—товкува́ти, бала́кати, пробала́кати (Пробала́кали щось зо дві годи́ни при́ятелі).

Толковость—тямови́тість, тости; розсу́дливість, вости; второпність, ности. **Толковый**—тяму́щий, тяму́чий, розсу́дливий (Це чоловік тяму́щий, не зіпсує спра́ви). **Толково**—розсу́дливо, до ді́ла, зрозумі́ло.

Толкотня—на́товп, впу; товкотне́ча, чі; штовха́нина, ни; штурха́нина, ни.

Толкучий рынок—толку́чка, чки; точо́к, чка́.

Толочь, истолочь, натолочь — товкти́, стовкти́, натовкти́; (все вместе)—товкма́чити, натовкма́чити.

Толпа—юрба́, би́; товпа́, пи́; на́товп, пу; ти́ск, ску; юрма́, юрми́. **Толпою**—юрбо́ю, товпо́ю, на́товпом, ти́ском.

Толпиться—товпи́тися, юрми́тися, ку́пчитися, ску́пчуватися.

Толстеть—товсті́ти, грубі́ти, гла́дшати. **Делаться толще**—товсті́шати, то́вщати, грубі́шати, гру́бшати, гла́дшати. **Сделаться толще**—потовсті́шати, погрубі́шати, погла́дшати.

Толстый—товсти́й; (очень) — товсте́нний, товсто́чий, гру́бий; (о человеке)—гладки́й, опа́систий; (о детях, маленьких животных)—опе́цькуватий. **Толсто**—то́всто, гру́бо (Гру́ба ни́тка). **Толстоватый**—грубе́нький, товсте́нький. **Толстогубый**—губа́тий, губа́нь, ня́. **Толстокожий**—товстошку́рий, твердошку́рий. **Толстошея, толстошейный** — гамаликува́тий, товстоши́й.

Толстячок—опе́цок, цка.

Толченый—товче́ний.

Толчея—I) то́вчка, чки; товка́льня, льні; II) сту́па, ни; сту́пка, ки.

Толща—то́вща, вщі; (земли)—ски́ба, би; бри́ла, ли.

Толщина—товщина́, ни́; гру́бість, бости. **Толщиною**—завто́вшки, завгру́бшки.

Толь (кровельный)—то́ль, лю (да́ховий).

Только—ті́льки, лише́нь, лиш. **Только бы**—аби́, аби-то. **Только-что**—опе́ за́раз, ле́две, допі́ру.

Топить (потоплять)—топи́ти, втопи́ти, потопи́ти; (в печке)—пали́ти (Ді́ти потопи́ли мале́ньких цуценя́т в рі́чці. Щось зи́мно в кімна́ті, тре́ба пали́ти в гру́бі); (растопить,-ся)—топи́тися, розтопи́тися, розпуска́тися, розпусти́тися (З нас деру́ть реміня́, а зі́х бува́ло й лій топи́ли).

Топка—I) (процесс)—пали́ння, ння; II) (предмет)—пали́нь, ле́ни.

Топкость—гру́зькість, кости; грузя́вина, ни. **Топкий**—грузки́й, багни́стий.

Топление (в печке)—пали́ння, ння; то́плення, ння.

Топливо—пали́во, ва; то́пливо, ва. **Топливный**—паливни́й.

Тополь—топо́ля, лі. **Тополь душистый, бальзамический**—золота́ верба́. **Тополь пирамидальный итальянский** — я́вір, я́вора. **Тополь черный**—сокори́на, ни; ясокі́р, ко́ра; осокі́р, ко́ра.

Топор—соки́ра, ри; (с толстым обухом)—колу́н, на́; (палка с топориком)—ке́леп, па; (пожарный)—балти́на, ни; (плохой)—цюпа́чка, чки.

Топорный—I) соки́рний; II) гру́бий, кострубува́тий (Гру́ба робо́та).

Топорщиться — надима́тися, наду́тися, роздима́тися, розду́тися, настовбу́рчитися, пища́тися.

Топот—тупоті́ння, ння.

Топтание — топта́ння, ння; талува́ння, ння; толо́чення, ння; (на одном месте)—танцюва́ння, ння.

Топтать,-ся—I) (притоптать, растоптать)—топта́ти, талува́ти, притопта́ти, потопта́ти, розтопта́ти; (посевы)—толочи́ти, потолочи́ти; II) (вытоптать)—топта́ти, потопта́ти, мі́сити, замісити, грузи́ти; III) стопта́ти, ся (Чо́біт уже́ стопта́вся); IV) топта́тися, товкти́ся (То́пчеться на о́дному мі́сці).

Топь—драговина́, ни́; моча́р, ра́; багни́ка, ки; гру́зь, зи.

Торги—торги́, гів.

Торговать — торгува́ти, крамарюва́ти; (в о д к о й)—шинкарюва́ти; (н а б а з а р е, я р м а р к е)—базарюва́ти, ярмаркува́ти.

Торговец—кра́мар, ря; (р о г а т ы м с к о т о м)—прасол, ла.

Торговка—кра́марка, ки; пере́купка, ки.

Торговля—торг, гу; торгі́вля, лі. **Торговля оптовая**—гурто́ва торгі́вля. **Торговля розничная**—роздрібна́ торгі́вля. **Торговля внутренняя**—вну́трішня торгі́вля. **Торговля внешняя**—зо́внішня торгі́вля. **Торговый**—торго́вий, торговельний (С ь о г о́ д н і т о р г о́ в и й д е н ь. С к л а́ л и т о р г о в е́ л ь н у у м о́ в у).

Торец (ч а щ е—**торцы**)—торці́, ів; мости́ни, и́н.

Торжественность — уроч и́стість, стости; вели́чність, ности. **Торжественный**—уроч и́стий, вели́чний. **Торжественно**—уроч и́сто.

Торжество—сва́то, та.

Торжествовать—I) святкува́ти (П и́ ш н о в і д с в я т к у в а́ л и д е н ь); II) (в о с т о р ж е с т в о в а т ь)—перемага́ти, перемогти́, здола́ти, здоли́ти, тріюмфува́ти (Т р і ю м ф у́ ю т ь в о р о г и́, щ о м и в б і д і́). **Правда восторжествует**—пра́вда перемо́же.

Тормажение—гальмува́ння, ння.

Тормаз—гальмо́, ма́. **Тормаз Вестингауза**—гальмо́ Вестенга́узове. **Тормаз автоматический** — гальмо́ автомати́чне. **Наложить, надеть тормаз**—загальмува́ти. **Отпустить тормаз**—розгальмува́ти. **Тормазный**—гальмо́вний, гальмі́вний.

Тормозить—гальмува́ти.

Торная дорога—би́тий шлях, би́та доро́га; вто́птана, прото́птана сте́жка.

Торопеть, оторопеть—тороні́ти, сторопі́ти, оторопі́ти, боя́тися, ляка́тися, зляка́тися, вжахну́тися.

Торопиться—поспіша́ти, ся; скори́тися, хвата́тися, ква́пити, ся; похопля́тися.

Торопливость—по́спіх, ху; поспі́шність, ности; хапли́вість, вости; квапли́вість, вости. **Торопливый**—поспі́шний, квапли́вий, хапки́й.

Второпях—з по́спіху.

Торопь—спі́х, ху; по́спіх, ху. **Второпях**—з по́спіху.

Торочить, оторочить—I) тороч и́ти (т о р о ч к а́ м и), облямо́вувати, облямува́ти (В с у с і́ д о н ь к и я б у л а́, р у ш н и ч к и́ й т о р о ч и́ л а). **Говорить вздор**—торо́чити (Д у р н и́ й д у р н е́ й т о р о́ ч и т ь); II) прив'я́зувати (до тороків сідла́).

Торс—ту́луб, ба; то́рс, са.

Торт—то́рт, та; соложе́ник, ка.

Торф—то́рф, фу. **Торфяный**—торфо́вий. **Торфяник**—I) торфо́вий гру́нт, торфо́вище, ща; II) (р а б о ч и й н а т о р ф е)—торфови́к, ка́.

Тоска—нудьга́, ги́; ту́га, ги; сум, му. **Предаваться тоске**—вдава́тися у нудьгу́, ту́гу. **Томиться тоской**—серцем нуди́ти. **Тоска донимает меня**—ту́га мене́ дійма́. **Тоскливый**—тужли́вий, тужний, сумни́й, жалібний. **Тоскливо**—тужли́во, ту́жно, су́мно, жалі́бно.

Тосковать—тужи́ти, сумува́ти, нудьгува́ти, ну́дити світом.

Тот, та, то—той, та, те; оти́й, ота́, оте́. **Тот именно**—той са́мий, той самі́сінький.

Тотчас—за́раз.

Точило—точи́ло, ла.

Точильный камень—точи́ло, ла; (м а л е н ь к и й)—брус, са́; брусо́к, ска́; (о с т р и т ь к о с ы)—мантачка, чки; осе́лка, ки.

Точильщик—I) точи́льник, ка; шліфе́р, ра; II) (н а с е к о м о е)—ша́шель, ля.

Точить (в ы т а ч и в а т ь)—точи́ти; (о т т а ч и в а т ь) — гостри́ти; (и с т о ч и т ь ч т о)—точи́ти, поточи́ти. **Точить зубы**—гостри́ти зу́би, ма́ти зуб (на ко́го). **Точить лясы**—бала́си точи́ти, тереве́ні пра́вити, дурни́цю нести́. **Точить слезы**—проли́вати сльо́зи.

Точка—I) го́стрення, ння; точі́ння, ння; II) кра́пка, ки; то́чка, чки. **Точка кипения**—то́чка кипі́ння. **Точка таяния**—то́чка та́нення. **С точки зрения**—з по́гляду. **В точках** (н а п р., м а т е р и я, л и с т)—крапча́стий. **Бесконечно далекая точка**—то́чка безконе́чно дале́ка. **Исходная точка**—то́чка вихідна́. **Действительная точка**—ді́йсна то́чка. **Точка касания**—то́чка до́тику. **Точка возврата**—то́чка зворо́ту. **Точка зрения** (п р и и з м.)—то́чка зо́ру; (в з г л я д)—по́гляд. **Конечная точка**—кінце́ва то́чка. **Циклическая точка**—то́чка колова́. **Коническая точка**—то́чка конічна. **Диагональная точка**—косі́нна то́чка. **Точка деления**—то́чка по́ділу. **Точка разветвления**—то́чка розгалу́ження. **Точка мнимая**—то́чка у́явна. **Общая точка**—спі́льна то́чка. **Сопряженная точка**—то́чка спря́жена. **Постоянная точка**—то́чка ста́ла.

Точность (в е р н о с т ь)—то́чність, ности; доста́тність, ности; правди́вість, вости; достоме́нність, ности; II) (а к к у р а т н о с т ь)—спра́вність, ности; рете́льність, ности; докла́дність, ности. **В точности, до слова**—точні́сінько. **Точность**

изложения—то́чність ви́кладу. **Точный**—то́чний, достоме́нний, правди́вий, пе́вний, ви́литий, спра́вний, рете́льний, докла́дний. **Точно** (верно)—то́чно, досто́тно, правди́во, достоме́нно, нестеме́нно; (аккуратно)—спра́вно, рете́льно; (подробно) — докла́дно; (как-будто)—мов, немо́в, на́че, нена́че, бу́цім. **Он точно помешанный**—він на́че ошалі́в. **Точнехонько**—точні́сінько, так самі́сінько, достоменні́сінько. **Точь-в-точь**—точні́сінько, нестеме́нно, рихт. **Второй сын—копия отца**—други́й син точні́сінько ба́тько, (или)—други́й син ви́литий ба́тько.

Тошнить (безлично)—ну́дити, мло́їти, зану́дити. **Меня тошнит**—мене́ ну́дить, ну́да порива́є (Наїлися цукерків, аж ну́дить. Під грудьми́ в не́ї (Соломії) мло́їло).

Тошнота—нуд, ду; ну́да, ди; нудо́та, ти; млість, мло́сти (Шви́дко ки́нувся із ха́ти, щоб холо́дною водо́ю нуд угамува́ти). **Тошный**—нудни́й, нудки́й, мло́сний, ну́дотний. **Тошно**—ну́дно, мло́сно (Мені́ ну́дно в ха́ті жи́ти).

Тощать, отощать (от недоедания)—слабі́ти, осла́бнути, осла́бти, хля́нути, охля́нути, охля́сти, худі́ти, сху́днути, з ті́ла спа́сти (Не ївши, не пи́вши, зо́всім ми охля́ли. Він з ті́ла спав, так хвилю́ється).

Тощий—поро́жній, худи́й, сухи́й, худорля́вий, сху́длий; (о зерне)—недорі́дний, замі́ркуватий (Щоб подоро́жній не був поро́жній).

Трава, травка—трава́, ви́; трави́ця, ці; трави́чка, чки; (одна)—трави́нка, ки. **Волшебная трава**—зі́лля, лля. **Лекарственная, целебная трава**—зі́лля, лля; зі́ллячко, чка. **Сорная трава**—бур'я́н, ну́. **Трава морская**—камха́, хи́.

Травить—цькува́ти, під'ю́джувати (Пани́ нас души́ли, на го́нчих міня́ли, а па́нськії ді́ти нас пса́ми цькува́ли. Під'ю́джували одни́х руси́нів про́ти други́х).

Травление—витра́влювання, ння; труїння, ння.

Травля—цькува́ння, ння.

Травник (гербарий) — зільни́к, ка́; травни́к, ка́; герба́рій, рія; (поросшее травою место)—травни́ка, ка́.

Травнистый—трави́стий.

Травоядный—травоїдний, травоїд, да.

Травчатый — мере́жчатий, квітча́стий (ткани́на).

Трагедия—траге́дія, ії. **Трагический**—трагі́чний. **Трагически**—трагі́чно.

Трагик—тра́гик, ка.

Трагикомедия—трагікоме́дія, ії. **Трагикомический**—трагікомі́чний.

Традиция—тради́ція, ції. **Традиционный**—традиці́йний.

Тракт—би́тий, вели́кий шля́х, ху; гости́нець, ця.

Трактат—тракта́т, ту.

Трактовая опись—спис шляхі́в.

Трамбовать—бути́ти, торува́ти, вторува́ти, уторо́вувати (Пра́ця єди́на нам шлях утору́є).

Трамбовка—бути́н, на; ба́ба, би; то́лок, ку (Взя́в то́лок та й столочи́в тік).

Трамвай—трамва́й, ва́ю. **Трамвайный парк**—трамва́йний парк.

Транжирить—три́нькати, ци́ндрити, перево́дити.

Транжирство—три́нькання, ння.

Транзит—тра́нзит, ту. **Транзитный**—тра́нзитний.

Трансляция—переда́ча, чі; трансля́ція, ції.

Транспечать—трансдру́к, ку.

Транспорант—I) просві́тчаста карти́на; II) ра́штра, ри (Підкла́дає ра́штру, щоб рі́вно написа́в).

Транспорт—тра́нспорт, ту. **Транспортный**—тра́нспортний.

Транспортирование — транспортува́ння, ння.

Транспортировать—транспортува́ти.

Трансцендентный — трансценде́нтний, пересту́пний. **Т. кривая**—т. кри́ва. **Т. функция**—т. фу́нкція.

Траншея—окіп, око́пу; траше́я, е́ї.

Трап (на судах)—схо́ди, ів; тра́п, па.

Трапеция—тра́пез, зу. **Прямоугольная трапеция**—прямоку́тній тра́пез. **Равнобедренная трапеция** — рівнораме́нний тра́пез.

Трассировать—трасува́ти.

Трата—тра́та, ти; (без толку)—марнотра́та, ти; марнотра́тство, ства; марнува́ння, ння.

Тратить, истратить—витрача́ти, ви́тратити; (все)—потра́тити, повитрача́ти.

Траур—жало́ба, би. **Траурный**—жало́бний. **Траурный марш**—жалі́бний марш.

Трафарет—трафаре́т, ту.

Требование—ви́мога, ги; (процесс)—вимага́ння, ння. **По требованию**—на ви́могу, за ви́могою. **Требователь,-ница**—вимага́ч, ча́; чка, чки. **Требовательный**—вимо́жний. **Требовательная ведомость**—вимого́ва відо́мість, мости.

Требовательность—вимо́жність, ности.

Требовать, истребовать—вимага́ти, пра́вити, ви́правити; (нуждаться в чем)—потребува́ти (Дитина по-

тре́бу́є ла́ски). **Требуется**—тре́ба. **Требовать судом**—доправля́тися, пра́вити, ви́правити.

Требуха—те́льбухи, ів.

Тревога—трив о́га, ги; сполох, ху; перепо́лох; ху; гва́лт, ту (Чого́сь трив о́га на се́рці в ме́не). **Забить, ударить тревогу**—вда́рити, задзвони́ти, на сполох, на гва́лт. **Тревожный**—неспоки́йний, турбо́тний, балам у́тний, гвалто́вний (Неспоки́йна годи́на наста́ла. Вда́рили у гвалті́вний дзві́н).

Тревожить,-ся—трив о́жити, ся; бенте́жити, ся; турбува́ти, ся; гвалтува́ти, полохати (Гвалтува́ли соба́к. Поло́хати куре́й).

Треглавый—трьохголо́вий, триголо́вий; (о зданиях)—на три верхи́, ба́ні.

Тригранный—трибі́чний, тригра́нястий.

Трезвость—тверезість, зости; поміркованість, ности. **Трезвый**—тверезий, помірко́ваний. **В трезвом виде**—потве́резу. **Трезво**—тве́резо.

Трезвонить—дзвони́ти в усі́ дзво́ни, розно́сити, розповсю́джувати чутки́.

Трезвучие—три́звук, ку; тройзві́н, звону.

Трезубец—три́зуб, ба; (для рыбн. ловли)—сандо́ля, лі.

Трелить—трелюва́ти.

Трель—тре́ля, лі. **Трельный**—трельови́й.

Трение—терть, тя. **Внутреннее трение**—вну́трішнє тертя.

Треножник—тринiг, нога; (для подвешивания котелка)—тага́н, на́; тагано́к, нка́; тага́ний, нів.

Трепать (одежду)—тріпати, ви́тріпати, витріпувати, труси́ти, ви́трусити, витру́шувати.

Трепет—тре́пет, ту; тремті́ння, ння. **Трепетный**—тре́петний, тремтя́чий, дріжу́чий.

Трепетание—тремті́ння, ння; дрижа́ння, ння.

Трепетать—тріпоті́ти, тремті́ти, трепета́ти, труси́тися, дріжа́ти.

Треск—тріск, ку; луск, ку; хруск, ку.

Треска (рыба)—тріска́, ки; каблі́он, на.

Трескание—тріска́ння, ння; ло́пання, ння.

Трескаться, растрескаться—тріскатися, розтріскатися, ло́патися, ло́пнути, лу́скатися, лу́снути, лу́патися, розсісти́ся (Такий годо́ваний, ма́ло не лу́сне. Ло́пається ске́ля від со́нця, дощу́ та ві́тру. Сті́нка тріснула. А ще Ка́ся не всі́лася, вже коле́са розсі́лися. Ру́ки потріска́лися).

Третейский суд—третейський суд.

Третий—тре́тій, тього. **Третья часть**—третина́, ни. **Третной**—тре́тний. **Третьего дня**—позавчо́ра. **Бывший третьего дня**—позавчора́шний. **В третий раз**—у-тре́тє.

Третичный—тризо́вий, третинний. **Третичная эра**—третинна е́ра.

Треугольник—трику́тник, ка; (острый)—коси́нець, нця. **Остроугольный треугольник**—гостроку́тний трику́тник. **Криволинейный треугольник**—трику́тник криволінійний. **Разносторонний треугольник**—нерівнобічний трику́тник. **Описанный треугольник**—описаний трику́тник. **Треугольна паскаль**—трику́тна паска́ль. **Полярный треугольник**—поля́рний, бігуно́вий трику́тник. **Равный треугольник**—трику́тник пристайний. **Равновеликий треугольник**—трику́тник рівний. **Косоугольный треугольник**—трику́тник скіснокутний. **Сферический треугольник**—сферичний трику́тник. **Тупоугольный треугольник**—тупокутний трику́тник. **Треугольный**—трику́тній.

Трефы—жир, ру; жири́, ів; хрести́, ів. **Трефовый**—жирово́вий, хресто́вий.

Трехдневный—тридне́нний, тридньо́вий, трьохдне́вий.

Трехлетие—трилі́ття, тття; трьохлі́ття, тття.

Трехлистый, трехлистовый—трилисти́й. **Трехлистый печеночник**—пролі́ска, ки; перелі́ска, ки.

Трехцветный—трикольорний, трибарвний.

Трехэтажный—на три поверхи, триповерхо́вий, трьохповерхо́вий.

Трещание—тріща́ння, ння; тріск, ску; луск, ску.

Трещать—тріща́ти, тріскати, луща́ти, лу́скати, ляща́ти; (сало, масло на огне)—шкварча́ти; (в разговоре)—ляща́ти, порощати, торохті́ти (Їсть, аж за вухами лящить. Торохтить як вітряк).

Трещетка—тарáхкавка, ки; клепа́чка, чки; (для сверления)—ра́чка, чки; (про болтливого человека)—торохті́й, ія; цокоту́н, на́.

Трещина—розко́лина, ни; (щель)—щіна́ра, ри; щілина, ни; (на руках)—ре́панини, ів.

Три—три, тро́є, трьох (Три коня. Тро́є ко́ней). **В три раза**—втро́є. **Три раза**—трьома́ на́падами; (троекратно)—три́чі, три ра́зи. **Трижды**—три́чі. **Трижды три**—три́чі по три, три ра́зи.

Трико, триковый—трико́т, та; трикото́вий.

Тригонометрия—тригоно́метрія, її. **Прямолинейная тригонометрия**—простолі-

ні́йна тригоно́мет'рія. **Сферическая тригонометрия**—сфери́чна тригоно́мет'рія. **Тригонометрический** — тригонометри́чний. **Тригонометрическое уравнение**—тригонометри́чне рівна́ння. **Тригонометрический ряд** — тригонометри́чний ряд.

Трио—троїстий спів, тріо.

Триумвират—тріюмві́рат, ту; трої́к, ка́.

Триумф—тріюмф, фу. **Триумфальный**—тріюмфа́льний.

Трогание—займа́ння, ння; ру́шання, ння; чіпа́ння, ння; торка́ння, ння.

Трогательный — звору́шли́вий, зворушни́й, чу́лий, дійма́ючий (Він уміє нахо́дити глибо́кі зворушні то́ни. Зворушли́ва сце́на у тре́тій дії).

Трогать (касаться)—торка́ти, дійма́ти що; (задевать)—чіпа́ти, зачіпа́ти, займа́ти (Не чіпа́й кра́ще його́, бо діста́неш за це́); (двинуться с места)—руша́ти, вируша́ти, виру́шувати, ви́рушити (Руша́ймо, бо до Оде́си ще дале́ко); (разжалобить)—зворуши́ти, зру́шити, уразити, пору́шувати (Ці ако́рди пору́шують на́ше се́рце).

Троебрачие—трижене́ство, ства.

Троиться — троїти, ся; потроїти, ся (У п'я́ного все в оча́х троїться).

Тройка—I) трійка, ки; тро́йка, ки. **Ехать тройкой**—утри́коньїхати; II) (в картах)—трійка, ки.

Тройственность — потрійність, ности; троїстість, стости. **Тройственный**—потрійний, троїстий. **Тройно́й**—потрійний, тройча́тий, тройча́стий.

Тронуть,-ся (дотрагиваться к чему)—торка́ти, ся; торкну́ти, ся чого́; спричи́нитися, збожево́літи. **Тронутый**—I) (словами, поступком)—зру́шений, ура́жений; II) причи́нний, причи́нуватий, з'уро́чений; III) (о земле)—ру́шаний, ру́шений, підру́шений.

Тропа, тропинка—сте́жка, ки; сте́жечка, чки; тропа́, пи (Тропа́ моя́ по всьому́ сві́ту). **Найти дорогу**—набі́гти тропи́.

Тропик—зворо́тник, ка. **Тропик Рака**—зворо́тник Рака. **Тропик Козерога**—зворо́тник Козеро́га.

Тропический—тропі́чний (Тропі́чні країни).

Трос—трос, су. **Трос стальной**—трос стале́вий.

Тростник—очере́т, ту; коми́ш, ша́; трость, сти. **Сахарный тросник**—трость цу́крова. **Индийский тростник**—бамбу́с, са. **Тростниковый**—очере́тний, тростови́й, тростино́вий.

Тросточка—тростина́, ки.

Трость—I) тростина́, ни; II) (палка)—тростяни́й ціпо́к, пка́.

Тротуар—тротуа́р, ру; пішохо́д, да.

Труба—I) (всякая)—труба́, би; ру́ра, ри; II) стови́, па́; ко́мин, на; ви́від, вода. **Труба водосточная**—ри́нва, ви. **Труба фабрично-заводская**—дима́р, ря́. **Труба водопроводная**—труба́ водогі́нна. **Труба паровыпускная**—труба́ паровихідна́. **Труба тормозная**—труба́ гальмова́. **Труба музыкальная**—сурма́, ми. **Труба зрительная**—прозі́рник, ка.

Трубадур—I) трубаду́р, ра; II) кобза́р, ря́; бандури́ст, та.

Трубач—трубач, ча́; сурма́ч, ча́.

Трубить—трубити, сурми́ти.

Трубка—тру́бка, ки; ру́рочка, чки; ду́дка, ки; ду́дочка, чки; ці́вка, ки. **Курительная трубка**—лю́лька, ки; (простая)—клюва́к, ка́; (из березового корня)—буру́лька, ки; буру́нька, ки. **Трубка холста**—сувій полотна́.

Трубокур—люле́шник, ка.

Трубообразный—трубува́тий, руруватий.

Трубопровод—трубопро́від, воду.

Трубочист—сажотру́с, са.

Трубчатый—дудува́тий, трубува́тий, дубча́стий. **Трубчатая кость**—го́лянка, ки.

Труд—пра́ця, ці.

Трудиться—працюва́ти.

Трудность—тру́дноші, ів; трудно́та, ти. **Трудный**—тяжки́й, важкий, трудни́й (Се́рце моє трудне́, чого́ ти бажа́єш? Тяжкі часи́). **Трудноватый**—трудне́нький. **Трудно**—ва́жко, тя́жко; (стеснительно, затруднительно) — сутужно, скрутно, цу́пко (Цу́пко ста́ло у нас зарі́с. Скру́тно з грошима тепе́р).

Трудовое—трудове́, кривави́ця, ці (Трудові гро́ші. Трудови́й хліб).

Трудовой—трудови́й.

Трудолюбец—працьови́тий, робітни́й.

Трудолюбивый — трудя́щий, працьови́тий, робу́чий.

Трудолюбие—працьови́тість, тости.

Трудоспособность—працездатність, ности. **Трудоспособный**—працездатний.

Труженик—працівни́к, ка́; трудівник, ка́.

Трунить—насміха́тися, глузува́ти, підсміюватися з ко́го, над ким.

Труп—труп, па; ме́ртве тіло. **Труп животного**—па́дло, ла. **Трупный**—трупови́й. **Трупное отделение**—трупа́рня, ні.

Труппа—тру́па, пи; товари́ство, ства.

Трус—страхополо́х, ха; боягу́з, за; страхопу́д, да.

Трусливость—полохли́вість, вости; бо́язкість, кости. **Трусость**—ляклива́вість, вости; бо́ягість, сти. **Трусливый**—полохли́вий, боязки́й.

Трут—гу́бка, ки; (гриб)—трутни́к, ка́.

Трутень—I) тру́тень, тня; трут, та; II) дармоїд, да.

Труха—труха́, хи́; по́трух, ху; по́терть, ти; потеру́ха, хи (Нема́ що й курити́, бо сама́ потеру́ха залиши́лась).

Трухлость—трухля́вість, вости. **Трухловатый** — трухля́вий (Трухля́вий пе́нь).

Трухнуть, иструхнуть—трухля́віти, струхля́віти, порохні́ти, спорохні́ти.

Трюмо—свічадо, да.

Тряпичник—ганчі́рник, ка; ганчу́рник, ка.

Тряпка—ганчі́рка, ки. **Тряпье**—ганчір'я, р'я. **Тряпичный**—ганчі́рний, ганчі́рковий.

Трясина—трясовина́, ни́; драговина́, ни́; грузь, зи.

Трясучка—лихома́нка, ки; тря́сця, ці.

Тугой, туго—тугий, тісни́й, цупки́й. **Туго**—ту́го, ті́сно, цу́пко. **Туговат на ухо**—не дочува́є. **Туго-на-туго**—ду́же ту́го.

Туда—туди́.

Тужить—тужи́ти, жури́тися, боліти за ким (Я душе́ю переболі́ла по́ки його́ знайшли́).

Тужурка—тужу́рка, ки.

Туземец, туземка—тубо́лець, тубі́льця; тубі́лиця, ці. **Туземный** — тубі́льний, краєви́й.

Туловище—ту́луб, ба; тулубе́ць, бця́ (А жтам лежи́ть жа́б'ячий тулубе́ць). **Туловищный**—ту́лубний, тулубе́вий.

Тулуп—кожу́х, ха; (крытый)—байбара́к, ка; (короткий)—кажано́к; нка́: (женский)—кожуша́нка, ки.

Туман—тума́н, ну; (с мелким дождем)—мря́ка, ки. **Туманный**—тума́нний, мря́чний; (тусклый)—тьмя́нний.

Туманиться, затуманиться, отуманиться—I) тума́нитися, стуманіти, затума́нитися, покрива́тися тума́ном, туманіти, хма́ритися, хмарніти, нахма́ритися; II) смутніти, засмути́тися.

Туманность—тума́нність, ности; мря́чність, ности.

Тундра—ту́ндра, ри; мочар, ра́; мочарі́рів; трясовина́, ни́.

Тунеядец—дармоїд, да.

Тунеядство—дармоїдство, ства.

Тупеть—тупі́ти, тупі́шати (Що раз уда́рю, а соки́ра тупі́шає. Хло́пець де-да́лі все тупі́шає).

Тупик—I) за́зубень, бня; II) безви́хідь, ди. **В тупик придти**—отуманіти, отете́ріти, очманіти, остовпіти. **В тупик привесть**—пáмороки, ба́ки забити́. **Железнодорожный тупик** — за́зубень, бня.

Тупица—I) тупи́ця, ці; тупи́р, ря́; II) (о человеке)—лобур, ря; безтя́мний (Тупи́ця січе́, як до́бре плече́. Безтя́мний такий—нічо́го не втопає).

Тупоголовый—тупоголо́вий, безтя́мний; (разом и упорный)—убо́їще, ща.

Тупость—ту́пість, пости.

Тупоугольный—тупоку́тний.

Тупоумие—туподу́мство, ства. **Тупоумный**—туподу́мний.

Турбина—турбі́на, ни.

Турусы—пісені́тниця, ці; баляндра́си, ів.

Турция—Туре́ччина, ни.

Турчанка—турке́ня, ні.

Турчонок—турче́ня, ня́ти.

Тусклость—тьмя́ність, ности; неясність, ности. **Тусклый** — тьмя́ний, неясний те́мний (Тьмя́не скло́).

Тускнуть, тускнеть, потускнуть—ме́ркнути, приме́ркнути, тьмі́тися, затьмі́тися, темні́ти, потемні́ти, поме́ркнути.

Тутовый—шовко́вичний, морво́вий. **Тутовое дерево**—шовко́виця, ці; мо́рва, ви.

Туфель, туфля—пати́нок, нка; (мн.)—пати́нки, ів; ви́ступці, ів; (без задников)—пантофель, фля; (мн.)—пантофлі, фель.

Тухлость—ту́хлість, лости. **Тухлый**—ту́хлий, притухлий, при́тхлий.

Тухнуть—I) га́снути; II) дхну́ти (Га́сне ля́мпа. М'я́со вже дхне́ тро́хи).

Туча, тучка—I) хма́ра, ри; ту́ча, чі; хма́рка, ки; ту́чка, ки. **Покрываться, покрыться тучами**—хма́ритися, похма́ритися, захма́ритися, нахма́ритися; II) хма́ра, ри; си́ла, ли; ти́ск, ску (Ці́ла хма́ра комашні́ су́не). **Тучевой**—хма́рний, тучни́й (День сього́дні хма́рний ви́дався. Тучни́й дощ пішо́в).

Тучнеть, утучнеть, утучнять—гла́дшати, погла́дшати, то́вщати, пото́вщати, ту́чити, уту́чити, утуча́ти (Хазя́йське о́ко това́р ту́чить).

Тучность—гла́дкість, кости; то́встість, тости; си́тість, тости. **Тучный**—товсти́й, гладки́й, си́тий, ту́чний (Ту́чні я́гня́та. Ту́чна земля́). **Тучно**—то́всто, ря́сно.

Тушевать—тушува́ти, тіни́ти.

Тушевка, тушевание—тушува́ння, ння.
Тушение—га́шення, ння; гасі́ння, ння.
Тушить, потушить — гасити, погаси́ти (Гаси́ти, погаси́ти свічку).
Тушь—туш, ши.
Тщательность—стара́нність, ности; пи́льність, ности. **Тщательный**—стара́нний, пи́льний. **Тщательно**—стара́нно, пи́льно.
Тщедушие—не́міч, мочі; не́мічність, ности. **Тщедушный**—кво́лий, не́мічний, безси́лий, недолу́гий (Недолу́га жі́нка. А котрі́ старі́ недолу́гі, то й навіки попропада́ли).
Тщеславиться—гонорува́ти, чва́нитися, бундю́читися, величáтися, пишáтися.
Тщеславие—го́нор, ру; чва́нь, ни; чванли́вість, вости. **Тщеславный**—гонори́стий, чванли́вий, бундю́чний.
Тщета, тщетность—ма́рність, ности; даре́мність, ности. **Тщетный**—ма́рний, даре́мний. **Тщетно**—ма́рне, дарма́, даре́мне, надаре́мне.
Ты, тебя, тебе—ти, тебе́, тобі́.
Тыкать,-ся—І) ти́кати, стромля́ти, потика́тися, з'явля́тися куди́, штурха́ти, штрика́ти; ІІ) тикати кому́, на ко́го (говори́ти «ти»).
Тыква—гарбу́з, за́; кабак, ка́. **Тыквенный**—гарбузо́вий, кабако́вий.
Тыл—І) зад, ду; тил, лу. **С тылу**—зза́ду, з-затилля. **Обратить тыл**—навтіки, навтіка́ч ки́нутися; (описательно)—п'ятáми накива́ти, пóтилицю показáти; ІІ) (военн.)—запілля, лля. **Глубокий тыл**—далеке запілля.
Тычина—ти́чка, чки; тичи́на, ни.
Тьма (темнота)—тьма́, ми́; то́мрява, ви; мо́рок, ку; (множество)—тьма, си́ла, тьма-тьму́ща. (Лю́дей зібра́лося тьма-тьму́ща. Те́мрява на дворі́, хоч о́ко ви́коли).
Тюк—па́ка, ки; па́чка, чки; паку́нок, нка.
Тюль—тюль, ля. **Тюлевый**—тюльовий.
Тюлень—тю́лень, ня; фо́ка, ки; (неуклюжий человек)—тюхті́й, ія́; незгра́ба, би; вайло́, ла́. **Тюлений**—тюле́нячий, фо́ковий.
Тюльпан—тульпа́н, на; туліпа́н, на.
Тюремник—в'я́зень, зня.
Тюрьма—в'язни́ця, ці; тюрма́, ми́. **Тюремный**—в'язни́чний, тюре́мний.
Тюфяк—І) матра́с, са; (набитый сеном)—сінни́к, ка́; ІІ) (о человеке)—тюхті́й, ія́; неотéса, си.
Тяга—тяг, гу; (воздуха)—про́тяг, гу.
Тягаться—тяга́тися, позива́тися (Набри́дло по на́ймах тяга́тися).
Тяговик—тяговúк, ка́.
Тягость—тяга́р, ра́; тягота́, ти́ (Тяжки́й тяга́р на се́рденьку. Тре́ба взя́ти чо́боти, в пих тягота́ не вели́ка). **Тягостный**—тяжки́й, суту́жний (Тяжкі́ часи́. Ду́же суту́жна зима́ була́). **Тягостно**—тя́жко, суту́жно.
Тяготение (фіз.)—тя́ження, ння; тяготі́ння, ння.
Тяготеть—тяжи́ти, тяготі́ти до чо́го.
Тяготить, отяготить, тяготиться—тяжи́ти, обтя́жити, тяжи́тися (Він тяжи́ться і дров руба́ти).
Тягучесть—І) тягу́чість, чости; тягли́вість, вости; ІІ) протя́жність, ности. **Тягучий**—І) тягу́чий, тягли́стий; ІІ) протя́жний (Тя́гуче ті́сто. Тягу́чий клей).
Тяжба—по́зов, ву; спра́ва, ви. **Выиграть тяжбу**—ви́грати по́зов, спра́ву. **Тяжебный**—позо́вний.
Тяжелеть, отяжелеть—тя́жчати, потя́жчати, ва́жчати, важні́ти, обважні́ти, пова́жчати (Ру́ки обважні́ли).
Тяжелый—тяжки́й, важки́й. **Тяжелые обстоятельства** — скрутні обста́вини. **Тяжелый запах**—важки́й, тяжки́й, пога́ний дух. **Тяжелый на под'ем**—тяжкоті́лий, си́день, дня. **Тяжеловесный**—важки́й, важе́нний; (о человеке)—тяжкоті́лий. **Тяжело**—тя́жко, ва́жко, суту́жно (Тя́жко нести́, а жа́ль поки́дати. Ду́же суту́жно було́ на хліб. Тя́жко, ва́жко в сні́ті жи́ти сироті́ безро́ду). **Тяжелее**—тя́жче, ва́жче. **Тяжеловато**—тяжке́нько, важке́нько.
Тяжесть—вага́, ги́; (бремя)—тяга́р, ру́. **С тяжестью**—з ваго́ю, у ва́зі (їхати). **Центр тяжести**—тяжі́нь, це́нтр ваги́.
Тянуть, притянуть—І) тягти́, притягти́, тягну́ти, притягну́ти; (вытянуть,ся)—витяга́ти, ся; ви́тягти, ся (Пече́на ци́бу́ля до́бре витяга́є гній); ІІ) розтяга́ти, розтягти́, витяга́ти, ви́тягти (Розтягли́ полотно́). **Протянуть,-ся**—тягти́, протягти́ (Тро́хи не півві́ку тре́ба було тягти́ слу́жбу. Тя́гне ді́ло). **Тянуть чью сторону**—тягти́ за ко́го. **Тянет, тянуло**—І) ма́нить, корти́ть, корті́ло (Йо́го корти́ть пі́ти з до́му); ІІ) ва́дить, ну́дить, тя́гне (Наївся, аж ну́дить мене́).
Тянуться—І) витяга́тися, розтяга́тися (Полотно́ тро́хи розтягло́сь): ІІ) (длиться)—тягтися, протяга́тися, точи́тися (Розмо́ва точи́лася до ра́нку); ІІІ) простяга́тися (Цей сад простяга́ється аж до ставка́); ІV) тягти́ся, пну́тися, пясти́ся (Оце́ мале́й соба́ пне́ться за дорослими).
Тянучки—тяну́чки, чок.

У

У—I) у, в; II) ко́ло, біля́, під, пе́ред (У ме́не нема́ гро́шей, мо́же є в те́бе. Біля́ ганку стояв на́товп. Ко́ло бро́ду два го́луби пи́ли во́ду). **У Золотых Ворот**—ко́ло Золоти́х Воріт, при Золоти́х Воро́тах.

Убавка—зме́ншення, ння; уба́влення, ння; уба́вка, ки.

Убавлять, убавить—зме́ншувати, зме́ншити, збавля́ти, зба́вити, умаля́ти, умали́ти. **Вода убавляется**—вода́ збува́є, спада́є. **Убавить спеси**—пиху́ зби́ти, уте́рти но́са.

Убаюкивать, убаюкать—лю́ляти, люли́ти, заколи́сувати, заколиса́ти, присипля́ти, приспа́ти.

Убегать—тіка́ти, уника́ти, чкурну́ти, стругну́ти, да́ти дра́ла, дремену́ти, п'ята́ми накива́ти.

Убедительность—до́відність, ности; переконáльність, ности; переко́наність, ности. **Убедительный**—довідни́й, переко́нуючий. **Убедительно**—до́відно, переко́нуюче.

Убеждать,-ся; убедить,-ся — дово́дити, переко́нувати, ся; переконáти, ся; (уверять)—запевня́ти, ся; запе́внити, ся; (уговаривать)—умовля́ти, умо́вити.

Убеждение—I) переконáння, ння; II) (уговаривание) — дово́дження, ння; умовля́ння, ння; вмо́ва, ви.

Убежденность — переко́наність, ности. **Убежденный**—переко́наний. **Я убежден, что**—я пе́вен, пе́вний (то́го), що. **Убежденно**—переко́нано.

Убежище—приту́лок, лка; пристано́вище, ща; за́хист, сту.

Уберегать, уберечь—устерега́ти, устерегти́, пильнува́ти, припильнува́ти кого́, що.

Убивать, убить,-ся—I) убива́ти, уби́тися, заби́ти, забива́ти, ся; губи́ти, згуби́ти, ся; загуби́ти, ся; II) убива́ти, уби́ти, уторо́вувати, уторува́ти (доро́гу).

Убийство—вби́вство, ства; душогу́бство, ства. **Убийственный**—убі́йчий, душогу́бний.

Убийца—вби́вця, вці; душогу́б, ба.

Убирать, убрать,-ся—I) вбира́ти, убра́ти, прибира́ти, прибра́ти, опоряджа́ти, опоряди́ти (Опоряджу́ стола́, то й мо́жна обі́дати. Убери́ смі́ття); II) (наряжа́ться)—убира́тися, убра́тися, прибира́тися, прибра́тися, чепури́тися, причепури́тися, хороши́ти кого́; (цветами)—квітча́тися, заквітча́тися (Прибра́лась ді́вчина мов на свя́то. Ка́тря заквітча́лась воло́шками); III) забира́тися, забра́тися, тіка́ти, утіка́ти, утекти́. **Убирайся, убирайтесь**—геть, ге́тьте! **Убирайся по-добру, по-здорову**—іди́, тіка́й, забира́йся по́ки ці́лий.

Ублажать, ублажить—I) вгонобля́ти, вгоно́бити (Сріблом, зло́том навгонобля́ли); II) блага́ти, ублага́ти (Та святи́х оти́х облага́ла; тако́ж—ублага́ла).

Ублюдок—по́круч, ча.

Убожество—I) (бедность)—убо́зство, ства; зли́дні, днів; II) ка́ліч, чи. (В ха́ті у них таке́ убо́зство, що й ми́ші повтіка́ли). **Убогий**—убо́гий. **Убого**—убо́го, нужде́нно, злиде́нно.

Убожествовать—жи́ти нужде́нно, злиде́нно.

Убожеть—убо́жіти, убо́жчати, бідні́ти, збідні́ти.

Убой—зарі́з, зу; убі́й, убо́ю (Году́ють на́че на зарі́з).

Убор—убра́ння, ння; стрі́й, стро́ю; убі́р, убо́ру; прибі́р, бо́ру.

Убористый—убо́ристий, сти́слий.

Уборка—убира́ння, ння; прибра́ння, ння; по́рання, ння. **Уборка хлеба**—косови́ця, по́рання на по́лі, на жнива́х.

Уборная—I) (артист.) — убира́льня, льні; II) (клозет)—відхо́док, дку.

Уборщик,-ца—прибира́льник, ка; ця, ці; попря́тник, ка; ниця, ці.

Убранство—убі́р, бо́ру; оздо́ба, би.

Убывание—убу́ток, тку; убува́ння, ння.

Убывать, убыть—убува́ти, убу́ти, зме́ншуватися, зменша́тися, зменши́тися. **Вода убывает**—вода́ убува́є, спада́є.

Убывающий—спадни́й, паду́чий. **Убывающая прогрессия**—спадна́ прогре́сія. **Убывающий ряд**—спадни́й ряд.

Убыль—убу́ток, тку; зме́ншення, ння.

Убыток—втра́та, ти; зби́ток, тку; шко́да, ди.

Убыточность—втра́тність, ности. **Убыточный**—втра́тний. **Убыточно**—втра́тно.

Уважаемый—шано́вний, пова́жний.

Уважать—I) поважа́ти, шанува́ти кого́; II) (обратить внимание)—уважа́ти, згля́нутися на ко́го, на що (Не вважа́й на врожа́й, сі́й жи́то—хлі́б бу́де. Згля́ньтеся на моє́ го́ре та неща́стя, та не сироті́ть моїх діте́й).

Уважение—пова́га, ги; ша́на, ни; поважа́ння, ння; шанува́ння, ння.

Уважительность — ува́жливість, вости; згля́дність, ности. **Уважительный**—

вáртий увáги, увáжли́вий; (о причинах)—вáжні, повáжні причи́ни (Я на це мáю повáжні причи́ни. Я не поїхав з повáжних причи́н).

Увалень—незгрáба, би; одорóбло, бла; дорóбало, ла; вайлó, лá; чвалáй, лая; тюхтíй, тія.

Уведение—займáння, ння; зайняття, тя (чóго з собóю).

Уведомление—повідóмлення, ння. **Уведомительный**—повідомля́ючий, повідóмний.

Уведомлять, уведомить — повідомля́ти, повідоми́ти, освідомля́ти, освідоми́ти, повіща́ти, сповісти́ти. **Уведомляя об этом**—повідомля́ючи про це.

Увеличение—побíльшення, ння; збíльшення, ння.

Увеличивание — побíльшування, ння; збíльшування, ння.

Увеличивать, увеличить,-ся—побíльшувати, ся; побíльшити, ся; збíльшувати, ся; збíльшити, ся; прибувáти, прибýти; (повышать)—підвúщувати, підви́щити (Продукці́йність прáці збíльшилась удвóє. Службóвця підви́щили у рóзряді).

Увеличительный—збíльшувáльний.

Уверенность—пéвність, ности. **Уверение**—запéвнення, ння. **Уверенный**—пéвний (чóго), пéвен; (совсем)—певні́сінький. **Я уверен в этом**—я пéвний цьóго; пéвний, що це так.

Увертка—I) угортáння, ння (Чимáло часý забрáло вгортáння книжóк); II) ви́вертка, тки; ви́крутка, тки; викрутáс, са (Це тíльки ви́вертка, щоб дóма не сидíти).

Увертливый — виверткúй, ви́крутень, тня; зручúй (Це хлóпець виверткúй. Папíр зручúй—мóжна дóбре загорнýти).

Увертывать, увертеть, увернуть,-ся—I) загортáти, загорнýти, завíрчувати, завертíти, ся (Та недýжую дитúну угортáє в кожушúну); II) викрýчуватися, ви́крутитися, вивертáтися, ви́вернутися, випóрскувати, ви́порснути, ухилятися, ухилитися, уникáти, уни́кнути (Він ви́крутитися з бíди. Дíвчина ухиля́лась, не давáла відповíді).

Уверять, уверить,-ся—запевня́ти, запéвнити, впевня́ти, впéвнити, ся; (в безопасности)—убезпечáти, убезпéчити. **Уверенный**—запéвнений, впéвнений, убезпéчений. **Уверительный**—увíрочний, вíрчий.

Увеселение — I) звесéлювання, ння. Хтíли його́ звеселúти, та з того́ звесéлювання нíчого не ви́йшло); II) забáва, би; рóзривка, ки; розвáга, ги (На свя́та багáто всяки́х розвáг бýде).

Увеселять, увеселить—звеселя́ти, звеселúти, забавля́ти, забáвити, розважáти, розвáжити (Своїми жáртами він вéльми товáриство звеселя́є).

Увесистый—важки́й, замашни́й (Важки́й кáмінь. Качáлка замашнá).

Увечить, изувечить—калíчити, скалíчити; (многих)—покалíчити, поскалíчувати; обезвíчувати, обезвíчити.

Увечье—калíцтво, цтва. **Увечный**—калíка, ки; покалíчений.

Увещание—умовля́ння, ння.

Увещевать—умовля́ти.

Увивать, увить,-ся—обвúвати, обви́ти, обповúвати, обповúти; II) (возле кого)—увúватися, ла́ститися, підсипáтися, підлабýзнюватися, упадáти за ким, кóло кóго.

Увидать, увидеть—бáчити, побáчити, набáчити, нагля́діти, нагléдіти кого́, що.

Увиливать—ухиля́тися, крутúка дáти, одни́кувати, ши́льники тéрти (Ти ухиля́єшся від своїх обов'я́зків).

Увлекательность—захóпленість, ности; захвáтність, ности. **Увлекательный**—захвáтни́й, захóплюючий, звабли́вий, чарівли́вий, чарівки́й. **Увлекательно**—захóплюючe, звабли́во, чарівли́во.

Увлекать, увлечь,-ся—захóплювати, ся; захопúти, ся; чарувáти, зачарувáти, ся. **Увлекаться делом**—захóплюватися дíлом, прáцею. **Увлекаться картиной**—чарувáтися.

Увлечение—захóплення, ння; зачарóвання, ння; зáпал, лу; захвáт, ту; залáсся, ся; манíння, ння; поривáння, ння. **С увлечением работает**—працю́є з зáпалом.

Увольнение—звíльнення, ння.

Увольнять, уволить—звíльня́ти, звільни́ти; (против воли)—скидáти, ски́нути, змíщувати, змістúти, усувáти, усýнути (з посáди).

Увы—гай-гáй, оввá, та бá. **Увы мне**—óх лúшенько.

Увядать, увянуть—в'я́нути, зів'я́нути, пов'я́нути, марні́ти, змарні́ти, помарні́ти. **Увядший**—зів'я́лий, помарні́лий (Зів'я́ла квíтка. Помарні́лий вид (лицé). Пов'я́ли вже квíти в садý. Та й змарні́ла-ж нáша молодúця, й не пізнáти її).

Увязать, увязнуть—грýзнути, загрýзну-

ти (Загру́з у боло́ті віз і не ви́тягнеш).

Увязка—ув'я́зка, зки.

Увязчивый—в'їдливий, причепливий.

Увязывать, увязать,-ся — ув'я́зувати, ув'яза́ти, шнурува́ти, зашнурува́ти, чіпля́тися, причепи́тися, в'я́знути, прив'я́знути до ко́го.

Угад—одга́дування, ння; одга́дка, дки. **Наугад**—навмання́.

Угар—чад, ду. **Угар издавать**—ча́діти. **Угарный**—чадни́й. **Угарно**—ча́дно.

Угасание—згаса́ння, ння; погаса́ння, ння.

Угасать, угаснуть—I) га́снути, зга́снути, згаса́ти, погаса́ти, пога́снути; II) гаси́ти, гаса́ти, уга́снути, скліти, ча́хнути, та́нути, кона́ти, сконати (Як свічка дити́на та́не. Ча́хне хло́пець—одна́ тінь з йо́го).

Угасший—зга́слий, пога́слий (Як вулка́н стоїш ти зга́слий).

Углеводород—вуглево́день, дня.

Углекислота—вуглекислота́, ти́; вуглеви́й безво́дник, ка; вуглеви́й кваc, су.

Углекислый газ—вуглеки́слий газ, зу.

Углепод'емник—вуглетя́жник, ка.

Углепод'емный—вуглетя́жний. **Углепод'емная машина**—вуглетя́жник, ка.

Углерод—угле́ць, віглець, ця. **Углеродный**—вуглецевий.

Угловой (внутри)—ку́тній, кутови́й, роговий; (снаружи)—наріжний, поку́тній. **Угловое здание**—наріжний будинок. **Угловая высота**—кутова́ висо́чінь. **Угловой градус**—крутови́й гра́дус. **Угловая функция**—кутови́й зале́жник, фу́нкція. **Угловая мера**—кутова́ мі́ра. **Угловой коэфициент**—суччинник, коефіці́єнт кутови́й.

Угломер—кутомі́р, ра.

Углубитель—загли́бник, ка.

Углубление I) (процесс)—загли́блення, ння; погли́блення, ння; II) (место)—улого́вина, ни; ви́долинок, нка.

Углублять—погли́блювати, загли́блювати, вижоло́блювати, ви́жолобити; (в землю)—вкопу́ватися, вкопа́тися.

Угнетатель—гнобитель, ля.

Угнетать—пригні́чувати, гнобити, пригно́блювати.

Угнетение—у́тиск, ску; пригні́чення, ння; пригно́блення, ння. **Угнетенный**—пригні́чений; (эконом. и полит.)—пригно́блений.

Уговаривание, уговоры—умовля́ння, ння.

Уговаривать, уговорить—умовля́ти, умо́вити; (с лаской)—улещати, улещувати, улести́ти; (с просьбой)—блага́ти, ублага́ти. **Уговариваться**—умовля́тися, умо́витися, домовля́тися, домо́витися, годи́тися, пого́дитися з ким, на що.

Уговор—умо́ва, ви; уго́да, ди; уговір, ве́ру. **Уговорный**—умо́влений.

Угода—I) уго́да, ди (Торгове́льна уго́да); II) дого́да, ди (кому́). **В угоду ему сделано**—зро́блено, аби́ (щоб) йо́му́ догоди́ти.

Угождать, угодить—I) догоджа́ти, догоди́ти, годи́ти (Годи́в хазя́їна́м ці́лий рік, а поди́ки не ба́чив. Чим я тобі, мі́й миле́нький, чим не догоди́ла); II) (пасть)—потрапля́ти, потра́пити, влуча́ти, влучи́ти (Тра́пила коса́ на ка́мінь. Влу́чив у самісіне́нький висо́к).

Угодливость—догі́дливість, вости; услу́жливість, вости; запобігливість, вости.

Угодничать—годи́ти, догожа́ти кому, па́нькатися з ким.

Угодно—уго́дно, завго́дно. **Как вам угодно**—як собі зна́єте, во́ля ва́ша. **Что вам угодно**—чого́ вам тре́ба.

Угодье, угодья—вгі́ддя, ддя. **Полевые угодья**—вжи́ток, тку; грунти́, тів; ла́ни, ні́в; пасови́ська, ська. **Лесные угодья**—ліси́, ів.

Угол (мат.)—кут, та́. **Угол вертикальный**—кут верши́ковий. **Угол выгнутый** кут ви́гнутий. **Соответственный угол**—кут відповідний. **Вписанный угол**—вписаний кут. **Острый угол**—кут го́стрий. **Дополнительный угол**—кут додатко́вий. **Угол зрения**—кут зо́ру. **Угол линейный**—кут лінійний. **Линейний угол двугранного угла**—кут лінійний двостінного кута́. **Центральный угол**—осередко́вий кут. **Углы попарно-равные**—кути́ на́рами рівні. **Угол при основании**—кут при осно́ві. **Прилежащий угол**—кут приле́жний. **Угол противолежащий**—кут протиле́жний. **Прямой угол**—прями́й, про́стий кут. **Внутренний угол**—середо́вий кут. **Косой угол**—кут скісний. **Смежный угол**—суміжний кут. **Тупой угол**—кут тупи́й; (наружн.)—ріг, ро́гу. **Угол между стеной и печкой**—закапе́лок, лку. **Угол в сундуке, шкафу, кладовке**—закама́рок, рку. **Иметь свой угол**—свій куто́к ма́ти. **На углу**—на ро́зі.

Уголовный—ка́рний. **Уголовный кодекс**—ка́рний ко́декс, су.

Уголь—ву́гіль, ля; ву́гілля, лля. **Каменный уголь**—кам'яне́ (земляне́) ву́гілля. **Древесный уголь**—деревне́ ву́гілля. **Угольный**—вуглеви́й, вігляни́й. **Угольная копь**—копальня, ні; ву́гільня, ні. **Угольный склад**—вуглярня, рні. **Угольщик**—вугля́р, ра́.

Угольник—коси́нець, нця.

Угораздить, угораздиться—нада́ти (Надало́ йому́ таке́ вчини́ти), умудрува́тися, умудри́тися, добира́ти, добра́ти спо́собу. **И угораздило его**—і умудри́вся-ж, і добра́в-же спо́собу.

Угорать, угореть—ча́діти, уча́діти.

Угорелый—І) уча́ділий; ІІ) шале́ний, божевільний. **Мечется как угорелый**—гаса́є, мов божевільний.

Угощать, угостить—гости́ти, трактува́ти, частува́ти, вита́ти кого́ чим (Ме́дом, вино́м бу́дуть козаче́нька частува́ти. Пога́но трактува́ли: не дава́ли ніяки́х ла́сощів. Ой чи́м-же вас, козаче́ньки, чим вита́ти ма́ю).

Угощение (процесс) — частува́ння, ння; трактува́ння, ння; вита́ння, ння; шанува́ння, ння.

Угреватый—угря́стий, вугрова́тий.

Угрожать—загро́жувати, страха́ти, нахваля́тися.

Угрожающий—загро́зливий (По́шесть набира́є загро́зливого хара́ктеру).

Угроза—загро́за, зи; погро́за, зи.

Угрызение совести—скру́ха, хи; гризо́та, ти; турбо́та, сумлі́ння, ння.

Угрюметь—хму́ритися, су́питися.

Угрюмость—хму́рість, рости; похму́рість, рости; пону́рість, рости. **Угрюмый**—хму́рий, пону́рий, похму́рий. **Угрюмоватый** — пону́руватий, пону́ристий. **Угрюмый лес**—хму́рий ліс.

Удабривание—угно́ювання, ння.

Удабривать, удобрить—угно́ювати, угноїти. **Искусственное удобрение**—шту́чне угно́ївння. **Искусственно удабривать**—шту́чно угно́ювати.

Удавленник—задуше́нець, нця.

Удаваться, удаться—І) вдава́тися, вда́тися в ко́го, похо́дити на ко́го; ІІ) щасти́ти, пощасти́ти, таланити, поталанити (Йому́ щасти́ть).

Удалой—сміливий, відва́жний. **На удалую**—на ща́стя, навмання́, на о́сліп.

Удаление (устранение)—усу́нення, ння; віддале́ння, ння. **Удаление от прямого пути**—збо́чення, ння.

Удаляться, удалять—віддаля́тися, удаля́тися, відтруча́ти, відтру́тити кого́ від чо́го; (устранять)—усува́ти, усу́нути, ухиля́тися, цура́тися, хова́тися від ко́го, чо́го. **Удаляться от прямого пути**—збо́чувати.

Удар—І) удар, ру; (в спину, бока кулаком)—стуса́н, на; (в лицо) —ля́щ, ща́; ля́пас, са; ІІ) (апоплексия)—уда́р, ру; гре́ць, ця́.

Ударение (в разговоре)—при́тиск, ску; (грам.)—на́голос, су.

Ударять, ударить—І) би́ти, лупи́ти, колоти́ти, вда́рити, тріснути; (кнутом) —хви́снути, стьобону́ти, оперезати; (тяжелым)—угатели́ти, потягти́; (в лицо)—затопи́ти, запіди́ти, ляща́ дати; (кулаком)—лу́снути, морсну́ти стусону́ти, торо́хнути, да́ти. **Ударить**ся—уда́ритися, заби́тися; (сильно) —тріснутися, стусону́тися, хре́пнутися. **Ударить по рукам**—перебити ру́ки; ІІ) вимовля́ти з при́тиском, наголо́шувати; ІІІ) вдава́тися, вда́тися до ко́го з чим.

Удача—вда́ча, чі; ща́стя, стя; тала́н, ну́; гара́зд, зду.

Удваивать, удвоить—двоїти, удво́ювати, подво́ювати, подвоїти.

Удвоение—подво́їння, ння; удво́їння, ння.

Удел—до́ля, лі. **Удельный вес**—пито́ма вага́.

Уделять, уделить—уділя́ти, уділи́ти, взича́ти, взи́чити кому́ чого́; (немного)—переки́нути кому́ чого́, що.

Удержание—утри́мання, ння; (денег) стя́гнення, ння.

Удерживать, удержать — утри́мувати, утри́мати, стри́мувати, стоймати, затри́мувати, спиня́ти, спини́ти; (кров) —тамува́ти, затамува́ти, гамува́ти, загамува́ти; (деньги)—стяга́ти, стягну́ти, виверта́ти, ви́вернути, відверта́ти, відверну́ти.

Удержка, удерж—спи́н, ну; стри́м, му. **Без удержу**—без упи́ну. **Он—человек без удержу**—він го́ді не зна́є.

Удесятерять, удесятерить—вдесятеря́ти, вдесятери́ти.

Удешевление—здеше́вління, ння; зни́ження ці́ни.

Удешевлять, удешевить—здеше́влювати, здешеви́ти, зни́жувати, зни́зити ці́ну.

Удивительный—ди́вний, дивозний, на про́чуд. **Ничего удивительного**—ди́ву нема́. **Вот удивительно**—ото́ ди́во, ото́ ди́вна річ.

Удивление—по́див, ву; зачудува́ння, ння; здивува́ння, ння; ди́во, ва; див, ву; дивови́жа, жі (А що чу́до, то не див). **К величайшему удивлению** —на привели́ке ди́во. **На удивление**—на ди́во, на про́чуд.

Удивленный—здиво́ваний.

Удивляться, удивиться — дивува́тися, здивува́тися, ди́вом дивува́тися.

Удилище—ву́длище, ща.

Удирать, удрать—тіка́ти, втекти́, да́ти дра́ла, чо́су, тягу да́ти, дременути, чкурну́ти, п'ята́ми накива́ти.

Удлинение—подо́вження, ння; здо́вження, ння; продо́вження, ння. **Удлиненный**—подо́вжений, здо́вжений, продо́вжений.

Удлинять, удлинить—до́вшати, продо́вжувати, подо́вжити, здо́вжувати, здо́вжити, попродо́вжувати.

Удобный—зручни́й, ви́гідний, пого́дний; (о земле)—прида́тна; (о времени)—слу́шний (Наста́в слу́шний час).

Удобоваримый—варки́й, стравни́й, травни́й.

Удобоисполнимый—легки́й до викона́ння, до зро́бу.

Удобоносимый—похватни́й.

Удобоподвижный—движки́й, рухли́вий, легки́й до зру́шення.

Удобопонятность—зрозумі́лість, лости. **Удобопонятный**—зрозумі́лий. **Удобопонятно**—зрозумі́ло.

Удобопроходимый—прохідни́й, легкопрохі́дний.

Удобосгораемость — па́льність, ности; скоропа́лкість, кости. **Удобосгораемый**—палки́й.

Удобрение—угно́єння, ння. **Удобрительный**—гнійни́й, гноїстий, удобря́ючий.

Удобство—ви́года, ди; дого́да, ди; зру́чність, ности.

Удовлетворение—задово́лення, ння; вдово́лення, ння. **Удовлетворенный**—задово́лений, вдово́лений.

Удовлетворительный,-но — задовольня́ючий, догі́дний, доста́тній. **Удовлетворительный совет, ответ**—дола́дня ра́да (пора́да), ві́дповідь. **Удовлетворительные знания, сведения**—доста́тні знання, відо́мості.

Удовлетворять, удовлетворить — задовольня́ти, задовольни́ти, удово́льнювати, удовольни́ти. **Удовлетворить желание**—вволи́ти во́лю; (многих)—позадовольня́ти, повдовольня́ти.

Удовольствие—уті́ха, хи; прие́мність, ности; ро́зривка, ки (Ма́ю прие́мність ба́чити вас. Дити́на ця єди́на моя ро́зривка). **С удовольствием**—за́любки, з вели́кою охо́тою, з приємністю. **К величайшему удовольствию**—на превели́ку втіху, задово́лення.

Удовольствоваться—вдовольня́тися, вдовольни́тися, задовольни́тися, задовольня́тися.

Удостоверение—посві́дчення, ння; (свидетельство)—по́свідка, дки; свідо́цтво, цтва.

Удостоверительный—по́свідний, уві́рочний. **Удостоверение личности**—особо́ве посві́дчення.

Удостоверять, удостоверить—посві́дчувати, посві́дчити, сві́дчити, стве́рджувати, стверди́ти. **Собственноручную подпись удостоверяю**—власнору́чний пі́дпис стве́рджую.

Удостоверяться, удостовериться—упевня́тися, упе́внитися.

Удостоивать, удостоить,-ся—шанува́ти, пошанува́ти, сподо́бити, заслугува́ти, заслуго́вувати на що́, бу́ти гі́дним чо́го. **Удостоен звания техника**—на́дано звання те́хника, нагоро́джено званням те́хника.

Удружить—I) прислужи́тися, догоди́ти; II) вжу́чити, докла́сти во́за.

Удочка—ву́дка, ки.

Удручать, удручить—гніти́ти, пригніти́ти, гноби́ти, пригноби́ти; (сильно)—приголо́мшити. **Удрученный печалью**—зажу́рений, засму́чений. **Удрученное состояние**—пригні́чення, ння.

Удушливость — заду́шливість, вости. **Удушливый**—заду́шливий, уду́шливий.

Удушье—сти́ски, ків; заду́ха, хи; яду́ха, хи. **Страдающий удушьем**—яду́шний, уду́шливий.

Уединение—самота́, ти́. **В уединении**—на самоті́. **Уединенность**—само́тність, ности. **Уединенный**—самі́тний; (только о человеке)—одлю́дний. **Уединенно**—самі́тно, одлю́дно.

Уединять, уединить,-ся—усамітня́ти, ся; усамі́тнити, ся; віддаля́ти, ся; віддали́ти, ся; відлуча́ти, ся; відлучи́ти, ся; самоті́ти, жи́ти в самоті́, відлю́дно, цура́тися люде́й. **Уединять** (аппарат)—відокре́млювати.

Уезжать—від'їзди́ти, від'їжджа́ти.

Уж—у́ж, жа́; вуж, жа́.

Ужас—жах, ху. **Ужас наводить**—жа́ху завдава́ти. **Ужасающий**—страше́нний. **Ужасный** — жахли́вий, страше́нний, страше́зний (Страше́нний грім. Жахли́вий ви́падок). **Ужасно**—I) страх, стра́шно; II) ду́же, на́дто, стра́х, страше́нно. **Я ужасно люблю**—я ду́же люблю́. **Ужасно большой**—на́дто вели́кий.

Ужасать,-ся—жаха́ти, ся; страха́ти, ся; устраха́тися.

Ужели—чи вже́, чи вжеж, невже́, хіба́.

Уживчивость—ла́гідність, ности. **Уживчивый**—ла́гідний.

Ужимка (чаще мн.—**ужимки**)—кривля́ння, ння; викрута́си, ів.

Ужин—вече́ря, рі.

Ужинать—вече́ряти.

Узаконение—I) узако́нення, ння; II) зако́н, ну; пра́во, ва. **Собрание узаконе-**

ний и распоряжений правительства—збі́рка зако́нів та розпоря́джень у́ряду. **Узаконять, узаконить**—узаконя́ти, узако́нити, в зако́н уво́дити, увести́. **Узда**—узде́чка, чки; тре́нзель, зеля; кантáрка, ки; (без удил)—недоу́здок, дка; обро́ть, ти; обро́тька, ки. **Узел, узелок**—(в)у́зол, зла́; гу́дзь, дзя; ву́злик, ка; гу́дзик, ка; (в стебле)—коли́нце, ця. **Узлами вязать**—грундзюва́ти; II) клу́нок, нка; клу́ночок, чка; тлумáк, мка́; тлумо́чок, чка (Розвяжи́ клу́нок та візьми́ звíдти рушника́; III) (морской)—(в)у́зол, зла́; IV) (анат.)—ву́злик, ка. **Узловатый**—вузлува́тий, грундзюва́тий. **Узкий**—вузки́й. **Узковатый**—тро́хи вузки́й, завузки́й. **Узкогорлый**—вузькошиї́й. **Узколейка**—вузькоколі́йна (залізни́ця); мотузя́нка, ки. **Узколейный**—вузькоколі́йний; вузька́ ко́лія. **Узколобый**—низьколо́бий. **Узловой**—вузлови́й (Вузлова́ ста́нція). **Узнавать, узнать**—пізнава́ти, пізна́ти ко́го, що, признава́ти, призна́ти, опізнава́ти, опізна́ти; (о чем и о комлибо)—дізнава́тися, дізна́тися, довíдуватися, довíдатися; (горе и т. д.)—зазна́вати, зазна́ти (чого́). **Узнание**—пізна́ння, ння; довíдування, ння. **Узник**—в'я́зень, зня; невíльник, ка. **Узор**—мере́жка, ки; розво́ди, дів. **Делать, сделать узоры**—мере́жити, вимережати. **Узорный, узорчатый**—мере́жаний, мере́жчатий; (в цветках)—квíтча́стий; (в пятнах)—цяткóваний (Мóрем пливе́ га́лера мере́жана, цяткóвана. Ой, хусти́но моя́ мере́жана, шита). **Узы**—пу́та, пут. **Уйма**—прíрва, ви; вíрва, ви. **Указ**—нака́з, зу; ука́з, зу. **Указание**—вказíвка, ки; вказівки́, вóк. **Указанный**—вка́заний, зазна́чений. **Указатель**—пока́жчик, ка. **Указывать, указать**—I) пока́зувати, показа́ти. **Указать путь**—спра́вити на доро́гу; II) нака́зувати, наказа́ти, зага́дувати, загада́ти (що ви́конати). **Укатанный**—би́тий, нако́чений. **Укатанная дорога**—би́тий, нако́чений шлях, доро́га. **Укачивать, укачать**—колиха́ти, заколиха́ти. **Укладчик**—уклáдач, ча; кладíй, ія; кладíльник, ка; укладáльник, ка. **Укладывание**—уклáдування, ння; цакува́ння, ння; запако́вування, ння. **Укладывать,-ся; укласть,-ся**—укладáти, ся; уклáсти, ся; пакува́ти, спакува́ти, -ся; спако́вувати, ся; лашту́ва́ти, ся; улашту́ва́ти, ся; улашто́вувати, ся; ташува́тися, сташо́вуватися (Крамарí вже стащóвуються, кінéць ярмáркові). **Уклон**—схил, лу; (в сторону)—у́хил, лу; збóчення, ння. **Уклонение**—ухиля́ння, ння; у́хил, лу; відхил, лу; збóчення, ння. **Уклончивость**—ухи́льність, ности; уникливість, вости; невира́зність, ности. **Уклончивый ответ**—невира́зна відповідь. **Уклончивый**—ухи́льний, уникливий, двозна́чний, невира́зний. **Уклончиво**—ухи́льно, уникливо, двозна́чно, невира́зно. **Уклоняться, уклониться**—ухиля́тися, ухили́тися; (в сторону)—збóчуватися, збóчитися; (встречи)—уника́ти, уни́кнути (чого́). **Уключина** (чащемн.—**уключины**)—ко́чет, та; ко́чети, ів; гре́бка, ки. **Укол**—уко́л, лу; підко́л, лу. **Укомплектование**—укомплектува́ння, ння; укомплекто́вування, ння. **Укомплектовать**—укомплектува́ти. **Укор, укора, укоризна**—докíр, ко́ру; дога́на, ни. **Укоризненный**—докíрливий. **Укоризненно**—докíрливо. **Укорачивать, укоротить**—вкоро́чувати, вкороти́ти, прикоро́чувати, прикороти́ти; (многих)—повкоро́чувати, поприкоро́чувати, понадкоро́чувати. **Укорять, укорить**—дорíка́ти, доректи́, докоря́ти, докори́ти, вимовля́ти; (опис)—випíка́ти óчі кому́ чим. **Украдкою**—крадькома́, по́тай, тишкома́, по́крадьки (Та крадькома́, тишкома́ у далéку доро́гу виїжджа́в). **Украйна**—Україна, ни. **Украинский**—український. **Украинизация**—українізáція, її. **Украинизированный**—українізóваний. **Украшать, украсить**—прикраша́ти, прикра́сити, оздоблювати, оздо́бити; (цветками)—квíтча́ти, заквíтчати; (зелеными ветками)—умаюва́ти, клеча́ти; (мережками)—мере́жати; (гвоздями)—цвяхува́ти; (чем-либо блестящим)—цяткува́ти. **Украшение**—прикра́са, си; оздо́ба, би (Зачаро́ваний твоє́ю красо́ю та оздо́бою). **Украшенный**—прикра́шений, оздо́блений. **Укрепление**—I) змíцнення, ння; II) (во-

е н н о е)—укрі́плення, ння; ша́нці, ців.

Укреплять, укрепить—зміцнювати, зміцня́ти, зміцни́ти; (ч т о к ч е м у)—притина́ти, притя́ти, плісни́ти, приплісни́ти. **Укреплять хозяйственную мощь страны**—зміцнювати господа́рчу міць кра́їни. **Укреплять бревна**—притина́ти коло́ди. **Укрепить ручку топора**—заплісни́ти сокиру.

Укромный—затишни́й, захисни́й, само́тній. **Укромно**—за́тишно, за́хисно.

Укроп (р а с т.)—кріп, кро́пу.

Укротитель—усмири́тель, ля; прибо́ркувач, ча.

Укрощать, укротить—усмиря́ти, усмири́ти, прибо́ркувати, прибо́ркати (М о р с ь к у б е з о́ д н ю у с м и р я́ є ш. П р и б о́ р к а л и я н и ч а́ р и о р л я́ т У к р а ї н и).

Укрывательство—перехо́в, ву; перехо́вування, ння.

Укрывать, укрыть,-ся—I) укрива́ти, укри́ти, уку́тувати, уку́тати кого́, що; II) (к о г о, ч т о, г д е)—перехо́вувати, переховáти, передéржувати, передéржати, кри́тися, таїтися, ховáтися з чим від ко́го.

Уксус—о́цет, о́цту. **Уксусный**—оцето́вий.

Уксусница—оце́тниця, ці.

Укупоривать, укупорить—затика́ти, заткну́ти, коркува́ти, закорко́вувати, закоркува́ти, пакува́ти, запако́вувати, запакува́ти (Тре́ба з а к о р к у в а́ т и в с і п л я ш к и́ з в и н о́ м, т а й у л ь о х о д н е с т и́. Д о́ б р е з а п а к у в а́ л и п а п і́ р).

Укупорка—затика́ння, ння; коркува́ння, ння; пакува́ння, ння; обмо́тування, ння. **Укупорка товара**—пакува́ння кра́му. **Укупорка деревьев на зиму**—обмо́тування дере́в. **Укупорка бутылок**—коркува́ння, ння.

Укупорщик—пакі́вник, ка; пакува́льник, ка.

Улажение—пола́года, ди; ула́годжування, ння; ула́годження, ння.

Улаживать, уладить—ула́жувати, ула́дити, ладна́ти, уладна́ти, ла́годити, ула́годити, упорядко́вувати, упорядкува́ти (П р о ш у́ в а с у л а́ д и т и к о н ф л і́ к т. Я к о́ с ь у л а́ г о д и в ц ю с п р а́ в у).

Улегаться, улечься—уклада́тися; (в о й т и)—уміща́тися, умісти́тися; (о в е т р е, в о л н е) — ущуха́ти, ущу́хнути, улага́тися, улягти́ся (У щ у х л я́ д і у м і с т и́ л и с ь у с і к н и ж к и́. В і́ т е р н а д в о́ р і у щ у́ х).

Улей—ву́лик, ка.

Улепетывать, улепетнуть—тіка́ти, втіка́ти, втікти́, дремену́ти, дмухну́ти, майну́ти, ти́гу да́ти, п'ята́ми накива́ти (В і н, в з я́ в ш и т о́ р б у, т я́ г у д а в).

Улет—відліта́ння, ння; ви́літ, ту.

Улетать, улететь—відліта́ти, відлети́ти, вилі́та́ти, ви́лети́ти, полети́ти, поли́нути.

Улетучивание (х и м.)—ви́пар, ру; випаро́вування, ння.

Улетучиваться, улетучиться—випа́рюватися, ви́паритися, вивітрюватися, ви́вітритися (З а т к н и́ д о́ б р е п л я́ ш к у, а т о е т е́ р в и́ в і т р и т ь с я).

Улика—до́каз, зу; ви́каз, зу.

Улитка—ра́влик, ка; (д р е в е с н а я с а д о в а я)—слима́к, ка́; (в о д я н а я)—п'я́вушник, ка; (з а в и т а я)—куклянка, нки.

Улица—вулиця, ці; (у м.)—ву́лонька, ки.

Уличать, уличить—вика́зувати, ви́казати, виявля́ти, ви́явити.

Уличение—до́кази, ів; пере́свід, ду; пере́свіди, ів.

Уличитель—пока́жчик, ка.

Уловка—I) зру́чність, ности; спри́тність, ности; II) ви́крут, ту; підхід, хо́ду.

Уложение—уклáд, ду; укладáння, ння; уло́ження, ння; статут, ту; устáв, ва. **Уголовное уложение**—ка́рний стату́т.

Улучшать, улучшить—поліпшувати, поліпшити (П р о ф с п і л к и́ м а́ ю т ь н а м е т і́ г о л о в н и́ м ч и́ н о м п о л і́ п ш и т и д о б р о́ б у т с в о ї х ч л е́ н і в).

Улучшаться, улучшиться—кра́щати, покра́щати (З д о р о́ в ' я м о є́ п о к р а́ щ а л о).

Улучшение—поліпшення, ння.

Улыбаться, улыбнуться—усміха́тися, усміхну́тися.

Улыбка—у́сміх, ху; усмішка, шки.

Ультиматум—ультима́тум, ма.

Ультрамарин—ультрамари́н, ну.

Ум—ро́зум, му. **Лишиться ума**—ро́зуму ріши́тися, з ро́зуму спа́сти. **С ума сойти**—збожевóліти. **Быть не в своем уме**—не сповна́ ро́зуму бу́ти. **Взяться за ум**—за ро́зум взя́тись, схамену́тися, отя́митися. **Задним умом крепок**—му́дрий по шко́ді. **Сколько голов, столько умов**—що голова́, то й ро́зум. **Ума не приложу**—ро́зуму не прибе́ру. **Ум напрягать**—напру́жувати ду́мку, ро́зум. **Себе на уме**—хитрий. **Сводить, свести с ума**—зво́дити, звести́ з ро́зуму. **Что на ум збредет**—що в го́лову вліз е.

Умаление—пома́лення, ння; зме́ншення, ння.

Умаливать, умолить—блага́ти, ублага́ти.

Умалишенный—божевільний.

Умащивать,-ся—мости́ти, ся; вмо́щувати, ся; ку́блитися.
Умаяться—втоми́тися, стоми́тися.
Умение—уміння, ння; умі́лість, лости; хист; сту.
Уменьшаться, уменьшиться—зме́ншувати, ся; зме́ншити, ся; зменша́тися, поме́ншати, убува́ти, мали́тися, помали́ти, ся; мали́шати, спада́ти, спа́сти, приме́ншити, ся; прикороти́ти, ся, надполови́нити (Всього́ в хазя́йстві зме́ншується. Плели́ ко́су—не взгоди́ли, черевики ши́ли—помали́ли).
Уменьшение—зме́ншення, ння. **Уменьшенный**—зме́ншений. **Уменшительный**—зме́ншуючий. **Уменьшительное** (грам.)—здрібні́ле.
Умеренность (по величине)—помі́рність, ности; (о людях)—помірко́ваність, ности (Помірко́ваність його́ по́глядів нам давно́ відо́ма). **Умеренный** (по величине)—помі́рний; (о людях)—помірко́ваний (Він помі́рну ці́ну сказа́в. По́гляди його́ помірко́вані). **Умеренно**—помі́рно, в мі́ру, до мі́ри, помірко́вано.
Умертвлять, умертвить—I) мертви́ти, умертвля́ти, умертви́ти кого́, що; II) (страсти)—угамо́вувати, угамува́ти, зупиня́ти, зупини́ти, прибо́ркувати, прибо́ркати. **Умерщвлять плоть**—мертви́ти тіло.
Умерщвление—умертвіння, ння. **Умерший**—уме́рлий.
Умерять, умерить—здер́жувати, здер́жати, стри́мувати, стри́мати, спиня́ти, спини́ти, гамува́ти, вгамува́ти, зме́ншувати, зме́ншити (Він стри́мує свої́ по́риви). **Умерять ход**—зме́ншити хід.
Уместительный—місткий.
Уместность—доре́чність, ности; дола́дність, ности. **Уместный**—доре́чний, дола́дний. **Уместно**—до ре́чи, до ладу́ (Твої слова́ не до ре́чи).
Умещать, уместить—уміща́ти, умісти́ти.
Умильность—ласка́вість, вости; ні́жність, ности. **Умильный**—ласка́вий, ні́жний, звору́шливий, соло́дкий.
Умилять,-ся—звору́шувати, ся; розчу́лювати, ся; уласка́вити.
Умирание — умира́ння, ння; кона́ння, ння.
Умирать, умереть—умира́ти, уме́рти, кона́ти, скона́ти, помира́ти, поме́рти; (о писат.)—на бо́жій доро́зі стоя́ти, ста́ти, дуба́ дати, наложи́ти голово́ю. **Умирать от него**—вме́рти з чо́го (з холе́ри); (о животн.)—здиха́ти, здо́хнути.
Умиротворять—утихомі́рювати, утихоми́рити, ула́годжувати, ула́годити; заспоко́ювати кого́, що.
Умничать—мудрува́ти.
Умножать, умножить—побі́льшувати, побі́льшити, мно́жити, ся; намно́жуватися, примно́жуватися. **Умноженный**—умно́жений, намно́жений.
Умножение—мно́ження, ння; помно́ження, ння.
Умножитель—помно́жник, ка.
Умный—розу́мний.
Умозаключение—ви́сновок, вка.
Умоизступление—пале́ство, ства; несамовитість, тости; остовпіння, ння.
Умолкать, умолкнуть—I) замовка́ти, замо́вкнути; II) ти́хшати, тихі́шати; ущуха́ти, ущу́хнути (Ущу́хла бу́ря; замо́вкли пти́ці).
Умопомрачение—па́мороки, ів; зате́мнення на ро́зум.
Уморительный—смішни́й, куме́дний.
Уморить—заморити, ви́морити, згуби́ти, ки́губити, ви́вести.
Умственный—розумо́вий.
Умствовать—розумува́ти, мізкува́ти, мудрува́ти (Не мудри, будь ла́ска, а йди́ куди́ посила́ють).
Умчаться—I) (понестись)—помча́ти; II) (занестись)—замча́тися.
Умывальник—умива́льник, ка.
Умысел—на́мір, ру; у́мисел, сла; за́мір, ра. **Без умыслу**—без на́міру, невми́сне. **С умыслом**—умисне, навми́сне.
Умышление—за́мір, ру; нава́га, ги; змо́ва, ви. **Умышленный**—умисний, навми́сний. **Умышленно**—умисно, з умислом, навми́сно.
Унаследовать—дістати в спа́дщину, унаслі́дувати, одібра́ти в спа́док.
Универсальный—універса́льний.
Унижать, унизить—зневажа́ти, зневажи́ти, опослі́дити.
Унижение—знева́га, ги; зни́ження, ння; прини́ження, ння. **Униженный**—зневажений. **Унизительный** — зневажливий, гане́бний.
Унимать, унять—гамува́ти, вгамува́ти, утихомі́рювати, утихоми́рити, зупиня́тись, зупини́ти.
Унификация—уніфіка́ція, ції.
Унифицировать—уніфікува́ти (Завдання Ради Профспілок—уніфікувати заробітну платню).
Уничтожение—знева́га, ги; упослідження, ння.
Уничтожать, уничтожить—I) ни́щити, знищувати, зни́щити; (истреблять)—вини́щувати, ви́нищити, руйнува́ти,

зруйнува́ти, плюндрува́ти, губи́ти, згуби́ти, нівечити; II) (отменять)—касува́ти, скасува́ти, визако́нювати, ви́законити (Скасува́ти нака́за. Що давно́ заве́дено, то тру́дно ви́законити).

Уничтожение—I) зни́щення, ння; (истребление) — ви́нищення, ння; зруйнува́ння, ння; плюндрува́ння, ння; нівечення, ння; II) скасува́ння, ння; зне́сення, ння. **Уничтоженный**—зни́щений; (истребленный)—ви́нищений, скасо́ваний.

Унывать, уныть—жури́тися, зажури́тися, сумува́ти, засумува́ти, в ту́гу вдава́тися, вда́тися, тра́тити, стра́тити надію на ко́го, на що.

Унывный—жалісни́й, жалібни́й.

Унылость—сму́ток, тку; сум, му; безнаді́йність, ности.

Уныние—сум, му; сумо́та, ти; ту́га, ги. **Впасть в уныние**—стра́тити надію, впа́сти в ту́гу, впа́сти в безнадію.

Упадок—зане́пад, ду. **Приходить в упадок**—занепада́ти. **Прийти в совершенный упадок**—зво́дитися ні-на́що, схо́дити на ніве́ць. **В упадке находящийся**—підупа́лий.

Упаковка—пакува́ння, ння; упако́вування, ння; спакува́ння, ння.

Упаковочная—пакува́льня, льні. **Упаковочное бюро**—бюро́ пакува́ння.

Упаковщик—паківни́к, ка́.

Упаковывать, упаковать—пакува́ти, спакува́ти, упако́вувати, упакува́ти.

Упиваться, упиться—впива́тися, впи́тися, напива́тися, напи́тися; (о многих)—повпива́тися, понапива́тися.

Упирать, упереть,-ся—I) упира́ти, ся; упе́рти, ся; обпира́тися; обпе́рти, ся; підпира́ти, ся, підпе́рти, ся (Тре́ба підпе́рти па́ркан, бо па́дає); II) опина́тися, сп'ясти́ся, упира́тися, упе́ртися, змага́тися, о́пір ста́ти, затя́тися (Затя́вся й нічо́го не ка́же. Кінь упе́рся та й став).

Упитанный — годо́ваний, одгодо́ваний, ви́годований (А на апо́стольськім престо́лі черне́ць годо́ваний сиди́ть).

Упитывать—годува́ти, одгодо́вувати, одгодува́ти, угодо́вувати, угодува́ти.

Уплата—ви́плат, ту; ви́плата, ти. **В окончательный расчет**—поквітува́ння, ння.

Уплачивать, уплатить—плати́ти, заплати́ти, спла́чувати, сплати́ти; (по частям)—випла́чувати, ви́платити (частка́ми).

Уплотнение—ущі́льнення, ння; згу́щення, ння.

Уплотняться, уплотниться—ущільня́тися, ущільни́тися, згу́щуватися, згусти́тися, потісни́тися.

Упование—надія, ії.

Уповать—надія́тися, сподіва́тися, оклада́тися, ма́ти надію.

Уподобление—порівня́ння, ння.

Упоение—за́хват, ту; підне́сення, ння; (заманчивость) — зала́сся, сся. **Упоенный**—сп'яні́лий від чо́го. **Упоительный**—зала́сний (Коза́к та во́ля—зала́сная до́ля).

Уполномочие — уповнова́ження, ння; уповновла́щення, ння. **Уполномоченный** — уповнова́жений (Уповнова́жений спі́лки Ро́бос на тра́нспорті). **Уполнаркомпуть**—уповнарко́мшляхів.

Уполномочивать, уполномочить—уповнова́жувати, уповнова́жити.

Упоминание—спо́минка, нки; зга́дка, дки; упо́минка, ки.

Упоминать, упомянуть—зга́дувати, згада́ти про ко́го, що, спомина́ти, спом'я́нути, нага́дувати, нагада́ти.

Упомнить—запам'ята́ти.

Упомянутый—зга́даний.

Упорный—упе́ртий, завзя́тий, запе́клий (Упе́рті чутки́ ши́ряться про... Завзя́ті бої трива́ли ці́лий мі́сяць. Ці хло́пці запе́клі вороги́).

Упорство—упе́ртість, тости; запе́клість, лости. **Упорство в работе**—завзя́тість, тости.

Упорство—упира́тися, завзя́тися (завізьму́ся, завізьме́шся до чо́го, за що).

Упорядочение — упорядкува́ння, ння, упорядко́вування, ння.

Упорядочивать, упорядочить—упорядко́вувати, упорядкува́ти, улашто́вувати, улаштува́ти (Спра́ва в шко́лі була́ до́бре впорядко́вана).

Употребительность—ужи́ваність, ности. **Употребительный**—I) ужи́ваний, ужи́тний, застосо́вний (Сло́во ужи́тнеє сказа́в). **Употребляемый** — ужитко́ваний, застосо́вуваний.

Употребление—I) ужива́ння, ння; вжи́ток, тку (Гу́сла давно́ вже ви́йшла з ужи́тку наро́днього); II) застосо́вування, ння; застосува́ння, ння. **Бывший в употреблении**—ужи́ваний, зажи́ваний (Кубкі́в столо́вих не ужи́ваних...). **Годный к употреблению**—ужитко́вий (Ужитко́ві гу́би (грибы).

Употреблять, употребить (в пищу)—вжива́ти, вжи́ти, спожива́ти, спожи́ти. **Употреблять меры**—вжива́ти за́ходів. **Употреблять всевозможные средства**—вжива́ти вся́кого спо́собу. **Употреблять**

для другой цели—вжива́ти на и́ншу потре́бу. **Употреблять для чего (на что)**—оберта́ти, поверта́ти (що на що). **Употреблять старания**—бра́тися на спо́соби, намага́тися.

Управление—I) керува́ння, ння; урядува́ння, ння (Йому́ доручи́ли керува́ння спра́вами); II) (учреждение)—управлі́ння, ння; упра́ва, ви. **Управление Ю.-З. ж. д.**—Упра́ва Пі́вденно-За́хідних залізни́ць. **Управление вновь строющихся дорог**—упра́ва новоспору́джуваних залізни́ць.

Управляться, управиться—керува́ти, порядкува́ти, оруду́вати, урядува́ти ким, чим, управля́тися, упра́витися, впоряджа́тися, впоряди́тися; справля́тися, спра́витися з ким, чим; попора́тися, упо́ратися з ким, біля́ чо́го (Не ле́гко було́ впо́ратися з магна́тами).

Управляющий—керовни́чий, чого; керовни́к, ка́ чо́го; (именем)—управи́тель, ля.

Упражнение—впра́ва, ви; працюва́ння, ння. **Военные упражнения**—вій́ськові впра́ви.

Упразднение—скасува́ння, ння; скасо́вування, ння; зне́сення, ння.

Упразднять, упразднить—касува́ти, скасува́ти, зно́сити, знести́.

Упрек—докі́р, ко́ру; дога́на, ни; за́кид, ду.

Упрекать, упрекнуть—докоря́ти, докори́ти, закида́ти, закинути (кому́ що).

Упрочение—зміцнення, ння.

Упрочивать, упрочить—зміцня́ти, зміцни́ти. **Упрочивать, упрочить положение**—зміцнювати, зміцня́ти стано́вище.

Упрашивание—упро́хування, ння; проха́ння, ння.

Упрощать, упростить—спро́щувати, спрости́ти.

Упрощенный—спро́щений.

Упругость—пру́жність, ности. **Упругий**—пружни́й, пружи́стий, туги́й, пружи́нистий.

Упряжь—у́пряж, жи; за́пряг, гу.

Упрямиться—упира́тися, опина́тися, зати́тися, змага́тися; (с иронией)—ерепе́нитися, комези́тися, огуря́тися.

Упрямство—упе́ртість, тости. **Упрямый, упрямец**—упе́ртий (чоловік).

Упрятывать, упрятать—хова́ти, захова́ти, схова́ти, захо́вувати, прихо́вувати.

Упускать, упустить—упуска́ти, впусти́ти, ви́пустити, пропуска́ти, пропусти́ти.

Упущение—занедба́ння, ння; про́пуск, ску; (по службе)—провина́, ни; хи́ба, би.

Упятерять, упятерить—впятеря́ти, впятери́ти.

Ура—сла́ва, ви.

Уравнение—рівна́ння, ння; зрівна́ння, ння; рі́вність, ности. **Математическое уравнение**—математи́чне порівна́ння. **Алгебраическое уравнение**—алгебрі́йне рівна́ння. **Уравнение высшей степени**—рівна́ння вищоря́дне. **Биквадратное уравнение**—рівна́ння двоквадра́тове. **Двучленное уравнение**—двочле́нне рівна́ння. **Сопряженное дифференциальное уравнение**—рівна́ння диференці́я́льне, долу́чене. **Уравнение с одним неизвестным**—рівна́ння з одні́єю невідо́мою. **Уравнение общее**—зага́льне рівна́ння. **Уравнение, приведенное к О**—рівна́ння зве́дене до нуля́ (до зе́ра). **Квадратное уравнение**—рівна́ння квадра́тове (по́вне, непо́вне). **Логарифмическое уравнение**—рівна́ння логари́тмічне. **Неопределенное уравнение**—рівна́ння неозна́чене. **Однородное уравнение**—рівна́ння однорі́дне, рівносте́пенне. **Уравнение первой степени**—рівна́ння пе́ршого сту́пня. **Эквивалентное (равносильное) уравнение**—рівна́ння рівнова́жне. **Показательное уравнение**—рівна́ння пока́зчикове. **Тождественное уравнение**—рівна́ння тото́жне.

Уравнивать, уравнять—рівня́ти, зрівня́ти, ви́рівнювати, ви́рівняти (Ви́рівняли ву́лицю). **Уравнять**—рівня́ти, зрівня́ти, прирівня́ти, порівня́ти (Всіх порівня́ли, нема́ ви́щого, нема́ ни́жчого).

Уравнительный—урівня́льний, порівня́льний (Земля́ всіх нас порівня́є). **Уравнительный налог**—порівня́льний пода́ток.

Уравновешивание—урівнова́ження, ння. **Уравновешенный**—урівнова́жений.

Уравновешивать—урівнова́жувати, урівнова́жити.

Ураган—хуртови́на, ни; буровій, вію.

Уразумевать, уразуметь—розуміти, зрозуміти, збагну́ти; (не скоро)—утопо́пати, учовпти́, втопо́пати, розтопо́пати.

Урегулирование—урегулюва́ння, ння.

Урегулировать—урегулюва́ти, упра́вильнити (Урегулюва́ти рух). **Урегулировать счет**—урегулюва́ти раху́нок.

Урезонить—умо́вити, врезо́нити.

Уровень—I) (ватерпас)—грунтва́га, ги; середва́га, ги; II) рівень, вня; по́зем, му. **В уровень, на одном уровне**—врівні, врівень, на одні́й мі́рі. **В уровень с краями**—вщерть, ущерть (По́вні і чарки вщерть наливайте).

Урод—ви́родок, дка; потво́ра, ри.
Уродить—вроди́ти, уроди́ти (Уродило жи́то врі́вень з чолові́ком)
Урожай—урожа́й, жа́ю (На врожа́й не вважа́й, сій жи́то, хліб бу́де).
Уроженец,-нка—урожене́ць, нця; -нка, ки; родом з... (Т. Шевче́нко ро́дом з Ки́ївщини).
Урок (школьный)—ле́кція, ції; (задание)—завда́ння, ння; за́гад, ду.
Урон—шко́да, ди; стра́та, ти.
Уронить—упусти́ти.
Урочный — призна́чений, ви́значений. **Урочная работа**—призна́чена, ви́значена пра́ця, робо́та. **Урочное положение**—уро́чний стату́т.
Урывок—ури́вок, вка (Ури́вок з пое́ми). **Урывками**—прихапцем, при́падом, на́падом. **Урывочный**—уривко́вий.
Усадьба—сади́ба, би; осе́ля, лі; обі́йсти́, стя; сели́тьба, би; оса́да, ди; посі́лля, лля; осе́лище, ща. **Усадебный**—сади́бний.
Усаживать—садови́ти, посадови́ти, заса́джувати, розса́джувати (Засади́ли гості́й за столи́. Порозса́джували люде́й по всіх ла́вах).
Усваивать, усвоить—засво́ювати, засво́їти, перейма́ти, перейня́ти (Оксана переймає швидко всяку пісню). **Усваивать нрав**—бра́ти нату́ру.
Усвоение—засво́єння, ння.
Усекать, усекнуть—утина́ти, утя́ти, відтина́ти, відтя́ти (А за ту́ю Украї́ну до́бра запла́та: не одно́му козако́ві голова́ утя́та).
Усердие—щи́рість, рости; пи́льність, ности; горли́вість, вости; запопа́дливість, вости. **Усердный**—щи́рий до робо́ти, пи́льний, горли́вий, запопа́дливий, запопа́дний, чепки́й. **Усердно**—щи́ро, пи́льно, запопа́дливо.
Усердствовать—стара́тися, пильнува́ти.
Усеченный—зрі́заний, стя́тий, утя́тий. **Усеченный конус, пирамида**—зрі́заний ко́нус, пірамі́да.
Усидчивость—посидю́чість, вости. **Усидчивый**—посидю́чий, посиди́щий.
Усиление—зміцнення, ння; підси́лення, ння.
Усилие—зуси́лля, лля; потуга, ги; силкува́ння, ння; змага́ння, ння.
Усилитель—підси́лювач, ча; резона́тор, ра.
Усилить—підси́лити, зміцни́ти. **Усилиться**—зміцні́ти, зміцня́тися.
Ускользать, ускользнуть—вислиза́ти, ви́слизнути, випорса́ти, випорснути.
Ускорение—прискоре́ння, ння. **Ускоренный**—прискоре́ний (Прискоре́ний по́їзд № 7). **Ускоренное движение**—прискоре́ний рух.
Ускорять, ускорить—прискоря́ти, прискори́ти.
Уславливаться, условиться — умовля́тися, умо́витися, змовля́тися, змо́витися, годи́тися, една́тися, ладна́тися.
Услаждение—вті́ха, хи; осолода, ди.
Услать—ви́слати, засла́ти.
Условие—умо́ва, ви. **Условие задачи**—умо́ва зада́чі. **Условленный**—умо́вний. **Условленный адрес**—умо́вна адре́са, си.
Условность—умо́вність, ности. **Условный**—умо́вний. **Условно**—умо́вно.
Усложнение—ускла́днення, ння.
Усложнять, усложнить — ускладня́ти, ускладни́ти.
Услуга—по́слуга, ги; услу́га, ги.
Услуживать, услужить — услугува́ти, услугово́вувати, услужи́ти, услу́жувати, прислугово́вувати, прислу́жувати, прислу́жити, догоджа́ти, догоди́ти кому́.
Услужливость—услу́жність, ности; догідливість, вости. **Услужливый**—догі́дливий.
Услыхать, услышать — почу́ти, вчу́ти, учу́ти, зачу́ти, дочу́ти, прочу́ти, перечу́ти (Перечу́в че́рез лю́ди, що у вас не все гара́зд).
Усматривать, усмотреть—вбача́ти, вба́чити.
Усмирение—утихоми́рення, ння; прибо́ркання, ння.
Усмирять, усмирить — утихоми́рювати, утихоми́рити, прибо́ркувати, прибо́ркати (Прибо́ркали яничари орля́т України).
Усмотрение—ро́згляд, ду; ро́зсуд, ду. **На ваше усмотрение**—на ва́шу ду́мку, на ваш ро́зсуд. **Делайте по своему усмотрению**—робі́ть, як самі́ зна́єте, робі́ть по своїй во́лі.
Уснуть—засну́ти.
Усобица—усо́биця, ці; чва́ра, ри; колотне́ча, чі.
Усовершенствовать — удоскона́лювати, удоскона́лити. **Усовершенствоваться**—удоскона́литися. **Усовершенствование**—удоскона́лення, ння. **Усовершенствованный**—удоскона́лений.
Усопший—поки́йний, поки́йник, ка; небі́жчик, ка.
Успевать, успеть—встига́ти, вста́гнути (що зроби́ти), поспіва́ти, поспі́ти (Поспіва́в скрізь побува́ти. Не встиг огля́нутися, як і до дво́ру доїхали).
Успех—у́спіх, ху; по́спіх, ху.

Успокаивать, успокоить — заспокоювати, заспокоїти, гамувáти, вгамувáти, утихомúрювати, втихомúрити (Ой ти вмíла заспокоїть лякане серденько. Не втихомúрилась душá, сумýє і плáче).
Успокоение—заспокóєння, ння; спочúнок, нку; утихомúрювання, ння.
Успокоительный—заспокíйчивий.
Уста—вустá, вуст; вýстонька, ньок.
Устав—устáв, ва; статут, ту.
Уставать, устать—утомлúтися, утомúтися, змóрюватися, зморúтися, знемагáтися, змогтúся; (отходьбы)—підбивáтися, підбúтися (Сиротá втомúвся, на тин похилúвся, а лю́ди говóрять: він мáбуть упúвся).
Устаиваться, устояться — встóюватися, встóятися, відстóюватися, відстóятися, осідáти, осíсти (Водá встóялася, бо гýща осíла на дно).
Усталость—утóма, ми; устáнок, нку.
Усталый—стóмлений (Я стóмлений знóву на зéмлю сідáв).
Устанавливать, установить — установлúти, установúти, уставлúти, устáвити; (определять)—визначáти, вúзначити (Вúзначили цíну́ на крам); (вводить)—запровáджувати, запровáдити, впровáджувати, впровáдити (Запровáджують новúй правóпис).
Установить—устáлитися, встановúтися.
Установка—установлéння, ння; устáвлення, ння. **Установка силовая**—силóвня, ні.
Установление (учрежд.) — установá, ви; (действие)—встановлéння, ння. **Установленный**—встановлéнний, завéдений (Звúчай цей давнó вже завéдений); (определенный)—вúзначений (Вúзначену сýму трéба внести́ зáвтра).
Устарелость — перестарíлість, лости. **Устарелый**—перестарíлий.
Устерегать, устеречь,-ся—стерегтú, пристерегтú, пильнувáти, припильнувáти, встерегтú, доглядáти, доглядíти, доглянути.
Устный,-но—словáми, на словáх,ýсний, ýсно.
Устой (техн.)—стоя́н, нá; підпóра, ри. **Береговые устои**—надбéрежні стоянú.
Устойчивость—стáлість, лости; стíйкість, кости. **Устойчивый**—стáлий, стíйкий, тривáлий. **Устойчивая валюта**—твердá валю́та.
Устраивать, устроить — улаштóвувати, улаштувáти (Свій пóбут дýмаю влаштувáти так); (обед, ужин, банкет, свадьбу) — справлúти, справúти, уряджáти, впорядкáти, впорядúти (Впорядúй так, щоб не іхати менí на весíлля); (приводить в порядок)—упорядкóвувати, упорядкувáти (Упорядкýю свої справи та поíду до Харкова).
Устранение—усувáння, ння; усýнення, ння.
Устранять, устранить—усувáти, усýнути. **Устранить от должности**—усýнути з посáди.
Устрашать—страхáти, застрахáти, лякáти, налякáти, жахáти (Застрахáв його́ на смéрть).
Устремляться — направлúтися; кúнутися, полúнути. **Устремлять взгляд**—встромúти, втýпити óчі.
Устройство—I) лад, ду; ýстрій, рою (Держáвний лад); II) влаштувáння, ння (концéрту); III) (строение)—будóва, ви (Будóва тíла); IV) (устроение) — устаткувáння, ння. **Телеграфное устройство**—телегрáфне устаткувáння. **Заведывающий телеграфными устройствами** — завíдувач телегрáфних устаткóвань.
Устроитель (организатор, распорядитель)—упорядчик, ка; спорýдник, ка (Впорядчик концéрту. Спорýдник фáбрики. Спорýдники ýнії Пóтій і Терлéцький).
Уступать, уступить—поступáтися, поступúтися; (очередь, дорогу)—відступáти, відступúти; (по цене)—збавлúти, збáвити. **Уступать просьбе**—уважáти, увáжити прохáння.
Уступка—постýпка, пки; відступ, пу.
Уступчивость — постýпливість, вости; згíдливість, вости; схúльчивість, вости. **Уступчивый** — постýпливий, схúльчивий, згíдливий.
Устье (речки)—гúрло, рла; (печи)—чéлюсти, ів.
Усушка—усýшка, ки.
Усчитывать—облíчувати, облічúти, обрахóвувати, обрахувáти (Обрахýй усé, щоб знав, що зáвтра робúти. Не обрахувáвши діла, як слíд, ми нí до чóго не дíйдемо).
Усыновление—усиновлéння, ння; прийми, ів. **Усыновленный**—усиновлéний; приймáк, ка. **Сделаться усыновленным**—у прийми пітú, стáти.
Усыновлять, усыновить — усиновлúти, усиновúти, брáти, взяти в прийми кого́.
Усугублять, усугубить — побільшувати,

побі́льшити, подво́ювати, подво́їти.
Усыпление — усипля́ння, ння; (у б а ю к и в а н и е)—приспа́ння, ння.
Усыхать—усиха́ти, висиха́ти.
Уськать—цькува́ти.
Утаивать, утаить—таї́ти, затаї́ти, потаї́ти, ута́ювати, утаї́ти, кри́ти, покри́ти, перехо́вувати, перехова́ти.
Утайка—ута́ювання, ння; пота́ємна, ння; перехо́ви, вів.
Утаскивать, утащить—цу́пити, поцу́пити, тягти́, потягти́, уволіка́ти, уволікти́, уволокти́.
Утварь—добро́, ра́; збі́жжя, жжя; начи́ння, ння.
Утвердительный — зґі́дний, зґі́дливий. **Утвердительный ответ**—зґі́дна відповідь.
Утверждать, утвердить — ствє́рджувати, ствє́рди́ти, затвє́рджувати, затвє́рди́ти.
Утверждение—твє́рдження, ння; (п л а н о в, с м е т и т. д., н а д о л ж н о с т и) —затвє́рдження, ння.
Утекать — утіка́ти, утікти́, уплива́ти, уплисти́; (н е м н о г о) — надтіка́ти, надтекти́.
Утерять—загуби́ти, згуби́ти.
Утес—кру́ча, чі; ске́ля, лі; стрімча́к, ка́.
Утеснение—у́тиск, ску; вти́ск, ску (В е л и́ к и й у т и с к ч и н и́ л а с т а р ш и н а́ к о з а́ ц ь к а).
Утеснять—утиска́ти, гнобити, пригно́блювати, пригнобити.
Утечка—ви́тік, ку; зґу́ба, би.
Утешение—утіха, хи; розва́га, ги; пора́да, ди; розра́да, ди (Д о́ н ю м о я, в т і́ х о м о я, т и є д и́ н а м о я́ р о з р а́ д а).
Утилизация—утилізація, ції; використо́вування, ння чо́го, користува́ння, ння чим.
Утиральник—рушни́к, ка́; утира́ч, ча́.
Утихать, утихнуть—утиха́ти, ути́хнути, ти́хшати, ти́хнути, уни́шкнути, ущу́хнути, утихоми́рювати, утихоми́рити.
Утка (с а м к а)—ка́чка, чки; (с а м е ц)—ка́чур, ра.
Утоление—заспоко́їння, ння; гамува́ння, ння; вгамува́ння, ння.
Утолять, утолить—заспоко́ювати, заспоко́їти, гамува́ти, вгамува́ти (В г а м у в а́ т и г о́ л о д).
Утомительно—вто́мно.
Утомлять,-ся—томи́ти, ся; мори́ти, ся; приставля́ти, замори́тися; (о м н о г и х) —повто́млюватися, поприставля́ти, позамо́рювати.
Утонуть—втону́ти, втопи́тися.
Утончать—тончи́ти, вито́нчувати.
Утонченность — ви́тонченість, ности; уто́нчення, ння.
Утопать, утонуть—потопа́ти, потону́ти, втопа́ти, втону́ти, втопи́тися.
Утопленник — уто́пленик, ка. **Утопающий**—тону́чий. **Утопающий за соломенку хватается**—тону́чий і бри́тви хо́питься.
Утоптывать, утоптать—вто́птувати, втопта́ти.
Уточнять, уточнить—виточня́ти, ви́точнити.
Утрамбование—талюва́ння, ння.
Утрамбовывать, утрамбовать — талюва́ти, уталюва́ти.
Утрата—втра́та, ти.
Утратить, утрачивать—утрача́ти, утра́тити, губи́ти, згуби́ти. **Утратить доверие к кому**—зневі́ритися в кому.
Утро—ра́нок, нку. **Каждое утро**—щора́нку. **На другое утро**—друго́го ра́нку. **С раннего утра**—спозара́нку. **С утра**—зра́нку, зра́ння. **Доброе утро**—до́брий ра́нок. **Доброго утра пожелать**—на-доброди́день да́ти. **Утренний**—ра́нішній, ра́ннім, ра́нковий. **Утренняя звезда**—світова́ зоря́.
Утрировать—переборща́ти, переборщи́ти, передава́ти, переда́ти кути́ ме́ду.
Утроба—утро́ба, би; ну́тро, ра; че́рево, ва. **Утробный**—утро́бний, черевни́й (У т р о́ б н и й п е р і́ о д ж и т т я́).
Утруждать—утрудня́ти, утрудни́ти.
Утюг—прас, са; пра́ска, ски.
Утюжить—прасува́ти, гла́дити.
Ухо—у́хо, ха; ву́хо, ха; (м н.)—у́ха, ву́ха.
Уха́—ю́шка, ки; щерба́, би́; (р е д к а я) —заминайка, ки.
Ухаб, ухабина—вибо́їна, ни. **Ухабистый**—вибо́їстий.
Ухаживание (з а б о л ь н ы м)—доглядання, ння (кого́); (з а д е в и ц а м и) —залицяння, ння (до ко́го); зальоти, тів (У к л і н и ц і д о́ б р е д о г л я д а́ н н я х о́ р и х. З а л и ц я́ н н я П е т р а́ д о М а р у́ с і в с і п о б а́ ч и л и).
Ухаживать (з а б о л ь н ы м и д е т ь м и) —ходи́ти (ко́ло ко́го, за ким), доглядати (кого́), впада́ти (за ким), пе́стити, пе́стувати (кого́), па́нькатися (з ким); (з а д е в и ц а м и)—лици́тися, залипя́тися (до ко́го).
Ухарский—хва́цький.
Ухват—рога́ч, ча́; бра́чка, чки.
Ухватка—маніра, ри; рух, ху.
Ухватывать, ухватить—хапа́ти, схопи́ти, хвата́ти, хвати́ти, ухвати́ти кого́, що.
Ухитряться, ухитриться—хитрува́ти, метикува́ти.
Ухищренность—хи́трість, рости: хи́трощі, щів; підхо́дці, ців.

Ухлопать—уколо́шкати, угатили́ти, уко́шити.

Уход—відхі́д, хо́ду; ви́хід, ходу; (присмотр)—до́гляд, ду; на́гляд, ду.

Ухудшать, ухудшить—погі́ршувати, погі́ршити.

Ухудше́ние—погі́ршення, ння.

Участвовать—бра́ти у́часть.

Участие—І) у́часть, сти; спільництво, цтва; ІІ) ува́га, ги. **Участь**—до́ля, лі; тала́н, ну.

Участливый — скоропа́дливий, жаліслѝвий.

Участок—уча́сток, тка; дільни́ця, ці. **Участковый**—участко́вий, дільни́чий. **Участковый врач**—участко́вий лі́кар.

Участник—уча́сник, ка; (в предприятии)—спі́льник, ка.

Учащать—вчаща́ти, вна́жуватися, вна́дитися.

Учащийся—у́чень, у́чня.

Учебник—підру́чник, ка.

Учебный—шкі́льний, навча́льний. **Учебный отдел**—ві́дділ освіти.

Учение—нау́ка, ки; (военное)—му́штра, ри. **Учение Ленина**—Ле́нінова нау́ка, ленінізм, зму.

Ученик, ученица—у́чень, чня; учени́ця, ці; школя́р, ра́; школя́рка, рки. **Ученический**—школя́рський.

Ученый—учёний (о людях); наукóвий (о работе). **Ученый труд**—наукóва пра́ця.

Учет—о́блік, ку; (векселей) — ди́сконт, нту (Облік кра́му закінчується в четве́р. В Міжнаро́дньому Ба́нкові перево́диться ди́сконт векселі́в). **Брать на учет**—бра́ти на о́блік. **Снимать с учета**—спи́сувати з о́бліку. **Учетный** — облікóвий, дисконтóвий. **Учетная единица**—облікóва одини́ця. **Учетный банк**—дисконтóвий ба́нок, нку. **Учетный вексель**—дисконтóвий ве́ксель.

Училище—шкóла, ли. **Училищный**—шкільний.

Учитель,-ница—учи́тель, ля; учи́телька, ки. **Быть учителем, учительствовать**—учителюва́ти. **Учительский**—учи́тельський. **Учительство** — учи́тельство, ства.

Учинять—вчини́ти. **Учинять иск**—розпоча́ти по́зов.

Учитывать—облічувати, бра́ти на о́блік; (векселъ)—дисконтува́ти; (обстоятельства)—бра́ти на ува́гу що, зважа́ти на що́ (Призна́ча́ючи вам пе́нсію, взяли́ на ува́гу ваш службо́вий стаж).

Учить (научить, ся)—учи́тися, нау́ча́тися; (в строю)—муштрува́тися (Учі́теся, брати́ мої, ду́ма́йте, чита́йте, і чужо́го нау́ча́йтесь й свого́ не цура́йтесь).

Учредитель—установник, ка; фундатор, ра; спору́дник, ка. **Учредительный**—установчий. **Учредительский** — установний.

Учреждать, учредить—встановля́ти, встанови́ти, уряджа́ти, уряди́ти, закла́дати, закла́сти, заво́дити, завести́ (Ухва́лено встанови́ти по Ву́зах стипе́ндії і́мени Революці́йних дія́чів. 1818 ро́ку заклáдено університе́т у Ка́м'янці на Поділлі).

Учреждение—устано́ва, ви; інститу́ція, ції; за́клад, ду.

Учтенный (вексель)—дисконто́ваний.

Учтивость—че́мність, ности; звича́йність, ности; ввічливість, вости; гре́чність, ности (Була́ звича́йна, поважа́ла люде́й). **Учтивый**—че́мний, ввічливий, гре́чний. **Учтиво**—че́мно, гре́чно, ввічливо.

Ушат—цебе́р, бра́.

Ушиб—побій, бо́ю; уда́р, ра; забите́ мі́сце.

Ушибить—заби́ти, розби́ти. **Ушибиться**—заби́тися; (сильно) — вби́тися (Чи з ко́ника вби́вся?).

Ушивальник—ушива́льник, ка.

Уширять, уширить—розширя́ти, розши́рити.

Ушный—уховий, уховий, вушний.

Ущелье—межигір'я, р'я.

Ущемление—прити́ск, ску.

Ущерб—шко́да, ди; утра́та, ти. **В ущерб**—на шко́ду.

Уют—за́тишок, шку.

Уютность—за́тишність, ности; догідність, ности. **Уютный**—затишний (Затишний ярóк, то й бджолí добре стоя́ти там). **Уютно**—за́тишно.

Уязвление—ура́за, зи; ура́зка, зки. **Уязвленный**—ура́жений, вра́жений.

Уязвлять, уязвить—уража́ти, уразѝти (Ти вкра́й уразив моє се́рце)

Уяснять, уяснить—вияснята, ви́яснити, з'ясо́вувати, з'ясува́ти (Ви́яснити пита́ння. Ви́яснити п'ята́ка, щоб блища́в. Про́шу з'ясува́ти, що там ста́лося).

Ф

Фабрика—фа́брика, ки. **Писчебумажная фабрика**—папі́рня, ні. **Гвоздильная фабрика**—цвяха́рня, ні. **Конфектная фабрика**—цука́рня, ні. **Фабрикат**—фабрика́т, ту; ви́ріб, робу. **Фабрикация**—фабрикува́ння, ння. **Фабричный**—фабри́чний. **Фабричные изделия**—фабри́чні ви́роби.

Фагот (муз. инстр.)—аго́т, та.

Фаза (луны)—фа́за, зи; кваті́ря, рі; відмі́на, ни; ква́дра, ри.

Факт—факт, ту; поді́я, ї. **Подбирать, подводить факты**—фактува́ти. **Фактический**—факти́чний. **Сомнительные факты**—сумні́вні фа́кти, поді́ї. **Фактическая ревизия**—факти́чна ревізія. **Фактически**—факти́чно.

Фактор (см.—**сила, начало**)—чи́нник, ка; фа́ктор, ру. **Исторический фактор**—істори́чний чи́нник, фа́ктор. **Сторонние факторы**—побі́чні чи́нники, фа́ктори.

Фактура—факту́ра, ри.

Факультет—факульте́т, ту; ві́дділ, лу. **Естественный факультет**—природни́чий факульте́т. **Юридический факультет**—юриди́чний факульте́т. **Медицинский факультет**—меди́чний факульте́т. **Социально-экономический факультет**—соціа́льно-економі́чний факульте́т. **Факультативно**—факультати́вно.

Фальсификатор—фальсифіка́тор, ра; фальшивни́к, ка́; підро́блювач, ча. **Фальсифицированный**—фальсифіко́ваний, підро́блений. **Фальсифицирование**—фальсифікува́ння, ння; підро́блювання, ння.

Фальсифицировать—фальсифікува́ти, підро́бляти.

Фальш—фальш, ши; хи́ба, би.

Фальшивый—фальши́вий, підро́блений, прикидли́вий. **Фальшивая улыбка**—підро́блена усмі́шка. **Фальшивый вексель**—фальши́вий, підро́блений ве́ксель. **Фальшивый человек**—прикидли́вий чолові́к.

Фамилия—I) прі́звище, ща; II) роди́на, ни; сім'я́, м'ї. **Фамильный**—родови́й, семе́йний, роди́нний. **Фамильные вещи**—роди́нні ре́чі.

Фамильярничать—панібра́татися, става́ти, бу́ти за панібра́та.

Фамильярность—панібра́тство, ства; фамі́лья́рність, ности. **Фамильярно**—за панібра́та, фамі́лья́рно. **Обходиться с кем фамильярно**—пово́дитися, бу́ти з ким за панібра́та.

Фанера—фане́ра, ри. **Фанерованный**—фанеро́ваний.

Фантазия—фанта́зія, зії; мрія, ї; химе́ра, ри; ви́гадка, ки. **Фантастический**—фантасти́чний, химе́рний, витво́рний (Фантасти́чні ду́ми, фантасти́чні мрії). **Фантастически, фантастично**—фантасти́чно, химе́рно. **Фантазер**—химе́рник ка; (мечтатель)—мрі́йник, ка.

Фантазировать—фантазува́ти, химе́рити (Химе́рять-химе́рять до́вго та й зро́блять з лемеша́ шва́йку).

Фанфарон—чванько́, ка́; пинду́чник, ка.

Фарс—жарт, ту; фарс, су.

Фарфор—порцеля́на, ни. **Фарфоровый**—порцеляно́вий.

Фарш—на́чинка, ки; (из потрохов)—по́трібка, ки; (из щуки)—товче́ник, ка. **Фаршированный**—начи́нений.

Фаршировать—начиня́ти.

Фасад—чоло́, ла́; лице́, ця́. **Фасадный**—чі́льний, лицеви́й. **Фасадная сторона**—чі́льна сторона́. **Вид с фасада**—ви́гляд з чола́.

Фасон—крій, кро́ю; зразо́к, зка́; взіре́ць, рця́; кшталт, ту; фасо́н, ну; фо́рма, ми (Убрання городи́нського кро́ю). **На фасон**—на зразо́к, на взіре́ць.

Фата—намі́тка, ки.

Фа́та моргана—ма́рево, ва.

Фашина—та́рас, су; то́рос, су. **Мостить, укреплять фашинами**—тарасува́ти. **Фашинный**—тарасо́вий.

Фаянс—фая́нс, су. **Фаянсовый**—фая́нсовий.

Фетиш—бо́жо́к, жка́; фе́тиш, ша.

Фехтование—фехтува́ння, ння.

Фермент—ферме́нт, ту; підчи́пка, ки.

Фиаско—невда́ча, чі. **Потерпеть фиаско**—невда́чу ма́ти.

Фибра (раст.)—фі́ра, ри; (жир, ру; (кукиш)—ду́ля, лі.

Фигура—по́стать, ти; фігу́ра, ри; ви́гляд, ду; поста́ва, ви (Стоїть знайо́ма по́стать. Поста́ва сві́та, а сумлі́ння злоді́йське); (геометр. и реторич.)—фігу́ра, ри.

Фигурировать—фігурува́ти. **Фигурирование**—фігурува́ння, ння.

Физиономия—обли́ччя, ччя; по́гляд, ду; фізіоно́мія, мії (Його́ обли́ччя

мені́ знаці́оме. Свого́ по́гляду він ще не ви́явив).

Физический—фізи́чний.

Физиология—фізіоло́гія, ії. **Физиологический**—фізіологі́чний. **Физиологический раствор**—фізіологі́чний ро́зчин.

Филей, филейная часть—поля́двиця, ці; крижі́вка, ки.

Филенка—та́хля, лі.

Филиал—фі́лія, ії; філіяльний відді́л.

Филин—пу́гач, ча (Ой сів пу́гач на моги́лі та й кри́кнув він пугу́).

Финансы—фіна́нси, ів; скарб, бу. **Финансовый**—фінансо́вий.

Финифть—поли́ва, ви; (стекл.)—по́кіст, косту.

Фирма—фі́рма, ми.

Фистула (голос)—фі́стула, ли; (рана)—нори́ця, ці; вовчо́к, чка́; ді́рочка, чки.

Фитиль—гніт, гно́ту; гно́тик, ка. **Фитильный**—гнотови́й. **Фитильные лампы**—гнотові́ ла́мпи.

Флаг—пра́пор, ра; стя́г, гу. **Флажок**—пра́поре́ць, рця́.

Фланг—бік, бо́ку; крило́, ла́; (войска)—фла́нг, гу. **Фланговый**—боковий, бічни́й, фланговий. **Фланговое движение**—фланговий рух, обхі́д.

Флегматический — флегмати́чний; (вульг.)—глевтякува́тий, лемішкува́тий.

Флигель—фліге́ль, ля; офіці́на, ни.

Флот—фло́та, ти.

Флюгер—вітря́чо́к, чка́; млино́к, нка́; пого́дник, ка; флю́гер, ра. (На будинкові поста́вили пого́дник, він пока́зує, відкі́ля ві́є вітер).

Флюс (мин.)—шпат, ту; (мед.)—флюс, са.

Фокус—I) фо́кус, са; збіросві́т, ту; II) шту́ка, ки; фі́гель, гля; ви́тівка, ки; ви́тинка, ки.

Фокусник—штука́р, ря́; фігля́р, ра́. **Фокусничество**—штука́рство, ства; фігля́рство ства.

Фон—тло, тла; по́ле, по́ля; грунт, ту. **На голубом фоне**—на блаки́тному тлі, по́лі (Майсте́р ними́ри́сами змалюва́в зага́льне тло сце́ни. Га́рний крам: по си́ньому по́лі черво́ні круже́чки).

Фонарь—ліхта́р, ря́. **Фонарный**—ліхта́рний.

Фонд — фо́нд, ду. **Неприкосновенный фонд**—недото́рканий фо́нд.

Фонтан—водоме́т, ту; фонта́н, ну.

Форель—пестру́га, ги; струг, га; голови́ця, ці.

Форма—фо́рма, ми; зразо́к, зка́. **По форме**—на зразо́к. **Формальный**—форма́льний.

Формировать, сформировать—формува́ти, зформува́ти, набира́ти, набра́ти (людей к чему-либо). **Формирование**—формува́ння, ння; набира́ння, ння. **Формированный**—зформо́ваний, зі́браний. **Формовочный**—формува́льний. **Формовочная мастерская**—формува́льня, ні.

Формуляр (формулярный список)—службови́й спи́сок; формуля́р, ра.

Формулировать—формулюва́ти.

Форсировать—прискоря́ти, ско́рити що.

Форточка (в окне)—кватирка, ки. **Форточное отверстие**—кватирковий о́твір.

Фортуна—форту́на, ни; до́ля, лі; тала́н, ну. **Пофортунить**—поталани́ти.

Фосфор—фо́сфор, ру. **Фосфорный**—фо́сфорний. **Фосфорический** — фосфори́чний.

Фотография—фотогра́фія, ії. **Фотографировать**—фотографува́ти. **Фотографический аппарат**—фотографі́чний апара́т, прила́д.

Фраза—фра́за, зи; ре́чення, ння. **Заезженная фраза**—пото́рта фра́за.

Франт—чепуру́н, на́; порядни́к, ка́; голи́нець, нця; ферт, та; франт, та (Жураве́ль з инди́ком сла́вні голи́нці, зозу́лю з чечі́ткою веду́ть на та́нці). **Франтиха**—чепуру́ха, хи.

Франтить—мо́дно вбира́тися, чепурі́тися, ферцюва́ти.

Фрахт—фрахт, ту; опла́та за перевіз.

Фрезировка—фрезува́ння, ння. **Фрезерный**—фрезува́льний. **Фрезерный станок**—фрезува́льний станок. **Фрезировщик**—фрезува́льник, ка.

Фризе—розво́ди, ів.

Фронт—фронт, ту; стрій, стро́ю; шик, ку. **Развернутый фронт**—ла́ва, ви. **Переменить фронт**—перешикува́тися, переміни́ти фронт.

Фрукт—фрукт, та; о́воч, ча. **Фрукты**—садовина́, ни́. **Сушеные фрукты**—сушня́, ні.

Фундамент—фундамент, ту; осно́ва, ви; заса́да, ди; (камен.)—підму́ри, ів; (дерев.)—підва́лина, ни. **Фундаментальный**—фундамента́льний, грунто́вий. **Фундаментально**—фундамента́льно, грунто́во.

Фураж—фура́ж, жу.

Фуражка—карту́з, за́, кашке́т, та.
Футля́р—футля́р, ра; покрове́ць, вця; (для бритвы)—брито́вниця, ці; (для перьев)—напі́рник, ка.
Фыркание—пи́рхання, ння; чми́хання, ння.

Фыркать, фыркнуть—I) чми́хати, чми́хнути, пи́рхати, пи́рхнути, пи́рснути (Пи́рхає на́че ки́шка. Ко́ні пи́рхають пі́сля водо́ю); II) вередува́ти, ге́дзикатися, бри́кати, бри́кнути.

Х

Халатность—недба́лість, лости; недба́льство, ства. **Халатный**—недба́лий. **Халатно**—недба́ло.
Хандра—нудьга́, ги́; хандра́, ри́; ну́да, ди; зану́да, ди.
Хандрить—ну́дитися, нудьгува́ти, ну́дити сві́том, мару́дитися.
Хаос—ха́ос, су; (беспорядок)—розгардія́ш, шу́; гарми́дер, ру; ре́йвах, ху (Як прийде тітка до нас, то такий гарми́дер у ха́ті, що хоч тікай. На́ше товари́ство як розгардія́ш). **Хаотический**—хаоти́чний, безла́дний, гарми́дерний.
Характер—хара́ктер, ру; вдача, чі; нату́ра, ри; но́ров, ву (Був він весе́лої та завзя́тої вда́чі. Но́ров той соба́чий. Коли́ вже такий уда́вся, то йото́ нату́ри не перебо́ш). **Характерный**—I) характе́рний, одмі́тний, видатний (Характе́рний факт на́шого ча́су); II) нату́рливий, нату́ристий, крутий (Нату́рливий чоловік, що ска́же, то вже не відсту́питься).
Характеризовать—характеризува́ти. **Характеристический**—характери́стичний.
Харч—харч, чу; харчі, і́в (Нема́ ха́рчу, нема́ харчі́в).
Хвалить, похвалить—хвали́ти, похвали́ти, вихвали́ти, ви́хвалити, велича́ти, сла́вити. **Хвалиться чем**—хвали́тися, вихваля́тися, похваля́тися чим і з чо́го.
Хвастать,-ся — хвали́тися, вихваля́тися, чва́нитися, велича́тися (Хвали́лася ве́рша в болоті си́дя. Трої́нці ду́же розбреха́лись і чва́нилися без пу́тя. Велича́ється чужи́м добро́м).
Хвастливость — ви́хвальність, ности; чванли́вість, вости. **Хвастливый**—ви́хвалько, ка; чванли́вий, чванькува́тий.
Хвастун—хвалько́, ка́; чванько́, ка́; самохва́лка, ки.
Хватать, хватить—хапа́ти, схопи́ти, хвати́ти, схвати́ти що (Схопи́ли його́ тай до розпра́ви); (быть достаточным)—вистача́ти, ви́стачити, става́ти, ста́ти, хвата́ти, хвати́ти (Хліба ви́стачить до нового́. Ста́не нам, ста́не й лю́дям); (доставать, достигать)—сяга́ти, досяга́ти, доставати, доста́ти (Далеко сяга́є своїми руками). **Хвататься за что**—бра́тися, взя́тися за що (Чого́ не зна́єш, за те не бери́сь). **Хватиться за ум**—за ро́зум взя́тися.
Хватить—I) (кого, чем) затопи́ти, заці́дити кого́, чим, по чо́му (Заці́див по ши́ї кулако́м); II) (выпить)—ви́хилити, ви́пити, хильну́ти, кли́бнути, уку́шати (Горі́лку з пля́шки уку́шали). **Хватить лишнее**—перехопи́ти, перебра́ти через край, мі́ру. **Хватиться чего**—огляді́тися, схаменути́ся (Схаменули́ся аж під село́м, а хло́пця нема́є).
Хвать—хап, хіп, лап, цап, тьоп (За у́дку хі́п, а у́дка сі́п).
Хворается—нездужається.
Хворание—слабува́ння, ння; хорува́ння, ння.
Хворать—слабува́ти, нездужати, недужати, хорува́ти.
Хворост—хворо́ст, сту; хмиз, зу; фашина, ння; хмереччя, чя; (печение)—вергуни́, і́в.
Хижина—ха́тка, ки; хати́на, ни; (плохая)—халупа, пи; хатчи́на, ни (Жи́тло не людське́: халупчи́на, як повіточка).
Хиленький—кволе́нький, слабе́нький.
Хилость—хи́рність, ности; хорові́тість, тости; слабові́тість, тости; кво́лість, лости; недолу́жність, ности. **Хилый**—кво́лий, слаби́й, недолу́гий. **Хиленький**—кво́ленький, слабе́нький.
Химия—хе́мія, ії.
Химик—хе́мик, ка.
Химический — хемі́чний. **Химическая промышленность**—хемі́чна промисло́вість, вости. **Химическое соединение**—хемі́чна сполу́ка, ки. **Химическое разложение**—хемі́чний ро́зклад, ду.
Хитрец—хи́трий, хитре́ць, реця́; крутій, ія.

Хитрить—хитрува́ти, політикува́ти.
Хитрость—хи́трість, рости; хи́трощі, щів. **Хитрый**—хитрий, лука́вий, му́дрий, шту́чний. **Хитро**—хи́тро, лука́во, шту́чно, му́дро. **Хитросплетение**—викрута́си, ів. **Хитроумный**—хитрому́дрий.

Хищение—крадіж, жу; крадіжка, ки.
Хищник—хижа́к, ка́; драпіжник, ка. **Хищнический**—хижа́цький, драпіжний (Ніхто́ не приголу́бить хижа́цького си́на). **Хищничество**—хижа́цтво, цтва; драпіжни́цтво, цтва. **Хищный**—хи́жий, хижа́цький, драпіжний. **Хищно, хищнически**—хи́жо, по-хижа́цькому (Лю́ту́й, серди́те мо́ре, і хи́жим зві́ром зави-ва́й).

Хладнокровие—байду́жність, ности. **Хладнокровный**—байду́жний, з холо́дним се́рцем. **Хладнокровно**—байду́же (Байду́же диви́вся на його́ вчи́нки).

Хлам—мо́тлох, ху; лахмі́ття, ття; за́валь, ли.

Хлеб—хліб, ба; (по-детски)—па́па, пи; (сырой)—глевки́й хліб, глевтя́к, ка́. **Белый хлеб**—бу́лка, ки; (особой формы)—книш, ша́. **Плоский хлеб**—пере́пічка, чки; підпа́лок, лка; корж, жа́. **Пасхальный хлеб**—па́ска, ски; ба́ба, би. **Пшеничный хлеб**—пшени́чник, ка; паляни́ця, ці; (маленький круглый)—бухане́ць, нця́. **Ржаной хлеб**—жи́тній хліб, житня́к, ка́. **Свадебный хлеб**—коровай, ва́ю. **Хлеб в зерне**—па́шня, ні; збіжжя, жжя. **Хлеб товарный**—хліб спрода́жний, на-про́даж. **Хлеб потребительский**—хлібна́ харч, на з'їжу, хазя́йський. **Хлеб** (растение)—пашня́, ні; збіжжя, жжя (До́брі цей рік вроди́ли хлі-ба́, збі́жжя на по́лі доспіва́є). **Хлебный**—I) хлі́бний; II) збіжжеви́й, пашенний. **Хлебное зерно**—пашни́на, ни; зерни́на, ни.

Хлебозаготовитель—хлібозагото́вник, ка. **Хлебозаготовительный**—хлібозагото́вчий.
Хлебопашество—хліборобство, ства; рільни́цтво, цтва. **Хлебопашеский**—хліборо́бський. **Хлебопашествовать**—хліборо́бити. **Хлебопашный**—хліборо́бний. **Хлебный**—хлі́бний.

Хлебопекарня—пека́рня, ні.
Хлопок—бавовна, ни; ба́вовник, ка.
Хлопотать (о чем)—клопота́тися, чу́ся, чешся про що; піклува́тися, лю́юся чим, про що; (о документах)—виправля́ти докуме́нти.
Хлопотливость—дбайли́вість, вости. **Хлопотливый**—I) клопітни́й; II) дбайли́вий. **Хлопотливо**—дбайли́во.
Хлопоты—кло́поти, піт; по́ранка, ки; по́рання, ння; порани́на, ни; (тяжелые)—морока, ки; журба́, би́ (Моро́ка мені з ти́ми дітьми́. Коли нема́ нічо́го, то ме́нше клопо́ту).

Хлопчатобумажный—бавовня́ний.
Хлопье—кло́ччя, чя.
Хлор (хем.)—хлор, ру.
Хлороводород—хлорово́день, дня.
Хлынуть—лину́ти, ри́нути, порину́ти, гу́нути, поросну́ти, бу́рхнути (Вода́ так і ри́нула че́рез гре́блю. Лю́ди лину́ть на майда́н, де ві́дбува́ються збо́ри. Дощ поро́снув як із ві́дра).

Хмель—I) (растение)—хміль, хме́лю; II) хміль. **Во хмелю**—на підпи́тку, зп'я́ну. **Хмелеводство**—хмільни́цтво, цтва. **Хмелевод**—хмеля́р, ра́. **Хмельник**—хмільни́к, ка́. **Хмелевой**—хмеле́вий, хмільовий. **Хмельной** (человек)—підпи́лий, на підпи́тку; II) (напиток)—п'яни́й, міцни́й.

Хмурный—похму́рний, попу́рий.
Хобот (у слона)—хо́бот, та; (у насекомых)—соса́льце, ця.
Ход—I) хід, хо́ду; хода́, ди́; хідня́, ні; рух, ру́ху (Не трать хо́ду до пога́ного ро́ду). **Дело пошло в ход**—ді́ло пішло́ на до́бре; II) хід, прохід, хо́ду; (узенький)—суткі́, то́к; суточки́, чо́к. **Тайный ход**—потайни́к, ка́; III) збут, ту; схід, схо́ду. **Товар пошел в ход**—до́брий збут.
Ходатай—засту́пник, ка; посере́дник, ка; ходата́р, ря. **Ходатай по делам**—пові́рений, ого.
Ходатайство—засту́пництво, цтва; кло́поти, піт; клопота́ння, ння; прохання, ння.
Ходатайствовать—заступа́тися, обстава́ти за ко́го, за ким, става́ти за ко́го, клопота́тися, дба́ти.
Ходить—ходи́ти, ступа́ти; (мелкими шажками)—чимчикува́ти, дриботі́ти; (прихрамывая)—шкандиба́ти, шкутильга́ти; (тяжело и медленно)—пха́тися, плуга́нитися, ча́пати; (широко шагая)—ци́бати; (прямо)—простува́ти, про́сто йти. **Ходить по миру**—проси́ти мі́лостиню, по-пі́д ві́кнами ходи́ти, простяга́ти ру́ку, старцюва́ти, же́брати. **Ходить по чьим стопам**—I) уступа́ти у слід; (подражать кому)—перейма́ти кого́; II) (выслеживая)—слідкува́ти, сте́жити, зори́ти, пантрува́ти кого́, за ким.

Ходить за кем—доглядáти кого́. **Ходить за чем**—пóратися кóло чóго. **Ходить по судам**—клопотáти в суді́.

Ходкий (суда, экипажи)—лéгкий, бíгкий, розкóтистий; (товар)—похíдний. **Ходко**—I) лéгко, прýдко; II) похíдно.

Ходовой—ходовúй, хíдкий; (части машины)—рушнúй.

Ходок—I) ходéць, дця́; II) довíрений, ходáтар, ря.

Ходьба—ходня́, нí; хíдня́, нí; походéнька, ньок; ходá, ди́; дóгляд, ду; пильнувáння, ння; дбáння, ння; клóпоти, шíт. **Ходячий**—ходя́чий, ходя́щий (Не дай спáти ходя́чому, сéрцем замірáти). **Хождение** — ходíння, ння.

Хозяин—господáр, ря; хазя́ін, на; гáздa, ди. **Хозяйка**—господúня, нí; господáрка, ки; газдúня, нí. **Хозяйский**—господáрський, хазя́йський, газдівський.

Хозяйничанье—господарювáння, ння; хазя́нувáння, ння; пóрання, ння.

Хозяйничать—господарювáти, хазя́нувáти, порядкувáти, пóратися бíля чóго (Стáрий дóбре господарювáв, то й усього́ булó, а як вмер, спродали чúсто всé. Хто-ж тут у вáс порядкýє? Немá ще нікóго, збирáємось обрáти свого́ ватажкá).

Хозяйственность—господáрність, ности; ощáдність, ности; економність, ности. **Хозяйственник**—господáрник, ка.

Хозяйство—господáрство, ства; хазя́йство, ства; газдівство, ства. **Хозяйственный** (человек)—господáрний; (курсы, отдел) — господáрчий (Сíльськó-Господáрчий Інститýт). **Перевести на хозяйственный расчет**—перевéсти на господáрчий обрахýнок (розрахýнок).

Холить, выхолить—пéстити, вúпестувати. **Холение**—пéщення, ння; пестíння, ння. **Холеный**—пéщений, вúпещений.

Холерик—жóвчний, дражлúвий, пальóний, холéрик, ка.

Холм, холмик—горб, бá; горбóк, бкá; горбóчок, чка; прúгорок, рка; пáгорок, рка; бугóр, грá; шпилéчок, чка; (селитровый)—бурт; (высыпанный)—могúла, ли. **Холмик**—пáгорок, рка; горбóк, бкá. **Холмистый**—нагóристий, горбáстий, погірчастий.

Холмообразный—горбувáтий, горбкувáтий.

Холодильник—холодúльник, ка.

Холодить—холодúти, студúти, прохолодúти, простýжувати (Трéба студúти чáй, бо гарячúй. Зачúни двéрі, бо вúстудиш хáту).

Холодное—холодéць, дцю; драглí, íв; холóдне, ого.

Холодность — холóдність, ности; (равнодушие)—байдýжість, жости.

Холодноватость—пóхолодь, ди.

Холодный—I) холóдний, студéний, зúмний, стúлий; II) неласкáвий, байдýжний (Холóдною водóю вмúвся я. Якúй неласкáвий прийóм). **Холодно**—I) зúмно, хóлодно (Сьогóдні надвóрі зúмно); II) неласкáво, байдýже.

Холопствовать — плазувáти, стелúтися. **Холопствующий**—лакизувáтий, підні́жок, жка.

Холст—полотнó, нá; (кусок)—полотнúна, ни; (штука)—сувíй, вóю; (грубый)—верéта, ти; рядни́на, ни. **Холстяной**—полотня́ний.

Холостяк—нежонáтий, ого; пáрубок, бка. **Холостой**—нежонáтий, пáрубок. **Холостая жизнь**—парубкувáння, ння. **Вести холостую жизнь**—парубкувáти. **Холостой заряд**—слíпий набíй. **Холостое строение**—надвíрня будóва.

Хорек, хорь—тхір, тхорá; (умен.)—тхóрик, ка.

Хоровод—танóк, нкá; танóчок, чка; тáнчик, ка.

Хоронить (схоронить,-ся)—ховáти, сховáти, захováти, ся; (похоронить)—ховáти, поховáти (Поховáйте менé на могúлі).

Хорошеть—гарніти, гарнíшати, лíпшати (Кáтря нáша гарнíшає, як квíтка стáла. Умóви життя полíпшали).

Хороший—гáрний, дóбрий, гóжий, крáсний, лéпський, лáдний, доладний, порядний (Якúй гáрний хлóпець Панáс. Дóбрий козáк з йóго бýде. Гóжа дíвка. Доладне слóво ти сказáв. Порядний хлóпець він). **Хорошо**—гáрно, доладно, дóбре, гарáзд, лéпсько, крáсно, доладý (Гáрно сидúть на йому вбрáння. Зробíть-же пóслугу менí.—Дóбре, зроблю́).

Хотение—хотíння, ння; хíть, хóти; бажáння, ння; жадáння, ння (Абú хíть булá, а бідá, як хóти немá є).

Хотеть,-ся—хотíти, хтíти, вóлити, волíти; бажáти, замануáтися, кортíти; (перестать)—перехотíтися, перебажáти (Волíв-би крáще вмéрти, аніж побáчити вóрога у своїй хáті. Заманýлось менí то

й зробив. Кортить мені подивитись у криницю).

Хотя—хоч, хоча́ (Хоч ми й брати́, а́ кишені́ на́ші не се́стри).

Хохлиться, нахохлиться—їжитися, наїжитися, настовбу́рчитися.

Хохол—чуб, ба; чупри́на, ни.

Хохот—ре́гіт, готу.

Хохотание—регота́ння, ння.

Хохотать—регота́ти, ся; регочу́(ся), регоче́ш(ся), регоче́ть(ся).

Храбрость—хоро́брість, рости; му́жність, ности. **Храбрий**—хоро́брий, сміливий, му́жній (Бу́дьте му́жні, непохи́тні, е́дністю міцні́). **Храбро**—хоро́бро, сміливо, му́жньо.

Хранение—схов, ву; перехо́в, ву. **На хранение сдать вещи**—віддати ре́чі до схо́ву, здати ре́чі на перехо́вання. **Хранение краткосрочное**—короткоча́сне перехо́вання.

Хранилище—схо́ванка, ки; схо́вище, ща; схо́вок, вку; схов, ву.

Хранитель—охоро́нець, нця; охоро́нчий, ого.

Хранить—хова́ти, хорони́ти, зберега́ти, вартува́ти, шанува́ти.

Хребет—хребе́т, бта́; (мясо около)—похре́бтина, ни; (горный)—па́смо, ма; сти́га, ги; кряж, жа́.

Хрестоматия—чи́танка, ки.

Хромание—шкандиба́ння, ння; шкутильга́ння, ння.

Хромать — шкандиба́ти, шкутильга́ти, кульга́ти; (пойти хромая)—пошкандиба́ти (Пошкандиба́ла Іва́на си́на годува́ть).

Хромой—криви́й, кульга́вий, косоно́гий, кривоно́гий.

Хромоножка—кульга́, ги́; шканди́ба, би; криву́ля, лі.

Хронический—хроні́чний, затяжни́й.

Хронограф—I) літопи́сець, сця; II) літопи́с, су; хронбграф, фу. **Хронографический**—хронографі́чний.

Хрупкий—крихки́й, ламки́й, хруски́й; (о человеке)—крихкоті́лий.

Хрупкость—кри́хкість, кости.

Хрусталь—кришта́ль, лю. **Хрустальный**—кришта́левий.

Худо—зле, пога́но, ке́псько, недо́бре, него́же, нега́рно; (с у щ.)—ли́хо, ха (Пога́но жити ста́ло. Недо́бре це ти ро́биш, що поговір про ме́не пуска́єш).

Худоба—худорля́вість, вости; ху́дість, дости.

Художество—мисте́цтво, цтва; арти́зам, му; шту́ка, ки; уміліть, лости. **Художественный**—худо́жній, ня, не; арти́стичний, худо́жницький.

Художник—мисте́ць, стця; арти́ст, ста; маля́р, ра́.

Худосочие—хирля́вість, вости; недокро́вність, ности.

Худосочный—хирля́вий, недокро́вний.

Хуже—гі́рше, поганіше. **Хуже стать, становиться**—гі́ршати, погі́ршати. **Хуже всего**—найгі́рше. **Как можно хуже**—як-найгі́рше, як-найпоганіше.

Хула—гáньба, би; огу́да, ди; осу́да, ди; дога́на, ни. **Хулитель**—огу́дник, ка; ганёбник, ка (Ганёбників бага́то, а роби́ти ні́кому). **Хулительный**—огу́дливий, осу́дливий.

Хулить—га́нити, гу́дити, ганьби́ти, ганьбува́ти, лихосло́вити, цвіши́ти.

Ц

Царапание—дря́пання, ння; шкря́бання, ння. **Царапина**—дря́пинка, ки; вдря́пнуте, подря́пане (місце).

Царапать, царапнуть,-ся—дря́пати, ся; подря́пати, ся; дряпну́ти, ся; шкря́бати, ся; шкряботіти, вшкрябну́ти, ся (Подря́пав собі ру́ки. Ми́ша в кутку́ шкря́бає).

Царь—цар, ря. **Царизм**—цари́зм, му; царі́вство, ства. **Царистский**—царі́вський.

Царить—панува́ти, царюва́ти (Скрізь нану́є лад і спо́кій. Над село́м царю́є темнота́ та зли́дні).

Цвести—квітува́ти (Жи́то квіту́є), квітпути, цвісти́, квітитися, квітча́тися, квітніти, процвіта́ти (Нехай на твоїй доро́зі квіти квітнуть. А ма́ки процвіта́ють і сині і черво́ні, і жо́вті).

Цвет, цветы—I) квіт, ту; цвіт, ту; квіти, ів; квітки́, то́к. **Цветами убирать**—квітча́ти (Уве́сь сад у цвіту́). **Цветочек**—квіточка, чки; II) ко́лір, ру; ко́льор, ру; ба́рва, ви (Не́бо сього́дні ма́є си́ній ко́лір). **Цветной**—I) кольоро́вий, барви́стий; II) квітча́стий, квітни́й, цвітни́й (Квітча́стий луг. Кольоро́вий папі́р).

Цветение—квіт, ту; квітува́ння, ння; квітнення, ння. **Цветистый**—I) квіти́стий, квітча́стий; II) цяцько́ваний, мере́жаний (Не для люде́й, і не для сла́ви мере́жані та кучеря́ві оці́ вірші віршу́ю я).

Цветник—квітни́к, ка́.
Цветовод—квітника́р, ря́.
Цветоводство—квітника́рство, ства.
Цветоносный—квітода́йний, цвітоно́сний.

Цветорасположение—цвітоста́н, ну.
Цветочный—квітко́вий. **Цветочная пыль**—квітко́вий пил. **Цветочный магазин**—квіткова́ крамни́ця.
Цвечение—кольорува́ння, ння; фарбува́ння, ння.

Цевка—I) ці́вка, ки, вити́ушка, ки; II) (в машинах)—па́лець, льця; зуб, ба.
Цедить, нацедить—точи́ти, вточи́ти, наточи́ти, ціди́ти, вціди́ти, націди́ти (Піди́, хло́пче, до пивни́ці та вточи́ ще й пи́ва).

Целебный—цілю́щий, сціло́щий.
Целевой—цілеви́й, доцільний, метови́й, напрямни́й. **Целевой сбор**—цілеви́й збір. **Целевая установка**—цілеве́ (доці́льне) наста́влення.

Целесообразность—доцільність, ности. **Целесообразный**—доцільний. **Целесообразно**—доці́льно.
Целиком—цілко́м, зо́всім.
Целина—ці́лина́, ни́; обліг, ло́гу; незвору́шена земля́, цили́нна земля́.

Целое—ці́лість, лости.
Целомудренный—неви́нний, цнотли́вий, небла́зкений, неза́йманий (Вона́ в на́с не то́ що́ небла́знена, а й сло́ва тако́го не чу́ла, а вони́ ка́жуть обважні́ла).

Целомудрие—неви́нність, ности; чистота́, ти́; небла́зність, ности; ді́вство, ства; цно́та, ти (Небла́зність ду́ха й тіла).

Целостность—суці́льність, ности (Украї́нська Русь ніко́ли не тра́тила почуття́ свое́ї суці́льности). **Целостный**—суці́льний.

Целость—ці́лість, лости (Бережи́-жмені гро́ші в ці́лості).
Цель—I) мета́, ти́; намі́р, ру (Яка́ мета́ у ва́с це робити? Це з намі́ром зро́блено). **С целью**—уми́сне, навми́сне. **С какой целью**—для чо́го; II) ці́ль, ли (Влу́чив у саму́ ці́ль).

Цельность—суці́льність, ности (Сві́жість і суці́льність ду́мки його́ опанува́ла наш гурто́к).

Цельный—суці́льний, цілкови́тий, чи́стий, щи́рий (Нату́ру суці́льну ма́є він). **Цельное молоко**—незбі́ране молоко́. **Из цельного золота**—щирозло́тий.

Цемент—це́мент, ту. **Цементный**—цементо́вий.
Цементировать—цементува́ти.
Цена—ціна́, ни́; ва́ртість, тости. **Цена номинальная**—ціна́ номіна́льна. **Цена нарицательная**—ціна́ дійсна. **Цена рыночная**—ринкова́, база́рна ціна́. **Взвинчивать цену**—набива́ти ці́ну́.
Ценение—цінува́ння, ння.
Ценз—ценз, зу. **Ценз образовательный**—ценз осві́тній.

Ценить—I) ціни́ти, цінува́ти, склада́ти ці́ну́ (Таке́ дороге́, що й ціни́ не складе́ш йому́. Ці́ну́йте сукно́); II) ціни́ти, пова́жати, дорожи́ти, шанува́ти (Ми́ за́вжди ці́нували в йо́му хист до малюва́ння).

Ценность—конто́вність, ности; ва́ртість, тости (бумага, вещи)—ці́нність, ности. **Ценный**—конто́вний. **Ценные бумаги**—ці́нні папе́ри.

Центр—центр, ру; осере́док, дку. **Центральный**—центра́льний, осере́дній, осередко́вий. **Центробежный**—відбі́жний, відосере́дній, центробі́жний. **Центробежная сила**—відбі́жна, центробі́жна си́ла. **Центростремительный**—центротя́жний, доосере́дній.

Централизировать—централізува́ти зосере́джувати. **Централизовать производство**—централізува́ти, зосере́джувати виробни́цтво.

Центрофуг—центрофу́га, ги.

Цепенеть (от страха, от холода)—деревені́ти, дерев'яні́ти, кля́кнути (Одеревені́в з ля́ку. Ру́ки поклякли).

Цепкий—чіпки́й, беручки́й (Чіпки́й як кі́шка).

Цеплять, -ся—чіпля́ти, ся; чіпа́ти, ся (Чіпля́є стру́ни. Чіпля́ється доме́незі своїм залиця́нням).

Цепочка—ланцюжо́к, жка́; ретязо́к, зка́. **Цепной**—ланцюго́вий. **Цепочный**—ланцюжко́вий, ретязко́вий.

Цепь—I) ланцю́г, га́; цеп, пу; ре́тяг, га; ре́тязь, зи (Важки́й ланцю́г му́ляв йому́ но́гу. Рве́ться як соба́ка на ре́тязі); II) (горная)—па́смо ма; стя́г, га.

Цех—цех, ха. **Цеховой**—цехови́й.
Цилиндр—ві́бло, ла; ціліндр, ра; ціліндер, дра. **Цилиндрический** (о форме)—ві́блий, ціліндро́вий.
Цинк—цинк, ку. **Цинковый**—ци́нковий.
Циркуль—ци́ркуль, ля; ро́змір, ру.
Циркуляр—обі́жник, ка; циркуля́р, ра.

Циркулярный — обі́жний, циркуля́рний. **Циркулярно**—обі́жно.
Циркуляция—кругобі́г, гу.
Цистерна—цисте́рна, ни.
Цитировать—цитува́ти.
Циферблат—цифербла́т, ту.
Цынга—ско́рбут, ту; гнилéць, льця́.
Цыновка—рого́жа, жі; рого́жка, ки.
Цырульник—голя́р, ря́.
Цырульня—голя́рня, ні.

Ч

Чадо—дити́на, ни. **Чадолюбивый**—дітолю́бний.
Чай—на́дісь, десь, ма́буть.
Чай—чай, ча́ю (Треба купи́ти ча́ю). **Чайный**—ча́йний, до ча́ю.
Чайка—ча́йка, ки; (чибис)—кигі́тка, тки (Ой го́ре тій ча́йці-небо́зі, що ви́вела ді́ток при би́тій доро́зі).
Чайник—і́мбрик, ка; ча́йник, ка (Купи́в і́мбрик срі́бний і порцеля́новий).
Чайничать—чаюва́ти.
Чан—чан, на; ка́дуб, ба; (большой на винокуренном заводе)—сто́ян, на́; (в котором виноград давят)—топчи́ло, ла; (небольшой и низкий)—шапли́к, ка́; пере́різ, за; ширі́твас, са. **Дубильный чан**—квасни́к, ка́. **Заторный чан**—браго́вар, ра; зрі́зок, зка.
Чарующий—чарівни́й, чарівли́вий. **Чарующе**—чарі́вно, чарівли́во.
Час—годи́на, ни. **Часок, часочек**—годи́нка, ки; годи́ночка, чки; годи́нонька, ньки. **В час**—в по́ру, у свій час, вча́сно. **С часу на час**—от-о́т, що-ча́су, щогоди́ни, ко́жного ча́су. **Час от часу**—що-ра́з. **Часовой**—годи́нний; (относящийся к часовому механизму)—годинніко́вий. **Часовой мастер**—часовщи́к, ка́; годинника́р, ря. **Часовой** (солдат)—вартови́й, часови́й сті́йчик, ка; сті́йкови́й.
Частить—I) части́ти; II) дріботі́ти, дробцюва́ти (в ході) (Він дріботи́ть тобі́ щось, а ти й не слу́хаєш. Цей кінь щось недо́рно дріботи́ть нога́ми); III) учаща́ти (Де лю́блять, там не учаща́й).
Частичный—I) часткóвий; II) поодино́кий; III) (мат.)—части́нний, почáсний, ча́сний. **Частично**—часткóво (Спра́ву украї́нізáції переве́дено часткóво).
Частица—ча́стка, ки; части́нка, ки; (самая маленькая)—гарі́ль, ли.
Частность—осі́бність, ности; окре́мість, мости; прива́тність, ности. **В частности**—зосóбна, зокре́ма, зосі́бна. **Часто**—ча́сто.
Частный—I) часткóвий; (отдельный)—окре́мий, поодино́кий; II) (неофициальный)—прива́тний, неофіці́йний. **Частно**—осóбо, осі́бно, особли́во, окре́мо, на́різно, прива́тно. **Частное**—часткове́, ча́стка. **Приближенное частное**—ча́стка набли́жена. **Частновладельческий** — прива́тно-вла́сницький. **Частное лицо**—прива́тна осóба. **Частная сумма**—часткóва су́ма. **Частный дифференциал**—диференці́ял части́нний. **Частный знаменатель**—знаме́ник части́нний. **Частный интеграл**—інтегра́л части́нний. **Частный случай**—окре́мий ви́падок, поодино́кий ви́падок. **Частный торговець**—кра́мар, ря.
Частокол—частокі́л, кóлу; паркáн, ну.
Частота—часто́та, ти. **Частота относительная** — часто́та відно́сна, релятúвна.
Частушка—дрібу́шка, шки.
Часть—части́на, ни. **Отделение в учреждении**—ві́дділ, лу; ча́стка, ки; пай, па́ю; па́йка, ки; уді́л, лу.
Частью—почáсти. **Большей частью**—здебі́льшого, найбі́льш (Здебі́льшого це бува́є тоді́, коли́ я не бува́ю вдо́ма).
Частый—I) ча́стий; II) густи́й, рясни́й (Ча́сті бенькéти грошéй вимага́ли. Густи́й ліс був пе́ред на́ми. Рясни́й виногра́д у цьо́му ро́ці. Рясні́ збо́ри на чума́рці).
Час—годи́на, ни. **Урочный час**—слу́шна годи́на.
Часы (хронометр)—годи́нник, ка; дзига́р, ря́. **Карманные часы**—кишенькóвий годи́нник; дзига́рок, рка. **Стенные часы**—годи́нник настíнний, ва́рта, ти; ча́ти, ів (На ва́рті козаки́ стоя́ли).
Чахлый—ча́хлий, змарні́лий, помарні́лий, голокóстий.
Чахнуть—со́хнути, ча́хнути, ни́діти, скні́ти (В молоди́х літа́х скні́є, як квíтка прибúта моро́зом).
Чахотка—сухóти, хóт; сухóтка, тки (Цей чоловік хво́рий на сухóти). **Чахоточный**—сухóтний (Сухóтні лю́ди лі́кую́ться в Крим).

Чаша—ча́ша, ші; ча́ра, ри; ке́лих, ха. **Чашка, чашечка**—ча́шка, ки; ча́шечка, чки; ми́ска, ски; ми́сочка, чки. **Надколенная чашка**—скіпи́ця, ці. **Чайная чашка**—ча́шка, ки; філіжа́нка, нки. **Весовая чашка**—ша́ля, лі; шальки́, льо́к. **У ореха, желудя**—гра́нка, ки; пліска, ки. **Чашечный**—чашови́й, кухля́ний. **Чашечный барометр**—кухля́ний, чашови́й баро́метр.

Чаща—гуща́вина, ни; не́тря, рі; не́три, ів (Заліз у са́му гуща́вину. Загна́ли звіря́ в не́три).

Чаще—части́ш, части́ше. **Чаще всего**—найчасті́ше (Найчасті́ше від сухо́т умира́ють в-осени́ й навесні́).

Чаяние—сподіва́ння, ння. **Сверх чаяния**—зо́всім несподіва́нно.

Чаять—сподіва́тися. **Души не чаять**—душі́ не чу́ти, дух рони́ти. **Я не чаял вас видеть**—я не сподіва́вся вас ба́чити.

Чваниться—чва́нитися, пиша́тися, велича́тися, прида́тися, бундючитися (Не чва́ньтесь—з вас шку́ру деру́ть, а з них бува́ло лій топи́ли).

Чванство—чвань, ни; пиха́, хи́; го́рдощі, щів; велича́ння, ння (Пихи́—чоти́ри лихи́). **Чванливый**—чванькува́тий; чванько́, ка́; пиха́тий, бундю́чний (Таке́ чванькува́те, що й приступи́ти не мо́жна).

Чей, чья, чье, чьи—чий, чия, чиє́, чії. **Чей-то**—чийсь. **Кое-чей**—де́-чий.

Чек—чек, ка. **Чековый**—че́ковий. **Чековая книжка**—че́кова кни́жка.

Чека—заколе́сник, ка; льо́ник, ка; кіло́к, лка́ (в возу).

Чеканить, отчеканить—карбува́ти, відкарбо́ваний, ви́битий.

Чеканка—карбі́вка, ки; вибива́ння, ння. **Чеканщик**—карбува́ч, ча́. **Чеканный**—карбо́ваний, ви́битий.

Челн, челнок—чо́вен, вна; чо́вник, ка; каюк, ка́; душого́бка, ки (Як-би чо́вен та весе́льця, рятува́ла-б, мое́ се́рце).

Чело—I) чоло́, ла́; II) лоб, ло́ба; III) (печи)—че́люсти (У ко́жного чоло́ життя́ й жаль порі́тли. Перевія́ли жи́то й чоло́ одібра́ли окре́мо. На чолі́ ру́ху. На чолі́ устано́ви). **Человой**—чільни́й.

Человек—I) люди́на, ни; чоловік, ка. **Государственный человек**—держа́вний муж. **Человечески**—по-лю́дськи, полюдсько́му, по-лю́дяно́му (Пово́дься з ним по-лю́дськи, то й до́бре бу́де). **Человеческий**—лю́дський. **Человеколюбие**—лю́дяність, ности. **Человеконенавистник**—відлю́дник, ка; людозненави́сник, ка. **Человекосмена**—жива́ зміна. **Человечество**—I) лю́дство, ства; II) лю́дськість, кости; лю́дяність, ности. **Человечность**—лю́дяність, ности; лю́дськість, кости. **Человечный**—лю́дяний. **Челюсть** (мн.)—че́люсти, ще́лепа, пи; ще́лепи, ів; че́люсть, сти.

Чем—ніж, аніж, чим, як, од, від, над. **Чем более, тем более**—де-да́лі, то все́ бі́льше. **Чем дальше, тем**—що-да́лі, то; де да́лі, то. **Чем скорее, тем лучше**—чи́м шви́дче, тим кра́ще. **Свинец тяжалее, чем медь**—о́лово ва́жче за мідь (від мі́ди).

Чемодан—чемода́н, на; валіза, зи.

Чепуха—нісенітниця, ці; дурни́ця, ці; тереве́ні, нів. **Городить чепуху**—пова́дити нісенітницю.

Червиветь—черві́ти, ві́ю, ієш.

Червонец—черві́нець, вінця (Службо́вці платили́ оде́ржували черві́нцями).

Червь—гроба́к, ка́; роба́к, ка́; черва́к, ка́. **Червь древоточец**—ша́шель, шля. **Червь светящийся**—світля́к, ка́. **Червоточина**—червото́ча, чі; червоті́к, то́ку.

Чердак—горі́ще, гори́ще, ща; гора́, ри (Полізь-но на горі́ще, та достань сушні́).

Черед—че́рга, ги (очередь) (Ко́жний пови́нен зна́ти свою́ че́ргу). **Чередной**—черго́вий (Черго́вий № вихідно́го журна́ла).

Чередоваться—чергува́тися.

Через—че́рез; (сквозь)—крізь, у, за. **Через год**—у рік (Від Оде́си че́рез мо́ре—Туре́ччина. Крізь ві́кони́це подиви́вся). **Через год возвращусь**—за рік поверну́ся.

Чересседельник—черезсіде́льник, ка.

Чересполосица—па́смужність, ности; черезме́жниця, ці; черезни́в'я, в'я. **Уничтожить чересполосицу**—зни́щити черезни́в'я, па́смужність.

Черемуха—чере́мха, хи; чере́мшина, ни. **Черемуховый**—чере́мховий.

Черен, черенок, черемок—окла́дка, ки; коло́дка, ки; коло́дочка, чки (Тре́ба зроби́ти коло́дку до ножа́).

Черепаха—черепа́ха, хи. **Черепаховый**—черепа́ховий.

Черепица—дахі́вка, ки; черепи́ця, ці. **Черепичный**—дахівко́вий, черепи́чний (Ха́ту вкри́то черепи́цею).

Череп—че́реп, па.
Чересчур—на́дто, зана́дто, че́рез край, че́рез мі́ру.
Чернедь, чернядь—чо́рний ко́лір, чо́рна кра́ска.
Чернеть—чорні́ти, чорні́шати, почорні́шати.
Черника—чорни́ця, ці; боровиця, ці.
Чернила—атраме́нт, ту; чорни́ло, ла. **Чернильный**—атраме́нтовий, чорни́льний. **Чернильные орешки**—га́ляс, са.
Чернильница—чорни́льниця, ці; кала́мар, ря́.
Чернобровый—чорнобри́вий, чорнобри́вець, вця; чорнобри́вка.
Чернобыльник—не́хворощ, щу.
Черновка, черновик—чорне́тка, ки. **Черновой**—чорнови́й.
Черноволосый—чорново́лосий, темново́лосий.
Черноглазый—чорноо́кий, темноо́кий.
Чернозем—чорнозе́мля, лі.
Черноле́сье—чорноліс, су; чо́рний, листвя́ний, листяни́й ліс.
Черномазый—смугля́вий.
Чернорабочий—чорноро́б, ба; чорноробітни́к, ка́.
Чернослив—чорно́слив, ва.
Черносотенец—чорносоте́нец, нця.
Чернота—чо́рність, ности.
Чернуха (гриб)—вовня́нка, ки.
Черный—чо́рний; (о лошади)—ворони́й. **Черные дни**—зли́годні.
Черпак—черпа́к, ка́; коря́к, ка́.
Черпальщик—черпа́льник, ка; черпа́ч, ча́. **Черпальный**—черпа́льний.
Черпать, черпнуть—черпа́ти, черпну́ти.
Черстветь—черстві́ти.
Черствость—че́рствість, вости. **Черствый**—черстви́й.
Черта—ри́са, си; сму́га, ги; пружо́к, жка́; ируга́, ги́; разо́к, зку́. **Черты лица**—ри́си на виду́ (Тонкі́ пружкі́ його́ бліду́го лиця́ ма́ли в собі́ щось неласка́ве. Коли́сь тонкі́ йому́ на виду́ ри́си зблі́дли). **Черту проводить**—рисува́ти, черка́ти. **Черточка**—ри́сочка, чки; сму́жка, ки; пружо́к, жка́.
Чертеж—рису́нок, нка; кре́слення, ння.
Чертежник—рисо́вник, ка; кресля́р, ря́. **Чертежная**—рисо́вня, ні; кресля́рня, ні.
Чертить—рисува́ти. **Чертить карандашом**—рисува́ти оливце́м, кре́слити.
Чертог, чертоги—по́кій, ко́ю; (мн.)—поко́ї; го́рниця, ці; світли́ця, ці; пала́ц, цу.
Черчение—рисува́ння, ння; кресле́ння, ння. **Топографическое черчение**—рисува́ння, кре́слення топографі́чне.
Чеснок—часни́к, ка́. **Мышиный чеснок**—за́ячий часни́к, скоро́да, ди. **Полевой змеиный чеснок**—гадю́ча цибу́ля. **Дикий чеснок**—до́ля, лі; скбчки, чок.
Чесотка—чуха́чка, чки; коро́ста, сти; сверблячка, чки. **Заразиться, заболеть чесоткой**—покоро́стявіти.
Чествование—(в)шанува́ння, ння; шано́ба, би; пова́га, ги.
Чествовать—шанува́ти (Сього́дні шану́ють пам'ять Ле́ніна).
Честить—I) шанува́ти, велича́ти; II) ла́яти, карта́ти, кобени́ти.
Честолюбец—честолю́бець, бця; шанолю́б, ба. **Честолюбивый**—честолю́бний, честолюби́вий, шанолю́бний, амбі́тний. **Честолюбиво**—честолю́бно, честолюби́во, шанолю́бно, амбі́тно.
Честолюбие—честолю́бність, ности; честолюби́вість, вости; шанолю́бство, ства.
Честность—че́сність, ности. **Честно**—че́сно, со́вісно. **Честное слово**—сло́во че́сти (го́нору).
Честь—I) честь, сти; го́нор, ру; до́бре ім'я́; II) пова́га, ги; ша́на, ни; сла́ва, ви (Він ма́є вели́кий го́нор. Віддали́ ша́ну оборо́нцеві просто́го лю́ду: пали́ли з рушни́ць над моги́лою). **Имею честь, считаю за честь**—ма́ю за честь. **Затронуть, задеть честь чью**—на честь чию́ наступити, зачепи́ти, ущерби́ти го́нор. **Оскорбить честь**—покривди́ти на че́сті, наруши́ти чию́ честь. **Быть в чести**—бу́ти в пошані́вку.
Чет—чі́т, до па́ри.
Чета—па́ра, ри. **Супружеская чета**—подру́жжя, жжя. **Он тебе не чета**—він тобі́ не па́ра, не під па́ру.
Четверг—четве́рг, га́.
Четверка—четверня́, ні; (лошадей)—четві́рка, ки.
Четвероборчие—четверожéнство, ства.
Четвероместный—на чоти́ри осо́би.
Четвертушка—чве́ртка, ки (папе́ру, ча́ю).
Четвертый—четве́ртий. **В начале четвертого**—по тре́тій годи́ні. **Половина четвертого**—пів на четве́рту, пів до четве́ртої. **Четвертая часть года**—кварта́л, лу.
Четверть—I) чве́ртка, ки; чве́рть, ти; четверти́на, ни (Купи́ чве́рть фу́нта ковбаси́. Візьми́ четверти́ну горі́лки. Купи́в чве́ртку тютю́ну. Полови́ну не дам, четверти́ну дам). **Четверть луны**—квартира, рі; II) че́тверть, ти (зерна или муки).

Четкость—чи́ткість, кости; вира́зність, ности. **Четкий**—чи́ткий, вира́зний. **Четко**—чи́тко, вира́зно.

Четный—пари́стий, чітни́й. **Четное направление** — чітни́й на́прям, па́рний (мат.). **Четная перестановка**—па́рна пермута́ція. **Четная функция**—па́рна фу́нкція.

Четыре—чоти́ри, рьох. **Четыре с половиною**—пів п'я́та. **Четырежды**—чоти́рі ра́зи. **Четырежды четыре**—чоти́ри по чоти́ри.

Четырегранник—чотирості́нник, ка. **Четырегранник основной**—чотирості́нник основни́й. **Ч. полярный**—чотирості́нник поля́рний. **Ч. правильный**—чотирості́нник пра́вильний. **Четырехгранный** — чотирості́нний. **Четырегранная пирамида**—чотирості́нна піраміда, остра́ця, чотирості́нна. **Четырегранная призма**—при́зма (граня́к) чотирості́нна.

Четыреста—чоти́риста, чотирьохсо́т.

Четыреугольник—чотироку́тник, ка. **Четыреугольный**—чотироку́тній, ня, не. **Четыреугольная фигура**—чотирокутна фігу́ра. **Четыреугольник вписанный**—чотирокутник впи́саний. **Четыреугольник описанный**—чотирокутник опи́саний.

Четырехпольный — чотирьохпі́льний, на чоти́ри зміни.

Четырехсложный—чотирискладо́вий.

Четырехсторонний—чотиробо́кий. **Четырехсторонник**—чотиробі́чник, ка. **Полный четырехсторонник**—по́вний чотиробі́чник.

Четырехчлен—чотирочле́н, на.

Чехол—покрівець, рівця́.

Чечевица—сочеви́ця, ці; со́чка, чки; оптична со́чка. **Чечевица рассеивательная**—розсівна́ со́чка. **Чечевица собирательная**—збира́льна со́чка.

Чечевицеобразный—сочкува́тий.

Чешуекрылый — лускокри́лий. **Чешуекрылые насекомые**—лускокри́лі кома́хи, лускокри́льці.

Чешуйный—лускови́й. **Чешуеобразный**—лускува́тий. **Чешуистый, чешуйчатый**—луска́тий, лускува́тий.

Чешуя—луска́, ски́; (в змее)—лино́вище, ща.

Чибис—ча́йка, ки.

Чиликать—цвірі́ньокати, цвіркота́ти. **Чиликанье**—цвірі́ньокання, ння; цві́ркіт, коту; цвіркота́ння, ння.

Чин чином—як слі́д, як годи́ться, як во́диться.

Чинар—я́вір, я́вора.

Чинить—I (учинить)—чини́ти, твори́ти, діяти (Ота́к чини́, як я чино́, люби́ жі́нку аби́ чию. Ой що-ж бо я учини́ла, що кострубу́ полюби́ла); II (починять)—ла́годити, лата́ти (Пола́годив мені́ черевики́. Він лата́є собі́ сорочку́).

Чинка—ла́годження, ння; лата́ння, ння.

Чиновник—урядо́вець, вця.

Чинность—присто́йність, ности; поря́дність, ности. **Чинный**—присто́йний, поря́дний (Пово́дься присто́йно).

Численность (количество) — число́, ла́; чисе́льність, ности; кі́лькість, кости.

Числитель—чи́сельник, ка. **Частный числитель**—части́нний чи́сельник.

Числительное имя—числі́вник, ка.

Числить—лічи́ти, рахува́ти. **Числиться**—лічи́тися, рахува́тися. **Числиться за учреждением**—лічи́ться за устано́вою; пи́шеться за...

Число—число́, ла́; да́та, ти. **Средним числом**—пересі́чно. **Абстрактное число**—умозо́рне, абстра́ктне число. **Алгебраическое число**—алгебрі́йне число́. **Числа взаимно простые**—чи́сла взае́мопрості́сні. **Число рациональное**—вимірне́ число́. **Отрицательное число**—від'є́мне число́. **Относительное число**—відно́сне, релятивне число. **Известное число**—відо́ме число́. **Искомое число**—шука́не, відшу́куване число́. **Положительное число**—дода́тне число́. **Именованное число**—імено́ване число́. **Логарифмированное число**—логаритмо́ване число́. **Мнимое число**—мни́ме число́, га́дане, уя́вне число́. **Приближенное число**—набли́жене число́. **Неизвестное число** — невідо́ме число́. **Иррациональное число** — невимі́рне число́. **Неявное число**—нея́вне число́. **Обратное число** — число́ обе́рнене. **Однозначное число**—одноцифро́ве число́. **Подкоренное число**—підкоре́нне, підрадика́льне число́. **Порядковое число**—число́ порядко́ве. **Пропорциональное число**—пропорці́йне число́. **Противоположное число**—проти́вне число́.

Чистильщик—чисти́льник, ка; (паровозов)—чисти́ль, ля́.

Чистить, вычистить, очистить,-ся—чи́стити, обчища́ти, обчи́стити; ви́чистити. **Чистить трубу**—труси́ти са́жу, ко́мін.

Чистка — чи́стка, ки. **Академическая чистка**—академі́чна чи́стка. **Партийная чистка**—чи́стка парті́йна.

Чисто—чи́сто, че́пурно, оха́йно.

Чистоган—гото́вка, ки; гото́ві гро́ші; гото́вник, ка́.
Чистописание — красно́пис, су; кра́сне писа́ння, ння.
Чистоплотность—оха́йність, ности; че́пурність, ности. **Чистоплотный**—оха́йний, че́пурний.
Чистосердечность—щироси́рдість, дости; щи́рість, рости. **Чистосердечный**—щироси́рдий, щи́рий. **Чистосердечно**—щироси́рдо, щи́ро (Під су́дні щироси́рдо визнали свою вину). **Чистосердие**—щироси́рдя, дя.
Чистосортный—чи́стого со́рту, доби́рний.
Чистый—чи́стий, я́сний, сві́тлий, бі́лий, щи́рий, вира́зний. **Из чистого золота**—щирозло́тий (Чи́ста вода́. Чи́стий го́лос). **На чистые деньги**—на гото́ві гро́ші. **Чист остался**—І) залиши́вся без ні́чо́го, зві́вся ні́на́що; ІІ) сухи́м з води́ вийшов.
Читальня—чита́льня, ні. **Изба-читальня**—ха́та-чита́льня.
Читание—чита́ння, ння.
Читатель,-ница—чита́ч, ча́; чита́чка, чки.
Читать—І) чита́ти; (по складам)—слебезува́ти; ІІ) викла́дати (на́уку яку́) (Ле́ктор викла́дає украї́нську мо́ву до́сить до́бре) **Читаемый**—чита́льний. **Читаемость, читабельность**—чита́льність, ности.
Чихать, чхать—чха́ти, чхну́ти **Чихание**—чхання́, ння́.
Чище—чисті́ше.
Член—член, на. **Почетный член**—поче́сний член. **Член общества**—громадя́нин, на. **Член братства**—бра́тчик, ка. **Член союза**—спі́льник, ка; сумі́сник, ка. **Член пожизненный**—дові́чний, досме́ртний член. **Член действительный**—ді́йсний член. **Член сотрудник**—член співробі́тник. **Член непременный**—член неодмі́нний. **Член дроби**—член дро́бу.
Членовредительство — скале́чення, ння; (тяжкое)—обезві́чення, ння.
Членский—чле́нський. **Членский взнос**—чле́нський вне́сок, ску.
Чмокать, чмокнуть—цмо́кати, цмо́кнути.
Чокать, чокнуть—цо́кати, цо́кнути (Цо́кнемось чарка́ми).
Чолка—чубо́к, бка́.
Чопорность—бришкли́вість, вости; ви́мушеність, ности; переса́да, ди; ненатура́льність, ности. **Чопорный**—бришкли́вий, ви́мушений, переса́дний, ненатура́льний. **Чопорно**—бришкли́во, ви́мушено, переса́дно, ненатура́льно.
Черт—біс, са; дия́вол, ла; лихи́й, о́го; нечи́стий, ого; нечи́ста си́ла; ді́дько, ка.
Чортополох—буди́к, ка́.
Чреватый—І) чрева́тий; ІІ) бага́тий на що. **Война эта чревата последствиями**—ця війна́ бага́та на на́слідки.
Чревовещание—чревомо́вство, ства. **Чревовещатель**—чревомо́вець, вця.
Чревоугодие—обжи́рство, ства; догі́дливість че́реву. **Чревоугодник**—прожо́ра, ри; проже́ра, ри; ласу́н, на́; сластолю́бець, бця.
Чрезвычайность—надзвича́йність, ности. **Чрезвычайный**—надзвича́йний. **Чрезвычайно**—надзвича́йно. **Чрезвычайное собрание, совещание** — надзвича́йні збо́ри, надзвича́йна нара́да.
Чрезмерность—на́дмір, ру; надмі́рність, ности. **Чрезмерный**—надмі́рний. **Чрезмерно**—надмі́рно, над мі́ру, незавмі́ру, че́рез ве́рх.
Чресла—кри́жі, жів; (ед. ч.)—криж, жа́.
Чтить—шанува́ти, поважа́ти, велича́ти.
Чтобы, чтоб—щоб, що́би, бода́й. **Чтоб тебя**—щоб тебе́, бода́й тебе́, тобі́. **Чтобы и следа твоего у меня не было**—і на о́чі мені́ не навертайся; щоб і нога́ твоя́ у ме́не не була́.
Что, чего—що, чого́. **Вот что**—о́н-що, о́сь-що, о́т-що. **За что**—за що́, за віщо. **Ні за что, ні про что**—ні за́ що, ні про що́. **Ну, что́-ж**—або́ що́. **Тут что-то не так**—тут щось не те́, не та́к. **Что-ли**—або́ що, чи що́ (Ході́м уже́, або́ що). **Что-нибудь**—що-не́будь, небу́дь-що, аби́-що, бу́дь-що. **Что-то**—щось, яко́сь (Яко́сь мені́ неду́жається. Щось сказа́в, а вона́ аж почервоні́ла). **Что касается меня**—що до ме́не, як на ме́не. **Что есть мочи**—чи́м дуж (Брати́в щоб визво́ля́ти, запоро́жці чим ду́ж поспіша́ють). **Все нипочем**—все да́рма, байду́же. **Ни к чему**—ні-на́що, ні до чо́го. **Чего-то**—чогось, чому́сь. **Для чего**—для чо́го, навіщо.
Что бы ни было—хоч що́. **Что бы это значило**—що воно́ за зна́к. **Что вам угодно**—чого́ ви бажа́єте, чого́ вам тре́ба. **Что касается этого дела**—що до ці́єї спра́ви. **Что случилось с письмом**—що ста́лося з листо́м. **Что в этом проку**—яка́ з то́го ко́ристь, який з то́го пожи́ток.
Чубук—дибу́х, ха́.
Чувственность—І) почутли́вість, вости; почува́льність, ности; ІІ) по́хіть, хоти; похі́тливість, вости. **Чувственный**—почутли́вий, почува́льний, похітли́вий. **Предаваться чувственным наслаждениям**—віддава́тися похітли́вим насоло́дам.
Чувствительность — чу́лість, лости; ді́т-

кли́вість, вости; уразли́вість, вости; дошку́льність, ности. **Чувствительный**—чу́лий, чутли́вий, почутли́вий, почуйни́й, жа́лісний, уразли́вий, шку́льний, діткли́вий, дошку́льний.

Чувство—чуття́, ття́; почуття́, ття́. **Лишиться чувств**—зомлі́ти, знепритóмніти. **Привесть в чувство**—одвола́ти, очути́ти. **Прийти в чувство**—опритóмніти, отя́митися. **Чувство любви**—коха́ння, ння. **Чувство зрения, обоняния, осязания, слуха**—почуття́ зо́ру, смаку́, ню́ху, до́тику, слу́ху. **Чувство меры**—почуття́ мі́ри.

Чувствовать—чу́ти, почува́ти. **Чувствовать себя**—ма́тися, ма́ти себе́, почува́ти себе́. **Чувствовать силу, чувствовать себя в силе**—чу́тися на си́лі. **Дать себя почувствовать**—да́тися в знаки́.

Чугун—чаву́н, на́. **Чугунный**—чаву́нний. **Чугунно-литейный цех**—чаву́нно-лива́рський цех.

Чудак—чуда́к, ка́; чуда́р, ря́; дива́к, ка́ (Всяк тобі́ пока́же, де живе́ дива́к-бага́ч).

Чудачить—химерува́ти, дива́чити, чуда́чити, шту́ки витворя́ти, фі́глі стро́їти.

Чудесный—чуде́сний, ди́вний, чудни́й, чудо́вний, чудо́вий. **Чудодейственный**—чудоді́йний. **Чудесная ночь**—чудо́ва ніч. **Чудесно**—чуде́сно, чу́дно, ди́вно, чудо́во.

Чудный—чудо́вий, ди́вний, преди́вний, на про́чуд (Чудо́вий краєви́д, яки́й на́вколо. Ди́вний яки́йсь сон мені́ присни́вся, на про́чуд ди́вний).

Чудиться—здава́тися, видава́тися.

Чудо—чу́до, да; ди́во, ва; (мн.)—дива́, див; преди́во, ва; чу́до ди́во.

Чудовище, чудище—мара́, ри́; марю́ка, ки; потво́ра, ри; почва́ра, ри; страхі́ття, ття; дивогля́д, ду.

Чудовищность—дивогля́дність, ности. **Чудовищный**—дивогля́дний, почва́рний. **Чудовищно**—дивогля́дно.

Чужбина—чужи́на, ни; чужа́ чужи́на, чужа́ сторона́, чужени́ця, ці (Шевче́нкові усе́ було́ чужою́ чужени́цею).

Чуждаться—цура́тися (Чужі́ лю́ди цура́ються, в ха́ту не пуска́ють); чужа́тися, ухиля́тися. **Чуждание**—цура́ння, ння.

Чуждый—чужи́й, неприче́тний (до чо́го), ві́льний (од чо́го) (Він не приче́тний до змо́ви. Профе́сор був ві́льний од суб'єкти́визму. Він чужи́й був для грома́ди).

Чужестранец—чужозе́мець, мця; чужи́нець, нця.

Чужой—чужи́й, сторо́нній, я, є; чужи́на, ни (Соба́ки розбреха́лися: хто́сь чужи́й на подві́р'ї).

Чулан—помі́рка, ки; помірчи́на, ни.

Чулок—панчо́ха, хи. **Чулок мужской** (носок)—карпі́тка, ки.

Чума—чума́, ми́ (По́шесть чуми́ поши́рилася).

Чурбан—пень, пня́; коло́дка, дки; оцу́пок, пка; одоро́бало, ла; опу́дало, ла; незгра́ба, би.

Чуточку—тро́шечки, хвили́нку, годи́нку (Зажди́ хвили́нку. Ще дода́й тро́шечки).

Чуть—ле́дви, тро́хи. **Чуть не**—ма́ло не. **Чуть не убил**—ма́ло не заби́в. **Чуть не даром**—за пів-да́рма.

Чутье—нюх, ха; чуття́, ття́.

Чучело—опуда́ло, ла; пу́гало, ла; страхопу́д, да; одоро́бало, ла.

Ш

Шабашить, пошабашить—шаба́шити, пошаба́шити, закінчи́ти пра́цю, одроби́тися. **Шабашка**—шаба́шка, ки.

Шаблон—шабло́н, ну; зразо́к, зка́. **Шаблонный**—шаблоно́вий.

Шаг—крок, ку; сту́пінь, пеня. **Шагом марш**—кро́ком руш. **Шагом**—ходо́ю, ступо́ю. **Шаг за шагом**—ходо́ю, поступцем, нога́ за ного́ю. **Тихим шагом**—ти́хою ходою́. **Убавить шагу**—вкороти́ти ходи́, зменши́ти хо́ду (Це така́ люди́на—сту́пінь по золото́му дай). **Шагистый**—циба́тий.

Шагать—ступа́ти (Ши́роко ступа́в, здава́лось і ваги́ ні́якої не було́ на пле́чах).

Шайба—персти́на, ни.

Шайка—вата́га, ги; ба́чда, ди; згра́я згра́ї; (в банях)—ша́йка, ки; ря́жка, ки (В ліса́х ще й до́сі є чима́ло розбиша́цьких вата́г, банд).

Шалапай—леда́що, ща; гультя́й, тя́я; гульві́са, си; ле́дар, ря; шели́хвіст, хвоста; потіпа́ха, хи.

Шалаш—шала́ш, ша́; курі́нь, ня́; катря́га, ги; бу́да, ди; халабу́да, ди. **Ярмарочный шалаш**—я́тка, ки; я́точка, чки.

Шалеть, ошалеть—шалені́ти, шалі́ти, ошалі́ти, дурі́ти, здурі́ти, навісні́ти, знавісні́ти, кази́тися, сказитися (Ша-

лі́йте, шалі́йте, скажі́ні кати́).

Шалить—пустува́ти, жирува́ти.

Шалнер—завіска, ски; ва́лець, льця.

Шаловливость — пустоти́вість, вости; свавільство, ства. **Шаловливый**—жартовли́вий.

Шаловство, шалость—пусто́та, ти; пустува́ння, ння; пу́стощі, щів; свавільство, ства.

Шалун—пусту́н, на́; свавільник, ка; сваво́лець, льця; збито́чник, ка.

Шалфей—шавлія, ії; шевлія, ії.

Шальной—шале́ний, навісни́й, навіже́ний, несамовити́й; (о собаках)—скаже́ний (Юпітер, гнівом розшале́ний, влетів до них мов навіже́ний. Мов несамовити́й, ки́нувся він на свого́ това́риша).

Шампиньон — печери́ця, ці; печери́чка, чки.

Шанс—шанс, су (Я не ма́ю ша́нсів ви́грати цю спра́ву).

Шапирограф—шапіро́граф, фа. **Шапирографист**—шапірографі́ст, ста.

Шапочник—шапка́р, ря́; шапова́л, ла.

Шар—ку́ля, лі. **Земной шар**—земна́ ку́ля; земна́к, ка́. **Стекляный шар**—ба́нька, ки. **Шар из жести, резины и т. п.**—опу́ка, ки. **Деревянный небольшой**—га́лка, ки; (матем.)—ку́ля, лі. **Вписанный шар**—ку́ля вписна́; **описанный шар**—ку́ля опи́сана; **соприкасательный шар**—ку́ля многокра́тно стична́. **Шаровой слой**—верства́ куласта. **Центр шара**—осере́док ку́лі. **Шаровой сегмент, сектор**—кули́стий сегме́нт, се́ктор. **Шарик**—ку́лька, ки. **Кровяные шарики**—кров'яни́сті зе́рнятка. **Шарообразность**—куля́стість, стости; округлість, лости. **Шар воздушный**—аростат, та; бальо́н, ну. **Шар полый**—бальо́н, ну.

Шарада—шара́да, ди; за́гадка, ки.

Шарахнуться — метнутися, шарну́тися, ки́нутися, шарахну́ти (Коні злякалися та й шарахнули вбік); гепну́ти, бебехнути (Підсковзну́вся та так і гепнув у боло́то).

Шарить—ни́шпорити, ша́рити.

Шаркать, шаркнуть—шу́ркати, шу́ркнути, човгати, човгнути. **Шаркотня**—човгани́на, ни.

Шарманка—катери́нка, ки.

Шарлатанить—шахраюва́ти, моро́чити.

Шарлатан—шахра́й, рая; (собират.)—шарло́та, ти. **Шарлатанский**—шахра́йський. **Шарлатанство** — шахра́йство, ства.

Шарнир—суглоб, ба; (в дверях)—пе́тник, ка.

Шаромыжка (в выражении «на шаромыжку»)—на дурни́чку, на дурни́цю. **Шаромыжник**—дармоїд, да; чужоїд, да. **Шаромыжничество**—дармоїдство, ства.

Шатание — хита́ння, ння; колиха́ння, ння; ве́штання, ння; сновига́ння, ння (Хита́ння топо́лі. Не буде добра́ з твого́ ве́штання—сиди́ кра́ще до́ма). **Шаткий**—хитки́й, хибки́й неста́лий, непе́вний, валки́й (Хитки́й стіл. Неста́лі по́гляди. Непе́вна люди́на). **Шаткость**—хи́ткість, кости; ва́лкість, кости.

Шатать,-ся; шатнуть,-ся—хита́ти, хитну́ти, колиха́ти, колихну́ти (Стовп хита́ється. І вітер не ві́е, гілля не коли́ше); хита́тися, хитну́тися, точи́тися, поточи́тися (Аж то́читься чоло́вік, так набра́вся); ві́ятися, ба́йдики би́ти, слоня́тися, ника́ти, тини́тися, ве́штатися, сновита́ти (Невідо́мо, де ві́явся ро́ків зо́ два. Він усю́ди ве́штається та на ко́бзі гра́е).

Шатер—намет, ту; шатро́, ра́.

Шатун—I) (мех)—го́нок, нка; хиту́н, на́; II) волоцю́га, ги; заволо́ка, ки; шве́ндя, ді.

Шафран—шафра́н, ну; шапра́н, ну. **Шафранный**—шафрано́вий.

Шахматы—ша́хи, ів. **Шахмат** (квадрат)—ві́чко, ка. **Шахматный**—шахо́вий, ша́хматний. **Шахматная доска**—шахівни́ця, ці. **Шахматная игра**—ша́хи, хів.

Шахта—ша́хта, ти; копа́льня, ні. **Наклоненная, вертикальная, продольная шахта**—укоса (похи́ла), сторчова́ (простопа́дна), подо́вжня, ша́хта. **Водопод'емная шахта**—водотя́тна ша́хта. **Воздушная шахта**—протягова́ ша́хта.

Шахтер—шахтя́р, ра́.

Шашка—I) да́мка, ки; ша́шка, ки; II) ша́бля, лі (черке́ська).

Шашни—ка́верзи, верз; шту́ки, штук (Там ва́ших ка́верз не вжива́ють).

Швабра—помело́, ла́.

Швейцар—швейца́р, ра.

Швея—шва́чка, чки; гаптарка, ки (вышивающая шелком, золотом, серебром). **Швейный** — шва́цький. **Швейная машина**—шва́цька, краве́цька маши́на. **Заниматься швейным мастерством**—швачкува́ти. **Швейное мастерство**—швачкува́ння, ння.

Швырять, швырнуть—шпуря́ти, шпу́рити, шпурну́ти, пошпу́рити, швиргну́ти (Шпурну́в ку́холь обзе́млю. А він як пошпу́рить па́лицю). **Швыряние**—ки́дання, ння; шпуря́ння, ння; швирга́ння, ння.

Шевелить—ворушити, рухати, ся; ма́ятися, зворухну́ти, ся. **Шевелить усами**—моргати ву́сом (Слу́хаю і не ру́хаюсь).

Шеврон—галу́н, на́; наши́вка, ки (Ко́мір у галуна́х).

Шедевр—шедéвр, вра (Це́й мале́нький—шедéвр мисте́цтва).

Шейка—ши́йка, ки. **Шейный**—шийний. **Шейные сочленения**—в'язи, зів.

Шелевка—шалі́вка, ки; (дюймовая)—цалі́вка, ки.

Шелестить—шелестіти, шамотіти, лопотіти (Мина́є о́сінь, шелести́ть пожо́вкле ли́стя. Топо́лі ли́стям шамоті́ли). **Шелестящий**—шелеснáтий, шамки́й.

Шелк—шовк, ку. **Шелковый**—шовко́вий **Шелковичный**—шовко́вичний. **Шелковичный червь**—гу́сениця шовкопря́да, шовкови́к, ка́.

Шелководство—шовківни́цтво, цтва.

Шелуха—лу́шпи́на, ни; лу́шпання, ння; лушпа́йка, ки; луска́, ски́; лупа́, пи́.

Шелуховатый—лушпайкува́тий, луска́тий.

Шелушить—лу́скати, облу́зувати, лу́щити, облу́щувати, лузáти, вилу́скувати, вилущити (Сидя́ть і пшени́чку облу́зують).

Шеренга—ла́ва, ви; ряд, ду; шере́га, ги. **Ставить в шеренгу**—ста́вити в ла́ву, в ряд, шерегува́ти. **Шеренговый**—шере́говий, рядови́й.

Шеретовочный—шеретува́льний.

Шероховатость—ше́рсткість, кости; кострапа́тість, тости; шкару́блястість, стости. **Шероховатый**—шерсткий, кострапа́тий, шкару́блястий.

Шерстобойня—валю́шня, ні. **Шерстобит**—валю́шник, ка.

Шерсточесальная машина—чухра́н, на́; чеса́льня ні; чухра́льня, ні.

Шерсть—ше́рсть, сти; (овечья)—во́вна, вни.

Шершавость—ше́рхлість, лости. **Шершавый**—кошла́тий, кострубáтий, ше́рхлий.

Шест—жéрдка, ки; жерди́на, ни.

Шествие—хід, хóду; пóхід, хóду (Вели́чній пóхід був на свято революці́йне).

Шестерка—ші́стка, стки (мат.). **Двойная шестерка**—подві́йна ші́стка.

шестистíнник полярний, прáвильний. **стигранник полярный, правильный**—

Шестерня—триб, бу; трибóк, бка́.

Шестигранник—шостистíнник, ка. **Ше-**

Шестисторонник—шостибíчник, ка; шостибíк, бóку.

Шестиугольник—шостику́тник, ка.

Шеф—шеф, фа. **Шефский**—ше́фський. **Шефские городские, сельские, районные общества**—ше́фські міські, сільські, райóнні товари́ства (На свя́то Шевче́нкове до на́с прибу́дуть ше́фи—Н. військова́ части́на).

Шея—шия, ши́; (задняя часть)—гамали́к, ка́; карк, ку; (передняя)—підгóрля, ля. **Сломать шею**—скрути́ти в'я́зи. **С толстой шеей**—гамаликува́тий. **С длинной шеей**—довгов'язий. **Прогнать в шею**—тришия́ дáти.

Шибко—шви́дко, пру́дко, ху́тко, си́льно дуже, шпáрко (Шпáрко гра́ють музи́ки). **Шибкий**—прудки́й, хутки́й.

Шиворот—пóти́лиця, ці; ши́я, щи́.

Шикарный—шика́рний, шикóвний. **Шик**—шикóвність, ности; шик, ку.

Шило—ши́ло, ла; шва́йка, ки.

Шина—ши́на, ни. **Шинное железо**—штабове́ залі́зо.

Шинель—шине́ля, лі (Ти, моска́лю, й до́брий чолові́к, та шине́ля твоя́ зло́дій).

Шип—колю́чка, чки; терни́на, ни; (в подкове)—гак, ка́; (небольшой)—шпе́ник, ка. **Шиповатый**—колючкува́тий, терни́стий, шпичкува́тий.

Шипеть—шипíти, шипотíти, сичáти напр., змея); (о сале, масле на огне)—шкварчáти. **Шипение**—шипíння, ння; сичáння, ння; шкварчáння, ння.

Шиповник—шипши́на, ни; ди́ка, троя́нда, ди.

Ширина—ширина́, ни́; широчи́нь, ни́. **Шириною**—завши́ршки (Кана́ва завши́ршки дéв'ять мéтрів).

Шипучесть—мусува́ння, ння.

Ширма (чаще—**ширмы**)—паравáн, на; заслóна, ни; перегорóдка, ки; (маленькая)—хистóк, тка́.

Широкий—широ́кий; (очень)—широче́нний, широчéзний. **Широкая низменность**—ро́здíл, лу; роздóлля, лля **Широко**—ши́роко; (очень)—широче́нно. **Широковещательный**—далекося́глий, широкомóвний. **Ширококолейный**—ширококолíйний. **Ширококолейная железная дорога**—ширококолíйна зáлізни́ця. **Ширококостый**—маслакува-

тий, широкóстий. **Широколиственный**—листáтий, лалáтий, лопухувáтий. **Широколицый**—широковúдий. **Широколобый**—лобáтий. **Широкополый**—опóлистий. **Широкоротый**—ротáтий.

Широта—ширинá, ни; широ́кість, кости; широчинá, ни. **Угловая ширина**—ширинá кутовá.

Шить, сшить—шúти, зшúти.

Шитье—шúття, тт'я; пошúття, тт'я.

Шифер—лупéць, пця; шúфер, ру. **Шиферный**—лупцéвий, шúферний.

Шифкарта—шифкáрта, ти.

Шифр—шифр, ру. **Шифровальщик**—шифрувáльник, ка. **Шифровальный**—шифрувáльний.

Шиш—дýля, лі; фíга, ги.

Шишка (на теле)—гýля, лі; (бот.)—шúшка, ки; бурýлька, льки.

Шкала—подíлка, ки; шкáла, ли; скáла, ли. **Шкала твердости**—скáла твердóти, твéрдости.

Шкатулка—скрúнька, ньки; шкатýлка, лки.

Шкаф—шáфа, фи; (для посуды)—мúсник, ка; судник, ка; крéденець, нця; (угловой)—коснк, ка; косúнець, нця.

Шквал—хуртовúна, ни; шквúря, рі (Схопúлась велúка хуртовúна на мóрі).

Шкворень—шквóрінь, реня.

Шкив—крýтень, тня. **Тормозный шкив**—гальмівний круг.

Школа—шкóла, ли. **Трудшкола**—трудовá шкóла. **Школьник**—школя́р, ра́. **Школьнический**—школя́рський. **Школьный**—шкільний. **Школьнические поступки**—школя́рські вчúнки. **Школьное здание**—шкільний будúнок.

Шкура—шкýра, ри; шкíра, ри.

Шлагбаум—шлагбáвм, вма; рогáтка, ки.

Шлак—жýжелиця, ці.

Шлепать, шлепнуть—плескáти, лúскати, дáти лáпаса. **Шлепнуться**—гéпнутися, шльóпнутися.

Шлея—шлéя, шлéї; шлéйка, ки.

Шлифование—шліхувáння, ння. **Шлифовальщик**—шліховнúк, ка; шліфíр, ра. **Шлифовальный**—шліхувáльний. **Шлифованный**—шліхóваний.

Шлифовать—шліхувáти, полірувáти, лощúти, личкувáти.

Шлюз—óпуст, сту; (в плотине)—шлю́за, зи; заставка, ки; застáвки, вок (Млúн мéле на всí застáвки).

Шлюпка—дубóк, бкá; шаланда, ди.

Шляпа—капéлюх, ха; (соломенный)—бриль, ля́. **Шляпник**—капелю́шник, ка. **Шляпка**—капелю́шок, шка; брúлик, ка; (гвоздя)—голóвка, ки; (гриба)—шáпка, ки; шáпочка, чки.

Шляться—вéшатися, швéндяти, тинятися, бродúти (Дé ти вéшаєшся цíлий дéнь).

Шмель—чміль, ля́ (А чміль несé бóчку пúва, там-тó бýде чýдай дúва).

Шмыгать, шмыгануть—шмигáти, шмигля́ти, шмигнýти, майнýти (Зльóха в хáту знáй шмигля́є).

Шнурок—шнурóк, рка́; (короткий)—поворóзка, зки; (толстый и недлинный)—мóтуз, за.

Шнырять—шмигля́ти, нúкати, нúшкати (Шпигú підчáс мітингу все шмигля́ли в кúрбі).

Шов—шва, шви; шво, шва. **По шву распоролось**—по шúтому розпорóлося.

Шовинизм—шовінізм, зму.

Шоколад—шоколáда, ди; чеколя́да, ди. **Шоколадный**—шоколáдний.

Шомпол—драч, чá; шóмпол, ла.

Шопот—шéпіт, поту; шепотíння, ння: шýшкання, ння. **Шопотом**—пóшепки (Почýвся глýмі пóшепки і в гóлос).

Шорник—лúмар, ря. **Быть шорником**—лúмарювати. **Шорный**—шоровúй. **Шорнический**—лúмарський.

Шорох—шéрех, ху; шамотня́, тні; шéлест, сту.

Шоссе—шосé, кáм'янка, ки. **Шоссейный**—шосéйний, брукóваний.

Шоссировать—брукувáти.

Шоффер—шофéр, ра.

Шпагат—шпагáт, ту. **Шпагат зашивочный**—шпагáт зашивáльний.

Шпаклевать—китувáти. **Шпаклевка**—китувáння, ння.

Шпала—злéжень, жня; брус, сá; шпáла, ли. **Сплошная смена шпал**—посíльна змíна шпал. **Шпалы брусковые**—шпáли брускові. **Шпалы пластинные**—шпáли пластинóві. **Шпалопропиточный завод**—шпалоситúльня, ня.

Шпангоут—шпангáвт, та.

Шпат известковый—кальцúт, ту. **Шпат плавиковый**—флюорúт, ту. **Шпат полевой**—ортоклáз, зу.

Шпион—шпиг, гá; шпигýн, нá. **Шпионский**—шпигýнський. **Шпионство**—шпигýнство, ства; вúглядки, док, дків (Ні попівськії тортýри, ні шпигýнське ремéство в гроб ще Дýха не звелó).

Шпионить—шпигувáти, шпигýнити за ким, чим.

Шпиц—шпиль, ля́; стрíмля́к, кá; (собака)—шпíц, ца.

Шплинтот—шплінто́т, та.
Шпора—остро́га, ги.
Шпорить, пришпорить—стиска́ти, сти́снути, вда́рити остро́гами (Ой, як сти́снув коза́к Нечу́й коня́ остро́гами).
Шприцовка—при́скавка, ки; бри́зкавка, ки.
Шприц—шприц, ца́.
Шпулька—ці́вка, ки.
Шрам—шрам, ма; рубе́ць, бця́.
Шрифт—шрифт, ту; черенки́, но́к; друк, ку.
Штабель—сті́с, сто́су; шта́бель, ля.
Штамп—штамп, пу. **Штамповочный**—штампува́льний.
Штандарт—корогва́, ви́.
Штат—I) штат, ту; II) окру́га, ги (у на́с в устано́ві штат чима́лий).
Штатский—циві́льний. **Штатский портной**—циві́льний краве́ць.
Штемпелировать, штемпелевать—штемпелюва́ти, штемплюва́ти.
Штемпель—ште́мпель, пля. **Штемпелевание**—штемпелюва́ння, ння. **Штемпельщик (мастер)**—штемпельни́к, ка́.
Штепсель—ште́псель, сля.
Штиль—бізві́тря, ря; штиль, лю.
Штольня—штольня, ні; підко́пи, пів.
Штопание—цирува́ння, ння. **Штопальный**—цирува́льний.
Штопать—цирува́ти.
Штопор—трибушо́н, на; коркотя́г, гу.
Штора—што́ра, ри; роле́та, ти.
Шторм—хурто́вина, ни; бурхани́на, ни; шторм, му.
Штраф—штраф, фу. **Штрафной**—штрафни́й. **Штрафование**—штрафува́ння, ння (За часі́в старо́го режи́му штрафува́ння робітникі́в на підприє́мствах набра́ло хара́ктеру ці́лої систе́ми).
Штрафовать—штрафува́ти.
Штрейкбрехер—страйколо́м, ма.
Штрих—ри́са, си; ри́ска, ски. **Штрихи мелкие**—дрібні́ ри́си.
Штука—што́ука, ки; (штука ткани)—сувій, вою; коло́да, ди; по́став, ву; што́ука, ки. **В том-то и штука**—то́ то бо́ й е́.
Штукатурить—тинькува́ти. **Штукатур**—тинька́р, ря́.
Штукатурка—тинь, ку; тинк, ку.
Штурвал—штурва́л, лу. **Штурвальный**—штурва́льний.
Штурм—штурм, му; на́пад, ду; при́ступ, пу.
Штурмовать—штурмува́ти, добува́ти, при́ступом.
Штык—багне́т, та.
Шуба—ху́тро, ра; кожу́х, ха́; (покрытая сукном)—байбара́к, ка́. **Шубник**—кушні́р, ра́.
Шулер—шахра́й, рая́; ка́ртник, ка.
Шум—шум, му; го́мін, мону; гам, га́му; га́мір, мору; ше́лест, сту; ша́рварок, рку; гармі́дер, ру; (от голосов)—гук, ку; га́лас, су; (сильный)—гвалт, ту; ле́мент, ту; (от ссоры)—бу́ча, чі; колотне́ча чі; (от перетаскивания)—гу́ркіт, коту; (воды)—бурча́ння, ння; дзюрча́ння, ння; кле́кіт, коту; булькота́ння, ння. **Поднять шум**—зби́ти бу́чу, зчини́ти гва́лт. **Наделать шуму**—наробити ше́лесту, ко́лоту. **Унять шум**—угамува́ти. **Под шумком**—під ча́ркою, на пі́дпи́тку. **Шумливый**—гомонли́вий, бурхли́вий. **Шумливость**—бурхли́вість, вости; невгомо́нність, ности.
Шуметь—шуміти, гомоніти, галасува́ти, гвалтува́ти, лементува́ти; (о листьях)—шелестіти; (об одежде)—шамотіти; (об огне)—геготіти. **Шумно**—гу́чно, бу́чно.
Шурин—шва́гер, гра.
Шуруп—шруб, ба; шрубча́к, ка́.
Шустрый—метки́й.
Шут—бла́зень, зня; блазнюк, ка́; куме́дник, ка; фігля́р, ря́. **Шутовской**—блазе́нський, кумедія́нський.
Шутить—жартува́ти. **Шутя**—жарту́ючи, жа́ртом, у жарт.
Шутка—жарт, ту. **Обратить в шутку**—на жарт, у жарт поверну́ти. **Шутливость**—жартівли́вість, вости; жартли́вість, вости. **Шутливый**—жартівли́вий, жартли́вий. **Шутник**—жарту́н, на́; жартівни́к, ка́; куме́дник, ка; фігля́р, ря́.

Щ

Щадить—I) мілувати, мі́лость кла́сти, помілувати, вжа́лувати кого́, що; II) щадити, ощаджа́ти, берегти́, шанува́ти (Щади в добрі́, ма́тимеш в біді́. Здоро́в'я тре́ба шанува́ти).
Щебень—груз, зу; жо́рства́, ви́; ринь, ни. **Щебнем набивать, щебенить**—грузи́ти, грузува́ти (Доро́жки жорство́ю висипано).
Щебенник—грузни́к, ка́.
Щебетать—I) щебета́ти, цвірі́кати, цві-

ріньча́ти (Цвірі́нькає ла́стівка); II) (о людях)—цокота́ти, цокоті́ти, ляща́ти. **Щебетливый**—щебетли́вий, лепетли́вий, слизькоязи́кий.

Щегленок—щи́гли́к, ка; щигля́, я́ти; щигля́тко, ка.

Щеголь—чепуру́н, на́; гала́нець, нця; дже́гир, ря; дже́нджик, ка. **Щеголиха**—чепуру́ха, хи; дженджуру́ха, хи. **Щеголеватый**—чепурни́й, дженджури́стий. **Щеголевато**—че́пурно, дженджу́ристо. **Щегольской** — чепури́стий, вибо́рний, кра́сний. **Щегольски**—чепури́сто, вибо́рно.

Щегольство—вибо́рність, ности, чепури́стість, стости.

Щеголять — чепури́тися, ферцюва́ти; (хвастать, спесивиться)—хизува́тися (Хизу́ється нена́че на пристя́жці).

Щедролюбие—щедролю́бство, ства.

Щедушный—малоси́лий, кво́лий, худорля́вий.

Щеколда—кля́мка, ки; за́щіпка, ки.

Щекотание—I) ло́скіт, коту; лоскота́ння, ння; II) (птиц)—скре́гіт, готу; скре́кіт, коту; (сороки)—скрекота́ння, ння.

Щекотать—лоскота́ти.

Щекотливость—дражли́вість, вости; дошкли́вість, вости (Це дражли́ва спра́ва). **Щекотливый**—дражли́вий, уразли́вий, дошкли́вий. **Щекотливый вопрос**—дражли́ве пита́ння.

Щелкать (языком)—ляща́ти; (зубами)—цо́кати, цокота́ти, кла́цати; (чем иным)—лу́скати, тріща́ти.

Щелканье—ля́скання, ння; цо́кання, ння; цо́кіт, коту; кла́цання, ння; лу́скання, ння.

Щелок—луг, гу; зола́, ли́; ми́тель, телю (Рідки́й луг, ма́буть попілу ма́ло).

Щелочение—лужі́ння, ння; золі́ння, ння.

Щелочить,-ся—лу́жити, ся; золи́ти, ся.

Щелочность—лугува́тість, тости. **Щелочный**—лугови́й, лужни́й.

Щелочь—що́лок, ку; лугова́, лужна́ сіль.

Щель, щелка—щілина, ни; щіли́нка, ки; шпа́ра, ри; шпа́рка, ки; (разселина)—шкалу́бина, ни; зашкалу́бина, ни. (Щіли́на в дверя́х).

Щемить—ни́ти, щемі́ти, стиска́ти (Серце ниє. Щемля́ть ру́ки).

Щепетильный—дріб'язко́вий.

Щепка—трі́ска, ски. **Разбить в щепки**—поби́ти на тріски́, на скіпки́, полама́ти на га́муз.

Щепоть, щепотка, щепочка—пу́чка, чки; щі́пка, ки; щі́почка, чки; (соли)—дрібо́к, бка́ (Пози́чте хоч щі́пку пшона́).

Щетка—щі́тка, ки; (ручка)—щі́тник, ка.

Щеточник—щітка́р, ря́.

Щи—капусня́к, ка́; борщ, щу́. **Ленивые щи**—борщ з сві́жою нару́баною капу́стою.

Щигловка—щи́глиця, ці.

Щиколотка (анат.)—щиколо́т, тка; чи́колоток, тка.

Щипать—щипа́ти (Ущипну́в за ру́ку); (перья, волос)—ску́бти, де́рти.

Щипцы—клі́щі, щів; (для вытаскивания гвоздей)—обце́ньки, ньок, ньків; (для пломбирования)—таврови́ця, ці.

Щит—щит, та́. **Щитный**—щито́вий.

Щука—щу́ка, ки; (самец)—щупа́к, ка́.

Щуп—щуп, па; сві́дер, дра.

Щупальце—по́мацок, цка; дотика́льце, ця; по́лапок, пка; ву́сик, ка.

Щурить,-ся—жмури́ти, ся; мру́жити, ся; щу́лити, ся.

Э

Эвакуация—евакуа́ція, ії. **Эвакуированный**—евакуйо́ваний. **Эвакуационный**—евакуаці́йний.

Эвакуировать—евакуюва́ти.

Эва—овва́.

Эволюционировать—еволюціонува́ти.

Эволюция—рух, ху; еволю́ція, ії. **Эволюционный** — еволюці́йний (Еволюці́йна тео́рія).

Эгоизм—себелю́бство, ства; егоїзм, зму. **Эгоистический**—егоїсти́чний, себелю́бний.

Экватор—рівноде́нник, ка; рі́вник, ка; еква́тор, ра. **Экваториальный**—рівноде́нниковий, екваторі́йний.

Экзамен—і́спит, ту; екза́мен, ну. **Экзамен держать, сдать**—і́спит склада́ти, скла́сти. **Экзаменационный** — іспито́вий, екзаменаці́йний.

Экзаменовать — іспи́тувати, екзаменува́ти.

Экзекуция—екзеку́ція, ії.

Экземпляр—примі́рник, ка; екземпля́р, ра.

Эконом—еконо́м, ма.
Экономить—щади́ти, ощаджа́ти, еконо́мити.
Экономичность—ощадність, ности; економі́чність, ности. **Экономический**—економі́чний.
Экономия—економія, ії (напр., политическая); (бережливость)—ощадність, ности; (хозяйство)—скарб, бу. **Экономный**—ощадний, еконо́мний.
Экспедиция—експеди́ція, ії. **Экспедиционный**—експеди́ційний.
Эксперимент—експеримент, ту; до́свід, ду; про́ба, би. **Экспериментальный**—експериментальний, досві́дний.
Эксперт—е́ксперт, та; знаве́ць, вця́.
Эксплоататор—визи́скувач, ча; глита́й, а́я; експлоата́тор, ра.
Эксплоатация—ви́зиск, ску; визи́скування, ння; експлоата́ція, ії. **Эксплоатационный**—експлоата́ційний.
Эксплоатировать—визи́скувати, експлоатува́ти. **Эксплоатировать несчастье**—ли́хом торгува́ти.
Экспроприация—експропрія́ція, ції; вивла́снювання, ння.
Экспроприировать—експропріюва́ти. **Экспроприационный**—експропріяційний.
Экстаз—не́стям, му; за́хват, ту; екста́з, зу.
Экстракт—ви́тяжка, ки; ви́варка, ки; ви́кип, кипу; екстра́кт, ту.
Экстраординарный—надзвича́йний, екстраординарний.
Экстренность—пи́льність, кости; нага́льність, ности; е́кстреність, ности. **Экстренный**—пи́льний, нага́льний, е́кстрений. **Экстренно**—нага́льно, пи́льно, е́кстрено; (немедленно)—нега́йно.
Эластичность—пружи́стість, тости; еласти́чність, ности. **Эластичный**—пружи́стий, еласти́чний. **Эластично**—пружи́сто, еласти́чно.
Элеватор—елева́тор, ра.
Элегия—еле́гія, ії. **Элегический**—елегі́йний.
Элексир—живи́ло, ла; живолі́к, ку.
Электричество—еле́ктрика, ки; електри́чність, ности; громови́на, ни. **Электрический**—електри́чний. **Электрическая батарея**—електри́чна батаре́я, ре́ї. **Электрическая волна**—електри́чна хви́ля, лі. **Электрический свет**—електри́чне сві́тло, ла. **Электрическое освещение**—електри́чне осві́тлення ння. **Электрический звонок**—електри́чний дзві́нок, нка́. **Электрическая лампа**—електри́чна ла́мпа, пи. **Электрическая искра**—електри́чна і́скра, ри. **Электрический разряд**—електри́чний розря́д, ду. **Электрическая цепь**—електри́чне ко́ло, ла.
Электродвигатель—електродвигу́н, на́. **Электродвижущий**—електрору́шний, електродвижни́й.
Электромагнит—електромагне́т, ту.
Электромонтер—електромонте́р, ра.
Электросчетчик—електри́чний лічи́льник, ка; електрорахівни́к, ка́.
Электротехник—електроте́хник, ка.
Электротехнический—електротехні́чний.
Электрофикация—електрифіка́ція, ції; електрофікува́ння, ння.
Элемент—елеме́нт, ту; (хим.)—пе́рвень, вня. **Химические элементы**—хемі́чні пе́рвені, елеме́нти. **Элементарный**—елементарний, найпростіший; (начальний)—початко́вий. **Нет элементарных знаний**—немає початко́вих знань.
Эмалированный—поли́в'яний, склицьо́ваний, емальо́ваний.
Эмалировать—поливати, емалюва́ти, склицюва́ти.
Эмаль—поли́ва, ви; скли́ця, ці; емаль, ли.
Эмансипировать,-ся—визволи́ти, ся; ви́зволити, ся; усамові́льнити, ся; емансипува́ти, ся.
Эмблема—це́ха, хи; о́знака, ки; ембле́ма, ми.
Эмигрант—ви́їздець, дця; еміга́нт, та. **Политический эмигрант**—політи́чний ви́їздець.
Эмигрировать—еміґрува́ти.
Энергия—ене́ргія, ії; жва́вість, вости; завзя́ття, тя; завзя́тість, тости. **Электрическая энергия**—електри́чна ене́ргія. **Человек проявляет энергию**—чоловік виявля́є жва́вість, ене́ргію. **Энергичный**—енергі́йний, жва́вий, живки́й, берки́й, беручки́й (до чо́го), завзя́тий, шпарки́й, палки́й. **Энергичный поступок**—завзя́тий, енергі́йний вчи́нок.
Эпидемия—по́шесть, сти; повітря, ря; по́мірок, рку; по́мір, мору; морови́ця, ці. **Эпидемический**—по́шесний, епідемі́чний.
Эпизоотия—падіж, жа́; падь, ди; по́шесть, сти; епізоо́тія, ії (Падіж на овечок).

Эпилепсия—паду́ча, чої; па́давиця, ці: па́давка, ки; би́рса, си; епіле́псія, сії.

Эпитет—епі́тет, ту; прикладка, ки.

Эпоха—до́ба, би; епо́ха, хи.

Эра—е́ра, е́ри; лі́точи́слення, ння.

Эскиз—шки́ц, ца; ески́з, зу.

Эстетический—естети́чний.

Этаж—по́верх, ху. **В два этажа**—на два́ по́верхи.

Этак—так, ота́к, та́кечки, ота́кечки.

Этакий—таки́й, о́сь-який, о́н-який, а́чякий.

Этап—ета́п, пу; спочи́нок, нку. **По этапу**—ета́пом. **Этапы в развитии науки**—ета́пи в розви́ненні, в ро́звиткові нау́ки.

Этикет—етике́т, ту; церемо́нії, ії.

Этикетка—на́ліпка, ки; нали́чка, чки; ярли́к, ка́; ярличо́к, чка́.

Этимология—етимоло́гія, гії. **Этимологический**—етимологі́чний.

Этнография—етнографі́я, фії. **Этнографический**—етнографі́чний.

Этот, эта, это—це́й, цього́, ця, ці́єї, це, цього́; се́й, ся, се, оце́й, оцього́; оця́, оці́єї, оце́, оцього́.

Эхо—луна́, ни; ві́дляск, ску. **Эхом отдаваться, отдаться**—луна́ти, залуна́ти, би́тися луно́ю.

Эфир—ете́р, ру. **Эфирный**—ете́рний, лету́чий.

Ю

Юбилей—ювіле́й, е́ю. **Юбилейный**—ювіле́йний. **Юбиляр**—ювіля́т, та; юбіля́р, ра.

Юбка—спідни́ця, ці.

Ювелир—ювіле́р, ра. **Ювелирные работы**—ювіле́рні робо́ти.

Юг—пі́вдень, дня; низ, зу. **Южный**—пі́вде́нний, низови́й. **Юго-восток**—пі́вдене́ний схід, схо́ду. **Юго-восточный**—пі́вде́нно-схі́дній, я, е. **Юго-запад**—пі́вде́нний за́хід, ходу. **Юго-западный**—пі́вде́нно-захі́дній.

Юдоль—доли́на, ни; поді́л, лу. **Юдоль плачевная**—доли́на пла́чу, світове́ го́ре.

Юла—дзи́га, ги (Кру́титься як дзи́га).

Юлить—крути́тися, верті́тися; (перед кем)—підсипа́тися (до ко́го).

Юмор—гу́мор, ру. **Юморист**—гумори́ста, сти; гумори́ст, ста. **Юмористический**—гумористи́чний. **Юмористические рассказы**—гуморе́ски.

Юность—мо́лодість, дости; мо́лодощі, ів. **Провести юность**—промолодикува́ти. **Юноша**—юна́к, ка́. **Юношеский**—юна́цький. **Юношество**—мо́лодість, дости; мо́лодощі, щів; молоде́чий, вік; юна́цтво, цтва; мо́лодь, ди. **Юный**—молоди́й.

Юрист—правни́к, ка́; юри́ст, ста. **Юрисконсульт**—юриско́нсульт, та. **Юридический**—юриди́чний, правни́чний. **Юридически**—юриди́чно. **Юридическое лицо**—юриди́чна осо́ба. **Юриспруденция**—правозна́вство, ства; юриспруде́нція, ії.

Юркий—в'юнки́й, порськи́й.

Юркнуть—пірну́ти, шмигну́ти, ґу́лькнути. **Юркнул в толпу**—шмигнув у на́товп (Гу́лькнув повз ме́не та за воро́та).

Юродивый—юроди́вий, навісни́й, навіже́ний, благе́нький.

Ютиться—тули́тися, мости́тися біля́ ко́го, чо́го.

Юфть—ю́хта, ти. **Юфтяной**—юхто́вий.

Я

Я, меня, мне—я, мене́, мені́.

Ябеда—на́клеп, пу; напе́пт, ту.

Ябедник—шепоти́нник, ка; напа́сник, ка. **Ябедничество**—ше́поти, ів.

Ябедничать—клепа́ти, набрі́хувати.

Яблоко—я́блуко, ка. **Яблоко Адамовое** (анат.)—кади́к, ка́; борла́к, ка́. **Глазное яблоко**—ба́нька, ки.

Яблонь—я́блуня, ні; (дикая)—кисли́ця, ці. **Яблочный**—яблуне́вий.

Явка—я́вка, ки; об'я́вка, ки; о́каз, зу; (билета)—ві́за, зи.

Явление—я́вище, ща; (театр)—я́ва, ви; сце́на, ни; (необыкновен.)—про́я́ва, ви.

Являть, явиться—явля́ти, яви́ти, ви́явити, виявля́ти, пока́зувати, показа́ти кому́ що́, об'явля́тися, об'яви́тися (Об'яви́вся аж на Куба́ні); (неожиданно)—нагоди́тися, наспі́ти, нахопи́тися (Бала́кали пройо́го,

а тут і він нагоди́вся). **Являться перед кем**—ставати, явля́тися пе́ред ко́го. **Это является результатом**—це на́слідок (чо́го).

Явнобрачные растения—явнопо́лі, явно́квітні росли́ни.

Явность—я́вність, ности; вира́зність, ности; види́мість, мости; очеви́дність, ности.

Явственность—вира́зність, ности; я́сність, ности.

Явствовать—виявля́тися, пока́зуватися. **Из этого явствует, что**—з цьо́го виявля́ється що.

Яд—отру́та, ти; трути́зна, ни.

Ядовитость—отру́йність, ности; уразли́вість, вости; злосли́вість, вости; ущі́пливість, вости. **Ядовитый**—отру́йний, уразли́вий, злосли́вий, ущі́пливий. **Ядовито** — уразли́во, злосли́вно, ущі́пливо.

Язва—ра́на, ни; боля́чка, чки. **Сибирская язва**—сибі́рка, ки; телі́й, ія́; по́шесть, сти; зара́за, зи; заразли́ва, чіпка́ хоро́ба.

Язвительность—ущі́пливість, вости; злосли́вість, вости; уразли́вість, вости. **Язвительный**—уї́дливий, ущі́пливий, зано́зуватий, уразли́вий, колки́й. **Язвительно**—уї́дливо, ущі́пливо, уразли́во.

Язвить—уража́ти, урази́ти, ра́нити, пора́нити, жали́ти (слова́ми), ущі́пну́ти, ушпигну́ти (Він мене́ своїми слова́ми урази́в).

Язык—I) язи́к, ка́; мо́ва, ви (Покажи́ язика́. Українська мо́ва обов'язко́ва в устано́вах). **Ломанный язык**—калі́чена мо́ва. **Владеть языком**—ору́дувати мо́вою; II) (в колоколе)—се́рце, ця; би́ло, ла; бо́вкало, ла.

Языковедение—мовозна́вство, ства. **Общее языковедение**—зага́льне мовозна́вство, ства.

Язычник—пога́нин, на. **Языческий**—пога́нський.

Яичница—яє́чня, чні; (на маслі)—смаже́ня, ні.

Яйце—яйце́, ця́; (тупой конец)—гу́зка, ки; (острый)—но́сик ка; (без скорлупы)—ви́ливок, вка; (испорченное)—бовту́н, на́; за́пороток, тка; (крашеное) — кра́шанка, ки; (разрисованное) — пи́санка, ки.

Яйцеобразность—яйцева́тість, тости. **Яйцевидный**—яйцева́тий.

Якор—я́кір, я́коря; ко́тва, ви; котви́ця, ці; (маленький)—кі́шка, ки. **Стать на якорь**—об'я́коритися, ки́нути ко́тву.

Яма—я́ма, ми; (на дне реки)—ви́рло, ла; (с грязью)—баю́ра, ри; ковба́ня, ні; (глубокая с водой)—бака́й, ка́ю; (где берут глину)—гли́нище, ща; гра́са, си; (с известью)—вапня́рка, ки. **Глазные ямы**—я́мки, я́мок.

Январь—сі́чень, чня. **Январский**—січне́вий (Райо́н Січне́вого повста́ння).

Янтарь—бу́рштин, на́; янта́р, ря́. **Янтарный**—бурштино́вий, янта́рний.

Ярить,-ся; роз'ярить,-ся — яри́ти, ся; дражни́ти, ся; розпа́лювати, ся; розлютува́ти, ся.

Яркий—яскра́вий, ярки́й, я́сни́й.

Яркожелтый—ясножо́втий, жовтогаря́чий.

Яркозеленый—я́рий, яснозеле́ний.

Яркокрасный—жарки́й, ясночерво́ний.

Ярость—бу́їсть, єсти; шал, лу; лю́тість, тости; сказ, зу. **Прийти в ярость**—розлютува́тися, посатані́ти. **Яростный**—шале́ний, скаже́ний, яросли́вий, лю́тий. **Яростно**—шале́но, скаже́но, лю́то. **Ярый**—відва́жний, завзя́тий (Це завзя́тий музи́ка). **Ярый воск**—чи́стий віск, во́ску.

Ярус—по́верх, ху; ряд, ду; шар, ра; по́клад, ду (земли).

Яснеть, прояснеть—ясні́ти, проясні́ти, виясня́тися, ви́яснитися; (о погоде)—розгоди́нюватися, розгоди́нитися.

Ясниться—ясні́ти, ся.

Ясновидящий—ясновидю́щий, яснови́дець, дця.

Ясность—я́сність, ности; вира́зність, ности. **Ясный**—я́сни́й, ви́дний, бі́лий; (о погоде)—го́дяний, годиня́ний, ясни́й, розбі́рний, зрозумі́лий, вира́зний. **Ясно**—я́сно, ви́дно, го́дяно, розбі́рно, зрозумі́ло, вира́зно.

Яства—ї́ство, ї́ства; ї́жа, ї́жі; харч, чу; стра́ва, ви.

Ястреб—я́струб, ба́; шулі́ка, ки; шуля́к, ка́. **Ястребиный**—яструбо́вий, шулі́ковий, шуляко́вий.

Ясыр—я́сир, ру; поло́н, ну; нево́ля, лі.

Яхонт—я́хонт, ту. **Яхонт вишневый, аметист**—амети́ст, сту. **Яхонт голубой, синий, сапфир**—шафі́р, ру. **Яхонт желтый, гиацинт**—яки́нт, ту. **Яхонт червчатый, яхонт красный**—руби́н, ну.

Ячея, ячейка—I) чару́нка, ки; комі́рка, ки; II) (в сотах)—ві́чко, чка; ча́шечка, чки; III) (группа)—осере́док, дка.

Ячме́нь—ячмі́нь, ме́ню; (мед.)—ячмі́нь (На о́ці сів здорове́нний ячмі́нь). **Ячменный**—ячмі́нний, я́шний. **Ячме́нный хлеб**—я́шник, ка.

Яшма—я́спис, су; лискове́ць, вця́. **Яшмовый**—ясписо́вий.

Ящерица—я́щірка, ки; я́щурка, ки. **Ящеричный**—ящірко́вий.

Ящик—я́щик, ка; скри́нька, ки; (в столе́)—столі́вка, ки; шухля́да, ди; шухля́дка, ки; (в сундуке́)—прискри́нок, нка; (сзади сиденья на возу)—ке́льня, ні. **Денежный ящик**—скри́нька на гро́ші, з грішми. **Картонный ящик**—шабатурка, ки. **Ящичный**—скриньковий, шухля́дний.

Государственная историческая библиотека РСФСР
№ ____ 19 г.

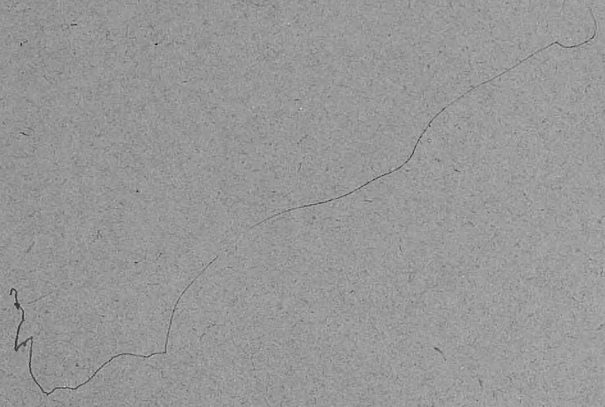

1-50
4B608765

Ціна з оправою 3 карб.

№ 14 Березень 1926

КНИГАРНЯ
Видавничого Товариства
„ЧАС"
Київ, вул. Короленка, 38

Великий вибір української літератури з красного письменства та усіх галузів знання й науки

Каталоги книгарні безплатно